

I TI MOŽEŠ RAZUMETI SVETO PISMO!

PSALMI: HIMNA IZRAELA

BOB ATLI (BOB UTLEY)
PROFESOR HERMENEUTIKE
(TUMAČENJA SVETOG PISMA)

VODIČ SA KOMENTARIMA
ZA PROUČAVANJE STAROG ZAVETA, TOM 9B

BIBLE LESSONS INTERNATIONAL
MARŠAL, TEKSAS
2013.

www.BibleLessonsIntl.com
www.freebiblecommentary.org

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
POSEBNE TEME	7
KRATKO OBJAŠNENJE TEHNIČKIH IZVORA UPOTREBLJENIH U SERIJALU STAROZAVETNIH KOMENTARA: „I TI MOŽEŠ RAZUMETI SVETO PISMO”	10
KRATKE DEFINICIJE HEBREJSKIH GLAGOLSKIH OBLIKA KOJI UTIČU NA EGZEGEZU SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOM KOMENTARU.....	18
REČ PISCA: KAKO OVAJ KOMENTAR MOŽE DA VAM POMOGNE?	19
VODIČ ZA DOBRO ČITANJE SVETOG PISMA: LIČNO TRAGANJE ZA PROVERLJIVOM ISTINOM.....	22
UVOD U HEBREJSKU POEZIJU.....	30
UVOD U PSALME	33
PSALAM 1	40
PSALAM 2	55
PSALAM 3	69
PSALAM 4	73
PSALAM 5	80
PSALAM 6	86
PSALAM 7	90
PSALAM 8	99
PSALAM 9	105
PSALAM 10	116
PSALAM 11	121
PSALAM 12	127
PSALAM 13	135
PSALAM 14	138
PSALAM 15	143
PSALAM 16	146
PSALAM 17	152
PSALAM 18	158
PSALAM 19	171
PSALAM 20	180
PSALAM 21	186
PSALAM 22	190
PSALAM 23	200
PSALAM 24	205
PSALAM 25	210

PSALAM 26	218
PSALAM 27	225
PSALAM 28	232
PSALAM 29	237
PSALAM 30	244
PSALAM 31	252
PSALAM 32	260
PSALAM 33	265
PSALAM 34	271
PSALAM 35	278
PSALAM 36	286
PSALAM 37	290
PSALAM 38	303
PSALAM 39	310
PSALAM 40	316
PSALAM 41	324
PSALAM 42	329
PSALAM 43	334
PSALAM 44	337
PSALAM 45	346
PSALAM 46	352
PSALAM 47	357
PSALAM 48	362
PSALAM 49	367
PSALAM 50	375
PSALAM 51	391
PSALAM 52	402
PSALAM 53	407
PSALAM 54	409
PSALAM 55	412
PSALAM 56	418
PSALAM 57	423
PSALAM 58	428
PSALAM 59	432
PSALAM 60	438
PSALAM 61	442
PSALAM 62	446
PSALAM 63	450

PSALAM 64	454
PSALAM 65	463
PSALAM 66	469
PSALAM 67	476
PSALAM 68	480
PSALAM 69	493
PSALAM 70	501
PSALAM 71	504
PSALAM 72	511
PSALAM 73	518
PSALAM 74	527
PSALAM 75	535
PSALAM 76	540
PSALAM 77	545
PSALAM 78	551
PSALAM 79	564
PSALAM 80	569
PSALAM 81	574
PSALAM 82	579
PSALAM 83	584
PSALAM 84	590
PSALAM 85	596
PSALAM 86	601
PSALAM 87	608
PSALAM 88	611
PSALAM 89	617
PSALAM 90	628
PSALAM 91	635
PSALAM 92	640
PSALAM 93	645
PSALAM 94	648
PSALAM 95	654
PSALAM 96	658
PSALAM 97	664
PSALAM 98	669
PSALAM 99	674
PSALAM 100	680
PSALAM 101	683

PSALAM 102	688
PSALAM 103	694
PSALAM 104	702
PSALAM 105	712
PSALAM 106	722
PSALAM 107	736
PSALAM 108	745
PSALAM 109	749
PSALAM 110	756
PSALAM 111	761
PSALAM 112	765
PSALAM 113	769
PSALAM 114	772
PSALAM 115	776
PSALAM 116	780
PSALAM 117	784
PSALAM 118	786
PSALAM 119	794
PSALAM 120	831
PSALAM 121	834
PSALAM 122	837
PSALAM 123	840
PSALAM 124	842
PSALAM 125	844
PSALAM 126	847
PSALAM 127	850
PSALAM 128	853
PSALAM 129	856
PSALAM 130	859
PSALAM 131	863
PSALAM 132	865
PSALAM 133	871
PSALAM 134	874
PSALAM 135	876
PSALAM 136	881
PSALAM 137	886
PSALAM 138	891
PSALAM 139	896

PSALAM 140	905
PSALAM 141	910
PSALAM 142	915
PSALAM 143	918
PSALAM 144	924
PSALAM 145	930
PSALAM 146	936
PSALAM 147	940
PSALAM 148	944
PSALAM 149	948
PSALAM 150	952
VEROISPOVEDANJE	954

POSEBNE TEME

POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA	43
POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE	46
POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.....	49
POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI (UZ UPOTREBU PRIMERA IZ 5. MOJS)	51
POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (<i>ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS</i>)	52
POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA	56
POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (<i>ERETS</i>).....	57
POSEBNA TEMA: MESIJA (NA OSNOVU DAN 9:26)	58
POSEBNA TEMA: STAROZAVETNI NAZIVI ZA ONOG KOJI DOLAZI	59
POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK)	60
POSEBNA TEMA: NEBO (SZ).....	61
POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO.....	61
POSEBNA TEMA: SIN BOŽIJI	62
POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.....	63
POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)	71
POSEBNA TEMA: SRCE (NZ).....	76
POSEBNA TEMA: BIBLIJSKI STAVOVI O ALKOHOLU I ZLOUPOTREBI ALKOHOLA ...	76
POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (<i>HESED</i>).....	82
POSEBNA TEMA: SENA (UZ NEKOLIKO PRIMERA)	84
POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).....	84
POSEBNA TEMA: LAVOVI U SZ (BDB 71, KB 87).....	91
POSEBNA TEMA: RUKA (SA PRIMERIMA IZ JEZEKILJA)	92
POSEBNA TEMA: POKAJANJE U STAROM ZAVETU	94
POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST	95
POSEBNA TEMA: SLAVLJENJE MESECA	102
POSEBNA TEMA: DOVEKA (<i>'OLAM</i>).....	107
POSEBNA TEMA: DVE BOŽIJE KNJIGE	109
POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA U ISAIJI.....	110
POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).....	112
POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE (SZ).....	123
POSEBNA TEMA: TOG DANA	123
POSEBNA TEMA: OGANJ (BDB 77, KB 92)	124

POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ	128
POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA	132
POSEBNA TEMA: GADOST (SZ)	139
POSEBNA TEMA: IZRAEL (IME).....	141
POSEBNA TEMA: SVETOST	147
POSEBNA TEMA: HERUVIM (BDB 500, KB 497).....	162
POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPREKORNOST, NEDUŽNOST	164
POSEBNA TEMA: SLAVA (<i>DOXA</i>)	172
POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE.....	175
POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE.....	177
POSEBNA TEMA: DAN (<i>YOM</i> , BDB 398, KB 399)	181
POSEBNA TEMA: HVALJENJE	184
POSEBNA TEMA: PRAZAN, UZALUDAN, LAŽAN, NIŠTAVILO (BDB 996).....	207
POSEBNA TEMA: SAVEZ	214
POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM	215
POSEBNA TEMA: VASKRSENJE.....	219
POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA (<i>APHISTĒMI</i>).....	221
POSEBNA TEMA: „SINOVI BOŽIJI” U 1. MOJSIJEVOJ 6.....	238
POSEBNA TEMA: DA LI JE ISCELJENJE BOŽIJI PLAN ZA SVA DOBA	245
POSEBNA TEMA: GREH KOJI VODI U SMRT.....	247
POSEBNA TEMA: RITUALI ŽALJENJA	250
POSEBNA TEMA: DAH, VETAR, DUH (SZ).....	254
POSEBNA TEMA: GOSPODNJI ANĐEO	273
POSEBNA TEMA: ZAŠTO SU DOGAĐAJI U POSLEDNJIIM DANIMA TOLIKO KONTROVERZNI?	291
POSEBNA TEMA: SOTONA.....	308
POSEBNA TEMA: LAKAT	312
POSEBNA TEMA: AMIN	327
POSEBNA TEMA: PRE-IZRAELSKI STANOVNICI PALESTINE.....	338
POSEBNA TEMA: GOSPODNJA DELA MILOSTI PREMA IZRAELU	344
POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU.....	359
POSEBNA TEMA: ŽRTVE U MESOPOTAMIJI I IZRAELU I NJIHOV ZNAČAJ	378
POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI	396

POSEBNA TEMA: SIGURNOST.....	397
POSEBNA TEMA: DUH SVETI KAO LIČNOST	398
POSEBNA TEMA: TROJSTVO.....	399
POSEBNA TEMA: LJUDSKI GOVOR.....	403
POSEBNA TEMA: ZAHTEVI ZA IZRAEL U GOSPODNJEM SAVEZU	439
POSEBNA TEMA: DELOTVORNA MOLITVA	456
POSEBNA TEMA: POSREDNIČKA MOLITVA.....	456
POSEBNA TEMA: MOLITVA, NEOGRANIČENA, A IPAK OGRANIČENA	458
POSEBNA TEMA: OPRAŠTANJE U SZ	465
POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE.....	471
POSEBNA TEMA: UTOČIŠTE (SZ)	505
POSEBNA TEMA: STID U SVOM TEOLOŠKOM SMISLU	505
POSEBNA TEMA: DEMONSKO U STAROM ZAVETU	514

KRATKO OBJAŠNENJE TEHNIČKIH IZVORA UPOTREBLJENIH U SERIJALU STAROZAVETNIH KOMENTARA: „I TI MOŽEŠ RAZUMETI SVETO PISMO”

I. Rečnici

Na engleskom jeziku postoji nekoliko izvanrednih rečnika starohebrejskog jezika:

- A. *Hebrejsko-engleski rečnik Starog zaveta (Hebrew and English Lexicon of the Old Testament)*, Fransi Braun (Francis Brown), Samjuel Drajver (S. R. Driver) i Čarls Brigs (Charles A. Briggs). Zasnovan je na nemačkom rečniku Vilhelma Gezeniusa (Wilhelm Gesenius). Poznat je pod skraćenicom *BDB*.
- B. *Rečnik hebrejskih i aramejskih reči Starog zaveta (The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament)*, Ludvig Keler (Ludwig Koehler) i Valter Baumgartner (Walter Baumgartner). Prevod na engleski: Mervin Ričardson (M. E. J. Richardson). Poznat je pod skraćenicom *KB*.
- C. *Sažeti rečnik hebrejskih i aramejskih reči Starog zaveta (A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament)*, Vilijam Holadej (William L. Holladay), zasnovan na prethodno navedenom nemačkom rečniku.
- D. Novi rečnik u pet tomova, teološka studija starozavetnih reči pod naslovom *Novi međunarodni rečnik starozavetne teologije i egzegeze (The New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis)*, urednik Vilem Van Gemeren (Willem A. Van Gemeren). Poznat je pod skraćenicom *NIDOTTE*.

Tamo gde se prevodi Biblije značajno razlikuju u izboru reči naveo sam nekoliko engleskih prevoda (*NASB, NKJV, NRSV, TEV, NJB*), od kojih su neki zasnovani na načelu „reč za reč”, a drugi na načelu „dinamičkog ekvivalenta” – vidite: Gordon Fi (Gordon Fee) i Daglas Stjuart (Douglas Stuart), *Kako izvući maksimum iz čitanja Pisma (How to Read the Bible for All Its Worth)*, str. 28-44).

II. Gramatike

Gramatička analiza je uglavnom zasnovana na četvorotomnoj gramatici Džona Džozefa Ovensa (John Joseph Owens), *Ključ za analizu Starog zaveta (Analytical Key to the Old Testament)*, a provera je vršena poređenjem s rečnikom Bendžamina Dejvidsona (Benjamin Davidson) *Analitički rečnik hebrejskog i aramejskog jezika Starog zaveta (Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon of the Old Testament)*.

Još jedan koristan izvor za gramatičku i sintaktičku analizu je korišten u serijalu „I ti možeš razumeti Sveto pismo“ za komentare starozavetnih knjiga. To je serijal po imenu *Pomoć za prevodioce (The Helps for Translators Series)* u izdanju udruženja *United Bible Societies*. Svaki deo nosi naziv *Priručnik za... (A Handbook on...)*.

III. Tekstualni izvori

Verujem u bogonadahnutost suglasnika hebrejskog teksta Starog zaveta, ali ne i tačkastih samoglasnika i napomena koje su dodali Mazoreti. Kao i kod svih drugih drevnih tekstova, koji su umnožavani ručno, i u Svetom pismu ima odlomaka koji su pod znakom pitanja. Najčešći razlozi za to su:

- A. *Hapax legomena*, reči koje su u hebrejskom Starom zavetu upotrebljene samo jednom
- B. Idiomi, reči i fraze svojstvene hebrejskom čije doslovno značenje je izgubljeno
- C. Istorijske nedoumice zbog nedostatka podataka o drevnom svetu
- D. Zbog toga što hebrejski jezik Starog zaveta ima ograničen vokabular, a pripada semantičkom polju koje se sastoji iz mnogih semitskih jezika
- E. Zbog problema vezanih za kasnije prepisivače koji su ručno prepisivali drevni hebrejski tekst
- F. Zbog jevrejskih prepisivača koji su obučeni u Egiptu i koji su uzimali slobodu da osavremene tekst koji su prepisivali, da ga upotpune i učine razumljivijim za svoje savremenike (*NIDOTTE*, str. 52-54)

Postoji nekoliko izvora hebrejskih reči i tekstova van mazoretskog tekstualnog predanja:

1. Samarijsko Petoknjižje
2. Svici s Mrtvog mora
3. Naš (Nash) papirusi (Dekalog)
4. Sever papirusi (Petoknjižje)
5. Kovani novac kasnijeg porekla, pisma i ostrake (komadi nepečene grnčarije po kojima je pisano).

Starozavetni rukopisi uglavnom se ne razvrstavaju u porodice kao što je to slučaj kod novozavetnih rukopisa. O pouzdanosti Mazoretskog teksta iz X veka nove ere. napisan je dobar i kratak članak pod naslovom *Pouzdanost starozavetnog teksta* (*The Reliability of the Old Testament Text*), Brus Valtke (Bruce K. Waltke), iz rečnika *NIDOTTE*, tom 1, str. 51-67.

U ovom komentaru upotrebljen je hebrejski tekst iz izdanja *Biblia Hebraica Stuttgartensia* koji je 1997. godine objavilo *Nemačko biblijsko društvo* i koji je zasnovan na *Lenjingradskom kodeksu* iz 1009. g.n.e. Povremeno, tamo gde je hebrejski tekst dvosmislen ili očigledno nejasan, upotrebljeni su drevni prevodi – grčka *Septuaginta*, aramejski *Targumi*, sirijska *Pešita* i latinska *Vulgata*.

KRATKE DEFINICIJE HEBREJSKIH GLAGOLSKIH OBLIKA KOJI UTIČU NA EGZEGEZU

I. Kratak pregled istorijskog razvoja hebrejskog jezika

Hebrejski pripada semitskoj porodici jezika jugozapadne Azije. Ovo ime, koje su skovali savremeni stručnjaci, potiče od imena Nojevog sina Sima (up. 1. Mojs 5:32 i 6:10). Simovi potomci nabrojani su u 1. Mojs 10:21-31 kao Arapi, Jevreji, Sirijci, Aramejci i Asirci, ali neke semitske jezike koriste i narodi koji su nabrojani u Hamovoj lozi (up. 1. Mojs 10:6-14) – Hananci, Feničani i Etiopljani.

Hebrejski pripada severozapadnoj grupi semitskih jezika. Savremeni stručnjaci su pronašli povezanost ovih jezičkih grupa sa ovim drevnim jezikom:

- A. Amorejska (*Tablice iz Marija* iz XVIII veka p.n.e. – pisane akadskim jezikom)
- B. Hananska (*Tablice iz Ras Šamre* iz XV veka p.n.e. – pisane ugaritskim jezikom)
- C. Hananska (*Pisma iz Amarne* iz XIV veka p.n.e. – pisana hananskim akadskim jezikom)
- D. Feničanska (hebrejski jezik koristi feničansko pismo)
- E. Moavska (Mešin kamen iz 840. g.p.n.e.)
- F. Aramejska (aramejski je bio zvanični jezik Persijskog carstva; upotrebljen je u 1. Mojs 31:47 – dve reči, u Jer 10:11, u Dan 2:4b-6 i 7:28 i u Jez 4:8–6:18 i 7:12-26, a govorili su ga Jevreji u Palestini u I veku nove ere)

Hebrejski jezik je u Is 19:18 nazvan „hananskim jezikom”. Prvi put je nazvan hebrejskim u uvodu u Knjigu Sirahovu oko 180. g.p.n.e. i u još nekim ranim izvorima (up. Sidro Biblija (The Anchor Bible), tom 4, od 205. str.). Najrodniji je moavskom i ugaritskom. Ovo su neki primeri starohebrejskog koji je pronađen van Svetog pisma:

1. Kalendar iz Gezera iz 925. g.p.n.e. (zapis jednog učenika)
2. Siloamski natpis iz 705. g.p.n.e. (natpis iz tunela)
3. Samarijske ostrake iz 770. g.p.n.e. (poreski podaci na komadima grnčarije)
4. Pisma iz Lahiša iz 587. g.p.n.e. (vojna komunikacija)
5. Makavejski kovani novac i pečati
6. Neki tekstovi među Svicima s Mrtvog mora
7. Brojni natpisi (up. *Jezici [hebrejski]* u *ABD*, od str. 4:203)

Poput svih semitskih jezika i u hebrejskom postoje reči koje se sastoje od tri suglasnika (trosuglasnički koren). To je jezik čije reči menjaju oblik. Tri korenska suglasnika nose osnovno značenje reči, a prefiksi, sufixi i dodaci unutar same reči pokazuju njenu sintaktičku ulogu. Samoglasnici su dodati kasnije, vidite: Su Grum (Sue Groom), *Lingvistička analiza biblijskog hebrejskog jezika (Linguistic Analysis of Biblical Hebrew)*, str. 46-49.

Postoji razlika između vokabulara u hebrejskoj prozi i poeziji. Značenje reči povezano je s narodskom etimologijom, a ne s lingvističkim korenom. Igre reči i jednakozvučnosti veoma su česte (*paronomazija*).

II. Predikat

A. GLAGOLI

Uobičajeni red reči u rečenici je GLAGOL, ZAMENICA, SUBJEKAT (s dodacima),

OBJEKAT (s dodacima). Osnovni oblik GLAGOLA je PERFEKAT *kala* u JEDNINI MUŠKOG RODA. U tom obliku se mogu naći u rečnicima hebrejskog i aramejskog jezika. GLAGOLI se menjaju po

1. Broju – JEDNINA, MNOŽINA i DVOJINA
2. Rodu – MUŠKI i ŽENSKI (nema srednjeg)
3. Načinu – INDIKATIV, KONJUKTIV, IMPERATIV (na osnovu poređenja sa savremenim zapadnim jezicima zaključujemo da je to odnos radnje prema stvarnosti)
4. Vremenu
 - a. PERFEKAT označava svršenu radnju u smislu početka, trajanja i svršetka. Ovaj oblik obično se koristio za prošlu radnju, radnju koja se već dogodila. Džejms Vots (J. Wash Watts) ovako kaže u knjizi *Pregled sintakse u hebrejskom Starom zavetu (A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament)*:

„Celina opisana perfektom smatra se sigurnom. Imperfekat može da opiše stanje kao moguće, priželjkivano ili očekivano, ali perfekat ga vidi kao stvarno, istinsko i izvesno.” (str. 36)

Samjuel Drajver (S. R. Driver) u knjizi *Rasprava o upotrebi gramatičkih vremena u hebrejskom jeziku (A Treatise on the Use of the Tenses in Hebrew)* opisuje perfekat na sledeći način:

„Perfekat se koristi da ukaže na radnju koja će se sigurno dogoditi u budućnosti, za koju se smatra da zavisi od tako nepromenjive voljne odluke da se o njoj može govoriti kao da se već dogodila. Stoga se odluke, obećanja i proglašeni – pogotovo Božji – često objavljuju u perfektu.” (str. 17, tzv. „proročki perfekat”)

Robert Čizom mlađi (Robert B. Chisholm, Jr.) ovako definiše ovaj glagolski oblik u knjizi *Od egzegzeze do ekspozicije (From Exegesis to Exposition)*:

„...vidi situaciju spolja, kao celinu. Kao takav, on izražava jednostavnu činjenicu, bila to radnja ili stanje (stanje stvari ili svesti). Kad se koristi za radnju, često je s retoričke tačke gledišta govornika ili naratora opisuje kao svršenu (bez obzira na to da li je stvarno svršena ili ne). Perfekat može da se odnosi na radnju ili stanje u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti. Kao što je gore već rečeno, vremenski okvir utiče na to kako se perfekat prevodi u jezike poput engleskog u kojima je gramatičko vreme važno i taj okvir se mora odrediti iz konteksta.” (str. 86)
 - b. IMPERFEKAT označava radnju koja traje (nesvršenu, učestalu, trajnu, ili uslovljenu) i često označava razvoj ka određenom cilju. Ovaj glagolski oblik obično se upotrebljavao za sadašnje i buduće radnje. Džejms Vots (J. Wash Watts) ovako kaže u knjizi *Pregled sintakse u hebrejskom Starom zavetu (A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament)*:

„Svaki IMPERFEKAT predstavlja neko nepotpuno stanje, stanje koje se ponavlja, razvija ili je nečim uslovljeno. Drugim rečima, ono je delimično razvijeno ili delimično sigurno i uvek je na neki način nepotpuno, tj. nije celovito.” (str. 55)

Robert Čizom mlađi (Robert B. Chisholm, Jr.) ovako kaže u knjizi *Od egzegzeze do ekspozicije (From Exegesis to Exposition)*:

„Teško je suštinu imperfekta svesti na jedan pojam, jer on obuhvata i glagolsko vreme i glagolski vid. Imperfekat se ponekad koristi kao indikativ, da bi se izrazio objektivni iskaz, a u drugim slučajevima gleda na radnju subjektivnije, kao da je moguća, uslovljena,

verovatna i tako dalje” (str. 89).

- c. Dodato slovo *waw* povezuje GLAGOL s radnjom prethodnog (ili prethodnih) GLAGOLA.
- d. IMPERATIV je zasnovan na volji govornika i mogućoj radnji slušaoca.
- e. Vremenski okviri koje je pisac imao na umu mogu se u starohebrejskom odrediti jedino iz šireg konteksta.

- B. Sedam glavnih oblika osnove za promenu glagola i njihova osnovna značenja. Ovi oblici rade u međusobnoj sprezi i ne smeju se odvajati kad su zajedno u istom kontekstu.
1. *Qal (Kal)* je najčešći i najosnovniji oblik glagola. On označava prostu radnju ili stanje. Ne podrazumeva ni uzročno-posledičnu vezu, ni tačnu određenost.
 2. *Niphal* je drugi najčešći oblik. Obično se koristi kao PASIV, ali može da posluži i kao uzajamno-povratni ili povratni oblik. Ni on ne podrazumeva ni uzročno-posledičnu vezu, ni tačnu određenost.
 3. *Piel* je aktivni oblik kojim se izražava da je radnja ostvarena. Osnovno značenje *Qal*-a se razvija ili proširuje u stanje ostvarenosti.
 4. *Pual* je PASIVNI parnjak *Piel*-a. Često se izražava PARTICIPOM.
 5. *Hithpael* je povratna ili uzajamno-povratna osnova. Izražava učestale ili trajne radnje *Piel* osnove. Retki PASIVNI oblik zove se *Hothpael*.
 6. *Hiphil* je aktivni oblik uzročne osnove, suprotan *Pielu*. Njime može da se izrazi dozvola, ali najčešće se odnosi na uzrok događaja. Ernst Jeni (Ernst Jenni), nemački gramatičar hebrejskog jezika, smatrao je da *Piel* označava činjenicu da se nešto dogodilo, dok *Hiphil* pokazuje kako se dogodilo.
 7. *Hophal* je PASIVNI parnjak *Hiphil*-a. Ove poslednje dve osnove se najređe upotrebljavaju od svih sedam.

Veliki deo ovih podataka potiče iz knjige *Uvod u sintaksu biblijskog hebrejskog jezika (An Introduction to Biblical Hebrew Syntax)*, čiji autori su Brus Valtke (Bruce K. Waltke) i M. O'Konor (M. O'Connor), str. 343-452.

Tabela o vršiocu i uzročniku. Jedan ključ za razumevanje sistema hebrejskih GLAGOLA je da se na njega gleda kao na obrazac međuodnosa glagolskih STANJA. Neke od ovih osnova su u međusobnoj suprotnosti (tj. *Qal* i *Niphal*; *Piel* i *Hiphil*).

Tabela koja sledi je pokušaj da se vizuelno predstave osnovne funkcije GLAGOLSKIH osnova po pitanju uzročnika.

STANJE ili subjekat	nema drugog vršioca	aktivan drugi vršilac	pasivan drugi vršilac
AKTIV	<i>Qal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Piel</i>
MEDIJALNI PASIV	<i>Niphal</i>	<i>Hophal</i>	<i>Pual</i>
POVRATNI ili UZAJAMNO- POVRATNI	<i>Niphal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Hithpael</i>

Ovaj pregled je preuzet iz izvanredne rasprave o hebrejskom GLAGOLSKOM sistemu u svetlu novih istraživanja akadskog jezika, vidite: Brus Valtke (Bruce K. Waltke) i M. O'Konor (M. O'Connor), *Uvod u sintaksu biblijskog hebrejskog jezika (An Introduction to Biblical Hebrew Syntax)*, str. 354-359.

Potrebno upozorenje nalazimo u knjizi R. H. Keneta (R. H. Kennett), *Kratak opis hebrejskih gramatičkih vremena (A Short Account of the Hebrew Tenses)*:

„Primetio sam tokom svojih predavanja da je studentima najteže da značenje hebrejskih glagola shvate onako kako su ih shvatali sami Jevreji; drugim rečima, postoji sklonost da se svakom od hebrejskih glagolskih vremena pripiše nekoliko latinskih ili engleskih glagolskih oblika kojima bi se taj hebrejski oblik mogao uopšteno prevesti. Zbog toga ne uspeavaju da uoče mnoge od tih finih nijansi značenja koje jeziku Starog zaveta daju toliko života i snage.

Ova teškoća u upotrebi hebrejskih glagola potiče isključivo od stanovišta sa kog su Jevreji gledali radnju, a koje je u potpunosti drugačije od našeg. *Vreme* – koje mi kod glagola gledamo prvo, kao što i sam izraz „glagolska vremena” govori – njima je bilo tek na drugom mestu. Zato nije najvažnije da studenti shvate latinske ili engleske oblike koji bi mogli da se upotrebe za prevod nekog hebrejskog vremena, nego da shvate vid svake radnje onako kako ga je shvatao jevrejski um.

Kad su u pitanju hebrejski glagoli, naziv „vremena” navodi nas na pogrešan zaključak. Takozvana hebrejska „vremena” ne izražavaju *vreme* nego *stanje* radnje. U stvari, da nije zabune koja bi nastala kad bi se izraz „stanje” primenio i na imenice i na glagole, „stanja” bi bio mnogo bolji naziv nego „vremena”. Uvek treba imati na umu da je hebrejski glagol nemoguće prevesti na engleski bez vremenskog okvira koga u hebrejskom jednostavno nema. Stari Jevreji nikad nisu razmišljali o radnji kao o prošloj, sadašnjoj ili budućoj, nego prosto kao o *perfektu*, to jest svršenoj radnji, ili *imperfektu*, to jest radnji koja se razvija. Kada kažemo da neko hebrejsko vreme odgovara perfektu, pluskvamperfektu ili futuru, pri tome ne mislimo da su Jevreji o njemu razmišljali kao o perfektu, pluskvamperfektu ili futuru, nego samo da se tako mora prevesti na engleski²⁸. A *vreme* radnje Jevreji nisu pokušavali da izraze nijednim glagolskim oblikom.” (Predgovor i str. 1)

Drugo dobro upozorenje nalazimo u knjizi *Lingvistička analiza biblijskog hebrejskog jezika* (*Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*), gde nas Su Grum (Sue Groom) podseća na sledeće:

„Nemoguće je znati da li su savremeni stručnjaci rekonstruisali semantička polja nekog mrtvog jezika i odnose među značenjima njegovih reči prema sopstvenoj intuiciji ili na osnovu svog maternjeg jezika, niti da li su ta polja uopšte postojala u klasičnom hebrejskom.” (str. 128)

C. GLAGOLSKI NAČIN (koji je samo analogija sa savremenim zapadnim jezicima)

1. Dogodilo se, upravo se događa (INDIKATIV), obično se upotrebljava PERFEKAT ili PARTICIP (svi PARTICIPI su INDIKATIVI).
2. Dogodiće se, moglo bi da se dogodi (KONJUKTIV)
 - a. koristi se izmenjeni IMPERFEKAT
 - (1) KOHORTATIV (dodato h), oblik prvog lica IMPERFEKTA kojim se obično izražavaju želja, zahtev ili samo-ohrabrivanje (drugim rečima, radnje koje govornik priželjkuje)
 - (2) JUSIV (unutrašnje promene), treće lica IMPERFEKTA (može da bude drugo lice u odričnim rečenicama) koje obično izražava zahtev, dozvolu, upozorenje ili savet
 - b. koristi se PERFEKAT sa *lu* ili *lule*
Ove konstrukcije su slične DRUGOM KONDICIONALU u *kini* dijalektu grčkog jezika. Neistinita izjava (protaza) za ishod ima neistiniti zaključak (apodoza).
 - c. koristi se IMPERFEKAT sa *lu*
Kontekst i *lu*, kao i usmerenost ka budućnosti, obeležja su KONJUKTIVNE upotrebe ovog oblika.
Evo nekih primera iz knjige Džejmisa Votsa (J. Wash Watts), *Pregled sintakse*

u hebrejskom Starom zavetu (*A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*): 1. Mojs 13:16, 5. Mojs 1:12, 1. Car 13:8, Ps 24:3, Is 1:18 (up. str. 76-77).

D. *Waw* – pretvarač (*conversivum*), uzastopnik (*consekutivum*) i odnosnik (*relativum*). Ovaj sintaktički element, svojstven jedino hebrejskom (hananskom), godinama je izazivao velike zabune. Koristi se na razne načine, što često zavisi od književne vrste. Do zabune je došlo zbog toga što su prvi stručnjaci bili Evropljani koji su hebrejski tumačili u svetlu svojih maternjih jezika. Kad se pokazalo da to stvara teškoće, oni su ih pripisali tome što je hebrejski tobože drevni, zastareli jezik. U evropskim jezicima kod GLAGOLA je najvažnije VREME. Neke nijanse i gramatičke konotacije izražavane su dodavanjem slova *waw* na PERFEKATSKU ili IMPERFEKATSKU glagolsku osnovu, što je menjalo shvatanje glagola.

1. U istorijskoj naraciji postoji ustaljeni obrazac za međusobno povezivanje GLAGOLA u niz.
2. Prefiks *waw* je pokazivao određenu vezu s prethodnim GLAGOLIMA.
3. Ključ za razumevanje GLAGOLSKOG niza uvek je širi kontekst. Semitski glagoli ne mogu se analizirati samostalno.

Džejms Vots (J. Wash Watts), u knjizi *Pregled sintakse u hebrejskom Starom zavetu (A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament)*, beleži da je hebrejski poseban po tome što koristi *waw* pre PERFEKTA i IMPERFEKTA (str. 52- 53). Pošto je prošlost osnovna ideja koja je vezana za PERFEKAT, dodavanje slova *waw* često ga pretvara u oblik koji opisuje budućnost. Isto je i kod IMPERFEKTA, čija osnovna ideja je vezana za sadašnjost ili budućnost: dodavanje slova *waw* ga smešta u prošlost. Upravo ta neobična promena vremena objašnjava dodavanje slova *waw*, a ne promena u osnovnom značenju samog gramatičkog oblika. PERFEKAT kome je dodat *waw* podoban je za proroštva, a IMPERFEKAT kome je dodat *waw* za naraciju (str. 54 i 68).

Vots (Watts) nastavlja svoju definiciju:

„Osnovna razlika između slova *waw* kao veznika i kao uzastopnika može se protumačiti na sledeći način:

1. Kao veznik, *waw* se uvek pojavljuje da izrazi paralelu.
2. Kao uzastopnik, *waw* se uvek pojavljuje da označi niz. To je jedini oblik gde se *waw* koristi s uzastopnim imperfektima. Veza među tako povezanim imperfektima može da bude vremenski sled, logična posledica, logični uzrok ili logična suprotnost. U svim ovim slučajevima u pitanju je nekakav sled.” (str. 103)

E. INFINITIV – u hebrejskom postoje dve vrste INFINITIVA

1. APSOLUTNI INFINITIV, koji je „jak, nezavisan, upečatljiv izraz koji se koristi kao subjekat da bi se izazvalo uzbuđenje... često ga u pisanju ne prati glagol, nego se glagol „biti” podrazumeva, dok on stoji dramatično usamljen”, Džejms Vots (J. Wash Watts), *Pregled sintakse u hebrejskom Starom zavetu (A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament)*, str. 92).
2. KONSTRUKT INFINITIVA, koji je „s rečenicom gramatički povezan predlozima, prisvojnim zamenicama, i konstruktnim odnosom” (str. 91).
Džejkob Vajngrin (J. Weingreen) opisuje konstruktno stanje u knjizi *Praktična gramatika klasičnog hebrejskog jezika (A Practical Grammar for Classical Hebrew)*:

„Kad su dve (ili više) reči tako tesno povezane da zajedno čine jednu složenu ideju, onda za zavisnu reč ili reči kažemo da su u konstruktnom odnosu.” (str. 44)

F. UPITNE REČI

1. Uvek se pojavljuju na prvom mestu u rečenici.
2. Značaj za tumačenje
 - a. *ha* – ne očekuje se odgovor
 - b. *halo'* – autor očekuje potvrđan odgovor

ODRIČNE REČI

1. Uvek se pojavljuju ispred reči koju negiraju.
2. Najčešća reč za negaciju je reč *lo*.
3. Reč *'al* ima zavisnu konotaciju i upotrebljava se sa KOHORTATIVOM i JUSIVOM.
4. Izraz *lebhilit* se koristi sa INFINITIVOM, a znači „zato da... ne bi”.
5. Reč *'en* se upotrebljava s PARTICIPOM.

G. USLOVNE REČENICE

1. U hebrejskom jeziku postoje četiri vrste uslovnih rečenica i za svaku od njih postoji uporedni oblik u koine dijalektu grčkog jezika:
 - a. Pretpostavlja se da se nešto upravo događa ili da se već ispunilo (PRVI KONDICIONAL u grčkom)
 - b. Nešto protivno činjenicama, čije ispunjenje je nemoguće (DRUGI KONDICIONAL)
 - c. Nešto što je moguće, pa čak i izvesno (TREĆI KONDICIONAL)
 - d. Nešto što je manje izvesno i čije ispunjenje je stoga nesigurno (ČETVRTI KONDICIONAL)
2. GRAMATIČKA OBELEŽJA
 - a. Kada su uslovi stvarni ili se pretpostavlja da su istiniti uvek se koristi INDIKATIV PERFEKTA ili PARTICIP, a protaza obično počinje na jedan od sledećih načina:
 - (1) *'im*
 - (2) *ki* (ili *'asher*)
 - (3) *hin* ili *hinneh*
 - b. Kada je uslov protivan činjenicama uvek se koristi GLAGOL u nekom PERFEKATSKOM vidu, a uvodna REČCA je obično *lu* ili *lule*.
 - c. Za uslov veće verovatnoće uvek se u protazi koristio GLAGOL u IMPERFEKTU ili PARTICIP, a uvodne REČCE obično su bile reči *'im* ili *ki*
 - d. Za uslov manje verovatnoće u protazi se koristio KONJUKTIV IMPERFEKTA, a reč *'im* se uvek upotrebljavala kao uvodna REČCA.

SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOM KOMENTARU

ASV	American Standard Version
BDB	Hebrew and English Lexicon of the Old Testament, F. Brown, S. R. Driver, C. A. Briggs
DK	prevod Daničić-Karadžić
DS	D. Stefanovićev prevod
EC	Čarničev prevod
JB	Jerusalem Bible
KJV	King James Version
LXX	Septuagint (grčko-engleski), Zondervan, 1970
MT	Mazoretski hebrejski tekst
NAB	New American Bible Text
NASB	New American Standard Bible
NEB	New English Bible
NET	NET Bible: New English Translation, Second Beta Edition
NIDNTT	New International Dictionary of New Testament Theology (4 vol.s), Colin Brown
NIDOTTE	New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis (5 vols.), ur. Willem VanGemeren
NIV	New International Version
NJB	New Jerusalem Bible
NKJV	New King James Version
NRSV	New Revised Standard Bible
NSP	Novi srpski prevod
NZ	Novi zavet
REB	Revised English Bible
RSV	Revised Standard Version
SSP	Savremeni srpski prevod
SZ	Stari zavet
TEV	Today's English Version, United Bible Societies
UBS ⁴	United Bible Societies', Grčki Novi zavet, četvrto revidirano izdanje

REČ PISCA: KAKO OVAJ KOMENTAR MOŽE DA VAM POMOGNE?

Tumačenje Svetog pisma je umni i duhovni postupak u kom se trudimo da shvatimo drevnog bogonadahnutog pisca kako bismo shvatili Božju poruku i zatim je primenili u vremenu u kom živimo.

Duhovna strana ovog postupka je od ključnog značaja, ali ga je teško definisati. On zahteva naše predanje i otvorenost prema Bogu. Treba da budemo gladni (1) Boga i (2) bogopoznanja, i (3) voljni da mu služimo. Ovaj deo postupka se sastoji iz molitve, ispovedanja greha i spremnosti da se promeni način života. Sveti Duh ima ključnu ulogu u postupku tumačenja, ali i dalje je zagonetka zašto iskreni i pobožni hrišćani različito shvataju Sveto pismo.

Umni deo postupka je lakše opisati. Treba da budemo dosledni i pošteni u svom postupanju s biblijskim tekstom, a ne pod uticajem ličnih ili denominacijskih sklonosti. Svi smo pod uticajem istorijskog razdoblja u kom živimo i niko među nama nije nepristrasan i neopredeljen tumač. Zato vam ovaj komentar predstavlja pažljiv umni postupak koji sadrži tri načela tumačenja i ustrojen je tako da nam pomogne da se odupremo sopstvenim sklonostima.

Prvo načelo

Prvo načelo glasi da treba uzeti u obzir istorijske okolnosti u kojima je dotična biblijska knjiga napisana i specifičan istorijski povod za njeno pisanje. Svaki biblijski pisac je pisao s određenom svrhom na umu i želeo je da saopšti određenu poruku. Biblijski tekst danas ne može imati značenje koje izvorni, drevni i bogonadahnuti pisac nije imao na umu. Piščeva namera je ključ za tumačenje - a ne naše istorijske, emotivne, kulturne, lične i denominacijske potrebe. Primena je neodvojiva od tumačenja, ali ispravno tumačenje uvek treba da prethodi primeni. Mora se ponovo naglasiti da svaki biblijski tekst ima samo jedno jedino značenje. Upravo to značenje je biblijski pisac, vođen Svetim Duhom, nameravao da saopšti svojim savremenicima. Ovo jedno značenje može imati višestruku primenu u različitim kulturama i okolnostima, ali svaka primena mora biti povezana s glavnom istinom biblijskog pisca. Zato ovaj serijal komentara s vodičem za proučavanje uvek sadrži uvod u biblijsku knjigu koja se obrađuje.

Drugo načelo

Drugo načelo glasi da treba uočiti delove iz kojih se knjiga sastoji. Svaka biblijska knjiga je zaokruženo delo. Nijedan tumač nema pravo da deo istine izdvoji, a da ostale delove zanemari. Zato treba da se trudimo da shvatimo svrhu cele biblijske knjige pre nego što pristupimo tumačenju njenih delova. Ni manji komadi teksta - poglavlja, pasusi i stihovi - ne mogu imati značenje koje čitav deo knjige nema. Tumačenje treba da počne deduktivnim pristupom, od celine, i da onda pređe na induktivni pristup, na delove. Zato je ovaj biblijski komentar osmišljen tako da pomogne proučavaocima da prouče strukturu svakog dela knjige do nivoa pasusa. Podela na pasuse i poglavlja nije bogonadahnuta, ali nam pomaže kod uočavanja misaonih celina.

Tumačenje na nivou pasusa - a ne na nivou rečenice, dela rečenice, fraze ili reči - jeste ključ za uočavanje značenja koje je biblijski pisac imao na umu. Paus se određuje na osnovu objedinjujuće teme, koja se često naziva i predmet ili tematska rečenica. Svaka reč, fraza, deo rečenice i svaka cela rečenica pasusa nekako su povezani s tom objedinjujućom temom. Oni je ograničavaju, proširuju, objašnjavaju ili je dovode u pitanje. Pravi ključ za ispravno tumačenje je praćenje piščeve misli pasus po pasus, i to treba učiniti sa svakim delom knjige. Ovaj komentar pomaže proučavaocima da to učine poredeći podele u savremenim engleskim prevodima. Ovi prevodi su izabrani jer primenjuju različite pristupe prevođenju:

- A. *The New King James Version (NKJV)* je doslovan prevod, urađen po načelu “reč za reč”. Zasnovan je na grčkim rukopisima iz tradicije poznate pod imenom Primljeni tekst (*Textus Receptus*). Njegovi pasusi su duži nego kod ostalih prevoda, a takve duže celine pomažu proučavaocima da uoče objedinjujuću temu.
- B. *The New Revised Standard Version (NRSV)* je prevod urađen po izmenjenom načelu “reč za reč”. On predstavlja prelaznu tačku prema sledeća dva savremena prevoda. Njegova podela na pasuse veoma pomaže u prepoznavanju tema.
- C. *The Today's English Version (TEV)* je prevod urađen po načelu “dinamičkog ekvivalenta”. Objavilo ga je udruženje *United Bible Societies*. Ovaj prevod nastoji da Bibliju prevede tako da savremeni čitaoci s engleskog govornog područja mogu da shvate značenje grčkog teksta. Njegova podela na pasuse, posebno u evanđeljima, često je izvršena prema govorniku, a ne tematski, isto kao i engleski prevod *NIV*, što nije korisno u postupku tumačenja. Zanimljivo je da i *UBS⁴* i *TEV* imaju istog izdavača, ali različitu podelu na pasuse.
- D. *The Jerusalem Bible (JB)* je prevod urađen po načelu “dinamičkog ekvivalenta”. Urađen je na osnovu rimokatoličkog prevoda na francuski. Korisno je izvršiti poređenje s ovom podelom na pasuse koja je izvršena s evropskog stanovišta.
- E. U ovom komentaru je naveden tekst iz prevoda *Updated New American Standard Bible (NASB)* koji je objavljen 1995. godine. Urađen je po načelu “reč za reč”. Deo komentara koji obrađuje tekst stih po stih prati podelu iz ovog prevoda.

Treće načelo

Treće načelo glasi da treba čitati razne prevode Svetog pisma kako bi se stekao uvid u što širi opseg mogućih značenja (u semantičko polje) biblijskih reči i fraza. Neka grčka fraza često može da se shvati na nekoliko načina. Različiti prevodi ističu te različite mogućnosti i pomažu nam da prepoznamo i objasnimo razlike među grčkim rukopisima Svetog pisma. Te razlike ne utiču na doktrinu, ali nam pomažu da pokušamo da dođemo do izvornog teksta koji je proizašao iz pera drevnog pisca.

Četvrto načelo

Četvrto načelo je da treba obratiti pažnju na književni žanr. Prvobitni nadahnuti autori su odlučili da svoje poruke zabeleže u različitim formama (tj. istorijski narativ, istorijska grama, poezija, proroštvo, evanđelje [parabola], pismo, apokalipsa). Ovi različiti žanrovi se različito tumače (vidite Gordon Fee (Gordon Fee) i Daglas Stjuart (Douglas Stuart), *Kako izvući maksimum iz čitanja Pisma (How to Read the Bible for All Its Worth)*, D. Brent Sendi (D. Brent Sandy) i Ronald L. Gize, ml. (Ronald L. Giese, Jr.), *Dešifrovanje starozavetnih kodova (Cracking Old Testament Codes)*, ili Robert Stajn (Robert Stein), *Igranje po pravilima (Playing by the Rules)*).

Ovaj komentar pruža proučavaocima brz način da provere svoja tumačenja, ali ne s namerom da pruži konačne odgovore, nego da pruži potrebne podatke i izazove na razmišljanje. Druga moguća tumačenja nam često mogu pomoći da ne budemo malograđanski nastrojani, dogmatični i zarobljeni u okvirima svoje denominacije. Tumači treba da imaju na raspolaganju širi opseg mogućih tumačenja da bi shvatili koliko drevni tekst može da bude dvosmislen. Zapanjujuće je koliko se hrišćani koji tvrde da im je Biblija izvor istine malo slažu oko njenog značenja.

Ova načela su mi pomogla da se u velikoj meri oduprem uticaju istorijskog razdoblja u kom živim jer su me primorala da se uhvatim u koštac sa drevnim tekstom. Nadam se da će i vama biti na blagoslov.

Bob Atli (Bob Utley)
Baptistički univerzitet Istočnog Teksasa (East
Texas Baptist University), 27. jun 1996.

VODIČ ZA DOBRO ČITANJE SVETOG PISMA: LIČNO TRAGANJE ZA PROVERLJIVOM ISTINOM

Možemo li znati šta je istina? Gde se može naći? Možemo li da je proverimo upotrebom logike? Postoji li neki vrhovni autoritet? Postoje li apsolutne istine koje bi vodile naš život i naš svet? Da li život ima smisla? Zašto smo ovde? Gde idemo? Ova pitanja - o kojima razmišljaju svi razumni ljudi - zaokupljaju ljudski um od početka sveta (Propovednik 1:13-18; 3:9-11). Sećam se svoje potrage za osnovnim životnim osloncem. Bio sam mlad kada sam poverovao u Hrista, prvenstveno na osnovu svedočanstva dragih članova moje porodice. Ali, kako sam rastao, rasla su i moja pitanja o sebi i svetu u kom živim. Jednostavni i izlizani kulturni i religijski odgovori nisu mogli da objasne iskustva o kojima sam čitao i s kojima sam se susretao. Bilo je to vreme zbunjenosti, traganja i čežnje, tokom kog sam često osećao beznađe suočen sa bezosećajnim i grubim svetom u kom sam živio.

Mnogi su tvrdili da imaju odgovore na ova najdublja pitanja, ali nakon istraživanja i razmišljanja bih uviđao da se oni zasnivaju (1) na ličnoj filozofiji, (2) na drevnim mitovima, (3) na ličnim iskustvima ili (4) na psihičkim projekcijama. Ali meni je bio potreban određeni nivo proverljivosti, nekakav dokaz, nešto razumno na čemu bih temeljio svoj pogled na svet, životni oslonac, razlog da živim.

Sve to pronašao sam proučavajući Sveto pismo. Počeo sam da tražim dokaze za pouzdanost Svetog pisma i pronašao sam ih u sledećim oblastima: (1) u arheologiji, koja potvrđuje istorijsku pouzdanost Svetog pisma, (2) u tačnosti i preciznosti starozavetnih proroštava, (3) u jedinstvu biblijske poruke usprkos tome što je njeno zapisivanje trajalo šesnaest vekova, (4) i u ličnim svedočanstvima ljudi čiji životi su se trajno promenili zbog dodira sa Svetim pismom. Hrišćanstvo je zaokružen sistem verovanja i stoga može da se uhvati u koštac sa složenim pitanjima ljudskog života. To mi pružilo razumnu okosnicu života, a iskustvena strana biblijske vere mi je pružila radost i postojanost.

Mislio sam da sam pronašao oslonac svog života - Hrista koji je predstavljen u Svetom pismu. Bio je to uzbudljiv doživljaj koji mi je doneo emotivno olakšanje. Ali i dalje se sećam preneraženosti i bola koje sam doživeo kad sam počeo da uviđam koliko različitih tumačenja Biblije zastupaju čak i ljudi koji pripadaju istim crkvama ili školama mišljenja. Potvrđivanje bogonadahnutosti i pouzdanosti Svetog pisma nije bio kraj, nego tek početak. Kako da proverim ili odbacim različita i protivrečna tumačenja mnogih teških odlomaka Svetog pisma koja zastupaju ljudi koji veruju u njegov autoritet i pouzdanost? (Evangeoski hrišćani veruju u pouzdanost Biblije, ali ne mogu da se slože oko njenog značenja!)

Ovo pitanje je postalo moj životni cilj i versko hodočašće. Znao sam da mi je vera u Hrista pružila veliki mir i radost. Moj um je usred relativizma kulture u kojoj živim i oholog dogmatizma suprotstavljenih religija i denominacija čeznuo za apsolutnim istinama. Tokom potrage za ispravnim pristupom drevnoj književnosti iznenadile su me sopstvene predrasude, nastale zbog istorijskog razdoblja, kulture i denominacije kojoj pripadam i zbog mog ličnog životnog iskustva. Često sam čitao Bibliju samo da bih pronašao potvrdu za svoje stavove. Koristio sam je kao izvor dogme, kako bih napao druge i istovremeno učvrstio sebe ublažujući svoju nesigurnost i nedostatke. Ovo spoznanje mi je bilo tako bolno!

Iako nikad neću biti potpuno objektivni, ipak mogu da postanem bolji čitalac Svetog pisma. Mogu ograničiti svoje predrasude tako što ću ih prepoznati i priznati da ih imam. Tako i dalje neću biti slobodan od njih, ali ću se suočiti sa sopstvenim slabostima. Sam tumač često je najveći neprijatelj dobrog čitanja Biblije.

Navešću neke pretpostavke s kojima pristupam proučavanju Biblije kako biste mogli da ih ispitajte zajedno sa mnom:

I. Pretpostavke

- A. Verujem da je Sveto pismo jedino bogonadahnuti samootkrivenje jedinog istinitog Boga. Ono stoga treba da se tumači u svetlu namere njegovog božanskog pisca koja je izražena kroz ljudskog pisca u tačno određenim istorijskim okolnostima.

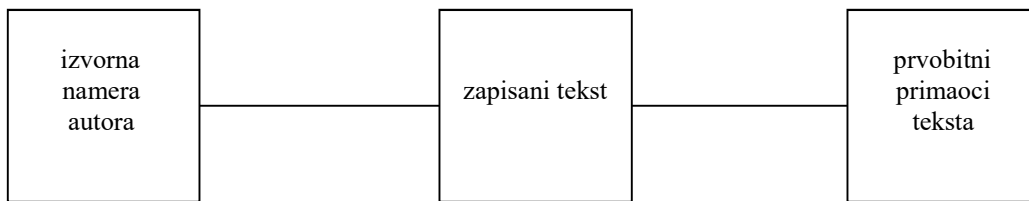
- B. Verujem da je Sveto pismo pisano za ljude iz naroda - za svakog čoveka! Bog se prilagodio ljudima i jasno nam progovorio u određenim istorijskim i kulturnim okolnostima. Nije nam sakrio istinu, nego želi da je razumemo! Zato Biblija treba da se tumači u svetlu ondašnjeg, a ne našeg vremena. Ona danas ne može imati značenje koje njeni prvi čitaoci ili slušaoci ne bi tako razumeli. Biblija je shvatljiva ljudima prosečne umnosti i koristi normalne obrasce i tehnike ljudske komunikacije.
- C. Verujem da celo Sveto pismo ima jednu poruku i svrhu. Ono samo sebi ne protivreči, iako sadrži teške i paradoksalne odlomke. Stoga je Sveto pismo svoj najbolji tumač.
- D. Verujem da svaki odlomak Svetog pisma (isključujući proroštva) ima jedno jedino značenje, koje se zasniva na nameri njegovog bogonadahnutog pisca. Iako nikad ne možemo biti sasvim sigurni koja je bila piščeva namera, postoje mnogi pokazatelji koji nam na nju ukazuju:
 1. Književna vrsta (žanr) koja je izabrana za saopštavanje poruke
 2. Istorijske okolnosti i naročit povod koji su bili okidač za pisanje
 3. Književni kontekst, kako cele biblijske knjige, tako i svakog njenog dela
 4. Poredak delova knjige (struktura knjige) i njihov odnos prema poruci cele knjige
 5. Gramatičke posebnosti koja su upotrebljene da se saopšti određena poruka
 6. Reči koje su izabrane da se ta poruka izloži

Prilikom proučavanja nekog biblijskog odlomka cilj nam je da proučimo svaku od ovih oblasti. Ali pre nego što objasnim svoj metod za dobro čitanje Svetog pisma, dozvolite mi da izložim neke od neprikladnih metoda koji se danas koriste. Upravo oni su stvorili tako velik broj raznovrsnih tumačenja i stoga ih treba izbegavati.

II. Pogrešni metodi tumačenja

- A. Zanemarivanje književnog konteksta biblijskih knjiga i upotreba svake rečenice, fraze ili čak pojedinačnih reči kao istinosnih iskaza, nepovezano s piščevom namerom i širim kontekstom. Ovo se često naziva “čupanje iz konteksta”.
- B. Zanemarivanje istorijskih okolnosti biblijske knjige i njihova zamena nekakvim tobože istorijskim okolnostima za koje postoji malo ili nimalo podrške u biblijskom tekstu.
- C. Zanemarivanje istorijskih okolnosti teksta i čitanje biblijskog teksta kao da su u pitanju jutrošnje mesne novine napisane prvenstveno za današnje pojedinačne hrišćane.
- D. Zanemarivanje istorijskih okolnosti teksta alegorizacijom iz koje nastaje filozofska ili teološka poruka koja je potpuno nepovezana s prvim primaocima i namerom bogonadahnutog pisca.
- E. Zanemarivanje izvorne poruke teksta zamenjujući je sopstvenim teološkim sistemom, omiljenom doktrinom ili savremenim pitanjem koje uopšte nije povezano s namerom bogonadahnutog pisca i porukom koju je zapisao. Ova pojava najčešće sledi nakon čitanja biblijskog teksta s ciljem da se uspostavi autoritet govornika. Ovaj pristup se često naziva “tumačenje reakcijom čitaoca” (“Šta ovaj tekst znači za mene?”).

Sva pisana ljudska komunikacija sastoji se iz najmanje tri međusobno povezana sastojka:

U prošlosti su se svi pristupi čitanju Biblije usredsređivali na jedan od ova tri sastojka. Ali, da bi se bolje izrazila jedinstvena bogonadahnutost Biblije, potrebno je da se gornji nacrt dopuni:

Neophodno je da sva tri sastojka budu uključena u postupak tumačenja. Da bi provera bila moguća, moje tumačenje se usredsređuje na prva dva sastojka: na pisca i na tekst. Pri tome verovatno reagujem na zloupotrebe teksta koje sam naveo: (1) na alegorizaciju ili produhovljavanje teksta i (2) na tumačenje reakcijom čitaoca (“Šta ovaj tekst znači za mene?”). Zloupotreba teksta se može pojaviti u svakom koraku tumačenja. Zato uvek treba proveravati svoje motive, predrasude, pristup tekstu i primenu. Ali kako da ih proverimo ako za tumačenje nema granica, ako u tumačenju ne postoje pravila i merila? Zato nam piščeva namera i struktura njegovog teksta pružaju merila pomoću kojih možemo da ograničimo opseg mogućih ispravnih tumačenja.

Stoga se u svetlu ovih neispravnih pristupa čitanju teksta nameće pitanje koje glasi: koji to pristupi čitanju i tumačenju Biblije pružaju neku meru proverljivosti i doslednosti?

III. Dobri načini da se pristupi čitanju Svetog pisma

Ovde neću raspravljati o posebnim pristupima za tumačenje pojedinačnih književnih vrsta, nego o opštim načelima hermeneutike koja su dobra za sve vrste biblijskog teksta. Dobra knjiga o posebnim pristupima svakoj književnoj vrsti zove se *Kako izvući maksimum iz čitanja Pisma (How to Read the Bible For All Its Worth)*, a napisali su je Gordon Fi (Gordon Fee) i Daglas Stjuart (Douglas Stuart).

Moj metod se prvo usredsređuje na to da čitalac, pomoću četiri kruga ličnog čitanja, dozvoli Svetom Duhu da baci svetlo na Bibliju. Tako Sveti Duh, biblijski tekst i čitalac dolaze na prvo, a ne na drugo mesto. Čitalac je time istovremeno zaštićen od potpadanja pod prekomerni uticaj biblijskih komentatora.

Čuo sam jednu izreku koja glasi: “Biblija baca mnogo svetla na komentare”. Ne navodim je da bih omalovažio priručnike za proučavanje, nego da vas podstaknem da ih upotrebite u pravo vreme.

Moramo biti u stanju da obrazložimo svoja tumačenja iz samog biblijskog teksta. U ovih šest oblasti moguća je bar delimična proverljivost:

1. prvobitni autor
 - a. istorijske okolnosti
 - b. književni kontekst
2. odluka prvobitnog autora o izboru
 - a. gramatičke strukture teksta (sintaksa)
 - b. onovremena upotreba pojedinih reči

- c. odgovarajući uporedni tekstovi
 - d. književna vrsta
3. naše shvatanje prikladnog
- a. relevantnog paralelnog poglavlja
 - b. odnosa između doktrina (paradoks)

Moramo biti u stanju da objasnimo razloge i logiku na kojima zasnivamo svoja tumačenja. Biblija je naš jedini izvor vere i dela. Na žalost, hrišćani se često ne slažu oko pitanja čemu nas ona uči i šta podržava.

Četiri kruga čitanja osmišljena su tako da se iz njih mogu steći sledeći uvidi koji su važni za tumačenje:

A. Prvi krug čitanja

1. Pročitajte celu biblijsku knjigu odjednom. Zatim je ponovo pročitajte u drugom prevodu, najbolje nekom sa drugačijim prevodilačkim pristupom:
 - a. iz prevoda po načelu “reč za reč” (*NKJV, NASB, NRSV*)
 - b. iz prevoda po načelu “dinamičkog ekvivalenta” (*TEV, NJB*)
 - c. iz opisnog prevoda (parafraze), (*LB, AB*)
2. Uočite glavnu svrhu pisanja cele knjige. Prepoznajte njenu temu.
3. Ako je moguće, prepoznajte deo knjige ili poglavlje ili pasus ili rečenicu koji jasno iskazuju ovu glavnu svrhu ili temu cele knjige.
4. Prepoznajte koja književna vrsta preovladava
 - a. U Starom zavetu
 - 1) hebrejska naracija
 - 2) hebrejska poezija (mudrosna književnost, Psalmi)
 - 3) hebrejska proroštva (proza i poezija)
 - 4) zakoni
 - b. U Novom zavetu
 - 1) naracija (evanđelja, Dela apostolska)
 - 2) parabole (u evanđeljima)
 - 3) pisma i poslanice
 - 4) apokaliptična književnost

B. Drugi krug čitanja

1. Ponovo pročitajte celu knjigu, ovaj put da biste prepoznali njene najvažnije teme.
2. Zapišite pregled najvažnijih tema knjige i sažeto zabeležite sadržaj svake od njih sa po jednim jednostavnim iskazom.
3. Uporedite svoj iskaz o svrsi knjige i svoj opšti pregled najvažnijih tema s priručnicima za proučavanje Biblije.

C. Treći krug čitanja

1. Još jednom pročitajte celu biblijsku knjigu, ovaj put da biste iz nje saznali istorijske okolnosti i konkretan povod za njeno pisanje.
2. Popišite sledeće istorijske stavke koje se spominju u toj biblijskoj knjizi:
 - a. pisca
 - b. datum pisanja
 - c. primaoce
 - d. konkretne razloge za pisanje
 - e. one kulturne činioce koji su povezani sa svrhom pisanja
 - f. spomenute istorijske ličnosti i događaje
3. Proširite svoj pregled tog dela knjige koji proučavate dodajući mu podelu sve do nivoa pasusa. Uvek prepoznajte gde deo knjige počinje i završava i zapišite njegov pregled. Deo knjige se može prostirati na nekoliko poglavlja ili na

nekoliko pasusa. Ovo će vam omogućiti da pratite logiku bogonadahnutog pisca i da uočite kako je uredio tekst.

4. Proverite svoja zapažanja o istorijskim okolnostima pomoću odgovarajućih priručnika.

D. Četvrti krug čitanja

1. Ponovo pročitajte deo knjige koji proučavate iz nekoliko prevoda:
 - a. iz prevoda po načelu “reč za reč” (*NKJV, NASB, NRSV*)
 - b. iz prevoda po načelu “dinamičkog ekvivalenta” (*TEV, NJB*)
 - c. iz opisnog prevoda (parafraze), (*LB, AB*)
2. Prepoznajte stilske i gramatičke strukture:
 - a. fraze koji se ponavljaju (Efescima 1:6,12,13)
 - b. gramatičke strukture koji se ponavljaju (Rimljanima 8:31)
 - c. suprotstavljene pojmove
3. Popišite sledeće
 - a. važne izraze
 - b. neobične izraze
 - c. važne gramatičke strukture
 - d. posebno teške reči, delove rečenice i cele rečenice
4. Potražite odgovarajuće uporedne odlomke
 - a. pronađite biblijski odlomak koji najjasnije obrazlaže temu koju proučavate koristeći sledeće priručnike:
 - 1) knjige iz oblasti sistematske teologije
 - 2) izdanja Biblije s adresama uporednih odlomaka
 - 3) biblijske konkordance
 - b. Istražite da li postoji biblijski tekst koji u paru s odlomkom koji proučavate stvara paradoks o datoj temi. Mnoge biblijske istine su izražene u dijalektičkim parovima. Mnoge netrpeljivosti među denominacijama nastaju jer se kao dokaz koriste stihovi koji predstavljaju samo jednu stranu te biblijske dijalektičke napetosti. Sve Pismo je bogonadahnuo i stoga moramo istražiti njegovu celokupnu poruku kako bi naše tumačenje odražavalo biblijsku ravnotežu.
 - c. Potražite uporedne odlomke u samoj biblijskoj knjizi, zatim u drugim knjigama istog biblijskog pisca, a onda u biblijskim knjigama iste književne vrste. Biblija je svoj najbolji tumač jer ima jednog pisca, Svetog Duha.
5. Upotrebite sledeće priručnike da proverite svoja zapažanja o istorijskim okolnostima i povodu za pisanje:
 - a. Biblije za proučavanje
 - b. biblijske enciklopedije, priručnike i rečnike
 - c. uvode u Bibliju
 - d. biblijske komentare (u ovom koraku proučavanja dozvolite široj zajednici vernika, iz prošlosti i sadašnjosti, da pomogne i ispravi zaključke vašeg ličnog proučavanja).

IV. Primena tumačenja Svetog pisma

U ovom koraku prelazimo na primenu. Odvojili ste vreme da razumete tekst u svetlu njegovih izvornih okolnosti i sada treba da ga primenite u svom životu i u svojoj kulturi. Biblijski autoritet definišem kao “shvatanje poruke koju je bogonadahnuti biblijski pisac saopštio svojim savremenicima i njenu primenu u današnje vreme”.

Primena treba da sledi nakon tumačenja namere bogonadahnutog pisca i po ugledu na njegovu logiku. Nijedan biblijski odlomak se ne može primeniti u današnje vreme dok prvo ne saznamo šta je taj odlomak saopštavao u svoje vreme! Biblijski odlomak ne može poprimiti značenje koje nikad nije imao.

Podrobni pregled do nivoa pasusa (iz trećeg kruga čitanja) sada će biti vaš vodič. Tekst treba primeniti na nivou pasusa, a ne na nivou pojedinačnih reči. Reči imaju značenje samo u kontekstu; delovi rečenice imaju značenje samo u kontekstu; cele rečenice imaju značenje samo u kontekstu. Biblijski pisac je jedina bogonadahnuta osoba u celom postupku tumačenja. Mi samo idemo kuda nas on vodi u skladu s prosvetljenjem koje smo primili od Svetog Duha. Međutim, prosvetljenje nije bogonadahnutost. Da bismo mogli da kažemo “ovako govori Gospod” moramo se držati namere bogonadahnutog pisca. Primena treba da bude izričito povezana s opštom svrhom celog spisa, dela knjige kom pasus pripada i s razvojem misli iz pasusa u pasus.

Ne dozvolite da današnji problemi tumače Bibliju - pustite Bibliju da govori! To će možda zahtevati od nas da iz teksta izdvajamo načela. To je ispravno ako tekst podržava ta načela. Nažalost, naša načela često su upravo to - “naša” načela, a ne načela iz biblijskog teksta.

U primenjivanju Biblije je važno da ne zaboravimo da svaki biblijski tekst (osim proroštava) ima jedno jedino značenje. To značenje je povezano s ciljevima zbog kojih je bogonadahnuti pisac pisao raspravljajući o rešenju za neku krizu ili potrebu u vreme kad je živeo. Iz ovog jednog i jedinog značenja mogu proizaći mnoge i raznovrsne primene. Svaka primena će biti zasnovana na potrebama primalaca, ali mora biti povezana sa značenjem koje je bogonadahnuti pisac imao na umu.

V. Duhovna strana tumačenja

Sve do sada obrazlagao sam logički postupak tumačenja i primene, a sada ću ukratko izložiti duhovnu stranu tumačenja. Meni je u tome pomoglo korišćenje sledećeg spiska koraka:

- A. Molite se za pomoć Svetog Duha (Prva Korinćanima 1:26–2:16).
- B. Molite se za oprostjenje i očišćenje od greha kojih ste svesni (Prva Jovanova 1:9).
- C. Molite se da imate veću želju za poznavanjem Boga (Psalmi 19:7-14 i 42:1).
- D. Odmah primenite sve što otkrijete tokom proučavanja.
- E. Ostanite ponizni i poučljivi.

Veoma je teško održati ravnotežu između logičkog postupka i duhovnog vodstva Svetog Duha. Sledeći odlomci su mi pomogli da je uspostavam:

- A. Iz knjige Džejsma Sajera (James W. Sire), *Iskrivljavanje Pisma (Scripture Twisting)*, str. 17-18:

“Prosvetljenje uma pripada svim pripadnicima Božjeg naroda, a ne samo duhovnoj eliti. U biblijskom hrišćanstvu nema gurua, nema posebno prosvetljenih ni onih preko kojih stiže jedino pravo tumačenje. Stoga, iako Sveti Duh daje posebne darove mudrosti, znanja i duhovnog razlučivanja, on hrišćane kojima je dao te darove ne postavlja da budu jedini autoriteti za tumačenje Njegove reči. Svaki pripadnik Njegovog naroda treba da uči, prosuđuje i razlučuje na osnovu Svetog pisma, koje ima autoritet čak i nad onima kojima je Bog dao posebne sposobnosti. Dakle, kroz celu knjigu polazim od pretpostavke da je Biblija Božje istinito otkrivenje čitavom ljudskom rodu, da je ona naš vrhovni autoritet u svim pitanjima o kojima govori, da nije obavijena velom misterije nego da obični ljudi iz svake kulture mogu ispravno da je razumeju.”

- B. O Kjerkegoru (Kierkegaard) iz knjige Bernarda Rema (Bernard Ramm) *Protestantski principi tumačenja Biblije (Protestant Biblical Interpretation)* str. 64:

“Po Kjerkegoru (Kierkegaard) je gramatičko, leksičko i istorijsko proučavanje Biblije potrebno, ali samo kao priprema za istinsko čitanje Biblije. Da bi neko čitao Bibliju *kao Božju reč*, čovek je mora čitati sa srcem u ustima, mora da

se popne na vrhove prstiju u iščekivanju, sa iskrenim očekivanjem u razgovoru sa Bogom. Čitati Bibliju bez razmišljanja i lakomisleno ili akademski ili profesionalno ne znači čitati Bibliju kao Božju reč. Samo ako je čovek čita kao ljubavno pismo, on ga čita kao Božju reč.”

- C. Rouli (H. H. Rowley) piše na 19. stranci knjige *Relevantnost Biblije (The Relevance of the Bible)*:

“Nijedno razumevanje Biblije koje je samo umno, koliko god da je potpuno, ne može da usvoji sva njena blaga. Umno razumevanje nije nevažno, jer je ključno za potpuno razumevanje, ali ono treba da vodi duhovnom razumevanju duhovnih blaga ove knjige. Tek to je potpuno razumevanje Biblije. Za duhovno razumevanje je potrebno više od umne usredsređenosti. O duhovnim pitanjima se rasuđuje duhovno i svakom proučavaocu Biblije je potreban stav duhovne prijemčivosti, žudnja da nađe Boga kako bi mogao da mu se preda. Jedino tako može da prevaziđe naučno istraživanje i pristupi bogatijem nasleđu ove najveće od svih knjiga.”

VI. Metodi tumačenja u ovom komentaru

Predviđeno je da vam ovaj *komentar s vodičem za proučavanje* pomogne na sledeći način:

- A. Svaka biblijska knjiga ima uvodni istorijski pregled. Pročitajte taj deo štiva kad završite Treći krug čitanja.
- B. Na početku svakog poglavlja pronaći ćete uvid iz konteksta. To će vam pomoći da uočite strukturu tog dela knjige.

- C. Na početku svakog poglavlja ili većeg dela knjige navedena je podela na pasuse s podnaslovima iz nekoliko savremenih engleskih prevoda:

1. *New American Standard Bible (NASB)*, ažuriran 1995. godine
2. *New King James Version (NKJV)*
3. *New Revised Standard Version (NRSV)*
4. *Today's English Version (TEV)*
5. *Jerusalem Bible (JB)*.

Podela na pasuse nije bogonadahnuti i zato treba da je otkrijemo iz konteksta.

Poređenjem nekoliko savremenih prevoda koji koriste različite pristupe prevođenju i različita teološka stanovišta možemo da analiziramo strukturu misli bogonadahnutog pisca. Svaki pasus sadrži jednu glavnu istinu, takozvanu “tematsku rečenicu” ili “središnju ideju teksta”. Ova objedinjujuća misao je ključ za ispravno istorijsko i gramatičko tumačenje. Nikada ne bi trebalo da tumačimo tekst koji je manji od jednog pasusa, niti da iz njega propovedamo ili poučavamo! Ne zaboravite da je svaki pasus povezan s pasusima koji ga okružuju. Zato je veoma važno sastaviti pregled cele knjige do nivoa pasusa. Tako ćemo moći da pratimo logički razvoj teme onako kako ga je sastavio bogonadahnuti biblijski pisac.

- D. Beleške u ovom komentaru pristupaju tumačenju stih po stih, što nas primorava da pratimo misao bogonadahnutog pisca. Beleške sadrže podatke iz nekoliko oblasti:

1. književni kontekst
2. uvidi iz istorije i kulture
3. podaci o gramatici
4. proučavanje pojedinih reči
5. odgovarajući uporedni odlomci

- E. Na nekim mestima u ovom komentaru tekst engleskog prevoda *New American Standard Bible* (ažuriran 1995. godine), dopunjen je tekstom nekih drugih savremenih engleskih prevoda:
1. *New King James Version* (NKJV), koji sledi rukopise poznate pod imenom *Textus Receptus*.
 2. *New Revised Standard Version* (NRSV), što je revizija prevoda Revised Standard Verzija koju je objavio savez *National Council of Churches* po načelu “reč za reč”.
 3. *Today's English Version* (TEV), prevod po načelu “dinamičkog ekvivalenta”, *Američkog biblijskog društva* (*American Bible Society*).
 4. *New Jerusalem Bible* (NJB), engleski prevod Biblije zasnovan na rimokatoličkom francuskom prevodu po načelu “dinamičkog ekvivalenta”.
- F. Poređenje savremenih prevoda može da pomogne onima koji ne znaju grčki i hebrejski da uoče probleme u tekstu:
1. razlike među rukopisima
 2. druga moguća značenja reči
 3. gramatički teške tekstove i konstrukcije
 4. dvosmislene tekstove
- Iako savremeni prevodi ne mogu da reše ove probleme, oni pomažu da ih prepoznamo kao mesta koja zahtevaju dublje i detaljnije proučavanje.
- G. Na kraju svakog poglavlja nalaze se odgovarajuća pitanja za razmatranje koja se tiču najvažnijih problema u tumačenju tog poglavlja.

UVOD U HEBREJSKU POEZIJU

I. UVOD

- A. Ova vrsta književnosti čini 1/3 Starog zaveta. U hebrejskom kanonu je poezija posebno česta u “Prorocima” (sve knjige osim Ageja i Malahije sadrže poeziju) i “Spisima”.
- B. Veoma se razlikuje od engleske poezije. Engleska poezija je zasnovana na grčkoj i latinskoj poeziji, koje su pretežno zasnovane na zvučnosti. Hebrejska poezija ima brojne sličnosti sa hananskom poezijom. U Bliskoistočnoj poeziji ne postoje naglašeni redovi ili rima (ali postoji ritam).
- C. Arheološko otkriće tekstova *Ras Šamra*, severno od Izraela u Ugaritu, pomoglo je stručnjacima da shvate starozavetnu poeziju. Ova poezija potiče iz 15. veka pre nove ere i ima očigledne književne veze sa biblijskom poezijom.

II. OPŠTE KARAKTERISTIKE POEZIJE

- A. Veoma je kompaktna.
- B. Pokušava da izrazi istine, osećanja ili iskustva kroz slike.
- C. Primarno je pisana, ne usmena. Ima strogu strukturu, koja se izražava kroz
 - 1. uravnoteženi redovi (paralelizam)
 - 2. igre rečima
 - 3. igre zvukovima

III. STRUKTURA (R. K. Harrison (R. K. Harrison), *Uvod u Stari zavet (An Introduction to the Old Testament)*, str. 965-975)

- A. Biskup Robert Lout (Robert Lowth) u svojoj knjizi *Lekcije o svetoj hebrejskoj poeziji (Lectures on the Sacred Poetry of the Hebrews)*, 1753. godine, prvi je opisao biblijsku poeziju kao uravnotežene redove misli. Većina prevoda je formatirana tako da pokazuje poetske redove/linije.
 - 1. sinonimi – redovi koji izražavaju istu misao različitim rečima
 - a. Ps 3:1; 49:1; 83:14; 103:13
 - b. Pri 19:5; 20:1
 - c. Is 1:3,10
 - d. Amos 5:24; 8:10
 - 2. oprečni – redovi koji izražavaju suprotne misli kroz poređenje ili navođenje pozitivnog i negativnog:
 - a. Ps 1:6; 90:6
 - b. Pri 1:29; 10:1,12; 15:1; 19:4
 - 3. sintetički – naredna dva ili tri reda razvijaju misao – Ps 1:1-2; 19:7-9; 29:1-2
 - 4. ukršteni – poetski obrazac koji poruku izražava kroz rastući i opadajući niz. Suština se nalazi u središtu obrasca.
- B. A. Brigs (A. Briggs) u svojoj knjizi, *Opšti uvod u proučavanje Svetog pisma (General Introduction to the Study of Holy Scripture)* 1899. godine, razvija još jedan nivo analize hebrejske poezije:

1. simbolični – prva rečenica je doslovna, a druga metaforična, Ps 42:1; 103:3.
 2. klimakteričan ili zvezdast – rečenice otkrivaju istinu kroz rastući niz, Ps 19:7-14; 29:1-2; 103:20-22.
 3. introvertan – niz rečenica, obično najmanje četiri, povezan po unutrašnjoj strukturi: red 1 sa redom 4 i red 2 sa redom 3, Ps 30:8-10a
- C. G. B. Grej (G. B. Gray) u svojoj knjizi *Oblici hebrejske poezije (The Forms of Hebrew Poetry)*, 1915, još dalje razvija ideju uravnoteženih rečenica kroz:
1. potpunu ravnotežu — gde se svaka reč u jednom redu ponavlja ili stoji u ravnoteži sa rečju u drugom redu — Ps 83:14 i Isa 1:3
 2. nepotpunu ravnotežu – gde rečenice nisu iste dužine, Ps 59:16; 75:6
- D. Danas se sve više prepoznaje ukršten književni strukturalni obrazac u hebrejskom, kojeg karakteriše neparan broj paralelnih redova u obliku peščanog sata kojim se naglašava suštinska poruka.
- E. Vrsta zvučnih obrazaca, koja je čest deo poezije uopšte, ali ne toliko čest deo poezije Istoka
1. igra sa alfabetom (akrostih, up. Ps 9; 34; 37; 119; Pri 31:10 i dalje; Plač 1-4)
 2. igra sa suglasnicima (aliteracija, up. Ps 6:8; 27:7; 122:6; Isa 1:18-26)
 3. igra sa samoglasnicima (asonancija, up. 1. Mojs 49:17; 2. Mojs 14:14; Jez 27:27)
 4. igra sa ponavljanjem reči koje se slično izgovaraju ali imaju različito značenje (paronomazija)
 5. igra sa rečima čiji izgovor podseća na stvar koju označavaju (onomatopeja)
 6. posebna otvaranja i zatvaranja (inkluzija)
- F. Stari zavet sadrži nekoliko vrsta poezije. Neke se tiču teme, a neke oblika:
1. pesme posvećenosti – 4. Mojs 21:17-18
 2. radne pesme – (nisu zabeležene, ali jesu spomenute u Sud 9:27); Isa 16:10; Jer 25:30; 48:33
 3. balade – 4. Mojs 21:27-30; Isa 23:16
 4. pesme uz piće – negativne, Isa 5:11-13; Amos 6:4-7 i pozitivne, Isa 22:13
 5. ljubavne pesme – Pesma nad pesmama, zagonetka za venčanje – Sud 14:10-18, pesma za venčanje – Ps 45
 6. tužbalice/žalopojke – (nisu zabeležene, ali jesu spomenute u 2 Sam 1:17 i 2. Dne 35:25; 2. Sam 3:33; Ps 27; 28; Jer 9:17-22; Tužb; Jez 19:1-14; 26:17-18; Nem 3:15-19)
 7. ratne pesme – 1. Mojs 4:23-24; 2. Mojs 15:1-18,20; 4. Mojs 10:35-36; 21:14-15; IsNav 10:13; Sud 5:1-31; 11:34; 1. Sam 18:6; 2. Sam 1:18; Isa 47:1-15; 37:21
 8. posebni blagoslovi vođe – 1. Mojs 49; 4. Mojs 6:24-26; 5. Mojs 32; 2. Sam 23:1-7
 9. magični tekstovi – Valam, 4. Mojs 24:3-9
 10. svete pesme – Ps
 11. akrostihovi – Ps 9; 34; 37; 119; Pri 31:10 i dalje i Plač 1-4
 12. kletve – 4. Mojs 21:22-30
 13. pesme podsmevanja – Isa 14:1-22; 47:1-15; Jez 28:1-23
 14. knjiga ratnih pesama (Jašar) – 4. Mojs 21:14-15; IsNav 10:12-13; 2. Sam 1:18

IV. VODIČ ZA TUMAČENJE HEBREJSKE POEZIJE

- A. Tražite centralnu istinu stiha ili strofe (ona je kao paragraf u prozi). RSV je prvi savremeni prevod koji je podelio poeziju na strofe. Uporedite savremene prevode radi

korisnih uvida.

- B. Odredite figurativni jezik i izrazite ga kroz prozu. Upamtite, ova vrsta književnosti je veoma kompaktna, dosta toga je ostavljeno čitaocu da dopuni.
- C. Obavezno povežite poeme koje se tiču dužih pitanja sa njihovim književnim kontekstom (često sa celom knjigom) i sa istorijskim okruženjem.
- D. Pokušajte da utvrdite koji tip paralelizma je upotrebljen; sinoniman, oprečan ili sintetički. Ovo je veoma značajno.

Sudije 4 i 5 nam pomažu da vidimo kako poezija izražava istoriju. Sudije 4 su proza, a Sudije 5 su poezija i govore o istom događaju (takođe uporedite 2. Mojs 14 i 15).

UVOD U PSALME*

*Veliki deo ovog teksta je preuzet iz sledeće dve knjige: R. K. Harrison (R. K. Harrison), *Uvod u Stari zavet (An Introduction to the Old Testament)*, str. 976-1003 i LaSor (LaSor), Hubbard (Habard) i Buš (Bush), *Istraživanje Starog zaveta (Old Testament Survey)*, str. 510-532.

I. NAZIV KNJIGE

- A. Na hebrejskom ovaj naziv znači „Pohvalne pesme” ili „Hvalospevi” (*Tehillim*, up. Ps 145). Ovo je neobično zbog toga što veliki broj Psalama sadrži tužbalice ili žalbe.
- B. U Septuaginti (LXX) naziv je *psalmos*, što znači „trzaj”. Ovaj grčki termin je upotrebljen za Psalme u Lk 20:42; 24:44 i u Dap 1:20. Nisu svi Psalmi pisani da bi se pevali uz muzičku pratnju, ali je ovo postao naziv cele knjige u LXX.

II. KANONIZACIJA

- A. Psalmi pripadaju trećem delu hebrejskog kanona koji se naziva „Spisi” (*Kethubhim*, *Hagiographa*). Ovaj deo hebrejskog kanona sadrži tekstove:
 - 1. Mudrosna literatura
 - a. Jov
 - b. Psalmi
 - c. Poslovice
 - 2. Megilot (*Megilloth*)
 - a. Ruta
 - b. Propovednik
 - c. Pisma nad pesmama
 - d. Plač Jeremijin
 - e. Jestira
 - 3. Istorija
 - a. Danilo
 - b. Jezdra
 - c. Nemija
 - d. Dnevnic
- B. Psalmi su najčešće citirana starozavetna knjiga u NZ.

III. ŽANR

- A. Ova književna forma se često koristila na drevnom Bliskom Istoku. Biblijski Psalmi imaju istu formu kao i vavilonske, egipatske i hananske himne. Proučavaoci su pronašli blisku povezanost između:
 - 1. Psalma 104:20-30 i egipćanske himne *Aton* (iz 14. veka pre nove ere)
 - 2. Psalm 29 je skoro istovetan sa ugaritskom pesmom posvećenoj Valu, osim imena božanstva.
- B. Arheološko otkriće tekstova *Ras Šamra* u gradu Ugaritu pokazuje sličnost između hananske poezije i Psalama. Ovo otkriće nam pomaže da shvatimo oblik i rečnik Psaltira (up. Sidro Biblija (The Anchor Bible), tom 3, autor Mičel (Mitchell)).
- C. Ova književna forma je bila drevni izraelski žanr:

1. Mojsijeva pesma, 2. Mojs 15:1-17
2. Marijina pesma, 2. Mojs 15:21
3. Izraelska pesma, 4. Mojs 21:17-18
4. Devorina pesma, Sud 5
5. Anina pesma, 1. Sam 2:1-10
6. Pesma o luku iz Jašarove knjige, 2. Sam 1:17-27

D. Tri osnovna oblika:

1. Psalmi pohvale – njihova karakteristika je da počinju sa IMPERATIVOM, kao na primer: „hvalite Gospoda”, „pevajte Gospodu”, itd.
2. Psalmi žalbe – njihova karakteristika je da počinju sa VOKATIVOM, kao na primer: „o Gospode”, nakon čega sledi molba ili žalba
3. Psalmi mudrosti – slični su sa mudrosnom literaturom (tj. kako živeti srećnim, pobožnim životima)

IV. AUTORSTVO

A. Tradicionalno je autorstvo velikog broja Psalama dato u naslovima ili natpisima, koji nisu navedeni samo u trideset i četiri Psalma. Ovi naslovi se mogu posmatrati na dva načina:

1. Deo su Mazoretskog hebrejskog teksta i Septuaginte (iako često sa razlikama), te su stoga kanonski. Međutim, Psalmi pronađeni na Svicima s Mrtvog mora ne sadrže ove nazive i natpise.
2. Nisu ih pisali prvobitni nadahnuti autori te ih treba posmatrati kao deo drevne tradicije, ne kao nadahnute istine. Čini se da se najmanje dva među njima ne slažu sa drugim kanonskim tekstovima:
 - a. naslov Psalma 34 sa 1. Sam 21:10 i dalje (ime filistejskog cara)
 - b. naslov Psalma 56 sa 1. Sam 21:10 (kako je David došao u Gat)
 - c. natpis Psalma 60 se teško može povezati sa 2. Sam 8:13 i 1. Dne 18:12 u odnosu na broj ubijenih neprijatelja i na to ko ih je ubio.
3. Još jedan problem je u tome što se hebrejski predlog koji ukazuje na autorstvo može prevesti na nekoliko načina:
 - a. „ko je pisao”
 - b. „za koga je pisano”
 - c. „kome je pisano”
 - d. „čijem vremenu pripada”
 - e. „pod čijim uputstvima”
4. Mislim da oni nisu nadahnuti. Neću ih analizirati u ovom komentaru.

B. Autori po naslovima u Mazoretskom hebrejskom tekstu:

1. David (1. Sam 16:16-18), (MT) autor 73 Psalma; (LXX) autor 84 Psalma; (Vulgata) autor 53 Psalma
2. nepoznat – 50 Psalma: 1,2,10,33,43,71,91, 93-97,104-107,118-119,135,137,146-150
3. Asaf, vođa Davidovog hora (1. Dne 15:16-17; 16:5, Asafovi sinovi se spominju u Nem 7:44), 12 Psalama: 50, 73-83
4. Korejevi sinovi, levitska porodica muzičara (1. Dne 9:19; 15:17), 11 Psalama: 42-49 osim 43; 84-88 osim 86
5. Jedutun, vođa levitskog hora, (1. Dne 16:41-42; 25:1-3; 2. Dne 5:12), 3 Psalma: 39; 62; 77

6. Solomon, 2 Psalma: 72; 127, „ko je pisao”, „za koga je pisano”, „kome je pisano”, „čijem vremenu pripada”, „pod čijim uputstvima”
 7. Mojsije, 1 Psalam: 90
 8. Ezraiti (1. Dne 6:33; 15:17)
 - a. Etan, Psalam 89 (neki misle da je Avram) 1. Dne 15:17,19
 - b. Eman, Psalam 88 (Korejevi sinovi) 1. Car 4:31; 1. Dne 4:31; 15:19
- C. Autorstvo na osnovu jevrejskih Spisa:
1. *Baba Batra* 14b (Talmud) – „David je napisao knjigu Psalama uz pomoć desetorice starešina, uz pomoć Adama, prvog, i Melhisedeka i Avrama i Mojsija i Emana i Jedutuna i Asafa i tri Korejeva sina”
 2. *Sinedrion* 38b (Talmud) pripisuje Psalam 139 Adamu, a Psalam 110 Melhisedeku
- D. Septuaginta pripisuje Psalme Jeremiji, Jezekilju, Ageju i Zahariji (112; 126; 127; 137; 146-149).

V. VREME

- A. Teško je odrediti vreme kada su napisani Psalmi iz nekoliko razloga:
1. pojedinačni Psalmi su pisani zbog određene situacije
 2. dešavalo se da reči psalmiste postanu reči verske zajednice
 3. Psalmi su naknadno raspoređeni u pet knjiga
- B. Psalmi sadrže pesme iz svih perioda života Izraela:
1. jevrejska tradicija smatra da
 - a. Adam je napisao Psalam 139
 - b. Melhisedek je napisao Psalam 110
 - c. Avram je napisao Psalam 89
 - d. Mojsije je napisao Psalam 90
 2. savremeni stručnjaci dele Psalme na tri velika perioda:
 - a. period pre izgnanstva (knjige I, II, & IV)
 - b. period izgnanstva (knjiga III)
 - c. period nakon izgnanstva (knjiga V)
- C. Očigledno je da se mnogi Psalmi pripisuju Davidu:
1. David je bio muzičar, kompozitor i pevač, 1. Sam 16:16-18
 2. on je započeo i vodio levitske muzičke grupe, ili hramski hor, 1. Dne 15:1-16:43, 25:1-31; 2. Dne 29:25-30
 3. njemu se pripisuju prve dve knjige Psalama, Ps 72:20
 4. njegovi Psalmi se pojavljuju u svih pet knjiga Psaltira

VI. STRUKTURA PSALTIRA

- A. Ne postoji opšta tema ili obrazac. Postoji:
1. opšti uvod (osobina pravedne osobe) – Psalam 1
 2. svaka od pet knjiga završava doksologijom, 41:13; 72:18-19; 89:52; 106:48
 3. opšti završetak (doksologija) – Psalam 150
- B. Karakteristike pet knjiga
1. Knjiga 1 – Psalmi 1-41
 - a. svi Psalmi u ovoj knjizi, osim četiri, pripisuju se Davidu (1; 2; 10; 33)

- b. za Boga se najčešće koristi naziv *Jahve* (YHWH), *Jahve* – 273 prema *Elohim* – 15
 - c. istorijsko okruženje je verovatno period u kojem je David bio u sukobu sa Saulom
2. Knjiga 2 – Psalmi 42-72 (72:20 je komentar urednika)
- a. Psalmi 42-49 se pripisuju Korejevima sinovima (osim 43.)
 - b. za Boga se najčešće koristi naziv *Elohim*, *Elohim* – 164 prema *Jahve* – 30
 - c. istorijsko okruženje je verovatno period Davidove vladavine
3. Knjiga 3 – Psalmi 73-89
- a. Psalmi 73-83, Asaf
 - b. Psalmi 84-88, Korejevi sinovi (osim 86.)
 - c. 26 Psalama se pripisuje Davidu
 - d. *Jahve* (YHWH) se kao naziv za Boga koristi 44 puta; *Elohim* 43 puta
 - e. istorijsko okruženje je verovatno period asirske krize
4. Knjiga 4 – Psalmi 90-106
- a. Psalmi 101 i 103 se pripisuju Davidu
 - b. Psalm 90 Mojsiju
 - c. autor ostalih je nepoznat
 - d. *Jahve* (YHWH) se kao naziv za Boga koristi 104 puta; *Elohim* – 7 puta
 - e. istorijsko okruženje je verovatno period vavilonske krize
5. Knjiga 5 – Psalmi 107-150
- a. Psalm 119 je produženi akrostih za Božju Reč
 - b. *Jahve* (YHWH) se kao naziv za Boga koristi 236 puta; *Elohim* 7 puta
 - c. Psalmi 146-150 su Psalmi pohvale i svi počinju sa „hvalite Gospoda”
 - d. istorijsko okruženje je verovatno period nade u Božje buduće blagoslove
- C. Postoje razlike u načinu obeležavanja Psalama brojevima
1. jevrejska tradicija
 - a. Berahot 9b – Psalmi 1 i 2 se računaju kao jedan
 - b. Šabat 16 – ukupan broj Psalama je bio 147 da bi bio isti kao broj godina Jakovljevog života
 2. grčki prevod
 - a. Psalmi 9 i 10 su spojeni u jedan Psalm – akrostih
 - b. Psalmi 114 i 115 su spojeni, budući da oba pripadaju Halel Psalmima
 - c. Psalmi 116 i 147 su podeljeni u po dva dela
 3. moguće je da je broj Psalama povezan sa ciklusom godišnjeg čitanja Pisma u ranoj sinagogi
- D. Nekoliko načina za grupisanje Psalama:
1. po temi
 - a. pohvalne himne
 - (1) Bogu kao stvoritelju, 8; 19; 104; 139; 148
 - (2) Bogu uopšteno, 33; 103; 113; 117; 134-136; 145-147
 - b. himne zahvalnice, 9-10; 11; 16; 30; 32; 34; 92; 116; 138
 - c. tužbalice/žalopojke/žalbe
 - (1) grupne, 12; 14; 44; 53; 58; 60; 74; 79; 80; 83; 85; 89; 90; 94; 106; 123; 126; 137
 - (2) pojedinačne, 3-7; 3; 17; 22; 25-28; 31; 35; 38-43; 69-71; 86; 88; 102; 109; 120; 130; 139-143
 - d. himne o carstvu
 - (1) Bog kao car, 47; 93; 96-99

- (2) izraelski car ili Mesija, 2; 18; 20; 21; 45; 72; 89; 101; 110
- e. himne o Sionu, 46; 48; 76; 84; 87; 122
- f. liturgijske himne
 - (1) obnova saveza, 50; 81
 - (2) sveštencički blagoslovi, 134
 - (3) o hramu, 15; 24; 68
- g. himne o mudrosti, 36; 37; 49; 73; 111; 112; 127; 128; 133
- h. himne o poverenju u Gospodnju (YHWH) odanost, 11; 16; 23; 62; 63; 91; 121; 131
- i. osuda lažnih bogova i idolopoklonstva, 82; 115
- 2. po autoru ili govorniku
 - a. Davidove himne u kojima se za Boga najčešće koristi naziv *Jahve* (YHWH), Psalmi 1-41
 - b. Davidove himne u kojima se za Boga najčešće koristi naziv *Elohim*, Psalmi 51-72
 - c. himne Davidovih levitskih muzičara i pesnika
 - (1) Korej i sinovi, Psalmi 42-49; 84-88
 - (2) Asaf i sinovi, Psalmi 73-83
 - d. pohvalne himne, Psalmi 111-118; 140-150
 - e. himne hodočasnika koji dolaze u Jerusalem u vreme praznika da slave, Psalmi 120-134
- 3. po istorijskim događajima u istoriji Izraela, na osnovu natpisa ili sadržaja, Psalmi 14; 44; 46-48; 53; 66; 68; 74; 76; 79; 80; 83; 85; 87; 108; 122; 124-126; i 129

E. Povezani Psalmi

- 1. Psalmi 14 i 53 su isti osim Božjeg imena
 - a. Psalam 14 koristi *Jahve* (YHWH)
 - b. Psalam 104 koristi *Elohim*
- 2. Psalmi 103 i 104 su povezani:
 - a. isti početak i kraj
 - b. Psalam 103 koristi reč *Jahve* (YHWH) za Gospoda kao Spasitelja i Otkupitelja
 - c. Psalam 104 koristi reč *Elohim* za Gospoda kao Stvoritelja i Održavatelja
- 3. Moguće je da se i Psalam 32 i Psalam 51 odnose na Davidov greh sa Vitsavejom
- 4. Psalmi 57:7-11 i 60:5-12 su spojeni u Psalam 108
- 5. Psalam 18 se ponavlja od 2. Sam 21:1-51

F. Zašto 150 Psalama u 5 knjiga

- 1. moguće je da 150 Psalama označava 150 delova na koje su sinagoge delile Zakon da bi bio javno čitan subotom
- 2. moguće je da 5 knjiga označava 5 Mojsijevih knjiga

VII. MUZIČKI TERMINI U PSALTIRU

A. Muzički termini su korišteni u natpisima da opišu različite vrste Psalama

- 1. *MIZMOR* znači „trzati“. Ovi Psalmi su pisani za pevanje uz pratnju muzičkih instrumenata. Njih ima 57.
- 2. *SHIR* se odnosi na pesme svih vrsta. Njih ima 30.
- 3. *MASCHIL* ili *MASKIL* označava pesme o posebnoj veštini ili poučne psalme. Njih ima 30.

4. *MITHTAM* ili *MITKHTAM* – nije poznato tačno značenje ovog termina. Moguće je da potiče od:
 - a. hebrejskog korena, i tada znači „zlatan” ili „dragocen”
 - b. akadskog korena, i tada znači „skriven” ili „neobjavljen”
 - c. arapskog korena, i tada znači „iskupljenje” ili „oproštaj”.
Njih ima 6.
 5. *PALAL* znači molitva. Koristi se da opiše Davidove Psalme u knjigama I & II (up. Ps 72:20). Takođe se nalazi u natpisima Psalama 17; 86; 90; 102; 142; moguće i Psalma 122.
- B. Muzički termini koji opisuju sviranje ili pevanje Psalama
1. *SELAH* je upotrebljen 71 put u 39 Psalama i u Avakumu 3:3, 9, 13. Nije poznato tačno značenje ovog termina. Postoji nekoliko teorija:
 - a. iz LXX, „međučin” za razmišljanje ili dramski efekat
 - b. iz hebrejskog korena, „podići”, dakle povisilica ili *forte*
 - c. rabini kažu da je to potvrda, kao „amin”, sa značenjem „doveka”
 2. *SHIGGAION* ili *SHIGIONOTH* je upotrebljen u Psalmu 7 i Avakumu 3. To je tužbalica ili žalopojka koja izražava tugu. Ovo je veoma emotivna forma poezije.
 3. *NEGINOTH* je upotrebljen 6 puta u Psalmima i u Avakumu 3:19. Ovaj termin znači „uz žičane instrumente”.
 4. *SHEMINITH* je upotrebljen dva puta. On može označavati „oktavu” ili „osmi stepen”. Njegova suprotnost je *ALAMOTH*, stoga je moguće i da se odnosi na muške glasove (up. 1. Dne 15:21).
 5. *ALAMOTH* je upotrebljen 4 puta. Odnosi se na ženski sopran (up. 1. Dne 15:20).
 6. *MECHILOTH* je upotrebljen jednom. Ovaj termin znači „uz duvačke instrumente”.
 7. *GITTITH* je upotrebljen 3 puta. Ovaj termin znači „uz harfu”.
 8. Neke pesme imaju posebna imena – Ps 9; 22; 45; 53; 56; 57-59; 60; 62; 69; 75; 77; 80; i 88

VIII. SVRHA PSALAMA

- A. Izrael je verovao da je sve u životu povezano sa Bogom unutar saveza. Psalmi su ljudsko izražavanje najdubljih životnih emocija (divljenja i bliskosti) Bogu. Oni su imali ulogu u grupnom slavljenju kao i u pojedinačnim molitvama. Bili su liturgijski način za prepričavanje i isticanje izraelske istorije i teologije.
- B. Izrael je verovao u jednog jedinog ličnog Boga koji brine o ljudima i verovao je da on prima Njegovu ljubav na poseban način. Vera nije bila liturgijska ili ideološka, nego lična i svakodnevna. Poetska forma Psalama nam pomaže da izrazimo svoje religijsko biće Bogu. Glavni lik u SZ je Bog!
- C. Moguće je da su Psalmi nastali kao individualni izrazi lične vere, a kasnije počeli da se koriste u zajednici vernika (up. Ps 23; 139, itd.).
- D. Upotreba citata iz Psalama u NZ nam pokazuje da oni nisu bili samo izrazi emocija, nego i otkrivenja. Oni izražavaju istine o Bogu, čovečanstvu, grehu, nadi, Mesiji i obnovi.

IX. PROCEDURE TUMAČENJA

- A. Ovaj vodič sa komentarima teži da tumači Psalme u odnosu na
1. njihovo istorijsko okruženje (tj. pogled na svet)
 2. njihov žanr
 3. način na koji su novozavetni autori upotrebljavali Psalme (LXX) da otkriju i objasne evanđelje Isusa Hrista
 4. konačno, u odnosu na upotrebu ovih istina danas, ali ovo sledi tek nakon prve tri stavke!
- B. Odlučio sam da paralele analiziram navođenjem elemenata. Ovo nije u skladu sa žanrom Psalama, ali se nadam da će pomoći savremenim proučavaocima sa Zapada da vide fokus i sadržaj prvobitnog autora.
- C. Svaki čitalac/tumač mora da se trudi da otkrije ideje prvobitnog autora i da ubacuje svoje ideje. Ovo je teško u odnosu na ovu drevnu i poetičnu knjigu. Često savremeni ljudi čitaju Psalme kao da su oni današnje novine, pisane upravo za njih, na njihovom jeziku i u njihovoj kulturi. Ukoliko koristimo taj metod tumačenja, možemo pronaći dokaze za bilo koju ideju u Psalmima!
Svaka strofa ima svoju osnovnu poruku. Problem je u tome što strofe nisu tehničko, nego subjektivno pitanje. Moramo se svi pomučiti da bismo otkrili kako da podelimo ove drevne poeme i da bismo otkrili sve one istine/poruke koje je i prvobitni autor imao na umu.
- D. Još samo jedna stvar, za mene je NZ pravi tumač SZ. Psalmi nisu novi savez nego savez sa Mojsijem! Oni se moraju tumačiti i primenjivati u odnosu na otkrivenja iz NZ.

PSALAM 1

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA*

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Poređenje pravednih i zlih <u>MT nema uvod</u>	Put pravednih i kraj grešnih	Poređenje sudbine pravednih i zlih (mudrosni Psalam)	Prava sreća	Dva puta
1:1-3	1:1-3	1:1-3	1:1-3	1:1-2 1:3-4a
1:4-6	1:4-6	1:4-6	1:4-6	1:4b-6

*Iako nisu nadahnete, podele na paragrafe su ključne za shvatanje i praćenje namere izvornog autora. Svaki savremeni prevod je podelio i sumirao paragrafe. Svaki paragraf ima jednu centralnu temu, istinu ili misao. Svaka verzija ovo radi na svoj specifičan način. Dok čitate tekst, zapitajte se koji prevod se uklapa sa vašim shvatanjem teme i podele stihova.

Za svako poglavlje, uvek moramo prvo pročitati Pismo i pokušati da utvrdimo teme (paragrafe), a zatim uporediti svoje shvatanje sa savremenim verzijama. Tek kada shvatimo nameru izvornog autora, prateći njegovu logiku i prezentaciju, možemo zaista shvatiti Pismo. Samo je izvorni autor nadahnut – čitaoci nemaju pravo da menjaju ili modifikuju poruku. Čitaoci Pisma imaju odgovornost da nadahnutu istinu primene u svojoj svakodnevnici i životima. Svi tehnički termini i skraćenice su objašnjene u pratećim dokumentima.

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je opšti uvod u Psaltir. Kajl Jejt (Kyle Yates) u svojoj prelepoj knjizi *Propovedanje iz Psalama (Preaching From the Psalms)*, str. 115-124, kaže da ovaj Psalam opisuje „čoveka carstva”.
 1. njegov karakter
 2. njegov uticaj
 3. njegovo ponašanje
 4. njegovu sudbinu
- B. Ovaj Psalam izražava tradicionalno jevrejsko učenje da će u ovom životu pravedni biti blagosloveni, a zli kažnjeni (tj. dva puta, up. 5. Mojs 30:1,15-20). Sličan opis grupa ljudi je dat u Jer 17:5-8.

- C. Moguće je da je Isus koristio Psalam 1 kao osnovu za svoju Propoved na gori, Mt 5-7. U ovom kontekstu, te reči nisu upućene svim ljudima, nego saveznom narodu, narodu koji je znao Božje otkrivenje, ali je odlučio da ga odbije. Čini se da se Mt 7:13-14 zasniva na ovom istom, suštinski značajnom aspektu vere. Sledi moja beleška iz komentara Evanđelja po Mateju. Ceo komentar možete naći na www.freebiblecommentary.org.

MATEJ 7

7:13 Da li ovaj stih opisuje

1. prolazak kroz vrata, a zatim hodanje putem;
2. hodanje putem koji vodi do vrata;
3. ili je ovo primer hebrejskog paralelizma?

Činjenica da se prvo spominju vrata pa onda put ukazuje na to da se ovo odnosi na osobu koja prvo upoznaje Boga na ličan način preko Isusovih učenja, a zatim živi novim životom Carstva. Deo nejasnoće se može pripisati tome što postoje tri aspekta biblijskog spasenja:

1. početna vera i pokajanje;
2. životni stil po Hristovom primeru; i
3. eshatološka kulminacija

Paralela ove priče nalazi se u Lk 13:23-27. Vidite POSEBNA TEMA: „VRATA” U NZ.

▣ **"uska vrata"** Ova vrsta proverbijalne istine poznata je u tradiciji kao „dva puta” (up 5. Mojs 30:15, 19; Ps 1; Pri 4:10-19; Is 1:19-20 i Jer 21:8). Teško je utvrditi kome se Isus obraća:

1. učenicima,
2. farisejima ili
3. masi

Opšti kontekst ukazuje na to da je ovaj stih povezan sa Mt 5:20 i 5:48. Ako je to tačno, onda je njegova osnovna poruka da ono što ova vrata ograničavaju nisu pravila, kao u slučaju farisejskog legalizma, nego životni stil u ljubavi koji proističe iz odnosa sa Hristom. Hrist ima pravila (up. Mt 11:29-30), ali ona proističu iz obnovljenog srca! Ako ovaj stih stavimo u jevrejsko-paganski kontekst (up. Mt 6:7, 32), onda se on odnosi na verovanje u Isusa kao Spasitelja (vrata) i Gospoda (put).

Od Mt 7:13-27 počinje niz kontrasta za religiozne ljude.

1. dva načina izvršavanja religijskih obaveza (Mt 7:13-14)
2. dve vrste religijskih vođa (Mt 7:15-23)
3. dve osnove religijskog života (Mt 7:24-27)

Pitanje nije kojoj grupi religioznih ljudi se Isus obraćao, nego kako religiozni ljudi reaguju u skladu sa svojim shvatanjem Božje volje. Neki koriste religiju samo na površini, da bi ih ljudi sada hvalili i darivali. To je životni stil fokusiran na „ja” i „sada” (up. Isa 29:13; Kol 2:16-23). Pravi učenici vode svoje živote u skladu sa Isusovim rečima o sadašnjem i budućem Božjem carstvu.

▣ **„široka su vrata i prostran put koji vodi u propast”** „Put” može biti

1. metafora za životni stil i

2. najraniji naziv za crkvu (up. Dap 9:2; 19:9,23; 22:4; 24:14,22; 18:25-26). Ovaj stih ukazuje na to da spasenje nije laka odluka koja se uklapa u tokove naše kulture, nego je to odlučna promena života koja traži da poštujemo Božje principe. Činjenica da jedan put vodi u propast pokazuje konačan kraj onih koji žive živote nezavisno od Boga. Često može izgledati kao da su oni veoma religiozni (up. Isa 29:13; Mt 7:21-23; Kol 2:23)!

Ovaj deo se razlikuje u različitim grčkim rukopisima. U prvom delu stiha piše: „uđite kroz uska vrata”, ali je reč „vrata” izostavljena u drugom delu u unicitajnim rukopisima \aleph^* , nekim starim latinskim rukopisima, nekim rukopisima Vulgate, Diatesaronu i u grčkim tekstovima koje su koristili Klement i Euzebije. Postoji u unicitajnim rukopisima \aleph^1 , B, C, L, W i nekim starim latinskim rukopisima Vulgate, sirijskim i koptskim prevodima. Dakle, pitanje je: „Da li je ona uneta radi ravnoteže” ili je „slučajno izostavljena”? UBS⁴ dužem tekstu (tj. tekstu koji sadrži ovu reč) daje oznaku „B” (skoro sigurno). U svakom slučaju, njeno unošenje ili izostavljanje ne menja značenje teksta. To je tačno i za veliku većinu varijacija u NZ između 5300 danas postojećih grčkih Novih zaveta! Vidite Brus Metzger (Bruce Metzger), *Tekstualni komentar Grčkog Novog zaveta (A Textual Commentary on the Greek New Testament)*, str. 19.

7:14 U dobu „lakog verovanja” ovo je ravnoteža koja nam je potrebna! Ovaj stih ne kaže da hrišćanstvo zavisi od ljudskog truda, nego da će život vere biti ispunjen progonom. Reč „uska” u ovom stihu potiče od iste reči kao i reč „nevolja” ili „progon” u drugim novozavetnim poglavljima. Ovaj naglasak je potpuna suprotnost stihovima Mt 11:29-30. Ova dva stiha se mogu opisati kao „vrata” i „put”. Bogu pristupamo preko Isusa, što je besplatan Božji dar (up. Rim 3:24; 5:15-17; 6:23; Ef 2:8-9), ali kada mu pridemo On postaje skupoceni biser zbog kojeg prodajemo sve što imamo. Spasenje je potpuno besplatno, ali ga plaćamo svime što mi jesmo i svime što imamo. Izraz „i malo je onih koji ga nalaze” treba uporediti sa Mt 7:13 i Lk 13:23-24. Pitanje je „Da li će veći broj biti izgubljen nego spasen?” Da li ovaj stih govori o toj razlici u 4. Mojsijevoj?

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 1:1-3

¹ Srećan je čovek koji po savetu zlih ne postupa,
na putu grešnika ne stoji,
i u društvu podrugljivaca ne sedi,
² nego uživa u zakonu Gospodnjem,
i dan i noć pažljivo čita zakon njegov.
³ On je kao drvo posadeno kraj voda koje teku,
koje plod svoj donosi u svoje vreme,
kojem lišće ne vene,
i sve što radi biće uspešno.

1:1-3 Čini se da postoji progresija vremenskih elemenata u ovim uvodnim stihovima. Hebrejski GLAGOLI ne izražavaju vreme, samo kontekst. Moguće je da

1. GLAGOLI u PERFECTU iz prvog stiha označavaju prošlo vreme (tj. kako je ta osoba živela)

2. GLAGOL u IMPERFEKTU iz drugog stiha označava sadašnje vreme (tj. svakodnevni život te osobe)
3. treći stih počinje sa GLAGOLOM u PERFEKTU sa *waw* (vidite uvodni tekst o hebrejskoj gramatici) što ukazuje na buduće stanje, kao blagoslovljenost (tj. očekivani plodovi)

1:1 Reč „srećan” je u MNOŽINI ali je OBJEKT u JEDNINI, „čovek”. Moguća objašnjenja za ovo su:

1. MNOŽINA je način da se izraze svi Božji blagoslovi na hebrejskom
2. „čovek” je SINGULARNA MNOŽINA koja ukazuje na svakog čoveka koji poznaje i sluša Boga (tj. Jak 1:2-23).

Na ovaj način je i termin „drvo” upotrebljen u stihu 3a.

Ova reč („blagoslovljen” BDB 80) znači „srećan”, „počastvovan” ili „u dobrostanju” (up. Mt 5:3-12).

Ni jedan čovek ne može biti „srećan” odvojeno od Boga. On nas je stvorio za sebe (up. 1. Mojs 1:26-27; 3:8). Sve dok nemamo živ odnos sa svojim Tvorcem, ni jedna druga oblast našeg fizičkog života nam ne može doneti pravu, trajnu sreću! Ovaj odnos ima vidljive karakteristike!

▣ **Primerite tri GLAGOLA u *Qal* PERFEKTU**, što označava karakteristična dela i stavove (tj. formiran karakter).

1. ne postupa po savetu zlih
2. ne stoji na putu grešnika
3. ne sedi u društvu podrugljivaca

Odani sledbenik koji je „srećan” opisan je kroz negacije u prvom stihu i kroz svoja dela u drugom.

▣ **„po savetu zlih ne postupa”** Ovo se odnosi na one koji utiču na naš stil života. Naglasak na stilu života je dodatno pojačan upotrebom GLAGOLA „postupa... stoji... sedi”. Na nas utiče grupa kojoj pripadamo, naši vršnjaci (up. 1. Kor 15:33).

Termin „zli” (BDB 957) se ne odnosi samo na one koji direktno krše zakon (onim što čine ili onim što ne čine), nego i na one koji žive bez Boga (praktični ateisti).

▣ **„Gospodnjem”** Ovo je savezno ime za Izraelovog Boga, Jahve (YHWH).

POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA

A. *El* (BDB 42, KB 48)

1. Nismo sigurni koje je izvorno značenje ove drevne zajedničke imenice za božanska bića, mada mnogi stručnjaci smatraju da potiče od akademskog korena koji znači „biti jak” ili „biti moćan” (up. 1. Mojs 17:1; 4. Mojs 23:19; 5. Mojs 7:21; Ps 50:1).
2. *El* je vrhovno božanstvo hananskog panteona (tekstovi iz *Ras Šamre*), poznat pod imenom „otac bogova” i „gospodar neba”.
3. Imenica *El* se u Bibliji često nalazi u spoju sa drugim rečima. Ovi spojevi su bili jedan od načina da se izraze Božje osobine:
 - a. *El-Eljon* („Bog Svevišnji”, BDB 42 i 751 II), 1. Mojs 14:18-22; 5. Mojs 32:8; Is 14:14
 - b. *El-Roi* („Bog koji vidi” ili „Bog koji se objavljuje”, BDB 42 i 909), 1. Mojs 16:13
 - c. *El-Šadaj* („Bog Svesilni” ili „Bog Svemilosni”, „Bog Planine”, BDB 42 i 994), 1. Mojs 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; 2. Mojs 6:3
 - d. *El-Olam* („Bog Večni”, BDB 42 i 761), 1. Mojs 21:33. Ovo ime je teološki vezano za Božja obećanja Davidu, data u 2. Sam 7:13,16
 - e. *El-Berit* („Bog Saveza”, BDB 42 i 136), Sud 9:46
4. Naziv *El* upotrebljen je zajedno sa sledećim nazivima:
 - a. *Jahve*, Ps 85:8 i Is 42:5
 - b. *Elohim*, 1. Mojs 46:3 i Jov 5:8 – „Ja sam *El*, *Elohim* tvoga oca”

- c. *Šadaj*, 1. Mojs 49:25
- d. „ljubomora”, 2. Mojs 34:14; 5. Mojs 4:24; 5:9; 6:15
- e. „milost”, 5. Mojs 4:31; Nem 9:31
- f. „velik i strašan”, 5. Mojs 7:21; 10:17; Nem 1:5; 9:32; Dan 9:4
- g. „znanje”, 1. Sam 2:3
- h. „moj jaki zaklon”, 2. Sam 22:33
- i. „moj osvjetnik”, 2. Sam 22:48
- j. „svetac”, Is 5:16
- k. „moć”, Is 10:21
- l. „moje spasenje”, Is 12:2
- m. „velik i moćan”, Jer 32:18
- n. „odmazda”, Jer 51:56

5. U IsNav 22:22 dva puta je upotrebljen spoj svih najvažnijih starozavetnih naziva za Boga (*El, Elohim, Jahve*).

B. *Eljon* (BDB 751, KB 832)

1. Osnovno značenje ove reči je „visok”, „uzvišen”, „uzdignut” (up. 1. Mojs 40:17; 1. Car 9:8; 2. Car 18:17; Nem 3:25; Jer 20:2; 36:10; Ps 18:13).
2. Upotrebljena je u istoznačno s nekoliko drugih Božjih imena/zvanja:
 - a. *Elohim*, Ps 47:1-2; 73:11; 107:11
 - b. *Jahve* (YHWH), 1. Mojs 14:22; 2. Sam 22:14
 - c. *El-Šadaj*, Ps 91:1,9
 - d. *El*, 4. Mojs 24:16
 - e. *Elah*, ova reč je česta u Dan 2–6 i Jez 4–7, a u Dan 3:26, 4:2 i 5:18,21 povezana je s aramejskom rečju *illair*, što znači „Bog Svevišnji”.
3. Ovu reč su često koristili ne-Izraelci:
 - a. Melhisedek, 1. Mojs 14:18-22
 - b. Valaam, 4. Mojs 24:16
 - c. Mojsije, kad je govorio o narodima u 5. Mojs 32:8
 - d. Lukino evanđelje u NZ, pisano neznabošcima, koristi podudarnu grčku reč *ipsistos* (up. Lk 1:32,35,76; 6:35 i 8:28; Dap 7:48 i 16:17)

C. *Elohim* (MNOŽINA), *Eloah* (JEDNINA), koja se najčešće koristi u poeziji (BDB 43, KB 52)

1. Ova reč nije pronađena van Starog zaveta.
2. Reč *elohim* može da označava Izraelovog Boga ili bogove drugih naroda (2. Mojs 12:12; 20:3). Avram potiče iz mnogobožičke porodice (up. IsNav 24:2).
3. Može da se odnosi i na izraelske sudije (2. Mojs 21:6; Ps 82:6).
4. Reč *elohim* se koristi i za druga duhovna bića (za anđele i demone), 5. Mojs 32:8 (*Septuaginta*), Ps 8:5; Jov 1:6; 38:7.
5. Ovo je prvi naziv za Boga u Bibliji (up. 1. Mojs 1:1) i samo on se koristi sve do 1. Mojs 2:4, gde je ovaj naziv spojen s imenom *Jahve* (YHWH). U teološkom smislu, ovo ime označava Boga kao stvoritelja, staratelja i održavatelja sveukupnog života na ovoj planeti (up. Ps 104). Reči *elohim* i *el* su istoznačne (up. 5. Mojs 35:15-19). Reč *elohim* se koristila naizmenično s imenom *Jahve* (kao u Ps 14 – *elohim* u stihovima 1, 2 i 5, *Jahve* (YHWH) u stihovima 2 i 6, čak i reč *adon* u 4. stihu).
6. Iako je reč *elohim* u MNOŽINI i iako se koristila da označi druge bogove, mnogo puta je upotrebljena da označi Izraelovog Boga, ali tada je obično prati GLAGOL U JEDNINI da se naglasi da se odnosi na jednog Boga (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).
7. Zar nije čudno što je ovaj česti naziv za Boga jednobožačkog Izraela imenica u MNOŽINI! Nismo sigurni zbog čega je tako, ali evo nekoliko teorija o tome:
 - a. U hebrejskom jeziku se obilno koristi MNOŽINA, često da bi se nešto naglasilo. S ovim je tesno povezana kasnija gramatička pojava iz hebrejskog jezika koja se zove „množina veličanstva”, u kojoj se MNOŽINA koristi da uveliča neki pojam.

- b. Možda se odnosi na sabor anđela s kojim se Bog sreće na nebu i koji izvršavaju zadatke koje im poveri (up. 1. Car 22:19-23; Jov 1:6; Ps 82:1; 89:5,7).
- c. Možda je u pitanju nagoveštaj novozavetnog učenja o jednom Trojedinom Bogu. U 1. Mojs 1:1 Bog stvara, u 1. Mojs 1:2 Božji Duh lebdi, a iz Novog zaveta saznajemo da je Isus Očev izvršilac stvaranja (up. Jn 1:3,10; Rim 11:36; 1. Kor 8:6; Kol 1:15; Jev 1:2; 2:10).

D. *Jahve* (YHWH, BDB 217, KB 394)

1. Ovo ime označava Boga koji sklapa saveze, Boga kao spasitelja i kao otkupitelja! Ljudi krše saveze, ali Bog je veran svojoj reči, svojim obećanjima, svom savezu (up. Ps 103). Ovo ime je prvi put upotrebljeno u 1. Mojs 2:4, u sprezi s rečju *Elohim*. 1. Mojs 1–2 ne sadrži dva izveštaja o stvaranju, nego dva naglaska:
 - a. Bog kao tvorac (fizičkog) svemira (Ps 104)
 - b. Bog koji posebno stvara ljudski rod (Ps 103)
 1. Mojs 2:4–3:24 je početak posebnog otkrivenja o povlašćenom položaju ljudskog roda i njegovoj posebnoj svrsi i o problemu greha i pobune koji su povezani s čovekovim jedinstvenim položajem.
2. U 1. Mojs 4:26 čitamo: „*ljudi* počese da prizivaju Jahveovo (YHWH) ime”, ali u 2. Mojs 6:3 se podrazumeva da je zametak zavetnog naroda (praoci Izraelaca i njihove porodice) poznavao Boga samo pod imenom *El-Šadaj*. Ime *Jahve* (YHWH) objašnjeno je samo jednom, u 2. Mojs 3:13-16 (posebno u 14. stihu). Ipak, Mojsijeve knjige često tumače reči na osnovu popularnih igara reči, a ne na osnovu korena (1. Mojs 17:5; 27:36; 29:13-35). Postoji nekoliko teorija o značenju ovog imena (preuzeto iz rečnika *IDB*, tom 2, str. 409-11):
 - a. od arapskog korena koji znači „pokazati žarku ljubav”
 - b. od arapskog korena koji znači „oduvati” (*Jahve* (YHWH) kao Bog oluje)
 - c. od ugaritskog (hananskog) korena koji znači „govoriti”
 - d. na osnovu jednog feničanskog natpisa u kom je upotrebljen UZROČNI PARTICIP koji znači „onaj koji sve održava” ili „onaj koji uspostavlja”
 - e. od *Qal* oblika hebrejskog glagola „biti”: „onaj koji jeste” ili „onaj koji postoji” (ili u budućem vremenu: „onaj koji će biti”)
 - f. od *Hiphil* oblika hebrejskog glagola „biti”: „Onaj koji uzrokuje da bude”
 - g. od hebrejskog korena „živeti” (npr. 1. Mojs 3:20), što bi značilo „jedini i večno živ”
 - h. na osnovu 2. Mojs 3:13-16 – igra reči pomoću IMPERFEKTA koji je upotrebljen u značenju PERFEKTA: „nastaviću da budem ono što sam i nekad bio” ili „nastaviću da budem ono što sam uvek bio”, vidite: Džejms Vots (J. Wash Watts), *Pregled sintakse u hebrejskom Starom zavetu (A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament)*, str. 67.
 Ime *Jahve* (YHWH) često je izraženo u skraćenom obliku, koji bi možda mogao biti njegov izvorni oblik
 - (1) *Jah* (npr. Halelu-jah, 2. Mojs 15:2; 17:16; Ps 89:9; 104:35)
 - (2) *Jahu* (završetak imena „jah”, u srpskom „ja”, npr. Isaija)
 - (3) *Jo* (početak imena „jo”, npr. Jošua, Joil)
3. U kasnijem judaizmu ovo ime je postalo toliko sveto (sveto četvoroslovlje ili *tetragramaton*) da su Jevreji prestali da ga izgovaraju kako ne bi prekršili zapovest iz 2. Mojs 20:7 i 5. Mojs 5:11 i 6:13. Zamenili su ga imenicom *adon* ili *adonaj* (moj gospod) – što znači „vlasnik”, „gospodar”, „muž”, „Gospod”. Kada bi čitajući starozavetne tekstove naišli na ime *Jahve* (YHWH), izgovarali bi reč „Gospod”. Zato se u prevodima umesto reči *Jahve* (YHWH) koristi Gospod (u engleskim prevodima se piše svim velikim slovima, GOSPOD, tj. engleski: „LORD“).

4. Ime *Jahve* (YHWH) je, kao i reč *El*, često spojeno s drugim rečima da bi se naglasile određene osobine Izraelovog zavetnog Boga. Pošto postoje brojne mogućnosti, ovde navodim samo neke:
- Jahve-Jire'* – *Jahve* će se postarati, (BDB 217 i 906), 1. Mojs 22:14
 - Jahve-Rofeha* – *Jahve* je tvoj lekar, (BDB 217 i 950, PARTICIP *Qal*), 2. Mojs 15:26
 - Jahve-Nissi* – *Jahve* je moj barjak, (BDB 217 i 651), 2. Mojs 17:15
 - Jahve-Mekaddišhem* – *Jahve* koji vas čini svetima, (BDB 217 i 872, PARTICIP *piela*), 2. Mojs 31:13
 - Jahve-Šalom* – *Jahve* je mir, (BDB 217 i 1022), Sud 6:24
 - Jahve-Cevaot* – *Jahve* nad vojskama, (BDB 217 i 878), 1. Sam 1:3,11; 4:4; 15:2, česta upotreba u Prorocima
 - Jahve-Roi* – *Jahve* je moj pastir, (BDB 217 i 944, PARTICIP *Qal*), Ps 23:1
 - Jahve-Cidkenu* – *Jahve* je naša pravednost, (BDB 217 i 841), Jer 23:6
 - Jahve-Šamah* – tamo je *Jahve*, (BDB 217 i 1027), Ez 48:35

▣ „**putu grešnika**” Koren reči „put” znači „način” (up. stih 6 [dva puta]) te se takođe koristi i za stil života. Odani novozavetni sledbenici su u početku opisivani kao sledbenici „Puti” (up. Dap 9:2; 19:9,23; 22:4; 24:14,22). Ovo ukazuje na to da biblijska vera nije samo prihvatanje doktrine ili učešće u ritualu, nego i životni stil pokornosti i ličan odnos (tj. „životni put” up. Ef 4:1,17; 5:2,15).

▣ „**društvu podrugljivaca**” Svi imamo određene pretpostavke o životu. „Podrugljivci” (BDB 539, KB 529, *Qal* PARTICIP) predstavljaju stereotip neverujućih pesimista (tj. Is 5:19; Jer 17:15; Ez 12:22,27; Mal 2:17; 1. Tim 4:1; 2. Tim 3:1-5; 2. Pt 3:3-4; Juda 18).

1:2 „nego uživa u zakonu Gospodnjem” Termin „zakon” (BDB 435) znači „učenje”. U Psalmima se „zakon” uvek odnosi na opšta Božja učenja (up. Ps 119), ne samo na Mojsijeve tekstove. Zakon nije bio teret starozavetnim vernicima (up. Ps 19:7-13), nego otkrivenje samog Gospoda (YHWH) za dug život, mir, bezbednost, radost i izobilje.

POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE (PREMA 5. MOJS I PS)

- „Statuti”, BDB 349, „donošenje zakona, dekreta, uredbe”
 - muški rod, קח – 5. Mojs 4:1,5,6,8,14,40,45; 5:1; 6:1,24,25; 7:11; 11:32; 16:12; 17:19; 26:17; 27:10; Ps 2:7; 50:16; 81:4; 99:7; 105:10,45; 148:6
 - ženski rod, קקה – 5. Mojs 6:2; 8:11; 10:13; 11:1; 28:15,45; 30:10,16; Ps 89:31; 119:5,8,12,16,23,26,33,48,54,64,68,71,80,83,112,124,135,145,155,171
- „Zakon”, BDB 435, „instrukcije” – 5. Mojs 1:5; 4:44; 17:11,18,19; 27:3,8,26; 28:58,61; 29:21,29; 30:10; 31:9; Ps 1:2; 19:7; 78:10; 94:12; 105:45; 119:1,18,29,34,44,51,53,55,61,70,72,77,85,92,97,109,113,126,136,142,150,153,163,165,174
- „Svedočanstva”, BDB 730, „božanski zakoni”
 - množina, עדת – 5. Mojs 4:45; 6:17,20; Ps 25:10; 78:56; 93:5; 99:7; 119:22,24,46,59,79,95,119,125,138,146,152,167,168
 - עדת ili עדות – Ps 19:7; 78:5; 81:5; 119:2,14,31,36,88,99,111,129,144,157
- „Pravilo, pouka”, BDB 824, „nalog”

– Ps 19:8; 103:18; 111:7; 119:4,15,27,40,45,56,63,69,78,87,93, 94,100,104,110,128,134,141,159,168,173
- „Zapovesti”, BDB 846

– 5. Mojs 4:2,40; 5:29; 6:1,2,17,25; 8:1,2,11; 10:13; 11:13; 15:5; 26:13,17; 30:11,16; Ps 19:8; 119:6,10,19,21,32,35,47,48,60,66,73,86,96,98,115,127, 131,143,151,166,176
- „Presude, trebnici”, BDB 1048 „pravda, odredba”

– 5. Mojs 1:17; 4:1,5,8,14,45; 7:12; 16:18; 30:16; 33:10,21; Ps 10:5; 18:22;19:9; 48:11; 89:30; 97:8; 105:5,7; 119:7,13,20,30,39,43,52,62,75,84,102, 106,120,137, 149,156,160,164; 147:19; 149:9

VII. „Njegovi putevi”, BDB 202, Gospodnja (YHWH) uputstva za život Njegovog naroda

– 5. Mojs 8:6; 10:12; 11:22,28; 19:9; 26:17; 28:9; 30:16; 32:4; Ps 119:3,5,37,59

VIII. „Njegove reči”

A. BDB 202, 5. Mojs 4:10,12,36; 9:10; 10:4; Ps

119:9,16,17,25,28,42,43,49,57,65,74,81,89,101,105,107,114,130,139,147,160,161,169

B. BDB 57

1. „reč” – 5. Mojs 17:19; 18:19; 33:9; Ps 119:11,67,103,162,170,172

2. „obećanje” – Ps 119:38,41,50,58,76,82,116,133,140,148,154

3. „zapovest” – Ps 119:158

Sve ovo se odnosi na Božje posebno otkrivanje samog sebe Izraelu. Ove reči su u suštini sinonimi. Vidite POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE.

▣ „dan i noć pažljivo čita” Ovaj GLAGOL (BDB 211, KB 237, *Qal* IMPERFEKT) označava „tiho čitanje” istina koje je Gospod (YHWH) otkrio. Drevni ljudi nisu čitali u sebi, te se to verovatno odnosi na čitanje u tišini.

Primetite kako je upotrebljen ovaj GLAGOL.

1. promišljanje o Gospodnjem (YHWH) učenju – Ps 1:2; IsNav 1:8
2. promišljanje o samom Gospodu (YHWH) – Ps 63:7
3. promišljanje o Gospodnjim (YHWH) delima – Ps 77:13; 143:5
4. promišljanje o strahu – Is 33:18

O čemu vi promišljate?

Naš misaoni život je seme za naša dela (up. Pri 23:7). Ovaj stih naglašava princip kontinuiteta (tj. dan i noć), neprekidne svesti o Bogu i Njegovoj volji. Ovo je prvobitna svrha predstavljena u 5. Mojs 6:8-9. Ovde ću navesti komentar tih stihova.

PETA KNJIGA MOJSIJEVA 6

6:8 „moraš ih vezati kao znak na svoju ruku i one će biti pročelja na tvome čelu” Izvorno je ovaj izraz verovatno korišten kao metafora (up. LXX). Ukazuje na prilike da u svom životu poučavamo Božju reč. Međutim, rabini su ovaj stih shvatali vrlo doslovno i započeli su oko svoje leve ruke nositi kožnu traku s pričvršćenom malom kutijom (*tefillin*) koja je sadržavala odabrane stihove iz Tore. Ista vrsta kutije bila je pričvršćena na njihova čela. Ove „filakterije” ili „pročelja” (BDB 377) takođe se spominju u 5. Mojs 11:18 i Mt 23:5.

6:9 „I moraš ih napisati na dovratnike svoje kuće i na svojim vratima” Ovo je simbolički čin koji pokazuje da Bog mora biti deo, ne samo našeg kućnog života, nego i našeg društvenog života (tj. vrata, up. 21:19; 22:15.24). Kao što se u grčkom i rimskom svetu prag (BDB 265) kuće često posmatra kao demonsko mesto, u jevrejskom svetu on je predstavljao Božju prisutnost (tj. mesto gde je stavljena pashalna krv, up. 2. Mojs 12:7.22.23). „Svojim vratima” (BDB 1044) može ukazivati na mesto za društvena okupljanja i suđenja (tj. kao gradska vrata). Obično su ove male kutije i oznake na vratima (*mezuz*) sadržale nekoliko određenih odlomaka iz Pisma: 5. Mojs 6:4-9; 11:13-21 i 2. Mojs 13:1-10.11-16.

1:3 „kao drvo” Ova metafora je na zastrašujuć način upotrebljena u Jer 17:5-8. Plodno drvo je bilo simbol snage i prosperiteta za pustinjsku zajednicu.

▣ Ovaj GLAGOL (BDB 1060, KB 1670, *čvrsto* posađeno, *Qal* PASIVNI PARTICIP) znači „presađeno” (up. Ps 92:14; Jer 17:8; Ez 17:10,22; 19:10,13; Os 9:13). To ukazuje na to da ova osoba, kao i svi ostali ljudi, u početku nije bila plodan vernik. Zrelost traži vreme, trud, a posebno Božju milost. Pavle koristi niz starozavetnih tekstova da opiše inicijalno zlo u ljudima nakon Pada (up. Rim 3:10-18).

1. stihovi 10-12 – Ps 14:1-3; 53:1-4
2. stih 13 – Ps 5:9; 140:3
3. stih 14 – Ps 10:7
4. stihovi 15-17 – Isa 59:7-8
5. stih 18 – Ps 36:1

Svi mi smo „presađeni” iz pobune u stanje blagoslovljenosti!

▣ „voda koje teku” Ovo je MNOŽINA i odnosi se na složen sistem navodnjavanja.

▣ „plod svoj donosi u svoje vreme” Ovo je biblijska metafora koja opisuje zreo duhovan život (up. Mt 7:15-27). Vernost je cilj vere! Ista ova slika je upotrebljena za eshatološku scenu u Otk 22.

▣ „lišće ne vene” Ovo je eshatološka tema (up. Ez 47:12; Otk 22:2). Poljoprivredne metafore su snažno uticale na poljoprivrednike i pastire u stepskim predelima.

1:3-4 „sve što radi biće uspešno. Nije tako sa zlima” Ovo je starozavetno shvatanje da se privremeni blagoslovi i kletve zasnivaju na duhovnom životu osobe (up. 5. Mojs 28 i 30). Međutim, ovo moramo povezati sa životom Jova, Psalmima 37 i 73, kao i sa novozavetnim otkrivenjem. SZ je savez zasnovan na postignućima, ali je NZ savez zasnovan na milosti (up. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38; Ef 2:8-10). Cilj oba je da stvore pobožne sledbenike koji odražavaju Gospodnji (YHWH) karakter.

NSP: PSALAM 1:4-6

⁴ Nije tako sa zlima,

oni su kao pleva koju vetar raznosi.

⁵ Zato se zli neće održati na sudu,

ni grešnici na zboru pravednika.

**⁶ Jer Gospod poznaje put pravednika,
a put zlih će propasti.**

1:4 „kao pleva” Ovo je česta biblijska metafora za nešto što je prolazno, privremeno ili nestalno (up. 35:5; 83:13; Jov 21:18; Is 17:13; 29:5; 40:24; 41:15-16; Jer 13:24; Os 13:3).

Sud i zle možemo posmatrati na dva načina

1. privremeni sud – bez radosti, bez prosperiteta, rana smrt (up. Mt 7)
2. eshatološki sud – sud na kraju vremena, na kojem se otkriva večna sudbina (up. Mt 25; Otk 20)

1:5 „održati” Ovaj GLAGOL (BDB 763, KB 840) ukazuje na pravno okruženje (up. Pri 19:21; Is 14:24; vidite i Rim 8:31-38). Grešnici/zli

1. neće imati pravo da se brane
2. neće imati pravo ni da budu prisutni na sudu
3. neće imati izgovore
4. neće imati nadu u pozitivnu presudu

▣ „na sudu” Ovo ukazuje na to da su pojedinci odgovorni za svoja dela i da će jednog dana za njih odgovarati pred Bogom (up. Mt 25:31-46; 1. Kor 3:10-15; Otk 20:11-15). Ova istina se postepeno razvija u SZ (up. Jov 19:25-27; Dan 12:2).

▣ „zli... grešnici” Za onog koji ne „postupa... stoji... sedi” koristi se nekoliko opisnih naziva

1. zli, stihovi 1, 5, 6 (BDB 957)
2. grešnici, stihovi 1, 5 (BDB 308)
3. podrugljivci, stih 1 (BDB 539)

Rečnik NIDOTTE, vol. 3, str. 1202, nabraja različite hebrejske nazive za one koji ne poznaju i ne slede Gospoda (YHWH).

1. zli – Ps 28:3; 92:7; 101:8; 141:9
2. oni koji zlo čine – Ps 26:5; 37:9; Pri 24:19
3. pokvareni – Ps 10:15; Pri 4:14; 14:19; 24:20
4. nasilnici – Jov 15:20; 27:13; Is 13:11
5. grešnici – Ps 1:1,5; 104:35
6. podrugljivci – Ps 1:1; Pri 9:7
7. lažovi – Ps 58:3
8. varalice – Pri 2:22; 21:18; Jer 12:1; Avak 1:13
9. neprijatelji – Jov 27:7; Ps 3:7; 17:9; 55:3

▣ „na zboru pravednika” Primitite paralelu između ovog izraza i „na sudu”. On se sigurno odnosi na okupljanje pravih, vernih sledbenika, na kojem zli nisu prepoznati i ne mogu da pričaju.

Reč „zbor” može da se odnosi na

1. zajedničko slavljenje (tj. Ps 22:25; 35:18; 40:9-10)
2. Božje ljude (tj. 2. Mojs 12:3,6,19,47; 16:1,2,9,10,22)

POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST

Pravednost je toliko važna tema da bi svaki proučavalac Biblije trebalo lično da je prouči veoma podrobno.

Božja narav je u Starom zavetu opisana kao „pravična” ili „pravedna” (GLAGOL, BDB 842, KB 1003; IMENICA u MUŠKOM RODU, BDB 841, KB 1004; IMENICA u ŽENSKOM RODU, BDB 842, KB 1006). Ovaj mesopotamijski izraz potiče od rečne trske koja je korištena kao građevinska alatka za proveravanje vodoravnosti zidova i ograda. Bog je izabrao da se ova reč koristi kao metaforičan opis Njegove prirode. On je prava ivica (ravnomer) za proveravanje svega. Ovaj termin potvrđuje Božju pravednost i Njegovo pravo da sudi.

Čovek je stvoren na sliku Božju (up. 1. Mojs 1:26-27; 5:1,3; 9:6). Ljudski rod je stvoren za zajedništvo s Bogom (1. Mojs 3:8). Čitava tvorevina je pozornica na kojoj se odvija odnos između Boga i ljudi. Bog je želeo da ga Njegova najuzvišenija tvorevina – čovek – poznaje, voli, da mu služi i da mu bude slična! Čovekova odanost je stavljena na proveru (up. 1. Mojs 3), ali prvi ljudski par je pao na toj proveru i zbog toga je odnos između Boga i ljudskog roda narušen (up. Rim 5:12-21).

Bog je obećao da će popraviti i obnoviti to zajedništvo (up. 1. Mojs 3:15; vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA). To je učinio svojom voljom i kroz svog Sina. Ljudi nisu u stanju da isprave svoj prekršaj (up. Rim 1:18-3:20).

Nakon pada, Božji prvi korak ka obnovi bio je savez zasnovan na Njegovom pozivu i na čovekovom pokajničkom, vernom i poslušnom odazivu (up. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38). Ljudi su zbog pada nesposobni za ispravna dela (up. Rim 3:21-31; Gal 3). Sam Bog je morao da preuzme potrebne korake i obnovi ljude koji su kršitelji saveza. To je učinio na sledeće načine:

1. proglasio je grešne ljude pravednima kroz Hristovo delo (sudska pravednost)
2. besplatno je dao ljudima pravednost kroz Hristovo delo (pripisana pravednost)
3. dao je Duha da živi u ljudima i u njima proizvodi pravednost (hristolikost, obnova Božjeg lika u čovečanstvu)
4. obnovio je zajedništvo iz Edenskog vrta (uporedite 1. Mojs 1-2 sa Otk 21-22).

Ali Bog očekuje da čovek pristane na ovaj savez. Bog proglašava (tj. besplatno daje, Rim 5:8; 6:23), On se postarao, ali ljudi moraju da se odazovu i da nastave da se odazivaju

1. pokajanjem
2. verom
3. poslušnim načinom života
4. istrajnošću

Dakle, pravednost nastaje zavetnim, obostranim delovanjem Boga i Njegovog najuzvišenijeg stvorenja. Zasnovana je na Božjoj naravi, na Hristovim delima i omogućuje je Sveti Duh, kome svaka osoba mora lično i neprestano da se odaziva na pravi način. Ovaj termin se zove „opravdanje verom”. On je otkriven u evanđeljima, ali ne na ovaj način. Najpodrobnije ga je definisao Pavle, koji je grčku reč „pravednost” upotrebio u njenim raznim oblicima preko sto puta.

Pošto je Pavle bio školovani rabin, on je reč *dikeosíni* upotrebljavao u hebrejskom smislu, poput reči *cdk* u *Septuaginti*, a ne kao u grčkoj književnosti. Ova reč je u grčkim spisima označavala nekoga ko je bio ispravan po merilima nekog božanstva ili društva (Noje, Jov). Značenje ove reči je u hebrejskom uvek vezano za savez (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ). *Jahve* (YHWH) je pravičan, etičan, moralan Bog koji želi da Njegov narod odražava Njegovu narav. Otkupljeni ljudski rod postaje nova tvorevina (up. 2. Kor 5:17; Gal 6:15), što se ispoljava novim, pobožnim načinom života (up. Mt 5-7; Gal 5:22-24; Jak; 1 Jn). Pošto je uređenje Izraela bila bogovladavina (tj. *teokratija*), nije postojala jasna razlika između svetovnog (društvenih merila) i svetog (Božje volje). Ova razlika se vidi u prevodu te hebrejske i grčke reči: „pravda” (vezano za društvo) i „pravednost” (vezano za religiju).

Evanđelje (radosna vest) o Isusu glasi da je palo čovečanstvo vraćeno u zajedništvo s Bogom. Pavlov paradoks je da Bog proglašava krivce nedužnima kroz Hrista. To je postignuto kroz Očevu ljubav, milosrđe i milost, kroz Sinov život, smrt i vaskrsenje i kroz Duha, koji svedoči i privlači evanđelju. Opravdanje je Božje besplatno delo, ali ono mora proizvesti pobožnost (Augustinov stav, u kom se ogledaju i naglasak reformatora da je evanđelje besplatno i rimokatolički naglasak promenjenog života ljubavi i vernosti). Reformatori su smatrali da fraza „Božja pravednost” sadrži GENITIV koji vrši službu OBJEKTA (da je u pitanju čin kojim grešni ljudski rod postaje prihvatljiv Bogu – osveštanje kao promena položaja), dok su rimokatolici smatrali da taj GENITIV vrši službu SUBJEKTA, da je u pitanju proces kojim čovek postaje sličniji Bogu (postepeno iskustveno osveštavanje). U stvari, u pitanju su oba!

Smatram da je cela Biblija, od 1. Mojs 4 do Otkrivenja 20, zapis o tome kako Bog obnavlja zajedništvo iz Edena. Biblija počinje zajedništvom Boga i ljudi u zemaljskom okruženju (up. 1. Mojs 1-2), a tako se i završava (up. Otk 21-22). Božja slika i svrha će biti obnovljene!

Evo nekih novozavetnih odlomaka koji podupiru ovu raspravu i prikazuju spomenuti skup grčkih reči:

1. Bog je pravedan (često povezano s Bogom kao sudijom)
 - a. Rim 3:26
 - b. 2. Sol 1:5-6
 - c. 2. Tim 4:8
 - d. Otk 16:5
2. Isus je pravedan
 - a. Dap 3:14; 7:52; 22:14 (zvanje Mesije)
 - b. Mt 27:19
 - c. 1. Jn 2:1,29; 3:7
3. Pravednost je Božja volja za tvorevinu
 - a. 3. Mojs 19:2
 - b. Mt 5:48 (up. 5:17-20)
4. Božja sredstva za pružanje i stvaranje pravednosti
 - a. Rim 3:21-31
 - b. Rim 4
 - c. Rim 5:6-11
 - d. Gal 3:6-14
5. Bog daje pravednost
 - a. Rim 3:24; 6:23
 - b. 1. Kor 1:30

- c. Ef 2:8-9
- 6. Pravednost se prima verom
 - a. Rim 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
 - b. 1. Kor 5:21
- 7. Kroz Hristova dela
 - a. Rim 5:21-31
 - b. 2. Kor 5:21
 - c. Fil 2:6-11
- 8. Božja volja je da njegovi sledbenici budu pravedni
 - a. Mt 5:3-48; 7:24-27
 - b. Rim 2:13; 5:1-5; 6:1-23
 - c. Kor 6:14
 - d. Tim 6:11
 - e. Tim 2:22; 3:16
 - f. Jn 3:7
 - g. Pt 2:24
- 9. Bog će pravedno suditi svetu
 - a. Dap 17:31
 - b. Tim 4:8

Pravednost je Božja osobina, besplatno data grešnom ljudskom rodu kroz Hrista. Ona je:

1. Božji proglas
2. Božji dar
3. Hristovo delo
4. način života

Međutim, istovremeno je u pitanju proces u kom postajemo pravedni i kog treba čvrsto da se držimo. On će doći do vrhunca prilikom Hristovog drugog dolaska. Zajedništvo s Bogom je obnovljeno u trenutku spasenja, ali napreduje tokom života dok ne postane susret licem u lice (up. 1. Jn 3:2) u trenutku smrti ili Hristovog povratka.

Evo jednog dobrog citata iz *Rečnik Pavla i njegovih pisama (Dictionary of Paul and His Letters)*, izdavač IVP: „Kalvin je, više nego Luter, naglašavao da su i odnosi uključeni u termin Božje pravednosti. Izgleda da je Luter smatrao da Božja pravednost obuhvata i proglašenje nedužnosti. Calvin naglašava veličanstveno prenošenje Božje pravednosti na nas.” (str. 834).

Smatram da odnos vernika s Bogom ima tri strane:

1. evanđelje je osoba (ovo naglašavaju istočna crkva i Calvin)
2. evanđelje je istina (ovo naglašavaju Augustin i Luter)
3. evanđelje je promenjen život (ovo naglašava rimokatolička crkva)

Sve tri strane su istinite i moraju biti objedinjene da bi postojalo zdravo, snažno, biblijsko hrišćanstvo. Ako se jedna od njih pre naglasi ili zanemari, nastaju problemi.

Moramo poželeti dobrodošlicu Hristu!

Moramo verovati u evanđelje!

Moramo stremiti hristolikosti!

1:6 „Gospod poznaje” Termin „poznaje” označava „intiman lični odnos” (up. 1. Mojs 4:1; Jer 1:5).

POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI (UZ UPOTREBU PRIMERA IZ 5. KNJIGE MOJSIJEVE)

Hebrejska reč „znati” ili „poznavati” (*yada*, BDB 393, KB 390) ima nekoliko značenja (semantičkih polja) u *Qal* obliku:

1. razumeti dobro i zlo – 1. Mojs 3:22; 5. Mojs 1:39; Is 7:14-15; Jona 4:11
2. saznati putem razumevanja – 5. Mojs 9:2,3,6; 18:21
3. saznati iz iskustva – 5. Mojs 3:19; 4:35; 8:2,3,5; 11:2; 20:20; 31:13; IsNav 23:14

4. razmotriti – 5. Mojs 4:39; 11:2; 29:16
5. lično poznavati
 - a. neku osobu – 1. Mojs 29:5; 2. Mojs 1:8; 5. Mojs 22:2; 28:35,36; 33:9
 - b. nekog boga – 5. Mojs 11:28; 13:2,6,13; 28:64; 29:26; 32:17
 - c. Gospoda (YHWH) – 5. Mojs 4:35,39; 7:9; 29:6; Is 1:3; 56:10-11
 - d. seksualni odnos – 1. Mojs 4:1,17,25; 24:16; 38:26
6. stečena veština ili znanje – Is 29:11,12; Amos 5:1
7. biti mudar – 5. Mojs 29:4; Pri 1:2; 4:1; Is 29:24
8. kad Bog nekoga poznaje
 - a. Mojsija – 5. Mojs 34:10
 - b. Izrael – 5. Mojs 31:21

Peta stavka je teološki veoma značajna. Biblijska vera je svakodnevni, rastući, intiman odnos sa Bogom (vidite posebnu temu: *Koinōnia*). Ona nije samo uverenje, niti samo moralan život. Ona je odnos lične vere. Zato Pavle koristi hrišćanski dom u Ef 5:22-6:9 da pokaže Hristovu ljubav prema crkvi.

▣ „put zlih će propasti” Teološko pitanje je šta znači „propasti” (BDB 1, KB 2)?

1. prestanak postojanja (tj. anihilacija)
2. neće živeti na zemlji (tj. smrt)

Ovo pitanje je postalo goruće u savremenim diskusijama o večnom paklu. Neki evanđeoski autori (tj. Džon Stot (John Stott)) veruju da će nakon suđenja grešnici prestati da postoje, umesto da dožive večnu kaznu. Ja vidim problem u tome što u tom slučaju ista reč „večan”, koja je upotrebljena u Mt 25:46, opisuje i „osudu” i eshatološki „život”. Ne znam kako bi nadahnuti pisac mogao da je upotrebi sa dva različita smisla u istom stihu.

POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (*ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS*)

I. Stari zavet

- A. Svaki preminuli odlazi u Šeol (*Sheol* - imenica nesigurne etimologije BDB 982, KB 1368). Šeol je eufemizam za smrt, za grob. Sreće se najviše u mudrosnoj literaturi i kod proroka Isaije. U njemu čovek nastavlja svoje svesno postojanje, ali kao sena, bez radosti (up. Jov 10:21-22; 38:17; Ps 107:10,14).
- B. Osobine Šeola:
 1. povezan je sa Božjim sudom (vatrom), 5. Mojs 32:22
 2. deo je kazne i pre Sudnjeg dana, Ps 18:4-5
 3. povezan je sa uništenjem, (*abaddon*, vidite POSEBNA TEMA: *Abaddon... Apollyon*) koje takođe pripada Bogu, Jov 26:6; Ps 139:8; Amos 9:2.
 4. deo je groba, Ps 16:10; Isa 14:15; Ez 31:15-17
 5. zli će dospeti ovde, 4. Mojs 16:30,33; Ps 55: 15
 6. ogromne čeljusti čudovišta su poput Šeola, 4. Mojs 16:30; Isa 5:14; 14:9; Ava 2:5
 7. u njemu se boravi, drema, Isa 14:9-11

II. Novi zavet

- A. Jevrejski Šeol je na grčkom preveden kao Had (nevidljivi svet)
- B. Osobine Hada
 1. ima moć smrti, Mt 16:18
 2. mesto smrti, Otk 1:18; 6:8; 20:13-14
 3. mesto trajne kazne (Gehena), Mt 11:23 (SZ citat), Lk 10:15; 16:23-24
 4. analogija groba, Lk 16:23
- C. Moguća podela Hada prema učenju rabina
 1. Raj, mesto za pravednike (drugo ime je nebo, 2. Kor 12:4; Otk 2:7), Lk 23:43
 2. *Tartarus*, mesto za nepravedne, 2. Pet 2:4. Tu prebivaju i demoni (1. Mojs 6; I Enoh). Povezana je sa “ambisom”, Lk 8:31; Rim 10:7; Otk 9:1-2,11; 11:7; 17:18; 20:1,3
- D. Gehena

1. potiče od starozavetnog izraza „dolina sinova Hinoma” (jug Jerusalima). Tu su Feničani slavili Moloha (BDB 574, KB 591), svog boga vatre, prinoseći mu bebe kao žrtvu (up. 2. Car 16:3; 21:6; 2. Dne 28:3; 33:6), što 3. Mojs 18:21; 20:2-5 najstrožije zabranjuje.
2. prorok Jeremija ovo ogavno idolopokloničko mesto vidi kao poprište Gospodnjeg (YHWH) suda (Jer 7:32; 19:6-7). To je mesto najstrašnijeg i konačnog suda (I Enoh 90:26-27; Sibila 1:103).
3. jevrejski naraštaj Isusovog vremena je bio toliko užasnut ovom paganskom praksom, da su celo to područje ostavili za gradsko đubrište. Mnoge Isusove metafore dolaze upravo sa ovog mesta (vatra, dim, crvi, smrad, Mk 9:44,46). Jedino je Gospod koristio imenicu Gehena (osim Jak 3:6).
4. Isusovo korištenje imenice Gehena:
 - a) tamo je vatra, Mt 5:22; 18:9; Mk 9:43
 - b) večno mesto, Mk 9:48 (Mt 25:46)
 - c) mesto uništenja (tela i duše), Mt 10:28
 - d) odgovara Šeolu, Mt 5:29-30; 18:9
 - e) u njemu su zli, „sinovi pakla”, Mt 23:15
 - f) tamo se ide posle suda, Mt 23:33; Lk 12:5
 - g) koncept Gehene odgovara „drugoj smrti” (Otk 2:11; 20:6,14), a to je „ognjeno jezero” (Mt 13:42,50; Otk 19:20; 20:10,14-15; 21:8). Moguće je da ovo „jezero” bude trajno konačište svih nevernih ljudi i palih anđela (*Tartarus*, 2. Pet 2:4, Juda 6, „ambis”, Lk 8:31; Otk 9:1-10; 20:1,3).
 - h) ovo mesto nije stvoreno za ljude već za Sotonu i njegove demone, Mt 25:41.
- E. Pošto su očigledna preklapanja pojmova Šeol, Had, Gehena:
 1. svi ljudi odlaze u Šeol/Had
 2. njihovo iskustvo tog podzemnog sveta (dobrog ili lošeg) biva do kraja pojačano nakon Sudnjeg dana, ali mesto za zle ostaje isto (zato neki bolji zapadni prevodi, kao KJV, Had prevode sa „grob”, a Gehena sa „pakao”).
 3. jedino NZ mesto koje spominje mučenje pre Suda je parabola iz Lk 16:19-31 (Lazar i bogataš). Šeol je mesto gde se i sada kažnjava (5. Mojs 32:22; Ps 18:1-5). Ali, ne možemo da gradimo čitavu doktrinu na osnovu jedne priče.

III. Stanje između smrti i vaskrsenja

- A. NZ ne naučava „besmrtnost duše”, što je jedan od drevnih pogleda na život posle smrti:
 1. ljudske duše postoje pre telesnog rođenja
 2. ljudske duše su večne i pre i posle fizičke, telesne smrti
 3. telo je zatvor duše, a smrt je njeno oslobođenje, prelazak na predašnje stanje postojanja
- B. NZ nagoveštava vantelesno stanje duše između smrti i vaskrsenja:
 1. Isus govori o razlici duše i tela, Mt 10:28
 2. Avram je dobio novo telo, Mk 12:26-27; Lk 16:23
 3. Mojsije i Ilija su bili u telu o preobraženju, Mt 17
 4. Pavle tvrdi da će o drugom Hristovom dolasku duše usnulih u Hristu dobiti nova tela, 2. Sol 4:13-18.
 5. Pavle tvrdi da će svi hrišćani da dobiju nova, duhovna tela na dan vaskrsenja, 1. Kor 15:23,52.
 6. Pavle tvrdi da hrišćani po smrti ne idu u Had, već Gospodu Isusu, 2. Kor 5:6,8; Fil 1:23. Jer, Isus je pobedio smrt i poveo pravednike sa sobom na nebo, 1. Pet 3:18-22.

IV. Nebo

- A. Termin sa trostrukim značenjem u Svetom pismu:
 1. područje stvarnosti iznad zemlje, atmosfera, 1. Mojs 1:1,8; Isa 42:5; 45:18
 2. zvezdano nebo, 1. Mojs 1:14; 5. Mojs 10:14; Ps 148:4; Jev 4:14; 7:26

3. Božji tron, 5. Mojs 10: 14; 1. Car 8:27; Ps 148:4; Ef 4: 10; Jev 9:24 (treće nebo, 2. Kor 12:2).

B. Sveto pismo ne otkriva mnogo o životu posle smrti. To je najverovatnije zbog naše ogrehevljenosti, ljudske nemoći da pojmi tu stvarnost (1. Kor 2:9).

C. Nebo je i mesto (Jn 14:2-3), i stanje, zajedništvo (2. Kor 5:6,8). Možda je ono obnovljeni Edenski vrt (1. Mojs 1-2; Otk 21-22). Zemlja će se očistiti i obnoviti (Dap 3:21; Rim 8:21; 2. Pet 3:10). Božji lik (1. Mojs 1:26-27) je obnovljen u Hristu. Zato je edenska bliskost zajedništva ponovo moguća.

Ipak, sve ovo može da bude metafora bez doslovnih ispunjenja (nebo kao ogromni kockasti grad, Otk 21:9-27). 1. Kor 15 nam opisuje razliku između fizičkog i duhovnog tela u slici semena koja postaje izrasla biljka. A 1. Kor 2:9 (citat Isa 64:4; 65:17) je veliko obećanje i velika nada! Znamo da ćemo videti Gospoda i da ćemo tada postati kao On (1. Jn 3:2).

V. Korisni tekstovi

A. Viljem Hendriksen (William Hendriksen), *Biblija o životu nakon smrti (The Bible On the Life Hereafter)*

B. Moris Ravlings (Maurice Rawlings), *S druge strane vrata smrti (Beyond Death's Door)*

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta znači izraz „dva puta“?
2. Opišite razliku između pravednog i zlog čoveka iz ovog Psalma.
3. Objasnite upotrebu metafora:
 - a. put (životni put)
 - b. drvo
 - c. pleva
4. Da li ovaj Psalam poučava o eshatološkom sudu ili privremenom sudu?
5. Kako je ovaj Psalam povezan sa Knjigom o Jovu, Psalmima 37 i 73?
6. Zašto se smatra da je ovaj Psalam uvod za ceo Psaltir?

PSALAM 2

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Vladavina Gospodnjeg Pomazanika <u>MT nema uvod</u>	Mesijin trijumf i carstvo	Gospod svom caru daje univerzalnu vlast (carski Psalam, komponovan za krunisanje)	Odabrani Božji car	Mesijanska drama
2:1-3	2:1-3	2:1-3	2:1-3	2:1-3
2:4-6	2:4-6	2:4-6	2:4-6	2:4-6
2:7-9	2:7-9	2:7-9	2:7-9	2:7-9
2:10-12	2:10-12	2:10-12b 2:12c	2:10-12	2:10-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. U NZ se ovaj Psalam tumači kao mesijanski (up. Jev 1:5; 5:5, tj. sin, up. Ps 1:7). Koristi ga
 - a. Petar u Dap 4:25
 - b. Pavle u Dap 13:33Problem povezivanja ovoga sa Isusom je u stihu 7. Vidite beleške kod tog stiha vezane za „ja sam ti danas postao otac”.
- B. Mesijanska vlast će biti univerzalna (ovo je nužan zaključak monoteizma (vidite posebnu temu kod Ps 2:9, up. Ps 2:8; Otk 12:5; 19:5; vidite moj komentar o Otkrivenju na sajtu www.freebiblecommentary.org).
- C. Pobuniće se „narodi” (up. 2:1-3). Mnogi tumači ovo povezuju sa vojnim sukobom na kraju vremena (tj. premilenijalizam) između onih koji poznaju Gospoda (YHWH) i Njegovog Mesiju i onih koji ih ne poznaju! Ovo je ostvarenje obećanja iz 1. Mojs 3:15 i novog neba i nove zemlje iz Otk 21-22. Sve između je jedan strašan međuperiod pobune koji kvari Božji plan da bude u zajedništvu sa svojom najvišom tvorevinom (tj. 1. Mojs 1:26-27; 3:8).
- D. Moguće je da će doći do sukoba, ali Gospod (YHWH) ima večan plan otkupljenja koji uključuje Njegovog Mesiju.

POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA

Ovde moram da vam priznam da nisam potpuno objektivan po ovom pitanju. Moja sistematska teologija nije kalvinizam ili dispencionalizam, nego evangelizam Velikog poslanja (up. Mt 28:18-20; Lk 24:46-47; Dap 1:8). Verujem da Bog ima večan plan otkupljenja za sve ljude (npr. 1. Mojs 3:15; 12:3; 2. Mojs 19:5-6; Jer 31:31-34; Ez 18; 36:22-39; Dap 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Rim 3:9-18,19-20,21-31), za sve stvorene po Njegovom obličju i nalik Njemu (up. 1. Mojs 1:26-27). Savezi su ujedinjeni u Hristu (up. Gal 3:28-29; Kol 3:11). Isus je Božja tajna, skrivena, ali sada obznanjena (up. Ef 2:11-3:13)! Novozavetno evanđelje je suština Pisma, a ne Izrael.

Ovo predubeđenje utiče na moje tumačenje Pisma. Sve tekstove čitam u odnosu na njega. Sigurno sam subjektivan (kao i svi tumači!), ali ova pretpostavka je zasnovana na informacijama iz Pisma.

Suština 1. Mojs 1-2 je to da Gospod (YHWH) stvara mesto na kojem će On i Njegova najvažnija tvorevina, čovečanstvo, živeti u zajedništvu (up. 1. Mojs 1:26,27; 3:8). Fizička tvorevina je pozornica za ovaj interpersonalni božanski plan.

1. Sv. Augustin je ovo opisao kao prazninu u obliku Boga koja postoji u svakoj osobi i koju samo sam Bog može ispuniti.
2. C. S. Luis (C. S. Lewis) je rekao da je ova planeta „dirnuta planeta”, (tj. nju je Bog pripremio za ljude).

SZ često ukazuje na ovaj Božji plan.

1. 1. Mojs 3:15 je prvo obećanje da Gospod (YHWH) neće ostaviti čovečanstvo u užasnoj zbrci greha i pobune. Ne odnosi se na Izrael, zato što Izraela, ili saveznog naroda, nema sve do poziva Avramu u 1. Mojs 12.
2. 1. Mojs 12:1-3 je prvi Gospodnji (YHWH) poziv i otkrivenje Avramu o budućem saveznom narodu, Izraelu. Ali čak i u tom prvom pozivu, Bog je mislio na ceo svet. Vidite 3. stih!
3. U 2. Mojs 20 (5. Mojs 5) Gospod (YHWH) daje Mojsiju zakon po kojem odabran narod treba da živi.

Primetite da u 2. Mojs 19:5-6 Gospod (YHWH) otkriva Mojsiju svoj jedinstven odnos sa Izraelom. Ali takođe, da su oni, kao i Avram, odabrani da blagoslove ceo svet (up. 2. Mojs 19:5, „jer je sva zemlja moja”). Uloga Izraela je bila da bude mehanizam putem koga će svi narodi upoznati Gospoda (YHWH) i prići mu. Tragedija je to što oni u tome nisu uspeli (up. Ez 36:27-38).

1. U Psalmima – 22:27-28; 66:4; 86:9 (Otk 15:4)
2. Kroz proroke Gospod (YHWH) nastavlja da otkriva svoj univerzalni plan otkupljenja.
 - a. Is – 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6,10-12; 45:22; 49:5-6; 51:4-5; 56:6-8; 60:1-3; 66:18,23
 - b. Jer – 3:27; 4:2; 12:15-16; 16:19
 - c. Mih 4:1-3
 - d. Mal 1:11

Ovaj univerzalni fokus je sproveden ulaskom u „novi savez” (up. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38) u čijem središtu je Gospodnja (YHWH) milost, a ne dela palih ljudi. Tu je „novo srce”, „novi um” i „novi duh”. Pokornost je suštinski važna, ali ona je unutrašnja, ne tiče se samo večnog zakona (up. Rim 3:21-31).

NZ jasno potvrđuje univerzalni plan otkupljenja na nekoliko načina.

1. Veliko poslanje – Mt 28:18-20; Lk 24:46-47; Dap 1:8
2. Božji večan plan (tj. predodređenje) – Lk 22:22; Dap 2:23; 3:18; 4:28; 13:29
3. Bog želi da svi ljudi budu spaseni – Jn 3:16; 4:42; Dap 10:34-35; 1. Tim 2:4-6; Tit 2:11; 2. Pet 3:9; 1. Jn 2:2; 4:14
4. Hrist ujedinjuje SZ i NZ – Gal 3:28-29; Ef 2:11-3:13; Kol 3:11. U Hristu su srušene sve ljudske prepreke i razlike. Isus je „Božja tajna”, skrivena, ali sada obznanjena (Ef 2:11-3:13).

Isus je u središtu NZ, a ne Izrael. Suština je evanđelje, a ne nacionalnost ili geografsko područje. Izrael je bio prvo otkrivenje, ali je Isus konačno otkrivenje (up. Mt 5:17-48).

Nadam se da ćete pročitati moj tekst **POSEBNA TEMA: ZAŠTO STAROZAVETNA SAVEZNA OBEĆANJA DELUJU TOLIKO RAZLIČITA OD NOVOZAVETNIH SAVEZNIH OBEĆANJA.**

Možete je pronaći onlajn na: www.freebiblecommentary.org.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 2:1-3

¹ Zašto su se narodi uskomešali

i plemena razmišljaju o ispraznim stvarima?

² Carevi se zemaljski podižu i vladari kao jedan

ustaju protiv Gospoda i protiv njegovog pomazanika,

³ i govore: „Raskinimo okove njihove

i zbacimo sa sebe uža njihova!”

2:1-3 Ovo opisuje nezavisnost palog ljudskog duha (posebno stih 3; 1. Mojs 3). Narodi su bili Božji način zaštite čovečanstva od globalne vlasti (up. 1. Mojs 10-11; 2. Sol 2). Međutim, jednog dana će se svet ujediniti pod Božjim Mesijom. Ovo preokretanje Vavilonske kule se za crkvu dogodilo na dan Pedesetnice (up. Dap 2, tj. „svako [je] čuo učenike kako govore [evanđelje] njegovim jezikom”).

2:1 AB (str. 6) prevodi ovaj prvi stih: „zašto se narodi okupljaju i plemena broje svoje vojnike”. Ovo tumačenje se zasniva na

1. paralelizmu
2. upotrebi reči u ugaritskom jeziku
3. prvi GLAGOL („uskomešati se” BDB 921, KB 1189, *Qal* PERFEKT) upotrebljen je samo ovde u SZ
4. upotrebi korena „isprazne stvari” ריק (BDB 937) u 1. Mojs 14:14, prevodi LXX (tj. „sakupio je svoje ljude”)

Čini se da se ovo bolje uklapa sa stihom 2.

2:2 „Carevi... vladari” Ovo se pojavljuje i u Sud 5:3; Pri 8:15 (poezija).

▣ **„zemaljski”** Termin „zemlja” ima široko semantičko polje. Kontekst je taj koji određuje da li podrazumeva lokalni, regionalni ili globalni opseg. Pitanje koje se ovde postavlja je: „Da li se ovaj Psalam prvobitno odnosio na narode koji su okruživali Izrael, narode drevnog Bliskog Istoka ili na sve narode (up. stih 8)?”. Moguće je da je ovo proroštvo sa više ispunjenja kao što je Is 7:14 ili tipologija kao Ps 22. Kada pogledamo upotrebu ovog Psalma u NZ, on ima univerzalno značenje (tj. mesijansko, eshatološko, globalno).

POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*)

Kao i kod svih hebrejskih reči, kontekst je nužan da bi se odredilo značenje. Određen broj hebrejskih reči (tj. drevnih semitskih reči) potiče iz istog korena i ima različita značenja i konotacije. Ovaj koren (BDB 75, KB 90) može imati sledeća značenja:

1. cela planeta (iako drevni ljudi nisu znali njenu veličinu i oblik, obično se koristi za „poznat svet”)
 - a. 1. Mojs 1-2; 6-9; 10:32; 11:1,4,8,9; 14:19; 18:18,25; 22:18, itd.
 - b. 2. Mojs 9:29; 19:5
 - c. Ps 8:1,9; 24:1; 47:2,7; Jer 25:26,29,30
 - d. Pri 8:31
 - e. Is 2:19,21; 6:3; 11:4,9,12; 12:5
2. zemlja nasuprot neba
 - a. 1. Mojs 1:2
 - b. 2. Mojs 20:4
 - c. 5. Mojs 5:8; 30:19

- d. Is 37:16
- 3. metafora za ljude koji žive na planeti
 - a. 1. Mojs 6:11; 11:1
 - b. 1. Car 2:2; 10:24
 - c. Jov 37:12
 - d. Ps 33:8; 66:4
- 4. zemlja kao država ili teritorija
 - a. 1. Mojs 10:10,11; 11:28,31
 - b. posebno Izrael (dar od Gospoda (YHWH), On je vlasnik)
- 5. zemlja kao tlo, up. IsNav 7:21
- 6. podzemni svet (KB 91)
 - a. 2. Mojs 15:12
 - b. Ps 22:29; 71:20; Jer 17:13; Jona 2:6
- 7. novi svet
 - a. Is 9:1-7; 65:17; 66:22
 - b. vidite NZ, Rim 8:19-22; Gal 6:15; 2. Pt 3:13; Otk 21:1,5

Upamtite, kontekst, kontekst, kontekst je najvažniji. Bliske reči često mogu da pomognu, ali ne uvek.

▣ „Gospoda” Ovo je savezno ime za Izraelovog Boga. Vidite posebnu temu kod Ps 1:1.

▣ „pomazanika” Ovo je hebrejska reč za Mesiju. Njen grčki prevod je „Hrist”. Simbol je posebnog prisustva Svetog Duha u nekoj osobi da bi se ostvario Božji zadatak (up. 1. Sam 10:1,6; 16:13; 1. Car 19:16; Is 61:1).

POSEBNA TEMA: MESIJA (NA OSNOVU DAN 9:26)

Ovaj tekst je preuzet iz mog komentara na Dan 9:6. Ovaj termin je težak za tumačenje zbog mogućih značenja povezanih sa terminom Mesija ili Pomazanik (BDB 603, KB 645). Korišten je za polivanje posebnog ulja na osobu da bi se označio da je tu osobu Bog pozvao i osposobio za određen zadatak.

1. korišten je za jevrejske vladare (npr. 1. Sam 2:10; 12:3; 24:6,10; 2. Sam 19:21; 23:1; Ps 89:51; 132:10,17; Plač 4:20; Avak 3:13; "pomazanik vođa" u Dan 9:25))
2. korišten je za jevrejske sveštenike (tj. „pomazane sveštenike“, 2. Mojs 29:7; npr. 3. Mojs 4:3,5,16; 6:15; 7:36; 8:12; moguće Ps. 84:9-10; i 133:2)
3. korišten je za patrijarhe i proroke (up. 1. Mojs 26:7; 1. Dne 16:22; Ps 105:15, gde se odnosi na savezni narod u celini, moguće Avak 3:13)
4. korišten je za proroke (up. 1. Car 19:16; moguće 1. Dne 29:22)
5. korišten je za Kira (up. Is 45:1)
6. #1 i #2 su spojeni u Ps 110 i Zah 4
7. korišten je za Onog koji dolazi, Cara iz Davidove linije koji će započeti novo doba pravednosti
 - a. iz Judine linije (up. 1. Mojs 49:10)
 - b. Jesejev izdanak (up. 2. Sam 7)
 - c. univerzalna vladavina (up. Ps 2; Is 9:6; 11:1-5; Mih 5:1-4 i dalje)
 - d. služba nevoljnicima (up. Isa 61:1-3)

Ja lično smatram da je najtačnije da se „pomazanik” odnosi na Isusa iz Nazareta (up. Jn 1:41; 4:25), zbog:

1. najave večnog carstva u Dan 2 tokom četvrtog carstva
2. najave „sina čovečijeg” u Dan 7:13 kojem će pripasti večno carstvo
3. teme otkupljenja u Dan 9:24, gde se govori o kulminaciji u istoriji palog sveta
4. načina na koji Isus koristi Knjigu proroka Danila u NZ (up. Mt 24:15; Mk 13:14)

Moramo priznati da se ovaj termin retko koristi u SZ, verovatno samo u Dan 9:25. Takođe moramo priznati da se Isus ne uklapa u opšti opis Mesije iz SZ.

1. nije vođa u Izraelu
2. nije ga sveštenik zvanično pomazao
3. ne spasava samo Izrael
4. nije samo „sin čovečiji“, nego čak „Sin Božji“

POSEBNA TEMA: STAROZAVETNI NAZIVI ZA ONOG KOJI DOLAZI

- A. prorok – 5. Mojs 18:15,18
- B. car
 1. iz Judinog plemena, 1. Mojs 49:10; Ps 60:7; 108:8
 2. Davidov potomak, 2. Sam 7 (Jesejev izdanak, Is 11:1)
 3. drugi tekstovi, 1. Sam 2:10; Ps 89:3-4; Is 9,11; Jer 30:8-9; Ez 37:21-22; Zah 9:9-10
- C. Gospod/sveštenik
 1. Ps 110 (Gospod, stihovi 1-3; sveštenik, stih 4)
 2. Zah 4:14 (dva drveta masline, dva pomazanika, Zorovavel [Davidova linija] i Isus Navin [Aronova linija])
- D. Pomazanik (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA)
 1. Božji car, Ps 2:2; 45:7
 2. prisustvo Duha, Is 11:2; 61:1
 3. Onaj koji dolazi, Dan 9:26
 4. tri starozavetne vođe su pomazane, što je znak Božjeg poziva i osnaživanja: carevi (up. Sud 9:8,15; 1. Sam 2:10; 9:16; 24:10; 2. Sam 19:21; 23:1; Ps 18:50), sveštenici (up. 2. Mojs 28:41; 3. Mojs 4:3; 6:22) i proroci (up. 1. Car 19:16)
- E. carev sin
 1. Ps 2:7,12
 2. izraelski car kao simbol Božje vlasti (up. 1. Sam 8)
- F. sin čovečiji (Dan 7:13; (vidite POSEBNA TEMA: SIN ČOVEČIJI)
 1. čovek, Ps 8:4; Ez 2:1
 2. Bog, Dan 7:13
- G. posebni nazivi vezani za otkupljenje
 1. sluga koji strada, Is 52:13-53:12
 2. pastir koji strada, Zah 12-14
 3. ugaoni kamen, Ps 118: Is 8:14-15; 28:16 (vidite POSEBNA TEMA: UGAONI KAMEN)
 4. posebno dete, Is 7:14; 9:6-7; Mih 5:2
 5. izdanak, Is 4:2; 11:5; 53:2; Jer 23:5-6; 33:15; Zah 3:8; 6:12 (vidite POSEBNA TEMA: ISUS NAZAREĆANIN)

NZ preuzima te rasute reference o Božjem posebnom sprovoditelju otkupljenja, objašnjava ih i postepeno postaje jasno da je Isus onaj za kojeg je Bog obećao da će doći (npr. Mt 16:13-20; Jn 11:25-27). Dva Mesijina dolaska su sredstvo kojim će se ove različite uloge i nazivi ujediniti.

Za dobru analizu razlike u Evandeljima između čovečijeg sina kao autoritativne figure i sluge koji strada, vidite Džordž I. Led (George E. Ladd), *Teologija Novog zaveta (A Theology of the New Testament)*, str. 149-158.

2:3 Ovaj stih sadrži dva KOHORTATIVA.

1. raskinimo – BDB 683, KB 736, *Piel* KOHORTATIV, up. Jer 5:5
2. zbacimo – BDB 1020, KB 1527, *Hiphil* KOHORTATIV

Pali ljudi (pojedinci i grupe) žele da budu nezavisni od svog Stvoritelja (up. 1. Mojs 3).

Termini „okovi“ (BDB 64) i „uža“ (BDB 721) označavaju ono čime se zatvorenici vezuju (ovde su to podanici). Oni (kao i svi pali ljudi) misle da Gospodnji (YHWH) zakon ograničava njihovu slobodu, a prava istina je da je Njegov zakon napravljen da bismo bili bezbedni, srećni i produktivni u palom svetu. Ovi zakoni su brižna uputstva roditelja i daju nam vođstvo i mudrost.

NSP: PSALAM 2:4-6

⁴ Onaj koji sedi na nebesima smejaće se,
sam Gospod rugaće im se.

⁵ Tada će im se obratiti u gnevu svome,
i u žestini srdžbe svoje stvoriće im pometnju,

⁶ govoreći: „Ja sam postavio cara svoga
na Sionu, na svetoj gori svojoj.”

2:4-6 Ovo opisuje Gospodnje (YHWH) misli i dela u odnosu na pobunu naroda. Ovo je antropomorfan jezik.

1. sedi
2. smeje se (up. Ps 59:8; Pri 1:26)
3. ruga se
4. obraća se u gnevu

Može li palo, kolektivno čovečanstvo da se odupre Gospodnjoj (YHWH) volji (tj. 1. Mojs 10-11)? Ne!

POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK)

I. Ovakav jezik (tj. opisivanje Boga ljudskim terminima) je veoma čest u SZ (neki primeri)

A. Fizički delovi tela

1. oči – 1. Mojs 1:4,31; 6:8; 2. Mojs 33:17; 4. Mojs 14:14; 5. Mojs 11:12; Zah 4:10
2. ruke – 2. Mojs 15:17; 4. Mojs 11:23; 5. Mojs 2:15
3. mišica – 2. Mojs 6:6; 15:16; 5. Mojs 4:34; 5:15; 26:8
4. uši – 4. Mojs 11:18; 1. Sam 8:21; 2. Car 19:16; Ps 5:1; 10:17; 18:6
5. lice – 2. Mojs 33:11; 4. Mojs 6:25; 12:8; 5. Mojs 34:10
6. prst – 2. Mojs 8:19; 31:18; 5. Mojs 9:10; Ps 8:3
7. glas – 1. Mojs 3:8,10; 2. Mojs 15:26; 19:19; 5. Mojs 26:17; 27:10
8. stopala – 2. Mojs 24:10; Ez 43:7
9. ljudski oblik – 2. Mojs 24:9-11; Ps 47; Isa 6:1; Ez 1:26
10. Gospodnji anđeo – 1. Mojs 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16; 2. Mojs 3:4,13-21; 14:1; Sud 2:1; 6:22-23; 13:3-22

B. Fizička dela (neki primeri)

1. stvaranje rečima – 1. Mojs 1:3,6,9,11,14,20,24,26
2. hodanje (tj. zvuk) u Edenu – 1. Mojs 3:8; 18:33; 3. Mojs 26:12; 5. Mojs 23:14
3. zatvaranje vrata Nojeve barke – 1. Mojs 7:16
4. miris žrtava – 1. Mojs 8:21; 2. Mojs 29:18,25; 3. Mojs 26:31
5. silazak na zemlju – 1. Mojs 11:5; 18:21; 2. Mojs 3:8; 19:11,18,20
6. sahranjivanje Mojsija – 5. Mojs 34:6

C. Ljudske emocije (neki primeri)

1. kajanje/žaljenje – 1. Mojs 6:6,7; 2. Mojs 32:14; Sud 2:18; 1. Sam 15:29,35; Amos 7:3,6
2. gnev – 2. Mojs 4:14; 15:7; 4. Mojs 11:10; 12:9; 22:22; 25:3,4; 32:10,13,14; 5. Mojs 6:15; 7:4; 29:20
3. ljubomora – 2. Mojs 20:5; 34:14; 5. Mojs 4:24; 5:9; 6:15; 32:16,21; IsNav 24:19
4. mržnja/prezir – 3. Mojs 20:23; 26:30; 5. Mojs 32:19

D. Porođični odnosi (neki primeri)

1. otac
 - a. Izraela – 2. Mojs 4:22; 5. Mojs 14:1; Isa 1:2; 63:16; 64:8; Jer 31:9; Os 11:1
 - b. cara – 2. Sam 7:11-16; Ps 2:7
 - c. metafore za očinska dela – 5. Mojs 1:31; 8:5; 32:6-14; Ps 27:10; Pri 3:12; Jer 3:4,22; 31:20; Os 11:1-4; Mal 3:17
2. roditelj – Os 11:1-4
3. majka – Isa 49:15; 66:9-13 (analogija za negujuću majku)

4. mladi odani ljubavnik – Os 1-3

II. Razlozi za upotrebu ovakvog jezika

- A. Neophodno je da se Bog otkrije ljudskim bićima. Sveprisutna ideja o Bogu kao muškarcu je antropomorfizam zato što je Bog duh!
- B. Bog preuzima najsmislenije aspekte ljudskog života i koristi ih da se otkrije palom čovečanstvu (otac, majka, roditelj, ljubavnik).
- C. Iako je to ponekad nužno (tj. 1. Mojs 3:8), Bog ne želi da bude ograničen na bilo koju fizičku formu (up. 2. Mojs 20; 5. Mojs 5).
- D. Isusova inkarnacija je najviši nivo antropomorfizma! Bog je preuzeo telo koje se moglo dodirnuti (up. 1. Jn 1:1-3). Božja poruka je postala Božja Reč (up. Jn 1:1-18).

III. Za dobru analizu vidite G. B. Kerd (G. B. Caird) *Jezik i slike u Bibliji (The Language and Imagery of The Bible)*, poglavlje 10, „antropomorfizam“, u *Standardnoj međunarodnoj biblijskoj enciklopediji (The International Standard Bible Encyclopaedia)*, str. 152-154

2:4 „sedi na nebesima” Ovo se odnosi na mesto Božjeg prestola, sa kojeg On vlada! Za „nebesa” vidi sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: NEBO (SZ)

Hebrejski termin (BDB 1029, preveden kao „nebo”, „nebeski svod”, „firmament”, „vazduh”) može da se odnosi na nekoliko stvari (tj. niz svodova ili sfera tvorevine):

- 1. U 1. Mojs 1:8-20 se odnosi na atmosferu iznad zemlje po kojoj se kreću oblaci i lete ptice.
- 2. Ovaj svod (up. 1. Mojs 1:6,20; Is 40:22; 42:5) iznad zemlje jeste mesto sa kojeg Bog šalje kišu (tj. „nebeski prozori” up. Ps 78:23-29; Mal 3:10 ili „nebeski ćupovi”, up. Jov 38:37).
- 3. Ovaj svod je mesto gde se nalaze zvezde i po kojem se kreću planete (sa dve dimenzije). Može da se odnosi na ceo stvoren kosmos (desetine milijardi galaksija).
- 4. Iznad ovog svoda je Božje prebivalište (tj. treće ili sedmo nebo). To je najviše nebo (npr. 5. Mojs 10:14; 1. Car 8:27,30,32; Ps 2:4; 148:4; Is 66:1).
- 5. Teološki naglasak
 - a. Bog je stvoritelj svega.
 - b. On upravlja tvorevinom (tj. svetlošću i tamom, kišom i sušom).
 - c. On stvara i postavlja nebeska svetla (sunce, mesec, zvezde, planete, komete).
 - d. Postoje sfere ili oblasti stvarnosti:
 - 1) zemlja
 - 2) iznad zemlje
 - 3) nevidljiva/andeoska (up. Kol 1:16)
 - 4) Božje prisustvo i prebivalište
 - e. one su sve međusobno povezane i pod kontrolom Njegove volje

POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO

U SZ je imenica „nebo” najčešće u MNOŽINI (tj. *shamayim*, BDB 1029, KB 1559). Doslovno: „visina, uzvišenost”. Bog prebiva u takvim sferama. Koncept neba, nebesa podrazumeva njegovu svetost i preuzvišenost.

U 1. Mojs 1:1, MNOŽINA „nebesa” su Božja tvorevina: (1) atmosferski omotač oko planete; (2) stvarnost koja sve obuhvata (fizički i duhovno). Od ovih značenja su proistekle slike „neba nad nebesima” (up. Ps 68:33, 5. Mojs 10:14; 1. Car 8:27; Nem 9:6; Ps 148:4). Zbog toga rabini misle da postoje:

- 1) dva neba (Juda, *Hagigah* 12b),
- 2) tri neba (Vaznesenje Isajino 6-7, Midraš Tihilim o Ps 114:1);
- 3) pet nebesa (III Baruh)
- 4) sedam nebesa (R. Simonb. Lakiš; II Enoh 8; Vaznesenje Isajino 9:7)
- 5) deset nebesa (II Enoh 20:3b; 22:1).

Sve ovo ističe Božju odvojenost od tvorevine, ističe njegovu transcendentnost. Ipak, sedam je najčešći broj nebesa u rabinskim raspravama i spisima. A. Koen (A. Cohen), u delu „*Talmud za sve*” (*Everyman's Talmud*), str. 30, dokazuje da to ima veze sa atmosferom. Ipak, pre će biti da se ovim brojem iskazuje punina, savršenstvo, jer to je broj dana u stvaranju (1. Mojs 1).

Pavle u 2. Kor 12:2 pominje svoje iskustvo sa trećim nebom (grčki: *ouranos*) i neiskazivom Božjom slavom koju je tada doživeo. Ali, i ovde nije naglasak na nebu već na Bogu i susretu sa njim!

▣ „**smejaće se**” Ovaj GLAGOL (BDB 965, KB 1315, *Qal IMPERFEKT*) je književni način za izražavanje Gospodnjeg (YHWH) suvereniteta. UBS priručnik (str. 26) daje koristan komentar. „U Ps 1:1 ‘podrugljivci’ su oni koji ismevaju Boga; ovde je Bog taj koji ismeva paganske vladare.”

▣ „**Gospod**” Stihovi 4a i 4b su paralelni, te je Gospod (YHWH) taj Bog o kojem se ovde govori (up. stih 2c). Reč koja je ovde upotrebljena nije *Jahve* (YHWH) nego *Adon*, hebrejska reč koja znači „vlasnik”, „muž”, „gospodar”. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

2:6 Gospod (YHWH), za razliku od idola koji ne mogu da vide, čuju ili deluju, postavlja (doslovno: „osveštava”, BDB 651, KB 703, *Qal PERFEKT*) svog cara! Car Izraela je imao ulogu Gospodnjeg (YHWH) predstavnika.

Primetite upotrebu lične ZAMENICE „ja”, „svoga” i „svojoj”. Gospod (YHWH) je lično prisutan i aktivan u svetu, posebno sa svojim saveznim narodom.

▣ „**na Sionu, na svetj gori svojoj**” Oboje se odnosi na planinu Moriju, brdo u Jerusalimu na kojem je izgrađen hram. Prvobitno se naziv Sion koristio za brdo na kojem je bila izgrađena jevusejska tvrđava (tj. Jerusalim je obuhvatao sedam brda). David ju je osvojio i na ovom brdu napravio svoju palatu. Kasnije se ovaj naziv koristio za ceo grad Jerusalim.

NSP: PSALAM 2:7-9

⁷ Objaviću odredbu Gospodnju,
a on mi je rekao: „Ti si moj sin,
ja sam ti danas postao otac.

⁸ Traži od mene, i daću ti narode u nasledstvo
i krajeve zemaljske u posed.

⁹ Razbićeš ih gvozdenim žezlom,
kao posudu grnčarsku smrvićeš ih.”

2:7-9 Ovo govori novi car, za kojeg se ovde kaže da je Gospodnji (YHWH) „sin” (up. Jev 1:2; 3:6; 5:8; 7:28).

POSEBNA TEMA: SIN BOŽIJI

Ovo je jedna od najvažnijih Isusovih titula u NZ. Ona direktno ukazuje na njegovu božansku prirodu. Njoj su najbliže titule „Sin”, „moj Sin”, kao i „Otac” – kada Isus oslovljava Boga (vidite POSEBNA TEMA: BOG KAO OTAC). Izraz se sreće 124 puta u NZ. Čak i titula „Sin Čovečiji”, koju je sam Isus koristio za sebe, ima u sebi božanski naglasak u Dan 7:13-14.

Starozavetni termin sinovstva tiče se nekoliko grupa (vidite POSEBNA TEMA: SINOVI...:

1. anđeli (najčešće u množini, 1. Mojs 6:2; Jov 1:6; 2:1).
2. car Izraela (2. Sam 7:14; Ps 2:7; 89:26-27).
3. ceo Izraelski narod (2. Mojs 4:22-23; 5. Mojs 14:1; Os 11:1; Mal 2:10).
4. izraelske sudije (Ps 82:6).

Drugi tip upotrebe ovog pojma se tiče Gospoda. Tu su varijante „Sin Davidov” i „Sin Božji”, prema 2. Sam 7; Ps 2 i 89. U SZ se ovaj izraz nikada ne vezuje direktno za Mesiju, osim u slučaju pomazanog cara koji dolazi. Treba reći da Svici s Mrtvog mora vrlo često nazivaju Mesiju Božjim Sinom, kao i vanbiblijska jevrejska apokaliptička literatura (2. Jez 7:28; 13:32, 37, 52; 14:9; I Enoh 105:2).

U NZ termin „Sin Božji” možemo svrstati u nekoliko kategorija:

1. Isusovo prapostojanje (up. Jn 1:15-30; 8:56-59; 16:28; 17:5; 2. Kor 8:9; Fil 2:6-7; Kol 1:17; Jev 1:3; 10:5-8)
2. Isusovo posebno (devičansko) rođenje (up. Isa 7:14; Mt 1:23; Lk 1:31-35).
3. Isusovo krštenje (up. Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22). Tom prilikom je Otac proglasom s neba ujedinio cara iz Ps 2 i slugu koji strada iz Isa 53.
4. Isusovo kušanje (up. Mt 4:1-11; Mk 1:12, 13; Lk 4:1-13). Đavo je hteo da natera Isusa da posumnja u svoje sinovstvo, ili da mimo krsta ispuni svoj plan.
5. ispovedanje od strane neprihvatljivih svedoka:
 - a) demona (up. Mk 1:23-25; Lk 4:31-37; Mk 3:11-12, vidite POSEBNA TEMA: DEMONI (NEČISTI DUHOVI)).
 - b) nevernika (up. Mt 27:43; Mk 14:61; Jn 19:7).
6. ispovedanje od strane učenika:
 - a) Mt 14:33; 16:16.
 - b) Jn 1:34, 49; 6:69; 11:27.
7. Isus sam otkriva sebe:
 - a) Mt 11:25-27.
 - b) Jn 10:36.
8. Isusovo oslovljavanje Boga:
 - a) „Ava” – tata:
 - (1) Mk 14:36.
 - (2) Rim 8:15.
 - (3) Gal 4:6.
 - b) „Patēr” – otac. Titula suštinskog jedinstva, istobitnosti s Bogom.

Možemo da zaključimo da ova titula ima neprocenjivo teološko značenje. To se posebno vidi u odnosu na starozavetne kategorije i ispunjena obećanja. Ipak, pisci NZ nisu rado govorili i pisali o „Sinu Božjem” pred vernicima mnogobožačke pozadine. Njih je ovaj koncept podsećao na ideju polnih veza božanstava grčko-rimskog panteona sa ženama i na potomke tih veza (titani i giganti).

2:7 „ja sam ti danas postao otac” Na neki način, ovaj izraz predstavlja ispunjenje obećanja iz 2. Sam 7 (up. Ps 89:26-27), gde Gospod (YHWH) figurativno obećava da će biti „otac” Davidovim carskim potomcima. „Danas” se odnosi na dan krunisanja. Pogledajte Džon H. Volton (John H. Walton) *Stavovi drevnog Bliskog Istoka i Stari zavet (ANE Thought and the OT)*, str. 89, beleška 19, „ideja da je stvaranje povezano sa ulogom, a ne sa suštinom prisutno je čak i u biblijskim izjavama kao što je... (Ps 2:7) gde caru rođenjem pripada carski položaj.”

Takođe vidite i G. B. Kerd (G. B. Caird) *Jezik i slike u Bibliji (The Language and Imagery of The Bible)*, str. 190. Međutim, u ovom Psalmu se koristi za Mesiju (tj. Isusa, up. Mt 3:17; Lk 3:22; Mk 1:11; 9:7; Dap 13:33; Jev 1:5; 5:5), što stvara određene teološke probleme, posebno u odnosu na „monoteizam”, a kasnije i na adopcionizam, novozavetnu jeres.

POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM

Čovečanstvo je oduvek osećalo da stvarnost nije samo fizička (tj. da je pod uticajem stvari izvan njegove kontrole, kao što su oluke, eklipse, komete, vremenske prilike, događaji, smrt, itd.) Antropolozi nam kažu da čak i u grobovima primitivnih hominoida nalaze stvari za sledeći život, za kojeg su oni mislili da je nastavak ovog života.

Prva kultura sa pismom je bila sumerska (južno od reka Tigar i Eufkrat), započeta oko 10 000 – 8 000. g.p.n.e. Oni su pisali pesme da izraze svoje viđenje bogova i njihovih odnosa. Oni su ličili na ljude i imali njihove slabosti. Njihove tradicije su dugo vremena usmeno prenošene pre nego što su zapisane.

Teološki razvoj je tekao od:

1. animizma, ka
2. politeizmu, ka
3. vrhovnom bogu (ili dualizmu)

Koncept „monoteizma” (jedan i samo jedan Bog), ne samo „vrhovni bog” politeizma ili dobri bog iranskog dualizma (zoroastrizma), jedinstven je za Izrael (Avram i Jov, 2000. g.p.n.e.). Postoji samo jedan kratak izuzetak u Egiptu (Amenhotep IV, poznat i kao Akhenaten, 1367-1350. ili 1386-1361. g.p.n.e., koji je slavio boga sunca, Atena, kao jedinog boga). Vidite Dž. Asman (J. Assmann), *Egipatski um (The Mind of Egypt)*, str. 216-217.

Ovaj koncept je izražen nekoliko puta u SZ.

1. „niko nije kao Gospod, naš Bog”, 2. Mojs 8:10; 9:14; 5. Mojs 33:26; 1. Car 8:23
2. „nema drugog osim njega”, 5. Mojs 4:35,39; 32:39; 1. Sam 2:2; 2. Sam 22:32; Is 45:21; 44:6,8; 45:6,21
3. „Gospod je jedini”, 5. Mojs 6:4; Rim 3:30; 1. Kor 8:4,6; 1. Tim 2:5; Jak 2:19
4. „niko nije kao ti”, 2. Sam 7:22; Jer 10:6
5. „ti si jedini istiniti Bog”, Ps 86:10; Is 37:16
6. „pre mene nijedan bog nije bio načinjen, niti će biti posle mene”, Is 43:10
7. „ja sam Gospod i nema drugog. Osim mene nema Boga”, Is 45:5,6,22
8. „nema drugog, nema drugog Boga”, Is 45:14,18
9. „osim mene nema drugog Boga”, Is 45:21
10. „nema drugog Boga i da niko nije kao ja”, Is 46:9

Moramo priznati da je ova osnovna doktrina otkrivana progresivno. Rane izjave se mogu shvatiti kao „henoteizam” ili praktični monoteizam (postoje drugi bogovi, ali samo jedan je naš, up. 2. Mojs 15:11; 20:2-5; 5. Mojs 3:28; 5:7; 6:4,14; 10:17; 32:12; 1. Car 8:23; Ps 83:18; 86:8; 136:1-2).

Prvi tekstovi koji ukazuju na singularitet (filozofski monoteizam) su rani (up. 2. Mojs 8:10; 9:14; 5. Mojs 4:35,39; 33:26). Potpune i jasne tvrdnje nalazimo u Is 43-46 (up. 43:11; 44:6,8; 45:7,14,18,22; 46:5,9).

SZ poriče narodne bogove kao

1. ljudske kreacije – 5. Mojs 4:28; 2. Car 19:18; Ps 115:4-8; 135:15-18; Isa 2:8; 17:8; 37:19; 40:19; 41:7,24,29; 44:10,12; 46:6-7; Jer 10:3-5; Otk 9:10
2. demone – 5. Mojs 32:17; Ps 106:37; Isa 8:19; 19:3c; 1. Kor 10:20; Otk 9:20
3. isprazne, nadmene – 5. Mojs 32:21; 2. Car 17:15; Ps. 31:6; Isa 2:18; 41:29; Jer 2:5; 10:8; 14:22; Jer 2:5; 8:19
4. oni nisu bogovi – 5. Mojs 32:21; 2. Dne 13:9; Isa 37:19; Jer 2:11; 5:7; 1. Kor 8:4-5; 10:20; Otk 9:20

NZ aludira na 5. Mojs 6:4 u Rim 3:30; 1. Kor 8:4,6; Ef 4:6; 1. Tim 2:5; i Jak 2:19. Isus ovo citira kao najvažniju zapovest u Mt 22:36-37; Mk 12:29-30; Lk 10:27. SZ, kao i NZ, potvrđuje postojanje drugih duhovnih bića (demoni, anđela), ali samo je jedan Bog stvoritelj/otkupitelj (Gospod, 1. Mojs 1:1).

Biblijski monoteizam je karakterističan po:

1. Bog je jedan i jedinstven (ontologija se pretpostavlja, nije specifikovana)
2. Bog je ličan (up. 1. Mojs 1:26-27; 3:8)
3. Bog je etičan (up. 2. Mojs 34:6; Nem 9:17; Ps 103:8-10)
4. Bog je stvorio ljude po svom obličju (1. Mojs 1:26-27) za zajedništvo (tj. #2).
5. On je ljubomoran Bog (up. 2. Mojs 20:2-3)

Iz NZ

1. Bog ima tri večne, lične manifestacije (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO)
2. Bog je savršeno i potpuno otkriven u Isusu (up. Jn 1:1-14; Kol 1:15-19; Jev 1:2-3)

3. Božji večan plan za otkupljenje palog čovečanstva je žrtvovanje Njegovog jedinog Sina (Is 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21; Fil 2:6-11; Jev)

Teološko pitanje koje se ovde postavlja je „da li je mesijanski car večni Bog” ili stvoreno biće (up. Pri 8:22-31; Rim 1:4)? Jovan 1:1-3 odgovara na ovo pitanje. To je toliko značajno da ću ovde navesti moje beleške o Jn 1:1-3.

JOVAN 1

1:1 „U početku” Ovo odražava 1. Mojs 1:1 i u 1. Jn 1:1 se koristi da ukaže na inkarnaciju. Moguće je da je 1. Jovanova prateće pismo za evanđelje. Oba se tiču gnosticizma. Stihovi 1-5 su potvrda božanskog prapostojanja Isusa Hrista, pre stvaranja (up. 1:15; 8:56-59; 16:28; 17:5; 2. Kor 8:9; Fil 2:6-7; Kol 1:17; Jev 1:3; 10:5-8). NZ je opisan kao

1. nova tvorevina, neuprljana padom (tj. ispunjenje 1. Mojs 3:15 za čovečanstvo)
2. novo osvajanje (Obećana zemlja)
3. novi izlazak (ispunjeno proroštvo)
4. novi Mojsije (zakonodavac)
5. novi Isus Navin (up. Jev 4:8)
6. novo čudo vode (up. Jev 3-4)
7. nova mana (up. Jn 6)

i toliko toga još, posebno u Poslanici Jevrejima.

▣ **„je bila”** (tri puta) Upotrebljeno vreme je IMPERFEKAT (up. stihovi 1,2,4,10), koje naglašava neprekidno postojanje u prošlosti. Ovo VREME je upotrebljeno da pokaže prapostojanje Reči (up. 8:57-58; 17:5,24; 2. Kor 8:9; Kol 1:17; Jev 10:5-7). Nasuprot njoj je upotrebljen AORIST u stihovima 3, 6 i 14.

▣ **„Reč”** Grčki termin *logos* se odnosi na poruku, ne samo na jednu reč. Tako u ovom kontekstu ona postaje titula, pridev koji opisuje „uzrok sveta”. Isto je i sa jevrejskim konceptom „mudrosti”. Jovan svesno koristi termin koji u sebi spaja i osobu i poruku. Vidite Kontekstualni uvidi, C.

▣ **„sa Bogom”** U prenesenom značenju bili su „licem k licu”, što je slika bliskog odnosa. Naravno, ovo ukazuje na koncept jedne božanske suštine i tri lične večne manifestacije (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO kod Jn 14:26). NZ izražava paradoks da je Isus odvojen od Oca, ali takođe i da je On jedno sa Ocem.

▣ **„i ta Reč je bila Bog”** Ponovo GLAGOL u IMPERFEKTU, kao u 1a. Imenica *Theos* nema ČLAN (koji određuje SUBJEKAT, vidite: F. F. Brus (F. F. Bruce), *Odgovori na pitanja (Answers to Questions)*, str. 66), ali stoji na početku rečenice zbog naglaska. Ovaj i 18. stih su snažni iskazi o punini božanstva pra-postojećeg Logosa (5:18; 8:58; 10:30; 14:9; 20:28; Rim 9:5; Jev 1:8; 2. Pet 1:1). Isus je potpuno Bog kao što je i potpuno čovek (up. 1 Jn 4:1-3). On nije isto što i Bog Otac, ali ima istu božansku suštinu kao On. NZ nedvosmisleno ističe puninu božanstva Isusa iz Nazareta. Ali u isto vreme jasno razlikuje Njegovu i Očevu ličnost kao posebne. Njihova jednaka božanska suština je naglašena u Jn 1:1; 5:18; 10:30, 34-38; 14:9-10; 20:28. Razlike su istaknute u Jn 1:2, 14, 18; 5: 19-23; 8:28; 10:25,29; 14:11, 12, 13, 16.

1:2 Misao je paralelna sa prvim stihom. U monoteističkoj kulturi ova misao je bila šokantna: Isus, čovek rođen 6-5. godine pre nove ere, u Nazaretu, iste je biti sa Bogom Ocem. On jeste Bog.

1:3 „Sve je njenim posredstvom postalo” *Logos* je Očev posrednik u stvaranju svega vidljivog i nevidljivog (up. stih 10; 1. Kor 8:6; Kol 1:16; Jev 1:2). Sličnu ulogu ima i mudrost opisana u Ps 33:6 i Pri 8:12-23. (Mudrost je i u jevrejskom jeziku IMENICA ŽENSKOG RODA.)

▣ „i ništa što je postalo nije postalo bez nje” Ovo opovrgava lažna učenja gnostika o anđeoskim eonima/nivoima, o dobrom duhovnom bogu i pra-postojećim nižim duhovnim bićima (vidite KONTEKSTUALNI UVIDI, D).

Moramo napomenuti da je slika „Otac... sin” figurativni način da se pokaže lični odnos (up. 5. Mojs 32:18). Lako je shvatiti ljudsku porodicu kao simbol zajedništva. Ista istina je deo hebrejske ideje „znanja” ili „poznavanja”. Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI kod Ps 1:6.

2:8 Mesijina vladavina biće univerzalna (up. Ps 67:7; Is 45:22; 52:10; Jer 16:19; Mih 5:4, vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA kod Ps 1:2). Ovo je Božji svet. Stvoren je kao platforma za Boga i bića stvorena po Njegovom obličju (up. 1. Mojs 1:26-27) radi zajedništva (up. 1. Mojs 3:8). Pobuna Adama i Eve (up. 1. Mojs 3) oštetila je Božji lik u čovečanstvu i negativno uticala na fizičku tvorevinu (up. Rim 8:18-25). Ovo nije ono što je Bog planirao za svet! Međutim, Odbio je da odustane od čovečanstva. Otkrio se ljudima kroz Izrael i poslao svog Sina (up. 1. Mojs 3:15) da obnovi tvorevinu i povrati njenu prvobitnu svrhu. Biblija počinje tako što su Bog i ljudi u vrtu (up. 1. Mojs 1-3; Ps 1:3) i završava sa Bogom i ljudima u vrtu (up. Otk 21-22). Sve između 1. Mojs 3 i Otk 21-22 govori o tome kako Bog raščičava ovu zbrku!

▣ „nasledstvo... posed” Obe ove reči teološki označavaju Božji dar Njegovom saveznom narodu. Prva se često koristi u odnosu na Levite. Druga je obećanje Avramovim potomcima (up. 1. Mojs 17:8; 48:4; 3. Mojs 25:34).

2:9 „Razbićeš ih gvozdanim žezlom” Hebrejski GLAGOL (BDB 949, KB 1270, *Qal* IMPERFEKT) potiče iz korena *עמך*, ali je u LXX i Pešiti preveden kao „vladati” ili „čuvati stado”, *רעה* (BDB 944). Rana crkva je koristila LXX te je ovaj izraz tako upotrebljen u Otk 2:27; 12:5 i 19:15. Međutim, paralela sa sledećim redom u hebrejskoj poeziji (tj. „smrviti” – BDB 658, KB 711, *Piel* IMPERFEKT) ukazuje na to da je tačniji prevod „razbiti”.

▣ „žezlom” Ova IMENICA (BDB 986) može označavati „štap”, „palicu” ili „žezlo”. Čini se da je najprikladnija poslednja opcija zbog carskog konteksta (up. Ps 45:6; 125:3; 4. Mojs 24:17; Is 14:5; Ez 19:11,14; Zah 10:11). Mada, ukoliko je tačan prevod „čuvati stado”, onda je ovde tačan prevod „štap” (up. Ps 23:4; Mih 7:14).

▣ „kao posudu grnčarsku smrvićeš ih” Razbijanje glinene posude je na drevnom Bliskom Istoku bilo simbol kazne.

NSP: PSALAM 2:10-12

¹⁰ I zato, carevi, postupite razborito!

Prihvatite ukor, sudije zemaljske!

¹¹ Služite Gospodu sa strahom

i radujte se s drhtanjem.

¹² Pozdravite sina, da se Bog ne razgnevi i da vas propast s puta ne ukloni, jer gnev njegov lako plane. Srećni su svi kojima je On utočište.

2:10-12 Primitite niz IMPERATIVA dok psalmist (tj. David, up. Dap 4:25), govoreći u Gospodnje (YHWH) ime, upozorava vladare ovog sveta da se pripreme da se sretnu sa Njim (up. Pri 8:12-21).

1. postupite razborito – BDB 968, KB 1328, *Hiphil* IMPERATIV
2. prihvatite ukor – BDB 415, KB 418, *Niphal* IMPERATIV
3. služite Gospodu – BDB 712, KB 773, *Qal* IMPERATIV
4. radujte se s drhtanjem – BDB 162, KB 189, *Qal* IMPERATIV
5. pozdravite sina (doslovno: „poljubite”) – BDB 676, KB 730, *Piel* IMPERATIV

2:12 „sina” Postoje neke nedoumice oko ovog prevoda. Hebrejska reč „sin”, בן (BDB 61), upotrebljena je u stihu 7, ali ovde je upotrebljena reč בר (BDB 135, tj. aramejska reč „sin”, up. Pri 31:2 [tri puta]), što na hebrejskom može značiti „čist” (BDB 141 II, up. Ps 24:4; 73:1; Jov 11:4; Pri 14:4). NRSV i NJB prevode stihove 11a-12a kao „s drhtanjem poljubite Njegova stopala”. UBS tekstualni projekat (str. 164) prevodu „poljubite Sina” daje oznaku „B” (tj. skoro sigurno).

Neki stručnjaci pretpostavljaju da je hebrejska reč „sin” namerno zamenjena aramejskom reči „sin”, zato što su stihovi 11-12 upućeni okolnim paganskim narodima. Osnovna ideja „pokoravanja” jeste jasna, čak i ako nisu jasni lingvistički detalji!

▣ **„s puta ne ukloni”** Pitamo se da li je slučajno to što je u Ps 1 upotrebljena i reč „ukloni” ili „nestane” (BDB 1, KB 2) i reč „put” (BDB 202). Biblijska vera je svakodnevni odnos sa Gospodom (YHWH) i Njegovim Mesijom. Sasvim je moguće da je Isus koristio Ps 1 i 2 kao okvir za Mt 5-7, posebno 7:13,21-23,26-27.

▣ **„Srećni su svi kojima je On utočište”** Poslednja rečenica u Ps 2 povezana je sa prvom rečenicom u Ps 1. Moguće je da je ovo književna tehnika koja se naziva *inclusio*. Stoga, Ps 1– Ps 2 sačinjavaju jednu književnu celinu (up. Dap 13:33). Talmud ukazuje na to da Ps 1 i Ps 2 čine jedan Psalam (up. b. Ber 9b-10a). Srećan je iskreni vernik koji slavi Gospoda (YHWH) i pokorava se Njegovom otkrivenju! Vera i vernost moraju ići zajedno. Ne možemo odvojiti opravdanje i posvećenje! Primitite da i Ps 1:1 i 2:12 naglašavaju ljudske odluke i dela. Biblijska vera je životno putovanje sa poverenjem i pokoranjem.

Gospod (YHWH) je kroz nekoliko metafora opisan kao mesto bezbednosti, sigurnosti i odmora.

Možemo verovati/potražiti utočište u

1. steni – 5. Mojs 32:37; 2. Sam 22:2,3; Ps 18:2
2. tvrđavi – 2. Sam 22:2; Ps 144:2
3. uporištu – Ps 18:2; 62:2; 144:2
4. Izbavitelju – 2. Sam 22:2; Ps 144:2
5. štiti – 1. Mojs 15:1; 2. Sam 22:3; Ps 3:3; 18:2; 144:2; Pri 30:5
6. rogu spasenja – 2. Sam 22:26; Ps 18:2; 75:10
7. majci ptici – Ps 17:8; 36:7 (takođe vidite 5. Mojs 32:10-11); 57:1; 63:7; 91:4

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto se smatra da je ovaj Psalam mesijanski?
2. Da li su narodi lokalni ili globalni?
3. Definišite reč „pomazanik” iz 2. stiha.
4. Da li su „njegov pomazanik” i „moj Sin” ista osoba?
5. Ukoliko se ovo odnosi na Isusa, da li onda 7. stih ukazuje na to da je On stvoren?

PSALAM 3

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Jutarnja molitva poverenja u Boga <u>MT uvod</u> „Pesma koju je David sastavio kada je bežao pred svojim sinom Avesalomom” (up. 2. Sam 15-16)	Gospod pomaže svom narodu u nevolji	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Jutarnja molitva za pomoć	Jutarnja molitva za čestite
3:1-2	3:1-2	3:1-2	3:1-2	3:1-2
3:3-6	3:3-4	3:3-4	3:3-4	3:3-4
	3:5-6	3:5-6	3:5-6	3:5-6
3:7-8	3:7-8	3:7 3:8	3:7-8	3:7-8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 3:1-2

¹ O Gospode, zašto je toliko protivnika mojih?

Zašto mnogi ustaju na mene?

² Mnogi govore za dušu moju:

„Nema za njega spasenja od Boga.”

3:1-2 Psalmist se oseća zarobljeno/okruženo protivnicima (BDB 865 III).

1. sve ih je više (up. stih 6)
2. ustaju protiv njega
3. govore

Primetite da je reč mnogi (BDB 912 I) upotrebljena tri puta (NSP: „toliko” jednom i „mnogi” dva puta). Čak i pravedni i pobožni ljudi imaju probleme (stvarne i izmišljene) u ovom palom svetu. Psalmi žele da čitaocu prenesu pogled na svet u veri (tj. oči vere, up. 2. Car 6:17). Ostatak ovog Psalma opisuje Gospodnje (YHWH) prisustvo i brigu! Pitamo se koja je uloga ovih tužbalica u

1. naše vreme
2. našim verskim grupama

Da li su oni koji se ne slažu sa nama Božji neprijatelji? Mislim da je bolje da koristim Psalme kao ohrabrenje na veru/poverenje u Boga, a ne kao napad na one koji se ne slažu sa mnom! Pravi neprijatelji su oni koji odbacuju našeg Boga i Njegovog Hrista!

3:2 „dušu moju” Ovo je hebrejska reč *nephesh* (BDB 659, KB 711-713), koja označava biće koje udiše vazduh (tj. povezana je sa hebrejskom rečju za dah i duh). Koristi se za čovečanstvo (up. 1. Mojs 2:7) i za stoku (up. 1. Mojs 1:24; 2:19).

Ljudi su istovremeno deo ove tvorevine i stvoreni po Božjem obličju, nalik Stvoritelju (up. 1. Mojs 1:26-27). Mi imamo i fizički i duhovni deo.

▣ **„Selah”** (Ova reč nije navedena u srpskim prevodima.) Ovaj termin je naveden kao napomena, verovatno za vođu hora, u Ps 3:2,4,8. Njen koren nije poznat sa sigurnošću. Ovo su neke moguće teorije:

1. od korena persijske reči „pesma”
2. od hebrejske reči שָׁלַל (BDB 699) „podići”, tj. povisilica
3. od hebrejske reči אָמֵן (BDB 663) sa značenjem „doveka”, koja ima ulogu kao „amin”
4. iz LXX, da označi međučin za instrumente

Očigledno je da pored svih ovih teorija danas ne znamo na šta se ovaj termin odnosi u Psaltiru. Upotrebljen je više od 70 puta u MT i više od 90 puta u LXX. Vidite Uvod u Psalme VIII.

NSP: PSALAM 3:3-6

**³ Ali ti si, Gospode, štit moj,
slava moja, onaj koji podiže glavu moju.**

**⁴ Iz sveg glasa prizvaću Gospoda,
i on će me uslišiti sa svete gore svoje.**

**⁵ Ja ću leći i zaspati, a onda ću se probuditi,
jer je Gospod moj oslonac.**

**⁶ Neće me uplašiti deset hiljada ljudi
koji su me sa svih strana opkolili.**

3:3-6 „Gospode” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

▣ **„ti si”** Psalmist navodi snažne slike o Gospodnjoj (YHWH) ličnosti i delovanju za vernike.

1. štit, stih 3 – 1. Mojs 15:1; 5. Mojs 33:29; 2. Sam 22:3; Ps 28:7; 33:20; 59:11; 84:11; 115:9,10,11; 119:114; 144:2 (takođe vidite 1. Pt 1:5)
2. slava, stih 3 – Ps 62:7
 - a. čast
 - b. pobeda (up. TEV)
3. podiže moju glavu, stih 3
 - a. pobeda u bitci
 - b. prepoznavanje od sudije na sudu
 - c. oslobađanje od smrti
4. uslišiće moje molitve, stih 4
5. oslonac, stih 5
6. zbog Njega se ne plašim, stih 6

3:4 „Iz sveg glasa prizvaću Gospoda” Moguće je da su stihovi Ps 3:7a ova molitva za pomoć. Posledice „on će me uslišiti” vidimo u 3:7b-8.

▣ „sa svete gore svoje” Ovo se odnosi na hram, gde po starozavetnim slikama, Gospod (YHWH) prebiva između heruvimovih krila nad kovčegom svedočanstva. Ovo je bilo mesto susreta neba i zemlje (duhovnog i fizičkog)!

3:5 Možemo da spavamo zbog Gospodnjeg (YHWH) prisustva, mira i zaštite (up. Ps 4:8; Pri 3:24). Ps 3:5a je idiom za dubok noćni san! Ovo je moguće zbog vere i poverenja u Gospoda (YHWH), u Njegovo prisustvo, Njegova obećanja, Njegov karakter!

3:6 Ovo je hiperboličan, idiomatski jezik. Reči „deset hiljada” (BDB 914) su idiom za neprebrojivu masu ljudi. MNOŽINA to naglašava (up. 5. Mojs 33:2,17; 1. Sam 18:7; Mih 6:7).

NSP: PSALAM 3:7-8

⁷ Ustani, Gospode! Spasi me, Bože moj!

Udari u vilicu sve neprijatelje moje.

Razbij zube zlima.

⁸ Spasenje dolazi od Gospoda.

Blagoslov tvoj počiva na narodu tvome.

3:7 Ovaj stih počinje sa dva IMPERATIVA (tj. molitveni zahtevi).

1. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV, upotrebljen kao poziv Gospodu (YHWH) da deluje, up. 5. Mojs 10:35; Ps 7:6; 9:19; 10:12; 44:26; 68:1; 74:22; 82:8; 132:8; kao što su neprijatelji „ustajali”, sada psalmist poziva Gospoda (YHWH) da ustane (tj. sa svog prestola)!
2. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, koji u SZ označava oslobađanje od nevolja, bolova i problema ovog života (Ps 3:8)

POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)

Ovaj termin (BDB 447, KB 446 IMENICA i MUŠKOG i ŽENSKOG RODA) ima nekoliko konotacija.

1. bezbednost, 2. Sam 22:3; Jov 5:11; Ps 12:5
2. blagostanje, prosperitet, Jov 30:15
3. božansko spasenje koje uključuje i fizičke i duhovne aspekte
 - a. 1. Mojs 49:18
 - b. 5. Mojs 32:15
 - c. 2. Sam 23:5
 - d. Ps 3:2,8; 22:1; 35:3; 62:2; 69:29; 70:5; 78:22; 80:3; 89:26; 91:16; 106:4; 140:7
 - e. Isa 12:2; 33:2; 51:6,8; 52:7,10; 56:1; 59:11; 60:18; 62:1
4. ideja fizičkog i duhovnog spasenja je jasno predstavljena u stihovima Jona 2:9-10
5. pobeda, 2. Mojs 14:30; 15:2; 1. Sam 14:45; Ps 20:6; 21:5; 44:4-5; 68:19-20; 118:14,15,21; Isa 12:2; Avak 3:8
6. često je sa Gospodnjim (YHWH) spasenjem povezano „radovanje”, 1. Sam 2:1; Is 25:9; 26:1; Ps 9:14; 13:5; 35:9; 118:15,21.

Spasenje podrazumeva sprovođenje Gospodnjeg (YHWH) prvobitno planiranog zajedništva i društva sa Njegovim ljudskim bićima. To uključuje i pojedinačnu i društvenu celovitost!

▣ „Udari u vilicu... Razbij zube” Gospod (YHWH) oslobađa psalmistu koristeći silu protiv njegovih protivnika.

1. udari – BDB 645, KB 697, *Hiphil* PERFEKT
2. razbij – BDB 990, KB 1402, *Piel* PERFEKT

Reči „vilica” (ili „obraz”, BDB 534 I) i „zubi” (BDB 1042 I) su idiomi za sramotu i poraz (up. 1. Car 22:24; Jov 16:10; Ps 58:6; Mih 5:1). To se posebno odnosi na njihove reči pune mržnje (up. stih 2).

3:8 Nema GLAGOLA u Ps 3:8. Često se očekuje od čitaoca da nadomesti GLAGOL „biti”.

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

3:9 (deo stiha 3:8 u NSP i DK) Primitite kako se individualna tužbalica koristi da izrazi grupnu brigu (tj. „na narodu tvome” iz ovog stiha; Ps 25:22; 28:9). Gospod (YHWH) spasava/oslobađa, ne samo pojedince koji to traže, nego i narode koji to traže (tj. 2. Dne 7:14).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko su protivnici?
2. Zašto oni poriču spasenje od Boga?
3. Šta znači IMPERATIV „ustani”?
4. Šta znači termin „Selah”? Koji su njegovi mogući koreni?

PSALAM 4

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Večernja molitva poverenja u Boga <u>MT uvod</u> „Upravitelju, za izvođenje na žičanim instrumentima. Davidov Psalam.“	Bezbednost odanih	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Večernja molitva za pomoć	Večernja molitva
4:1	4:1	4:1	4:1	4:1
4:2-3	4:2-3	4:2	4:2	4:2
		4:3	4:3	4:3
4:4-5	4:4-5	4:4-5	4:4-5	4:4
				4:5
4:6-8	4:6-8	4:6-7	4:6-7	4:6
				4:7
		4:8	4:8	4:8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KRATAK NACRT

- A. Uvodna molitva Bogu, stih 1
- B. Obraćanje neprijateljima, stihovi 2-3
- C. Naredbe za prikladan odgovor Bogu, stihovi 4-5
- D. Završna molitva Bogu, stihovi 6-8

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 4:1

**¹ Kad te prizovem, usliši me, Bože moj pravedni.
U teskobi mojoj izbavi me!**

Smiluj mi se i čuj molitvu moju!

4:1 Primitite upotrebu IMPERATIVA u molitvi Bogu.

1. usliši me – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 27:7
2. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 25:16; 69:16
3. čuj molitvu moju – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 39:12

Psalmist očekuje da ga Bog čuje i da mu pomogne (up. Ps 3:4; 6:8,9; 17:6; 86:7)! Molitva nije samo zahtev, ona je i zajedništvo! Od Njega nam je potrebno više od toga da samo odgovori na naše zahteve!

▣ Primitite kako psalmist govori o Bogu.

1. Bože moj pravedni (vidite posebnu temu kod Ps 1:5)
2. U teskobi mojoj izbavi me (Bože, moj spasitelju iz teskobe)

Veliki broj ličnih ZAMENICA je upotrebljen u prva dva stiha! Gospod (YHWH) je jedini izvor „pravednosti” i On donosi mir (i fizički i duhovno)!

SSP	olakšaj moju nevolju
NSP, NRP	izbavi me
DK	daj mi prostor

Hebrejska reč (BDB 931, KB 1210, *Hiphil* PERFEKT) je idiom za veliki prostor (up. Ps 18:19), suprotnost „ograničenju” (tj. opresiji, nevolji, uskim granicama, BDB 865, „teskobi”). Njenu metaforičku prirodu možemo videti u 1. Mojs 26:22; 5. Mojs 33:20; Ps 25:17; Is 54:2; 57:8.

NSP: PSALAM 4:2-3

² **‘Sinovi ljudski, dokle će se slava moja ponižavati?**

Dokle ćete isprazne stvari voleti? Dokle ćete laž tražiti?’

³ **Znajte da će Gospodu poseban biti onaj ko mu je veran;
čuće Gospod kad ga prizovem.**

4:2 Autor stvara neprijateljsku atmosferu sa dva pitanja upućena onima koji se protive.

1. poniženje/sramota – BDB 484
2. bezvredne/isprazne reči – BDB 938
3. prevare/laži – BDB 469

Za Boga se kaže da je pravedan u Ps 4:1, te ga psalmist sada poziva da otkrije stavove, motive i dela onih koji žele da mu naude.

SSP	moju čast da kaljate
NSP, NRP	slava moja ponižavati
DK	slava moja biti u sramoti

NJB sledi LXX, gde je očigledno korišten drugačiji hebrejski tekst nego u MT. UBS (str. 165) daje verziju iz MT oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

4:3 Kako da protivnici odgovore na pitanja psalmiste iz 2. stiha?

1. znajte (*Qal* IMPERATIV) da će Gospodu poseban biti (LXX, „činio čudesne stvari za svetog svog”, up. NJB, NEB) onaj ko mu je veran (UBS daje oznaku „A” [pouzđano])
2. Gospod čuje pobožnog čoveka (BDB 339) kada se on moli

Gospod (YHWH) poznaje svoje prave sledbenike i odgovara im. Napad na njih je napad na Njega!

NSP: PSALAM 4:4-5

⁴ Ako se i uznemirite, nemojte grešiti.

Zadržite reči u srcu svome, na postelji svojoj, i čutite.

⁵ Prinesite žrtve pravedne
i uzdajte se u Gospoda.

4:4-5 Sledi niz naredbi kojima psalmist ukazuje na to kako njegovi protivnici („sinovi ljudski”, 2. stih), treba da žive.

1. uznemirite – BDB 919, KB 1182, *Qal* IMPERATIV
2. nemojte grešiti – BDB 306, KB 305, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. zadržite reči – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 77:6
4. čutite – BDB 198, KB 226, *Qal* IMPERATIV
5. prinesite žrtve – BDB 256, KB 261, *Qal* IMPERATIV
6. uzdajte se u Gospoda (YHWH) – BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 37:3; 62:8

4:4 Pavle u Ef 4:26 citira navedeno pod brojem 2, zajedno sa 5. Mojs 24:15, kao: „ako se gnevite, nemojte grešiti”, iz LXX. MT koristi reč „drhtati”, koja ukazuje na „strah” (up. Is 32:11; Mih 7:17; Avak 3:16), a ne na gnev.

▣ „Čutite” Ova reč (BDB 198, KB 226) se upotrebljava na nekoliko načina.

1. strah u bitci – 2. Mojs 15:14-16
2. čutati pred sudijom – 2. Sam 2:9
3. posmrtna tišina – Ps 31:17; 94:17; Jer 48:2; 49:26
4. tišina od šoka zbog uništenja – Jer 25:37
5. tišina mudrosti u prikladnom trenutku – Ps 4:4; 62:5; 131:2; Amos 5:13

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

4:5 „uzdajte se u Gospoda” Ova tema se ponavlja (BDB 105, KB 120).

1. poziv grešnicima – Ps 4:5
2. poziv vernima – Ps 9:10; 32:10; 37:3,5; 40:3; 55:23; 56:4,11; 84:12; 91:2; 112:7; 115:11; 125:1; 143:8; Pri 16:20; 29:25; Is 26:3-4
3. car – Ps 21:7; 25:2; 26:1; 28:7
4. očevi – Ps 22:4-5
5. narod – Ps 62:8; 115:9
6. sveštenici – Ps 115:10

Poverenje u Gospoda (YHWH) i u Njegovu reč nam daje nadu (up. stih 3), radost (up. stih 7) i mir (up. stih 8) u ovom palom svetu.

NSP: PSALAM 4:6-8

⁶ Mnogi govore: „Ko će nam pokazati ono što je dobro?”

Gospode, podigni na nas svetlost lica svoga.

⁷ Ti ćeš srcu mome radost dati,

veću nego što je oni imaju kad im obiluje pšenica i mlado vino.

⁸ U miru ću leći i spavati,

jer mi ti, Gospode, daješ da živim u spokoju.

4:6-7 Kao i stih 2, stih 6 počinje sa pitanjem koje odražava stavove, motive i dela psalmistinih protivnika.

Odgovor je zahtev (*Qal* IMPERATIV) da Gospod (YHWH) podigne „na nas svetlost lica svoga” (up. 4. Mojs 6:26; Ps 80:3,7,19). Ovo je idiom o božanstvu koje lično brine o svojim vernim sledbenicima (stih 5b) i daje im blagoslove (up. Ps 27:1; Mih 7:8). Gospod (YHWH) je

1. dao radost psalmistinom srcu
2. dao mir psalmistinom srcu
3. dao spokoj psalmistinom srcu

U 4. Mojs 6:26, GLAGOL „podigne lice” je כָּוַן , BDB 669, ali ovde je הִנִּיחַ (KB 702). To su verovatno dva oblika koja potiču iz istog korena (up. BDB 650, KB 702, NET Biblija, str. 853, #6).

4:7 „srcu” Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: SRCE (NZ)

Grčki termin *kardia* se koristi u Septuaginti i u NZ kao prevod jevrejskog *lēb* (BDB 523). Koristi se na više načina (up. Bauer (Bauer), Arndt (Arndt), Gingrič (Gingrich) i Denker (Danker), *Grčko-engleski leksikon (A Greek-English Lexicon)*, str. 403-404):

1. centar fizičkog života, metafora za ličnost (Dap 14:17; 2. Kor 3:2-3; Jak 5:5).
2. centar duhovnog života (tj. morala)
 - a) Bog poznaje srce (Lk 16:15; Rim 8:27; 1. Kor 14:25; 1. Sol 2:4; Otk 2:23).
 - b) koristi se za duhovni život ljudi (Mt 15:18-19; 18:35; Rim 6:17; 1. Tim 1:5; 2. Tim 2:22; 1. Pet 1:22).
3. centar misaonog života (intelekt, up. Mt 13:15; 24:48; Dap 7:23; 16:14; 28:2 7; Rim 1:21; 10:6; 16:18; 2. Kor 4:6; Ef 1:18; 4:18; Jak 1:26; 2. Pet 1:19; Otk 18:7; sinonim za um u 2. Kor 3:14-15; Fil: 4:7).
4. centar htenja (tj. volje, up. Dap 5:4; 11:23; 1. Kor 4:5; 7:37; 2. Kor 9:7).
5. centar osećanja (up. Mt 5:28; Dap 2:26,37; 7:54; 21:13; Rim 1:24; 2. Kor 2:4; 7:3; Ef 6:22; Fil 1:7)
6. posebno mesto u kojem deluje Duh (Rim 5:5; 2. Kor 1:22; Gal 4:6 [tj. Hrist u našem srcu, Ef 3:17]).
7. metafora za celu osobu (up. Mt 22:37 kao citat 5. Mojs 6:5). Sve misli, motivi i delovanja srca nam govore o toj osobi. To posebno vidimo u SZ:
 - a) 1. Mojs 6:6; 8:21 „Pokaja se Gospod... bi mu žao u srcu”, i Os 11:8-9
 - b) 5. Mojs 4:29; 6:5; 10:12, „celim srcem, celom dušom”
 - c) 5. Mojs 10:16, Jer 9:26 „neobrezana srca” i Rim 2:29
 - d) Ez 18: 31-32 „novo srce”
 - e) Ez 36:26 „novo srce” kao suprotnost „srcu kamenom” (up. Ez 11:19; Zah 7:12)

▣ „**pšenica**” UBS Priručnik (str. 47) navodi da hebrejski rukopis pronađen u Svicima s Mrtvog mora, kao i LXX i Vulgata, dodaju „i maslinovo ulje” nakon „pšenice”, a pre „mladog vina”, moguće iz 5. Mojs 7:13; 11:14; 12:17; 14:23; 18:4; 28:51.

▣ „**mlado vino**” Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: BIBLIJSKI STAVOVI O ALKOHOLU I ZLOUPOTREBI ALKOHOLA

I. Biblijski pojmovi

A. Stari zavet

1. *Yayin* – Opšta imenica „vino” (BDB 406, KB 409), upotrebljena 141 put. Etimologija joj je nesigurna jer ne potiče iz hebrejskog jezika. Odnosi se na fermentisani sok voća, najčešće grožđa. Tipični primeri su 1. Mojs 9:21; 2. Mojs 29:40; 4. Mojs 15:5,10.

2. *Tirosh* – „Novo vino”, (BDB 440, KB 1727). Klima Bliskog Istoka omogućava fermentaciju voća već nakon šest sati. Novo vino je vino u procesu vrenja. Tipični primeri su 5. Mojs 12:17; 18:4; Isa 62:8-9; Os 4:11.
 3. *Asis* – Alkoholna pića („slatko vino“, BDB 779, KB 860, Joil 1:5; Isa 49:26)
 4. *Sekar* – „Jako piće” (BDB 1016, KB 1500). Reč „pijanstvo” ima isti koren. To je piće u koje se najčešće dodaju posebno jaki ekstrakti. Paralelan termin sa *yayin* (up. Pri 20:1; 31:6; Isa 28:7).
- B. Novi zavet
1. *Oinos* – grčki ekvivalent za *yayin*
 2. *Neos oinos* (novo vino) – grčki ekvivalent za *tirosh* (Mk 2:22).
 3. *Gleuchos vinos* (slatko vino) – vino u ranoj fazi vrenja (Dap 2:13).
- II. Biblijska upotreba
- A. Stari zavet
1. Vino je Božji dar (1. Mojs 27:28; Ps 104: 14-15; Pri 9:7; Os 2:8-9; Joil 2:19,24; Amos 9: 13; Zah 10:7).
 2. Vino je deo žrtvenih darova (2. Mojs 29:40; Otk 23:13; 4. Mojs 15:7,10; 28: 14; 5. Mojs 14:26; Sud 9:13).
 3. Vino je lek (2. Sam 16:2; Pri 31:6-7)
 4. Vino može da stvori probleme (Noje – 1. Mojs 9:21; Lot – 1. Mojs 19:33,35; Samson – Sud 16:19; Naval – 1. Sam 25:36; Urija – 2. Sam 11:13; Amon – 2. Sam 13:28; Ila – 1. Car 16:9; Ven-Adad – 1. Car 20:12; vladari – Amos 6:6; žene – Amos 4).
 5. Vino budi nasilje (Pri 20:1; 23:29-35; 31:4-5; Isa 5:11,22; 19:14; 28:7-8; Os 4:11).
 6. Vino je zabranjeno nekim grupama ljudi: sveštenicima na službi, 3. Mojs 10:9; Ez 44:21; nazirejima, 4. Mojs 6; vladarima, Pri 31:4-5; Isa 56:11-12; Os 7:5).
 7. Vino je eshatološki znak (Amos 9:13; Joil 3:18; Zah 9:17).
- B. Međuzavetna upotreba
1. Umereno korišćenje vina je korisno (Sir 31:27-30).
 2. Rabini kažu: „Vino je najbolji lek, gde nema vina potrebni su lekovi.” (BB 58b).
- C. Novi zavet
1. Isus je veliku količinu vode pretvorio u vino (Jn 2:1-11).
 2. Isus je pio vino (Mt 11:18-19; Lk 7:33-34; 22:17).
 3. Petra su oklevetali na dan Pedesetnice da se „nakitio mladog vina” (Dap 2:13).
 4. Vino je lek (Mk 15:23; Lk 10:34; 1. Tim 5:23).
 5. Vođe ne smeju da budu pijanice. Ovo ipak ne znači obavezu potpune apstinencije (1. Tim 3:3,8; Tit 1:7; 2:3; 1. Pet 4:3).
 6. Vino je eshatološki znak (Mt 22:1; Otk 19:9).
 7. Pijanstvo je osuđeno kao zlo (Mt 24:49; Lk 11:45; 21:34; 1. Kor 5:11-13; 6:10; Gal 5:21; 1. Pet 4:3; Rim 13:13-14).
- III. Teološki značaj
- A. Dijalektička napetost
1. Vino je Božji dar.
 2. Pijanstvo je opšti ljudski problem.
 3. Hrišćani u nekim kulturama moraju da ograniče svoju slobodu u korist evanđelja (Mt 15:1-20; Mk 7:1-23; 1. Kor 8-10; Rim 14:1-15:13).
- B. Opasnost od prekoračenja datih granica
1. Bog je izvor svih dobrih stvari.
 - a. hrane – Mk 7:19; Lk 11:44; 1. Kor 10:25-26
 - b. svih čistih stvari – Rim 14:14,20; 1. Tim 4:4
 - c. svih dozvoljenih stvari – 1. Kor 6:12; 10:23
 - d. svih ispravnih stvari – Titu 1:15
 2. Ogrehovljeno čovečanstvo zloupotrebljava dobre Božje darove.

C. Zloupotreba je naš problem, a ne pića i drugih stvari. Ničeg lošeg nema u bilo čemu stvorenom (vidite B. pod 1.).

IV. Jevrejska kultura prvog veka i fermentacija

- A. Zbog klime, vrenje voća počinje samo šest sati nakon muljanja grožđa, posebno u lošim higijenskim uslovima.
- B. Tradicija dozvoljava korištenje uzavrelog površinskog sloja (Maas 1:7). To je „slatko vino”, „novo vino”.
- C. To prvo, jako vrenje je gotovo za sedam dana.
- D. Drugo vrenje traje oko četrdeset dana. Tako se dobija „staro vino” koje može da se žrtvuje na oltaru (Eduy 6:1).
- E. Talog se takođe cenio i koristio u ishrani.
- F. Vino se najčešće pilo godinu dana nakon vrenja. Trogodišnje vino se brižljivo čuvalo kao posebno vredno. Bilo je jako i razblaživalo se vodom.
- G. Današnji, savremeni načini pravljenja vina su poznati tek oko jednog veka. Stari svet nije imao drugi način sem prirodne fermentacije.

V. Zaključci

- A. Pazite da naši stavovi, iskustva, biblijska tumačenja i teološke izvedenice ne omalovažavaju Isusa i jevrejsko-hrišćansku kulturu prvog veka! Očigledno je da Isus i apostoli nisu apstinirali.
- B. Nije mi cilj da promovisem korištenje alkohola. Ipak, mnogo je onih koji potcenjuju biblijsko stajalište o ovom pitanju. Mnogo je onih koji nameću neku svoju superiornu pravednost zasnovanu na svojoj kulturi i denominacijskim uverenjima.
- C. Lično mislim da Rim 14:1-15:13 i 1. Kor 8-10 mogu da nas sigurno vode putevima ljubavi i poštovanja prema uverenjima drugih. Naš cilj je da svuda, u svakoj kulturi širimo evanđelje, a ne lične slobode ili lične osude. Ako tvrdimo da nam je svima Sveto pismo jedini izvor verovanja i delovanja, onda bi bilo dobro da svoje stavove promislimo još jednom u njegovom svetlu.
- D. Ako tvrdo zastupamo stav potpune apstinencije, šta onda kažemo na Isusov stav? Šta je sa drugim današnjim kulturama koje redovno koriste vino (npr. Evropa, Izrael, Argentina)?

4:8

SSP	samo mi ti, Gospode, daješ da živim spokojno
NSP, NRP	jer mi ti, Gospode, daješ da živim u spokoju
DK	jer Ti, Gospode, sam daješ mi, te sam bez straha

Reč „sam” (BDB 94) može da se odnosi na

1. Gospoda, („samo ti Gospode”)
2. odanog vernika koji spava sam (tj. bez neprijatelja)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko su „sinovi ljudski”? Koje su njihove osobine?
2. Koja različita značenja može imati hebrejski glagol „poznavati”?

3. Objasnite četvrti stih svojim rečima.
4. Ko su „mnogi” iz šestog stiha?

PSALAM 5

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za zaštitu od zlih <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Uz pratnju flaute. Davidov Psalam.”	Molitva za vođstvo	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za zaštitu	Jutarnja molitva
5:1-3	5:1-3	5:1-3	5:1-3	5:1-2 5:3
5:4-7	5:4-6	5:4-6	5:4-6	5:4-5a 5:5b-6
5:8-10	5:7-8	5:7-8	5:7-8	5:7 5:8
5:11-12	5:9-10 5:11-12	5:9-10 5:11-12	5:9-10 5:11-12	5:9 5:10 5:11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 5:1-3

¹ O Gospode, prigni uho rečima mojim;
čuj uzdisanje moje.

² Slušaj vapaj moj, Caru moj i Bože moj,
jer se tebi molim.

³ Gospode, jutrom čuj glas moj;

jutrom ti se obraćam i budno čekam.

5:1-2 Ova molitva počinje sa tri IMPERATIVA.

1. prigni uho rečima mojim – BDB 24; KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
2. čuj uzdisanje moje – BDB 106, KB 122, *Qal* IMPERATIV („uzdisanje” BDB 211, samo ovde i u Ps 39:3)
3. slušaj vapaj moj – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV

Oni ne pokazuju psalmistin strah da ga Bog neće čuti, nego hebrejski paralelizam.

5:1 „O Gospode” Primitite paralelu u nazivima.

1. O Gospode (*Jahve* (YHWH), up. 2. Mojs 3:14)
2. Caru moj (terminologija potiče iz 1. Sam 8:7, up. Ps 84:3, rabini su kasnije Gospoda (YHWH) zvali „Car univerzuma”)
3. Gospode (YHWH), (vidite sledeću belešku)

Treći naziv ima nekoliko oblika termina „Bog/bog”, dobar primer je 5. Mojs 32.

1. stihovi 3,15 – אֱלֹהִים (*Eloah*, BDB 42-43, up. Ps 5:2)
2. stihovi 4,18,21 – אֵל (*El*, BDB 41-42, up. Ps 5:4)
3. stih 17 – אֱלֹהִים (*Elohim*, BDB 43-44, up. Ps 5:10)

Osnova za sve njih je *El*, reč koja označava snagu i moć. U poeziji se svi ovi oblici koriste kao istoznačni.

5:3 Ovaj Psalam predstavlja jutarnju molitvu. Nakon izgnanstva Jevreji su se molili u nekoliko određenih vremena tokom dana.

1. u vreme prinošenja jutarnje žrtve, oko devet sati ujutro (moguće da Ps 46:5b ukazuje na to)
2. u podne
3. u vreme prinošenja večernje žrtve, oko tri sata poslepodne

Ovaj odani sledbenik je uredio svoj dan oko ovih perioda sa Bogom. On je verovao da će ga Bog čuti i da će mu odgovoriti (tj. „budno čekam,” stih 3b, BDB 859 I, KB 1044, *Piel* IMPERFEKT).

U tabernaklu (up. 2. Mojs 29:38-42), a kasnije u hramu, svakodnevno su prinošene žrtve, svakog jutra i svake večeri. To su bile „svakidašnje žrtve”. Ova posebna vremena su bila posvećena približavanju Gospodu (YHWH).

SSP	svoje molbe polažem pred tebe
NSP, NRP	ti se obraćam
DK	stojim pred Tobom

Ovaj GLAGOL (BDB 789, KB 884, *Qal* IMPERFEKT) ima široko semantičko polje, ali u suštini znači „urediti nešto”. Ovde se može odnositi na (1) reči, ili (2) žrtvu.

▣ „budno čekam” Ovaj GLAGOL (BDB 859, KB 1044, *Piel* IMPERFEKT) ukazuje na iščekivanje nečega sa velikom željom, ovde na čekanje da Gospod (YHWH) odgovori na molitvu psalmiste (up. Plač 4:17; Mih 7:7; Avak 2:1).

NSP: PSALAM 5:4-7

⁴ Jer ti nisi Bog koji u zlu uživa;

zli kod tebe ni za kratko mesta ne nalazi.

⁵ Hvalisavci ne mogu stajati pred očima tvojim.

Ti mrziš sve koji zlo čine;

⁶ uništićeš one koji laž govore.

Čovek koji krv proliva i prevaru čini mrzak je Gospodu.

⁷ A ja ću zbog velike dobrote tvoje doći u dom tvoj,

u strahu pred tobom pokloniću se prema svetome hramu tvome.

5:4-6 Psalmist opisuje Boga (*El*, אֵל, vidite belešku kod 5:1).

1. nisi Bog koji u zlu uživa
2. zli kod tebe ni za kratko mesta ne nalazi (mislim da je Jak 1:17 teološka paralela)
3. hvalisavci ne mogu stajati pred očima tvojim (up. Ps 1:5)
4. mrziš sve koji zlo čine

5. uništićeš one koji laž govore
6. mrzak ti je čovek koji krv proliva i prevaru čini

5:5 „Ti mrziš” Ovo je za nas iznenađujuće — da Gospod (YHWH), Stvoritelj, koji želi zajedništvo sa svim ljudima, „mrzi” (BDB 971, KB 1338, *Qal* PERFEKT). Biblija koristi ljudske termine da opiše Boga. Ovo uvek stvara napetost. Vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6 o antropomorfizmu. Njegova ljubav prema onima koje je načinio „po svom obličju” (up. 1. Mojs 1:26-27) proizvodi suprotnu reakciju kada su oni destruktivni jedni prema drugima!

5:7 Nasuprot nevernim sledbenicima, Psalmist će Gospoda (YHWH) sa poštovanjem slaviti u tabernaklu/hramu, „zbog velike dobrote” Njegove (up. Ps 6:4b). Termin „dobrota” je jedan od mogućih prevoda snažnog saveznog termina *hesed* (BDB 338).

POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)

Ovaj termin (BDB 338 I, KB 336 II) ima veoma široko semantičko polje.

- A. Upotreba za ljude
 1. milost prema bližnjima (npr. 1. Sam 20:14; 2. Sam 16:17; 2. Dne. 24:22; Jov 6:14; Ps 141:5; Pri 19:22; 20:6)
 2. dobrota prema siromašnima i ubogima (npr. Mih 6:8)
 3. naklonost, ljubav Izraela prema Gospodu (YHWH), (up. Jer 2:2; Os 6:4)
 4. kratkotrajna lepota divljeg cveta (up. Is 40:6)
- B. Upotreba za Boga
 1. savezna odanost i ljubav
 - a. „spas od neprijatelja i nevolja” (npr. 1. Mojs 19:19; 39:21; 2. Mojs 15:13; Ps 31:16; 32:10; 33:18,22; 36:7,10; 42:8; 44:26; 66:20; 85:7; 90:14; 94:18; 107:8,15,21,31; 109:21-22; 143:8,12; Jer 31:3; Jez 7:28; 9:9)
 - b. „očuvanje života od smrti” (npr. Jov 10:12; Ps 6:4-5; 86:13)
 - d. „ubrzavanje duhovnog života” (npr. Ps 119:41,76,88,124,149,159)
 - e. „otkupljivanje od greha” (up. Ps 25:7; 51:1; 130:7-8)
 - f. „poštovanje saveza” (npr. 5. Mojs 7:9,12; 2. Dne 6:14; Nem 1:5; 9:32; Dan 9:4; Mih 7:20)
 2. opisuje božanske osobine (npr. 2. Mojs 34:6; Ps 86:15; 103:8; Nem 9:17; Joil 2:13; Jona 4:2; Mih 7:20)
 3. Božja dobrota
 - a. „izobilna” (npr. 4. Mojs 14:18; Nem 9:17; Ps 86:5; 103:8; 145:8; Joil 2:13; Jer 4:2)
 - b. „sveobuhvatna” (npr. 2. Mojs 20:6; 5. Mojs 5:10; 7:9)
 - c. „večna” (npr. 1. Dne 16:34,41; 2. Dne 5:13; 7:3,6; 20:21; Jez 3:11; Ps 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,2,3,4,29; 136:1-26; 138:8; Jer 33:11)
 - d. kao uporište (npr. Ps 59:17)
 - e. povezana sa Božjom moći (npr. 2. Dne 6:42; Ps 89:2; Isa 55:3; 63:7; Plač 3:22)
 4. dobra dela (npr. 2. Dne 6:42; Ps 89:2; Is 55:3; 63:7; Plač 3:22)

Ova reč je na mnoge načine prevedena. Mislim da je najbolja kratka definicija: „Božja безусловna savezna odanost“. Paralelan je sa NZ terminom „ljubav“ (*agapaō*). Bog je odan i On voli zbog svoje prirode!

▣ „hramu” U Davidovo vreme nije postojao hram! Međutim, isti termin (BDB 228) je upotrebljen u 1. Sam 1:9 i 3:3 za tabernakl.

NSP: PSALAM 5:8-10

⁸ Gospode, vodi me u pravednosti svojoj i sačuvaj od neprijatelja mojih,

put svoj poravnaj preda mnom.

**⁹ Jer u ustima njihovim nema ničeg pouzdanog,
iznutra su puni zla.**

**Grlo im je grob otvoren,
laskavim se jezikom služe.**

**¹⁰ Bog će ih zaista smatrati krivima,
propašće oni zbog namera svojih.**

**Zbog mnoštva prestupa svojih biće rasejani,
jer su se protiv tebe pobunili.**

5:8 Ovo je sadržaj psalmistine molitve koja se spominje u stihovima 1-2.

1. vodi (*Qal* IMPERATIV) u pravednosti svojoj (vidite posebnu temu kod Ps 1:5)
2. put svoj poravnaj (*Kethib* je *Hiphil*, a *Qere* je *Piel* IMPERATIV, up. NET Biblija, str. 854, #4) preda mnom (termini „pravedan” i „prav” su teološki povezani)

5:9 Psalmist brine zbog reči i dela njegovih neprijatelja (stih 8, BDB 1004).

1. u ustima njihovim nema ničeg pouzdanog
2. iznutra su puni zla
3. grlo im je grob otvoren
4. laskavim se jezikom služe (up. Ps 12:2)

Pavle citira ovaj stih u svojoj litaniji starozavetnih tekstova koji odražavaju palu prirodu čovečanstva u Rim 3:10-18 (posebno stih 13).

5:10 Psalmist moli Boga da se suprotstavi tim neprijateljima zbog njihovih reči i dela.

1. smatraj ih krivima – BDB 79, KB 95, *Hiphil* IMPERATIV (suprotnost opravdanju)
2. neka propadnu zbog namera svojih – BDB 656, KB 709, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. neka se raseju zbog mnoštva prestupa – BDB 623, KB 673, *Hiphil* IMPERATIV (tj. neka se udalje od Gospodnjeg (YHWH) ličnog prisustva u slavljenju, Ps 5:7 ili na sudu, Ps 5:5)
4. jer su se protiv tebe pobunili – BDB 598, KB 632, *Qal* PERFEKT

Primitite različite reči koje psalmist koristi da opiše svoje neprijatelje.

1. zli, stih 4
2. hvalisavci, stih 5
3. zlo čine, stih 5
4. laž govore, stih 6
5. krv prolivaju, stih 6
6. prevaru čine, stih 6
7. neprijatelji (tj. oni koji čekaju u zasedi), stih 8
8. nemaju ništa pouzdano, stih 9
9. puni su zla, stih 9
10. laskavci, stih 9
11. krivci, stih 10
12. pobunjenici, stih 10

NSP: PSALAM 5:11-12

**¹¹ Ali radovaće se svi kojima si ti utočište;
doveka će radosno klicati.**

**Ti ćeš ih zakloniti;
veseliće se oni koji vole ime tvoje.**

**12 Jer ćeš ti, Gospode, blagosloviti pravednike,
kao štitom velikim zaklonićeš ih naklonošću svojom.**

5:11-12 Nasuprot zlim neprijateljima, psalmist sada opisuje odane sledbenike (tj. MNOŽINA, molitva i iskustvo jednog postaju opis svih).

1. Gospod (YHWH) je njihovo utočište
2. raduju se u Gospodu (YHWH)
3. On će ih zakloniti (mislim da se ovo odnosi na metaforu ptice koja brine o mladuncima, up. Ruta 2:12; Ps 17:8; 36:7; 57:1; 61:4; 63:7; 91:1,4; vidite sledeću posebnu temu)
4. oni vole i veličaju Njegovo ime (vidite sledeću posebnu temu)

Zbog toga, Gospod (YHWH)

1. im daje zaklon
2. blagosilja ih
3. zaklanja ih kao štit (up. 1. Sam 23:26)

Razliku između vernog sledbenika i nevernog sledbenika možemo videti po njihovim plodovima (up. Mt 7:15- 22)!

POSEBNA TEMA: SENA (UZ NEKOLIKO PRIMERA)

Ovo je hebrejski idiom.

1. sena kao zaštita
 - a. Gospodnja (YHWH) - Is 16:3
 - b. Egipta – Isa 30:2-3
 - c. Gospodnjeg (YHWH) Mesije - Plač 4:20
2. idiom „senke ruke”, takođe za Gospodnju (YHWH) zaštitu - Ps 121:5; Is 49:2; 51:16, vidite i 2. Mojs 33:22
3. idiom „senke krova”, takođe za zaštitu, 1. Mojs 19:8
4. idiom „senke Božjeg posebnog oblaka”, up. 2. Mojs 13:21-22; 14:19,20,24; Is 4:6; 25:4-5; 32:1-2
5. idiom „senke krila”, hebrejski idiom za Boga kao majku pticu, Ps 17:8; 36:7; 57:1; 61:4; 63:7; 91:1,4 (slične metafore su u 5. Mojs 32:10-11; Ruta 2:12; Is 31:5; Mt 23:37; Lk 13:34)
6. idiom „senke drveta”,
 - a. parabola povezana sa Avimelehemom, Sud 9:15
 - b. parabola o orlu i vinu, Ez 17:23
 - c. parabola o Egiptu, Ez 31:6,17
 - d. Navuhodonosorov san, Dan 4:12
 - e. slika izraelskog zatočeništva, Os 14:7

Sena je bila moćna metafora zaštite života za pustinjski narod.

POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ)

Upotreba „imena“ kao zamena za samog Gospoda (YHWH) je paralelna sa „anđelom“ iz 2. Mojs 23:20-33, za kojeg se kaže „on nosi moje ime“. Istu ovu zamenu vidimo u upotrebi reči „Njegova slava“ (npr. Jn 1:14; 17:22; vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK). Ovo su sve pokušaji da se ublaži lično antropomorfno prisustvo Gospoda (YHWH), (up. 2. Mojs 3:13-16; 6:3). O Gospodu (YHWH) se sigurno govori u ljudskim pojmovima, ali se i zna da je On bio duhovno prisutan u stvaranju (up. 1. Car 8:27; Ps. 139:7-16; Jer 23:24; Dap 7:49 citira Isa 66:1).

Postoji nekoliko primera u kojima „ime“ predstavlja Gospodnju (YHWH) božansku prirodu i lično prisustvo.

1. 5. Mojs 12:5; 2. Sam 7:13; 1. Car 9:3; 11:36
2. 5. Mojs 28:58
3. Ps 5:11; 7:17; 9:10; 33:21; 68:4; 91:14; 103:1; 105:3; 145:21

4. Isa 48:9; 56:6
5. Jez 20:44; 36:21; 39:7
6. Amos 2:7
7. Jn 17:6,11,26

Koncept „pozivanja“ (tj. slavljenja) Gospodnjeg (YHWH) imena, vidimo rano u 1. Mojsijevoj.

1. 1. Mojs 4:26, Sitov rod
2. 1. Mojs 12:8, Avram
3. 1. Mojs 13:4, Avram
4. 1. Mojs 16:13, Agara
5. 1. Mojs 21:33, Avraam
6. 1. Mojs 26:25, Isak

i u 2. Mojsijevoj:

1. 2. Mojs 5:22-23, govorim u tvoje ime
2. 2. Mojs 9:16, objavi moje ime po celoj zemlji (up. Rim 9:17)
3. 2. Mojs 20:7, ne spominji ime Gospoda na nedostojan način (up. 3. Mojs 19:12; 5. Mojs 5:11; 6:13; 10:20)
4. 2. Mojs 20:24, odredim da se spominje moje ime (up. 5. Mojs 12:5; 26:2)
5. 2. Mojs 23:20-21, anđeo („on nosi moje ime“)
6. 2. Mojs 34:5-7, Mojsije poziva (ili „izvikuje“) Gospodnje ime. Ovo je jedan od nekoliko tekstova koji opisuju Gospodnji (YHWH) karakter (up. Nem 9:17; Ps 103:8; Joil 2:13)

Kada znamo nečije ime to ukazuje na bliskost (up. 2. Mojs 33:12); Mojsije zna Gospodnje (YHWH) ime i u 33:17, Gospod (YHWH) zna Mojsijevo ime. Ovo je kontekst u kojem Mojsije želi da vidi Božju slavu (up. stih 18), ali mu Bog pokazuje „svoju dobrotu“ (stih 19), koja je paralelna sa „imenom“ (stih 19).

Izraelci treba da unište „imena“ hananskih bogova (up. 5. Mojs 12:3) i prizovu Njega (up. 5. Mojs 6:13; 10:20; 26:2) na posebnom mestu gde prebiva Njegovo ime (up. 2. Mojs 20:24; 5. Mojs 12:5,11,21; 14:23,24; 16:2,6,11; 26:2).

Gospod (YHWH) ima univerzalan plan koji uključuje Njegovo ime.

1. 1. Mojs 12:3
2. 2. Mojs 9:16
3. 2. Mojs 19:5-6
4. 5. Mojs 28:10,58
5. Mihej 4:1-5

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto se smatra da je Psalam 4 večernji Psalam, a Psalam 5 jutarnji Psalam?
2. Nabrojte Gospodnje (YHWH) osobe iz stihova 4-6.
3. Život u veri se opisuje kao put/staza. Zašto?
4. Opišite zle iz stihova 4-6 i 9-10.

PSALAM 6

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za milost u vreme nevolje <u>MT uvod</u> „Upravitelju, za izvođenje na žičanim instrumentima na nižoj oktavi. Davidov Psalam.”	Molitva vere u vreme nevolje	Molitva za isceljenje od teške bolesti	Molitva za pomoć u vreme nevolje	Molba u vreme nevolje
6:1-3	6:1-3	6:1-3	6:1-3	6:1-3
6:4-5	6:4-5	6:4-5	6:4-5	6:4-5
6:6-7	6:6-7	6:6-7	6:6-7	6:6-8a
6:8-10	6:8-10	6:8-10	6:8-10	6:8b-10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 6:1-3

¹ O Gospode, nemoj me ukoravati u gnevu svome, nemoj me kažnjavati u ljutnji svojoj.

² Smiluj mi se, Gospode, jer sam iznemogao.

Izleči me, Gospode, jer su nemira pune kosti moje.

³ Duša je moja prepuna nemira, a ti, Gospode, dokle ćeš čekati?

6:1 Ovde su upotrebljena dva IMPERATIVA u ZAPOVEDNOM smislu.

1. ukoravati – BDB 406, KB 410, *Hiphil* negacija, up. Ps 38:1
2. kažnjavati – BDB 415, KB 418, *Piel* negacija

Ovo je pokajnički Psalam, kao i Psalmi 32, 38, 51, 102, 130 i 143. Jevrejska studijska Biblija (str. 1289) kaže da je ovaj molbeni Psalam postao svakodnevna liturgijska jutarnja molitva za Jevreje.

▣ „u gnevu svome... u ljutnji svojoj” Psalam ne kaže zašto je Gospod (YHWH) ljut. Moguće je da ovo odražava starozavetnu teologiju jednog uzroka. Psalmist je imao neprijatelje, Gospod (YHWH) ih je dozvolio/poslao (up. stih 3). Životne okolnosti su

1. kazna za greh (up. Ps 41:4)
2. deo života u palom svetu (up. Ps 147:3)
3. sredstva za osnaživanje vere (up. 1. Kor 10:13; Jev 5:8)

Međutim, pošto ne možemo znati koje od toga je u pitanju, pokajte se i verujte!

6:2-3 Primitite kako se „nemir” (BDB 96, KB 111, *Niphal* PERFEKT) odnosi i na

1. kosti (BDB 782), stih 2
2. dušu (doslovno: *nepheš*, BDB 659, up. stih 4), stih 3 (vidite belešku kod Ps 3:2)

Oba izraza su načini da se pokaže nečiji život i njegove najdublje misli. Pisac je veoma uznemiren, a ne zna zašto!

6:2 Kao što je u prvom stihu upućena molitva Gospodu (YHWH) o tome šta da ne radi, drugi stih moli Gospoda (YHWH), (takođe vidite stih 4)

1. da se smiluje – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
2. da ga izleči – BDB 950, KB 1272, *Qal* IMPERATIV

GLAGOL „izlečiti” ne mora nužno da se odnosi na fizičku bolest (up. NIDOTTE, vol. 3, str. 1166, c, up. Is 1:5-6), nego i na napad protivnika (up. stihovi 7b, 10). Međutim, drugi stih ostavlja otvorenu mogućnost da se odnosi na bolest. Ako je u pitanju bolest, zašto se spominju protivnici? Neki misle da su neprijatelji ismevali psalmistu (up. Ps 102:8) zbog njegove bolesti. Drevni Izraelci su verovali da su greh i bolest povezani.

6:3 „dokle” Ovo je uzdah čoveka sačinjenog po Božjem obliku, ali zarobljenog u palom umu, telu i svetu (up. Ps 13:1; 74:10; 90:13)! Kao vernici, mi verujemo Bogu, ne okolnostima, ali ipak se pitamo — zašto? Kada će se ovo završiti?

NSP: PSALAM 6:4-5

**⁴ Dođi, Gospode, izbavi dušu moju,
spasi me zbog ljubavi svoje.**

**⁵ Jer mrtvi tebe ne spominju,
Ko će te u grobu hvaliti?**

6:4 Kao što Ps 6:2 moli Gospoda (YHWH) da pomogne psalmisti (tj. „smiluj mi se... izleči me”), isto to vidimo u i u četvrtom stihu.

1. dođi – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV
2. izbavi – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV
3. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV

Primitite da psalmista to ne moli zbog neke svoje lične vrednosti ili zasluge, nego zbog nepromenljivog, milostivog karaktera saveznog Boga, Stvoritelja/Otkupitelja!

Pitamo se šta znači „dođi” (NASB: „vrati se”) u ovom kontekstu. Da li psalmist misli da je Gospod (YHWH) otišao ili se sakrio?

▣ „ljubavi” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

6:5 Stih 5 daje starozavetno viđenje života nakon smrti. Šeol je mesto svesnosti, ali bez radosti ili slavljenja. Pitanje svesnog postojanja nakon fizičke smrti se razvija u celom Pismu. SZ daje samo nagoveštaje (up. Jov 14:14-15; 19:25-27; Ps 16:10; 49:15; 86:13; Is 25:8; 26:19; Ez 37:12-13; Dan 12:1-2; Os 13:14). Puna istina je otkrivena u 1. Kor 15!

Hebrejska reč Šeol (BDB 982) odnosi se na svet mrtvih. To je

1. mračno, turobno mesto, Jov 10:21-22; Ps 143:3
2. mesto sa kojeg nema povratka, Jov 10:21; 16:22
3. mesto na kojem nema slavljenja Boga, Ps 6:5; 30:9; 38:18; 88:10-12; 115:17 (tišina, Ps 94:17)
4. mesto odvojeno od Boga, Ps 88:5; 39:13, a ipak, Bog jeste tamo, Ps 139:8; Pri 15:11! Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS) kod Ps 1:6.

Primetite da autor posebno spominje da po tome kako on shvata Šeol, tamo ne postoji

1. sećanje/spominjanje (BDB 271)
2. slavljenje/hvaljenje (BDB 392, KB 389, *Hiphil IMPERFEKT*, up. Ps 30:9; 88:10-12; Is 38:18)

Tindejlova serija starozavetnih komentara (Tyndale OT Commentary Series), vol. 15, str. 78, nabraja slike koje se u SZ koriste za Šeol.

1. podzemna jama – Ez 32:18-32
2. vrata smrti – Ps 9:13; 107:18; Mt 16:18
3. ogromna zver sa velikim ustima – Is 5:14; Jona 2:2; Avak 2:5

Hvala Bogu za Novi zavet!

NSP: PSALAM 6:6-7

**⁶ Iznemogao sam od uzdisanja;
svu noć suzama postelju svoju kvasim,
i natapam ležaj svoj.**

**⁷ Od tuge je oko moje oslabilo,
oronulo je zbog svih neprijatelja mojih.**

6:6-7 Psalmist opisuje fizičku i emotivnu traumu koju proživljava zbog svojih „neprijatelja” (BDB 865, KB 1058, *Qal PARTICIP*, „onih koji pokazuju neprijateljstvo”).

1. iznemogao sam od uzdisanja (BDB 58)
2. svu noć suzama postelju svoju kvasim (hiperbola)

NSP: PSALAM 6:8-10

**⁸ Odlazite od mene svi koji zlo činite,
jer će Gospod čuti jecaje moje.**

**⁹ Gospod će čuti kad ga za milost molim;
Gospod će primiti molitvu moju.**

**¹⁰ Svi će se neprijatelji moji mnogo postideti i uznemiriti,
odstupiće, smesta će se postideti.**

6:8-10 Psalmist stiće mentalni mir time što veruje Gospodu (YHWH), koji čuje njegovu molitvu (up. Ps 28:6). Ovo je izraženo u tri paralelna reda (tj. Ps 6:8b, 9a, 9b).

Kada Gospod (YHWH) primi molitvu, neprijatelji

1. moraće da odu, stih 8a (up. Ps 119:115; 139:19)
2. biće postidjeni, stih 10 (up. Ps 71:13,24)
3. biće uznemireni, Ps 6:10 (isti GLAGOL je upotrebljen za psalmistu u Ps 6:2b i 3a)
4. odstupiće, stih 10 (isti GLAGOL je upotrebljen za Gospoda (YHWH) u 4. stihu, ali moguće je da se ovde odnosi na odlazak u Šeol, up. Jov 34:15; Ps 9:18; Prop 3:20; 5:15; 12:7)
5. smesta će se postideti (isti GLAGOL kao u stihu 10a, up. Ps 73:19)

Oblici 2-5 su svi u IMPERFEKTU, upotrebljenom u ZAPOVEDNOM smislu. Psalmist traži prisustvo Gospoda (YHWH), ali odsustvo svojih neprijatelja! Ono što su pokušali da urade njemu, sada se dešava njima! Ova književna struktura (tj. preokret) je tipična za SZ. Ono što ljudi očekuju je često upravo suprotno od onog što Gospod (YHWH) ostvaruje.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Opišite Šeol iz starozavetne perspektive.
2. Objasnite šta znači „postideti se” u starozavetnom kontekstu.
3. Kako su Božji gnev i bes povezani sa zlim i sa odanim sledbenikom?

PSALAM 7

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalmist moli Gospoda da ga zaštiti od zlih <u>MT uvod</u> „Davidova naricaljka koju je ispevao Gospodu zbog reči Husa iz Venijaminovog plemena.”	Molitva i hvala za oslobađanje od neprijatelja	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pravdu	Molitva za čestite
7:1-2	7:1-2	7:1-2	7:1-2	7:1-5
7:3-5	7:3-5	7:3-5	7:3-5	
7:6-11	7:6-8	7:6-8	7:6-9	7:6-8a 7:8b-9
	7:9-10	7:9-11		
	7:11-13		7:10-13	7:10-12a
7:12-16		7:12-16		
	7:14-16		7:14-16	7:12b-14
				7:15-16
7:17	7:17	7:17	7:17	7:17

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 7:1-2

¹ O Gospode, Bože moj, ti si utočište moje.

Spasi me od svih koji me progone i izbavi me,

² da niko ne rastrgne dušu moju kao lav što razdire,
zgrabivši me kad nema ko da me izbavi.

7:1 „ti si utočište moje” Ovaj GLAGOL (BDB 340, KB 337) je *Qal* PERFEKT, što ukazuje na dovršenu ili potpunu radnju. Psalmist je već tražio utočište (tj. zaštitu, brigu, ispunjenje potreba), te ga i dalje traži od Gospoda (YHWH).

▣ Psalmist moli Boga da

1. ga spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV
2. ga izbavi – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV

zato što je On njegovo utočište (BDB 340, KB 337, *Qal* PERFEKT). Ova tema se ponavlja, up. Ps 2:12; 5:11; 7:1; 11:1; 16:1; 17:7; 18:2,30; 25:20; 31:1,19; 34:8,22; 36:7; 37:40; 57:1; 61:4; 64:10; 71:1; 118:8,9; 141:8; 144:2. Gospod (YHWH) je jedino pravo mesto zaštite i odmora!

7:2 U Ps 7:1 Psalmist za svoje neprijatelje kaže oni „koji me progone”. U drugom stihu, oni su opisani kao krvoločna životinja (up. Ps 57:4).

1. rastrgne – BDB 382, KB 380, *Qal* IMPERFEKT, up. Ps 17:12
2. razdire – BDB 830, KB 973, *Qal* PARTICIP
3. kad nema ko da me izbavi – ovo je suprotno u odnosu na prvi stih, gde se psalmist moli Boga da ga izbavi. To može samo Bog!

Psalmist ili koristi zastrašujuće metafore ili se boji da ga njegovi neprijatelji ne napadnu nasilno i fizički.

POSEBNA TEMA: LAVOVI U SZ (BDB 71, KB 87)

Često se moć pojedinca ili naroda opisuje kroz poređenje sa lavom, kraljem predatora.

1. Juda, 1. Mojs 49:9; Mih 5:8
2. Gospod (YHWH) za Izrael, 4. Mojs 24:9; Is 31:4; 35:9; Os 11:10
3. Izrael kao pobeđeni lav, Ez 19
4. Danovo pleme, 5. Mojs 33:22
5. Davidova pobjeda nad lavovima, 1. Sam 17:34-37
6. Saul i Jonatan, 2. Sam 1:23
7. simbolički zaštitnici Solomonovog prestola, 1. Car 10:19-20
8. Bog koristi lavove kao kaznu, 1. Car 13:20; 2. Car 17:25-26; Is 15:9; metafora u Jov 4:10 i Jer 2:30; 49:19,44; Plač 3:10; Amos 3:4,8,12; 5:19; Os 5:14; 13:7-8; Avak 2:11-12
9. opis neprijatelja Davida, od kojih će ga Bog spasiti, Ps 7:2; 10:9; 17:12; 22:13,21
10. metafora za nepoznato zlo, Pri 22:13; 26:13; 28:15
11. opis vavilonske vojske, Jer 4:7; 49:19-22; 51:38
12. vojske naroda protiv Božjeg naroda, Jer 5:6; 25:32-38; 50:17; Joil 1:6
13. odnos Božjeg naroda prema Njemu, Jer 12:8
14. odnos Božjih vođa prema ljudima, Ez 22:25; Sof 3:3
15. metafora za carev bes, Pri 19:12; 20:2
16. metafora za pobožnost, Pri 28:1;
17. metafora za Mesiju, 1. Mojs 49:9; Otk 5:5
18. U odnosu na upotrebu pod primerima 11 i 12 u Jeremiji, jasna je Danilova metafora o vavilonskoj vojsci kao lavu koji se brzo kreće. Carevi Plodnog polumeseca često su koristili lavove kao simbol svog naroda (npr. krilati lavovi na kapiji boginje Ištar u gradu Vavilonu).

NSP: PSALAM 7:3-5

³ **Gospode, Bože moj, ako sam u nečem pogrešio,
ako ima nepravde na rukama mojim,**
⁴ **ako sam onome ko me nagrađuje zlom uzvratio,
ili ako sam oplenio onoga ko me bezuspešno napada,**
⁵ **neka neprijatelj goni dušu moju, neka me sustigne,**

**i život moj u zemlju satre,
neka slavu moju u prašinu baci.**

7:3-5 Psalmist postavlja hipotetičke paralelne situacije.

1. ako sam u nečem pogrešio („nečem” nije određeno)
2. ako ima nepravde na rukama mojim (tj. u mojim delima, vidite POSEBNA TEMA: RUKA)
3. ako sam onome ko me nagrađuje zlom uzvratilo (moguće je da je ovo opšte poznata poslovice, up. Pri 20:22; 24:29; Rim 12:17)
4. ako sam oplenio onoga ko me bezuspešno napada

Ako je bilo šta od ovoga istina, onda,

1. neka neprijatelj goni dušu moju – BDB 922, KB 1191, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. neka me sustigne – BDB 673, KB 727, *Hiphil ZAPOVEDNI*
3. život moj u zemlju satre – BDB 942, KB 1245, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. neka slavu moju u prašinu baci – BDB 1014, KB 1496, *Hiphil ZAPOVEDNI* („slava” u smislu suštine života, up. Ps 16:9; 30:12; 57:8; 108:1)

Ovo je poetičan način da se izrazi nedužnost!

POSEBNA TEMA: RUKA (SA PRIMERIMA IZ JEZEKILJA)

Reč „ruka” (BDB 388) se koristi sa nekoliko konotacija i značenja.

1. doslovno (tj. ljudska ruka)
 - a. simbol za celu osobu, Ez 3:18; 18:8,17; 33:6,8
 - b. simbol za ljudsku slabost, Ez 7:17,27; 21:7; 22:14
 - c. simbol za strane neprijatelje, Ez 7:21; 11:9; 16:39; 21:31; 23:9,28; 28:10; 30:12; 34:27; 38:12; 39:23
 - d. doslovna ruka, Ez 8:11; 12:7; 16:11; 37:17,19,20
 - e. simbol za moć lažnih vođa, Ez 13:21,22,23; 34:10
 - f. simbol za narod, Ez 23:31,37,42,45; 25:14; 27:15; 28:9; 30:10,22,24,25; 31:11; 39:3
2. antropomorfizam za Boga
 - a. primanje otkrivenja, Ez 1:3; 3:14,22; 8:1; 33:22; 37:1; 40:1 (2:9 je još jedna metafora – svitak u ruci)
 - b. Gospodnja (YHWH) moć da sudi, Ez 6:14; 13:9; 14:9,13; 16:27; 20:33; 25:7,13,16; 35:3; 39:21
 - c. sam Gospod (YHWH), (Njegovo lično prisustvo), Ez 20:22
 - d. Gospodnja (YHWH) moć da oslobodi, Ez 20:34 (moguće na osnovu 2. Mojs, up. 3:20; 4:17; 6:1; 7:19; 13:3)
3. antropomorfizam za heruvima, Ez 1:8; 8:3; 10:7,8,12,21
4. antropomorfizam za anđele uništitelje, Ez 9:1-2; 21:11
5. simbol za datu reč ili zakletvu, Ez 17:18; 20:5 (dva puta), 6,15,23,28; 36:7; 44:12; 47:14
6. simbol za radost, Ez 25:6
7. antropomorfizam za anđela, Ez 40:3,5; 47:3

7:5 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VIII.

NSP: PSALAM 7:6-11

**⁶ Ustani, Gospode, u gnevu svome,
podigni se protiv jarosti neprijatelja mojih,
probudi se radi mene, jer si zapovedio da se pravda izvrši.**

⁷ Neka te mnogi narodi okruže,

izađi na visinu i na njih kreni.

⁸ Gospod će izreći presudu svim narodima.

Sudi mi, Gospode, prema pravednosti mojoj i prema bezazlenosti mojoj.

⁹ Molim te, neka se prekine zloća opakih ljudi, A pravednika ti utvrdi;

pravedni Bog ispituje srce i bubrege.

¹⁰ Štit je moj kod Boga,

Spasitelja onih koji su čestitog srca.

¹¹ Bog je pravedan Sudija,

svaki dan Bog sa žestinom zlo osuđuje.

7:6-11 Psalmist poziva Gospoda (YHWH) da mu pomogne.

1. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV (vidite belešku kod Ps 3:7). Ovaj GLAGOL može značiti
 - a. ustani i pomoz nam kao Sudija/Ratnik
 - b. probudi se, u smislu „obradi pažnju i reaguj” (up. Ps 44:23)
2. podigni se – BDB 669, KB 724, *Niphal* IMPERATIV
3. probudi se – BDB 734, KB 802, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 35:23; 44:23; 59:4
4. izađi – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV (može se shvatiti i kao „prebivaj”, BDB 442, up. Ps 23:6)
5. sudi mi – BDB 1047, KB 1622, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 26:1; 35:24; 43:1

Gospod (YHWH) je pozvan da dozvoli da se Njegov gnev protiv greha ispolji kroz suđenje. Ova misao je sumirana u sedmom stihu. Hebrejski jezik je ovde težak.

JPSOA „Neka te mnogi narodi okruže, ustoličenog na visini”

NJB „Neka te mnogi narodi okruže; vrati se iznad njih na visinu”

Pitanje je „Kako se ‘narodi’ uklapaju u ovaj kontekst pravde za pojedinca?”. Da li ovaj Psalm traži pravdu protiv

1. ličnih neprijatelja (stihovi 6,8)
2. paganskih naroda (Avd stih 5)

Činjenica da osmi stih počinje sa „Gospod će izreći presudu svim narodima” podržava drugu opciju, ali to iznenađuje u ovom kontekstu.

7:8 „prema pravednosti mojoj” Ovaj izraz se mora tumačiti u odnosu na Ps 7:3-5. Psalmist ne tvrdi da je bezgrešan, nego da nije učinio ono za šta je optužen!

Pogledajte stihove 9 i 17 u kojima je Gospodnja (YHWH) pravednost potvrđena. Psalmist čezne za danom kada će Bog sve stvari ispraviti i otkriti prave motive i dela svih ljudi. Biblija jasno pokazuje da je moralan/etičan Bog stvorio i održava ovaj fizički univerzum. Svaki čovek, sačinjen po Njegovom obličju, odgovaraće pred Njim za način na koji je iskoristio dar života (up. Mt 25:31-46; Otk 20:11-15)!

▣ **„bezazlenosti”** (NASB: „integritetu”) Ovaj termin (BDB 1070) znači „nevinost”, „nedužnost” (up. Ps 25:21; 26:1,11; 41:12; Pri 2:7; 10:9; 19:1; 20:7; 28:6). To nije tvrdnja o bezgrešnosti, nego o čistom umu/motivima/srca (up. stih 10b). Vidite posebnu temu kod Ps 18:20-24.

7:9 „zloća opakih ljudi” Da li se ovo odnosi na one koji optužuju psalmistu u Ps 7:3-5 ili na sve ljude/narode (up. Ps 2)?

Psalmist poziva Boga da prekine zlo (BDB 170, KB 197, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) i utvrdi (BDB 465, KB 464, *Polel* IMPERFEKT) pravednost (vidite posebnu temu kod Ps 1:5).

▣ **„pravedni Bog ispituje srce i bubrege”** Ova tema se ponavlja (up. Ps 11:4-5; 17:3; 26:2; 66:10; 139:23; Jer 11:20; 17:10; 20:12). Bog zna motive srca (BDB 480, doslovan prevod je „bubrege” (NASB: „srce i um”); smatrali su da je donja utroba sedište emocija i moralnog karaktera).

7:10-11 Za vernog sledbenika, Gospod (YHWH) je štit (vidite belešku kod Ps 3:3), ali je za nevernog sledbenika On „pravedan Sudija” (up. Ps 96:13).

7:11 „sa žestinom” Ovaj GLAGOL (BDB 276, KB 277, *Qal* PARTICIP) je upotrebljen samo ovde u Psalmima. Nekoliko puta je upotrebljen u Pričama (up. Pri 22:14; 24:24; 25:23).

Ovaj stih opisuje stalnu reakciju Gospoda (u ovom stihu se za Boga koriste reči *Elohim* i *El*) na greh. Ovaj svet nije onakav kakvim ga je On zamislio. 1. Mojs 3 ima strašne posledice po

1. Boga (up. Os 11:1-4,8-9)
2. ljude (up. Rim 3:10-18,23)
3. fizičku tvorevinu (up. Rim 8:18-23)

Greh utiče na vreme i na večnost!

NSP: PSALAM 7:12-16

¹² **Ako se ko od zla ne odvрати, on će naoštriti mač svoj, nategnuće luk svoj i pripremiti ga da strele odapinje.**

¹³ **Pripremiće oružje smrtonosno, svoje će strele u plamene strele pretvoriti.**

¹⁴ **Gle, onaj koji je zatrudneo pakoću, začeo je zlo i rodiće laž.**

¹⁵ **Jamu je iskopao i produbio, ali pašće u jamu koju je napravio.**

¹⁶ **Zlo će se njegovo vratiti njemu na glavu, i njemu na teme pašće nasilje njegovo.**

7:12 „Ako se ko od zla ne odvрати” (NASB: „ne pokaje”) Primitite uslov u savezu. Takođe primitite da je pokajanje, kao i vera, doživotno! Vidite sledeće posebne teme.

POSEBNA TEMA: POKAJANJE U STAROM ZAVETU

Ovaj koncept je suštinski značajan, ali ga je teško definisati. Većina nas ga definiše u odnosu na svoju denominacijsku pripadnost. Međutim, često se određena teološka definicija nameće za nekoliko hebrejskih (i grčkih) reči, koje ne moraju da se uklapaju u nju. Moramo se setiti da su novozavetni autori (osim Luke) mislili na hebrejskom koristeći koine grčki, te su hebrejski termini naša osnova. U ovom slučaju to su sledeća dva.

1. *nacham* (BDB 636, KB 688)
2. *shub* (BDB 996, KB 1427)

Prvi, *nacham*, za koji se čini da je prvobitno označavao dubok udah, koristi se sa nekoliko značenja.

- a. „odmor” ili „uteha” (npr. 1. Mojs 5:29; 24:67; 27:42; 37:35; 38:12; 50:2; često se koristi u imenima, up. 2. Car 15:14; 1. Dne 4:19; Nem 1:1; 7:7; Naum 1:1)
- b. „žaljenje” (npr. 1. Mojs 6:6,7)
- c. „promena stavova” (npr. 2. Mojs 13:17; 32:12,14; 4. Mojs 23:19)
- d. „saosećanje” (npr. 5. Mojs 32:36)

Primitite da sva ova značenja podrazumevaju snažne emocije! Ovo je suština: snažne emocije koje nas pokreću da nešto učinimo drugačije. Ta promena je često usmerena ka drugim ljudima, ali takođe i ka Bogu. Ova promena stavova i dela ka Bogu daje ovom terminu toliko veliki teološki značaj. Međutim, ovde moramo biti pažljivi. Za Boga je rečeno da se „kaje” ili da se „sažalio” (up. 1. Mojs 6:6,7; 2. Mojs 32:14; Sud 2:18; 1. Sam 15:11,35; Ps 106:45), ali to ne znači da On tuguje zbog greha ili greške, nego je to književni način za pokazivanje Božjeg saosećanja i brige (up. 4. Mojs 23:19; 1. Sam 15:29; Ps 110:4; Jer 4:27-28; Ez 24:14). Zaslužena kazna za greh i pobunu se ukida ako se grešnik zaista okrene od svog greha i okrene ka Bogu.

Ovaj termin ima široko semantičko polje. Kontekst je nužan za utvrđivanje značenja.

Drugi termin, *shub*, znači „okrenuti se” (okrenuti se od, okrenuti se nazad, okrenuti se ka). GLAGOL *shub* (BDB 996, KB 1427) znači „okrenuti se nazad“ ili „vratiti se“. Može se koristiti za:

1. okretanje od Boga, 4. Mojs 14:43; IsNav 22:16,18,23,29; Sud 2:19; 8:33; 1. Sam 15:11; 1. Car 9:6; Jer 3:19; 8:4
2. okretanje ka Bogu, 1. Car 8:33,48; 2. Dne 7:14; 15:4; 30:9; Ps 51:13; 116:7; Isa 6:10; 10:21,22; 31:6; Jer 3:7,12,14,22; 4:1; 5:3; Os 3:5; 5:4; 6:1; 7:10,16; 11:5; 14:1,2; Amos 4:6,8-11 (posebno vidite Jer 7 i Amos 4)
3. Gospod (YHWH) je prvobitno rekao Isaiji da se Juda neće/ ne može pokajati (up. Isa 6:10), ali ih On, ne prvi put, poziva da mu se vrate.

Pokajanje nije toliko emocija koliko je stav prema Bogu. To je preokretanje života, od sebe ka Njemu. To podrazumeva spremnost na promenu. Nije potpuni kraj greha, nego svakodnevno odustajanje od svesne pobune! To je preokretanje samo-usmerenih posledica pada iz 1. Mojs 3. Govori o Božjem liku i sličnosti sa Bogom (1. Mojs 1:26-27), iako je ona oštećena, obnovljena je! Ponovo je postalo moguće zajedništvo između Boga i palog čovečanstva.

U SZ pokajanje pre svega znači „promena ponašanja“, dok se u NZ „pokajanje“ pre svega odnosi na „promenu stavova“ (vidite POSEBNA TEMA: POKAJANJE U NOVOM ZAVETU). Oboje je nužan deo pravog biblijskog pokajanja. Takođe je nužno shvatiti da je pokajanje i inicijalni čin i neprekidan proces. Ovaj inicijalan čin možemo videti u Mk 1:15; Dap 3:16 i 19; 20:21, dok neprekidan proces možemo videti u 1. Jn 1:9; Otk 2 i 3. Pokajanje nije opcija (up. Lk 13:3,5)!

Ako je tačno da su dva savezna zahteva „pokajanje” i „vera” (npr. Mt 3:2; 4:17; Mk 1:4,15; 2:17; Lk 3:3,8; 5:32; 13:3,5; 15:7; 17:3), tada se *nacham* odnosi na snažna osećanja koja se bude kada osoba shvati svoj greh i okrene se od njega, dok se *shub* odnosi na okretanje od greha ka Bogu (jedan primer za ova dva duhovna čina je u Amos 4:6-11, „vi se niste vratili meni” [pet puta] i Amos 5:4,6,14, „tražite me... tražite Gospoda... tražite dobro, a ne zlo”).

Prvi važan primer moći pokajanja je Davidov greh sa Vitsavejom (up. 2. Sam 12; Ps 32,51). Taj greh je imao posledice za Davida, njegovu porodicu i Izrael, ali se David vratio u zajedništvo sa Bogom!

Čak se i pokvareni Manasija pokajao i oprosteno mu je (up. 2. Dne 33:12-13).

Oba ova termina su paralelno upotrebljena u Ps 90:13. Moramo prepoznati greh i svesno i lično se okrenuti od njega, kao i poželeti da tražimo Boga i Njegovu pravednost (up. Is 1:16-20). Pokajanje ima kognitivni aspekt, lični aspekt i moralni aspekt. Sva tri su nužna da bi se započeo novi odnos sa Bogom, ali i da bi se taj odnos održao. Snažna emocija kajanja postaje trajna posvećenost Bogu i za Boga!

POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST

Nije nimalo lako našom zapadnjačkom dijalektikom objasniti biblijsko učenje o hrišćanskom životu. Posebno kada pokušavamo da sistematizujemo očigledne paradokse i prividne isključivosti. Zato imamo sklonost da se priklonimo jednoj strani istine, na račun odbacivanja ili zanemarivanja one druge.

1. Da li je spasenje jednokratni događaj, svršeni čin pouzdanja u Hrista ili je reč o doživotnom i predanom učeništvu?
2. Da li je spasenje delo milosti koja suvereno odabire, ili je reč o pokajanju i veri kao našem odgovoru na božanski poziv?
3. Da li je jednom primljeno spasenje nemoguće izgubiti, ili postoji potreba trajnog istrajavanja u njemu?

Pitanje održanja, istrajavanja u spasenju je vekovno pitanje teologije. Problem nastaje prividnim sukobom nekih svetopisamskih odeljaka.

1. Tekstovi o sigurnosti spasenja
 - a. Isusove izjave u Jovanovom evanđelju (Jn 6:37; 10:28-29)
 - b. Pavlove izjave (Rim 8:35-39; Ef 1:13; 2:5,8-9; Fil 1:6; 2:13; 2. Sol 3:3; 2. Tim 1:12; 4:18)
 - c. Petrove izjave (1. Pet 1:4-5)
2. Tekstovi o potrebi za istrajnošću
 - a. Isusove izjave u sinoptičkim evanđeljima (Mt 10:22; 13:1-9,24-30; 24:13; Mk 13:13)

- b. Isusove izjave u Jovanovom evanđelju (Jn 8:31; 15:4-10)
- c. Pavlove izjave (Rim 11:22; 1. Kor 15:2; 2. Kor 13:5; Gal 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Fil 2:12; 3:18-20; Kol 1:23; 2. Tim 3:2)
- d. Izjave pisca Poslanice Jevrejima (2:1; 3:6,14; 4:14; 6:11)
- e. Jovanove izjave (1. Jn 2:6; 2. Jn 9; Otk 2:7,17,20; 3:5,12,21; 21:7)

Naše spasenje je duhovna stvarnost koja pripada središtu Božjeg srca, Njegovoj ljubavi i milosrđu, dobroti Trojedinog Boga. Niko ne može da se spase bez podsticaja Duha (up. Jn 6:44,65). Bog je taj koji je sve osmislio i propisao. On traži odgovor pokajanja i vere na svoj poziv. I to trenutni i trajni odgovor. To je Njegov zavetni odnos sa ljudskim rodом. A to podrazumeva privilegije i odgovornosti!

Spasenje je omogućeno svima. Isusova smrt doseže svaki naš greh i svaki atom ogrehovljene tvorevine! Bog se sam pobrinuo za put i način našeg povratka k Njemu. On želi da se mi svi, kao Njemu slična bića, odazovemo Hristovom pozivu ljubavi.

Ukoliko želite da se detaljnije informišete o ovoj temi vidite:

1. Dejl Mudi (Dale Moody), *Reč Istine (The Word of Truth)*, Eerdmans, 1981 (str. 348-365)
2. Huard Maršal (Howard Marshall), *Božja moć me čuva (Kept by the Power of God)*, Bethany Fellowship, 1969
3. Rober Šenk (Robert Shank), *Život u Sinu (Life in the Son)*, Westcott, 1961

Pismo oslovljava dva različita problema u ovoj sferi: (1) sigurnost kao dozvola da živimo sebično i besplodno ili (2) sigurnost kao ohrabrenje onima koji stradaju u službi i ličnim gresima.

No, problem nastaje kada pogrešni ljudi govore pogrešne stvari i grade teološke imperije na delimičnim biblijskim stihovima. Jer, nekim hrišćanima je očajnički potrebna dobra reč o sigurnosti spasenja, dok je drugima isto toliko potrebna opomena o predanju i izdržljivosti. U kojoj smo mi grupi?

Vidimo da je u istoriji postojala teološka rasprava o ovoj temi, Augustin nasuprot Pelagija i Kalvin nasuprot Armenija (polu pelagijanista). Tema rasprave je bilo spasenje: Da li osoba koja je zaista spasena mora da istraje u veri i plodnosti?

Kalvinisti naglašavaju biblijske tekstove o Božjoj suverenoj svemoći i našem sigurnom počivanju u njoj (Jn 10:27-30; Rim 8:31-39; 1. Jn 5:13,18; 1. Pet 1:3-5). Tu su i jaka glagolska vremena, poput PERFEKTA PARTICIPA PASIVNOG u Ef 2:5,8.

Arminijanci, opet, ističu one stihove Pisma koji upozoravaju, pozivaju: „istražite” i sl. (Mt 10:22; 24:9-13; Mk 13:13; Jn 15:4-6; 1. Kor 15:2; Gal 6:9; Otk 2:7,11,17,26; 3:5,12,21; 21:7). Takođe, pozivaju se – s čim se ja lično ne slažem – na Jev 6 i 10, kao na upozorenje protiv otpadništva. Isusove priče o sejaču (Mt 13; Mk 4) se takođe navode kao dokaz o mogućem prividu života i promene, baš kao i Jn 8:31-59. Kao što kalvinisti citiraju GLAGOLE u PERFEKTU upotrebljene za opis spasenja, arminijanci citiraju tekstove u PREZENTU kao što su 1. Kor 1:18; 15:2; 2. Kor 2:15.

Ovo je savršen primer kako teološki sistemi zloupotrebljavaju tumačenje teksta izvan konteksta (tzv. „proof-texting”). Naprosto, izabere se odgovarajuća grupa tekstova i ugradi se u doktrinarni blok, iako postoje tekstovi koji tome ne idu u prilog. Ovoga se po svaku cenu moramo čuvati. Naša zapadnjačka logika nas tera na ove sisteme, a ne otkrivenje Reči. Biblija je istočnjačka knjiga. Ona nam bez uvijanja objavljuje zbunjujuće istine koje su naizgled međusobno protivrečne. Svejedno, kao takve ih treba svakodnevno živeti. NZ nam objavljuje da smo sigurni u svom spasenju, ali i da treba da ga istrajno živimo iz dana u dan. Hrišćanski život je jasno prepoznatljiv čin spasenja, koji se po pokajanju i veri desio jednom i zauvek. Ali, spasenje nije gotov proizvod (ulaznica za nebo u džepu, polisa osiguranja), već živ odnos. Ono je svakodnevni odluka i uporno učenje. Evo kojim glagolskim vremenima ga opisuje NZ:

- AORIST (završeno delo) Dap 15:11; Rim 8:24; 2. Tim 1:9; Tit 3:5
- PERFEKAT (završeno delo sa trajnim posledicama) Ef 2:5,8
- PREZENT (trajna radnja) 1. Kor 1:18; 15:2; 2. Kor 2:15
- FUTUR (budući, ali izvesni događaj) Rim 5:8,10; 10:9; 1. Kor 3:15; Fil 1:28; 1. Sol 5:8-9; Jev 1:14; 9:28

7:12-13 Božja reakcija na ljude koji se nisu pokajali je sledeća (up. 5. Mojs 32:34-43)

1. On će naoštiti mač svoj (up. Ps 17:13)

2. nategnuće luk svoj (up. Zah 9:13)
3. pripremiće oružje smrtonosno
4. svoje će strele u plamene strele pretvoriti (up. Ps 38:2)

Ova terminologija se koristi za ratovanje. Ovo podržava teoriju da se sedmi stih obraća svim narodima, ne samo nevernim Izraelcima.

7:14-16 Međutim, čini se da se ovi stihovi odnose na lične neprijatelje, ne na narodne.

1. onaj koji je zatrudneo pakošću (vidite sledeću belešku)
2. začeo je zlo (up. Jov 15:35; Is 59:4)
3. rodiće laž
4. jamu je iskopao, Ps 7:15a

(Izgleda da su ovde povezane metafore o rađanju i lovu.) Primitite preokret (up. Pri 26:27; 28:10; Prop 10:8).

1. pašće u jamu koju je napravio, Ps 7:15b; 57:6
2. zlo će se njegovo vratiti njemu na glavu, Ps 7:16a,b

7:14

SSP	nevoljom
NSP, NRP	pakošću
DK	nepravdu

Ne postoji odgovarajuć GLAGOL za ovu IMENICU (BDB 19). Ne postoje reči sa istim korenom u semitskim jezicima. Koristi se u poetičnim poglavljima u Psalmima, Jovu i Pričama.

Moguće je da je njen koren reč koja označava „moć” ili „zloupotrebu moći” (NIDOTTE, vol. 1, str. 310). Gospod (YHWH) ovo mrzi (up. Ps 5:5; 11:5). To može da ukaže na neprikladno ponašanje u odnosu na savez u sledećim oblastima

1. slavljenje (up. Is 1:13; Zah 10:2)
2. politika (up. Is 31:2)
3. sudovi (up. Is 10:1; 29:20)
4. ratovanje (Ps 56:7)

Ovaj termin označava srce koje oseća neprijateljstvo protiv Boga i Njegovih ljudi.

NSP: PSALAM 7:17

¹⁷ Hvaliću Gospoda zbog pravednosti njegove, i pesmom ću slaviti ime Svevišnjeg Gospoda.

7:17 „Hvaliću... pesmom ću slaviti” Ovo su dva KOHORTATIVA (zaveta).

1. hvaliću – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. pesmom ću slaviti – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV

Rečnik NIDOTTE, vol. 2, str. 406, #3, ukazuje da su „ponude zahvalnosti” praćene verbalnim izrazima zahvalnosti (tj. pesmama, up. Ps 107:22; 116:17; Jona 2:9). Plač Jeremijin često sadrži zahvalnice ili pohvale (up. Ps 35:18; 43:4; 54:6; 56:12; 57:9; 69:30; 71:22; 109:30; 140:13; 142:7).

▣ „ime... Gospoda” Vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12.

▣ „Svevišnjeg” Ovaj hebrejski naziv, *Elyon* (BDB 751 II) često se koristi u Psalmima kao naziv za Gospoda (YHWH), (up. 1. Mojs 14:19; 4. Mojs 24:16; 5. Mojs 32:8; Ps 9:2; 18:13; 21:7; 46:4; 47:2, i mnogi drugi). Potiče od reči „visok” ili „viši” (BDB 751 I). Povezan je sa Gospodom (YHWH) u 47:2, gde je paralelan sa nazivom „Car nad celom zemljom”. U Ps 9:2 i 92:1 se ponavlja isti izraz iz Ps 7:17.

Ovo je bio naziv za vrhovnog boga hananskog panteona. Moguće je da je Izrael preuzeo ovo ime (kao i imena bogova iz Vavilona i Persije) kao način da izrazi da je njihov Bog jedini pravi Bog! Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Koja je teološka razlika između „*Jahve*” (YHWH) i „*Elohim*”?
2. Za šta psalmistu optužuju njegovi neprijatelji u stihovima 3-4?
3. Šta znači izraz „Bog ispituje srce i bubrege”?
4. Objasnite razliku između hebrejske i grčke reči za „pokajati se”.
5. Objasnite književni koncept „preokreta”. Zašto se on tako često koristi u Bibliji?

PSALAM 8

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnja slava i ljudsko dostojanstvo <u>MT uvod</u> „Upravitelju pevačkom. Uz harfu. Davidov Psalam.”	Gospodnja slava u tvorevini	Himna koja hvali Božju slavu i od Boga dato dostojanstvo ljudskih bića	Božja slava i ljudsko dostojanstvo	Moć Božjeg imena
8:1-2	8:1	8:1a 8:1b-2	8:1-2	8:1a 8:1b-2
8:3-8	8:2 8:3-5 8:6-8	8:3-4 8:5-8	8:3-4 8:5-8	8:3-4 8:5-6 8:7-8
8:9	8:9	8:9	8:9	8:9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 8:1-2

**¹ O Gospode, Gospode naš,
kako je slavno ime tvoje po svoj zemlji,
o veličanstvu tvome govori se nad nebesima!**
**² Iz usta dece i odojčadi pokazao si silu svoju,
zbog protivnika svojih,
kako bi zaustavio neprijatelja i osvetnika.**

8:1 „O Gospode, Gospode naš” Ovo je kombinacija reči

1. *Jahve* (YHWH) – savezno ime (BDB 217) za Boga (vidite posebnu temu kod Ps 1:1)
2. *Adon* – termin (BDB 10) koji znači „vlasnik”, „muž”, ili „gospodar”. Ovde je upotrebljen u MNOŽINI.

Osim ovde, ovaj naziv se u Psalmima uvek koristi u JEDNINI (up. Ps 45:12; 57:5; 105:21; 110:1; 114:7, osim u 136:3, gde je upotrebljen KONSTRUKT „Gospodar nad Gospodarima). Dakle, ovo je sigurno primer „MNOŽINE VELIČANSTVA”.

On se koristi za jednog Boga, ali je u Ps 110:1 upotrebljen dva puta, za Gospoda (YHWH) i za Njegovog Mesiju (up. Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42,43; Dap 2:34,35; Jev 1:13).

U prevodima na engleski se ova dva termina razlikuju po tome što se *Jahve* (YHWH) piše svim velikim slovima GOSPOD (engl. LORD), a *Adon* sa prvim velikim slovom, Gospod (engl. Lord).

SSP, DK **veličanstveno**
NSP, NRP **veličanstvu**

Ovaj hebrejski PRIDEV (BDB 12) se koristi za stvari, ljude i za Boga. Kada se koristi za Boga, to je pokušaj opisivanja Njegove nezamislive grandioznosti (up. Ps 76:4; 93:4).

Kao IMENICA (ne GLAGOL) koristi se za odeću.

1. Isavova kosa kao ogrtač od dlake – 1. Mojs 25:25
2. skupoceni ogrtač kojeg je Ahan ukrao iz Jerihona – IsNav 7:21,24
3. Ilijin ogrtač (simbol Gospodnje (YHWH) potvrde) – 1. Car 19:13,19; 2. Car 2:8,13,14
4. dlakavi ogrtač proroka (simbol njegove proročke uloge) – Zah 13:4

Može da označava i

1. slavu – Zah 11:3
2. raskoš – Ez 17:8

Moguće je da se ovaj izraz tiče teme (Božje mesto u tvorevini), a da se IMENICA „veličanstvenost” (za odeću) odnosi na Is 6:1-4.

▣ „**ime**” Ovo se odnosi na samog Gospoda (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 5:11-12.

▣ „**po svoj zemlji**” ovo se odnosi na celokupnu tvorevinu (up. Ps 104; vidite posebnu temu kod Ps 1:2). Gospod (YHWH) je jedini pravi Stvoritelj, Bog koji otkupljuje (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7).

▣ „**o veličanstvu tvome govori se nad nebesima**” Postoji nekoliko nedoumica oko ovog izraza na hebrejskom.

1. MT koristi IMPERATIV GLAGOLA „dati” (BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV), „postavi svoje veličanstvo nad nebesima” (vidite POSEBNA TEMA: NEBO (SZ) kod Ps 2:4).
2. UBS tekstualni projekat (str. 169, vidite NIV) koristi INFINITIV istog GLAGOLA „postavio si svoje veličanstvo nad nebesima” (UBS ovoj promeni daje oznaku „D”, tj. „malo verovatno”).
3. NET Biblija ovo shvata kao PERFEEKAT ili IMPERFEKT, „ti koji si postavio svoje veličanstvo nad nebesima” (str. 857).
4. Sidro Biblija (The Anchor Bible), vol. 16, str. 45, ga prevodi kao: „obožavaću tvoje veličanstvo nad nebesima”, povezujući GLAGOL sa njegovom upotrebom u ugaritskom jeziku.
5. UBS priručnik o Psalmima (str. 78-79, up. REB) ga je preformulisao u „govoriti” ili „hvaliti” „o veličanstvu tvome govori se/tvoje veličanstvo hvali se nad nebesima” (vidite POSEBNA TEMA: NEBESA kod Ps 2:4).

Samo jedna lična napomena, volim ovaj Psalam i pesmu „Veličanstvenost i slava tvog imena” („The Majesty and Glory of Your Name”). Na prelep način osećam Božje prisustvo kada razmišljam o ovoj poruci o Božjoj neshvatljivoj veličanstvenosti. Ne želim da akademsko pitanje skrene pažnju sa ove poruke slavljenja. Istovremeno, želim da znam tačnu poruku nadahnutog autora. Neka nam Božji Duh pomogne da ga upoznamo, da ga objavljujemo i da živimo u svetlosti Njegovog prisustva!

▣ „nad nebesima” Ovo se može shvatiti na nekoliko načina.

1. ceo stih veliča Boga Stvoritelja
2. pohvale Bogu stižu sve do nebesa
3. tvorevina otkriva/pokazuje slavu/veličanstvenost svog Stvoritelja (tj. noćno nebo, Ps 8:3)

Vidite POSEBNA TEMA: NEBO i POSEBNA TEMA: NEBESA.

8:2 „Iz usta dece i odojčadi” Očigledno je da je ovo hiperbola. Odojčad ne može da govori, a ipak samo njihovo prisustvo pokazuje slavu i veličanstvenost Boga i Njegove tvorevine. To je prirodno otkrivenje iz Ps 19:1-6. Bog je vidljiv u tvorevini (up. Rim 1:19-20; 2:14-16). Isus citira ovaj stih iz LXX obraćajući se farisejima koji posmatraju Njegov „trijumfalni ulazak” u Jerusolim u Mt 21:16.

SSP	učinio si da ti... stižu hvalospevi
NSP, NRP	pokazao si silu
DK	činiš sebi hvalu

GLAGOL (BDB 413, KB 417, *Piel* PERFEKT, up. Ps 89:11, *Qal* PERFEKT) znači „uspostaviti” (up. 1. Dne 9:22) ili „zasnovati” (up. IsNav 6:26; 1. Car 16:34; Jez 3:10; Is 14:32; 28:16).

Reč „sila” (BDB 738) obično označava „snagu”, ali se u ovom kontekstu odnosi na „odbrambeno uporište”.

Postoji igra reči između „odojčadi” (BDB 413) i „uspostaviti” (BDB 413).

Gospod (YHWH), Stvoritelj, vidljiv je i na nebesima i u najmanjima. Celokupna tvorevina govori o Njegovom prisustvu i nameri!

Tačno značenje ovog stiha nije poznato, ali čini se da su deca koja otkrivaju Božju veličanstvenost napadnuta, a Bog ih brani i štiti, kao i sve koji otkrivaju Njegove istine!

8:2b Primetite PARTICIPE koji govore o zlim suparnicima.

1. protivnici – BDB 865 II, KB 1058, *Qal* PARTICIP
2. neprijatelji – BDB 33, KB 38, *Qal* PARTICIP
3. osvetnici – BDB 667, KB 721, *Hithpael* PARTICIP

Vidite belešku o nazivima za psalmistine suparnike kod Ps 1:5 i 5:10.

NSP: PSALAM 8:3-8

³ Kada gledam nebesa tvoja, delo prsta tvojih,
mesec i zvezde koje si načinio,

⁴ šta je smrtni čovek da na njega misliš,
čovek zemaljski da se o njemu brineš?

⁵ Učinio si ga malo manjim od onih što su bogu slični,
slavom i čašću si ga krunisao.

⁶ Dao si mu da vlada nad delima ruku tvojih,
sve si stavio pod noge njegove:

⁷ svu sitnu stoku i goveda,
životinje poljske.

⁸ Ptice nebeske i ribe morske,
sve što pliva putevima morskim.

8:3 Ovaj stih govori o zadivljenosti ljudi dok gledaju noćno nebo. Za mnoge na drevnom Bliskom Istoku, ono je bilo izvor sujeverja i straha. Međutim, za Izraelce, ono je bilo Gospodnje (YHWH) slikarsko platno (up. 1. Mojs 1:14-19).

GLAGOL „načiniti” (BDB 465, KB 464, *Polel* PERFEKT) upotrebljen je za Božje stvaranje i u Ps 24:2; 119:90. Sledeći stih govori o Božjem stvaranju ljudi (up. 5. Mojs 32:6). Tvorevina, prelepa tvorevina, ima svoju svrhu — da bude platforma za zajedništvo Boga i čovečanstva (vidite belešku kod Ps 2:8). Sve u Bibliji između 1. Mojs 3 i Otk 20 govori o tome kako Bog obnavlja zajedništvo izgubljeno i Edenu. Nije slučajno što su 1. Mojs 1-2 i Otk 21-22 paralelni!

▣ **„delo prsta tvojih”** Ovo je antropomorfan jezik. Vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6. Predlažem da pročitate sedmo poglavlje u knjizi *Stavovi drevnog Bliskog Istoka i Stari zavet (ANE Thought and the OT)*, „Kosmička geografija” („Cosmic Geography”), autora Džona H. Voltona (John H. Walton), str. 165-178, kao način da savremeni čitalac shvati svet drevnog Bliskog Istoka, toliko drugačiji od našeg! Na drevnom Bliskom Istoku je obožavanje sunca i meseca bilo uobičajeno. 1. Mojs 1 negira vavilonska astralna božanstva, kao što egipatske pošasti negiraju egipatske bogove prirode. Bog stvara nebeska tela (up. 1. Mojs 1:14-19) i upravlja nad njima.

POSEBNA TEMA: SLAVLJENJE MESECA

Slavljenje meseca bilo je najrasprostranjenija mitologija na drevnom Bliskom Istoku, počevši od Sumera. Ovaj mit je imao i muški i ženski aspekt. Prvobitno je bog meseca rođen tako što je bog neba, *Enlil*, silovao boginju plodnosti, *Ninlil*. *Enlil* je zbog tog čina izbačen iz panteona i osuđen na podzemni svet, ali kada je *Ninlil* saznala da je trudna, ona mu se pridružila. Detetu, nazvanom *Sin*, bilo je dozvoljeno da se noću popne na nebo.

Slavljenje meseca zavisi od faze u kojoj se on nalazi.

1. novi mesec – *Asimbabbar*
2. polumesec – *Sin*
3. pun mesec – *Nanaa* (sumerski: „iluminacija” od *En-su*, „gospodar mudrosti”)

U suštini, ovi nazivi znače „mudri gospodar” (tj. *Suen*) ili „iluminacija” (*Nanaa*) i slavljani su u Uru Haldejskom. Sam grad je imao drugo ime, *Nannar*. Par plodnosti je slavljen u Ziguratima (velikim piramidama sa ravnim krovovima) smeštenim u tom gradu. Bog sunca (*Shamash*) bio je prvo dete ovog para, a kasnije je rođena *Ereshkigal* (kraljica podzemnog sveta) i *I Nanna* (kraljica neba).

Kult je bio rasprostranjen po celom drevnom Bliskom Istoku, ali su osnovni centri slavljenja bili sledeći:

1. Ur
2. Haran
3. Tema
4. Hanan
5. Meka

U suštini je ova mitologija povezala važnost plodnosti i slavljenje astralnih tela.

SZ odbacuje slavljenje astralnih tela (up. 5. Mojs 4:19; 17:3; 2. Car 21:3,5; 23:5; Jer 8:2; 19:13; Sof 1:5) i slavljenje plodnosti (tj. *Ba'al* i *Asherah*, ugaritske poeme). Jevreji, nomadski narod u početku, su bili oprezni odbijajući slavljenje meseca zato što je u suštini slavljenje meseca bilo karakteristično za nomadske narode koji su putovali noću, dok su sedeoci ili poljoprivredne zajednice više slavile sunce. Kada su nomadi postali sedeoci, slavljenje astralnih tela je postalo problem u celini.

8:4 Primetite sinonimni paralelizam između ove dve poetične izjave, posebno između „čovek” (BDB 60, *enosh*, up. Ps 9:20, takođe vidite Ps 103:14) i „sin čovečiji” (BDB 119 KONSTRUKT BDB 9, „sin čovečiji”, „*ben Adam*,” up. Ps 144:3). Prvi termin, *enosh*, ima dva značenja.

1. BDB 60 I – slab, bolestan, krhak (od hebrejskog GLAGOLA; *Niphal*, 2. Sam 12:15; *Qal* PASIVNI, Isa 17:11; Jer 15:18; 17:9)
2. BDB 60 II – čovečanstvo, kao što je upotrebljeno ovde, bez konotacije slabosti, čak suprotno

Drugi termin/izraz, „sin čovečiji” je hebrejski idiom za ljudsko biće (tj. Ps 146:3; Ez 2:1). Gospod (YHWH) posvećuje posebnu pažnju svojoj najznačajnijoj tvorevini, stvorenoj po Njegovom obličju (up. 1. Mojs 1:26-27), radi zajedništva (up. 1. Mojs 3:8). Ljudi su važna bića, u jedinstvenom odnosu sa Bogom. Mi smo deo njegove kreacije, i to ne samo fizički! Iako smo stvoreni, mi smo večna, duhovna bića.

Ljudi su na višem duhovnom nivou od anđela. Znam da to zvuči besmisleno, ali razmislite sa mnom.

1. nikada se za anđele ne kaže da su napravljeni po Božjem obličju niti da su nalik Bogu (up. 1. Mojs 1:26-27)
2. Isus nije umro da bi otkupio anđele (up. Jev 2:14-16)
3. vernici će suditi anđelima (up. 1. Kor 6:3)
4. uloga anđela je da služe ljudima (up. Jev 1:14)

U sumerskom, a kasnije i vavilonskom, mitu o stvaranju, ljudi su bučni, naporni i zamenljivi (vidite uvodne beleške za 1. Mojs 1-11), ali u Bibliji je upravo suprotno. Oni su u fokusu Gospodnjeg (YHWH) kreativnog delovanja.

SSP	da ga se sećaš
NSP, NRP	da na njega misliš
DK	te ga se opominješ

Ovaj GLAGOL (BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKT) znači „prisećati se”, u smislu „misliti o nečemu dobronamerno” (up. Ps 9:12; 78:39; 98:3; 103:14; 105:8,42; 106:45; 111:5; 115:12; 136:23). Obično se u Bibliji od Boga traži da „zaboravi” ljudske grehove, a od ljudi se traži da „se sećaju” Boga, ali ovde je psalmist zadivljen veličinom i lepotom tvorevine i shvatanjem da Stvoritelj posvećuje vreme tome da brine o jednoj posebnoj vrsti na ovoj planeti! Ali ovo je intelektualno/teološko pitanje, zar ne (tj. naturalizam ili svesni stvoritelj)?

8:5 U ovom stihu se jasno vidi ljudsko dostojanstvo i vrednost. „Učinio si ga” je GLAGOL (BDB 341, KB 338, *Piel* IMPERFEKT, up. Prop 4:8) koji znači da smo napravljeni „malo manjim” od samog Boga (*Elohim*). LXX prevodi ovu reč kao manjim od „anđela” (up. Jev 2:7), ali je iz konteksta Ps 8 jasno da se ovo odnosi na Boga, zato što ovaj Psalam govori o Božjem stvaranju u Postanku. Međutim, moguće je da MNOŽINA iz 1. Mojs 1:26; 3:22; 11:7 ukazuje na Božji nebeski sabor (up. 1. Car 22:19-23; Jov 1:6; 2:1; Ps 82:1,6; 86:8; 89:6,8; Dan 7:10), te stoga govori i o anđelima (up. 1. Mojs 3:5). Ipak, ja mislim da je najtačniji prevod „manjim od Boga” zbog konteksta.

Primitite da je *enosh/ben Adam* krunisan

1. slavom – BDB 458
2. čašću – BDB 214

Čovečanstvo je najviša Božja tvorevina. Ljudi su stvoreni za zajedništvo sa Bogom. Njihova uloga je da budu nadglednici na zemlji (up. 1. Mojs 1:28). Celokupna fizička tvorevina je pozornica za Boga i čovečanstvo da se sretnu i upoznaju (up. 1. Mojs 3:8).

8:6-8 Kao što Ps 8:3 govori o 1. Mojs 1, ista tema je i u 6. stihu (up. 1. Mojs 1:28). Ljudi su bili Božji nadglednici u vrtu (i po tome i u celoj tvorevini). Ljudi vladaju (BDB 605, KB 647, *Hiphil* IMPERFEKT), pokoravaju (BDB 461, KB 460, *Qal* IMPERATIV, up. 1. Mojs 1:28) i imaju vlast (BDB 921, KB 1190, *Qal* IMPERATIV, up. 1. Mojs 1:28) samo preko svoje veze sa Bogom! Mi smo nadglednici!

8:6 „delima ruku tvojih” Ovo se odnosi na 1. Mojs 1 (up. Jov 14:15; Ps 92:4; 138:8; 143:5), kao i na „delo prsta tvojih” u 3. stihu (up. Ps 102:25). Zanimljivo je da u 1. Mojs 1 Bog stvara izgovorenim rečima. Samo čovečanstvo stvara lično u 1. Mojs 2:7. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK) kod Ps 2:4-6.

8:7 Redosled stvaranja ovih bića je paralelan sa 1. Mojs 1. Ovaj Psalam (kao i Ps 104) mora se tumačiti u odnosu na 1. Mojs 1! Da je 1. Mojs 1-2 deo Psalama, mi ne bismo raspravljali o tome kojem žanru ovaj tekst pripada ili da li je doslovna istina!

NSP: PSALAM 8:9

⁹ O Gospode, Gospode naš,

kako je veličanstveno ime tvoje po svoj zemlji!

8:9 Ovaj Psalam završava kao što je i započeo (stih 1b). Osnovna tema i glavni lik u Bibliji je Bog!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako su povezani „nebesa” i „odojčad”?
2. Da li Gospod (YHWH) ima „prste”?
3. Zašto je teološki značajno to što je Gospod (YHWH) stvorio sunce i mesec?
4. Kako su povezani „čovek” iz stiha 4a i „sin čovečiji” iz stiha 4b?
5. Da li je čovek malo niži od anđela ili od Boga? Zašto?

PSALAM 9

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam zahvalnosti za Božju pravdu <u>MT uvod</u> „Upravitelju pevačkom. Davidov Psalam.”	Molitva i zahvalnost za Gospodnje pravedne presude	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (Psalam 9-10, tužbalica)	Zahvalnost Bogu za Njegovu pravdu	Bog uništava zle i spasava potlačene (Psalam 9-10) akrostih
9:1-2	9:1-2	9:1-2	9:1-2	9:1 (<i>Aleph</i>) 9:2
9:3-6	9:3-5 9:6-8	9:3-4 9:5-6	9:3-4 9:5-6	9:3-4 (<i>Bet</i>) 9:5-6 (<i>Gimel</i>)
9:7-10	9:9-10	9:7-8 9:9-10	9:7-8 9:9-10	9:7-8 (<i>He</i>) 9:9-10 (<i>Waw</i>)
9:11-16	9:11-12 9:13-14 9:15-16	9:11-12 9:13-14 9:15-16	9:11-12 9:13-14 9:15-16	9:11-12 (<i>Zain</i>) 9:13-14 (<i>Het</i>) 9:15-16 (<i>Tet</i>)
9:17-20	9:17-18 9:19-20	9:17 9:19-20	9:17-18 9:19-20	9:17 (<i>Yod</i>) 9:18 (<i>Kaph</i>) 9:19-20

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Nova jerusalimska Biblija (NJB) navodi da Ps 9 i Ps 10 sačinjavaju delimičan akrostih (up. LXX).
- B. Akrostih je posebna vrsta poezije. Da bi se svako slovo uklopilo
 1. koriste se retke reči
 2. koriste se retki oblici reči
 3. neke rečenice su izobličene
 4. koriste se neobične metafore i figurativan jezik
 5. upotreba PREDLOGA

Drevni ljudi su verovali da alfabet ima magično značenje (tj. Kabala, *Ras Šamra* tekstovi).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 9:1-2

¹ Hvaliću te, Gospode, svim srcem svojim;
objavljivaću sva čudesna dela tvoja.

² Radovaću se i veseliti,
i pesmom ću hvaliti ime tvoje, Svevišnji.

9:1-2 Ova uvodna strofa sadrži pet KOHORTATIVA.

1. hvaliću te – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. objavljivaću – BDB 707, KB 765, *Piel* KOHORTATIV
3. radovaću se – BDB 970, KB 1333, *Qal* KOHORTATIV
4. veseliti – BDB 763, KB 836, *Qal* KOHORTATIV
5. pesmom ću hvaliti – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV

Svi oni se odnose na Gospoda (tj. Svevišnjeg). Zahvalnost i pohvale su ljudska dužnost. To su znakovi/dokazi intimnog, ličnog, svakodnevnog odnosa sa Bogom.

Primitite vezu između četiri stvari za koje autor kaže da će ih uraditi u stihovima 1-2 i pet stvari koje je Bog uradio u Ps 9:4-6. Gospod (YHWH) je reagovao! Sada ga Njegovi sledbenici mogu hvaliti!

9:1 „svim srcem svojim” Ovo je hebrejski idiom za potpunu posvećenost (up. Ps 86:12; 111:1; 138:1; 1. Car 8:23,61; 11:4; 1. Dne 28:9). Za „srce” vidite posebnu temu kod Ps 4:7.

SSP	delima čudesnim
NSP, NRP	čudesna dela
DK	čudesa

Ovo je hebrejski KONSTRUKT (BDB 481 i BDB 810, *Niphal* PARTICIP). Vidite sledeću posebnu temu.

9:2 „Radovaću se i veseliti, i pesmom ću hvaliti ime tvoje” (NASB i DK: „o Tebi.... imenu Tvom”) Ovo su paralele. Primitite lični element u slavljenju. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 5:11-12.

NSP: PSALAM 9:3-6

³ Kad ustuknu neprijatelji moji,
posrnuće i izginuće pred tobom.

⁴ Jer ti si podržao pravdu moju i parnicu moju,
sedeo si na prestolu i pravedno sudio.

⁵ Prekorio si narode, uništio zle.

Ime si njihovo izbrisao za sva vremena, zauvek,

⁶ Tvoji su neprijatelji za svagda opustošeni,
a i gradovi koje si iz korena iščupao.

Nestaće i spomena na neprijatelje.

9:3-6 Ova strofa veliča Gospoda (YHWH) kao pravednog Sudiju (up. Ps 9:4b).

Primitite šta On čini neprijateljima.

1. ustuknu neprijatelji, stih 3a – BDB 996, KB 1427, *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA (tj. u bitci)
2. posrnuće, stih 3b – BDB 505, KB 502, *Niphal* IMPERFEKT
3. izginuće, stih 3b – BDB 1, KB 2, *Qal* IMPERFEKT

4. prekorio si narode, stih 5a – BDB 172, KB 199, *Qal* PERFEKAT (NET Biblija smatra da se ovo odnosi na „borbeni poklič”, str. 858, #19)
5. uništio zle, stih 5a – BDB 1, KB 2, *Piel* PERFEKT
6. ime si njihovo izbrisao, stih 5b – BDB 562, KB 567, *Qal* PERFEKAT (tj. umrli su u bitci)
7. neprijatelji za svagda opustošeni, a i gradovi, stih 6 – BDB 684, KB 737, *Qal* PERFEKT

Primitite kako je Gospod (YHWH) opisan.

1. ti si podržao pravdu moju i parnicu moju
2. sedeo si na prestolu i pravedno sudio
3. up. Ps 9:7-8 (naglasak se ponavlja u sledećoj strofi)

Da li je moguće da se „pravedna parnica” odnosi na to da Gospod (YHWH) postavlja psalmistu za cara nad svojim saveznim narodom.

9:3 „izginuće pred tobom” Primitite da se ovaj GLAGOL (BDB 1, KB 2) ponavlja u stihovima 5, 6, 18. Koristi se za

1. pojedinačne neprijatelje
2. narode
3. nevoljnike (negacija)

Očigledno je da se odnosi na fizički život, ali i na spoljašnje postojanje (up. stih 6, hebrejski idiom). Suprotstavljanje Bogu i Njegovom narodu je opasna aktivnost sa privremenim i eshatološkim posledicama.

9:5 „narode” Isti prelaz sa pojedinačnog na „narode” (up. Ps 9:17-20) vidimo i u Ps 7:6-7. Mnogi Psalmi koje su pisali pojedinci počeli su da se koriste u grupnim slavljenjima. Takođe vidite da je Gospod (YHWH) predstavljen kao Sudija i u Ps 7:7 (up. Ps 9:4-6,7-8).

▣ **„Ime si njihovo izbrisao za sva vremena, zauvek”** Primitite kako se ponavlja kazna „za sva vremena, zauvek” (up. Ps 69:28).

1. izbrisao, stih 5 (*Qal* PERFEKT, up. Ps 69:28; takođe vidite 4. Mojs 5:23; 5. Mojs 9:14; 25:19; 29:20)
2. za sva vremena, zauvek, stih 5 (vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA)
3. za svagda opustošeni, stih 6 (*Piel* PERFEKT, up. Jer 25:9; 49:13)
4. nestaće i spomena, stih 6 (*Qal* PERFEKT, up. Ps 34:16; 109:15)

Stihovi 5-6 me podsećaju na uvodni deo Malahije 1, gde se samo postojanje Izraela upoređuje sa potpunom propašću Edoma, kao dokaz Gospodnje (YHWH) savezne ljubavi. Gde su narodi koji su tada okruživali Izrael? Oni su nestali tokom istorije, ali ne i Izrael!

Moguće je da se GLAGOL „izbrisati” (#1) odnosi na knjigu života.

POSEBNA TEMA: DOVEKA ('OLAM)

Etimologija hebrejske reči 'olam, עולם) BDB 761) je nepoznata (NIDOTTE, vol. 3, str. 345). Ima nekoliko značenja (koja su uglavnom određena kontekstom). Slede odabrani primeri.

1. drevne stvari
 - a. narodi, 1. Mojs 6:4; 1. Sam 27:8; Jer 5:15; 28:8
 - b. mesta, Isa 58:12; 61:4
 - c. Bog, Ps 93:2; Pri 8:23; Isa 63:16
 - d. stvari, 1. Mojs 49:26; Jov 22:15; Ps 24:7,9; Isa 46:9
 - e. vreme, 5. Mojs 32:7; Isa 51:9; 63:9,11
2. buduće vreme
 - a. nečiji život, 2. Mojs 21:6; 5. Mojs 15:17; 1. Sam 1:22; 27:12
 - b. hiperbola za cara, 1. Car 1:31; Ps 61:7; Nem 2:3
 - c. neprekidno postojanje
 - (1) zemlja, Ps 78:69; 104:5; Prop 1:4

- (2) nebo, Ps 148:5
- d. Božje postojanje
- (1) 1. Mojs 21:33
 - (2) 2. Mojs 15:18
 - (3) 5. Mojs 32:40
 - (4) Ps 93:2
 - (5) Isa 40:28
 - (6) Jer 10:10
 - (7) Dan 12:7
- e. savez
- (1) 1. Mojs 9:12,16; 17:7,13,19
 - (2) 2. Mojs 31:16
 - (3) 3. Mojs 24:8
 - (4) 4. Mojs 18:19
 - (5) 2. Sam 23:5
 - (6) Ps 105:10
 - (7) Isa 24:5; 55:3; 61:8
 - (8) Jer 32:40; 50:5
- f. poseban savez sa Davidom
- (1) 2. Sam 7:13,16,25,29; 22:51; 23:5
 - (2) 1. Car 2:33,45; 9:5
 - (3) 2. Dne 13:5
 - (4) Ps 18:50; 89:4,28,36,37
 - (5) Isa 9:7; 16:5; 37:35; 55:3
- g. Božji Mesija
- (1) Ps 45:2; 72:17; 89:35-36; 110:4
 - (2) Isa 9:6
- h. Božji zakoni
- (1) 2. Mojs 29:28; 30:21
 - (2) 3. Mojs 6:18,22; 7:34; 10:15; 24:9
 - (3) 4. Mojs 18:8,11,19, Ps 119:89,160
- i. Božja obećanja
- (1) 2. Sam 7:13,16,25; 22:51
 - (2) 1. Car 9:5
 - (3) Ps 18:50
 - (4) Isa 40:8
- j. Avramovi potomci i Obećana zemlja
- (1) 1. Mojs 13:15; 17:19; 48:4
 - (2) 2. Mojs 32:13
 - (3) 1. Dne 16:17
- k. savezni praznici
- (1) 2. Mojs 12:14,17,24
 - (2) 3. Mojs 23:14,21,41
 - (3) 4. Mojs 10:8
- l. večnost
- (1) 1. Car 8:13
 - (2) Ps 61:7-8; 77:8; 90:2; 103:17; 145:13
 - (3) Isa 26:4; 45:17
 - (4) Dan 9:24
- m. šta Psalmi kažu da će vernici doveka raditi
- (1) zahvaljivati se, Ps 30:12; 79:13

- (2) boraviti u Njegovom prisustvu, Ps 41:12; 61:4,7
- (3) verovati Njegovoj milosti, Ps 52:8
- (4) slaviti Gospoda, Ps 52:9
- (5) pevati hvale, Ps 61:8; 89:1
- (6) objavljivati Njegovu pravdu, Ps 75:9
- (7) veličati Njegovo ime, Ps 86:12; 145:2
- (8) blagosiljati Njegovo ime, Ps 145:1

n. u Isaiji opisuje novo doba

- (1) večan savez, Isa 24:5; 55:3; 61:8
- (2) Gospod večna stena, Isa 26:4
- (3) večna radost, Isa 35:10; 51:11; 61:7
- (4) večan Bog, Isa 40:28
- (5) večno spasenje, Isa 45:17
- (6) večna ljubav/dobrota (*Hesed*), Isa 54:8
- (7) večan znak, Isa 55:13
- (8) večno ime, Isa 56:5; 63:12,16
- (9) večna svetlost, Isa 60:19,20

Negativna upotreba se tiče večne kazne zlih i vidimo je u Isa 33:14, „večni plamen“. Isaija često koristi plamen da opiše Božji gnev (up. Isa 9:18,19; 10:16; 47:14), ali je on samo u Isa 33:14 opisan kao „večan“.

- 3. unazad i unapred u vremenu („od oduvek do zauvek“)
 - a. Ps 41:13 (blagoslovljen Gospod)
 - b. Ps 90:2 (sam Bog)
 - c. Ps 103:17 (Gospodnja ljubav)

Ne zaboravite, kontekst određuje raspon značenja termina. Večni savezi i obećanja su uslovni (tj. Jer 7). Pazite da ne učitavate svoje savremene poglede na vreme ili svoju novozavetnu sistematsku teologiju u svaku upotrebu ove veoma fluidne reči u SZ. NZ univerzalizuje obećanja iz SZ. (vidite POSEBNA TEMA: STAROZAVETNA PREDSKAZANJA BUDUĆNOSTI NASUPROT NOVOZAVETNIH PREDSKAZANJA).

POSEBNA TEMA: DVE BOŽIJE KNJIGE

- A. Bog se otkrio na dva načina. Kroz
 - 1. prirodu (tj. tvorevinu, up. Ps 19:1-6 i ovo se naziva „prirodno otkrivenje“)
 - 2. Pismo (up. Ps 19:7-14 i ovo se naziva „posebno otkrivenje“)
 Zbog ovoga ja ne mislim da postoji sukob između nauke i vere, sva istina je Božja istina. Molim vas da pogledate moj komentar o 1. Mojs 1-11 koji se može besplatno preuzeti sa www.freebiblecommentary.org
- B. U Bibliji se spominju dve knjige (up. Dan 7:10; Otk 20:12)
 - 1. Knjiga koja sadrži ljudska dela, i dobra i loša. U nekom smislu, ovo je metafora za Božje pamćenje, da će jednog dana svi ljudi odgovarati pred svojim Stvoriteljem za to kako su iskoristili dar života.
 - a. Ps 56:8; 139:16
 - b. Is 65:6
 - c. Mal 3:16
 - d. Otk 20:12-13
 - 2. Knjiga koja sadrži spisak svih koji imaju odnos u veri/pokajanju/pokoravanju sa Gospodom (YHWH)/Isusom. Ovo je metafora za Božje pamćenje onih koji su otkupljeni i koje čeka nebo.
 - a. 2. Mojs 32:32-33
 - b. Ps 69:28
 - c. Is 4:3

- d. Dan 12:1
- e. Fil 4:3
- f. Jev 12:23
- g. Otk 3:5; 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27
- h. spominje se i u I Enoh 47:3; 81:1-2; 103:2; 108:3

Ove knjige predstavljaju Božju odanost svojoj Reči. Bog pamti grehove onih koji se bune i odbijaju; ali zaboravlja grehove onih koji se kaju, veruju, pokoravaju, služe i istrajavaju (up. Ps 103:11-13; Is 1:18; 38:17; 43:25; 44:22; Mih 7:19). Postoje brojne potvrde i uverenja o Božjem nepromenljivom milostivom karakteru, obećanjima i nagradama. Bog je pouzdan!

NSP: PSALAM 9:7-10

⁷ **Ali Gospod će vladati doveka,
utvrdiće presto svoj za sud.**

⁸ **On će suditi svetu u pravednosti,
u pravdi će narodima suditi.**

⁹ **Gospod će potlačenom biti visoko utočište,
visoko utočište u vreme nevolje.**

¹⁰ **Oni koji znaju ime tvoje, uzdaće se u tebe, jer ti,
Gospode, nipošto nećeš ostaviti one koji te traže.**

9:7-8 Narodi dolaze i odlaze na osnovu svog odnosa prema pravednom Bogu/Sudiji (up. Ps 89:14).

POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA U ISAIJI

Ovaj termin (BDB 1047) se često koristi u SZ. Rečnik NIDOTTE, vol. 4, str. 214, opisuje ovaj termin po njegovoj učestalosti i značaju.

1. Petoknjižje, 13%, ljudske sudije
2. istorijske knjige, 34%, ljudske vođe
3. mudrosna literatura, 22%, božanska dela
4. Proroci, 31%, uglavnom za božanska dela

Vidite sledeću tabelu.

Gospod kao Sudija	Mesija kao Sudija	Izraelove idealne sudije	Izraelove stvarne sudije
2:4	9:7	1:17,21,23	3:2
3:14	11:3,4	26:8	5:7
4:4	16:5	56:1	10:2
5:16	32:1	58:2,8	59:4,9,11,14,15
28:6,17,26	40:14		
30:18	42:1,3,4		
33:5,22	51:4,5		
61:8	53:8		
66:16			

Izraelova uloga je bila da narodima pokaže Gospodnji (YHWH) karakter. Nije u tome uspeo, te je Gospod (YHWH) poslao „idealnog” Izraelca da ispuni Njegovo lično otkrivenje svetu (tj. Mesiju, Isus iz Nazareta, Hrista, up. Is 52:11- 53:12)!

9:7

**SSP
NSP, NRP
DK**

**postavio
utvrdiće
spremio**

Psalam 9:7 je u oštroj suprotnosti sa stihovima 5-6. Buntovni narodi privremeno vladaju, ali je Izraelov Bog večno na prestolu (BDB 442, KB 444, *Qal* IMPERFEKT, up. Ps 10:16; 29:10). Drugi GLAGOL iz stiha 7, „uspostaviti” (BDB 465, KB 464) je *Polel* PERFEKT, što govori o Njegovom večnom prestolu!

9:8 „On će suditi svetu u pravednosti” Teološko pitanje ovde je značenje reči „svet” (BDB 385). U Ps 96:13 i 98:9, ova reč je paralelna sa *erets* (BDB 75, vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA kod Ps 2:2). Sigurno se odnosi na „poznat” svet u to vreme. Međutim, u NZ ovaj koncept uključuje celu planetu (tj. Jn 3:16).

9:9 „visoko utočište” Ovaj GLAGOL (BDB 960) znači „biti na visini”. IMENICA se često koristi za Boga kao visoko, moćno, bezbedno utočište ili uporište (up. Ps 9:9 [dva puta]; 18:2; 46:7,11; 48:3; 59:9,16,17; 62:2,6; 94:22; 144:2). Ovo je idiom za zaštitu i bezbednost. Odanom sledbeniku (up. stih 10) naš Bog je jedino utočište!

Primitite da se izraz „u vreme nevolje” iz stiha 9b ponovo pojavljuje u stihu Ps 10:1b. Samo tu se koristi u SZ. Postoje neke nedoumice o značenju reči koja je prevedena kao „nevolja” (BDB 131). U Jer 14:1 i 17:8 označava „sušu”, ali se to značenje ovde ne uklapa. Upamtite da reči imaju značenje samo u okviru rečenica, a rečenice u okviru književnih celina.

9:10a Ova poetska rečenica izražava važnu biblijsku istinu. Ispod sam naveo svoj komentar iz Is 26:3-4. Za hebrejsku reč „znati/poznavati” vidite posebnu temu kod Ps 1:6.

ISAIJA 26

26:3 „U trajnom miru čuvaćeš one koji imaju nepokolebljivo srce” Primitite savezni element.

1. vernik neprekidno misli na Gospoda (YHWH), (BDB 701, KB 759, *Qal* PASIVNI PARTICIP, upotrebljen u AKTIVNOM smislu, up. 1. Dne 29:18).
2. Gospod (YHWH) ga čuva (BDB 665 I, KB 718, *Qal* IMPERFEKT, savezni odnos ima dva učesnika, vidite posebnu temu kod 1:19).
3. „trajni mir” je ponavljanje reči *shalom* (BDB 1022, up. DSS). Ovo ponavljanje reči je veoma često u ovom delu Isaije.

▣ **„jer se u tebe uzdaju”** Reč „uzdaju” (BDB 105, KB 120, *Qal* PASIVNI PARTICIP) znači „imaju poverenja u Gospoda” (up. 12:2; 26:4; 36:15; 37:10; 50:10). Primitite da je ista reč upotrebljena u sledećem stihu kao IMPERATIV. Ovo je veoma važna teološka ideja o potrebi da imamo ličan odnos sa Bogom, ne samo da mu se pokoravamo. Oboje je presudno!

26:4 „Uzdajte se u Gospoda doveka” Za GLAGOL (BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERATIV), vidite posebnu temu kod 22:23.

U prvom delu stiha 4, ime koje je upotrebljeno za Gospoda je *Jahve* (YHWH); u drugom je KONTRAKCIJA reči *Yah* i *Jahve* (YHWH), vidite posebnu temu kod 1:1. Termin „doveka” (BDB 723 I), prvo je upotrebljen u MNOŽINI, a zatim u JEDNINI (KONSTRUKT, up 65:18; Ps 83:18; 92:8). Ova konstrukcija, pored reči „večan” (BDB 761) koja je upotrebljena za Gospoda, govori o ličnom odnosu koji traje i nakon ovog života (up. stihovi 14,19; Ps 23:6).

▣ „**jer je Gospod večna Stena**” Reč „stena” je metafora za Božji nepromenljivi karakter (up. Ps 18:1, 2; Isa 17:10; 30:29; 44:8).

9:10b Kako je ovo prelepa izjava o Gospodovoj odanosti! Ova tema se ponavlja u Psalmima (up. Ps 37:28; 94:14). Nada vernika se zasniva na nepromenljivom karakteru milostivog Stvoritelja (up. Mal 3:6).

POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)

1. saosećajan (BDB 933, KB 1216) – 2. Mojs 34:6; 5. Mojs 4:31; 2. Dne 30:9; Ps 86:15; 103:8; 111:4; Nem 9:17,31; Joil 2:13; Jona 4:2
2. milostiv (BDB 337, KB 333) – 2. Mojs 34:6; 1. Dne 30:9; Ps 86:15; 103:8; 111:4; Nem 9:17,31; Joil 2:13; Jona 4:2
3. spor na gnev (BDB74 KONSTRUKT BDB 60) – 2. Mojs 34:6; Ps 86:15; 103:8; Nem 9:17; Joil 2:13; Jona 4:2
4. pun dobrote i istine (BDB 912 I KONSTRUKT BDB 338) – 2. Mojs 34:6-7; Ps 86:15; 103:8; Nem 9:17; Joil 2:13; Jona 4:2
5. odan (BDB 54, vidite POSEBNA TEMA: VERA, POUZDANJE I VERNOST U SZ) – 2. Mojs 34:6; Ps 86:15
6. spreman da oprost (BDB 699) – Nem 9:17
7. ne ostavlja (BDB 736 I) – Nem 9:17,31
8. žao mu je zbog greha (BDB 636, KB 688, *Niphal* PARTICIP + BDB 948) – Joil 2:13; Jona 4:2
9. veliki Bog (BDB 42, 152) – Nem 1:5; 9:32
10. veliki Bog koji uliva strah (BDB 152, 431) – Nem 1:5; 4:14; 9:32
11. drži se saveza (BDB 1036, 136) – Nem 1:5; 9:32
12. postojano voli (BDB 338) – Nem 1:5; 9:32 (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*))

One sve opisuju Božja osećanja prema Njegovom narodu, Izraelu. Njegov karakter se ne menja (up. Mal 3:6), dakle, one se odnose in a odane sledbenike (npr. 2. Kor 1:3).

NSP: PSALAM 9:11-16

¹¹ **Pesmom hvalite Gospoda, koji prebiva na Sionu, objavite među narodima dela njegov.**

¹² **Jer kad bude sudio za krv prolivenu, setiće se nevoljnika, sigurno neće zaboraviti jauk njihov.**

¹³ **Smiluj mi se, Gospode, pogledaj nevolju moju zbog onih koji me mrze, ti koji me izbavljaš od vrata smrti,**

¹⁴ **da bih objavljivao sva hvale vredna dela tvoja na vratima kćeri sionske, da bih se radovao zbog spasenja koje daješ.**

¹⁵ **Narodi su pali u jamu koju su sami iskopali, u mrežu koju su postavili uhvatila se noga njihova.**

¹⁶ **Gospod je poznat po presudi koju je izvršio.**

Onaj ko je zao, delima ruku svojih u zamku se hvata.

9:11-12 Gospod (YHWH) zaslužuje hvalu zbog svoje pravednosti (up. stihovi 12,15-16).

1. On sudi za prolivenu krv
2. On ne zaboravlja jauk nevoljnika

Njegova pravednost je očigledna po tome što zli upadaju u jame koje su sami iskopali svojim zlim planovima (up. stihovi 15-16).

9:11 „koji prebiva na Sionu” Sion je jerusalimsko brdo na kojem je bila jevusejska tvrđava koju je osvojio David. On je izgradio svoju palatu na ovom brdu. Ovaj naziv je počeo da se koristi za ceo grad. Jerusalim, a posebno hram na Moriji, postao je mesto na kojem je Gospod (YHWH) „prebivao” između heruvimovih krila nad kovčegom svedočanstva. Ovo je ispunjenje izraza koji se ponavlja u 5. Mojsijevoj, „mesto koje Gospod (YHWH) izabere da tamo stavi svoje ime”.

9:12

SSP	krv prolivenu osvećuje
NSP, NRP	kad bude sudio za krv
DK	osvećuje krv

Ovaj izraz je povezan sa 1. Mojs 9:5-6. Život je dar od Boga. Onaj ko oduzme taj dar mora odgovarati pred Bogom i platiti svojim životom (up. 5. Mojs 32:43).

Kasnije se u hebrejskom pogledu na svet ovo razvilo u ideju „krvnog osvetnika” (tj. IsNav 20:3,5,9).

▣ **„setiće se nevoljnika, sigurno neće zaboraviti”** Primetite kako su „setiti se” i „zaboraviti” (negacija) paralelni. On neće zaboraviti svoje ljude!

9:13-14 Zli žele da psalmisti (tj. caru) oduzmu život, ali ga Gospod (YHWH) izbavlja. On sada želi da slavi Gospoda (YHWH) u tabernaklu/hramu („koji prebiva na Sionu” stih 11).

1. „da bih objavljivao” – BDB 707, KB 765, *Piel* KOHORTATIV
2. „da bih se radovao” – BDB 162, KB 189, *Qal* KOHORTATIV

9:13 „vrata smrti” Šeol (vidite belešku kod Ps 6:5) je opisan kao

1. otvoren grob/jama (up. 2. Mojs 15:12; 4. Mojs 16:22; 26:11; Ps 124:3; Pri 1:12)
2. krvoločna životinja (up. Is 5:14; Avak 2:5)
3. grad sa vratima (up. Jov 38:17; Ps 107:18; Is 38:10; Mt 16:18) ili
4. zatvor sa vratima (up. Otk 1:8; 9:1; 20:1)

9:14 „na vratima kćeri sionske” Postoji očigledan kontrast između „vrata smrti” u stihu 13c i jerusalimskih vrata/jerusalimskog hrama u stihu 14c. U prvima nema sećanja, ali u drugima je slavljenje i svedočenje o Gospodu (YHWH).

9:15-16 Primetite niz od šest PERFEKATA. Naglasak je na Gospodnjoj pobedi neprijatelja (tj. na slikama svetog rata i osvajanja).

9:15 Primetite da su psalmistini protivnici narodi (up. stih 17), a ne pojedinci. Stoga, on je sigurno car, te je tradicionalan uvod verovatno tačan.

9:16 Božji karakter se u SZ vremenom manifestuje kroz Njegova dela.

1. milost, blagodat i ljubav prema saveznom narodu
2. osuda i gnev prema njihovim neprijateljima

Primetite preokret u planovima zlih. Njima se događa ono što su planirali drugima. Pravda je deo Božjeg stvorenog reda.

SSP	zapliće u dela
NSP, NRP	u zamku se hvata

MT prevod je „uništava” iz BDB 669, KB 723, *Qal* AKTIVNI PARTICIP (upotrebljen samo ovde u SZ). U svim prevodima na engleski je upotrebljen *Niphal* PERFEEKAT od BDB 430, KB 432, „uhvatiti u zamku” ili „namamiti”. UBS (str. 171) daje verziji iz MT oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

▣ „**Higgaion**” (Ova reč nije navedena u srpskim prevodima.) BDB (212; vidite belešku kod Uvoda u Psalme, VII) ovo definiše kao

1. muziku koja se razleže (up. Ps 92:3)
2. razmišljanje, promišljanje (up. Ps 19:14)

Ova reč je u Plač 3:62 prevedena kao „šaputati” (KB 238).

▣ „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 9:17-20

¹⁷ U grob će zli otići,

i svi narodi koji Boga zaboravljaju.

¹⁸ Jer siromah neće zauvek zaboravljen biti,

niti će nada krotkih ikada propasti.

¹⁹ Ustani, Gospode! Ne daj da se smrtni čovek pokaže moćnijim.

Neka se sudi narodima pred licem tvojim.

²⁰ Gospode, ispuni ih strahom,

da bi narodi znali da su samo smrtnici.

9:17-18 Pošto se zli ponašaju nerazumno (tj. idu u Šeol), krotkima (BDB 2) i siromasima (BDB 776) pomoći će Gospod (YHWH).

9:17 „svi narodi koji Boga zaboravljaju” Većina neprijatelja Izraela su narodi koji ga okružuju i koji su u nekoj meri znali za Gospoda (YHWH). GLAGOL „zaboraviti” (BDB 1013) ukazuje na to da su se oni okrenuli od istine, te samim time da su slavili lažne idole.

9:19-20 Poslednja dva reda su niz stvari koje se traže od Gospoda (YHWH).

1. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV (nasuprot Ps 9:4b,7, gde On sedi na prestolu kao božanski Ratnik)
2. ne daj da se smrtni čovek pokaže moćnijim – BDB 738, KB 808, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. neka se sudi narodima pred licem tvojim – BDB 1047, KB 1622, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. ispuni ih strahom – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERFEKT
5. da bi narodi znali da su samo smrtnici – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. Ps 62:9; 90:5-6; 103:14; Is 40:7-8)

9:20 „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je stih 3 scena suda?
2. Kako su povezani „narodi” i „zli” iz stiha 5?
3. Definišite različita „vrata” iz stihova 13 i 14.
4. Kako su povezani Šeol i jama?

PSALAM 10

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za kažnjavanje zlih <u>MT nema uvod</u>	Pesma poverenja u Božju pobjedu nad zlom	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (Psalam 9-10, tužbalica) Akrostih	Molitva za pravdu	Bog kažnjava zle i spasava krotke (Psalam 9-10) Akrostih se nastavlja
10:1-2	10:1-2	10:1-2	10:1-2	10:1-2 (<i>Lamed</i>)
10:3-4	10:3-4	10:3-4	10:3-4	10:3 (<i>Mem</i>) 10:4 (<i>Nun</i>)
10:5-11	10:5-7	10:5-6	10:5-7	10:5 10:6a,b 10:6c-7a 10:7b-8b (<i>Pe</i>) 10:8c-9 (<i>Ain</i>)
	10:8-11	10:8b-9	10:8-9	10:10-11
10:12-15	10:12-13 10:14-15	10:12-13 10:14 10:15-16	10:12-13 10:14 10:15	10:12-13 (<i>Qoph</i>) 10:14 (<i>Resh</i>) 10:15-16 (<i>Shim</i>)
10:16-18	10:16-18	10:17-18	10:16 10:17-18	10:17-18 (<i>Taw</i>)

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 10:1-2

¹ Zašto, o Gospode, stojiš daleko?

Zašto se skrivaš kad nas nevolja pritišće?

² Zli u oholosti svojoj progone nevoljnike,
i hvataju ih u spletke koje smišljaju.

10:1 Odani sledbenici često postavljaju ovo pitanje u palom svetu. Zlo i patnja često dolaze iznenada i neočekivano. Zašto bi naš Bog, pun ljubavi i milosti, to dozvolio?

Jedini biblijski odgovor je to da mi živimo u palom svetu. Bog nije planirao ovakav svet i on neće biti takav u budućnosti. Kao teolog, moram da kažem da Bog dopušta da mi snosimo posledice greha Adama i Eve, kao i naših ličnih odluka. A ipak On ulaže svu svoju snagu u otkupljenje! Najbolja knjiga o zlu i patnji u ovom životu/svetu, koja ih zaista ozbiljno shvata, jeste knjiga Džona V. Venama (John W. Wenham), *Božja dobrota (The Goodness of God)*.

▣ Psalmist postavlja dva određena pitanja („zašto”) o Božjem prividnom odsustvu.

1. stojiš daleko – BDB 763, KB 840, *Qal* IMPERFEKT
2. se skrivaš – BDB 761, KB 834, *Qal* IMPERFEKT, up. Ps 27:9; 55:1; 69:17

Gospod (YHWH) je obećao da će biti prisutan i pomagati svom saveznom narodu, ali deluje kao da je odsutan i namerno pasivan (up. Ps 10:5a,11)!

Primetite igru rečima i paralelizam, oboje često u poeziji drevnog Bliskog Istoka (vidite prateći tekst o hebrejskoj poeziji). Ove optužbe nisu stvarnost, nego emocije zbuđenih i povređenih vernika.

10:2 Primetite osobine zlih.

1. oholi su – BDB 144, up. Ps 31:18,23; 36:11; 73:6
2. progone – BDB 196, KB 223, *Qal* IMPERFEKT, up. 1. Mojs 31:36; 1. Sam 17:53; Plač 4:19
3. smišljaju spletke – BDB 362, KB 359, *Qal* PERFEKT

Ovo je detaljnije razvijeno u sledećim strofama (stihovi 3-4 i 5-11).

▣ „hvataju ih u spletke koje smišljaju” NASB ovo prevodi kao ZAPOVEDNI oblik (BDB 1074, KB 1779, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu), kao i Ps 10:15b.

Ovo izražava tipičan starozavetni motiv „preokreta uloga”. Zbog Božjeg prisustva se ne događa ono što očekujemo.

NSP: PSALAM 10:3-4

³ Jer se zli hvali sebičnim željama duše svoje,
i onaj ko nepravedan dobitak stiće blagosilja samog sebe; prezire Gospoda.

⁴ Zli u nadmenosti svojoj ne traži Boga,
sve su zamisli njegove: „Nema Boga.”

10:3-4 Ova strofa opisuje (1) neznabošce, (2) ateiste, ili makar (3) „praktični ateizam” psalmistinih neprijatelja (tj. drugih Izraelaca).

1. proklinje Gospoda, (NASB „proklinje i prezire Gospoda”) – ova reč je nekoliko puta upotrebljena u smislu „proklinje” (doslovno: „blagosilja” BDB 138, KB 159, *Piel* PERFEKT, up. 1. Car 21:10,13; Jov 1:5; 2:9)
2. prezire Gospoda – BDB 610, KB 658, *Piel* PERFEKT
3. ne traži Boga – BDB 205, KB 233, *Qal* IMPERFEKAT pretpostavlja da nema Boga – „ne” BDB 34 II, „Bog” BDB 43 (u ovoj rečenici ne postoji GLAGOL), up. Ps 10:5a,11; 14:1; 53:1; ovo nije filozofsko nego praktično pitanje. Svi stanovnici drevnog Bliskog Istoka verovali su u duhovnu oblast. JPSOA prevodi ovaj izraz kao „Bogu nije stalo”.

10:3a Pad iz 1. Mojs 3 je okrenuo srce stvorenog bića od Stvoritelja ka samom sebi. Provodimo svoje živote želeći da steknemo sebične stvari, položaj i moć. Augustin je lepo pisao o tome kada je rekao da je svako biće stvoreno sa prazninom u obliku Boga. Samo Bog može ispuniti tu potrebu, ali palo čovečanstvo pokušava da je ispuni privremenim/zemaljskim stvarima.

NSP: PSALAM 10:5-11

⁵ Putevi su njegovi uvek krivi.
 Zakoni su tvoji za njega nedostižni,
 i na sve svoje neprijatelje on s prezirom gleda.
⁶ U srcu svome govori: „Neću posrnuti,
 iz naraštaja u naraštaj nevolja me neće snaći.”
⁷ Usta su mu puna kletvi, prevare i nasilja.
 Pod njegovim su jezikom nevolja i zlo.
⁸ Blizu naselja u zasedi sedi,
 iz potaje ubija nedužnoga.
 Oči njegove nesrećnika vrebaju.
⁹ Iz potaje vreba kao lav iz skrovišta svoga.
 Vreba da zgrabi nevoljnika.
 Hvata ga i u mrežu svoju povlači.
¹⁰ Satrven je nevoljnik, slomljen je;
 čitava vojska klonulih pada u jake kandže zloga.
¹¹ U srcu svome on govori: „Bog je zaboravio.
 Okrenuo je lice svoje. Neće on to nikad videti.”

10:5-11 Ova strofa opisuje prividnu nepravednost života. Zli napreduju a pravedni pate! Istim pitanjem se bavi knjiga o Jovu, Psalam 73 i Avakum. Zli su ovako opisani:

1. uvek krivi (NASB: „uvek uspešni” – „biti čvrst” je doslovan prevod ovog GLAGOLA (BDB 298 II, KB 311, *Qal* IMPERFEKT), ali se koristi u smislu bogatstva, up. 1. Mojs 34:29; 4. Mojs 31:9; 5. Mojs 8:17,18; Jov 5:5; 15:29; 20:15,18; 31:25; Ps 49:6,10; 62:10; 73:12; Is 8:4; 10:14; 30:6; 60:5; 61:6; Mih 4:13
2. svoje neprijatelje on s prezirom gleda – BDB 806, KB 916, *Hiphil* IMPERFEKT, u ovom značenju je samo ovde upotrebljena, ali se ova reč često koristi za lažove u Pričama (up. Pri 6:19; 14:5,25; 19:5,9)
3. neću posrnuti – BDB 556, KB 555, *Niphal* IMPERFEKT, što znači da se nikada neće promeniti moja situacija, bogatstvo i bezbednost
4. u srcu svome govori (tj. njegova usta govore ono što mu je na srcu; Pavle citira ovaj stih u svom nizu starozavetnih tekstova koji govore o univerzalnosti ljudskog greha, up. Rim 3:14)
 - a. kletve
 - b. prevare
 - c. progon
 - d. zlodela
 - e. pokvarenost
5. iz potaje vreba kao lav (up. Ps 10:8-10; Plač 3:10-11)
6. on veruje u psalmistine reči iz prvog stiha i objavljuje ih. Bog je odsutan i nevažan! Psalmistine reči su bile krik vere, ali ovo su stavovi nevernika (up. Ps 39:1-2).

10:5b Ova poetska objava govori o Bogu kao udaljenom i irelevantnom (up. stihovi 4b,11).

10:8 „naselja” Ovo deluje kao da se ne uklapa u kontekst. NJB menja samoglasnike u „jurišajući” (UBS tekstualni projekat, str. 174, daje oznaku „B” za reč „naselja”, tj. „skoro sigurno”). NET Biblija je prevodi kao „blizu naselja” (MT: „u naseljima”).

SSP, NSP, NRP **nedužnoga**
DK **ubogoga**

Ovaj PRIDEV (BDB 319, KB 319) je upotrebljen samo u ovom poglavlju u Psalmima, a samo tri puta u celom SZ. Mislim da se sva tri primera odnose na osobu koja je napadnuta.

NSP: PSALAM 10:12-15

¹² Ustani, Gospode. Bože, podigni ruku svoju.

Ne zaboravi one koji su u nevolji.

¹³ Zašto zao čovek prezire Boga?

U srcu svome govori: „Bog ne mari.”

¹⁴ Jer ti vidiš nevolju i muku. Posmatraš ih, da bi ih u ruku svoju uzeo.

Tebi se prepušta nesrećnik, siročće.

Ti si pomoćnik njegov.

¹⁵ Slomi ruku onom ko je zao i pokvaren.

Kažnjavaj ga za zloću njegovu sve dok je više ne bude.

10:12 Ovaj stih opisuje upornost (*Qere*) divlje životinje koja traga za plenom.

10:12-15 Ovo je molitva Bogu da učini nešto.

1. ustani – (BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV) sa svog prestola ili kao božanski Ratnik
2. podigni ruku svoju – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV
3. ne zaboravi one koji su u nevolji – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 9:12 i 19 nasuprot Ps 10:11!
4. slomi ruku onom ko je zao – BDB 990, KB 1402, *Qal* IMPERATIV (tj. slomi moć te zle osobe ili tih zlih ljudi)
5. kažnjavaj – BDB 205, KB 233, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Psalmist želi da Bog pomogne odanom verniku i pokaže neverniku njegovu bezumlje!

NSP: PSALAM 10:16-18

¹⁶ Gospod je car doveka, u svu večnost.

Nestali su narodi sa zemlje njegove.

¹⁷ Gospode, ti ćeš čuti molbe krotkih.

Pripremićeš srce njihovo. Prignućeš uho svoje,

¹⁸ da daš pravdu siročetu i potlačenom,

da niko više ne drhti pred čovekom smrtnim.

10:16-18 Ova strofa potvrđuje karakter Izraelovog Boga, Stvoritelja i Otkupitelja.

1. Gospod (YHWH) je car doveka (up. 2. Mojs 15:18; Ps 9:7; 29:10; 146:10; Jer 10:10; Plač 5:19).
2. Za „doveka” vidite posebnu temu kod Ps 9:5.
3. Gospod (YHWH) je Izraelcima dao hanansku zemlju (up. 1. Mojs 15:12-21). Fokus na „narodima” nastavlja misao iz Ps 9:17-20.
4. Gospod (YHWH) čuje krotkog vernika u nevolji i pomaže mu (primetite PERFEKT, Gospod (YHWH) je tada čuo, a i dalje čuje).
5. Gospod (YHWH) pomaže društveno nemoćnima i osetljivima (tj. ovo odražava 5. Mojs).

Gospod (YHWH) će ukloniti arogantnog nevernika i njegova dela sa zemlje. Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ) kod Ps 9:10b.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li 4. stih opisuje ateistu?
2. Šta govori osoba u stihu 6?
3. Šta govori osoba u stihovima 11 i 13b?
4. Kako je 18. stih povezan sa 5. Mojsijevom?

PSALAM 11

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod je utočište i odbrana <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Davidov Psalam.”	Vera u Gospodnju pravednost	Vera da Gospod brine o pravednosti	Poverenje u Gospoda	Poverenje čestitih
11:1-3	11:1-3	11:1-3	11:1-3	11:1 11:2-3
11:4-7	11:4-6	11:4-7	11:4-5 11:6-7	11:4 11:5-6
	11:7			11:7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 11:1-3

¹ Gospod je utočište moje.

Kako smete reći duši mojoj: „Odleti u goru kao ptica!

² Jer, gle, zli natežu luk, za tetivu zapinju strelu svoju, da iz mraka gađaju one koji su čestitog srca.

³ Kad se temelji pravde ruše, šta da učini pravednik?”

11:1 „utočište” Vidite beleške kod Ps 2:12; 5:11. Ovo (BDB 340, KB 337, *Qal* PERFEKT) je prelepa metafora o zaštiti i bezbednosti koja se ponavlja (up. Ps 34:22; 37:40; Ez 7:15-16).

Davidovi savetnici (ili neprijatelji) mu kažu „odleti” (stih 1b), ali David kaže: „zašto bih” (stihovi 1a, 2-3). Bog je naše utočište i On zna kroz šta prolazimo. On je sa nama i na našoj strani. Usmerite pogled ka Njemu, a ne ka okolnostima!

▣ „Odleti u goru kao ptica” MT koristi MNOŽINU (BDB 626, KB 678, *Qal* IMPERATIV), ali *Qere* koristi JEDNINU.

Čini se da zli (tj. GLAGOL U MNOŽINI) govore vernima da odlete u Božju zaštitu (tj. „utočište” i „gora” su paralele, up. Ps 121:1). Dakle, ovaj izraz je ruganje.

UBS priručnik navodi da se stihovi 1 i 4 odvijaju u hramu, te da su stoga psalmistini prijatelji, ili oni koji slave sa njim, ti koji ga pozivaju da u tišini pobegne u udaljeno utočište.

Mislim da je reč „temelji” iz Ps 11:3 takođe paralelna sa „utočište” i „gora”. Odnose se na Gospodnje (YHWH) prisustvo među Njegovim ljudima i na Gospodnju (YHWH) istinu (up. Ps 87:1; 119:152), koju zli poriču.

11:2-3 Ovi stihovi se mogu shvatiti na dva načina.

1. saveti (a) zlih, ili (b) prijatelja na slavljenju, nastavljaju se i u 3. stihu
2. psalmist odgovara onima koji ga savetuju da pobegne u stihu 1b

11:2 Ovo opisuje pokvarena dela i planove zlih.

1. natežu luk – BDB 201, KB 131, *Qal* IMPERFEKT, up. Ps 7:12; 37:14
2. zapinju strelu – BDB 465, KB 464, *Polel* PERFEKT, up. Ps 64:3
3. gađaju – BDB 434, KB 436, *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA, up. Ps 64:6

▣ „čestitog srca” Ne postoje bezgrešni ljudi. Međutim, očigledno je da postoje dve grupe.

1. oni koji traže Gospoda (YHWH) i žive kako je Njemu ugodno
2. oni koji žive po svome, kao da ne postoji savez ili savezni Bog

11:3 Jedina nada pravedne osobe je Gospodnja (YHWH) istina i Njegovo prisustvo. On je jedini izvor pomoći! Ako Bog ne postoji (up. Ps 10:4; 14:1; 36:1), odani sledbenik je budala, ali ako postoji etičan Stvoritelj pred kojim će sva svesna bića stajati i kojem će odgovarati (up. stih 4b-f), tada je budala neposlušni, pokvareni, sebični čovek (neznabožac ili Izraelac)!

Moguće je da se drugi red trećeg stiha odnosi na Boga (tj. „Pravedni” up. AB, str. 69 i belešku u *Jevrejskoj studijskoj Bibliji (Jewish Study Bible)*, str. 1294). Vidite Ps 11:5, gde je moguće da su Gospod (YHWH) i pravedni (BDB 843) suprotstavljeni; oba naziva se koriste za Izraelovog Boga.

▣ „temelji” Etimologija ove reči/koren, *nw* (BDB 1011, KB 1666-1667). Ovo je retka reč, ali stručnjaci se slažu oko toga da se ona odnosi na savezne zakone. KB sadrži najaktuelnije pretpostavke.

NSP: PSALAM 11:4-7

⁴ Gospod je u svetom hramu svome. Na nebesima je presto Gospodnji.

Oči njegove posmatraju, pogled njegov ispituje sinove ljudske.

**⁵ Gospod ispituje i pravednoga i zloga,
a onoga ko voli nasilje, silno mrzi duša njegova.**

**⁶ Pustiće na zle kišu zamki, vatre i sumpora,
i vruć vetar, kao čašu koju će morati ispiti.**

⁷ Jer Gospod je pravedan, on voli pravedna dela.

Čestiti će gledati lice njegovo.

11:4-7 Ova strofa odgovara na neizgovoreno pitanje zlih iz Ps 11:1b. Dok se to dešava, „temelji” iz stiha 3b i dalje stoje!

11:4 Gospod (YHWH) prebiva na nebesima (vidite posebnu temu kod Ps 8:1), ali se On otkriva (tj. postaje dostupan) među krilima heruvima nad kovčegom svedočanstva (up. Is 66:1). Nebo i zemlja se sreću u Svetinji nad svetinjama u hramu u Jerusalimu.

11:4b-5a Gospod (YHWH) zna (IMPERFEKTI, što ukazuje na uobičajene radnje)

1. šta se dešava na zemlji

2. motive ljudskog srca

On ispituje (BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERFEKT, up. Jov 7:18; Ps 7:9; 26:2; 139:1,23) grehove ljudi (*ben Adam*), i pravednih i zlih. NZ beleži ovaj događaj u Mt 12:36-37; 16:27; 25:31-46; Dap 10:42; Rim 2:16; 14:10,12; 1. Pt 4:5; i Otk 20:11-15. Božje ispitivanje je istovremeno i u vremenu (privremeno) i izvan vremena (eshatološko). Često u ovom životu žanjemo ono što smo posijali, ali i ako se to ne dogodi, dolazi taj dan!

POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE (SZ)

Termin „testirati” (BDB 650, KB 702, *Piel* PERFEKT, 1. Mojs 22:1) koristi se u smislu „iskušavati”. Upotrebljava se u smislu dovođenja nekoga na mesto sa kojeg on može da vidi svoje prioritete i deluje u skladu sa njima. Ovo je očigledno u 1. Mojs 12-22 gde Bog stavlja Avrama u niz situacija (rabini kažu deset) da bi on svoju ljubav i svoje poverenje fokusirao samo i jedino na Boga. Ovi testovi nisu bili toliko za Boga, koliko su bili za Avrama, da bi on shvatio Boga koji ga je pozvao iz Ura Haldejskog. On traži od Avrama da napusti svoju porodicu, dom, prijatelje, nasledstvo, tradiciju, čak i budućnost (obećanog sina) da bi po veri pratio Boga. Bog testira svu svoju decu u onome što je njihov prioritet (up. Mt 4:1 i dalje; Jev 5:8; 12:5-13).

Bog testira (BDB 650) da bi upoznao (BDB 393; vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI). Izrael često testira Boga svojom neposlušnošću i Bog uvek ostaje veran svojoj Reči. Sada će Bog dati Izraelu i izraelskom narodu priliku da dokaže svoju vernost i veru.

1. Bog grupno testira svoj narod
 - a. 2. Mojs 15:25; 16:4; 20:20
 - b. 5. Mojs 8:2,16; 13:3
 - c. Sud 2:22; 3:1,4
2. Bog testira pojedinačne Izraelce
 - a. Avrama, 1. Mojs 12:1-12
 - b. Jezekilja, 2. Dne 32:31
3. pisci Psalama traže od Boga da ih testira da bi uklonili svoje greške za koje ne znaju (up. 26:2; 139:23).
4. novozavetni Božji ljudi su takođe testirani, kao i Isus (Mt 4; Lk 4; Jev 5:8). Vidite POSEBNA TEMA: GRČKI TERMINI ZA TESTIRANJE I NJIHOVE KONOTACIJE.

POSEBNA TEMA: TOG DANA

Ovaj izraz, „tog dana“ ili „na taj dan“ je način da proroci iz osmog veka označe Božju posetu (prisustvo) i radi suđenja i radi obnove.

Osija		Amos		Mihej	
<u>pozitivno</u>	<u>negativno</u>	<u>pozitivno</u>	<u>negativno</u>	<u>pozitivno</u>	<u>negativno</u>
1:11	1:5		1:14 (2)		2:4
	2:3		2:16		3:6
2:15			3:14	4:6	
			5:18 (2)		
			5:20		
2:16			6:3		5:10
2:21	3:18 (2)		8:3		7:4
	5:9		8:9 (2)	7:11 (2)	
	7:5		8:10	7:12	
	9:5	9:11	8:13		
	10:14				

Ovaj obrazac je tipičan za proroke. Bog će u pravo vreme reagovati protiv greha, ali on nudi i vreme pokajanja i oprostaja za one koji promene svoja srca i svoja dela. Božji plan otkupljenja i obnove će biti ostvaren! On će imati ljude koji odražavaju Njegov karakter. Svrha stvaranja (zajedništvo između Boga i čovečanstva) biće ispunjena!

11:5 „mrzi duša njegova” Ovo je antropomorfan jezik. Vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6. Vidite 2. Mojs 15:9; Is 1:14; Jer 5:9,29; 6:8; 9:9; 32:41; Ez 23:18 za upotrebu *nephesh* (BDB 659, vidite belešku kod Ps 3:2).

Moguće je da se ovaj stih odnosi samo na zle, a da je „pravedni” naziv za Boga (up. Ps 11:3b). Ako je to tačno, Gospod (YHWH) i „pravedni” su u apoziciji (up. 11:3b, 7a).

SZ nabraja nekoliko stvari koje Bog mrzi.

1. idolopoklonstvo – 5. Mojs 12:31; 16:22; Jer 44:4; Os 9:15
2. one koji zlo čine – Ps 5:5
3. onoga ko voli nasilje – Ps 11:5
- 4-10. vidite listu u Pri 6:10-19 (takođe vidite Zah 8:16-17)
11. lažno, pretvorno izraelsko slavljenje – Is 1:14; Amos 5:1; 6:8
12. razvod – Mal 2:16

11:6

SSP	na opake će izliti
NSP, NRP	pustiće na zle kišu
DK	pustiće na bezbožnike dažd

Ovaj GLAGOL (BDB 565, KB 574) je u ZAPOVEDNOM obliku, te ga NET Biblija i Sidro Biblija (The Anchor Bible) tačno prevode, a drugi prevodi zadržavaju ZAPOVEDNI oblik, ali ne i značenje.

SSP	ugljevlje užareno
NSP, NRP	zamki
DK	živog ugljevlja

Iz konteksta se čini da bi umesto reči „zamke”, חַמְסָה (BDB 809) trebalo upotrebiti reč „ugljevlje”, פַּחַמִּי (BDB 809). UBS tekstualni projekat daje oznaku „B” za reč „zamke”.

11:6b Da li je ovo

1. preuveličana poetična slika o okolnostima ovog života
2. stvarnost suda nakon smrti (up. 5. Mojs 32:22) Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS) kod Ps 1:6.

▣ „vatre” Ovo je česta metafora o sudu i pročišćenju.

POSEBNA TEMA: OGANJ (BDB 77, KB 92)

Oganj (vatra) ima i pozitivan i negativan prizvuk u Svetom pismu.

1. Pozitivan prizvuk
 - a. toplota (up. Isa 44:15; Jn 18:18)
 - b. svetlost (up. 2. Mojs 12:8; Isa 44:15-16; Jn 21:9)
 - c. pročišćenje (up. 4. Mojs 31:22-23; Pri 17:3; Isa 1:25; 6:6-8; Jer 6:29; Mal 3:2-3)
 - d. svetost (up. 1. Mojs 15:17; 2. Mojs 3:2; 19:18; Ez 1:27; Jev 12:29)
 - e. Božje vođstvo (up. 2. Mojs 12:21; 4. Mojs 14:14; 1. Car 18:24)
 - f. Božja snaga (up. Dap 2:3)
 - g. zaštita (up. Zah 2:5)
2. Negativan prizvuk
 - a. spaljivanje (up. IsNav 6:24; 8:8; 11:11; Mt 22:7)
 - b. uništenje (up. 1. Mojs 19:24; 3. Mojs 10:1-2)
 - c. gnev (up. 4. Mojs 21:28; Isa 10:16; Zah 12:6)

- d. kazna (up. 1. Mojs 38:24; 3. Mojs 20:14; 21:9; IsNav 7:15)
- e. lažni eshatološki znak (up. Otk 13:13)
- 3. Božji gnev se oslikava ognjem
 - a. gori Njegov bes (up. Os 8:5; Sof 3:8)
 - b. oganj se izliva (up. Naum 1:6)
 - c. oganj je večan (up. Jer 15:14; 17:4)
 - d. eshatološki budući sud (up. Mt 3:10; 13:40; Jn 15:6; 2 Sol 1:7; 2. Pet 3:7-10; Otk 8:7; 13:13; 16:8; 20:14-15)
- 4. Kontekst određuje da li je oganj blagoslov ili prokletstvo. To je slučaj sa mnogim biblijskim metaforama (npr. kvasac, lav).

SSP **vetra ognjenog**
NSP, NRP **vruć vetar**
DK **ognjeni vetar**

Ovaj redak termin (BDB 273) u suštini znači „vrućina”. Upotrebljen je u

1. Ps 11:6 – da opiše vruć vetar
2. Ps 119:53 – da opiše žestok gnev
3. Plač 5:10 – da opiše strašnu glad

Pitanje za tumačenje je: „Da li ovaj termin nastavlja niz IMENICA (BDB 809, 77, 172, up. Jov 1:16) ili započinje novu metaforu?”

1. razoran vihor (up. Ps 58:9; Pri 1:27; Os 8:7; Amos 1:14; Avak 1:3)
2. vreo pustinjski vetar (up. Ps 90:56; 103:15-16)

▣ „**čašu koju će morati ispiti**” Ovo je hebrejski idiom za nečiju sudbinu, obično negativnu (up. Ps 75:8, ali ponekad i pozitivnu, up. Ps 16:5). Povezan je sa pijanstvom (up. Is 51:17; Jer 25:15).

Isus je upotrebio isti idiom u:

1. Mt 20:22; Mk 10:38,39
2. Mt 26:39,42; Mk 14:36; Lk 22:42
3. Jn 18:11

11:7 Gospod (YHWH) je opisan kao pravedan (vidite posebnu temu kod Ps 1:5, up. 2. Mojs 9:27; Jez 9:15; Nem 9:8; Ps 119:137; Jer 12:1; Plač 1:18; Jn 17:25; Otk 16:5,7).

Neka dela pravednog Boga su:

1. On ispituje srca ljudi – Ps, 7:9; 11:5; Jer 20:12
2. On pravedno sudi – Ps 7:11
3. On voli pravednost – Ps 11:7; 33:5; 146:8
4. On je milostiv i pravedan – Ps 116:5
5. seče uže zlima – Ps 129:4
6. On je uvek pravedan – Ps 145:7; Dan 9:14

11:7b „Čestiti će gledati lice njegovo” Pitamo se da li je ovo izvor Isusovih reči iz Mt 5:8. Bog je svet (5. Mojs 19:2; Mt 5:48). Niko ne može videti Boga i ostati živ (tj. 2. Mojs 33:11,17-23), a ipak, oni koji su proglašeni pravednima u Njemu/Isusu, imaju intiman odnos sa Bogom (up. Jov 19:25-27; 27:4; Ps 17:15; Mt 5:8; 1. Jn 3:2)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta znači „utočište“?
2. Objasnite 3. stih svojim rečima.
3. Na osnovu 4. stiha, gde je Gospod (YHWH), na nebu ili u hramu?
4. Da li Gospod (YHWH) iskušava/testira ljude (stih 5)?
Kako i zašto?

PSALAM 12

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog pomaže protiv podlih <i>MT uvod</i> „Upravitelju, za izvođenje na liri sa osam žica. Davidov Psalam.”	Čovekova podlost i Božja nepromenljivost	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Protiv podlog sveta
12:1-5	12:1-2 12:3-5	12:1-2 12:3-4 12:5-6	12:1-2 12:3-4 12:5 12:6 12:7-8	12:1-2 12:3-5 12:6 12:7-8
12:6-8	12:6-7 12:8	12:7-8		

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 12:1-5

¹ Spasi me, Gospode, jer nema više vernog čoveka, jer je nestalo vernih među sinovima ljudskim.

² Neistinu govore jedan drugome, laskavim usnama govore i srcem dvoličnim.

³ Gospod će istrebiti sve usne laskave, jezik koji oholo govori,

⁴ one što govore: „Na jeziku smo jači.

Usnama svojim govorimo šta god želimo. Ko će nad nama gospodariti?”

⁵ „Zato što zli pljačkaju nevoljnike, zato što uzdišu ubogi, sada ću ustati”, kaže Gospod. „Izbaviću ih od onih koji ih preziru.”

12:1 „Spasi me, Gospode” Kakav snažan krik za pomoć (BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV). U SZ se ovaj termin koristio da označi fizičko spasenje, ali u NZ on sve više označava duhovno spasenje. Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN) kod Ps 3:7.

Često sam razmišljao o tome koliko bi tužno bilo da neko bude fizički spasen (tj. zdravlje, rat, finansije), ali da propusti radost i dobrobiti duhovnog spasenja! U NZ isceljenje ne vodi uvek ka duhovnoj transformaciji. Ono što je ljudima najviše potrebno je Bog, a ne promena okolnosti!

▣ „nema više vernog čoveka” Primitite paralelu između prvog i drugog reda. Oba govore o nepostojanju vernih sledbenika. Ovo je grupna tužbalica, iako LXX koristi prvo lice jednine u 12:1-2. Za „vernog” (BDB 52 I) vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ

I. Uvodne napomene

Na samom početku razmatranja ove teme važno je da napomenemo nekoliko stvari.

Naime, vera i pouzdanje kao ključni NZ teološki koncepti nisu jasno određeni u SZ. Svakako, oni su deo SZ, ali ih jasno uočavamo samo u nekoliko poglavlja i likova.

SZ spaja:

A. pojedinačno i zajedničko

B. lični susret sa Bogom i zavetnu poslušnost

Vera je i lični susret sa Bogom i svakodnevni način življenja! Zato nam je o njoj lakše da govorimo kao o nečijem životu nego kao o leksičkom pojmu (proučavanje reči i izraza).

Ovaj lični aspekt vere najbolje vidimo na sledećim primerima:

A. Avram i njegovi potomci

B. David i Izrael

Avram, David i ostali su lično sreli Boga i životi su im se promenili u potpunosti (nisu postali savršeni sveci, ali su istrajali u veri i pouzdanju u Boga). Iskušenja su otkrila snage i slabosti njihove vere, ali kroz sve to su istrajali u odnosu pouzdanja prema Bogu! Na mnoge načine su oblikovani i usavršavani u tome. Vera je postala dokaz njihovog stila života pobožnosti.

II. Jezički koren

A. (אמא), (BDB 52, KB 63)

1. GLAGOL (modaliteti)

a. *Qal* – podržati, negovati (2. Car 10:1,5; Jest 2:7, u ovim primerima glagoli nemaju teološki sadržaj).

b. *Niphal* – osigurati, ustanoviti, potvrditi, biti pouzdan i veran.

(1) čovek, Isa 8:2; 53:1; Jer 40:14

(2) stvari, Isa 22:23

(3) Bog, 5. Mojs 7:9,12; Isa 49:7; Jer 42:5

c. *Hiphil* – stajati čvrsto, verovati, pouzdati se

(1) Avram je verovao Bogu, 1. Mojs 15:6

(2) Izrael je verovao u Egiptu, 2. Mojs 4:31; 14:31 (negacija u 5. Mojs 1:32)

(3) Izrael veruje da *Jahve* (YHWH) govori preko Mojsija, 2. Mojs 19:9; Ps 106:12,24.

(4) Ahaz nije verovao Bogu, Isa 7:9.

(5) ko god veruje u njega, u to, Isa 28:16

(6) verovanje u istine o Bogu, Isa 43:10-12.

2. IMENICA MUŠKOG RODA – vernost (5. Mojs 32:20; Isa 25:1; 26:2)

3. PRILOG – zaista, vrlo, slažem se, neka bude tako (5. Mojs 27:15-26; 1. Car 1:36; 1. Dne 16:36; Isa 65:16; Jer 11:5; 28:6). Ovo je liturgijski oblik upotrebe reči „amin” i u SZ i u NZ.

B. אמא (BDB 54, KB 68) IMENICA ŽENSKOG RODA – čvrstina, vernost, istina

1. čovek, Isa 10:20; 42:3; 48:1

2. Bog, 2. Mojs 34:6; Ps 117:2; Isa 38:18,19; 61:8

3. istina, 5. Mojs 32:4; 1. Car 22:16; Ps 33:4; 98:3; 100:5; 119:30; Jer 9:4; Zah 8:16
- C. אמונה (BDB 53, KB 62) – čvrstina, postojanost, odanost
1. ruku, 2. Mojs 17:12
 2. vremena, Isa 33:6
 3. čoveka, Jer 5:3; 7:28; 9:2
 4. Boga, Ps 40:11; 88:12; 89:2,3,6,9; 119:138
- III. Pavlova upotreba ovog SZ koncepta
- A. Apostol Pavle je iz doživljaja pred Damaskom crpeo svoje shvatanje Gospoda (YHWH) i SZ, kada je sreo Isusa Hrista (Dap 9; 22; 26).
 - B. U SZ je nalazio potvrdu svog novog razumevanja dva ključna odeljka gde se koristi termin אמו:
 1. 1. Mojs 15:6 – Avramov susret sa Bogom kojeg je sam Bog priredio (1. Mojs 12) doveo je do njegove poslušne vere (1. Mojs 12-22). Apostol o tome piše u Rim 4 i Gal 3.
 2. Isa 28:16 – ko god veruje u ovo (Bog je ovaj temelj dobro proverio i čvrsto postavio) nikada neće:
 - a. Rim 9:33, „osramotiti se”, „razočarati se”
 - b. Rim 10:11 (isto kao i a)
 3. Jev 2:4 – Oni koji veruju Bogu po toj veri bi trebalo i da žive (Jer 7:28). Pavle se služi ovim tekstom u Rim 1:17 i Gal 3:11 (vidi komentar na Jev 10:38).
- IV. Petrova upotreba ovog SZ koncepta
- A. Petrove slike:
 1. Isa 8:14 – 1. Pet 2:8 (kamen spoticanja)
 2. Isa 28:16 – 1. Pet 2:6 (kamen temeljac)
 3. Ps 111:22 – 1. Pet 2:7 (odbačeni kamen)
 - B. Petar posebnim jezikom opisuje Izrael: izabrani narod, carsko sveštenstvo, sveti narod iz sledećih tekstova
 1. 5. Mojs 10:15; Isa 43:21
 2. Isa 61:6; 66:21
 3. 2. Mojs 19:6; 5. Mojs 7:6

Sada na ovaj način opisuje veru crkve u Hrista (up. 1. Pt 2;5,9)
- V. Jovanova upotreba ovog SZ koncepta
- A. upotreba u NZ

Termin „poverovao” dolazi o grčkog *pisteuō*, koji može i da se prevede kao „verovati”, „vera”, „pouzdanje”. Imenični oblik pojma ne srećemo u Jovanovom evanđelju, ali je zato glagol često prisutan. U Jn 2:23-25 vidimo nesigurnost u ispovedanju naroda da je Isus iz Nazareta Mesija. Drugi primeri površnog verovanja su u Jn 8:31-59 i Dap 8:13, 18-24. Prava biblijska vera je više od početnog odgovora. Njega mora da sledi dugi proces učenja (Mt 13:20-22,31-32).
 - B. Upotreba sa predlozima
 1. *eis* znači „u”. Ova konstrukcija je posebna jer naglašava vernikovo pouzdanje/veru u Isusa:
 - a. u Njegovo ime, (Jn 1:12; 2:23; 3:18; 1. Jn 5:13)
 - b. u Njega (Jn 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45,48;17:37,42; Mt 18:6; Dap 10:43; Fil 1:29; 1. Pet 1:8)
 - c. u mene (Jn 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9; 17:20)
 - d. u Sina (Jn 3:36; 9:35; 1. Jn 5:10)
 - e. u Isusa (Jn 12:11; Dap 19:4; Gal 2:16)
 - f. u Svetlo (Jn 12:36)
 - g. u Boga (Jn 14:1)
 2. *ev* znači „u”, Jn 3:15; Mk 1:15; Dap 5:14

3. *epi* znači „u”, „nad”, Mt 27:42; Dap 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Rim 4:5, 24; 9:33;10:11;1. Tim 1:16; 1. Pet 2:6.
4. **DATIV bez PREDLOGA**, Gal 3:6; Dap 18:8; 27:25; 1 Jn 3:23; 5:10
5. *hoti* znači „verovanje u to” i daje sadržaj veri:
 - a. Isus je svetac Božji (Jn 6:69)
 - b. Isus je *Ja jesam* (Jn 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u njemu (Jn 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Jn 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Sin Božji (Jn 11:27; 20:31)
 - f. Isus je poslan od Oca (Jn 11:42; 17:8,21)
 - g. Isus je jedno sa Ocem (Jn 14:10-11)
 - h. Isus je došao od Oca (Jn 16:27,30)
 - i. Isus se poistovetio sa Očevim zavetnim imenom *Ja jesam* (Jn 8:24; 13:19).
 - j. mi ćemo živeti sa njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i vaskrsnuo (1. Sol 4:14).

VI. Zaključak

- A. Biblijska vera je naš, ljudski odgovor na poziv Božje reči, obećanja. Bog nam uvek prvi pristupa (Jn 6:44,65) ali to zajedništvo zahteva čovekov odgovor (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ).
 1. pokajanje (vidite POSEBNA TEMA: POKAJANJE)
 2. vera/poverenje (vidite posebne teme)
 3. poslušnost
 4. istrajnost (vidite POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST)

B. Biblijska vera je:

1. lični odnos (početna, obraćenička vera)
2. afirmacija biblijske vere (vera u Božje otkrivenje, Pismo)
3. primereni odziv poslušnosti (svakodnevna vera)

Biblijska vera nije ulaznica za nebo ili polisa osiguranja za večnost. Ona je lični odnos sa Bogom i svrha stvaranja bogolikog ljudskog roda (1. Mojs 1:26-27). Termin Božje „bliskosti” od nas zahteva zajedništvo, a ne doterane teološke ideje! Zajedništvo sa Bogom zahteva od nas, njegove dece, „porodične” osobine (svetost, 3. Mojs 19:2; Mt 5:48; 1. Pet 1:15-16). Pad u greh (1. Mojs 3) je osujetio našu sposobnost da se primereno odazovemo na Božji poziv. Zato je Bog, za naše dobro, uradio sve što mi nismo mogli (Ez 36:27- 38), dajući nam „novo srce” i „novi duh” po kojima kroz veru i pokajanje možemo da mu budemo poslušni i imamo zajedništvo sa njim!

Sva tri odgovora su ključna i moramo da ih negujemo. Svrha svega je da upoznamo Boga (i u jevrejskom i u grčkom smislu pojma) i svakodnevno odražavamo njegov život u našem životu. Cilj je vera, a ne samo nebo u budućnosti; cilj je naša svakodnevna hristolikost!

- C. Čovekova vernost je plod (NZ), a ne povod (SZ) odnosa sa Bogom. Mi verujemo u Božju vernost. Pouzdamo se u njegovu pouzdanost. Srce NZ je shvatanje da je spasenje ljudski odgovor na Božji poziv – početni i trajni; obraćenički i učenički – na poziv Njegove blagodati i milosti u Hristu. On nas je zavoleo, poslao Sina, pobrinuo se za nas. Zato mu se odazivamo u veri i vernosti (Ef 2:8-10)!

Verni Bog želi verne ljude po kojima se objavljuje nevernom svetu jer želi da ih dovede u lični odnos sa sobom.

**SSP
NSP, NRP
DK**

**nestade
je nestalo
nesta**

Izraz „nema više” je paralelan sa ovom rečju (BDB 821 II), koja je upotrebljena samo ovde u SZ. Neki smatraju da postoji i drugi koren (BDB 67) koji je upotrebljen u Is 16:4.

UBS tekstualni projekat (str. 177) nudi dva načina na koje se ovaj GLAGOL može shvatiti.

1. sve ih je manje (LXX)
2. potpuno su nestali (up. stihove 1a i 3a)

12:2-4 Primetite da je tema „govor” (tj. usne, jezik). Lažna poruka dvoličnih osoba upoređena je sa istinitom porukom Gospodnjeg (YHWH) otkrivenja (up. Ps 12:6).

Vernici moraju svakog dana procenjivati da li su poruke koje čuju istinite ili lažne; da li potiču od palog čovečanstva ili od Boga (up. 5. Mojs 13:1-5; 18:14-22; Mt 7; 1. Jn 4:1-3)!

12:2 „Neistinu govore” Doslovan prevod je „praznina” ili „taština” (BDB 996). Ovaj „prazan govor” je tema koja se ponavlja (up. Ps 41:6; 144:8,11; Pri 30:9; Is 59:4; Ez 13:8-9; Os 10:4).

U nekim kontekstima se koristi za lažno svedočenje (up. 2. Mojs 20:16; 23:1; 5. Mojs 5:20) na sudu. Na drugim mestima se odnosi na lažna proroštva (up. Plač 2:14; Ez 22:28; Zah 10:2).

Jedno je sigurno, ova reč opisuje lažne sledbenike! Njihova usta otkrivaju njihova dvolična srca (up. stih 2; Mt 12:34; 15:18; Mk 7:20-23; Lk 6:45; Jak 3:2-12).

12:3 Psalmist poziva Gospoda (YHWH) da učutka (doslovno: „odseče” – BDB 503, KB 500, *Hiphil* ZAPOVEDNI)

1. laskave usne (doslovno: „glatke usne”, up. Ps 5:9)
2. jezik koji oholo govori

12:4 Ovaj stih pokazuje da je njihovo pravo srce „dvolično” (doslovno: „srce i srce”). Ovo je osoba koja ne dozvoljava Gospodu (YHWH) da upravlja njenim životom! Ovo je suština stava palog čovečanstva.

▣ **„one što govore”** NASB studijska Biblija (str. 751) nas podseća da psalmist često navodi ili ukazuje na lažne reči pokvarenih (up. Ps 3:2 i 10:11; takođe vidite 2. Pt 3:1-4; Juda 18-19).

12:5 Gospod (YHWH) objašnjava zašto će On „ustati” (BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERFEKT, vidite belešku kod Ps 3:7).

1. zato što zli pljačkaju nevoljnike
2. zato što uzdišu (BDB 60 I) ubogi

Na Gospoda (YHWH) utiču molitve i nevolje Njegovih ljudi (tj. 2. Mojs 3:7; 2:25; Nem 9:9; Is 63:9; Dap 7:34). Gospod (YHWH) je Bog koji čuje, vidi i deluje (za razliku od idola)!

▣ **„Izbaviću” (NASB: „bezbednost”)** Ova IMENICA (BDB 447) potiče od GLAGOLA „spasiti” (BDB 446, KB 448) iz prvog stiha. Moguće je da je povezana sa arapskom rečju koja opisuje ono što je široko ili prostrano (up. Ps 4:1; 31:8; 118:5). Ovo je suprotnost idiomu za „usko” ili „pod stresom”.

▣ **„uzdišu”** Ovaj GLAGOL (BDB 806, KB 916, *Hiphil* IMPERFEKT) u suštini znači „disati” ili „izdisati”.

1. upotrebljen je za Gospodnje (YHWH) izražavanje prezira – Ps 10:5
2. za svedočanstvo na sudu – Pri 6:19; 12:17; 14:5,25; 19:5,9
3. za povetarac – Pesma 2:17; 4:6
4. za teško disanje ili uzdisanje
 - a. za utočištem – Ps 12:5
 - b. za ostvarivanjem vizije – Avak 2:3

LXX ovaj red poezije prevodi kao da ga Gospod (YHWH) izgovara: „Izbaviću ih; Govoriću slobodno protiv toga (ili ‘njega).” JPSOA prevod glasi: „pomoći ću, On mu potvrđuje”.

NSP: PSALAM 12:6-8**⁶ Reči su Gospodnje čiste reči,****kao srebro pročišćeno u topioničkoj peći u zemlji, sedam puta pročišćeno.****⁷ Gospode, ti ćeš ih čuvati;****svakoga od njih doveka ćeš štiti od ovog zlog naraštaja.****⁸ Zli idu uokolo,****jer se podlost veliča među sinovima ljudskim.**

12:6-8 Razlika između Gospodnjeg (YHWH) otkrivenja i beskorisnog stava zlih. Gospodnja (YHWH) poruka se opisuje kao

1. čiste reči (up. Ps 19:8; 119:140)
2. pročišćeno srebro (Ps 18:30; Pri 30:5)

On je veran svojoj reči (up. stih 7). Zli se otkrivaju svojim rečima i delima (up. Mt 7:15-23,24-27).

12:6

SSP	u peći zemljanoj
NSP, NRP	u topioničkoj peći u zemlji
DK	u vatri očišćeno od zemlje

Reč koja je prevedena kao „peć” (BDB 760, KB 833) upotrebljena je samo ovde u SZ. Mnogi proučavaoci veruju da je ona tehnički termin iz metalurgije koji označava modlu u zemlji napravljenu od prašine ili gline.

MT prevod glasi „u zemlji” ili „na zemlji”, što verovatno ukazuje na zemljanu modlu u koju se ulivalo pročišćeno srebro.

▣ „sedam puta” Sedam je simboličan broj savršenstva, na osnovu sedam dana stvaranja iz 1. Mojs 1-2.

POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA

A. Pojedini brojevi imaju i numeričku i simboličku vrednost.

1. jedan – Bog je jedan (5. Mojs 6:4; Ef 4:4-6)
2. četiri – broj zemlje (strane sveta, vetrovi; Isa 11:12; Jer 49:36; Dan 7:2; 11:4; Zah 2:6; Mt 24:31; Mk 13:27; Otk 7:1)
3. šest – ljudska nesavršenost (broj manji od sedam, Otk 13:18)
4. sedam – božanska savršenost (sedam dana stvaranja). Simbolična upotreba u Otk:
 - a) 7 svećnjaka, Otk 1:12,20; 2:1
 - b) 7 zvezda, Otk 1:16,20; 2:1
 - c) 7 crkava, Otk 1:20
 - d) 7 duhova Božjih, Otk 3:1; 4:5; 5:6
 - e) 7 buktinja, Otk 4:5
 - f) 7 pečata, Otk 5:1,5
 - g) 7 truba i 7 očiju, Otk 5:6
 - h) 7 anđela, Otk 8:2,6; 15:1,6,7,8; 16:1; 17:1
 - i) 7 truba, Otk 8:2,6
 - j) 7 gromova, Otk 10:3-4
 - k) 7.000, Otk 11:13
 - l) 7 glava, Otk 13:1; 17:3, 7, 9
 - m) 7 zala, Otk 15: 1,6,8; 21:9
 - n) 7 činija, Otk 15:7
 - o) 7 careva, Otk 17:10

5. deset – punina:
 - a) u evanđeljima:
 - (1) Mt 20:24; 25:1,28
 - (2) Mk 10:41
 - (3) Lk 14:31; 15:8; 17:12,17; 19:13,16,17,24,25
 - b) u Otkrivenju:
 - (1) 2:10, deset dana nevolja
 - (2) 12:3; 17: 3,7,12,16, deset rogova
 - (3) 13:1, deset kruna
 - c) umnožavanje broja deset u Otkrivenju:
 - (1) $144.000 = 12 \times 12 \times 1.000$, Otk 7:4; 14:1,3
 - (2) $1.000 = 10 \times 10 \times 10$, Otk 20:2,3,6
 6. dvanaest – ljudsko uređenje
 - a) 12 sinova Jakovljevih (12 Izraelskih plemena, 1. Mojs 35:22; 49:28)
 - b) 12 stubova, 2. Mojs 24:4
 - c) 12 dragulja na grudima Prvosveštenika (slika plemena) u 2. Mojs 28:21
 - d) 12 vekni hleba u svetinji Šatora sastanka, 3. Mojs 24:5; 2. Mojs 25:30
 - e) 12 uhoda, 5. Mojs 1:23; IsNav 3:22; 4:2,3,4,8,9,20
 - f) 12 izabranih apostola
 - g) upotreba u Otkrivenju:
 - (1) 12 hiljada zapečaćenih, Otk 7:5-8
 - (2) 12 zvezda na ženinoj kruni, Otk 12:1
 - (3) 12 vrata, 12 anđela za 12 plemena, Otk 21:12
 - (4) 12 kamena temeljaca novog Jerusalima, a na njima imena 12 apostola, 21:14
 - (5) 12 bisernih vrata, 21:21
 - (6) drvo u sred novog grada sa 12 vrsta plodova (po jedan za svaki mesec), 22:2
 7. četrdeset – broj vremena:
 - a) doslovno značenje (Izlazak i lutanje po pustinji, 2. Mojs 16:35), 5. Mojs 2:7; 8:2
 - b) doslovno ili simboličko:
 - (1) potop, 1. Mojs 7:4,17; 8:6
 - (2) Mojsije na Sinaju, 2. Mojs 24:18; 34:28; 5. Mojs 9:9,11,18,25
 - (3) periodi Mojsijevog života:
 - (a) 40 god. u Egiptu
 - (b) 40 god. u pustinji
 - (c) 40 god vođstva Izraela
 - (4) Isus posti 40 dana, Mt 4:2; Mk 1:13; Lk 4:2
 - c) primetite, koristeći Konkordancu, koliko puta se ovaj broj koristi kao oznaka za vreme u Bibliji!
 8. sedamdeset – broj punine za ljude:
 - a) Izrael, 2. Mojs 1:5
 - b) 70 starešina, 2. Mojs 24:1,9
 - c) eshatologija, Dan 9:2,24
 - d) misijski tim, Lk 10:1,17
 - e) oproštenje (70x7), Mt 18:22
- B. Dobre reference
1. Džon Dž. Dejvis (John J. Davis), *Biblijska numerologija (Biblical Numerology)*
 2. D. Brent Sendi (D. Brent Sandy), *Raonici i kosiri (Plowshares and Pruning Hooks)*

12:7 „čuvati... štiti“ Ovi GLAGOLI (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKAT i BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKT) se često koriste u Psalmima da izraze psalmistinu molbu da Gospod (YHWH) svojim prisustvom pobeđi njegove protivnike ili nevolje.

▣ „ovog zlog naraštaja” Ovaj izraz se u Ps 12 odnosi na one koji

1. govore neistinu, stih 2
2. imaju laskave usne, stih 2
3. imaju dvolično srce, stih 2
4. govore ohole stvari, stihovi 3-4
5. pljačkaju nevoljnike, stih 5
6. zli idu uokolo, stih 8

▣ „doveka” Moguće je da je ovo naziv za Gospoda, „Večan”, (AB, str. 75). Ako je to tačno, paralelan je sa rečju Gospod (YHWH) na početku stiha.

12:8

SSP	bezvredno
NSP, NRP	podlost
DK	oni (bezbožnici)

Ova IMENICA (BDB 273) je upotrebljena samo ovde u SZ. Njen GLAGOL (NIDOTTE, vol. 1, str. 1109) znači

1. kao *Qal*, „biti raskalašan” ili „biti prezren”
2. kao *Hiphil*, „ponašati se prema nečemu kao da je nevažno”

Postoje još neki tekstualni predlozi koji pokušavaju da vide na koji način dva dela osmog stiha sačinjavaju sinonimni paralelizam.

1. promena samoglasnika – „smatrati podlim”
2. drugi koren – „jama”
3. ispravka – „ukradena dobra” (up. LXX)
4. ispravka – „astralna tela”

Pošto ovo etimološko pitanje uključuje retke reči, čini se da je najbolje doneti najverovatniju moguću odluku o tumačenju na osnovu:

1. značenja celog Psalma
2. centralne istine strofe
3. mogućeg paralelizma između redova
4. mogućih korena reči

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je dvolično srce (stih 2)?
2. Šta znači 4. stih?
3. Zašto su reči koje izgovaramo toliko važne?

PSALAM 13

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za pomoć u nevolji	Vera u Gospodnje spasenje	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Molitva sa pouzdanjem
<u>MT uvod</u> „Upravitelju. Davidov Psalam.“		13:1-2		
13:1-2	13:1-2	13:3-4	13:1-2	13:1-3
13:3-4	13:3-4		13:3-4	
13:5-6	13:5-6	13:5-6	13:5-6	13:4-5 13:6

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 13:1-2

¹ Dokle ćeš me, Gospode, zaboravljati? Zar zauvek?

Dokle ćeš od mene okretati lice svoje?

² Dokle ću se boriti u duši svojoj,

po ceo dan nositi tugu u srcu svome?

Dokle će se nada mnom neprijatelj moj uzdizati?

13:1-2 Primitite da se pitanje „dokle” (BDB 723 II, up. Ps 6:3; 90:13) ponavlja četiri puta u ovoj uvodnoj strofi.

1. dva puta u prvom stihu
2. dva puta u drugom stihu

Ovo je književni način izražavanja psalmistine uznemirenosti zbog njegovog trenutnog stanja. On oseća da ga je Bog napustio.

1. da ga je Bog zaboravio, stih 1a
2. da se Bog sakrio od njega, stih 1b
3. on je tužan, stih 2a,b
4. njegov neprijatelj je uzdignut, stih 2c

Primetite da se #1 i #2 takođe pojavljuju zajedno u Ps 10:11. Tema osećanja napuštenosti je prelepo izražena u Ps 42. Osećanje napuštenosti je samo percepcija psalmiste koji pati. Istina je da je Gospod (YHWH) sa nama, na našoj strani i pomaže nam na prave načine i u pravo vreme!

13:1 „zauvek” Ova reč (BDB 664) je hiperboličan idiom koji izražava psalmistino osećanje da ga je Bog zauvek napustio.

▣ „lice” Ovo je, takođe, hebrejski idiom za lično prisustvo (up. Ps 11:7; 17:15; 27:4,8). Deluje kao da je Bog okrenuo svoje lice od njega iz nekog razloga (tj. lični greh, up. Ps 13:3b ili bolest, 3b).

13:2 „duši... srcu” Ove dve reči su paralelne i označavaju hebrejske načine personifikovanja osobe.

▣ „ceo dan” Ovaj idiom znači „sve vreme”. To ne znači da je on tužan samo tokom dana.

NSP: PSALAM 13:1-4

³ **Pogledaj me, usliši me, o Gospode, Bože moj.**

Nek zasijaju oči moje, da ne zaspim smrtnim snom,

⁴ **Da ne kaže neprijatelj moj: „Pobedio sam ga!”**

Da se ne raduju protivnici moji što posrćem.

13:3-4 Ova strofa je molitva Bogu da odgovori na njegova molitvena pitanja iz stihova 1-2.

Ovo je niz od tri IMPERATIVA (tj. molitvena zahteva).

1. pogledaj me – BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 80:14; Plač 1:11; 2:20; 5:1
2. usliši me – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV
3. nek zasijaju – BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERATIV; ovo može da znači:
 - a. Bože, odgovori na moju molitvu znanjem tvog otkrivenja (up. Ps 6:7; 19:8)
 - b. Bože spasi me od smrti (up. Ps 38:10)

Takođe primetite da se „da ne” ponavlja tri puta (u MT, BDB 814, dva puta).

1. da ne zaspim smrtnim snom
2. da ne kaže neprijatelj moj
3. da se ne raduju protivnici moji

NSP: PSALAM 13:5-6

⁵ **Ali ja se u tvoju milost uzdam;**

neka se moje srce raduje zbog spasenja koje daješ.

⁶ **Pevaću Gospodu**

jer je dobar prema meni.

13:5-6 Ovo je psalmistina objava njegove vere/poverenja u Gospoda (YHWH).

1. ja se u tvoju milost uzdam (BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEKT). Vidite posebnu temu kod Ps 5:7). Poverenje je suštinski važan aspekt pravog vernika (up. Ps 25:5; 42:5; 65:5; 78:22; 86:2). Vidite belešku kod Ps 4:5.
2. neka se moje srce raduje (BDB 162, KB 189, *Qal* ZAPOVEDNI) zbog spasenja koje daješ. Vidite posebnu temu kod Ps 3:7. Ovaj kontekst ukazuje na isceljenje.
3. pevaću (BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV).

U hebrejskom pogledu na svet, smrt je bila spuštanje u Šeol, gde nema slavljenja Boga (up. Ps 6:5; 30:9; 88:10-12; 115:17; Is 38:18). Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS) kod Ps 1:6. Vidite beleške kod 6:5 i 9:13.

Psalmist zasniva svoje poverenje na Gospodnjem (YHWH) karakteru i delima (tj. „jer je dobar prema meni”, BDB 168, KB 197, *Qal* PERFEKT).

13:6 „jer je dobar prema meni” Ovaj GLAGOL (BDB 168, KB 197, *Qal* PERFEKT) je nekoliko puta upotrebljen u Psalmima (up. Ps 116:7; 119:17; 142:7). Ovaj PERFEKAT ukazuje na to da je psalmist siguran da će mu Gospod (YHWH) u budućnosti pomoći, te stoga to navodi kao već završenu radnju.

▣ „prema meni” Zanimljivo je to da LXX ovo prevodi kao naziv za Boga — „Svevišnji” (up. NJB). Moguće je da je ova promena izvršena i u Ps 7:8.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Stihovi 1-2 opisuju kako se verni sledbenici osećaju u palom svetu. Objasnite ovo svojim rečima.
2. Da li je smrt „san”?
3. Definišite i objasnite „milost”
4. Kako se menja značenje reči „spasenje” iz SZ u NZ?

PSALAM 14

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ljudska bezumnost i pokvarenost <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Davidov Psalam.”	Bezumnost bezbožnih i Božji konačni trijumf	Osuda ciničnog i nepravednog doba (up. Psalam 53)	Ljudska pokvarenost (up. Psalam 53)	Sudbina bezbožnih
14:1-3	14:1 14:2-3	14:1 14:2 14:3	14:1 14:2-3	14:1 14:2 14:3
14:4-6	14:4-6	14:4-6	14:4 14:5-6	14:4 14:5-6
14:7	14:7	14:7	14:7	14:7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 14:1-3

¹ **Bezumnik govori u srcu svome: „Nema Gospoda.”**

Zlo čine, odvrtna su dela njihova.

Nema nikog ko dobro čini.

² **Gospod s neba gleda sinove ljudske, da vidi ima li koga da je razuman, traži li ko Gospoda.**

³ **Svi su zastranili, svi su se pokvarili, Nema nikog ko dobro čini, nema nijednog.**

14:1 „Bezumnik” Ovaj Psalam je skoro isti kao Ps 53. Ova reč (BDB 614 I) se odnosi na ljude koji znaju za Boga, ali odlučuju da žive kao da to ne utiče na njihov život. Na drevnom Bliskom Istoku nisu postojali ateisti u filozofskom smislu, ali su mnogi savezni ljudi bili praktični ateisti (up. 5. Mojs 32:6,21; 2. Sam 13:13; Ps 10:4,11,13; 53:1; 74:22; Ez 13:3). Izreka iz Lk 12:48 se sigurno odnosi na njih.

▣ Primitite kako je opisan „bezumnik”.

1. zlo čine – BDB 1007, KB 1469, *Hiphil* PERFEKAT (tj. trajno stanje)
2. odvratna su dela njihova – BDB 1073, KB 1765, *Hiphil* PERFEKAT (tj. trajno stanje)

▣ „odvratna su dela” Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: GADOST (SZ)

Osnovno značenje je „gađenje“ ili „odbojnost“. Označava namerno kršenje poznatih pravila. „Gadost” (BDB 1072) može da se odnosi na nekoliko stvari:

1. stvari povezane sa Egipćanima:
 - a. oni ne mogu da jedu sa Jevrejima, 1. Mojs 43:32
 - b. pastiri su za njih nečisti, 1. Mojs 46:34
 - c. hebrejske žrtve su za njih nečiste, 2. Mojs 8:26
2. stvari povezane sa Gospodnjim osećanjima o delima Izraela:
 - a. nečista hrana, 5. Mojs 14:2
 - b. idoli, 5. Mojs 7:25; 18:9,12; 27:15
 - c. paganski spiritisti, 5. Mojs 18:9,12
 - d. žrtvovanje dece Molohu, 3. Mojs 18:21-22; 20:2-5; 5. Mojs 12:31; 18:9,12; 2. Car 16:3; 17:17-18; 21:6; Jer 32:35
 - e. hanansko idolopoklonstvo, 5. Mojs 13:14; 17:4; 20:17-18; 32:16; Is 44:19; Jer 16:18; Ez 5:11; 6:9; 11:18,21; 14:6; 16:50; 18:12
 - f. žrtvovanje životinja sa manom, 5. Mojs 17:1 (up. 15:19-23; Mal 1:12-13)
 - g. prinošenje žrtvi idolima, Jer 44:4-5
 - h. da muškarac ponovo oženi ženu od koje se već razveo, 5. Mojs 24:2
 - i. žene koje nose mušku odeću (moguće deo hananskog slavljenja), 5. Mojs 22:5
 - j. novac od okultne prostitucije (hanansko slavljenje), 5. Mojs 23:18
 - k. izraelsko idolopoklonstvo, Jer 2:7
 - l. homoseksualnost (moguće deo hananskog slavljenja), 3. Mojs 18:22; 20:13
 - m. upotreba lažnih tegova, 5. Mojs 25:16; Pri 11:1; 20:23
 - n. kršenje zakona o hrani (moguće deo hananskog slavljenja), 5. Mojs 14:3
3. primeri u mudrosnoj literaturi:
 - a. Jov 30:10 – Jov svojoj zajednici
 - b. Ps 88:8 – psalmist svojim poznanicima
 - c. Priče
 - (1) Pri 3:32 – pokvarena osoba
 - (2) Pri 6:16-19
 - (a) ohole oči, Pri 6:17a
 - (b) lažljiv jezik, Pri 6:17a
 - (c) ubica, Pri 6:17b
 - (d) smišlja zlo, Pri 6:18a; 15: 26
 - (e) sprovodi zlo, Pri 6:18b
 - (f) lažno svedoči, Pri 6:19a
 - (g) širi razdor među braćom, Pri 6:19b
 - (3) Pri 11:1; 20:10,23 – trgovci koji varaju
 - (4) Pri 11:20 – pokvareni u srcu
 - (5) Pri 12:22 – lažljivi
 - (6) Pri 15:8; 21:27 – žrtve pokvarenih
 - (7) Pri 15:9 – načini pokvarenih
 - (8) Pri 16:5 – ponosnog srca
 - (9) Pri 17:15
 - (a) opravdava zle
 - (b) osuđuje pravedne

(10) Pri 28:9 – onaj koji krši zakon

4. eshatološki izraz „gadost koja pustoši” se ponavlja u knjizi proroka Danila (up. 9:27; 11:31; 12:11). Čini se da se odnosi na tri različite situacije (proroštvo sa višestrukim ispunjenjem):
 - a. na Antioha IV Epifana iz međuzavetnog perioda (up. I Mak 1:54,59; II Mak 6:1-2)
 - b. na rimskog generala (kasnije cara), Tita, koji je uništio Jerusolim i srušio hram 70. g.n.e. (up. Mt 24:15; Mk 13:14; Lk 21:20)
 - c. na svetskog vođu iz poslednjih dana koji se naziva „čovek bezakonja” (up. 2. Sol 2:3-4) ili „antihrist” (up. 1. Jn 2:18; 4:3; Otk 13)

▣ „**Nema nikog ko dobro čini**” Ovo je opšta izjava o duhovnom stanju palog čovečanstva, čak i saveznog naroda. Detaljnije je opisano u Ps 14:2-3. Primitite kako je opisano palo čovečanstvo.

1. nema nikog ko dobro čini, stihovi 1,3 (uključujući)
2. nisu razumni
3. ne traže Gospoda (YHWH)
4. svi su zastranili (vidite belešku kod stiha 3)
5. svi su se pokvarili

Možemo jasno videti uticaj 1. Mojs 3 na čovečanstvo. Pavle je napravio moćnu litaniju stihova o ljudskoj pobuni u Rim 3:9-18,23. On citira Ps 14:1-3; 53:1-4; 5:9; 140:3; 10:7; Is 59:7-8; Ps 36:1. Ova istina je prva istina evanđelja (Rim 1:18-3:18). Evanđelje je „dobra vest” u odnosu na lošu vest!

14:2 „Gospod s neba gleda” Gospoda (YHWH) su zamišljali kao da prebiva na nebu (vidite posebnu temu kod Ps 8:1), odakle gleda zemlju i zna sve šta se dešava na njoj (dela, motive, namere, up. Ps 33:13,14; 102:19; Jov 28:24). Gospod (YHWH), za razliku od idola, vidi, zna i deluje!

14:3 „zastranili” Gospodnji (YHWH) savez je bio jasno obeležen put/staza. Njegov narod je morao ostati na tom pravom (tj. pravednom) i uskom putu, ali nije (up. 2. Mojs 32:8; 5. Mojs 9:12; 11:16; 17:11,17; Sud 2:17; 1. Sam 12:20; 2. Car 22:2; Jer 5:23; 17:13; 32:40). Skretanje sa tog puta nije bio čin neznanja nego svesna pobuna!

NSP: PSALAM 14:4-6

⁴ Zar niko od onih koji zlo čine ništa naučio nije?

Oni koji narod moj kao hleb proždiru?

Gospoda ne prizivaju.

⁵ Tada ih je veliki strah obuzeo,

jer Gospod je s naraštajem pravednika.

⁶ Vi hoćete da posramite namere nevoljnika,

jer je Gospod utočište njegovo.

14:4-6 Ova strofa ističe posledice koje čekaju onog ko „ništa naučio nije” (BDB 393, KB 390, *Qal* PERFEKT, vidite posebnu temu kod Ps 1:6). Delima zlih protiv siromašnih, protiv ljudi u nevolji ili onih koji nemaju glas niti moć u društvu sudiće Bog, njihov zaštitnik (up. 5. Mojs 10:17-19; 14:29; 24:17,19-22; 26:12,13; 27:19)!

On je njihovo „utočište” (BDB 340, up. Ps 2:12; 5:11; 34:22). Napasti njih znači napasti Njega. On će ih odbraniti.

14:4

**SSP, NSP, NRP
DK**

**Gospoda ne prizivaju
ne prizivaju Gospoda**

Ovaj GLAGOL (BDB 894, KB 1128, *Qal* PERFEKT) se često koristi i ima nekoliko značenja (tj. široko semantičko polje). U Psalmima se koristi za nekoliko stvari.

1. za sveštenike u ritualima i molitvi – Ps 99:6
2. za molitve saveznog naroda – Ps 4:2; 20:10; 50:15; 86:5; 91:15; 107:6,13; 116:2; 141:1
3. za narode koji ne pozivaju Gospoda (YHWH), (tj. Ps 79:6), ali ga Izrael poziva – Ps 14:4; 50:15; 53:4

U NZ ovaj starozavetni izraz za slavljenje (tj. ritual i molitvu) postaje način da se opiše ulazak u odnos sa Gospodom (YHWH) preko Isusa (up. Dap 2:21; 22:16; Rim 10:9-13).

Mi smo pozvani ljudi koji prizivaju Gospodnje ime, a zatim su pozvani na službu! Odsustvo molitve je znak lažne vere i praktičnog ateizma!

14:5 „Tada ih je veliki strah obuzeo” Doslovno „plašili su se straha” (*Qal* PERFEKAT i IMENICA istog korena – BDB 808, KB 922).

NASB prevod je „Tamo ih je veliki strah obuzeo”. Pošto je „tamo” nedefinisano, neki ga stavljaju na kraj rečenice i dodaju „tamo gde nema straha” (AB, NJB).

NSP: PSALAM 14:7

⁷ O, kad bi sa Siona spasenje došlo Izraelu!

**Kad Gospod vrati zarobljeni narod svoj,
veseliće se Jakov, radovaće se Izrael.**

14:7 „spasenje došlo Izraelu” Ovo je naziv za Gospoda koji prebiva na Sionu (tj. na planini Moriji, u hramu). Primitite paralelu sa rečju „Gospod“ (YHWH) u drugom stihu. Ovaj stih se takođe nalazi u Ps 53:6, što znači da je moguće da je poslovičan. LXX formuliše prvi red kao pitanje (up. 53:6).

▣ „**vrati**” Ovaj isti GLAGOL (BDB 996, KB 1427) može značiti i „pokaj se” ili „okreni se”. Međutim, u ovom kontekstu se Izrael ne poziva na kajanje.

Postoji igra reči između „vrati” (BDB 996) i „imetak” (BDB 986). Napomena u NET Bibliji navodi: „vrati i okrene se (ka) svom narodu.”

▣ „**Jakov... Izrael**” Patrijarh Jakov je imao dvanaestoro dece, od kojih je nastalo dvanaest plemena. Jakovljevo ime je promenjeno u Izrael u 1. Mojs 32:22-32.

POSEBNA TEMA: IZRAEL (IME)

I. Značenje imena nije sigurno (BDB 975, KB 442).

- A. *El* istrajava
- B. neka *El* istraje (ZAPOVEDNI)
- C. *El* štiti
- D. neka se *El* bori
- E. *El* se bori
- F. onaj ko se bori sa Bogom (igra reči 1. Mojs 32:28)
- G. pouzdan (IDB, vol. 2, str. 765)
- H. uspešan
- I. srećan

II. Upotreba u SZ

- A. Jakovljevo ime (zamena, onaj koji se drži za petu, BDB 784, KB 872, up. 1. Mojs 25:26) je promenjeno nakon što se rvaao sa duhovnim bićem na reci Jabok (up. 1. Mojs 32:22-32; 2. Mojs 32:13). Često se značenje hebrejskih imena zasniva na njihovom izgovoru, ne na njihovoj etimologiji (up. 32:28). Izrael postaje svoje ime (npr. 1. Mojs 35:10).

- B. Ovo ime je počelo da se koristi kao grupno ime za svih njegovih dvanaest sinova (npr. 1. Mojs 32:32; 49:16; 2. Mojs 1:7; 4:22; 28:11; 5. Mojs 3:18; 10:6).
- C. Vremenom je počelo da označava narod sačinjen od dvanaest plemena pre izgnanstva (up. 1. Mojs 47:27; 2. Mojs 4:22; 5:2) i nakon (up. 5. Mojs 1:1; 18:6; 33:10).
- D. Nakon ujedinjene monarhije Saula, Davida i Solomona, plemena su se podelila pod Roboamom (up. 1. Car 12).
 - 1. podele se pojavljuju i pre zvaničnog razdora (npr. 2. Sam 3:10; 5:5; 20:1; 24:9; 1. Car 1:35; 4:20)
 - 2. naziv označava severna plemena do asirskog osvajanja Samarije 722. g.p.n.e. (up. 2. Car 17).
- E. Nekoliko puta je upotrebljen za Judu (npr. Is 1; Mih 1:15-16).
- F. Nakon asirskog i vavilonskog izgnanstva, ponovo je postao grupno ime za sve Jakovljeve potomke (npr. Is 17:7,9; Jer 2:4; 50:17,19).
- G. Koristi se za laike kao grupu različitu od sveštenika (up. 1. Dne 9:2; Jez 10:25; Nem 11:3).

▣ „veseliće se... radovaće se” Oba ova GLAGOLA govore o rezultatima obnove. Vreme GLAGOLA na hebrejskom saznajemo iz konteksta. Kontekst je budućnost.

- 1. veseliće se – BDB 162, KB 189, *Qal* ZAPOVEDNI
- 2. radovaće se – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

- 1. Šta bezumnik misli kada kaže „nema Gospoda”?
- 2. Da li nam SZ kaže da su svi ljudi grešni?
- 3. Šta znači „prizvati Gospoda”?
- 4. Da li 7. stih ukazuje na izgnanstvo?

PSALAM 15

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Opis stanovnika Siona MT uvod „Davidov Psalam” 15:1-5	Karakter onih koji mogu da prebivaju sa Gospodom 15:1 15:2-5b 15:5c	Liturgija za prijem u hram 15:1 15:2-5b 15:5c	Šta Bog traži 15:1 15:2-5b 15:5c	Gospodov gost 15:1 15:2-3a 15:3b-4b 15:4c-5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 15:1-5

¹ **Gospode, ko će biti gost u šatoru tvome?**

Ko će prebivati na svetoj gori tvojoj?

² **Onaj ko živi bezazleno i postupa pravedno,
ko istinu govori u srcu svome.**

³ **Onaj koji ne kleveće jezikom svojim.**

**Nikakvo zlo ne čini blišnjemu svome,
i ne govori pogrдно o prijatelju svome.**

⁴ **On odbacuje svakoga ko prezir zaslužuje,
a čast iskazuje onima koji se Gospoda boje.**

Zakletvu svoju ne poriče, makar mu i na štetu bila.

⁵ **Novac svoj uz kamatu ne daje,
i mito protiv nedužnog ne uzima.**

Ko tako čini, nikada posrnuti neće.

15:1 „Gospode” Ovo je savezno ime za Boga od hebrejskog GLAGOLA „biti”. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

▣ „ko” Prvi stih je pitanje, što može biti tekstualna oznaka za liturgiju koju koriste oni koji ulaze u hram na dan praznika.

▣ „u šatoru tvome... na svetoj gori tvojoj” Ovo su paralele, što znači da su i GLAGOLI („biti gost” i „prebivati”) paralelni. Ideja neprekidnog boravka u Gospodnjem (YHWH) hramu (up. Ps 23:6b) je večno zajedništvo sa Bogom koje

1. traje i nakon života
2. podrazumeva bliskost
3. ima svakodnevni aspekt

Ps 27:4-6 izražava istu istinu bez hiperbole (tj. „sve dane života moga”, up. Ps 23:6a).

Takođe vidite da u Ps 5:4b „zli kod tebe ni za kratko mesta ne nalazi”, ali odani sledbenik želi da živi sa Bogom (up. Ps 61:4; 84:10).

15:2-5 Ovi stihovi opisuju (kroz pozitivna i negativna svojstva) tip osobe koja prebiva sa Bogom (up. Ps 24:3-6).

1. živi bezazleno („bez krivice” BDB 1071, up. Ps 18:23,31; 119:80; Pri 28:18)
2. postupa pravedno
3. istinu govori (vidite posebnu temu kod Ps 12:1) u srcu svome
4. ne kleveće
5. nikakvo zlo ne čini bližnjemu svome
6. ne govori pogrdno o prijatelju
7. odbacuje svakoga ko prezir zaslužuje
8. poštuje one koji se Gospoda boje (tj. partnere u savezu)
9. zakletvu svoju ne poriče (up. 3. Mojs 27)
10. makar mu i na štetu bila
11. novac svoj uz kamatu ne daje (up. 2. Mojs 22:25; 3. Mojs 25:36)
12. mito protiv nedužnog ne uzima (up. 2. Mojs 23:8; 5. Mojs 16:19)

Primitite da sve ove karakteristike govore o tome kako pobožna osoba živi i kako se odnosi prema drugima. Poznavati Boga znači poštovati ljude. Odani sledbenici treba da žive i vole tako da svet može upoznati i oponašati Boga Stvoritelja.

15:4b „one koji se Gospoda boje” Ovaj opis odanih sledbenika se često ponavlja (up. Ps 25:12,14; 103:11,13; 118:4). Oni su opisani na više načina.

1. ono što čine
 - a. hvale, veličaju Gospoda (YHWH) i strahuju pred Njim, Ps 22:23
 - b. hode Njegovim putevima, Ps 128:1
2. šta On radi za njih
 - a. obznanjuje im svoj savez, Ps 25:14
 - b. donosi spasenje, Ps 85:9
 - c. njihov je štit i pomoć, Ps 115:11
 - d. blagosloviće ih, Ps 115:13; 128:1
 - e. ispunjava njihove želje, Ps 145:19 (takođe „čuje vapaj njihov i spasava ih”)

15:5c Ovo je sažetak. Oni koji žive u savezu sa Bogom i sa svojom braćom i sestrama, nikada neće posrnuti (BDB 556, KB 555, *Niphal* IMPERFEKT, up. Ps 17:5; 30:6; Pri 10:30; 12:3). TEV ovo prevodi kao „uvek će biti bezbedni”. Čini se da i Is 33:15 veliča one koji mogu pristupiti Gospodu (YHWH) i prebivati sa Njim. Ako je to tačno, onda je stih Is 33:16 paralelan sa Ps 15:5c.

Svrha spasenja nije usmerena samo na pojedinca nego i na društvo! Ljubav prema Bogu mora biti vidljiva u našoj međusobnoj ljubavi! Ne smemo odvojiti opravdanje i pravdu! Pad iz 1. Mojs 3 uticao je na celokupno čovečanstvo (up. Ps 14:1-3). Božja slika (up. 1. Mojs 1:26-27) u ljudima je oštećena. Ljudi su se okrenuli ka unutra. Sebičnost i nezavisnost sada karakterišu njihove misli i dela. Novi susret sa Bogom menja ovaj fokus (up. Jer 31:31-34; Ez 36:25-27). Nova osoba ponovo stiče osećaj zavisnosti. Ona živi za Boga/za druge.

▣ „**nikada**” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA kod Ps 9:5.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Opišite osobu koja sme pristupiti Gospodu (YHWH) u hramu.
2. Kako je „životni stil vere” povezan sa spasonosnom verom?
3. Nabrojte pet pozitivnih i pet negativnih karakteristika odanog sledbenika.
4. Definišite „zelenaštvo”.
5. Da li ovaj Psalam ukazuje na to da pravedna osoba nikada neće stradati?

PSALAM 16

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod, deo psalmistinog nasleđstva u životu i spas u smrti	Nada vernih i Mesijina pobeda	Čin lične vere u Božju moć spasavanja (pesma poverenja)	Molitva pouzdanja	Gospod, moje nasleđstvo
<u>MT uvod</u> „Davidov Miktam”				
16:1-4	16:1 16:2-3	16:1-2 6:3-4	16:1-3	16:1 16:2-3a 16:3b-6
16:5-6	16:4 16:5-6	16:5-6	16:4 16:5-6	
16:7-11	16:7-8 16:9-11	16:7-8 16:9-10 16:11	16:7-8 16:9-10 16:11	16:7-8 16:9-11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 16:1-4

¹ Čuvaj me Bože, jer si ti utočište moje.

² Rekao sam Gospodu: „Ti si Gospod – nema dobra osim tebe.

³ U svetima koji su na zemlji, u njima, slavnima, sva je radost moja.”

⁴ Množe se muke onih koji uvek za nekim drugim trče.

Njihove žrtve levanice od krvi ja neću izlupati, i na usnama svojim imena njihova neću nositi.

16:1 „Čuvaj me Bože” Ovo je jedini IMPERATIV (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV) u Psalmu 16. To je hitan molitveni zahtev. Iz Ps 16:10-11 postaje jasno da se psalmist suočava sa smrću. On traži život, ali zna da ga čak ni smrt neće odvojiti od Boga (up. Rim 8:31-38). Ovaj Psalm koristi sledeće nazive za Boga

1. *El*, stih 1 (najčešći naziv za Boga na drevnom Bliskom Istoku)
2. *Jahve* (YHWH), stihovi 2,5,7,8
3. *Adon*, stih 2

Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

▣ „**jer si ti utočište moje**” Ovo je česta tema u Psalmima! Za „utočište” vidite belešku kod Ps 5:11. Ljudi su sačinjeni po Božjem liku i slični su samom Bogu (up. 1. Mojs 1:26-27). Mi smo stvoreni za zajedništvo (up. 1. Mojs 3:8). Možemo naći mir, odmor, radost, smisao i bezbednost samo u Njemu!

16:2 Ovo je psalmistina objava vere. Čini se da 2. stih sumira prethodnu molitvu ili priznanje.

SSP	bez tebe ništa dobro nemam
NSP, NRP	nema dobra osim tebe
DK	nemam dobra osim Tebe

U iskušenju smo da u ovoj izjavi vidimo novozavetnu doktrinu opravdanja, ali je Ps 73:25-28 bolja paralela u SZ. Gospod (YHWH) je psalmistino jedino „dobro”. Narodni idoli su lažni (up. stihovi 3-4). Milostivi, blagodarni, savezni Bog prihvata one koji mu veruju i žive u skladu sa Njegovim saveznim zahtevima (tj. SZ – Savez sa Mojsijem; NZ – evanđelje, up. Jer 31:31-34; Ez 36:25-27). Rezultat je život u zajedništvu sa Bogom, zajedništvu koje se nastavlja i nakon smrti.

16:3-4 Postoje broja pitanja vezana za tumačenje ovih stihova. Jevrejska studijska Biblija za njih kaže (str. 1297) da „ovi stihovi su među najnejasnijima u Psaltiru”.

1. ko su „sveti” (BDB 872) – Neki (NEB, NJB) stručnjaci uzimaju poslednje reči iz Ps 16:2 i njihovu negaciju uvode u stih 3, te se u tom slučaju „sveti” odnose na „svete duhove zemlje” (tj. idole iz Ps 16:4). Vidite sledeću belešku.
2. ko su „slavni” (BDB 12) – Zbog paralelizma, oni mogu biti pozitivni (tj. pobožni, up. TEV) ili negativni (tj. hananski idoli, NJB).

Moguće je da se oba naziva odnose na savezni narod iz trećeg stiha i da on postaje idolopoklonički u stihu 4. Mnogi prevodi razdvajaju stihove 3 i 4 u odvojene strofe. Pitanje je „Da li su stihovi 3-4 međusobno u kontrastu ili su produženi opis?”

16:3 „svetima” Ovo je hebrejski termin *Kadosh* (BDB 872), koji se koristi za

1. verne Gospodnje (YHWH) sledbenike – 5. Mojs 33:3; Ps 34:9; Dan 8:24
2. duhovna bića (tj. anđele) – Jov 5:1; 15:15; Ps 89:5,7; Dan 8:13 (dva puta); Zah 14:5

POSEBNA TEMA: SVETOST

- I. Stari zavet (uglavnom zasnovano na primerima iz Isaije)
 - A. Prema etimologiji, starohebrejski termin *kadosh* je najverovatnije hananskog porekla (tj. ugaritski). Mogući koren je u glagolu „*kd*” – „odvojiti”. Odatle potiču sve nama poznate definicije „odvajanja” (od hananske kulture, 5. Mojs 7:6; 14:2,21; 26:19) za posebnu, Božansku svrhu.
 - B. Termin svetosti se tiče kulta, mesta, vremena i osoba. U tom smislu je redak u prvoj Mojsijevoj, ali veoma prisutan u drugoj, trećoj i četvrtoj Mojsijevoj.
 - C. U proročkim spisima (Isaija, Osija) vrlo je naglašen momenat svetosti pojedinca. Ipak, ovaj vid upotrebe nije i najvažniji. Proroci ističu Božju svetost (Isa 6:3). Bog je svet, a Njegovo sveto ime odražava Njegov sveti karakter. Zato i Njegov narod, koji odražava njega samog, treba da bude svet (ako u veri poslušaju savez sa njim).
 1. PRIDEV, BDB 872 שָׁדָד, „svet“, koristi se za
 - a. Boga, Isa 5:16; 6:3 (tri puta); vidite POSEBNA TEMA: SVET
 - b. Njegovo ime, Isa 40:25; 49:7; 57:15

- c. Njegovo prebivalište, Isa 57:15
 - d. Njegovu subotu, Isa 58:13
 - 2. GLAGOL, BDB 872 שָׁדַק, „biti odvojen“, „posvetiti“
 - a. Božji karakter, Isa 5:16; 29:23
 - b. Bog, Isa 8:13; 65:5
 - c. Božji anđeli, Isa 13:3
 - d. Božje ime, Isa 29:23
 - e. praznik, Isa 30:29
 - f. odabrani ljudi, Isa 66:17
 - 3. IMENICA, BDB 871 שָׁדָק, „odvojenost“, „svetost“
 - a. sveto seme, Isa 6:13
 - b. sveta gora, Isa 11:9; 27:13; 56:7; 57:13; 65:11,25; 66:20
 - c. odvojiti, Isa 23:18
 - d. put svetosti, Isa 35:8
 - e. svetilište, Isa 43:28; 62:9; 64:11
 - f. sveti grad, Isa 48:2; 52:1
 - g. Sveti, Isa 49:7 (vidite POSEBNA TEMA: SVET)
 - h. sveta ruka, Isa 52:10
 - i. sveti dan, Isa 58:13
 - j. sveti narod, Isa 62:12
 - k. Sveti Duh, 63:10,11
 - l. Božji presto, Isa 63:15
 - m. sveto mesto, Isa 63:18
 - n. sveti gradovi, Isa 64:10
- D. Božja milost i ljubav su neodvojivi od teoloških ideja zaveta, pravednosti i suštinskih odlika Božjeg karaktera. Upravo zato je očigledna napetost između svetog Boga i grešnih ljudi, buntovnog ljudskog roda. Robert B. Girdlstone (Robert B. Girdlestone) je napisao odličan tekst o odnosu Božje milosti i svetosti u delu *Sinonimi Starog zaveta (Synonyms of the Old Testament)*, str. 112-113.
- II. Novi zavet
- A. Pisci NZ su uglavnom Jevreji koji jevrejski i razmišljaju (osim Luke), ali pod uticajem koine grčkog jezika. To se posebno vidi u odnosu prema Septuaginti. Iz nje se crpi rečnik NZ, ne iz starogrčkih klasika ili religijskih spisa.
 - B. Isus je svet jer je poslan od Boga i Bog je sam (up. Lk 1:35; 4:34; Dap 3:14; 4:27,30). On je jedini pravedan i svet (up. Dap 3:14; 22:14). Svet je jer je bezgrešan (up. Jn 8:46; 2. Kor 5:21; Jev 4:15; 7:26; 1. Pet 1:19; 2:22; 1. Jn 3:5).
 - C. Zato što je Bog svet i Njegova deca treba da budu sveta (up. 3. Mojs 11:44-45; 19:2; 20:7,26; Mt 5:48; 1. Pet 1:16). Hristovi sledbenici treba da budu sveti kao i njihov Učitelj (up. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1. Sol 3:13; 4:3; 1. Pet 1:15). Hrišćani su spaseni da bi služili svetu svojom hristolikošću (u svetosti).

16:4

SSP, NSP, NRP **muke**
DK **idole**

Reč „muke“ (עַצְבוֹת, BDB 781) veoma liči na reč „idoli“ (עַצְבִּים, BDB 781, NJB). Kontekst očigledno ukazuje na idolopoklonstvo. Ne znamo tačno na koga se odnosi 3. stih.

Moguće je da se termin „drugi“ (אֲחֵרִים, BDB 29 I, stih 4) protumači kao „drugi bogovi“ (אֲחֵרִים, up. Is 42:8; NET Biblija, str. 866, #29).

Za detaljniju analizu vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 860-862 ili UBS priručnik, str. 141-142.

- ▣ Psalmist, za koga je Gospod (YHWH) utočište, odbija da
 1. izliva žrtve levanice od krvi (životinjske žrtve ili metafora za vino)
 2. nosi njihova imena na svojim usnama (up. 2. Mojs 20:3-5)

NSP: PSALAM 16:5-6

⁵ Gospod je deo nasledstva moga i čaše moje.

Ti čvrsto držiš nasledstvo moje.

⁶ Divno je ono što si mi u nasledstvo dao.

Posed je moj zaista lep.

16:5-6 Moguće je da je piće spomenuto u 4. stihu podsetilo psalmistu na idiom o „čashi”, koji označava nečiju sudbinu (up. Ps 11:6; 23:5; 75:8; 116:13). Obično ima negativnu konotaciju, ali ovde nema. Reč „nasledstvo” ukazuje na podelu hananske zemlje plemenima kockom (up. IsNav 13-19), što je proročko ispunjenje Gospodnjeg (YHWH) obećanja Avramu (up. 1. Mojs 12:1-3). Leviti i sveštenici su nasledili samo 48 gradova (up. IsNav 20-24). Rečeno im je da je sam Gospod deo njihovog nasledstva (up. 4. Mojs 18:20; 5. Mojs 18:1). Međutim, u Psalmima se ova oznaka koristi i za odane sledbenike (up. Ps 73:26; 119:57; 142:5; kao i Plač 3:24).

Stih 6 nastavlja ovaj prikaz sa „ono što si mi u nasledstvo dao”. Psalmista potvrđuje da je njegovo nasledstvo divno (tj. Jer 3:19).

NSP: PSALAM 16:7-11

⁷ Blagosiljaću Gospoda, koji me savetuje.

Noću me opominju bubrezi moji.

⁸ Gospoda uvek imam pred sobom.

On mi je s desne strane, neću posrnuti.

⁹ Zato se raduje srce moje i veseli duša moja.

Telo će moje spokojno počivati.

¹⁰ Jer nećeš dušu moju ostaviti u grobu.

Nećeš dozvoliti da sluga tvoj verni jamu vidi.

¹¹ Daćeš mi da upoznam put života.

**Obilje je radosti pred licem tvojim,
večna je sreća u desnici tvojoj.**

16:7-11 Psalmist potvrđuje svoju veru u Gospodnju (YHWH)

1. savet, stih 7a (up. Ps 32:8)
2. opomene, stih 7b
3. prisustvo, stihovi 8,11
4. pobedu, stih 8b

Zbog toga se on raduje i spokojan je u Gospodu (YHWH), (up. stih 9), čak i u smrti (stihovi 10-11).

1. On neće napustiti psalmistu kada ode u Šeol, stih 10 (up. Jov 14:14-15; 19:25-27)
2. pokazaće mu put života (up. Ps 139:24; Pri 15:24; tj. idiom za svakodnevan pobožan život; za sličan izraz vidite Ps 101:2,6)
3. On lično će biti sa njim, čak i nakon smrti (up. Ps 139:7-8)
4. On milostivo ispunjava sve psalmistine potrebe

Čak i u teškim vremenima, odani sledbenik može znati da je Gospod (YHWH) sa njim, na njegovoj strani i nikada ga neće napustiti. Ova vera u Gospodnju (YHWH) odanost je naša nada, radost, mir, odmor i pobjeda!

16:8b „s desne strane” Gospodnja (YHWH) desna ruka (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK) kod Ps 2:4-6). Desna ruka je simbol moći i snage. Mesija je opisan kao da sedi sa Božje desne strane, što označava mesto snage, nadmoći i autoriteta. Ovaj Psalam je za apostole, Petra i Pavla, bio mesijanski zbog kombinacije nekoliko elemenata

1. slika desne ruke, stihovi 8,11
2. život nakon fizičkog postojanja
3. naziv „sluga”, vidite belešku kod stiha 10.

16:9

SSP mi se srce
NSP, DK, NRP srce moje

Hebrejska reč „duša” (כבוד, BDB 458 II, NASB: „slava”) može biti pogrešno napisana reč „jetra” (כדבב, BDB 458, up. 1. Mojs 49:6; Ps 30:12), koja, kao i srce, označava celokupnu osobu (up. NIDOTTE, vol. 2, str. 587-588; NET Biblija, str. 866, #11). Primetite da su reči „srce” „duša” i „telo” paralelne i govore o samom psalmisti.

16:10

SSP tvoj verni
NSP sluga tvoj
DK Svetac Tvoj
NRP ljubazni tvoj

Hebrejske reči znače „tvoj pobožni” (חסיד, BDB 339). Ova reč se često koristi da označi savezne ljude koji vole, služe i slušaju Gospoda (YHWH), (up. Ps 4:3; 12:2; 32:6; 86:2; Mih 7:2). Kada se koristi za Gospoda (YHWH), prevodi se kao „veran” (up. Ps 18:25; 145:17; Jer 3:12).

Zato što ovaj stih citiraju i Petar (up. Dap 2:27,31) i Pavle (up. Dap 13:35) u odnosu na Isusovo vaskrsenje, ovaj termin je u ovom Psalmu preveden kao „Svetac” (NASB, NKJV, DK). Nisam siguran kako da posmatram ovaj stih u odnosu na Ps 16. U kontekstu je jasno da se odnosi na pobožnog, odanog Izraelca (primetite paralelizam sa stihom 10). Apostoli su ga mogli shvatiti kao

1. proročki
2. tipološki
3. višestruko ispunjenje

Apostoli su pogledali SZ i videli brojne naznake, kao i tačna predskazanja, o životu, delovanju, smrti, vaskrsenju i povratku Isusa Hrista! Ja verujem njihovom nadahnuću.

SSP u Šeolu
NSP, NRP u grobu
DK u paklu

MT ovo prevodi kao „jama” (BDB 1001), a ta reč je paralela za reč Šeol (up. Jov 33:18; Is 38:17-18). Za Šeol vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? (ŠEOL/HAD, GEHENA, TARTARUS) kod Ps 1:6 i belešku kod Ps 6:5; 9:13. Obe reči se odnose na smrt.

I Petar i Pavle u Delima citiraju LXX da potvrde Isusovo vaskrsenje. Nekoliko mesta u SZ objavljuje vaskrsenje, ili makar ukazuje na njega (up. Jov 14:14-15; 19:25-27; Ps 17:15; 49:15; 56:13; 73:24,25; 86:13; Is 26:19; Dan 12:2). Čini se da se Ez 37 odnosi na obnovu naroda, ne na individualno vaskrsenje.

Hvala Bogu za puno otkrivenje u NZ.

1. Isusov prazan grob i pojavljivanje nakon vaskrsenja

2. Pavlova diskusija o vaskrsenju u 1. Kor 15

Život nakon smrti je progresivno otkrivenje!

Isusov život, učenje, smrt i vaskrsenje promenili su način na koji apostoli shvataju sve. Njihova starozavetna perspektiva se promenila. Počeli su da tragaju za starozavetnim proroštvima, tipologijama i naznakama te nove stvarnosti. Moguće je da je sam Isus započeo ovo onim što je otkrio dvojici učenika na putu za Emaus o sebi u SZ, a da su zatim ti učenici to preneli grupi u gornjoj sobi (up. Lk 24:25- 27).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Definišite reč „sveti”
2. Da li su „sveti” isto što i „slavni”?
3. Kako je 4. stih povezan sa idolopoklonstvom?
4. Definišite kako SZ koristi termin „nasledstvo”.
5. Koji ljudski organ je smatran za izvor misli i osećanja?
6. Da li je ovo mesijanski Psalam zato što je stih 10 citiran u Dap 13:35?
7. Zašto se biblijska vera opisuje kao „put”?

PSALAM 17

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za zaštitu protiv napadača <u>MT uvod</u> „Davidova molitva”	Molitva sa pouzdanjem u konačno spasenje	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva nedužne osobe	Vapaj nedužnog
17:1-5	17:1-2 17:3-5	17:1-2 17:3-5	17:1-2 17:3-5	17:1-2 17:3-4a 17:4b-7
17:6-12	17:6-9	17:6-7 17:8-12	17:6-7 17:8-9a 17:9b-12	17:8-12
17:13-15	17:10-12 17:13-14	17:13-14	17:13-14	17:13-14b 17:14c-15
	17:15	17:15	17:15	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 17:1-5

¹ Čuj, Gospode, ono što je pravedno,
poslušaj vapaj moj, prigni uho molitvi usana mojih na kojima prevare nema.

² Od tebe neka mi pravda dođe,
oči tvoje neka na čestitost gledaju.

³ Ispitao si srce moje,
noću si me proverio,
pročistio si me i vidiš da zlo ne smišljam.
Usta moja neće zgrešiti.

⁴ A ljudskih dela, puteva razbojničkih,
čuvam se po reči usana tvojih.

⁵ Koraci moji neka prionu za staze tvoje,
na kojima noge moje posrnuti neće.

17:1 Primitite paralelne IMPERATIVE u psalmistinoj molitvi.

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 27:7; 28:2; 30:10; 39:12; 54:12; 61:1; 64:1; 84:8; 102:1; 119:149; 130:2; 143:1
2. poslušaj – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 5:2; 55:2; 61:1; 86:6; 142:6
3. prigni – BDB 23, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 5:1; 39:12; 49:1; 54:2; 55:1; 77:1; 80:1; 84:8; 140:6; 141:1; 143:1

Psalmi su knjiga o Božjim ljudima koji ga iskreno mole da čuje njihove potrebe (tj. da ih sasluša i ispuni).

U prvom stihu se reči onoga ko je na strani pravедnosti (BDB 841) upoređuju sa rečima onog na čijim usnama je prevara (up. Is 29:13).

Ps 17:1 je paralelan sa 17:6. Sve tri strofe ovog Psalma počinju sa nekoliko IMPERATIVA kojima se Bog moli da pomogne psalmisti!

SSP	ne dolazi s usana lažljivih
NSP, NRP	usana mojih na kojima prevare nema
DK	ne iz usta lažljivih

Psalmist govori o svom integritetu. On se moli bez skrivenih motiva ili poznatih laži (up. Is 29:13).

17:2 Kao što prvi stih sadrži tri IMPERATIVA, ovaj stih sadrži dva ZAPOVEDNA oblika.

1. Od tebe neka mi pravda dođe – BDB 422, KB 425, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. oči tvoje neka na čestitost gledaju – BDB 302, KB 301, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

SSP	šta je pravično
NSP, NRP	čestitost
DK	pravicu

MT prevod je „podjednakost”, „poštenje” ili „ravnopravnost” (BDB 449). Ovde se odnosi na to da Gospod (YHWH) pravično i nepristrasno sudi. Psalmist traži od pravédnog Boga da donese pravédnu presudu (up. stih 1a).

17:3-5 Psalmist navodi zašto Bog treba da ga mu sudi.

1. šta je Bog učinio (sve su PERFEKTI)
 - a. ispitao je njegovo srce, stih 3a
 - b. noću ga je proverio, stih 3b (a i b su paralelni)
 - c. testirao ga je i nije ništa zlo našao, stih 3c (vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE kod 11:4b)
2. šta je on učinio ili nije učinio
 - a. njegova usta nisu zgrešila, stih 3d
 - b. čuva se puteva razbojničkih (ova reč, BDB 829, znači „razbojnik”, up. Jer 7:11, ali može značiti i „nasilan,” up. NASB Ez 18:10), stih 4
 - c. hoda Božjim stazama, stih 5a
 - d. nije posrnuo, stih 5b (up. Ps 18:36)

Koncept „puta” ili „staze” znači da je psalmist pažljivo sledio Božja uputstva iz saveza (up. Ps 37:31; 40:2; 44:18; 66:9; 73:2; 119:105; Pri 14:15). Zli ljudi

1. skreću sa puta ka desno ili levo
2. posreću na putu
3. njihovi koraci proklizavaju

Vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE kod Ps 11:4b-5.

17:3d UBS tekstualni projekat (str. 182-183) daje korisnu sažetu belešku o načinima na koje se ovaj stih može prevesti.

„Ako se מַחֲשֵׁב protumači kao konstrukt infinitiva sa nastavkom, poslednji deo trećeg stiha treba tumačiti kao ‘moji planovi (misli) ne idu dalje od mojih usta’ (tj. moje misli su u skladu sa mojim rečima, moje reči su u skladu sa mojim idejama). Ako se מַחֲשֵׁב protumači kao glagol u prvom licu jednine, rečenica treba da bude prevedena kao ‘ako ja isplaniram +nešto, (tj. nešto zlo), +to ne sme izaći iz mojih usta.’”

Vidite i NIDOTTE, vol. 1, str. 1112, za isti predlog izmene. Promena od MT, „moja pokvarenost” (BDB 273, KB 273) do „ja sam razmatrao” ili „ja sam isplanirao” (BDB 273, KB 273, *Qal* PERFEKT) podrazumeva samo promenu samoglasnika.

NSP: PSALAM 17:6-12

⁶ Prizivam te, Bože, jer ćeš me uslišiti.

Prigni k meni uho svoje, i čuj reči moje.

**⁷ U milosti svojoj divna dela učini,
spasitelju onih koji kod tebe utočište traže
od onih koji se bune protiv desnice tvoje.**

**⁸ Čuvaj me kao zenicu oka,
sakrij me pod senu krila svojih**

⁹ od zlih koji su nasrnuli na mene.

Neprijatelji duše moje stežu obruč oko mene.

**¹⁰ Zatvorili su se u sopstveno salo,
ustima svojim oholo govore.**

**¹¹ A nas, naše korake, sada opkoljuju,
upiru oči svoje da nas na zemlju obore.**

**¹² Svaki je od njih kao lav željan da plen rastrgne,
kao mladi lav koji u potaji sedi.**

17:6-12 Ova strofa opisuje Božja dela ka psalmisti i dela njegovih neprijatelja.

1. Božja dela
 - a. on je pozvao i Bog je odgovorio, stih 6
 - b. u svojoj milosti je divna dela učinio (vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
 - c. Bog mu je dao utočište (vidite belešku kod Ps 5:11)
 - d. Bog ga čuvao „kao zenicu oka” (idiom za nežnu brigu o nekome o nam je posebno blizak, up. 5. Mojs 32:16; Pri 7:2)
 - e. Bog ga je sakrio pod senu svojih krila (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12)
2. dela neprijatelja
 - a. nasrnuli su na njega, stih 9
 - b. opkolili su ga, stihovi 9b,11a
 - c. zatvorili su svoje srce (doslovno: „svoje salo [BDB 316] su zatvorili” [BDB 688, KB 742, *Qal* PERFEKT],” up. LXX; „salo” se koristi za ljude u negativnom smislu u Ps 73:3 i 119:70)
 - d. oholo govore o njemu
 - e. upiru svoje oči protiv njega
 - f. rastržu ga kao lav, stih 12

Kakav snažan kontrast!

17:6

SSP

saslušaj me

NSP, DK, NRP prigni k meni uho svoje

Ovo je hebrejski idiom, koji u molitvama traži od Gospoda (YHWH) da se prigne/sagne (up. 2. Car 19:16; Is 37:17; Dan 9:18; Ps 31:2; 71:2; 86:1; 88:2; 102:2; 116:2).

Iako je Gospod (YHWH) bestelesno duhovno biće, opisan je ljudskim rečnikom. Vidite posebnu temu o antropomorfizmu kod Ps 2:4-6. Ljudi imaju samo rečnik koji je vezan za ovu planetu i za njihovu fizičku prirodu. Ljudski rečnik je uvek figurativan kada se koristi za Boga ili za duhovnu oblast.

17:7 Ovaj stih sadrži niz snažnih, emotivnih, teoloških termina o ličnosti i milosti Gospoda (YHWH).

1. divna dela učini – BDB 811, KB 930, *Hiphil* IMPERATIV (vidite povezanu reč BDB 810 u Ps 33:22, vidite posebnu temu kod Ps 9:1)
2. u milosti svojoj, *hesed* – BDB 338 (vidite posebnu temu kod Ps 5:7). Ova reč označava Njegovu saveznu odanost i neprekidnu ljubav
3. spasitelju – BDB 446, *Hiphil* PARTICIP, tj. Onaj koji spasava, up. Ps 106:7,21
4. utočište – BDB 340, *Qal* PARTICIP, Gospod (YHWH) je snažna i stabilna tvrđava za one koji traže utočište u Njemu, up. Ps 5:11; 18:2

▣ „**protiv desnice tvoje**” Ovaj izraz se može shvatiti na više načina.

1. mesto blisko Gospodu (YHWH) na kojem ubogi traže utočište, up. NASB, TEV
2. sredstvo kojim Gospod (YHWH) spasava uboge (tj. Njegova snažna desnica, up. NKJV, JPSOA, REB, vidite POSEBNA TEMA: RUKA kod Ps 7:3-4)
3. blisku vezu između psalmiste i njegovih neprijatelja (tj. bliski saradnici, up. NRSV)

17:9 „**zlih**” Teško je odrediti ko je ova grupa. Moguće je da se odnosi na

1. savezne partnere koji napadaju psalmistu zbog svoje lične koristi
2. savezne partnere koji svesno krše Gospodnji (YHWH) savez
3. okolne narode koji bezumno i slepo slede idole, a ne Gospoda (YHWH)

Samo nam kontekst Psalma i pojedinačna strofa mogu pomoći da to odredimo. Nisam siguran da li „zli” shvataju da su takvi. Oni često misle da svojim delima služe Bogu.

U ovom Psalmu, čini se da su to bogati, uspešni Izraelci koji vide svoju imovinu i svoju decu kao savezni znak Božje naklonosti.

17:11 „**opkoljuju**” MT navodi ovaj GLAGOL (BDB 685, KB 738) u JEDNINI, ali je on praćen GLAGOLOM u MNOŽINI u sledećem redu. Zato mazoretski stručnjaci navode napomenu (*Qere*) koja ukazuje na to da se i ovaj glagol može tumačiti kao da je u MNOŽINI (up. NASB „nas” i „naše” u 11. stihu).

Mislim da je najbolji izbor JEDNINA (MT). Ovaj Psalm je individualna tužbalica, ali je kasnije počeo da se koristi liturgijski u celoj zajednici, što je čest slučaj sa Psalmima.

SSP	ušli su mi u trag
NSP, NRP	naše korake
DK	izagnavši me

Hebrejska verzija 11. stiha počinje sa rečima „naše korake” (BDB 81, ŽENSKI ROD, MNOŽINA, אֲשׁוּרֵי), ali sa drugim samoglasnicima ove reči mogu postati GLAGOL „izgnati” (BDB 80, אָשַׁר), koji se koristi u jednom hebrejskom rukopisu, up. NRSV, NJB.

SSP	da me na zemlju obore
NSP, NRP	da nas na zemlju obore
DK	da me obore na zemlju

VERBAL „obore” (*Qal* KONSTRUKT INFINITIVA) je GLAGOL „prignuti” (BDB 639, KB 692) iz 6. stiha, ali se ovde taj prevod ne uklapa u kontekst. Nemojte zaboraviti da reči imaju značenje samo u kontekstu! Poezija zahteva da se reči koriste na neobičan način.

NSP: PSALAM 17:13-15

¹³ **Ustani, Gospode, suprotstavi mu se u lice, prisili ga da se pokloni, mačem svojim izbavi dušu moju od zloga,**

¹⁴ **rukom svojom izbavi me od ljudi, Gospode, od ljudi ovoga vremena, kojima je stalo samo do zadovoljstava ovoga života, kojima stomak puniš svojim blagom.**

Koji imaju mnogo sinova.

I deci svojoj ostavljaju ono što im pretekne.

¹⁵ **A ja ću u pravednosti gledati lice tvoje, zadovoljan ću biti kad se probudim i vidim obličje tvoje.**

17:13-15 Psalmist poziva Boga da mu pomogne (stih 13).

1. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV
2. suprotstavi se – BDB 869, KB 1068, *Piel* IMPERATIV
3. prisili – BDB 502, KB 499, *Hiphil* IMPERATIV
4. izbavi – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERATIV

Primitite upotrebu „od” za neprijatelje (stihovi 13b-14).

1. od zloga
2. od ljudi (NET Biblija [str. 867, #32] ovo menja u „od onih koji ubijaju”, tj. „ubica” u oba reda)
 - a. od ljudi ovoga vremena
 - b. kojima stomak puniš
 - c. koji imaju mnogo sinova
 - d. koji deci svojoj ostavljaju ono što im pretekne

Međutim, psalmist je opisan kao neko

1. ko u pravednosti gleda Božje lice (idiom za bliskost, up. Ps 11:7)
2. ko je zadovoljan u Božjem prisustvu (up. Ps 16:11)

Oba GLAGOLA iz Ps 17:15 su KOHORTATIVI.

1. gledati – BDB 302, KB 301, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. zadovoljan ću biti – BDB 959, KB 1302, *Qal* KOHORTATIV

17:15 Kao što su zli (i njihovi potomci) zadovoljni (BDB 959, KB 1302, *Qal* IMPERFEKT) sa zemaljskim stvarima, nepravedno stečenim dobitima; psalmist (emfatično „ja”) je zadovoljan (BDB 959, KB 1302) Gospodnjim prisustvom!

▣ „**kad se probudim**” Ovaj GLAGOL (BDB 884, KB 1098, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA) se koristi sa nekoliko značenja.

1. probudim iz posebne Božje vizije
2. probudim iz noćnog sna
3. probudim iz pijanstva
4. probudim iz smrti

Mislim da se 4. opcija najbolje uklapa u kontekst (tj. Gospodnje (YHWH) prisustvo, up. 2. Car 4:31; Jov 14:12; Ps 23:24-25; 139:18; Is 26:19; Jer 51:39,57; Dan 12:2). Ako je to tačno, onda je kraj Ps 16 sličan kraju Ps 17!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je Gospod (YHWH) reagovao na psalmistu tvrdnju o njegovoj nedužnosti?
2. Kako psalmist tvrdi da je on nedužan?
3. Objasnite sliku „Božja desnica”.
4. Objasnite sliku „zenica oka”.
5. Objasnite sliku „sena Božjih krila”.

PSALAM 18

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Gospodu za izbavljenje <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Psalam Gospodnjeg sluge Davida, koji je Gospodu izgovorio reči ove pesme onog dana kada ga je Gospod izbavio iz ruku svih njegovih neprijatelja i iz Saulove ruke. On je rekao:“	Bog je suvereni Spasitelj	Car se zahvaljuje za pobedu u bitci (Carska zahvalnica, up. 2. Sam 22:1-3)	Davidova pobednička pesma	Careva zahvalnica
18:1-3	18:1-3	18:1-3	18:1 18:2-3	18:1 18:2 18:3
18:4-6	18:4-6	18:4-5 18:6	18:4-6	18:4-5 18:6
18:7-15	18:7-12 18:13-15	18:7-15	18:7-15	18:7-8 18:9-10 18:11-12 18:13-14 18:15
18:16-19	18:16-19	18:16-19	18:16-19	18:16-17 19:18-19
18:20-24	18:20-24	18:20-24	18:20-24	18:20-21 18:22-23 18:24-25
18:25-29	18:25-27 18:28-30	18:25-30	18:25-27 18:28-29 18:30-34	18:26-27 18:28-29 18:30
18:30-36	18:31-34 18:35-36	18:31-42	18:35-42	18:31-32 18:33-34 18:35-36
18:37-42	18:37-42			18:37-38 18:39-40 18:41-42
18:43-45	18:43-45	18:43-45	18:43-45	18:43 18:44-45
18:46-50	18:46-49 18:50	18:46-48 18:49-50	18:46-50	18:46-47 18:48 18:49 18:50

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 18:1-3

¹ Voleću te, Gospode, snago moja.

² Gospod je stena moja, tvrđava moja i izbavitelj moj.

Bog je moj stena moja. On je utočište moje, štiti me i rođ spasenja moga, visoko utočište moje.

³ Prizvaću Gospoda, koji je hvale dostojan, i izbavljen ću biti od neprijatelja svojih.

18:1-3 Psalmist se obraća Bogu kroz niz snažnih naziva i aluzija (isto kao u 2. Sam 22). U sred životnih problema on zna za nepromenljivi karakter Boga stvaranja i otkupljenja. Primetite lični element u korištenju ZAMENICE „moj”.

1. snago moja – BDB 305, KB 304, IMENICA samo ovde i u 1. Sam 22:2
2. stena moja (dva puta) – dva različita hebrejska korena
 - a. BDB 700 I – up. Ps 31:3; 42:10; 71:3
 - b. BDB 849 – up. 5. Mojs 32:4,15,30
3. tvrđava moja – BDB 845 II, KB 622, up. Ps 31:3; 71:3; 91:2; 144:2
4. izbavitelj moj – BDB 812, KB 930, *Piel* PARTICIP, up. Ps 40:17; 70:5; 144:2
5. Bog je moj (*El*) utočište moje – BDB 340, KB 337, *Qal* IMPERFEKT, up. Ps 2:12; 5:11; 7:1; 11:1; 16:1; 25:20; 31:1; 37:40; 57:1; 61:5; 64:10; 71:1; 118:8-9; 141:8; 143:9; 144:2; Pri 30:5
6. štiti me – BDB 171, KB 545 I, up. Ps 3:3; 7:10; 18:30,35; 28:7; 33:20; 59:11; 84:11; 115:9-11; 119:114; 144:2; Pri 2:7; 30:5
7. rođ spasenja moga
 - a. „rođ” (BDB 901) – idiom za moć ili snagu, up. Ps 75:10
 - b. „rođ” može značiti „brdo”, up. Is 5:1; u tom slučaju, ovo je slična slika tvrđave ili uporišta (NIDOTTE, vol. 3, str. 991)
8. visoko utočište moje – BDB 960 I, KB 640, up. Ps 9:9; 46:7,11; 48:3; 59:9,16,17; 62:2,6; 94:22; 144:2
9. Gospoda, koji je hvale dostojan – BDB 237, KB 248, *Pual* PARTICIP, up. Ps 48:1; 96:4; 145:3

Ove reči o bezbednosti, zaštiti i sigurnosti zajedno ostavljaju utisak koji je snažan i emotivan. Život u palom svetu je težak, nepravedan i nepredvidiv, ali ipak je tu naš Bog koji je potpuna suprotnost tome!

18:1 „Voleću te” Ova reč (BDB 933, KB 1216, *Qal* IMPERFEKT) ima isti hebrejski koren (רחח) kao i reč „materica”, ali pre nego što na osnovu toga donesemo neki zaključak, isti koren znači i „lešinar”! Pazite da vam etimologija ne bude jedini izvor za utvrđivanje značenja reči. Kontekst određuje značenje! *Qal* osnova ovog GLAGOLA upotrebljena je samo ovde i odnosi se na ljubav čoveka prema Bogu. *Piel* osnova je znatno češća i koristi se za Božje saosećanje prema saveznom čovečanstvu (up. 2. Mojs 33:19; 5. Mojs 13:13; 30:3; Is 14:1; 27:11; 30:18; 49:10,13; 54:8,10; 55:7; 60:10). Ovaj GLAGOL nema paralelu u 2. Sam 22 i BDB pretpostavlja da je dodan, moguće nakon što je Psalam počeo da se koristi u grupnim liturgijama.

NSP: PSALAM 18:4-6

**⁴ Uža smrti obavila su me,
bujice ljudi pokvarenih plašile su me.
⁵ Uža groba okružila su me,
zamke smrti su preda mnom.
⁶ U nevolji svojoj prizivao sam Gospoda,
vapio sam Bogu svome.
Iz hrama svoga on je čuo glas moj,
i vapaj moj dopro je do njegovih ušiju.**

18:4-5 Psalmist opisuje svoju uznemirenost živopisnim i poetičnim jezikom, koristeći paralele.

1. uža (tj. zamke, up. Pri 13:14; 14:27) smrti obavila su me – BDB 67, KB 79, *Qal* PERFEKT, up. Ps 116:3; na osnovu 2. Sam 22, reč „uža” treba shvatiti kao „talase”, što je dobra paralela za drugi deo ove rečenice. Rečnik NIDOTTE, vol. 1, str. 482, navodi da DSS (IQH 3:28; 5:39) koristi ovaj GLAGOL za zahvaljivanje Bogu za spasenje od
 - a. „uža groba”
 - b. „zamki smrti” („bujica Belijala”)
 Ovo se takođe uklapa u ovaj kontekst.
2. zamke smrti („bujice Belijala”), (BDB 116, up. Avak 1:15; 2. Kor 6:15) su preda mnom („me plaše”) – BDB 129, KB 147, *Piel* IMPERFEKT; ovaj GLAGOL se često koristi u Jovu (up. Jov 3:5; 9:34; 13:11,21; 15:24; 18:11; 33:7). U 2. Sam 22:5 je reč „Belijal” prevedena kao „uništenje”, što pokazuje da može da ne bude lična.
3. uža smrti (vidite posebnu temu kod Ps 1:6) okružila su me – BDB 685, KB 738, *Qal* PERFEKT, up. Ps 17:11; 22:12,16; 49:5; 88:17; 118:10-12
4. zamke smrti su preda mnom – BDB 869, KB 1068, *Piel* PERFEKT, up. Ps 18:18; Jov 30:27

Kao što se reč „moj” ponavljala u Ps 18:1-3, u stihovima 4-5 se ponavlja reč „me/mene”, u smislu da su na njega usmereni napadi. Svaki čovek se plaši smrti ako nema ličan odnos vere sa Bogom života i ljubavi (up. 1. Jn 4:7-21)! Sotona nema kontrolu nad smrću, ali on povećava strah od smrti.

18:6 Šesti stih je psalmistin odgovor na osećanje da mu se smrt približava (tj. „nevolja” BDB 856 II, up. Jov 15:24; 38:23; Ps 66:14; 119:143).

1. prizivao sam Gospoda – BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKT
2. vapio sam Bogu svome – BDB 1002, KB 1443, *Piel* IMPERFEKT

Bog je čuo njegove molitve.

1. iz hrama svoga on je čuo glas moj
2. vapaj moj dopro je do njegovih ušiju (up. Ps 6:8-9; 28:2,6)

Primetite paralelu između prvog i drugog, a zatim između trećeg i četvrtog reda. Ovaj sinonimni paralelizam je karakteristika hebrejske poezije (vidite Uvod). Bog zaštite je Bog koji odgovara na molitve!

NSP: PSALAM 18:7-15

⁷ Zemlja se zatresla i uzdrimala,
temelji su se gorski pokrenuli,
zatresli su se, jer se on razgnevio.

⁸ Dim je krenuo iz nozdrva njegovih,
i oganj što proždire iz usta njegovih,
užareno ugljeglje iskakalo je od njega.

⁹ Savio je nebesa i sišao.

Tamni su oblaci bili pod nogama njegovim.

¹⁰ Seo je na heruvima i doleteo,
dojurio je na krilima anđela.

¹¹ Tamu je učinio skrovištem svojim, a svuda oko njega kao šator njegov,
crni su kišni oblaci.

¹² Pred njim su prolazili oblaci njegovi uz bljeske munja,
grad i ugljeglje užareno.

¹³ Zagrmeo je Gospod na nebesima,
Svevišnji je pustio glas svoj,
pustio je grad i užareno ugljeglje.

¹⁴ Slao je strele svoje, da bi ih rasejao,
munje je odapinjao, da bi ih u pometnju bacio.

¹⁵ Pokazala su se korita voda,
i otkrili su se temelji tla zemaljskoga
od pretnje tvoje, Gospode,
od silnog daha nozdrva tvojih.

18:7-15 Ova strofa opisuje Božji odgovor na psalmistinu molitvu. Bog je krenuo u akciju (tj. [1] slika svetog rata, ili [2] ustao je sa svog prestola)!

1. u sedmom stihu, nevolja odanog sledbenika budi Božji gnev (BDB 354, KB 351, *Qal* PERFEKT, vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6). Ovaj gorući gnev (slika zemljotresa, up. Is 29:6) vidimo u osmom stihu (tj. slika oluje, up. 5. Mojs 33:26; Is 29:6). Moguće je da ove slike odražavaju 2. Mojs 19:18-19 (tj. savez sa Mojsijem na Sinajskoj gori).
2. Gospodnji (YHWH) odgovor vidimo u slikama oluje u stihovima 9-15.
 - a. savio je nebesa (up. Is 64:1). REB menja samoglasnike u ovom izrazu i prevodi ga kao „razdvojio je nebesa”. Istu sliku vidimo u Is 34:4; Otk 6:12-14.
 - b. sišao je sa tamnim oblacima
 - c. skrovište od tame
 - d. crni kišni oblaci
 - e. munje pred njim
 - f. grad i užareno ugljeglje
 - g. grmljavina na nebesima
 - h. odapete munje
 - i. korita voda

Ovaj opis je na mnoge načine povezan sa oblakom slave, *Shekinah*, tokom perioda lutanja u divljini, koji je i sakrivao i otkrivao Gospoda (YHWH), (up. 2. Mojs 13:21-22; 19:19-20,24; 16:10; 19:9,16; 24:15-18; 40:34-38).

18:7 „Zemlja se zatresla i uzdrimala” Pitanje za tumače je: „Da li je ovo doslovno ili figurativno?”

1. doslovno – slika zemljotresa kao znak dolaska Božjeg prisustva, 2. Mojs 19:18; Ps 68:7-8
2. figurativno – personifikacija „zemlje”
 - a. zemlja je pustila iz sebe – 1. Mojs 1:12,24
 - b. zemlja ih je progutala – 2. Mojs 15:12; 4. Mojs 16:34

- c. zemlja će izbljuvati – 3. Mojs 18:25,28; 20:22
- d. zemlja je otvorila svoja usta – 4. Mojs 16:32; 26:10; 5. Mojs 11:6; Ps 106:17
- e. zemlja kao svedok – 5. Mojs 4:26; 30:19; 31:28; 32:1
- f. za zemlju se zanimaj – Jov 12:8; 16:18; Ps 50:4
- g. zemlja će se pobuniti protiv njega – Jov 20:27
- h. zemlja zove u pomoć – Jov 31:38
- i. zemlja hvali Gospoda (YHWH) – Ps 69:34
- j. zemlja se raduje – Ps 96:11; 97:1
- k. zemlja se tresla – Sud 5:4; 1. Sam 14:15; Is 13:13
- l. zemlja tuguje – Is 24:4; 33:9; Os 4:3

18:8 „oganj” Vidite posebnu temu kod Ps 11:6.

18:9 „sišao” Gospod (YHWH) živi na nebesima. On prebiva između heruvimovih krila nad kovčegom, ali s vremena na vreme Biblija govori o Njegovom dolasku među ljude na posebne načine (tj. teofanije, up. 2. Mojs 3). U 2. Mojs 3:7-8 vidimo poseban primer kako Gospod (YHWH) odgovara na potrebe svojih ljudi i pomaže im. U ovom kontekstu, ova slika je opisana kao strašna oluja.

18:10-11 Ovo opisuje Gospoda (YHWH) kroz slike oluje. Kiša je bila važna stanovnicima suvog područja, ali su oluje bile zastrašujuće. U istoriji Izraela, nakon njihovog ulaska u hanansku zemlju, Izraelci su potpali pod uticaj bogova plodnosti, posebno Vala (*Ba'al*), boga plodnosti i oluje, koji šalje kišu. Međutim, pravi „bog oluje” je Gospod (YHWH), (primetite slike iz 2. Mojs 19).

18:10 „heruvima” Primetite paralelne slike u Ps 104:3. Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: HERUVIM (BDB 500, KB 497)

- A. Jedna od nekoliko vrsta anđeoskih bića spomenutih u SZ (Heruvim, Serafim, Arhanđel, anđeli glasnici). Ova vrsta je čuvala sveta mesta (up. 1. Mojs 3:24; 2. Mojs 25:18-22; 1. Car 8:6-7).
- B. Nismo sigurni koji je koren ove reči:
 - 1. od akadске reči koja znači „zastupnik” ili „posrednik” između Boga i čoveka
 - 2. od hebrejske reči za „kola”, moguća je igra reči: *rehev* i *keruv* (up. Ez 1; 10)
 - 3. neki smatraju da ova reč znači „sjajnog izgleda”
- C. Fizički izgled – teško je biti siguran zbog različitih opisa u Bibliji i raznih životinjsko-ljudskih oblika u opisima sa Starog bliskog istoka. Neki ih povezuju sa sledećim opisima:
 - 1. s krilatim bikom iz Mesopotamije
 - 2. s krilatim orlujskim-lavovima iz Egipta, koji nose naziv „grifoni”
 - 3. s krilatim stvorenjima na prestolu Hiram, cara Tira
 - 4. sa sfingama iz Egipta i sličnim oblicima koji su pronađeni u Samariji, u Ahavovom dvoru obloženom slonovačom
- D. Fizički opis
 - 1. Oblik heruvima je povezan s oblikom serafima iz Isaije 6.
 - 2. Primeri različitih oblika:
 - a. broj lica
 - (1) dva – Ez 41:18
 - (2) četiri – Ez 1:6,10; 10:14,16,21,22
 - (3) jedno – Otk 4:7
 - b. broj krila
 - (1) dva – 1. Car 6:24
 - (2) četiri – Ez 1:6,11; 2:23; 10:7,8-21
 - (3) šest (kao serafimi uz Isaije 6:2) – Otk 4:8

3. Ostale odlike
 - a. ljudske ruke – Ez 1:8; 10:8,21
 - b. noge
 - (1) pràve, bez kolena – Ez 1:7
 - (2) kao kod teleta – Ez 1:7
 4. Josif Flavije priznaje da niko ne zna kako heruvimi izgledaju (vidite knjigu *Jevrejske starine*, VIII:3:3).
- E. Mesta i razlozi pojavljivanja u Bibliji
1. čuvari drveta života, 1. Mojs 3:24 (moguće je da je ova reč metaforično upotrebljena u Ez 28:14,16)
 2. čuvari Šatora sastanka
 - a. nad kovčegom svedočanstva, 2. Mojs 25:18-20; 4. Mojs 7:89; 1. Sam 4:4
 - b. slikovito prikazani na Zavesi i šatorskim zavesama, 2. Mojs 26:1,31; 36:8,35
 3. Čuvari Solomonovog hrama
 - a. dva velika rezbarena heruvima u Svetinji nad svetinjama, 1. Car 6:23-28; 8:6-7; 2. Dne 3:10-14; 5:7-9
 - b. na zidovima unutrašnjosti svetilišta, 1. Car 6:29,35; 2. Dne 3:7
 - c. na pločama koje su bile sastavni deo postolja za umivaonike, 1. Car 7:27-39
 4. Čuvari Ezevog hrama – izrezbareni na zidovima i vratima, Ez 41:18-20, 25
 5. Povezani s Božjim prevoznim sredstvom
 - a. moguće je da je u pitanju metafora za vetar, 2. Sam 22:11; Ps 18:10; 104:3-4; Is 19:1
 - b. čuvari Božjeg prestola, Ps 80:1; 99:1; Is 37:16
 - c. čuvari Božjih kola – pokretnog prestola, Ez 1:4-28; 10:3-22; 1. Dne 28:18
 6. Irodov hram – oslikani na zidovima (kao čuvari, vidite u Talmudu, *Joma* 54a)
 7. Scena s prestolom u Otkrivenju (kao čuvari, vidite Otk 4-5)

18:11 „Tamu je učinio skrovištem svojim” U SZ bi umro onaj ko bi video Gospoda (YHWH), (up. 1. Mojs 16:13; 32:30; 2. Mojs 3:6; 33:20; Sud 6:22-23; 13:22; 1. Car 19:13; Is 6:5; Dap 7:32). Gust tamni oblak je bio sredstvo za zaštitu Izraelaca (up. 2. Mojs 19:9; 20:21; 5. Mojs 4:11; 5:23).

18:15 „temelji tla zemaljskoga” Ova slika predstavlja

1. stubove zemlje – 1. Sam 2:8; Jov 9:6; 38:4-6; Ps 75:3; 104:5
2. podnožje planine – 5. Mojs 32:22; Jov 28:9; Jona 2:6

Moguće je da stih 15 ukazuje na Gospodnji (YHWH) veliki čin spasenja u

- a. prozi – 2. Mojs 14:21-22,29
- b. poeziji – 2. Mojs 15:8; Ps 106:9

NSP: PSALAM 18:16-19

¹⁶ Tada je On pružio ruku s visine, uhvatio me je, i izvukao iz vode duboke.

¹⁷ Izbavio me je od mog silnog neprijatelja, od onih što me mrze, jer su jači bili od mene.

¹⁸ Ustajali su na mene u dan nevolje moje, ali me je Gospod podržao.

¹⁹ Izveo me je na čistinu, izbavio me je, jer sam mu drag.

18:16-19 Ova strofa opisuje kako je Gospod (YHWH) izbavio psalmistu. Takođe vidite da je „nevolja” iz 6. stiha sada pojašnjena: „od onih što me mrze, jer su jači bili od mene. Ustajali su na mene u dan nevolje moje” (up. Ps 59:16-17)!

1. pružio mi je ruku s visine, uhvatio me je, up. Ps 144:7
2. izvukao me je iz vode duboke, up. Ps 32:6
3. izbavio me je od mog silnog neprijatelja
4. izbavio me je od onih što me mrže
5. izveo me je na čistinu; idiom za slobodu, up. Ps 4:1; 31:8; 118:5
6. izbavio me je, jer sam mu drag, up. 2. Sam 22:20; Ps 37:23; 41:11; 147:11

18:16 „iz vode duboke” Ovaj koren, מַשֶׁבֶּט (BDB 602, KB 642) je upotrebljen samo (1) ovde [i paralela u 2. Sam 22:17] i (2) u zapisu o spasavanju Mojsija u 2. Mojs 2:10. Postao je popularna etimologija imena „Mojsije”.

Izraz „iz vode duboke” može se shvatiti na dva načina.

1. kontekstualna metafora o nevoljama/problemima/napadima (up. Ps 32:6; 46:1-3; 69:1-2; 124:1-5; 144:5-8; Isa 43:2)
2. aluzija na zapis iz 1. Mojs o Gospodnjoj pobjedi nad vodama haosa (up. Ps 74:13-14; 89:9-10; 104:6-7; Is 51:9-10, vidite *Jeronimov komentar Biblije (The Jerome Biblical Commentary)*, str. 578, i moju belešku kod 1. Mojs 1:2, „bezdan” na www.freebiblecommentary.org u 1. Mojs 1-11)

NSP: PSALAM 18:20-24

²⁰ Prema pravednosti mojoj Gospod me nagrađuje,
prema čistoći ruku mojih on mi uzvrća.

²¹ Jer sam se držao puteva Gospodnjih.

I nisam se odmetnuo od Boga svoga.

²² Jer su svi zakoni njegovi preda mnom,
i odredbe njegove ne odbacujem od sebe.

²³ Bezazlen sam pred njim,

i pazim da prestup ne učinim.

²⁴ A Gospod neka mi uzvрати prema pravednosti mojoj,
prema čistoći ruku mojih pred očima njegovim.

18:20-24 Primetite *inclusio* stiha 20 u odnosu na stih 24. Ovu strofu ne treba da shvatimo kao da psalmist tvrdi da je bezgrešan ili savršen. Teološki, on tvrdi da je „nedužan” (vidite sledeću posebnu temu).

Primetite paralelu sledećih parova.

1. prema pravednosti mojoj
2. prema čistoći ruku mojih
3. jer sam se držao puteva Gospodnjih.
4. i nisam se odmetnuo od Boga svoga
5. jer su svi zakoni njegovi preda mnom (za #5 i #6 vidite posebnu temu kod Ps 1:2)
6. odredbe njegove ne odbacujem od sebe
7. bezazlen sam pred njim
8. pazim da prestup ne učinim

POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPRESKORNOST, NEDUŽNOST

A. Uvodne napomene

1. Ovi pojmovi opisuju prvobitno stanje čovečanstva, odmah po stvaranju (Edenski vrt, 1. Mojs 1).
2. Greh i bunt su prekinuli stanje nepomućenog zajedništva (1. Mojs 3).
3. Čovek (i muškarac i žena) žude za obnovom tog zajedništva, jer su stvoreni po Božjem obličju (1. Mojs 1:26-27).

4. Bog se na više načina ophodio sa posrnulim čovekom:
 - a) pobožne vođe (Avram, Mojsije, Isaija, ...)
 - b) žrtveni sistem (3. Mojs 1 do 7)
 - c) primeri vere (Noje, Jov)
5. Bog je poslao Mesiju
 - a) On je puno otkrivenje Božje (up. Jn 1:1-14; Kol 1:13-17; Jev 1:2-3)
 - b) On je savršena žrtva za grehe (up. Mk 10:45; 2. Kor 5:21)
6. Hrišćani su potpuno opravdani
 - a) legalno kroz Hristovu darovanu pravednost (up. Rim 4:3,6,8,11,22,23,24; Jak 2:23)
 - b) progresivno kroz delo Duha (Jn 16:8-11)
 - c) posvećenje, tj. hristolikost im je krajnji cilj (up. Rim 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Titu 2:14; 1. Pt 1:15), povratak davno izgubljene bogolikosti Adama i Eve
7. Nebo je stvarnost obnove edenskog savršenog zajedništva. Ono je „novi Jerusolim”, mesto Božjeg prebivališta (up. Otk 21:2) na obnovljenoj zemlji (up. 2. Pet 3:10). Tako Pismo započinje i završava istom temom:
 - a) intimnim zajedništvom s Bogom
 - b) u okruženju vrta (up. 1. Mojs 1 do 2 i Otk 21 do 22)
 - c) ispunjenjem proroštva, zajedništvom sa životinjama (up. Isa 11:6-9).

B. Stari zavet

1. Mnogo je SZ reči koji opisuju pojmove bezgrešnosti, savršenstva, nedužnosti itd. Teško bismo ih mogli ovde sve predstaviti i pokazati njihove međusobne veze.
2. Nekoliko takvih pojmova, prema: Robert B. Girdlestoun (Robert B. Girdlestone) *Sinonimi Starog zaveta (Synonyms of the Old Testament)*, str. 94-99:
 - a) *shalom* (BDB1022, KB 1532)
 - b) *thamam* (BDB1070, KB 1743)
 - c) *calah* (BDB478, KB 476)
3. Septuaginta (Biblija rane crkve) prevodi mnoge od tih hebrejskih reči na koine grčki, jezik Novog zaveta (vidite C. ispod).
4. Ključni koncept se tiče žrtvenog sistema:
 - a) *amōmos* (BDB 1071, up. 2. Mojs 29:1; 3. Mojs 1:3,10; 3:1,6; 4. Mojs 6:14)
 - b) *amiantos* i *aspilus* takođe imaju okultni prizvuk

C. Novi zavet

1. Zakonski koncept
 - a) jevrejski okultni koncept, *amōmos* (BDB 1071, up. Ef 5:27; Fil 2:15; 1. Pet 1:19)
 - b) grčki zakonski koncept (up. 1. Kor 1:8; Kol 1:22)
2. Hrist je bezgrešan, neporočan i nedužan (*amōmos*, up. Jev 9:14; 1. Pet 1:19)
3. Hristovi sledbenici su pozvani da ga oponašaju (*amōmos*, up. Ef 1:4; 5:27; Fil 2:15; Kol 1:22; 2. Pet 3:14; Juda 24; Otk 14:5).
4. Koncept koji se koristi za crkvene vođe:
 - a) *aneglētos*, „besprekorni” (1. Tim 3:10; Tit 1:6-7)
 - b) *anepileptos*, „neporočan, bez zamerke”, kao i „bez mane” (up. 1. Tim 3:2; 5:7; 6:14; Tit 2:8).
5. Termin *amiantos* – „neporočan“ se koristi još za:
 - a) Hrista (up. Jev 7:26)
 - b) hrišćansko nasleđe (up. 1. Pet 1:4)
6. Termin „celovitosti” – *holoklēria* (up. Dap 3:16; 1. Sol 5:23; Jak 1:4)
7. Termin „bez mane”, kao nedužnost koja dolazi po *amemptos* (up. Lk 1:6; Fil 2:15; 3:6; 1. Sol 2:10; 3:13; 5:23).
8. Termin „bez povoda za ukor”, takođe je sadržan u reči *amemptos* (up. 1. Pet 3:14).

9. Termin „neukaljan”, „neoskvrnjen”, takođe se koristi u odeljcima koji imaju neki od napred navedenih izraza (1. Tim 6:14; Jak 1:27; 1. Pet 1:19; 2. Pet 3:14).

D. Broj hebrejskih i grčkih reči koje označavaju ovaj koncept pokazuje njegov značaj. Bog je odgovorio na našu potrebu kroz Hrista i sada nas poziva da budemo kao On. Hrišćani su poziciono, „forenzički” proglašeni „pravednim”, „opravdanim” kroz Hristovo delo. „Besprekorni” smo. „Hodamo u svetlu kao što je i on sam u svetlu” (up. 1 Jn 1:7). „Živite dostojno svog poziva” (up. Ef 4:1,17; 5:2,15). Isus je u nama obnovio Božji lik. Po njemu nam je omogućeno blisko zajedništvo sa Bogom, ali uvek moramo da imamo na umu sledeće: Bog želi narod koji odražava Njegov karakter kao što i Sin odražava Njegov karakter, palom svetlu (tj. narodima). Pozvani smo na svetost i na ništa manje (up. Mt 5:20,48; Ef 1:4; 1. Pet 1:13-16). Božja svetost nije legalistička već egzistencijalna!

18:20 „me nagrađuje” Ovaj GLAGOL (BDB 996, KB 1427) se ponavlja na kraju strofe (up. stih 24). Neverovanje ima svoje posledice, ali, hvala Bogu, odane sledbenike čekaju nagrade! One su navedene u sledećoj strofi (Ps 18:25-29).

NSP: PSALAM 18:25-29

25 S onim ko je veran postupaš verno,

i s besprekornim besprekorno,

26 s onim ko je čist postupaš čisto,

a onoga ko je pokvaren nadmudruješ,

27 jer ti spasavaš ljude u nevolji,

a oči ohole ponižavaš.

28 Ti pališ svetiljku moju, Gospode.

Bog moj tamu moju rasvetljava.

29 Jer s tobom mogu i na četü razbojnika udariti,

s Bogom svojim mogu se i na bedeme popeti.

18:25-29 Ovo su prelepe, božanske posledice koje čekaju odanog sledbenika.

1. „s onim ko je veran (BDB 339), postupaš verno” (BDB 338, KB 336, *Hithpael* IMPERFEKT; ovaj GLAGOLSKI OBLIK, ove posebne IMENICE, *hesed*, u SZ je upotrebljen samo u ovom stihu i u paraleli u 2. Sam 22:26; vidite posebnu temu kod Ps 5:7). Primitite da stihovi 25-26 počinju sa „s” (ס), dok stihovi 27-29 počinju sa „jer” (כי).
2. „s besprekornim (BDB 1071, up. stih 23) besprekorno” (BDB 1070, KB 1752, *Hithpael* IMPERFEKT).
3. „s onim ko je čist (BDB 140, KB 162, *Niphal* PARTICIP, up. Is 52:11) postupaš čisto” (BDB 140, KB 162, *Hithpael* IMPERFEKT). Primitite antitetičan paralelizam stihova 26 i 27.
4. „a onoga ko je pokvaren (BDB 786 I) nadmudruješ (BDB 836, KB 990, *Hithpael* IMPERFEKT). „Pokvaren” je suprotno od „pravedan”, što ukazuje na ono što je pravo, vidite posebnu temu kod Ps 1:5.
5. „jer ti spasavaš (BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERFEKT) ljude u nevolji.” Siromašni ili ljudi u nevolji su upoređeni sa zlim ljudima.
6. „a oči ohole (BDB 926, KB 1202, *Qal* PARTICIP, up. Is 2:11; 5:15) ponižavaš” (BDB 1050, KB 1631, *Hiphil* IMPERFEKT). Primitite antitetičan paralelizam stiha 27 (paralela 2. Sam 22 sadrži neke razlike).

Ova strofa iznosi osnovnu biblijsku istinu da žanjemo ono što smo posejali (up. Jov 34:11; Ps 28:4; 62:12; Pri 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7-10; 2. Tim 4:14; 1. Pt 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

18:28-29 Forma stihova 25-27 je promenjena u stihovima 28-29. Psalmist govori o Gospodnjim delima.

1. Ti pališ (BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERFEKT) svetiljku moju (BDB 632, 2. Sam 22:29 glasi „jer si ti svetiljka moja”).
2. Gospode. Bog moj... rasvetljava (BDB 618, KB 667, *Hiphil* IMPERFEKT, sinonimni paralelizam GLAGOLA) tamu moju (predmeti su u antitetičnom paralelizmu, tj. svetiljka nasuprot tami).
3. Jer s tobom mogu i na četju razbojnika (BDB 151 I, tj. vojnu jedinicu) udariti (tj. poraziti je). Neki prevodi shvataju גרד (BDB 151) u smislu „bedema” te ovu reč prevode paralelnim izrazom „preskočiti zid” (up. REB, NIB). LXX (tj. *Novi engleski prevod Septuaginte (A New English Translation of the Septuagint)*, 2007) sadrži sasvim drugačiji izraz „zato što ću u tebi biti izbavljen iz piratskog gnezda”. Prevod LXX iz 1970. godine daje tradicionalan prevod. UBS tekstualni projekat daje oznaku „A” reči „četa”. Ona se takođe nalazi i u paraleli u 2. Sam 22.
AB smatra da je umesto „četa razbojnika”, reči koje su upotrebljene samo ovde, pravilno „mišić”, גר, što bi bilo u skladu sa sledećim redom (str. 114).
4. S Bogom svojim mogu se i na bedeme popeti. 4. Mojs 3 i 4 nisu sinonimi, nego dva različita načina koja pokazuju snagu Božjeg osnaživanja.

NSP: PSALAM 18:30-36

³⁰ Savršen je put Božji,

reč je Gospodnja čista.

On je štit svima koji kod njega utočište traže.

³¹ Jer ko je Bog osim Gospoda?

I ko je stena osim Boga našega?

³² Bog me snagom opasuje,

savršenim čini put moj,

³³ jer mi daje noge kao u košute,

i postavlja me da stojim na visokim mestima.

³⁴ Ruke moje uči ratovanju,

mišice moje natežu luk bakarni.

³⁵ Ti mi daješ svoj štit spasenja,

desnica me tvoja podržava,

poniznost me tvoja velikim čini.

³⁶ Ti krčiš put koracima mojim,

i gležnjevi moji ne posrću.

18:30-36 Ova strofa objašnjava nazive koje psalmist daje Gospodu (YHWH) u 18:2. Nazivi prate Njegova dela!

1. savršen je put Božji (doslovno: „potpun” ili „savršen” BDB 1071, up. stihovi 23,30,32).
2. reč je Gospodnja (YHWH, BDB 57, 19 puta upotrebljeno u Ps 119) čista (BDB 864, KB 1057, *Qal* PASIVNI PARTICIPI, up. 2. Sam 22:31; Ps 119:140; Pri 30:5). Vidite video snimke na temu „Pouzdanost Božje reči” („The Trustworthiness of God’s Word”) na www.freebiblecommentary.org, propovedi iz Baptističke crkve Lejksajd (Lakeside Baptist Church), Dalas, Teksas.
3. On je štit (BDB 171, up. 18:2)
4. On je stena (BDB 849, up. 18:2)
5. On me snagom (BDB 298, sinonim sa BDB 305 u Ps 18:2) opasuje (BDB 25, KB 28, *Piel* PARTICIP, up. 18:39)
6. savršenim čini put moj (BDB 1071, up. 18:23,30,32)
7. jer mi daje noge (BDB 763, KB 840, *Hiphil* IMPERFEKT) kao u košute (tj. jelena koji može sa sigurnošću hodati po ostrim i kamenitim mestima, up. Avak 3:19)

8. ruke moje uči ratovanju, up. Ps 144:1
9. ti mi daješ svoj štit spasenja, up. 18:2
10. desnica me tvoja podržava, up. Ps 63:8; 119:117 (desna ruka je idiom za snažno delo, vidite POSEBNA TEMA: RUKA kod Ps 7:3-4)
11. poniznost me tvoja (KB 855 II, up. 2. Sam 22:36; takođe vidite Pri 15:33; 18:12; 22:4) velikim čini
12. ti krčiš put (BDB 931, KB 1210, *Hiphil* IMPERFEKT) koracima mojim (tj. paralela sa 18:19a; Ps 4:1; 12:5; 31:8; 118:5). NIDOTTE, vol. 1, str. 317 daje dobar uvid: „ono što je sigurno jeste da širok prostor označava spasenje, a uzak nevolju i opasnost.”
13. i gležnjevi moji ne posreću (BDB 588, KB 609, *Qal* PERFEKT, tj. ostaju na putu, up. 18:20-24; vidite belešku kod Ps 1:1 za staza/put)

18:31 „Jer ko je Bog osim Gospoda” Ovo je aluzija na monoteizam. Vidite posebnu temu kod Ps 2:7.

18:35

SSP	priginješ se
NSP, NRP	poniznost
DK	milost

Hebrejski koren je „ustupak” (BDB 776, ענה) ili „poniznost” (BDB 776, ענה). BDB podržava drugu opciju (NASB), ali UBS tekstualni projekat prvoj opciji daje oznaku „B” (skoro sigurno, NRSV).

NSP: PSALAM 18:37-42

³⁷ **Gonim neprijatelje svoje i stižem ih,
i ne vraćam se dok ih ne istrebim.**

³⁸ **Obaram ih, tako da oni ustati ne mogu,
padaju pod noge moje.**

³⁹ **Snagom me za boj opasuješ,
obaraš preda mnom one koji na mene ustaju.**

⁴⁰ **Neprijatelje moje preda mnom u beg teraš,
satirem one koji me silno mrze.**

⁴¹ **Za pomoć oni vape, ali spasitelja nema,
Gospodu oni vape, ali ih on ne uslišava.**

⁴² **Satirem ih i rasipam kao prah na vetru,
kao blato ulično odbacujem ih.**

18:37-42 Ova strofa je psalmistin opis toga kako je pobedio svoje neprijatelje uz Gospodnju (YHWH) pomoć/osnaživanje. Ponovo, ne znamo tačno ko su njegovi neprijatelji, ali stih 41 ukazuje na to da su to drugi Izraelci (tj. Saulova vojska, Abšalom, ili drugi pobunjenici).

1. gonim neprijatelje svoje
2. stižem ih
3. ne vraćam se (ali će se oni vratiti, up. stih 40)
4. obaram ih,
 - a. oni ustati ne mogu
 - b. padaju pod noge moje
5. snagom me za boj opasuješ (tj. spremaš za akciju)
6. obaraš preda mnom one koji na mene ustaju
7. neprijatelje moje preda mnom u beg teraš
8. satirem one koji me silno mrze
9. satirem ih i rasipam kao prah na vetru

10. kao blato ulično odbacujem ih (up. 2. Sam 22:43; Mih 7:10) Primitite da se jedan deo odnosi na Davidove akcije, a jedan deo na Gospodnje (YHWH) akcije kojima mu pomaže.

NSP: PSALAM 18:43-45

43 Ti me izbavljaš od prigovaranja naroda moga.

Postavljaš me za poglavara nad narodima.

Narod koji nisam poznavao služi mi.

44 Čim za mene čuju, pokoravaju mi se;

tuđinci pokorno k meni dolaze.

45 Tuđinci gube snagu,

drhteći izlaze iza bedema svojih.

18:43-45 Ova strofa govori o uzvišenom mestu izraelskog cara u Gospodnjim planovima za narod. Izrael („narod” iz stiha 43a) je imao ulogu da informiše narode i privuče ih veri u Gospoda (YHWH), (vidite posebnu temu kod Uvoda u Ps 2). Međutim, primitite da Izrael „prigovara” (up. Ps 35:1). Primitite različite izraze koji se odnose na ne-Izraelce (tj. neznabošce).

1. izraelski Car (up. 18:50) postao je poglavar narodima
2. narodi su ljudi koje poglavar nije znao, a sad mu služe (BDB 712, KB 773, *Qal* IMPERFEKT)
3. čim ovi narodi čuju za Cara, rade sledeće
 - a. pokoravaju se (BDB 1033, KB 1570, *Niphal* IMPERFEKT)
 - b. pokorno dolaze (doslovno: „lažu” ili „varaju”, ali upotrebljeno u smislu „ulagaju se”; moguće zbog „slabosti” ili zato što je opao njihov broj i uticaj. Hebrejski GLAGOL ima oba značenja) – BDB 471, KB 469, *Piel* IMPERFEKT
 - c. gube snagu – BDB 615, KB 663, *Qal* IMPERFEKT
 - d. drhteći izlaze – BDB 353, KB 350, *Qal* IMPERFEKT; samo ovde u SZ, iza bedema svojih – (moguće „debljina” BDB 689 ili KB 604, „sklonište”, up. Mih 7:17)

Primitite IMPERFEKTE (devet) koji ukazuju na radnju koja traje (tj. neprekidan poraz).

NSP: PSALAM 18:46-50

46 Živ je Gospod, neka je blagoslovljen on, Stena moja, neka je uzvišen Bog spasenja moga.

47 Bog mi daje osvetu

i narode mi pokorava.

48 Izbavlja me od ljutih neprijatelja mojih;

podizeš me iznad svih koji na mene ustaju,

od nasilnika izbavljaš me.

49 Zato te hvalim među narodima, Gospode,

pesmom slavim ime tvoje.

50 Velike pobede on daje caru svome,

i milost pokazuje pomazaniku svome,

Davidu i potomstvu njegovom doveka.

18:46-50 Ova strofa je psalmistina zahvalnica Gospodu (YHWH) za Njegov karakter i Njegova dela! Primitite nazive i karakteristike Gospoda (YHWH).

1. Živ je – ovo je PRIDEV (BDB 311) koji potiče od GLAGOLA „biti” (BDB 217), što je značenje reči Gospod (YHWH), (vidite posebnu temu kod Ps 1:1). On je večno živ, jedini živ! Izraz „živ je Gospod” obično započinje zavet, ali ovde je uvod u doksologiju.
2. Stena moja – označava snagu i stabilnost (up. stihovi 2,31)
3. Bog (אלה) spasenja moga

4. On deluje u korist poglavara
 - a. daje osvetu (BDB 668)
 - b. pokorava narode
 - c. izbavlja ga (up. stih 50)
 - d. podiže ga iznad svih neprijatelja
 - e. izbavlja ga od nasilnika

Primetite šta će izraelski car uraditi zbog toga

1. hvaliti ga među narodima
2. pesmom slaviti Njegovo ime

Car ovo radi zato što

1. Gospod (YHWH) mu daje velike pobjede
2. Gospod (YHWH) mu pokazuje milost, kao i njegovom potomstvu doveka (up. 2. Sam 7)

18:49 Ovaj stih (ili 2. Sam 22:50) koristi Pavle u Rim 15:9 da pokaže da je Gospodnji (YHWH) plan otkupljenja od samog početka uključivao i neznabošce (vidite 1. Mojs 1:26-27; 12:3; 2. Mojs 19:5-6). Pavle također koristi 5. Mojs 32:43; Ps 117:1 i Is 11:10. Oduvek je postojao večan plan otkupljenja za sve ljude (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Ps 2).

18:50 „pomazaniku svome” Vidite posebnu temu kod Ps 2:2.

▣ „milost” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

▣ „doveka” Vidite posebnu temu kod Ps 9:5.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Nabrojte nazive za Boga u drugom stihu.
2. Kako je Bog opisan u stihovima 7-15?
3. Koji naslov biste dali stihovima 16-19?
4. Da li stih 20 poučava „pravednost po delima”?
5. Odakle potiče naziv „stena” za Boga? (stihovi 2,31,46 i 5. Mojs 32:4,31)
6. Na šta ukazuju stihovi 43-45?

PSALAM 19

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja dela i reč <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Davidov Psalam.“	Savršeno Gospodnje otkrivenje	Himna Bogu kao Stvoritelju prirode i Zakonodavcu	Božja slava u tvorevini	Gospod, Sin spasonosne pravde
19:1-6	19:1-4b 19:4c-6	19:1-4b 19:4c-6	19:1-6	19:1-2 19:3-5 19:6
19:7-14	19:7-11 19:12-13 19:14	19:7-10 19:11-13 19:14	Gospodnji zakon 19:7-11 19:12-13 19:14	19:7 19:8 19:9 19:11-12 19:13 19:14

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam govori o tome kako ljudi upoznaju Boga. Oni ga ne mogu sami otkriti. On se mora otkriti, a to je učinio na dva načina.
- B. Božje otkrivenje mora biti lično primljeno i primenjeno! Ono nije samo uverenje, nego pre svega ličan odnos s Bogom.
- C. Ovaj Psalam je bio veliki blagoslov u mom životu na dva načina.
 1. pokazuje pouzdanost i dragocenost Pisma (tj. stihovi 7-10)
 2. daje nadu i mir u svakodnevnoj borbi sa grehom (tj. stihovi 11-14)
Molitvu iz stiha 14 često molim!

D. Kratak nacrt

1. Opšte otkrivenje (Bog se otkriva u prirodi, stihovi 1-6, up. Rim 1:19-20; takođe vidite Rim 2:14-15)
2. Posebno otkrivenje (Bog se otkriva svojim delima, up. paralelu drugog reda), što je zabeleženo u Bibliji, pre svega u Njegovom Sinu, stihovi 7-11, up. Jn 1:1-14; 14:6,9; 2. Kor 5:17-21 (vidite onlajn seminar o tumačenju Biblije na www.freebiblecommentary.org, koji sadrži informacije o opštim hermeneutičkim procedurama i posebnim procedurama za različite žanrove)
3. Molitva predaje, stihovi 12-14

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 19:1-6

¹ Nebesa objavljuju slavu Božju,
o delu ruku njegovih nebeski svod govori.
² Dan za danom oni govore,
iz noći u noć znanje otkrivaju.
³ Nije to govor, a nisu ni reči,
nije ni glas što se može čuti.
⁴ Ali po celoj se zemlji rasteglo merno uže njihovo,
i reči su njihove do kraja sveta stige.
Na njima je Bog suncu šator razapeo,
⁵ i ono izlazi kao mladoženja iz svadbene odaje svoje,
raduje se kao junak što hita po putu.
⁶ S jednog kraja nebesa polazi,
a na drugom kraju završava kruženje svoje,
i ništa nije sakriveno od toplote njegove.

19:1 „Nebesa objavljuju slavu Božju” Ovo je poznato kao „prirodno otkrivenje”. Rim 1:19-20 izražava istu istinu da svako može znati nešto o Bogu iz fizičke tvorevine. Takođe vidite Rim 2:14-15, gde se govori o unutrašnjem moralnom svedoku u ljudima.

▣ „Nebesa” Vidite Ps 8:1; 50:6 i kako su ovi stihovi povezani sa teologijom iz Rim 1:19-20. Vidite posebnu temu kod Ps 2:4.

▣ „slavu” Vidite BDB 458, #2, C, (2).

POSEBNA TEMA: SLAVA (*DOXA*)

Teško je odrediti značenje ovog biblijskog koncepta. LXX koristi reč *doxa* za prevod više od dvadeset hebrejskih reči. Koristi se na brojnim mestima u NZ, sa različitim značenjima. Odnosi se na Boga, Isusa, ljude i Mesijansko carstvo.

Najčešći starozavetni termin za slavu (*kabod*, BDB 458, KB 455-458) prvobitno se koristio u trgovini za tegove („biti težak”, KB 455). Tako su „teške” stvari i pojave bile ujedno i vredne ili dragocene. Takođe, slici Božje slave se redovno dodavala i slika svetlosti, jasnoće (up. 2. Mojs 19:16-18; 24:17; Isa 60:1-2). Samo Bog je vredan slave i divljenja (up. Ps 24:7-10; 66:2; 79:9). Toliko je slavan da ga buntovno čovečanstvo ne može gledati, te se On skriva iza oblaka, ruke ili dima (up. 2. Mojs 16:7,10; 33:17-23; Isa 6:5). I taj isti Gospod (YHWH) se može sresti samo kroz Hrista (up. Jn 1:18; 6:46; 12:45; 14:8-11; Kol 1:15; 1. Tim 6:16; Jev 1:3; 1. Jn 4:12).

Za detaljniju analizu reči *kabod*, vidite POSEBNA TEMA: SLAVA (SZ). Slava vernika je u shvatanju evanđelja i Božje slave, ne u njima samima (up. 1. Kor 1:29-31; Jer 9:23-24). Za širu raspravu vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 577-587.

SSP, DK	svod nebeski
NSP	nebeski svod
NRP	nebeska sfera

Ovaj termin (BDB 956) je upotrebljen u 1. Mojs 1:6,7 (tri puta),8,14,15,17. On označava hebrejski koncept atmosfere kao čvrstog svoda ili razapete kože (tj. šatora, up. Ps 104:2; Is 40:22). Prozori neba moraju biti otvoreni da bi kiša mogla da pada.

Primitite da su „nebesa” iz prvog reda paralelna sa „nebeskim svodom” iz drugog reda.

▣ „**delu ruku njegovih**” Ovaj izraz potvrđuje ličnu uključenost Gospoda (YHWH) u stvaranje (up. Is 48:13; 64:8). Posebno odražava Njegovo lično stvaranje Adama u 1. Mojs 2:7 (tj. „stvorio” ga je, nije ga rečima prizvao u postojanje).

19:2-3 „Dan za danom” Primitite personifikaciju „dana” i „noći”. Suština je da tvorevina neprekidno, iako bez reči (up. stih 3), šalje poruku/otkrivenje o Bogu (tj. dobar savremeni zastupnik ovog koncepta je pokret „inteligentnog dizajna”).

19:2 „govore” Osnovno značenje ovog GLAGOLA (BDB 615, KB 665, *Hiphil IMPERFEKT*) je „bujica” (up. Pri 18:4). Počeo je da se koristi metaforički za govor

1. pozitivno – Ps 19:2; 119:171; 145:7; Pri 1:23
2. negativno – Ps 59:7; 94:4; Pri 15:28

▣ „**iz noći u noć znanje otkrivaju**” Čovečanstvo je uvek sa divljenjem, a ponekad i sa idolopoklonstvom, gledalo zvezdano nebo (up. 2. Car 23:5; Ps 8:1,3).

19:3 „Nije to govor” Ovo govori o tihom, ali moćnom, svedočenju prirode.

19:4

SSP	poruka
NSP, NRP	merno uže
DK	kazivanje

MT koristi reč קקם (BDB 876 II, KB 1081 od קו) koja označava „graničnu liniju”, „muzičku melodiju” (up. NEB). UBS tekstualni projekat ovoj reči daje oznaku „A”. Međutim, LXX i Jeronim koriste reč לבק (BDB 876, KB 1083 od קול) koja znači „govor”, „reč”, „uzvik” i čini se da se ona bolje uklapa u kontekst (isti koren je upotrebljen u 3. stihu, tj. ‘glas’). Rana crkva je koristila verziju (tj. citat) iz LXX.

▣ „**po celoj se zemlji... do kraja sveta**” Ova prva dva reda 4. stiha su sinonimni paralelizam. Teološki naglasak je na univerzalnoj dostupnosti Božjeg otkrivenja ljudima (up. Is 42:10; 49:6; 62:11). Svi su odgovorni za svoje poznavanje Boga (Rim 1:18-3:18).

Zbog prirodnog otkrivenja (tj. otkrivenja kroz fizičku tvorevinu i unutrašnjeg moralnog svedoka) svi ljudi su duhovno odgovorni (up. Rim 1:18-3:18). Nakon što je osoba spasena, ovo postaje način za divljenje Božjoj tvorevini, za njeno slavljenje i hvaljenje (up. Ps 8).

19:4c-6 „suncu” Ova slika sunca nije naučni opis ili mitološki zapis, nego uobičajen starozavetni jezik koji koristi popularne opisne idiome za prirodne pojave. Primetite koje slike se koriste.

1. sunce ima šator (tj. prebivalište), stih 4c
2. sunce je mladoženja, stih 5a
3. sunce se kreće po utvrđenoj putanji, stih 5b (tj. opisana je u stihu 6)

Kao što sunce osvetljava celu zemlju, isto tako je otkrivenje Božjeg karaktera, moći, lepote i stvaranja univerzalno (up. stih 4a,b). Svaki čovek zna nešto o Bogu. „Prirodno otkrivenje” se teološki koristi da označi ljudsku odgovornost samo još u Rim 1:18-3:18.

Pavle takođe koristi baš ovaj stih u Rim 10:18 u kontekstu koji govori o potrebi sveta da čuje/primi Božju poruku u Hristu (tj. evanđelje). U Pavlovo vreme su rabini često povezivali nekoliko citata zajedno da bi nešto istakli. Pavle je naučio tu proceduru.

Moguće je da je psalmist odabrao sunce kao Gospodnjeg (YHWH) slugu da bi kritikovao kult sunca na drevnom Bliskom Istoku. Ovaj Psalam, kao i 1. Mojs 1, pokazuje Gospoda (YHWH) kao onoga koji je stvorio nebeska tela (tj. sunce, mesec, zvezde, planete, komete, itd.) i koji upravlja nad njima. Ona nisu bogovi niti anđeli koji kontrolišu ljudske živote, niti na bilo koji način utiču na njih!

NSP: PSALAM 19:7-14

⁷ Zakon je Gospodnji savršen, dušu krepí.

Opomena je Gospodnja pouzdana, daje mudrost neiskusnome.

**⁸ Naredbe su Gospodnje pravedne, srce vesele,
zapovest je Gospodnja čista, oči prosvetljuje.**

⁹ Strah od Gospoda je čist, zauvek ostaje.

Odluke su Gospodnje istinite i pravedne.

**¹⁰ Dragocenije su od zlata, od mnogog suvog zlata,
slade su od meda, od meda što teče iz saća.**

¹¹ One opominju slugu tvoga.

Ko ih se drži, veliku nagradu ima.

¹² A ko će svoje greške uvideti? Od greha kojih nisam svestan, očisti me.

**¹³ I od dela oholih čuvaj slugu svoga,
ne daj da ovladaju mnome.**

**Tad ću besprekoran biti,
i čist ću ostati od prestupa mnogih.**

**¹⁴ Neka ti reči usta mojih i razmišljanja srca moga
budu ugodni,
Gospode, Steno moja i Otkupitelju moj.**

19:7 „Gospodnji” Ovo je Božje savezno ime, *Jahve* (YHWH). Potiče od hebrejskog GLAGOLA „biti”, up. 2. Mojs 3:14. Rabini kažu da se odnosi na Boga u Njegovom posebnom saveznom odnosu sa Izraelom. Vidite posebnu temu kod Ps 1:1.

▣ „savršen” Vidite POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPREKORNOST, NEDUŽNOST kod Ps 18:20-24.

19:7-9 „Zakon... Opomena... Naredbe... zapovest... Strah... Odluke” Ovo su sinonimi za Božje pisano otkrivenje. Vidite posebnu temu kod Ps 1:2.

▣ „savršen... pouzdana... pravedne... čista... istinite” Ovo su karakteristike Božjeg pisanog otkrivenja. Biblija je jedino jasno, Božje samo-otkrivenje. Ovo je suštinska objava vere. Obično se naziva „nadahnuće” (vidite sledeću posebnu temu). Ako ste zainteresovani za moje dokaze za ovaj stav vere vidite „Pouzdanost NZ” („The Trustworthiness of the NT”) na www.freebiblecommentary.org, video propovedi, Lejksajd, Dalas.

POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE

Ovo je objava vere da je Bog po Svetom Duhu bio aktivno uključen u beleženje svojih dela, obećanja i volje za čovečanstvo. To je jedino božansko samo-razotkrivanje! Ovo razotkrivanje se zove „otkrivenje“. Njegovo beleženje za buduće generacije se naziva „nadahnuće“.

Reč „nadahnuće“ je u Bibliji upotrebljena samo u 2. Tim 3:16 i doslovno znači „Bog je izdahnuo“. Primitite da se reč „Pismo“ u NZ uvek odnosi na SZ (tj. 2. Tim 3:15 se odnosi na Timotejevo jevrejsko vaspitanje). Primitite da Pismo ima dve svrhe.

1. mudrost koja vodi ka spasenju, 2. Tim 3:15
2. vaspitavanje u pravednosti, 2. Tim 3:16

Primitite kako Jn 5:39; 1. Kor 15:3-4; i 1. Pt 1:10-12 vide da SZ ukazuje na Hrista. Sam Isus ovo potvrđuje u Lk 24:25-27! Duh je vodio pisce SZ (up. 2. Pt 1:20-21). Crkva je prihvatila kanon (vidite POSEBNA TEMA: KANON) Starog zaveta. Smatrali su da je on u celini nadahnut (up. Mt 5:17-19).

Međutim, isto tako su shvatali da je NZ, koji sadrži Isusove reči i dela, konačno otkrivenje (up. Mt 5:21-48; Jev 1:1-2). Isus je potpuno, konačno i celovito otkrivenje Gospoda (YHWH), (up. Jn 1:1-5,14; Kol 1:15-16). On ispunjava starozavetno obećanje o Mesiji (tj. Mt 26:31,56; 14:27,49; Lk 20:17; Jn 12:14-16; 13:18; 15:25; 17:12; 19:24-36; Dap 1:16; 3:18,21-26; 4:25-28).

Duh mora otvoriti um i srce čoveka da bi on mogao da razume (up. Dap 8:34-35; 13:27). Duh je vodio biblijske pisce da ljudskim rečima, idiomima i ilustracijama izraze istine Božjeg samo-otkrivenja u Isusu (up. Jn 14:26; 15:26-27; 1. Kor 2:10-11,13-16).

Dobru, kratku diskusiju možete naći u Milard Dž Erikson (Millard J. Erickson), *Hrišćanska teologija (Christian Theology)*, drugo izdanje, str. 224-245.

Takođe, dobru diskusiju o književnom procesu od zajednice zasnovane na usmenom prenošenju do zapisanih tekstova možete videti u Džon H. Volton (John H. Walton) i D. Brent Sendi (D. Brent Sandy), *Izgubljen svet Pisma (The Lost World of Scripture)*, 2013.

19:7-11 „krep... daje... vesele... prosvetljuje... ostaje... pravedne... Dragocenije... slade...

opominju... drži” Ovo je ono što pisano otkrivenje radi za nas. Oh, kolika je vrednost Pisma za palo čovečanstvo!

Primitite trostruku paralelu.

	Nazivi za Gospodnje otkrivenje	Opisi Gospodnjeg otkrivenja	Svrha Gospodnjeg otkrivenja i njen opis
Ps 7a	zakon je Gospodnji	savršen	dušu krep
Ps 7b	opomena je Gospodnja	pouzdana	daje mudrost neiskusnome (up. Ps 119:98-100)
Ps 8a	naredbe su Gospodnje	pravedne	srce vesele (up. Ps 119:14)
Ps 8b	zapovest je Gospodnja	čista	oči prosvetljuje (up. Ps 36:9; 119:130)
Ps 9a	strah od Gospoda	čist	zauvek ostaje
Ps 9b	odluke su Gospodnje	istinite	pravedne (up. 5. Mojs 32:4; Ps 119:138)
Ps 10a	one su	dragocenije	od zlata, od mnogog suvog zlata (up. Ps 119:72, 127)
Ps 10b	one su	slade	od meda, od meda što teče iz saća (up. Ps 119:103)
Ps 11a		slugu tvoga	opominju
Ps 11b		ko ih se drži	veliku nagradu ima

Kakvo moćno ponavljanje i paralelizam! Božje otkrivenje je otkupljujuće, informativno, preskriptivno i pravi blagoslov! Oh, hvala Bogu na otkrivenju!

19:8-9 „pravedne” Prvobitno značenje hebrejskog korena je „štap za merenje”. To označava standard za suđenje. Sam Bog je taj standard. Vidite posebnu temu kod Ps 1:5.

19:9 „Strah” Ova IMENICA u ŽENSKOM RODU (BDB 432, KB 433) znači „ceniti” ili „sa divljenjem i poštovanjem”. Koncept se često koristi u mudrosnoj literaturi (up. Jov 4:6; 6:14; 22:4; 28:28; Ps 5:7; 34:11; 90:11; 111:10; 119:38; Pri 1:7; 2:5; 8:13; 9:10; 10:27; 14:26-27; 15:16; 16:6; 19:23; 22:4; 23:17). Poruka koje se ponavlja jeste da je divljenje/poštovanje/strah početak mudrosti! Bez Boga nema istine, samo stavovi i tradicije palog čoveka (up. Is 29:13).

▣ „zauvek ostaje” Isus je izrazio istu ovu istinu u Mt 5:18; 24:35; Mk 13:31; Lk 21:33.

19:10 „Dragocenije su od zlata... od meda” Da li ovo opisuje vaš stav prema Božjem otkrivenju? Da li je Biblija vaše najdragocenije vlasništvo?

19:11 „opominju slugu tvoga” Bog nam je dao uputstva za život u miru i radosti, ali ona se moraju primeniti! Postoji božanski put (vidite belešku kod Ps 1:1) i mi moramo ostati na njemu (up. Mt 7:13-14).

19:12-13 Ovi stihovi su potvrda i molitva da će Bog uspeli da ostvari pravo rešenje čak i pored naše trenutne pale prirode i neznanja.

1. ko će svoje greške uvideti (up. Ps 40:12) – Samo Bog poznaje srca. On mora suditi (up. Ps 139:23-24; 1. Kor 4:4-5; Jev 4:12-13).
2. od greha kojih nisam svestan, očisti me – Ovo je molitveni IMPERATIV (BDB 667, KB 720, *Piel* IMPERATIV). Primetite da su ovo grehovi „kojih nisam svestan”, a ne svesna pobuna (up. 3. Mojs 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14).
3. od dela oholih čuvaj – Ovo je još jedan molitveni IMPERATIV (BDB 362, KB 359, *Qal* IMPERATIV). Ovo je svesna pobuna. PRIDEV „ohol” (BDB 267) je upotrebljen nekoliko puta u Ps 119 (up. stihovi 21,51,69,78,85,122) i preveden je kao „nadmen”, što ukazuje na buntovnički stav. U ovom kontekstu se odnosi na grehove za koje znamo.
4. ne daj da ovladaju mnome – Ovaj GLAGOL je *Qal* IMPERFEKAT ali je upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Ovo je još jedna svrha molitve. Greh je robovlasnik (up. Rim 5:21; 6:9,14,17,23).

Poslednja dva reda 13. stiha navode rezultate koje psalmista očekuje od molitve.

1. tad ću besprekoran biti
2. čist ću ostati od prestupa mnogih

Psalmist ima veliko poverenje u želju i mogućnost Gospoda (YHWH) da oprost i zaboravi greh/grehove (up. Is 1:18; 38:17; 43:25; 44:22; Mih 7:19). O mehanizmu opraštanja saznajemo tek u novozavetnim zapisima i tumačenjima o životu, učenjima, smrti, vaskrsenju, vaznesenju i povratku Isusa Hrista (tj. u evanđelju). Psalam veliča čudesnost i izuzetnost Božjeg pisanog otkrivenja, ali tek NZ otkriva veličanstvenost Božjeg otelotvorenog otkrivenja (tj. Živu Reč)! Isus je konačno Božje otkrivenje (up. Jn 1:1-14; Kol 1:13-17; Jev 1:2-3).

19:14 U odnosu na moć Božjeg otkrivenja i Njegovo zadivljujuće praštanje, psalmist nastavlja svoju molitvu.

1. Neka ti reči usta mojih (jedan GLAGOL, BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, odnosi se na #1,2,3)
2. i razmišljanja srca moga budu
3. „ugodni” (BDB 953) je
 - a. česti žrtveni termin u 3. Mojs
 - b. veoma česta reč u mudrosnoj literaturiNIV je prevodi kao

- 1) zadovoljan/ono što pruža zadovoljstvo/zadovoljstvo
- 2) prihvatljiv/prihvaćen
- 3) naklonost/omiljen
- 4) odgovarajuć
- 5) ugodan

Kada ga upoznamo i kada nas On promeni, mi želimo da živimo na način koji je Njemu ugodan. Na način koji druge privlači Njemu. Nakon pravog oprostaja sledi promenjen i pobožan život, koji se i dalje menja (up. Rim 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Tit 2:14; 1. Pt 1:15)!

Cilj biblijske vere nije nebo nakon smrti, nego sličnost sa Hristom sada!

▣ Nekoliko opisnih naziva zatvara ovaj Psalam, kao što počinju Ps 18 (tj. stih 2).

1. Gospod (YHWH, tj. večno živ, sveprisutan, jedini Bog)
2. Stena
3. Otkupitelj (*Qal* PARTICIP, vidite sledeću posebnu temu)

POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE

I. Stari zavet

A. Dva su istoznačna starozavetna pojma

1. *Ga'al* (BDB 145 I, KB 169 I) sa osnovnim smislom „osloboditi”, u smislu plaćene cene. Glagolski oblik *go`el* ima prizvuk ličnog posredovanja, najčešće člana porodice (skrbnik, osvjetnik, otkupitelj). Reč je o običajnom pravu otkupa u jevrejskoj kulturi, povratka zemljišta, kuća, životinja (up. 3. Mojs 25 i 27), pa i rođaka (Ruta 4:15; Isa 29:22). U teološkom smislu reč je o sećanju na izbavljenje Izraela iz egipatskog ropstva (up. 2. Mojs 6:6; 15:13; Ps 74:2; 77:15; Jer 31:11). Rođak postaje „otkupitelj” (Jov 19:25; Ps 19:14; 78:35; Pri 23:1; Isa 41:14; 43:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16; Jer 50:34).
2. *Padah* (BDB 804, KB 911), sa osnovnim značenjem „izbaviti”, „osloboditi”.
 - a) Otkupljenje prvorodenog, (2. Mojs 13:13-14 i 4. Mojs 18:15-17)
 - b) Fizičko izbavljenje upoređeno sa duhovnim, (Ps 49:7-8,15)
 - c) *Jahve* (YHWH) će otkupiti Izrael od njegovih greha i pobuna, (Ps 130:7-8)

B. Trojako je značenje ovog teološkog koncepta

1. Postoji hitna potreba, porobljenost, vezanost
 - a) fizička
 - b) socijalna
 - c) duhovna (up. Ps 130:8)
2. Za oslobođenje, spas i obnovu treba platiti cenu
 - a) izraelskog naroda (5. Mojs 7:8)
 - b) pojedinca (Jov 19:25-27; 33:28, Is 53)
3. Neko treba da deluje kao posrednik. U *gaal* konceptu to je najčešće neko blizak, član porodice (*go`el*).
4. *Jahve* (YHWH) sebe često predstavlja u slikama članova porodice
 - a) otac
 - b) muž
 - c) rođak otkupitelj – kojeg je Gospod (YHWH) ličnim delovanjem osigurao; cena je plaćena i ostvareno je otkupljenje!

II. Novi zavet

A. Nekoliko je teoloških pojmova

1. *Agorazō* (up. 1. Kor 6:20; 7:23; 2. Pet 2:1; Otk 5:9; 14:34) je trgovački izraz, glagol koji označava da je nešto plaćeno. Mi smo narod koji je plaćen Hristovom krvlju i pripadamo samo Njemu.

2. *Eksagorazō* (up. Gal 3:13; 4:5; Ef 5:16; Kol 4:5) je takođe trgovački termin i opisuje Isusovu zastupničku smrt za nas. On je poneo naše prokletstvo pred Zakonom (5. Mojs 21:23). On umesto svih nas (up. Mk 10:45; 2. Kor 5:21)! U njemu su se Očeva ljubav i pravednost spojili u potpuno oprostjenje i prihvatanje!
 3. *Luō* – „osloboditi”
 - a) *Lutron*, „isplaćena cena” (up. Mt 20:28; Mk 10:45). Ovo su predivne reči koje je sam Isus izrekao o smislu svog dolaska, o svom otkupu naših greha (up. Jn 1:29).
 - b) *Lutroō*, „osloboditi”
 - (1) osloboditi Izrael, (Lk 24:21)
 - (2) dati sebe za oslobođenje i očišćenje naroda, (Tit 2:14)
 - (3) biti bezgrešna zamena, (1. Pet 1:18-19)
 - c) *Lutrōsis*, „otkupljenje, oslobađanje, otpuštanje”
 - (1) Zaharijino proroštvo o Isusu, (Lk 1:68)
 - (2) Anina zahvalnost Bogu za Isusa, (Lk 2:38)
 - (3) Isus je bolja, jednom zauvek prineta žrtva, (Jev 9:12)
 4. *Apolitrōsis*,
 - a) Otkupljenje i Drugi dolazak (up. Dap 3:19-21)
 - (1) Lk 21:28
 - (2) Rim 8:23
 - (3) Ef 1:14; 4:30
 - (4) Jev 9:15
 - b) Otkupljenje u Hristovoj smrti
 - (1) Rim 3:24
 - (2) Kor 1:30
 - (3) Ef 1:7
 - (4) Kol 1:14
 5. *Antilutron*, (up. 1. Tim 2:6). Ovo je ključan tekst, baš kao i Tit 2:14, koji Isusovo oslobođenje smeštaju u Njegovu smrt na krstu. On je jedna, jedina i dovoljna žrtva, onaj koji je umro za sve (up. Jn 1:29; 3:16-17; 4:42; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pet 3:9; 1. Jn 2:2; 4:14).
- B. Teološki koncept u NZ.
1. Čovečanstvo je porobljeno grehom (up. Jn 8:34; Rim 3:10-18; 6:23).
 2. Ova porobljenost se otkriva po starozavetnom Zakonu (up. Gal 3), kao i u Isusovoj besedi na gori (up. Mt 5 do 7). Celo čovečanstvo je pod smrtnom presudom (up. Kol 2:14).
 3. Isus je kao bezgrešno Božje jagnje umro umesto svih nas (up. Jn 1:29; 2. Kor 5:21). U njemu smo oslobođeni od greha za službu Bogu (up. Rim 6).
 4. Isus je i naš „oslobodilac”. I On i Gospod (YHWH) se predstavljaju kao „otac, muž, sin, brat, bliski rođak”.
 5. Bog nije Sotoni platio naše oslobođenje (srednjovekovna teologija). U Hristu je došlo do savršenog izmirenja Božje reči, Božje pravednosti i ljubavi. Krst je obnovio mir sa Bogom i buntovništvo čovečanstva je oprosteno. Božji lik je kroz Hrista trajno i delotvorno obnovljen.
 6. Ipak, postoji i budući aspekt otkupljenja (up. Rim 8:23; Ef 1:14; 4:30). On obuhvata vaskrsenje tela i blisko zajedništvo sa Trojedinim Bogom (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO). Naša vaskrsela tela biće kao Njegovo (up. 1. Jn 3:2). On je imao fizičko telo, ali sa dodatnom dimenzijom. Teško je pomiriti paradoks između 1. Kor 15:12-19 i 1. Kor 15:35-58. Očigledno je da postoji fizičko, zemaljsko telo i da će postojati nebesko, duhovno telo. Isus je imao oba!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je „opšte otkrovenje”? Šta vam ono može reći o Bogu?
2. Šta sve spada pod „posebno otkrovenje”? Šta vam ono može reći o Bogu?
3. Zašto se u ovom Psalmu za Boga koriste dva različita naziva?
4. Da li vi pronalazite toliku radost u Božjem zakonu kao što ovaj Psalm opisuje?
5. Nabrojte karakteristike zakona.
6. Šta treba da radim sa grehovima kojih nisam svestan?
7. Šta su „ohola dela”? Zašto ih SZ shvata toliko ozbiljno?
8. Šta za vas znači 14. stih?

PSALAM 20

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za pobedu nad neprijateljima <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. 20:1-3	Uverenost u Božje spasenje 20:1-3	Molitva za Carevu pobedu u bitci 20:1-3	Molitva za pobedu 20:1-5	Molitva za cara 20:1-2 20:3-4
20:4-5	20:4-5	20:4-5		20:5a 20:5b
20:6-9	20:6 20:7-8 20:9	20:6-8 20:9	20:6-8 20:9	20:6 20:7-8 20:9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Moguće je da je ovo bila liturgija za započinjanje bitke, kao što je Ps 21 liturgija za dobrodošlicu caru i vojsci nakon pobjede.
- B. Moguće je da su se žrtveni darovi iz 3. stiha (tj. meso i mast) uobičajeno prinosili pre bitke.
- C. Moguće je da su pesma/usklik i barjaci iz 5. stiha bili uobičajen način za dočekivanje cara nakon pobjede.
Moguće je da se u stihu 20:5 govori o Ps 21.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 20:1-3

¹ Neka te usliši Gospod u dan nevolje.

Neka te zaštititi ime Boga Jakovljevog.

² Neka ti pomoć pošalje sa svetog mesta,

i podrži te sa Siona.

³ Neka se seti svih tvojih žrtvenih darova,

i neka prihvati tvoju žrtvu paljenicu.

20:1-3,4-5 Ova strofa je, kao i stihovi 4-5, molitva koja se obraća Gospodu (YHWH) da pomogne predstavniku Njegovog saveza (tj. caru iz Davidove linije, up. 1. Sam 8:7; 10:19) u bitci (up. stihove 5,7).

Primitite niz IMPERFEKATA upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. NASB, NRSV, REB, NIV, JPSOA, tj. kao molitveni zahtevi) u stihovima 1-5.

1. neka te usliši Gospod – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKAT
2. neka te zaštititi ime Boga Jakovljevog – BDB 960, KB 1305, *Piel* IMPERFEKAT
3. neka ti pomoć pošalje sa svetog mesta – BDB 1018, KB 1511, *Qal* IMPERFEKAT
4. neka te podrži sa Siona – BDB 703, KB 761, *Qal* IMPERFEKAT
5. neka se seti svih tvojih žrtvenih darova – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKAT
6. neka ti učini po željama srca tvoga – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 21:2; 37:4
7. neka ispuni sve namere tvoje – BDB 569, KB 583, *Piel* IMPERFEKAT
8. neka Gospod (YHWH) ispuni sve molbe tvoje – isto kao i pod brojem 7

20:1 „u dan nevolje” Ovaj izraz se ponavlja (up. 1. Mojs 35:3; 2. Car 19:3; Ps 50:15; 77:3; 86:7; Pri 24:10; 25:19; Isa 37:3; Jer 16:19; Obad stihovi 12,14; Naum 1:7; Avak 3:16). On označava brojne različite životne probleme koji se pojavljuju u ovom palom svetu. Vest je to da je Bog svestan naših problema (tj. 2. Mojs 3:7-8) i da je sa nama dok ih proživljavamo. On je odgovor na sve ljudske potrebe i zadivljujuće je to što On traga za nama!

Termin „dan” (BDB 398) ima nekoliko konotacija. Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: DAN (YOM, BDB 398, KB 399)

Teorije o značenju reči *yom* (dan, iz 1. Mojs 1) preuzete su i prerađene iz radne sveske *Proučavanje SZ I (OT Survey I Notebook)*, koju je napisao dr Džon Haris (Dr. John Harris), dekan Škole hrišćanskih studija (*School of Christian Studies*) i profesor Starog zaveta na Baptističkom univerzitetu Istočnog Teksasa:

1. Teorija o doslovna dvadeset četiri časa

To je najneposredniji pristup (up. 2. Mojs 20:9-11). Pitanja koja se nameću kod ovog pristupa:

- a. Kako je svetlost nastala prvog dana kad do četvrtog dana nije bilo sunca?
- b. Kako su sve životinje (posebno one koje izvorno žive u drugim delovima sveta) imenovane za manje od jednog dana (up. 1. Mojs 2:19-20)?

2. Teorija da reč „dan” označava „razdoblje”

Ova teorija je pokušaj da se usklade nauka (posebno geologija) i Biblija. Prema ovoj teoriji „dani” predstavljaju „geološka razdoblja”. Dužine su im nejednake i približno se slažu s različitim slojevima koji su opisani u geologiji po načelu ravnomernosti (uniformnosti). Naučnici se najčešće slažu s opštim razvojem u 1. Mojs 1 – para i vodena masa su prethodile razdvajanju kopna od mora pre nastanka života. Biljni oblici života su nastali pre životinjskih, a ljudi su najkasniji i najsloženiji oblik života. Pitanja koja se nameću kod ovog pristupa:

- a. Kako su biljke preživele čitava „razdoblja” bez sunca?
- b. Kako se odvijalo oprašivanje biljaka ako su insekti i ptice stvoreni tek nakon nekoliko „razdoblja”?

3. Teorija o smenjivanju dana i razdoblja

Dani zaista traju dvadeset četiri časa, ali su jedan od drugog razdvojeni razdobljima tokom kojih se sve što je stvoreno razvijalo. Pitanja koja se nameću kod ovog pristupa:

- a. Ovdje imamo iste probleme kao kod teorije da „dan” označava „razdoblje”.
- b. Da li se u samom tekstu može videti da se reč „dan” upotrebljava i kao dvadeset četiri časa i kao razdoblje?

4. Teorija postepenog stvaranja i razaranja

Ova teorija tvrdi sledeće: između 1. Mojs 1:1 i 1:2 postojalo je neodređeno vremensko doba u kom su se dogodila geološka razdoblja. Tokom ovog doba stvorena su praistorijska stvorenja, redom koji se može zaključiti iz fosilnih zapisa. Pre oko 200.000 godina dogodila se natprirodna nepogoda koja je uništila velik deo života na ovoj planeti i istrebila mnoge životinje. Zatim su nastupili dani iz 1. Mojs 1 koji se odnose na ponovno, a ne na prvobitno stvaranje.

5. Teorija „Samo Eden”

Izveštaj o stvaranju odnosi se samo na stvaranje fizičke strane Edenskog vrta.

6. Teorija preskoka

Pobornici ove teorije smatraju da je u 1. Mojs 1:1 Bog stvorio savršen svet, a da je u 1. Mojs 1:2 Lucifer (Satana) postavljen da upravlja svetom, ali se pobunio. Bog je kaznio Lucifera i svet velikim uništenjem. Svet je ostao netaknut milionima godina, a geološka razdoblja su prolazila. Na osnovu 1. Mojs 1:3–2:3, 4004. g.p.n.e. dogodilo se šest doslovnih, dvadesetčetvoročasovnih dana ponovnog stvaranja. Biskup Ašer (Ussher) je 1654. g.n.e. izvršio izračunavanja na osnovu rodoslova iz 1. Mojs 5 i 1. Mojs 11 i odredio da je datum stvaranja ljudskog roda bila približno 4004. g.p.n.e. Ipak, rodoslovi ne pružaju potpune hronološke podatke.

7. Teorija o svetoj sedmici

Pisac 1. Mojs upotrebio je pojmove dana i sedmice kao književno izražajno sredstvo kojim prenosi božansku poruku o Božjim stvaralačkim delima. Takva struktura oslikava lepotu i simetriju Božjeg stvaralaštva.

8. Teorija svečanog otvaranja svemirskog hrama

Ovu teoriju je nedavno postavio Džon Volton (John H. Walton) u knjizi *Izgubljeni svet Postanka 1 (The Lost World of Genesis One)*, izdavač IVP, 2009. On na šest dana gleda kao na „funkcionalnu ontologiju, a ne materijalnu ontologiju”. „Ovo je opis kako Bog uređuje i podešava svemir koji funkcioniše za dobro ljudskog roda, što je u skladu i s drugim drevnim kosmologijama. Na primer, prva tri dana predstavljaju Boga kako stvara „godišnja doba (tj. vreme)”, „vremenske uslove (za useve)” i hranu. Izraz „da je... dobro”, koji se stalno ponavlja, označava funkcionalnost.

Sedmi dan opisuje kako Bog ulazi u svoj potpuno funkcionalan i naseljen „svemirski hram”, kao punopravni vlasnik, vladar i upravitelj. 1. Mojs 1 uopšte ne opisuje fizičko stvaranje materije, nego njeno uređivanje, kako bi postala funkcionalno mesto za zajedništvo Boga i ljudi.

„Dani” postaju književno izražajno sredstvo kojim se saopštava ono što je bilo sveopšte prihvaćeno na drevnom Bliskom Istoku:

- a. Ne postoji razlika između „prirodnog” i „natprirodnog”
- b. Božanstvo je uključeno u sva polja života. Izrael nije bio jedinstven po svom opštem pogledu na svet, nego po sledećem:
 - i. po svom jednobojstvu
 - ii. stvaranje se dogodilo radi ljudi, a ne radi bogova
 - iii. u izraelskom izveštaju o stvaranju nema sukoba među bogovima niti između bogova i ljudi

Izrael svoj izveštaj o stvaranju nije pozajmio od drugih, nego je s njima delio opšti pogled na svet.

Termin „dan” se obično odnosi na dvadesetčetvoročasovni ciklus zemljine rotacije (tj. 2. Mojs 20:9-10), ali može se odnositi i na neodređeni period vremena (up. 1. Mojs 2:4; 5:2; Ruta 1:1; Ps 50:15; 90:4; Prop 7:14; Isa 4:2; 11:2; Zah 4:10).

▣ „ime Boga Jakovljevog” Dve posebne teme objašnjavaju ovaj izraz.

- 1. BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1
- 2. GOSPODNJE „IME” kod Ps 5:11-12

SSP	štitilo te
NSP, NRP	neka te zaštiti
DK	da te zaštiti

MT GLAGOL (BDB 960, KB 1305, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) potiče od korena „biti na visini” te stoga nedostupan i bezbedan (up. Ps 59:1; 69:29; 91:14; 107:41). Ovo je ista slika kao i visoka, zaštićena tvrđava iz Ps 18:2!

20:2 „sa svetog mesta... sa Siona” Ovo su paralelni poetski redovi. Oba se odnose na hram u Jerusalimu. On nije bio izgrađen u Davidovo vreme, ali je tu bio tabernakl. Jerusalim je bio izgrađen na sedam brda; hram je napravljen na Moriji (up. 1. Dne 21:18; 2. Dne 3:1). Planina Sion je bila mesto jevusejske tvrđave koju je osvojio David (up. 2. Sam 5:7; 1. Dne 11:5), kao i mesto njegove palate. Ovo ime je počelo da se koristi za ceo grad Jerusalim, a izraz „kći sionska” za Izraelce (up. 2. Car 19:21). Primitite da Ps 20:6 koristi izraz „sa svetih nebesa svojih” što je još jedna paralela.

20:3 „Selah” Vidite belešku kod 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 20:4-5

⁴ Neka ti učini po željama srca tvoga,
i neka ispuni sve namere tvoje.
⁵ Radosno ćemo klicati zbog spasenja tvoga,
i u ime Boga našeg dignućemo barjake svoje.
Neka Gospod ispuni sve molbe tvoje.

20:4 „po željama srca tvoga” Ovo je najvažnije pitanje o miru i poverenju. Dobar primer prikladne želje za cara iz Davidove linije je Solomonova molitva o posvećivanju hrama (up. 1. Car 8:22-61).

20:5

SSP	klicaćemo od radosti
NSP, NRP	radosno ćemo klicati
DK	radovaćemo se

Ovaj GLAGOL (BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV) označava „uzvik” za nešto dobro ili loše, u zavisnosti od konteksta. Ovde označava radovanje zbog vojne pobeđe koju je ostvario Gospod (YHWH), (up. Sof 3:14).

▣ **„dignućemo barjake svoje”** Ovo sledi דגל (BDB 186, KB 213, *Qal* IMPERFEKAT [upotrebljen samo ovde u SZ] upotrebljen kao KOHORTATIV). Ovo je bila uobičajena i očekivana procedura za doček cara i vojske nakon pobeđe.

NET Biblija (str. 875) predlaže ispravku u drugi koren, גגיל, iz BDB 162 sa PREDLOGOM. NET Biblija smatra da se ovo bolje uklapa u paralelu i navodi Ps 89:16, gde je ovaj GLAGOL upotrebljen uz „zbog Imena tvoga”.

▣ **„molbe”** Ova retka IMENICA (BDB 982) je samo dva puta upotrebljena u SZ, ovde i u Ps 37:4. Koren GLAGOLA (BDB 981) znači „tražiti”. Ovaj koren se pojavljuje u nekoliko imena (up. 1. Sam 9:2,3,5; 1. Dne 1:48,49; 4:24; 6:24).

NSP: PSALAM 20:6-9

⁶ Sada znam da Gospod spasava pomazanika svoga.

**Uslišava ga sa svetih nebesa svojih
spasonosnim moćnim delima desnice svoje.**

**⁷ Jedni govore o kolima, drugi o konjima,
a mi govorimo o imenu Gospoda, Boga našega.**

**⁸ Oni posrću i padaju,
a mi ustajemo i uspravno stojimo.**

20:6-9 Psalmist (tj. car, sveštenik ili kolektivna JEDNINA; stih 9 se najbolje uklapa u ovu poslednju opciju) potvrđuje svoju sigurnost da će Gospod (YHWH) adekvatno odreagovati.

1. sada znam – BDB 393, KB 390, *Qal* PERFEKAT

2. Gospod (YHWH) spasava – BDB 446, KB 448, *Hiphil* PERFEKAT

Ovaj GLAGOL označava čvrstu uverenost (up. Ps 56:9; 118:6; Rim 8:31-39). Gospod (YHWH) će čuti i pozitivno odgovoriti (up. 20:6b,c). Car i savezni narod su deo većeg univerzalnog plana otkupljenja za celo čovečanstvo (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2).

20:6 „pomazanika svoga” Ovo je hebrejski GLAGOL „pomazati” (BDB 603), koji je postao popularan naziv za Božjeg posebnog Cara koji dolazi (up. Ps 2:2; 18:50). Vidite POSEBNE TEME

1. STAROZAVETNI NAZIVI ZA ONOG KOJI DOLAZI kod Ps 2:2

2. MESIJA kod Ps 2:2

▣ **„desnice svoje”** Ovo je hebrejski idiom za moć, pravo na delovanje. Vidite POSEBNA TEMA: RUKA kod Ps 7:3-4.

20:7 GLAGOL „govoriti” (NASB: „hvalisati se”, BDB 269, KB 269, *Hiphil* IMPERFEKAT) doslovno znači „prizvati u sećanje”. Označava ono u čega neko veruje.

1. u ljudsku moć (tj. kola, konje, vojnike, oružje, itd.)

2. u Gospoda (YHWH) i Njegova obećanja

Ovo su neki dobri paralelni tekstovi – 5. Mojs 20:1; 31:6,8; Sud 7:2; 1. Sam 17:45,47; 2. Dne 20:17; 32:8; Ps 33:16,17; 44:2-3,4-8; 60:11-12; 146:3-7; 147:10; Pri 21:31; Isa 31:3; Jer 17:5; Zah 4:6! O čemu vi govorite/čime se hvalite?

▣ **„mi govorimo” (NASB: hvalimo)** Ovaj GLAGOL (BDB 209, KB 209, *Hiphil* IMPERFEKAT) znači „prizvati u sećanje” i ima konotaciju hvaljenja nekog prošlog događaja, blagoslova ili osobe i radovanja zbog njih. Koncept „govorenja o/hvaljenja” je značajan u Bibliji; posebno vidite Jer 9:23-24. U sledećoj posebnoj temi vidite upotrebu ovog koncepta u Pavlovim tekstovima.

POSEBNA TEMA: HVALJENJE

Pavle upotrebljava ove grčke termine, *kauchaomai*, *kauchēma* i *kauchēsis* oko trideset i pet puta. Pored toga, oni su u NZ upotrebljeni još samo dva puta (oba u Jakovu). Najčešće ih je koristio u 1. i 2. Korinćanima.

Dve osnovne istine su povezane sa hvaljenjem.

A. ni jedan čovek se ne sme hvaliti pred Bogom (up. 1. Kor 1:29; Ef 2:9)

B. vernici treba da se hvale Gospodom, (up. 1. Kor 1:31; 2. Kor 10:17, što je aluzija na Jer 9:23-24)

Dakle, postoji prikladno i neprikladno hvaljenje (tj. ponos).

A. prikladno

1. nadajući se slavi (up. Rim 4:2)

2. hvaljenje Boga preko Gospoda Isusa (up. Rim 5:11)

3. hvaljenje krsta Gospoda Isusa Hrista (tj. Pavlova osnovna tema, up. 1. Kor 1:17-18; Gal

6:14)

4. Pavle hvali
 - a. svoju službu bez nadoknade (up. 1. Kor 9:15,16)
 - b. svoje ovlašćenje od Hrista (up. 2. Kor 10:8,12)
 - c. to što se ne hvali tuđim naporom (kao neki iz Korinta, up. 2. Kor 10:15)
 - d. svoje poreklo i nasledstvo (kao i drugi iz Korinta, up. 2. Kor 11:17; 12:1,5,6)
 - e. svoje crkve
 - (1) korintsku (2. Kor 7:4,14; 8:24; 9:2; 11:10)
 - (2) solunsku (up. 2. Sol 1:4)
 - (3) svoje pouzdanje u Božju utehu i spas (up. 2. Kor 1:12)
- B. neprikladno
 1. zbog jevrejskog nasledstva (up. Rim 2:17,23; 3:27; Gal 6:13)
 2. neki iz korintske crkve su hvalili
 - a. ljude (up. 1. Kor 3:21)
 - b. mudrost (up. 1. Kor 4:7)
 - c. slobodu (up. 1. Kor 5:6)
 3. lažni učitelji su pokušali da se hvale u korintskoj crkvi (up. 2. Kor 11:12)

20:8 Primitite antitetičan paralelizam. Naše reči/dela imaju svoje posledice!

20:9 „Gospode, spasi” Ovo je usklični molitveni zahtev (BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV (up. Ps 3:7; 6:4; 17:13).

▣ „**On će nas uslišiti u dan kad ga prizovemo**” Gramatički oblik ovog GLAGOLA je *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. LXX i nekoliko engleskih prevoda smatra da se on odnosi na molitve ljudi za Cara (up. 20:6; Ps 21:7; NRSV; TEV; NJB; REB) ili da je moguće da se „Car” odnosi na Gospoda (YHWH), (up. Targum UBS priručnik, str. 202; vidite i Ps 98:6; 145:1).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite sve molitvene zahteve iz stihova 1-5 koji počinju sa „neka...”.
2. Šta znači „neka ti učini po željama srca tvoga”?
3. Da li 5. stih ukazuje na vojnu pobjedu? Zašto?
4. Ko je Gospodov „pomazanik”?

PSALAM 21

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Slava zbog oslobađanja <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. 21:1-6	Radost zbog Gospodnjeg spasenja 21:1-2 21:3-4 21:5-7	Zahvalnost nakon careve pobeđe u bitci (paralela sa Ps 20) 21:1-7	Pohvala zbog pobeđe 21:1-2 21:3-4 21:5-6 21:7-9b	Za ceremoniju krunisanja 21:1-2 21:3-4 21:5-7 21:8-10
21:7-13	21:8-12	21:8-10 21:11-12	21:9c-12	21:8-10 21:11-12
	21:13	21:13	21:13	21:13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Moguće je da su Psalam 20 i Psalam 21 povezani. Ps 20 je liturgijska molitva za pobeđu u bitci, a Ps 21 liturgijska dobrodošlica caru i vojnicima koji se vraćaju nakon pobeđe.
- B. Primetite moguće strofe. Upoređujući podele na strofe u različitim prevodima možemo odrediti koliko osnovnih istina je izraženo u Psalmu.
 1. NASB – 2
 2. NKJV – 5
 3. NRSV – 4
 4. NJB – 6

Očigledno je da je teško odrediti strofe. Često ne postoje tekstualne oznake. Savremeni proučavaoci moraju

1. proveriti paralelizam
2. proveriti hebrejski obrazac ritma
3. proveriti povezane teme (svaka strofa ima jednu osnovnu temu)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 21:1-6

¹ Gospode, zbog moći tvoje car se raduje,
i zbog spasenja koje pružaš još će se radovati!

² Dao si mu što mu srce želi,
i želju usana njegovih nisi odbio.

³ Jer si ga blagoslovio i darovao dobrima mnogim,
i na glavu si mu krunu od suvog zlata stavio.

⁴ Od tebe je život tražio i ti si mu ga dao.

Dane si njegove produžio doveka, u svu večnost.

⁵ Velika je slava njegova zbog spasenja koje pružaš.

Odenuo si ga slavom i veličanstvom.

⁶ Bogato blagoslovljenim učinio si ga doveka.

Razveseljuješ ga radošću koju pruža lice tvoje.

21:1 Primitite sinonimni paralelizam između „zbog moći tvoje” i „zbog spasenja koje pružaš”. Ovaj termin (BDB 447, ŽENSKI ROD, JEDNINA) koji je preveden kao „spasenje” ima nekoliko mogućih značenja.

1. prosperitet – Jov 30:15
2. izbavljenje/pomoć – 2. Sam 10:11; 1. Dne 19:12; Ps 22:1
3. spasenje – 1. Mojs 49:18; Ps 3:2,8; 14:7; 35:3; 53:6; 62:2; i mnogi drugi
4. pobjeda – 2. Mojs 15:2; Ps 20:6; 21:1,5; 44:4; 68:20-21; 118:14,15,21

Gospod (YHWH) je naša velika i jedina nada! Zbog toga će odani sledbenik (u ovom kontekstu, car)

1. da se raduje – BDB 970, KB 1330, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 9:2
2. i još će se radovati – BDB 162, KB 189, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 9:14

21:2 Čini se da je ovaj stih povezan sa Ps 20:4 i sa carevom molitvom za vojnu pobjedu. Primitite dva paralelna GLAGOLA u PERFECTU (tj. završena radnja).

1. dao si – BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT
2. nisi odbio – BDB 586, KB 602, negacija, *Qal* PERFECT

SSP	što mu srce želi
NSP, NRP	želju
DK	šta mu je srce želelo

Ova reč (BDB 77, KB 92) je upotrebljena samo ovde u SZ. Iz konteksta se čini da se odnosi na ritualnu liturgijsku molitvu pre bitke, moguće u tabernaklu/hramu.

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII. Neki tumači misle da se ovo odnosi na deo liturgije gde postoji prelaz na sledeći liturgijski čin (tj. pohvalu, pesmu, žrtvu, drugo liturgijsko čitanje, poklanjanje, itd.).

21:3-6 Ovo su dela kojima Gospod (YHWH) pomaže caru.

1. blagoslovio ga je (tj. sam Gospod (YHWH) dočekuje cara nakon pobjede)
2. na glavu mu je stavio krunu od suvog zlata (tj. ponovna potvrda njegovog carskog položaja ili liturgijski prenos kojim šlem iz bitke postaje carska kruna)
3. ispunio je njegovu molitvu za život (tj. pobjedu u bitci)
4. odenuo ga je

- a. slavom (BDB 217)
 - b. veličanstvom (BDB 214) – ovo su karakteristike Gospoda (YHWH), (up. 1. Dne 16:27; Ps 45:3; 96:6; 104:1; 111:3), ali zbog Gospodnjeg (YHWH) lika u čovečanstvu, ljudi dele te osobine (up. Ps 8:5)
5. dane njegove je produžio doveka (doveka, *'olam*, mora se tumačiti u kontekstu, vidite posebnu temu kod Ps 9:5; književna paralela bi bila „neka večno živi kralj”, up. 1. Sam 10:24; 1. Car 1:25,31,34,39; Dan 2:4; 3:9)
6. razveseljuje ga svojim prisustvom

Nije samo car onaj koji ima dobrobit od Gospodnjih (YHWH) dela, nego preko njega i ceo savezni narod.

NSP: PSALAM 21:7-13

⁷ Jer se car uzda u Gospoda,

u milost Svevišnjeg. Neće on posrnuti.

⁸ Ruka će tvoja naći sve neprijatelje tvoje,

desnica će tvoja naći one koji te mrze.

⁹ Pretvorićeš ih u peć užarenu kad se u gnevu svom pojaviš.

Progutaće ih Gospod u gnevu svome i vatra će ih proždreti.

¹⁰ Porod njihov istrebićeš sa zemlje,

i potomstvo njihovo među sinovima ljudskim.

¹¹ Jer smeraju zlo na tebe,

smišljaju ono

što izvršiti ne mogu.

¹² Ti ćeš ih prisiliti da okrenu leđa i pobegnu,

kad lukove svoje uperiš prema licu njihovom.

¹³ Gospode, uzvisi se u snazi svojoj.

Pevaćemo i pesmom slaviti moć tvoju.

21:7 „Jer se car uzda u Gospoda” Ovo je potvrda usmerenosti careve vere (BDB 105, KB 120, *Qal* AKTIVNI PARTICIP, up. Ps 4:5; 9:10; 13:5; 22:4,5,9; i mnogi drugi). Car ima moć, radost i spasenje samo kroz Gospoda (YHWH).

▣ **„milost Svevišnjeg”** Ovaj poseban savezni termin, koji se prevodi kao „ljubav”, „dobrota” i „milost” (*hesed*, BDB 338, vidite posebnu temu kod Ps 5:7) označava saveznu Gospodnju (YHWH) vernost. Gospod (YHWH) je uvek veran, car naroda će uvek to biti ako oni nastave da se „uzdaju” (BDB 105, KB 120) u Njega (up. Ps 125:1). Nem 9 je zapis o vernosti Gospoda (YHWH) i nevernosti Izraela! Za „Svevišnji” (*Elyon*, BDB 751) vidite posebnu temu kod Ps 1:1, B.

SSP	neće posrnuti
NSP, NRP	neće on posrnuti
DK	ne koleba se

Ovaj GLAGOL (BDB 556, KB 555, *Niphal* IMPERFEKAT) znači „teturati se”, „tresti se” ili „okliznuti se”. Može se koristiti sa nekoliko značenja.

- 1. mesto na prestolu
- 2. sigurnost u životu
- 3. pobožan stil života

Za ova različita značenja vidite Ps 10:6; 15:5; 16:8; 21:7; 30:6; 62:2,6; 112:6; Pri 10:30; 12:3. Postoji stabilnost u Gospodu (YHWH), ali ne u palom svetu.

21:8-12 Ovi stihovi opisuju šta će Gospod (YHWH), (tj. koristeći carevu vojsku) učiniti ako car i narod

ostanu verni.

1. nadmoć nad neprijateljima
2. svi njihovi neprijatelji biće uništeni
3. njihovi neprijatelji i njihovi potomci biće istrebljeni
4. njihovi neprijatelji neće uspeti da ostvare svoj plan (tj. plan protiv Gospodnjeg (YHWH) cara i saveznog naroda je i plan protiv Njega, up. stih 11a; Ps 2:1-3; 83:1-5)
5. njihovi neprijatelji će se povući iz bitke

Neki stručnjaci (AB) smatraju da ovi stihovi opisuju Gospodnja (YHWH) dela u bitci kao pomoć Njegovom saveznom caru i narodu.

▣ „**Ruka**” Ovo je hebrejski idiom za moć delovanja. Vidite POSEBNA TEMA: RUKA kod Ps 7:3-4.

21:9 „Progutaće ih Gospod” Ovaj GLAGOL (BDB 118, KB 134, *Piel* IMPERFEKAT) je idiom za potpuno uništenje (up. Jov 2:3; 10:8; 19:3; 28:7; Plač 2:2,5,8).

21:13 Ovo je poslednji stih u Psalmu sa molbenim pohvalama Gospodu (YHWH).

1. uzvisi se – BDB 926, KB 1202, *Qal* IMPERATIV, up. II San. 22:47; Ps 18:46; 46:10; 57:5,11; 108:5
2. pevaćemo – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
3. slaviti – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV

▣ „**snazi svojoj**” Ovom mantrom Psalam započinje (up. stih 1) i završava se (up. stih 13). Bog je najvažniji lik u Bibliji. To je Njegova knjiga; ona je o Njemu!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako su povezani Psalmi 20 i 21?
2. Da li 4. stih govori o večnom životu?
3. Navedite vojne slike iz stihova 7-13.

PSALAM 22

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Uzvik bola i pesma zahvalnosti <u>MT uvod</u> Upravitelju; za „Košutu u zoru“. Davidov Psalam.	Mesijino stradanje, slavljenje i naslednici	Molitva za spas od smrtonosne bolesti (tužbalica)	Uzvik bola i pesma zahvalnosti	Stradanje i nade pravednika
22:1-5	22:1-2 22:3-5	22:1-2 22:3-5	22:1-5	22:1-2 22:3-5
22:6-8	22:6-8	22:6-8	22:6-8	22:6-8
22:9-10	22:9-11	22:9-11	22:9-11	22:9-11
22:11-18	22:12-13 22:14-15 22:16-18	22:12-13 22:14-15 22:16-18	22:12-13 22:14-15 22:16-18	22:12-13 22:14-15 22:16-18
22:19-21	22:19-21b 22:21c	22:19-21a 22:21b-24	22:19-21	22:19-21
22:22-24	22:22-24		22:22-24	22:22-23 22:24
22:25-31	22:25-26 22:27-28 22:29 22:30-31	22:25-26 22:27-28 22:29-31	22:25-26 22:27-28 22:29-31	22:25-26 22:27-31

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Hermeneutička praksa traži od savremenih tumača da nužno uzmu u obzir nameru prvobitnog autora kao početnu tačku za utvrđivanje pravilnog značenja bilo kojeg teksta. U ovom Psalmu je teško to učiniti.
 1. nesigurnost oko nadahnutosti uvodnih napomena iz MT (tj. ne postoje u Svicima s Mrtvog mora)

2. detalji se ne podudaraju sa životom cara Davida niti bilo koje druge osobe iz SZ
 3. zapanjujuća sličnost sa iskustvom Isusa na krstu (up. Mt 27:46; Mk 15:34)
- B. Dakle, kako da savremeni tumači klasifikuju ovaj Psalam?
1. tipologija (tj. događaj u SZ je paralelan sa događajem u Isusovom životu)
 2. prediktivno proroštvo
 3. proroštvo sa višestrukim ispunjenjem
 4. istorijski zapis (poezija) o iskustvima jedne starozavetne osobe
- C. Nekoliko jedinstvenih elemenata se ne mogu povezati sa starozavetnim istorijskim okruženjem psalmiste.
1. raspeće (tj. NASB „proboli” (NSP: „navalili su”, vidite belešku)
 2. odeća razdeljena žrebom
 3. retko spominjanje uključivanja svih naroda, stih 27
 4. moguća aluzija na
 - a. večan život, stih 26c
 - b. uticaj na preminule, stih 29
 - c. stvaranje „potomstva”, odanih sledbenika u budućim generacijama
 5. primetite da nema poziva na osvetu ili napad na neprijatelje
- D. Ovaj Psalam ću, kao i ostale, proučiti iz istorijske, gramatičke i leksičke perspektive, kroz prizmu Isusove smrti. To je sve što mogu da učinim!
- E. Ovaj Psalam je citiran ili spominjan u NZ u vezi sa Isusovim raspećem. NZ je pravi okvir kroz koji treba posmatrati SZ, ne obrnuto! NZ (tj. Isus) je konačno otkrivenje (up. Mt 5:17-48).
1. stih 1 – Mt 27:46; Mk 15:34
 2. stih 7 – Mt 27:39; Mk 15:29
 3. stih 8 – Mt 27:43
 4. stih 16 – Mt 27:35; Jn 20:25
 5. stih 18 – Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:34; Jn 19:24
 6. stih 22 – Jev 2:12
 7. moguće stih 15 – Jn 19:28

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 22:1-5

¹ Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?

Zašto si daleko od spasenja moga,
od reči vapaja mojih?

² Bože moj, danju te zovem, a ti se ne odazivaš,
noću zovem, i ne sustajem.

³ A ti si svet,
obavijen si hvalama Izraelovim.

⁴ U tebe su se uzdali očevi naši,
uzdali su se i ti si ih izbavljao.

⁵ Tebi su vapili i bili su spaseni,
u tebe su se uzdali i nisu se osramotili.

22:1 Ove rečenice u VOKATIVU se ponavljaju

1. Bože moj, Bože moj, stih 1 (ponavljanje pojačava intenzitet)
2. Bože moj, stih 2 (*Eloh*, BDB 43)
3. Gospode, 22:19a (*Jahve* (YHWH), BDB 217)
4. Snago moja, 22:19b

Psalmist doziva Boga obraćajući mu se direktno, intenzivno i strastveno. Oni se međusobno poznaju! Samo želim da dodam napomenu o tome što je Isus citirao prvi deo ovog Psalma na krstu, time je On (ili nadahnuti pisac evanđelja) želeo da budući čitaoci pročitaju ceo Psalm. Citiranje prvog reda je bio način da se označi kontekst svitka iz Svetog pisma.

SSP, NSP, DK, NRP ostavio

Značenje ovog GLAGOLA (BDB 736 I, KB 806, *Qal* PERFEKAT) je ostaviti ili odbaciti napuštanjem. PERFEKAT ukazuje na ideju ostavljanja koje je konačno. Na nekoliko mesta, SZ koristi ovaj termin kada govori o tome da Gospod (YHWH) odbacuje svoj savezni narod i obećanja (up. Ps 119:8; Isa 54:7; Jer 7:12; Jez 8:12), ali hvala Bogu za 1. Mojs 28:15 i za drugi red u Isa 54:7.

Primitite veoma ličan aspekt ovog odbacivanja ili napuštanja (tj. „me” up. Mt 27:46). Psalmist oseća da je sam i da ga je Gospod (YHWH) izneverio. On ne shvata zašto. To nije posledica greha kojeg je svestan (tj. zbog nečega što je učinio ili zbog nečega što nije učinio).

▣ Drugi red nema GLAGOLSKI OBLIK, a NKJV, NRSV, REB, JPSOA i NSP dodaju „zašto si...” i od njega prave pitanje. Psalmistine reči su „vapaji” (BDB 980, up. Jov 3:24; Ps 32:3). Ova hebrejska reč može označavati lavlju riku (up. Jov 4:10), ali se zbog konteksta ovde očigledno odnosi na ljudski vapaj zbog psihološkog i fizičkog bola i zbunjenosti. Psalmist ne shvata zašto bi Bog saveza odbacio onog koji se verno drži saveza (up. 22:2).

Ovaj strašan osećaj odvojenosti, usamljenosti i duhovno priznanje, rezultat su Pada (up. 1. Mojs 3). Oštećeno je čovečanstvo, stvoreno po Gospodnjem (YHWH) liku i nalik Njemu (up. 1. Mojs 1:26-27; 3:8). Ovo otuđenje je strašno. Osećanje Gospodnje (YHWH) tišine je u ovom slučaju naglašeno time što ga je psalmist poznavao. Psalmist nije mogao da shvati Božju tišinu i zlobne napade drugih! Ali to je imalo svoju svrhu (tj. e, up. Mk 10:45; 2. Kor 5:21)!

22:2 Bog ne čuje psalmistinu neprekidnu molitvu, ili se čini da na nju ne odgovara (up. Ps 42:3; 88:1-2). Drugi red u drugom stihu je teško prevesti. Doslovan prevod je: „za mene nema tišine”. To može da znači

1. on se moli cele noći (NKJV, REB)
2. Bog ostaje tih
3. za njega nema odmora (LXX, TEV, JPSOA)

Ukoliko ovo odražava Isusovo iskustvo koje će se dogoditi kasnije, onda se u kontekst najbolje uklapa Njegova poslednja noć u Getsimanskom vrtu, pre hapšenja (up. Mt 26:36-46; Mk 14:32-42).

22:3-5 Psalmist za Boga kaže da je

1. svet (up. Ps 99:9)
2. obavijen hvalama Izraelovim (tj. Gospod (YHWH) prebiva između heruvimovih krila nad kovčegom svedočanstva u Svetinji nad svetinjama)
3. u Njega se uzdaju Očevi
 - a. Njemu su se molili i bili su spaseni
 - b. u Njega su se uzdali i nisu se osramotili (tj. postoji istorijski presedan za uzdanje u Gospoda (YHWH))

NSP: PSALAM 22:6-8

**⁶ A ja sam samo crv, a ne čovek,
ruglo ljudima i prezir narodu.**

**⁷ Svi koji me vide rugaju mi se,
podrugljivo usta otvaraju, odmahuju glavom i govore:
⁸ „Na Gospoda se oslonio. Neka ga on spase!
Neka ga on izbavi, kad mu je tako drag!”**

22:6-8 I pored 22:3-5 i Božjeg odanog delovanja prema onima koji su se uzdali u Njega u prošlosti, psalmista oseća da mu Bog ne pomaže.

1. oseća se kao crv, stih 6 (up. Jov 25:6; Isa 41:14)
2. on je ljudima ruglo i prezir, stih 6b
3. oni mu se rugaju, stih 7 (vidite Mt 27:39; Mk 15:29)
4. podsmevaju se njegovoj veri i molitvama, stih 8
 - a. oslonio (doslovno „okrenuo”, up. Ps 37:5; Pri 16:3) – BDB 164, KB 193, *Qal* IMPERATIV (up. Mt 27:43)
 - b. neka ga on spase – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. Mt 27:43)
 - c. neka ga on izbavi – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

NSP: PSALAM 22:9-10

**⁹ Jer ti si me izvadio iz utrobe majčine,
ti si mi pouzdanje ulio još na grudima majke moje.
¹⁰ Tebi sam od rođenja poveren,
od utrobe majke moje ti si Bog moj.**

22:9-10 Ovi stihovi pokazuju predodređenu svrhu za stradanje pravednog slugu.

1. ponekad za pojedinca (upotrebljeni su za Mesiju u Isa 42:1 i za Njegovu smrt u Isa 52:13-53:12)
2. ponekad za Božji narod u celini (up. Isa 41:8-9; 42:18-19; 46:3; 49:1)

Ovo je starozavetni savezni jezik. Izražava Božji plan otkupljenja za Izrael (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2). Psalmist veruje da on ima ulogu u Božjem planu i ne može da shvati da ga je Bog naizgled napustio (up. 2. Kor 5:21).

22:10 Ovaj stih odražava koncept pristupanja savezu rođenjem (tj. obrezivanjem). Izraelci su rođenjem postajali deo saveznog naroda, međutim, prava savezna vera i poslušnost bile su dokazi za potvrdu istinitosti njihove vere. Mnogi Izraelci nisu zaista pripadali saveznom narodu (tj. neposlušnost prema odredbama saveza, idolopoklonstvo)!

22:9

**SSP izveo iz
NSP, DK, NRP izvadio iz**

Ovaj PARTICIP (BDB 161, KB 189) upotrebljen je samo ovde u SZ. Kontekst nam daje opšti smisao, ali je tačna konotacija nepoznata. Međutim, opšte značenje stiha je jasno. Gospod (YHWH) je deo života čoveka i pre njegovog rođenja (up. Jov 31:11; Ps 139:13; Prop 11:5; Jer 1:5).
Život počinje sa Bogom! On je stvorio ljude i stvorio ih je za sebe.

NSP: PSALAM 22:11-18

¹¹ Ne budi daleko od mene, jer je nevolja blizu,

jer drugoga pomoćnika nemam.

¹² Opkolilo me je mnoštvo mladih bikova,
okružili su me jaki bikovi sa Vasana.

¹³ Na mene otvaraju usta svoja,
kao lav koji plen kida i riče.

¹⁴ Kao voda razlivam se,
razdvajaju se sve kosti moje.
Srce moje kao vosak postaje,
rastapa se duboko u meni.

¹⁵ Sasušila se snaga moja
kao komad grnčarije,
i jezik mi se za nepce lepi,
u prah smrtni ti me stavljaš.

¹⁶ Jer psi su me opkolili,
gomila zlikovaca okružila me je.
Kao lav navalili su na ruke moje i noge moje.

¹⁷ Sve kosti svoje izbrojiti mogu.
Oni gledaju, zure u mene.

¹⁸ Haljine moje dele među sobom,
i za odeću moju žreb bacaju.

22:11-18 Ovo na poetičan način opisuje psalmistine patnje. Ispostavilo se da se mnogi poetski detalji i paralelizmi doslovno odnose na Isusovo odbacivanje i raspeće.

22:11 „Ne budi daleko od mene” Ovaj GLAGOL (BDB 934, KB 1221, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. 22:19; Ps 71:12) ovde označava njihov međusobni odnos, a ne udaljenost. Psalmist oseća da mora sam („drugoga pomoćnika nemam”, up. Isa 63:5) da se suoči sa svojim neprijateljima (tj. bikovima, lavovima, psima). Primitite kontrast—kada se nevolja približava, psalmist želi da i Gospod (YHWH) bude blizu!

22:12-13,16-18 Opisani su njegovi neprijatelji.

1. okružili su ga bikovi, stih 12
2. lavovi su ga napali, stih 13 (tj. „otvaraju usta svoja” je idiom za snažan napad)
3. psi su ga opkolili, stih 16
4. zure u njega
5. navalili su na njegove ruke i noge (NASB: „proboli”, up. Jn 20:25; vidite sledeću belešku)
6. može izbrojiti sve svoje kosti (tj. [1] ovo se u SZ može odnositi na patnju čoveka koji sama kost i koža, [2] on je mrtav, proždrlje su ga životinje i ostavile samo njegove kosti, [3] u NZ se ovo može odnositi na detalj da su noge dva lopova slomljene kako bi se ubrzala njihova smrt na krstu, ali je Isus već umro do tog vremena)
7. njegovu odeću su podelili bacanjem žreba (up. Mt 27:35; Lk 23:34; Jn 19:24)

22:14-15 Ovo je veoma figurativan jezik. Teško je odrediti tačnu aluziju, ali sve zajedno nam prenosi poruku o osobi koja je potpuno obeshrabrena zbog toga što

1. Gospod (YHWH) je naizgled odsutan iako psalmist plače/jadikuje danju i noću
2. nasilni neprijatelji su ga opkolili sa svih strana
3. moguće je da ove slike ukazuju na simptome bolesti (up. Isa 52:14) ili čak i na početak raspadanja tela pre smrti (tj. „razdvajaju se sve kosti” BDB 825, KB 962)

Snažno, bolno i iznenađujuće osećanje kod odanog saveznog sledbenika!

22:15

SSP	grlo
NSP, NRP	snaga
DK	krepost

UBS tekstualni projekat daje prevodu „moja snaga” (כחי) iz MT oznaku „A” (pouzđano). NRSV, NJB, REB i TEV menjaju mesto suglasnicima i dobijaju reč „moje nepce” (חכי, KB 313, up. Jov 12:11; 20:13; Ps 119:103; 137:6; Plač 4:4; Jez 3:26).

SSP, NSP, NRP	nepce
DK	grlo

Ova hebrejska reč (BDB 544 II, KB 594) upotrebljena je samo ovde u SZ. Stoga, tumači moraju odrediti njeno verovatno značenje na osnovu konteksta, paralelizma i povezanih korenskih reči. Molim vas da primetite da iako ne znamo tačno značenje ove reči, opšti smisao ovog stiha je jasan.

22:15 „u prah smrtni ti me stavljaš” Reč „ti” se sigurno odnosi na Gospoda (YHWH). Gospod (YHWH), (tj. jedini uzročnik u univerzumu) dozvoljava da se psalmist približi smrti (tj. GLAGOL u IMPERFEKTU, up. Ps 104:29).

Ovo je u skladu sa novozavetnim shvatanjem da je Isusova zastupnička, zamenska smrt, kojom je umro radi nas, Gospodnja (YHWH) predodređena volja (up. Lk 22:28; Dap 2:23; 3:18; 4:28; 1. Pt 1:20).

Isusova inkarnacija je imala nekoliko svrha

1. da u potpunosti otkrije Oca
2. da u potpunosti otkrije Njegov plan otkupljenja (tj. evanđelje)
3. da On umre umesto nas, zbog našeg greha
4. da nam pokaže za šta su ljudi stvoreni

Nužno je u tumačenju ovih višeznačnih starozavetnih tekstova uzeti u obzir potpuno i dovršeno otkrivenje iz NZ. NZ je savršeno ispunjenje SZ (up. Mt 5:17-48). Priču možemo u potpunosti shvatiti tek u Isusu, Mesiji!

22:16

SSP, DK	probodoše
NSP, NRP	navalili su

Ovaj stih nije direktno citiran u novozavetnim evanđeljima u vezi sa Isusovim raspećem. Nekoliko drugih stihova iz ovog Psalma jeste citirano. Pravo pitanje je „šta ovo znači na hebrejskom?”

1. UBS tekstualni projekat daje prevodu „kao lav” (כארי, BDB 71) oznaku „B”.
2. GLAGOL „iskopati”, „navaliti” ili „probosti” potiče od רוכ, BDB 468 II (upotrebljen je samo ovde).
3. „Vezati” potiče od grčkih prevoda Akile (Aquila) i Simaha (Symmachus), Jeronimovog (Jerome) prevoda na latinski i dva hebrejska rukopisa (up. UBS priručnik, str. 221). Oni pretpostavljaju da je koren רכן, BDB 501, KB 497, ali ne postoje primeri za to u SZ.
4. Vidite dobru tehničku zabeležku u Glison L. Arčer (Gleason L. Archer), *Enciklopedija biblijskih poteškoća (Encyclopedia of Bible Difficulties)*, str. 37.

Obično se ova ideja probadanja odnosi na nasilnu smrt od uboda mačem ili kopljem u bitci (nekoliko različitih korena, od kojih su dva proročki značajna).

1. Zah 12:10 – BDB 201, KB 230 (up. Jn 19:37; Otk 1:7)
2. Isa 53:5 – BDB 319, KB 320

Neodređenost (tj. retkost, samo je ovde upotrebljena u SZ) ove reči joj omogućava da ima značenje i u starozavetnom i u novozavetnom smislu. Ovaj Psalm je sigurno imao značenje u svoje vreme, ali je

očigledno da on ukazuje i na Isusovu zastupničku, zamensku smrt radi otkupljenja (tj. klinovima su probili Njegove šake i stopala). Puno značenje mnogih starozavetnih tekstova postaje jasno tek u Hristu (tj. tipologija ili direktno predskazanje). Mislim da je sam Isus pokazao ove tekstove o svom stradanju i vaskrsenju dvojici na putu za Emaus (up. Lk 24:13-43), a oni su to preneli ostalima koji su bili u sobi na spratu. Tek tada se On pojavio pred njima i pokazao im svoje šake i stopala (up. Lk 24:36-43).

22:14-15,17 Ovi stihovi opisuju kako se oseća pisac koji strada/koji je napadnut.

1. kao voda razlivam se
2. razdvajaju se sve kosti moje (tj. ovo je bila jedna od posledica raspeća)
3. srce moje kao vosak postaje
4. sasušila se (moguće je da se ovo odnosi na to što je Isus uzeo gutljaj vina neposredno pre nego što je izgovorio svoje poslednje reči, up. Mt 27:48; Mk 15:36; Jn 19:29) snaga moja (ili „nepce”)

Nije sigurno kako je stih 17a povezan sa stihom 14b, niti da li jeste povezan. Ovde se radi o hebrejskom poetskom paralelizmu! Upamtite da ovo nije proza. Ovo je figurativan jezik. Pazite da ne tumačite detalje tako da bi se uklopili u vaše teološke ideje, osim ako to čini nadahnut novozavetni pisac!

22:16 „gomila zlikovaca” Ova reč „gomila” (BDB 417) znači okupljanje ili skup. Druga reč (BDB 874) upotrebljena je za isti koncept u stihovima 22 i 25. Kakav kontrast između ove dve skupine.

1. zli ljudi se okupljaju zbog zlih stvari
2. pobožni ljudi se okupljaju da bi svedočili i slavili (up. Ps 1:5)

Kojoj grupi želite da pripadate?

22:18 U SZ se ovo odnosilo na podelu ratnog plena među pobednicima! Primitite da ne postoji paralelno poglavlje u SZ. U NZ se ovo odnosi na činjenicu da je rimskim vojnicima koji su sprovodili raspeće bilo dozvoljeno da među sobom podele stvari osuđenika kao nagradu za obavljanje tog zadatka.

NSP: PSALAM 22:19-21

¹⁹ Ali ti, Gospode, ne budi daleko.

Snago moja, u pomoć mi pohitaj.

²⁰ Dušu moju od mača izbavi,

dušu moju jedinu od šape pasje.

²¹ Spasi me od usta lavljih,

usliši me i spasi od rogova bikova divljih.

22:19-21 Stih 19 je povezan sa stihom 11. ZAPOVEDNI NAČIN (vidite sledeću belešku) slede tri IMPERATIVA ZAHTEVA.

1. u pomoć mi pohitaj – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 38:22; 40:13; 70:1,5; 71:12; 141:1
2. dušu moju izbavi – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
3. spasi me – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV

Reči na kraju ove strofe, „usliši me”, GLAGOL u *Qal* PERFECTU (BDB 772, KB 851), ukazuju na to da je psalmist postao uveren da ga je Gospod (YHWH) uslišio ili da će ga uslišiti (up. Ps 34:4; 118:5; 120:1).

Primitite još jednom kako psalmist opisuje svoje neprijatelje.

1. od mača (tj. „proboden”, moguće se odnosi na ujed psa, up. stih 16)
2. od šape pasje (up. stih 16)
3. od usta lavljih (up. stih 13; 35:17)
4. od rogova bikova divljih (simbol snage, up. Jov 39:9-10)

22:19 „ne budi daleko” Vidite belešku kod 22:11.

22:20 „od mača” Teško je znati tačno sa kojim problemom/nevoljom/neprijateljem se psalmist suočava.

1. bolest
2. pobuna
3. napad

Zbog brojnih povezanosti sa Isusovim životom, mislim da je „mač” upotrebljen u figurativnom smislu (up. Ps 37:12-15).

NSP: PSALAM 22:22-24

²² Objaviću ime tvoje braći svojoj,

hvaliću te usred mnoštva okupljenog.

²³ Vi koji se Gospoda bojite, hvalite ga!

Svi koji ste potomstvo Jakovljevo, slavite ga!

Budite u strahu pred njim, svi koji ste potomstvo Izraelovo.

²⁴ Jer on ne prezire patnju nevoljnika, niti mu je ona mrska,

lice svoje nije od njega okrenuo,

i kad je k njemu za pomoć zavapio, on ga je uslišio.

22:22-24 Na neki način, ova strofa se preklapa sa stihovima 25-31. Obe strofe govore o svedočenju i hvaljenju Gospoda (YHWH) u okviru slavljenja (tj. okupljeno mnoštvo, stih 22; veliko okupljeno mnoštvo, stih 25). Razlika je u opsegu onih kojima treba pomoć.

1. stihovi 22-24 – nevoljnici
2. stihovi 25-31 – svet

22:22 Ovo su dva GLAGOLA u KOHORTATIVU.

1. objaviću – BDB 707, KB 765, *Piel* KOHORTATIV
2. hvaliću te – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

22:23 Primetite paralelizam.

1. vi koji se Gospoda bojite
2. potomstvo (doslovno: „seme”) Jakovljevo
3. potomstvo Izraelovo

Šta oni treba da rade:

1. hvalite ga – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV
2. slavite ga – BDB 457, KB 455, *Piel* IMPERATIV
3. budite u strahu pred Njim – BDB 158, KB 185, *Qal* IMPERATIV

22:24 Razlozi zbog kojih treba hvaliti i slaviti Gospoda (YHWH) i strahovati pred Njim su:

1. On ne prezire (BDB 102, KB 117, *Qal* PERFEKAT) patnju nevoljnika
2. niti mu je ona mrska (BDB 1055, KB 1646, *Piel* PERFEKAT)
3. lice svoje nije od njega okrenuo (BDB 711, KB 771, *Hiphil* PERFEKAT)
4. kad je k njemu za pomoć zavapio, On ga je uslišio (BDB 1033, KB 1570, *Qal* PERFEKAT)

Psalmist sada oseća da je Gospod (YHWH) čuo njegove vapaje u pomoć i da će reagovati (up. stihove 21,22-24). Ovo je preokret u odnosu na stihove 1-2,8,11,19.

NSP: PSALAM 22:25-31

²⁵ Zbog dela tvojih hvaliću te usred velikog mnoštva okupljenog.

Zavete svoje ispuniću pred onima koji se njega boje.

²⁶ Krotki će jesti i nasitiće se;

hvaliće Gospoda oni koji ga traže.

Srca vaša neka večno žive.

²⁷ Svi krajevi zemaljski setiće se Gospoda i obratiće se njemu.

I sva plemena iz svih naroda pokloniće se pred tobom.

**²⁸ Jer Gospodu pripada vlast carska,
on nad narodima vlada.**

**²⁹ Svi bogati na zemlji ješće i pokloniće se,
pred njim će se pokloniti svi koji u prah silaze,
i niko neće dušu svoju živom sačuvati.**

**³⁰ Potomstvo će njemu služiti,
o Gospodu će se govoriti sledećem naraštaju.**

**³¹ Doći će oni i pričaće o pravednosti njegovoj
narodu koji će se roditi, govoreći da je On to učinio.**

22:25-26 Okruženje je grupno slavljenje, moguće u tabernaklu ili hramu (tj. „zavete svoje ispuniću” i „jesti i nasitiće se”). Za one koji slave se kaže da su „nevoljnici” (BDB 776) iz 24. stiha. To su oni koji

1. traže Gospoda (YHWH), stih 26 – BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP
2. slave Gospoda (YHWH), stih 26 – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT

22:26 „Srca vaša neka večno žive” Ovaj GLAGOL (BDB 310, KB 309, *Qal* ZAPOVEDNI) odražava čest idiom koji se koristio za cara Izraela/Jude. Psalmist je car. Čini se da u stihovima 28-31 postoji fluidnost između saveznog Boga i Njegovog carskog predstavnika (tj. Mesije, up. 2. Sam 7:1-17).

22:27 Univerzalni naglasak je zapanjujuć i nepobitan.

1. svi krajevi zemaljski (up. Isa 45:22; 49:6; 52:10; 66:23; Jer 16:19; Mih 5:4)
2. sva plemena iz svih naroda (up. 1. Mojs 12:3; Dap 3:25; Gal 3:8)

Primitite šta će narodi učiniti.

1. setiće se Gospoda (YHWH) – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKAT
2. obratiće se Njemu – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERFEKAT (ovaj GLAGOL se često koristi da označi pokajanje)
3. pokloniće se pred tobom/pred Njim – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel/Hithpalel* IMPERFEKAT, up. Ps 66:4; 86:9

22:28 Dat je razlog za isticanje univerzalnosti. Ovo je oduvek bila Gospodnja (YHWH) želja. Ovo je jasna implikacija na 1. Mojs 1:26-27 i teološka potvrda monoteizma!

1. Gospodu (YHWH) pripada vlast carska (up. Ps 47:7-9; 67:4; Avd 21; Zah 14:9)
2. On nad narodima vlada (up. Ps 47:8; 1. Dne 16:31)

22:29 Teško je prevesti ovaj stih. Doslovan prevod je „svi oni u punoj snazi ješće i pokloniće se; svi oni pred vratima smrti, klonulog duha, kleknuće pred Njim” (JPSOA).

Očigledno je da postoji kontrast između bogatih/snažnih i siromašnih/umirućih. Suština ovog stiha je da će svi ljudi, na svim mestima slaviti Gospoda (YHWH)/Njegovog Mesiju. Da li možemo da u ovom stihu vidimo čak i učenje o životu nakon smrti? To je moguće kada uzmemo u obzir način na koji se ovaj stih koristi u NZ u odnosu na Isusovu smrt (up. Lk 23:39-43). Pitamo se da li je stih 29b na neki način povezan sa Fil 2:10. NZ tvrdi da će se jednog dana svi pokloniti pred Njim.

1. izgubljeni
2. spaseni

Izgubljeni se nakon suda neće pokloniti zato što su poverovali, nego zato što prepoznaju da je presuda pravedna.

**SSP
NSP, NRP**

**koji svoju dušu ne mogu da sačuvaju u životu
niko neće dušu svoju živom sačuvati**

DK

koji ne mogu sačuvati dušu svoju u životu

Verzija iz MT se odražava u NASB prevodu („koji svoju dušu ne mogu da sačuvaju u životu”) za koji UBS tekstualni projekat daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

LXX se odražava u NRSV prevodu u kojem su promenjena dva suglasnika.

MT – ונפשו לא היה

LXX – ונפשי ל היה

22:30-31 Potomstvo/sledeći naraštaj će proisteći iz strašnog stradanja. Služiće Njemu koji će stradati i objaviće Njegovu pravednost (tj. nedužnost)!

22:31

SSP	ovako je učinio Gospod
NSP, NRP	da je On to učinio
DK	jer je On učinio ovo

Ovaj GLAGOL (BDB 793, KB 889, *Qal* PERFEKAT) označava ostvaren zadatak (up. 1. Sam 26:25; Dan 8:24). U odnosu na upotrebu u NZ ovo se odnosi na otkupljenje čovečanstva na Golgoti (up. Rim 5:12-21), čiji dokaz i potvrda je prazan grob (up. 1. Kor 15:1-28)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovaj Psalam predskazanje, tipologija ili proroštvo sa višestrukim ispunjenjem?
2. Nabrojte moguće veze između ovog Psalma i Isusove smrti.
3. Psalmist daje imena nekoliko životinja svojim neprijateljima. Navedite te životinje.
4. Zašto postoji sumnja oko reči „probosti” (NSP: „navalili su”) u 16. stihu?
5. Objasnite promenu raspoloženja u stihu 22.
6. Zašto su stihovi 27-29 teološki toliko značajni?

PSALAM 23

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod, psalmistin Pastir <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Gospod, Pastir svom narodu	Izraz pouzdanja u Božju zaštitu (pesma poverenja)	Gospod, naš Pastir	Dobri Pastir
23:1-3	23:1-3	23:1-3	23:1-4	23:1-2a 23:2b-3
23:4-6	23:4 23:5-6	23:4 23:5-6	23:5-6	23:4 23:5 23:6

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Moguće je da je opštoj publici ovo najpoznatije biblijsko poglavlje; ostali opšte poznati tekstovi su Jn 3:16 i „poglavlje o ljubavi” u 1. Kor 13.
Ovo je biblijski pogled na svet odanog sledbenika. Fokus je na Gospodu (YHWH) i Njegovom prisustvu, brizi i darovima!
- B. Koristi tri različite kulturne metafore da opiše intiman i ličan aspekt biblijske vere (tj. „ja”, „meni”, „moj”).
 1. Bog kao Pastir; Njegov narod kao ovce u nevolji, Ps 23:1-2
 2. Bog kao Vodič; Njegov narod kao hodočasnici kojima treba pomoć, stihovi 3-4
 3. Bog kao Domaćin; Njegov narod kao dragi gosti, stihovi 5-6
- C. Ovaj Psalam ima deset GLAGOLA u IMPERFEKTU (radnja koja traje). Bog je svakog dana prisutan, ne samo u vreme krize. Ovo je starozavetni kontrapunkt stiha Mt 6:11.
 1. ništa mi neće nedostajati – BDB 341, KB 338, *Qal* IMPERFEKAT, NEGACIJA, up. Ps 34:9,10
 2. odmor mi daje – BDB 918, KB 1181, *Hiphil* IMPERFEKAT
 3. vodi me – BDB 624, KB 675, *Piel* IMPERFEKAT
 4. dušu moju krepi – BDB 996, KB 1427, *Polel* IMPERFEKAT, up. Ps 19:7

5. vodi me – BDB 634, KB 685, *Hiphil IMPERFEKAT*, up. Ps 5:8; 31:3
6. pođem – BDB 229, KB 246, *Qal IMPERFEKAT*
7. neću se zla bojati – BDB 431, KB 432, *Qal IMPERFEKAT*, up. Ps 27:1
8. štap tvoj i palica tvoja utehu mi daju – BDB 636, KB 688, *Piel IMPERFEKAT*
9. postavljaš trpezu preda mnom – BDB 789, KB 884, *Qal IMPERFEKAT*
10. dobrotu i ljubav pratiće me – BDB 922, KB 1191, *Qal IMPERFEKAT*
11. prebivaću – BDB 996, KB 1427, *Qal PERFEKAT* sa *waw*, up. Ps 27:4-6

D. UBS priručnik (str. 230) ukazuje na to da ovaj Psalam ne koristi sinonimni paralelizam. Poetski redovi nisu simetrični (tj. iste dužine). Ovo je rastuća progresija sa jezgrovitim izrazima. Njena sažetost naglašava njenu poruku i snagu!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 23:1-3

¹ **Gospod je moj Pastir.**

Ništa mi neće nedostajati.

² **Na pašnjacima zelenim odmor mi daje,
vodi me na spokojna mesta gde obilne vode teku.**

³ **Dušu moju krepi.**

Zbog imena svoga vodi me stazama pravednim.

23:1 Doslovan prevod prvog reda je „Gospod (YHWH) je onaj koji me čuva kao pastir”. Jedini VERBAL je *Qal* AKTIVNI PARTICIP (BDB 944, KB 1258). Koncept Gospoda (YHWH) kao Pastira bio je carski naziv na drevnom Bliskom Istoku (tj. Hamurabi). U SZ se koristi kao

1. opis – Ps 78:52; Jez 34:11-13
2. savezna titula – Ps 80:1
3. metafora – Isa 40:11; Jer 31:10
4. Mesija kao Pastir – Jn 10:11; 1. Pt 2:25

To je veoma snažna slika zbog toga što

1. pastir je blisko i neprekidno prisutan sa ovcima
2. ovce imaju potrebu da neko stalno brine o njima i štiti ih

▣ „**Ništa mi neće nedostajati**” Ovo je jednostavna, ali sadržajna rečenica. Ne može se odnositi na svaku želju ili potrebu. Označava ono što je nužno da bi ovce bile zdrave. Najgora stvar koju bi Bog mogao učiniti za većinu palih ljudi bila bi da pozitivno odgovori na njihove sebične, svetovne zahteve. Pastir naših duša će učiniti i dati nam ono što je najbolje za nas!

23:2 Ovaj stih opisuje prvi stih. Pastir zna da je ovcima potreban

1. odmor
2. hrana
3. voda

On ovo sve obezbeđuje na načine na koje ovce mogu da prime (tj. prava hrana, voda koju mogu lako da piju). Mi nismo sami (up. Ps 139)! Postoji svrha u našim životima, čak i u palom svetu. Ovo nije opis životnog iskustva bez bola i problema. Ovo je potvrda da je On sa nama i na našoj strani (up. 1. Kor 10:13)

23:3 „Dušu moju krepi” Ovaj stih se bavi stanjem palog čovečanstva i potvrđuje ga (up. Isa 53:6). Potrebno nam je okrepljenje. GLAGOL „krepi” (BDB 996, KB 1427) je isti GLAGOL koji se koristi za „pokajanje”, vidite posebnu temu kod 7:12. Isti ovaj GLAGOL je upotrebljen u 6. stihu za povratak u

Gospodnji (YHWH) dom radi života u zajedništvu. Odani sledbenik, motivisan Božjim Duhom, mora se okrenuti od sebe i od greha, ka Bogu. Biblijsko spasenje je

1. preokretanje Pada
2. obnovljena bliskost sa Bogom
3. okretanje od greha za koji znamo i oprostaj za grehe kojih nismo svesni (up. Ps 19:12-14)
4. svesno okretanje ka Bogu (tj. u zajedništvu, poslušnosti i slavljenju, up. 23:3b)

Hebrejski termin za reč „duša” je *nepshesh* (BDB 659, KB 711, vidite belešku kod Ps 3:2) i može se odnositi na

1. ljudska bića – 1. Mojs 2:7
2. životinje – 1. Mojs 1:24; 2:19

SSP stazama pravim
NSP, DK, NRP stazama pravednim

U kontekstu, ovo se odnosi na bezbedne staze koje vode do hrane i vode. Ova reč „prav” ili „pravedan” (BDB 841, vidite posebnu temu kod Ps 1:5) u suštini ima etički, moralan aspekt, koji se ovde sigurno podrazumeva (up. Ef 1:4; 2:10). Poznavati Boga znači živeti u poslušnosti prema Njegovoj otkrivenoj volji. Ovu implikaciju pojačava poslednja rečenica u stihu 3: „zbog imena svoga” (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12). On „vodi” da bismo mi „živeli” za Njega. Mi ga kao odani sledbenici otkrivamo! On je spasio nas da bi spasio druge. Spaseni smo da bismo služili!

Za izraz „zbog imena svoga” vidi Ps 25:11; 31:3; 79:9; 106:8; 109:21; 143:11. Mi živimo da bismo otkrivali Njegov karakter i plan. Često Izrael to nije radio (up. Jer 14:21; Jez 20:9,14,22; 36:22-38).

NSP: PSALAM 23:4-6

**⁴ Da i dolinom guste tame pođem,
neću se zla bojati, jer si ti sa mnom;
štap tvoj i palica tvoja utehu mi daju.**

⁵ Postavljaš trpezu preda mnom ispred neprijatelja mojih.

Uljem mi glavu mažeš.

Čaša se moja preliva.

⁶ Dobrota i ljubav pratiće me sve dane života moga.

I mnoge dane prebivaću u domu Gospodnjem.

23:4

SSP dolinom senke smrti
NSP, NRP dolinom guste tame
DK dolinom sena smrtnoga

Ovo je KONSTRUKT „doline” (BDB 161) i „tame”, „duboke senke” (BDB 853). Mnogi stručnjaci misle da צלמות potiče od צל i מות.

1. sena, tmina, tama – BDB 853, KB 1024
2. smrt, umiranje – BDB 560, KB 563

Osamnaest puta je ova reč upotrebljena u SZ (deset puta u Jovu) za

1. smrt – Jov 10:21,22; 38:17; Ps 107:10,14
2. nevolju – Jov 16:16; 24:17; Ps 44:20
3. često u kontekstu nečega što je suprotno od svetlosti – Jov 3:5; 12:22; 24:17; 28:3; 34:22; Jer 13:16; Amos 5:8

Figurativno se koristi za zastrašujuća, uznemirujuća i smrtonosna iskustva palog čovečanstva u ovom palom svetu. Život je strašan, ali Bog je sa nama (up. 23:4b,c; 5. Mojs 31:6,8; Mt 28:20; 2. Kor 4:9; Jev 13:5).

▣ „**bojati... utehu**” Kakav kontrast! Oni koji su odani suočavaju se sa nevoljama bez straha zato što je Bog sa njima (tj. simbolički je predstavljen kroz pastirski štap i palicu, Njegova sredstva za brigu i zaštitu).

Imaćemo probleme! Nikada se ne suočavamo sami sa njima! Nikada! On nas nikada neće napustiti ili ostaviti (up. 5. Mojs 31:6; IsNav 1:5; Jev 13:5).

23:5 Ne samo da je Bog sa nama i na našoj strani, On će nas opravdati pred onima koji su hteli da nas povrede. Primer gostoprimstva te kulture je upotrebljen da pokaže ekstravagantno izobilje Božje ljubavi.

1. trpeza je postavljena
2. njegova glava je namazana uljem
3. ljubav se preliva

▣ „**preliva**” Ovo je reč koja se retko koristi (BDB 924, „natopljen”). Upotrebljena je samo ovde u SZ. U Ps 66:12 je upotrebljena reč „olakšanje” (NASB: „mesto izobilja”, sa malom razlikom u pisanju). LXX je prevodi kao „tvoja čaša me razveseljava kao najbolje vino” ili „tvoja čaša je opojnija od svega”, što očigledno polazi od shvatanja reči „natopljen” kao „opojan”.

23:6 „Dobrota i ljubav” Ovaj GLAGOL (BDB 373), PRIDEV (BDB 373 II) i IMENICA (BDB 375III) ukazuju na ono što je „dobro”, „ugodno” i „donosi dobrobit”. Često se koriste u Psalmima, Pričama i Propovedniku. Ovo je ono što je Bog želeo da učini za svoj savezni narod (tj. 5. Mojs 30:9,15).

SSP, NSP, NRP	dobrota i ljubav
DK	dobrota i milost

Ovo je posebna savezna IMENICA *hesed* (BDB 338), koja označava Gospodnju (YHWH) odanu, nezasluženu saveznu odanost (vidite posebnu temu kod Ps 5:7). Savezna odanost nas još više iznenađuje kada se uporedi sa neposlušnošću Izraela (up. Nem 9:6-38).

SSP, NSP, DK, NRP pratiće me

Ovaj GLAGOL (BDB 922, KB 1191, *Qal IMPERFEKAT*) ima agresivniji smisao od „pratiti”. Označava aktivnu potragu. Samo pomislite, Božja savezna ljubav je tražila Izraelce. Ovo je

1. vojna reč
2. lovačka reč
3. pravna reč

Stanite! Pogledajte oko sebe! Vidite ko traga za vama, da baš za vama!

▣ Poslednji red u ovom starozavetnom kontekstu ne govori o večnom životu (drugi tekstovi govore, up. Otk 21:3-7; 22:1-5) nego o životu u saveznom blagoslovima (up. 5. Mojs 30:3,15,19). Ovo je trebalo da bude deo svakodnevnog života i redovnog slavljenja u tabernaklu/hramu.

Ovaj GLAGOL (BDB 996, KB 1427, *Qal PERFEKAT* sa *waw*) može da označava

1. sestiti sa (drevni jezici)
2. vratiti se (hebrejski)

▣ „**sve dane života moga**” Vidite posebnu temu kod Ps 9:5.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je Gospod (YHWH) nalik pastiru?
2. Kako se glagoli iz stihova 1-3 mogu primeniti na svakodnevni život odanih sledbenika?
3. Definišite šta znači „dolina senke smrti“.
4. Da li ovaj Psalam najavljuje život nakon smrti?
5. Zašto je ovaj Psalam tako značajan za vernike svih doba?

PSALAM 24

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Car slave ulazi <u>MT uvod</u> Davidov Psalam. 24:1-6	Car slave i Njegovo carstvo 24:1-2 24:3-6	Liturgija za ulazak u svetilište 24:1-2 24:3-6	Veliki Car 24:1-2 24:3-6 24:7-8 24:9-10	Za svečan ulazak u svetilište 24:1-2 24:3 24:4 24:5-6 24:7 24:8 24:9 24:10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam govori o
 1. Gospodu (YHWH) kao stvoritelju (stihovi 1-2) i ratniku (stih 8)
 2. onima koji mu mogu prići i slaviti ga (stihovi 3-6)
- B. Primetite kontinuiranu upotrebu sinonimnog paralelizma
- C. Primetite vokative
 1. vrata, stihovi 7,9
 2. vrata prastara, stihovi 7,9
 3. Bože Jakovljevi, stih 6, moguć prevod je i „Jakove”
- D. Primetite nazive i opisne izraze
 1. pred Bogom spasenja svoga, stih 5 (up. Ps 18:46; 25:5; 51:14; 79:9)
 2. slavni Car, stihovi 7,8,10 (dva puta)
 3. Gospod (YHWH), silan i moćan, stih 8
 4. Gospod (YHWH), moćan u boju, stih 8

5. Gospod (YHWH) nad vojskama, stih 10
Brojevi 3,4,5 imaju vojnu konotaciju.

- E. Primitite kako su opisani oni kojima je dozvoljeno da pristupe Gospodu (YHWH) u slavljenju (up. Ps 15) u Njegovom tabernaklu/hramu.
1. onaj kome su ruke nedužne, up. Jov 17:9; 22:30
 2. onaj kome je srce čisto, up. Ps 73:1
 3. onaj ko ne omalovažava Njegovo ime, up. Jez 18:15
 4. onaj ko se ne zaklinje lažno
 5. oni koji ga traže, up. Ps 9:10; 24:4,8; 27:8; 34:4; 69:32

Moguće da je ovo liturgijski napev koji su Leviti pevali dok su oni koji slave dolazili na dan praznika.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 24:1-6

¹ **Gospodnja je zemlja i sve što je na njoj, zemaljsko tlo i oni koji na njemu žive.**

² **On ju je na morima utemeljio, i na rekama je učvrstio.**

³ **Ko se može popeti na goru Gospodnju, i ko može stati na njegovo sveto mesto?**

⁴ **„Onaj kome su ruke nedužne i srce čisto, ko ne omalovažava ime Moje, i ne zaklinje se lažno.”**

⁵ **On će dobiti blagoslov od Gospoda, I pravedan će biti pred Bogom spasenja svoga.**

⁶ **To je naraštaj onih koji ga traže, onih koji traže lice tvoje, Bože Jakovljevi.**

24:1-2 U ovim stihovima je naglasak na Gospodu (YHWH) Stvoritelju (up. 1. Mojs 1-2; 2. Mojs 9:29; 19:5; Ps 50:12; 89:11; Ps 104) svega živog i neživog, i životinja i ljudi (up. Ps 146:6; Jer 27:5; 51:15). U drugom stihu, zemlja je figurativno prikazana kao da je napravljena nad vodama (up. Ps 104:3,5; 136:6). U 1. Mojs 1 nije opisano stvaranje voda (niti slatkih [tj. reka], niti slanih [tj. mora]). U mitologiji drevnog Bliskog Istoka o vodi se govori kao o čudovištu haosa. Za više informacija vidite

1. beleške o 1. Mojs 1:2 u 1. Mojs 1-11 besplatno na sajtu: www.freebiblecommentary.org
2. NIDOTTE rečnik, vol. 4, str. 545-549, „božanski Ratnik”). U Bibliji je Bog taj koji kontroliše vodu (up. Amos 9:6).

On je koristi za svoje svrhe, a ne bogovi plodnosti.

1. stvaranje i sud
2. održavanje biljnog i životinjskog života (tj. godišnje kiše)

24:1 „zemlja... zemaljsko tlo” Prva reč (BDB 75) je veoma česta i ima široko semantičko polje, vidite posebnu temu kod Ps 1:2. Druga reč (BDB 385) je poetičan SINONIM koji se najčešće koristi u Psalmima i Isaiji.

24:2 „utemeljio... učvrstio” Ova dva GLAGOLA su međusobno paralelna (up. Pri 3:19)

1. BDB 413, KB 417, *Qal* PERFEKAT
2. BDB 465, KB 414, *Polel* IMPERFEKAT

Oba tvrde da je Gospod (YHWH), Bog stvoritelj, čvrsto postavio tvrdo zemaljsko tlo na stubove (up. 1. Sam 2:8; Jov 9:6; Ps 75:3), koji dosežu do dna okeana i do temelja gora (up. Jov 38:4-6; Ps 18:7,15;

Jona 2:6).

Ovo nije savremeni naučni opis, nego pre-naučna poetična slika! Biblija nije pisana da odgovori na pitanja savremene zapadne nauke. To je knjiga drevnog Bliskog Istoka, pisana fenomenološkim jezikom (tj. stvari su opisane onako kako su doživljene ljudskim čulima).

24:3-6 Moguće je da je ovo odvojena strofa (vidite prvu stranu književnih jedinica u prevodima). Govori o onima koji žele da slave Boga stvoritelja (up. stih 6 i Kontekstualne uvide, E).

Mesto na kojem se On slavi je Njegov tabernakl/hram u Jerusalimu (stih 3). Hram je simbol celog sveta (up. Jevrejska studijska Biblija, str. 1308, stihovi 1-2 i NASB studijska Biblija, str. 762, stih 2). Nova knjiga koja mi je pomogla da shvatim 1. Mojs 1-2 kao opis kako Gospod (YHWH) gradi svoj hram je Džon Volton (John Walton), *Izgubljen svet Postanka jedan (The Lost World of Genesis One)*. Nadam se da ćete je potražiti. Ima potencijal da reši, ili makar da umanji, sukob oko

1. starosti zemlje
2. evolucije
3. svrhe 1. Mojs 1-2
4. kako se 1. Mojsijeva knjiga odnosi prema drugim zapisima o stvaranju drevnog Bliskog Istoka

Da bi se to dogodilo, nužna je (up. stih 4) savezna poslušnost (up. Ps 15). Oni koji su poslušni primiće

1. blagoslov od Gospoda (YHWH), stih 5
2. pravednost (tj. opravdanje, up. Isa 54:17) pred Bogom spasenja svoga, stih 5

Stihovi 4-6 odgovaraju na dva pitanja koja su postavljena u trećem stihu. Čini se da je ova strofa liturgija za uspinjanje, koju su Leviti pevali dok su se vernici penjali do tabernakla/hrama na planini Moriji.

24:4 „ne omalovažava” (NASB: uzdiže) Ovaj GLAGOL (BDB 669, KB 724) je nekoliko puta upotrebljen u ovom Psalmu.

1. stih 4 – ko ne omalovažava ime Moje (*Qal* PERFEEKAT)
2. stih 5 – on će dobiti (doslovno „poneti”) blagoslov (*Qal* IMPERFEKAT)
3. stihovi 7,9 – vrata, podignite glave svoje (*Qal* IMPERATIV)
4. stihovi 7,9 – dignite se/ih, vrata prastara (*Qal* IMPERATIV)
5. kako je 1. Mojsijeva knjiga povezana ili nije povezana sa savremenom naukom.

▣ „ime” (NASB: dušu) Ovo je hebrejska reč *nephesh* (BDB 659). Vidite belešku kod Ps 3:2 i 23:3.

SSP	ne žudi za ništavnim bogovima
NSP, NRP	ne omalovažava ime Moje
DK	ne izriče ime Njegovo uzalud

Ova reč (BDB 996) u suštini znači „prazan”, „uzaludan” ili „ništavilo”. Koristi se sa nekoliko značenja (vidite sledeću posebnu temu).

POSEBNA TEMA: PRAZAN, UZALUDAN, LAŽAN, NIŠTAVILO (BDB 996)

U suštini, ova reč znači „prazan”, „uzaludan” ili „ništavilo”.

1. zaklinjanje/korištenje Gospodnjeg (YHWH) imena uzalud – 2. Mojs 20:7; 5. Mojs 5:11; 6:13; 10:20; Ps 24:4; 139:20
2. za idole – Ps 31:6; Jer 18:15; Jona 2:8
3. za govor – Ps 12:2; 41:6; 144:8,11; Pri 30:8; Isa 59:3; Jez 13:8; Os 10:4
4. za motive – Jov 15:31; Isa 5:18; 30:28
5. za proroštvo – Jov 35:13,16; Plač 2:14; Jez 12:24; 13:6,7,9,23; 22:28
6. za bezvredne ljude – Jov 11:11; Ps 26:4
7. za ljudska dela – Ps 60:13; 89:48; 108:13; 127:2
8. za bezvredne ponude – Isa 1:13

Ova reč nije ista kao reč „ispraznost” (BDB 210 I), koja se tako često koristi u Propovedniku.

▣ Ako stih 4 nabroja četiri osobine iskrenog i odanog sledbenika, i ako je drugi red paralelan sa trećim, onda se oba sigurno odnose na istinito svedočanstvo na sudu, za razliku od stiha 4b koji se odnosi na idolopoklonstvo. Upotreba reči „pravednost” u sudskom smislu (up. stih 5b) podržava ovo tumačenje. Takođe vidite rečnik NIDOTTE, vol. 3, str. 153, gde su „nedužne ruke” slika sudske oslobađajuće presude.

24:6 „traže... traže” Ove reči prevode dve različite ali paralelne hebrejske korenske reči.

1. BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP (MT – JEDNINA, *Qere* – MNOŽINA), up. Ps 78:34
2. BDB 134, KB 152, *Piel* PARTICIP, up. 5. Mojs 4:29; 1. Dne 16:11; 2. Dne 7:14; Ps 27:8; 105:4; Os 3:5; 5:15; Sof 1:6; 2:3

▣ „**Bože Jakovljevi**” Ovo se može shvatiti na više načina.

1. Bože Jakovljevi (LXX)
2. tragaj za Bogom kao što je Jakov tragao
3. drugi naziv za savezni narod (kao „naraštaj”); Jakov = Izrael

▣ „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 24:7-10

⁷ „Vrata, podignite glave svoje,
dignite se, vrata prastara,
da uđe slavni Car!”

⁸ „Ko je taj slavni Car?”
„Gospod, silan i moćan,
Gospod, moćan u boju.”

⁹ „Vrata, podignite glave svoje,
dignite ih, vrata prastara,
da uđe slavni Car!”

¹⁰ „Ko je on, taj slavni Car?”
„Gospod nad vojskama on je
taj slavni Car!”

24:7-10 Sigurno se vrata/vrata prastara odnose na vrata jerusalimskog hrama (stih 3). Personifikovana su da bi pozdravila slavnog Cara, Gospoda (YHWH), dok On dolazi u svoju kuću/hram nakon pobeđe (up. 2. Mojs 14:14; 15:3; 5. Mojs 1:30; 3:22, tj. sveti rat). Moguće je da je procesija sa kovčegom svedočanstva bila simbol Gospodovog povratka u hram. Primitite sve zapovesti.

1. podignite glave svoje – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV
2. dignite se – BDB 669, KB 724, *Niphal* IMPERATIV
3. da uđe slavni Car – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. podignite glave svoje – isto kao #1
5. dignite ih – isto kao #2, samo je oblik *Qal* IMPERATIV
6. isto kao #3

UBS priručnik (str. 241) pretpostavlja da je 7. stih liturgijski uzvik hodočasnika koji dolaze da bi slavili. Ako je to tačno, moguće je da su u tom slučaju stihovi 8 i 10 liturgijski odgovor Levita. Mislim da stihovi 1-6 sačinjavaju levitsku liturgiju koju su izgovarali čuvari vrata hrama.

24:10 Ovaj stih ne sadrži VERBAL. GLAGOL „biti” je dodan u prevodima, a hebrejski čitaoci su ga

podrazumevali.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako su povezani Psalmi 15 i 24?
2. Definišite „omalovažavanje Imena” u starozavetnom smislu.
3. Šta znači „traže lice tvoje”?
4. Za koji događaj su stihovi 7-10 moguća liturgijska mantra?

PSALAM 25

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za zaštitu, vođstvo i opravdanje <u>MT uvod</u> Davidov Psalam. 25:1-3	Molba za oslobođanje i oprostaj 25:1-3	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica) 25:1-2	Molitva za vođstvo i zaštitu 25:1-3	Molitva u opasnosti (akrostih) 25:1-2a (<i>Aleph</i>) 25:2b (<i>Bet</i>) 25:3 (<i>Gimel</i>)
25:4-7	25:4-5 25:6-7	25:3 25:4-5 25:6-7	25:4-5 25:6-7	25:4 (<i>Dalet</i>) 25:5 (<i>He</i>) 25:6c-7 (<i>Waw</i>) 25:6 (<i>Zain</i>) 25:7 (<i>Het</i>)
25:8-11	25:8-11	25:8-10 25:11-15	25:8-10 25:11-14	25:8 (<i>Tet</i>) 25:9 (<i>Yod</i>) 25:10 (<i>Kaph</i>) 25:11 (<i>Lamed</i>)
25:12-15	25:12-15		25:15-18	25:12 (<i>Mem</i>) 25:13 (<i>Nun</i>) 25:14 (<i>Samek</i>) 25:15 (<i>Ain</i>)
25:16-22	25:16-21 25:22	25:16-18 25:19-21 25:22	25:19-21 25:22	25:16 (<i>Pe</i>) 25:17 (<i>Zade</i>) 25:18 (<i>Qoph</i>) 25:19 (<i>Resh</i>) 25:20 (<i>Shin</i>) 25:21 (<i>Taw</i>) 25:22

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je akrostih (up. strofe u NJB). Međutim, dva slova nedostaju, a dva su duplirana (Jevrejska studijska Biblija, str. 1309).
- B. Dominiraju emfatični molitveni zahtevi.
1. KOHORTATIV I
 - a. stih 2 – „ne daj da se osramotim”, BDB 101, KB 116, *Qal* KOHORTATIV (ovaj koren je četiri puta upotrebljen u ovom Psalmu; ne označava toliko sramotu koliko javno izlaganje nevere)
 - b. stih 20 – „ne daj da se osramotim”, isto kao pod a, samo je *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV (*inclusio*)
 2. IMPERFEKTI upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu
 - a. stih 2 – „ne daj da nada mnom neprijatelji moji likuju”, BDB 763, KB 836, *Qal* IMPERFEKAT
 - b. stih 7 – „prestupe moje nemoj pamtititi”, BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKAT (ovaj koren je tri puta upotrebljen u stihovima 6-7)
 - c. stih 21 – „bezazlenost i čestitost neka me čuvaju”, BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKAT
 3. IMPERATIVI
 - a. stih 4 – „daj da upoznam puteve tvoje”, BDB 393, KB 390, *Hiphil*
 - b. stih 4 – „nauči me stazama svojim”, BDB 540, KB 531, *Piel*
 - c. stih 5 – „uputi me da hodim u istini tvojoj”, BDB 201, KB 231, *Hiphil*
 - d. stih 5 – „pouči me”, isto kao pod b.
 - e. stih 6 – „seti se”, BDB 269, KB 268, *Qal*
 - f. stih 7 – „seti se”, isto kao pod e.
 - g. stih 16 – „okreni k meni”, BDB 815, KB 937, *Qal*
 - h. stih 16 – „smiluj mi se”, BDB 335, KB 334, *Qal*
 - i. stih 17 – „iz teskobe moje izbavi me”, BDB 422, KB 425, *Hiphil*
 - j. stih 18 – „vidi nevolju moju”, BDB 906, KB 1157, *Qal*
 - k. stih 18 – „oprosti mi sve grehe”, BDB 669, KB 1157, *Qal*
 - l. stih 19 – „vidi koliko je mnogo neprijatelja mojih”, isto kao pod j.
 - m. stih 20 – „čuvaj dušu moju”, BDB 1036, KB 1581, *Qal*
 - n. stih 20 – „izbavi me”, BDB 664, KB 717, *Hiphil*
 - o. stih 22 – „otkupi Izrael”, BDB 804, KB 911, *Qal*

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 25:1-3

¹ K tebi, Gospode, podižem dušu svoju.

² Bože moj, u tebe se uzdam,
ne daj da se osramotim.

Ne daj da nada mnom neprijatelji moji likuju.

³ Ko se god u tebe uzda, neće se osramotiti.

Osramotiće se oni koji neverno postupaju, a sve im je to uzalud.

25:1-3 Psalmist se plaši da će ga njegovi neprijatelji osramotiti, ali i dok se plaši on izražava svoju veru u pobedu koju je Gospod (YHWH) obećao.

On sebe opisuje kao nekog ko

1. podiže svoju dušu ka Gospodu (YHWH) – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKAT, što

- ukazuje na neprekidnu radnju (up. Ps 86:4; 143:8)
- 2. uzda se u Gospoda (YHWH) – BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEEKAT, što ukazuje na dovršenu radnju/stanje
- 3. čeka Gospoda (YHWH), (NSP prevod je takođe „uzda” – BDB 875, KB 1082, *Qal* PARTICIP, AB (str. 155), ukazuje na to da ova reč potiče od drugog korena sa istim slovima, koji znači „prizvati” ili „pozvati”

Zbog ovoga je on siguran da

- a. neće se osramotiti (*inclusio*, up. Ps 25:20; 31:1)
- b. njegovi neprijatelji neće likovati nad njim (up. Ps 41:11)

ali to će se dogoditi njegovim neprijateljima (up. stih 3b). Na neki način, oni koji se uzdaju u Gospoda (YHWH) svedoče o Njegovom karakteru (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA kod Ps 9:10b). Način na koji oni žive i veruju daje snažan dokaz za Gospodovo postojanje i karakter.

25:3

SSP	lako
NSP, NRP	sve im je to uzalud
DK	besputno

Ovaj PRIDEV (BDB 938, KB 1229) se može shvatiti na dva načina.

- 1. bezrazložno (up. Ps 7:4)
- 2. uzaludno (up. Isa 55:11; Jer 50:9)

NSP: PSALAM 25:4-7

⁴ Gospode, daj da upoznam puteve tvoje.

Nauči me stazama svojim.

⁵ Uputi me da hodim u istini tvojoj i pouči me, jer si ti Bog spasenja moga.

U tebe se uzdam ceo dan.

⁶ Gospode, seti se milosrđa svoga i ljubavi svoje, jer oduvek postoje.

⁷ Grehe mladosti moje i prestupe moje nemoj pamtit.

Po milosti svojoj seti me se, zbog dobrote svoje, Gospode.

25:4-7 Primitite niz snažnih emfatičnih IMPERATIVA koji traže da Gospod (YHWH) pomogne onom koji se u Njega uzda.

- 1. daj da upoznam (BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERATIV) puteve tvoje (BDB 202, up. Ps 25:4,8,9,12)
- 2. nauči me (BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV) stazama svojim (BDB 73, up. 25:4,10)
- 3. uputi me (BDB 201, KB 231, *Hiphil* IMPERATIV) da hodim u istini tvojoj (BDB 54, vidite posebnu temu kod Ps 12:1)
- 4. pouči me (BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV)

Onaj koji se uzda u Gospoda (YHWH), (stihovi 5c, 21b) želi da upozna Gospoda (YHWH) kroz ličan odnos i kroz Njegove otkrivene istine. Zbog te istine i života u poslušnosti, on traži da se Gospod (YHWH)

- 1. seti svog karaktera (up. stih 7b,c), vidite posebnu temu kod Ps 9:10b
 - a. milosrđa – BDB 933 (stih 5)
 - b. ljubavi – BDB 338 (up. stih 6,7, vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
 - c. dobrote – BDB 375 (stih 7)

2. grehe (BDB 308) mladosti njegove da ne pamti (up. Jov 13:26)
3. prestupe (BDB 833) njegove da ne pamti

25:4 „puteve... stazama” Istine koje je Gospod (YHWH) otkrio predstavljene su kao dobro označen/utaban put ili staza (vidite belešku kod Ps 1:1). Jasno je šta je potrebno da se radi, potrebno je samo pratiti dobro obeležen put (up. Ps 139:24). Božji put je često opisan kao ravan, prav, bez prepreka i lako uočljiv.

25:6 „jer oduvek postoje” Psalmist traži od Gospoda (YHWH) da se prema njemu (i prema Izraelu, up. stih 22) dosledno ponaša na načine na koje se ponašao u prošlosti (up. Ps 89:49). U suštini, psalmist želi da se Bog saveza seti svojih saveznih obećanja. On je delovao u prošlosti, te ga sada moli da ponovo deluje zbog svojih ljudi i ostvarenja svog plana. Iako su psalmist i Izrael bezumno grešili, moli ga da zbog svoje savezne ljubavi (*hesed*, tj. savezna odanost) i svog suštinskog karaktera (tj. dobrote i milosti, up. Ps 23:6), oprostí grešniku (up. stihove 8-11).

NSP: PSALAM 25:8-11

⁸ Dobar je i pravedan Gospod.

Zato pravom putu grešnike uči.

⁹ Krotke će uputiti da žive po zakonu njegovom, učiče krotke putu svome.

¹⁰ Sve su staze Gospodnje ljubav i istina, za one koji se drže saveza njegovog i opomena njegovih.

¹¹ Gospode, radi imena svoga, oprostí mi prestup moj, jer je velik.

25:8-11 Mnoge ključne reči i koncepti iz stihova 4-7 ponavljaju se u ovoj strofi. Setite se da je ovaj Psalam pisan kao akrostih. Psalmist koristi svu svoju pesničku slobodu i kreativnost.

1. 25:8a veliča karakter Gospoda (YHWH), kao i stihovi 6,7
 - a. dobar (BDB 373)
 - b. pravedan (BDB 449)

2. 25:8b-9 ponovo spominje Gospodnje (YHWH) poučavanje i upućivanje, kao i stihovi 4-5
Dve dodatne misli su opisne reči o onima koji su poučavani i upućivani.

1. grešnici (BDB 308), stih 8
2. krotki (BDB 776), stih 9 (dva puta)

Gospodnje (YHWH) staze su opisane kao

1. ljubav (up. stihove 6,7)
2. istina (up. stih 5)

25:10 „staze... opomena” Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE kod Ps 1:2.

▣ **„koji se drže saveza njegovog”** Primitite da naglasak nije samo na znanju (up. 25:4-5) nego i na poslušnosti (up. 5. Mojs 5:10; 6:5; 7:9; 10:12; 11:1,13,22; 13:3; 19:9; 30:6,16,20; Ps 103:18). Poslušnost nije mehanizam za sticanje prihvatanja i oprostaja, što je Gospod (YHWH), nego je ona posledica susreta sa Njim i saznavanja Njegove volje. Isus je to veoma lepo rekao u Lk 6:46, vidite i Ef 2:8-9, a zatim 1:4; 2:10. Milost je uvek prva (up. 25:11)! Nju primamo po veri, ali to je vera koja se mora živeti (up. Jak 2:14-26).

▣ **„savez”** Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: SAVEZ

Nije lako definisati starozavetni termin *berith* (BDB 136, KB 157), „savez”. Ne postoji odgovarajući glagol na hebrejskom. Bezuspešni su bili svi pokušaji da se definicija odredi na osnovu etimologije ili srodnih reči. Moguće je da je najpribližnije značenje „iseći” (BDB 144), što označava žrtvovanje životinja koje je bilo deo sklapanja saveza (up. 1. Mojs 15:10,17). Međutim, zbog očiglednog značaja ovog koncepta, proučavaoci su morali da analiziraju upotrebu ove reči kako bi odredili njeno funkcionalno značenje.

Savez je sredstvo koje jedini istiniti Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM) koristi u odnosu sa svojom ljudskom tvorevinom. Koncept saveza, sporazuma ili ugovora je suštinski značajan za shvatanje biblijskog otkrivenja. Tenzija između Božjeg suvereniteta i ljudske slobodne volje je jasno prisutna u konceptu saveza. Neki savezi se zasnivaju samo na Božjem karakteru i delima.

1. stvaranje (up. 1. Mojs 1-2)
2. očuvanje i obećanje Noju (up. 1. Mojs 6-9)
3. poziv za Avrama (up. 1. Mojs 12)
4. savez sa Avramom (up. 1. Mojs 15)

Međutim, sama priroda saveza zahteva odgovor

1. po veri je Adam morao da poslušna Boga i da ne jede plod sa drveta u Edenskom vrtu
2. po veri je Noje morao da napravi ogroman brod daleko od vode i da okupi životinje
3. po veri je Avram morao da napusti svoju porodicu, da sledi Boga i da veruje da će imati potomke
4. po veri je Mojsije izveo Izraelce iz Egipta i odveo na Sinajsku goru i primio specifična uputstva za religijski i društveni život sa obećanjima o blagoslovima i kletvama (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-28)

Ista tenzija koja uključuje odnos Boga i čovečanstva prisutna je i u „novom savezu” (up. Jer 31:31-34; Jev 7:22; 8:6,8,13; 9:15; 12:24). Ovu tenziju možemo jasno videti kada uporedimo Jez 18:31 i Jez 36:27-38 (delovanje Gospoda (YHWH)). Da li se savez zasniva na Božjem milostivom činu ili na nužnom ljudskom odgovoru? Ovo je goruće pitanje između starog i novog saveza. Oba imaju isti cilj:

1. obnovu zajedništva sa Gospodom (YHWH) koje je izgubljeno u 1. Mojs 3
2. izgradnju pravednih ljudi koji odražavaju Božji karakter.

Novi savez iz Jer 31:31-34 rešava ovu tenziju time što uklanja ljudske zasluge kao način za sticanje prihvatanja. Božji zakon postaje unutrašnja želja, a ne spoljašnji set pravila. Cilj pobožnih, pravednih ljudi ostaje isti, ali se metodologija menja. Palo čovečanstvo je dokazalo da nije u stanju da odražava Božji lik. Problem nije bio u Božjem savezu, nego u ljudskoj grešnosti i slabosti (up. 1. Mojs 3; Rim 7; Gal 3).

Ista tenzija između starozavetnih bezuslovnih i uslovnih saveza ostaje i u NZ. Spasenje je potpuno besplatno zbog dovršenog dela Isusa Hrista, ali zahteva pokajanje i veru (i u početku i neprekidno, vidite POSEBNA TEMA: VEROVATI (NZ)). Isus za svoj novi odnos sa vernicima kaže da je „novi savez” (up. Mt 26:28; Mk 14:24; Lk 22:20; 1. Kor 11:25). To je istovremeno i zvanična objava (sudska) i poziv na sličnost Hristu (up. Mt 5:48; Rim 8:29-30; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3,7; 5:23; 1. Pt 1:15), indikativna objava prihvatanja (Rim 4) i imperativan poziv na svetost (Mt 5:48)! Vernici nisu spaseni zbog svojih zasluga, nego da bi bili poslušni (up. Ef 2:8-10; 2. Kor 3:5-6). Pobožan život je dokaz spasenja, a ne sredstvo za njegovo postizanje (tj. Jak i 1. Jn). Međutim, večan život ima vidljive osobine! Ovu tenziju možemo jasno videti u novozavetnim upozorenjima (vidite POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA).

25:11 Sva nada u opraštanje zasniva se na Božjem nepromenljivom karakteru (up. Ps 102:26-27; Mal 3:6; Jak 1:17, vidite posebnu temu kod Ps 9:10b) i Njegovom Mesiji (up. Jev 13:8). On oprašta zbog svog imena i svog karaktera (up. Ps 79:9).

▣ „**jer je velik**” Kada upoznamo Božji karakter (tj. svetost, up. 3. Mojs 19:2; Mt 5:48) i Božju istinu, naši grehovi i njihove posledice nam postaju još očigledniji. Drvo poznanja dobra i zla (up. 1. Mojs 3) otkrilo je našu pobunu i njene posledice!

NSP: PSALAM 25:12-15

¹² Koji se čovek Gospoda boji?

Njega će On poučiti putu koji će odabrati.

**¹³ Duša će njegova u dobru počivati,
i potomstvo će njegovo zemlju posedovati.**

¹⁴ Gospod je blizak s onima koji ga se boje,

I savez svoj on im obznanjuje.

**¹⁵ Oči su moje stalno k Gospodu upravljene,
jer on mi noge iz mreže izvlači.**

25:12-15 Kao i u strofama 4-7 i 8-11, ista tema se i ovde nastavlja. Primitite kako je opisan odani sledbenik.

1. on se boji Gospoda (YHWH), stihovi 12,14, up. Ps 15:4; 103:11,13; 115:11; 118:4
2. on poznaje Gospodnji (YHWH) savez, stih 14
3. on stalno gleda u Gospoda (YHWH), stih 15

Primitite šta će Gospod (YHWH) učiniti za njega.

1. On će ga poučiti putu, stih 12, up. Ps 16:11; 139:24
2. daće zemlju (BDB 373) njemu i njegovim potomcima, stih 13
3. otkriće mu svoje istine, stih 14
4. držaće njegova stopala na pravom putu i daleko od opasnosti, stih 15

25:12 „odabrati” postoji teološka ravnoteža u Bibliji između suverenih Gospodnjih (YHWH) dela i Njegovog zahteva da ljudi odaberu Njega i Njegove puteve (up. 5. Mojs 30:15,19; IsNav 24:14-15). Mi smo odgovorni za svoje izbore! Vidite sledeću posebnu temu

POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM

Predestinacija je divna doktrina. Međutim, ona nije poziv na pristrasnost, nego poziv da budemo put ili sredstvo za spasenje mnogih! U SZ se ovaj pojam uglavnom koristio za službu; U NZ se tiče spasenja koje je u funkciji služenja. Sveto pismo ne daje rešenje za prividnu tenziju između Božje suverenosti i čovekove slobodne volje. Naprotiv – oboje podjednako naglašava! Dobar primer za biblijsku tenziju je Rim 9, gde se govori o Božjem izboru, i Rim 10, gde je istaknut nužan čovekov odgovor (up. Rim 10:11,13).

Možda je Ef 1:4 ključ za ovu teološku napetost. Isus je Očev izabrani čovek i svi ljudi su potencijalno izabrani u njemu (Karl Bart (Karl Barth)). Isus je Božje „da” na potrebu palog čovečanstva. Takođe, Ef 1:4 ističe da cilj predodređenja nije nebo, već svetost – hristolikost. Često mi više mislimo na dobrobiti koje nam donosi evanđelje, a manje na svoje odgovornosti! Božji poziv (izbor) je sada, i za večnost!

Ova doktrina ne stoji sama za sebe, već je u živom odnosu sa svim drugim istinama. Dobra analogija za ovo je odnos između sazvežđa i pojedinačne zvezde. Ne zaboravimo da nam je Bog svoje istine izrazio kroz žanrove Istoka, a ne Zapada. Zato ne smemo da uklanjamo napetost između dijalektičkih (paradoksalnih) parova biblijskih istina:

1. predestinacija – slobodna ljudska volja
2. sigurnost spasenja – poziv na istrajnost
3. izvorni greh – voljni greh
4. bezgrešnost (perfekcionizam) – trud da manje grešimo
5. početno i trenutno opravdanje i posvećenje – progresivno posvećivanje
6. hrišćanska sloboda – hrišćanska odgovornost
7. Božja transcendentnost – Božja imanencija
8. nedokučivi Bog – otkriveni Bog Svetog pisma
9. Božje carstvo u sadašnjosti – punina tog carstva u budućnosti
10. pokajanje kao Božji dar – pokajanje kao nužan odgovor čoveka u savezu

11. Isus Bog – Isus čovek
12. Isus jednak sa Ocem – Isus podređen Ocu.

Teološki koncept „saveza” ujedinjuje Božju suverenost (Bog uvek inicira i postavlja okvir) i nužan početan i trajan ljudski odgovor vere (up. Mk 1:15; Dap 3:16,19; 20:21). Budite oprezni da ne osnažujete jednu, a umanjujete drugu stranu paradoksa! Pazite da ne zagovarate samo svoju omiljenu doktrinu ili teološki sistem!

25:14

SSP	prisan
NSP, NRP	blizak
DK	tajna

Ova hebrejska reč (BDB 691, KB 745) može označavati (up. Jov 15:8; Ps 111:1)

1. blisko prijateljstvo – Jov 29:4; Ps 55:14
2. tajne – Jov 15:8; Pri 11:13; 20:19; 25:9
3. ljude kojima verujemo – Ps 89:7; Jer 15:17; 23:18,22

Ove konotacije su fluidne i međusobno zamenljive. Između Boga saveza i Njegovih odanih sledbenika postoji blisko prijateljstvo, tajne i poverenje.

25:15 Kao što su Gospodnje (YHWH) oči (vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6) neprekidno na onima koji ga se boje i slušaju ga, isto tako, verni sledbenik mora ostati odan time što će svoju punu i usmerenu pažnju držati na Njemu (up. Jev 12:2)!

NSP: PSALAM 25:16-22

¹⁶ Okreni k meni lice svoje i smiluj mi se,
jer sam sâm i nevoljan.
¹⁷ Umnožile su se muke srca moga,
iz teskobe moje izbavi me.
¹⁸ Vidi nevolju moju i muku moju,
i oprosti mi sve grehe moje.
¹⁹ Vidi koliko je mnogo neprijatelja mojih,
i kako me mržnjom nasilničkom mrze.
²⁰ Čuvaj dušu moju i izbavi me.
Ne daj da se osramotim, jer si ti utočište moje.
²¹ Bezazlenost i čestitost neka me čuvaju.
Jer se u tebe uzdam.
²² Bože, otkupi Izrael
od svih nevolja njegovih.

25:16-21 Ova strofa dokumentuje psalmistine probleme.

1. sam je
2. nevoljan je
3. njegovo srce je u mukama
4. u teskobi je
5. ima mnogo neprijatelja
6. mrze ga nasilnom mržnjom
7. boji se da ne bude osramoćen

Zbog svega toga on moli Gospoda (YHWH)

1. da se okrene ka njemu (tj. da obrati pažnju na njega, up. Ps 69:16; 86:16)
2. da bude milostiv prema njemu

3. da vidi njegove probleme
4. da oprostí njegove grehe (up. 25:18; Ps 32:1; 51:2; 103:3)
5. da čuva njegovu dušu (up. Ps 86:2)
6. da ga izbavi

Razloži zbog kojih on moli Gospoda (YHWH) da to sve učini za njega su

1. Gospod (YHWH) je njegovo utočište
2. on potvrđuje svoju ili Gospodnju (YHWH) bezazlenost i čestitost (zbog 25:18b najbolje je ovo tumačiti kao osobine Gospoda (YHWH). AB (str. 159) predlaže mogućnost da su to personifikovane Gospodnje (YHWH) sile)
3. on se uzda u Gospoda (YHWH), (up. Ps 25:3)

25:22 Mislim da je ovo odvojena završna izjava (dodatni stih nakon kraja akrostiha). Car predstavlja narod. Ovo je psalmistin konačan molitveni zahtev i odnosi se na ceo narod. Otkupi (BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV, vidite posebnu temu kod Ps 19:14) Izrael (NASB: „tvoj savezni narod”), od svih nevolja njegovih (NASB: „radi ostvarenja tvog večnog plana otkupljenja”, vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite molitvene zahteve iz stihova 4-7.
2. Navedite psalmistine probleme iz stihova 16-21.
3. Kako biste sumirali poruku ovog Psalma?
4. Kako biste primenili ovaj Psalam na svoj život?

PSALAM 26

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Provera bezazlenosti i molitva za zaštitu <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Molitva za božansku zaštitu i otkupljenje	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva dobre osobe	Molitva nedužnog
26:1-7	26:1-5	26:1-3	26:1-3	26:1 26:2 26:3
		26:4-5	26:4-5	26:4-5
	26:6-8	26:6-7	26:6-7	26:6-8
26:8-12		26:8-10	26:8-10	
	26:9-10			26:9-10
	26:11-12	26:11-12	26:11 26:12	26:11-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam, kao i veliki deo mudrosne literature, zasnovan je na starozavetnom konceptu koji je poznat kao „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1). Blagostanje čeka one koji slede Gospodnju (YHWH) reč, a osude čeka one koji to ne čine (tj. kletve i blagoslovi iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-29).
- B. Izgleda da je psalmist optužen da je učinio neko kršenje saveza. Najverovatnije idolopoklonstvo.
- C. Deveti stih ukazuje na razdvajanje vernih i nevernih na kraju života. Nejasan je opis života nakon smrti u SZ (up. Jov 14:7-12,13-14; 19:25-27; Ps 16:10; 49:15; 73:24; Isa 25:8; 26:19; Dan 12:1-4), ali progresivno otkrivenje (tj. NZ) razjašnjava ovu temu (up. Mt 25:46; Jn 5:29; Dap 24:15; 1. Kor 15).

POSEBNA TEMA: VASKRSENJE

Vraćanje iz mrtvih ima tri značenja u Bibliji.

- A. Oni koji nisu umrli, ali su otišli kod Boga (tj. Enoh, up. 1. Mojs 5:24; Ilija, up. 2. Car 2:11), za njih se kaže da su „uzeti” ili „vazneti”.
- B. Neki su po Božjoj moći vraćeni sa praga smrti i fizički isceljeni. To se zove „vraćanje u život”. Oni će kasnije umreti.
- C. Dogodilo se samo jedno vaskrsenje (tj. Isus). On je umro, ali je vaskrsao iz mrtvih (tj. iz Hada) i dato mu je novo telo, spremno za večan život sa Bogom. On je prvina od onih što su umrli (up. 1. Kor 15:20,23; „prvi koji je ustao iz mrtvih”, up. Kol 1:15,17). Zbog Njega će vernici vaskrsnuti u vreme Drugog dolaska (up. Ps 49:15; 73:24; Isa 26:19; Dan 12:2; Mt 22:31-32; Mk 12:26-27; Jn 5:25,28-29; 6:39-40,44,54; Rim 8:11; 1. Kor 15; 1. Sol 4:13-18; 1. Jn 3:2).

Dokazi vaskrsenja

- A. Pedeset (50) dana kasnije, na dan Pedesetnice, vaskrsenje je postalo suština Petrove propovedi (up. Dap 2). Hiljade ljudi iz oblasti u kojoj se to dogodilo je poverovalo!
- B. Životi učenika su se radikalno promenili, od obeshrabrenja (nisu očekivali vaskrsenje) ka smelosti, čak i mučeništvu.
- C. Pavle nabraja mnoge svedoke u 1. Kor 15:5-8, među kojima je i on sam (up. Dap 9).

Značaj vaskrsenja

- A. Dokazuje da je Isus ono što je tvrdio da jeste (up. Mt 12:38-40, najava i smrti i vaskrsenja)
- B. Bog je odobrio Isusov život, učenje i zamensku smrt! (up. Rim 4:25)
- C. Pokazuje obećanje dato svim hrišćanima (tj. vaskrsela tela, up. 1. Kor 15)

Isusove tvrdnje da će se vratiti iz mrtvih

- A. Mt 12:38-40; 16:21; 17:9,22, 23; 20:18-19; 26:32; 27:63
- B. Mk 8:31; 9:1-10,31; 14:28,58
- C. Lk 9:22-27
- D. Jn 2:19-22; 12:34; poglavlja 14-16

I Petar i Pavle potvrđuju da se Ps 16 odnosi na Isusa, Mesiju

- A. Petar u Dap 2:24-32
- B. Pavle u Dap 13:32-37

Korisni tekstovi za dalje proučavanje

- A. *Dokaz koji zahteva presudu (Evidence That Demands a Verdict)*, Džoš Makdauel (Josh McDowell)
- B. *Ko je pomerio kamen? (Who Moved the Stone?)*, Frenk Morison (Frank Morrison)
- C. *Zondervanova ilustrovana biblijska enciklopedija (Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia)*, „vaskrsenje”, „vaskrsenje Isusa Hrista”.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 26:1-7

¹ Sudi mi, Gospode, jer živim bezazleno,
u Gospoda se uzdam da se ne bih pokolebao.

² Ispitaj me, Gospode, i iskušaj me,
pročisti najdublja osećanja moja i srce moje.

³ Jer je dobrota tvoja pred očima mojim.

I ja hodim u istini tvojoj.

⁴ Ne sedim s ljudima koji neistinu govore,
i ne odlazim k onima koji prikrivaju kakvi su.

⁵ Mrzim društvo zločinaca, sa zlima ne sedim.

⁶ Opraću ruke i pokazaću nevinost svoju,
obilaziću oltar tvoj, Gospode,

**⁷ da se čuju zahvale moje,
i da objavim sva divna dela tvoja.**

26:1-7 U ovoj strofi psalmist izražava svoju želju da mu Gospod (YHWH) sudi. On je optužen da je počinio nešto zlo, moguće idolopoklonstvo.

1. sudi mi – BDB 1047, KB1022, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 7:8; 17:2-3; 35:24; 43:1; Gospod (YHWH) testira svoje ljude, up. Jer 11:20; 12:3; 20:12; vidite posebnu temu kod Ps 11:4b
2. ispitaj me – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 139:23
3. pročisti najdublja osećanja moja – BDB 650, KB 707, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 7:9; najdublja osećanja moja (doslovno „bubrege”, NASB: „um”) i srce moje, ovo su idiomi za osobu u celini (tj. misli, motive, dela)

Autor zatim nabroja razloge zbog koji želi da mu Bog sudi.

1. živim bezazleno – BDB 229, KB 246, *Qal* PERFEEKAT, up. 26:3b i 26:11a; Jov 4:6; Ps 7:8; 25:21; 41:12; 78:72; 101:2; Pri 2:7; 19:1; 20:7; 28:6
2. u Gospoda (YHWH) se uzdam da se ne bih pokolebao – primetite dva GLAGOLA.
 - a. uzdam – BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 13:5; 52:8; ovo je dato stanje
 - b. da se ne bih pokolebao – BDB 588, KB 609, *Qal* IMPERFEKAT ovo je trajna potreba (up. Jev 10:23); sličnu sliku vidimo i u Ps 5:8 i 18:36
3. hodim u istini tvojoj – BDB 229, KB 246, *Hithpael* PERFEEKAT sa *waw*; istina se ovde odnosi na odanost, ne na kredo
4. ne sedim s ljudima koji neistinu govore – BDB 442, KB 444, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 1:1 (moguće je da se ovo odnosi na idolopoklonstvo, up. NIDOTTE, vol. 4, str. 54)
5. ne odlazim k onima koji prikrivaju kakvi su – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT
6. mrzim društvo zločinaca – BDB 971, KB 1338, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 31:6; 139:21
7. sa zlima ne sedim – BDB 442, KB 444, *Qal* IMPERFEKAT
8. opraću ruke i pokazaću nevinost svoju – BDB 934, KB 1220, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 73:13; brojevi 8 i 9 su ritualni činovi koji se sprovode tokom nacionalnih slavljenja (up. 5. Mojs 21:6)
9. obilaziću oltar tvoj – BDB 685, KB 738, *Poel* KOHORTATIV, ovo se odnosi na neku vrstu ritualnog plesa ili hoda, up. IsNav 6:3-15; Ps 43:3-4; 48:12
10. da objavim sva divna dela tvoja (vidite posebnu temu kod Ps 9:1)
 - a. glasno pevanje – BDB 1033, KB 1570, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA
 - b. objavljivanje – BDB 707, KB 765, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA, up. Ps 9:1; 40:5; 75:1

Primetite upotrebu PERFEKTA i IMPERFEKTA. Upamtite da vreme nije deo hebrejskih GLAGOLA, ovo samo označava da li je radnja dovršena ili traje.

▣ Primetite kako su opisani protivnici vernih sledbenika.

1. ljudi koji neistinu govore (tj. idolopoklonici, bezvredni, BDB 996, vidite posebnu temu kod Ps 24:4)
2. ljudi koji prikrivaju kakvi su (tj. licemeri, BDB 761, KB 824, *Niphal* PARTICIP)
3. društvo zločinaca (BDB 949, KB 1269, *Hiphil* PARTICIP)
4. zli (BDB 957)

Takođe, vidimo da oni ne rade sve ono pozitivno što psalmist radi. On je nedužan i traži opravdanje. Oni su krivi i zaslužuju osudu.

Lista opisnih termina o njegovim protivnicima (up. Ps 1:5; 5:10; 15:2-5) se nastavlja u sledećoj strofi.

5. grešnici (BDB 308)
6. ljudi koji su za krv krivi (BDB 60 KONSTRUKT BDB 196, up. Ps 5:6; 55:23; 139:19)
7. kojima su zlodela u rukama (BDB 273, up. Ps 37:7), AB ukazuje da se ovo odnosi na idole (str. 163)
8. kojima je desnica puna mita (BDB 1005), up. 2. Mojs 23:8; 5. Mojs 16:19; Ps 15:5

Pitamo se ko su ovi ljudi. Da li su oni pripadnici saveznog naroda koji žive nepobožnim životima ili su to ljudi iz drugih naroda bez svetlosti? Bože, pomози nam, čini se da su to ljudi koji su imali svetlost, istinu i otkrivenje, ali su odlučili da ih odbace!

26:3 „dobrota” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

26:5 „društvo zločinaca” Ova reč „društvo” (*qahal*, BDB 874) je starozavetna osnova za novozavetni naziv za crkvu, *ekkllesia* (doslovno „pozvani”, tj. crkva) upotrebljena je u LXX kao prevod reči *qahal*. Ideja je da postoje dve vrste društava ili okupljanja (up. Mt 7:13-14)

1. odanih Božjih ljudi – Ps 22:22,25; 35:18; 40:9,10; 89:5; 107:32; 149:1
2. zločinaca (tj. idolopoklonika, up. Ps 31:6)

NSP: PSALAM 26:8-12

**⁸ Gospode, ja volim dom u kom ti prebivaš,
i mesto gde boravi slava tvoja.**

⁹ Dušu moju ne pogubi s grešnicima.

Ni život moj s ljudima koji su za krv krivi,

¹⁰ kojima su zlodela u rukama,

I kojima je desnica puna mita.

¹¹ A ja ću živeti besprekorno.

Otkupi me i smiluj mi se.

¹² Noga će moja na ravnome stajati;

usred okupljenog mnoštva blagosiljaću Gospoda.

26:8-12 Ova strofa je paralelna sa mislima iz stihova 1-7. Psalmist ponovo nabroja svoje kvalifikacije da bude prihvaćen i dela/motive zbog kojih njegovi protivnici treba da budu odbačeni.

Psalmistine kvalifikacije:

1. volim dom u kom ti prebivaš – BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEEKAT
2. ja ću živeti besprekorno – BDB 1070, up. 26:1
3. noga će moja na ravnome stajati (up. Ps 27:11). Ovo je slika čistog puta, pravog puta Gospodnjeg (YHWH) saveza, up. Ps 119:105

Psalmist moli Boga da se prema njemu ponaša drugačije nego što se ponaša prema zlima.

1. dušu moju ne pogubi s grešnicima (tj. „pokupi”, BDB 62, KB 74, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Ovaj GLAGOL se doslovno koristi za „žetvu” (up. Isa 62:9). Počeo je da se koristi za smrt (up. Sud 2:10; 2. Car 22:20; 2. Dne 34:28).
2. ni život moj s ljudima koji su za krv krivi

Ove ljude karakteriše prolivanje krvi, zli planovi i mito. Postoji jasna i očigledna razlika u stilovima života između odanog sledbenika i nevernog Izraelca koji obavlja slavljenje i učestvuje u ritualima, ali tako da to ne utiče na njegov način života (up. Mt 7:15-27)!

POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA (APHISTĒMI)

Grčki termin *afistēmi* ima široko semantičko polje. Naš pojam „apostazija” (otpadništvo od vere) potiče od njega, što utiče na shvatanje savremenih čitalaca. Naravno, i ovde je kontekst presudan za značenje, a ne unapred postavljena definicija.

Aphistēmi je složenica od predloga *apo* - „od” ili „iz” i *histēmi* - „sesti”, „stajati”, ili „popraviti”. Vidite sledeće (ne-teološke) upotrebe:

1. fizički ukloniti:
 - a. iz Hrama, Lk 2:37,
 - b. iz kuće, Mk 13:34,
 - c. iz osobe, Mk 12:12; 14:59; Dap 5:38,
 - d. iz svega, Mt 19:27, 29.

2. politički ukloniti, Dap 5:37.
3. ukloniti iz odnosa, Dap 5:38; 15:38; 19:9; 22:29.
4. legalno ukloniti (razvod), 5. Mojs 24: 1,3 (LXX); NZ: Mt 5:31; 19:7; Mk 10:4; 1. Kor 7:11.
5. ukloniti dug, Mt 18:24.
6. pokazivanje nebrige odlaskom, Mt 4:20; 22:27; Jn 4:28; 16:32.
7. pokazivanje brige ostajanjem, Jn 8:29; 14:8.
8. dozvola, dopuštenje, Mt 13:30; 19:14; Mk 14:6; Lk 13:8.

Ovaj GLAGOL ima široku teološku upotrebu:

1. ukidanje, oprostjenje, uklanjanje krivice zbog greha, 2. Mojs 32:32 (LXX); 4. Mojs 14:19; Jov 42:10 i u NZ: Mt 6:12,14-15; Mk 11:25-26.
2. uzdržavanje od greha, 2. Tim 2:19.
3. zanemariti sklanjanjem od:
 - a. zakona, Mt 23:23; Dap 21:21,
 - b. vere, Jez 20:8 (LXX); Lk 8:13; 2. Sol 2:3; 1. Tim 4:1; Jev 2:13.

Savremeni vernici obično imaju mnoga pitanja na koja NZ pisci nisu nikada ni pomišljali. Jedna od tih tendencija jeste da se vera odvoji od vernosti.

U Bibliji se spominju osobe koje su bile deo Božjeg naroda, a zatim se nešto dogodilo i one su ga napustile:

I. Stari zavet

- A. oni koji su čuli izveštaj dvanaestorice (desetorice) špijuna, 4. Mojs 14 (up. Jev 3:16-19)
- B. Korej, 4. Mojs 16.
- C. Ilijevi sinovi, 1. Sam 2, 4.
- D. Saul, 1. Sam 11-31.
- E. lažni proroci (primeri):
 1. 5. Mojs 13:1-5; 18:19-22 (kako možemo prepoznati lažnog proroka).
 2. Jer 28.
 3. Jez 13:1-7.
- F. lažne proročice:
 1. Jez 13:17.
 2. Nem 6:14.
- G. zle vođe Izraela (primeri):
 1. Jer 5:30-31; 8:1-2; 23:1-4.
 2. Jez 22:23-31.
 3. Mih 3:5-12.

II. Novi zavet

- A. Doslovni prevod ovog grčkog termina je „apostazija” ili „otpadništvo”. Oba zaveta potvrđuju da će se pred Hristov povratak povećati otpadništvo od vere (Mt 24:24; Mk 13:22; Dap 20:29,30; 2. Sol 2:9-12; 2. Tim 4:4). Moguće je da ovaj grčki termin odražava Isusove reči u parabolama o semenu iz Mt 13; Mk 4 i Lk 8. Očigledno je da lažni učitelji nisu hrišćani, ali pojavljuju se iz njihovih redova (up. Dap 20:29-30; 1. Jn 2:19); oni ipak imaju moć da privuku i obmanu nezrele vernike (up. Jev 3:12).
Teološka dilema koja se ovde pojavljuje glasi: da li su ovi lažni učitelji ikada bili pravi vernici? Teško je dati odgovor na to, zato što su lažni učitelji postojali u lokalnim crkvama (up. 1. Jn 2:18-19). Prečesto na ovo pitanje odgovaramo samo iz domena naše crkvene, denominacijske tradicije, bez jasnih biblijskih odrednica (osim kada izvlačimo izolovane stihove iz njihovog izvornog konteksta, ne bi li smo tako potvrdili svoje stavove).
- B. Prividna vera:
 1. Juda, Jn 17:12.
 2. Simon mag, Dap 8.
 3. ljudi iz Mt 7:21-23.
 4. ljudi iz Mt 13, Mk 4, Lk 8

5. Aleksandar i Imenej, 1. Tim 1:19-20.
 6. Dima, 2. Tim 4:10.
 7. lažni učitelji, 2. Pt 2:19-22; Juda 12-19.
 8. antihrist, 1. Jn 2:18-19.
- C. Besplodna vera:
1. 1. Kor 3:10-15.
 2. 2. Pt 1:8-11.

Retko razmišljamo o ovim tekstovima zbog svojih sistematskih teologija (kalvinizam, arminijanizam i sl.) koje već imaju unapred određene odgovore. Molim vas da mi ne zamerite što pokrećem ovo pitanje. Stalo mi je do ispravne hermeneutičke procedure. Moramo dopustiti Svetom pismu da nam govori, a ne da pokušavamo da ga uklopimo u našu teologiju. Ovo je često bolno i šokantno, zato što je veliki deo naše teologije denominacijski, kulturološki ili kreiran u odnosu (sa roditeljima, prijateljima, pastorima), a nije biblijski (vidite POSEBNA TEMA: ŠTA ZNAČI „PRIMITI“, „VEROVATI“, „PRIZNATI/OBJAVITI“ i „PRIZVATI“?). Može se ispostaviti da neki koji su deo Božjih ljudi u stvari nisu Božji (npr. Rim 9:6).

26:8 Ova slika se odnosila na tabernakl u divljini (up. 2. Mojs 25-31, 36-40), ali je kasnije počela da označava hram u Jerusalimu na planini Moriji. Tu je Gospod (YHWH) boravio među ljudima (tj. između heruvimovih krila nad kovčegom svedočanstva u Svetinji nad svetinjama). Odani sledbenici su čeznuli da budu u prisustvu Gospoda (YHWH), (up. Ps 23:6; 27:4-5). Stih 6 se takođe odnosi na tabernakl/hram (up. Ps 24:3-4).

26:11 Iako psalmist veruje da je nedužan, on zna da je Gospod (YHWH) čist i svet, a da ljudi to nisu (up. Isa 53:6; Rim 1:18-3:18). Što je neko bliži zajedništvu sa Gospodom (YHWH), to ima višu svest o stvarnosti ličnog greha (tj. zbog činjenja ili nečinjenja). Ps 19:11-14 dobro izražava ovu istinu.

26:11b Zbog tih stvari, on moli Gospoda (YHWH)

1. otkupi me – BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV, vidite posebnu temu kod Ps 19:14
2. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 25:16

On veruje da će ga Gospod (YHWH) opravdati te će on slaviti Gospoda (YHWH)

1. zahvalama, Ps 26:7
2. objavama, 26:7
3. blagoslovima, 26:12 (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT)

26:12 „mnoštva” (NASB, DK: „na skupštinama”) MT navodi ovu reč u MNOŽINI, ali je moguće da je ovo primer MNOŽINE VELIČANSTVA. NRSV, TEV, REB je navode u JEDNINI. U NET Bibliji se MNOŽINA odnosi na „sledbenike” (up. Noksov (Knox) prevod). Ova reč u MNOŽINI se pojavljuje samo ovde i u Ps 68:26.

▣ **„blagosiljaću Gospoda”** Ovo se odnosi na javnu objavu vere, poverenja, nade i odanosti Gospodu (YHWH), (up. Rim 10:9-13), verovatno u okviru slavljenja.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako Gospod (YHWH) ispituje um i srce?
2. Da li stih 6 ukazuje na to da je sveštenik autor?
3. Definišite reči „divna dela” (stih 7).
4. Svojim rečima objasnite stih 12a.

PSALAM 27

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalm neustrašivog poverenja u Gospoda <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Snažna objava vere	Čin posvećenosti i molitva za spas (pesma pouzdanja)	Molitva pohvale	Nema straha kada je Bog tu
27:1-3	27:1-3	27:1 27:2 27:3	27:1 27:2-3	27:1 27:2 27:3
27:4-6	27:4-5	27:4 27:5	27:4-6	27:4 27:5
	27:6	27:6		27:6 27:6c
27:7-10	27:7-10	27:7-9a 27:9b-10	27:7-9a 27:9b-10	27:7-9a 27:9b-10
27:11-14	27:11-13	27:11-12 27:13-14	27:11-12 27:13-14	27:11-12 27:13-14
	27:14			

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Moguće je da su teme iz Ps 26:8,12; Ps 27:4; i Ps 28:2, o boravku u Božjem domu (tj. tabernaklu ili hramu) razlog zbog kojeg su ovi Psalmi spojeni. Na neki način, Ps 27 nastavlja i ispunjava temu iz Ps 26:1 „u Gospoda se uzdam da se ne bih pokolebao”.
- B. Ovaj Psalm sadrži prelep paralelizam.
- C. Niko ne zna pouzdano proceduralne kriterijume niti osobe koje su bile uključene u kreiranje današnje strukture Psaltira (kao ni celog SZ). Verujemo da je Duh vodio proces prikupljanja i uređivanja, kao što je vodio proces pisanja Svetog pisma.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 27:1-3

¹ Gospod je svetlost moja i spasenje moje.

Koga da se bojim?

Gospod je tvrđava života moga.

Pred kim da strepim?

² Kad su zločinci krenuli na mene da mi telo izjedu,
protivnici moji i neprijatelji moji, posrnuli su i pali.

³ Da se protiv mene i vojska ulogori,
srce se moje bojati neće.

Da se i rat protiv mene povede,
i tada ću se u Boga pouzdati.

27:1-3 Ovaj Psalam opisuje šta je Gospod (YHWH) psalmisti.

1. svetlost – BDB 21, tj. moguća značenja su:
 - a. zapovest – Pri 6:23
 - b. vodilja – Ps 43:3
 - c. Gospodnje (YHWH) prisustvo – Ps 4:6; 44:3; 89:15
 - d. život i vitalnost – Jov 33:28; Ps 36:10; Mih 7:8, vidite UBS priručnik str. 261

U drevnom svetu je koncept „svetlosti” bio veoma snažan. Tama je bila izvor straha, ali je svetlost bila blagoslov. Slika Boga kao svetlosti ima nekoliko konotacija (up. Isa 60:1,19-20; Mih 7:8; i Jn 8:12).

2. spasenje – BDB 447, moguća značenja su:
 - a. bezbednost – Ps 12:6; Jov 5:4,11
 - b. spas – Ps 50:23; 69:14; 85:7,9
 - c. stena spasenja – Ps 95:1
 - d. rog spasenja – Ps 18:3
3. tvrđava – BDB 731 (tj. bezbedno mesto, up. Ps 28:8; 31:2-3; 37:39-40; 2. Sam 22:31-32) U prvom stihu, u redovima 1 i 3, nije upotrebljen GLAGOL „biti”. Drugi GLAGOLI su u IMPERFEKTU (kao stih 3) što označava radnju koja traje. Primetite kontrast u odnosu na stanje onih koji čine zlo/protivnika/neprijatelja u drugom stihu. Njihovo stanje (PERFEKTI) je određeno. Oni su posrnuli i pali. GLAGOLI u IMPERFEKTU se nastavljaju u 3. stihu. Život ima svoja iskušenja, probleme, nesreće, ali Bog je uvek sa nama i na našoj strani!

Šta treba odani sledbenici da rade uzevši u obzir iskustva života u palom svetu?

1. da se ne boje, stihovi 1,3 (BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFEKTI)
2. da ne strepe, stih 1 (BDB 808, KB 922, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 118:6; Rim 8:31)
3. da se pouzdaju u Boga, stih 3 (BDB 105, KB 120, *Qal* AKTIVNI PARTICIP)

Prava vera je ličan odnos sa Bogom, novi pogled na svet, novi stil života (up. Rim 8:31-39)! Sve to je moguće zbog Božjeg karaktera i otkrivenja. On je sa nama, na našoj strani i želi da ima svakodnevan ličan odnos sa nama, čak i u palom svetu sa grešnim ljudima!!

27:2 Primetite različite reči koje su upotrebljene za protivnike.

1. zločinci, stih 2 – BDB 949, KB 1269, *Hiphil* PARTICIP
2. protivnici, stihovi 2,12 – BDB 865 III
3. neprijatelji, stihovi 2,6 – BDB 33, KB 38, *Qal* PARTICIP

Za njih se kaže da su „posrnuli” i „pali” (up. Jer 50:32). Oba glagola su u *Qal* PERFEKTU. Ovo govori o njihovoj sudbini i kazni kao da su se već dogodile. Njihova propast je sigurna!

▣ „da mi telo izjedu” TEV ovo prevodi kao „da me ubiju” i to je suština ovog idioma (up. Ps 14:4). To može da ukazuje na to da se zločinci ponašaju kao divlji mesožderi!

RSV smatra da ovo znači „oklevetati” (tj. „optužiti”, na osnovu Dan 3:8), ali NRSV koristi doslovniji prevod.

27:3 Ovaj stih jasno ukazuje na to da je psalmista car. Kontekst Ps 1-41 ukazuje na to da je u pitanju David. Primetite igru reči između reči „vojska” (מַחֲנֵה, BDB 334) i „ulogori” (חַגְנֹה, BDB 333). Ovakve vrste igara zvukom često se pojavljuju u hebrejskoj poeziji.

NSP: PSALAM 27:4-6

**⁴ Za jedno molim Gospoda, samo to tražim,
da živim u domu Gospodnjem sve dane života svoga,
da bih zapažao dobrotu Gospodnju,
i s poštovanjem gledao hram njegov.**

**⁵ Jer u dan nevolje on će me sakriti u zaklon svoj,
skloniće me na skrovito mesto, u šator svoj,
visoko na stenu on će me podići.**

**⁶ Zato će se glava moja uzvisiti iznad neprijatelja oko mene,
i u šatoru njegovom prinosiću na žrtvu poklike radosne,
pevaću Gospodu i pesmom ću ga hvaliti.**

27:4-6 Psalmist nabraja niz molitvenih zahteva. Primetite paralelu između GLAGOLA u PERFECTU i u IMPERFECTU.

1. „molim” – BDB 981, K 1371, *Qal* PERFEKAT ukazuje na dovršen čin
2. „tražim” – BDB 134, KB 152, *Piel* IMPERFEKAT ukazuje na život u intenzivnoj i trajnoj molitvi

U tumačenju Psalama moramo upamtiti da ovakvi zahtevi imaju dve funkcije.

1. odražavaju srce i um (tj. novi pogled na svet, up. Jez 36:22-38) odanog sledbenika
2. njega upoređuju sa srcem i umom lažnih sledbenika i jasno pokazuju razliku

Oni koji se suprotstavljaju Božjim vođama suprotstavljaju se Bogu. Ovde se ne traži osveta, nego pravda i otkrivanje Gospodnjeg (YHWH) karaktera!

27:4 Primetite vatrene molbe.

1. da živim (*Qal* KONSTRUKT INFINITIVA) u domu Gospodnjem sve dane života svoga (up. Ps 23:6)
2. da bih zapažao (*Qal* KONSTRUKT INFINITIVA, često se koristi za proročke vizije, BDB 302) dobrotu (vidite sledeću belešku) Gospodnju
3. s poštovanjem gledao (*Piel* KONSTRUKT INFINITIVA) Njegov hram

SSP	lepotu
NSP	dobrotu
DK, NRP	krasotu

Ova hebrejska reč (BDB 653) u suštini znači „prijatno”, „ugodno”. Ova IMENICA se najčešće koristi u Pričama i opisuje nekoliko različitih stvari. U kontekstu hrama, moguće je da označava viziju Boga ili života nakon smrti. Paralelna je sa „dobrota” (BDB 375) u 13. stihu, koja takođe ukazuje na savršen odnos sa Bogom.

Ovo je primer upotrebe ovog termina u Pričama.

1. IMENICA – Pri 3:17; 15:26; 16:21
2. PRIDEV – Pri 22:18; 23:8; 24:4
3. GLAGOL – Pri 2:10; 9:17; 24:25

27:5 Rezultati njegove molitve su:

1. u dan nevolje On će me sakriti (BDB 860, KB 1049, *Qal IMPERFEKAT*) u zaklon svoj (up. Ps 76:2).
2. skloniće me (BDB 711, KB 771, *Hiphil IMPERFEKAT*) na skrovito mesto, u šator svoj.
3. visoko na stenu (na sebe samog) On će me podići (BDB 926, KB 1202, *Polel IMPERFEKAT*).

▣ Pitam se da li su drevni Jevreji citirali ovaj stih neposredno pre sledećih događaja

1. Vavilon, Egipat i Novi Vavilon su osvojili hram
2. Antioh IV Epifan (175-164. g.p.n.e.) je opljačkao hram
3. Rim je osvojio hram pod Titom (70. g.n.e.)

Moramo upamtiti da biblijska obećanja utiču samo

1. na odane sledbenike
2. u sklopu Božjeg opšteg plana u istoriji

27:6 Zato što je Gospod (YHWH) na tako predivne načine odgovarao na psalmistine molitve (tj. „zato će se glava moja uzvisiti iznad neprijatelja oko mene”)

1. on će prinositi žrtvu uz radosne poklike (doslovno; „prinosiću na žrtvu poklike radosne”; stihovi kao što je ovaj ukazuju na to da su Jevreji koristili verbalne žrtve nakon uništenja hrama da bi simulirali godišnje žrtve koje više nisu bile moguće)
2. on će pevati i pesmom hvaliti Gospoda (YHWH).

U ovom stihu su upotrebljena tri KOHORTATIVA GLAGOLA. Psalmist veruje da će on biti u prisustvu Gospoda (YHWH), (tj. u hramu).

1. prinosiću na žrtvu – BDB 256, KB 261, *Qal*
2. pevaću – BDB 1010, KB 1479, *Qal*
3. pesmom ću ga hvaliti – BDB 274, KB 273, *Piel*

NSP: PSALAM 27:7-10

⁷ **Gospode, čuj glas moj kad te zovem,
smiluj mi se i usliši me.**

⁸ **Srce moje ponavlja zapovest tvoju: „Tražite lice moje.”
Gospode, tražiću lice tvoje.**

⁹ **Ne okreći od mene lice svoje.
Ne odbacuj u gnevu slugu svoga.
Budi pomoć moja.**

**Ne napuštaj me i ne ostavljaj me,
Bože spasenja moga.**

¹⁰ **Ako me i otac i majka ostave,
Gospod će me prihvatiti.**

27:7-10 U Psalmima često druge strofe ponavljaju suštinu ili temu prethodne strofe. Ovo se može objasniti kao

1. još jedan nivo namernog paralelizma
2. urednički proces po kojem naknadni urednici/sakupljači grupišu
 - a. reči
 - b. teme
 - c. stanja
 - d. radnje

koje su slične po zvuku, značenju ili teologiji.

27:7 „čuj... zovem” Prvi GLAGOL je *Qal IMPERATIV* (BDB 1033, KB 1570), čest u Psalmima kao način za preklinjanje Boga. Drugi GLAGOL, „zvati” (BDB 894, KB 1128, *Qal IMPERFEKAT*), takođe

ukazuje na molitvu. Ovaj stih ponavlja fokus 4. stiha.

Kontekst molitvenog zahteva je

1. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
2. usliši me – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV

27:8 Primitite da NASB i NKJV daju uvodnu rečenicu u kurzivu (tj. „*kada si ti rekao*”), što ukazuje na to da ona nije deo teksta na hebrejskom. NRSV i NJB prevodi pretpostavljaju da je psalmist onaj koji govori.

GLAGOL „tražiti” (BDB 134, KB 152) se ponavlja

1. prvo kao uvodni glagol u *Qal* IMPERATIVU (MNOŽINA)
2. drugo kao *Piel* IMPERFEKAT (JEDNINA, uvodni GLAGOL iz stiha 8 je takođe u JEDNINI)

Čini se da je ovo dijalog između Gospoda (YHWH) i psalmiste. Jedan doziva, a drugi prikladno odgovara. GLAGOL „tražiti” ukazuje na poziv u ličan odnos (up. Ps 24:6; 5. Mojs 4:29), što podrazumeva slavljenje i poslušnost. Moguće je da su u ovom Psalmu, zbog naglašavanja molitve, paralelni stihovi 4 i 7.

▣ „**lice**” Ovo je hebrejski idiom za blizak lični kontakt i on uključuje reči „tražiti” i „lice” (up. Ps 24:6).

27:9 Ovo je niz ZAPOVEDNIH GLAGOLA koji označavaju stvari koje psalmist traži od Gospoda (YHWH) da ih ne učini.

1. ne okreći od mene lice svoje – BDB 711, KB 771, *Hiphil* ZAPOVEDNI, up. Ps 69:17; 102:2; 143:7
2. ne odbacuj u gnevu slugu svoga – BDB 639, KB 692, *Hiphil* ZAPOVEDNI
3. ne napuštaj me – BDB 643, KB 693, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 94:14, osim ako prestane da bude odani sledbenik (up. Jer 12:7)
4. ne ostavljaj me – BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Primitite lični deo svih ovih molbi!

27:10

SSP, NSP, NRP ako
DK jer

Uvodni VEZNIK (BDB 471-475) ima široko semantičko polje. Samo kontekst može odrediti značenje. Očigledno je da ovaj kontekst ne daje jasan prevod.

▣ „**otac i majka ostave**” Isti ovaj GLAGOL je upotrebljen u 27:9. Iako je nejasan prevod ove rečenice, značenje jeste očigledno. Čak nas i naši i najbliži prijatelji ili članovi porodice mogu napustiti, ali Bog saveza to nikada neće učiniti (up. 5. Mojs 31:6; IsNav 1:5; Isa 49:15; Jev 13:5)!

UBS priručnik (str. 266) navodi da TEV, NEB, JB ovaj stih tumače kao teoretsku mogućnost kojom se izražava snažna literarna poruka, ne kao stvarno napuštanje.

Pitamo se da li ovo odražava Gospodnje (YHWH) obećanje Davidu i njegovim potomcima iz 2. Sam 7. Moguće je da je stih 13 povezan sa 2. Sam 7:28.

NSP: PSALAM 27:11-14

¹¹ **Gospode, pouči me putu svome,
vodi me stazom čistosti
i čuvaj me od neprijatelja.**

¹² **Nemoj me predati duši protivnika mojih,**

**jer su na mene ustali svedoci lažni,
i onaj iz koga izbija nasilje.**

**¹³ Da nisam verovao da ću videti dobrotu Gospodnju u zemlji živih,
šta bi sa mnom bilo!**

**¹⁴ Uzđaj se u Gospoda;
budi hrabar i neka srce tvoje bude jako.**

Uzđaj se u Gospoda.

27:11-14 Ova strofa započinje sa još molitvenih zahteva (stih 11-12), prelazi na svedočenje vere (stih 13), a završava se sa dobrim savetom (stih 14).

27:11-12 Molitveni zahtevi su

1. pouči me putu svome – BDB 434, KB 436, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 25:4-5; 86:11
2. vodi me stazom čestitosti – BDB 634, KB 685, *Qal* IMPERATIV, up. 5. Mojs 5:32-33; 31:29; Ps 5:8; 26:12; 139:24; ovo je starozavetna pozadina za „Put“ kao ime za crkvu, up. *Dap* 9:2; 18:25; 19:9,23; 22:4; 24:14,22; *Jn* 14:6
3. nemoj me predati duši protivnika mojih – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Psalmist daje dva razloga za svoju molitvu u ovoj strofi.

1. čuvaj me od neprijatelja (doslovno „od onih koji me vrebaju“), stih 11
2. jer su na mene ustali svedoci lažni, stih 12

27:13 Ovaj stih izražava psalmistinu veru („verovao“ – BDB 52, KB 63, *Hiphil* PERFEKAT) i pogled na svet. On veruje u

1. pravdu u ovom životu zbog Gospodnjeg (YHWH) karaktera
2. budući život sa Gospodom (YHWH) u zemlji živih (up. *Jov* 14:7-12,13-14; 19:25-27; Ps 16:10; 49:15; 73:24; 116:8-9; 142:5; *Isa* 25:8; 26:19; 38:11)

27:14 Psalmist zbog svoje vere savetuje druge

1. uzđaj se u Gospoda – BDB 875, KB 1082, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 25:3; 37:34; 40:1; 62:1,5; 130:5; *Pri* 20:22; *Isa* 8:17; 25:9; 33:2
2. budi hrabar – BDB 304, KB 302, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 31:24
3. neka srce tvoje bude jako – BDB 54, KB 65, *Hiphil* ZAPOVEDNI
4. uzđaj se u Gospoda – BDB isto kao pod #1

Neki proučavaoci (up. *NIDOTTE*, vol. 1, str. 439) smatraju da je 14. stih

1. savet upućen samom sebi (psalmist)
2. sveštenski proročanstvo iz hrama

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je „strah“ najvažnija ideja u prvoj strofi?
2. Drugi stih i Ps 23:6 zvuče slično, šta ove slike ukazuju?
3. Da li su stihovi 4-6 o tabernaklu ili o hramu?

4. Zašto je 9. stih tako potresan? Da li Bog saveza napušta svoje sledbenike?
5. Šta znači stih 10? Da li je on doslovan ili figurativan?

PSALAM 28

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za pomoć i zahvalnica za njeno ispunjenje <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Radost zbog molitve koja je ispunjena	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Molba i zahvalnica
28:1-5	28:1-2	28:1-2	28:1-3	28:1 28:2 28:3
	28:3-5	28:3-5	28:4-5	28:4 28:5
28:6-9	28:6-7	28:6-7	28:6-7	28:6 28:7
	28:8-9	28:8-9	28:8-9	28:8-9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 28:1-5

¹ Gospode, tebe prizivam.

Steno moja, nemoj se oglušiti o mene, nemoj ćutati preda mnom, da ne bih bio kao oni što u jamu silaze.

² Čuj glas usrdnih molbi mojih kad za pomoć k tebi vapim, kad podižem ruke svoje prema skrovitom mestu svetilišta tvoga.

³ Nemoj me ukloniti zajedno sa zlima i s onima koji zlo čine, koji govore lepo s bližnjima svojim, a zlo im je u srcu.

⁴ Daj im po delima njihovim. I po zloći postupaka njihovih. Daj im po delu ruku njihovih.

Plati im za ono što čine.

⁵ Jer ne mare za ono što Gospod čini, ni za delo ruku njegovih.

28:1-5 Postoje delimična neslaganja oko podele strofa u ovom Psalmu (pogledajte početak ovog poglavlja). Podela stihova koju ću i ja koristiti je iz NASB, 1-5, 6-9. Prva strofa je tužbalica, a druga je zahvalnica.

Psalmist se moli da

1. ga Gospod (YHWH) čuje kada se moli
2. ga Gospod (YHWH) ne spusti u jamu kao zle

Četvrti stih opisuje šta će Bog učiniti zlima kroz tri IMPERATIVA.

1. daj im (BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV) po delima njihovim (up. Jov 34:11; Ps 62:12; Pri 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7-10; 2. Tim 4:14; 1. Pt 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12)
2. daj im po zloći postupaka njihovih (GLAGOL preuzet iz #1)
3. daj im (isti GLAGOL kao #1) po delu ruku njihovih
4. plati im (BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV) za ono što čine (BDB 168)

28:1 „Steno moja” Ova slika ostavlja utisak trajnosti, snage, stabilnosti, zaštite (vidite belešku kod Ps 18:2).

▣ „**nemoj**” Ovo su dva IMPERFEKTA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu.

1. se oglušiti, BDB 361 II, up. Ps 35:22; 39:12; 83:1; 109:1 (paralela sa „tih”, BDB 364)
2. stih 2 – me odvući, BDB 604 (tj. moguće kao životinju ili ratnog zarobljenika)

▣ „**u jamu**” Ovaj termin (BDB 92, up. Ps 88:4; 143:7; Pri 28:17) je sinonim za Šeol. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? kod Ps 1:5. Verovatno je ovaj termin povezan sa sledećim

1. iskopan grob (up. Isa 14:9; Jez 32:25)
2. rupa u brdu za sahranjivanje
3. otvor koji vodi u Šeol (up. Ps 30:4; Pri 1:12; Isa 14:15; 38:18; Jez 26:20)

28:2 „kad podižem ruke svoje prema skrovitom mestu svetilišta tvoga” Ovaj pokret ima nekoliko konotacija.

1. čin kojim sveštenik daje blagoslov nakon žrtve – 3. Mojs 9:22 (tj. neke žrtve su podizane gore ka Gospodu (YHWH))
2. čin nakon prinošenja kada – Ps 141:2
3. čin prema svetilištu – Ps 134:2
4. položaj u molitvi, podignute ruke, up. 2. Mojs 9:29 (Mojsije); 1. Car 8:22 (Solomon); Plač 2:19; 3:41 (Izrael); Lk 24:50 (Isus); 1. Tim 2:8 (vernici)
5. položaj slavljenja, poštovanja ili javnog priznanja – Ps 63:4
6. način da se pokaže Gospodnja (YHWH) moć time što je Mojsije podigao Njegov štap (up. 2. Mojs 17:8-12). Ovde simboliše čist život (up. 1. Tim 2:8), otvoren prema Bogu i život koji prepoznaje svoju potrebu za Bogom (vidite negativnu upotrebu u Ps 44:20).

SSP prema tvojoj Svetinji nad svetinjama
NSP, NRP prema skrovitom mestu svetilišta tvoga
DK k svetoj crkvi Tvoj

Ovaj hebrejski termin (BDB 184 I) u suštini znači „zadnji deo”, „unutrašnji”. U 1. Car 6:16,19,20,21,22,23,31; 7:49; 8:6,8 odnosi se na Svetinju nad svetinjama (up. 2. Mojs 26:31-35), gde je bio kovčeg svedočanstva između ogromnih Solomonovih heruvima.

U starom savezu su se odani sledbenici okretali prema hramu (up. 1. Car 8, Solomonova molitva prilikom posvećivanja hrama) kada bi se molili zato što je Gospod (YHWH) tu boravio između

heruvimovih krila. Tu su se susretali nebo i zemlja. Kovčeg svedočanstva je bio podnožje za Gospoda (YHWH).

Međutim, u novom savezu, Bog je sveprisutan (up. Jn 4:20-24). Isus je novi hram (up. Jn 2:19,21)!

28:3,5 „Jer...” Stihovi 3 i 5 navode aktivnosti i stavove zlih (tj. praktičnih ateista).

1. zlo čine, stih 3
2. govore lepo s bližnjima svojim, a zlo im je u srcu (vidite posebnu temu kod Ps 4:7)
3. ne mare za ono što Gospod (YHWH) čini, stih 5 (Božji ljudi vide ko je Bog po tome što On čini, up. 5. Mojs 32:7; Ps 107:43; Jer 2:10; Os 14:9)
4. ni za delo ruku Njegovih (paralela), stih 5, up. Isa 5:12

28:5 Poslednji red 5. stiha nam govori šta će Bog njima učiniti (up. Jer 1:10).

1. On će ih srušiti – BDB 248, KB 256, *Qal* IMPERFEKAT, stih 5
2. neće ih podići – BDB 124, KB 139, *Qal* IMPERFEKAT, negacija, stih 5

Tri IMPERFEKTA iz 5. stiha označavaju neprekidno delovanje zlih. Oni u svojim životima neprekidno zanemaruju Boga i povređuju druge, te su stoga i Božje kazne neprekidne (tj. trajno uništenje, up. Isa 6:9-10; Jer 1:10).

NSP: PSALAM 28:6-9

**⁶ Neka je blagoslovljen Gospod
jer je čuo glas usrdnih molbi mojih.**

⁷ Gospod je snaga moja i štiti me.

**U njega se uzda srce moje, pomoć sam dobio,
pa srce moje kliče;
pesmom ću ga hvaliti.**

**⁸ Gospod je snaga narodu svome,
i tvrđava veličanstvenog spasenja pomazaniku svome.**

**⁹ Spasi narod svoj i blagoslovi nasledstvo svoje,
pasi ih i nosi ih doveka.**

28:6-9 U 6. stihu dolazi do radikalne promene atmosfere. Ova strofa navodi razloge zbog kojih Gospod (YHWH) treba da bude blagoslovljen (stih 6a).

1. čuje njegovu molitvu
2. On je njegova snaga i štiti
3. On je njegova tvrđava

U stihovima 8 i 9 fokus se pomera sa cara (tj. „Njegovog pomazanika”) na Božji savezni narod. Kao što je Gospod (YHWH) spasio cara, neka sada spasi svoj narod! Ova fluidnost između JEDNINE i MNOŽINE je česta u Psalmima.

▣ **„Neka je blagoslovljen Gospod”** Ova tema se često ponavlja u Psalmima. Odani sledbenici blagosiljaju Gospoda (YHWH) zbog mnogih razloga, ali svi oni su zasnovani na tome ko On jeste i šta je On učinio! Ovaj izraz je postao liturgijska formula (up. Ps 18:46; 28:6; 31:21; 41:13; 66:20; 68:35; 72:18; 89:52; 106:48; 119:12; 124:6; 135:21; 144:1). Neka sve što diše slavi Gospoda!

28:7 Kao što stihovi 3 i 5 opisuju zle, stih 7 opisuje odanog sledbenika.

1. njegovo srce se uzda u Boga – BDB 105, KB 1200, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 112:7 (primetite teološku vezu između ljudskog poverenja i božanskog spasenja, up. Ps 22:4-5; 25:1-3; 28:7; 31:14-15; 86:2; vidite belešku kod NIDOTTE, vol. 1, str. 646)
2. Bog njemu pomaže – BDB 740, KB 810, *Niphal* PERFEKAT
3. njegovo srce kliče – BDB 759, KB 831, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*
4. on pesmom hvali Boga – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT (neprekidno ga hvali)

Samo kratak komentar o MT stihovima iz LXX. Verovatno je postojao još stariji hebrejski tekst u njihovoj osnovi. U DSS postoje rukopisi koji slede MT i drugi koji slede LXX. Rana crkva je koristila skoro isključivo LXX. Stih 7 je dobar primer njihovog prevoda različitog hebrejskog teksta. Tekst iz LXX glasi (vidite napomenu u AB, str. 173)

„Gospod je pomoćnik moj i zaštitnik moj; u njega se uzda srce moje, pomoć sam dobio, moje telo je obnovljeno i svojom voljom ću ga priznati.”

▣ „štit” Vidite belešku kod Ps 3:3.

28:8 „narodu svome” (NASB: njihov) UBS tekstualni projekat daje prevodu „narodu svome” oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju).

1. njihov – לָמוֹ (NKJV, JPSOA)
2. narodu svome – לְעַמּוֹ (NRSV, TEV, NJB, REB)

Septuaginta koristi drugu opciju, kao i neki hebrejski rukopisi. Verovatno je u MT verziji izostavljeno jedno hebrejsko slovo.

▣ „pomazaniku svome” Vidite POSEBNA TEMA: MESIJA kod Ps 2:2. Vidite sličnu upotrebu u Ps 18:50.

28:9 U ovoj molitvi Gospodu (YHWH), upotrebljen je niz IMPERATIVA, kojim se On moli da pomogne svom saveznom narodu.

1. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 106:47
2. blagoslovi – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIV
3. pasi – BDB 944, KB 1258, *Qal* IMPERATIV (NASB studijska Biblija [p. 765] daje komentar da je „pastir” povezan sa Ps 23 i verovatno označava da su Psalmi 23-28 međusobno povezani zajedničkim temama u jednu kolekciju)
4. nosi (tj. „podiže”), *Piel* IMPERATIV, up. Isa 40:11; 63:9

Nekoliko Psalama se završava sa fokusom na zajedništvo (tj. Ps 3:8; 15:7; 25:22; 29:11; 51:18-19; 130:8).

▣ „nasledstvo svoje” Gospod (YHWH) je svim narodima dao zemlju kao nasledstvo (up. 5. Mojs 32:9), ali su Avramovi potomci bili Njegov odabran narod (up. 2. Mojs 19:5-6; 1. Car 8:51; Ps 33:12). On je to pokazao time što ih je izveo iz Egipta kao što je i obećao (up. 1. Mojs 15:12-21). Pokazao je svoju moć i svoju ljubav (up. 5. Mojs 9:29). Mojsije je molio Gospoda (YHWH) da ne uništi svoj grešan narod zato što paganski narodi to ne bi shvatili (up. 5. Mojs 9:26-29). Uloga Njegovog naroda bila je da svim narodima pokaže Njegov karakter (vidite posebnu temu kod uvoda u Ps 2). Međutim, oni će biti odbačeni ako nastave sa grehom i idolopoklonstvom (up. Ps 106:40; Jez 36:22- 23).

▣ „doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA kod Ps 9:5.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je opisana smrt u SZ?

2. Da li 4. stih sadrži istu istinu kao i Gal 6:7?
3. Da li je stih 5c povezan sa Isa 6:9-10 ili sa Jer 1:10?
4. Zašto Psalmi koji izražavaju misli i stanje pojedinca završavaju sa grupnim IMPERATIVIMA?

PSALAM 29

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnji glas u oluji <u>MT uvod</u>	Slavljenje Božje svetosti i veličanstvenosti	Himna Bogu oluje	Gospodnji glas u oluji	Himna Gospodu oluje
Davidov Psalam.				
29:1-2	29:1-2	29:1-2	29:1-2	29:1-2
29:3-9	29:3-4	29:3-4	29:3-4	29:3-4
	29:5-7	29:5-6	29:5-6	29:5-6
		29:7-8	29:7-9	29:7-9b
	29:8-9			
		29:9		29:9c-11
29:10-11	29:10-11	29:10-11	29:10-11	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je Psalam o prirodnom otkrivenju (tj. Bog se otkriva svima kroz tvorevinu).
 1. Ps 19:1-6 (nečujni glas u tvorevini)
 2. Rim 1:19-23 (poznavanje Boga kroz prirodu)
 3. Rim 2:14-16 (unutrašnji moralni svedok)
- B. Izgleda da ovaj Psalam obuhvata prikaz
 1. Gospodnje (YHWH) pobede nad haosom prvobitne tvorevine (tj. nad vodama, up. 29:3,10, termin „potop” [BDB 550] upotrebljen je samo ovde i u 1. Mojsijevoj, u poglavljima 6-11)
 2. Gospodnja (YHWH) moć u oluji (up. 29:3-9; up. Ps 18:7,15)
- C. Gospod (YHWH), a ne Val, pokorava, kontroliše i šalje vodu. Mnogi proučavaoci primećuju brojne sličnosti između ovog Psalma i ugaritske mitologije, kao i književnosti drevnog Bliskog Istoka.
- D. UBS priručnik navodi da je ovaj Psalam ukršten (str. 275).
 1. četvorostruka upotreba reči Gospod (YHWH) u stihovima 1-2 i 10-11

2. „snaga/moć” (BDB 738) u stihovima 1 i 11
3. o vodama se govori u stihovima 3 i 10
4. o Gospodnjoj veličanstvenosti se govori u stihovima 4 i 10
5. drveće se spominje u stihovima 5 i 9
6. geografska mesta u stihovima 6 i 8

Ono što mene muči jeste da ukrštanje obično sadrži najznačajniju teološku poruku u sredini, a čini se da se stih 7 ne uklapa u taj obrazac.

- E. Moguće je da se ovaj Psalm odnosi na
1. teofaniju, pošto je Gospod (YHWH) opisan kroz nadolazak strašne oluje
 2. ali naglasak je na vojnoj pobedi (up. stih 11)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 29:1-2

¹ **Dajte Gospodu, sinovi moćnih, dajte Gospodu slavu i moć.**

² **Dajte Gospodu slavu dostojnu imena njegovog. Poklonite se Gospodu u svetom ruhu.**

29:1-2 „dajte” Ovaj GLAGOL (BDB 396, KB 393, *Qal IMPERATIV*) se ponavlja tri puta. On u suštini znači „dajte Bogu slavu” (up. 5. Mojs 32:3). Isti obrazac vidimo i u Ps 96:7-8 i 1. Dne 16:28-29. Trostruko ponavljanje predstavlja naglašavanje u superlativu.

29:1

SSP	moćnici
NSP, NRP	sinovi moćnih
DK	sinovi Božji

MT koristi prevod „sinovi bogova” (doslovno „Elimovi sinovi”, BDB 119 KONSTRUKT BDB 42). Ovo se odnosi na anđele (up. 1. Mojs 6:2 [„Elohimovi sinovi”]; Ps 103:20-21) ili na nebeski anđeoski sabor (up. 2. Mojs 15:11; 2. Car 22:19; Ps 82:1; 86:6-8). Vidite POSEBNA TEMA: SINOVI BOŽIJI.

POSEBNA TEMA: „SINOVI BOŽIJI” U 1. MOJSIJEVOJ 6

- A. Vode se rasprave o značenju izraza „sinovi Božji”. Postoje tri glavna tumačenja:
1. da se ovaj izraz odnosi na Sitovu pobožnu lozu (up. 1. Mojs 5)
 2. da se ovaj izraz odnosi na jednu skupinu anđeoskih bića
 3. da se ovaj izraz odnosi na careve ili silnike iz Kainove loze (up. 1. Mojs 4)
- B. Dokazi da se izraz odnosi na Sitovu lozu:
1. Najbliži književni kontekst, 1. Mojs 4 i 5, pokazuje razvoj Kainove pobunjeničke loze i razvoj Sitove izabrane loze. Stoga se čini da dokazi iz konteksta podržavaju teoriju o Sitovoj pobožnoj lozi.
 2. Rabini različito shvataju ovo poglavlje. Neki tvrde da se ono odnosi na Sita, ali većina smatra da se odnosi na anđele.
 3. Izraz „sinovi Božji” se ovako, u množini, najčešće upotrebljava za anđele, a retko za ljude:
 - a. 5. Mojs 14:1 – „sinovi Jahvea, svoga Boga”
 - b. 5. Mojs 32:5 – „njegovi sinovi”

- c. 2. Mojs 21:6, 22:8-9 (moguće levitske sudije, up. Ps 82:1)
 - d. Ps 73:15 – „tvoju decu”
 - e. Os 1:10 – „sinovi Boga živoga”
- C. Dokazi da se izraz odnosi na anđeoska bića
1. Ovo je najčešće tradicionalno tumačenje ovog odlomka. Širi kontekst cele 1. Mojs bi mogao da podupre ovaj stav kao još jedan primer natprirodnog zla koje pokušava da osujeti Božju volju za ljudski rod (rabini kažu zbog ljubomore).
 2. U Starom zavetu se izraz „sinovi Božji” – ovako, u množini – daleko najčešće upotrebljava za anđele:
 - a. Jov 1:6
 - b. Jov 2:1
 - c. Jov 38:7
 - d. Ps 29:1
 - e. Ps 89:6,7
 3. Međuzavetna knjiga *Prva Enohova* (up. Prva Enohova 6:1-8:4; 12:4-6; 19:1-3; 21:1-10), *Knjiga jubileja* (up. Jov 5:1), koja je bila veoma omiljena među vernicima u novozavetnom razdoblju, i *apokrifna 1. Mojsijeva iz Svitaka s Mrtvog mora* – sve tumače ovu frazu kao buntovne anđele.
 4. Izgleda da najbliži kontekst 6. poglavlja ukazuje na to da su „oni ratnici, ljudi na glasu od davnina” potekli iz ovog nepriličnog ukrštanja stvorenja iz dva različita reda tvorevine
 5. Ovaj izraz je u *Septuaginti* preveden izrazom „anđeli Božji”
 6. U Prvoj Enohovoju se tvrdi da je Nojev potop nastao da bi se uništilo ovo sjedinjenje anđela i ljudi koje je bilo neprijateljski nastrojeno prema Gospodu (YHWH) i Njegovom planu za tvorevinu (up. Prva Enohova – od 7:1, od 15:1 i od 86:1)
 7. Izraz „sinovi Božji” se u ugaritskoj književnosti odnosi na pripadnike panteona (tj. na niža duhovna bića)
- D. Dokazi da se izraz odnosi na careve ili silnike iz Kainove loze
1. Nekoliko drevnih prevoda podržava ovaj stav:
 - a. Onkelov targum (II vek n.e.) izraz „sinovi Božji” prevodi izrazom „sinovi plemenitih”.
 - b. Simahov prevod (II vek n.e.), grčki prevod Starog zaveta, prevodi ovaj izraz kao „sinovi careva”.
 - c. Reč *elohim* se koristila i za izraelske vođe (up. 2. Mojs 21:6; 22:8; Ps 82:1,6), uporedite s engleskim prevodima *NIV* i *NET*.
 - d. Reč *nefilim* je u 1. Mojs 6:4 povezana s rečju *gibborim*, koja potiče od reči *gibbor*, što znači „moćan čovek, pun hrabrosti, snage, bogatstva ili moći”.
 2. Ovo tumačenje i dokazi za njega preuzeti su iz knjige *Teški biblijski izrazi (Hard Sayings of the Bible)*, str. 106-108.
- E. Istorijski dokazi – zastupnici oba značenja
1. Izraz se odnosi na Sitovu lozu
 - a. Kiril Aleksandrijski
 - b. Teodorit
 - c. Avgustin
 - d. Jeronim
 - e. Kalvin
 - f. Kajl (Kyle)
 - g. Glison Arčer (Gleason Archer)
 - h. Vots (Watts)
 2. Izraz se odnosi na anđeoska bića
 - a. prevodioci Septuaginte

- b. Filon
 - c. Josif Flavije (Jevrejske starine 1:3:1)
 - d. Justin Mučenik
 - e. Kliment Aleksandrijski
 - f. Tertulijan
 - g. Origen
 - h. Luter (Luther)
 - i. Deliĉ (Delitzsch)
 - j. Hengstenberg (Hengstenberg)
 - k. Olford (Olford)
 - l. Vesterman (Westermann)
 - m. Venam (Wenham)
 - n. engleski prevod Biblije NET
- F. Kako su Nefilimi iz 1. Mojs 6:4 povezani sa „sinovima Božjim” i „ljudskim kćerima” iz 1. Mojs 6:1-2? Pogledajte sledeće teorije:
1. Oni su divovi koji su nastali ukrštanjem anđela i ljudskih žena (vidite Mudrost Ben Sire 16:7).
 2. Uopšte nisu povezani, nego je prosto navedeno da su bili na zemlji u vreme događaja iz 1. Mojs 6:1-2 i posle njih.
 3. Na 557. stranici Harisonove (R. K. Harrison) knjige *Uvod u Stari zavet (Introduction to the Old Testament)* nalazi se ovaj zbunjujući citat: „da potpuno propusti neprocenjive antropološke uvide u međuodnos *Homo sapiensa* i pre-adamovskih vrsta koje se spominju u ovom odlomku i koje su dostupne stručnjacima koji mogu da ih istražuju.”
Iz toga zaključujem da on ove dve skupine vidi kao predstavnike razliĉitih vrsta humanoida, što bi podrazumevalo da su Adam i Eva stvoreni kasnije, posebnim delima stvaranja, ali i da je postojao evolucionni razvoj *Homo erectusa*.
- G. Bilo bi pošteno da sada otkrijem i svoj stav o ovom spornom tekstu. Pre svega želim da se svi podsetimo da je ovaj tekst u 1. Mojs kratak i dvosmislen. Mojsijevi prvi slušaoci sigurno su imali dodatne istorijske uvide ili je Mojsije koristio usmeno ili pisano predanje iz razdoblja izraelskih praotaca, predanje koje ni sam nije u potpunosti razumeo. Ovo ne spada u ključna teološka pitanja. Često smo radoznali kod pitanja o kojima Biblija sadrži samo dvosmislene nagoveštaje. Bilo bi veoma pogrešno izgraditi podrobno razrađenu teologiju na osnovu ovog i drugih sličnih fragmenata biblijskih podataka. Da su nam ovi podaci bili potrebni, Bog bi ih saopštio na jasniji i potpuniji način. Evo razloga zbog kojih smatram da su u pitanju bili anđeli i ljudi:
1. zbog toga što se u Starom zavetu izraz „sinovi Božji” dosledno upotrebljava za anđele (iako ne i isključivo)
 2. u (aleksandrijskoj) *Septuaginti* (kasni I vek p.n.e.) izraz „sinovi Božji” preveden je kao „anđeli Božji”
 3. u pseudoepigrafskoj apokaliptičnoj knjizi po imenu Prva Enohova (verovatno je napisana oko 200. g.p.n.e.) veoma određeno stoji da se ovaj izraz odnosi na anđele (vidite poglavlja 6-7)
 4. zbog teološke veze s Drugom Petrovom 2 i Judinom poslanicom, gde se govori o anđelima koji su zgrešili i napustili svoje prebivalište
Znam da će se nekima činiti da je ovo protivreĉno sa Mt 22:30, ali anđeli o kojima se ovde radi nisu ni na nebu, ni na zemlji, nego u posebnom zatvoru (u *Tartaru*).

5. Mislim da je jedan od razloga što se mnogi događaji iz 1. Mojs 1–11 mogu naći u drugim kulturama (npr. slični izveštaji o stvaranju, slični izveštaji o Potopu, slični izveštaji o anđelima koji su spavali s ljudskim ženama) upravo to što su svi ljudi bili zajedno i imali u tom razdoblju neko znanje o Gospodu (YHWH), ali se nakon rasejanja ljudi kod Vavilonske kule to znanje iskvarilo i prilagođeno je mnogobožačkom pogledu na svet.

Dobar primer za to je grčka mitologija, gde su polu-ljudski i polu-nadljudski divovi, zvani Titani, zatvoreni u *Tartaru*, a baš taj naziv je upotrebljen u Bibliji za tamnicu u kojoj se nalaze anđeli koji su napustili svoje dostojanstvo i prebivalište (up. Druga Petrova 2). U rabinskoj teologiji Podzemlje (*Had*) je podeljeno na deo za pravedne (raj) i deo za opake (*Tartar*).

▣ „slavu i moć” Ova dva termina se često koriste za Gospoda (YHWH).

1. slava – BDB 458
2. moć – BDB 738

29:2 „dajte slavu” Ovo je četvrti u nizu od četiri uvodna IMPERATIVA (doslovno „poklonite se”, BDB 1005, KB 295, *Hishpael* IMPERATIV). Ovo odani sledbenici rade kada ulaze u Njegov hram u svetom ruhu. Ovo se ne tiče samo odeće nego i poslušnosti savezu.

▣ „imena njegovog” Ovo je idiomatski način opisivanja samog Gospoda (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” kod Ps 5:11-12.

SSP	u sjaju njegove svetosti
NSP, NRP	u svetom ruhu
DK	u svetoj krasoti

Ovaj višeznačni izraz (BDB 214 KONSTRUKT BDB 871) takođe se koristi u još tri konteksta koja se tiču slavljenja (up. Ps 96:9; 110:3; 1. Dne 16:29). Napomena u TEV nudi tri moguća prevoda ovog izraza.

1. kada se On (Gospod) pojavi (ugaritski koren, up. TEV, tj. sam Gospod; ovo je slično teofaniji iz 2. Mojs 19-20)
2. odeća za slavljenje (Aronova odeća je slično opisana u 2. Mojs 28:2)
3. u Njegovom prelepom hramu (čini se da ovo odražava LXX)

NSP: PSALAM 29:3-9

³ Glas Gospodnji je iznad olujnih kišnih oblaka,
slavni Bog grmi.

Gospod je iznad mnogih olujnih kišnih oblaka.

⁴ Glas Gospodnji je silan,
glas Gospodnji je veličanstven.

⁵ Glas Gospodnji kedrove lomi,
lomi Gospod livanske kedrove,

⁶ i oni skaču poput teleta;

Livan i Sirion skaču kao sinovi divljih bikova.

⁷ Glas Gospodnji seče plamenom ognjenim,

⁸ od glasa Gospodnjeg pustinja se bolno previja,
pred Gospodom se pustinja Kadis od boli previja.

⁹ Od glasa Gospodnjeg, košute prerano mlade svoje na svet donose,
a i šume on ogoljuje.

U hramu njegovom svi govore: „Slava Bogu!”

29:3-9 U ovoj strofi dominira „glas Gospodnji”. Izgleda da se ovo može shvatiti na dva načina.

1. Gospod (YHWH) stvoritelj, up. stihove 3,10 (up. 1. Mojs 1; Ps 93)
2. Gospod (YHWH) Bog oluje i darivalac kiše (up. stihove 3-9, tj. nasuprot tvrdnjama o bogu koji se zvao Val)

Primetite kako je opisan Gospodnji (YHWH) glas (stihovi 4-9).

1. silan (BDB 470)
2. veličanstven (isti koren u stihu 2b, BDB 214)
3. kedrove lomi (GLAGOL, BDB 990, KB 1402 ponovljeno u stihu 5)
4. od njega Livan i Sirion (tj. Mt. Hermon, up. 5. Mojs 3:9) skaču
5. seče plamenom ognjenim (up. Ps 18:12,14)
6. od njega se pustinja bolno previja (GLAGOL, BDB 296, KB 297, ponovljeno u stihu 8)
7. košute prerano mlade svoje na svet donose
8. šume on ogoljuje (BDB 362 I)

Važno je da se setimo da je izgovorena reč bila veoma značajan i sveprisutan teološki koncept drevnih Jevreja.

1. stvaranje izgovorenom rečju – 1. Mojs 1
2. moć Božje izgovorene reči – Isa 14:24; 25:1; 45:23; 46:10; 55:11; 59:21; Mt 24:35
3. Mesija je opisan kao „Reč” u Jn 1:1-5,14; Otk 19:13
4. slika Mesije koji se vraća sa jezikom kao dvoseklim mačem – Otk 1:16; 2:12

29:6 „Livan i Sirion” Ovo su geografske reference koje se odnose na područje severno od Obećane hananske zemlje. Ova reč „Sirion” se retko koristi za planinu Hermon (up. 5. Mojs 3:9). Zbog ovoga i zbog jasnog konteksta i slika „oluje”, mnogi savremeni stručnjaci smatraju da je ovaj Psalam obrada nekadašnje himne hananskom bogu oluje (Val). *Ras Šamra* tekstovi pojašnjavaju mnoge nejasne slike iz SZ kroz hanansku mitologiju. Hebrejski autori su često koristili opise paganskih bogova kao opise i nazive za Gospoda (YHWH). Znali su da je On jedan i jedini istiniti Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7).

Za dobru kratku analizu drevne kosmologije vidite IVP *Rečnik biblijskih slika (Dictionary of Biblical Imagery)*, str. 169-174.

29:9a Isti GLAGOL (BDB 296, KB 297) koji je preveden kao „previja” u stihu 8 (dva puta), sada je upotrebljen za rađanje laneta (up. Jov 39:1), kao i za Sarin porođaj u Isa 51:2.

Ukoliko bismo želeli da održimo sinonimni paralelizam između stihova 29:9b i 29:5b, morali bismo promeniti reč „košuta” (MT, UBS tekstualni projekat ovom prevodu daje oznaku „B”) u reč „hrast” (up. TEV, NJB, isti suglasnici, menjaju se samo samoglasnici). Neki ovo čine da bi pokušali da održe moguć ukršteni obrazac.

NET Biblija (str. 885 #21) predlaže promenu reči „šume” u „planinske koze” da bi se održao sinonimni paralelizam između stihova 9a i 6. JPSOA u napomeni daje opciju „ovce prerano mlade svoje na svet donose” (BDB 362 II).

29:9c Posledica svih ovih dela (tj. fizički rezultat snažne oluje) jeste da svi u Njegovom hramu govore: Slava Bogu! Gospod (YHWH) stvoritelj nam daje izobilje u poljoprivredi dajući nam kišu u pravo vreme. Stvoritelj je i Održavatelj! (Vidite dobar članak na temu „promisao” u IVP rečniku *Rečnik biblijskih slika (Dictionary of Biblical Imagery)*, str. 681-683.)

NJB stavlja stih 9c kao početak stihova 10-12.

NSP: PSALAM 29:10-11

¹⁰ Gospod vlada nad vodama potopa,

Gospod sedi kao car doveka.

¹¹ Gospod će dati snagu narodu svome.

Gospod će mirom blagosloviti narod svoj.

29:10 Ova reč „car” nije deo prvog nego drugog reda. Potop se odnosi (1) na 1. Mojs 6-9 (up. 1. Mojs 6:17) ili (1) na prvobitno stvaranje (up. 1. Mojs 1:2).

Koncept Gospoda (YHWH) kao cara potiče iz 1. Sam 8:7. On je naveden kao teološka izjava u Ps 10:16 i ovde. Slika koju vidimo je Gospod (YHWH) koji sedi na prestolu (up. Ps 2:4; 113:5, i sliku u Isa 6) ili da ima skiptar.

▣ „vlada... sedi kao car” (NASB „je sedeo kao car... sedi kao car”) GLAGOL „sedeti” ili „sedi kao car (BDB 442, KB 444) doveka” je tema koja se ponavlja (up. 2. Mojs 15:18; Ps 9:7; 10:16; 29:10; 66:7; 145:13; 146:10; Jer 10:10; Plač 5:19).

▣ „nad vodama” Ovaj PREDLOG ukazuje na

1. moć i autoritet nad vodama haosa (LXX)
2. Gospod (YHWH) na nebu je iznad nebeskih voda (tj. kiše), iznad oblaka (up. 1. Mojs 1:6-7; Ps 148:4)

Ovaj termin „potop” (BDB 550) upotrebljen je samo u 1. Mojsijevoj i ovde u Ps 29:10.

29:11 Zato što je Gospod (YHWH) car, Njegov narod je bezbedan. Njegova obećanja će se sigurno ispuniti. Njegov plan za budućnost će se sigurno ostvariti!

Čak i u sred „oluje”, kada moći prirode deluju tako zastrašujuće, Gospodnji (YHWH) narod je u miru (up. Mt 8:23-27; 14:22-33)! Isus je takođe pokazao svoju božansku moć nad vetrom i talasima!

PSALAM 30

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Zahvalnost za spas od smrti	Blagoslov odgovorene molitve	Zahvalnost za isceljenje	Molitva zahvalnosti	Zahvalnost nakon smrtne opasnosti
<u>MT uvod</u> „Pisma povodom svečanosti useljenja u dvor.” Davidov Psalam.				
30:1-5	30:1-3 30:4-7	30:1-3 30:4-7	30:1-3 30:4-5	30:1-3 30:4-5
30:6-9	30:8-10	30:8-10	30:6-7 30:8-10	30:6-7 30:8-9
30:10-12	30:11-12	30:11-12	30:11-12	30:10-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

Uvod iz MT nije originalan (tj. nije deo DSS Psalama). Očigledno je da je dodan kasnije (up. Uvod u Psalme 7, 60). Ne smatram da su ovi uvodi nadahnuti (vidite Glison L. Arčer (Gleason L. Archer), *Enciklopedija biblijskih poteškoća (Encyclopedia of Bible Difficulties)*, str. 243), stoga ih ne komentarišem.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 30:1-5

¹ Uzvisivaću te, Gospode, jer si me podigao i nisi dao da neprijatelji moji nada mnom likuju.

² Gospode, Bože moj, k tebi sam zavapio i ti si me izlečio.

³ Gospode, dušu si moju iz groba izveo, sačuvao si me u životu, da u jamu ne siđem.

⁴ Pесmom slavite Gospoda, vi koji ste mu verni,
upućujte hvalu svetom imenu njegovom,
⁵ jer gnev njegov samo tren traje,
a milost njegova čitavog života.
Veće nam može plač doneti,
ali jutro donosi radosno klicanje.

30:1-5 Psalmist uzvisuje i slavi Gospoda (YHWH) zato što ga je izbavio od smrti.

30:1 „Uzvisivaću te” Ovaj GLAGOL (BDB 926, KB 1202, *Polel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV) ima dva osnovna značenja.

1. uzvisiti (ovde se odnosi na Gospoda (YHWH)), up. 2. Mojs 15:2; Ps 34:3; 99:5,9; 107:32; 118:28; 145:1; Isa 25:1
2. uzdići (odnosi se na hvaljenje Gospoda (YHWH)), up. 2. Sam 22:47; Ps 18:46; 21:13; 46:10; 57:5,11

Gospod (YHWH) je hvaljen zato što je delovao.

1. On je podigao (BDB 194, KB 222, *Piel* PERFEKAT) psalmistu, stih 1 (ovaj termin je korišten za izvlačenje vode iz izvora i moguće je da se odnosi na božansko spasenje iz jame, up. 30:4).
2. nije dao da psalmistini neprijatelji nad njim likuju (BDB 33, KB 38, *Qal* PARTICIP), up. Ps 25:2; 41:11.
3. izlećio ga je (BDB 750, KB 1272, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*), stih 2.
4. izveo je njegovu dušu iz groba (BDB 748, KB 828, *Hiphil* PERFEKAT), stih 3.
5. sačuvao ga je u životu (BDB 310, KB 309, *Piel* PERFEKAT), stih 3.

30:2 „Gospode” Ovo je jedan od dva najčešća naziva za Boga Izraela (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1).

1. *Jahve* (YHWH) – Bog kao spasitelj, Bog saveza, up. 1. Mojs 2:4
2. *Elohim* – (NSP: „Gospode, Bože moj”) Bog kao stvoritelj i održavatelj sveukupnog života na ovoj planeti, up. 1. Mojs 1:1

Primetite da ovaj Psalam počinje sa jednim nazivom (stih 2), a završava sa drugim (stih 12). Ovo je tipično za hebrejski literarni stil (tj. *inclusio*).

POSEBNA TEMA: DA LI JE ISCELJENJE BOŽIJI PLAN ZA SVA DOBA

Iznenaduje me što nisu svi koji su izlećeni u NZ istovremeno i „spaseni“ (tj. poverovali u Hrista i stekli večni život). Fizičko isceljenje je slaba zamena za duhovno spasenje. Čuda su korisna samo ako nas približavaju Bogu. Svi ljudi žive u palom svetu. Loše stvari se dešavaju. Bog često odlučuje da ne interveniše, ali to ništa ne govori o Njegovoj ljubavi i brizi. Pazite da ne očekujete da Bog izvrši čudo za svaku potrebu u ovom sadašnjem zlom dobu. On je suveren i mi ne znamo sve implikacije bilo koje određene situacije.

Ovde bih voleo da navedem moje beleške iz komentara na 2. Tim 4:20 o Pavlu i fizičkom isceljivanju (vidite: www.freebiblecommentary.org):

“Toliko mnogo pitanja želimo da postavimo novozavetnim piscima. Jedna tema o kojoj svi vernici misle jeste fizičko isceljenje. U Delima (up. Dap 19:12; 28:7-9) Pavle može da leći, ali se čini da to ne može ovde i u 2. Kor 12:7-10 i Fil 2:25-30. Zašto su samo neki izlećeni, a ne svi i da li postoji vremenski period za isceljenja koji je sada završen?

Ja čvrsto verujem u natprirodnog, saosećajnog Oca, koji nas je isceljivao i još uvek isceljuje i fizički i duhovno, ali zašto je ovaj aspekt isceljivanja naizgled prisutan, a zatim očigledno odsutan? Ne mislim da je to povezano sa ljudskom verom, jer je Pavle sigurno imao veru (up. 2. Kor 12). Verujem da su isceljenja i čuda potvrđivala istinitost i pouzdanost evanđelja, što još uvek čine u delovima sveta gde se ono

objavljuje. Međutim, verujem da Bog želi da mi živimo po veri, a ne po onome što vidimo. Takođe, često se fizičke bolesti dozvoljavaju u životima vernika

1. kao privremena kazna za greh;
2. kao posledica života u palom svetu; i
3. kao sredstvo za duhovni rast vernika.

Moj problem je to što nikad ne znam koje od toga je u pitanju! Moja molitva da se u svakom slučaju ostvari Božja volja nije nedostatak vere, nego iskren pokušaj da pustim milostivom, saosećajnom Bogu da u svakom životu sprovede svoju volju.”

Ovo su moji zaključci:

1. Lečenje je značajan aspekt službe Isusa i apostola.
2. Njegova primarna svrha je bila da potvrdi radikalno novu poruku o Bogu i Njegovom carstvu.
3. Ono pokazuje Božju ljubav prema ljudima koji pate.
4. Bog se nije promenio (Mal 3:6), On još uvek deluje u ljubavi, u lečenju (svi duhovni darovi su i dalje tu, up. 1. Kor 12:9,28,30).
5. Postoje primeri da nisu izlečeni oni koji su imali snažnu veru (knjižica koja mi je pomogla u ovoj oblasti je *Bolest evanđelja zdravlja i bogatstva (The Disease of the Health, Wealth Gospel)*, čiji autor je Gordon Fi (Gordon Fee).
 - a. Pavle, 2. Kor 12:7-10
 - b. Trofim, 2. Tim 4:20
6. Rabini su verovali da su bolest i greh povezani (up. Jn 9:2; Jak 5:13-18).
7. Novi savez ne garantuje isceljenje. Ono nije deo otkupljenja koje je opisano u Isa 53:4-5 i u Ps 103:3, gde je isceljenje slika opraštanja (vidite Isa 1:5-6, gde je bolest metafora za greh).
8. Prava je misterija zašto su neki izlečeni, a drugi nisu.
9. Moguće je da je isceljivanje, iako je prisutno u svim dobima, znatno pojačano u Isusovo vreme; ono će se ponovo pojačati neposredno pre Njegovog povratka.

Savremeni autor koji mi je pomogao da shvatim da je moja lična denominacijska tradicija omalovažila delovanje Duha, posebno u čudima, jeste Gordon Fi (Gordon Fee). On ima nekoliko knjiga, ali dve koje su mi se svidеле i koje se bave ovom temom su:

1. *Pavle, Duh i Božji ljudi (Paul, the Spirit, and the People of God)*
2. *Božje osnažujuće prisustvo: Sveti Duh i Pavlova pisma (God's Empowering Presence: The Holy Spirit and the Letters of Paul)*

Kao i kod većine biblijskih pitanja, ovde imamo dva ekstrema. Moramo živeti u svetlosti koju imamo u ljubavi, ali ostati otvoreni da primimo još više svetlosti od Biblije i Duha.

▣ „ti si me izlečio” Vidite sledeću posebnu temu.

30:3 „groba... jamu” Ova dva termina (sinonimni paralelizam) se odnose na grob ili na mesto gde su mrtvi. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? kod Ps 1:6.

Primetite da se u ovom Psalmu koristi antitetičan paralelizam. On pokazuje, na veoma stvarne načine, „dva puta” iz Ps 1.

Za dobru kratku analizu reči „jama” vidite IVP *Rečnik biblijskih slika (Dictionary of Biblical Imagery)*, str. 646-647.

30:4

SSP	verni njegovi
NSP, NRP	vi koji ste mu verni
DK	sveci Njegovi

Ovaj PRIDEV (BDB 339) je nastao od IMENICE *hesed* (BDB 338), koja označava saveznu odanost (Vidite posebnu temu kod Ps 5:7).

1. Odanost Boga; On je veran svojim saveznicima.
2. Odanost vernih sledbenika; oni moraju biti poslušni i istrajno ispunjavati svoje savezne obaveze.

Ovo je postao čest naziv u Psalmima za odane savezne sledbenike (tj. Ps 4:3 i mnogi drugi). Nekoliko prevoda (TEV, NJB) tumači 30:4-5 kao odvojenu strofu koja podstiče verne sledbenike da se pridruže u hvaljenju Gospoda (YHWH), (vidite podelu paragrafa na početku ovog Psalma).

U ovom kontekstu, oni su pozvani da

1. pesmom slave Gospoda (YHWH) – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
2. da mu upućuju hvalu – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV

SSP, NSP, NRP **imenu**
DK **ime**

MT koristi IMENICU „sećanje” ili „spomen” (BDB 271, up. Os 12:5). Ovde se odnosi na Gospodnji (YHWH) milostivi karakter i moćna dela kojima pomaže svom narodu (up. Ps 6:5; 30:5; 97:12; 102:12; 111:4; 145:7). Ovde imamo hebrejski koncept imena, ali ne i reč. Oba se pojavljuju u paralelnim stihovima Ps 135:13 i Isa 26:8. Takođe primetite fokus na „spomen-ime” u 2. Mojs 3:15.

30:5 Ovaj stih opisuje čudesnost milosti prema palom čovečanstvu (antitetičan paralelizam). Uprkos padu sveta, Gospod (YHWH) neće dozvoliti da edensko zajedništvo između Njega i ljudi bude zauvek prekinuto. Postoje posledice za greh i pobunu, ali Božjom milošću, posredovanom verom odanog sledbenika (up. Ef 2:8-9), postoje i oprostaj i obnova (up. Ps 103:8-14; Isa 54:7-8)! Jedina stalna posledica je neverovanje. To je neoprostiv greh (vidite sledeću posebnu temu).

Prva dva reda stiha 30:5 ne sadrže GLAGOLE. Struktura VREMENA naglašava teološku poruku: „gnev njegov samo tren traje, a milost njegova čitavog života”!

AB (str. 182) ukazuje da se „čitav život” (BDB 213) odnosi na „večan život”, zbog Ps 21:4. Međutim, Ps 91:16 je uobičajena starozavetna upotreba ove reči, i odnosi se na ovaj život.

Još samo jedna misao o „gnevu” u ovom kontekstu. SZ je video vezu između greha i bolesti (up. Jak 5:13-18). Čini se da Isus menja ovo viđenje u Jn 9:1-12. Kada bi nam Bog sudio za naš greh svi bismo bili bolesni i umirali bismo. Prelepa istina je da mi zaslužujemo „gnev”, ali primamo milost, blagodat i ljubav! Međutim, mi nismo izlečeni (vidite posebnu temu kod 30:2)! Ipak, On je sa nama u svim našim patnjama (up. Rim 8:18-25; 2. Kor 4:17).

▣ „**gnev njegov**” Ovaj koren (BDB 60) je povezan sa rečju „nos” (tj. crveno lice) ili sa rečju „frktanje” (izražavanje ljudske emocije bez reči ali sa zvukom). Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK) kod Ps 2:4-6

POSEBNA TEMA: GREH KOJI VODI U SMRT

A. Hermeneutička pitanja

1. tačno tumačenje se mora zasnivati na istorijskom okruženju 1. Jovanove
 - a. prisustvo gnostičkih lažnih učitelja (vidite POSEBNA TEMA: GNOSTICIZAM)
 - (1) „Kerintovi“ gnostici su verovali da je čovek Isus primio duh Hrista na krštenju i da ga je duh Hrista napustio pre njegove smrti na krstu (up. 1. Jn 5:6-8)
 - (2) „Doketisti” su verovali da je Isus božanski duh, a da nije ljudsko biće (up. 1. Jn 1:1-3)
 - (3) Gnostici iz drugog veka, čije stavove vidimo iz sačuvanih spisa, imali su dva shvatanja ljudskog tela
 - (a) pošto je spasenje istina otkrivena umu, ljudsko telo je nevažno za duhovnu oblast. Stoga, može imati sve što želi. Ovi gnostici se najčešće opisuju kao libertanci ili antinomijanci.
 - (b) druga grupa je zaključila da pošto je telo samo po sebi zlo (tj. po grčkom pogledu

- na svet), sve telesne želje treba ugušiti. Ovo su „asketski“ gnostici.
- b. ovi lažni učitelji su napustili crkvu (up. 1. Jn 2:19), ali je njihov uticaj ostao!
2. tačno tumačenje mora biti povezano sa književnim kontekstom cele knjige
 - a. poslanica 1. Jn je pisana da bi se opovrgla lažna učenja i osnažili pravi vernici
 - b. ova dva cilja možemo videti u testu prave vere
 - (1) test doktrine
 - (a) Isus je zaista bio čovek (up. 1. Jn 1:1-3; 4:14)
 - (b) Isus je zaista Bog (up. 1. Jn 1:2; 5:20)
 - (c) ljudi su grešni i odgovorni pred svetim Bogom (up. 1. Jn 1:6,10)
 - (d) ljudima je oprošteno i opravdani su pred Bogom zbog
 - i. Isusove smrti (up. 1. Jn 1:7; 2:1-2; 3:16; 4:9-10,14; 5:6-8)
 - ii. vere u Isusa (up. 1. Jn 1:9; 3:23; 4:15; 5:1,4-5,10-12,13)
 - (2) praktičan (pozitivan) test
 - (a) život u poslušnosti (up. 1. Jn 2:3-5; 3:22,24; 5:2-3)
 - (b) život u ljubavi (1. Jn 2:10; 3:11,14,18,23; 4:7,11-12,16-18,21)
 - (c) Hristoliki život (bez greha, up. 1. Jn 1:7; 2:6,29; 3:6-9; 5:18)
 - (d) život pobede nad zlom (up. 1. Jn 2:13,14; 4:4; 5:4)
 - (e) život prebivanja u Reči (up. 1. Jn 1:10; 2:14)
 - (f) život sa Duhom (up. 1. Jn 3:24; 4:4-6,13)
 - (g) odgovorene molitve (up. 1. Jn 5:14-15)
 - (3) praktičan (negativan) test
 - (a) život u grehu (up. 1. Jn 3:8-10)
 - (b) život u mržnji (up. 1. Jn 2:9,11; 3:15; 4:20)
 - (c) život u neposlušnosti (up. 1. Jn 2:4; 3:4)
 - (d) ljubav prema svetlu (up. 1. Jn 2:15-16)
 - (e) poricanje Hrista (poricanje Oca i Sina, up. 1. Jn 2:22-23; 4:2-3; 5:10-12)
 3. tačno tumačenje mora biti povezano sa određenim temama iz samog teksta (up. 1. Jn 5:16-17)
 - a. Da li se termin „brat“ iz 1. Jn 5:16 odnosi na obe grupe - na one koji čine i one koji ne čine greh koji vodi u smrt?
 - b. Da li su prestupnici bili članovi crkve (up. 1. Jn 2:19)?
 - c. Koji je značaj sledećih karakteristika teksta:
 - (1) reč „greh“ nema član
 - (2) glagol „videti“ je u kondicionalnoj rečenici trećeg tipa, u kojoj je glagol u konjunktivu aorista
 - d. Kako mogu molitve jednog vernika (up. Jak 5:15-16) obnoviti večan život, *zōē*, grešnika koji se nije pokajao?
 - e. O kojoj vrsti greha govori 1. Jn 5:17 (o grehu koji vodi ili o grehu koji ne vodi u smrt)?

B. Teološke poteškoće

1. Da li bi trebalo da tumač pokuša da ovaj tekst poveže sa
 - a. „neoprostivim“ grehom iz evanđelja (vidite POSEBNA TEMA: NEOPROSTIV GREH)
 - b. grehom „otpadništva“ iz Jev 6 i 10

Čini se da je kontekst 1. Jovanove paralelan sa neoprostivim grehom fariseja u Isusovo vreme (up. Mt 12:22-37; Mk 3:22-29), kao i sa nevernim Jevrejima iz Jev 6 i 10. Sve tri grupe (fariseji, neverni Jevreji i gnostički lažni učitelji) jasno su čule evanđelje, ali su odbile da veruju Isusu Hristu.
2. Da li savremena denominacijska pitanja mogu biti teološki okvir za shvatanje ovog teksta?

Evangelizam prekomerno naglašava početak hrišćanskog iskustva i zanemaruje trajni životni stil sa dokazima prave vere. Naša savremena teološka pitanja bi zaprepastila prvovekovne hrišćane. Mi želimo „sigurnost“ na osnovu nekoliko odabranih biblijskih tekstova izvučenih iz konteksta, u skladu sa našim logičkim zaključcima i denominacijskim sklonostima. Naša teološka pitanja, strukture i karakteristike odražavaju naše nesigurnosti. Želimo više

informacija i objašnjenja nego što Biblija daje, tako da naše sistematske teologije uzimaju samo male delove Pisma a zatim oko njih pleću složene mreže logičnih, zapadnih, specifičnih doktrina!

Isusove reči iz Mt 7 i Mk 7 bile su prikladne za ranu crkvu! Isus je tragao za učenicima, ne za odlukama, za dugoročnim životnim stilom vere, ne za kratkotrajnom emotivnom verom (up. Mt 13:10-23; 28:18-20; Jn 8:31-59). Hrišćanstvo nije izolovan čin iz prošlosti, nego trajno pokajanje, vera, poslušnost i istrajnost. Hrišćanstvo nije putna karta do neba, koju smo kupili u prošlosti, niti osiguranje koje smo platili i koje nas štiti od sebičnog, bezbožnog života! Vidite POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA.

3. Da li se greh koji vodi u smrt odnosi na fizičku smrt ili na večnu smrt? Jovanova upotreba reči *zōē* u ovom kontekstu ukazuje na večnu smrt. Da li je moguće da Bog vraća kući (fizička smrt) decu koja greše? Implikacije ovog konteksta su da (1) molitve drugih vernika i (2) lično pokajanje prestupnika, zajedno mogu obnoviti vernika, ali ako on nastavi sa grešnim životom u zajednici vernika, posledica može biti „preveremen“ ili ran fizički odlazak iz ovog života (up. *Kada kritičari pitaju (When Critics Ask)*, Norman Gajzler (Norman Geisler) i Tomas Hau (Thomas Howe), str. 541)

NSP: PSALAM 30:6-9

⁶ U spokoju svom rekao sam:

„Nikad neću posrnuti.”

⁷ Gospode, po milosti svojoj goru si moju u snazi utvrdio.

Okrenuo si lice svoje, i smeten sam postao.

⁸ Gospode, tebe sam zvao;

Gospoda sam za milost usrdno molio.

⁹ Kakva je korist od krvi moje kad u jamu siđem?

Hoće li te prah hvaliti? Hoće li on o istini tvojoj govoriti?

30:6-9 Čini se da ova strofa ukazuje na ispunjenje saveznih obećanja iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 28. Gospod (YHWH) je želeo da Njegov narod napreduje da bi svetu pokazao Njegov karakter. Psalmist, kao odani sledbenik, objavljuje šta je Gospod (YHWH) učinio za njega.

1. dao mu je spokoj
2. dao mu je stabilnost (tj. „nikad neću posrnuti”)
3. dao mu je snagu (tj. slika gore; LXX koristi termin „veličanstvenost”)
4. odgovorio je na njegove molitve
5. zaštitio ga je od smrti da bi on mogao da hvali Gospodnju (YHWH) odanost (BDB 54)

AB (str. 182) vidi ovu strofu kao upozorenje protiv greha prevelikog pouzdanja. UBS priručnik (str. 282) je vidi kao opis njegovih neprikladnih iskustava iz prošlosti. Međutim, ja preferiram pouzdanje iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 28. *Priručnik* tvrdi da ovaj Psalam, kao i Ps 29, ima ukršten obrazac. Ukoliko je to istina, sredina ukrštanja bi trebalo da sadrži osnovnu istinu. Ali primetite da bi u tom slučaju sredina bila stih 6, za koji i UBS priručnik i AB kažu da je neprikladno iskustvo. Ne može oboje biti istina!

30:7b Nije jasno kako se stih 7b uklapa sa stihom 7a,c. Dva GLAGOLA (PERFEKTI) opisuju svršeno stanje.

1. okrenuo si lice svoje – BDB 711, KB 771, *Hiphil* PERFEKAT, „lice” se odnosi na lično prisustvo, on je osećao da ga je Gospod (YHWH) napustio, da nije dostupan, da ne čuje njegove molitve.
2. smeten (BDB 96, KB 111, *Niphal* PARTICIP. ovaj termin znači „uznemiren”, „poražen” ili „zastrašen”, up. Jov 4:5; 23:15; Ps 6:4; 83:18; 90:7; 104:29; Isa 13:8; 21:3; Jer 51:32; Jez 26:18) sam postao (BDB 224, KB 243, *Qal* PERFEKAT).

JPSOA vidi stih 7b kao kontrast stihu 8, Gospod (YHWH) je utvrdio psalmistinu snagu kao goru, ali kada je Gospod (YHWH) sakrio svoje lice, psalmist je postao „smeten”. On je stoga pozvao Gospoda

(YHWH) molitvom (stih 8). Samo blagostanje, čak i savezno (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 28) nije dovoljno! Potreban nam je Bog! Potrebno nam je Njegovo prisustvo i zadovoljstvo! Stvoreni smo (up. 1. Mojs 1:26-27; 3:8) da bismo bili u zajedništvu sa Bogom. Ništa, ništa drugo ne može ispuniti ovu potrebu!

30:9 Ovo su dva retorička pitanja koja, u kontekstu, očekuju da je odgovor na njih „ne”.

▣ „**prah**” Ovo (BDB 779) je figurativni opis smrti (up. Ps 22:15,19; Isa 26:19; 29:4) ili Šeola/jame. Ljudi su sačinjeni od gline/praha (up. 1. Mojs 2:7) i u prah se vraćamo kada umremo (up. 1. Mojs 3:19).

▣ „**Hoće li te prah hvaliti?**” U SZ je smrt bila svesno postojanje, ali bez govora (up. Ps 6:5; 88:11-12; 115:7; Prop 9:10; Isa 38:18-19).

▣ „**istini tvojoj**” (NASB: „**odanosti**”) Ovo je reč „amen” (BDB 54); vidite posebnu temu kod Ps 12:1. Gospod (YHWH) je odan (BDB 54) i veran (BDB 338) svom savezu. On je nepromenljiv (up. Mal 3:6; Ps 102:27; Jak 1:17; vidite i Jev 13:8). Mi, verni sledbenici, imamo nadu zbog nepromenljivog, milostivog Gospodnjeg (YHWH) karaktera.

NSP: PSALAM 30:10-12

¹⁰ Čuj, Gospode, i smiluj mi se.

Gospode, budi moj pomoćnik.

¹¹ Ti si tugu moju u igranje pretvorio,
skinuo si kostret moj i veseljem me opasao,

¹² da bi te celo moje biće pesmom hvalilo i da ne bi ćutalo.

Gospode, Bože moj, doveka ću tebe hvaliti.

30:10-12 Ova strofa počinje sa tri molitvena zahteva (IMPERATIVA).

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
2. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
3. budi moj pomoćnik (BDB 740, KB 810) – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERATIV

Primitite kako Gospodnji (YHWH) odgovor utiče na psalmistu.

1. pretvara njegovu tugu u igranje
2. skida njegov kostret i opasuje ga veseljem („veselje” je poetičan način da se opiše suprotnost kostretu, tj. praznična odeća)
3. njegovo celo biće ne ćuti i pesmom hvali Gospoda (YHWH)
4. on će ga doveka hvaliti

30:11 „kostret” On je nošen kao znak žaljenja.

POSEBNA TEMA: RITUALI ŽALJENJA

Izraelci su izražavali tugu zbog smrti voljene osobe, zbog ličnog kajanja, kao i zbog grupnih prekršaja, na nekoliko načina:

1. cepanjem odeće, 1. Mojs 37:29,34; 44:13; Sud 11:35; 2. Sam 1:11; 3:31; 1. Car 21:27; Jov 1:20
2. nošenjem kostreta, 1. Mojs 37:34; 2. Sam 3:31; 1. Car 21:27; Jer 48:37
3. izuvanjem cipela, 2. Sam 15:30; Isa 20:3
4. stavljanjem ruku na glavu, 2. Sam 13:19; Jer 2:37
5. stavljanjem prašine na glavu, IsNav 7:6; 1. Sam 4:12; Nem 9:1
6. sedenjem na zemlji, Plač 2:10; Jez 26:16 (ležanjem na zemlji, 2. Sam 12:16); Isa 47:1
7. udaranjem u grudi, 1. Sam 25:1; 2. Sam 11:26; Naum 2:7
8. oplakivanjem, 1. Sam 25:1; 2. Sam 11:26
9. povređivanjem tela, 5. Mojs 14:1; Jer 16:6; 48:37

10. postom, 2. Sam 1:12; 12:16,21; 1. Car 21:27; 1. Dne 10:12; Nem 1:4
 11. pevanjem tužbalice, 2. Sam 1:17; 3:31; 2. Dne 35:25
 12. čupanjem ili brijanjem kose, Jer 48:37
 13. brijanjem brade, Jer 48:37
 14. prekrivanjem glave ili tela, 2. Sam 15:30; 19:4
- Ovo su bili spoljašnji pokazatelji unutrašnjih osećanja.

30:12 „da bi te celo moje biće pesmom hvalilo” Doslovan prevod za „moje biće” je „slava” (BDB 458). Isti suglasnici formiraju i reč „jetra”. UBS tekstualni projekat (str. 209) ukazuje da bi se ovo moglo shvatiti

1. kao da se odnosi na samog psalmistu (tj. suština njegovog bića – jetra) ukoliko se upotrebi ovaj termin (LXX, NKJV, NRSV, TEV, JPSOA)
2. kao VOKATIV, „O Slavo”, što bi se odnosilo na Gospoda (YHWH)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li Bog leči sve odane sledbenike?
2. Objasnite zašto je 5. stih toliko značajan.
3. Da li je 6. stih pozitivna ili negativna izjava?
4. Kako su povezani stihovi 9 i 12?

PSALAM 31

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam žalbe i hvale <u>MT uvod</u> „Upravitelju.” Davidov Psalam.	Gospod, utočište u nevoljama	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Molitva poverenja u Boga	Molitva u teškim vremenima
31:1-5	31:1-2	31:1-2	31:1-2	31:1-2a 31:2b-3
	31:3-5	31:3-5	31:3-5	31:4-5b 31:5c-7a
31:6-8	31:6-8	31:6-8	31:6-8	31:7b-8
31:9-13	31:9-13	31:9-10 31:11-13	31:9-10 31:11-13	31:9 31:10 31:11 31:11c-12 31:13
31:14-18	31:14-18	31:14-18	31:14-18	31:14-16 31:17-18
31:19-22	31:19-20 31:21-22	31:19-20 31:21-22	31:19-20 31:21-22	31:19 31:20 31:21-22
31:23-24	31:23-24	31:23-24	31:23-24	31:23-24

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. U mnogim Psalmima autor traži da ga Bog izbavi od neprijatelja. Pitamo se
 1. ko su ti neprijatelji?
 2. zašto psalmist toliko često oseća da je ostavljen?
 3. da li je većina ovih Psalama napisana u istom periodu života psalmiste (verovatno Davida)?

- B. Psalmist se suočava sa nekoliko stvari.
1. sa ličnim grehom i njegovim mentalnim i fizičkim posledicama (up. 31:1-12)
 2. sa ličnim napadima
 - a. neprijatelja
 - b. bližnjih
 - c. poznanika
- C. Dela njegovih neprijatelja su ovako opisana
1. potajno su mu namestili mrežu u koju je upao, stih 4
 2. pokušavaju da ga navedu da slavi idole, stih 6
 3. kleveću ga, stihovi 11,13,20
 4. drugima govore protiv njega, stihovi 13,20
 5. progone ga, stih 15
 6. imaju lažljive usne, stih 18
 7. oholo govore, stih 18
- D. Mnogi/većina Psalama u prvoj knjizi ima slične teme i rečenice. Ovo može ukazivati na nepoznat plan uređivača ili sakupljača. Struktura svake knjige Psalama je svesno kreirana (vidite uvod u Psaltir), ali mi danas nismo sigurni na osnovu čega.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 31:1-5

¹ **Gospode, ti si utočište moje.**

Ne daj da se ikada postidim.

U pravednosti svojoj izbavi me.

² **Prigni k meni uho svoje. Izbavi me brzo.**

**Budi mi kamena tvrđava,
tvrda kula mog spasenja.**

³ **Jer si ti stena moja i tvrđava moja,
zbog imena svoga vodi me i usmeravaj.**

⁴ **Izvadi me iz mreže koju su mi potajno namestili,
jer si ti tvrđava moja.**

⁵ **U tvoje ruke poveravam duh svoj.**

Ti si me otkupio. Gospode, Bože istine.

31:1-5 Primitite veoma ličan način na koji se autor obraća Gospodu (YHWH). Primitite brojne lične ZAMENICE. Biblijska vera je lično poverenje u ličnog Boga. Ona se ne tiče pre svega kreda, čak ni moralnog koda, nego ličnog susreta! Taj susret sve menja! Sve drugo je zasnovano na njemu.

▣ Ova strofa sadrži nekoliko molitvenih zahteva.

1. ne daj da se ikada postidim – BDB 101, KB 116, *Qal* KOHORTATIV ; moguće je da je ovaj stih povezan sa Davidovim grehom (up. Ps 32; 51) ili tuđim optužbama protiv njega, up. Ps 25:2-3,20; 31:1,17; 35:26; 69:6; 119:6,46,78,80. Stid ponekad označava da je Gospod (YHWH) napustio tu osobu (up. NIDOTTE, vol. 1, str. 621-627).
2. izbavi me – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERATIV
3. prigni k meni uho svoje – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 71:2; 86:1; 88:2; 102:2
4. izbavi me brzo – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV

5. budi mi kamena tvrđava – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERATIV
6. vodi me – BDB 634, KB 685, *Qal* IMPERATIV
7. usmeravaj – BDB 624, KB 675, *Hiphil* IMPERATIV
8. izvadi me iz mreže – BDB 422, KB 425, *Hiphil* IMPERFEKAT

Njegovi molitveni zahtevi su zasnovani na sledećem

1. on je poverio svoj duh Gospodu (YHWH), stih 5
2. Gospod (YHWH) ga je otkupio, stih 5 (vidite posebnu temu kod Ps 19:14)
3. Gospod (YHWH) je njegova tvrđava, stih 4
4. Gospod (YHWH) je Bog istine/odanosti, stih 5 (vidite posebnu temu kod Ps 12:1)

31:1 „utočište” Ovo ukazuje na utvrđeno, bezbedno i sigurno mesto. Vidite belešku kod Ps 2:12.

▣ „pravednosti” Vidite posebnu temu kod Ps 1:5.

31:2 „kamena” Vidite belešku kod Ps 18:2. Dve različite hebrejske reči su se mogle prevesti kao „kamen”; u stihu 2 – BDB 700; u stihu 3 – BDB 849. Obe se odnose na mesto stabilnosti, zaštite i bezbednosti (up. 5. Mojs 32:4,15,18,30).

31:3 „tvrđava” Vidite belešku kod Ps 18:2.

▣ „zbog imena svoga” Vidite beleške kod Ps 23:3 i 25:11. Ovo predstavlja Gospodnji (YHWH) karakter. Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA kod Ps 9:10b.

31:3-4 Primitite niz IMPERFEKATA koji govori o neprekidnim, trajnim radnjama.

1. vodi me – BDB 634, KB 685, *Hiphil* IMPERFEKAT
2. usmeravaj – BDB 624, KB 675, *Piel* IMPERFEKAT
3. izvadi me – BDB 422, KB 425, *Hiphil* IMPERFEKAT

31:4 „mreže” Ovo je bilo sredstvo za lov (BDB 440). Mreža je postala simbol za povređivanje ili hvatanje ljudi (up. Ps 9:15; 10:9; 35:7-8; 57:6; 140:5).

31:5 „U tvoje ruke poveravam duh svoj” Isus je ovo citirao na krstu neposredno pre svoje smrti (up. Lk 23:46).

Ovaj GLAGOL (BDB 823, KB 955, *Hiphil* IMPERFEKAT) ima široko semantičko polje. Ovde označava trajno poverenje. Ovo poverenje se zasniva na tome ko Bog jeste (tj. „Bog istine”, „odani Bog”), a ne na psalmistinim zaslugama.

▣ „ruke” Vidite posebnu temu kod Ps 7:3-4.

▣ „duh” Ovo je hebrejska reč *ruah* (BDB 924). Ona ovde označava nevidljivu životnu silu koja je povezana sa Božjim činom kojim je udahnuo život u Adama u 1. Mojs 2:7. Kada ova sila napusti telo, to telo odlazi na mesto gde su mrtvi (Šeol, vidite posebnu temu kod Ps 1:6). Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: DAH, VETAR, DUH (SZ)

Hebrejski termin *ruach* (BDB 924) i grčki termin *pneuma* mogu imati značenje „duh”, „dah”, ili „vetar” (vidite POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI) Duh se često povezuje sa stvaranjem (up. 1. Mojs 1:2; Jov 26:13; Ps 104:30). SZ ne definiše precizno odnos između Boga i Božjeg Duha (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO). U Jov 28:26-28; Ps 104:24 i Pri 3:19; 8:22-23 Bog koristi „mudrost” (BDB 315, imenica ženskog roda, up. Pri 8:12) da sve stvori. NZ kaže za Isusa da je bio Božji izvršilac u stvaranju (up. Jn 1:1-3; 1. Kor 8:6; Kol 1:15-17; Jev 1:2-3). Kao i u otkupljenju, isto tako su i u stvaranje uključene sve tri

NSP: PSALAM 31:6-8

⁶ Mrzim one koji poštuju bezvredne, ništavne idole.

Ja se u Gospoda uzdam.

⁷ Veseliću se i radovati milosti tvojoj,

jer si ti pogledao na nevolju moju;

ti poznaješ teskobu duše moje,

⁸ nisi me dao u ruke neprijateljima.

Noge si moje na čistinu postavio.

31:6-8 U ovoj strofi dominiraju PERFEKTI koji označavaju dovršenu radnju ili stanje.

1. mrzim one koji poštuju bezvredne, ništavne idole – BDB 971, KB 1338, *Qal* PERFEKAT. Snaga psalmistinih zahteva Gospodu (YHWH) da sudi zasniva se na njegovom pogledu na svet (tj. on vidi svet kao Gospodnje (YHWH) sredstvo). Mrzi one koji krše ili zanemaruju Gospodnji (YHWH) savez. LXX glasi „ti mrziš...”.
2. on se uzda u Gospoda (YHWH) – BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEKAT; ova tema se ponavlja, up. Ps 4:5; 13:5; 25:2; 26:1; 28:7; 31:6,14; 52:8; 56:3,4,11; 91:2. Ako je „strah od Gospoda (YHWH) početak znanja” (up. Pri 1:7), onda je poverenje nužno da bismo ga lično poznavali.
3. Gospod (YHWH) vidi njegovu nevolju – BDB 906, KB 1157, *Qal* PERFEKAT (up. 2. Mojs 3:7-8)
4. Gospod (YHWH) poznaje njegovu teskobu – BDB 393, KB 390, *Qal* PERFEKAT (vidite posebnu temu kod Ps 1:6)
5. Gospod (YHWH) ga nije dao u ruke neprijateljima – BDB 688, KB 742, *Hiphil* PERFEKAT
6. Gospod (YHWH) je postavio njegove noge na čistinu – BDB 763, KB 840, *Hiphil* PERFEKAT, up. Ps 18:19; 118:5; čistina je suprotnost od uskog mesta/tesnaca, što je idiom za teskobu (up. Ps 4:1; 18:19; 118:5)

31:7 Ovaj stih ima dva *Qal* KOHORTATIVA.

1. veseliću se – BDB 162, KB 189
2. radovati – BDB 970, KB 1333

SSP **ljubavi**
NSP, DK, NRP **milosti**

Svi prevodi pokušavaju da izraze suštinu moćne savezne IMENICE, *hesed*. Ona označava neraskidivu Božju posvećenost savezu. Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

NSP: PSALAM 31:9-13

⁹ O Gospode, smiluj mi se, jer sam u teskobi.

Od jada je oslabilo oko moje, duša moja i utroba moja.

¹⁰ Jer od tuge moje život mi se kraju bliži,

i od uzdisanja godine moje.

Zbog prestupa moga snage mi ponestaje,

i kosti su moje oslabile.

¹¹ Svim neprijateljima svojim ruglo sam postao,

bližnjima svojim ruglo veliko,

i užas za poznanike svoje.

Kad me napolju vide, beže od mene.

¹² Zaboravljen sam kao da sam mrtav, nema me u srcima;
postao sam kao posuda razbijena;
¹³ jer od mnogih zao glas čujem,
strah je posvuda.

**Kad se kao jedan skupljaju na mene,
smišljaju kako da uzmu dušu moju.**

31:9-13 Ova strofa koristi delove ljudskog tela da opiše psalmistinu uznemirenost (BDB 865 II).

1. oko (BDB 744), stih 9, up. Ps 6:7; 38:10
2. duša (BDB 659), stih 10 (tj. *nephesh*, vidite belešku kod Ps 3:2)
3. utroba (BDB 105), stih 10
4. kosti (BDB 782), stih 10

Stres (kao i greh, up. stih 10c; Ps 32, 51) ima svoje fizičke manifestacije

1. tuga
2. uzdisanje
3. nestanak snage
4. slabljenje kostiju (GLAGOL, BDB 799, KB 898, *Qal* PERFEKAT, upotrebljen je dva puta u ovom kontekstu, u stihovima 9 i 10 i na samo još jednom mestu u SZ, up. Ps 6:7)

Savremena medicina sve više shvata povezanost između uma i tela. Oni su celina (up. stih 12).

31:11 Klevetanje i teskoba sa sobom nose fizičke posledice, ali isto tako i društvene.

1. neprijateljima i bližnjima svojim ruglo sam postao
2. užas za poznanike svoje sam postao
3. oni beže od mene
4. kao da sam mrtav, nema me u srcima (zaboravljen sam)

31:13 Ovaj stih opisuje dela njegovih protivnika.

1. kleveću ga (tj. sledeći red glasi „strah je posvuda”)
2. govore protiv njega
3. smišljaju (BDB 273, up. Ps 37:12) kako da mu oduzmu život (paralela sa #2)

Kada to vidimo, IMPERATIV „Gospode, smiluj mi se” iz 9. stiha ima smisla!

NSP: PSALAM 31:14-18

¹⁴ Ali ja se u tebe uzdam, Gospode.

I govorim: „Ti si moj Bog.”

¹⁵ Dani su moji u ruci tvojoj.

Izbavi me iz ruku neprijatelja mojih i od onih što me progone.

¹⁶ Neka zasja lice tvoje nad slugom tvojim.

Spasi me milošću svojom.

¹⁷ Gospode, ne daj da se postidim, jer tebe prizivam.

Nek se zli postide, nek zamuknu u grobu.

¹⁸ Nek zaneme usne lažljive,

koje protiv pravednika neobuzdano,

oholo i prezirno govore.

31:14-18 Ova strofa ima brojne emfatične molitvene zahteve koji se zasnivaju na

1. psalmistinom pouzdanju u Gospoda (YHWH), (*Qal* PERFEKAT, up. stih 6), stih 14
2. Gospod (YHWH) je njegov Bog, stih 14
3. njegov život je u Gospodnjim rukama, stih 15

Ovo su zahtevi.

1. izbavi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 7:2; 18:17; 22:20; 31:2; 39:8; 51:14;
2. 59:1; 69:14; 109:21; 119:170; 120:2; 142:6; 143:9; 144:7,11; ovo je krik iz srca odanog sledbenika, spas od duhovnih, mentalnih i fizičkih aspekata života u palom svetu
3. neka zasja lice tvoje nada mnom – BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERATIV, up. 4. Mojs 6:25-26; Ps 4:6; 67:1; 80:3,7,19; 119:135
4. spasi me milošću svojom – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, često se koristi u Psalmima
5. ne daj da se postidim – BDB 101, KB 116, *Qal* KOHORTATIV
6. nek se zli postide – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
7. nek zamuknu u grobu – BDB 198, KB 226, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
8. nek zaneme usne lažljive – BDB 47, KB 57, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

31:15 „Dani su moji u ruci tvojoj” Odani sledbenici veruju da Bog ima predskazanje i kontrolu nad vremenom i večnošću. Ništa ga ne može iznenaditi (up. Jov 14:5,16; 28:24; 31:4; 34:21; Ps 139:1-16, posebno 16. stih).

31:17 Primetite kontrast.

1. psalmist se obraća Bogu
- 2-3. zli su zanemeli (tj. mrtvi) ili govore arogantno, sa ponosom, i prezirom. Možete videti kakvi su ljudi po tome što govore (up. Mt 12:35-37). Jezik otkriva srce!

NSP: PSALAM 31:19-22

¹⁹ Kako je velika dobrota tvoja

koju čuvaš za one koji te se boje!

I koju pokazuješ prema onima koji kod tebe utočište traže,

pokazuješ je pred sinovima ljudskim.

²⁰ Na skrovito mesto u blizini svojoj sklonićeš ih od zavera ljudskih.

U kolibi svojoj sakrićeš ih od jezika svadljivih.

²¹ Neka je blagoslovljen Gospod,

jer mi je u opkoljenom gradu pokazao divnu milost svoju.

²² A ja sam se mnogo uplašio i rekao:

„Istrebiće me ispred očiju tvojih.”

A ti si čuo glas mojih usrdnih molbi kad sam za pomoć tebi vapió.

31:19-22 Ova strofa opisuje Gospodnju (YHWH) „dobrotu” (BDB 375, up. Ps 145:7). Ovu strofu verovatno treba shvatiti kao ono što se dešava nakon što je Gospod (YHWH) odgovorio na psalmistine molitvene zahteve sa početka Psalma.

1. ona se čuva za one koji se boje Gospoda (YHWH).
2. ona je namenjena onima koji traže utočište u Gospodu (YHWH).
3. Gospod (YHWH) skriva svoje ljude
 - a. na skrovito mesto u svojoj blizini
 - b. u kolibu
4. Gospod (YHWH) je psalmisti pokazao divnu milost svoju.
5. Gospod (YHWH) je čuo njegove molbe.

31:19 „pred sinovima ljudskim” Ne samo da Gospod (YHWH) štiti i brani, nego i pokazuje naš

poseban odnos sa Njim pred našim neprijateljima (up. Ps 23:5).

31:20 Skrovito mesto je unutrašnja (ili u dubini) svetinja u hramu/tabernaklu (up. Ps 27:5). To je bilo posebno mesto gde je manifestovano Gospodnje (YHWH) lično prisustvo (tj. kovčeg svedočanstva).

31:21 „u opkoljenom gradu” Iako nam nije poznato istorijsko okruženje ovog Psalma, čini se da je ovaj izraz metaforičan. On opisuje osobu koja oseća da je okružena zlim, pokvarenim, lažljivim ljudima. Iako psalmist oseća da ga je Gospod (YHWH) napustio, On veruje da ga On čuje i da će mu pomoći. UBS tekstualni projekat (str. 213) ovoj verziji daje oznaku „A” nasuprot verziji „u nevoljama”, upotrebljenoj u NEB.

JPSOA prevodi ovaj izraz kao opis zbog čega Gospod (YHWH) treba da bude „blagoslovljen”, 31:21a. On je snažan i nepromenljiv (tj. „opkoljen grad”). Jevrejska studijska Biblija ovo povezuje sa Gospodom (YHWH) kao „kamenom tvrđavom”, „tvrdom kulom spasenja”, „stenom” (tj. kamenom) i „tvrđavom” iz 31:2-3 (str. 1316).

31:22 „Istrebiće me ispred očiju tvojih” Jevrejska studijska Biblija (str. 1316) tumači ovaj izraz kao da je njegovo značenje „odsustvo iz hrama” (tj. 2. Dne 26:21, gde se iste reči koriste za Oziju koji nije smeo da uđe u hram zato što je imao gubu). *Niphal* oblik ovog GLAGOLA (BDB 173, KB 202) upotrebljen je samo ovde u SZ.

NSP: PSALAM 31:23-24

²³ **Volite Gospoda, svi koji ste mu verni.**

**Gospod čuva one koji su mu verni,
a punom merom vraća svima koji oholo postupaju.**

²⁴ **Budite hrabri, i neka je jako srce vaše,
svi vi koji Gospoda čekate.**

31:23-24 Kao što je često u Psalmima, poslednja strofa je

1. upozorenje
2. opomena
3. grupna molitva

U ovom slučaju je drugo. Prvi GLAGOL u oba stiha je IMPERATIV u MNOŽINI.

1. volite Gospoda (YHWH) – BDB 12, KB 17, *Qal* IMPERATIV; obično se ovaj GLAGOL koristi za Gospodnju (YHWH) ljubav ili u JEDNINI za psalmistinu ljubav
2. budite hrabri – BDB 304, KB 302, *Qal* IMPERATIV; sledi ga sinonim, BDB 54, KB 5, *Hiphil* ZAPOVEDNI (hebrejski paralelizam)

31:23 „one koji su mu verni” Ovo se odnosi na verne sledbenike (up. Ps 30:4; 37:28; 50:5), ne na anđele (up. Ps 29:1).

▣ Iskustva u životu (i nakon života)

1. vernih – BDB 52 I
2. onih koji oholo postupaju – BDB 793 I, KB 889, *Qal* PARTICIP KONSTRUKT BDB 144 su upoređena.
3. čuva – BDB 665, KB 718, *Qal* PARTICIP
4. punom merom vraća – BDB 1022, KB 1521, *Piel* PARTICIP

31:24 Kakva prelepa opomena za verne sledbenike (up. Ps 27:14; 37:34; 62:5; 130:5; Isa 25:9)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je psalmist u takvim problemima?
2. Navedite fizičke i društvene posledice greha.
3. Objasnite „stid“ u starozavetnom kontekstu.
4. Da li je 21. stih doslovan ili metaforičan?
5. Zašto Psalmi koje je pisao pojedinac toliko često završavaju sa porukama za grupu?

PSALAM 32

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Blagoslov oprostaja i pouzdanja u Boga <u>MT uvod</u> „Davidov Psalam.“ Maskil	Radost zbog oprostaja	Zahvalnost za isceljenje	Priznanje i oprostaj	Iskreno priznanje greha
32:1-2	32:1-2	32:1-2	32:1-2	32:1-2
32:3-7	32:3-5	32:3-4 32:5	32:3-4 32:5	32:3-4 32:5
	32:6-7	32:6-7	32:6-7	32:6-7
32:8-11	32:8-9	32:8-9	32:8-9	32:8 32:9
	32:10-11	32:10-11	32:10-11	32:10 32:11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Zbog uvoda iz MT mnogi stručnjaci veruju da ovaj Psalam, kao i Psalam 51, opisuje Davidov greh (tj. seksualni odnos sa Vitsavejom i ubistvo Urije, up. 2. Sam 11), skrivanje (up. 2 Sam 12) i oprostaj (tj. iako su posledice njegovog greha uništile njegovu porodicu). U Rim 4:7-8 Pavle citira 32:1-2 (LXX) kao da se odnosi na Davida. To je sigurno moguće, ali može imati i šire implikacije i svrhu (up. MNOŽINE u stihu 11). Greh i njegove posledice su zajednički za sve ljude (up. Rim 1:8-3:18), čak i za savezni narod (up. Rim 7; 1. Jn 1:5-10).
- B. Psalmistini fizički problemi su bili Božja milostiva dela, na taj način On nije dozvolio grešnoj saveznoj osobi da ostane u svojoj pobuni (up. Jev 12:7-13). Hvala Bogu, greh ima posledice, a milostivi Bog želi odnos sa nama i pored njih. Gde se pokazao greh, blagodat se pokazala u još većoj meri (up. Rim 5:20).
- C. Možemo videti koliki značaj imaju određeni koncepti, događaji i teme u određenoj kulturi

po tome koliko reči postoji za njih. Očigledno je da je Izraelu bila značajna tema pobuna protiv saveza (up. 1. Car 8), kao i oprostaj za nju. Postoje brojne reči za greh i pobunu.

- D. Moguće je da je Ps 31 i Ps 32 spojio urednik ili sastavljač, zato što oba govore o fizičkim posledicama greha (up. Ps 31:9-10; 32:3-4).
- E. NASB studijska Biblija (str. 769) daje zanimljivu teoriju o akterima.
1. dijalog između Davida i Gospoda (YHWH) u tabernaklu, stihovi 1-2
 2. David se obraća Gospodu (YHWH) dok ga slušaju okupljeni vernici, stihovi 3-7
 3. sveštenik se obraća Davidu u Gospodnje (YHWH) ime, stihovi 8-10
 4. David se obraća okupljenim vernicima, stih 11
- F. Ovaj Psalam naglašava
1. ljudsku grešnost
 2. Božji milostivi karakter
 3. kako grešan čovek može biti prihvaćen od svetog Boga (tj. priznanjem)
- Pavlova upotreba Ps 32:1-2 u Rim 4, gde on govori o starozavetnim primerima „opravdanja po blagodati zbog vere” (up. Rim 3:21-31; Gal 3; Ef 2:8-9), otkriva da je ovo kontekst u kojem je tema spomenuta u SZ, ali je ona razvijena i prioritizovana u NZ. Ovo je suština primanja oprostaja, iako se ne spominje mehanizam za taj oprostaj (tj. Hristovo evanđelje). Ipak, ovde se jasno vidi milostiva, blagodatna dostupnost Gospodnjeg (YHWH) oprostaja (tj. „oprošten” i „pokriven”).
- Ako Gospod (YHWH) može oprostiti Davidu, može oprostiti i vama! Primite oprostaj kroz priznanje i pokajanje! Zatim stojte s oproštenjem u obećanjima!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 32:1-2

¹ Srećan je onaj kome je prestup oprošten,
kome je greh pokriven.

² Srećan je čovek kome Gospod ne uračunava krivicu,
i u čijem duhu nema prevare.

32:1 Ovaj termin „srećan” (BDB 80, up. Ps 1:1, u Psalmima je upotrebljen 26 puta od ukupno 45 puta), često se koristi u Mudrosnoj literaturi i opisuje vernog sledbenika.

1. Jov 5:17; Ps 94:12 – onaj koga Bog ukorava
2. Ps 1:1 – onaj koji proučava Božju reč i živi u skladu sa njom
3. Ps 2:12 – onaj kome je Bog utočište
4. Ps 32:1-2 – onaj čiji greh je oprošten
5. Ps 40:4; 84:12; Pri 16:20 – onaj koji se uzda u Gospoda (YHWH)
6. Ps 41:1-3; Pri 14:21 – onaj koji brine o siromašnima
7. Ps 80:6 – onaj čija snaga je u Gospodu (YHWH)
8. Ps 89:12 – onaj koji se raduje Božjem licu
9. Ps 119:2 – onaj koji traži Boga svim srcem i drži se Njegovih opomena
10. Ps 112:1; 128:1 – onaj koji se boji Gospoda (YHWH) i hoda Njegovim putevima
11. Ps 146:5 – onaj kome Bog pomaže
12. Pri 3:13 – onaj koji mudrost nađe
13. Pri 8:32,34 – onaj koji se drži Božjih puteva i sluša Boga
14. Pri 28:14 – onaj koji oseća strahopoštovanje
15. Pri 29:18 – onaj koji se drži zakona

Pavle citira prva dva stiha ovog Psalma iz LXX u Rim 4:7-8 kada daje primer Davida kao čoveka koji je blagoslovljen zato što je njegov greh oprostjen.

Primitite različite reči koje su upotrebljene da opišu pobunu protiv Gospoda (YHWH), (up. stih 5).

1. prestup – BDB 833, KB 981; označava svesno kršenje Božje volje (tj. saveza)
2. greh – BDB 308, KB 306; označava promašivanje (BDB 306) postavljene mete, takođe ne zbog neznanja, nego namerno
3. krivica – BDB 730, KB 799; zlodelo, greh (#1,2,3 pojavljuju se zajedno u 2. Mojs 34:7; 3. Mojs 16:21; Jov 12:23; ovde; Isa 59:12; Jez 21:24; Dan 9:24)
4. prevara – BDB 941, KB 636; ovo znači izdaja, podmuklost, obmana (up. Ps 52:2; 101:7; 120:2-3)

UBS priručnik navodi da psalmist namerno koristi naizmenično MUŠKI i ŽENSKI ROD (dva puta) da ukaže na potpunost (str. 303).

Gospodnji (YHWH), (primitite PARTICIPE u PASIVU) oprostaj se opisuje kao pravednost koja je data grešnicima zbog Gospodnje (YHWH) milosti i njihovog pokajanja (ovo je teološki koncept pripisane pravednosti [up. BDB 362, KB 359, 1. Mojs 15:6; Rim 4:3; Gal 3:6]).

1. oprostjen (doslovno „podignut i odnet“) – BDB 669, KB 724, *Qal* PASIVNI PARTICIP, up. 2. Mojs 32:32; 34:7; 4. Mojs 14:18,19; Mih 7:18; istu reč u negaciji imamo u 2. Mojs 23:21; IsNav 24:19; Jov 7:21; Isa 2:9
2. pokriven (tj. skriven, teološki koncept iz Isa 38:17; 43:25; Mih 7:19) – BDB 491, KB 487, *Qal* PASIVNI PARTICIP

Rezultat je osoba u kojoj nema prevare (up. Jn 1:47). Ovo ne označava bezgrešnost, nego pokajanje.

32:2 „čovek“ Ovo je hebrejska reč *Adam* (BDB 9). Na početku 1. Mojs (1. Mojs 1-3) odnosi se na Adama, prvog stvorenog čoveka, ali kasnije počinje da se odnosi na čovečanstvo u celini.

NSP: PSALAM 32:3-7

³ Kad sam ćutao, kosti su se moje sasušile od jecanja moga po ceo dan.

⁴ Jer me je dan i noć ruka tvoja pritiskala.

Nestalo je životnog soka u meni kao da sam na letnjoj žezi.

⁵ Na kraju sam ti priznao greh svoj i krivicu svoju nisam prikrio.

Rekao sam: „Priznaću Gospodu prestupe svoje.“

Ti si oprostio krivicu greha mojih.

⁶ Zato će se tebi moliti svako ko ti je veran dok se još možeš naći.

Bujice voda mnogih njega ni dotaći neće.

⁷ Ti si zaklon moj, ti ćeš me od teskobe štiti.

Okružićeš me radošću spasenja svoga.

32:3-7 Ova strofa upoređuje dva moguća odnosa prema grehu.

1. ćutanje, skrivanje
 - a. njegove kosti su se sasušile, up. Ps 31:9-10
 - b. ceo dan jeca
 - c. njegov životni sok (BDB 545, up. 4. Mojs 11:8; ovde se koristi za telesne tečnosti) je nestao (NET Biblija predlaže ispravku u „moje uništenje“, str. 888 #29)
2. priznanje, otkrivanje
 - a. Gospod (YHWH) oprašta onima koji su krivi za greh (up. 2. Mojs 34:7; 4. Mojs 14:18; Ps 85:2)
 - b. vraća osećaj bezbednosti
 - c. Gospod (YHWH) ponovo postaje zaklon
 - d. Gospod (YHWH) štiti od teskobe
 - e. on je okružen radošću Božjeg spasenja

Postoji igra reči sa Gospodnjom rukom, u osudi je ona teška (stih 4; Ps 38:2; 39:10; Jov 23:2), ali ga nakon priznanja ona štiti (stihovi 6-7).

32:4,5,7 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

32:5 „Priznaću” Ovaj GLAGOL (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV) je upotrebljen sa veoma retkim značenjem radi paralelizma između prvog i drugog reda. Obično ovaj GLAGOL u *Hiphil* formi znači „hvaliti”, ali postoji nekoliko situacija u kojima je njegovo značenje očigledno „priznati”.

1. u 1. Car 8:33,35; 2. Dne 6:24,26 znači „hvaliti Gospodnje (YHWH) ime”
2. ovde i u Pri 28:13, kontekst ukazuje na značenje „priznati greh”

32:6 „dok se još možeš naći” Ovaj višeznačni izraz se može shvatiti na nekoliko načina.

1. postoji određeno/prikladno vreme za pokajanje (LXX, Vulgata, NKJV)
2. molitva u vreme nevolje (up. 2. Dne 15:4; ispravka, up. NRSV, TEV, NJB)
3. MT glasi „u vreme pronalaska” (up. Ps 103:8-14; Isa 55:6). JPSOA ovo prevodi kao „kada otkriješ [svoj greh]”.

▣ **„Bujice voda mnogih”** Često se voda i bujica koriste kao idiom za nevolju/uznemirenost/napad (up. Ps 69:1; 124:5; 144:7 na najlepší način u Isa 43:2).

32:7 Ovo se odnosi na tabernakl/hram. Pohvalne pesme su pesme za slavljenje ili liturgiju.

NSP: PSALAM 32:8-11

⁸ „Učiniću te razboritim i poučiću te putu kojim treba da ideš.

Savetovaću te, oko će moje biti na tebi.

⁹ Ne budite kao konji ili mazge bez razuma,

kojima žestinu treba obuzdavati uzdom ili ularom pre nego što ti pridu.”

¹⁰ Mnoge su boli onog ko je zao,

a onog ko se uzda u Gospoda, okružuje dobrota.

¹¹ Radujte se Gospodu i veselite se, pravednici!

Kličite radosno, svi koji ste čestitog srca!

32:8-11 Psalmist se obraća sebi (i drugima, stih 5) u ime Gospoda (YHWH). Ovde imamo božanski odgovor, stih 8 (tri KOHORTATIVA)!

1. stih 5, priznaću prestupe svoje – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV (vidite belešku kod 5. stiha)
2. stih 8, učiniću te razboritim – BDB 968, KB 1328, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
3. poučiću te – BDB 434, KB 436, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. savetovaću te – BDB 419, KB 421, *Qal* KOHORTATIV, up. Ps 16:7

32:8 „putu” Ovo je idiom za pobožan život (up. Ps 1:1; 25:8-9).

▣ **„oko će moje biti na tebi”** Ovo je idiom za ličnu brigu i prisustvo (up. 32:18; Ps 34:15 [citiran u 1. Pt 3:12]; Jov 36:7).

Za upotrebu reči „oko” za Gospoda (YHWH) vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFAN JEZIK) kod Ps 2:4-6.

32:9 Ljudi (MNOŽINA) koji ne žele da se pokaju opisani su rečima koje se koriste za buntovne pripitomljene životinje (up. Isa 1:2-3). Palo čovečanstvo živi na životinjskom nivou kojeg karakteriše

stav: „još više za mene po svaku cenu!”

▣ Ponovo kontrast.

1. zli – mnoge boli
2. onaj ko se uzda u Gospoda (YHWH), njega okružuje dobrota (tj. savezna odanost i ljubav), up. 32:7b

▣ „dobrota” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

▣ „okružuje” Ovaj GLAGOL (BDB 685, KB 738, *Poel* IMPERFEKAT) takođe u upotrebljen u 7. stihu za radost spasenja, a ovde za Gospodnju (YHWH) dobrotu (vidite i 5. Mojs 32:10; ovaj PRIDEV je upotrebljen u Ps 34:7; 125:2). Prelep idiom za Gospodnje (YHWH) prisustvo i zaštitu!

32:11 Niz IMPERATIVA u MNOŽINI koji daju upute vernim sledbenicima.

1. radujte se – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERATIV
2. veselite se – BDB 162, KB 189, *Qal* IMPERATIV
3. kličite radosno – BDB 943, KB 1247, *Hiphil* IMPERATIV

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite fizičke probleme povezane sa nepriznatim grehom. Šta znači „priznati”?
2. Kako su povezani Psalam 32 i Psalam 51?
3. Objasnite šta znači stih 6a. Da li postoji vreme za priznanje koje može isteći (tj. određen period u kojem je ova prilika dostupna)?
4. Ko govori u stihovima 8-9?

PSALAM 33

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Stvoritelju i Održavatelju <u>MT nema uvod</u>	Gospodnja superiornost u stvaranju i u istoriji	Himna Bogu kao Stvoritelju i Gospodu istorije	Pesma zahvalnosti	Himna providenju
33:1-5	33:1-3 33:4-5	33:1-3 33:4-5	33:1-3 33:4-5	33:1-3 33:4-5
33:6-12	33:6-7 33:8-9 33:10-12	33:6-7 33:8-9 33:10-12	33:6-7 33:8-9 33:10-12	33:6-7 33:8-9 33:10-12
33:13-17	33:13-15 33:16-17	33:13-17	33:13-15 33:16-17	33:13-15 33:16-17
3:18-22	33:18-19 33:20-22	33:18-19 33:20-22	33:18-19 33:20-22	33:18-19 33:20-22

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. NASB studijska Biblija (str. 770) smatra da je ovaj Psalam deo liturgije.
 1. Levitski hor
 - a. vođa, stihovi 1-3
 - b. hor, stihovi 4-19
 2. okupljeni vernici odgovaraju, stihovi 22-23
- B. Nema naslov u MT (kao i Psalmi 1, 2, 10), ali spominjanje „nove pesme” u 3. stihu ukazuje na neki značajan istorijski događaj. Stihovi 16-17 ukazuju da se ovo verovatno odnosi na vojnu pobjedu.
- C. Zahvalan sam za univerzalni opseg Gospodnjeg (YHWH) plana koji uključuje sve ljude (tj. vidite upotrebu reči „svi” u 33:8,13-15). Primetite šokantnu potvrdu u stihu 5b! U mojim beleškama kod 33:10-12 vidite spisak svih tekstova koji pokazuju da su neznabošci od samog početka deo Gospodnjeg (YHWH) konačnog cilja u savezu.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 33:1-5

¹ Kličite radosno, pravednici, pred Gospodom!

Čestitima dolikuje da upućuju hvale.

² Zahvaljujte Gospodu uz harfu,
svirajte mu na instrumentu s deset žica.

³ Pevajte mu pesmu novu,
svirajte na žicama najbolje što umete, uz radosne poklike.

⁴ Jer je reč Gospodnja ispravna,
i pouzdan je on u svim delima svojim.

⁵ On voli pravednost i pravdu.

Puna je zemlja Gospodnje dobrote.

33:1-5 Prva tri stiha određuju raspoloženje ovog Psalma koji slavi Boga (tj. pet paralelnih IMPERATIVA).

1. kličite radosno pred Gospodom – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERATIV (isti GLAGOL je na kraju Ps 32)
2. zahvaljujte – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV
3. svirajte mu – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
4. pevajte mu – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERATIV
5. svirajte na žicama najbolje što umete (BDB 618, KB 668, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA) uz radosne poklike – BDB 405, KB 408, *Hiphil* IMPERATIV

Stihovi 4 i 5 daju razloge za slavljenje.

1. jer je reč (BDB 182) Gospodnja (YHWH) ispravna (BDB 449)
2. pouzdan (BDB 53, vidite posebnu temu kod Ps 12:1) je On u svim delima svojim
3. On voli pravednost (BDB 842, vidite posebnu temu kod Ps 1:5) i pravdu (BDB 1048, vidite posebnu temu kod Ps 9:5-6)
4. puna je zemlja Gospodnje (YHWH) dobrote (BDB 338, up. Ps 119:64; vidite posebnu temu kod Ps 5:7)

Za mir i bezbednost je nužno da verni sledbenik ima poverenje i pouzdanje u nepromenljiv, milostiv, blagodatni karakter Boga koji je sklopio savez (up. Ps 102:27; Mal 3:6; Jev 13:8)! Bog je najvažniji lik u Bibliji! Ovo je Njegova priča! Ovo je Njegov projekat i plan!

33:2 Spominju se dva žičana instrumenta.

1. harfa (BDB 490) – ona je imala dve do četiri žice. Često je korištena na drevnom Bliskom Istoku. Nju je David svirao caru Saulu da ga umiri (up. 1. Sam 16:16).
2. instrument s deset žica (BDB 614 KONSTRUKT BDB 797). Ovaj instrument je bio deo grupe instrumenata koji su se koristili i za svetovne prilike i za slavljenje (up. 1. Sam 10:5).

33:3 „pesmu novu” Narodi su na drevnom Bliskom Istoku pisali pesme da obeleže značajne događaje i ličnosti (up. 2. Mojs 15; 1. Sam 22). Ta osoba je u ovom slučaju Gospod (YHWH), Stvoritelj (up. Ps 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; 149:1; Isa 42:10; Otk 5:9; 14:3).

NSP: PSALAM 33:6-12

⁶ Rečju Gospodnjom nebesa su stvorena,
i dahom usta njegovih sva vojska njihova.

⁷ Sakuplja vode morske kao da je branu postavio,
uzburkane vode u skladište stavlja.

⁸ Neka se svi na zemlji boje Gospoda.

Neka su u strahu pred njim svi koji na zemlji žive.

⁹ Jer on je rekao, i nastalo je;

on je zapovedio, i postalo je.

¹⁰ Gospod razbija namere naroda,

osujeću je ono što ljudi smišljaju.

¹¹ Namera Gospodnja doveka ostaje,

zamisli srca njegovog iz naraštaja u naraštaj.

¹² Srećan je narod kome je Bog Gospod,

narod koji je on izabrao kao svoje nasledstvo

33:6-12 Ova strofa sadrži dve osnovne istine.

1. Gospod (YHWH) je Stvoritelj, stihovi 6-9 (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7)
2. Gospod (YHWH) ima plan za sve narode, stihovi 10-12 (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2)

33:6 „Rečju Gospodnjom” Ovo sigurno odražava 1. Mojs 1-2 (up. Ps 104). Nadam se da ćete odvojiti malo vremena i pogledati moj egzegetski komentar na 1. Mojs 1-2 na: www.freebiblecommentary.org. Hebrejsko shvatanje stvaranja jeste da se ono dogodilo iz ničega (*ex nihilo*) izgovorenom rečju (*fiat*, up. Ps 33:9; 1. Mojs 1; Ps 148:5; 2. Kor 4:6; Jev 11:3). Ova Božja reč je idiom za Božji um ili volju. Savremeni vernici imaju brojne probleme sa 1. Mojs 1-2. Nova knjiga Džona Voltona (John Walton), *Izgnubljen svet Postanka jedan (The Lost World of Genesis One)*, bila je blagoslov za mene dok sam se mučio sa tim pitanjima.

▣ **„nebesa”** Ovo se odnosi na atmosferu nad zemljom. Drevni ljudi su je doživljavali kao čvrstu kupolu od razapete kože sa otvorima za kišu. Upamtite da Biblija nije „protiv nauke”, ona je „pre nauke”. Ona opisuje stvari koristeći pet ljudskih čula, onako kako one deluju (tj. fenomenološki jezik). Pazite se savremenog zapadnog doslovnog shvatanja. Biblija je knjiga sa drevnog Istoka! Biblija je morala biti Božja reč u svoje vreme da bi mogla biti Božja reč u naše vreme.

Ako vas zanima tema ispravnih principa tumačenja Biblije, vidite moj seminar o tumačenju Biblije (video, audio, pisani tekstovi) na www.freebiblecommentary.org.

▣ **„sva vojska njihova”** Ovo se odnosi na dovršeno stvaranje ove planete (up. 1. Mojs 2:1). Drevni ljudi su smatrali da se nebeska svetla (sunce, mesec, zvezde, planete, komete) kreću preko svoda. Oni nisu bili bogovi, nego deo Gospodnje (YHWH) prelepe fizičke tvorevine. Mislim da je teološka uloga 1. Mojs 1 opovrgavanje vavilonskih bogova, kao što su pošasti iz 2. Mojs 7-11 opovrgavanje egipatskih bogova.

33:7 Postoji nekoliko aspekata povezanih sa temom „vode”.

1. 1. Mojs ne spominje eksplicitno da je Bog stvorio vodu.
2. U mitologiji drevnog Bliskog Istoka slana i slatka voda su predstavljale božanstva. Gospod (YHWH) ih je porazio!
3. Voda postaje sredstvo koje Gospod (YHWH) koristi za sprovođenje kazne i ponovni početak sa Nojem (up. 1. Mojs 6-9).
4. Voda je bila suštinski važna za ljude na drevnom Bliskom Istoku. Oni su razvili kult plodnosti kao način da obezbede redovne prirodne procese (tj. kiša u pravo vreme).

SSP

NSP, NRP

DK

na kup

kao da je branu postavio (kraj prve)

kao u gomilu

MT prevod je „gomila” (BDB 622, גר, up. 2. Mojs 15:8; IsNav 3:13,16; Ps 78:13). Izgleda da se ovo odnosi na 1. Mojs 1:9. UBS tekstualni projekat ovom prevodu daje oznaku „B” (tj. skoro sigurno). NASB sa marginama, NRSV, LXX koriste drugi koren, BDB 609 (up. IsNav 9:4,13; Sud 4:19; Ps 56:8; 119:83).

Akadijski i ugaritski koren, כנר, znači „tegla” ili „boca”.

33:8 Ovaj stih počinje sa dva GLAGOLA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu (tj. „neka...”).

1. neka se svi na zemlji boje Gospoda (YHWH), (BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 67:7)
2. neka su u strahu (BDB 158, KB 185, *Qal* IMPERFEKAT) pred Njim svi koji na zemlji žive (vidite posebnu temu kod Ps 1:2)

Primitite paralelizam. Od Gospoda (YHWH) moramo strahovati, ne od prirode. „Naturalizam” je neprijatelj biblijskoj veri u savremenim zapadnim društvima, univerzum bez Stvaraoca i bez smisla.

33:9 Vidite belešku kod stiha 6.

33:10-12 Teološke izjave o fizičkom stvaranju sada su fokusirane na svrhu tog stvaranja - zajedništvo sa Stvoriteljem (up. 1. Mojs 1:26,27; 3:8).

„Narodi” (tj. neznabošci) nisu nešto čega se Gospod (YHWH) kasnije setio, nego su deo Njegovog plana od početka (up. 1. Mojs 3:15; 12:3; 2. Mojs 19:5; Ps 22:27; 66:1-4; 86:8-10; Isa 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6-12; 45:22-23; 49:5-6; 51:4-5; 56:6-8; 60:1-3; 66:23; Mih 4:14; Mal 1:11; Jn 3:16; 4:42; Dap 10:34-35; 1. Tim 2:4; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Jn 2:1; 4:14). Vidite POSEBNA TEMA: BOBOVE EVANDEOSKE PRISTRASNOSTI.

33:10 „namere” „Namera (BDB 420) Gospodnja doveka ostaje” (up. Jov 23:13; Pri 19:21). Amin!

33:12 Da li je Bog odabrao neke da budu spaseni ili sve? Ovo je teško pitanje koje se tiče Božje suverenosti nasuprot ljudske slobodne volje. Vidite POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM kod Ps 25:12.

Gospodnja (YHWH) ljubav, Njegov plan i namera uključuju Avramove potomke, ali i šire od njih! On želi da ga svi upoznaju (vidite spisak biblijskih tekstova iznad)!

NSP: PSALAM 33:13-17

¹³ **S nebesa Gospod gleda, vidi sve sinove ljudske.**

¹⁴ **Sa utvrđenog mesta na kome prebiva,
posmatra sve koji na zemlji žive.**

¹⁵ **On oblikuje srce svima njima,
zna sva dela njihova.**

¹⁶ **Cara ne spasava vojska velika,
niti čoveka silnog izbavlja snaga velika.**

¹⁷ **Nepouzdana je nada da konj spasenje donosi;
velikom snagom svojom on ne izbavlja.**

33:13-17 Fokus ove strofe je Gospodnja (YHWH) imanencija (up. Ps 14:2; 102:19). On zna šta se dešava na zemlji u životima pojedinaca (up. 2. Mojs 3:7-9; Mt 6:25-34; 10:30; Lk 21:18; Dap 27:34; ista ova slika se nalazi u nekoliko starozavetnih tekstova, tj. 1. Sam 14:45; 2. Sam 14:11; 1. Car 1:52). Životi odanih sledbenika nisu pod kontrolom sreće, sudbine, usuda, nego njima upravlja vera, Bog! Smelo živite za Njega!

Primitite koliko često se reč „svi” (BDB 481) upotrebljava u ovom Psalmu, 33:8a,b, 13b, 14b, 15a,b. Gospod (YHWH) je stvorio sve ljude i On zna za svakoga od njih! Život je dar sa svrhom. Svi ljudi će odgovarati pred Bogom za to kako su brinuli o tom daru!

33:15 Gospod (YHWH) oblikuje (BDB 427, KB 428, *Qal* PARTICIP, up. 1. Mojs 2:7,8,19) sve ljude i zna njihove živote (up. Ps 139). On je pravi sudija zato što zna našu volju, motive, dela i posledice (vidite spisak tekstova na ovu temu kod Ps 28:4).

33:16-17 Ljudski događaji i ljudska istorija nisu slučajni, nego planirani. Gospod (YHWH) koristi čak i zlo za svoje namere. Stvari se ne dešavaju tek tako! Tačnije rečeno, ovo je pali svet i nije sve što se u njemu dešava Gospodnja (YHWH) volja. On dopušta da naši izbori imaju posledice (tj. dobre ili loše). Na zemlju utiče greh čovečanstva (up. 1. Mojs 3; Isa 53:6; Rim 8:18-23). Misterija je veza između

1. Gospodnjeg (YHWH) suvereniteta
2. ljudskih izbora
3. fizičkih dešavanja

Oči vere traže Boga u svim dešavanjima (up. stihove 18-22). Zli traže moć, bogatstvo, zla, nesreće i dobrobit za same sebe! Ljudi ne treba da polažu nadu u vojnu silu (up. Ps 2).

NSP: PSALAM 33:18-22

¹⁸ **Gle, oko je Gospodnje na onima koji ga se boje,**

na onima koji čekaju milost njegovu,

¹⁹ **da bi dušu njihovu od smrti izbavio,**

i da bi ih u vreme gladi u životu sačuvao.

²⁰ **Duša naša Gospoda čeka.**

On je pomoćnik naš i štit naš.

²¹ **Jer zbog njega se srce naše raduje,**

jer se u sveto ime njegovo uzdamo.

²² **Gospode, neka milost tvoja bude nad nama.**

Jer tebe čekamo.

33:18-22 Primitite kako su opisani verni sledbenici.

1. oni koji ga se boje, stih 18
2. oni koji čekaju milost njegovu, stih 18
3. oni čija duša ga čeka, stih 20
4. oni čiji je On pomoćnik i štit, stih 20
5. oni koji mu se raduju, stih 21
6. oni koji se uzdaju u Njegovo sveto ime, stih 21
7. oni koji ga čekaju, stih 22

Gospod (YHWH) će

1. ih videti, stihovi 13-15
2. ih izbaviti (BDB 664, KB 717, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA)
3. ih sačuvati (BDB 310, KB 309, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA)
4. im pomoći (BDB 740) i zaštititi ih (BDB 171)

Primitite kako se na kraju brojnih Psalama koristi MNOŽINA da bi se molitva/hvala proširila sa jednog na sve verne sledbenike.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite imperative iz stihova 1-3 koji se tiču slavljenja muzikom. Zašto je muzika tako značajan deo slavljenja?
2. Kako stihovi 6-9 odražavaju 1. Mojs 1?
3. Objasnite 11. stih svojim rečima.
4. Kako 15. stih odražava 1. Mojs 1:26-28?
5. Da li Gospod ima „oko“?

PSALAM 34

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod daruje i spasava <u>MT uvod</u> Davidov psalam, kad se pred Avimelehom pravio lud, pa ga je ovaj oterao, i on je otišao.	Sreća onih koji se uzdaju u Boga	Zahvalnost za oslobođanje iz nevolje (akrostih)	Hvala Božjoj dobroti	Hvala Božjoj pravdi (akrostih)
34:1-3	34:1-3	34:1-3	34:1-3	34:1 (<i>Aleph</i>) 34:2 (<i>Bet</i>) 34:3 (<i>Gimel</i>)
34:4-7	34:4-7	34:4-10	34:4-7	34:4 (<i>Dalet</i>) 34:5 (<i>He</i>) 34:6 (<i>Zain</i>) 34:7 (<i>Het</i>)
34:8-14	34:8-10		34:8-10	34:8 (<i>Tet</i>) 34:9 (<i>Yod</i>) 34:10 (<i>Kaph</i>)
	34:11-14	34:11-14	34:11-14	34:11 (<i>Lamed</i>) 34:12 (<i>Mem</i>) 34:13 (<i>Nun</i>) 34:14 (<i>Samek</i>)
34:15-18	34:15-16	34:15-18	34:15-18	34:15 (<i>Ain</i>) 34:16 (<i>Pe</i>) 34:17 (<i>Zade</i>) 34:18 (<i>Qoph</i>)
	34:17-18			34:19 (<i>Resh</i>) 34:20 (<i>Shin</i>) 34:21-22 (<i>Taw</i>)
34:19-22	34:19-22	34:19-22	34:19-21	
			34:22	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je u akrostihu. Svaki stih (osim stiha 5, sa dva hebrejska slova) počinje sa sledećim slovom hebrejskog alfabeta, sa 22 slova.
Zanimljivo je da u slučajevima kada je akrostih duži od 22 slova, sledeće slovo je najčešće *Pe*.
- B. Nekoliko primera za akrostihove.
1. Ps 9-10 (nije potpun, dva suglasnika nedostaju, a dva su obrnuta)
 2. Ps 25 (jedan suglasnik nedostaje)
 3. Ps 34 (jedan stih ima dva suglasnika)
 4. Ps 37 (dva stiha počinju sa jednim slovom u nizu)
 5. Ps 111 (dva suglasnika za svaki stih)
 6. Ps 112 (dva suglasnika za svaki stih)
 7. Ps 119 (osam stihova za niz suglasnika)
 8. Ps 145 (nije potpun)
- C. Primitite da se skoro u svakom stihu spominje Gospod (YHWH). Ovaj Psalam je o Gospodu (YHWH). Ljudi ga znaju po
1. Njegovim delima (up. Nem 9)
 2. Njegovim obećanjima (posebno 1. Mojs 12; 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30)
 3. Njegovom savezu (1. Mojs – 5. Mojs)
 4. Njegovom Sinu (Jn 1:1-14; Kol 1:13-16; Jev 1:2-3)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 34:1-3

¹ Blagosiljaću Gospoda u svako doba,
hvala će njegova stalno biti na usnama mojim.

² Dičiće se Gospodom duša moja;
krotki će čuti i radovaće se.

³ Veličajte Gospoda sa mnom,
uzvisujmo svi ime njegovo.

34:1-3 Ovo je strofa svedočenja. Počinje sa KOHORTATIVOM u JEDINI, a završava sa MNOŽINOM. Gospodov karakter i Njegova dela su previše veličanstvena i predivna da ih ne bismo hvalili!

1. blagosiljaću Gospoda (YHWH) – BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV, JEDNINA
2. hvala će Njegova stalno biti na usnama mojim – BDB 926, KB 1202, *Polel* KOHORTATIV, MNOŽINA

Primitite kako je opisano hvaljenje.

1. u svako doba – ovo je značajan podsetnik da treba da hvalimo Gospoda (YHWH) i u dobrim i u teškim vremenima; On se ne menja. Njegova milost je uvek prisutna! Samo se naša perspektiva menja. Vera mora nastaviti da potvrđuje Njegovo prisustvo i hvalu, up. 1. Sol 5:16-18.
2. stalno (BDB 556, up. Ps 35:27; 40:16; 70:4; 71:6) na usnama mojim – hvala ne treba da zavisi od ličnih okolnosti, nego treba da bude uobičajena aktivnost primaoca milosti.
3. krotki (doslovno „u nevolji”, „siromašni” ili „slabi”, BDB 776) će čuti i radovaće se. Svi ljudi imaju zbog čega da hvale Boga!
4. svi – hvala je i individualna i grupna (tj. zajedno, BDB 403), kao i slavljenje. Mi pred njega iznosimo svoje individualne potrebe, kao i naše „zajedničke” potrebe. Jedinstvo i

zajedništvo među vernim sledbenicima drugima hvali Boga i svedoči o Njemu!

34:2 „Dičice se” Hebrejski GLAGOL (BDB 237 II, KB 248, *Hithpael* IMPERFEKAT), u obliku *Hithpael* znači „hvaliti”, „uzdizati” ili „biti hvaljen” (up. 1. Car 20:11; 1. Dne 16:10; Ps 64:11; 105:3; 106:5; Pri 20:14; 25:14; 27:1; Isa 41:16; 45:25; Jer 9:23).

Za teološki koncept „hvaljenja” vidite POSEBNA TEMA: HVALJENJE kod Ps 20:7.

34:3 „Veličajte Gospoda” Ovaj GLAGOL (BDB 152, KB 178, *Piel* IMPERATIV) je zapovest da Bogu izrazimo zahvalnost svog srca svojom hvalom. Pre nego što pokleknemo pred životnim slabostima ili pred teškoćama kroz koje prolazimo, moramo se podsetiti

1. ko je Bog
2. šta je On učinio
3. šta On čini

NSP: PSALAM 34:4-7

⁴ **Tražio sam Gospoda, i on se odazvao, oslobodio me je od svih strahova mojih.**

⁵ **Zablistali su oni koji su gledali u njega, lica se njihova ne mogu postideti.**

⁶ **Nevoljnik je ovaj zavapio, i Gospod ga je čuo. Spasao ga je iz svih nevolja njegovih.**

⁷ **Anđeo Gospodnji ulogoren stoji oko onih koji se Boga boje, i izbavlja ih.**

34:4-7 Ova strofa razvija ideje iz prve. Primitite kako prelazi iz JEDNINE (tj. tražio sam Gospoda (YHWH)) na MNOŽINU (tj. oni koji su gledali u njega), kao i prva strofa.

1. Gospod (YHWH) za psalmistu
 - a. On mu se odazvao – BDB 772, KB 851, *Qal* PERFEKAT
 - b. oslobodio ga je svih strahova – BDB 664, KB 717, *Hiphil* PERFEKAT
2. za druge
 - a. Gospod (YHWH) je čuo, stih 6
 - b. Gospod (YHWH) je spasio nevoljnika
 - c. anđeo Gospodnji (YHWH) ulogoren stoji oko onih koji se Boga boje (up. Zah 9:8; sam Gospod (YHWH) u Ps 125:2)
 - d. Gospod (YHWH) ih izbavlja
3. LXX, sirijski prevodi i prevodi Vulgate navode „tražiti” i „zablistati” kao IMPERATIVE. MT koristi PERFEKTE u 34:5.

Verni sledbenici nikada nisu sami ili izolovani. Njihov verni Bog je uvek prisutan i spreman!

34:7 „Anđeo Gospodnji” Anđeli su sluge otkupljenih (up. 4. Mojs 20:16; Ps 91:11; Isa 63:9; Dan 3:28; 6:22; Mt 18:10; Dap 12:11; Jev 1:14). Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: GOSPODNJI ANĐEO

Očigledno je da se Bog manifestuje fizički u ljudskom obliku u SZ. Pitanje za Trinitarijance je koja od ličnosti Trojstva ispunjava ovu ulogu. Pošto su Bog Otac (YHWH) i Njegov Duh uvek bestelesni, moguće je da su te ljudske manifestacije Mesija pre inkarnacije.

Sledeću listu navodimo kako bismo pokazali sa kojim teškoćama se sreće onaj koji na osnovu susreta sa anđelom pokušava da utvrdi teofaniju.

1. Gospodnji anđeo kao anđeo (često „Njegov anđeo”, „jedan od anđela”, „Anđeo”, „Božji anđeo”, čak i „stub”)
 - a. 1. Mojs 24:7,40

- b. 2. Mojs 23:20-23; 32:34
 - c. 4. Mojs 22:22
 - d. Sud 5:23
 - e. 2. Sam 24:16
 - f. 1. Dne 21:15-30
 - g. Zah 1:12-13
2. Gospodnji anđeo kao teofanija
- a. 1. Mojs 16:7-13; 18:1-33; 22:11,15; 31:11,13; 48:15-16
 - b. 2. Mojs 3:2,4; 14:19 (13:21)
 - c. Sud 2:15; 6:22-24; 13:3-23
 - d. Osija 12:3-4
 - e. Zah 3:1-5
 - f. Dap 7:30,35,38

Samo iz konteksta možemo zaključiti o kojoj opciji se radi.

▣ „onih koji se Boga boje” Ovo je *Qal* AKTIVNI PARTICIP (BDB 431, KB 432) koji opisuje verne sledbenike (up. Ps 15:4; 25:12,14; 31:19; 61:5; 66:16; 103:11; 118:4; 5. Mojs 28:58; Nem 1:11).

NSP: PSALAM 34:8-14

⁸ Ispitajte i vidite da je Gospod dobar;
srećan je čovek kome je on utočište.

⁹ Bojte se Gospoda, svete sluge njegove,
jer oni koji ga se boje ni u čemu ne oskudevaju.

¹⁰ Čak i mladi lavovi imaju malo i gladuju,
a onima koji Gospoda traže nijednog dobra neće nedostajati.

¹¹ Dodite, sinovi moji, slušajte me,
učiću vas strahu od Gospoda.

¹² Koji čovek voli život,
i voleo bi da vidi mnogo dobrih dana?

¹³ Čuvaj jezik svoj od zla,
i usne svoje od prevare.

¹⁴ Kloni se zla i dobro čini,
traži mir i teži za njim.

34:8-14 Zato što je Gospod (YHWH) „dobar” (BDB 373 II), Njegovi verni sledbenici (tj. sveti, BDB 872) moraju da

1. ga ispitaju – BDB 380, KB 377, *Qal* IMPERATIV, up. Jev 6:5
2. ga vide – BDB 406, KB 1157, *Qal* IMPERATIV (Petar ga citira u 1. Pt 2:3 iz LXX)
3. potraže utočište u Njemu – BDB 340, KB 337, *Qal* IMPERATIV
4. ga se boje – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERATIV
- 5,6. dođu (BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV), slušaju (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV) psalmistine reči o strahu od Gospoda (YHWH), stih 11

Rezultati njihovih dela su

1. ni u čemu ne oskudevaju, stih 9b; Ps 23:1
2. nijednog dobra im neće nedostajati, stih 10b; Ps 84:11
3. dug život, stih 12

Ovo je psalmistina lekcija za dug i srećan život.

1. čuvaj jezik svoj od zla, i usne svoje od prevare – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 12:3-4; 15:2-3; 73:8-9; Jak 3:5-12
2. kloni se zla – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 37:27; Isa 1:16

3. dobro čini – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 37:27; Isa 1:17
4. traži mir – BDB 134, KB 152, *Piel* IMPERATIV, up. Mk 9:50; Rim 14:19; 1. Kor 7:15; 2. Kor 13:11; 1. Sol 5:13; Jev 12:14; Jak 3:17-18
5. teži za mirom – BDB 922, KB 1191, *Qal* IMPERATIV, up. isto kao pod #4

Primitite ravnotežu između onoga što Gospod (YHWH) čini za verne sledbenike i onoga što oni sami moraju učiniti za sebe. Postoje izbori i posledice, i pozitivne i negativne (sledeća strofa je delimična lista)!

Petar citira ovaj Psalam u 1. Pt 3.

1. 1. Pt 3:10 – Ps 34:12,13
2. 1. Pt 3:11 – Ps 34:14
3. 1. Pt 3:12 – Ps 34:15-16

On smatra da se ovaj Psalam uklapa u temu koju on naglašava, ujedinjeno zajedništvo (tj. „budite svi složnih misli, saosećajni, puni bratske ljubavi, nežno samilosni, ponizni, ne vraćajte zlo za zlo niti uvredu za uvredu, već, naprotiv, blagosiljajte”, 1. Pt 3:8-9).

34:8 „Gospod dobar” „Dobar” (BDB 373 II) je ključna reč u ovoj strofi (up. 1. Sol 5:15).

1. Gospod (YHWH) je dobar (PRIDEV), stih 8, up. Ps 25:8; 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,29; 145:9; 1. Dne 16:34; Jez 3:11; Jer 33:11; Naum 1:7
2. onima koji Gospoda (YHWH) traže nijednog dobra neće nedostajati (BDB 481 KONSTRUKT BDB 375), stih 10, up. Ps 84:11
3. strah od Gospoda (YHWH) donosi dug i dobar (BDB 373) život, stih 12
4. kloni se zla i dobro (BDB 373) čini, stih 14
5. primetite upotrebu reči „dobro” u Rim 8:28

34:9

SSP, DK **sveti Njegovi**
NSP, NRP **svete sluge**

Ovaj PRIDEV (BDB 872) se može odnositi na

1. Mesiju, Ps 16:3 (Davidovog konačnog potomka)
2. anđele ili nebeski sabor, Jov 5:1; 15:15; Ps 89:5-6,7; Dan 8:13; Zah 14:5
3. verne sledbenike
 - a. sveštenike – 4. Mojs 16:5,7; Ps 106:16 (Aron)
 - b. Levite – 2. Dne 35:3
 - c. proroke – 2. Car 4:9
 - d. Nazireje – 4. Mojs 6:5,8
 - e. Izrael – 2. Mojs 19:6; 3. Mojs 11:44,45; 19:7; 20:7,26; 21:6; 4. Mojs 15:40; 5. Mojs 7:6; 14:2,21; 26:19; 28:9

Ovde se odnosi na verne sledbenike.

34:10

SSP, DK **lavovi**
NSP, NRP **mladi lavovi**

MT koristi reč „lavovi”. Pitanje je „na koga se odnosi ova slika?” Čini se da je najbolje uporediti je sa „krotkima”, „nevoljnicima” ili „siromašnima” (BDB 776) iz stihova 2 i 6.

34:11 „sinovi moji” NASB prevod je „deca”, ali doslovan prevod je „sinovi” (BDB 119). U Mudrosnoj literaturi se za učitelja kaže da je „otac”, a za učenike da su „sinovi” (tj. Pri 1:8; 4:1,10,20; 6:1,20;

NSP: PSALAM 34:15-18

**¹⁵ Oči Gospodnje gledaju pravednike,
i uši njegove čuju vapaj njihov.**

**¹⁶ Lice Gospodnje je protiv onih koji zlo čine,
da bi sa zemlje izbrisao spomen na njih.**

**¹⁷ Gospod čuje kad pravednici ka njemu zavape,
iz svih nevolja njihovih izbavlja ih.**

**¹⁸ Gospod je blizu onih koji su slomljenog srca,
i spasava one koji su skrhanog duha.**

34:15-18 Ova strofa pokazuje rezultate pobožnog i bezbožnog života.

1. pobožan
 - a. oči Gospodnje (YHWH), (prisustvo i briga) gledaju pravednike, stih 15a
 - b. uši Gospodnje (YHWH) čuju vapaj njihov, stihovi 15b,17
 - c. iz svih nevolja njihovih izbavlja ih, stih 17b
 - d. Gospod (YHWH) je blizu onih koji su slomljenog srca, stih 18a
 - e. Gospod (YHWH) spasava one koji su skrhanog duha, stih 18b; Isa 57:15
2. bezbožan
 - a. lice Gospodnje (YHWH) je protiv onih koji zlo čine, stih 16a
 - b. sa zemlje je izbrisao spomen na njih (BDB 503, KB 500, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA), stih 16b; ova slika se odnosi na smrt

U ovoj strofi postoji nekoliko antropomorfizama – upotrebe ljudskog tela da bi se opisao Gospod (YHWH), (vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6).

1. oči
2. uši
3. lice

34:18 „Gospod je blizu” Kako je prelepo ovo obećanje (up. 5. Mojs 4:7; Ps 119:51; 145:18).

Začuđujuće je to što sveti Bog želi zajedništvo sa grešnim ljudima. On nas traži i teži ka nama. On nas je stvorio da bismo bili u zajedništvu sa Njim (up. 1. Mojs 1:26,27; 3:8). Koliko god da stvari postanu loše (tj. oni „koji su slomljenog srca”, up. Ps 147:3; Isa 61:1 i oni „koji su skrhanog duha”, up. Ps 51:17; Isa 57:15), Gospod (YHWH) je blizu vernih sledbenika!

NSP: PSALAM 34:19-22

**¹⁹ Mnoge nevolje ima pravednik,
ali ga iz svih Gospod izbavlja.**

**²⁰ On čuva sve kosti njegove,
nijedna od njih neće se slomiti.**

**²¹ Nevolja će ubiti zloga,
i koji mrze pravednika biće krivi.**

**²² Gospod otkupljuje dušu slugu svojih,
niko kome je on utočište neće biti kriv.**

34:19-22 Ova strofa nastavlja naglasak prethodne, ali ističe različite posledice za pobožne i bezbožne. Dve poslednje strofe su paralelne na drugom nivou.

1. Gospodnja (YHWH) dela prema vernim sledbenicima
 - a. On ih izbavlja iz mnogih nevolja, stih 19
 - b. čuva njihove kosti da se ne slome (tj. slika zdravlja), stih 20

- c. otkupljuje (vidite posebnu temu kod Ps 19:14) svoje sluge, stih 22a
- d. niko kome je On utočište neće biti kriv, stih 22b
- 2. Gospodnja (YHWH) dela prema nevernima
 - a. On će ubiti zloga, stih 21a (up. stih 16)
 - b. oni koji mrze pravednika biće krivi, stih 21b

34:19 O ovom stihu je potrebno izneti dve napomene.

1. Pravedni jesu patili, pate i patiće u ovom palom svetu (up. Ps 37:39; 50:15; Dan 12:1; Mt 5:10-12; Jn 15:18-21; 16:1-3; 17:14; Dap 14:22; Rim 5:3-4; 8:17,18-23; 2. Kor 4:16-18; 6:3-10; 11:23-30; Fil 1:29; 1. Sol 3:3; 2. Tim 3:12; Jak 1:2-4; 1. Pt 4:12-16).
2. Bog je sa njima u tim nevoljama i dok prolaze kroz njih. Ponekad ih On na čudesan način izbavlja, ali često to ne čini (vidite posebnu temu kod Ps 30:2). Njegovo prisustvo je naša najveća potreba i obećanje. On zna kroz šta prolazimo (up. 2. Mojs 3:7).

34:20 Lomljenje kostiju je bilo idiom za Božju kaznu (up. Ps 51:8; Isa 38:13; Plač 3:4). Dakle, to što ni jedna kost neće biti slomljena znači da kazna nije potrebna (tj. osoba je pravedna).

Ovaj stih je citiran u Jovanovom evanđelju (up. Jn 19:36, kao i Zah 12:10 u Jn 19:37) kao proročko predskazanje. Mislim da je tačnije tumačenje da je ovo tipologija. Ps 34:20 nije predskazanje o Mesijinoj smrti nego obećanje zdravlja i dobrostanja vernim sledbenicima.

Problem je u tome što hermeneutička teorija tvrdi da je prvobitna namera nadahnutog autora ono od čega moramo početi sa tumačenjem teksta, u književnim i istorijskom kontekstu. To je sigurno tačno. Međutim, moramo dozvoliti novozavetnim nadahnutim autorima pravo da koriste tipologiju. Mi ne možemo koristiti njihov metod, zato što nismo nadahnuti, ali oni jesu bili nadahnuti. Dakle, u ovakvim slučajevima tačna upotreba je u NZ, čak i onda kada bi ona iznenadila autora iz SZ.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko je „Gospodnji anđeo”? Gde još se on spominje u Psalmima?
2. Kako i zašto je 8. stih dva puta citiran u NZ (Jev 6:5; 1. Pt 2:3)?
3. Zašto autor za svoje slušaoce kaže „sinovi”?
4. Navedite delove ljudskog tela koji su upotrebljeni za opis Gospoda u stihovima 15-17.
5. Šta znači hebrejski idiom „čuvati sve svoje kosti”?
6. Šta su implikacije 19. stiha u palom svetu?
7. Šta reč „duša” znači u SZ?

PSALAM 35

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od neprijatelja <u>MT uvod</u> „Davidov Psalam”	Gospod Osvetnik za svoje ljude	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Molitva pravednika u progonu
35:1-8	35:1-3 35:4-8	35:1-3 35:4-6	35:1-3 35:4-6	35:1-3 35:4 35:5-6
35:9-16	35:9-10 35:11-14	35:7-8 35:9-10 35:11-12 35:13-14	35:7-8 35:9-10 35:11-14	35:7-8 35:9-10 35:11-12 35:13-14
35:17-21	35:15-16 35:17-18 35:19-21	35:15-16 35:17-18 35:19-21	35:15-16 35:17-18 35:19 35:20-25	35:15-16 35:17-18 35:19 35:20-21
35:22-26	35:22-25 35:26	35:22-25 35:26	35:26	35:22-24 35:25-26
35:27-28	35:27-28	35:27-28	35:27-28	35:27 35:28

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovim Psalmom dominiraju
 1. molitveni zahtevi (8 IMPERATIVA) za pomoć Gospoda (YHWH) protiv neprijatelja
 2. JUSIVI (23) koji opisuju šta psalmist želi da se dogodi
 - a. njegovim protivnicima
 - b. onima koji ga podržavaju
- B. U mnogim Psalmima je teško odrediti ko su protivnici. U ovom Psalmu (tj. 35:12-14) je

jasno da su to bliski savezni poznanici. Zbog toga je bol zbog izdaje još snažnija. Međutim, čini se da stihovi 1-8 ukazuju na vojnog protivnika.

- C. Psalam 34 i Psalam 35 su jedini Psalmi gde se spominje „Gospodnji (YHWH) anđeo”. Moguće je da su zbog toga stavljeni jedan pored drugog. Nepoznat je proces selekcije, uređivanja i sakupljanja Psalama, kao i ko je to učinio. Verujemo da je Duh vodio ovaj proces.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 35:1-8

¹ **Gospode, vodi parnicu moju protiv protivnika mojih, ratuj protiv onih koji protiv mene ratuju.**

² **Uzmi mali i veliki štit, ustani i pomoz mi.**

³ **Izvuci koplje i dvoseklu sekiru i dočekaj one koji me progone.**

Reci duši mojoj: „Ja sam spasenje tvoje.”

⁴ **Neka se postide i budu poniženi oni koji gone dušu moju.**

Neka ustuknu i posrame se oni koji mi nevolju smišljaju.

⁵ **Neka budu kao pleva pred vetrom,**

i neka ih anđeo Gospodnji tera.

⁶ **Put njihov neka bude taman i klizav,**

i neka ih anđeo Gospodnji goni.

⁷ **Jer su mi bez razloga potajno jamu s mrežom postavili,**

bez razloga su je iskopali za dušu moju.

⁸ **Neka dođe na njih propast kojoj se ne nadaju,**

i neka se ulove u mrežu koju su sami postavili,

neka ih propast snađe kad u nju padnu.

35:1-8 Ova strofa počinje sa nekoliko molitvenih zahteva (IMPERATIVA) u stihovima 1-3.

1. vodi parnicu – BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERATIV, ova IMENICA se koristi u drugom izrazu (BDB 937)
2. ratuj – BDB 535, KB 526, *Qal* IMPERATIV, ovaj *Qal* PARTICIP se koristi u drugom izrazu
3. uzmi – BDB 304, KB 302, *Hiphil* IMPERATIV (doslovno „uhvati”)
4. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV
5. izvuci – BDB 937, KB 1227, *Hiphil* IMPERATIV, up. 2. Mojs 15:9
6. MT navodi i „približi” – BDB 688, KB 742, *Qal* IMPERATIV (NKJV, LXX, NIV) ali isti suglasnici mogu značiti i „ratne sekire” (Herodot, NASB, NRSV, NJB, JPSOA). UBS tekstualni projekat IMPERATIVU daje oznaku „A”. Hebrejski suglasnici se mogu prevesti kao „ratna sekira”, „koplje”, „bajonet”; ova reč je upotrebljena samo ovde u SZ. Pitamo se o kojim protivnicima psalmist ovde govori.
 1. vojnim ratnicima, stihovi 1-3, 4-6
 2. pravnim protivnicima, stih 11
 3. bliskim prijateljima, stihovi 12-14
7. reci – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERATIV. Primetite kako je ličan ovaj izraz. Psalmist želi da Gospod (YHWH) potvrdi da je On njegov jedini spas, up. Ps 62:2; 89:26. Ako bude bilo spasenja/izbavljenja, ono će poteći od saveznog Boga, Gospoda (YHWH)!

▣ Na početku Ps 35:4-8 psalmist moli Gospoda (YHWH)

1. neka se postide – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM

- smislu, stih 4; Ps 40:14; 70:2; 83:17
2. neka budu poniženi – BDB 483, KB 480, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 4
 3. neka ustuknu – BDB 690, KB 744, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 4
 4. neka se posrame – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 4
 5. neka budu kao pleva pred vetrom – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 5; Jov 21:18; Ps 1:4
 6. put njihov neka bude taman i klizav – BDB 224, KB 243, *Qal* ZAPOVEDNI, stih 6
 7. neka dođe na njih propast kojoj se ne nadaju – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 8
 8. neka se ulove u mrežu koju su sami postavili – BDB 539, KB 530, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 8 (tipičan biblijski preokret uloga; up. Ps 9:15; 31:4; 140:5; 142:3)
 9. neka ih propast snađe kad u nju padnu – BDB 656, KB 709, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 8

▣ Ovako su opisani ovi neprijatelji

1. oni koji gone dušu moju – BDB 134, KB 153, *Piel* PARTICIP, stih 4
2. oni koji mi nevolju smišljaju – BDB 362, KB 359, *Qal* PARTICIP, stih 4
3. oni koji su mi bez razloga potajno jamu s mrežom postavili – BDB 380, KB 377, *Qal* PERFEKAT, stih 7
4. oni koji su bez razloga iskopali jamu za moju dušu – BDB 343, KB 340, *Qal* PERFEKAT, stih 7 (primetite da je ovo naglašeno ponavljanjem)

35:2 „mali i veliki štit” Ovo (BDB 857, KB 1037 i BDB 171, KB 545) su dve vrste štitova. BDB definiše jedan od njih (BDB 857) kao veliki štit koji prekriva celo telo, ali ne opisuje veličinu drugog. Pretpostavlja se da su vojnici nosili oba u bitku (ili su ih nosili njihovi pomoćnici). Stoga, jedan je bio za strele i koplja (prekrivao je celo telo), a drugi se nosio u ruci za direktnu borbu (manji, BDB171; NIDOTTE, vol. 2, str. 846).

35:3 „me progone” Ovaj termin (BDB 922, KB 1191, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) se često koristi u Psalmima za agresivne neprijatelje (up. Ps 7:1,5; 31:15; 71:11; 109:16; 119:84,86). Može označavati

1. vojni progon
2. lovački progon
3. metafora za agresivno suprotstavljanje

35:5-6 „anđeo Gospodnji” Anđeli su bili sprovodioci zaštite u Ps 34:7, ali ovde sprovode kaznu. Neki bi mogli reći je Biblija kao drevna knjiga, nastala pre nauke, sujevna oko onoga što se ne vidi i ne može objasniti. Sigurno je tačno da u njoj postoje misterije, ali ako je za nas Biblija jedinstveno otkrivenje jedinog istinitog Boga, onda moramo prihvatiti i njen pogled na svet, koji uključuje i vezu između vidljivog i nevidljivog sveta. Tačno kako, kada, gde i ko je povezan ovom vezom nije poznato. Često je teško znati razliku između književne upotrebe (koja se koristi za postizanje efekta) i doslovne upotrebe (tj. anđeoske intervencije ili aktivnosti). Ovde imamo dva klišeja – sve ima anđeosku komponentu ili ništa nema anđeosku komponentu. Mi živimo po veri i biblijskom otkrivenju. Različite ličnosti prelaze sa jedne na drugu stranu.

Život je često „taman” i „klizav” (up. Ps 73:18), ali Gospod (YHWH) hoda dolinom guste tame sa onima koji se uzdaju u Njega (up. Ps 23:4; 107:14). Život se često opisuje figurativnim jezikom kao koraćanje ili putovanje. Prav, ravan, gladak put je slika dobrog života, dok je taman i klizav put sa preprekama i neravninama slika problema.

NSP: PSALAM 35:9-16

**⁹ A duša moja neka se veseli Gospodu,
neka se raduje zbog spasenja koje pruža.**

¹⁰ Neka sve kosti moje kažu:

**„O Gospode, ko je kao ti, koji izbavljaš nevoljnika od onog ko je od njega jači,
nevoljnika i siromaha od onog ko ga pljačka?”**

**¹¹ Ustaju svedoci nasilni,
pitaju me ono što ne znam.**

**¹² Vraćaju mi zlo za dobro,
bolan gubitak nanose duši mojoj.**

**¹³ A kad su oni bili bolesni, ja sam kostret nosio,
postom sam mučio dušu svoju,
i na grudi mi se vraćala molitva moja.**

**¹⁴ Zabrinut za prijatelja, za brata svoga,
hodao sam naokolo kao neko ko za majkom žali.
Povio sam se od žalosti.**

**¹⁵ A kad sam ja krivi korak učinio, oni su se okupljali i radovali,
sakupljali su se protiv mene, i udarali me kad se nisam nadao;
nisu čutili dok su me razdirali.**

**¹⁶ Otpadnici se rugaju da bi hleb dobili
i škrguću na mene zubima svojim.**

35:9-16 Ova strofa potvrđuje Gospodnje (YHWH) spasenje.

1. duša moja neka se veseli Gospodu – BDB 162, KB 189, *Qal* IMPERFEKAT
2. neka se raduje zbog spasenja koje pruža – BDB 965, KB 1314, *Qal* IMPERFEKAT
3. neka sve kosti moje (tj. moja duša, up. Ps 51:8) kažu – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT (tj. termini „duša”, *nepshesh* [BDB 659] i „kosti” su idiomi za celokupnu osobu, up. Ps 6:2)
 - a. ko je kao ti, up. 2. Mojs 15:11; Ps 86:8, Mih 7:18; vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7
 - b. koji izbavljaš nevoljnika

Ovde (35:11) psalmist počinje da opisuje svoje protivnike.

1. svedoci nasilni – BDB 729 KONSTRUKT BDB 329, stih 11
2. pitaju me ono što ne znam, stih 11 (okruženje je scena na sudu i lažni svedoci koji pitaju za stvari koje psalmist nije učinio)
3. vraćaju mi zlo za dobro, stih 12, up. Ps 38:20; 109:5 (preokret, up. stihove 13-14)
4. kad sam krivi korak učinio, oni su se radovali, stih 15
5. sakupljali su se protiv mene, stih 15
6. nisu čutili dok su me razdirali, stih 15, up. Ps 37:12; 112:10; Jov 16:9; Plač 2:16; Mt 8:12; 25:30; Lk 13:28

U Ps 35:14 i 15 psalmist opisuje šta je on učinio za one koji ga progone

1. kad su oni bili bolesni, on je nosio kostret (vidite POSEBNA TEMA: RITUALI ŽALJENJA kod Ps 30:11)
2. on se ponizio, postio je i molio se za njih
3. bio je zabrinut za njih (kao za bliskog prijatelja ili brata)
4. žalio je za njima (kao za svojom majkom)

Postoji očigledan kontrast između dela odanog sledbenika i dela bezbožnika! Naš odnos sa Bogom se jasno vidi po tome kako se ponašamo prema drugima.

35:12b MT koristi reč „ucveljenost” (BDB 1013) zbog gubitka deteta, što je ogromna žalost. NEB

predlaže ispravku u „oni žele moj život”; REB u „leže u zasedi da oduzmu moj život”. Kao što je često slučaj, savremeni čitaoci ne mogu u potpunosti shvatiti poeziju drevne bliskoistočne kulture. Međutim, iako su korištene retke reči i nejasne slike, opšta poruka se može shvatiti iz konteksta, posebno iz paralela.

35:13b

SSP	kad su mi se molitve vratile neuslišene
NSP, NRP	na grudi mi se vraćala molitva moja
DK	molitva se moja vraćашe u prsima mojim

Nije sigurno koji izraz je upotrebljen u MT. Stoga prevodi predlažu sledeća značenja

1. psalmistina molitva i njegova dela za njegove neprijatelje iz 35:13-14 vraćaju mu se u njegovu korist, ne njihovu (up. Mt 10:13; Lk 10:6)
2. izraz se odnosi na položaj njegovog tela u molitvi
3. izraz se odnosi na molitvu koja se ponavlja

35:15

SSP	posrnuo
NSP, NRP	krivi korak učinio
DK	spotaknem

MT navodi „kad sam posrnuo” (BDB 854, up. Ps 38:17; Jov 18:12). UBS tekstualni projekat verziji iz MT daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). Predlaže „hramao”, što ukazuje na to da je psalmist povređen (str. 220). UBS priručnik (str. 335) navodi da je psalmist hramao kao ranjena životinja. Ako je to tačno „oni su se okupljali” ukazuje na sliku čopora pasa.

35:16

SSP	pogano se rugaju rugaoci
NSP, NRP	otpadnici se rugaju da bi hleb dobili
DK	s nevaljalim i podrugljivim besposličarima

Verzija iz MT glasi „kao najporočniji podrugljivci kolača”, što očigledno nema smisla. Prevodi su pokušali da nađu paralelu između 15. i 16. stiha, ali to su samo pretpostavke. AB (str. 214) predlaže ispravku čiji rezultat je „podrugljivci koji me okružuju”.

MT nije prvi niti najstariji hebrejski rukopis.

NSP: PSALAM 35:17-21

¹⁷ O Gospode, dokle ćeš to gledati?

**Izbavi dušu moju od njihovih žestokih napada,
dragocenu dušu moju od mladih lavova.**

**¹⁸ Slaviću te usred velikog mnoštva okupljenog,
među narodom brojnim tebe ću hvaliti.**

**¹⁹ Neka se ne raduju nada mnom oni što su bez razloga neprijatelji moji,
neka okom pakosno ne namiguju oni koji me bez razloga mrze.**

**²⁰ Jer oni ne govore o miru,
nego protiv mirnih ljudi na zemlji prevare smišljaju.**

²¹ Otvaraju usta svoja protiv mene.

Zlurado govore: „Ha! Ha! Oko naše vidi zlo tvoje!”

35:17-21 Za razliku od prethodne strofe, ova počinje sa pitanjem „dokle” Gospodu (YHWH), a zatim sa molitvom da Gospod (YHWH) nešto učini.

1. dokle ćeš to gledati – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKAT (isto osećanje kao u Ps 13:1-2; 22:1-2; Avak 1:2-4; Gospod (YHWH) ne odgovara onako kako psalmist misli da bi trebalo)
2. izbavi (doslovno „vrati”) dušu moju – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV

Stih 18 opisuje šta će psalmist učiniti ako ga Gospod (YHWH) izbavi.

1. slaviću te usred velikog mnoštva okupljenog (okupljanje u hramu, up. Ps 22:25; 40:9,10) – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. među narodom brojnim tebe ću hvaliti (sinonimni paralelizam sa #1) – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

Stih 19 se vraća obrascu iz stihova stihovi 5-8, „neka...”.

1. neka se ne raduju nada mnom oni što su bez razloga neprijatelji moji – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. neka okom pakosno ne namiguju oni koji me bez razloga mrže – BDB 902, KB 1147, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Pri 6:12-14; 10:10

Ps 35:20-21 navodi razloge zbog kojih on moli Gospoda (YHWH) da deluje protiv njegovih neprijatelja.

1. oni ne govore o miru
2. protiv mirnih ljudi na zemlji prevare smišljaju
3. otvaraju usta svoja protiv njega
4. zlorado govore: „Ha! Ha! Oko naše vidi zlo tvoje!”

35:14 Isus citira deo ovog stiha u Jn 15:25 kao da se odnosi na Njega u tipološkom smislu.

35:17 „mladih lavova” Vidite belešku kod Ps 34:10.

35:20 „mirnih ljudi na zemlji” Ovaj izraz je jedinstven. Na osnovu njegove paralele čini se da se odnosi na ljude koji ne prave probleme nego traže mir.

NSP: PSALAM 35:22-26

²² **Gospode, ti vidiš. Nemoj ćutati.**

Gospode, ne budi daleko od mene.

²³ **Ustani, probudi se, daj mi pravdu**

i vodi parnicu moju, Gospode, Bože moj.

²⁴ **Gospode, Bože moj, sudi mi po pravednosti svojoj,**

i neka se oni ne raduju nada mnom.

²⁵ **Neka ne govore u srcu svome: „Tako mu i treba!”**

Neka ne govore: „Progutali smo ga.”

²⁶ **Neka se postide i posrame svi koji se raduju nevolji mojoj.**

Neka se sramotom i poniženjem odenu oni koji se oholo podižu na mene.

35:22-26 Psalmist se poziva na to što Gospod (YHWH) vidi ovu situaciju (up. Ps 10:14; 32:8; 33:18; 34:15; 2. Mojs 3:7). Budući da zna za napade njegovih neprijatelja, on ga moli

1. nemoj ćutati – BDB 361, KB 357, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 28:1; 39:12; 83:1; 109:1; vidite i Avak 1:13
2. ne budi daleko od mene – BDB 934, KB 1221, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 10:1; 22:11; 38:21; 71:12

Ove JUSIVE slede tri određena molitvena zahteva (IMPERATIVI) za pravnom pravdom (tj. „pravda”, „parnica”).

1. ustani – BDB 734, KB 802, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 7:6; 44:23; 59:4; 80:2

2. probudi se – BDB 884, KB 1098, *Hiphil* IMPERATIV
3. daj mi pravdu – BDB 1047, KB 1622, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 26:1; 43:1; 139:1,23; primetite da on moli Gospoda (YHWH) da mu da pravdu „po pravednosti svojoj” (up. 31:1c; Rim 4-6; Gal 3)

U narednim stihovima (35:24b-26) sledi još jedan niz od šest *Qal* IMPERFEKATA upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu.

1. neka se oni ne raduju nada mnom – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 24
2. neka ne govore u srcu svome: „Tako mu i treba!” – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 25
3. neka ne govore: „Progutali smo ga.” – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 25
4. neka se postide – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 26
5. neka se posrame – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 26
6. neka se sramotom i poniženjem odenu – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 26

NSP: PSALAM 35:27-28

²⁷ Neka kliču radosno i vesele se oni koji uživaju u pravednosti mojoj, i neka uvek govore: „Neka se veliča Gospod, koji uživa u miru sluge svoga.”

²⁸ Neka jezik moj govori o pravednosti tvojoj, po ceo dan o hvali tvojoj.

35:27-28 Ponovo sledi niz od četiri *Qal* IMPERFEKATA upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu.

1. neka kliču radosno oni koji uživaju u pravednosti mojoj (up. 35:24a) – BDB 943, KB 1247, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 27
2. neka se vesele (paralela sa #1) – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 27
3. neka uvek govore – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 27
4. neka se veliča Gospod – BDB 152, KB 178, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, stih 27

35:28 Jezik bezbožnika širi laži, klevete i gorčinu, ali jezik vernog sledbenika govori o

1. Gospodnjoj pravednosti, up. Ps 51:14; 71:15,24
2. o Njegovoj hvali

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepuštiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako ovaj Psalam koristi sliku Gospoda kao ratnika?

2. Navedite koje stvari psalmist traži od Gospoda da učini njegovim neprijateljima u stihovima 4-8 i ponovo u stihovima 24b-26.
3. Koju doktrinu podrazumeva izraz „ko je kao ti” (stih 10)?
4. Zašto psalmist oseća da su ga njegovi poznanici izdali? (up. stihove 13-14)
5. Na šta ukazuju reči: „Ha! Ha!” (up. stihove 21,25)?
6. Navedite koje dobre stvari psalmist traži za one koji ga podržavaju u stihu 27.

PSALAM 36

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ljudska pokvarenost i Božja dobrota <u>MT uvod</u> „Upravitelju. Psalam Davida, Gospodnjeg sluge”	Pokvarenost čoveka i savršenost Boga	Psalam mešanog tipa	Ljudska pokvarenost	Izopačenost grešnika i Božja blagonaklonost
36:1-4	36:1-4	36:1-4	36:1-4	36:1 36:2-3a 36:3b-6a
36:5-9	36:5-9	36:5-6 36:7-9	Božja dobrota 36:5-6 36:7-9	36:6c-7 36:8-9
36:10-12	36:10-12	36:10-12	36:10-12	36:10-11 36:12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalm opisuje bezbožnu osobu u stihovima 1-4, a zatim vernog sledbenika u stihovima 7-9.
- B. Gospod (YHWH) je opisan u stihovima 5-6 upotrebom četiri snažne opisne IMENICE.
 1. ljubav
 2. vernost
 3. pravednost
 4. zakonOne opisuju Gospoda (YHWH) i Njegov savez. Tako Gospod (YHWH) želi da Njegov svet funkcioniše!

- C. Stihovi 10-12 nude završne molitve za Gospoda (YHWH) da pomogne i zaštiti pobožne od uticaja bezbožnih. Često nas naniže povlače
1. pali svet (up. Ef 2:1)
 2. pala kultura
 3. pali prijatelji (up. 1. Kor 15:33)
 4. palo biće (up. Ef 2:3)
 5. Ef 4:2 takođe dodaje i Sotonu (tj. vladara koji vlada duhom)
- Njihov uticaj je često snažan, trajan i sveprožimajuć. Gospodnji (YHWH) karakter, reč i intervencija su naša jedina nada.
- D. U ovom Psalmu imamo dve jedinstvene upotrebe reči.
1. personifikovano zlo (tj. „prestup govori”), stih 1
 2. „dom” kao celokupna tvorevina ili eshatološko okruženje. Vidite belešku kod stihova 8-9.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 36:1-4

¹ Onom ko je zao, prestup govori u srcu njegovom; straha od Boga nema pred očima njegovim.

² Jer previsoko o sebi misli da bi prestup svoj uvideo i da bi ga zamrzeo.

³ Reči su usta njegovih zlo i prevara; nije dovoljno razborit da bi dobro činio.

⁴ Zlo smišlja na postelji svojoj. Na opakom putu stoji. Zlo ne odbacuje.

36:1-4 Ovi stihovi opisuju bezbožne (BDB 957).

1. Onom ko je zao, prestup govori u srcu (BDB 833 za ovo kaže „personifikovan kao zao duh”) njegovom (LXX, MT, „mom”). GLAGOL koji označava prestup/pobunu upotrebljen je u Ps 37:38; 51:13; Isa 43:27; 59:13; 66:24; Jer 2:8,29; 3:13; 33:8, gde se odnosi na prestup/pobunu saveznog naroda. Psalmist živi među ljudima nečistih usana (up. Isa 6:5,9-10).
2. Straha (tj. užasa, BDB 808) od Boga nema pred očima njegovim. Strah od Gospoda (YHWH) se podstiče u Ps 34:9; 55:19d. Ovaj stih je citiran kao poslednji u spisku starozavetnih tekstova koji potvrđuju univerzalnu grešnost celog čovečanstva u Rim 3:18.
3. Ili „personifikovan prestup” ili sama bezbožna osoba laže („laskav govor”, BDB 325, KB 322, *Hiphil* PERF EKAT) sebe o svojoj zlobi.
4. Reči iz njegovih usta (koje pokazuju kakav je on) su
 - a. zlo (BDB 19)
 - b. prevara (BDB 941)
5. On nije
 - a. dovoljno razborit (BDB 968, KB 1328, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA)
 - b. da bi dobro činio (BDB 405, KB 408, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA)
6. Zlo smišlja na postelji svojoj (svi GLAGOLI iz 36:4 su IMPERFEKTI, i ukazuju na trajnu radnju), up. Pri 4:16; Mih 2:1.
7. Na opakom putu stoji. Setite se da je život opisan kao put ili staza. Svako od nas mora odabrati svoj put, up. 5. Mojs 30:15,19; Mt 7:13-14.
8. Zlo ne odbacuje.

Čak i savezni ljudi dolaze u iskušenje/testove (tj. personifikovana pobuna), ali oni su i daje odgovorni za svoje izbore i za posledice tih izbora!

NSP: PSALAM 36:5-9

**⁵ Gospode, ljubav je tvoja do nebesa,
do oblaka je vernost tvoja.**

**⁶ Pravednost je tvoja, Bože, poput gora tvojih,
zakon je tvoj vodeni bezdan.**

Ti Gospode spasavaš i čoveka i životinju.

**⁷ Kako je dragocena dobrota tvoja, Bože!
U seni krila tvojih sinovi ljudski utočište nalaze.**

**⁸ Naslađuju se izobiljem iz doma tvoga,
napajaš ih bujicom lepih stvari.**

**⁹ Jer je u tebi izvor života,
tvojom svetlošću mi vidimo svetlost**

36:5-9 Ova strofa opisuje Gospodnji (YHWH) karakter i Njegova dela prema Njegovim ljudima. Kao što pobunjenik donosi odluku i živi u skladu sa svojim izborom, isto tako i verni sledbenici moraju nastaviti da odgovaraju na Gospodnju (YHWH) ljubav.

1. Gospod (YHWH) je u stihovima 5-6 opisan kao
 - a. ljubav (BDB 338, tj. savezna odanost, vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
 - b. vernost (BDB 53, vidite posebnu temu kod Ps 12:1)
 - c. pravednost (BDB 842, vidite posebnu temu kod Ps 1:5)
 - d. zakoni (BDB 1048, vidite posebnu temu kod Ps 9:5-6)

Ovo su četiri snažne i trajne karakteristike Gospoda (YHWH). One govore o Njegovom odnosu prema ljudima. Zbog ovih osobina je spaseno (BDB 446, KB 448, *Hiphil IMPERFEKTI*) i čovečanstvo i celokupan život na ovoj planeti. *Elohim* je stvorio i održava ovu planetu, ljude na njoj, sve njene životinje i njen biljni svet (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1).

2. Verni sledbenici
 - a. u seni krila tvojih utočište nalaze (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12)
 - b. naslađuju se izobiljem iz doma tvoga (vidite: Kontekstualni uvidi, D ili belešku kod 36:8)
 - c. u tebi je
 - (1) izvor života, up. Jer 2:13; 17:13
 - (2) svetlost (tj. istina, zdravlje, radost, up. 18:28; 27:1)

36:7 „Bože... sinovi ljudski” Moguće je da se reč „Bog” (*Elohim*) ovde odnosi ili može odnositi na „vođe” zato što deluje kao paralela za „čoveka i životinju” (tj. dvostruka kategorija) u 36:6c. Ako je to tačno, onda su dve kategorije ljudi o kojima se ovde govori sigurno

1. vođe (tj. sudije iz 2. Mojs 21:6; Ps 82:6 ili vođe iz Ps 29:1; 58:1)
2. oni koji su vođeni

NEB, REB, TEV i AB napomena koriste prevod „Bogovi i ljudi”.

36:8 „iz doma tvoga” U ovom kontekstu se dom ne odnosi na hram nego na obnovljen Eden (tj. „lepe stvari”, BDB 726, stih 8b) ili na eshatološko okruženje (tj. novo doba, up. Ps 46:4; Jez 47:1-12; Joil 3:18; Otk 22:1-2).

NSP: PSALAM 36:10-12

**¹⁰ Neka ljubav tvoja ostane na onima koji te poznaju,
i pravednost tvoja na onima koji su čestitog srca.**

**11 Ne daj da na mene dođe noga ohola,
niti da zbog ruku zlih postanem lotalica.**

**12 Gle, padaju oni koji zlo čine.
Oboreni su i ustati ne mogu.**

36:10-12 Ova zaključna strofa je psalmistina molitva Gospodu (YHWH) za verne sledbenike (tj. one „koji te poznaju”, vidite posebnu temu kod Ps 1:6).

1. ostane – BDB 604, KB 645, *Qal* IMPERATIV
 - a. ljubav tvoja
 - b. pravednost tvoja
2. ne daj
 - a. da na mene dođe noga ohola – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - b. da zbog ruku zlih postanem lotalica – BDB 626, KB 678, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. oni koji zlo čine
 - a. padaju – BDB 656, KB 709, *Qal* PERFEKAT
 - b. oboreni su – BDB 190, KB 218, *Qal* PERFEKAT
 - c. ustati ne mogu – BDB 407, KB 410, *Qal* PERFEKAT (sva tri GLAGOLA se mogu odnositi na smrt i spuštanje u Šeol)

Primitite posledice vere (36:7-8) i zla (36:11-12). Izbori imaju posledice!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Uporedite sve prevode koje imate i primetite različite načine na koje oni prevode 1. stih.
2. Svojim rečima izrazite suštinu stihova 1-4 u jednoj iskaznoj rečenici.
3. Šta četiri značajna termina u stihovima 5,6 govore o konceptu uslovnih i bezuslovnih saveza u SZ?
4. Da li se termin *Elohim* iz 7. stiha odnosi i na izraelske sudije ili vođe, kao i na izraelskog Boga? Zašto?
5. Zašto izraz „u seni krila tvojih” govori o Bogu kao da je ženskog roda? Na šta nam ukazuju ovakve izjave?
6. Da li vam deluje neduhovno to što se David moli za uništenje svojih neprijatelja?

PSALAM 37

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bezbednost onih koji se uzdaju u Gospoda i nebezbednost zlih <u>MT uvod</u> „Davidov Psalam“	Nasleđe pravednih i propast zlih	Sigurnost zaslužene kazne za zle (mudrosni Psalam)	Sudbina zlih i dobrih	Sudbina pravednih i zlih (akrostih)
37:1-6	37:1-2 37:3-4 37:5-6	37:1-2 37:3-4 37:5-6	3:1-2 37:3-4 37:5-6	37:1-2 (<i>Aleph</i>) 37:3-4 (<i>Bet</i>) 37:5-6 (<i>Gimel</i>)
37:7-11	37:7-11	37:7 37:8-9 37:10-11	37:7 37:8-9 37:10-11	37:7 (<i>Dalet</i>) 37:8-9 (<i>He</i>) 37:10-11 (<i>Waw</i>)
37:12-15	37:12-15	37:12-13 37:14-15	37:12-13 37:14-15	37:12-13 (<i>Zain</i>) 37:14-15 (<i>Het</i>)
37:16-22	37:16-17 37:18-20 37:21-22	37:16-17 37:18-19 37:20 37:21-22	37:16-17 37:18-20 37:21-22	37:16-17 (<i>Tet</i>) 37:18-19 (<i>Yod</i>) 37:20 (<i>Kaph</i>) 37:21-22 (<i>Lamed</i>)
37:23-26	37:23-24 37:25-26	37:23-24 37:25-26	37:23-24 37:25-26	37:23-24 (<i>Mem</i>) 37:25-26 (<i>Nun</i>)
37:27-34	37:27-29 37:30-31 37:32-33 37:34-36	37:27-29 37:30-31 37:32-33 37:34 37:35-36	37:27-29 37:30-31 37:32-33 37:34 37:35-36	37:27-28b (<i>Samek</i>) 37:28c-29 (<i>Ain</i>) 37:30-31 (<i>Pe</i>) 37:32-33 (<i>Zade</i>) 37:34 (<i>Qoph</i>) 37:35-36 (<i>Resh</i>)
37:35-40	37:37-38 37:39-40	37:37-38 37:39-40	37:37-38 37:39-40	37:37-38 (<i>Shim</i>) 37:39-40 (<i>Taw</i>)

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam se kreće napred nazad između opominjanja i opisivanja vernih sledbenika i opisivanja nevernika. Teološko pitanje je blagostanje zlih (up. Ps 73; Avakum).
- B. Gospod (YHWH) je opisan na nekoliko načina. On održava verne i uništava neverne.
- C. Ovaj Psalam je akrostih. Svako naredno slovo obuhvata dva stiha (tj. 4 reda) osim slova *Qoph*, 37:34, koje ima 3 reda.
- D. Teologija ovog Psalma o nasleđivanju zemlje (tj. Hanana) i blagostanju zasniva se na 1. Mojs 12:1-3 (Gospodnji (YHWH) prvobitni poziv i obećanja data Avramu), što se pod Mojsijem razvija u savez sa Mojsijem. Sadrži blagoslove za poslušnost i kletve za neposlušnost (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30 za dobar sažetak).

Gospod (YHWH) je želeo da se otkrije svetu kroz svoj poseban savezni narod, Izrael. Izraelova uloga bila je da svojim blagostanjem i pobožnom kulturom pokaže Njegovu milost, blagodat i ljubav. Kao što jasno vidimo u istorijskim knjigama (tj. Isus Navin – 2. Carevima), neposlušnost Izraela je pokvarila taj plan. Izrael je kažnjen i savez je prekinut (tj. izgnanstvo). Stoga je Gospod (YHWH) morao da započne „novi savez” (up. Jer 31:31-34; Jez 36:22-38) zasnovan na Njegovoj milosti i delima, ne na poslušnosti palog čovečanstva (tj. evanđelje Isusa Hrista koje je zabeleženo u NZ). Sa ovim novim savezom poništena su i obećanja data Izraelu! U sledećoj posebnoj temi sam pokušao da opišem ovu promenu.

POSEBNA TEMA: ZAŠTO SU DOGAĐAJI U POSLEDNJIM DANIMA TOLIKO KONTROVERZNI?

Godinama proučavajući eshatologiju shvatio sam da većina hrišćana nema ili ne želi da ima razvijenu, sistematizovanu hronologiju poslednjih dana. Neki hrišćani su fokusirani na ovu oblast ili specijalizovani za nju iz teoloških, psiholoških ili denominacijskih razloga. Čini se da su ti hrišćani postali toliko opsednuti pitanjem kako će se sve ovo završiti, da su na neki način zanemarili hitnost evanđelja! Vernici ne mogu uticati na Božji eshatološki plan (plan za poslednje dane), ali mogu učestvovati u zadatku širenja evanđelja (up. Mt 28:19-20; Lk 24:46-47; Dap 1:8). Većina vernika potvrđuje drugi Hristov dolazak i kulminaciju Božjih obećanja u poslednjim danima. Problemi u tumačenju ove privremene kulminacije potiču od nekoliko biblijskih paradoksa (vidite POSEBNA TEMA: PARADOKS U PISMU).

1. tenzija između proročkih modela iz starog saveza i apostolskih modela iz novog saveza
2. tenzija između biblijskog monoteizma (jedan Bog za sve) i odabira Izraela (poseban narod)
3. tenzija između uslovnih aspekata biblijskih saveza i obećanja („ako... onda”) i bezuslovne Božje posvećenosti otkupljenju palog čovečanstva
4. tenzija između bliskoistočnih književnih žanrova i savremenih književnih modela Zapada
5. tenzija između Božjeg Carstva kao sadašnjeg i kao budućeg.
6. tenzija između uverenja u skori Hristov povratak i uverenja da postoje stvari koje se moraju pre toga dogoditi

Hajde da analiziramo ove tenzije jednu po jednu.

PRVA TENZIJA (starozavetne rasne, nacionalne i geografske kategorije nasuprot svih vernika na svetu)

Starozavetni proroci predskazuju obnovu jevrejskog carstva u Palestini sa središtem u Jerusalimu gde će se svi narodi okupiti da hvale i slave vođu iz Davidove linije, ali se ni Isus ni novozavetni apostoli nikada ne fokusiraju na ovo pitanje. Zar SZ nije nadahnut (up. Mt 5:17-19)? Zar su autori NZ izostavili suštinski značajne događaje iz poslednjih dana?

Postoji nekoliko izvora informacija o kraju sveta.

1. SZ proroci (Isaija, Mihej, Malahija)

2. SZ apokaliptični pisci (up. Jez 37-39; Dan 7-12; Zah)
3. međuzavetni, ne-kanonski jevrejski apokaliptični pisci (kao I Enohova, koja se spominje u Judi)
4. sam Isus (up. Mt 24; Mk 13; Lk 21)
5. Pavlovi tekstovi (up. 1. Kor 15; 2. Kor 5; 1. Sol 4-5; 2. Sol 2)
6. Jovanovi tekstovi (1. Jn i Otk)

Da li oni jasno prenose plan za poslednje dane (događaje, hronologiju, ličnosti)? Ako ne, zašto? Zar nisu oni svi inspirisani (osim jevrejskih međuzavetnih tekstova)?

Duh je starozavetnim piscima otkrivao istine u pojmovima i kategorijama koje su oni mogli shvatiti. Međutim, progresivnim otkrivenjem Duh je proširio te starozavetne eshatološke principe na univerzalan raspon („tajna o Hristu”, up. Ef 2:11-3:13). Ovo su neki značajni primeri:

1. U SZ je grad Jerusalem korišten kao metafora za Božji narod (Sion), ali je u NZ prenet kao termin koji izražava Božje prihvatanje svih ljudi koji su se pokajali i poverovali („novi Jerusalem” iz Otk 21-22). Teološka ekspanzija doslovnog, fizičkog grada u novi Božji narod (verujuće Jevreje i neznabošce) najavljena je u Božjem obećanju da će otkupiti palo čovečanstvo u 1. Mojs 3:15, pre nego što su uopšte postojali Jevreji i jevrejski glavni grad. Čak je i poziv za Avrama (up. 1. Mojs 12:1-3) uključivao i neznabošce (up. 1. Mojs 12:3; 2. Mojs 19:5). Vidite: **POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.**
2. U SZ su neprijatelji Božjeg naroda okolni narodi drevnog Bliskog Istoka, ali su u NZ oni prošireni tako da podrazumevaju sve ljude koji ne veruju, koji su protiv Boga i sotonski nadahnuti. Bitka je prerasla iz geografskog, regionalnog sukoba u svetski, kosmički sukob (up. Kol).
3. Obećanje o zemlji, koje je toliko značajno u SZ (obećanje Patrijarsima iz 1. Mojsijeve, up. 1. Mojs 12:7; 13:15; 15:7,15,16; 7:8) sada se odnosi na celu zemlju. Novi Jerusalem se spušta na obnovljenu zemlju, ne samo ili ekskluzivno na Bliski Istok (up. Otk 21-22).
4. Još neki primeri proširenja starozavetnih proročkih koncepata su
 - a. Avramovi potomci se sada obrezuju duhovno (up. Rim 2:28-29)
 - b. savezni narod sada uključuje i neznabošce (up. Os 1:10; 2:23, citiran u Rim 9:24-26; takođe i 3. Mojs 26:12; 2. Mojs 29:45, citiran u 2. Kor 6:16-18 i 2. Mojs 19:5; 5. Mojs 14:2, citiran u Titu 2:14)
 - c. Isus je sada hram (up. Mt 26:61; 27:40; Jn 2:19-21), a kroz Njega i lokalna crkva (up. 1. Kor 3:16) ili individualni vernik (up. 1. Kor 6:19)
 - d. čak se i Izrael i njegovi karakteristični deskriptivni izrazi iz SZ sada odnose na sve Božje ljude (tj. „Izrael”, up. Rim 9:6; Gal 6:16, tj. „carsko sveštenstvo”, up. 1. Pt 2:5, 9-10; Otk 1:6)

Proročki model je ispunjen, proširen i sada je inkluzivniji. Isus i apostolski pisci ne predstavljaju poslednje dane isto kao i starozavetni proroci (up. Martin Vajngarden (Martin Wyngaarden), *Budućnost Carstva u proroštvu i ispunjenju (The Future of The Kingdom in Prophecy and Fulfillment)*). Savremeni tumači koji pokušavaju da starozavetni model shvate doslovno ili kao normativ, od knjige Otkrivenja nasilno prave veoma jevrejsku knjigu i dodaju značenje sažetim, višeznačnim rečenicama Isusa i Pavla! Novozavetni pisci ne negiraju starozavetne proroke, nego pokazuju njihove konačne univerzalne implikacije. Ne postoji organizovan, logičan sistem u Isusovoj ili Pavlovoj eshatologiji. Njihova svrha je pre svega otkupljujuća ili pastoralna.

Međutim, čak i unutar NZ postoje tenzije. Ne postoji jasna sistematizacija eshatoloških događaja. Otkrivenje na mnoge iznenađujuće načine za opis kraja koristi starozavetne aluzije umesto Isusovih učenja (up. Mt 24; Mk 13)! Sledi književni žanr kojeg su započeli Jezekilj, Danilo i Zaharija, ali je razvijen u vreme međuzavetnog perioda (jevrejska apokaliptična književnost). Moguće je da je ovo Jovanov način da poveže stari i novi savez. Pokazuje stari obrazac ljudske pobune i Božje posvećenosti otkupljenju! Međutim, moramo istaći da iako Otkrivenje koristi starozavetni jezik, ličnosti i događaje, tumači ih u odnosu na prvovekovni Rim (up. Otk 17).

DRUGA TENZIJA (monoteizam nasuprot odabranog naroda)

Biblija naglašava jednog, ličnog, duhovnog Boga, stvoritelja-otkupitelja (up. 2. Mojs 8:10; Isa 44:24; 45:5-7,14,18,21-22; 46:9; Jer 10:6-7). SZ je bio jedinstven u svoje vreme zbog svog monoteizma (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). Svi okolni narodi bili su politeisti. Božja jednost je suština starozavetnog otkrivenja (up. 5. Mojs 6:4). Tvorevina je pozornica za ostvarivanje zajedništva između Boga i ljudi, napravljenih po Njegovom obličju i nalik Njemu (up. 1. Mojs 1:26-27). Međutim, čovečanstvo se pobunilo, zgrešilo je protiv Božje ljubavi, vođstva i namere (up. 1. Mojs 3). Božja ljubav i namera bile su toliko jake i nepromenljive da je On obećao da će otkupiti palo čovečanstvo (up. 1. Mojs 3:15)!

Tenzija se pojavljuje kada Bog bira jednog čoveka, jednu porodicu, jedan narod da dosegne ostatak čovečanstva. Božji odabir Avrama (up. 1. Mojs 12; 15; 17; 18) i Jevreja kao carskog sveštenstva (up. 2. Mojs 19:4-6) probudio je ponos, a ne službu, isključivanje, a ne uključivanje. Božji poziv za Avrama je svesno uključivao i blagoslov za sve ljude (up. 1. Mojs 12:3). Moramo upamtiti i naglasiti da je cilj odabira u SZ bila služba, a ne spasenje. Izrael u celini nikada nije bio opravdan pred Bogom, nikada niko nije bio večno spasen samo po rođenju (up. Jn 8:31-59; Mt 3:9), nego ličnom verom i poslušnošću (up. 1. Mojs 15:6, citiran u Rim 4:3,9,22; Gal 3:6). Izrael je izgubio svoju misiju (sada je crkva carsko sveštenstvo, up. Otk 1:6; 1. Pt 2:5,9) i pretvorio zadatak u privilegiju, službu u poseban položaj! Bog je odabrao jedne da bi odabrao sve!

TREĆA TENZIJA (uslovni savezi nasuprot bezuslovnih saveza)

Postoji teološka tenzija ili paradoks između uslovnih i bezuslovnih saveza. Sigurno je istina da je Božji plan otkupljenja bezuslovan (up. 1. Mojs 15:12-21). Međutim, nužan ljudski odgovor je uvek uslov!

Obrazac „ako... onda“, pojavljuje se i u SZ i u NZ. Bog je veran; čovečanstvo je neverno. Ova tenzija stvara veliku konfuziju. Tumači se uglavnom više fokusiraju na jedan „kraj“ dileme, ili na Božju odanost ili na ljudski trud, na Božji suverenitet ili na ljudsku slobodnu volju. Oba su biblijska i nužna. Vidite: POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM

Ovo je povezano sa eshatologijom, sa Božjim starozavetnim obećanjima Izraelu. Ako je Bog nešto obećao, to je rešeno! Bog je obavezan svojim obećanjima; Njegova reputacija je u pitanju (up. Jez 36:22-38). Bezuslovni i uslovni savezi se spajaju u Hristu (up. Isa 53), ne u Izraelu! Božja konačna odanost se nalazi u otkupljenju svih koji se pokaju i poveruju, a ne po tome ko je njihov otac ili majka! Suština svih Božjih saveza i obećanja je Hrist, a ne Izrael. Ako u Bibliji postoji teološka parenteza, to nije crkva, nego Izrael (up. Dap 7 i Gal 3).

Svetska misija objavljivanja evanđelja preneti je na crkvu (up. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Dap 1:8). Ovaj savez još uvek ima uslove! To ne znači da je Bog sasvim odbacio Jevreje (up. Rim 9-11). Moguće je da postoji mesto i svrha za verujući Izrael u poslednjim danima (up. Zah 12:10).

ČETVRTA TENZIJA (književni modeli Bliskog Istoka nasuprot modela Zapada).

Žanr je suštinski važan element za pravilno tumačenje Biblije (vidite Fi (Fee) i Stjuart (Stuart), *Kako izvući maksimum iz čitanja Pisma (How to Read the Bible For All Its Worth)*). Crkva se razvila u Zapadnom (grčkom) kulturološkom okruženju. Književnost istoka je znatno figurativnija i koristi više metafora i simbola od književnih modela savremene kulture Zapada (vidite POSEBNA TEMA: KNJIŽEVNOST ISTOKA (BIBLIJSKI PARADOKSI)). Ona je fokusirana na ljude, susrete i događaje, a ne toliko na jezgrovite propozicije istine. Hrišćani greše kada koriste svoje istorijske i književne modele za tumačenje biblijskih proroštava (i starozavetnih i novozavetnih). Svaka generacija i geografska celina je koristila svoju kulturu, istoriju i doslovna značenja reči da tumači Otkrivenje. To je uvek bilo pogrešno! Arogantno je misliti da je savremena zapadna kultura fokus biblijskog proroštva!

Žanr kojeg je odabrao prvobitni, nadahnuti autor je književni ugovor sa čitaocem (Brus Korli (Bruce Corley)). Knjiga Otkrivenja nije istorijski narativ. Ona je kombinacija pisama (poglavlja 1-3), proroštava i pretežno apokaliptične literature. Pogrešno je dodavati značenje kao da Biblija govori više nego što je bila namera prvobitnog autora, kao što je pogrešno i oduzimati značenje, kao da govori manje! Arogancija i dogmatizam tumača su čak još neprikladniji za knjigu kao što je Otkrivenje.

Crkva se nikada nije slagala oko pravog tumačenja Otkrivenja. Meni je stalo do toga da čujem i vidim Bibliju u celini, a ne neke odabrane delove. Biblijski istočnjački pogled na svet predstavlja istinu kroz parove u međusobnoj tenziji. Naša zapadna težnja ka propozicijskim istinama nije pogrešna, ali je neuravnotežena! Mislim da je moguće otkloniti makar deo poteškoća pri tumačenju Otkrivenja ako uzmemo u obzir nameru ove knjige za sve generacije vernika. Većini tumača je jasno da se Otkrivenje mora tumačiti u odnosu na svoje vreme i svoj žanr. Istorijski pristup Otkrivenju se mora zasnovati na onome što su njegovi tadašnji čitaoci mogli da shvate, i što su shvatali. Na mnoge načine su savremeni tumači izgubili značenje brojnih simbola ove knjige. Prvobitna poruka Otkrivenja bila je ohrabrenje za progonjene vernike. Otkrivenje pokazuje da Bog upravlja istorijom (kao što su i starozavetni proroci pokazivali); potvrđuje da se istorija kreće ka već određenom kraju, kazni ili blagoslovu (isto kao i starozavetni proroci). Potvrđuje Božju ljubav, prisustvo, moć i suverenitet koristeći prvovekovne jevrejske apokaliptične termine!

Ona koristi iste ove teološke poruke za sve generacije vernika. Prikazuje kosmičku borbu dobra i zla. Moguće je da su nam nedostupni prvovekovni detalji, ali imamo moćne, utešne istine. Kada savremeni, zapadni tumači pokušavaju da detalje Otkrivenja uguraju u svoju savremenu istoriju, nastavlja se obrazac pogrešnog tumačenja!

Sasvim je moguće da će za poslednju generaciju vernika detalji iz ove knjige postati zapanjujuće doslovni (kao što su detalji iz SZ postali doslovni po pitanju Hristovog rođenja, života i smrti) dok se budu suočavali sa rušenjem anti-Božjeg vođe (up. 2. Sol 2) i kulture. Dok Isusove (up. Mt 24; Mk13; i Lk 21) i Pavlove (up. 1. Kor 15; 1. Sol 4-5; i 2. Sol 2) reči ne postanu istorijske činjenice nećemo znati tačno ispunjenje Otkrivenja. Pogađanje, nagađanje i dogmatizam nisu primereni. Apokaliptična literatura omogućava ovu fleksibilnost. Hvala Bogu za slike i simbole koji prevazilaze istorijski narativ! Bog ima kontrolu; On vlada; On dolazi!

Većina savremenih komentara ne uzima u obzir suštinu ovog žanra! Savremeni zapadni tumači često traže jasan, logičan sistem teologije umesto da nepristrasno prihvate višeznačan, simboličan, dramatičan žanr jevrejske apokaliptične literature. Ovu istinu je tačno izrazio Ralf P. Martin (Ralph P. Martin) u svom članku „Pristupi novozavetnoj egzezezi“ („Approaches to New Testament Exegesis“) u knjizi *Tumačenje Novog zaveta (New Testament Interpretation)*, čiji urednik je I. Hauard Maršal (I. Howard Marshall):

„Ako ne prepoznamo dramatičan kvalitet ovog teksta i ne prisetimo se načina na koji je jezik korišten kao sredstvo za izražavanje religijske istine, strašno ćemo grešiti u svom shvatanju Apokalipse i netačno ćemo tumačiti njene vizije, kao da je ovo knjiga književne proze čiji cilj je da opiše događaje iz empirijske i činjenične istorije. Čineći to, naravno nailazimo na raznorazne probleme u tumačenju. Još ozbiljnije je to što takav pristup vodi do iskrivljavanja suštinskog značenja Apokalipse, te gubimo vrednost ovog dela Novog zaveta kao dramatične objave Gospodnjeg (YHWH) suvereniteta u Hristu, i paradoksa Njegove vladavine koja spaja moć i ljubav, mitsko-poetskim jezikom (up. Otk 5:5,6; Lav je Jagnje)“, str. 235.

V. Randolph Tejt (W. Randolph Tate) u svojoj knjizi biblijskih tumačenja:

„Ni jedan drugi biblijski žanr nije čitan sa takvim žarom i sa toliko deprimirajućim rezultatima kao apokalipsa, posebno knjiga proroka Danila i Otkrivenje. Ovaj žanr je doživeo strašnu istoriju netačnih tumačenja zasnovanih na suštinski pogrešnom shvatanju njegove književne forme, strukture i svrhe. Zato što sama tvrdi da otkriva ono što će se uskoro dogoditi, apokalipsa se posmatra kao putokaz i nacrt za budućnost. Tragični nedostatak u ovom shvatanju je pretpostavka da je savremeno doba čitaoca, a ne autora, referentni okvir ove knjige. Ovaj pogrešan pristup apokalipsi (posebno Otkrivenju) vidi tekst kao da je on kriptogram po kojem se savremeni događaji mogu koristiti da tumače njegove simbole... Pre svega, tumač mora shvatiti da apokalipsa svoje poruke prenosi simbolima. Doslovno tumačenje simbola, kada je on metaforički upotrebljen, jednostavno jeste pogrešno tumačenje. Pitanje nije da li su događaji iz apokalipse istorijski. Događaji mogu biti istorijski; moguće je da su se oni zaista dogodili ili da će se dogoditi, ali autor predstavlja događaje i prenosi značenje kroz slike i arhetipe.“ (str. 137)

Iz rečnika *Rečnik biblijskih slika (Dictionary of Biblical Imagery)*, urednika: Rajken (Ryken), Vilhost (Wilhost) i Longman (Longman) III:

„Ovaj žanr često zbunjuje i uznemirava današnje čitaoce. Neočekivane slike i nadrealna iskustva deluju bizarno i neusklađeno sa većim delom Pisma. Doslovno shvatanje ove literature stavlja mnoge čitaoce u

situaciju da se muče da odrede „šta će se dogoditi“, te ne vide pravu nameru apokaliptične poruke.” (str. 35)

PETA TENZIJA (Božje Carstvo kao sadašnje, a istovremeno i buduće)

Božje Carstvo je sadašnje, a istovremeno i buduće. Ovaj teološki paradoks dostiže svoj vrhunac u pitanju eshatologije. Ako neko očekuje doslovno ispunjenje svih starozavetnih proroštava za Izrael, tada je Carstvo pre svega obnova Izraela kao geografskog područja i teološke pre-eminencije! U tom slučaju je nužno tajno vaznesenje crkve u 5. poglavlju i da se ostala poglavlja odnose na Izrael (međutim, vidite Otk 22:16).

Međutim, ako je fokus na Carstvu koje će započeti Mesija obećan u SZ, tada je ono prisutno od Hristovog Prvog dolaska, a suština je Hristova inkarnacija, život, učenja, smrt i vaskrsenje. Teološki naglasak je na sadašnjem spasenju. Carstvo je došlo, SZ je ispunjen u Hristovoj ponudi spasenja za sve, ne u Njegovoj hiljadugodišnjoj vladavini nad nekima!

Nepobitno je tačno da Biblija govori o oba Hristova dolaska, ali gde treba da stoji naglasak? Meni se čini da većina starozavetnih proroštava naglašava prvi dolazak, uspostavljanje mesijanskog carstva (up. Dan 2). Na mnoge načine, ovo je analogno večnoj Božjoj vladavini (up. Dan 7). U SZ je fokus na Božjoj večnoj vladavini, a ipak, mehanizam za manifestaciju te vladavine je Mesijina služba (up. 1. Kor 15:25-27). Pitanje nije koja od ove dve opcije je tačna; obe su tačne, nego na kojoj je naglasak? Moramo reći da su neki tumači toliko fokusirani na Mesijinu hiljadugodišnju vladavinu (up. Kontekstualni uvidi u Otkrivenje 20) da ne vide biblijski fokus na večnoj vladavini Oca. Hristova vladavina je preliminaran događaj. Kao što u SZ nisu bila očigledna dva Hristova dolaska, nije ni privremena Mesijina vladavina!

Suština Isusovih propovedi i učenja jeste Božje carstvo. Ono je istovremeno prisutno (u spasenju i službi) i buduće (u sveprožimanju i moći). Ako je fokus na Mesijinoj hiljadugodišnjoj vladavini (up. Otk 20), Otkrivenje je preliminarno, a ne konačno (up. Otk 21-22). Iz SZ nije jasno da je privremena vladavina nužna; štaviše mesijanska vladavina iz Danila 7 je večna, nije hiljadugodišnja.

ŠESTA TENZIJA (skori Hristov povratak nasuprot odloženog dolaska (*Parousia*))

Većina vernika je učena da će se Isus vratiti uskoro, iznenada i neočekivano (up. Mt 10:23; 24:27,34,44; Mk 9:1; 13:30; Otk 1:1,3; 2:16; 3:11; 22:7,10,12,20; vidite POSEBNA TEMA: SKORI POVRATAK). Ali sve dosadašnje generacije vernika koje su to očekivale su pogrešile! Brzina (hitnost) Hristovog povratka je snažna obećana nada svake generacije, ali stvarnost samo za jednu (i to onu koja će biti progonjena). Vernici moraju živeti kao da će On sutra doći, ali planirati i sprovoditi Veliko poslanje (up. Mt 28:19-20), dok se to ne dogodi.

Neka poglavlja u evanđeljima i u 1. i 2. Solunjanima zasnovana su na odloženom Drugom dolasku (*Parousia*). Neki istorijski događaji se moraju desiti pre njega:

1. globalna evangelizacija (up. Mt 24:14; Mk 13:10)
2. pojava „antihristosa” (up. Mt 24:15; 2. Sol 2; Otk 13)
3. veliki progon (up. Mt 24:21,24; Otk 13)

Ova nejasnoća je namerna (up. Mt 24:42-51; Mk 13:32-36)! Živite kao da vam je svaki dan poslednji, ali planirajte i pripremajte buduću službu!

POSTOJANOST I RAVNOTEŽA

Moramo reći da sve različite škole savremenog eshatološkog tumačenja sadrže poluistine. One dobro objašnjavaju i tumače neke tekstove. Problem je u postojanosti i ravnoteži. Često postoji niz pretpostavki koje koriste biblijski tekst da ispuni unapred postavljen teološki kostur. Biblija ne otkriva logičnu, hronološku, sistematsku eshatologiju. To je kao porodični album. Slike su istinite, ali nisu uvek poredane po redu, u kontekstu ili sa logičnim nizom. Neke slike su ispale iz albuma, te buduće generacije članova te porodice ne znaju gde tačno da ih vrate. Ključ za tačno tumačenje Otkrivenja je namera prvobitnog autora koja je otkrivena u njegovom izboru književnog žanra. Većina tumača pokušava da upotrebi svoja egzegetska sredstva i procedure iz drugih novozavetnih žanrova na svoje tumačenje Otkrivenja. Oni su

fokusirani na SZ umesto da dozvole da Isusova i Pavlova učenja postave teološku strukturu za koju je Otkrivenje ilustracija.

Moram priznati da pristupam komentarisanju Otkrivenja sa određenom količinom straha i strepnje, ne zbog kletve iz Otk 22:18-19, nego zbog nivoa kontroverze koju je stvorilo tumačenje ove knjige, te je i dalje stvara među Božjim ljudima. Volim Božje otkrivenje. Ono je istinito, dok svi ljudi lažu (up. Rim 3:4)! Molim vas da koristite moj komentar Otkrivenja kao pokušaj da vas podstaknem na razmišljanje, a ne kao definitivne odgovore; kao znak na putu, a ne kao mapu; kao „šta ako...“, a ne kao „ovako kaže Gospod...“. Suočio sam se sa mojim ličnim ograničenjima, predrasudama i teološkim agendama. Takođe sam ih video kod drugih tumača. Čini se kao da ljudi u Otkrivenju pronalaze ono što očekuju da nađu. Sam žanr dozvoljava da bude zloupotrebjen! Međutim, on je u Bibliji sa svrhom. Nije slučajno što je baš Otkrivenje poslednja „reč“. Ono sadrži poruku od Boga za Njegovu decu u svakoj pojedinačnoj generaciji. Bog želi da ga mi shvatimo! Hajde da se udružimo, a ne da se sukobljavamo; hajde da potvrđujemo ono što je jasno i suština, ne sve što može biti ili bi moglo biti istina. Neka nam je Bog svima u pomoći!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 37:1-6

¹ Ne žesti se zbog onih koji zlo čine.

Ne zavidi onima koji nepravdu čine.

² Jer će se oni kao trava brzo osušiti,
uvenuće kao mlada, zelena trava.

³ Uzdaj se u Gospoda i dobro čini;
živi na zemlji i postupaj verno.

⁴ Pronađi u Gospodu najveću sreću svoju,
i daće ti što ti srce želi.

⁵ Prebaci na Gospoda životne brige svoje;
osloni se na njega i on će ti pomoći.

⁶ Izvešće pravednost tvoju kao svetlost,
i pravdu tvoju kao podne.

37:1-6 Ova strofa ima sedam IMPERATIVA i tri JUSIVA. Ovo nisu molitve nego opomene vernome (tj. šta da radi i šta da ne radi).

1. ne žesti se – BDB 354, KB 351, *Hithpael* ZAPOVEDNI, isti oblik u stihovima 7,8; vidite Pri 24:19; značenje reči je „goreti“ ili „plamteti“ i koristi se figurativno za gnev; ovde je uparena sa „zavideti“ (BDB 888)
2. ne zavidi – BDB 888, KB 1109, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 73:3; Pri 3:31; 23:17; 24:1,19

Životi zlih deluju uspešno i srećno, ali su kratki; oni neće na kraju naslediti obećanu zemlju.

1. oni kao trava brzo osušiti – BDB 576, KB 593, *Qal* IMPERFEKAT, up. Jov 14:2; Ps 90:5-6; 103:15-16; Isa 40:6-8
2. uvenuće kao mlada, zelena trava – BDB 615, KB 663, *Qal* IMPERFEKAT

U odnosu na prolaznost nevernih, ovo su saveti za verne sledbenike (37:3-5 ima 7 IMPERATIVA)

1. uzdaj se u Gospoda (YHWH) – BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERATIV, up. stihove 3,5; Ps 52:8; 62:8; Pri 3:5-6
2. dobro čini – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV
3. živi na zemlji – BDB 1014, KB 1496, *Qal* IMPERATIV
4. postupaj verno – BDB 944, KB 1258, *Qal* IMPERATIV
5. pronadji u Gospodu (YHWH) najveću sreću svoju – BDB 772, KB 851, *Hithpael* IMPERATIV (tj. ne u fizičkom blagostanju)
6. prebaci na Gospoda (YHWH) životne brige svoje (vidite posebnu temu kod Ps 1:2) – BDB

164, KB 193, *Qal* IMPERATIV

7. osloni se na njega – BDB isto kao pod #1

Gospod (YHWH) će učiniti sledeće

1. daće (BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT) vernom sledbeniku „što ti srce želi”, stih 4
2. On će ti pomoći (BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERFEKAT), stih 5
3. izvešće pravednost tvoju kao svetlost
4. izvešće pravdu tvoju kao podne (#3 i #4 su paralele i izgleda da se odnose na sudski slučaj ili su simbol suđenja na kraju vremena)

37:4b Ovaj red poezije je meni lično uvek bio veoma značajan, ali nisam siguran da li sam ga dobro protumačio. Obično ga koristim kao potvrdu da ćemo mi, ako smo verni sledbenici, želeti prave stvari zato što Gospod (YHWH) utiče na naša srca (up. Jer 31:31-34; Jez 36:26-27). Ali sigurno je moguće i da se odnosi na ispunjene molitve vernog sledbenika (up. Ps 20:4-5; 21:2; 145:19; Mt 7:7-8). Teološko pitanje je odnos između Božjeg suvereniteta i ljudske slobodne volje (vidite posebnu temu kod Ps 25:12; NIDOTTE, vol. 3, str. 444). Ponekad pažljiva egzegeza može da uništi dobru propoved!

NSP: PSALAM 37:7-11

⁷ **Mirno se pouzdaj u Gospoda i željno ga čekaj.**

**Ne žesti se na onoga ko je uspešan na putu svome,
na čoveka koji čini ono što je zamislio.**

⁸ **Odbaci gnev i odagnaj srdžbu,
ne žesti se, jer to samo ka zlu vodi.**

⁹ **Jer će se istrebiti oni koji zlo čine,
a oni koji se u Gospoda uzdaju naslediće zemlju.**

¹⁰ **Još malo, i zloga više neće biti;
pogledaćeš na mesto njegovo, a njega neće biti.**

¹¹ **A krotki će naslediti zemlju,
i uživaće u izobilju mira.**

37:7-11 Ovo je nastavak prethodne strofe.

1. opomene vernima
 - a. mirno se pouzdaj u Gospoda (YHWH) – BDB 198, KB 226, *Qal* IMPERATIV
 - b. željno ga čekaj – BDB 296, KB 297, *Hithpolel* IMPERATIV (tj. da Gospod (YHWH) deluje privremeno i eshatološki)
 - c. ne žesti se – isto kao pod 37:1
 - d. odbaci gnev – BDB 951, KB 1276, *Hiphil* IMPERATIV (tj. nemoj pokušavati da se osvetiš)
 - e. odagnaj srdžbu – BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERATIV
 - f. ne žesti se – isto kao pod 37:1,7
2. zato što je sudbina nevernih poznata
 - a. istrebiće se oni koji zlo čine (tj. umreće)
 - b. zloga više neće biti (kao divljeg cveća na kraju sezone)
3. stoga, verni (tj. oni koji čekaju Gospoda (YHWH), stih 9b)
 - a. će naslediti zemlju, up. 37:9,11,22,29,34, vidite belešku pod D u Kontekstualnim uvidima i posebnu temu kod Ps 1:2)
 - b. uživaće u izobilju mira

37:7 „željno ga čekaj” MT koristi GLAGOL (BDB 296 I, KB 297) čije doslovno značenje je „vrteti se”, „plesati”, „savijati se” (tj. u bolu). Upotrebljen je u smislu „čekati“ u Jov 35:14 (*Polel*). Samo ovde u Ps 37:7 (*Hithpolel*) znači „čekati željno” (NASB: „čekati strpljivo“). Zato NET Biblija (up. str. 895, #9) predlaže upotrebu drugog hebrejskog korena (tj. umesto לָחַץ da bude יָחַץ, BDB 403, *Hiphil*).

37:8 Ovde se ponavlja česta starozavetna poruka o Božjoj suverenosti i predznanju (up. 37:23). Celokupna istorija je prisutna pred Njim. Verni sledbenici se mogu pouzdati da

1. prošlost je oprostena
2. sadašnjost je osnažena
3. budućnost je osigurana

37:10 „Još malo” Ovaj hebrejski izraz ukazuje na predodređene događaje. Gospod (YHWH) ima kontrolu nad vremenom. Postoji plan, svrha i pravi ishod. Pravednost će na kraju pobediti, a zlo će biti otkriveno, osuđeno i uništeno (up. 37:13)!

37:11 „krotki će naslediti zemlju” Isus ovo citira u blaženstvima iz Mt 5:5 (LXX), gde je upotrebljena druga reč za „zemlju“ (vidite Kontekstualne uvide).

NSP: PSALAM 37:12-15

¹² Onaj ko je zao kuje zaveru protiv pravednoga, i zubima škrguće na njega.

¹³ A Gospod mu se smeje, jer vidi da dolazi dan pogibije njegove.

¹⁴ Zli mač izvlače i luk natežu, da obore nevoljnika i siromaha, da pobiju one koji su čestiti na putu svome.

¹⁵ Mač će im se sopstveni u srce zariti, i lukovi njihovi biće slomljeni.

37:12-15 Dela zlog protiv pravednog i reakcija Gospoda (YHWH).

1. zao/zli
 - a. kuje zaveru protiv pravednoga
 - b. zubima škrguće na njega, up. Jov 16:9; Ps 35:11; Plač 2:16; Dap 7:54
 - c. mač izvlače
 - d. luk natežu
 - (1) da obore nevoljnika
 - (2) da obore siromaha
 - (3) da pobiju čestite
2. reakcija Gospoda (YHWH)
 - a. On mu se smeje, up. Ps 2:4; 59:9
 - b. vidi da dolazi dan njegove pogibije (tj. dan suda), i privremene i eshatološke
 - c. mač će im se sopstveni u srce zariti (Gospod (YHWH) čini preokret)
 - d. lukovi njihovi biće slomljeni (Gospod (YHWH) čini preokret)

NSP: PSALAM 37:16-22

¹⁶ Bolje je ono malo što ima pravednik, nego izobilje koje imaju zli.

¹⁷ Jer će se slomiti ruke zlih, a Gospod će podupreti pravednike.

¹⁸ Poznaje Gospod život bezazlenih, i nasledstvo njihovo trajaće doveka.

¹⁹ Neće se oni postideti u vreme nevolje, u dane gladi biće siti.

²⁰ Jer će zli propasti, neprijatelji Gospodnji biće prolazni kao lepota pašnjaka,

proći će. U dimu će nestati.

²¹ Zli pozajmljuje i ne vraća,

a pravednik je milostiv i darove daje.

²² Oni koje on blagoslovi naslediće zemlju,

a oni koje on prokune biće istrebljeni.

37:16-22 Ova strofa je niz kontrasta (antitetičan paralelizam).

1. stih 16
 - a. bolje je ono malo što ima pravednik (up. Pri 15:16-17; 16:8; 28:6; ovo je u teološkoj ravnoteži sa 37:25)
 - b. nego izobilje koje imaju zli (tj. ne žesti se zbog prividnog blagostanja onih koji zlo čine, 37:1-2)
2. stih 17
 - a. jer će se slomiti ruke zlih
 - b. Gospod (YHWH) će podupreti pravednike
3. stihovi 18-20
 - a. bezazleni, stihovi 18-19
 - (1) Gospod (YHWH) poznaje njihov život
 - (2) nasljedstvo njihovo trajeće doveka
 - (3) neće se oni postideti u vreme nevolje
 - (4) u dane gladi biće siti
 - b. zli
 - (1) će propasti
 - (2) će nestati (MT verzija je nepouzdana, kontekst ukazuje na značenje: kao prolećno cveće, up. stih 2)
4. stih 21
 - a. zli pozajmljuje i ne vraća,
 - b. pravednik je milostiv i darove daje
5. stih 22
 - a. oni koje On blagoslovi naslediće zemlju,
 - b. oni koje On prokune biće istrebljeni

NSP: PSALAM 37:23-26

²³ Gospod utvrđuje korake čovekove,

i uživa u putu njegovom.

²⁴ Ako i posrne, neće pasti,

jer ga Gospod drži za ruku.

²⁵ Mlad sam bio i ostareo sam,

ali nisam video pravednika ostavljenog,

ni decu njegovu hleb da prose.

²⁶ Uvek je milostiv i na zajam daje.

Potomstvo njegovo čekaju blagoslovi.

37:23-26 Ova strofa opisuje vernog sledbenika/verne sledbenike.

1. Gospod (YHWH) utvrđuje njegove korake
2. uživa u putu njegovom
3. ako i posrne
 - a. neće pasti (tj. simbol uništenja)
 - b. jer ga Gospod (YHWH) drži za ruku (sveti pokleknu sa vremena na vreme, ali Gospod (YHWH) nikada)

4. psalmist (u svom životnom iskustvu) nikada nije video pravednika ostavljenog
5. ni decu njegovu hleb da prose
6. Gospod (YHWH) je uvek milostiv i na zajam daje
7. potomstvo njegovo čekaju blagoslovi

37:25 Ovo je starozavetna perspektiva zasnovana na savezu sa Mojsijem (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). To ne treba da danas tumačimo kao da siromašni i nevoljnici sigurno nisu vernici. Savezi su se promenili, vidite Kontekstualne uvide, D. Za dobru kratku analizu ovog stiha, vidite *Teški biblijski izrazi (Hard Sayings of the Bible)*, str. 267-268.

NSP: PSALAM 37:27-34

²⁷ **Kloni se zla, dobro čini, i živećeš doveka.**

²⁸ **Jer Gospod pravdu voli,
i ne napušta one koji su mu verni.**

**Doveka će oni biti sačuvani,
a potomstvo zlih biće istrebljeno.**

²⁹ **Pravednici će naslediti zemlju,
i zauvek će na njoj živeti.**

³⁰ **Usta pravednika mudrost kazuju,
i jezik njegov pravo govori.**

³¹ **Zakon njegovog Boga u srcu je njegovom,
koraci njegovi neće biti nesigurni.**

³² **Zli vreba pravednika,
i gleda da ga ubije.**

³³ **Ali Gospod ga neće ostaviti u ruci njegovoj,
kad mu se bude sudilo, neće ga zlim proglasiti.**

³⁴ **Uzdaj se u Gospoda, i drži se puta njegovog,
on će te uzvisiti i ti ćeš zemlju posedovati.**

Kad zli budu istrebljeni, ti ćeš to gledati.

37:27-34 Ova strofa, kao i stihovi 1-6, ima nekoliko IMPERATIVA (6) kojima se opominju verni. Ovo je još jedna strofa koja opisuje dela vernih sledbenika.

1. opomene (tj. IMPERATIVI)
 - a. kloni se zla, stih 27 – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV
 - b. dobro čini, stih 27 – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV, up. 37:3
 - c. živećeš doveka, stih 27 – BDB 1014, KB 1496, *Qal* IMPERATIV, up. 37:18,29
 - d. uzdaj se u Gospoda (YHWH), stih 34 – BDB 875, KB 1082, *Piel* IMPERATIV, up. 37:9
 - e. drži se puta Njegovog, stih 34 – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV
2. razlozi za opomene
 - a. Gospod (YHWH) pravdu voli
 - b. Gospod (YHWH) ne napušta one koji su mu verni
 - c. doveka će oni biti sačuvani
 - d. pravednici će naslediti zemlju
 - e. zauvek će na njoj živeti
 - f. on govori mudrost/pravednost
 - g. Božji zakon je u njegovom srcu
 - h. koraci njegovi neće biti nesigurni
 - i. Gospod (YHWH) ga neće ostaviti
 - j. kad mu se bude sudilo, neće ga zlim proglasiti

Kada neko postane savezni vernik to menja svaki aspekt njegovog života, njegove motive i nade. Postoji

radikalna razlika između vernog sledbenika i neverne osobe. Neverna osoba može biti

1. idolopoklonik
2. neposlušna osoba iz saveznog naroda
3. praktični ateista
4. apatičan sledbenik
5. bogata agresivna osoba
6. nelojalna politička osoba

U 32. stihu ova osoba je opisana kao neko ko (vidite strofu 35-40)

1. vreba pravednika
2. gleda da ga ubije

37:28 „Doveka će oni biti sačuvani” LXX ovo menja u „zli će biti oterani”. Ovo je predlog koji teži da očuva strukturu akrostiha (tj. *ayin*) i paralelizam. UBS tekstualni projekat verziji iz MT daje oznaku „B” (skoro sigurno).

1. MT – ושמד
2. LXX – ושמד (NEB, NJB, REB)

37:31 „Zakon njegovog Boga” Ovaj termin (BDB 435) je jedan od nekoliko termina koji se koriste da opišu Gospodnje (YHWH) otkrivenje Izraelu (vidite posebnu temu kod Ps 1:2).

▣ „u srcu je njegovom” Ovo je internalizacija Božjeg otkrivenja (tj. Božji zakon je zapisan na srcu) i pokazatelj „novog saveza” iz Jer 31:31-34.

▣ „koraci njegovi neće biti nesigurni” Pobožan život je figurativno opisan kao prav, ravan put, bez prepreka, jasno označena staza (up. stih 34a, „puta njegovog”, vidite belešku kod Ps 1:1). Suprotnost su

1. nesigurni koraci
2. nataloženo blato
3. posrtanje

Istu sliku vidimo i u NZ (tj. „hod”, up. Ef 4:1,17; 5:2,15).

NSP: PSALAM 37:35-40

³⁵ Video sam zloga kako je nasilan,
kako se širi kao razgranato drvo na svom tlu.

³⁶ Ali prošao je, i nema ga više,
tražio sam ga, ali ga nema.

³⁷ Gledaj onog ko je bezazlen i posmatraj onog ko je čestit,
jer takvi će imati budućnost punu mira.

³⁸ A svi prestupnici biće istrebljeni,
propašće budućnost onih što su zli.

³⁹ Spasenje pravednih dolazi od Gospoda,
on je tvrđava njihova u vreme nevolje.

⁴⁰ Gospod će im pomoći i izbaviće ih.

Izbaviće ih od zlih i spašće ih, jer je on utočište njihovo.

37:35-40 Ova strofa sumira kontrast između pravednih i zlih.

1. zao/zli
 - a. nasilni su (doslovno „bude užas”, BDB 792)
 - b. šire se (ubrzano, BDB 947), svoj uticaj i svoju moć, kao razgranato drvo na svom tlu (MT nepouzđano)
 - c. prošao je, i nema ga više

- d. propašće njihova budućnost (vidite sledeću belešku at #2 c.)
- 2. pravedni
 - a. gledaj (doslovno „drži na oku”) onog ko je bezazlen (vidite posebnu temu kod Ps 18:20-24) – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV
 - b. posmatraj onog ko je čestit – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
 - c. takvi će imati budućnost punu mira (ili u životu nakon smrti ili će imati decu)
 - d. Gospod (YHWH) ih spasava
 - e. Gospod (YHWH) je tvrđava njihova u vreme nevolje
 - f. Gospod (YHWH) će im pomoći
 - g. Gospod (YHWH) će ih izbaviti

Sve ovo će se dogoditi zato što traže utočište u Njemu.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je ovaj Psalam povezan sa Psalmima 49 i 73 i sa Knjigom o Jovu?
2. Zašto su ljudi opisani kao trava ili cveće?
3. Koja je etimologija termina „pouzdanje“ i koji je njegov značaj u našim životima?
4. Koja je centralna tema ovog Psalma?
5. Zašto su stihovi 16 i 24 tako značajna ravnoteža za tradicionalnu starozavetnu mudrost?
6. Da li ovaj Psalam govori o privremenom ili eshatološkom suđenju? Zašto?

PSALAM 38

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva očajnog pokajnika <u>MT uvod</u> „Davidov Psalam za prisećanje”	Molitva u vreme kazne	Molitva za isceljenje od bolesti (tužbalica)	Molitva očajnika	Molitva u nevolji
38:1-8	38:1-2 38:3-5 38:6-8	38:1-2 38:3-4 38:5-6 38:7-8	38:1-2 38:3-4 38:5-8	38:1-3 38:4-6 38:7-8
38:9-12	38:9-10 38:11-12	38:9-11 38:12	38:9-12	38:9-10 38:11-12
38:13-22	38:13-14 38:15-20 38:21-22	38:13-14 38:15-16 38:17-20 38:21-22	38:13-14 38:15-17 38:18-20 38:21-22	38:13-14 38:15-16 38:17-18 38:19-20 38:21-22

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam ima brojne sličnosti sa Psalmima 32 i 51.
- B. Za Jevreje su greh i bolest bili povezani. Kada osoba prizna greh, njene molitve se ispunjavaju, a njen um, duh i telo se obnavljaju. Kada pogledamo sve spomenute fizičke probleme, ima ih previše da bi svi ukazivali na jednu bolest. Oni su verovatno figurativni (up. Isa 1:5-6). Ako je to tačno, fokus Psalma nije fizičko izlječenje, nego oprostaj greha!

- C. Kao i u brojnim Psalmima, nije jasna povezanost između
1. fizičkih problema
 2. neprijateljskih napada
 3. odbačenja od prijatelja
- Sve ovo je međusobno povezano, ali ne znamo kako. Da li su to doslovni opisi ili simboli socijalnih posledica greha?

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 38:1-8

¹ **Gospode, nemoj me ukoravati u srdžbi svojoj,
i nemoj me kažnjavati u gnevu svome.**

² **Jer su se strele tvoje duboko u mene zarile,
i ruka me tvoja pritiska.**

³ **Nema zdravog mesta na telu mome zbog osude tvoje.
Nema mira u kostima mojim zbog greha moga.**

⁴ **Jer su prestupi moji doprli iznad glave moje,
kao težak teret preteški su za mene.**

⁵ **Rane moje zaudaraju, gnoje se,
zbog ludosti moje.**

⁶ **Nemir me je obuzeo,
od boli sam se povio,
po ceo dan žalostan hodam.**

⁷ **Jer bedra moja gore,
i nema zdravog mesta na telu mome.**

⁸ **Iznemogao sam i slomljen,
jaučem od jecanja srca svoga.**

38:1-8 Većina drugih engleskih prevoda ovaj deo deli na više strofa. Podela strofa nije tekstualno pitanje. Zasnovana je na pretpostavkama i nije nadahnuta. Psalmist opisuje svoje stanje i osećanja.

1. on oseća Gospodnje (YHWH) nezadovoljstvo
 - a. nemoj me ukoravati u srdžbi svojoj – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 6:1
 - b. nemoj me kažnjavati u gnevu svome – BDB 415, KB 418, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; ovaj GLAGOL se često koristi za kršenje saveza (up. 3. Mojs 26:18,28; Ps 6:1; 39:11; 94:10; 118:18; Os 10:10)
2. oseća Gospodnju (YHWH) kaznu
 - a. strele tvoje su se duboko u mene zarile, up. 5. Mojs 32:23; Jov 6:4; Ps 7:12-13; 45:5
 - b. ruka me tvoja pritiska, up. Ps 32:4; 39:10 (primetite isti GLAGOL u oba reda, upotrebljen sa različitim značenjima, BDB 639, KB 692)
3. fizičke posledice Gospodnjeg (YHWH) nezadovoljstva (zbog greha, 38:3b,4,5b)
 - a. nema zdravog mesta (BDB 1022, *shalom*) na telu mome
 - b. nema mira u kostima mojim
 - c. rane moje (doslovno „povrede”, BDB 289) zaudaraju (BDB 92, KB 107, *Hiphil* PERFEKAT), gnoje se (BDB 596, KB 583, *Qal* PERFEKAT)
 - d. nemir me je obuzeo, od boli sam se povio („obuzeo”, BDB 730, KB 796, *Niphal* PERFEKAT; „povio”, BDB 1005, KB 1458, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 35:14) žalostan hodam

- e. bedra moja gore (BDB 569, KB 583, *Qal* PERFEKAT)
- f. isto kao i pod a.
- g. iznemogao sam (BDB 806, KB 916, *Niphal* PERFEKAT, doslovno „potrošen“)
- h. slomljen (BDB 194, KB 221, *Niphal* PERFEKAT, *Piel* u Ps 51:8)
- i. jaučem (BDB 980, KB 1367, *Qal* PERFEKAT, tj. životinjski zvuci)

Primitite niz GLAGOLA u PERFEKTU. Gospodnja (YHWH) „srdžba“ (BDB 893) i „gnev“ (BDB 409) su započeli (IMPERFEKTI) i traju (PERFEKTI)! Kakvo strašno stanje uma (38:4, 8b) i tela!

38:4 „iznad glave moje” Ovaj GLAGOL (BDB 716, KB 778, *Qal* PERFEKAT) se koristi za vodu.

- 1. poplava kao rat – Isa 8:8; 23:10; Dan 11:10,40; Naum 1:8
- 2. talasi – doslovno u Isa 54:9
- 3. talasi – figurativno za probleme i emocije – Ps 42:8; 88:16-17; 124:4-5. Psalmistu preplavljuje krivica zbog greha!

38:5 „gnoje se” Ovaj GLAGOL (BDB 596, KB 628, *Niphal* PERFEKAT) je upotrebljen u 3. Mojs 26, poglavlju sa kletvama i blagoslovima koje je paralelno sa 5. Mojs 27-28. Njegovo značenje je „truliti” (up. 3. Mojs 26:39, „istrunuće“ [dva puta]). Greh uništava! Često na užasne načine!

38:6 „žalostan” Ovaj termin potiče od hebrejskog korena sa značenjem „biti taman“ (BDB 871). Može da znači

- 1. obučen u tamnu odeću kao znak žaljenja
- 2. prašina posuta po glavi i odeći kao znak žaljenja
- 3. idiom za stanje srca, duše, uma (ovde zbog poznatog greha)

▣ **„Nemir me je obuzeo, od boli sam se povio”** Ovo su dva paralelna GLAGOLA.

- 1. obuzeo – (NASB: „savio“) BDB 730, KB 796, *Niphal* PERFEKAT, može se shvatiti kao
 - a. smetenost – Isa 21:3
 - b. iskrivljenost uma – 1. Sam 20:30; Pri 12:8
 - c. doslovno – što je u skladu sa paralelnim GLAGOLOM
- 2. povio – BDB 1005, KB 1458, *Qal* PERFEKAT, čini se da ukazuje na povijeno telo kao položaj ili na slomljeno srce

38:7 „bedra” U SZ se koristi nekoliko termina da označi celokupnu osobu.

- 1. duša – BDB 659, *nephesh*
- 2. duh – BDB 924, *ruah*
- 3. srce – BDB 524, *leb*
- 4. bubrezi – BDB 480
- 5. samo ovde, bedra – BDB 492

Postoji još nekoliko ovakvih termina. Samo kontekst može odrediti kada oni označavaju ovaj koncept. Jedan deo tela predstavlja celu osobu.

NSP: PSALAM 38:9-12

⁹ **Gospode, pred tobom su sve želje moje,
i uzdisanje moje nije skriveno od tebe.**

¹⁰ **Srce moje jako lupa, snaga me moja napušta,
i gasi se svetlost očiju mojih.**

¹¹ **Oni koji su me voleli i prijatelji mi bili
drže se podalje od muke moje,
oni koji su mi bliski bili daleko stoje.**

¹² **A oni koji traže dušu moju, zamke postavljaju.
Koji mi zlo spremaju, o propasti govore,**

i o prevarama po ceo dan mrmljaju.

38:9-12 Ova strofa takođe opisuje strašno stanje autora

1. njegovo stanje
 - a. njegove želje (tj. molitve) su pred Gospodom (YHWH), (tj. radi oprostaja i obnove zajedništva)
 - b. Gospod (YHWH) zna za njegovo uzdisanje, up. Ps 31:10
2. njegovo fizičko stanje
 - a. srce jako lupa – BDB 695, KB 749, *Niphal* PERFEKAT
 - b. snaga ga napušta – BDB 736, KB 806, *Qal* PERFEKAT
 - c. oči ga izdaju – ovde nema GLAGOLA; ne odnosi se na slepilo nego je idiom za nedostatak zdravlja, radosti, mira, up. Ps 13:3; 1. Sam 14:29; Jez 9:8
3. međuljudski odnosi
 - a. oni koji su ga voleli se drže podalje
 - b. prijatelji se drže podalje
 - c. oni koji su mu bili bliski daleko stoje
 - d. neprijatelji žele njegovu smrt
 - (1) zamke postavljaju
 - (2) zlo mu spremaju
 - (3) o propasti govore; GLAGOL BDB 211, KB 237, doslovno znači „jaukati”. Psalmist „jauče” (BDB 980, stih 8), a zli „govore/planiraju” (up. Pri 24:2).

38:11

SSP	bolesti
NSP, NRP	muke
DK	rane

Ova reč (BDB 619) znači „udarac/rana”, „pošast/zlo” ili „beleg”.

1. pošast/zlo – up. 1. Mojs 12:17; 2. Mojs 11:1; 1. Car 8:37-38; 2. Dne 6:28-29; Ps 39:10; 91:10
2. guba (starozavetni smisao) – 3. Mojs 13-14; 5. Mojs 24:8
3. rana – 5. Mojs 17:8; 21:5; Isa 53:8
4. disciplina (za decu) – 2. Sam 7:14; Ps 89:33; Pri 6:23

Većina reči se kositi sa više značenja, zato što bi u obrnutom slučaju bilo nemoguće poznavati i koristiti ljudski rečnik. Kada tumač naiđe na određeni kontekst, on traži značenje koje je prvobitni autor želeo da prenese i koje je bilo razumljivo čitaocima/slušaoocima u to vreme. U ovom slučaju, kontekst je božanski data fizička manifestacija Božjeg nezadovoljstva zbog ljudskog greha. Cilj kazne je da osobu vrati veri. U ovom stihu, paralelizam ukazuje na to da je fizička kazna plašila one koji bi je videli, čak i bliske prijatelje i rođake.

Stoga, nekoliko elemenata treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke.

1. Koja fizička manifestacija?
2. Koji je razlog manifestacije?
3. Zašto ljudi oko njega tako reaguju?
4. Da li je značenje figurativno ili doslovno?

NSP: PSALAM 38:13-22

¹³ A ja sam kao gluv, ne slušam,
kao nem, ne otvaram usta svoja.

**14 Postao sam poput čoveka koji ne čuje,
i odgovorom usta svojih ne pravdam se.**

15 Jer tebe, o Gospode, čekam.

Gospode, Bože moj, ti se odazivaš.

**16 Jer sam rekao: „Ako se ti ne bi odazvao,
oni bi se nada mnom radovali;**

**kad bi noga moja posrnula,
oholo bi se podizali na mene.”**

17 Jer umalo da krivi korak učinim,

i patnja je moja uvek preda mnom bila.

**18 Jer sam priznao prestup svoj,
uznemiren sam postao zbog greha svoga.**

**19 A neprijatelji su moji pune snage, osilili su se,
umnožili su se oni koji me bez razloga mrze.**

**20 Vraćaju mi zlo za dobro, dižu se na mene
jer težim za onim što je dobro.**

21 Gospode, nemoj me ostaviti.

Bože moj, ne budi daleko od mene.

22 Požuri meni u pomoć,

Gospode, ti si spasenje moje.

38:13-22 Ova strofa je spoj sadašnjeg stanja (bolesti, bola, povrede) i buduće nade u Gospodnju (YHWH) milost.

1. sadašnji fizički problemi
 - a. kao gluv (tj. pretvara se da ne čuje njihove klevete), stih 13; Ps 39:2,4
 - b. kao nem (tj. ne odgovara svojim optužiteljima, up. Isa 53:7), stih 13b
 - c. umalo da posrne/učini krivi korak, stihovi 16b-17a; metafora za nevolju, up. 5. Mojs 32:35; Božji put je prav, ravan i bez prepreka
 - d. njegova patnja je uvek pred njim (težak mu je njegov greh), stih 17b; Ps 51:3
 - e. uznemiren, stih 18
2. napadi neprijatelja, stihovi 16,19-20
 - a. osilili su se i umnožili, stih 19a
 - b. bez razloga ga mrze, stih 19b
 - c. vraćaju zlo za dobro, stih 20; Ps 35:12; 109:5
 - d. dižu se na njega jer teži za onim što je dobro, stih 20b
3. poverenje u Gospodnju (YHWH) ljubav, milost i oprostaj
 - a. čekam (BDB 403, KB 407, *Hiphil* PERF EKAT) Gospoda (YHWH), stih 15a, up. Jov 13:15; Ps 31:24; 33:22; 39:7; 42:5,11; 43:5
 - b. uveren je da će Gospod (YHWH) odgovoriti na njegovu molitvu, stih 15b
 - c. uveren je da se njegovi neprijatelji neće oholo radovati zbog njegovog pada, stih 16
 - d. on se moli (dva JUSIVA, jedan IMPERATIV)
 - (1) nemoj me ostaviti – BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 9:11; 71:9,18; 94:14; 119:8; Isa 49:14
 - (2) ne budi daleko od mene – BDB 934, KB 1221, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 22:11,19; 35:22; 71:12
 - (3) požuri meni u pomoć – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 22:19b; 40:13; 70:1,5; 71:12; 141:1

38:18 Ovo je teološki ključ za ovaj Psalam (up. Ps 32:5). Priznanje donosi

1. Gospodnji (YHWH) oprostaj (up. Ps 51; note 1. Jn 1:9-2:1)
2. oprostaj sebi

3. osećaj obnovljenog zajedništva

Priznanje prepoznaje

1. ljudsku krivicu za kršenje Gospodnjih (YHWH) zakona
2. Gospodnji (YHWH) karakter milosti i blagodat

38:19

SSP	puni života
NSP, NRP	osilili su se
DK	žive

MT koristi reč „živi” (חי, BDB 313), ali nekoliko prevoda menja ovaj koren u חנן, BDB 336, up. Ps 35:19; 69:4. Ovo se uklapa sa paralelizmom u sledećem redu, „koji me bez razloga mrže” (BDB 1055).

38:20 „neprijatelji” (NSP ne navodi ovu reč u 20. stihu, DK: „Koji mi vraćaju zlo za dobro, neprijatelji su mi zato što sam pristao za dobrim.“) Iz istog hebrejskog korena (BDB 966) potiče reč „Sotona“.

POSEBNA TEMA: SOTONA

Sotona je veoma teška tema.

1. SZ ne otkriva Sotonu kao vrhovnog neprijatelja dobra (Boga), nego kao Gospodnjeg (YHWH) slugu koji čovečanstvu nudi alternative i optužuje čovečanstvo za nepravdu (A. B. Devidson (A. B. Davidson), *Teologija SZ (A Theology of the OT)*, str. 300-306).
2. Koncept Božjeg ličnog vrhovnog neprijatelja razvijen je u međuzavetnoj (ne-kanonskoj) literaturi pod uticajem persijske religije (zoroastrijanizam). Ovo je imalo značajan uticaj na rabski judaizam (tj. izgnanstvo Izraela u Vavilonu, Persiji).
3. NZ razvija starozavetne teme u iznenađujuće direktnim, ali selektivnim kategorijama.

Ako pristupimo proučavanju zla iz perspektive biblijske teologije (odvojeno proučavanje svake knjige, autora ili žanra) otkrićemo veoma različite stavove o zlu.

Međutim, ako pristupimo proučavanju za iz ne-biblijske ili van-biblijske perspektive svetskih religija ili istočnih religija, tada vidimo da je veliki deo novozavetnog razvoja najavljen u persijskom dualizmu i grčko-rimskom spiritizmu.

Onaj ko polazi od božanskog autoriteta Pisma (kao ja), vidi novozavetni razvoj kao progresivno otkrivenje. Hrišćani se moraju čuvati od tumačenja ovog koncepta kroz jevrejski folklor ili englesku literaturu (tj. Dante, Milton). Nepobitno je da postoji misterija i nejasnoća u ovoj oblasti otkrivenja. Bog je odabrao da ne otkrije sve aspekte zla, njegovo poreklo (vidite POSEBNA TEMA: LUCIFER), njegovu svrhu, ali jeste otkrio njegov poraz!

Čini se da je u SZ termin „Sotona“ (BDB 966, KB 1317) ili „optužitelj“ povezan sa tri odvojene grupe.

1. ljudi koji optužuju (1. Sam 29:4; 2. Sam 19:22; 1. Car 5:4, 11:14,23,25; Ps 109:6,20,29)
2. anđeli koji optužuju (4. Mojs 22:22-23; Zah 3:1)
3. demoni (moguće Sotona) koji optužuju (1. Car 22:21; Zah 13:2)

Tek je kasnije, u međuzavetnom periodu, zmija iz Postanka 3 poistovećena sa Sotonom (up. Mudr 2:23-24; II Enohova 31:3), a znatno kasnije i rabini prihvataju ovu opciju (up. Sot 9b i Sin 29a). „Božji sinovi“ iz 1. Mojs 6 u I Enohova 54:6 postaju zli anđeli. U rabskoj teologiji oni postaju izvor zla. Ovo ne navodim kao teološki tačne stavove, nego da bih pokazao razvoj ovog koncepta. U NZ se ove starozavetne aktivnosti pripisuju anđeoskom, personifikovanom zlu (tj. Sotoni) u 2. Kor 11:3; Otk 12:9.

Teško je ili nemoguće (zavisi od vašeg stanovišta) utvrditi poreklo personifikovanog zla iz SZ. Jedan od razloga za ovo je snažan monoteizam Izraela (up. 4. Mojs 6:4-6; 1. Car 22:20-22; Prop 7:14; Isa 45:7; Amos 3:6). Gospod (YHWH) je uzrok svega i to pokazuje Njegovu jedinstvenost i primat (up. Isa 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Potencijalni izvori informacija su (1) Jov 1-2, gde je Sotona jedan od „Božjih sinova“ (tj. anđela) ili (2) Isa 14; Jez 28, gde su ponosni bliskoistočni carevi (Vavilon i Tir) upotrebljeni kao primer za Sotonin ponos (up. 1. Tim 3:6). Nisam siguran oko ovog pristupa. Jezekilj koristi metafore iz Edenskog vrta ne samo za tirkog cara kao Sotonu (up. Jez 28:12-16), nego i za egipatskog cara kao drvo poznanja dobra i zla (Jez 31). Međutim, čini se da Isa 14 opisuje pobunu anđela zbog ponosa, posebno stihovi 12-14. Ako je Bog želeo da nam otkrije Sotoninu specifičnu prirodu i poreklo, ovo je veoma skriven način i mesto za to (vidite POSEBNA TEMA: LUCIFER). Moramo se čuvati od trenda sistematske teologije da uzme kratke, nejasne delove različitih svedočanstva, autora, knjiga i žanrova, te ih spaja kao delove jedne božanske slagalice.

Alfred Edersheim (Alfred Edersheim), *Život i vremena Isusa Mesije (The Life and Times of Jesus the Messiah)*, vol. 2, prilog XIII [str. 748-763] i XVI [str. 770-776], kaže da je rabinski judaizam bio prekomerno pod uticajem persijskog dualizma i nagađanja o demonima. Rabini nisu dobar izvor za istinu u ovoj oblasti. Isusova učenja se znatno razlikuju od učenja Sinagoge. Mislim da se koncept Gospodnjeg (YHWH) vrhovnog anđeoskog neprijatelja razvio na osnovu dva vrhovna boga iranskog dualizma – *Ahkiman* i *Ormaza* – a zatim su ga rabini razvili u biblijski dualizam između Gospoda (YHWH) i Sotone.

Sigurno je da postoji progresivno otkrivenje o razvoju zla u NZ, ali ono nije toliko detaljno kao što rabini tvrde. Dobar primer ove razlike je „rat na nebu“. Pad Sotone (đavola) je logična nužnost, ali detalje ne znamo (vidite POSEBNA TEMA: PAD SOTONE I NJEGOVIH ANĐELA). Čak je i ono što jeste dato skriveno pod apokaliptičnim žanrom (up. Otk 12:4,7,12-13). Iako je Sotona (đavo) poražen i izgnan na zemlju, on je i dalje Gospodnji (YHWH) sluga (up. Mt 4:1; Lk 22:31-32; 1. Kor 5:5; 1. Tim 1:20).

Moramo ukrotiti svoju radoznalost u ovoj oblasti. Postoji lična sila iskušenja i zla, ali je samo jedan Bog i čovečanstvo je i dalje odgovorno za svoje izbore. Vodi se duhovna bitka, i pre i nakon spasenja. Pobjeda može biti ostvarena i zadržana samo u Trojedinom Bogu i kroz Njega. Zlo je poraženo i biće uništeno (up. Otk 20:10)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li Gospod kažnjava svoje verne sledbenike u ovom životu (stihovi 2-3)?
2. Da li je 4. stih priznanje brojnih grehova ili književni način objavljivanja grešnosti svih ljudi?
3. Navedite fizičke probleme povezane za nepriznatim grehom.
4. Definišite reč „muke“ iz stiha 11. Da li vaša definicija objašnjava reakcije drugih prema njemu?
5. Kako je slika „posrtanja“ povezana sa životom u grehu?
6. Zašto je stih 18 tako značajan?

PSALAM 39

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Taština života <u>MT uvod</u> „Upravitelju, za Jedutuna.” Davidov Psalam	Molitva za mudrost i oproštaj	Molitva za izlječenje od bolesti (tužbalica)	Priznanje očajnika	Beznačajnost ljudi pred Bogom
39:1-6	39:1-3 39:4-6	39:1-6	39:1-4	39:1-2 39:3-4
39:7-11	39:7-11	39:7-10 39:11	39:5-6 39:7-11	39:5-6 39:7-9 39:10-11
39:12-13	39:12-13	39:12-13	39:12-13	39:12-13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. U početku je ovaj Psalam zbujujuć. Počinje skrivenom književnom tehnikom, skoro kao božanska tajna za vernog (ali grešnog) sledbenika, koja ne može biti podeljena sa drugima ili je oni ne mogu shvatiti, stih 8.
- B. Božanska tajna i ljudsko pitanje je prolaznost ljudskog života. Čovečanstvo je tako krhko, osetljivo, privremeno, živi u neznanju i najčešće svoju pažnju usmerava na pogrešne stvari (up. stihove 6, 11).
- C. Ovaj Psalam me na mnoge načine podseća na Propovednika (ispraznost života bez Boga). Psalmist se opisuje na iznenađujuće načine.
 1. kao stranac, stih 12
 2. kao došljak, stih 12
- D. Stih 13 je i dalje misterija za mene. Zapanjujuća istina našeg palog stanja jeste da

1. Bog nas privlači,
2. Njegova svetost nas plaši i odbija, istovremeno!

Postoji pravi mentalni sukob između prolaznosti ljudske situacije i večnosti našeg Boga koji nas je stvorio za zajedništvo. Mi ne možemo biti srećni ako Njega ne upoznamo i ne volimo. Ali mi smo slomljeni i privremeni. On je savršen i večan.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 39:1-6

¹ Rekao sam: „Paziću na puteve svoje,
da ne zgrešim jezikom svojim.

Postaviću brnjicu kao stražu na usta svoja,
sve dok je zli preda mnom.”

² Zanemio sam i glasa nisam puštao.
Ni reč nisam o dobru rekao,
ugušio sam bol svoju.

³ Srce je moje gorelo u meni;
u uzdisanju mome oganj je buktao.
Progovorio sam jezikom svojim:

⁴ „Gospode, daj da uvidim kako brzo dolazi kraj moj,
i kako je malo dana mojih,
da bih znao koliko sam prolazan.

⁵ Ti si mi malo dana dao, i vek je moj kao ništa pred tobom.
Svaki čovek zemaljski je samo dah,
pa makar i čvrsto stajao.

⁶ Kao senka čovek ide. Uzalud se razmeće.
Zgrće imetak, a ne zna ko će ga pokupiti.

39:1-6 Zli žive samo za danas, samo za sebe, ali veran sledbenik zna da on živi i govori za Gospoda (YHWH). Međutim, bez pomoći Duha (up. Jn 6:44,65) zli ne mogu shvatiti

1. svoje duhovno i fizičko stanje
2. Božju istinu

Oni postavljaju pogrešna pitanja i fokusiraju se na pogrešne stvari.

39:1 „Paziću” Primetite da se GLAGOL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* KOHORTATIV) ponavlja.

Psalmist ne treba da govori svoje misli o životu i Bogu u prisustvu okorelih nevernika (tj. Mt 7:6). Ova strofa nije potvrda Pisma protiv svedočenja drugima. Međutim, jeste istina da neka pitanja, neke doktrine treba u početku izbegavati u razgovorima sa nevernima, zbog mogućeg pogrešnog shvatanja ili zbunjivanja. Za biblijski pogled na svet nužan je

1. Duh (up. Jn 6:44,65)
2. otvoreno srce (Mt 13)
3. otkrivenje u razumljivom obliku
4. vreme/trud

UBS priručnik (str. 374) tumači ovo ćutanje kao da psalmist ne želi da se žali o svom životu u prisustvu zlih.

▣ „da ne zgrešim jezikom svojim” Greh se ovde mora shvatiti u kontekstu, kao iznošenje istine koju zli ne mogu da prime (up. Mt 7:6).

39:2-3 Izgleda da je psalmist pokušavao da ne misli o tim stvarima. Ali se zbog otkrivenja obratio Bogu

sa tim pitanjima i sa brigom o prolaznosti i kratkoći ljudskog života.

39:2 „Ni reč nisam o dobru rekao” MT prevod je „uzalud sam zadržao svoj mir” (tj. bez uspeha; doslovno „bez koristi”, BDB 373). Ovo je višeznačan izraz i različiti prevodi ga različito tumače. U kontekstu se odnosi na to da psalmist ima želju da govori, ali oseća da to ne sme. Njegovo oklevanje ne doprinosi ovoj situaciji.

Ako je život tako kratak, na šta pali ljudi treba da se fokusiraju? Sudbina pravednih i nepravednih deluje ista (up. Prop 2:14-16,19,26; 9:2-3).

39:3 „oganj je buktao” Ovaj GLAGOL (BDB 128, KB 145, *Qal* IMPERFEKAT) je isti kao glagol kojim Jeremija opisuje kako ne može da se suzdrži i da ne govori Gospodnju (YHWH) reč (up. Jer 20:9).

39:4-6 Ovo su pitanja zbog kojih je psalmist „uzdisao” (BDB 211, up. Ps 5:1).

1. neizvesnost života
2. prolaznost života
3. pogrešan fokus u životu (tj. slava, bogatstva)
4. nepravednost života

39:5 „malo” (NASB: „šaka“) Ovaj termin (BDB 381) je jedan od nekoliko termina kojima se izražavaju hebrejske merne jedinice zasnovane na ljudskom telu.

1. ispružene ruke
2. od vrha prstiju do lakta
3. ispruženi prsti
4. četiri spojena prsta
5. širina prsta

POSEBNA TEMA: LAKAT

U Bibliji se spominju dve merne jedinice „lakat“ (BDB 52, KB 61). Lakat najčešće označava udaljenost između vrha najdužeg prsta i lakta čoveka, obično oko 45 centimetara (npr. 1. Mojs 6:15; 2. Mojs 25:10,17,23; 26:2,8,13,16; 27:1,9,12,13,14,16,18; 4. Mojs 35:4,5; 5. Mojs 3:11). Postoji i duži lakat (carski lakat) koji se koristio u gradnji (tj. Solomonov hram) i koji je bio uobičajen u Egiptu (21 prst), Palestini (24 prsta) i ponekad u Vavilonu (30 prstiju). Bio je nešto duži od 50 cm (up. 2. Dne 3:3; Jez 40:5; 43:13).

Drevni ljudi su koristili ljudsko telo za merenje. Ljudi sa drevnog Bliskog Istoka su koristili:

1. ispružene ruke
2. dužinu od lakta do srednjeg prsta (lakat)
3. dužinu od ispruženog palca do malog prsta (raspon, up. 2. Mojs 28:16; 39:9; 1. Sam 17:4)
4. širinu četiri spojena prsta (šaka, up. 2. Mojs 25:25; 37:12; 1. Car 7:26; 2. Dne 4:5)
5. širinu srednjeg članka na prstu (prst, Jer 52:21)

▣ **„vek je moj kao ništa pred tobom”** Ovo ne znači da Gospod (YHWH) ne brine, nego da je ljudski život prolazan i beznačajan kada se uporedi sa Gospodom (YHWH), (up. Isa 40:15).

▣ **„samo dah”** Ovaj izraz (BDB 481 KONSTRUKT BDB 210 I) je još jedna veza sa Propovednikom (up. Prop 1:2; 12:8; doslovno „para”, „dah”, „taština”). Ovaj termin je trideset puta upotrebljen u Propovedniku i samo devet puta u Psalmima (up. Ps 39:5,6,11; 144:4) i tri puta u Pričama.

▣ **„Selah”** Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

39:6 „senka” Ovo je doslovan prevod (BDB 853), NASB prevod je „oblak“. Moguće je da se odnosi na senke/oblake, ali se često koristi i u figurativnom smislu za prolaznost života (up. Jov 8:9; 14:2; Ps 102:11; 109:23; 144:4). Ovo je tema ovog Psalma! Psalam 8 je njegove dobra teološka paralela.

▣ **„Zgrće imetak, a ne zna ko će ga pokupiti”** Ovo je slično mislima Koheleta (*Qoheleth*) u Prop 2:18-23. NASB studijska Biblija (str. 778) daje dobar komentar o ovom stihu: „skoro pa bi mogao služiti kao sažetak Propovednika”.

NSP: PSALAM 39:7-11

⁷ A sada, čemu da se nadam, Gospode?

Tebe ja čekam.

⁸ Od svih prestupa mojih izbavi me.

Ne daj da budem ruglo bezumniku.

**⁹ Ostao sam bez reči, ne mogu usta svoja otvoriti,
zbog onoga što si ti učinio.**

¹⁰ Ukloni od mene nevolju koju si mi naneo.

Zbog neprijateljstva ruke tvoje nestaje me.

¹¹ Kada čovek zgreši, ti ga ukorima ispravljaš.

I vredne stvari njegove izjedaš poput moljca.

Svaki čovek zemaljski zaista je samo dah.

39:7-11 Ova strofa je opšti sažetak o tome kako se Gospod (YHWH) odnosi prema svojim vernim sledbenicima u sred svih pitanja i nejasnoća života u palom svetu.

1. oni se nadaju Gospodu (YHWH)
2. oni čekaju Gospoda (YHWH), (#1,2 su teološka suština za naše misteriozne i prolazne živote)
3. mole se da ih Gospod (YHWH) izbavi – BDB 664, KB 717, *Hiphil IMPERATIV* (up. Ps 38:10)
4. mole se da ne budu ruglo – BDB 962, KB 1321, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
5. Gospod (YHWH) vodi naše reči i naš život (up. Ps 139)
6. žele da izbegnu Gospodnju (YHWH) kaznu – BDB 693, KB 747, *Hiphil IMPERATIV*

U stihovima 10-11 navedeni su razlozi za Gospodnja (YHWH) dela.

1. Gospod (YHWH) deluje u njihovim životima
2. Gospodnje (YHWH) osude su disciplinarne, ne samo kaznene
3. Gospod (YHWH) oduzima stvari u koje se pouzdamo i koje vrednujemo više nego Njega! Sve osim Gospoda (YHWH) je prolazno! Da li to shvatate?!

39:10

SSP, DK

udarac

NSP, NRP

nevolju

Hebrejska IMENICA (BDB 619, vidite belešku kod Ps 38:11) često se koristi za bolest koju šalje Gospod (YHWH).

1. guba/muka – 1. Mojs 12:17; 2. Mojs 11:1; 1. Car 8:37; Ps 38:11; 39:10
2. udariti – Ps 89:23; Isa 53:8
3. razbiti – Ps 89:23

Gospod (YHWH) je može ukloniti zato što ju je On i poslao! Uvek je teško, ako ne i nemoguće, znati uzrok određene bolesti, događaja, krize, i sličnih stvari u ovom životu. Starozavetna teologija sve pripisuje Gospodu (YHWH), On je uzrok svega, što je teološki način za objavljivanje monoteizma.

Međutim, progresivno otkrivenje u NZ nudi nekoliko opcija.

1. Bog šalje ove stvari
 - a. kao kaznu
 - b. radi duhovnog rasta (up. Jev 5:8)
2. Bog dozvoljava ove stvari (ne šalje ih)
3. živimo u palom svetu u kojem se loše stvari dešavaju (statističko zlo)

Odabrao sam, po veri (kao i psalmist), da se uzdam u Boga, da se nadam i da ga čekam (up. Ps 38:15; 39:7) u sred misterioznih, nepravednih, često zlih, događaja u životu. Ne razumem „zašto” ili „zašto sada” ili „zašto ovo” ili „koliko dugo”, ali verujem da je Bog sa mnom, na mojoj strani, i da je moгуće da postoji svrha i koristan ishod za sve stvari (up. Rim 8:28-30,31-39)! To je pogled na svet, stav vere, teološka orijentacija!

▣ „**neprijateljstva ruke tvoje**” Ruka je idiom za moć delovanja (vidite posebnu temu kod Ps 7:3-4). Za teološko pitanje vidite Ps 32:4 i 38:2. Prelepa je metafora Boga kao oca koji disciplinuje i voli (up. Pri 3:11-12). On je aktivan u našim životima zato što ne želi da mi uništimo sami sebe i druge. „Ruka” koja disciplinuje ima pozitivnu nameru (up. Jev 12:5-13).

NSP: PSALAM 39:12-13

¹² **Gospode, čuj molitvu moju,
prigni uho kad za pomoć tebi vapim.
Nemoj ćutati na suze moje.**

**Jer sam ja stranac kod tebe,
došljak kao i svi praočevi moji.**

¹³ **Odvрати pogled od mene, da bih se razvedrio,
pre nego što odem i više me ne bude.”**

39:12-13 Kao što je čest slučaj u Psalmima, i ovaj Psalam se završava sa molitvenim zahtevima.

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
2. prigni uho – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
3. nemoj ćutati – BDB 361, KB 357, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 28:1; 35:22; 83:1; 109:1
4. odvrati pogled – BDB 1043, KB 1609, *Hiphil* IMPERATIV, vidite Jov 7:17-19; 10:20-21; 14:6
5. da bih se razvedrio – BDB 114, KB 132, *Hiphil* KOHORTATIV, vidite Jov 9:27; 10:20

39:12 Poslednja dva reda ovog stiha govore o tenziji između

1. posebnog saveznog naroda
2. upornih grešnika sa prolaznim životima (up. 1. Dne 29:15; Ps 119:19,54; Jev 11:13; 1. Pt 2:11). Setite se da je ovo još uvek nejasno u SZ. Evanđelje Isusa Hrista će odgovoriti na mnoga ova pitanja o životu, svrsi i večnosti!

▣ „**Jer sam ja stranac**” Ova reč/koncept me muči. Čini se da ukazuje na nekog ko ne poznaje Boga ili koga Bog ne poznaje. Međutim, u kontekstu se odnosi na posetioca šatora koji ostaje jednu ili dve noći i odlazi. To je još jedan primer figurativnog jezika koji se koristi da opiše prolaznost ljudskog života i žalost zbog nje.

39:13 U poređenju sa Gospodnjom svetošću, ovaj život postaje mučan (up. Jov 14:6). Prejak je poziv da budemo kao Gospod (YHWH), (up. Mt 5:48; 3. Mojs 19:2). Samo u Isusu možemo imati mir da budemo u prisustvu (tj. pogled, tj. veza sa Gospodnjom osudom, up. Jov 7:19; 14:6; Isa 22:4) svetog Boga! U odnosu na ovaj stih, Petrov zahtev iz Lk 5:8 ima smisla!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto psalmist želi da ćuti u prisustvu zlih (stih 1)?
2. Svojim rečima objasnite implikacije 4. stiha.
3. Šta znači „raspon ruku“?
4. Objasnite stih 11b. Zašto bi Gospod svom sledbeniku oduzeo sve vredne stvari?
5. Da li stih 11c želi da ukaže na to da Gospod ne brine o pojedinačnim ljudima?
6. Šta znači stih 12, c i d? Da li smo mi Gospodu stranci?
7. Svojim rečima objasnite značenje ili implikacije 13. stiha.

PSALAM 40

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog održava svog slugu <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. 40:1-3 40:1-3 40:1-3 40:1-3 40:1	Istrajnost vere u iskušenjima	Zahvalnost za spas iz nevolje, uz molitvu za pomoć	Pesma zahvalnosti	Pesma zahvalnosti i molitva za pomoć
				40:2
				40:3
40:4-5	40:4-5	40:4-5	40:4-5	40:4
				40:5
40:6-8	40:6-8	40:6-8	40:6-8	40:6-7a
				40:7b-8
40:9-10	40:9-10	40:9-10	40:9-10	40:9-10
40:11-12	40:11-12	40:11-12	40:11	40:11
			Molitva za pomoć	
			40:12-15	40:12
40:13-17	40:13-15	40:13-15		40:13-14a
				40:14b-15
	40:16-17	40:16-17	40:16-17	40:16
				40:17

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 40:1-3

¹ Iskreno sam se uzdao u Gospoda,

i on je prignuo k meni uho svoje i čuo vapaj moj.

² Izvukao me je iz jame pune vode koja huči, iz blata nataloženog.

Tada mi je noge na stenu postavio, učvrstio je korake moje.

³ Pesmu novu u usta mi je stavio, hvalu Bogu našem.

Mnogi će to videti i uplašiće se,

i uzdaće se u Gospoda.

40:1-3 Psalmist hvali Gospoda (YHWH) za pomoć koju mu je pružio u prošlosti. Gospod (YHWH) je odgovorio na njegove molitve (tj. „prignuo” BDB 639, KB 692, *Qal* IMPERFEKAT i „čuo” BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFEKAT).

Gospod (YHWH) je učinio sledeće

1. izvukao ga je iz jame pune vode (doslovno „iz jame meteža/buke”, BDB 92 KONSTRUKT BDB 981, up. Ps 69:2; moguće je da je u ovom slučaju voda simbol smrti (up. Ps 18:4) ili potopa (up. Ps 18:16))
2. izvukao ga je iz blata nataloženog
 - a. ova reč je upotrebljena za ulično blato – 2. Sam 22:43; Mih 7:10; Zah 9:3; 10:5
 - b. za blato iz bunara – Jer 38:6
 - c. figurativno za nevolju – Ps 40:2; 69:14 („jama” se takođe spominje u 69:15)
 - d. može se odnositi i na Šeol (tj. smrt, UBS priručnik, str. 381)
3. postavio je njegove noge na stenu i učvrstio njegove korake – pobožni, verni savezni sledbenici su oni koji hodaju pravim, glatkim putem bez prepreka (up. Ps 17:5; 18:36; 37:31; 44:18; 69:9; 73:2; 94:18; Jov 23:11; 31:7)
4. novu pesmu je stavio u njegova usta, pesmu hvale – u toj kulturi su nove pesme bile način da se prepoznaju i veličaju Gospodnja (YHWH) spasilačka dela (up. 2. Mojs 15; Sud 5; 5. Mojs 32); vidite belešku kod Ps 33:5; takođe vidite Ps 96:1; 98:1; 144:9; 149:1; Isa 42:10; Otk 5:9; 14:3

Svrha Gospodnjeg (YHWH) delovanja nije samo spasavanje psalmiste kao jedne osobe, nego blagoslov i zaštita za saveznog sledbenika da bi drugi (tj. „mnogi”, BDB 912 I) postali savezni sledbenici.

1. videti – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKAT
2. uplašiće se – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFEKAT
3. uzdaće se – BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERFEKAT

40:1 „Iskreno sam se uzdao” Upotrebljeni su APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u PERFECTU iz istog korena (BDB 875, KB 1082) što povećava intenzitet.

▣ „prignuo” Ovaj GLAGOL (BDB 639, KB 692, up. Ps 17:6; 88:2) znači „saviti”. Slika predstavlja ili Gospoda (YHWH) koji je prignuo svoje uho da bi jasnije čuo ili Gospoda (YHWH) koji se nagnuo ka dole da bi čuo (up. Jov 15:29).

40:2 „stenu” Vidite belešku kod Ps 18:2.

NSP: PSALAM 40:4-5

⁴ Srećan je čovek kome je Gospod uzdanica,

i koji ne gleda na prkosne ljude, niti na one koji otpadaju i lažima se okreću.

⁵ Mnogo si toga učinio, Gospode, Bože moj, i mnogo je čudesnih dela tvojih

i namera tvojih za nas;

nema ti ravna!

Hteo bih pričati i govoriti o njima,

ali ih je više nego što se nabrojati mogu.

40:4-5 „Srećan je čovek ” Ovo je centralna misao ove strofe. Ovaj termin (BDB 80) je upotrebljen 26 puta u Psalmima. Vidite belešku kod Ps 1:1. Psalm 41 počinje sa ovim izrazom. Uglavnom se koristi u Psalmima i Pričama (tj. u Mudrosnoj literaturi), koji govore o životu u uspehu i blagostanju.

Razlozi za ovo blagosloveno stanje su

1. Gospod (YHWH) im je uzdanica
2. ne gledaju na (BDB 815, KB 937, *Qal* PERFEKAT) prkosne ljude (LXX, NRSV, TEV vidite #2,3 koji se odnose na idole)
3. ne okreću se (BDB 962, KB 1312, *Qal* PARTICIP, ova reč je upotrebljena samo ovde u SZ)

U 5. stihu su navedene Gospodnje (YHWH) osobine.

1. mnogo čudesnih dela (vidite posebnu temu kod Ps 9:1 i belešku kod Ps 40:5)
2. mnogo namera za Njegove sledbenike
3. nema mu ravna (up. Ps 16:2; Isa 6:8-10; tj. monoteizam, vidite posebnu temu kod Ps 2:7)
4. Njegova čuda i misli su neprebrojne
 - a. pričati – BDB 616, KB 665, *Hiphil* KOHORTATIV
 - b. govoriti – BDB 180, KB 210, *Piel* KOHORTATIV

40:5 Čini se da ovaj stih odražava Gospodnja (YHWH) velika dela kojima je spasio Izrael, posebno izlazak. „Nas” se sigurno odnosi na zajednicu vernika od Avramovih potomaka (up. 1. Mojs 12:1-3). Unutar savezne zajednice postoje verni i neverni (up. 40:4), a ipak Gospod (YHWH) održava celu zajednicu. On ima univerzalnu, otkupljujuću svrhu za Izrael (up. Ps 33:10-12).

Termin koji je preveden kao „čudesna dela” (BDB 810, vidite posebnu temu kod Ps 9:1) često se povezuje sa 2. Mojs.

1. GLAGOL – 2. Mojs 3:20; 34:10; 5. Mojs 28:59
2. IMENICA – 2. Mojs 15:11

2. Mojsijeva je bila najsnažniji dokaz Gospodnje (YHWH) vernosti svojim obećanjima (up. 1. Mojs 15:12-21) i demonstracija Njegove moći i svrhe za Izrael (up. 1. Mojs 12:3).

▣ „**više nego što se nabrojati mogu**” Moguće da je ovo jezička veza sa obećanjem Avramu da će njegovi potomci biti neprebrojni (tj. kao prah na zemlji, up. 1. Mojs 13:16; 28:14; 4. Mojs 23:10; kao zrna peska, up. 1. Mojs 22:17; 32:12; kao zvezde, up. 1. Mojs 15:5; 22:17; 26:4). Još jedno Gospodnje (YHWH) čudo za neplodan, stariji par!

Dobar paralelan tekst bi bio Ps 139:17-18, koji takođe navodi brojna spasilačka dela Gospoda (YHWH). Primetite da se tu spominje: „više nego zrna peska”, što je još jedna aluzija na obećanje Avramovim potomcima.

NSP: PSALAM 40:6-8

**⁶ Žrtva i prinos nisu ti ugodni bili,
ti si mi uši otvorio.**

Žrtvu paljenicu i žrtvu za greh nisi tražio.

**⁷ Zato sam rekao: „Evo, dolazim,
u svitku knjige pisano je o meni.**

**⁸ Bože moj, ja uživam u vršenju volje tvoje,
i zakon je tvoj duboko u meni.**

40:6-8 Ova strofa koristi Mojsijev Zakon kao književni ukras za psalmistin novi lični odnos, zasnovan na konceptu koji liči na novi savez iz Jer 31:31-34 (tj. zakon je tvoj duboko u meni, up. Isa 51:7).

Motivacija za slavljenje, poslušnost, službu i istrajnost je unutrašnja (up. 5. Mojs 6:6).

Žrtveni sistem je bio način na koji se Gospod (YHWH) odnosio prema grehu ljudi iz savezne zajednice. Nevine životinje su umirale umesto grešnih ljudi (up. Jez 18:4,20; Rim 6:23). To je bio tipološki model za Božje Jagnje koje će doći da bi preuzelo grehe sveta (up. Jn 1:29; Mk 10:45; 2. Kor 5:21; Jev 10:1-18).

Problem u savezu sa Mojsijem je bilo to što je za mnoge Jevreje on postao eksterni moralni pravilnik, a ne sredstvo za ostvarivanje intimne lične vere (up. 5. Mojs 10:16; 30:6; Jer 4:4; 9:25; Rim 2:28-29). NZ navodi da je ova strofa (stihovi 6-8) konačno ispunjena Isusovim životom i smrću (up. Jev 10:5-7 iz LXX). On je savršeno ispunjenje ovih tekstova. On je „savršeni Izraelac” koji je umro za sve (up. Isa 53).

40:6 Četiri različite reči su korištene da bi se opisale različite izraelske žrtve (up. 3. Mojs 1-7).

1. žrtve – BDB 257, opšti termin za žrtve kod kojih se deo životinje pojede u zajedništvu sa božanstvom
2. prinosi – BDB 585, u početku se ova reč odnosila i na životinje i na prinose žitarica, ali se vremenom počela koristiti samo za žitarice
3. žrtve paljenice – BDB 750 II, ponuda koja se potpuno spaljivala na oltaru
4. žrtve za greh – BDB 308, jedna od dve IMENICE ŽENSKOG RODA; ova je ređa; prevedena je kao „veliki greh” u 1. Mojs 20:9; 2. Mojs 32:21,30,31; 2. Car 17:21; i kao „greh” u Ps 32:1; 109:7. Zbog paralelizma, izgleda da se ovde odnosi na žrtvu za greh, ali je samo u ovom slučaju tako upotrebljena.

Ovaj stih ne govori o odbacivanju sistema žrtvovanja, nego o njegovoj zloupotrebi (up. 1. Sam 15:22; Ps 50:8-14; 51:16-17; 69:30-31; Isa 1:11-15; Jer 7:22-23; Os 6:6; Amos 5:21-22).

SSP **nego si mi uši otvorio**
NSP, NRP, DK **ti si mi uši otvorio**

Ovaj GLAGOL (BDB 500, KB 496, *Qal* PERF EKAT) je samo ovde upotrebljen sa ovim značenjem. Korišten je za kopanje

1. bunara – 1. Mojs 26:25; 4. Mojs 21:18
2. groba – 1. Mojs 50:5
3. jame – 2. Mojs 21:23
4. figurativno za zaveru – Ps 7:16; 57:7; 119:85; Pri 16:27; 26:27; Jer 18:20 (tj. uporedite Jer 6:10)

NASB daje predlog „probosti” u napomeni, verovatno na osnovu 2. Mojs 21:5-6 ili 5. Mojs 15:12-18, gde rob postaje član domaćinstva (up. 40:17, drugi GLAGOL, a „uho” je u JEDNINI).

Prevod iz LXX se sigurno zasniva na drugom hebrejskom rukopisu ili je parafraza ideje po kojoj „uši” predstavljaju celo telo. Rana crkva je koristila LXX i ova verzija je citirana u Jev 10:5 (up. Jev 10:1-18). U kontekstu se ovaj GLAGOL odnosi na novi odnos vere i poverenja koji je uspostavljen novim modelom saveza (tj. „zakon je tvoj duboko u meni”, up. Jer 31:31-34; Jez 36:26-27), što omogućava grešnim ljudima da jasno spoznaju i čine Gospodnju (YHWH) volju (tj. 40:8).

40:7

SSP **evo dolazim**
NSP, NRP **evo, dolazim**
DK **evo idem**

Prevod „evo, dolazim” potiče od upotrebe istog Isaijinog uzvika (BDB 243) u Isa 6:8, zajedno sa GLAGOLOM (BDB 97, KB 112, *Qal* PERF EKAT), „dolazim” (drugi GLAGOL je upotrebljen u Isa 6:8).

To je idiom za dostupnost i prepuštanje Gospodnjoj volji i planu za nečiji život (up. 40:7b-8). U ovom kontekstu (tj. žrtve) može se odnositi na činjenicu da u SZ nije postojala žrtva za nameran, poznat greh (up. 3. Mojs 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14; Ps 51:16-17). Pokriveni su samo grehovi iz strasti i iz neznanja (tj. nenamerni). Psalmist vidi da je jedina prikladna žrtva on sam (up. Rim 12:1). Ovo je sigurno najava Božjeg Jagnjeta (up. Jn 1:29) koje je došlo da prinese samo sebe (up. Mk 10:45; Isa 53).

▣ „u svitku knjige” Neki stručnjaci misle da se ovo odnosi na Gospodnje (YHWH) otkrivenje Mojsiju. Car je dobio kopiju (up. 5. Mojs 17:18-20; 1. Car 2:3; 2. Car 11:12). Biblija koristi reč „knjiga/knjige” da označi Gospodnje (YHWH) planove za svaku osobu (up. Ps 139:1-6,16) ili zapisnik o životima svih ljudi koji će jednog dana stajati pred Njim kao pred sudijom. Ova slika je izražena kroz sve knjige, knjigu života i knjigu dela. Vidite POSEBNA TEMA: DVE KNJIGE kod Ps 9:5.

40:8 „ja uživam u vršenju volje tvoje” Kakva radikalna promena u odnosu na 1. Mojs 3. Oštećen „Božji lik” je obnovljen! Ponovo je moguće zajedništvo na najdubljem nivou. Duh zavisnosti je zamenio nezavisni duh Pada.

Isus nam je pokazao primer ovog stava služenja (up. Mt 26:39; Jn 4:34; 5:30; 6:38).

NSP: PSALAM 40:9-10

⁹ Usred velikog mnoštva okupljenog objavljujem dobru vest o pravednosti.

Usne svoje ne zatvaram.

Gospode, ti to dobro znaš.

¹⁰ Pravednost tvoju ne skrivam u srcu svome.

Objavljujem vernost tvoju i spasenje tvoje.

Usred velikog mnoštva okupljenog ne ćutim o dobroti tvojoj i istini tvojoj”.

40:9-10 Psalmist svedoči o Gospodnjim osobinama u hramu/tabernaklu (up. Ps 22:25) tokom slavljenja (tj. usred velikog mnoštva okupljenog).

1. tvoja pravednost – BDB 842, vidite posebnu temu kod Ps 1:5
2. tvoja vernost – BDB 53, vidite posebnu temu kod Ps 12:1
3. tvoje spasenje – BDB 448, vidite posebnu temu kod Ps 13:5-6
4. tvoja dobrota – BDB 338, vidite posebnu temu kod Ps 5:7
5. tvoja istina – BDB 54, vidite posebnu temu kod Ps 12:1

Stih 11 dodaje sledeće na ovu listu (podela na strofe nije sigurna).

6. tvoja samilost – BDB 933
7. tvoja ljubav – BDB 338
8. tvoja istina – BDB 54

Ovo su velike teološke istine iz SZ koje opisuju kako se savezni Bog odnosi prema Adamovim sinovima/ćerkama zbog posebnog poziva za Avrama (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2).

40:9 „ti to dobro znaš” Gospod (YHWH) poznaje srce svoje ljudske tvorevine (up. IsNav 22:22; 1. Sam 2:3; 16:7; 1. Car 8:39; 1. Dne 28:9; Ps 139:2-4; Jer 17:10; 20:12; Lk 16:15; Dap 1:24; 15:8; Rim 8:27).

40:10 Primitite niz GLAGOLA kojima psalmist potvrđuje svoje puno i otvoreno svedočenje o Gospodu (YHWH).

1. objavljujem – BDB 142, KB 163, *Piel* PERFEKAT, stih 9
2. ne skrivam – BDB 491, KB 487, *Qal* PERFEKAT, stih 10
3. objavljujem (NASB koristi drugi glagol od #1, „govoriti”) – BDB 55, KB 65, *Qal* PERFEKAT, stih 10
4. ne ćutim – BDB 470, KB 469, *Piel* PERFEKAT

Gospod (YHWH) želi da Njegovi ljudi uzdižu Njegov karakter i dela hvaleći ga i svedočeći, da bi ga svi ljudi stvoreni po Njegovom obličju (up. 1. Mojs 1:26-27) upoznali i slavili!

NSP: PSALAM 40:11-12

¹¹ Gospode, nemoj mi uskratiti samilost svoju.

Ljubav tvoja i istina tvoja neka me uvek čuvaju.

¹² Jer su me opkolile nevolje mnoge, izbrojati se one ne mogu.

Stiglo me je prestupa mojih toliko da gledati ne mogu,

više ih je nego vlasi na glavi mojoj.

I srce je moje klonulo.

40:11-12 Ova strofa opisuje trenutno psalmistino stanje. Gospod (YHWH) je sigurno sa njim, ali postoje problemi (niz PERFEKATA).

1. opkolile su ga nevolje mnoge – BDB 67, KB 79, *Qal* PERFEKAT; ova slika (AB, str. 247) odražava čopor divljih pasa koji napada svoj plen; ovaj broj problema je upoređen sa Gospodnjim „čudesnim delima” iz 40:5
2. stigli su ga njegovi prestupi – BDB 673, KB 727, *Hiphil* PERFEKAT; u prvoj knjizi psalmista na nekoliko mesta priznaje svoj greh, up. 25:11; 31:10; 32:5; 38:4,18; ovo može biti književni način potvrđivanja grešnosti svih ljudi
3. toliko da gledati ne može – BDB 407, KB 410, *Qal* PERFEKAT; moguće zbog neprekidnog plakanja, up. Ps 69:3; greh uvek stvara prekid u našem odnosu sa Bogom i u našoj sposobnosti da spoznamo Njegovu volju
4. on prepoznaje da su njegovi prestupi neprebrojni – BDB 782, KB 868, *Qal* PERFEKAT; slika „vlasi na glavi” se ponavlja u Ps 69:4, a koristi je i Isus za Gospodnje (YHWH) znanje o nama u Mt 10:30; to je starozavetni idiom, up. 1. Sam 14:45; 2. Sam 14:11; 1. Car 1:52; Dap 27:34
5. njegovo srce je klonulo (tj. napustilo ga je) – BDB 736, KB 806, *Qal* PERFEKAT

Život vernog sledbenika je borba između greha u njemu (up. Rim 7) i Božje milosti i blagodati (up. Rim 8).

NSP: PSALAM 40:13-17

¹³ Gospode, budi voljan da me izbaviš.

Gospode, požuri meni u pomoć!

¹⁴ Neka se postide i posrame svi oni koji traže dušu moju da je pogube.

Neka ustuknu i budu poniženi oni koji se raduju nevolji mojoj.

¹⁵ Neka budu zaprepašćeni zbog sramote svoje oni koji mi zlorado govore: „Ha! Ha!”

¹⁶ Neka se raduju i vesele tebi svi koji te traže.

Neka uvek govore:

**„Neka se veliča Gospod”,
oni koji vole spasenje koje ti pružaš.**

¹⁷ A mene nevolje i jad pritišću.

Ali se Gospod brine za mene.

Ti si pomoć moja i Izbavitelj moj.

Bože moj, nemoj zakasniti.

40:13-17 Kao što je uobičajeno, poslednja strofa je niz molitvenih zahteva (IMPERFEKTI i JUSIVI u sinonimnom paralelizmu). Ovo je veoma slično sa Ps 70.

1. budi voljan (BDB 953, KB 1280, *Qal* IMPERATIV) da me izbaviš (BDB 664, KB 717, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA). AB, str. 247, predlaže promenu suglasnika u koren za reč „trčati” što je bolja paralela sa #2.
2. požuri meni u pomoć – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 22:19; 38:22; 70:1,5; 71:12; 141:1

3. neka se postide svi oni koji traže dušu moju – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 35:4,26; 70:2; 63:17
4. neka se posrame svi oni koji traže dušu moju – BDB 344, KB 346, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
5. neka ustuknu oni koji se raduju nevolji mojoj – BDB 690, KB 744, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 35:4,26; 70:2 (ovo je vojna slika)
6. neka budu poniženi oni koji se raduju nevolji mojoj – BDB 483, KB 480, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
7. neka budu zaprepašćeni – BDB 1030, KB 1563, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu – zbog sramote svoje oni koji mi zlorado govore: „Ha! Ha!” (up. Ps 35:21; 70:3)

U 40:16 molitve prelaze iz negativnih u pozitivne.

8. neka se raduju svi koji te traže – BDB 965, KB 1314, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (primetite da zli „traže” njegovu dušu [BDB 134, KB 152], ali psalmist traži Gospoda (YHWH), up. stih 16)
9. neka se vesele tebi svi koji te traže – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
10. neka oni koji vole spasenje koje ti pružaš... – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (verni sledbenici vole Gospoda (YHWH) tako što su poslušni prema Njegovoj otkrivenoj volji i putu, up. 5. Mojs 6:5; 10:12; 11:1,13,22; 19:9; 30:15,16,19-20)
11. neka se veliča Gospod (YHWH) – BDB 152, KB 178, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (ovo je nasuprot onoga što zli kažu u stihu 15)
12. Gospod (YHWH) brine za mene – BDB 362, KB 359, *Qal* JUSIV
13. nemoj zakasnuti – BDB 29, KB 34, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. 70:5; ovo čini *inclusio* sa „požuri” iz stiha 13

40:17 Primetite kako psalmist opisuje sebe i Gospoda (YHWH).

1. sebe
 - a. mene nevolje (BDB 776)
 - b. i jad pritišću (BDB 2)
(ovo se često koristi za verne sledbenike, up. Ps 70:5; 86:1; 109:22; u ovom smislu ovo su metafore za osećanje duhovne potrebe, up. Mt 5:3-6)
2. Gospod (MT koristi *Adon*, ali neki hebrejski rukopisi koriste *Jahve* (YHWH))
 - a. njegova pomoć (BDB 740 I)
 - b. njegov Izbavitelj (BDB 812, KB 930, *Piel* PARTICIP)

▣ „**Bože moj**” U ovom Psalmu se često koriste reči *Jahve* (YHWH) i *Elohim* i spajaju se u 40:5.

1. *Jahve* (NASB prevod je Gospod), stihovi 1,3,4,9,11,13 (dva puta),16
2. *Elohim* (NASB prevod je Bog), stihovi 3,5,8,17

Vidite posebnu temu kod Ps 1:1 za detaljan opis o tome kako su starozavetni pisci koristili ove nazive/titule/imena za Božanstvo da bi opisali različite aspekte Njegovog karaktera i delovanja.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Opišite atmosferu u stihovima 1-10; a zatim u stihovima 11-17. U čemu je razlika?
2. Navedite i objasnite Gospodnje osobine iz stihova 10-11.
3. Kako se slika hoda koristi da opiše život u veri?
4. Da li se stih 5 odnosi na 1. Mojsijevu, na 2. Mojsijevu ili na obe knjige? Zašto?
5. Zašto je LXX prevod stiha 6b (up. Jev 10:5-7) tako različit od verzije iz MT?
6. Da li je ovo mesijanski Psalam?
7. O kojoj „knjizi” ili „svitku” govori stih 7b?
8. Objasnite zašto se stihovi 13-17 ponovo pojavljuju u Psalmu 70.

PSALAM 41

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bolestan psalmist se žali na svoje neprijatelje i lažne prijatelje <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam.	Blagoslovi i patnja pobožnih	Molitva za isceljenje od bolesti (tužbalica)	Molitva u bolesti	Molitva napuštenog paćenika
41:1-3	41:1-3	41:1-3	41:1-3	41:1-3
41:4-9	41:4-6 41:7-9	41:4-10	41:4-9	41:4-9
41:10-12	41:10-12	41:10-12 41:11-12	41:10-13	41:10-12
41:13	41:13	41:13		41:13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 41:1-3

¹ Srećan je onaj ko obzirno postupa prema ubogome, u dan nevolje Gospod će ga izbaviti.

² Gospod će ga zaštititi i sačuvati u životu.

Biće srećan na zemlji, ti ga nećeš predati duši neprijatelja njegovih.

³ Gospod će ga na postelji bolesničkoj okrepiti, brinućeš o njemu u bolesti njegovoj.

41:1-3 Ova prva strofa opisuje blagoslove (BDB 80, vidite belešku kod Ps 1:1) za osobu koja poštuje Mojsijev Zakon, koji od Izraela traži da bude obziran, pažljiv i brižan prema ubogima (BDB 195, up. 2. Mojs 23:5; 3. Mojs 14:21; Ps 72:13; 82:3; 113:7; Pri 19:17; 21:13; 28:3,8; 29:7,14). Oni koji njima pomažu u stvari pomažu njihovom Bogu (vidite Isusove reči o poslednjem sudu u Mt 25:31-46). Osobe koje su opisane ovim terminom.

1. udovice (up. 2. Mojs 22:22; 5. Mojs 10:18; 24:17-18; 27:19; Ps 68:5)
2. siročad
3. stranci (up. 3. Mojs 19:33-34; 2. Mojs 22:21-22; 5. Mojs 24:17-18; 27:19)
4. slepi/hromi
5. društveno nemoćni (bez zemlje)
6. bez materijalne imovine (oni koji nemaju stvari neophodne za život—hranu, sklonište, posao, itd.)

Primetite šta će Gospod (YHWH) učiniti za poslušnog saveznog sledbenika (pomaganje ubogima je samo jedna stavka, ali ovde označava ceo zakon).

1. Gospod (YHWH) će ga izbaviti u dan nevolje
2. Gospod (YHWH) će ga zaštititi
3. Gospod (YHWH) će ga sačuvati u životu
4. biće „srećan” (MT koristi IMPERFEKAT, ali mazoretski stručnjaci misle da je bolji PERFEKAT sa *waw*; značenje ostaje isto)
5. Gospod (YHWH) ga neće predati njegovim neprijateljima
6. Gospod (YHWH) će ga okrepiti na bolesničkoj postelji
7. Gospod (YHWH) će brinuti o njemu dok je bolestan

Primetite sve GLAGOLE u IMPERFEKTU, koji označavaju trajno Božje delovanje tokom života.

Želim samo da napomenem nešto o ovim opštim izjavama u mudrosnoj literaturi. Ovo ne treba shvatiti kao obećanje za svaku osobu koja pomaže ubogima u svako doba. Ovo je opšta izjava. Ona je uglavnom tačna, ali ne u svakoj pojedinačnom slučaju. Mi živimo u palom svetu!

Ovo je dobra ilustracija za Mt 7. Po tome kako neko živi, kako govori, u čega ulaže svoje resurse i vreme vidimo gde je srce te osobe!

41:2 „na zemlji” Hebrejska reč „zemlja” (BDB 75) može označavati

1. polje
2. oblast
3. zemlju (državu)
4. područje
5. svet

Vidite posebnu temu kod Ps 1:2. Samo kontekst nam može ukazati na značenje. Čitajući knjigu *Hrišćanski pogled na nauku i Pismo (The Hristian View of Science and Scripture)*, Bernarda Rama (Bernard Ramm), uveren sam da je poplava iz 1. Mojs 6-9 bila lokalna, zbog upotrebe ove reči u tom kontekstu. Vidite moj komentar na 1. Mojs 1-11 na: www.freebiblecommentary.org.

NSP: PSALAM 41:4-9

⁴ Ja sam rekao: „Gospode, smiluj mi se.

Izleći dušu moju, jer sam ti zgrešio”.

⁵ Neprijatelji moji zlo o meni govore:

„Kad će umreti i kad će ime njegovo nestati?”

⁶ Ako neko dođe da me vidi,
neistinu govori srce njegovo;

on zlo prikuplja,
zatim izlazi, i napolju o tome govori.

⁷ Svi koji me mrze složno protiv mene jedan drugom šapuću;
zlo protiv mene smišljaju:

⁸ „Zlo ga je snašlo;
sad kad je legao, više neće ustati”.

⁹ Pa i čovek koji je u miru sa mnom bio, u kog sam se pouzdao,
koji je hleb moj jeo,
podigao se na mene.

41:4-9 Nije navedena logična veza između ovih strofa. Moguće je da je autor bio čovek kao onaj koji je opisan u stihovima 1-3, ali je bio u nevolji i drugi su ga napadali. Čini se da je on uvideo da je počinio greh (stih 4). Veliki broj poslednjih Psalama iz prve knjige (Psalmi 1-41) spominje priznanje ili prepoznavanje greha.

Ovde je navedeno nekoliko problema.

1. njegovo telo i duša su bolesni
2. njegovi neprijatelji zlo govore o njemu (stihovi 5-7)
3. smišljaju zlo protiv njega (stihovi 7-8)
4. njegovi neprijatelji su nekada bili njegovi bliski prijatelji (stih 9; up. Ps 35:11-16; 55:12-13,20). Ovo je citirano u Jn 13:18 za Judinu izdaju Isusa.

41:7 „jedan drugom šapuću” Ovaj GLAGOL (BDB 538, KB 527, *Hithpael IMPERFEKAT*) se može koristiti za kletve/čini (up. Ps 58:5; Prop 10:11; Isa 3:2-3) ili samo za tih govor koji ljudi koriste da ih drugi ne bi čuli (up. 2. Sam 12:19) ili za tiho izgovaranje molitve (up. Isa 26:16).

Ako se u ovom kontekstu odnosi na kletvu, 8, stih je posledica.

41:8

SSP	to ga neka gadna boleština drži
NSP, NRP	zlo ga je snašlo
DK	zla stvar dođe na njega

Termin „zlo” (BDB 116) kasnije postaje Velijal (tj. 5. Mojs 13:13; 2. Kor 6:15). Koristi se sa nekoliko značenja, dobri primeri su 1. Sam 1:16; 2:12; 25:17.

Čini se da je ovde upotrebljen za personifikaciju bolesti za koju su mislili da ju je poslao Gospod (YHWH) zbog psalmistinog greha (up. tri prijatelja Jovova). Međutim, Gospodnja (YHWH) pomoć iz 41:10-12 pokazuje da su njihove izjave laži/klevete.

41:9 „čovek koji je u miru sa mnom bio” Doslovan prevod je „čovek mira za kojeg se ispostavilo da je Velijalovo dete” (stih 8a).

▣ **„podigao se na mene” (NASB: „podigao je svoju petu na mene”)** Ovo je znak za odbacivanje u toj kulturi (primetite da ne postoji paralelno poglavlje) i on sledi nakon zajedničkog/saveznog obroka (up. 1. Mojs 26:28-30; 31:51-54; 2. Mojs 12:18; 24:5; Ps 69:23).

Moguće je ovo protumačiti kao

1. čin agresije/nasilja prema psalmisti (tj. udarati stopalima)
2. gest koji izražava uvredu. I danas je na Bliskom istoku uvredljivo nekome pokazati svoj đon.

Odbacivanje je još snažnije zbog toga što su oni verovatno bili prijatelji.

NSP: PSALAM 41:10-12

¹⁰ A ti, Gospode, smiluj mi se i podigni me,
da im mogu vratiti.

¹¹ Po tome znam da sam ti drag,
jer neprijatelj moj ne kliče pobednički nada mnom.

¹² Zbog bezazlenosti moje ti me podržavaš,
i daješ mi da pred licem tvojim doveka stojim.

41:10-12 Stih 4 sadrži dva zahteva (IMPERATIVI).

1. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal IMPERATIV*
2. izleči dušu moju (*nephesh*, vidite belešku kod Ps 3:2) – BDB 950, KB 1272, *Qal*

IMPERATIV

Sledeća strofa sadrži dva IMPERATIVA i KOHORTATIV.

1. isto kao #1 iz stiha 41:4
2. podigni me – BDB 877, KB 1086, *Hiphil* IMPERATIV (isti zahtev, drugi GLAGOL u odnosu na #2 iz 41:4, ali paralelan)
3. da im mogu vratiti – BDB 1022, KB 1532 *Piel* KOHORTATIV; psalmist želi da bude sredstvo za sprovođenje Gospodnje (YHWH) pravde

Isceljenje će biti vidljiv dokaz da ga je Gospod (YHWH) čuo i odgovorio na njegove molitve. Nije samo vidljiva Gospodnja (YHWH) manifestacija to što raduje psalmistu nego i

1. po tome zna da je drag Gospodu (YHWH), (BDB 342, KB 339, *Qal* PERFEEKAT)
2. Gospod (YHWH) ga podržava (BDB 1069, KB 1751, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 63:8) zbog njegove bezazlenosti (BDB 1070, up. Ps 25:21; 101:2; Pri 10:9; 19:1; 20:7; 28:6)
3. Gospod (YHWH) mu daje (BDB 662, KB 714, *Hiphil* IMPERFEKAT sa *waw*) da stoji pred Njegovim licem (tj. u tabernaklu/hramu, up. Ps 16:11; 23:6; 27:4-6) doveka (vidite posebnu temu kod Ps 9:5).

NSP: PSALAM 41:13

¹³ Neka je blagoslovljen Gospod, Bog Izraelov,
oduvek i zauvek.
Amin, amin.

41:13 Ovo je doksološki, liturgijski kraj (up. Ps 72:18-19; 89:52; 103:19-22; 106:48; 150:6). Verovatno nije bio deo prvobitnog Ps 41, nego je to opšti završetak prve knjige (Psalmi 1-41) Psaltira.

1. Ps 72:18-19 je kraj knjige II
2. Ps 89:52 je kraj knjige III
3. Ps 106:47-48 je kraj knjige IV
4. Ps 150:6 je kraj knjige V

▣ „Amin, amin” Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: AMIN

I. STARI ZAVET

A. Termin „Amin” potiče od hebrejske reči sa značenjem

1. „istina“ (*emeth*, BDB 49)
2. „istinitost” (*emun*, *emunah*, BDB 53)
3. „vera” ili „vernost”
4. „pouzdanje” (*dmn*, BDB 52)

B. Izvorno je označavala stabilno fizičko stanje osobe. Njena suprotnost bi bila neko ko je nestabilan, nestalan (up. Ps 35:6; 40:2; 73:18; Jer 23:12) ili posrće (up. Ps 73:2). Od ovog doslovnog značenja se razvilo metaforičko šire značenje „odan”, „pouzdan”, „lojalan”, „siguran” (up. Avak 2:4).

C. Posebna upotreba (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ)

1. stub, 2. Car 18:16 (1. Tim 3:15)
2. sigurnost, 2. Mojs 17:12
3. postojanost, 2. Mojs 17:12
4. stabilnost, Isa 33:6
5. istinito, 1. Car 10:6; 17:24; 22:16; Pri 12:22
6. čvrst, 2. Dne 20:20; Isa 7:9
7. pouzdan (Tora), Ps 119:43,142,151,160

D. Još dva hebrejska termina se koriste u SZ za aktivnu veru.

1. *bathach* (BDB 105), pouzdanje

2. *yra* (BDB 431), strah, poštovanje, slavljenje (up. 1. Mojs 22:12)

E. Iz značenja „pouzdanje“ ili „pouzdanost“ razvila se liturgijska upotreba kojom se potvrđivalo da je nečija izjava istinita ili pouzdana (up. 4. Mojs 5:22; 5. Mojs 27:15-26; 1. Car 1:36; 1. Dne 16:36; Nem 5:13; 8:6; Ps 41:13; 72:19; 89:52; 106:48; Jer 11:5; 28:6).

F. Teološka suština ovog pojma nije ljudska pouzdanost, nego Gospodnja (YHWH, up. 2. Mojs 34:6; 5. Mojs 32:4; Ps 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). Jedina nada palog čovečanstva je milostiva, verna, savezna vernost Gospoda (YHWH) i Njegovih obećanja. Od onih koji poznaju Gospoda (YHWH) očekuje se da budu nalik Njemu (up. Avak 2:4). Biblija je istorija i zapis o Božjoj obnovi svog lika (up. 1. Mojs 1:26-27) u čovečanstvu. Spasenje obnavlja sposobnost čovečanstva da bude u intimnom odnosu sa Bogom. Zato smo mi stvoreni.

II. NOVI ZAVET

A. U NZ se reč „Amin“ često upotrebljava kao zaključna liturgijska potvrda pouzdanosti neke izjave (up. 1. Kor 14:16; Otk 1:7; 5:14; 7:12).

B. U NZ se ova reč često koristi na kraju molitve (up. Rim 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Gal 1:5; 6:18; Ef 3:21; Fil 4:20; 2. Sol 3:18; 1. Tim 1:17; 6:16; 2. Tim 4:18).

C. Samo Isus koristi ovu reč (po dva puta u Jovanu, ukupno 25 puta, tj. Jn 1:51; 3:3,5,11; itd.) kao uvod za značajne izjave (up. Lk 4:24; 12:37; 18:17,29; 21:32; 23:43).

D. Upotrebljena je kao naziv za Isusa u Otk 3:14 (vidite i 2. Kor 1:20, moguće naziv za Gospoda (YHWH) iz Isa 65:16).

E. Koncept vernosti ili vere, pouzdanosti ili pouzdanja, izražen je grčkim terminom *pistos* ili *pistis*, koji se prevodi kao „pouzdanje“, „vera“, „poverenje“ (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Na koga se odnosi stih 1a?
2. Kako su povezani greh i bolest?
3. Da li stih 7 govori o tračevima i klevetama ili o kletvama i činima?
4. Šta je „zlo“ iz stiha 8?
5. Kako je 9. stih upotrebljen u NZ? Na šta nam to ukazuje?
6. Šta tačno psalmist izražava u stihu 12? Šta on želi?
7. Zašto 13. stih nije deo Psalma?

PSALAM 42

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Žudnja za Bogom u nevolji i izgnanstvu <u>MT uvod</u> Upravitelju. Maskil za Korejeve sinove. 42:1-4	Čežnja za Bogom u nevolji 42:1-3	Molitva za isceljenje kao priprema za hodočašće 42:1-3	Molitva osobe u izgnanstvu 42:1-3	Tužbalica Levita u izgnanstvu 42:1 42:2 42:3 42:4 42:5-6a 42:6b-d 42:7 42:8 42:9 42:10 42:11
42:5-8	42:4 42:5 42:6-8	42:4-5b 42:5c-6a 42:6b-8	42:4-5 42:6-8	
42:9-11	42:9-10 42:11	42:9-10 42:11	42:9-10 42:11	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Prvi stih mi je oduvek bio veoma značajan. Ovo je suština onoga što lični odnos treba da bude. Međutim, čak ni ova duboka intimnost ne znači da neće postojati problemi, bolesti i zlobni napadi. Veliko obećanje nije odsustvo problema, nego Njegovo prisustvo (up. Ps 23:4; 16:8).
- B. Mislim da je psalmist u izgnanstvu.
 1. ne može da ide u hram, stih 4
 2. čežne za Hananom, stih 6
 3. njegovi neprijatelji mu se rugaju, stihovi 3, 10 (up. Ps 137, takođe Psalam izgnanstva) NASB studijska Biblija (str. 781) daje zanimljiv predlog, da je psalmist bio Korejev Levit zarobljen u Siriji. To je primer sirijskog napada (npr. 2. Car 12:17- 18). Korejevi

potomci su živeli u severnom delu Izraela (up. IsNav 2:4,9-19). Ovo može objasniti

1. teoriju o izgnanstvu
2. severna geografska mesta iz stiha 6

C. Reč koja se ponavlja je „očaj” (doslovno znači „odbačen”, BDB 1005, KB 1458, *Hithpolel* (IMPERFEKAT). Tri puta je upotrebljena u ovoj kratkoj pesmi, u stihovima 5, 6 i 11. Psalmista je povređen iznutra (stih 5) i izvana (stih 10).

Takođe vidite ponavljanje stihova 5 i 11 sa samo malim promenama. Isti ovaj stih se ponovo pojavljuje u Ps 43:5, što ukazuje na to da su ovi Psalmi blisko povezani, možda čak čine i jedan Psalm (UBS priručnik, str. 398).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 42:1-4

¹ Kao što košuta za potocima čezne,

tako, Bože, duša moja za tobom čezne.

² Duša je moja žedna Boga, Boga živoga.

Kada ću pred Boga doći i pred njim se pojaviti?

³ Dan i noć suze su hrana moja,

dok mi oni po ceo dan govore: „Gde je Bog tvoj?”

⁴ Duša moja gine u meni kad se setim

kako sam s mnoštvom išao, i polako pred njima u dom Božji hodio,

uz radosno klicanje i zahvaljivanje, uz klicanje mnoštva koje slavi praznik.

42:1-4 Pitamo se šta je problem u ovoj strofi.

1. psalmist oseća da je odvojen od Gospoda (YHWH)
2. psalmist ne može da slavi u hramu (up. stih 4b,c)
3. psalmistina vera je u iskušenju zbog njegovih okolnosti (tj. izgnanstvo) i zbog toga što mu se neprijatelji rugaju (stihovi 3,10; 79:10; 115:2)

Vidite Kontekstualne uvide, B.

42:1

SSP	žudi
NSP, NRP	čezne
DK	traži

Ovaj GLAGOL (BDB 788, KB 881, *Qal* IMPERFEKAT) je samo tri puta upotrebljen u SZ, dva puta ovde i jednom u Joil 1:20, za poljske zveri.

Da li tumač treba da naglasi psalmistinu duboku želju za Bogom (up. Ps 63:1) ili njegovu želju da bude u hramu u vreme praznika (42:4)? Mislim da se druga opcija bolje uklapa u kontekst.

▣ „Duša” Ovo je hebrejski termin *nephesh* (BDB 659, up. 42:2,4,5,6,11). Vidite belešku kod Psalm 3:2. To je idiom za samoreferentnost.

▣ „Boga živoga” Ovo je igra rečima

1. živeti (GLAGOL, חיה, BDB 310)
2. živ (חי, PRIDEV, BDB 311 I)
3. Gospod (YHWH, יהוה, BDB 217, Božje savezno ime, up. 1. Mojs 2:4; vidite posebnu temu kod Ps 1:1)

Gospod (YHWH) je jedini živ i večno živ Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7). Sve drugo je živo zbog Njega, kroz Njega i za Njega (up. Ps 18:46). Ovaj opis Boga Izraela kao „živoga” ga poredi sa paganskim idolima koji su slepi, gluvi, nemi i ne postoje (up. Isa 4:9-20; Avak 2:18-19).

42:2 „pred Boga doći” Ovo je idiom za dolazak u hram na dan praznika. Psalmist ne može da bude u Jerusalimu tokom praznika.

Postavlja se pitanje o tumačenju ovih suglasnika.

1. NASB prati MT, „izaći pred”
2. RSV menja samoglasnike u „gledati Božje lice”

UBS tekstualni projekat (str. 232) daje drugoj opciji oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju).

42:3 „oni” Tekst ne navodi određeno na koga se ovo odnosi.

1. porobljivače
2. neprijatelje
3. pagane

Mislim da se prva opcija najbolje uklapa u ovaj Psalm. NJB ovom Psalmu daje naziv „Tužbalica Levita u izgnanstvu”. Primitite da psalmist oseća da mu se oni rugaju po ceo dan (stih 3b; 79:10; 115:2).

42:4 Slavljenje treba da bude radosno, željeno iskustvo. Nadam se da se vaše iskustvo slavljenja može ovako opisati!

Psalmist se seća svojih nekadašnjih slavljenja.

1. kad se setim – BDB 269, KB 269, *Qal* KOHORTATIV
2. duša moja u meni gine – BDB 1049, KB 1629, *Qal* KOHORTATIV

SSP, NSP, NRP **s mnoštvom**
DK **sred mnogog ljudstva**

Reč koja je prevedena kao „mnoštvo” (BDB 697) upotrebljena je samo ovde u SZ, ali isti suglasnici formiraju reči „šipražje”, „prekrivač”, „šator”, „kabina”. LXX vidi paralelizam druge opcije kao najbolji način za tumačenje ove reči (isto navodi i UBS tekstualni projekat u beleškama, str. 233). Za dobru sažetu analizu vidite NIDSZTE, vol. 3, str. 247.

▣ **„polako pred njima”** Postoje neke nejasnoće oko značenja ove reči.

1. „hodati polako” – BDB 186, KB 214, *Hithpael* IMPERFEKAT (psalmist je bio Korejev Levit i pevač, deo hramskih rituala, pesama i liturgije, up. 2. Dne 20:19)
2. „u dom Božji” – odnosi se na šator kao mesto slavljenja (NJB, REB)
3. UBS tekstualni projekat (str. 234) daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju) za „vodio sam ih”. Jedina razlika u ove tri opcije su oznake za samoglasnike.

NSP: PSALAM 42:5-8

**⁵ Zašto si očajna, dušo moja,
zašto si nemirna u meni?**

**Čekaj Boga, jer ću ga ja još hvaliti
kao velikog spasitelja svoga.**

**⁶ Bože moj, duša je moja u očaj zavijena.
Zato se tebe sećam, iz zemlje jordanske
i s vrhova Ermona, s gore male.**

**⁷ Vodeni bezdan dovikuje vodenom bezdanu šumom slapova tvojih.
Sve pobesnele vode i talasi tvoji prešli su preko mene.**

⁸ Danju će Gospod slati milost svoju,

**a ja ću noću pevati o njemu,
i moliću se Bogu života svoga.**

42:5-8 Psalmist pokušava da se uteši. Ovo je opisano u dva pitanja u stihu 5. On odgovara na ova pitanja:

1. čekaj (BDB 403, KB 407, *Hiphil* IMPERATIV) Boga
2. jer ću ga ja još hvaliti – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV) kao velikog spasitelja svoga
3. zato se tebe sećam (BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKAT)
 - a. iz zemlje jordanske
 - b. s vrhova Ermona (BDB 356, ovo ime je samo ovde upotrebljeno u MNOŽINI u SZ)
 - c. s gore male (BDB 859, LXX) samo ovde upotrebljeno u SZ. Moguće je da se odnosi na
 - (1) malo brdo u blizini planine Ermon
 - (2) način da se označi planina Morija, mesto hrama u Jerusalimu

Hebrejska poezija je teško uhvatljiva! Njene slike su često nejasne (vidite prateći tekst: hebrejska poezija).

42:7 Ova slika je snažna. Izraz „vodeni bezdan dovikuje vodenom bezdanu ” je dirljiv, ali nejasan. O kojim vodenim bezdanima on priča?

1. psalmistine suze, 42:3
2. dolina reke Jordan koja izvire na planinama, 42:6

Sledeći red ukazuje na to da je moguće da se ovo figurativno odnosi na psalmistine probleme (up. Ps 69:1-2; 88:7). Primitite da su

1. slapovi
2. pobesnele vode
3. i talasi

koji su prešli preko (BDB 716, KB 778, *Qal* PERFEEKAT) psalmiste Gospodnji (YHWH)! Verni sledbenici žive u palom svetu ali veruju/uzdaju se u Gospoda (YHWH) kao u „Boga života svoga” (42:9c). Odgovor na pitanje „zašto” je nepoznat, ali je siguran odgovor na pitanje „ko” je sa nama! Slika „vode” u ovom Psalamu je višestruka.

1. potoci, stih 1 (tj. žeđ)
2. suze, stih 3 (tj. bol)
3. reka (tj. Jordan), stih 6
4. bezdan, stih 7
 - a. emocije
 - b. slika Božje pobede nad haosom iz 1. Mojs 1
5. slapovi (tj. moguće je da je skrovište na severu ispod vodopada)
6. pobesnele vode/talasi (tj. preplavljenost problemima)

42:8 Kao što se psalmist danju i noću hranio svojim suzama (stih 3), sada ga prate Gospodnja (samo ovde je upotrebljena reč *Jahve* (YHWH) u ovom Psalmu; U drugoj knjizi Psaltira se najčešće koristi ime *Elohim* za Boga, kao što se u prvoj najčešće koristi *Jahve* (YHWH)) milost i pesma.

▣ „pevati o njemu” (NASB: „Njegova pesma će biti sa mnom”) Da li je ovo posledica Gospodnje (YHWH) milosti (*hesed*, vidite posebnu temu kod Ps 5:7) ili njena paralela? Šta je Gospodnja (YHWH) pesma? Kako je psalmistina molitva iz trećeg reda povezana sa „pesmom”? Verovatno se odnosi na sadržaj psalmistinih pohvala Gospodnje (YHWH) milosti i vernosti. Poetski detalji su nejasni. Moramo dozvoliti da nas vodi težina i atmosfera strofe, kao i paralelizam redova i tada steći celokupni utisak! Ne insistirajte na detaljima! Ne gradite doktrinu na izolovanim poetskim izrazima!

▣ „Bogu života svoga” Verni sledbenici nisu sami; njihovi životi imaju svrhu; postoji milostivi

Stvoritelj koji je sa njima i na njihovoj strani! Ništa se vernim sledbenicima ne dešava „slučajno” (up. Psalm 139).

NSP: PSALAM 42:9-11

⁹ Reći ću Bogu, steni svojoj: „Zašto si me zaboravio?

Zašto idem žalostan, dok me neprijatelj tlači?”

¹⁰ Kostí se moje lome od ruganja neprijatelja mojih,
dok mi po ceo dan govore: „Gde je Bog tvoj?”

¹¹ Zašto si očajna, dušo moja,
zašto si nemirna u meni?

Čekaj Boga, jer ću ga ja još hvaliti

kao velikog spasitelja svoga i Boga svoga.

42:9-11 Da li vidite paralelu između stihova 3 i 10; stihova 5 i 11?

Ovo je sažetak koji ponavlja suštinu. Psalmist oseća da je sam (stih 9a), napadnut (stih 9b), obeshrabren (stih 11a,b). Kako treba da se ponaša?

1. čeka – isti oblik kao i u stihu 5
2. hvali – BDB 392, KB 389, *Hiphil* KOHORTATIV
3. da se seti Boga iz 8. stiha i svojih nekadašnjih slavljenja sa Njim iz 4. stiha. Vera projektuje u budućnost i gradi poverenje na osnovu prošlih dela.

42:9 „steni svojoj” Vidite belešku kod Ps 18:2.

42:10 Reči njegovih neprijatelja su bile toliko bolne da ih psalmist opisuje kao lomljenje kostiju. Reči zaista bole. One mogu da unište. One otkrivaju srce i jednog dana će svaki čovek pred Bogom odgovarati za svoje reči (up. Mt 12:36-37).

42:11d Ova poslednja IMENSKA REČENICA funkcioniše kao IMENSKA REČENICA iz stiha 8c. Ovo je potvrda Božjeg prisustva i brige! On je sa nama i na našoj strani!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. U drugoj knjizi Psalama (Psalmi 42-72) najčešće se koriste dva imena za Boga.
 - a. Elohim
 - b. Jahve (YHWH)Objasnite njihovo značenje.
2. Kako je „Bog živi” igra reči sa „Jahve” (YHWH)?
3. Da li je autor
 - a. Levit?
 - b. u izgnanstvu?
4. Gde je mala gora?
5. Ko mu govori „Gde je Bog tvoj”?
6. Zašto se misli da su Psalam 42 i Psalam 43 nekada bili jedan Psalam?

PSALAM 43

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas. <u>MT nema Uvod</u> Nastavak Ps 42	Molitva Bogu u vreme nevolje	Molitva za isceljenje tokom priprema za hodočašće	Molitva osobe u izgnanstvu	Tužbalica Levita u izgnanstvu
43:1-2	43:1-2	43:1-2	43:1-2	43:1 43:2
43:3-4	43:3-4	43:3-4	43:3-4	43:3 43:4
43:5	43:5	43:5	43:5	43:5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 43:1-2

¹ Sudi mi, Bože, i vodi parnicu moju protiv naroda nevernog.

Izbavi me od čoveka varalice i nepravednika.

² Jer si ti Bog moj, tvrđava moja. Zašto me odbacuješ?

Zašto žalostan hodim dok me neprijatelj tlači?

43:1 Zbog

1. refrena u 42:5 i 11, koji se ponavlja u 43:5
2. i zbog toga što MT ne daje uvod za Ps 43 (jedini Psalam u drugoj knjizi bez uvoda)

ovaj Psalam je verovatno bio deo Ps 42, ali je kasnije iz nepoznatih razloga podeljen na dva dela. Beleška u Jevrejskoj studijskoj Bibliji (str. 1330) ukazuje da je moguće da je razlog podele bila činjenica da je Ps 42 fokusiran na prošlost, dok je Ps 43 fokusiran na budućnost!

▣ „Sudi mi” Ovaj GLAGOL (BDB 1047, KB 1622, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 7:8; 26:1; 35:24) u suštini znači „suditi” (NASB: „opravdaj me”). Psalmist koristi sudski jezik (up. Ps 17:1-3). Gospod (YHWH) je pravedan i čestit sudija za sva ljudska dela (tj. Ps 9:4).

▣ „**vodi parnicu**” Ovo je takođe sudska metafora (BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERATIV). Gospod (YHWH) je jedini pravedan i pošten sudija! Iste snažne slike suđenja vidimo i u Rim 8:31-39!

▣ „**naroda nevernog**” Ako je istina da su Ps 42 i Ps 43 prvobitno bili jedan Psalam i da 42:6 znači da je autor bio u izgnanstvu, tada je „neverni narod” najverovatnije Sirija. Iznenađujuće je da sledeći red koristi opisni izraz „čoveka varalice i nepravednika”! Očekujemo MNOŽINU i opis koji se tiče idolopoklonstva i agresije.

43:2 Život je težak, nepravedan i problemi se neočekivano pojavljuju. Svi se pitamo zašto.

1. da li sam uvredio Boga
2. da li sam prekršio Božji zakon
3. da li je ovo kazna za greh ili nasumična pojava zlih događaja i ljudi u palom svetu? Psalmist pita „zašto” (stih 2), kao i svi ljudi!

Setite se da je ovo starozavetna mudrosna literatura, žanr dobro poznat na drevnom Bliskom Istoku. Govori o pitanjima koja svi ljudi postavljaju. Za Izrael, pitanja se tiču Gospoda (YHWH) i Njegovih otkrivenja preko Mojsija. SZ ne daje odgovore na sva pitanja na isti način kao NZ. Postoji promena.

1. progresivno otkrivenje
2. novi savez
3. misterija zla

▣ „**Bog moj, tvrđava moja**” Ovaj refren se ponavlja (BDB 731, tj. mesto bezbednosti ili zaštite, često se prevodi kao „utočište”, up. Ps 27:1; 28:7-8; 31:2,4; 37:39; 52:7; Isa 17:10; 25:4; 27:5; Jer 16:19). Verni sledbenici mogu uvek biti sigurni da je Gospod (YHWH) njihova nada, zaštita i utočište u sred problema i sukoba u ovom palom svetu. Međutim, ovaj mir moramo prigrliti. To je čin vere i pogled na svet koji se ne menja zajedno sa promenljivim okolnostima trenutne stvarnosti!

▣ „**Zašto žalostan hodim dok me neprijatelj tlači?**” Ovo je veoma slično sa Ps 42:9.

NSP: PSALAM 43:3-4

³ **Pošalji svetlost svoju i istinu svoju.**

**Neka me one vode, neka me dovedu na svetu goru tvoju
i u veličanstveno prebivalište tvoje.**

⁴ **Pristupiću oltaru Božjem, Bogu,
zbog kog radosno kličem.**

Hvaliću te uz harfu, Bože, Bože moj.

43:3 „Pošalji” Ovaj GLAGOL (BDB 1018, KB 1511, *Qal* IMPERATIV) je molitveni zahtev koji personifikuje Gospodnju (YHWH)

1. svetlost – BDB 21
 - a. kao Gospodnju (YHWH) naklonost – Ps 4:6; 44:3
 - b. kao vodilju – Mih 7:8
 - c. kao eshatološku svetlost – Isa 9:2 (prvi Isusov dolazak); Isa 60:19-20 (drugi Isusov dolazak)
2. istinu – BDB 54 (vidite posebnu temu kod Ps 12:1)
 - a. kao Gospodnju (YHWH) osobinu koja se često prevodi kao „vernost” – Ps 40:10; 71:22; 115:1; 138:2
 - b. često se personifikuje kao Gospodnji (YHWH) izvršitelj ili prenosilac poruka – Ps 40:11; 43:3; 57:3; 85:10; 89:14

Primitite šta „svetlost” i „istina” treba da učine.

1. neka me one vode – BDB 634, KB 685, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u

ZAPOVEDNOM smislu

2. neka me dovedu na svetu goru tvoju – BDB 97, KB 112, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

▣ „svetu goru” Ovo je jedan od mnogih načina za označavanje hrama na planini Morija u Jerusalimu. Ovo su drugi nazivi za nju (obično uz PRIDEV „sveti”):

1. Sion
2. dom
3. utočište
4. prebivalište
5. hram
6. gora
7. Božji grad

Ovde je ovaj naziv paralelan sa „veličanstveno prebivalište tvoje” (up. Ps 46:4; 84:1). MNOŽINA ukazuje na sve građevine hramskog kompleksa ili je MNOŽINA VELIČANSTVA (up. NIDSZE, vol. 2, str. 1132).

43:4 Psalmist želi da pristupi (BDB 97, KB 112, *Qal* KOHORTATIV) hramu i da hvali (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV) Boga svojom harfom (BDB 490, tj. žičanim instrumentom, up. Ps 33:2).

NSP: PSALAM 43:5

**⁵ Zašto si očajna, dušo moja,
zašto si nemirna?**

**Čekaj Boga, jer ću ga ja još hvaliti
kao velikog spasitelja svoga i Boga svoga.**

43:5 Ovaj refren se ponavlja iz Ps 42:5,11. Ovo ujedinjuje ova dva Psalma.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR – vidite listu kod Psalma 42. Ova dva Psalma su jedna književna jedinica.

PSALAM 44

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Izbavljenje u prošlosti i nevolje u sadašnjosti. <u>MT uvod</u> Upravitelju. Maskil Korejevih sinova	Prisećanje na izbavljenje u trenutnoj osramoćenosti.	Molitva za izbavljenje od neprijatelja naroda	Molitva za zaštitu	Narodna tužbalica
44:1-3	44:1-3	44:1-3	44:1-3	44:1-2a 44:2b-3
44:4-8	44:4-8	44:4-8	44:4-8	44:4-5 44:6-8
44:9-16	44:9-16	44:9-12 44:13-16	44:9-12 44:13-16	44:9-10 44:11-12 44:13-14 44:15-16
44:17-19	44:17-19	44:17-19	44:17-19	44:17-19
44:20-26	44:20-22 44:23-26	44:20-22 44:23-26	44:20-22 44:23-24 44:25-26	44:20-22 44:23-24 44:25-26

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnut, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Uvodne strofe su kontrast između neuspeha ljudskog plana i truda i Gospodnjih (YHWH) delotvornih i svrhovitih planova.
- B. Na neki način, ovaj Psalam je sličan sa
 1. 5. Mojs 32
 2. Nem 9
 3. Ps 78koji predstavljaju istoriju nevernosti Izraela i vernosti Gospoda (YHWH) u ranim godinama (izgnanstvo, divljina, osvajanje, sudije).

- C. Ovaj Psalam je očigledno napisan nakon izraelskog iskustva izgnanstva. Njegov fokus je na narodu, a ne na pojedincu.
- D. Moramo neprekidno ponavljati da Gospod (YHWH) ima večan plan otkupljenja. Molimo vas da pogledate sledeće posebne teme na sajtu (www.freebiblecommentary.org).
1. Gospodov večan plan otkupljenja
 2. Zašto starozavetna savezna obećanja deluju kao da su toliko različita od novozavetnih saveznih obećanja?

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 44:1-3

¹ Ušima svojim čuli smo,

Bože, očevi naši pričali su nam

o delima koja si učinio u danima njihovim,

u danima davnim.

² Rukom svojom narode si oterao,

a njih si zasadio.

Razbio si plemena

i oterao ih.

³ Nisu svojim mačem zemlju zauzeli,

niti im je mišica njihova spasenje donela.

Učinila je to desnica tvoja i mišica tvoja i svetlost lica tvoga,

jer su ti bili mili.

44:1-3 Ova strofa prepričava (GLAGOLI u PERFECTU, up. 5. Mojs 32:7) sve što je Gospod (YHWH) učinio za Izrael u vreme osvajanja Isusa Navina. Ovo osvajanje je ispunjenje obećanja iz 1. Mojs 15:12-21. Primitite da poglavlje u 1. Mojs naglašava Gospodnju (YHWH) ulogu (tj. sveti rat) u obećanju. Gospod (YHWH) je delovao, Avram je spavao! Osvajanje je pobeda Gospoda (YHWH), a ne izraelske vojske (stih 3).

44:1 „čuli smo” Jevrejski godišnji praznici bili su prilike da se nove generacije pouče o Božjim spasonosnim delima (up. 2. Mojs 12; 5. Mojs 6:20-25; primitite izraz koji se ponavlja, „kada vas vaši sinovi pitaju...”, up. 2. Mojs 12:26,27; 13:14-15; 5. Mojs 6:20-35; IsNav 4:6-7,21-24). Duhovna odgovornost svake generacije vernika je da novu generaciju pouči o Bogu, Njegovom karakteru i otkupljujućim delima.

44:2 „narode... plemena” Ovo se odnosi na prvobitna hananska plemena. Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: PRE-IZRAELSKI STANOVNICI PALESTINE

A. Postoji nekoliko različitih listi naroda.

1. 1. Mojs 15:19-21 (10)

a. Keneji

d. Heteji

g. Amoreji

j. Jevuseji

b. Kenezeji

e. Ferezeji

h. Hananci

c. Kedmoneji

f. Refaimi

i. Gergeseji

2. 2. Mojs 3:17 (6)

a. Hananci

d. Ferezeji

b. Heteji

e. Jeveji

	c. Amoreji	f. Jevuseji	
3.	2. Mojs 23:28 (3)		
	a. Jeveji		
	b. Hananci		
	c. Heteji		
4.	5. Mojs 7:1 (7)		
	a. Heteji	d. Hananci	g. Jevuseji
	b. Gergeseji	e. Ferezeji	
	c. Amoreji	f. Jeveji	
5.	IsNav 24:11 (7)		
	a. Amoreji	d. Heteji	g. Jevuseji
	b. Ferezeji	e. Gergeseji	
	c. Hananci	f. Jeveji	

B. Poreklo imena nije poznato sa sigurnošću zbog oskudnih istorijskih podataka. 1. Mojs 10:15-19 nekoliko njih navodi kao povezane sa Hananom, Hamovim sinom.

C. Kratki opisi na osnovu najduže navedene liste iz 1. Mojs 15:19-21

1. Keneji – BDB 884
 - nisu Izraelci
 - ime je povezano sa „kovač” ili „majstor”, što može da se odnosi na rad sa metalom ili muzikom (up. 1. Mojs 4:19-22)
 - povezani su sa sinajskom oblašću severno od Hevrona
 - ime je povezano sa Everom, Mojsijevim tastom (up. Sud 1:16; 4:11)
2. Kenezeji – BDB 889
 - povezani sa Jevrejima
 - pleme Edom (up. 1. Mojs 15:19)
 - živeli u Negevu
 - moguće je da su priključeni Judinom plemenu (up. 4. Mojs 32:12; IsNav 14:6,14)
3. Kedmoneji – BDB 870 II
 - nisu Izraelci, moguće da su Ismailovi potomci (up. 1. Mojs 25:15)
 - ime je povezano sa „istočnjaci”
 - živeli u Negevu
 - moguće da su povezani sa „ljudima na Istoku” (up. Jov 1:3)
4. Heteji – BDB 366
 - nisu Izraelci
 - Hetovi potomci
 - iz carstva Anatolije (Mala Azija, Turska)
 - veoma rano su bili prisutni u Hananu (up. 1. Mojs 23; IsNav 11:3)
5. Ferezeji – BDB 827
 - nisu Izraelci, moguće Hurijanci
 - živeli su u pošumljenim oblastima Jude (up. 1. Mojs 34:30; Sud 1:4; 16:10)
6. Refaimi – BDB 952
 - nisu Izraelci, moguće divovi (up. 1. Mojs 14:5; 4. Mojs 33:33; 5. Mojs 2:10-11,20)
 - živeli su na istočnoj obali Jordana (up. 1. Mojs 15:20; IsNav 12:4; 13:12; 5. Mojs 2:8- 11,20; 3:13) ili na zapadnoj obali (up. IsNav 15:8; 17:15; 2. Sam 5:18,22; 23:13; 1. Dne 20:4)
 - ratnici/heroji
7. Amoreji – BDB 57
 - severozapadni semitski narodi iz Hama (up. 1. Mojs 10:16)
 - ovo je postao opšti naziv za stanovnike Hanana (up. 1. Mojs 15:16; 5. Mojs

- 1:7; IsNav 10:5; 24:15; 2. Sam 21:2)
- moguće značenje imena je „zapad”
 - ISBE, vol. 1, str. 119, navodi da ovaj termin označava
 - a. stanovnike Palestine u celini
 - b. stanovnike brdovitog dela nasuprot stanovnicima priobalne nizije
 - c. posebnu grupu ljudi sa sopstvenim vladarom
8. Hananci
- BDB 489
 - od Hama (up. 1. Mojs 10:15)
 - opšti naziv za sva hananska plemena zapadno od Jordana
 - značenje reči Hanan je nepoznato, moguće „trgovac“ ili „crveno-purpurna boja“
9. Gergeseji
- kao grupa ljudi, boravili su uz priobalnu niziju (up. 4. Mojs 13:29)
 - BDB 173
 - od Hama (up. 1. Mojs 10:16) ili makar „od sina [tj. iz zemlje] Hanana”, ISBE, vol. 2, str. 1232)
10. Jevuseji
- BDB 101
 - od Hama (up. 1. Mojs 10:16)
 - od grada Jevusa/Salema/Jerusalima (up. IsNav 15:63; Sud 19:10)
 - Jez 16:3,45 tvrdi da su mešana rasa od Amoreja i Heteja
11. Jeveji
- BDB 295
 - od Hama (up. 1. Mojs 10:17)
 - LXX za njih koristi naziv Horeji (up. 1. Mojs 34:2; 36:20-30; IsNav 9:7)
 - moguće je da potiče od hebrejske reči „pećina”, dakle oni koji borave u pećinama
 - živeli su u visoravnima Livana (up. IsNav 11:3; Sud 3:3). U 2. Sam 24:7 su navedeni uz Tir i Sidon

▣ **„njih si zasadio”** U ovom kontekstu, ovo se još uvek odnosi na hananska plemena (up. LXX). U SZ je Gospod (YHWH) onaj koji je uspostavio sve grupe naroda (up. 5. Mojs 32:8). 1. Mojs 15:12-21 tvrdi da su stanovnici Hanana izgnani zbog svog greha; Izrael će takođe biti izgnan kada počini greh (up. Ps 78). TEV, REV i NET Biblija pretpostavljaju da se 2. stih odnosi na

1. Hanance, 44:2a,c
2. Izraelce pod Isusom Navinom, 44:2b,d (up. 2. Mojs 15:17; Jer 45:4)

44:3 Izrael nije napustio Egipat, stigao u Hanan i isterao tamošnja plemena zbog svoje vojne sile, nego zbog Gospodnje (YHWH) moći da ostvari svoj plan!

Primetite paralelizam između

1. rukom svojom
2. desnica tvoja
3. svetlost lica tvoga

Svetlost se odnosi na Šekinu, oblak slave, tokom perioda lutanja u divljini.

▣ **„jer su ti bili mili”** Ovo je svrha Gospodnjeg (YHWH) obećanja Avramu.

1. seme (tj. potomci)
2. zemlja
 - a. Avram – 1. Mojs 12:7; 13:15; 15:18
 - b. Izrael – 1. Mojs 26:3
 - c. Jakov – 1. Mojs 28:13

GLAGOL koji je preveden kao „bili mili” (BDB 953, KB 1280, *Qal* PERFEKAT) ukazuje na Božji savezni plan (up. 1. Mojs 12:3) da sve ljude vrati sebi (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2). Gospod (YHWH) je odabrao da upotrebi Avrama i

njegove potomke (up. 5. Mojs 4:37; 7:7-8; 10:15) da dosegne svu Adamovu decu.

NSP: PSALAM 44:4-8

⁴ **Bože, ti si Car moj.**

Spasenje veličanstveno pošalji Jakovu.

⁵ **S tobom ćemo oboriti protivnike svoje,
u ime tvoje zgazićemo one koji ustaju na nas.**

⁶ **Jer nisam se u luk svoj pouzdao,
i nije me mač moj spasao.**

⁷ **Ti si nas spasao od protivnika naših,
i posramio si one koji nas silno mrze.**

⁸ **Bogu ćemo hvalu davati po ceo dan,
i doveka ćemo ime tvoje slaviti.**

44:4-8 Ako prva strofa, u kojoj dominiraju GLAGOLI U PERFEKTU, govori o prošlosti, ova strofa, u kojoj dominiraju IMPERFEKTI, govori o sadašnjosti. Obe se bave konceptom „svetog rata” ili „Boga kao ratnika”. Izvor pobjeda Izraela je Gospod (YHWH), (ili Njegovo ime, stihovi 5,8), a ne izraelska vojska.

44:4 „ti si Car moj” Ideja o Gospodu (YHWH) kao Caru verovatno potiče iz 1. Sam 8:7. Izraelski car je bio predstavnik Gospodnje (YHWH) vladavine i vlasti na zemlji (up. Isa 24:23; 52:7; 93:1; 96:10; 97:1; 99:1). U jevrejskoj literaturi i ritualima, za Gospoda (YHWH) se kaže da je „Car univerzuma”.

▣ **„Spasenje veličanstveno pošalji Jakovu”** Ovo je ZAHTEV u IMPERATIVU (BDB 845, KB 1010, *Piel* IMPERATIV).

Reč „spasenje” (BDB 447) u SZ označava spasenje od fizičkih problema i od neprijatelja. Moguće je da poslednje slovo reči *Elohim* u stvari pripada sledećoj reči, koja bi tada postala „Zapovednik moj” (AB, str. 265), što bi bila paralela sa „Car moj”. AB smatra da bi i sledeći izraz morao biti paralelan „Jakovljevi Spasitelji”.

▣ **„Jakovu”** Ovo je aluzija na Gospodnja (YHWH) obećanja Patrijarsima (tj. Avramu, Isaku, Jakovu, up. 1. Mojs 12-35). Gospod (YHWH) ima večan, otkrivajući, otkupljujući plan za ceo svet, a u njemu su najvažnije komponente Izrael i Isus (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2)!

44:8 Primetite paralelizam u stihu 8.

1. hvalu davati – slaviti
2. po ceo dan – doveka

▣ **„Selah”** Vidite Uvod u Psalme, VII i belešku kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 44:9-16

⁹ **A sad nas odbacuješ i ponižavaš,
i ne ideš s vojskom našom.**

¹⁰ **Puštaš da okrećemo leđa pred protivnikom,
pljačkaju nas oni koji nas silno mrze.**

¹¹ **Daješ nas kao ovce, da nas jedu,
i rasejao si nas među narode.**

¹² **Prodao si narod svoj u bescenje,
i nisi se obogatio prodajom njihovom.**

¹³ **Postavio si nas za ruglo susedima našim,**

smeju nam se i rugaju svi oko nas.

**¹⁴ Učinio si da se o nama podrugljivo priča među narodima,
da plemena podrugljivo odmahuju glavom kad nas vide.**

**¹⁵ Ceo dan poniženje je moje preda mnom,
i sramota pokriva lice moje,**

**¹⁶ zbog glasa onoga koji me sramoti i o meni pogrдно govori,
zbog neprijatelja i onoga koji mi se sveti.**

44:9-16 Ova strofa je oštar preokret u odnosu na 44:1-3 i 4-8. Umesto Gospoda (YHWH) koji se bori za Izrael (tj. 44:9b; Ps 60:10; 108:11), On se bori protiv njih. Nije navedeno tačno zašto, ali problem je savezna neposlušnost i njene posledice (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

Strašne posledice nisu samo vojni poraz, nego i izgnanstvo, ropstvo, poniženje!

44:9 „sad nas odbacuješ” Ovaj GLAGOL (BDB 276, KB 276, *Qal* PERFEKAT) se često koristi u Psalmima kada Gospod (YHWH) odbacuje svoj savezni narod (up. Ps 44:9,23; 60:1,10; 74:1; 77:7; 108:11). Pravo pitanje je zašto.

1. zbog savezne neposlušnosti (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30)
2. zbog njihovog odnosa sa Gospodom (YHWH), (tj. Jov, Psalm 73, Avak)
3. kao test njihove odanosti nezavisno od blagoslova (vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE kod Ps 11:4b-5)

Psalam ne daje odgovor na ovo, osim ako je 44:22 ključan za ceo Psalam.

NSP: PSALAM 44:17-19

**¹⁷ Sve nas je to snašlo, ali mi te nismo zaboravili,
i nismo pogazili savez tvoj.**

**¹⁸ Srce naše nije bezverno odstupilo,
niti su stope naše skrenule sa staze tvoje.**

**¹⁹ Jer si nas razbio na mestu gde se šakali skupljaju,
i pokrivaš nas gustom tamom.**

44:17-19 Ova strofa je pokušaj preuzimanja odgovornosti. Izrael tvrdi da je nedužan.

1. mi te nismo zaboravili
2. nismo pogazili savez tvoj
3. srce naše nije bezverno odstupilo
4. niti su stope naše skrenule sa staze tvoje

Ova tvrdnja o nedužnosti se nastavlja u sledećoj strofi (up. stihovi 20-22). Moguće je da je ovo istina za neke Izraelce, ali za većinu njih nije, tokom većeg dela njihove prošlosti (up. 5. Mojs 32; Psalm 78; Nem 9).

Stih 19 je teološki sličan sa Knjigom o Jovu, u kojoj je on bio spreman da ugrozi sliku o Bogu da bi sebi pomogao. Psalmist optužuje Boga da je nepravedno delovao protiv njih!

Za drugačije tumačenje vidite Derek Kidner (Derek Kidner), *Tindejlovi komentari SZ (Tyndale OT Commentaries)*, vol. 15, str. 185-186.

44:17 „savez tvoj” Vidite posebnu temu kod Ps 25:10.

44:19

SSP

NSP

NRP

šakali

monstrumi

Razlika između ove dve reči je samo u jednom suglasniku.

1. šakal – BDB 1072, תנין
2. monstrum – BDB תנין

UBS tekstualni projekat (str. 237) daje oznaku „B” reči „šakal” (skoro sigurno). JPSOA daje Jez 29:3; 32:2, kao paralelna poglavlja za reč *tannin* (tj. „monstrum”, up. 1. Mojs 1:21; Jov 7:12).

Pustinjska stvorenja se često koriste u hananskoj literaturi kao simboli za demonsko u narodu (up. Isa 13:21-22; 34:11-15; Jer 9:11; Mih 1:8; Zah 2:4).

▣ „gustom tamom” (NASB: „senkom smrti”) Vidite belešku kod Ps 23:4. Gospod (YHWH) je prepustio svoj savezni narod demonskim silama paganskih religija i polju smrti!

NSP: PSALAM 44:20-26

²⁰ Da smo zaboravili ime Boga svoga,

ili u molitvi širili ruke tuđem bogu,

²¹ zar to Bog ne bi saznao?

Jer on poznaje tajne srca.

²² Zbog tebe nas stalno ubijaju,

smatraju nas ovcama za klanje.

²³ Ustani! Zašto spavaš, o Gospode?

Probudi se! Ne odbacuj nas doveka.

²⁴ Zašto okrećeš lice svoje?

Zašto zaboravljaš nevolju našu i patnju našu?

²⁵ Jer duša se naša do praha savila,

stomak se naš za zemlju prilepio.

²⁶ Ustani i pomози nam,

otkupi nas zbog ljubavi svoje.

44:20 Ovo je specifično poricanje idolopoklonstva. Oni tvrde da bi Gospod (YHWH) sigurno to saznao da su oni bili idolopoklonici (stih 21, up. Ps 7:9; 17:3; 26:2; 66:10; 139:23; Jer 11:20; 17:10; 20:12).

▣ „širili ruke” Doslovan prevod je „ispružili” (BDB 831, KB 975, *Qal* IMPERFEKAT). Ovo je fizički gest slavljenja koji se obično odnosi na molitvu (up. 2. Mojs 9:29; 2. Dne 6:12; Jez 9:5; Jov 11:13; Ps 28:2; 48:31; 88:9; 134:2; 141:2; 143:6), ali može da označava i prinošenje (tj. podizanje) neke vrste žrtve (životinje, kada, biljke ili vina).

44:22 Ovo je tvrdnja, kao i stih 19, da je Gospod (YHWH) napustio Izrael (up. UBS priručnik, str. 409). Pavle koristi ovaj stih u Rim 8:36 i čini se da time ukazuje da se Božji ljudi suočavaju sa problemima u palom svetu, ali je On i dalje sa njima i na njihovoj strani. Ništa nas ne može odvojiti od Božje ljubavi u Hristu (up. Rim 8:38-39).

▣ „Zbog tebe” Neki misle da je ovaj izraz ključan za teološki naglasak ovog Psalma. Božji ljudi doživljavaju progon, ne zbog svog greha, nego zbog svog odnosa sa Bogom. Ovaj motiv jasno vidimo u Isusovom životu.

Samo nisam siguran da li ovaj Psalm daje dovoljno tekstualnih dokaza za ovu tvrdnju!

44:23-26 NKJV i NRSV ovo vide kao odvojenu strofu. Naveden je niz molitvenih zahteva (IMPERATIVA i JUSIVA).

1. ustani, stih 23 – BDB 734, KB 802, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 7:6; 35:23

2. probudi se – BDB 884, KB 1098, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 35:23
3. ne odbacuj nas doveka – BDB 276, KB 276, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 77:7
4. ustani i pomoz nam – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 3:7; 7:6; 9:19; 10:12; 17:13; 74:22; 82:8; 132:8
5. otkupi nas – BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 25:22; 130:8 (vidite posebnu temu kod Ps 19:14)

44:23 „Zašto spavaš, o Gospode?” Ovo je idiomatski antropomorfan izraz (up. Ps 78:65). Gospod (ovde je upotrebljen naziv *Adonia*) ne spava (up. Ps 121:4), ali deluje kao da On povremeno napušta odnos sa Izraelcima zbog njihovog greha (up. stihovi 24-25). Za dobru sažetu analizu vidite *Teške biblijske izreke (Hard Sayings of the Bible)*, „Da li Bog spava?” („Does God Sleep?”), str. 268-269.

44:24 „Ne odbacuj nas doveka” „Doveka” je još jedan idiom koji se odnosi na zajedništvo (up. Ps 103:9). Njima ovo deluje kao večnost. Međutim, to je samo period ne-zajedništva da bi se podstaklo pokajanje i dugoročno obnovilo zajedništvo.

44:25 Ovo je slika ljudi koji se mole, na kolenima ili ležeći na zemlji. To je neobičan položaj za molitvu. Najčešće su stajali sa podignutim rukama i pogledom na gore. Solomon se molio na kolenima (up. 2. Dne 6:13); Danilo se molio na kolenima (up. Dan 6:10); Isus se molio sa licem na zemlji u Getsimaniji (up. Mt 26:39)! To je način da se pokaže intenzitet!

44:26 „zbog ljubavi svoje” Gospod (YHWH) deluje zbog

1. svoje ljubavi prema njihovim praočevima (tj. Patrijarsima)
2. zbog obećanja koje je dao njihovim očevima
3. opšte svrhe svog saveza sa Avramom (up. 1. Mojs 12:3; vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2)
4. svoje savezne vernosti (vidite posebnu temu kod Ps 5:7) svojoj reči (up. Ps 6:4; 109:21,26; 119:149)

Razlog nije dobrota Izraela (up. 5. Mojs 9:4-6; Jez 36:22-38).

POSEBNA TEMA: GOSPODNJA DELA MILOSTI PREMA IZRAELU

Moramo jasno naglasiti da su 2. Mojsijeva, lutanje u divljini i osvajanje bili Gospodnja (YHWH) dela milosti (tj. 1. Mojs 15:12-21), ne nagrade koje je Izrael zaslužio svojim delima:

1. to je bilo zbog Gospodnje (YHWH) ljubavi prema „praočevima” – 5. Mojs 4:37-38; 7:8; 10:15 (tj. Patrijarsima)
2. nije bilo zbog brojnosti Izraelaca – 5. Mojs 7:7
3. nije bilo zbog snage i moći Izraela – 5. Mojs 8:17
4. nije bilo zbog pravednosti ili čestitosti Izraela – 5. Mojs 9:5-6
5. Gospod (YHWH) nastavlja da voli Izrael čak i u vreme kazne – Jer 31:3

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Koji aspekt saveza je doveden u pitanje u ovom Psalamu?
2. Šta nam ovaj Psalam govori o političkoj strukturi Izraela?
3. Zašto je Izrael poražen?
4. Zašto se od Boga traži da reaguje?

PSALAM 45

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pesma slavljenja carevog venčanja <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ljiljani“, Maskil Korejevih sinova. Pesma o ljubavi.	Slava Mesije i Njegove neveste	Oda za carsko venčanje	Carska pesma za venčanje	Carsko venčanje
45:1-2	45:1-5	45:1 45:2-3	45:1 45:2-3	45:1 45:2 45:3a-4a
45:3-5		45:4-5	45:4-5	45:4b-5
45:6-9	45:6-9	45:6-9	45:6-9	45:6-7a 45:7b-8a 45:8b-9
45:10-12	45:10-12	45:10-13a	45:10-12	45:10-13a
45:13-15	45:13-17	45:13b-15	45:13-15	45:13b-16
45:16-17		45:16-17	45:16-17	45:17

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnut, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam hvali izraelskog cara.
 1. verovatno Solomona u vreme jednog od njegovih venčanja (NASB beleška)
 2. Ahava i njegov brak sa Jezaveljom (Jevrejska studijska Biblija, str. 1332)
 3. Davida (Ibn Ezra)
 4. Mesiju (drugi izbor Ibn Ezre i crkvenih otaca)
- B. Neki smatraju da je ovaj Psalam mesijanski (ZAMENICE su pisane velikim slovom), ali samo u tipološkom smislu. Istorijski, on se uklapa sa
 1. hiperboličnim carskim jezikom drevnog Bliskog Istoka

2. na Solomonom venčanju su bile sve grupe ljudi koje su bile pod vlašću njegovog carstva
- C. Svi izraelski carevi su posmatrani kao predstavnici Gospoda (YHWH), (up. 1. Sam 8:6-7). On je Car univerzuma, a njihova uloga je da (svojim primerom) vode Njegove ljude po Njegovom zakonu.
- D. NASB studijska Biblija (str. 784) pretpostavlja da je autor levitski pevač i da je ovo pesma koja govori o povratka iz hrama (tj. od samog Boga). Time se može objasniti fluidnost terminologije između Boga i cara.
- E. Ovaj Psalam ima
1. povezan uvod (stihovi 1-2) i kraj (stihovi 16-17)
 2. obraćanje caru, stihovi 3-9
 3. obraćanje nevesti, stihovi 10-15

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 45:1-2

¹ Iz srca moga navire reč dobra.

Govorim: „Delo moje govori o caru”.

Neka jezik moj bude pisaljka veštog pisara.

² Lepši si od sinova ljudskih.

Milina se razliva po usnama tvojim.

Zato te Bog blagosilja doveka.

45:1 Autor se predstavlja svojim čitaocima (samo ovde u Psaltiru) u ovom stihu.

1. iz njegovog srca (tj. iz njega) navire (BDB 935, KB 1222, *Qal* PERFEEKAT; LXX prevod je „izbija”) reč dobra (tj. hvala za cara Božjih ljudi)
2. on piše da bi hvalio cara na dan njegovog venčanja
3. njegov jezik je pisaljka veštog pisara (tj. [1] on je iskreno želeo da hvali cara, ili [2] on je bio dvorski pesnik ili pisar, up. Jez 7:6)

45:2 Opisuje cara poetskim slikama.

1. lepši je (up. NRSV, TEV, NJB; ova reč [BDB 421, KB 421] se retko koristi za ljude; u retkom je obliku – *Pealal* PERFEEKAT) od sinova ljudskih
2. on govori tečno (TEV) i na njegovim usnama je milina (up. Pri 22:11; Prop 10:12); mislim da je stih 4c paralela
3. zato ga Bog blagosilja doveka – dve misli o ovome
 - a. budite svesni hiperboličnog, carskog jezika drevnog Bliskog Istoka
 - b. pazite se logike uzroka i posledice (tj. Gospod (YHWH) ga je blagoslovio zato što se prikladno ponašao). U Pismu postoji tenzija između Božjeg suvereniteta i ljudske slobodne volje (vidite posebnu temu kod Ps 25:12). Poslušnost je značajna, ali je poziv nužan. On nije bio car zbog svojih zasluga nego zbog pripadnosti svojoj porodici.

NSP: PSALAM 45:3-5

³ Pripaši mač uz bok svoj, junače, slavu i veličanstvo svoje.

⁴ I u veličanstvu svome uspešno izvrši zadatak svoj, jaši zastupajući istinu, poniznost i pravednost,

i desnica će te tvoja poučiti zastrašujućim delima.

⁵ Tvoje su strele oštre

pod tobom narodi padaju

one će prostreliti srce carevih neprijatelja.

45:3-5 Ova strofa je poetska slika o carevim vojnim poredama. Primetite da on predstavlja Gospoda (YHWH) dok izvršava svoj zadatak (LXX) zastupajući

1. istinu (BDB 54)

2. poniznost (neobična upotreba samoglasnika, BDB 776, up. Pri 15:33; 18:12; 22:4; Zah 2:3)

Primetite tri IMPERATIVA i dva JUSIVA koji odražavaju vojne slike.

1. pripaši mač uz bok svoj – BDB 291, KB 291, *Qal* IMPERATIV, stih 3, up. 5. Mojs 1:41; Sud 3:16; 18:11; 1. Sam 17:39; 25:13

2-3. jaši”, stih 4

a. uspešno izvrši – BDB 852, KB 1026, *Qal* IMPERATIV

b. jaši – BDB 938, KB 1230, *Qal* IMPERATIV

4. desnica će te tvoja poučiti, stih 4 – BDB 434, KB 436, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

5. pod tobom narodi padaju, stih 5 – BDB 656, KB 709, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

45:3 „Slava” (BDB 217 I) i „veličanstvo” (BDB 214) često se povezuju sa Bogom (tj. Ps 104:1). NASB piše ZAMENICE velikim početnim slovom u 45:2,3,4,5,6,7,8,9. Ali one se koriste i za izraelskog cara (tj. Ps 21:5).

SSP **ratniče**
NSP, NRP, DK **junače**

Ovaj PRIDEV (BDB 150) u suštini znači „snažan” ili „moćan”. Korišten je za

1. ljude ratnike – 1. Mojs 10:9; Ps 78:65; 120:4; 127:4; Prop 9:11; Pnp 3:7

2. Mesiju – Isa 9:5 (David kao tip – Ps 89:20)

3. Gospoda (YHWH) kao vernog saveznog ratnika (tj. sveti rat) – Nem 9:32; Ps 24:8; Isa 10:21; Jer 32:18

U ovom kontekstu se odnosi na cara iz Davidove linije kao pobedonosnog ratnika kojeg osnažuje Gospod (YHWH).

45:4-5 Teško je odrediti na koga se odnose ZAMENICE.

1. neke se odnose na Boga

2. neke na cara

Istu ovu nejasnoću imamo u stihovima 6-7. Problem je u tome što autor opisuje cara kao predstavnika samog Gospoda (YHWH). Jasno je zašto su rani hrišćanski autori (tj. Jev 1:8-9) smatrali da je ovaj Psalam mesijanski. Za njih je Mesija došao, a SZ je upućivao na Njega (tj. na Isusa).

45:4

SSP **zadivljujuća dela**
NSP, NRP **zastrašujućim delima**
DK **čudesa**

Ovaj PARTICIP (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP) znači „zadivljujuća dela”

1. sam Bog – 5. Mojs 1:19; 7:21; 10:20-21

2. Njegova dela – 2. Sam 7:23; Ps 145:6 (razdvajanje Crvenog mora, Ps 106:22)

NSP: PSALAM 45:6-9**⁶ Bog je tvoj presto doveka, u svu večnost.****Žezlo tvog carovanja žezlo je čestitosti.****⁷ Ti voliš pravednost i mrziš zlo.****Zato te je Bože, tvoj Bog, pomazao uljem radosti
više nego drugove tvoje.****⁸ Sve haljine tvoje mirišu na smirnu, aloju i kasiju,
iz veličanstvene palate od slonovače veseli te zvuk žičanih instrumenata.****⁹ Carske su kćeri među tvojim dragim ženama.****Carica stoji tebi zdesna u zlatu ofirskom.**

45:6-9 I ovo je strofa koja se na isti način obraća i Gospodu (YHWH) i Njegovom carskom predstavniku.

45:6**SSP****NSP****NRP****DK****Bog je tvoj presto****tvoj je presto, Bože****presto je Tvoj, Bože**

Različiti prevodi nam pokazuju da je hebrejski tekst nejasan (beleška u JPSOA). U monoteističkom (vidite posebnu temu kod Ps 2:7) starozavetnom kontekstu, ovo ne može biti pripisivanje božanske prirode caru, nego potvrda da sve što car jeste i sve što on ima potiče od njegovog odnosa sa Gospodom (YHWH). Car je Gospodnji (YHWH) predstavnik na zemlji, kao što je i prvosveštenik (up. Zah 4). Gospodnji (YHWH) presto (up. 1. Dne 29:23; Plač 5:19) je večan (up. Ps 93:2; vidite posebnu temu kod Ps 9:5). Carev presto je do kraja života. Mesija je poseban Car koji će doći (vidite posebnu temu kod Ps 2:2). Ovaj izraz ima jednu konotaciju u SZ, a drugu, širu, u NZ!

45:7 Pitamo se da li je ovo carska hiperbola ili se ovaj Psalam zaista obraća pobožnom caru. Ako je upućen Ahavu, ovo je carska hiperbola; ako je upućen Solomonu, u početku je bio tačan, ali ne kasnije; ako je upućen Davidu, bio je tačan u početku i na kraju, ali ne tokom njegovog grešnog perioda (tj. Vitsaveja, Urija).

Uvek moramo paziti da Božje blagoslove ne pripisujemo ljudskim dostignućima. Bog je postavio cara zbog svojih namera koje se tiču otkupljenja i otkrivenja (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2). Još samo jedna stvar, stih 7 jasno pokazuje da stih 6 ne pripisuje božansku prirodu izraelskom caru. U stihovima Jev 1:8-9 ovo je carska tipologija vezana za Davida!

▣ Kao što Gospod (YHWH) voli pravednost (up. Ps 11:7; 33:5), isto tako treba da je voli i Njegov predstavnik na zemlji, car Izraela (tj. Njegov pomazanik, up. Ps 2:2).

45:8**SSP, DK****kasijom****NSP, NRP****kasiju**

Ovaj začim (BDB 893 I) se spominje samo ovde u SZ. Moguće je da se odnosi na miris cimeta.

45:9 Da li ovaj stih ukazuje na to da su na ovom venčanju već bile prisutne

1. carske ćerke

2. druge žene/konkubine
3. carica (retka reč, BDB 993, up. Nem 2:6)

NSP: PSALAM 45:10-12

**¹⁰ Slušaj, kćeri, pogledaj i prigni uho svoje,
zaboravi narod svoj i dom oca svoga.**

**¹¹ Car će čeznuti za lepotom tvojom,
jer je on gospodar tvoj, i zato mu se pokloni.**

¹² I kći tirska dar donosi.

Bogataši iz naroda želeće da umilostive lice tvoje.

45:10-12 Ova strofa ukazuje na to da je nevesta bila stranog porekla, što može da se uklopi sa

1. Davidom – ako Vitsaveja nije bila Jevrejka
2. Solomonom – imao je brojne strane žene (up. 1. Car 11:1-8)
3. Ahavom – brak sa Jezaveljom, tirskom princezom (vidite stih 12)

45:10 Ovaj stih ima četiri IMPERATIVA.

1. slušaj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
2. pogledaj – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
3. prigni uho svoje – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, up. Pri 22:17
4. zaboravi narod svoj – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERATIV

NSP: PSALAM 45:13-15

**¹³ Puna je slave kćer careva u kući,
odeća joj je zlatom izvezena.**

**¹⁴ U istkanom ruhu dovešće je caru.
U pratnji njenoj uvode se pred tebe device,
drugarice njene.**

**¹⁵ Dovešće ih s radošću i veseljem,
ući će u palatu carevu.**

45:13-15 Ovo se odnosi na svadbenu proslavu iz harema („device“). Za druge žene (pored carice) se kaže da su „kćeri“ (up. stihovi 9,10,12,13).

Crkva je spiritualizovala ovu strofu tako da se odnosi na nju samu! Isto to je učinjeno i sa Pesmom nad pesmama (crkvene himne).

45:14

SSP, NSP, NRP, DK u

MT koristi reč „unutar“ (פנימה, BDB 819, LXX), ali neki stručnjaci pretpostavljaju da se radi o reči „biseri“ (פנינים, BDB 819, up. Jov 28:18; Pri 3:15; 8:11; 31:10; Plač 4:7).

UBS tekstualni projekat daje oznaku „A“ verziji iz MT.

NSP: PSALAM 45:16-17

**¹⁶ Na mestu praočeva tvojih biće sinovi tvoji,
koje ćeš postaviti za knezove po svoj zemlji.**

**¹⁷ Spominjaću ime tvoje kroz sve buduće naraštaje.
Zato će te narodi hvaliti doveka, u svu večnost.**

45:16-17 UBS priručnik, str. 429, daje dobar sažetak.

„Pesnik završava obraćajući se caru, obećavajući mu da će imati mnogo sinova koji će, kao i njegovi preci, biti carevi i vladati nad celom zemljom.”

Stih 17 je izjava da će se ovaj Psalam koristiti dugo vremena i čuvati sećanje na cara.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto se misli da je ovo pesma o carskom venčanju?
2. Da li se stih 6 odnosi na izraelskog cara?
3. Zašto se misli da nevesta nije iz Izraela?
4. Objasnite stihove 16-17 svojim rečima.
5. Definišite izraz „Bog je tvoj presto doveka” i objasnite kako je upotrebljen u Jev 1:8-9.
6. Zašto se misli da je ovaj Psalam mesijanski?

PSALAM 46

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog, utočište svom narodu <u>MT uvod</u> Upravitelju. Psalam Korejevih sinova, za <i>Alamoth</i> . Pesma 46:1-3	Bog, utočište svojim ljudima i osvajač naroda 46:1-3	Pesma Siona koja proslavlja Božju konačnu pobjedu nad narodima 46:1-3	Bog je sa nama 46:1-3	Bog je sa nama 46:1-3b 46:3c
46:4-7	46:4-6 46:7	46:4-7	46:4-6 46:7	46:4-6 46:7
46:8-11	46:8-9 46:10 46:11	46:8-11	46:8-10 46:11	46:8-10 46:11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je inspiracija za himnu Martina Lutera (Martin Luther), „Moćna tvrđava je naš Bog” (“A Mighty Fortress Is Our God”).
- B. Nije poznato istorijsko okruženje.
- C. Bog je istovremeno
 1. tvrđava i utočište (up. stihovi 7, 11)
 2. ratnik zbog kojeg se prekida rat na celoj zemlji (up. stih 9)Međutim, veliki blagoslov nije samo Njegova moć, nego i
 1. Njegovo prisustvo (up. stih 1b)
 2. Njegov univerzalni plan (up. stih 10, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2)

NSP: PSALAM 46:1-3

¹ **Bog je naše utočište i snaga,
pomoć koja se u nevoljama lako nalazi.**
² **Zato se nećemo bojati, čak i da se zemlja preobrazi,
i da se gore uzdrmaju i sruše u srce mora ogromnoga,**
³ **i da se vode njegove uzburkaju i zapene,
da se gore potresu od huke njegove.**

46:1 „Bog” Druga knjiga Psalama, koristi naziv *Elohim* znatno češće nego *Jahve* (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

▣ „naše utočište i snaga” Ovi opisi Boga se često koriste (up. Ps 14:6; 18:1-2; 40:17; 62:7-8; 142:5).

46:2-3 Psalmist objavljuje svoju veru (tj. „zato se nećemo bojati”, up. Ps 23:4; 27:1) u vreme krize.

1. čak i da se zemlja preobrazi
2. čak i da se gore uzdrmaju i sruše u srce mora
3. čak i da se vode njegove uzburkaju (BDB 242, המה) i zapene (BDB 330 I, חמר, igra sa zvukom)
4. čak i da se gore potresu od huke njegove

Moguće je da se ovakvi kataklizmični događaji odnose na

1. ono što se dešava kada se Gospod (YHWH) približi svojoj tvorevini (tj. „topi se”, up. Ps 46:6b; 98:7-9; Mih 1:4)
2. metafora za nevolje (tj. „muke”, BDB 865 I, IMENICA ŽENSKOG RODA, up. 5. Mojs 31:17,21; 1. Sam 10:19; Ps 71:20; Pri 1:27)

46:3 Ovaj stih ima tri IMPERFEKTA (tj. trajne radnje).

1. vode su uzburkane – BDB 242, KB 250, *Qal*
2. vode se pene – BDB 330, KB 330, *Qal*
3. gore se tresu – BDB 950, KB 1271, *Qal*

Jevrejska studijska Biblija (str. 1333) kaže da je ovo „mitološki jezik koji potiče još iz hananske tradicije. Pre nego što su ovi mitovi otkriveni, ovaj Psalm je često povezivan sa eshatološkim bitkama (Raši i Radak).”

Sidro Biblija (The Anchor Bible), o knjizi Mičela Dahuda (Mitchell Dahood) *Psalmi (The Psalms)*, koristi tekstove iz *Ras Šamre*, pronađene u Ugaritu, da objasni hebrejsku poeziju i formu Psaltira. Ovi ugaritski testovi su poezija o Valu i hananskom panteonu. Izrael je često koristio nazive, slike i mitove drugih naroda i menjao ih tako da uzdižu njihovog saveznog Boga, Gospoda (YHWH), jedinog stvarnog Boga (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7)!

▣ „Selah” Ovaj termin deli Psalm u tri strofe.

1. stihovi 1-3
2. stihovi 4-7
3. stihovi 8-11

Za moguće značenje vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VIII.

NSP: PSALAM 46:4-7

⁴ **Postoji reka čiji tokovi raduju grad Božji,
najsvetije veličanstveno prebivalište Svevišnjega.**

⁵ **Bog je usred toga grada, zato se poljuljati neće.
Bog će mu pomoći kad jutro svane.**

⁶ **Narodi su se uskomešali, carstva su se uzdrmala.
On je pustio glas svoj, zemlja je počela da se topi.**

**⁷ S nama je Gospod nad vojskama,
Bog Jakovljevi je visoko utočište naše.**

46:4-7 Ova strofa opisuje spokojan mir koji okružuje Boga dok je zemlja u mukama (tj. Otk 4-5).

1. reka neprekidno teče (doslovno „kanal za navodnjavanje”, BDB 625, up. Ps 36:8; 65:9; Jez 47:1; Joil 3:18; Zah 14:8; Otk 22:1,17) u gradu Božjem (up. Ps 48:1,8; 87:3; 101:8; Isa 60:14; Otk 3:12)
2. grad Božji se neće poljuljati (tj. uzdrmati) zato što je Gospod (YHWH) usred njega (up. Os 11:9; Zah 2:5; Jev 11:10; 12:22; 13:14)
3. Bog će mu pomoći (up. Ps 37:40; Isa 41:14) kad jutro svane (slika savršeno odabranog vremena, up. Ps 5:3; 17:15; 30:5; 90:14). Ova „pomoć” je povezana sa „narodi su se uskomešali” u stihu 6a (isti GLAGOL je u stihu 3a, up. Ps 2). „Narodi” se ponovo spominju u stihu 10b. Božji plan je oduvek uključivao sve narode (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2)!
4. grad Božji se neće poljuljati (tj. slika stabilnosti i trajnosti)

46:4b

SSP	boravište Svevišnjega
NSP, NRP	veličanstveno prebivalište
DK	sveti stan

MT (BDB 1015) koristi

1. tabernakl – 2. Mojs 25:9; 26:30; 38:21; 4. Mojs 9:18,22; 40:34-35 (tj. „šator sastanka”); Ps 78:60
2. prebivalište
 - a. Koreja (tj. šatori) – 4. Mojs 16:24,27
 - b. Jakova – Ps 87:2
 - c. Gospoda (YHWH), (tj. hram) – Ps 26:8; 74:7
 - d. Gospoda (YHWH), (ali u MNOŽINI, tj. sve građevine na hramskoj gori) – Ps 43:3; 84:1; 132:5,7; Jez 32:27

Moguće je da se MNOŽINA odnosi na

1. sve građevine hrama
2. MNOŽINU VELIČANSTVA (tj. najsvetije)

Možete videti u prevodima da neki reč „svet” (PRIDEV, BDB 872) menjaju u GLAGOL „posvetiti” (LXX, Vulgata, NJB), što je samo promena samoglasnika.

▣ „Svevišnjega” Ovaj naziv za Boga (*Elyon*, BDB 751 II, vidite posebnu temu kod Ps 1:1) upotrebljen je u 1. Mojs 14:18-22; 4. Mojs 24:15; i 5. Mojs 32:8, ali najčešće (16 puta) u Psalmima i Danilu 7 (4 puta). Osnovno značenje je „visok”. Najčešće ga koriste ne-Izraelci.

46:6 Primetite poređenje između

1. komešanja naroda, stih 6a (neuspešno)
2. Gospodnjeg (YHWH) glasa, stih 6b (uspešno)

GLAGOL „topi” (BDB 556, KB 555, *Qal* IMPERFEKAT) se može koristiti

1. figurativno za hrabrost neprijatelja – 2. Mojs 15:15; IsNav 2:9,11,24; Isa 14:31
2. figurativno za sud – Amos 9:5
3. doslovno (tj. za konačno čišćenje zemlje) – 2. Pt 3:10

46:7 Isto ovo obećanje

1. s nama je Gospod (YHWH) nad vojskama (up. Ps 24:10; vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA

IMENA kod Ps 1:1, up. 4. Mojs 14:9; 2. Dne 13:12)

2. Bog Jakovljevi je visoko utočište naše (up. Ps 9:9; 48:3; 59:9,16,17)
ponovljeno je u 11. stihu radi naglasaka! Ove izjave su psalmistina nada i Gospodnja (YHWH) obećanja Njegovom narodu.

▣ „S nama je” Ovo je najveće obećanje (up. 4. Mojs 14:9; 2. Dne 13:12; Ps 9:10; 37:28; 94:14; Jev 13:5 [from 5. Mojs 31:6; IsNav 1:5]). Potreban nam je Bog!

NSP: PSALAM 46:8-11

**⁸ Dođite, gledajte dela Gospodnja,
zapanjujuće stvari koje čini na zemlji.**

⁹ Prekida ratove do kraja zemlje.

**Luk prebija, koplje lomi,
kola vatrom spaljuje.**

¹⁰ „Pokorite se i znajte da sam ja Bog.

Uzvisiću se među narodima, uzvisiću se na zemlji”.

**¹¹ S nama je Gospod nad vojskama,
Bog Jakovljevi je visoko utočište naše.**

46:8-11 Ova strofa otkriva Božji plan. Pogledajte dva IMPERATIVA iz stiha 8 i paralelne iz stiha 10.

1. dođite – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV, stih 8
2. gledajte – BDB 302, KB 301, *Qal* IMPERATIV, stih 8, up. Jov 23:9; Ps 63:2; Isa 26:11; 33:17,20; 48:6
3. pokorite se (Gospod (YHWH) govori u stihu 10) – BDB 951, KB 1276, *Hiphil* IMPERATIV, stih 10 (tj. u kontekstu, ovo je poziv svetu da prestane da se bori)
4. znajte – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERATIV, stih 10 (tj. Gospodnju (YHWH) moć i oslobođenje, ovo je teološki paralelno sa #2)

Gospod (YHWH) prekida sve ratove do kraja zemlje! Dolazi novi dan (tj. Knez Mira, up. Isa 9:6; 66:12; Jn 14:27; 16:33; 20:19). Dan veličanja milostivog Boga tvorevine. Svi narodi će ga priznati (up. Isa 2:2-4; 25:6-9; 56:6-8; Ef 2:11-3:13). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2.

46:8 „zapanjujuće stvari” (NASB: „pustoš”) TEV (i NSP) prevod je „dođite, gledajte dela Gospodnja, zapanjujuće stvari koje čini na zemlji”. Reč „pustoš” ili „strahota” (BDB 1031 I) upotrebljena je samo dva puta u Psalmima (ovde i u 73:19), gde označava uništenje. Događaji iz 2. Mojs se zovu „zapanjujuće stvari” (vidite posebnu temu kod Ps 9:1), tako da bi ovo mogao biti opis vojnog uništenja. Reč se najčešće koristi u Jeremiji (24 puta) i svaki put označava uništenje, propast, užas i pustoš. Izgleda da Gospod (YHWH) zaustavlja rat poražavajući vojsku naroda (up. stih 9; Ps 2).

46:9

SSP, NSP, NRP, DK kola

Nije sigurno da li je hebrejski koren reč

1. „okrugao” – BDB 222, עגל עגול (DSS, „okrugao štit”, 1QM6:15)
2. „kolica na točkovima” – BDB 722, עגלה (u MT se nikada ne koristi za ratna kolica)

U ovom kontekstu je najbolji prevod „okrugao štit”.

46:11 Paralelizam zahteva globalan naglasak! Ovaj predivan grad je za sve (tj. novi Jerusolim, up. Otk 21-22!)

Za reč „zemlja” (46:2,6,8,9,10) vidite posebnu temu kod Ps 1:2.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li slike iz stihova 2-3 opisuju događaje u poslednjim danima ili potiču iz hananske mitologije?
2. Objasnite koji je značaj reke koja teče iz Božjeg grada.
3. Kako stih 6 podseća na Psalam 2?
4. Kome se Gospod obraća u stihu 10?
5. Da li stih 10 govori o porazu naroda ili o njihovom pripajanju Božjem narodu?

PSALAM 47

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog Car zemlje <u>MT uvod</u> Pesma; Psalam Korejevih sinova 4:1-4	Slava Bogu, Vladaru zemlje 47:1-4	Himna za proslavu Božjeg ustoličenja kao cara svih naroda 47:1-4	Vrhovni vladar 47:1-4	Gospod, Car Izraela, Car sveta 47:1 47:2-3 47:4
47:5-9	47:5-7 47:8-9	47:5-7 47:8-9	47:5-7 47:8-9	47:5 47:6 47:7-8 47:9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je fokusiran na univerzalno veličanje Boga Stvoritelja/Otkupitelja. Bog vlada (up. Ps 93:1; 96:10; 97:1; 99:1; Isa 52:7)!
- B. Ne znamo kako i kada će se dogoditi ova carska potvrda.
 1. njen simbol je godišnje krunisanje izraelskog cara iz Davidove linije
 2. postavljanje svih stvari na pravo mesto u poslednjim danima (up. 1. Kor 15:25-27)
 3. prava teologija o Božjem mestu u tvorevini (tj. monoteizam [vidite posebnu temu kod Ps 2:7], On je oduvek vladao i zauvek će vladati.)
- C. Univerzalni elementi Psalma snažno ukazuju na Boga kao Stvoritelja i Cara univerzuma.
 1. svi narodi, stih 1
 2. veliki je Car nad celom zemljom, stih 2b
 3. On će nam narode pokoriti, i plemena, stih 3
 4. Bog je počeo carovati nad narodima, stih 8 (up. Ps 22:28; 1. Dne 16:31)
 5. okupljaju se velikaši naroda (tj. neznabošci, ne Izrael) s narodom Boga Avramovog, stih

6. Božji su štitovi zemaljski, stih 9
7. takođe, moguće je da upotreba naziva *Elyon*, koji se često koristio za vrhovnog boga na drevnom Bliskom Istoku, ukazuje na Gospodnju (YHWH) premoć nad svim ostalim bogovima (idolima, božanstvima, anđelima, itd.)

NSP: PSALAM 47:1-4

¹ **Zapljeskajte rukama, svi narodi.**

Pobednički kličite Bogu poklikom radosnim.

² **Jer Gospod, Svevišnji, strah uliva,
veliki je Car nad celom zemljom.**

³ **On će nam narode pokoriti,
i plemena pod noge naše.**

⁴ **Izabraće nam nasledstvo naše,
ponos Jakova, koga je voleo.**

47:1-2 Primitite BOŽIJA IMENA.

1. Bog – *Elohim*, stihovi 1, 5, 6, 8 (dva puta), 10
2. Gospod – *Jahve* (YHWH), stih 2
3. Svevišnji – *Elyon*, stih 2 (čest naziv za vrhovnog boga na drevnom Bliskom Istoku, up. 1. Mojs 14:18-20,23; 4. Mojs 24:15; 5. Mojs 32:8-9)
4. Car – stihovi 2, 6, 8 („caruje”, up. Zah 14:9; Mal 1:14)
5. Bog Avramov – stih 10 (tj. JEDNINA naziva *Elohim*, up. 5. Mojs 32:15,17; Ps 18:22)

U poeziji se često koriste višestruka imena za Boga Izraela. Često se preuzimaju nazivi i opisi iz drugih kultura, te se primenjuju na izraelskog Boga. Druga knjiga Psalama najčešće koristi naziv *Elohim*.

47:1 Ovaj Psalam počinje sa dva IMPERATIVA kojima se svi ljudi (tj. „svi narodi”) pozivaju da se glasno raduju.

1. zapljeskajte rukama – BDB 1075, KB 1785, *Qal* IMPERATIV
2. kličite Bogu – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV
 - a. ratni poklič – 4. Mojs 10:9; IsNav 6:20; Isa 42:13; 2. Dne 13:15
 - b. zbor – 4. Mojs 10:7
 - c. pobjeda – Jer 50:15; Zah 3:14
 - d. potvrda – 1. Sam 10:24; Ps 47:1; 66:1; 81:1; 95:1-2; 98:4; 100:1; Zah 9:9
 - e. religiozna radost – 1. Sam 4:5; Jez 3:11,13
 - f. uznemirenost – Isa 15:4; Mih 4:9

47:2 „strah uliva” Ovaj GLAGOL (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP) označava

1. divljinu kroz koju je Izrael prošao u izlasku, up. 5. Mojs 1:19; 8:15
2. nešto što podstiče divljenje – Ps 47:2; 68:35; 76:8
3. nešto što budi poštovanje – 5. Mojs 7:21; 10:17; Nem 1:5; 9:32; Dan 9:4

Brojevi 2 i 3 imaju slično značenje. On je Svet, On je jedini, a mi smo grešna bića! Ali On je odabrao da bude u zajedništvu sa nama!

▣ **„nad celom zemljom”** Izgleda da se u Psalmima 45-50 ponavlja i ističe globalni aspekt (up. stihovi 1, 7-9; Ps 45:16; 46:10; 47:2; 48:2,10; 49:1; 50:1,4,12). „Moguće je” da su ovi Psalmi spojeni zbog ove teme. Vidite i Psalme 96-99.

Zemlja pripada Gospodu, (up. 2. Mojs 9:29; 19:5). On je Stvoritelj i Održavatelj (tj. *Elohim*, 1. Mojs 1) i savezni Bog (tj. Gospod (YHWH), 1. Mojs 2:4). Ne postoji ni jedan drugi (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7)!

47:3-4 Ovi stihovi naglašavaju izbor Izraela kao Gospodnjeg (YHWH) posebnog saveznog naroda (up. 1. Mojs 12:1-3; 2. Mojs 19:5-6). Izraelova uloga je bila da bude svetlost narodima, ali nije u tome uspeo (up. Jez 36:22-23; vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2).

Izraelove vojne pobeđe bile su Gospodnje (YHWH) pobeđe (tj. sveti rat).

47:4 „nasledstvo” Prilikom podele Obećane zemlje (tj. IsNav 12-19) Leviti nisu dobili zemlju (nego 48 gradova, up. IsNav 20-21). Rečeno je: „Gospod (YHWH) je njihovo nasledstvo”. Ovo prelepo obećanje je prošireno kao obećanje celom Izraelu, a u 1. Pt 1:4 i svim vernicima!

Takođe je moguće da se ovo odnosi i na Hanan (tj. Obećanu zemlju, 1. Mojs 12:7; 15:12-21; 17:8; 2. Mojs 3:8; 5. Mojs 1:8). Čini se da su „nasledstvo” i „ponos (BDB 144) Jakova” paralelni. Oklevam da ovo prihvatim zbog univerzalnog naglaska ovog Psalma, ne samo Hanan, cela zemlja je Gospodnja!

▣ **„koga je voleo”** Izrael ima centralno mesto u SZ, ali u NZ to mesto pripada evanđelju Isusa Hrista (up. Jn 3:16; 4:42; 1. Tim 2:4; 4:10; 1. Jn 2:1-2; 4:14). hrišćani moraju čitati/tumačiti SZ kroz okvir NZ, ne obrnuto!

▣ **„Selah”** Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 47:5-9

**⁵ Bog je uzašao uz radosno klicanje,
Gospod uz zvuk roga.**

**⁶ Pesmom hvalite Boga, pesmom ga hvalite.
Pesmom hvalite Cara našega, pesmom ga hvali te.**

**⁷ Jer Bog je Car cele zemlje;
pesmom ga hvalite, postupajući razborito.**

**⁸ Bog je počeo carovati nad narodima.
Bog je seo na svoj sveti presto.**

**⁹ Okupljaju se velikaši naroda s narodom Boga Avramovog.
Jer Božji su štitovi zemaljski.
Veoma visoko on se uzdigao.**

47:5-9 Ova strofa je fokusirana na hvaljenje Boga. Primetite reči koje su upotrebljene za slavljenje zvukom.

1. uz radosno klicanje, stih 5

2. uz zvuk roga, stih 5

3-7. pesmom hvalite, stihovi 6-7 – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV, 5 puta

Mnogi stručnjaci smatraju da stihovi 47:5-8 opisuju godišnji događaj u kojem se izraelski car penjao na tron kao simboličan predstavnik Gospodnje (YHWH) univerzalne vladavine (tj. kovčeg je vraćan u hram nakon procesije, up. 2. Sam 6:15). Koliko god da je ova teorija privlačna, nemamo dovoljno istorijskih dokaza za nju.

47:5 „roga” Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU

Postoje četiri hebrejske reči koje su povezane sa rogom/trubom:

1. „ovnujski rog“ (BDB 901, KB 1144) – korišten kao duvački instrument, up. IsNav 6:5. Ista reč je upotrebljena za ovna čiji rogovi su se zapleli i kojeg će Avram ponuditi umesto Isaka u 1. Mojs 22:13.

2. „rog“ (BDB 1051) – od asirske reči za divlju ovcu (*ibex*). Ovaj rog je upotrebljen u 2. Mojs 19:16,19 na Sinajskoj gori. #1 su #2 paralelni u IsNav 6:5. Njegova uloga je bila da označi
 - a. vreme za slavljenje (up. 3. Mojs 25:9)
 - b. vreme za bitku (tj. u Jerihonu je bilo oboje, up. IsNav 6:4; Sud 3:27; 6:34; 1. Sam 13:3; Jer 4:5; Os 5:8)
 - c. vreme za postavljanje novog cara, 1. Car 1:34,39
 - d. u njega će dunuti Gospod (YHWH), Zah 9:14
3. „ovnujski rog“ (BDB 385, KB 398) – od feničanske reči za ovna (up. IsNav 6:4,6,8,13). Takođe označava oprosnu godinu (up. 3. Mojs 25:13,28,40,50,52,54; 7:17,18,23,24). Čini se da su ove tri upotrebe istoznačne i bez razlika. Mišna (RH 3.2) dozvoljava životinjske rogove od ovaca, koza, antilopa, ali ne i kravlje.
4. „trube“ (BDB 348, KB 344) – moguće od glagola „ispružiti“ koji podrazumeva pravu kost (ne savijenu kao životinjski rog). Pravljene su od srebra (po obliku iz Egipta). One su korištene:
 - a. uz rituale slavljenja (up. 4. Mojs 10:2,8,10; Jez 3:10; Nem 12:35,41)
 - b. za vojne svrhe (up. 4. Mojs 10:9; 31:6; Os 5:8)
 - c. za carske svrhe (up. 2. Car 11:14)
 Jedna od tih metalnih truba je opisana na Titovoj kapiji u Rimu, Josif ih takođe opisuje u Starinama 3.12.6.

47:7

SSP	Maskil mu pevajte
NSP, NRP	postupajući razborito
DK	pojte pesmu

Ovaj termin (BDB 968) je upotrebljen u MT u nazivima trinaest Psalama, ali samo ovde u tekstu Psalma. BDB navodi da je njegovo značenje „misaona pesma“; KB nudi

1. „okultna pesma“, Kitel (Kittel)
2. „mudrosna pesma koja se izvodi uz muziku“, Movinkel (Mowinckel)

Derek Kidner (Derek Kidner), *Tindejlovi komentari SZ (Tyndale SZ Commentaries)*, vol. 15, str. 195, povezuje ovu reč (tj. Maskil) sa Pavlovom izjavom iz 1. Kor 14:15. Ovo je zanimljivo, ali nije sigurno. Često je veoma teško odrediti starozavetne aluzije u novozavetnim tekstovima.

47:9 Ovaj stih ukazuje na to da su se sve vođe (tj. predstavnici svojih grupa ljudi) okupile sa Izraelom (tj. s narodom Boga Avramovog, up. 1. Mojs 12:3; 22:18; Rim 4; Gal 3:6-9).

Reč „štitovi“ je vojni prikaz univerzalne pobede Gospoda (YHWH), (up. Ps 46:8-11).

Gospodnja (YHWH) vlast nad celom zemljom je ostvarena Njegovim delima („veoma visoko on se uzdigao“ – BDB 748, KB 828, *Niphal* PERF EKAT, up. Ps 46:10; Isa 2:11,17; takođe vidite Jn 3:14-15, gde reč „podići“ takođe znači „visoko uzdignuti“).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta Psalmi 45-50 imaju zajedničko?
2. Navedite nazive za Boga i objasnite značenje svakog od njih.

3. O kome govori stih 9?
4. Navedite univerzalne elemente Psalma. Šta oni ukazuju?

PSALAM 48

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Lepota i slava Siona <u>MT uvod</u> Pesma; Psalam Korejevih sinova	Slava Boga u Sionu	Lepota i bezbednost Siona	Sion, Božji grad	Sion, Božja planina
48:1-3	48:1-3	48:1-3	48:1-3	48:1-3
48:4-8	48:4-7	48:4-8	48:4-7	48:4-5 48:6-7
	48:8		48:8	48:8
48:9-14	48:9-11	48:9-11	48:9-11	48:9-10b 48:10c-13b
	48:12-14	48:12-14	48:12-14	48:13c-14

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalm je o Božjem posebnom gradu i ljudima. On je sa njima i na njihovoj strani. Vidite Isa 26, Kontekstualni uvidi, D, na www.freebiblecommentary.org za sliku „grada”.
- B. Da li ovaj Psalm ukazuje na to da će Jerusolim u Izraelu biti fizička prestonica novog doba? Kako možemo objasniti sva osvajanja, pustošenja i okupiranje Jerusalima tokom istorije, od strane brojnih naroda, koristeći terminologiju ovog Psalma?
- C. Borio sam se sa ovom temom zato što je ona u centru svih teorija o hiljadugodišnjem carstvu. Moje zaključke možete videti u POSEBNA TEMA: PREDSKAZANJA BUDUĆNOSTI U SZ NASUPROT PREDSKAZANJA U NZ (iz mog komentara Otkrivenja) kod Uvoda u Psalm 37.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 48:1-3

**¹ Velik je Gospod i dostojan velike hvale,
u gradu Boga našega, na svetoj gori svojoj.**

**² Lepa zbog uzvišenosti svoje,
radost celoj zemlji, gora je Sion na krajnjem severu,
grad Velikoga Cara.**

**³ U njegovim utvrđenim dvorima
Bog se pokazao kao visoko utočište.**

48:1-3 Primitite različite opise Jerusalima i njegovih brda.

1. grad Boga našega, stih 1
2. Njegova sveta gora, stih 1
3. lepa zbog uzvišenosti svoje (BDB 832, samo ovde u SZ, moguće oznaka za superlativ, najlepša)
4. radost celoj zemlji, stih 2
5. gora je Sion na krajnjem severu (ili „sever” = Sifon, planina hananskih bogova severno od Ugarita, up. NIDSZTE, vol. 3, str. 836), stih 2
6. grad Velikoga Cara, stih 2
7. u njegovim utvrđenim dvorima Bog se pokazao kao visoko utočište, stih 3

Ovi opisi se odnose i na hram na planini Moriji i na ceo grad Jerusalim, za koji se često koristi naziv Sion.

48:1 „u gradu Boga našega” Ovaj izraz se može odnositi na više ideja.

1. grad povezan sa Melhisedekom – 1. Mojs 14:18 (tj. Salem)
2. grad kojeg je Gospod (YHWH) odabrao da Njegovo ime u njemu prebiva – 5. Mojs 12:5,11,21; 14:23,24; 16:2,6,11; 26:2
3. grad kojeg je David osvojio od Hananaca (tj. Jevus) i koji je kasnije postao njegova prestonica – 1. Sam 5:7,9
4. grad povezan sa Gospodnjim anđelom koji je zaustavio pošast; grad kojeg je David kupio kao mesto za budući hram – 2. Sam 24:15-17,18-25; 2. Dne 3:1 (tj. planina Morija, moguće mesto na kojem je Isak ponuđen kao žrtva, 1. Mojs 22:2)
5. Sion, isto kao i Jevus – 2. Sam 5:7; 1. Dne 11:5 (tj. način da se označi ceo grad Jerusalim, iako je izgrađen na sedam brda, Sion je postao opšti naziv)

Problem sa Psalmom 48 je stih 2, „gora je Sion na krajnjem severu”. Ovo su samo teorije.

1. to je metafora za nebo na kojem boravi Gospod (YHWH) – Isa 14:13a,b; Otk 3:12; 21:2,10
2. ovaj Psalm, kao i drugi, sadrži deo hananske mitološke terminologije (tj. Sifon (*Zaphon*) = hebrejski „sever”, BDB 8) – Isa 14:13c,d; Jez 28:14

Religije drevnog Bliskog istoka su često mislile da bogovi žive na vrhovima planina (up. Ep o Gilgamešu). Ovo je posebno tačno za mitske pesme o Valu iz *Ras Šamre*. Bogovi su se sreli i živeli na severnoj planini po imenu *Safon* ili *Sifon*. Val je tu imao presto kojeg mu je napravio *Anath*. Muški bog feničanskog kulta plodnosti zvao se *Baal Saphon*. Ovo ime je pronađeno u feničanskim kolonijama oko Sredozemlja. Čini se da je ova severna planinska tradicija, koja nije povezana sa izraelskom svetom planinom Morijom (up. 20:40), izvor slika iz Isa 14:13-15 i iz Jez 28:14,16. Vidite Roland de Vo (Roland de Vaux), *Drevni Izrael (Ancient Israel)*, vol. 2, str. 279-281.

3. neki stručnjaci predlažu drugačiju podelu hebrejskih suglasnika: „na severnoj strani grada”

Koncept „grada” kao načina da se označi mesto Gospodnjeg (YHWH) posebnog prisustva nastavlja se u

1. Jev 11:10 – „jer je (Avram) očekivao grad koji ima prave temelje, čiji je graditelj i tvorac Bog”
2. Jev 12:22 – „vi ste pristupili gori Sionu i gradu živog Boga, nebeskom Jerusalimu”
3. Jev 13:14 – „ovde nemamo grad koji će ostati, nego željno očekujemo onaj koji će doći”

4. Otk 3:12 – „ime grada mog Boga, novog Jerusalima koji silazi s neba od mog Boga”
5. Otk 21:2,10 – „sveti grad, Novi Jerusalem, kako silazi s neba od Boga”

48:2 „gora” Za drevni Bliski Istok, planine su bile mesto na kojem su živeli bogovi. U Vavilonu, koji nije imao prirodne planine, gradili su visoke kule (tj. zigurat, up. 1. Mojs 11:3-4) da bi se na njima susreli nebo i zemlja.

U istoriji Izraela postoji nekoliko značajnih planina.

1. planina Sinaj gde je Gospod (YHWH) sreo Izrael i dao mu zakon (up. 2. Mojs 19-20)
2. planina Sion, Davidov grad (Salem [1. Mojs 14], kasnije Jevus [2. Sam 5:6-10])
3. planina Morija, mesto hrama (up. 1. Mojs 22)
4. u ovom Psalmu, planina Sion je veća od planine Sifon, planine hananskih bogova (ekvivalent Olimpu za grčki panteon) zato što je Gospod (YHWH) veći

NSP: PSALAM 48:4-8

**⁴ Jer, gle, carevi su se sastali prema dogovoru,
i svi su prošli.**

⁵ Oni su to videli i zapanjili su se.

Smeli su se i u panici pobešli.

**⁶ Tamo ih je obuzelo drhtanje,
bolovi kao kad žena rađa.**

**⁷ Vetrom istočnim
razbio si brodove tarsiske.**

**⁸ Ono što smo čuli to smo i videli,
u gradu Gospoda nad vojskama, u gradu Boga našega.
Bog će ga utvrditi da stoji doveka.**

48:4-8 Ova strofa je fokusirana na uticaj Božjeg grada na ceo svet (up. stihovi 2a; 10b). Ova slika ukazuje na strah i paniku zbog Božje moći i prisustva u ovom posebnom večnom gradu (up. stihovi 8b.c).

Carevi naroda su neprijateljski raspoloženi u Psalmu 2, a isto tako i ovde. Postoji pravi sukob između pogleda na svet iz perspektive Pisma i paganskog slavljenja neznabožaca. Ovaj nevidljiv, ali stvaran, sukob je deo svakog doba i svake kulture. Razlog je isključivost monoteizma.

48:6 „bolovi kao kad žena rađa” Ovo je česta biblijska metafora za strah, bol i iznenadnu patnju (up. Isa 13:8; 21:3; 26:17; Jer 4:31; Os 13:13; Mih 4:9; Jn 16:21; Mk 13:8; 1. Sol 5:3).

48:7 „Vetrom istočnim” Ovo je bio topao istočni vetar (tj. *široko* (*sirocco*) od arapske reči za „istok”) koji je sušio useve, donosio skakavce, te se koristio kao metafora za uništenje (up. Jer 18:17; Jez 17:10; Os 13:15; Jona 4:8).

▣ **„brodove tarsiske”** Nepoznata je tačna lokacija Tarsisa, ali se pretpostavlja da je bio na zapadnom kraju Sredozemlja, što ukazuje na Gospodnju (YHWH) univerzalnu moć. Ovi brodovi su bili najveći, najbezbedniji okeanski brodovi na Sredozemlju. Bili su simbol moći i trgovine.

48:8 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 48:9-14

⁹ Razmišljamo o dobroti tvojoj,

Bože, usred hrama tvoga.

¹⁰ Ime tvoje, Bože,

i hvala tvoja dopiru do krajeva sve zemlje.

Desnica tvoja puna je pravednosti.

**¹¹ Neka se raduje gora Sion,
neka se vesele gradovi Judini,
zbog zakona tvojih.**

**¹² Pođite oko Siona i obidite ga,
izbrojte kule njegove.**

¹³ Dobro pogledajte bedeme njegove.

**Pregledajte utvrđene dvore njegove,
da biste o tome pričali budućem naraštaju.**

¹⁴ Jer je taj Bog

naš Bog doveka, u svu večnost.

On će nas sve do smrti voditi.

48:9-14 Ova strofa veliča Gospoda (YHWH).

1. oni neprekidno razmišljaju o Njegovoj dobroti (tj. saveznoj vernosti, vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
2. Njegovo prisustvo u hramu u Jerusalimu
3. Njegovo ime (karakter/dela) se hvali do krajeva sve zemlje
4. Njegova desna ruka (tj. moć, vidite posebnu temu kod Ps 7:3-4) puna je pravednosti (vidite posebnu temu kod Ps 1:5)
5. Judini gradovi (tj. kćeri) se vesele zbog Njegovih zakona (vidite posebnu temu kod Ps 9:5-6)
6. pogledajte Njegov prelepi grad
7. On je Bog doveka, u svu večnost

48:11-13 Ovde imamo niz zapovesti.

1. neka se raduje gora Sion – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. neka se vesele gradovi Judini – BDB 162, KB189, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. pođite oko Siona – BDB 685, KB 738, *Qal* IMPERATIV
4. obidite ga – BDB 668, KB 722, *Hiphil* IMPERATIV
5. izbrojte kule njegove – BDB 707, KB 765, *Qal* IMPERATIV
6. dobro pogledajte bedeme njegove – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERATIV
7. pregledajte utvrđene dvore njegove – BDB 819, KB 946, *Piel* IMPERATIV

Moguće je da se ovo odnosi na procesiju (up. Ps 26:6) dok je (1) Isus Navin obilazio Jerihon sedam puta, up. IsNav 6:3-15 ili (2) posvećivanje jerusalimskih zidova u Nemiji, up. Nem 12.

▣ „**kule**” Ova reč (BDB 153) se odnosi na „stražarnice” (up. 2. Car 9:17; 17:9; 18:8) i na strelce (up. 2. Dne 26:9,10,15; 32:5; Nem 3:25-27; Isa 2:15).

▣ „**bedeme**” Ova reč (BDB 298) može da označava

1. bedeme – Isa 26:1; Plač 2:8; Naum 3:8, ili
2. prostor između dva spoljašnja zida – 2. Sam 20:15; Plač 2:8

▣ „**dvore**” (ili „**tvrdave**”) Ova reč (BDB 74) može da označava bilo koju veliku građevinu unutar ograđenog grada (up. 2. Car 15:25; 2. Dne 36:19; Pri 18:10; Isa 32:14; Jer 17:27; Plač 2:5,7; Os 8:14; Amos 2:5; 6:8; Mih 5:5).

Ova tri termina zajedno označavaju snažan i utvrđen grad na drevnom Bliskom Istoku. Međutim, njegova prava snaga i istrajnost zasnivaju se na tome što je Gospod (YHWH) tamo boravio!

48:14

SSP	večno (uz napomenu: „doslovno: do smrti”)
NSP, NRP	sve do smrti
DK	doveka

Razlika između „do smrti” i „doveka/večno” je

1. u podeli hebrejskih samoglasnika
2. u suglasnicima koje su mazoetski pisci znatno kasnije uneli u hebrejski tekst

Postoji i treće moguće shvatanje ovog poetskog reda. Isti hebrejski termin se može odnositi na muzičku melodiju „za *Alamoth*” (up. naziv Ps 46). Ako je to tačno, ovo ide sa Ps 49. Moguće je da NJB izostavlja ovaj red iz tog razloga.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li se ovaj Psalam odnosi na neki istorijski događaj ili je eshatološki ?
2. Da li će Jerusalem biti Gospodnja prestonica u novom dobu?
3. Zašto je stih 2 tako kontroverzan? Da li su biblijski autori koristili terminologiju i simbole iz paganskih izvora?
4. Da li stihovi 4-8 opisuju isti događaj kao Psalam 2?
5. Navedite univerzalne elemente ovog Psalma.
6. Da li stihovi 12-13 opisuju ritualnu procesiju? Ako da, da li postoji još ovakvih primera u SZ?

PSALAM 49

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ludost pouzdanja u bogatstvo <u>MT uvod</u> Upravitelju. Psalam Korejevih sinova	Samouverenost bezumnih	Misli o prolaznosti života i bogatstva	Ludost pouzdanja u bogatstvo	Ispraznost bogatstva
49:1-4	49:1-4	49:1-4	49:1-4	49:1-2 49:3-4
49:5-9	49:5-9	49:5-9	49:5-9	49:5-6 49:7-8 49:9
49:10-12	49:10-12	49:10-12	49:10-12	49:10 49:11 49:12-13
49:13-15	49:13-15	49:13-15	49:13-15	49:14a-c 49:14d-15
49:16-20	49:16-20	49:16-20	49:16-18 49:19-20	49:16-17 49:18-19 49:20

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Psalam 49 je mudrosni Psalam (up. Ps 37). Obraća se saveznoj zajednici, ne Gospodu (YHWH). Deluje kao da ima više zajedničkog sa Pričama nego sa ostatkom Psaltira. Primetite paralelizam i terminologiju u stihovima 3-4,10-12,13.
- B. Tema je slična sa temama Ps 37 i 73. Ona se često opisuje kao „dva puta”; put koji vodi u život i put koji vodi u smrt (up. Ps 1 i 5. Mojs 30:1,15,19). Dva puta su posebno očigledna u stihovima 3 i 5 kada se uporede sa stihom 6.

- C. Tema je ludost pouzdanja u ljudsko, zemaljsko bogatstvo. Ovo je donekle iznenađujuće zato što su tada smatrali da su bogatstvo i uspeh znak Gospodnjeg (YHWH) blagoslova za saveznu poslušnost (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 49:1-4

¹ Čujte ovo, svi narodi.

Prignite uho, svi stanovnici ovoga vremena,

² Sinovi zemaljski i sinovi čovečiji,
bogati i siromašni zajedno.

³ Usta će moja govoriti ono što je mudro,
i srce će moje duboko razmišljati o onom što je razborito.

⁴ Ka nadahnutoj izreci prignuću uho svoje,
uz harfu ću razložiti zagonetku svoju.

49:1 Stih 1 ima dva paralelna IMPERATIVA („čujte” [*Qal* IMPERATIV] i „prignite uho” [*Hiphil* IMPERATIV]). Značajno je to što je autor ovog Psalma video da on ima univerzalne implikacije, daleko šire od granica Obećane zemlje (up. Ps 45:16; 46:10; 47:1-2,7-9; 48:2,10; 49:1; 50:1,4,12, tj. „svi narodi”, „svi stanovnici ovoga vremena”). Moramo upamtiti da je mudrosna literatura (vidite uvodni tekst) bila veoma popularan i poznat književni žanr na drevnom Bliskom Istoku.

49:2 „Sinovi zemaljski i sinovi čovečiji” Ovo je veoma česta hebrejska metafora za izražavanje dva ekstrema i svega između njih (primetite paralelu „bogati i siromašni”). Sam izraz je veoma neobičan zato što doslovno poredi „sinove čovečije” i „sinove čovečije”, ali moguće je da je to igra reči sa dve različite reči za „čoveka”. Prva reč je *adam* (BDB 9), koja se obično koristi za „čovečanstvo”. Druga reč je *ish* (BDB 35), opšti termin za muškarca. Takođe je moguće da su ova dva izraza sinonimna (NEB, up. Ps 62:9; Isa 2:9; NET Biblija).

49:3 „mudro... razborito” Oba ova termina su u MNOŽINI (MNOŽINA VELIČANSTVA), što je način da se izrazi ideja u superlativu. Ovo je najviša mudrost i najdublja razboritost. Ovo je nadahnulo učitelja mudrosti da govori Božju istinu.

SSP	daće umnost
NSP, NRP	duboko razmišljati o onom što je razborito
DK	reći će razum

Ovaj oblik ovog korena נָסַח (BDB 212) upotrebljen je samo ovde. Osnovno značenje korena je „zastenjati”, „uzdahnuti”, „izreći”.

U ovom kontekstu se odnosi na unutrašnje psalmistine misli. Moguće je da je on

1. mudrac/filozof
2. Levit/pevač
3. sveštenik/teolog

49:4 „Ka nadahnutoj izreci prignuću uho svoje” Ovo je iznenađujuća metafora za pomno slušanje izreke da bi se shvatilo njeno značenje. Termin „izreka” (BDB 605) je drevni mudrosni termin i čini se da označava zagonetku, tešku izreku ili tajanstvenu istinu. Međutim, moguće je da u drugom redu stiha 4 on kaže da će postaviti zagonetku (BDB 295), a zatim objasniti njeno značenje. Moguće je da dve polovine stiha 4 pokazuju osnovnu mudrosnu formu. Autor će izneti ovu istinu na način na koji je ljudi

iz te kulture/sveta mogu shvatiti.

NSP: PSALAM 49:5-9

**⁵ Zašto da se bojim u zle dane,
kad me opkoli prestup onih koji me gaze?
⁶ Onih koji se u svoj imetak uzdaju,
i koji se hvale velikim bogatstvom svojim,
⁷ niko ni na koji način ne može brata otkupiti,
niti za njega Bogu otkup dati
⁸ (otkupnina za dušu njihovu toliko je velika
da doveka ostaje neplaćena),
⁹ pa da zauvek živi
i ne vidi groba.**

49:5-9 „Zašto da se bojim u zle dane” Ovo je tema koju će ovaj Psalam razraditi.

Reč „svet” (BDB 317) je retka i može označiti

1. život – Jov 11:17; Ps 39:5; 89:47
2. svet – Ps 17:14

Setite se da kontekst određuje značenje, a ne rečnici.

Pobožni ljudi su se uvek pitali o nepravednosti života (up. Jov, Psalm 73; Avak). Često zli napreduju, a pravedni stradaju. Čini se da ovo nije u skladu sa 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30. Gospod (YHWH) želi da koristi izobilje i prosperitet u životima svojih ljudi da bi sve narode privukao sebi. Međutim, zbog pada iz 1. Mojs 3, čak ni savezni narod nije mogao da ispuni Zakon. Blagostanje su sticali samo nasilni, pohlepni, moćni ljudi.

Ovaj svet nije onakav kakvim ga je Bog stvorio. Njegovi ljudi ne žive u skladu sa Njegovim karakterom (up. Jez 36:22- 23). Palo čovečanstvo ne može da spasi/otkupi samo sebe, svoje porodice ili svoje bližnje!

49:5 „kad me opkoli prestup onih koji me gaze” KJV koristi reč „pete” za neprijatelje koji gaze. Doslovni prevod hebrejskog termina (BDB 784) verovatno se odnosi na Jakova koji se držao za petu svog brata kada se rodio, te je stoga dobio ime „prevarant”, „izbacivač” ili „uzurpator”. Neprijatelji su ovde tako opisani.

49:6 „Onih koji se u svoj imetak uzdaju” Ovaj GLAGOL „uzdati se” (BDB 105, KB 120) uglavnom se koristi u Psalmima i Isaiji (up. Isa 26:3-4; 30:15). U Ps 37 smo naučili da se moramo uzdati samo u Boga! Ovaj stih je suprotnost tome, govori o ljudima koji veruju sami u sebe i u svoju materijalnu imovinu (up. Jov 31:24; Ps 62:10; Pri 11:28; 23:4-5; Mk 10:23-31; 1. Tim 6:17-19).

49:7 „niko ni na koji način ne može brata otkupiti” U hebrejskoj rečenici se termin „brat” (BDB 26) nalazi na početku zbog naglaska. NEB, REB, RSV, NRSV menjaju אר (brat) u אר (sigurno, BDB 36). UBS tekstualni projekat (str. 245) daje oznaku „A” reči „brat”. Hebrejska verzija tvrdi da niko ne može otkupiti (tj. spasiti, izbaviti) čak ni sebe samog.

49:7,8 „otkupiti... otkup... otkupnina” Ovde su upotrebljena dva hebrejska GLAGOLA:

1. „otkupiti” – BDB 804, KB 911, *Qal* APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL istog korena u IMPERFEKTU radi naglašavanja
2. „otkup dati” (ne BDB 145 I) – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT sa BDB 497 I, doslovno „čovek ne može Bogu dati cenu za svoj život”

Oba se odnose na otkupljivanje nekog iz ropstva ili iz ratnog zarobljeništva. Vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE kod Ps 19:14.

49:8-9 „otkupnina za dušu njihovu toliko je velika da doveka ostaje neplaćena” Ovo je umetnuta misao koja ističe da bez obzira na veličinu nečijeg bogatstva, niko ne može da plati cenu za produženje života ili obezbeđivanje života nakon smrti. Zato je evanđelje Isusa Hrista dobra vest (up. Isa 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21)!

Primetite paralelizam.

1. doveka ostaje neplaćena (BDB 761) – BDB 292, KB 292, *Qal* PERFEEKAT sa *waw*
2. da zauvek živi (BDB 664) – BDB 310, KB 309, *Qal* JUSIV
3. ne vidi groba (BDB 1001) – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKAT

Hrišćanima je teško da tumače ovakve stihove zato što mi u tumačenje ovakvih starozavetnih konteksta unosimo svoje ideje i definicije reči iz NZ. Ovo se prvobitno nije odnosilo na Isa 53 ili Jn 3:16. Ovo govori o dugom, zdravom i blagodatnom životu. Bogatstvo to ne može osigurati! U palom svetu čak ni savezna poslušnost to ne može (tj. Jov, Isak, Izrael).

SZ sigurno daje neke naznake o životu nakon smrti (tj. Jov 14:14-15; 19:25-27; Ps 16:10; Dan 12:2), ali se najveći deo SZ bavi ovim životom!

49:8 „velika” U kontekstu SZ, cena otkupljenja/izbavljenja bila je

1. Zamenska smrt nedužne životinje (up. 3. Mojs 4) za grešnu dušu ljudskog bića ili zajednice vere (3. Mojs 16).
2. U Ps 51 nije navedena žrtva za svestan Davidov greh (up. 3. Mojs 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14), te David nudi „srce slomljeno i skrhan” (Ps 51:17).
3. Konačnu cenu je platilo „Jagnje Božje koje odnosi greh sveta” (up. Jn 1:29). Ovo je predskazano u Isa 52:13-53:12 (tj. Sluga koji strada). Ovaj koncept zamenskog iskupljenja su potvrdili Isus (up. Mk 10:45), Pavle (up. Gal 1:4; 1. Kor 15:3; 2. Kor 5:21), Petar (up. 1. Pt 2:21-24) i autor Poslanice Jevrejima (up. Jev 7:26-27; 9:28).

49:9 „pa da zauvek živi i ne vidi groba” U ovome je problem sa bogatstvom. Ono ne daje konačne odgovore. Ne može ispraviti odnos čoveka sa Bogom i ne može produžiti život. Stoga, ono je samo lažna nada; zablista samo na trenutak, a zatim nestane. Jedina prava svetlost, jedina prava nada i jedini pravi život se nalazi u Bogu.

NSP: PSALAM 49:10-12

**¹⁰ Jer on vidi da i mudri umiru,
i bezumni i nerazumni ginu,
i drugima ostavljaju imetak svoj.**

**¹¹ Hteli bi da im kuće doveka traju,
šatori njihovi iz naraštaja u naraštaj
svoje zemljišne posede nazivaju svojim imenom.**

**¹² Ali čovek zemaljski, makar i ugledan bio, ne može potrajati,
zaista je poput životinja koje ginu.**

49:10 „Jer on vidi da i mudri umiru, i bezumni i nerazumni ginu” Iako je ova metafora slična onoj koja se nalazi u Prop 2:15,16, ovde je upotrebljena u drugom smislu. Ovde je smrt svih bića, uključujući i ljude i životinje, povezana sa njihovom nemoći da svojim bogatstvom plate duži život. Čini se da 10. stih govori o tri različite grupe ili vrste ljudi; o mudroj osobi, bezumnoj osobi i nerazumnoj osobi. Zbog toga što se životinje spominju u stihovima 12 i 20, neki misle da se reč „nerazumni” odnosi na njih (BDB 129, nalik na životinju, up. Ps 73:22).

▣ **„drugima ostavljaju imetak svoj”** Ponovo, koristan stih je Prop 2:18-23. Koliko god da je neko bogat, kada umre, sve što ima ostavlja drugima.

49:11 „Hteli bi da im kuće doveka traju” Hebrejski tekst iz MT prenosi ideju da bogata osoba veruje

da će njeno bogatstvo trajati doveka. Međutim, LXX menja ovu misao u „njihovi grobovi bili njihove kuće doveka”. Koja god verzija da je tačna, pokazuje krajnju ludost pouzdanja u bogatstvo.

UBS tekstualni projekat (str. 246) koristi

1. קרבים – među njima (NASB, „unutrašnje misli”, BDB 899)
2. קברים – njihovi grobovi (BDB 868). Daje oznaku „B” (skoro sigurno) drugoj opciji (up. NJB, REB, JPSOA, LXX, sirijski prevod, Vulgata)

Termin „kuće” se verovatno odnosi na bogato ukrašene i skupe grobove. Oni su, kao i faraoni, mislili da će fizičke građevine koje su posvećene njima sačuvati sećanje na njih, te ih na neki način učiniti besmrtnima.

▣ „svoje zemljišne posede nazivaju svojim imenom” Jedan od načina na koji ljudi pokušavaju da obezbede sećanje na sebe jeste davanje svog imena geografskim mestima (ili pravnim dokumentima). I ovo je takođe ludost, zato što se imena s vremena na vreme menjaju.

49:12 „Ali čovek zemaljski, makar i ugledan bio, ne može potrajati” Pokušavajući da naprave sinonimni paralelizam između stihova 12 i 20, NEB i REB menjaju – „ugledan” (NASB, „raskoš”), ביקר, BDB 430, u „stoka” (NEB, REB, „štednjak”), בקר, BDB 133

UBS tekstualni projekat daje reči „ugledan” oznaku „B” (skoro sigurno) u 12. stihu i oznaku „A” (pouzdan) u 20. stihu. Očigledno je da se ovde naglašavaju ponos i nadmenost bogatih (up. Prop 3:19-23).

NSP: PSALAM 49:13-15

¹³ **To je put onih koji su puni bezumlja,
i onih što ih slede i uživaju u oholim rečima njihovim.**

¹⁴ **Poput ovaca za smrt su određeni,
smrt će im pastir biti.**

Ujutru će čestiti vladati nad njima.

A lik će njihov nestati,

svi će oni u grob otići,

a ne u prebivalište uzvišeno.

¹⁵ **Ali Bog će otkupiti dušu moju iz ruku groba,**

On će me primiti.

49:13 „To je put onih koji su puni bezumlja” Oni koji su puni bezumlja su ili (1) oni koji tvrde da poznaju Boga ali žive kao da Bog ne postoji, ili (2) svesno zle osobe. U SZ ne postoje ateisti (up. Isa 53:1).

„Put” je starozavetni idiom za stil života. Vidite belešku kod Ps 1:1.

▣ „i onih što ih slede i uživaju u oholim rečima njihovim” Ovo se odnosi na one čija životna filozofija je pod uticajem arogantnih i bogatih. Moguće je da se to odnosi na njihovu decu, njihove učenike, druge ljude koji žele da budu bogati, ili na njihove prijatelje. Ovo je krajnji rezultat lažnog pogleda na svet (up. Mt 15:14; Lk 6:23).

▣ „Selah” (Ova reč nije navedena u srpskim prevodima.) Oko ove reči se vode brojne rasprave, ali ne postoji slaganje oko njenog značenja. Neki misle da se odnosi na

1. pauzu
2. povišicu
3. muzički međučin
4. reč doveka, po rabinima

Sama činjenica da postoji toliki broj tumačenja pokazuje da niko ne zna sa sigurnošću. Vidite belešku

kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

40:14 „Poput ovaca za smrt su određeni” Termin Šeol se odnosi na „oblast smrti” u SZ. To je bilo mesto svesti, ali bez radosti, bez zajedništva i sa sumornim iščekivanjem mnogih tamnih, tihih dana. Vidite posebnu temu kod Ps 1:6.

▣ **„smrt će im pastir biti”** Doslovno značenje je „smrt ih hrani”. Kakva strašna paralela lepoti iz Ps 23:1. Smrt privlači zadovoljstvima ovoga sveta, ali na kraju, ona su otrovna (up. Pri 1-8).

▣ **„čestiti vladati nad njima”** Ova istina se često ponavlja u Bibliji (up. Dan 7:18; Mal 4:3; 1. Kor 6:2; Otk 2:26).

▣ **„Ujutru”** Moguće je da se ovo odnosi na

1. svetlost Božje istine
2. svetlost života
3. koncept eshatološkog jutra ili početka novog dana

NIDSZTE, vol. 1, str. 327, daje dobar spisak stvari za koje je „svetlost” simbol.

1. spasenje – Ps 27:1; Isa 49:6
2. prosperitet i mir – Isa 45:7
3. Gospodnji (YHWH) savez – Isa 42:6
4. pravda i pravednost – Isa 51:4; 59:9
5. blagoslov – Ps 89:15
6. sam Bog – Ps 27:1; Isa 60:1-3,19-20
7. Sluga koji strada – Isa 42:6; 49:6
8. Mesija – Isa 9:2

Moguće je drugačije podeliti hebrejske suglasnike, te bi tada značenje bilo „oni će direktno ići u grob” (NIDSZTE, vol. 1, str. 713). Ovo se bolje uklapa sa centralnom istinom ove strofe (NRSV, REB).

▣ GLAGOL „otići” (BDB 115, KB 132, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA) doslovno znači „potrošiti”. Dakle, ovaj red prenosi sledeću misao

1. Šeol će ih pojesti (metafora za Šeol kao proždrljivu životinju ili aluzija na hananskog boga smrti (*Mot*); vidite NASB studijska Biblija, str. 785, beleška i AB, str. 300).
2. Telo će se raspasti u prašini, kao i sva tela nakon smrti (NRSV, TEV, JPSOA).

49:15 „Ali Bog će otkupiti dušu moju iz ruku groba, On će me primiti” Kakva veličanstvena istina! Primetite lični element – „me”! Ovde imamo početak potvrde života nakon smrti (ili intimnog zajedništva sa Bogom ovde i sada tokom života i pouzdanje da će ono biti nastavljeno)! Ovaj život se ne zasniva na ljudskim delima nego na Božjoj ljubavi. Ovde je lična vera, kao i život u poslušnosti i pouzdanju, nagrađena večnošću sa našim Bogom (vidite belešku kod Ps 23:6).

Termin „primiti” (BDB 542, KB 534) upotrebljen je u 1. Mojs 5:24 za Enoha. On je prenet u Gospodnje (YHWH) prisustvo!

Za grob vidite belešku kod Ps 6:5 i 9:13.

NSP: PSALAM 49:16-20

**16 Neka te ne plaši što se neko bogati,
što raste slava kuće njegove,
17 jer kad umre, ne može ništa sa sobom poneti,
i slava njegova s njim ne silazi.
18 Jer je za života svoga blagosiljao dušu svoju.
(Ljudi će te hvaliti jer sebi činiš dobro.)**

19 Ali duša njegova na kraju završi tamo gde i naraštaj praočeva njegovih.

Nikada više svetlost videti neće.

20 Čovek zemaljski, ako razuma nema, makar i ugledan bio, zaista je poput životinja koje ginu.

49:17 „kad umre, ne može ništa sa sobom poneti” Istina je da će oni koji se uzdaju u bogatstvo morati sve napustiti kada umru (up. 1. Tim 6:7). Otk 14:13 nam kaže da će dobra dela pratiti one koji su živeli za Boga. Postoji knjiga života i knjiga dela (vidite posebnu temu kod Ps 9:5). Bog će nagraditi one koji su ga voleli i služili mu. Dan Suda dolazi—za one koji znaju našeg Boga, to će biti dan nagrada, ali za one koji su se uzdali sami u sebe, biće dan večnog razdvajanja (up. Mt 25:31-46; Otk 20:11-15).

▣ „slava njegova” Ova hebrejska reč (BDB 458 II) može značiti

1. izobilje
2. čast
3. slava

▣ „ne silazi” Ovaj GLAGOL (BDB 432, KB 434, *Qal IMPERFEKAT*) ukazuje na verovanje da su mrtvi u zemlji ili ispod tla. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? kod Ps 1:6. Ovo je način za izražavanje silaska u svet mrtvih. Starozavetni Semiti su sahranjivali svoje voljene nakon smrti.

49:18 „Jer je za života svoga blagosiljao dušu svoju” Očigledno je da je ovaj stih povezan sa hvalisavom nadmenošću onih koji se uzdaju u svoje sopstvene resurse. Ali to je iluzija. Božji svet je moralan i svako će odgovarati pred Bogom (up. Dan 12:2; Mt 25:31-46; 2. Kor 5:8; Otk 20:11-15). Za „dušu svoju” (*nephesh*) vidite belešku kod Ps 3:2.

49:19 „duša njegova na kraju završi tamo gde i naraštaj praočeva njegovih” Ovo se odnosi na činjenicu da je su u SZ mrtvi često sahranjivani u porodičnim grobnicama i pećinama. Ovo je starozavetna aluzija za sahranjivanje među članovima porodice.

▣ „Nikada više svetlost videti neće” Ovo se verovatno odnosi na isti koncept kao i stih 14. Moguće je da govori o svetlosti života, svetlosti istine, ali možda označava i tamu Šeola—mesta na koje odlaze oni koji ne poznaju našeg Boga (up. Jov 3:16; 33:28,30; Ps 36:9).

49:20 Ovaj stih je isti kao i stih 12 i prikladan je sažetak ovog Psalama. Ovo je tužna, ali istinita slika izgubljenog čoveka koji stoji u sred svih svojih resursa (up. Mt 7:13-14).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je jevrejski mudrac poželeo da se obrati celom svetu?
2. Koje razloge psalmist navodi za svoju neustrašivost u zlim danima?
3. Objasnite termin „otkupiti”.
4. Kako je ovaj Psalm povezan sa Propovednikom?
5. Šta je Šeol?

6. Koja je teološka implikacija 15. stiha?

PSALAM 50

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog je Sudija pravednima i zlima <u>MT uvod</u> Asafov Psalam	Bog, pravedni Sudija	Liturgija božanskog sudenja	Pravo slavljenje	Slavljenje u Duhu i istini
50:1-6	50:1-3	50:1-2 50:3-6	50:1-2 50:3-6	50:1-3a 50:3b-4
	50:4-6			50:5-6
50:7-15	50:7-11	50:7-11	50:7-11	50:7 50:8-9 50:10-11
	50:12-15	50:12-15	50:12-15	50:12-13 50:14-16a
50:16-21	50:16-21	50:16-18 50:19-21	50:16-18 50:19-21	50:16b-17 50:18-19
				50:20-21
50:22-23	50:22-23	50:22-23	50:22-23	50:22-23

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je još jedan Psalam koji sadrži univerzalni element (up. 50:1,4,12; Ps 45:16; 46:10; 47:2; 48:2,10; 49:1). Ovo je još jedan način potvrde da je Gospod (YHWH) Stvoritelj (Ps 104) jedini Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7).
- B. Zato što je On Stvoritelj, On je i jedini Sudija. Ljudima će biti suđeno za njihov odnos sa Bogom
 1. za veru
 2. za poslušnost
 3. za slavljenje

ne samo za njihovo ispunjavanje ritualnih ili liturgijskih formi. Prava vera je pre svega vera srca, a ne ruke!

- C. Ovaj Psalam ne govori o suđenju svim ljudima, nego o suđenju saveznom narodu dok nebo, zemlja i svi narodi gledaju. Svrha ovog suđenja je
1. obnova vere srca kod nekih
 2. otkrivanje lažne vere kod nekih
- D. Ovaj Psalam opisuje
1. sledbenike fokusirane na rituale (up. stihovi 7-15)
 2. neverne sledbenike (up. stihovi 16-21)
 3. kratak sažetak u stihovima 22-23
- E. Sadrži brojne aluzije na govor.
1. govori, stih 1a
 - 2-3. doziva (tj. da svedoči), stihovi 1b, 4
 4. neće ćutati, stihovi 3, 21a
 - 5-6. Gospod (YHWH) direktno govori, stihovi 5, 7
 7. objavljuju, stih 6a
 8. govoriti, stih 7a
 9. svedočiti, stih 7b
 10. ukoravam, stihovi 8,21
 11. zahvala kao žrtva, stihovi 14a, 23a
 12. Bog će reći, stih 16a (veći deo Psalama sadrži Gospodnje (YHWH) reči, stihovi 5, 7-15, 16-21, 22-23)
 13. spominješ, stih 16b
 14. reči moje, stih 17b
 15. usta, stih 19a
 16. jezikom, stih 19b
 17. govoriš, stih 20a
 18. loše govoriš, stih 20b
- Poznaćete ih po njihovim rečima, pošto njihove reči otkrivaju njihova srca (tj. obe grupe, up. Mt 12:33-37; Lk 6:45).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 50:1-6

¹ Moćni Bog, Bog Gospod, govori, i doziva zemlju.

Od izlaska do zalaska sunca.

**² Bog je zasjao sa Siona,
savršenstva lepote.**

³ Bog naš dolazi i nipošto neće ćutati.

**Pred njim je vatra koja proždire,
i svuda oko njega oluja besni.**

**⁴ Nebesa na visini i zemlju on doziva,
da izvrši presudu nad narodom svojim:**

**⁵ „Sakupite k meni one koji su mi verni,
one koji su nad žrtvom sklopili savez moj”.**

**⁶ Nebesa objavljuju pravednost njegovu,
jer Bog je Sudija.**

50:1-6 Ova strofa opisuje Gospoda (YHWH) kao pravednog Sudiju (up. stih 6). Veći deo ovog Psalma opisuje scenu suđenja.

1. doziva zemlju, stihovi 1,4
2. dva večna svedoka—nebo i zemlja (up., 5. Mojs 4:26; 30:19; 31:28; 32:1), stih 4
3. sam Bog je sudija, stih 5
4. protiv tebe ću svedočiti, stih 7; primetite da je pozvan ceo svet, nebo i zemlja, da svedoče o Gospodnjim optužbama protiv Njegovog saveznog naroda

50:1 Primetite upotrebljena imena/nazive za Boga (vidite posebnu temu kod Ps 1:1):

1. *El*, stih 1 – BDB 42, opšte ime za Boga na drevnom Bliskom Istoku, koren je „biti jak”
2. *Elohim*, stihovi 1,2,3,6,7 (dva puta), 14,16,23 – BDB 43, Bog kao Onaj koji stvara, obezbeđuje i održava celokupan život
3. *Jahve* (YHWH), stih 1 – BDB 217, Bog koji sklapa savez, Bog kao Spasitelj, Otkupitelj (stih 5)
4. *Elyon*, stih 14 – BDB 751 II, vidite belešku kod Ps 46:5, „Svevišnji” (up. 5. Mojs 32:8; Ps 9:2; 21:7; itd.)
5. *Eloah*, stih 22 – BDB 42, JEDNINA od *Elohim* (uglavnom u Jovu)

Moguće je da prva tri formiraju jedan naziv (up. IsNav 22:22). LXX, NJB i AB (str. 304) predlažu „Bog (*El*) bogova (*Elohim*) je Gospod (YHWH)”. Postojali su neki književni/teološki razlozi za povezivanje ova tri imena u niz, ali ih mi sada ne znamo.

▣ „**zemlju**” Ovo je hebrejska reč *erets* (BDB 75, vidite posebnu temu kod Ps 1:2). Paralelan termin „svet” (BDB 385, up. Ps 9:8; 18:15; 19:4; 24:1; 33:8; 50:12) najčešće se koristi u Psalmima i Isaiji.

▣ „**Od izlaska do zalaska sunca**” Ovaj izraz (up. Ps 113:3) je idiom za univerzalnost, kao „od istoka do zapada”. Svi ljudi su pozvani na Gospodnji (YHWH) sud. Koncept je unet u NZ kao

1. suđenje ovcama i kozama iz Mt 25:31-46
2. Hristova sudska stolica iz 2. Kor 5:10
3. suđenje velikog belog prestola iz Otk 20:11-15

Na ovo nam ukazuje 1. Kor 15:25-28. Ljudi će pred Bogom polagati račun o svom korištenju dara života!

50:2 „Bog je zasjao” Isti ovaj GLAGOL (BDB 422, KB 424, *Hiphil* IMPERATIV) je upotrebljen u Ps 80:1 (*Hiphil* IMPERATIV) i Ps 94:1 (takođe *Hiphil* IMPERATIV). U Ps 49:14 sam naveo kako se slika svetlosti koristi da označi različite stvari. Bog je svetlost sveta (up. Ps 27:1; Isa 60:1-3,19-20) kao i Njegov Sin (up. Jn 8:12; 12:35). Zbog njih, to su i njihovi verni sledbenici (up. Mt 5:14; 6:23; Jn 12:36).

▣ „**sa Siona**” Ovde je Božji grad, Jerusalim, opisan kao „savršenstvo lepote”. U Ps 48:2, gora Sion je „lepa zbog uzvišenosti svoje, radost celoj zemlji”. Oba ova dva opisna izraza su spojena u Plač 2:15. Vidite belešku kod Ps 2:6; 9:11; 20:1.

50:3 Ovaj stih počinje sa dva JUSIVA (NASB: „neka dođe... i neka ne ćuti).

1. Bog naš dolazi – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. nipošto neće ćutati – BDB 361, KB 357, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu.

Dan suda je došao i prvo će biti suđeno Božjim ljudima (up. Jer 25:29; 1. Pt 4:17).

▣ „**Pred njim je vatra koja proždire**” Vatra se često povezuje sa

1. Božjom svetošću/čistotom – Dan 7:10
2. čišćenjem – 4. Mojs 31:23

3. suđenjem – 3. Mojs 10:2; 4. Mojs 16:35

Za pun spisak slika koje su povezane sa „vatrom” vidite posebnu temu kod Ps 11:6.

U ovom kontekstu je ova reč povezana sa fizičkim dešavanjima na zemlji koja počinju kada se sveti Bog približi („dolazi”, stih 3a) svojoj paloj tvorevini (up. Ps 18:7-15; 97:1-6).

50:4 „Nebesa... i zemlju” Ovo su dva svedoka koji su nužni (up. 4. Mojs 35:30; 5. Mojs 17:6; 19:15) da bi Gospod (YHWH) izveo svoj narod pred sud (up. 50:4-5,7,16-21,22-23). To su prve dve stvorene stvari (tj. planeta i njena atmosfera).

50:5 „Sakupite” Ovaj GLAGOL (BDB 62, KB 74, *Qal IMPERFEKAT*) je kontekstualno paralelan sa „doziva” (stihovi 1,4). Primitite da su „verni” (tj. savezni narod) oni koji su pozvani na sud (tj. „Hristova sudska stolica” iz 2. Kor 5:10) takođe je namenjena vernicima, a ne nevernicima.

▣ Primitite kako su opisani sledbenici fokusirani na ritual.

1. oni koji su mi verni, stih 5
2. oni koji su nad žrtvom sklopili savez moj, stih 5
3. narod Njegov, stih 7 (savezna terminologija)
4. naređeno im je da (stihovi 14-15)
 - a. prinose zahvale kao žrtve (*Qal IMPERATIV*)
 - b. ispune zahteve Svevišnjem (*Piel IMPERATIV*)
 - c. prizovu Gospoda (YHWH) u dan nevolje (*Qal IMPERATIV*)

▣ **„one koji su mi verni”** Ova reč/naziv (BDB 339) često se koristi u Psalmima da označi verne sledbenike (vidite belešku kod Ps 4:3; 12:1; 16:10; 18:25; 30:4; 31:23; 32:6; 37:28; 43:1; 52:9, itd.). U Ps 16:10 se po tipologiji i novozavetnim citatima odnosi na Mesiju. Ovde označava Izraelce koji previše pažnje posvećuju žrtvenim ritualima, a premalo pažnje ličnoj veri i pobožnom životu.

▣ **„mi”** Čak i scena suda je poziv na intimno zajedništvo. Za zle je ona poziv na kaznu i odvajanje! Za one koji su fokusirani na rituale, ona je poziv na promenu.

50:5 „savez” Ovaj suštinski značajan teološki termin (BDB 136) nije hebrejski. Ovaj koncept najbolje opisuje suverenog Boga i nužan, stalan, odgovoran izbor ljudskih bića (vidite posebnu temu kod Ps 25:10).

▣ **„nad žrtvom”** Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: ŽRTVE U MESOPOTAMIJI I IZRAELU I NJIHOV ZNAČAJ

(Ove beleške su deo mojih beleški o proučavanju SZ. Takođe vidite tabelu u NIDSZTE, vol. 4, str. 1020-1021)

I. Ritualni zakoni u Mesopotamiji

- A. Žrtva je prvenstveno bila obrok ponuđen bogu. Oltar je bio božija trpeza na koju je stavljan obrok. Pored oltara je bila peć za spaljivanje kada da bi se privikla njegova pažnja. Krv nije imala ritualne implikacije. Nosilac mača je sekao grlo životinje. Hranu su delili bogovi, sveštenici-kraljevi i služitelji. Prinosilac žrtve nije primao ništa.
- B. Nije postojala žrtva za pokajanje.
- C. Bolest ili bol bili su kazne od bogova. Životinja je prinošena i uništavana; to je bila zamena za prinosioca.
- D. Izrael je imao drugačiji i poseban ritual. Čini se da je poticao od toga da osoba Bogu vraća deo svog rada za neophodnu hranu (up. 1. Mojs 4:1-4; 8:20-22).

- II. Ritualni zakoni u Hananu (veoma slični izraelskim)
- A. Izvori
 1. biblijski tekstovi
 2. feničanska literatura
 3. *Ras Šamra* ploče iz Ugarita sa opisima hananskih božanstava i mitologije iz perioda oko 1400. g.p.n.e.
 - B. Prinošenje žrtava u Izraelu i Hananu je bilo veoma slično. Međutim, u hananskim žrtvama se ne naglašava krv žrtve.
- III. Ritualni zakoni u Egiptu
- A. žrtve su prinošene, ali bez naglašavanja
 - B. žrtva nije bila značajna, ali jeste bio značajan stav prinosioca
 - C. žrtve su prinošene da bi se ublažio gnev bogova
 - D. prinosilac se nadao izbavljenju ili oprostaju
- IV. Žrtveni sistem Izraela i prinošenje žrtvi u Izraelu bili su bliski hananskim, iako nije nužno da je postojala veza između njih.
- A. Opisni izrazi
 1. Žrtva je bila spontano izražavanje ljudske potrebe za Bogom.
 2. Starozavetni zakoni koji su uređivali prinošenje žrtve nisu je i inicirali (up. 1. Mojs 7:8; 8:20).
 3. Žrtva je bila ponuda (životinja ili plodova).
 4. Ponuda je uvek potpuno ili delimično uništavana na oltaru u čast Boga.
 5. Oltar je bio mesto za žrtvu i simbol božanskog prisustva.
 6. Žrtva je bila čin spoljašnjeg slavljenja (izvršenje molitve).
 7. Definicija žrtve je „sprovedena molitva” ili „ritualizovana molitva”. Značaj rituala i naš kulturološki otpor prema njemu otkrio je Gordon Dž. Venham (Gordon J. Wenham), (*Tindejl (Tyndale)*), 4. Mojs, str. 25-39). Knjige 3. Mojs i 4. Mojs sadrže veliki broj ovakvih tekstova, što ukazuje na njihov značaj za Mojsija i Izrael.
 - B. Žrtva je uključivala
 1. darove Bogu
 - a. priznanje da Gospodu pripada sve što je na zemlji
 - b. da osoba duguje Bogu sve što poseduje
 - c. i da je stoga pravo da ljudi odaju počast Bogu
 - d. to je bila posebna vrsta počasti ili dara. Bila je nešto što je čoveku bilo nužno da bi održao sopstveno postojanje. Bila je više od samog dara – darovanje nečega što je toj osobi potrebno. Bila je davanje dela samog sebe Bogu.
 - e. time što je dar uništavan nije mogao biti povraćen
 - f. žrtva paljenica je postajala nevidljiva i odlazila ka gore, u Božje područje
 - g. ranije su oltari podizani na mestima gde se Bog pojavljivao. Oltar je postao sveto mesto, te su stoga žrtve prinošene na njemu.
 2. izražavanje posvećivanja celokupnog života te osobe Bogu
 - a. žrtva paljenica je bila jedna od tri dobrovoljne žrtve
 - b. cela životinja je spaljivana da bi se Bogu izrazilo naše duboko poštovanje
 - c. ovo je bio veoma značajan dar Bogu
 3. zajedništvo sa Bogom
 - a. aspekt zajedništva u prinošenju žrtve
 - b. primer je zahvalna žrtva koja simbolizuje Boga i čoveka u zajedništvu
 - c. žrtva je prinošena da bi se ostvarilo ili obnovilo ovo zajedništvo
 4. kajanje zbog greha
 - a. kada bi čovek počinio greh morao je da moli Boga da obnovi odnos (savez) kojeg je čovek prekinuo
 - b. žrtve za greh nisu podrazumevale zajednički obrok zbog prekinutog odnosa

- c. značaj krvi
 - (1) stavljena je na oltar za čoveka
 - (2) na zavesu za sveštenika
 - (3) na presto milosti za prvosveštenika i narod (3. Mojs 16)
 - d. postojale su dve vrste žrtvi za greh. Druga se zove žrtva za krivicu ili žrtva za prestup. U njoj je prestupnik morao da svojim bližnjim Izraelcima vrati ono što je uzeto ili oštećeno zajedno sa životinjskom žrtvom.
 - e. nije postojala žrtva za smišljen ili nameran greh, 3. Mojs 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14
- V. Procedure iz 3. Mojs za različite žrtve
- A. 3. Mojs 1
- 1. Uvodna formula, „Gospod je rekao Mojsiju”, 1:1-2; 4:1; 5:14; 6:1,19; 7:22, 28
 - a. od stoke
 - b. „ako”, stih 2, pokazuje da ovo nije bilo obavezno nego dobrovoljno
 - 2. Žrtva paljenica, stihovi 3-17 (6:8-13)
 - a. Oltar
 - (1) Bakarni oltar, oltar za žrtve paljenice, oltar pored vrata tabernakla ili oltar od akacijinog drveta, prekriven bakrom (up. 2. Mojs 27)
 - (2) ovo nije isto što i oltar za prinošenje kada (zlatni oltar) u Svetinji (up. 2. Mojs 30)
 - (3) ugalj sa bakarnog oltara je stavljan na oltar za prinošenje kada
 - (4) bakarni oltar je bio u središtu ulaza u tabernakl
 - (5) oltar je imao rogove koji su bili najsvetiji deo. Krv je nanošena na rogove (up. 2. Mojs 30:10).
 - (6) moguće je da je uloga rogova bila:
 - (a) simbol ruku koje podižu žrtvu u vis
 - (b) simbol snage ili nadmoći (5. Mojs 33:17; 2. Sam 22:3.)
 - (c) kasnije bi svako ko bi zgrabio rogove oltara bio bezbedan dok sud ne bi doneo presudu za njega (1. Car 1:50-51; 2:28)
 - b. Ponuda
 - (1) bik bez mane je prvi spomenut zbog svog značaja i vrednosti, 3. Mojs 1:3
 - (2) jarac ili ovan, 1:10
 - (3) grlice i mladi golubovi, 1:14 (za siromašne)
 - c. Mesto žrtve paljenice bilo je kod ulaza u Šator sastanka
 - d. Polaganje ruku je bilo samo za bikove, ne za jarce, ovnove ili ptice, 1:4
 - (1) prinosilac je ovo sam činio (ne sveštenik)
 - (2) mnogi misle da je ovo bio simboličan čin prenošenja krivice
 - (3) neki veruju da je značenje sledeće
 - (a) ova životinja potiče od ove osobe
 - (b) žrtva je prinošena u ime prinosioca
 - (c) plod ove žrtve pripada onome ko je položio ruke na životinju
 - e. Klanje
 - (1) bik – „pred Gospodom”, kolje ga čovek koji prinosi žrtvu. Prinosilac je morao da ubije životinju, odere njenu kožu i iseče je na komade. Uloga sveštenika (osim kod javnih žrtvi) je započinjala kada bi čovek prineo životinju na oltar.
 - (2) ovan ili jarac, 1:11 – „pred Gospodom na severnoj strani oltara”. Ovo je bilo posebno, označeno mesto za manje životinje.
 - (3) ptice – sveštenik je ubijao i prinosio ovu žrtvu. Prinosilac je morao da ukloni ptičiju gušu.
 - f. Postupanje sa krvlju
 - (1) životinja
 - (a) sveštenik je prinosio krv na oltar i poškrapao ga krvlju

- (b) život životinje je bio u krvi (up. 1. Mojs 9:4; 3. Mojs 17:11). Život je već pripadao Bogu, stoga, krv nije bila deo ljudskog poklona.
 - (c) ptičija krv se cedila pored oltara i nije bacana u vatru
 - g. Postupanje sa mesom
 - (1) bik, 3. Mojs 1:6
 - (a) prinosilac je skidao kožu sa žrtve. Sveštenik je mogao da je zadrži (up. 3. Mojs 7:8)
 - (b) prinosilac je sekao meso na komade
 - (c) sveštenik ju je smeštao na oltar po rasporedu kao kada je bila živa
 - (d) noge i iznutrice su prane vodom
 - (e) sveštenik je spaljivao celu životinju na oltaru
 - 3. Prilike za prinošenje žrtve paljenice
 - a. Praznik Tabernakla, koliba
 - b. Dan pokajanja
 - c. Praznik sedmica, prvih plodova ili Pedesetnica
 - d. Praznik truba
 - e. Obrtani prinos (3. Mojs 23)
 - f. Praznik beskvasnih hlebova, Pasha
 - g. Početak meseca, mlad mesec
 - h. Šabat
 - 4. Značaj žrtve paljenice
 - a. dar Bogu
 - b. najvrednija vrsta žrtve
 - c. čini se da se odnosi na koncept greha uopšteno ili zahvalnosti
 - d. najsavršeniji prikaz ideje žrtvovanja
 - e. simbolična ponuda nečijeg života
 - f. predstavlja potpuno posvećivanje života pojedinca službi Bogu
 - g. različite vrednosti ponude
 - (1) bik
 - (2) ovan – jarac
 - (3) ptice
 - h. ovo pokazuje da svako ko je svestan svoje duhovne potrebe može da pristupi Bogu. Bog je obezbedio sve ljude.
 - 5. Posebna uputstva za sveštenika, 3. Mojs 6:8-12
 - a. žrtva paljenica je cele noći ostajala na oltaru
 - b. vatra je morala biti neprekidno održavana ispod žrtve paljenice
 - c. uputstva oko odeće sveštenika
 - d. uputstva za uklanjanje pepela
- B. 3. Mojs 2:1-16 (6:14-23)
1. Uvod
 - a. ovo poglavlje govori o prinošenju žita
 - b. koren za prinos od žita je reč „poklon”. Ovo je postao tehnički termin za bilo koju biljnu, ne-životinjsku žrtvu.
 - c. nakon izgnanstva, čini se da je prinošenje žita postalo zamena za žrtve paljenice i zahvalne žrtve, a rabini kažu da su ga mogli prinositi samo veoma siromašni ljudi.
 - c. Savez soli se takođe spominje u 4. Mojs 18:19 i 2. Dne 13:5. So je suprotna od kvasca. Ona je bila simbol Božjeg saveza zato što se ne kvare i traje.
 - d. tamjan je bio iz Indije ili Arabije
 - (1) smatran je za veoma čistu stvar sa divnim mirisom
 - (2) bio je simbol molitve i hvale
 - e. so

- (1) daje i čuva život
- (2) verovatno se više odnosila na zajedništvo za stolom nego na očuvanje
- f. isključeni elementi
 - (1) bez kvasca, 2:11
 - (a) moguće zbog fermentacije
 - (b) kvasac je bio povezan sa korupcijom
 - (c) mogao se nuditi sa prvim plodovima i sveštenicima
 - (2) bez meda
 - (a) ovo je bio sirup od voća, ne med od pčela
 - (b) moguće zbog toga što je korišten u hananskim ritualima
- 2. Ritual prinošenja
 - a. žrtva je davana svešteniku, koji je sprovodio celu ceremoniju (2:2, 9, 16)
 - b. najsvetiji deo ponude je sveštenik jeo u svetilištu
- 3. Značaj
 - a. poklon potčinjenog nadređenom
 - b. spaljivanje dela ponude je bilo posvećivanje jednog dela svog rada Bogu
 - c. pretpostavljeno značenje
 - i. žrtva paljenica – posvećivanje života
 - ii. ponuda obroka – posvećivanje dnevnog posla
- 4. Posebna uputstva za prinos žita, 3. Mojs 6:14-23
 - a. prinošenje na oltaru
 - b. rad ponuđen kao dar Bogu, ali je u stvarnosti podržavao sveštenike
- C. 3. Mojs 3:1-17 (7:13-34), zahvalna žrtva
 - 1. Uvod
 - a. zašto
 - (1) ponuda zajedništva
 - (2) savezna žrtva
 - (3) grupna ponuda
 - (4) završna žrtva
 - b. izražava zahvalnost Bogu, zbog zajedništva sa Njim, sa porodicom i sa prijateljima
 - c. obično je bila konačan čin u nizu žrtava kojim je ostvarivano pomirenje
 - d. žrtva paljenica je izražavala visoku cenu poslušnosti, dok je zahvalna žrtva izražavala radost i sreću zbog zajedništva sa Bogom
 - d. mužjak ili ženka ali bez mane
 - 2. Prinos žita je podrazumevao da se nečiji rad daje Bogu.
 - a. to je bio dar Bogu od svakodnevne hrane za ljude
 - b. obično je bio zamena (posebno u vreme nakon izgnanstva) za paljenicu ili zahvalnu žrtvu
 - c. žrtva je bila Božji način da obezbedi sveštenike. Samo je mali spomen spaljivan kao simbol celine.
 - d. reč „spomen” opisuje deo koji je ponuđen ili deo koji celinu daje Gospodu
 - e. novozavetni koncept Gospodnje večere kao „spomena” izražava ovaj starozavetni koncept
 - f. razlika između termina „sveti” i „najsvetiji” je:
 - (1) „sveti” – mogli su ga jesti sveštenik i porodica u bilo kojem čistom mestu
 - (2) „najsvetiji” – mogli su ga jesti sveštenici u dvorištu Šatora sastanka
 - 3. Vrste
 - a. fino brašno (za bogate), 3. Mojs 2:1-3
 - b. ispečene pogače ili kolači, 3. Mojs 2:4-11
 - c. klasove kukuruza ili pšenice (za siromašne), 3. Mojs 2:12-16
 - (1) fino brašno je bilo najviša ponuda. To je bilo najbolje pšenično brašno.

- (2) ispečeni kolači
 - (a) ulje je bilo sastojak
 - (b) pripremljeni u peći, 2:4.
 - (c) pripremljeni u tepsiji, 2:5.
 - (d) pripremljeni u kotliću, 2:7.
- (3) klasovi kukuruza ili pšenice
 - (a) moraju biti ispečeni
 - (b) moraju biti samleveni
 - (c) pripremljeni kao obrok za goste
- 4. Sastojci
 - a. fino brašno je imalo vrednost kao životinja bez mana
 - b. ulje je bilo simbol prosperiteta, te stoga i Božjeg prisustva
 - (1) korišteno je za hranu, žrtve, lekove i pomazanje
 - f. moguće je da je ulje korišteno kao sastojak umesto kao prinos od ulja
 - g. razlike u ponudama
 - (1) od stoke; mužjaci ili ženke
 - (2) razlika se pravila između ovaca i koza, zato što su ovce imale deblji rep
 - (a) jagnjad – mužjaci ili ženke
 - (b) jarići – mužjaci ili ženke
- 2. Ritual
 - a. način prinošenja
 - (1) polaganje ruku na ponudu
 - (2) ubijanje na ulazu u Šator sastanka
 - (3) utvrđivanje da je žrtva ista kao i žrtva paljenica
 - (4) pošćkropljivanje oltara krvlju
 - (5) spaljivanje odabranih delova na oltaru za Boga
 - (a) mast (ovca-debeo rep) je bila simbol blagostanja
 - (b) bubrezi i jetra su bili sedište volje i emocija
 - (c) masni delovi na žrtvi paljenici prinosioca ili na jutarnjem prinošenju jagnjeta
 - b. žrtva zahvalna je uključena (3. Mojs 7:11-14)
 - (1) besćkvasni hlebovi zamešeni sa uljem
 - (2) besćkvasne pogaće premazane uljem
 - (3) fino brašno zamešeno sa uljem
- 3. Deo za sveštenike, 3. Mojs 7:28-34
 - a. grudi su pripadale svešteniku kao obrtani prinos
 - b. obrtanje je podrazumevalo stavljanje ponude iz ruku prinosioca u ruke sveštenika. To je bio znak da prinosilac nudi ponudu Bogu, te da je ona primljena u rukama sveštenika.
 - c. desni but je pripadao svešteniku kao posvećeni deo
 - d. obrtani prinos je podizan ka Bogu, a potom ga je primao sveštenik
- 4. Deo za prinosioca, 3. Mojs 7:15-18
 - a. meso zahvalnih žrtava se mora pojesti istog dana, 7:15
 - b. žrtva radi zaveta i dobrovoljni prinos se moraju pojesti istog ili sledećeg dana, 7:16
 - c. ovaj deo je bio jedini koji nije davan Bogu, a preko Boga svešteniku
 - d. Bog simbolićki jede tu ponudu sa prinosiocem i njegovom porodicom i prijateljima
 - e. ova ponuda pokazuje da je obnovljen odnos zajedništva
- D. 3. Mojs 4:1-5:13 (6:24-30) ŽRTVA ZA GREH
 - 1. Uvod
 - a. ovo je prva ponuda u kojoj je dominantan element pokajanja
 - b. ova žrtva ponovo uspostavlja savez između ćoveka i Boga. Ona obnavlja zajedništvo.

- c. ova ponuda uključuje:
 - (1) greh iz neznanja
 - (2) greh iz greške
 - (3) greh iz strasti
 - (4) greh iz propusta
 - (5) ovo pokajanje ne uključuje greh koji je počinjen namerno, zbog ponosne pobune protiv Boga. Ne postoji žrtva za svestan, arogantan, smišljen greh (up. 4. Mojs 15:27-31).
- 2. Značenje
 - a. Ova ponuda je zamena za krivicu i kaznu za greh.
 - b. Ona uključuje Božju milost i ljudsku veru.
 - c. Ni jedna žrtva ništa ne postiže samim ritualom. Važna je vera osobe koja sprovodi ovaj čin.
 - d. A ipak, žrtva nije samo izražavanje vere prinosioca. On dobija nešto time. Ona ponovo uspostavlja odnos sa Bogom.
 - e. Ritual je bio sredstvo za obnavljanje koje je dao Bog, ne zamena za ličnu veru.
 - f. Bog mrzi sve religijske činove koji se sprovode bez prateće vere, Isa 1:10-20; Amos 5:21-24; Mih 6:6-8.
- 3. Ritual
 - a. Za prvosveštenika, 3. Mojs 3-12
 - (1) Prvosveštenik – pomazani sveštenik
 - (a) greh, tako da navuče krivicu na narod
 - (b) greh, lične prirode
 - (c) prvosveštenik, budući da je duhovni predstavnik zajednice. Ako on zgreši, svi su zgrešili kroz njega. Ovo je bilo jevrejsko shvatanje korporaliteta (up. IsNav 7; Rim 5:12 i dalje).
 - (2) Procedure
 - (a) prvosveštenik je prinosisio junca bez mane na oltar
 - (b) polagao je svoje ruke na njegovu glavu
 - (c) prvosveštenik je klao životinju
 - (d) prvosveštenik je ispred zavese škropio tom krvlju
 - i. ovo je čistilo tabernakl
 - ii. simbolički otvaralo put do Boga
 - iii. krv je mazana na rogove oltara za prinošenje kada
 - iv. preostala krv je izlivana na podnožje oltara za žrtvu paljenicu
 - (e) svu mast je spaljivao na oltaru
 - (f) ostatak životinje je iznošen na kraj logora, na čisto mesto, 4:12, gde je prosipan masni pepeo i tu je spaljivan
 - b. Za narod, 3. Mojs 4:13-21
 - (1) greh je bilo nepoštovanje zapovesti zakona, 4:13-21
 - (2) procedure
 - (a) starešine su prinosile bika bez mane na oltar
 - (c) starešine su polagale ruke na njegovu glavu
 - (d) starešine su klale životinju
 - (e) prvosveštenik je škropio krvlju pred zavesom sedam puta
 - i. ovo je čistilo tabernakl
 - ii. simbolički je otvaralo put do Boga
 - iii. rogovi oltara za prinošenje kada su mazani krvlju
 - iv. preostala krv je izlivana na podnožje oltara za žrtvu
 - (f) sve je nuđeno na oltaru
 - (g) ostatak životinje je iznošen na kraj logora, na čisto mesto, stih 12, gde se

izbacivao pepeo iz oltara i tu je spaljivan

- c. Za poglavara, 3. Mojs 4:22-26
 - (1) poglavar (vođa) 4:22-26
 - (a) vođa plemena
 - (b) odgovorna osoba u zajednici
 - (c) starešina
 - (2) procedure
 - (a) poglavar je prinosio muško jare
 - (b) poglavar je polagao ruke na njegovu glavu
 - (c) poglavar je klao životinju
 - (d) prvosveštenik je mazao krv na rogove oltara za žrtve paljenice – preostala krv je izlivana na podnožje oltara za žrtvu
 - (e) mast je spaljivana na oltaru
 - (f) sveštenici su jeli preostalo meso
- d. Za osobu iz naroda, 3. Mojs 4:27-35
 - (1) osoba iz naroda – kada shvati da je zgrešila mora da prinese sledeću žrtvu
 - (2) procedure
 - (a) ta osoba je donosila žensko jare
 - (b) ta osoba je polagala ruke na njenu glavu
 - (c) ta osoba je klala životinju
 - (d) sveštenik je mazao krv na rogove oltara za žrtve – preostala krv je izlivana na podnožje oltara
 - (e) mast je spaljivana na oltaru
 - (f) sveštenici su jeli preostalo meso
- e. Posebni slučajevi koji uključuju žrtvu za greh, 3. Mojs 5:1-13 (čini se da se oni odnose na nenameran greh protiv drugog pripadnika saveznog naroda)
 - (1) svedok ne želi da svedoči (ne pruža informaciju koju ima), 5:1
 - (2) dodirivanje nečiste životinje, 5:2
 - (3) dodirivanje nečistog čoveka, 5:3
 - (4) nepromišljeno zaklinjanje, 5:4
 - (5) žrtva za te grehove:
 - (a) jagnje ili jare
 - (b) dve grlice ili dva mlada goluba
 - (c) 1/10 efe finog brašna
- f. Ritual za greh, 3. Mojs 6:24-30
 - (1) sveštenik je smeo da pojede ostatke
 - (2) ako bi krv poškopila odeću, odeća je morala biti oprana
 - (3) ako bi krv poškopila zemljanu posudu, posuda je morala biti slomljena
 - (4) ako se kuvalo u bakarnoj posudi, posuda je morala biti oprana
 - (5) ako bi krv žrtve paljenice bila uneta u Svetinju, meso je moralo biti spaljeno i nisu ga smeli jesti sveštenici
- g. Značaj žrtve za greh
 - (1) ne postoji žrtva za nameran greh – samo za nenamerne grehove ili grehove iz neznanja, 3. Mojs 4:15,18.
 - (2) šta podrazumeva oproštaj:
 - (a) veru od čoveka
 - (b) milost od Boga

E. 3. Mojs 5:14-19 ŽRTVA ZA PRESTUP

1. Uvod

- a. Dok se žrtva za greh prinosila za počinjen greh, žrtva za prestup se ticala štete koja je učinjena drugom pripadniku saveznog naroda i moguće naknade.

- b. Žrtve za greh i za prestup su veoma slične.
 - c. Prava ljudi su izražena u Deset zapovesti (2. Mojs 20; 5. Mojs 5).
 - (1) dom
 - (2) imovina
 - (3) život
 - d. Ova žrtva naglašava štetu koja je učinjena bratu kroz greh i obnovu troškova štete i još 1/5 više.
2. Grehovi za koje se prinosi žrtva
- a. protiv Boga ili onoga što mu pripada
 - (1) prvi plodovi
 - (2) prvorođeni, 3. Mojs 5:14-16
 - (3) desetak
 - (4) pogrešno prineta žrtva
 - (5) darovi sa manom
 - b. „Ako neko zgreši učinivši nešto od onoga što je Gospod zapovedio da se ne čini, ako je to i bilo u neznanju, ipak je kriv i odgovaraće za svoj prestup.”
- F. Drevne žrtve su prinošene da bi se
- 1. umirilo gnevno božanstvo
 - 2. nahranilo božanstvo
 - 3. komuniciralo sa božanstvom
 - 4. hvalilo božanstvo
 - 5. podsticalo opraštanje ili pomirenje

50:6 Ovo je idiomatska potvrda Gospoda (YHWH) kao Stvoritelja, te i Njegovog prava da izrekne presudu.

▣ „**Nebesa objavljuju pravednost njegovu**” Ovo potvrđuje „prirodno otkrivenje” (up. Ps 8:3; 19:1-6; 97:6; takođe vidite Jn 12:7-10).

▣ „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 50:7-15

⁷ „**Slušaj, narode moj, ja ću govoriti,**

Izraele, protiv tebe ću svedočiti.

Ja sam Bog, Bog tvoj.

⁸ **Ne ukoravam te zbog žrtava tvojih,**
niti zbog žrtava paljenica tvojih koje su stalno preda mnom.

⁹ **Neću uzeti bika iz doma tvoga,**
niti jaraca iz torova tvojih.

¹⁰ **Jer su moje sve životinje šumske,**
zveri po gorama na hiljade.

¹¹ **Poznajem svako krilato stvorenje po gorama,**
moja su mnoštva poljskih životinja.

¹² **Kad bih bio gladan, ne bih tebi rekao,**
jer je moja zemlja i sve što je na njoj.

¹³ **Zar ću jesti meso jakih bikova,**
i krv jaraca piti?

¹⁴ **Prinesi zahvalu kao žrtvu Bogu,**
ispuni svevišnjem zavete svoje.

¹⁵ **Prizovi me u dan nevolje.**

50:7-15 Čini se da ova strofa ima tri fokusa.

1. poruka Njegovim sledbenicima koji su fokusirani na ritual
2. potvrda Njegove vlasti nad Njegovom tvorevinom, zbog čega mu nisu potrebne ljudske žrtve, posebno ako ih ljudi daju da bi Gospod (YHWH) zauzvrat morao nešto da učini za njih!
3. nužnost vere iz srca (up. 5. Mojs 10:16; Jer 4:4), ne samo rituala/liturgije žrtvenog sistema (up. Ps 51:16-17; Isa 1:10-15; Os 6:6; Amos 5:21-24; Mih 6:6-8)

50:7 Savez okuplja sledbenike da čuju Gospodnje (YHWH) reči.

1. slušaj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, Sudija govori
2. ja ću govoriti – BDB 180, KB 210, *Piel* KOHORTATIV
3. protiv tebe ću svedočiti – BDB 729, KB 795, *Hiphil* KOHORTATIV

▣ Ovaj stih sadrži nekoliko izraza koji su poznati u saveznoj terminologiji.

1. narode moj (up. 2. Mojs 19:5-6)
2. Izraele (up. 5. Mojs 6:4-5)
3. ja sam Bog, Bog tvoj (up. 2. Mojs 20:2; često u 3. Mojs)

Tema koja se ovde obrađuje je životni stil savezne poslušnosti, ne samo žrtve. Žrtve su bile ritualni način da sveti Bog oprost i ostane u odnosu sa grešnim čovečanstvom. Srce je isto toliko važno (up. 5. Mojs 10:16) kao i sam čin!

50:10-12 Gospod (YHWH) potvrđuje svoju vlast nad celom tvorevinom. Primitite da se ponavlja reč „sve” i „svako” (up. 5. Mojs 10:14; Nem 9:6; Ps 103:19-22).

50:13 U SZ žrtve nikada nisu predstavljene kao hrana za Boga.

1. U mesopotamijskoj teologiji, bogovi su jeli ljudske ponude.
2. U hananskoj teologiji, *Anath* je jeo meso i pio krv.

Pitamo se koliko je rečnik (ne teologija) Izraela bio pod uticajem hananske mitologije u početku, a kasnije koliko je judaizam bio pod uticajem zoroastrijske teologije.

50:11 „mnoštva poljskih životinja” Ovaj KONSTRUKT (BDB 260 I i BDB 961) upotrebljen je samo ovde i u 80:14. Paralelan je sa „krilatim stvorenjima”, te se stoga sigurno odnosi na neko stvorenje (up. 1. Mojs 1:24-25).

1. na male životinje (tj. miševе, pacove, lisice, itd.)
2. na insekte

Bez obzira na koga se odnosi, ovo je primer Gospodnje (YHWH) vlasti nad svim stvorenjima na ovoj planeti (up. stih 10a).

50:14-15 Poslednja dva stiha ove strofe govore o tome šta bi trebalo da rade sledbenici fokusirani na ritual, a što nije direktno povezano sa žrtvama iz 3. Mojs 1-7.

1. prinesi zahvalu kao žrtvu Bogu – BDB 256, KB 261, *Qal* IMPERATIV; moguće je da je ovo očekivano ispunjenje zaveta, up. Ps 66:13-15
2. ispuni svevišnjem zavete svoje – BDB 1022, KB 1532, *Piel* IMPERATIV (4. Mojs 30; 5. Mojs 23:21; Ps 22:25; 56:12; 61:8; 65:1; 71:11)
3. prizovi me (tj. molitva) u dan nevolje – BDB 894, KB1128, *Qal* IMPERATIV

Ako to čine, tada će ih Gospod (YHWH) sve „izbaviti” (tj. „spasiti”, BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERFEKAT). Oni će zauzvrat „slaviti” Boga (BDB 457, KB 455, *Piel* IMPERFEKAT).

NSP: PSALAM 50:16-21**16 Ali zlome Bog će reći:****„Odakle ti pravo da nabrajaš propise moje,
i da savez moj spominješ?****17 Ti mrziš pouku,****i reči moje za leđa bacaš.****18 Kad lopova vidiš, rado se s njim združuješ,
udružio si se s preljubnicima.****19 Usta si svoja pustio da zlo govore,****i jezikom svojim prevare kuješ.****20 Sediš s drugima i govoriš protiv brata svoga,****loše govoriš o sinu majke svoje.****21 Sve si to činio, a ja sam ćutao.****Mislio si da ću biti kao ti.****Ukoriću te i sve ću to izneti pred oči tvoje.**

50:16-21 Ova strofa je namenjena nevernem sledbeniku, za kojeg se ovde kaže da je „zao” (BDB 957). To su bili muškarci/žene/mladi koji su bili deo saveznog naroda, ali su svojim rečima, delima i prestupima pokazivali svoju pobunu i sebičnu orijentaciju (tj. kršenje tri od Deset zapovesti).

1. oni govore o Bogu i Njegovom savezu ali ga zanemaruju, stih 16 (tj. moguće je da izgovaraju savezne stihove ili vrše rituale, ali bez vere i pobožnog života)
2. mrze njegove zahteve i zanemaruju ih (tj. „reči moje za leđa bacaš”; bili su praktični ateisti), stih 17; up. Nem 9:26
3. ne samo da ih nisu vređala zla dela, nego su se povezivali sa njihovim počiniocima, stih 18 („po delima njihovim...”, Mt 7:16-20; 1. Kor 15:33)
4. njihove reči otkrivaju njihova srca, stihovi 19-20 (up. Mt 12:33-37)
5. mislili su da je dobar znak to što je Bog strpljiv sa njima (up. Prop 8:11; Isa 57:11)

Ali Gospod (YHWH) će delovati.

1. ukoriću te – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. sve ću to izneti pred oči tvoje – BDB 789, KB 884, *Qal* KOHORTATIV, tj. pripremiti legalnu parnicu, up. Jov 13:18; 23:4; 32:14; 33:5

50:18

SSP	odmah mu se umiljavaš
NSP, NRP	rado se s njim združuješ
DK	pristaješ s njim

MT prevod je „zadovoljan” (BDB 953, KB 1280, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*). LXX, sirijski prevodi i Vulgata koriste „trčiš sa” ili „združuješ se sa”, što se verovatno bolje uklapa sa paralelizmom. UBS tekstualni projekat daje verziji iz MT oznaku „B” (skoro sigurno).

50:11

SSP	sve što se u polju miče
NSP, NRP	mnoštva poljskih životinja
DK	krasota poljska

MT prevod je „sve što se u polju miče” (BDB 265 I KONSTRUKT BDB 961). Prva reč je upotrebljena samo ovde i u Ps 80:13. Čini se da se odnosi na „životinje što se miču” iz 1. Mojs 1:24-26.

50:21 „Mislio si da ću biti kao ti” Ovaj izraz je pojačan upotrebom GLAGOLA „biti“ u KONSTRUKTU INFINITIVA i u IMPERFEKTU.

Periferni vernici uvek pretpostavljaju da su bezbedni i da su njihova uverenja ista kao i Božja. Otkrivenje je konačan sudija! Pali ljudi, čak ni oni koji su deo saveza, ne shvataju Boga ili Njegovu reč, ali misle da je shvataju! Pošto sam biblijski učitelj, za mene je nužno da zadržim poučljiv, pokajnički, ponizan duh. Moja teologija nije Božja teologija. On nije deo moje tradicije. Moram pamtititi da smo svi mi ljudi

1. istorijski uslovljeni
2. grešni i oštećeni
3. podložni dogmatizmu i aroganciji

Što više znamo, više znamo da ne znamo!

NSP: PSALAM 50:22-23

²² Shvatite to, molim vas, vi koji Boga zaboravljate, da vas ne rastrgnem, jer neće biti nikoga da vas izbavi.
²³ Ko mi zahvalu prinosi kao žrtvu svoju, taj me slavi; ko se drži pravog puta, njemu ću dati da vidi spasenje od Boga.”

50:22-23 Ovo je sažeti zaključak sa porukom i za sledbenike fokusirane na rituale (po implikaciji) i na neverne sledbenike (direktno obraćanje). Obe grupe moraju da „shvate” (BDB 106, KB 122, *Qal* IMPERATIV).

1. zli
 - a. vi koji Boga zaboravljate, stih 22a
 - b. čeka vas sud i neće biti nikoga da vas izbavi, stih 22b
2. nasuprot tome, verni
 - a. koji prinosе zahvalu kao žrtvu svoju, stih 23a (up. stih 14a)
 - b. koji ga slave, stih 23a (up. stih 15b)
 - c. koji se drže pravednoga puta

Gospod (YHWH) će uništiti zle (stih 22b) i spasiti verne (stih 23c).

50:22b „da vas ne rastrgnem” Ovo je slika Gospoda (YHWH) kao lava (up. Ps 7:2; 17:12; Os 5:14; vidite POSEBNA TEMA: LAVOVI U SZ kod Ps 7:2). Pobuna i trajna nevera imaju svoje bolne posledice! Pravda ima svoje posledice!

▣ „neće biti nikoga da vas izbavi” Ako je Bog protiv nas, ko nam može pomoći?! On i samo On nas može spasiti. Isti koncept je pozitivno izražen u Rim 8:31-39.

50:23b Ovaj poetski red je nejasan. Doslovan prevod je „odrediti put”. GLAGOL (BDB 962, KB 1321) ima široko semantičko polje. Većina prevoda ga tumači kao da se odnosi na pobožan, savezni, poslušna životni stil. Sigurno je moguće i da se odnosi na prikladnu žrtvu!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Koji naslov bi ste vi dali ovom Psalmu?
2. O koja dva tipa saveznih ljudi on govori? (stihovi 7-15, 16-21)
3. Kome se sudi?
4. Da li je žrtvovanje pogrešno?
5. Šta znači: „ja [Bog] sam ćutao” Zašto Bog ćuti? (stih 21)

PSALAM 51

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za oprostaj grešnika koji se kaje <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam, kad je prorok Natan došao kod Davida nakon što je David legao s Vitsavejom.	Molitva pokajanja	Molitva za isceljenje i moralnu obnovu	Molitva za oprostaj	Molitva pokajanja
51:1-4	51:1-2 51:3-4	51:1-2 51:3-5	51:1-2 51:3-5	51:1-2 51:3-4b 51:4c-5
51:5-9	51:5-6 51:7-9	51:6-9	51:6-9	51:6-7 51:8-9
51:10-13	51:10-11 51:12-13	51:10-12 51:13-14	51:10-13	51:10-11 51:12-13
51:14-17	51:14-17	51:15-17	51:14-15 51:16-17	51:14-15 51:16-17
51:18-19	51:18-19	51:18-19	51:18-19	51:18-19

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je jedan od pokajničkih Psalama, up. Ps 6; 32; 38; 51; 102; 130; i 143. Moguće je da je Psalam 51 povezan sa Psalmom 32, tj. moguće je da se odnosi na Davidov greh; Moguće je da je Psalam 32 napisan kasnije u Davidovom životu.

- B. Iako je MT uvod za Psalam 51 dodan naknadno, moguće je da tačno opisuje temu ovog Psalama. Za potpunije shvatanje pozadine pročitajte 2. Samuelovu 11 i 12.
- C. David, kao izraelski car, bio je Božji predstavnik za svoj narod. On je izdao ovo sveto poverenje. On ne zove Boga „Gospod” (YHWH) u ovom Psalmu (to je karakteristika cele druge knjige Psalama). Međutim, on se poziva na Božji nepromenljivi karakter ljubavi i milosti (up. Mal 3:6) dok se prepušta Božjim rukama, bez opravdanja. U SZ ne postoji žrtva za nameran, svestan greh (up. 3. Mojs 4:2, 22, 27; 5:15-18; 22:14).
1. poželeo je tuđu ženu
 2. primorao je da počini preljubu
 3. lagao je njenom mužu, koji je bio carski vojnik
 4. zapovedio je drugima (tj. prevara u izraelskoj vojsci) da ga ubiju
 5. pokušao je da sve zataška umesto da se pokaje
- D. Primitite koliko različitih izraza je upotrebljeno da označi „oproštaj”.
1. izbriši – stihovi 1, 9
 2. operi – stihovi 2,9
 3. očisti – stih 2
 4. očisti (NASB „pročisti”) – stih 7
 5. odvrati lice svoje – stih 9
 6. izbavi – stih 14

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 51:1-4

¹ Smiluj mi se, Bože, po milosti svojoj.

Po velikom milosrđu svome izbriši prestupe moje.

² Potpuno me operi od prestupa moga,

i očisti me od greha moga.

³ jer ja znam prestupe svoje,

i greh je moj stalno preda mnom.

⁴ Tebi, tebi sam zgrešio,

učinio sam ono što je zlo u očima tvojim,

a ti si pravedan kada govoriš,

i čist kada sudiš.

51:1-2 Primitite književni tok ove strofe koja se bavi priznanjem greha vernika. Sadrži četiri (moguće i pet, *Qere*) ZAHTEVA u IMPERATIVU.

1. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV; ovo je čest molitveni zahtev (up. Ps 4:1; 6:2; 9:13; 25:16; 26:11; 27:7; 30:10; 31:9; 41:4,10; 56:1; 57:1 [dva puta] itd.) milostivom Bogu (BDB 337, up. Ps 86:15; 103:8; 111:4; 116:5; 145:8; vidite posebnu temu kod Ps 9:10b)
 - a. po milosti svojoj (BDB 338, vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
 - b. po velikom milosrđu svome (tj. KONSTRUKT BDB 913 i BDB 933, up. Ps 25:6; 69:16; 119:156; 145:9)
2. izbriši prestupe moje – BDB 562, KB 567, *Qal* IMPERATIV, up. stih 9, obično se ova reč koristi za brisanje grešnika (up. Ps 9:5; 69:28; 109:13) iz života i iz knjige života (up. 2. Mojs 32:32-33; vidite posebnu temu kod Ps 9:5)

Ovaj koncept doživljenog oprostaja i obnove, povratka u božansko zajedništvo, takođe vidimo u NZ, posebno u Jev 9:14; 1. Jn 1:7,9.

Iste tri IMENICE za „greh” imamo i u 2. Mojs 34:7. Zanimljivo je da se GLAGOL „izbrisati” nalazi i u 2. Mojs 32:32-33. Možda je psalmist imao na umu 2. Mojsijevu. Ovaj GLAGOL je takođe upotrebljen i u Isa 43:25; 44:22. Potvrđuje veliku istinu da Bog kada oprost, On i zaboravi—vidite Isa 1:18; 38:17; 43:25; 44:22; Mih 7:19. Nekoliko različitih metafora se koristi, ali sve ukazuju na: „daleko od očiju, daleko od srca”.

Na drevnom Bliskom Istoku je mastilo bilo kiselina. Kada bi neko koristio mastilo za pisanje po papirusu, deo mastila koje bi biljni materijal upio nije mogao da se obriše. Brisanje je bilo kao Božje čudo, kao što je bilo nemoguće (tj. nije bilo varikine) da neko vrati obojeno platno u njegovu prirodnu boju (up. Isa 1:18). Praštanje je bilo Božje čudo!

3. operi me – BDB 460, KB 459, *Piel* IMPERATIV, samo ovde u Psalmima i *Piel* IMPERFEKAT u Ps 51:7; najčešće se koristi u 3. Mojs za ritualno čišćenje
4. potpuno (MT koristi *Hiphil* APSOLUTNI INFINITIV, ali mazoretski jevrejski stručnjaci predlažu promenu u drugi IMPERATIV) – BDB 915, KB 1176, *Hiphil* IMPERATIV
5. očisti me – BDB 372, KB 369, *Piel* IMPERATIV, samo ovde u Psalmima i *Qal* IMPERFEKAT u 51:7; najčešće se koristi u 3. Mojs da se nešto proglasi čistim.

51:1 „prestupe” U ovoj strofi je upotrebljeno nekoliko termina za ljudsku pobunu protiv Boga.

1. prestup, 51:1,3 – BDB 833, up. Isa 59:12-13; Amos 5:12; Mih 1:5 (dva puta),13; osnovno značenje je pobuniti se ili ustati protiv Boga
2. prestup (NASB: nepravda), stihovi 2,5,9 – BDB 730, up. Ps 32:5 (tri puta), često se koristi u Isaiji, Jeremiji i Jezekilju
3. greh, stihovi 2,9,13 – BDB 308, up. Ps 32:5 (dva puta), osnovno značenje je „promašiti”; osnovni koren se često koristi za „prinošenje greha”
4. zlo, stih 4 – BDB 948 II, veoma česta reč, up. Ps 5:4; 7:4,9; 10:6,15; 23:4; 34:13,14,16; 36:4; 37:27; 41:5; 49:5; 52:3; 54:5, itd.

Možemo proceniti koliko je neka ideja važna u određenoj kulturi/jeziku po tome koliko termina postoji za njeno izražavanje ili pojašnjavanje. Hebrejski jezik ima mnogo reči za greh/pobunu protiv Boga.

▣ „greha” IMENICA ŽENSKOG RODA (BDB 308) upotrebljena je u 51: 2,3,9,13. IMENICA MUŠKOG RODA (BDB 307) je u 51:5,9. GLAGOL (BDB 306, KB 305) je u 51:4,7.

51:3-4 Ovi stihovi otkrivaju unutrašnje posledice greha i njegovo strašno prekidanje zajedništva sa Bogom.

1. ja znam prestupe svoje – to nisu grehovi iz neznanja, nego svesna pobuna.
2. greh je moj stalno preda mnom – krivicu ne možemo otkloniti ili umanjiti. Ona je stalni podsetnik na prekinuto zajedništvo i posledice toga.
3. tebi, tebi sam zgrehio – ovo je teološka izjava (up. 1. Mojs 20:6; 2. Sam 12:13; Ps 41:4). Greh je poznat samo kada se čovek svojim delima protivi božanskoj zapovesti (up. Rim 3:20,25; 4:15; 5:13,20; Dap 17:30).

Ne želim da potcenim bol žrtava, nego da istaknem da je u krajnjoj liniji sav greh protiv jednog i jedinog Svetog Boga!

51:4c-d TEV sažima značenje ova dva poetska reda. „Pravedno je što mi sudiš; ispravno je što me osuđuješ.” Pavle ovo citira iz LXX u Rim 3:4. Uvodi ovaj citat sa rečima „neka se Bog pokaže da je istinit, a svaki čovek da je lažov”.

NSP: PSALAM 51:5-9

⁵ Gle, grešan sam rođen,

u grehu me je začela majka moja.

⁶ Ti si srećan kad je istina duboko u meni.

Daj mi da duboko u sebi spoznam pravu mudrost.

⁷ Od greha me isopom očisti, da budem čist,
operi me, da od snega budem belji.
⁸ Daj mi da čujem radost i veselje,
da se obraduju kosti koje si slomio.
⁹ Odvrati lice svoje od greha mojih,
izbriši sve prestupe moje.

51:5 Moguće je da ovaj stih ide sa stihovima 1-4. Ovo nije opravdanje, nego strašna realnost palog ljudskog stanja (up. 1. Mojs 8:21; 1. Car 8:46; Jov 14:1-4; 15:14; 25:4; Ps 58:3; Pri 20:9; Isa 48:8; Rim 3:9-18,23; Ef 2:3; svi ovi stihovi govore o stvarnosti ljudskog pada iz 1. Mojs 3. Istina je da većina rabina smatra da je poreklo greha opisano u 1. Mojs 6. Apostol Pavle je novozavetni autor koji se fokusira na 1. Mojs 3 kao izvor greha i njegovih posledica).

Za mene je teološko pitanje grešnost dece pre uzrasta moralne odgovornosti. Kalvinizam je naglašavao potpunu pokvarenost čovečanstva, u svim oblastima, od rođenja do smrti. Meni je bliži koncept informisane ljudske volje. To znači da dete ne krši Božji zakon sve dok nije svesno da to radi! Greh podrazumeva svesnu pobunu! Mi smo grešnici u Adamu/Evi (up. Rim 5:12-21) i mi odabiremo da grešimo. Oboje je istina!

51:6-9 Psalmist moli Boga da ga vrati na njegovo nekadašnje mesto/stanje zajedništva. On priznaje svoj greh (51:3-4) i traži oprostaj (51:1-2). Ova strofa to ponavlja.

1. priznaje svoje grehe
 - a. stih 5
 - b. dva IMPERATIVA
 - (1) odvrati lice svoje od greha mojih – BDB 711, KB 771, *Hiphil* IMPERATIV
 - (2) izbriši sve prestupe moje – isto kao stih 1 (u Ps 139:16 se takođe spominje Božja knjiga, vidite sledeće beleške o „tajnosti”)
2. želi oprostaj
 - a. Bog želi „istinu duboko u njemu” (BDB 711, vidite upotrebu reči „tajnost” [BDB 712] u Ps 139:15)
 - b. Bože molitve otkrij tu istinu
 - c. molitveni zahtevi (6 IMPERFEKATA)
 - (1) očisti me – BDB 306, KB 305, *Piel* IMPERFEKAT
 - (2) da budem čist – BDB 372, KB 369, *Qal* IMPERFEKAT (tj. rezultat čišćenja)
 - (3) operi me – BDB 460, KB 459, *Piel* IMPERFEKAT
 - (4) da od snega budem belji – BDB 526, KB 517, *Hiphil* IMPERFEKAT (tj. rezultat pranja, up. Isa 1:18)
 - (5) daj mi da čujem radost (BDB 965) i veselje (BDB 970) – BDB 1033, KB 1570, *Hiphil* IMPERFEKAT
 - (6) da se obraduju kosti – BDB 162, KB 189, *Qal* IMPERFEKAT („slomljene kosti” su bile starozavetni idiom za božansku kaznu, up. Isa 38:13; Plač 3:4)

Psalmist duboko želi da intimno zajedništvo koje je imao sa Bogom i koje je oštećeno njegovih grehom, bude obnovljeno Božjom ljubavlju i milošću.

51:6 „ti si srećan” Ovaj GLAGOL (BDB 342, KB 339, *Qal* PERFEKAT) je upotrebljen u stihu 6 za ono što čini Boga „srećnim” (tj. duboka unutrašnja istina) i u 51:16 za ono za šta on ne mari (*Qal* IMPERFEKAT, tj. odrađene žrtve ili žrtve za namerno počinjen greh).

51:7 „isopom” Mala pustinjska biljka (BDB 23) od koje se pravio buket za škropljenje tečnostima tokom ritualnih ceremonija.

1. krv pashalnog jagnjeta na pragovima kuća – 2. Mojs 12:21-22
2. ceremonija čišćenja gubavca – 3. Mojs 14:4,6 (za zaražene kuće, 3. Mojs 14:19,51,52)

3. povezano sa ritualom spaljivanja junice (tj. pepeo pročišćenja) – 4. Mojs 19:6,18
4. povezano sa Mojsijevim škropljenjem knjige zakona – Jev 9:19, up. 2. Mojs 24:6-8

NSP: PSALAM 51:10-13

**¹⁰ Stvori u meni, Bože, čisto srce,
i stavi u mene duh nov, duh postojan.**
**¹¹ Nemoj me odbaciti od lica svoga,
i Sveti Duh svoj nemoj uzeti od mene.**
**¹² Vрати mi radost spasenja svoga,
i probudi u meni želju da vršim volju tvoju.**
**¹³ Poučiću prestupnike putevima tvojim,
da se grešnici tebi vrate.**

51:10-13 Ova strofa takođe sadrži nekoliko molitvenih zahteva (IMPERATIVA, JUSIVA) koji pozivaju na obnovu lične vere. Ovo je suvereni čin samog Boga, ali sam psalmist mora biti lično prisutan da bi se taj čin ostvario.

1. stvori u meni čisto srce – BDB 135, KB 153, *Qal* IMPERATIV, up. Jez 36:26-27; on želi čudo ili ponovno stvaranje (*bara se* koristi samo za Boga, 1. Mojs 1:1)
2. stavi u mene duh nov, duh postojan – BDB 293, KB 293, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 78:37
3. nemoj me odbaciti od lica svoga – BDB 1020, KB 1527, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. 2. Car 13:23 i negacija u 2. Car 24:20; Jer 7:15
4. Sveti Duh svoj nemoj uzeti od mene – BDB 542, KB 534, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Isa 63:10,11; Jez 36:26-27
5. vrati mi radost spasenja svoga – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV
6. probudi u meni želju da vršim volju tvoju – BDB 701, KB 759, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu u skladu sa #3,4

Primetite da je naglasak na unutrašnjem, ličnom aspektu vere (tj. Isa 26:9). Rezultati ove duhovne obnove su

1. poučiću prestupnike putevima tvojim – BDB 540, KB 531, *Piel* KOHORTATIV; primetite da pre toga osoba mora steći zajedništvo sa Bogom i znanje o Bogu, up. Jez 7:10
2. da se grešnici tebi vrate (doslovno „vrate nazad”) – isti GLAGOL kao u 51:12a, „vratiti”, ali kao *Qal* IMPERFEKAT

51:10 „srce” Vidite posebnu temu kod Ps 4:7. Zbog toga što je čovečanstvo stvoreno na jedinstven način, po Božjoj slici i obličju (up. 1. Mojs 1:26-27) i zbog toga što je čoveka oblikovao sam Bog (1. Mojs 2:7), on je

1. fizičko biće, kao i druge životinje na ovoj planeti (up. *nephesh*)
2. duhovno biće, jedinstveno sačinjeno za zajedništvo sa Bogom; za ovaj duhovni aspekt se koristi nekoliko metafora/analogija/termina
 - a. srce, tj. Ps 36:1; 39:3; 55:4; 109:22
 - b. bubrezi/utroba, tj. Ps 22:14; Jer 4:19; 31:20; Plač 1:20; 2:11
 - c. duh, tj. Isa 57:16; Zah 12:1
 - d. misli, Ps 94:19

▣ „duh” Ovaj termin (BDB 924) je nekoliko puta upotrebljen u ovom Psalmu.

1. „duh postojan”, 51:10
2. „Sveti Duh svoj”, 51:11
3. „probudi u meni želju” (NASB: „duh koji želi”), 51:12
4. „duh ponizan”, 51:17

POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI

- I. Stari zavet (*ruah*, BDB 924, KB 1197; vidite POSEBNA TEMA: DAH, VETAR, DUH [SZ])
 - A. Dela monoteističnog Boga (tj. Duh, oko 90 puta upotrebljen u SZ)
 1. pozitivno, 1. Mojs 1:2
 2. negativno, 1. Sam 16:14-16,23; 1. Car 22:21-22; Isa 29:10
 - B. Od Boga data životna sila u ljudima (tj. Božji dah, up. 1. Mojs 2:7)
 - C. Septuaginta koristi reč *pneuma* kao prevod za *ruah* (oko 100 puta u LXX)
 - D. U kasnijim rabinskim tekstovima, apokaliptičnim tekstovima i Svicima s Mrtvog mora, pod uticajem zoroastrijanizma, *pneuma* se koristi za anđele i demone
- II. Grčki termini
 - A. *pneō*, duvati
 - B. *pnoē*, vetar, dah
 - C. *pneuma*, duh, vetar
 - D. *pneumatikos*, koji se tiče duha
 - E. *pneumatikōs*, duhovno
- III. Grčka filozofska pozadina (*pneuma*)
 - A. Aristotel je koristio ovaj termin za životnu silu koja se razvija od rođenja do postizanja samodiscipline.
 - B. Stoici su ga koristili ka sinonim za *psuchē*, (duša), čak i za *nous* (um) u smislu pet fizičkih čula i ljudskog intelekta.
 - C. U grčkoj misli je ovaj termin postao ekvivalent za božansko delovanje (tj. divinaciju, magiju, okultizam, prorokovanje, itd.).
- IV. Novi zavet (*pneuma*; vidite POSEBNA TEMA: DUH U NZ)
 - A. Božje posebno prisustvo, moć i osposobljivanje
 - B. Duh je povezan sa Božjim delovanjem u crkvi (pre svega u Jovanovom Evanđelju)
 1. proroštva
 2. čuda
 3. smelost za objavljivanje evanđelja
 4. mudrost (tj. evanđelja)
 5. radost
 6. dolazak novog doba
 7. obraćenje (tj. privlačenje i prebivanje)
 8. hristolikost
 9. posebni darovi službe
 10. molitva za vernike

Duh budi želju čovečanstva prema zajedništvu sa Bogom, za koje su oni stvoreni. Ovo zajedništvo je omogućeno delom i ličnošću Isusa, Božjeg Mesije (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA). Novo duhovno buđenje vodi ka hristolikom življenju, služenju i verovanju.

- C. Može se shvatiti kao duhovni kontinuum na čijem jednom kraju je Sveti Duh, a na drugom čovečanstvo kao fizičko biće na ovoj planeti, ali i duhovno biće nalik Bogu.
- D. Pavle je novozavetni autor koji razvija teologiju Duha/duha.
 1. Pavle koristi Duh nasuprot telu (tj. grešnoj prirodi)
 2. Pavle koristi duh nasuprot fizičkom
 3. Pavle koristi Duh/duh nasuprot ljudskom razmišljanju, znanju i postojanju
- E. Neki primeri iz 1. Korinćanima
 1. Sveti Duh, 1. Kor 12:3
 2. Božja moć i mudrost se prenose preko Svetog Duha, 1. Kor 2:4-5
 3. Božja dela u verniku
 - a. novi pogled na svet, 1. Kor 2:12; 14:14,32
 - b. novi hram, 1. Kor 3:16; 6:19-20
 - c. novi život (tj. moralnost), 1. Kor 6:9-11

- d. novi život čiji simbol je krštenje, 1. Kor 12:13
 - e. združivanje sa Bogom (tj. obraćenje), 1. Kor 6:17
 - f. Božja, a ne svetovna mudrost, 1. Kor 2:12-15; 14:14,32,37
 - g. duhovni darovi svakog vernika za službu, 1. Kor 12 i 14
 - 4. duhovno nasuprot fizičkom, 1. Kor 9:11; 10:3; 15:44
 - 5. duhovna oblast nasuprot fizičkoj oblasti, 1. Kor 2:11; 5:5; 7:34; 15:45; 16:18
 - 6. način za opisivanje ljudskog duhovnog/unutrašnjeg života kao odvojenog od života fizičkog tela, 1. Kor 7:34
- F. Ljudi su stvoreni da žive u dva sveta (tj. fizičkom i duhovnom). Čovečanstvo je izbačeno iz intimnog odnosa sa Bogom (1. Mojs 3). Kroz Hristov život, učenje, smrt, vaskrsenje i obećan povratak, Duh privlači pale ljude da veruju u evanđelje (tj. Jn 6:44,65), čime se oni vraćaju u zajedništvo sa Bogom. Duh je taj ličan deo Trojstva koji simboliše Novo doba pravednosti. Duh je izvršilac Boga Oca i zastupnik Sina u ovom „dodu“ (vidite POSEBNA TEMA: ISUS I DUH). Ovde se javlja problem zato što je novo doba započelo dok još uvek traje staro doba grešne pobune. Duh transformiše staro u novo, čak i dok oba postoje.

51:11b Mnogi tumači veruju da je ovaj poetski red referenca na 1. Sam 11:6; 16:14; 18:12, gde je Duh prvobitno bio sa Saulom, ali nakon što je Saul ponavljao svoje grehove, Duh ga je napustio i otišao kod Davida.

Moja denominacija je koristila ovaj Psalam, posebno 12. stih, kao dokaz da niko ne može izgubiti svoje spasenje, zbog toga što piše: „vрати mi radost spasenja svoga“. Međutim, Saulov duhovni status nije siguran. Želim da vam makar ponudim moje shvatanje sledećih tema time što ću vas

1. uputiti na POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA kod Ps 26:8-12
2. uputiti na POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST kod Ps 7:12
3. uneti sledeću temu, POSEBNA TEMA: SIGURNOST (vidite ispod)

POSEBNA TEMA: SIGURNOST

- A. Mogu li hrišćani znati da su spaseni (up. 1. Jn 5:13)? Prva Jovanova sadrži tri testa ili dokaza.
 1. doktrinarni (uverenja, 1. Jn 5:1,5,10; 2:18-25; 4:1-6,14-16; 5:11-12)
 2. životni stil (poslušnost. 1. Jn 5:2-3; 2:3-6; 3:1-10; 5:18)
 3. društveni (ljubav, 1. Jn 5:2-3; 2:7-11; 3:11-18; 4:7-12, 16-21)
- B. Sigurnost je postala denominacijsko pitanje.
 1. Žan Kalvin (John Calvin) je zasnovao sigurnost na Božjem odabiru. On je rekao da nikada ne možemo biti sigurni tokom ovog života.
 2. Džon Vesli (John Wesley) zasniva sigurnost na religijskom iskustvu. On je verovao da svi imamo sposobnost da u svom životu izbegnemo svestan greh.
 3. Rimokatolici i Hristova crkva zasnivaju sigurnost na autoritetu crkve. Možemo imati sigurnost ukoliko pripadamo pravoj grupi.
 4. Evanđelisti uglavnom zasnivaju sigurnost na biblijskim obećanjima koja su povezana sa plodovima Duha u životu vernika (up. Gal 5:22-23).
- C. Mislim da je primarna sigurnost palog čovečanstva povezana sa karakterom Trojedinog Boga.
 1. Ljubav Boga Oca
 - a. Jn 3:16; 10:28-29
 - b. Rim 8:31-39
 - c. Ef 2:5,8-9
 - d. Fil 1:6
 - e. 1. Pt 1:3-5
 - f. 1. Jn 4:7-21
 2. Dela Boga Sina
 - a. smrt umesto nas
 - 1) Dap 2:23

- 2) Rim 5:6-11
 - 3) 2. Kor 5:21
 - 4) 1. Jn 2:2; 4:9-10
 - b. molitva prvosveštenika (Jn 17:12)
 - c. neprekidno zastupanje
 - 1) Rim 8:34
 - 2) Jev 7:25
 - 3) 1. Jn 2:1
 - 3. Služba Boga Duha
 - a. prizivanje (Jn 6:44,65)
 - b. stavljanje pečata
 - 1) 2. Kor 1:22; 5:5
 - 2) Ef 1:13-14; 4:3
 - c. svedočenje
 - 1) Rim 8:16-17
 - 2) 1. Jn 5:7-13
 - D. Međutim, ljudi moraju odgovoriti na Božju saveznu ponudu (i inicijalno i neprekidno).
 - 1. vernici se moraju okrenuti od greha (pokajanje) ka Bogu kroz Isusa (vera)
 - a. Mk 1:15
 - b. Dap 3:16,19; 20:21
 - 2. vernici moraju prihvatiti Božju ponudu u Hristu (vidite POSEBNA TEMA: ŠTA ZNAČI „PRIMITI“, „VEROVATI“, „OBJAVITI/PRIZNATI“, „PRIZVATI“?)
 - a. Jn 1:12; 3:16
 - b. Rim 5:1 (i po analogiji 10:9-13)
 - c. Ef 2:5,8-9
 - 3. vernici moraju nastaviti život u veri (vidite POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST)
 - a. Mk 13:13
 - b. 1. Kor 15:2
 - c. Gal 6:9
 - d. Jev 3:14
 - e. 2. Pt 1:10
 - f. Juda stihovi 20-21
 - g. Otk 2:2-3,7,10,17,19,25-26; 3:5,10,11,21
 - E. Sigurnost je teška zato što
 - 1. često vernici traže određena iskustva koja nisu obećana u Bibliji
 - 2. često vernici ne shvataju evanđelje u potpunosti
 - 3. često vernici nastavljaju da svesno greše (up. 1. Kor 3:10-15; 9:27; 1. Tim 1:19-20; 2. Tim 4:10; 2. Pt 1:8-11)
 - 4. određeni tipovi ličnosti (npr. perfekcionista) ne mogu shvatiti Božje bezuslovno prihvatanje i ljubav
 - 5. u Bibliji imamo primere lažnih priznanja (up. Mt 13:3-23; 7:21-23; Mk 4:14-20; 2. Pt 2:19-20; 1. Jn 2:18-19)
- Vidite POSEBNA TEMA: HRIŠĆANSKA SIGURNOST za drugačiji prikaz ove doktrine.

▣ „Sveti Duh svoj” U SZ se reč „Duh” najčešće koristi za Božju silu (tj. 1. Mojs 1:2), ne kao odvojena ličnost (ali vidite Isa 63:10-11). Međutim, ovaj koncept ličnosti Duha se razvija u NZ. Dve posebne teme razjašnjavaju ovo pitanje.

POSEBNA TEMA: DUH SVETI KAO LIČNOST

„Duh Božji“ (tj. *ruach*) je u SZ predstavljen kao sila koja ostvaruje Gospodnji (YHWH) plan, ali se retko nagoveštava Njegova ličnost (tj. starozavetni monoteizam, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

Međutim, u NZ je u potpunosti otkrivena ličnost Duha:

1. možemo ga huliti (up. Mt 12:31; Mk 3:29)
2. On poučava (up. Lk 12:12; Jn 14:26)
3. On svedoči (up. Jn 15:26)
4. On uverava, vodi (up. Jn 16:7-15)
5. Za Njega se kaže „On“ (tj. *hos*, up. Ef 1:14)
6. možemo ga žalostiti (up. Ef 4:30)
7. možemo ga gasiti (up. 1. Sol 5:19)
8. možemo mu se odupirati (up. Dap 7:51)
9. On teši vernike (up. Jn 14:26; 15:26; 16:7)
10. On proslavlja Sina (up. Jn 16:14)

Tekstovi o Trojstvu (ovde su navedena tri od mnogih, vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO) govore o tri ličnosti.

1. Mt 28:19
2. 2. Kor 13:14
3. 1. Pt 1:2

Iako je grčka reč za „duh“ (*pneuma*) srednjeg roda, NZ često koristi zamenice u muškom rodu kada govori o Duhu (up. Jn 16:8,13-14).

Duh je povezan sa ljudskim delima.

1. Dap 15:28
2. Rim 8:26
3. 1. Kor 12:11
4. Ef 4:30

Na samom početku Dela, naglašena je uloga Duha (kao i u Jovanovom Evanđelju). Pedesetnica nije bila početak delovanja Duha, nego novo poglavlje. Isus je oduvek imao Duha. Njegovo krštenje nije bilo početak delovanja Duha, nego novo poglavlje. Duh je delotvorno sredstvo za sprovođenje Očevog plana obnove celog čovečanstva po Njegovom obličju (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA)!

POSEBNA TEMA: TROJSTVO

Primitite delovanje sve tri ličnosti Trojstva u objedinjenim kontekstima. Tertulijan je prvi skovao termin „Trojstvo“, on nije biblijska reč, ali je koncept sveprisutan.

A. Evanđelja

1. Mt 3:16-17; 28:19 (i paralele)
2. Jn 14:26

B. Dela – Dap 2:32-33, 38-39

C. Pavle

1. Rim 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
2. 1. Kor 2:8-10; 12:4-6
3. 2. Kor 1:21-22; 13:14
4. Gal 4:4-6
5. Ef. 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
6. 1. Sol 1:2-5
7. 2. Sol 2:13
8. Titu 3:4-6

D. Petar – 1. Pt 1:2

E. Juda – stihovi 20-21

Pluralitet u Bogu je naznačen u SZ.

A. Upotreba množine za Boga

1. ime *Elohim* je u množini (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA), ali kada se koristi za Boga uvek ima glagol u jedini

2. „mi“ u 1. Mojs 1:26-27; 3:22; 11:7

B. „Gospodnji Anđeo“ (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJI ANĐEO) bio je vidljivi božanski predstavnik

1. 1. Mojs 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16

2. 2. Mojs 3:2,4; 13:21; 14:19

3. Sud 2:1; 6:22-23; 13:3-22

4. Zah 3:1-2

C. Bog i Njegov Duh su odvojeni, 1. Mojs 1:1-2; Ps 104:30; Isa 63:9-11; Jezek 37:13-14

D. Gospod (YHWH) i Mesija (*Adon*) su odvojeni, Ps 45:6-7; 110:1; Zah 2:8-11; 10:9-12

E. Mesija i Duh su odvojeni, Zah 12:10

F. Sve tri ličnosti se spominju u Isa 48:16; 61:1

Isusova božanska priroda i ličnost Duha su predstavljali probleme ranim, strogim, monoteističnim vernicima (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

1. Tertulijan – podredio je Sina Ocu

2. Origen – podredio je božansku prirodu Sina i Duha

3. Atije – poricao je božansko poreklo Sina i Duha

4. Monarhijanstvo – verovalo je u sukcesivnu hronološku manifestaciju jednog Boga kao Oca, zatim kao Sina, a zatim Duha

Trojstvo je istorijski razvijena formulacija na osnovu biblijskog materijala.

1. Isusovu punu božansku prirodu, ravnopravnu sa Ocem, potvrdio je Prvi vaseljenski sabor, 325. g.n.e. (up. Jn 1:1; Fil 2:6; Titu 2:13)

2. punu ličnost Duha, ravnopravnu Ocu i Sinu potvrdio je Carigradski sabor, 381. g.n.e.

3. doktrina Trojstva je potpuno izražena u Avgustinovom delu *O Trojstvu (De Trinitate)*

Ovo je prava misterija. Ali NZ potvrđuje jednu božansku suštinu (monoteizam) sa tri večne lične manifestacije (Otac, Sin i Duh).

NSP: PSALAM 51:14-17

¹⁴ Izbavi me od krivice za krv, Bože, Bože spasenja moga, da bi jezik moj radosno objavljivao pravednost tvoju.

¹⁵ Gospode, otvori usne moje, da bi usta moja objavljivala hvalu tvoju.

¹⁶ Da si žrtvu hteo, ja bih ti je prineo, ali za žrtve paljenice ti ne mariš.

¹⁷ Žrtva mila Bogu je duh ponizan. Srce slomljeno i skrhan, Bože, ti ne prezireš.

51:14-17 Ova strofa nastavlja misao

1. izbavi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV, psalmist je grešan i potreban mu je oproštaj. Moguće je da se 14. stih odnosi na Davidovo ubistvo Urije (doslovno „krvi“, BDB 196, odnosi se na „krivicu za krv“, tj. „ubistvo nevine osobe“).

2. „poučiću prestupnike“ (BDB 540, KB 531, *Piel* KOHORTATIV) iz stiha 13a je objašnjeno/definisano

a. da bi jezik moj radosno objavljivao (David je bio pevač) pravednost tvoju (ovaj ključni termin [BDB 842] u suštini znači standard, lenjir, prava ivica. Sve reči za „greh“ označavaju odstupanje od standarda; u ovom kontekstu ovaj termin ima konotaciju „opravdanja“ ili „ispravnih dela“, up. Ps 71:2,15; vidite posebnu temu kod Ps 1:5).

(1) otvori usne moje

(2) da bi usta moja objavljivala hvalu tvoju

Nova misao je započeta u 51:16-17. U 3. Mojs 1-7 nije navedena ni jedna žrtva za nameran, planiran greh (up. 3. Mojs 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14; 4. Mojs 15:27-28). Da je postojala, on bi je učinio (BDB 678, KB 733, *Qal* KOHORTATIV), ali nije postojala, te se on prepušta Božjoj milosti. On veruje da

Bog neće prezreti (dva *Niphal* PARTICIPA)

1. srce slomljeno zbog greha (BDB 990, up. Ps 34:19; Isa 61:1; Jer 23:9)
2. skrhanu srce (BDB 194, up. Isa 57:15)

Ovo se odnosi na vernika kao iz Rim 12:1-2. Pokajanje utiče na Boga (up. Ps 34:18)!

51:15

SSP, NSP, NRP, DK Gospode

MT koristi reč *Adon*, ne *Jahve* (YHWH). Savezno ime za izraelskog Boga se u drugoj knjizi Psaltira ne koristi toliko često kao u prvoj. Neki proučavaoci smatraju da je urednik druge knjige na mnogim mestima promenio naziv *Jahve* (YHWH) u *Elohim*.

NSP: PSALAM 51:18-19

¹⁸ U milosti svojoj čini dobro Sionu;

podigni zidove jerusalimske.

¹⁹ Tada će ti biti mile žrtve pravednosti,

žrtve paljenice, cele žrtve.

Tada će se na oltaru tvome junci prinositi.

51:18-19 Psalam završava sa naizgled nepovezanim mislima. Neočekivano, individualna molitva postaje narodna molitva za Božji blagoslov („čini dobro”, BDB 405, KB 408, *Hiphil* IMPERATIV) za Jerusalim. Molitva ukazuje na to da je Jerusalim bio u nevolji.

1. podigni zidove jerusalimske
2. obnovi njegov sistem žrtvovanja

Mnogi tumači koriste 16. stih za odbacivanje prinošenja žrtava, ali se zbog 51:23 čini da je tačnije to tumačiti kao naglašavanje razlike između „namernog” i „nenamernog” greha.

Takođe, ne postoji period u Davidovom životu na koji bi se ovi stihovi mogli primeniti. Ne postoje pismeni dolazi da su oni dodani nakon pisanja Psalma ili sastavljanja Psaltira.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Psalmist daje dva razloga zbog kojih Bog treba da bude milostiv prema njemu. Koji su to razlozi i zašto su oni značajni?
2. Navedite različite reči koje su upotrebljene u ovom Psalmu da se opiše oproštaj.
3. Svojim rečima objasnite 4. stih.
4. Šta 5. stih znači u starozavetnim okruženju?
5. Da li Bog grešnicima oduzima Svetog Duha?
6. Objasnite odnos između stihova 16-17 i stiha 19. Objasnite razliku između „namernog greha” i „nenamernog greha” u odnosu na sistem žrtvovanja.
7. Kako su stihovi 18-19 povezani sa ostatkom Psalma?

PSALAM 52

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ispraznost hvalisave pokvarenosti <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Maskil, kad je došao Doik Edomac i javio Saulu da je David došao u Ahimelehovu kuću. 52:1-4	Kraj zlih i mir pobožnih 52:1-4	Skori Božji sud za tiranina 52:1-4	Božji sud i milost 52:1-4	Sudbina cinika 52:1-2 52:3-4 52:5 52:6-7 52:8 52:9
52:5-7	52:5-7	52:5-7	52:5-7	
52:8-9	52:8-9	52:8-9	52:8-9	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Primetite da se ovaj Psalam obraća zlim ljudima (upotreba KOLEKTIVNE JEDNINE). Većina Psalama se obraća Bogu.
- B. Ovaj Psalam je niz strofa koje upoređuju stanje zlih i bezbednost pravednih.
- C. Primetite da je govor ove dve grupe ono što otkriva njihova srca (motive, up. Mt 12:34-37).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 52:1-4

¹ Zašto se zlom hvališ, silniče?

Dobrota Božja traje po ceo dan.

² Nevolje smišlja jezik tvoj,
poput britve je naoštren, i prevaru čini.
³ Više voliš zlo nego dobro,
laž više nego reč pravednu.
⁴ Voliš sve reči rušilačke, jeziče prevarni.

52:1 Ovo je antitetičan paralelizam. Ceo Psalam upoređuje zle i pravedne (JPSOA). Pešita preokreće verziju iz MT i završava sa „protiv nevinih ceo dan”.

U LXX se ceo stih odnosi na „zle”. Drugi red glasi „o bezakonju ceo dan”. Drugi red je sarkastičan u AB (str. 11), „o, ti koji si posvećen Bogu (*El*)”.

▣ „**hvališ**” Ovaj GLAGOL (BDB 237, KB 248, *Hiphil* IMPERFEKAT) u *Hiphil* obliku se često koristi za samohvalisanje (up. 1. Car 20:11; Ps 49:6; Pri 20:14; 27:1; Jer 49:4). U Jer 9:23-24 termin ima i negativan (lažno hvalisanje) i pozitivan (hvaljenje za koje postoji razlog) aspekt.

▣ „**silniče**” Ovo je jedan od tri VOKATIVA koji se koriste da opišu zle ljude.

1. silniče – BDB 150, oni se silno hvale oko svog greha, ovo je oštar sarkazam
2. prevaru čini (NASB: ti koji prevaru činiš) – BDB 793 I KONSTRUKT BDB 941 I
3. jeziče prevarni – BDB 546 KONSTRUKT 941; nije isti koren kao #2, ali je veoma blizak (tj. personifikovan zao govor)

▣ „**Dobrota**” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

▣ „**po ceo dan**” Ovo označava dug period vremena (tj. doveka/zauvek). U ovom Psalamu se nekoliko puta ponavlja ideja „večnosti”.

1. Božja kazna – stih 5a
2. uzdanje pravednika u Božju milost – 52:8b
3. njegovo hvaljenje Boga – 52:9a

52:2 Ne smemo zaboraviti da su reči važne. One mogu blagosloviti ili prokleti (up. Jak 3:1-12). Reči imaju moć (up. stih 4). Odgovaraćemo pred Bogom za svoje reči (up. Mt 12:34-37). Govor otkriva srce.

POSEBNA TEMA: LJUDSKI GOVOR

I. UVODNE MISLI IZ PRIČA

- A. Jezik je deo Božjeg lika u čovečanstvu (tj. Bog je tvorevinu rečima doveo u postojanje i Bog se obraća svojoj ljudskoj tvorevini). On je suštinski deo naše individualnosti.
- B. Ljudski govor nam omogućava da drugima prenesemo šta mislimo o životu. Dakle, on otkriva našu stvarnu prirodu (Pri 18:2; 4:23,20-27). Govor je nepogrešivi pokazatelj ličnosti (Pri 23:7).
- C. Mi smo društvena bića. Važno nam je prihvatanje i potvrda. Oni su nam potrebni od Boga i od drugih ljudi. Reči imaju moć da ispune ove potrebe i na pozitivan (Pri 17:10) i na negativan (Pri 12:18) način.
- D. Ljudski govor ima ogromnu moć (Pri 18:20-21) — moć da blagoslovi i isceli (Pri 10:11,21) i moć da prokune i uništi (Pri 11:9).
- E. U ovoj oblasti, mi žanjemo ono što smo posejali (Pri 12:14).

II. PRINCIPI IZ PRIČA

- A. Negativan i destruktivan potencijal ljudskog govora
 1. reči zlih (1:11-19; 10:6; 11:9,11; 12:2-6)
 2. reči preljubnice (5:2-5; 6:24-35; 7:5 i dalje; 9:13-18; 22:14)
 3. reči lažova (6:12-15,19; 10:18; 12:17-19,22; 14:5,25; 17:4; 19:5,9,28; 21:28; 24:28; 25:18; 26:23-28)

4. reči bezumnika (10:10,14; 14:3; 15:14; 18:6-8)
5. reči lažnog svedoka (6:19; 12:17; 19:5,9,28; 21:28; 24:28; 25:18)
6. reči klevete (6:14,19; 11:13; 16:27-28; 20:19; 25:23; 26:20)
7. prebrzo izgovorene reči (6:1-5; 12:18; 20:25; 29:20)
8. laskave reči (29:5)
9. previše reči (10:14,19,23; 11:13; 13:3,16; 14:23; 15:2; 17:27-28; 18:2; 21:23; 29:20)
10. prevrtljive reči (17:20; 19:1)

B. pozitivan, isceljujuć i izgrađujući potencijal ljudskog govora

1. reči pravednih (10:11,20-21,31-32; 12:14; 13:2; 15:23; 16:13; 18:20)
2. reči razumnih (10:13; 11:12)
3. reči znanja (15:1,4,7,8; 20:15)
4. isceljujuće reči (15:4)
5. reči nežnog odgovora (15:1,4,18,23; 16:1; 25:15)
6. reči prijatnog odgovora (12:25; 15:26,30; 16:24)
7. reči zakona (22:17-21)

III. OBRAZAC IZ SZ SE NASTAVLJA I U NZ

- A. Ljudski govor nam omogućava da drugima prenesemo svoje misli o životu; stoga on otkriva našu stvarnu prirodu (Mt 12:33-37; 15:1-20; Mk 7:2-23).
- B. Mi smo društvena bića. Važno nam je prihvatanje i potvrda. Oni su nam potrebni od Boga i od drugih ljudi. Reči imaju moć da ispune ove potrebe i na pozitivan (2. Tim 3:15-17) i na negativan (Jak 3:2-12) način.
- C. Ljudski govor ima ogromnu moć; moć da blagoslovi (Ef 4:29) i moć da prokune (Jak 3:9). Mi smo odgovorni za svoje reči (Mt 12:36-37; Jak 3:2-12).
- D. Biće nam suđeno po našim rečima (Mt 12:33-37; Lk 6:39-45), kao i po našim delima (Mt 25:31-46). Žanjemo ono što smo posejali (Gal 6:7).

52:3 Ovo su šokantni paralelni poetski redovi. Samo pomislite koliko daleko su pali ljudi napravljeni po Božjem liku i obličju! Postali su suprotnost onome za šta su napravljeni da budu!

Reč „voleti” (BDB 12) je dva puta upotrebljena na zapanjujuće načine.

1. oni više vole zlo nego dobro, stih 3
2. oni vole sve rušilačke reči, stih 4

SSP	nego da govoriš istinu
NSP, NRP	nego reč pravednu
DK	nego istinu govoriti

Postoje razni prevodi ovog izraza zato što je ovo neuobičajena upotreba reči „pravedan” (BDB 841). Obično se koristi upravo sa značenjem „pravedan” (up. Ps 23:3), ali ovde je upotrebljena u smislu „istinit” (up. Ps 58:1).

52:4 „rušilačke” Ova IMENICA (BDB 118 I) u suštini znači „progutati“ i koristi se da prikaže uništenje.

NSP: PSALAM 52:5-7

**⁵ Bog će te zauvek srušiti,
oboriće te i iščupaće te iz šatora tvoga,
iskoreniće te iz zemlje živih.**

**⁶ Pravednici će to gledati i uplašiće se,
smejaće mu se.**

**⁷ Takav čovek ne smatra Boga tvrđavom svojom,
već se uzda u veliko bogatstvo svoje,**

i zaklon nalazi u zlu koje čini.

52:5-7 Ova strofa poredi ono što će Bog učiniti zlima i odgovor pravednih.

1. Božja dela prema zlima će voditi ka njihovoj smrti.
 - a. Bog će te zauvek srušiti (doslovno „povući na dole”) – BDB 683, KB 736, *Qal* IMPERFEKAT
 - b. oboriće te – BDB 367, KB 363, *Qal* IMPERFEKAT; ovo je retka reč, upotrebljena samo ovde u Psalmima, ali primetite da se preostale tri upotrebe odnose na „stavljanje vatre na samog sebe”, up. Pri 6:27; 25:22; Isa 30:14)
 - c. iščupaće te iz šatora tvoga – BDB 650, KB 702, *Qal* IMPERFEKAT
 - d. iskoreniće te iz zemlje živih – BDB 1057, KB 1658, *Piel* PERFEKAT sa *waw*
2. Reakcija pravednih na Božju kaznu:
 - a. pravednici će to gledati – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKAT
 - b. uplašiće se (tj. pokajaće se zadivljeni) – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFEKAT
 - c. smejaće mu se – BDB 965, KB 1315, *Qal* IMPERFEKAT; Bog se smeje u Ps 2:40; 37:13; personifikovana mudrost se smeje u Pri 1:26; ovde se pravednici smeju kada Božja kazna sustigne one koji su ga odbacili i progonili ih. Oni se „smeju” u smislu da su „požnjeli ono što su posejali”. Pravda pobeđuje nepravdu!

52:5 Ovaj idiom „iščupaće te iz šatora tvoga” povezan je sa danima izraelskog nomadskog života u šatorima (nomadski i kasnije 2. Mojs). Istu ovu sliku možemo videti u

1. Saul – 1. Sam 13:2 (tj. svakog u svoj šator)
2. Sava – 2. Sam 20:1 (tj. vratite se u svoje šatore)
3. Jerovoam I – 1. Car 12:16; 2. Dne 10:16 (tj. otišli u svoje šatore)
4. Pavle – 2. Kor 5:1-10 (šator kao metafora za ljudsko telo)

▣ „**zauvek**” Koncept „zauvek/doveka” se spominje u tri reda Psalma.

1. Božja kazna je „zauvek”, stih 5 (BDB 664, up. Jov 4:20; 14:20; 20:7; 23:7; Ps 9:7)
2. Božji blagoslov je „doveka, u svu večnost”, 52:8
 - a. doveka – BDB 761 (vidite posebnu temu kod Ps 9:5)
 - b. u svu večnost – BDB 723 I (složenica od obe reči u Ps 9:5; 10:16; 21:4; 45:6,17; 48:14; 104:5; 119:44; 145:1,2,21)
3. verni sledbenici hvale Boga „doveka“, stih 9 – BDB 761

▣ „**iz zemlje živih**” Ovaj KONSTRUKT (BDB 75, BDB 313) je idiom za život (up. Jov 28:13; Ps 27:13; 116:9; 142:5; Isa 38:11; Jer 11:19). On je suprotan „zemlji mrtvih”, što je Šeol ili jama (vidite posebnu temu kod Ps 1:6).

▣ „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

52:7 Stih 7 je opis osobe koja se spominje u stihovima 1-4.

1. ne smatra Boga tvrđavom svojom
2. već se uzda u veliko bogatstvo svoje, up. Jov 31:24-28; Ps 49:6-9; Pri 11:28
3. zaklon nalazi u zlu koje čini

NSP: PSALAM 52:8-9

⁸ A ja ću biti kao maslina što se zeleni u domu Božjem.

Uzdam se u milost Božju doveka, u svu večnost.

⁹ Hvaliću te doveka zbog dela koja si učinio,

uzdaću se u ime tvoje, jer je to dobro, pred onima koji su ti verni.

52:8-9 Kao što stih 7 opisuje zlu osobu (tj. iskorenjenu), stih 8 opisuje pravednu osobu (tj. ukorenjenu).

1. ja ću biti kao maslina što se zeleni u domu Božjem, up. Ps 1:3; 92:12-14; 128:3; Jer 11:16; 17:5-8
2. uzdam se u milost Božju doveka, u svu večnost, up. Ps 13:5; ova milost je doveka, up. 52:16; zli se „uzda” u svoje bogatstvo
3. hvaliću te doveka – BDB 392. KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. uzdaću se u ime tvoje – BDB 875, KB 1082, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

52:9 „ime tvoje” Ono je opisano kao „dobro”. Vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12.

▣ „pred onima koji su ti verni” Moguće je da se ovo odnosi na

1. anđele
2. verne sledbenike u hramu (up. stih 8, „u domu Božjem”)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je neobično u ovom Psalmu?
2. Navedite različite VOKATIVE koji su upotrebljeni da opišu ili personifikuju zlog.
3. U stihovima 5-6 uporedite ono što će Bog učiniti zlima i ono što će učiniti pravednima.
4. Šta je to što zli rade što ih odvaja od Boga?
5. Ko su „oni koji su ti verni” iz stiha 9?

PSALAM 53*

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ludost i zloba <u>MT uvod</u> Upravitelju. „Bolest“. Poučna pesma. Davidov Maskil. 53:1-3	Ludost bezbožnih i obnova Izraela 53:1 53:2-3	Osuda ciničnog i nepravednog doba 53:1 53:2 53:3	Ljudska pokvarenost 53:1 53:2-3	Sudbina bezbožnih 53:1 53:2 53:3
53:4-6	53:4-5 53:6	53:4 53:5 53:6	53:4 53:5 53:6	53:4 53:5 53:6

*Ovaj Psalam je skoro potpun duplikat Psalma 14. Jedina razlika je to što je Gospodnje ime *Jahve* (YHWH) promenjeno u *Elohim*. Vidite beleške kod Psalma 14.

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

NSP: PSALAM 53:1-3

¹ Bezumnik govori u srcu svome: „Nema Gospoda“.

**Zlo čine, odvratna dela čine u nepravednosti svojoj;
nema nikog ko dobro čini.**

² **Gospod Bog s neba gleda sinove ljudske,
da vidi ima li koga da je razuman,
traži li ko njega.**

³ **Svi su zastranili, svi su se pokvarili,
nema nikog ko dobro čini, nema nijednog.**

NSP: PSALAM 53:4-6

⁴ **Zar niko od onih što zlo čine ništa naučio nije,
oni koji narod moj kao hleb proždiru?**

Gospoda ne prizivaju.

⁵ **Tada ih je veliki strah obuzeo, tamo gde straha nije bilo.**

**Jer će Bog rasuti kosti svih onih koji protiv tebe logor svoj podižu.
Ti ćeš ih sigurno posramiti, jer ih je Gospod odbacio.
⁶ O, kad bi sa Siona veličanstveno spasenje došlo Izraelu!
Kad Gospod vrati zarobljeni narod svoj,
veseliće se Jakov, radovaće se Izrael.**

Ovaj Psalam je skoro potpun duplikat Psalma 14. Jedina razlika je to što je Gospodnje ime *Jahve* (YHWH) promenjeno u *Elohim*. Vidite beleške kod Psalma 14.

PSALAM 54

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za odbranu od neprijatelja <u>MT uvod</u> Upravitelju, na žičanim instrumentima. Davidov Maskil, Kad su ljudi iz Zifa došli i rekli Saulu: „Zar se David ne krije kod nas?“	Odgovorena molitva za spas od protivnika	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Molitva za zaštitu od neprijatelja	Obraćanje Bogu, pravednom Sudiji
54:1-3	54:1-3	54:1-2 54:3	54:1-3	54:1-2 54:3
54:4-5	54:4-5	54:4-5	54:4-5	54:4-5
54:6-7	54:6-7	54:6-7	54:6-7	54:6-7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepuštiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 54:1-3

¹ Imenom svojim spasi me,
Bože, i silom svojom brani me na sudu.

² Čuj molitvu moju, Bože,
prigni uho rečima usta mojih.

³ Jer su se tuđinci podigli na mene,
i nasilnici koji traže dušu moju.
Nemaju oni Boga pred sobom.

54:1-3 Ova strofa pokazuje da je istorijsko okruženje lični napad, čini se od strane drugih pripadnika saveznog naroda. Primetite molitvene zahteve.

1. spasi me – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV
2. brani me (tj. pravedno mi sudi) – BDB 192, KB 220, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen između

tri IMPERATIVA i paralelan sa prvim. Ima ulogu ZAHTEVA u IMPERATIVU u skladu sa primerima iz ugaritske poezije (AB, str. 24). Označava „pravnu presudu”. Psalmist moli Boga za oslobađajuću presudu. Nepravедно je optužen.

3. čuj molitvu moju – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 17:6
4. prigni uho – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV u odnosu sinonimnog paralelizma sa #3, up. Ps 5:1; 55:1; 86:7

▣ „Bože” Ovo ime za Boga (*Elohim*) označava da On stvara, obezbeđuje i održava celokupan život na ovoj planeti (up. 1. Mojs 1:6, vidite posebnu temu kod Ps 1:1). Upotrebljeno je dva puta, 54:1a i 54:2a. Njegove paralele su

1. imenom svojim (up. posebna tema kod Ps 5:11-12)
2. silom svojom, up. 2. Dne 20:6

54:2 Psalmistini neprijatelji/protivnici su opisani u ovom stihu.

1. jer su se tuđinci (BDB 266 I, up. Ps 44:20; 109:11) podigli na mene, 54:3a. Ovo se najčešće koristi za druge pripadnike saveznog naroda.
2. nasilnici (BDB 792). Ovo se najčešće koristi za neprijatelje iz drugih naroda (tj. osvajače, up. Isa 13:11; Jez 28:7; 30:11; 31:12; 32:12)
3. nemaju oni Boga pred sobom; moguće je da se ovo odnosi na
 - a. bezbožne Izraelce, up. Ps 14:1; 36:1-4; 53:1
 - b. neznabošce (tj. neprijateljski narod)
4. u stihu 5 on za njih kaže (NASB prevod) „oni koji me čekaju u zasedi” (tj. kao radi ubistva)

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 54:4-5

⁴ **Gle, Bog je pomoćnik moj,**

Gospod je s onima koji podržavaju dušu moju.

⁵ **On će vratiti zlo neprijateljima mojim.**

U istini svojoj satri ih.

54:4-5 Kao što je psalmist opisao svoje neprijatelje u 3. stihu, u stihovima 4-5 on opisuje Boga i moli ga da deluje protiv njegovih neprijatelja.

1. Bog je pomoćnik moj – BDB 740, KB 810, *Qal* PARTICIP, up. Ps 27:9; 30:10; 37:40; 118:7
2. Gospod (*Adon*, BDB 10) je s onima koji podržavaju dušu moju (BDB 701, KB 759, *Qal* PARTICIP, up. Ps 37:17,24; 41:12; 51:12; 71:6; 145:14)
3. On će vratiti (BDB 996, KB 1427). MT koristi *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, ali mazoretski stručnjaci ukazuju da ga treba shvatiti (*Qere*) kao *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu.
4. psalmist moli Boga da satre (doslovno „ućutka”, BDB 856, KB 1035, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 143:12) njegove neprijatelje kao što su oni pokušavali da ućutkaju njega, up. Ps 18:4; 69:4; 73:27; 94:23; 101:5,8

54:5

SSP	svojom istinom
NSP, NRP	u istini svojoj
DK	istinom svojom

MT koristi reč „vernost” (BDB 54, vidite posebnu temu kod Ps 12:1). Čini se da je ovo povezano sa psalmistinim izjavama o Bogu iz 4. stiha.

NSP: PSALAM 54:6-7**⁶ Ja ću ti spremno prineti žrtvu.****Hvaliću, Gospode, ime tvoje, jer je to dobro.****⁷ Jer me je iz svake nevolje on izbavio,
i oko je moje likovalo nad neprijateljima mojim.**

54:6 Ova završna strofa (54:6-7) izražava psalmistino pouzdanje da će mu Gospod (*Jahve* (YHWH), stih 6) pomoći. Kada On to učini, psalmist će

1. prineti žrtvu – BDB 256, KB 261, *Qal* KOHORTATIV
2. hvaliti Njegovo ime – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV; „dobro” se odnosi na ime ili na hvaljenje Gospoda (YHWH), up. Ps 92:1

Ps 54:6 je jedan od retkih primera gde je savezno ime za Boga Izraela, *Jahve* (YHWH), upotrebljeno u drugoj knjizi Psaltira.

SSP	dragovoljnu
NSP, NRP	spremno
DK	rado

MT koristi PREDLOG i IMENICU (BDB 621). Ovo se može odnositi na

1. dobrovoljnost
2. ponudu iz slobodne volje

Prva opcija se najbolje uklapa.

54:7 „on” MT koristi „to”, što se odnosi na „ime tvoje” iz stiha 6 (up. JPSOA).

Ne samo da je Bog „izbavio” psalmistu (BDB 664, KIB 717, *Hiphil* PERFEKAT), nego njegovo „oko” vidi (BDB 906, KB 1157, *Qal* PERFEKAT) poraz njegovih neprijatelja (up. Ps 59:10; 92:11; 112:8; 118:7; kulturološki je ovo slično sa „smejaće mu se” iz Ps 52:6).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta znači „brani me”?
2. Ko su neprijatelji koji se spominju u stihovima 3 i 5?
3. Objasnite značaj „imena” (stihovi 1,6).

PSALAM 55

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za uništenje izdajnika <u>MT uvod</u> Upravitelju na žičanim instrumentima. Davidov Maskil. 55:1-3	Poverenje u Boga zbog izdaje prijatelja 55:1-3	Molitva za spas od ličnih neprijatelja 55:1-3	Molitva nekoga koga je izdao prijatelj 55:1-3	Molitva oklevetanog 55:1-2b 55:2c-3
55:4-8	55:4-8	55:4-8	55:4-9a	55:4-5 55:6-7 55:8-9b
55:9-11	55:9-11	55:9-11	55:9b-11	55:9c-10a 55:10b-11
55:12-15	55:12-14	55:12-15	55:12-15	55:12 55:13-14b 55:14c-15
55:16-21	55:15 55:16-19	55:16-19	55:16-19	55:16-17b 55:17c-18 55:19
55:22-23	55:20-21 55:22 55:23	55:20-21 55:22 55:23	55:20-21 55:22 55:23	55:20-21 55:22 55:23a-b 55:23c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 55:1-3

**¹ Prigni uho, Bože, molitvi mojoj,
nemoj se kriti kad te za milost molim.**

² Saslušaj me i usliši me.

Tumaram uznemiren od brige svoje, nemiru se odupreti ne mogu,

³ zbog glasa neprijatelja,

zbog pritiska zloga.

Jer zlo bacaju na mene,

i u gnevu svome mržnju gaje prema meni.

55:1-3 Ovaj Psalam, kao i mnogi u ovom delu, govori o ličnim napadima. Ovaj Psalam je posebno bolan zato što su oni koji ga napadaju njegovi prijatelji (up. stihovi 12-14).

Sadrži nekoliko ZAHTEVA u IMPERATIVU, jedan JUSIV, i dva KOHORTATIVA.

1. prigni uho – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 5:1; 17:1; 39:12; 49:1; 54:2, itd.
2. nemoj se kriti – BDB 761, KB 834, *Hithpael* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 10:1; Plač 3:56
3. saslušaj me – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 5:2; 10:17; 17:1; 61:1; 86:6; 142:6
4. usliši me – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 4:1; 13:3; 17:6; 38:15; 60:5; 69:13,16,17; 86:1, itd.
5. tumaram uznemiren – BDB 923, KB 1194, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
 - a. retka reč, upotrebljena samo četiri puta, samo ovde u mudrosnoj literaturi; njeno značenje nije poznato sa sigurnošću
 - b. moguće je prevesti ovu reč i kao „jaukati”, BDB 242, up. stih 18; 42:12; 43:5; 77:4; JPSOA
 - c. NKJV pokušava da spoji obe opcije u „jaukati (BDB 242) bučno” (BDB 223)
6. nemiru se odupreti ne mogu (doslovno „biti bučan”) – BDB 223, KB 242, *Hiphil* KOHORTATIV, up. LXX

Ps 55:4 nam daje razloge zbog kojih psalmist traži pomoć.

1. zbog glasa neprijatelja
2. zbog pritiska zloga
3. jer zlo bacaju (NET Biblija predlaže „pada kao kiša”, up. Ps 140:10) na mene
4. u gnevu svome mržnju gaje prema meni

NSP: PSALAM 55:4-8

⁴ Srce je moje u teškom bolu,
strahovi su me smrtni spopali.

⁵ Strah i drhtanje ulaze u mene,
jeza me obuzima.

⁶ Govorim: „O, kad bih kao golub krila imao!
Odleteo bih i počinak našao.

⁷ Odleteo bih daleko,
U pustinji bih se nastanio.

⁸ Pojurio bih na mesto utočišta svoga,
pred jakim vetrom, pred olujom.”

55:4-8 Ova strofa nam opisuje (hiperboličnim jezikom) kako se psalmist oseća zbog napada svojih neprijatelja.

1. srce je moje u teškom bolu – BDB 296, KB 297, *Qal* IMPERFEKAT, koren ove reči su bolovi pri porođaju
2. strahovi su me smrtni spopali – BDB 956, KB 709, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 18:4-5; 116:3
3. strah i drhtanje ulaze u mene – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT

4. jeza me obuzima – BDB 491, KB 487, *Piel* IMPERFEKAT sa *waw*, up. Isa 21:4; Jez 7:18
 Zbog ovih strahova, on govori šta bi želeo da učini da bi pobjegao od njih (figurativan jezik).
1. kad bih kao golub krila imao (doslovno „dao”) – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
 2. odleteo bih – BDB 733, KB 800, *Qal* KOHORTATIV
 3. počinak našao – BDB 1014, KB 1496, *Qal* KOHORTATIV
 4. odleteo bih daleko – BDB 934, KB 1221, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
 5. u pustinji bih se nastanio – BDB 533, KB 529, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
 6. pojurio bih na mesto utočišta svoga – BDB 301, KB 300, *Hiphil* KOHORTATIV
 - a. pred jakim vetrom – BDB 703 (samo ovde)
 - b. pred olujom – BDB 704

55:4 „Srce” Vidite posebnu temu kod Psalm 4:7.

▣ „strahovi su me smrtni spopali” (NASB: „strah od smrti”) Palo čovečanstvo se boji smrti (up. Ps 18:4-5; 116:3), ali Bog ima kontrolu nad njom i On će je poraziti (up. Isa 25:8; Os 13:14; 1. Kor 15:50-57; 2. Tim 1:10).

55:7 „Selah” Vidite belešku kod Psalm 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

55:8 „mesto utočišta” Ova IMENICA (BDB 812) upotrebljena je samo ovde i u Ps 18:2.

NSP: PSALAM 55:9-11

⁹ O Gospode, smeti i razdeli jezik njihov,
 jer sam video nasilje i svađu u gradu.

¹⁰ Danju i noću po zidinama njegovim kruže,
 u njemu su zlo i propast.

¹¹ Nevolje su u njemu,
 s trga njegovog tlačenje i prevara ne odlaze.

55:9-11 Ova strofa nastavlja molitvene zahteve iz stihova 1-2.

1. smeti (doslovno „progutaj”, tj. „uništi”) – BDB 118, KB 134, *Piel* IMPERATIV; moguće je koristiti koren ove reči i u smislu „smesti” ili „zbuniti”, up. Ps 107:27; Isa 3:12; 9:16; 19:3; 28:7
2. razdeli jezik njihov – BDB 811, KB 928, *Piel* IMPERATIV; moguće je da je ovo aluzija na 1. Mojs 11:1-9.

Oba ova zahteva su molitve da se spreči ostvarivanje planova i spletke psalmistinih neprijatelja. Izgleda da su oni pravili probleme u psalmistinom rodnom gradu (ako je to David, onda je grad Jerusalim). To su bili politički neprijatelji!

1. video sam nasilje u gradu
2. video sam svađu u gradu
3. danju i noću po zidinama njegovim kruže
4. u njemu je zlo
5. u njemu je propast
6. tlačenje ne odlazi sa njegovog trga (BDB 932)
7. prevara ne odlazi sa njegovog trga

Moguće je da su 4. Mojs 3; 4; 5 aluzija na stražare na zidovima. U tom slučaju su čuvari zlo i propast!

NSP: PSALAM 55:12-15

¹² Jer nije mi se rugao neprijatelj moj,
to bih podneo.

Nije se na mene oholo podigao onaj ko me silno mrzi,
od njega bih se sakrio.

¹³ Nego ti, smrtni čovek meni jednak,
prijatelj moj i drug moj.

¹⁴ Uživali smo u prijateljstvu bliskom,
u dom Božji s mnoštvom smo išli.

¹⁵ Propast neka na njih dođe!

Neka živi u grob siđu,
jer dok su boravili u tuđini zlo je bilo u njima.

55:12-15 Ova strofa pokazuje da psalmist poznaje one koji mu prave probleme.

1. nije mi se rugao neprijatelj moj – to bih podneo.
2. nije to neko ko se na mene oholo podigao (NASB prevod, up. Ps 35:26; 38:16; Jov 19:5) – od njega bih se sakrio.
3. nije to neko ko me silno mrzi – od njega bih se sakrio.
4. nego ti, smrtni čovek
 - a. meni jednak
 - b. prijatelj moj
 - c. drug moj
5. uživali smo u prijateljstvu bliskom
6. u dom Božji s mnoštvom smo išli

Psalmist reaguje na njihovu izdaju.

1. propast neka na njih dođe – *Qere*, BDB 674, KB 728, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao JUSIV
2. neka živi u grob siđu – BDB 432, KB 434, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; za „grob” (Šeol) vidite posebnu temu kod Ps 1:6.
3. Razlozi zbog kojih psalmist želi da oni budu kažnjeni:
 - a. jer dok su boravili u tuđini (BDB 158)
 - b. zlo je bilo u njima

Pošto #3 nije dobra paralela za #2, neki predlažu da se ispravi u „prebivalište”

- a. „sa strahom siđu usvoje grobove”
- b. „sa strahom siđu u jamu” (tj. „skladište” u zemlji)

55:14

SSP	među mnoštvom
NSP, NRP	s mnoštvom
DK	kroz sabor narodni

Ova hebrejska reč (BDB 921) je retka, samo tri puta je upotrebljena u SZ.

1. narodi su se uskomešali, up. Ps 2:1
2. bučna, praznična masa u hramu, up. Ps 55:14
3. vrevu onih što zlo čine, up. Ps 64:2

NSP: PSALAM 55:16-21

¹⁶ A ja ću Gospoda Boga prizivati,
i on će me spasti.

**17 Uveče, ujutru i u podne zabrinutost me obuzima i jecam,
a on čuje glas moj.**

**18 On će otkupiti dušu moju i dati joj mir od borbe što se protiv mene vodi,
jer čitava se mnoštva podižu na mene.**

**19 Bog će ih čuti i odgovoriće im
on koji sedi na prestolu od davnina,
onima koji se ne menjaju,
i koji ga se ne boje.**

**20 On je podigao ruke svoje na one koji su u miru s njim,
oskrnavio je savez koji je sklopio.**

**21 Reči usta njegovih mekše su od maslaca,
ali mu je srce ratoborno.**

**Reči su njegove prijatnije od ulja,
a zapravo su mačevi izvučeni.**

55:16-21 Ova strofa opisuje šta će Bog učiniti

1. za psalmistu
2. protiv njegovih izdajnika

Stih 19 je istovremeno i opis Boga (tj. on koji sedi na prestolu od davnina, up. Ps 45:6; 93:2; Plač 5:19) i protivnika (tj. oni koji se ne menjaju). Nejasnoća proističe iz toga što bi se druga rečenica mogla odnositi na Boga (up. Mt 3:6), ali se ovde odnosi na nepromenljiva zla srca psalmistinih neprijatelja. Stihovi 16-19a daju psalmistine molitve i Božji odgovor.

1. ja ću Gospoda (YHWH) Boga prizivati – BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. on će me spasti – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERFEKAT
3. zabrinutost me obuzima – BDB 967, KB 1319, *Qal* KOHORTATIV, up. Ps 64:1; 142:2; moguće značenje ovog korena je i „razmišljati”, up. Ps 119:15,23,27,148
4. i jecam – BDB 242, KB 250, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
5. on čuje glas moj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*
6. On će otkupiti dušu moju i dati joj mir od borbe – BDB 804, KB 911, *Qal* PERFEKAT, vidite posebnu temu kod Ps 19:14
7. Bog će ih čuti, stih 19a – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFEKAT

U stihu 19b Bog će odgovoriti protivnicima (u smislu: „daće im ono što su zaslužili” – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKAT; ovaj koren može značiti i „odgovoriti” i „naneti bol”. Mi žanjemo ono što smo sejali! Stihovi 19c-21 opisuju njihova srca i dela (kolektivno „on”, up. 55:18c).

1. oni koji se ne menjaju (nema GLAGOLA)
2. oni koji ga se ne boje
3. oni koji podižu ruke svoje na one koji su u miru s njim
4. oni koji skrnave savez koji su sklopili
5. govore meko, ali su im srca ratoborna
6. njihove prijatne reči su kao izvučeni mačevi

Svi GLAGOLI u #2-6 su PERFEKTI, što ukazuje na utvrđen stav mržnje i pobune.

55:17 „Uveče, ujutru i u podne” Drevni Izraelci su računali veče kao početak dana zbog 1. Mojs 1:5,8,13,19,23,31. „U podne” podrazumeva kasniji period kada su postojala tri termina za molitve u judaizmu (up. Dan 6:10):

1. vreme jutarnje žrtve (oko 9 sati ujutro)
2. podne
3. vreme večernje žrtve (oko 3 sata poslepodne)

Moguće je da je ovaj izraz idiom za „stalno”.

55:19 „Selah” Vidite belešku kod Psalm 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 55:22-23

²² Baci na Gospoda breme svoje, i on će te podupreti.

Neće nikada dati da pravednik posrne.

²³ A ti ćeš ih, Bože, oboriti u najdublju jamu.

Oni koji su za krv krivi i varalice neće proživeti ni polovinu dana svojih.

A ja ću se u tebe uzdati.

55:22-23 U ovoj poslednjoj strofi se poredi ono što će Bog učiniti za vernog sledbenika i protiv nevernog/nevernih prijatelja.

1. verni sledbenik
 - a. psalmist ih poziva da bace (BDB 1020, KB 1527, *Hiphil* IMPERATIV) svoje breme (tj. „životne brige”, BDB 396, samo ovde i u Ps 37:5) na Gospoda (YHWH), (up. 1. Pt 5:7)
 - b. da slede psalmistin primer: „ja ću se u tebe uzdati”
2. neverni prijatelj(i)
 - a. Bog će ih oboriti u najdublju jamu
 - b. oni koji su za krv krivi i varalice neće proživeti ni polovinu dana svojih

Zbog pouzdanja vernih, Gospod (YHWH)

1. će ih podupreti – BDB 465, KB 463, *Pilpel* IMPERFEKAT, up. Ruta 4:15; Nem 9:21
2. neće nikada dati da posrnu – BDB 557, up. Ps 125:1; Pri 10:30

Setite se da ovaj Psalm opisuje bol zbog izdaje i mnoge noći molitve i obeshrabrenja zbog dela nevernih prijatelja. Ovi poslednji stihovi nisu obećanje da će svi problemi nestati, nego da je Bog prisutan i da brine o nama. Na kraju će sve biti u redu. Mi živimo u palom svetu, nepravednom i bezbožnom. Vernici stradaju i ljudi su loši prema njima, ali život je mnogo više od trenutnih okolnosti! Još samo jedna napomena, nije sigurno ko govori u ovoj strofi, te stoga ni kome se obraća.

1. sveštenik ili prorok su čuli psalmistu i odgovaraju mu
2. psalmist govori
 - a. sam sebi
 - b. svojim čitaocima
 - c. drugima koje su prijatelji povredili

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko su neprijatelji? Zašto su njihova dela toliko bolna za psalmistu?
2. Opišite psalmistina osećanja. (up. stihovi 4-8)
3. Kako se stihovi 9-11 uklapaju u ovaj Psalm? Na koji grad se ovo odnosi?
4. Šta je problem u tumačenju stiha 19?
5. Svojim rečima opišite o kakvoj osobi se govori u stihu 21.
6. Ko govori u stihovima 22-23 i kome se obraća?
7. Navedite Gospodnja dela iz stihova 22-23.

PSALAM 56

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba za spas i zahvalno pouzdanje u Boga	Molitva za spas od mučitelja	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Molitva pouzdanja u Boga	Pouzdanje u Boga
<u>MT uvod</u> Upravitelju; za <i>Jonath elem rehokim</i> . Davidov Miktam. Kad su Filisteji uhvatili Davida u Gatu.				
56:1-7	56:1-2 56:3-4 56:5-7	56:1-4 56:5-7	56:1-4 56:5-7	56:1-2 56:3-4 56:5-6 56:7-9a
56:8-13	56:8-11 56:12-13	56:8-11 56:12-13	56:8-11 56:12-13	56:9b-11 56:12-13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 56:1-7

¹ Smiluj mi se, Bože, jer čovek smrtni traži da me proguta.

Po ceo dan ratuje protiv mene i tlači me.

² Neprijatelji moji po ceo dan traže da me progutaju, jer mnogi protiv mene oholo ratuju.

³ Kad god me strah obuzme, ja ću se u tebe uzdati.

⁴ U jedinstvu s Bogom, hvaliću reč njegovu.

U Boga se uzdam, neću se bojati.

Šta mi može smrtni čovek?

⁵ Ceo dan rade protiv mene,
sve su pomisli njihove meni na zlo.

⁶ Napadaju me, kriju se,
prate korake moje,
dok vrebaju dušu moju.

⁷ Zbog zloće njihove odbaci ih.
U gnevu obori narode, Bože.

56:1-7 „Smiluj mi se” Ovim IMPERATIVOM (BDB 335, KB 334) započinju mnogi Psalmi (up. Ps 4:1; 6:2; 51:1; 57:1 [dva puta]; 86:3; 123:3 [dva puta]) i pojavljuje se u mnogim drugim Psalmima (up. Ps 9:13; 25:16; 26:11; 27:7; 30:10; 31:9; 41:4,10; 86:16; 119:29,58,132). Često je povezan sa

1. oslobađanjem od neprijatelja
2. opraštanjem grehova

U ovom Psalamu je prva opcija razlog za molitvu. Primetite kako psalmist opisuje svoje neprijatelje (stihovi 1-2).

1. traže da me progutaju (ili „dahću”, isti suglasnici), stih 2 – BDB 983 II, KB 1375, *Qal* PERFEEKAT, up. stih 3; Ps 57:3; Jez 36:3; Amos 8:4
2. mnogi protiv mene oholo ratuju, stih 2 – BDB 535, KB 526, *Qal* PARTICIP
3. rade protiv mene (doslovno „muče” ga), stih 5 – BDB 780, KB 864, *Piel* IMPERFEKAT
4. sve su pomisli njihove meni na zlo, stih 5 – no GLAGOL
5. napadaju me (doslovno „izazivaju sukobe”), stih 6 – BDB 158, KB 184, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 59:3; 140:3
6. kriju se, stih 6 – MT koristi *Hiphil* IMPERFEKAT, *Qere Qal* IMPERFEKAT reči BDB 860, KB 1049
7. prate korake moje (doslovno, „pete”), stih 6 – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKAT (tj. da bi odredili vreme i mesto kada da ga napadnu), up. Ps 71:10
8. dok vrebaju dušu moju, stih 6 – BDB 875, KB 1082, *Piel* PERFEEKAT, up. Ps 119:95

56:1 „Po ceo dan” Primetite da je ovaj idiom za neprekidne napade upotrebljen u stihovima 1, 2 i 5. Psalmist željno iščekuje dan (up. stih 3) kada će njegovi neprijatelji ustuknuti, stih 9a. Reč „dan” se u Bibliji može odnositi na

1. privremenu kaznu
2. eshatološku kaznu

Vidite POSEBNA TEMA: TOG DANA kod Ps 11:4b.

SSP	ratnici
NSP, NRP	ratuje
DK	neprijatelj

MT koristi *Qal* AKTIVNI PARTICIP GLAGOLA „boriti se” (BDB 535, KB 526). Za istu ovu grupu se kaže „ljudi” (tj. smrtni ljudi, BDB 60).

56:2 „oholo” MT koristi IMENICU „visina” (BDB 928). Ona se može prevesti na dva načina.

1. nadmenost neprijatelja, NASB, NIV
2. deo naziva za Boga
 - a. „Svevišnji”, LXX, NKJV, NRSV, REB
 - b. „Svemoćan Gospod”, TEV
 - c. „O, Uzvišeni”, JPSOA

56:3 Stih 3 je tema koja se ponavlja; ponavljanje je u stihovima 4 i 11.

1. kad god me strah obuzme – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFEKAT
2. ja ću se u tebe uzdati – BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERFEKAT, vidite belešku kod Ps 4:5
3. neću se bojati, stihovi 4,11, up. Ps 112:7-8; 118:6

56:4 „U jedinstvu s Bogom, hvaliću reč njegovu” Primitite da se ovo ponavlja u 10. stihu na paralelan način po kojem su *Elohim* i *Jahve* (YHWH) povezani.

Termin „reč” (BDB 182) je paralelan sa Božjim zavetima (BDB 623) iz 12. stiha. Mnogi termini se koriste da opišu Gospodnja (YHWH) otkrivenja. Vidite posebnu temu kod Ps 1:2.

▣ „Šta mi može smrtni čovek” Isto ovo osećanje je izraženo u Ps 118:6 i citirano u Jev 13:6. Koncept takođe vidimo u odnosu na duhovne sile iz Rim 8:31,35-39.

56:7 Zbog zlobnih i neprekidnih napada, psalmist moli Boga da kazni njegove protivnike.

1. odbaci ih (doslovno „da li će izbeći svoje zločine”, NKJV) – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERATIV
 - a. ovaj GLAGOL znači „izbaviti”, up. Ps 17:13; 18:3, te ovo mora biti u formi pitanja ili prevod mora dodati negaciju na „zločine” (REB, LXX)
 - b. takođe je moguće ispraviti reč „izbaviti”, BDB 812, פלפ, u ”izmeriti”, BDB 814, פלפ
2. obori narode – BDB 432, KB 434, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 55:23. Iznenadujuće je da je ovde upotrebljena reč „narodi” koja se obično odnosi na nacionalne grupe (NEB, REB). Postoji nekoliko teorija.
 - a. ovo je carski Psalam te se odnosi na druge narode
 - b. ovo je Izraelac/Judejac koji živi među strancima
 - c. ovo je samo način da se ukaže da se njegovi neprijatelji ponašaju kao da ne pripadaju saveznom narodu

NSP: PSALAM 56:8-13

⁸ **Ti beležiš dane progonstva moga.**

Suze moje stavljaš u meh svoj.

Zar nisu one u knjizi tvojoj?

⁹ **Ustukuće tada neprijatelji moji, u dan kad te prizovem;**

ja dobro znam da je Bog sa mnom.

¹⁰ **U jedinstvu s Bogom hvaliću reč njegovu,
u jedinstvu s Gospodom hvaliću reč njegovu.**

¹¹ **U Boga se uzdam, neću se bojati.**

Šta mi može smrtni čovek?

¹² **Tebi sam se, Bože, zavetom obavezao.**

Tebi ću reči zahvalnosti prineti.

¹³ **Jer si dušu moju od smrti izbavio,**

noge moje od spoticanja,

kako bih služio tebi, Bože,

u svetlosti živih.

56:8-13 Ova strofa se bavi psalmistinom verom i ubeđenjem da je Bog sa njim i na njegovoj strani. Jednog dana će se njegovi protivnici suočiti sa posledicama svojih dela (stih 9).

56:8 Bog zna kroz čega psalmist prolazi (up. 2. Mojs 3:7). On izražava ovaj pogled na svet vere (tj. zasnovan na obećanjima iz Pisma) kroz

1. GLAGOL, „beležiš” (tj. Bog zna) – BDB 707, KB 765, *Qal* PERFEKAT
2. GLAGOL, „suze moje stavljaš u meh svoj” – BDB 962, KB 1321, *Qal* IMPERATIV (tj. molitveni zahtev); metafora za prisećanje na stradanje i zlo koje je psalmist doživeo zbog

dela svojih neprijatelja

3. „u knjizi tvojoj” – reč „knjiga” (BDB 707) je veoma slična GLAGOLU „beležiti” (BDB 707). „Knjiga” je biblijski idiom za Božju memoriju. Vidite POSEBNA TEMA: DVE BOŽIJE KNJIGE kod Ps 9:5.

▣ „**meh**” Ova reč (BDB 609) označava životinjsku (ovčju) kožu od koje je sašivena posuda za tečnost (up. IsNav 9:4,13; Sud 4:19; 1. Sam 16:20; Ps 119:83).

SSP	moje noći besane
NSP, NRP	dane progonstva moga
DK	moje potucanje

Ova hebrejska IMENICA (BDB 627 I) je upotrebljena samo ovde. Ima iste suglasnike kao „kretati se ka i od”, „lutati”, „podrhtavati”, „pokazati žalost” (BDB 626). Upotreba reči „lutati” se može videti u Ps 36:11; 59:11; 2. Car 21:8. Između hebrejskih reči „lutati” i „boca” postoji igra zvučnosti.

56:9 „kad te prizovem” Moguće je da je „prizivanje” objava vere.

1. stih 9b
2. stih 3a
3. stih 4a-b

Bez obzira na čega se odnosi, ukazuje na čin voljne vere. Postoji teološka tenzija između Božjeg suvereniteta i čovekove slobodne volje. Oboje je nužno za savez. Vidite posebne teme kod Ps 25:12 i Ps 25:10.

▣ „**dobro znam da je Bog sa mnom**” Ovo je igra reči sa hebrejskom rečju „znati” (BDB 393). Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI kod Ps 1:6.

56:12 „zavetom” Moguće je da je ovo još jedan način da se označe Božja obećanja (up. stih 10b) ili se možda odnosi na obećanja koja je psalmist dao Bogu. Kada budu ispunjena

1. mora se prineti zahvalnost (up. stih 12b)
2. nužno je rečima izreći hvalu

U kontekstu je moguće da se odnosi na psalmistin strah da će ga neprijatelji ubiti, te njegovo traženje od Boga da ga izbavi. Tražeći to, on je dao neku vrstu zaveta. Bog ga je spasio, te on sada mora ispuniti svoj zavet.

56:13 Psalmist spominje nekoliko stvari koje je Bog učinio za njega.

1. dušu njegovu je od smrti izbavio – BDB 664, KB 717, *Hiphil* PERF EKAT; ovo se sigurno odnosi na 6. stih
2. izbavio je njegove noge od spoticanja, te mu omogućio da hoda pred Bogom; pobožan život je opisan kao prav i ravan put/staza, bez prepreka (vidite belešku kod Ps 1:1). Oni su „pratili njegove korake” u 6. stihu, ali mu sada Bog pomaže da hoda.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Suština ovog Psalma je u refrenu koji se ponavlja, šta je ona?
2. Objasnite idiom „knjiga”. Koliko Božjih „knjiga” Biblija spominje?
3. Na šta ukazuje izraz „tog dana”?
4. Svojim rečima objasnite 10. stih.
5. Šta znači „hodati pred Bogom”?

PSALAM 57

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od progonitelja	Molitva za bezbednost od neprijatelja	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Molitva za pomoć	Među surovim neprijateljima
<u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ne pogubi.” Davidov Miktam. Kad je David zbog Saula pobjegao u pećinu.				
57:1-3	57:1 57:2-3	57:1-3	57:1 57:2-3	57:1 57:2-3
57:4-6	57:4-5	57:4 57:5	57:4 57:5	57:4 57:5-6
	57:6	57:6-10	57:6	
57:7-11	57:7-8		57:7-11	57:7 57:8
	57:9-10			57:9-11
	57:11	57:11		

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Za ovaj Psalam je karakteristično ponavljanje reči (dva ili tri puta).
 1. smiluj mi se, stih 1
 2. utočište, stih 1
 3. postojano je srce moje, stih 7
 4. preni se, stih 8
- B. U stihovima 6 i 7 nekoliko GLAGOLA počinje hebrejskim slovom *Kaph*.
 1. pripremili – BDB 465, KB 464
 2. pognula – BDB 496, KB 493
 3. iskopali – BDB 500, KB 496
 4. upali – BDB 656, KB 709

5. postojano je – BDB 465, KB 464 (dva puta)
Isto tako i IMENICE
1. slava, stih 5 – BDB 458
 2. moja duša, stih 8 – BDB 458 (NASB koristi reč „slava”, BDB 458)
 3. harfa, stih 8 – BDB 490
- C. Stih 6 je tipičan motiv „preokreta”, tako čestog u SZ. Neprijatelji planiraju zlo, ali njih dočekaju posledice tih planova.
- D. Ponavljaju se dva ključna teološka termina.
1. ljubav (*hesed*) – BDB 338, up. stihovi 3 (personifikovana), 10 (vidite posebnu temu kod Ps 5:7)
 2. istina (*emet*) – BDB 54, stihovi 3 (personifikovana), 10 (vidite posebnu temu kod Ps 12:1)
- E. Ovaj Psalam spominje „narode”. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 57:1-3

¹ Smiluj mi se, Bože, smiluj mi se,

Jer si ti utočište duši mojoj.

U seni krila tvojih utočište nalazim

dok nevolje ne prođu.

² Prizivam Boga Svevišnjeg,

Boga koji će ih radi mene okončati.

³ On će poslati pomoć sa nebesa i spašće me.

Zbuniće onoga koji traži da me proguta.

Bog će poslati ljubav svoju i istinu svoju.

57:1 Za ovaj Psalam je karakteristično ponavljanje reči (tj. hebrejski paralelizam, vidite uvodni tekst o hebrejskoj poeziji). Vidite i Kontekstualne uvide, A.

▣ „Smiluj mi se” Stih 1 (dva puta). Vidite belešku kod Ps 56:1.

▣ „utočište” Ovaj GLAGOL (BDB 340, KB 334) je tema koja se ponavlja u Psalmima. Vidite belešku kod Ps 5:11. Ovde postoji igra reči između

1. PERFEKTA koji označava dovršenu radnju i proisteklo stanje
2. IMPERFEKTA koji označava tekuću i trajnu radnju

▣ „U seni krila tvojih” Ovo je jedna od nekoliko ženskih metafora za Boga.

1. kao majka ptica – 1. Mojs 1:2; 2. Mojs 19:4; 5. Mojs 32:11; 33:12; Isa 31:5
2. kao brižna majka – Isa 49:15; 66:13; Os 11:4 (ispravka)

Vidite POSEBNA TEMA: SENA kod Ps 5:11-12.

▣ „dok nevolje ne prođu” Ovo je nastavak metafore o Bogu kao o majci ptici. Primetite da su „nevolje” (tj. razorni vetrovi ili oluja, BDB 217, up. sličan termin u Ps 55:8) personifikovane (up. Isa 26:20).

57:2 „Boga Svevišnjeg” Ovo je ime *Elohim* (BDB 43, vidite posebnu temu kod Ps 1:1) u kombinaciji sa *Elyon* (BDB 751 I). Vidite belešku kod 7:17.

▣ **„Boga”** Ovo je *El* (BDB 42), opšte Božje ime na drevnom Bliskom Istoku.

▣ **„koji će ih radi mene okončati” (NASB: „sve stvari”)** Kakva sveobuhvatna objava vere (up. Ps 138:8). Iskustvo nam kaže da „sve” mora biti određeno i ograničeno. Ali verni sledbenik veruje u to (up. Fil 1:6).

U ovom kontekstu, Božja dela su zabeležena u stihu 3.

1. On će poslati pomoć sa nebesa – nije tačno navedeno šta ili koga
2. spašće me – od zlih neprijatelja (up. 57:4,6)
3. zbuniće (up. Ps 56:2) – BDB 357 I; to znači „prekoriti” ili „posramiti” onoga koji traži da me proguta (vidite kako su neprijatelji opisani kao divlji lavovi sa oštrim zubima, stih 4)
4. Bog će poslati ljubav svoju istinu/vernost, up. Ps 89:14 i takođe Ps 43:3, gde su „svetlost” i „istina” personifikovane kao Gospodnje (YHWH) sluškinje

57:3 „sa nebesa” Termin „nebesa” se koristi na dva različita načina.

1. atmosfera iznad zemlje (up. 57:5)
2. mesto na kojem boravi Gospod (YHWH), (up. 57:5)

Vidite POSEBNA TEMA: NEBESA. U SZ je Bog bio transcendentan. Sveti Bog Izraela je nakon 1. Mojs 3 odvojen od grešne tvorevine. On je boravio sa Izraelom u svetinji nad svetinjama, među krilima heruvima, iznad prestola milosti kovčega svedočanstva (simboličnog mesta iskupljenja, up. 3. Mojs 16). Postoji svrhovita tenzija između Gospodnje (YHWH) transcendentne svetosti i imanencije sa Izraelom.

▣ **„Selah”** Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 57:4-6

**⁴ Duša je moja među lavovima;
moram da ležim među onima koji proždiru druge,
među sinovima ljudskim, kojima su zubi koplja i strele,
kojima je jezik oštar mač.**

**⁵ Uzvisi se iznad nebesa, Bože,
slava tvoja neka bude nad svom zemljom.**

**⁶ Mrežu su pripremili koracima mojim,
duša se moja pognula.**

**Pređa mnom su jamu iskopali,
sami su u nju upali.**

57:4-6 Ovi stihovi opisuju psalmistine neprijatelje i njegovog Boga koji ga podržava (up. stih 2).

1. neprijatelji
 - a. kao lavovi
 - b. proždiru druge (KB 521 II, proždirati, samo ovde)
 - c. njihovi zubi su koplja i strele
 - d. pripremili su zamku da bi ga uhvatili i ubili, ali su sami pali u nju (up. Pri 26:27)
2. Bog (up. stihovi 5,11)
 - a. uzvisi se – BDB 926, KB 1202, *Qal* IMPERATIV, ovde se „nebesa” odnose na atmosferu nad zemljom (primetite paralelizam)
 - b. slava tvoja neka bude nad svom zemljom
3. psalmist
 - a. moram da ležim među... – BDB 1011, KB 1486, *Qal* KOHORTATIV

NSP: PSALAM 57:7-11

⁷ Postojano je srce moje, Bože, postojano je srce moje.

Pevaću ti i pesmom ću te hvaliti.

⁸ Preni se iz sna, dušo moja,
preni se, žičani instrumentu,
preni se, harfo.

Zoru ću probuditi.

⁹ Gospode, hvaliću te među narodima,
i pesmom ću te hvaliti među plemenima.

¹⁰ Jer je do nebesa velika ljubav tvoja,
i istina tvoja sve do oblaka.

¹¹ Uzvisi se iznad nebesa, Bože,
slava tvoja neka bude nad svom zemljom.

57:7-11 Ova strofa je kao Ps 108:2-6. Moguće je da je to liturgijski refren.

57:7-9 Ova strofa izražava psalmistinu veru i pouzdanje u Gospodnja (YHWH) dela za njega.

1. postojano je srce moje, stih 7 (dva puta) – BDB 465, KB 464, *Niphal* PARTICIP
2. pevaću ti, stih 7 – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
3. pesmom ću te hvaliti, stih 7 – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV
4. preni se iz sna, dušo moja (doslovno „jetro”, BDB 458), stih 8 – BDB 734, KB 802, *Qal* IMPERATIV
5. preni se, žičani instrumentu... harfo (tj. instrumenti uz koje psalmist hvali Boga), stih 8 – BDB isti GLAGOL kao #4
6. zoru ću probuditi, stih 8 – BDB 734, KB 802, *Hiphil* KOHORTATIV
7. hvaliću te, stih 9 – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
8. pesmom ću te hvaliti, stih 9 – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

57:9 Primitite paralelizam između „naroda” (BDB 766 I) i „plemena” (BDB 115 i BDB 52, tj. drugih naroda). Psalmi neprekidno naglašavaju univerzalni aspekt Boga Izraela (up. Ps 9:11b; 18:47,49; 105:1; 145:12-13). Implikacija monoteizma (vidite posebnu temu kod Ps 2:7) jeste da postoji samo jedan pravi Bog koji je stvorio sve ljude po svom obličju za zajedništvo (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2).

57:10 Ovaj stih ponovo navodi personifikovane Božje sluškinje (tj. *hesed* i *emet*) iz stiha 3. Za obe je navedeno da su velike „do” (NASB: „iznad”) oblaka i nebesa (tj. atmosfere ove planete), što ukazuje na

1. njihovu veličinu
2. njihovo božansko poreklo

57:11 Ovo je isto kao 5. stih. Ima ulogu da označi Božju veličanstvenost (tj. Njegovu transcendentnost nad Njegovom tvorevinom).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Objasnite metaforu „u seni krila tvojih”, stih 1.
2. Navedite tri BOŽIJA IMENA u 2. stihu i objasnite njihove implikacije.
3. Definišite „nebesa”.
4. Zašto su neki aspekti Božjeg karaktera personifikovani?
5. Objasnite stih 9 u odnosu na monoteizam.

PSALAM 58

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za kažnjavanje zlih <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ne pogubi.” Davidov Miktam	Pravedna kazna za zle	Kletva za neprijatelje	Molitva Bogu da kazni zle	Sudija zemaljskim sudijama
58:1-5	58:1-2 58:3-5	58:1-2 58:3-5	58:1-2 58:3-5	58:1-2 58:3-5
58:6-9	58:6-8 58:9-11	58:6-9	58:6-9	58:6-8 58:9-11
58:10-11		58:10-11	58:10-11	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam govori o nepravednim sudijama i o njihovim nepravednim, samoživim motivima.
- B. Ove vođe (tj. ovnovi) su opisane kao grešne od rođenja (up. Ps 51:5, tj. istočnjačka hiperbola).
- C. Božja kazna pravedno čeka ove religijske licemere sa zlim delima.
- D. Pravedni se raduju što Bog deluje protiv zla i pokvarenosti. On će vladati u pravednosti nad novim svetom jednog dana!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 58:1-5

**¹ Dok ćutite, možete li govoriti o pravednosti?
Možete li suditi pravedno, sinovi ljudski?**

² Svim srcem veliku nepravdu činite na zemlji,
i pripremate put zlu koje čine ruke vaše.
³ Zli su izopačeni od utrobe majčine,
lutaju otkako su se rodili, laži govore.
⁴ Otrov je njihov kao otrov zmijski,
gluvi su kao kobra koja zatvara uho svoje,
⁵ pa ne sluša glas onih koji je čaranjem krote,
iako je vešt onaj koji je činima kroti.

58:1 Postoje neka pitanja vezana za prevod prvog reda. Očigledno je da je on u odnosu sinonimnog paralelizma sa drugim redom.

NASB	„O bogovi”
NKJV	„vi tihi”
NRSV	„vi bogovi”
NJB	„božanski kao što jeste”
JPSOA	„O moćni”
REB	„vi vođe”

UBS tekstualni projekat (str. 268) daje terminu „tiho” oznaku „B” (skoro sigurno) i predlaže sledeći prevod „da li vi zaista govorite tišinu pravednih?”, tj. da li vi zaista govorite da biste tišinom sakrili pravednike?

MT koristi reč בלם, koja može biti povezana sa BDB 48 (tišina) ili BDB 18 III (moćni gospodari). Koja god reč da je upotrebljena, ona mora biti paralelna sa „sinovi ljudski” iz drugog reda. Stoga, ne može se odnositi na „bogove” nego na građanske vođe (tj. sudije, up. Ps 82; 2. Mojs 22:8-9; 5. Mojs 1:17; 2. Dne 19:6) od korena „ovan” (BDB 17, up. 2. Mojs 15:15; 2. Car 24:15; Jez 17:13; 31:11; 32:21; 34:17).

LXX, Pešita i Vulgata menjaju samoglasnike u ADVERZATIVNI oblik: „Da li dakle zaista govorite pravednost?”

58:2-5 Ovi stihovi otkrivaju pravu prirodu ovih vođa.

1. srcem veliku nepravdu činite, stih 2
2. pripremate put zlu koje čine ruke vaše
3. izopačeni od utrobe majčine (vidite belešku kod Ps 51:5; ovo je istočna hiperbolična slika, ne teologija)
4. otkako su se rodili, laži govore
5. otrov je njihov kao otrov zmijski
6. ne slušaju glas onih koji ih čaranjem krote (doslovno „šapat”) – BDB 538, KB 527, ovde je upotrebljena za ukrotitelje zmija. Ljudi sa drevnog Bliskog Istoka su mislili da zvuk svirale (ili glasa) umiruje zmiju, ali danas znamo da je umiruje ritmičko kretanje svirale, a ne sam zvuk.

Teološki naglasak je na tome da oni svesno odbijaju da slušaju Boga ili one kojima sude.

Ne mislim da ovde treba izjednačiti reč „čaranje” sa vraćanjem, nego sa javnim zabavama sa zmijama u toj kulturi.

58:2 „na zemlji” U ovom kontekstu, ovo se odnosi na zemlju Izrael, ne na planetu. Vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA kod Ps 1:2. Ne zaboravite da značenje reči možemo odrediti samo na osnovu konteksta!

NSP: PSALAM 58:6-9

⁶ Razbij im, Bože, zube u ustima njihovim.
Gospode, razbij čeljusti mladim lavovima.

⁷ Neka se rastope i nestanu kao vode koje otiču;

neka on nategne luk za strele svoje dok se oni ruše.

⁸ Kao puž koji rastapajući se ide, tako oni hode,
kao plod koji žena pobaci, tako oni neće sunca videti.

⁹ Pre nego što lonci vaši osete toplotu od potpaljenog trnja,
i ono koje je zeleno i ono što gori on će kao olujni vetar odneti.

58:6-9 Ova strofa je molitva Bogu (upotrebljeni nazivi su i *Elohim* i *Jahve* (YHWH)) da presudi ovim sudijama, slikovitim, opisnim izrazima.

1. razbij im zube u ustima – BDB 248, KB 256, *Qal* IMPERATIV („zubi” i „čeljusti” su paralelni u Joil 1:6)
2. razbij (doslovno „iščupaj”) čeljusti (BDB 1069) mladim lavovima – BDB 683, KB 736, *Qal* IMPERATIV (#1 i #2 su paralele; neka ih stigne kazna upravo na mestu gde čine greh [tj. u njihovim rečima/presudama])
3. neka se rastope i nestanu kao vode koje otiču – BDB 549, KB 541, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. neka on nategne luk za strele svoje dok se oni ruše (značenje ovog hebrejskog idioma nije poznato, čini se da se odnosi na njihove nepravedne presude i optužbe)
5. kao puž (BDB 117, samo ovde u SZ) koji rastapajući se ide (BDB 588, ovaj oblik je upotrebljen samo ovde u SZ, „rastapajući” je BDB 587) tako oni hode – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERFEKAT; pretpostavljen GLAGOL „biti” je upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
6. kao plod koji žena pobaci, tako oni neće sunca videti – BDB 302, KB 301, *Qal* PERFEKAT (iako nije IMPERFEKAT, ideja ukazuje da je upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) Problem tačnog tumačenja 8. stiha je neispravan paralelizam između „puža” i „pobačaja”, ali nije sigurno kako. Termin u drugom redu je znatno pouzdaniji od termina „puž” i „rastapajući”. NIDSZTE, vol. 4, str. 30, ukazuje na to da je moguće shvatiti reč „puž” kao „pobačaj”.
7. Ovo je težak stih na hebrejskom (AB ni ne pokušava da ga prevede). Postoji nekoliko predloga. Suština je u tome da je toplota potrebna za kuvanje ugašena pre nego što je hrana mogla biti zagrejana (tj. čak ni brza potpala).
Kao i u prethodnim poetskim redovima, čini se da su ovi IMPERFEKTI upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu da bi se povezali sa molitvenim zahtevima u IMPERATIVU iz 6. stiha.

NSP: PSALAM 58:10-11

¹⁰ Pravednik će se radovati kad vidi osvetu.

Noge će svoje oprati u krvi zloga.

¹¹ A ljudi će reći: „Zaista pravednik nagradu prima.

Zaista postoji Bog koji na zemlji sudi.”

58:10-11 Savremenim tumačima je oduvek bilo teško da shvate zašto Psalmi pozivaju na tako nasilnu osvetu protiv psalmistinih neprijatelja. Jedno od mogućih shvatanja je da ovi neprijatelji napadaju Boga time što nepravedno napadaju Njegov narod. Stoga ih sa pravom stiže već izrečena presuda (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Dakle, to nije poziv na osvetu ili osvetoljubivost, nego pravda i ispunjenje Božje reči, da bi svi videli da postoji Pravedni Bog Izraela (up. 5. Mojs 32:34-43; Ps 79:10; 94:1-11; 149:7-9). Stih 10b je drevna bliskoistočna hiperbola za vojnu pobedu (up. Ps 68:23).

58:11 Slažem se sa NET Biblijom da je *Qal* PARTICIP AKTIVNI, MUŠKI ROD, MNOŽINA u stvari MNOŽINA VELIČANSTVA, koja se odnosi na Gospodnju (YHWH) pravednu presudu.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kome se ovaj Psalam obraća?
2. Da li 3. stih poučava doktrinu prvobitnog greha?
3. Koju duhovnu istinu nam prenosi stih 4b?
4. Objasnite nedostatak sinonimnog paralelizma u stihu 8.
5. Da li stihovi 10-11 poučavaju duhu osvete? Zašto da ili zašto ne?

PSALAM 59

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od neprijatelja <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ne pogubi.” Kad je Saul poslao ljude da nadziru kuću kako bi ubio Davida.	Sigurna kazna za zle	Molitva za spas od neprijatelja	Molitva za bezbednost	Protiv zlih
59:1-8	59:1-2 59:3-4	59:1-2 59:3-4	59:1-2 59:3-4	59:1-2 59:3-4b 59:4c-5
	59:5 59:6-7	59:5 59:6-7	59:5 59:6-7	59:6 59:7
59:9-15	59:8-9 59:10 59:11-13	59:8-10 59:11-13	59:8-10 59:11-15	59:8-9a 59:9b-10 59:11 59:12 59:13
	59:14-15	59:14-15	59:14-15	59:14 59:15
59:16-17	59:16-17	59:16-17	59:16-17	59:16 59:17

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ponovo se postavlja pitanje ko su „neprijatelji”. Čini se da se ova reč u ovom Psalmu odnosi na neznabožačke osvajače (up. stihovi 5,6,7,8,11,13,14,15). Stih 8 podseća na Ps 2:4.

- B. Psalmist jasno navodi da je napadnut, ali ne zbog nečega što je on učinio (up. stihovi 3c, 4a). Čini se da je napadnut zbog toga što je Gospodnji (YHWH) čovek/da su napadnuti zbog toga što su Gospodnji (YHWH) narod.
- C. Primitite nazive za Boga saveza.
1. Bože moj, stih 1 – verovatno *Elohim*, kao u stihu 8, sa poslednjim slovom u sledećoj reči
 2. Gospode (YHWH), stihovi 3,5,8 – BDB 217
 3. Bože nad vojskama (*Elohim Sabaoth*), stih 5 – BDB 43 i 838; vojna konotacija
 4. ti si Bog Izraelov, stih 5 – BDB 43 KONSTRUKT BDB 975
 5. snago moja – BDB 738
 6. Bog je visoko utočište moje, stih 9 – BDB 43 i BDB 960 I
 7. Bog, koji mi milost pokazuje, stihovi 10,17 – BDB 43 i BDB 338
 8. Gospode, štite naš (ili *Adon*), stih 11 – BDB 10 i BDB 171
 9. Bog (*Elohim*), stih 13 – BDB 43 (*Elohim*)
 10. snazi tvojoj (NASB: „Snago moja”), stih 16 – BDB 738
 11. visoko utočište moje, stih 17 – isto kao #5

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 59:1-8

¹ Izbavi me od neprijatelja mojih, Bože moj, zaštititi me od onih što ustaju na mene.

² Izbavi me od onih koji zlo čine, i spasi me od ljudi koji su za krv krivi.

³ Jer dušu moju vrebaju, silnici me napadaju, a na meni prestupa nema, Gospode, greha na meni nema.

⁴ Iako nisam kriv, oni trče i pripremaju se. Ustani kad te prizivam i gledaj.

⁵ Gospode, Bože nad vojskama, ti si Bog Izraelov.

Probudi se i pogledaj na sve narode. Nemoj se smilovati nijednom izdajici zlome.

⁶ Oni se vraćaju uveče, laju kao psi i idu oko grada.

⁷ Iz usta njihovih naviru reči, mačevi su na usnama njihovim, jer ko sluša?

⁸ Ali ti ćeš im se, Gospode, smejati, rugaćeš se svim narodima.

59:1-2 Primitite da Psalam započinje sa tri IMPERATIVA (molitveni zahtevi za oslobađanje od neprijatelja).

1. izbavi, stih 1 – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
2. izbavi, stih 2 – isto kao #1
3. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 28:9; 31:16; 71:2; 86:2,16

Oba su upotrebljena u Ps 7:1; 22:20-21; 31:2-3,15-16; 33:16-17; 34:17-18, itd. Ovo je molitva za pomoć koja se ponavlja!

Primitite kako su opisani neprijatelji.

1. oni što ustaju na mene
2. oni koji zlo čine

3. ljudi koji su za krv krivi

Čini se da su u ovom Psalmu neprijatelji strani osvajači.

1. pogledaj na sve narode, stih 5
2. idu oko grada (tj. opsada), stih 6
3. naviru... mačevi, stih 7
4. rugaćeš se svim narodima, stih 8
5. nemoj ih pobiti, da narod moj ne zaboravi, stih 11
6. Bog vlada nad Jakovom sve do krajeva zemaljskih, stih 13
7. neka idu oko grada, stih 14 (vidite #2)
8. stih 15 je opis opsade

59:3-4a U ovim stihovima se prvo lice JEDNINE odnosi na vođu Izraela. Napad na njega je napad na savezni narod. Pitamo se da li su strani osvajači imali pomoćnike iznutra.

Primetite da autor brani svoju pravednost tvrdeći da je napadnut bez razloga (up. stihovi 3c, 4b). Neprijatelji ga napadaju zbog njegovog odnosa sa Bogom Izraela (up. Ps 2).

59:4b-5 Ova dva stiha su povezana sa tri IMPERATIVA koji pozivaju Boga da deluje i spasi.

1. ustani, stih 3b – BDB 734, KB 802, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 7:6; 35:23; 44:23; 57:8 (tri puta); 73:20; 80:2; 108:2
2. gledaj, stih 4b – BDB 906, KB1157, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 9:13; 25:18,19; 80:14; 84:9; 119:153,159; 139:24
3. probudi se, stih 5 – BDB 884, KB 1098, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 35:23; 44:23

▣ „**Gospode, Bože nad vojskama**” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA kod Ps 1:1.

▣ „**Probudi se**” Doslovan prevod je „izađi mi u susret”. Ovaj lični aspekt se ponavlja u stihu 10a.

▣ „**Nemoj se smilovati**” Ova negacija GLAGOLA (BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) se često koristi u Psalmima (up. Ps 4:1; 6:2; 9:13; 25:16; 26:11; 27:7; 30:10; 41:4,10; 51:1; 56:1; 57:1, itd.).

Psalmist ovde moli Gospoda (YHWH) da se ne smiluje njegovim neprijateljima zato što su oni zle izdajice (up. Ps 109:14; Isa 2:9; Jer 18:23).

59:6-7 Nekoliko savremenih prevoda odvaja stihove 6-7 kao posebnu strofu i počinje novu strofu sa stihovima 8-10. Teško je znati kako da podelimo ovaj Psalm na logične celine.

Stihovi 6-7 opisuju neprijatelje kao

1. pse koji laju
2. pse koji idu oko grada
 - a. metafora za opsadu (up. 59:14-15)
 - b. metafora za njihovu stalnu potragu za hranom (59:15)
3. naviru... mačevi, stih 7
4. oni kažu „ko sluša” (tj. ne boje se Boga, up. Jov 22:13; Ps 10:4,11,13; 64:5; 73:11; 94:7; Isa 29:15; Jez 8:12). Oni su
 - a. izraelski praktični ateisti ili
 - b. pagani/idolopoklonici

59:8 Stih 8 me podseća na

1. Ps 2:4
2. Ps 37:13

Čini se da ovaj stih pokazuje da su neprijatelji neznabožački, paganski osvajači (up. stihovi 5,6,7,8,11,13,14,15).

Oba GLAGOLA u stihu 8 su *Qal* IMPERFEKTI koji govore o trajnoj radnji (tj. Gospod (YHWH) se smeje i ruga narodima koji ne veruju i oholo napadaju Njegov narod).

NSP: PSALAM 59:9-15

⁹ Snago moja, na tebe ću gledati;
jer Bog je visoko utočište moje.

¹⁰ Bog, koji mi milost pokazuje, izaći će mi u susret,
Bog će mi dati da likujem nad neprijateljima svojim.

¹¹ Nemoj ih pobiti, da narod moj ne zaboravi.
Snagom svojom nateraj ih da lutaju, i obori ih,
Gospode, štite naš,

¹² zbog greha usta njihovih, zbog reči usana njihovih;
neka se uhvate u ponosu svome,
jer kletve i prevare stalno ponavljaju.

¹³ Dokrajči ih u gnevu, dokrajči ih, da ih više ne bude.
Neka znaju da Bog vlada nad Jakovom
sve do krajeva zemaljskih.

¹⁴ Neka se vrate uveče,
neka laju kao psi i neka idu oko grada.

¹⁵ Neka lutaju tražeći hranu,
neka se ne nasite i prenoćite neka ne nađu.

59:9-13 Postoji nekoliko naziva za Boga. Vidite Kontekstualne uvide, C.

59:9

SSP, DK, NSP, NRP Snago moja

UBS tekstualni projekat (str. 271) daje prevodu „snago moja” oznaku „D” (malo verovatno). Ovo se verovatno zasniva na istim rečima iz stiha 18. To je naziv za Boga.

Ja mislim da je ovo još jedan od naziva za Boga (up. Ps 21:1; 28:7,8; 59:17; 81:1; 118:14). Paralelan je sa „Bog je visoko utočište moje”.

▣ „na tebe ću gledati” Ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581) je *Qal* KOHORTATIV, up. Ps 130:6. Psalmist čezne da vidi Boga i bude sa Njim!

59:10 Ovo je još jedan naziv za Boga (tj. „Bože moje milosti”), NKJV prevod je „moj milostivi Bože”, a JPSOA prevod je „moj verni Bože”.

▣ „mi dati da likujem nad neprijateljima svojim” Ovo je još jedan idiom za pobedu u toj kulturi (up. Ps 23:5; 54:7; 91:8; 92:11; 112:8; 118:7).

59:11 Ovaj stih me iznenađuje. Podseća me na to kako je Gospod (YHWH) prebivao sa hebrejskim plemenima nakon što je Isus Navin osvojio utvrđene gradove. Svako pleme je moralo da sa svojom vojskom osvoji svoju teritoriju od hananskih plemena. Bog to nije učinio umesto njih. Morali su da deluju sa verom. Ostavio je neke protivnike da bi mogli da rastu u veri, u Njemu i sami u sebi.

Oblici GLAGOLA su

1. nemoj ih pobiti, stih 11 – BDB 246, KB 255, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. nateraj ih da lutaju, stih 11 – BDB 631, KB 681, *Hiphil* IMPERATIV
3. obori ih, stih 11 – BDB 432, KB 434, *Hiphil* IMPERATIV

4-5. dokrajči ih, stih 13 – BDB 477, KB 476, *Piel* IMPERATIV (dva puta)

6. da ih više ne bude – BDB 34 II (bez GLAGOLA)

Ove naredbe se moraju uskladiti sa stihom 11a. Moguće je da postoji nejasnoća između „ne” (לֹא – BDB 39) i „*El*” (אֱלֹהִים, opšte ime za Boga na drevnom Bliskom Istoku – BDB 42 II). Ovo predlaže AB (str. 71).

▣ „**da narod moj ne zaboravi**” Ovaj GLAGOL (BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT) se takođe koristi u 5. Mojs 8:11-20, gde Gospod (YHWH) opominje svoj narod da ne misli da je sam zaslužan za svoj prosperitet ili svoju pobedu!

▣ „**štite naš**” Ova slika podseća na prve susrete Gospoda (YHWH) sa Avramom i na obećanja koja je Gospod (YHWH) dao Avramu i njegovim potomcima (up. 1. Mojs 15:1; 5. Mojs 33:29). Ovo se ponavlja u Psalmima (up. Ps 3:3; 5:12; 28:7; 115:9-11). Označava Boga kao zaštitnika!

59:12 „neka se uhvate u ponosu svome” – BDB 539, KB 530, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen kao JUSIV. Ljudski ponos i nadmenost su

1. suština Pada

2. odvratni Gospodu (YHWH)

On ih neće tolerisati (up. Isa 2:11-12; 5:15; 10:33; Zah 3:11). Za biblijski primer ljudskog ponosa, vidite POSEBNA TEMA: HVALJENJE kod Ps 20:7.

59:13 „Neka znaju da Bog vlada nad Jakovom sve do krajeva zemaljskih” Ovaj univerzalni element je nužan za shvatanje Božjeg delovanja u našem svetu (up. Ps 2:8; 58:11; 67:7; 72:8,17; 96:13; 98:9; Isa 45:22; 49:6; 52:10; Jer 16:19; Mih 5:4; Mt 25:32). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2.

▣ „**Selah**” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

59:14-15 Ovo nas vraća na stihove 6-7. Stih 6 i stih 14 su duplirani refreni. Stihovi 7 i 15 su opisni izrazi o neprijatelju. Oni su zli predatori!

59:14

SSP režeći kao psi
NSP, NRP, DK laju kao psi

Ovaj koren (BDB 534 II) može značiti

1. provesti noć – BDB 533 I (MT ukazuje na ovo, up. Ps 55:7)
2. režati – BDB 534 II

NSP: PSALAM 59:16-17

**¹⁶ A ja ću pevati o snazi tvojoj,
i ujutru ću radosno pričati o milosti tvojoj.
Jer si ti visoko utočište moje,
i mesto na koje bežim u dan nevolje svoje.**

**¹⁷ Snago moja, pesmom ću te hvaliti,
jer je Bog visoko utočište moje, Bog koji mi milost pokazuje.**

59:16-17 Psalmist upoređuje (tj. „a ja”) svoj život i motive sa njihovima.

1. ja ću pevati o snazi tvojoj, stih 16
2. radosno ću pričati o milosti tvojoj, stih 16

3. pesmom ću te hvaliti, stih 17

Gospod (YHWH) je razlog za ove pesme i pohvale

1. jer si ti visoko utočište moje (BDB 960 I)
2. mesto na koje bežim (BDB 631) u dan nevolje svoje, up. Jer 16:19
3. jer je Bog visoko utočište moje (BDB 960 I), up. Ps 9:9; 59:9; 62:2,6
4. Bog koji mi milost pokazuje (BDB 338)

Nekoliko ključnih teoloških termina koji opisuju Gospoda (YHWH) ponavljaju se u ovom završetku.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko su neprijatelji? Zašto se čini da postoje dve grupe neprijatelja?
2. Da li psalmist tvrdi da je bezgrešan u stihovima 3c, 4a?
3. Koje slike su u osnovi termina „ustani” i „probudi se”?
4. Navedite univerzalne elemente u ovom Psalmu. Na šta nam oni ukazuju?
5. Stih 11 nas zbunjuje. Zašto?

PSALAM 60

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Tužbalica zbog poraza u bitci i molitva za pomoć <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ljiljan svedočanstva“. Davidov Miktam, za poučavanje. Kad se David borio s vojskom Aram-Naharajima i Aram-Sove, i kad se Joav vratio i pobio dvanaest hiljada Edomaca u Slanoj dolini.	Hitna molitva za obnavljanje Božje naklonosti	Molitva za spas od narodnih neprijatelja	Molitva za spas	Nacionalna molitva nakon poraza
60:1-5	60:1-3	60:1-3	60:1-5	60:1-2 60:3-4
	60:4-5	60:4-5		60:5
60:6-8	60:6-8	60:6-8	60:6-8	60:6 60:7 60:8
60:9-12	60:9-12	60:9-12	60:9-12	60:9-10 60:11-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 60:1-5

¹ Ti si nas, Bože, odbacio, razbio si redove naše, razgnevio si se. Prihvati nas opet.

² Potresao si zemlju, rascepio si je.

Isceli pukotine njene, jer se ljulja.

³ **Narodu svome dao si da nevolju vidi.**

Dao si nam da pijemo vino od kog posrćemo.

⁴ **Onima koji se tebe boje**

dao si znak da od luka pobegnu.

⁵ **Da bi se izbavili oni koje voliš,**

spasi nas desnicom svojom i usliši nas.

60:1-3 Ova strofa opisuje kako psalmist doživljava svoj/Izraelov odnos sa Gospodom (YHWH).

1. On nas je odbacio – BDB 276, KB 276, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 44:9,23; 74:1; 77:7; 108:11
2. On nas je razbio – BDB 829, KB 971, *Qal* PERFEKAT, moguće je da se ovo odnosi na proboj kroz zaštitni zid
3. razgnevio se – BDB 60, KB 72, *Qal* PERFEKAT
4. potresao je njihovu zemlju – BDB 950, KB 1271, *Hiphil* PERFEKAT
5. rascepio je zemlju – BDB 822, KB 954, *Qal* PERFEKAT, retka reč, upotrebljena samo ovde i u sličnom obliku u Jer 22:14, gde je prevedena kao „proširiti”
6. svom narodu je dao da vidi nevolju – BDB 906, KB 1157, *Hiphil* PERFEKAT
7. dao im je da piju vino (tj. uzrok pijanstva i posrtanja) – BDB 1052, KB 1639, *Hiphil* PERFEKAT, moguće je da je čaša namenjena narodima (up. Jer 25:16-26) sada data saveznom narodu, sa istim uticajem (up. Isa 51:17,22)

Primetite da su svi GLAGOLI PERFEKTI, što označava svršeno stanje. U odnosu na to, psalmist se moli da će Bog

1. da ih prihvati – BDB 996, KB 1427, *Polel* IMPERFEKAT, up. Ps 80:3,7,19; 85:4; 126:1; Plač 5:21
2. da isceli (tj. „obnovi”, NIDOTTE, vol. 3, str. 1163) zemlju – BDB 950, KB 1272, *Qal* IMPERATIV, up. 2. Dne 7:14; moguće je da se ovo odnosi na probijanje zida iz stiha 1b

Moramo naglasiti da se svi ovi molitveni zahtevi za Božju pomoć, zaštitu i spas, zasnivaju na veri i načinu života Njegovog naroda (up. 2. Dne 6:37-39). Sva Božja obećanja (osim onih koja su vezana za Mesiju i Njegovu službu) su uslovna (vidite posebnu temu kod Ps 25:10).

POSEBNA TEMA: ZAHTEVI ZA IZRAEL U GOSPODNJEM SAVEZU (5. MOJS 10:12-13)

Gospodnji (YHWH) zahtevi (“tražiti”, BDB 981, KB 1371, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) jasno su izraženi kroz niz *Qal* KONSTRUKATA INFINITIVA:

1. da se bojiš Gospoda – BDB 431, KB 432, up. 5. Mojs 4:10; 10:12,20
2. da hodiš svim Njegovim putevima – BDB 229, KB 246, up. 5. Mojs 4:29
3. da voliš Gospoda – BDB 12, KB 17, 5. Mojs 6:5; 10:15; Vidite belešku kod 5:10
4. da mu služiš svim svojim srcem i svom svojom dušom – BDB 712, KB 773, 5. Mojs 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 26:16; 30:2,6,10
5. da izvršavaš Gospodnje zapovesti i držiš se Njegovih odredaba – BDB 1036, KB 1581

Ovo poglavlje je slično sa Mih 6:6-8. Oba govore o veri koja utiče na svakodnevni život!

60:1 Izenađuje nas to što Bog odbacuje (up. stihovi 1,10) svoj narod (up. stihovi 3,5)! Moramo upamtiti da je Bog imao svrhu za Izrael. Uloga Izraela je bila da bude mehanizam za globalno otkrivanje Božjeg karaktera i plana (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2, up. Jezek 36:22-38). Za to je nužna verna savezna poslušnost (up. 1. Dne 28:9). Oni nisu bili u stanju da to ispune zbog pada iz 1. Mojs 3; kazna je bila jedino rešenje (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

Izraz „u svetosti svojoj” iz 6. stiha je snažan podsetnik na Božji karakter, kojeg On želi da Njegovi ljudi odražavaju i pokazuju drugim narodima (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ) kod Ps 9:10b).

Bio je neophodan novi pristup. Ovaj novi pristup se zove „novi savez” (up. Jer 31:31-34), a NZ ga pojašnjava kao evanđelje Isusa Hrista.

60:4-5 Mislim da bi ovo morala biti odvojena strofa (up. NKJV, NRSV). SUBJEKAT se menja u odnosu na stihove 1-3. Ova strofa opisuje Gospodnja (YHWH) dela za Izrael.

1. dao je znak (BDB 651, tj. vidljiv simbol ili način komunikacije, up. 2. Mojs 17:15; Isa 5:26; 11:12; 13:2; Ps 20:5) onima koji ga se boje; ovaj izraz može biti negativan (tj. pobeći) ili pozitivan (tj. podržati).
2. On želi da znak bude vidljiv da bi govorio o Njemu (tj. istina; hebrejski suglasnici וַיִּשְׁרַע mogu imati značenje „od luka” ili „istina”, BDB 905; UBS tekstualni projekat podržava „od luka” sa oznakom „B” (skoro sigurno); NRSV, NJB, NET Biblija; REB podržava ovu opciju, ali NKJV i JPSOA koriste „istina”. Reč „luk” samo ovde ima dodan samoglasnik.

Čini se da je suština to da Gospod (YHWH) pruža podršku Izraelu svojim prisustvom sa njima u bitci.

60:4 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

60:5 „oni koje voliš” Ovaj PRIDEV (BDB 391) upotrebljen je za dragog iz Pesme nad Pesmama (up. Pnp 1:2,4; 4:10; 5:1; 7:13). Ovde se koristi za Gospodnji (YHWH) savezni narod (up. Jer 12:7). To je snažan, strastven opis.

▣ Ovaj stih sadrži dva molitvena zahteva u odnosu na 60:4.

1. spasi nas (MT; *Qere* „me”) – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, tj. svojim delima, up. Ps 3:7; 20:9
2. usliši nas (MT, *Qere* „me”) – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV

UBS tekstualni projekat (str. 277) daje verziji „nas” iz MT oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). U stihovima 10 i 11 je upotrebljena MNOŽINA.

▣ **„desnicom svojim”** Ovo je hebrejski idiom za moć i delotvornu akciju (up. 2. Mojs 15:6; Ps 17:7; 44:3; 98:1; 108:6; 138:7; 139:10, vidite posebnu temu kod Ps 7:3-4).

NSP: PSALAM 60:6-8

⁶ Bog je rekao u svetosti svojoj:

„Radovaću se, u nasledstvo ću Sihem dati, izmeriću ravnicu Sokot.

⁷ Galad je moj i Manasija je moj,

Jefrem je tvrđava poglavara moga,

Juda je zapovednička palica moja.

⁸ Moav je posuda u kojoj ću noge oprati.

Na Edom ću baciti sandalu svoju.

Nad Filistejom ću pobednički klicati.

60:6-8 Ova strofa veliča Gospodnji (YHWH) suverenitet (ili „svetost”, BDB 871) nad narodima (up. 5. Mojs 32:8). Ovi stihovi se ponavljaju u Ps 108:7-14, što znači da je moguće da su deo liturgije. Moguće je da su povezani sa 2. Mojs 15:14-17. Sam Gospod (YHWH) govori (tj. „Bog je rekao” – BDB 180, KB 210, *Piel* PERFEEKAT).

1. radovaću se – BDB 759, KB 831, *Qal* KOHORTATIV
2. u nasledstvo ću Sihem dati – BDB 323, KB 322, *Piel* KOHORTATIV
3. izmeriću – BDB 551, KB 547, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. „_____ je moj”
5. „_____ je tvrđava poglavara moga”
6. „_____ je zapovednička palica moja”
7. „na _____ ću baciti sandalu svoju” (tj. idiom za prezir)
8. „nad _____ pobednički klicati” (kao Ps 108:9c)

Primetite da su sva navedena mesta u oblasti koja je dodeljena plemenu Isusa Navina.

1. jedan grad – Sihem
2. jedna ravnica – ravnica Sokot
3. jedno područje – Galad
4. tri plemena – Manasija, Jefrem, Juda (za Judu kao zapovedničku palicu vidite 1. Mojs 49:10)
5. tri poražena hananska naroda – Moav, Edom, Filisteja

NSP: PSALAM 60:9-12

⁹ Ko će me dovesti do opkoljenog grada?

Ko će me voditi sve do Edoma?

**¹⁰ Zar nećeš ti, Bože, koji si nas odbacio,
pa više ne ideš s vojskama našim iako si Bog naš?**

**¹¹ Pruži nam pomoć u nevolji,
jer je uzalud nadati se spasenju od čoveka zemaljskog.**

**¹² Od Boga ćemo snagu dobiti,
On će zgaziti protivnike naše.**

60:9-12 Ova strofa govori o tome da je nemoguće ostvariti vojnu pobedu bez Gospodnje (YHWH) pomoći i prisustva (tj. sveti rat).

1. stih 9 postavlja vojno pitanje
2. stih 10 govori o duhovnoj stvarnosti (tj. sveti rat), da je pobeda nemoguća bez Gospoda (YHWH) pred izraelskom vojskom, up. Ps 44:9; 108:11
3. stih 11 govori o fizičkoj stvarnosti, da je ljudska vojna pobeda ništavna i prolazna
4. stih 12 potvrđuje da je pobeda moguća samo uz Gospoda (YHWH), up. 5. Mojs 20:1; 1. Sam 17:45,47; Ps 20:7; 22:16-17; 44:1-3,5-7; 146:3; Zah 4:6). Ovo se odnosi na Božju pobedu i ostvarivanje Njegovog plana za Izrael, ne samo kao osvajača, nego i kao svetlost narodima.

Sušтина ovih izjava je pitanje iz 10. stiha „da li si nas ti, Bože, odbacio”. Bez Njegove pomoći nema nade (stih 11b). Uz Njegovu pomoć, ostvariće pobedu (stih 12), radi ostvarenja Božjeg plana (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam) i radi bezbednosti i mira Izraela.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Pročitajte Psalam i pokušajte da ga podelite na celine po temama. Da li mislite da stihovi 1-3 i stihovi 4-5 imaju različite teme?
2. Koja je teološka svrha stihova 6-8? Zašto se ponavljaju u Psalmu 108?
3. Stih 8 ima nekoliko negativnih slika. Objasnite ih.
4. Koja je osnovna teološka istina u stihovima 9-12?

PSALAM 61

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pouzdanje u Božju zaštitu	Pouzdanje u Božju večnu zaštitu	Molitva za zaštitu	Molitva za zaštitu	Molitva izgnanika
<u>MT uvod</u> Upravitelju; na žičanim instrumentima. Davidov Psalam.				
61:1-4	61:1-2 61:3-7	61:1-2 61:3-5	61:1-2 61:3 61:4-5	61:1-2 61:3-5
61:5-8		61:6-7 61:8	61:6-7 61:8	61:6-7 61:8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Očigledno je da je ovo carski Psalam (up. stih 6). Odnos Boga prema Caru predstavlja Njegov odnos prema narodu (up. stih 5).
- B. Na prvi pogled se čini da 2. stih ukazuje na izgnanstvo, ali izgleda da ostatak Psalma to ne podržava. Stoga, stih 2a je sigurno metafora za carev osećaj duhovne otuđenosti.
- C. Ovaj Psalam sadrži nekoliko snažnih slika Boga.
 1. stena na koju se ne mogu sam popeti
 2. utočište moje
 3. jaka kula
 4. biću gost u šatoru tvome doveka
 5. utočište ću naći pod zaštitom krila tvojih

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 61:1-4

¹ Čuj, Bože, vapaj moj.

Saslušaj molitvu moju.

² S kraja zemlje povikaću k tebi kad klone srce moje.

Povedi me na stenu na koju se ne mogu sam popeti.

³ Jer si ti utočište moje,

jaka kula pred licem neprijatelja.

⁴ Biću gost u šatoru tvome doveka,

utočište ću naći pod zaštitom krila tvojih.

61:1 Ovaj Psalam započinje sa dva MOLBENA IMPERATIVA (up. Ps 86:6; Isa 28:23; 49:1; 51:4; Jer 18:19; Dan 9:19; Os 5:1).

1. čuj moj vapaj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV

2. saslušaj moju molitvu – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV

U 2. stihu psalmist kaže: „s kraja zemlje povikaću k tebi”. Ovo zvuči kao molitva izgnane osobe, ali ostatak Psalma ne podržava ovu ideju. Stoga, ovo je sigurno slika koja pokazuje da se on oseća otuđeno. Reč „Zemlja” (u smislu planeta) može se u ovom kontekstu shvatiti kao „zemlja” (tj. Obećana zemlja), vidite posebnu temu kod Ps 1:2. Kontekst određuje značenje reči!

AB smatra da se ovaj izraz odnosi na Šeol (str. 84). Ovo tumačenje se zasniva na ugaritskim paralelama. Ukoliko je to tačno, psalmist se suočavao sa smrću, ne samo sa obeshrabrenjem.

▣ „vapaj” Reč „vapaj” (BDB 943) može da se odnosi na uzvik radosti, ili na krik kojim se traži pomoć i zaštita, kao u ovom slučaju (up. Ps 17:1; 88:2; 106:44; 119:169; 142:6).

61:2 „na stenu na koju se ne mogu sam popeti” Ovaj naziv „stena” odražava dva hebrejska korena (BDB 849 i 700 I). Prvi put se ovaj naziv (BDB 849) pojavljuje u 5. Mojs 32:4,15,18,30,31. Primetite kako se koristi.

1. Stena – 5. Mojs 32:4,15,18,30,31
2. Stena njegovog spasenja – 5. Mojs 32:15; 2. Sam 22:47; Ps 89:26; 95:1
3. Stena koja te je rodila – 5. Mojs 32:18
4. njihova Stena ih je prodala – 5. Mojs 32:30
5. njihova Stena nije kao naša stena – 5. Mojs 32:31
6. nema Stene kao što je naš Bog – 1. Sam 2:2
7. Gospod (YHWH) je Stena moja i tvrđava moja i izbavitelj moj – Ps 18:2; 31:3; 71:3; 94:22
8. moj Bog, moja Stena, moje utočište – Ps 18:2; 28:1; Isa 17:10
9. ko je Stena osim Boga – Ps 18:31
10. živ je Gospod (YHWH), neka je blagoslovljen On, Stena moja – Ps 18:46
11. Stena moja i otkupitelj moj – Ps 19:14
12. moja Stena (BDB 700 I) – Ps 42:9
13. Stena moja, u Njemu nema nepravde – Ps 92:15
14. neka je blagoslovljen Gospod (YHWH), Stena moja – Ps 144:1
15. Gospod (YHWH) je večna Stena – Isa 26:4
16. gora Gospodnja (YHWH), Stena Izraelova – Isa 30:29
17. nema druge Stene – Isa 44:8

BDB 700 I je upotrebljen samo u Ps 18:2; 42:9. Doslovno značenje je „stenovit greben”, ali je sinonim sa BDB 849 (oba su upotrebljena u Ps 18:2).

Postoji nekoliko mogućih izvora ove slike.

1. podnožje planine ili stubovi povezani sa stvaranjem

2. mesto na kojem je Gospod (YHWH) dao Zakon Izraelu
3. hram na planini Moriji
4. snaga i izdržljivost fizičkih planina
5. najviše tačke planina su najbliže nebu, na kojem Bog boravi

▣ „na koju se ne mogu sam popeti” Ovo može imati nekoliko značenja.

1. stena koja pruža zaklon i utočište koje psalmist ne može sam sebi pružiti
2. stena na koju se on ne može popeti ili, možda, koju ne može shvatiti (tj. Božja permanentnost)
3. kontrast između Božjeg uzvišenog položaja i psalmistinog obeshrabrenog položaja (tj. kad klone srce moje)

Prevod u LXX i Pešiti glasi: „ostavio si me na steni”.

61:3 Veliki deo slika koje se koriste za opis Boga ima vojnu konotaciju.

1. utočište je povezano sa štitom u 2. Sam 22:31; Ps 18:31; Pri 30:5
2. utočište je povezano sa utvrđenjem u Ps 59:16
3. ovde je utočište povezano sa „jakom kulom” (up. Pri 18:10), a u Ps 62:7 sa „čvrstom stenom”

61:4 Stih 4 sadrži dva GLAGOLA u KOHORTATIVU.

1. biću gost u šatoru tvome doveka – BDB 157, KB 184, *Qal* KOHORTATIV, up. Ps 27:5; 31:20; 32:7
2. utočište ću naći pod zaštitom krila tvojih – BDB 340, KB 337, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12)

Kao što 3. stih sadrži vojne slike, tako 4. stih ima slike koje su povezane sa hramom ili možda sa „stenom” iz 2. stiha.

Slike iz stiha 4a takođe se nalaze u Ps 23:6; 27:4.

Termin „doveka” je u MNOŽINI, što naglašava koncept (vidite posebnu temu kod Ps 9:5). Mislim da on u ovom starozavetnom kontekstu mudrosne literature označava srećan i dug život proveden u slavljenju u hramu (tj. šatoru), sa Gospodom (YHWH), (up. Ps 23:6).

▣ „pod zaštitom krila tvojih” Ovo je ženska slika Boga kao brižne majke ptice (up. Mt 23:37; Lk 13:34). Vidite beleške kod Ps 17:8 i posebnu temu kod Ps 5:11-12.

▣ „Selah” Vidite beleške kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 61:5-8

⁵ Jer si ti, Bože, čuo zavete moje.

Dao si mi nasledstvo kakvo imaju oni koji se imena tvoga boje.

⁶ Dane ćeš dodati danima carevim,
godine njegove nizaće se iz naraštaja u naraštaj.

⁷ On će doveka živeti pred Bogom;
zapovedi da ga ljubav i istina čuvaju.

⁸ Tako ću zauvek pesmom hvaliti ime tvoje,
da bih dan za danom ispunjavao zavete svoje.

61:5-8 Ova strofa se odnosi na cara kao predstavnika Gospodnjeg (YHWH) saveznog naroda.

1. car je dao zavete (tj. obećanja vere) Gospodu (YHWH).
2. Gospod (YHWH) je njemu/Izraelu dao hanansku zemlju (tj. nasledstvo, up. 1. Mojs 15:12-21), kao onima koji ga se boje.
3. Gospod (YHWH) će produžiti carev život (primetite carske hiperbole).

4. car će doveka biti na prestolu pred Bogom (očigledno je da se „doveka” ne odnosi na večnost nego na produžene dane). Pazite da ne unosite razvijenu teologiju iz NZ u hebrejske termine (carske hiperbole).
5. Gospod (YHWH) zapoveda (BDB 584, KB 599, *Piel* IMPERATIV, molitveni zahtev) ljubavi i istini (personifikovani izvršioc, up. Ps 40:11; 57:3; 89:14, „dobrota i ljubav” u Ps 23:6, „svetlost” i „istina” u Ps 43:3). Isti koncept je naveden u Pri 20:28. Podržavati cara znači podržavati Izrael.

61:5 NIDOTTE, vol. 2, str. 531, daje dobar komentar o onima „koji se imena tvoga boje”. Oni predstavljaju verne sledbenike (up. Ps 15:4; 25:12,14; 103:11,13; 118:4). NIDOTTE dodaje spisak delimično različitih oblika.

1. oni koji te se boje – Ps 31:19
2. oni koji se boje Njega – Ps 34:7
3. oni koji se boje tvog imena – Ps 61:5
4. oni koji se boje Boga – Ps 66:16

61:8 Zbog Božje dobrote prema caru i Izraelu, car će ga pesmom hvaliti (BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV).

I ovde moramo upotrebu reči „doveka” shvatiti kao metaforu za dugu i uspešnu vladavinu. Careva obećanja vere („zaveti”) su poštovana, sprovedena i ispunjena u hramu. Ovaj kraj je sličan sa Ps 30:13, što ukazuje na određen ritual (tj. zahvalnicu) ili liturgiju (koja je povezana sa prinošenjem ponude, up. Ps 7:17).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovaj Psalam individualna tužbalica ili carska tužbalica?
2. Objasnite izraz „s kraja zemlje”. Da li je pisac u izgnanstvu?
3. Da li stih 4 ukazuje na večan život? (up. stih 7) Da li je ovo mesijanski Psalam?
4. Definišite „zavet” u odnosu na njegovu upotrebu u ovom Psalmu (up. stihovi 5,8).

PSALAM 62

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Samo je Bog utočište od prevare <u>MT uvod</u> Upravitelju; za Jedutuna. Davidov Psalam.	Smirena rešenost da čeka Božje spasenje	Pouzdanje u Božju zaštitu	Pouzdanje u Božju zaštitu	Bog kao jedina nada
62:1-2	62:1-2	62:1-2	62:1-2	62:1-2
62:3-4	62:3-4	62:3-4	62:3-4	62:3-4
62:5-8	62:5-7	62:5-7	62:5-7	62:5-7b 62:7c-8
	62:8	62:8	62:8	
62:9-10	62:9-10	62:9-10	62:9-10	62:9 62:10
62:11-12	62:11-12	62:11-12	62:11-12	62:11-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 62:1-2

¹ U tišini duša moja Boga čeka.

Od njega dolazi spasenje moje.

² On je stena moja i spasenje moje,
visoko utočište moje, ako i posrnem, neću pasti.

62:1-2 Ova strofa opisuje Boga, koga psalmist čeka u tišini (primetite kako su stihovi 1-2 skoro isti kao stihovi 5-6). On strpljivo čeka da Bog deluje i pomogne mu (up. Ps 131:2).

1. od Boga dolazi njegovo spasenje (BDB 447), stih 1
2. Bog je njegova jedina stena (BDB 849), stihovi 2,6, vidite belešku kod Ps 61:2
3. Bog je njegovo spasenje, stihovi 2,6
4. Bog je njegovo utočište, stih 2

Zbog ovog Boga, on neće pasti (BDB 556, KB 555, *Niphal IMPERFEKAT*, up. stih 6). Izraz iz 2. stiha

se ponavlja u 6. stihu, ali stih 2 sadrži i „ako i posrnem”. TEV, NRSV i JPSOA ovo prevode kao „nikada”.

62:1 „Boga” (NASB: „jedino/samo Boga”) Ovaj PRILOG (BDB 36) se prvi put pojavljuje u MT, u stihovima 1,2,4,5,6,10 (ne u NSP), kao naglasak i književni način da se Psalmi međusobno povežu. Postoji ekskluzivizam u pobožnom stilu života i u grešnom stilu života (up. 62:4,9). JPSOA ga prevodi kao „zaista”. NKJV ga prevodi kao „zaista” samo u prvoj upotrebi.

▣ „**duša**” Ovo je termin *nephesh* (BDB 659) koji označava celu osobu. Vidite beleške kod Ps 13:2 i 16:9.

NSP: PSALAM 62:3-4

**³ Dokle ćete nasrtati na čoveka
koga hoćete da ubijete?**

Svi ste vi poput nagnutog zida, poput kamenog zida što se ruši.

**⁴ Oni loše savete daju da bi čoveka oborili s časnog položaja njegovog,
u laži uživaju.**

**Ustima svojim blagosiljaju,
a u sebi proklinju.**

62:3-4 Ova strofa opisuje neverne protivnike.

1. oni nasrću (doslovno: viču na) – BDB 223, KB 243, *Polel* IMPERFEKAT, MNOŽINA; ovaj GLAGOL je upotrebljen samo ovde u SZ i potiče od arapskog korena
2. hoće da ubiju (doslovno: rasprše) – BDB 953, KB 1283, *Pual* IMPERFEKAT; NET Biblija misli da je GLAGOL *Piel*, „vi svi ste ubice” (str. 927)
3. oni su poput (nekoliko engleskih prevoda smatra da se stih 3c odnosi na psalmistu; NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB)
 - a. nagnutog zida – BDB 639, KB 692, *Qal* PASIVNI PARTICIP
 - b. zida što se ruši – BDB 190, KB 218, *Qal* PASIVNI PARTICIP
4. loše savete daju (BDB 419, KB 421, *Qal* PERFEKAT) da bi čoveka oborili s časnog položaja – BDB 632, KB 673, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA
5. u laži uživaju – BDB 953, KB 1280, *Qal* IMPERFEKAT
6. blagosiljaju (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT) svojim ustima, a u sebi proklinju – BDB 886, KB 1103, *Piel* IMPERFEKAT; pitamo se da li je Jak 3:10 zasnovan na ovom Psalmu

Po delima njihovim (Mt 7:16-20) i rečima (Mt 12:34-37) poznaćete ih.

NSP: PSALAM 62:5-8

**⁵ Boga mirno čekaj, dušo moja,
jer u njega polažem nadu svoju.**

**⁶ On je stena moja i spasenje moje,
visoko utočište moje, neću posrnuti.**

⁷ Od Boga dolazi spasenje moje i slava moja.

Bog je moja čvrsta stena i utočište moje.

⁸ U njega se uzdaj, narode, u svako doba.

Pred njim izlivajte srce svoje.

Bog je utočište naše.

62:5-8 Prva dva stiha su skoro ista kao 62:1-2. Psalmist opisuje svoja dela, dela vernog sledbenika, i poredi ih sa nevernim sledbenicima.

1. od Boga dolazi njegovo spasenje i slava („čast”, BDB 458)
2. on se oslanja (pretpostavljamo) na Boga kao na čvrstu stenu
3. Bog je njegovo utočište

Stih 8 menja individualni fokus u grupni fokus (nekoliko engleskih prevoda ove stihove odvaja u drugu strofu). Počinje sa dva IMPERATIVA koji se obraćaju zajednici vernih sledbenika.

1. u svako doba se uzdajte u Njega – BDB 105, KB 120, *Qal IMPERATIV*, up. Ps 37:3,5; 52:8; Isa 26:4. Teškoća je u izrazu „u svako doba”, ali to je ključno za stvaran mir i pouzdanje (up. Ps 34:1).
2. pred Njim izlivajte svoje srce – BDB 1049, KB 1629, *Qal IMPERATIV*, up. 1. Sam 1:15; Plač 2:19 (tj. budite iskreni o svojim osećanjima i problemima kada se molite Bogu; ovo je nešto sasvim različito od „tišine” iz stihova 1 i 5. Stihovi 1 i 5 govore o čekanju da Bog deluje nakon molitve, a stih 8 je poziv na molitvu)
3. Bog je naše utočište – Bog nije utočište samo za pojedinca, On je i utočište zajednice!

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2; i Uvod u Psalme, VII.

62:5 „Boga” Prevod je tačan u stihu 1; ali ovde je na početku dodana emfaza *lamed* (nije PREDLOG), te je tačan prevod „samo Boga”.

▣ Ovde je umesto IMENICE (BDB 189) iz 1. stiha upotrebljen IMPERATIV „mirno čekaj” (BDB 198, KB 226, *Qal IMPERATIV*).

NSP: PSALAM 62:9-10

⁹ Sinovi zemaljski ništa nisu nego dah,
lažno su utočište sinovi ljudski.

Kad se svi na vagu stave, od daha su lakši.

¹⁰ Ne uzdajte se u prevaru,
ne polažite u pljačku isprazne nade svoje.

Ako vam imetak raste, ne dajte da vam srce za njega prione.

62:9-10 Ova strofa se obraća svim ljudima iz različitih društvenih nivoa (NASB i DK: „prostački... gospodski sinovi”). Bez vere/pouzdanja u Boga oni su dah (BDB 210 I) i laž (BDB 469). MT dva puta navodi „sinovi ljudski”. Prevod „prostački” i „gospodski” (iz NASB, NSP: „zemaljski” i „ljudski”) zasnovan je na sličnom izrazu iz Ps 49:2. JPSOA prevod glasi „ljudi ništa nisu nego dah; smrtnici (BDB 35), iluzija”, čime se poriče veza sa Ps 49:2 kao paralelom, a „Adamovi sinovi” (BDB 9) i „ljudski sinovi” se tumače kao paralele i kao da se odnose na sve ljude. Meni se čini da se stih 10 odnosi na zloupotrebu siromašnih i nemoćnih od strane društvene elite Izraela, te da je Ps 49 moguća dobra paralela.

Druga izjava koristi sliku trgovačkih vaga. Na hebrejskom čast/vrednost ima ono što je teško; ono što je lako (tj. dah, BDB 210 I, upotrebljen dva puta) je nečasno.

Stih 10 ima tri JUSIVA koji opominju neverne sledbenike.

1. ne uzdajte se u prevaru – BDB 105, KB 120, *Qal IMPERFEKAT*, NEGACIJA, upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. ne polažite u pljačku isprazne nade svoje – BDB 211, KB 236, *Qal IMPERFEKAT*, NEGACIJA, upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. ne dajte da vam srce prione za imetak koji raste – BDB 1011, KB 1483, *Qal IMPERFEKAT*, NEGACIJA, upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Na osnovu ove strofe i 62:4, vidimo da se ovaj Psalm obraća članovima izraelskog elitnog (tj. građanskog, vojnog, trgovačkog) staleža.

62:9 „dah... lažno su utočište” (NASB: „dah... taština”) Ovo su prevodi hebrejskog termina (BDB

210 I). Ovaj termin je jedan od dva ključna termina u Propovedniku. Vidite moju belešku o ovoj reči u Prop 1:2 na www.freebiblecommentary.org.

NSP: PSALAM 62:11-12

**¹¹ Jednom je Bog rekao,
dvaput sam ovo čuo:**

Kod Boga je moć.

**¹² I dobrota je kod tebe, Gospode,
jer ti svakome vraćaš po delima njegovim.**

62:11-12 Ova poslednja strofa odgovara na teološko pitanje kako je moguće da nepravedni žive u blagostanju (up. Jov; Ps 37 i 73). Mojsijev zakon je garantovao bogatstvo, zdravlje i uspeh onima koji ga poštuju (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). „Dva puta” (up. Ps 1; 5. Mojs 30:15,19) isto to potvrđuju. Međutim, često u stvarnosti vidimo da je bogatstvo kod zlostavljača, pohlepnih, surovih i pokvarenih manipulatora, koji predstavljaju samu suštinu Pada: sve više i više za mene po svaku cenu! Živimo u nepravednom svetu. Bog je obećao da će ga ispraviti. Dolazi dan suđenja. Jednog dana ćemo požneti ono što smo posejali (up. Jov 34:11; Ps 28:4; Pri 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7-10; 2. Tim 4:14; 1. Pet 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12)! Knjiga koja mi je pomogla u ovoj oblasti je *Tajna srećnog života za hrišćane (The Christian's Secret of a Happy Life)*, Hane Vajthol Smit (Hannah Whithall Smith).

62:11 Ovo je idiom za poznatu, često ponavljanu istinu iz tri dela (tj. moć, savezna vernost i naknada). Zbog Pada, neki ljudi će iskusiti Gospodnju (YHWH) moć; a drugi Njegovu dobrotu! Naša dela pokazuju ko je naš Otac!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako se stihovi 1 i 5 razlikuju od stiha 8?
2. O kome govori stih 3c?
3. Zašto bi trebalo da stih 8 pripada odvojenoj strofi?
4. Kome se obraća stih 9? Kako je povezan sa Ps 49:2?
5. Nabrojte šta je to što je Bog rekao, a psalmist više puta čuo.

PSALAM 63

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog utažuje žeđ duše <u>MT uvod</u> Davidov Psalam, kad se našao u Judejskoj pustinji.	Radost u zajedništvu sa Bogom	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Čežnja za Bogom	Čežnja za Bogom
63:1-5	63:1-2 63:3-5	63:1-4 63:5-8	63:1-5	63:1-2 63:3-5
63:6-8	63:6-8		63:6-8	63:6-8
63:9-11	63:9-11	63:9-11	63:9-11	63:9-11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Iznenađujuće je što ovaj Psalam ne sadrži IMPERATIVE, JUSIVE i KOHORTATIVE.
- B. Ovaj Psalam nije opomena za druge, nego opisuje ličnu potragu za dubokim, ličnim odnosom sa Bogom (up. Ps 42:1-4).
- C. Kao i u mnogim drugim Psalmima, i ovde postoji aspekt napetosti zbog neprijatelja (up. stihovi 9-11). Zbog stiha 11, ovo odražava misli cara, te je moguće da su oni
 1. stranci
 2. neverni Izraelci
- D. Stih 11a ne znači automatski da je ovo carski Psalam; vidite belešku kod 63:9-11 za druge opcije.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 63:1-5

¹ Bože, ti si Bog moj, tebe tražim.

**Duša je moja tebe žedna. Od čežnje za tobom telo moje klone,
u zemlji suvoj i sasušenju, gde nema vode.**

**² Gledao sam te u svetom mestu,
posmatrajući silu tvoju i slavu tvoju.**

**³ Jer je ljubav tvoja bolja od života;
zato će te usne moje hvaliti.**

**⁴ Tako ću te blagosiljati celog života svoga,
u tvoje ću ime u molitvi podizati ruke svoje.**

**⁵ Kao nečim najboljim i najvrednijim, duša se moja nasitila,
radosnim poklicima hvaliće te usta moja.**

63:1-5 U ovoj strofi psalmist opisuje svoja osećanja prema Bogu (stih 1, *Elohim* i *El*, vidite posebnu temu kod Ps 1:1).

1. on ga traži (doslovno: „rano gleda”) – BDB 1007, KB 1465, *Piel* IMPERFEKAT (up. Ps 78:34; Pri 7:15; 8:17; 13:24; Isa 26:9; Os 5:15); isti koren ima i IMENICA „zora” (up. Ps 57:8)
2. njegova duša (doslovno: *nephesh*, BDB 659) je žedna Boga – BDB 854, KB 1032, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 42:2; 84:2; Mt 5:6
3. njegovo telo (BDB 142) klone od čežnje za Bogom – BDB 484, KB 480, *Qal* PERFEKAT; upotrebljen samo ovde u SZ; od arapskog korena sa značenjem „biti bled u licu”
4. on opisuje svoju žeđ i klonulost kao da boravi u suvoj i sasušenju zemlji, gde nema vode (up. Ps 143:6); Bog se često opisuje kao izvor „žive vode” (up. Isa 12:3; 44:3; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Jn 4:10; 7:37-38; Otk 21:6; 22:17)

Razlog za ovu intenzivnu potragu za Bogom u suvoj zemlji je radost koju je ranije doživeo slaveći u hramu (stih 2).

1. gledao je Boga na svetom mestu (doslovno: „u svetosti”, up. Ps 60:6; 89:35; 102:19) – BDB 302, KB 301, *Qal* PERFEKAT; ova reč može označavati svetilište, ali to nije njeno jedino značenje; ne mislim da ovaj poetski red neminovno govori o osobi u izgnanstvu; AB (str. 97) čak predlaže „nebesko svetilište” u 5. stihu i „večan život” u 4. stihu
2. posmatrao je Njegovu silu – BDB 906, KB 1157, *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA, up. Ps 59:17; 62:11
3. posmatrao je Njegovu slavu – GLAGOL se pretpostavlja iz prethodnog reda (dupli OBJEKAT)

Nije tačno navedeno kako su se manifestovale sile i slava, ali pošto se reč slava koristi za „Šekinu slavu” (tj. oblak) u vreme lutanja u divljini (up. 2. Mojs 16:7,10; 24:16,17; 40:34,35; 3. Mojs 9:6,23; 4. Mojs 14:10; 16:19; 17:7,10; 20:6), moguće je da se ponovo dogodilo nešto kao 1. Car 8:11 (druga mogućnost je vizija samog Boga, kao Isa 6 Jezek 1;10).

63:3-5 Ovi stihovi opisuju kako psalmist hvali Boga zbog Njegove ljubavi (vidite posebnu temu kod Ps 5:7) koja je bolja od života.

1. njegove usne će hvaliti Boga – BDB 986 II, KB 1387, *Piel* IMPERFEKAT
2. blagosiljaće Boga celog svog života – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT
3. podizaće svoje ruke – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKAT
4. njegova duša se nasitila – BDB 959, KB 1302, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 36:8
5. njegova usta ga hvale radosnim poklicima – BDB 237 II, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT

63:4 „podizati ruke” Vidite belešku kod Ps 28:2.

▣ „u tvoje ću ime” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” kod Ps 5:11-12.

NSP: PSALAM 63:6-8

**⁶ O tebi mislim na postelji svojoj,
tokom straža noćnih promišljam o tebi.**

**⁷ Jer mi ti pomoć pružaš,
u seni krila tvojih radosno kličem.**

**⁸ Duša te moja tesno sledi,
desnica me tvoja čvrsto drži.**

63:6-8 Ova strofa nastavlja psalmistino promišljanje o Božjoj dobroti i brizi.

1. o Bogu misli dok spava – BDB 269, KB 269, *Qal* PERFEEKAT, up. 5. Mojs 6:6-9; Ps 119:15, 48,97,99;
2. noću promišlja o Bogu – BDB 211 I, KB 237, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 4:4
3. Bog mu pruža pomoć (BDB 740 I) – BDB 224, KB 243, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 27:9
4. on je zaštićen (u seni Božjih krila) i radosno kliče – BDB 943, KB 1247; *Piel* IMPERFEKAT
5. njegova duša (*nephesh*) tesno sledi Boga – BDB 179, KB 209, *Qal* PERFEEKAT, up. 1. Mojs 2:24; Ruta 1:14; 2. Car 18:6
6. Božja desnica ga čvrsto drži – BDB 1069, KB 1751, *Qal* PERFEEKAT, up. Ps 18:35; 41:12

Primitite kako #5 i #6 odražavaju obe strane saveznog odnosa. Govore o izborima i delima i Boga i čoveka.

63:7 „u seni krila tvojih” Vidite belešku kod Ps 17:8 i posebnu temu kod Ps 5:11-12.

63:8 „desnica” Vidite belešku kod Ps 18:35 i POSEBNA TEMA: RUKA kod Ps 7:3-4.

NSP: PSALAM 63:9-11

**⁹ A oni koji propast žele duši mojoj,
oni će otići u najdublje zemaljske dubine.**

**¹⁰ Biće predani vlasti mača;
postaće hrana lisicama.**

**¹¹ A careva će radost biti Bog.
Dičiće se svako ko se njime zaklinje,
jer će se zatvoriti usta onima koji laž govore.**

63:9-11 Kao što se često ponavlja u Psalmima, ova strofa se obraća psalmistinim neprijateljima. U ovoj se posebno spominje „car”. To može da znači

1. da je car pisac Psalma
2. da se psalmist bavi problemima sa kojima je car bio suočen i govori o tome kako on misli da bi se car osećao (up. stih 11a)
3. ovo je književna tehnika za povezivanje individualnih i grupnih Psalama (up. stih 11b)

Ovo su izjave o neprijateljima (tj. o onima koji mu žele propast, stoga i propast Izraela).

1. oni će otići u najdublje zemaljske dubine (tj. u jamu, Šeol, grob, vidite posebnu temu kod Ps 1:6). U SZ svi ljudi idu u Šeol, kao što svi ljudi idu u Had u NZ, da čekaju dan suda. Moguće je da se „najdublje dubine” odnose na prebivalište nevernih sledbenika i neznabožaca.
2. biće predani vlasti mača – BDB 620, KB 669, *Hiphil* IMPERFEKAT
3. postaće hrana lisicama (tj. neće biti sahranjeni po običajima)
4. zatvoriće se usta onima koji laž govore – BDB 698, KB 55, *Niphal* IMPERFEKAT

Zbog ovoga

1. careva radost biće Bog – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT

2. dičiće se svako ko se njime zaklinje (BDB 989, KB 1396, *Niphal* PARTICIP) – BDB 237, KB 248, *Hithpael* IMPERFEKAT, up. Isa 48:1; 65:16

Zbog karaktera i plana našeg Boga na kraju će pobediti pravednost i istina!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je ovaj Psalam sličan sa Ps 42?
2. Da li je psalmist bio u izgnanstvu? Zašto da ili zašto ne?
3. O čemu govori stih 2b?
4. Gde mislite da se odvijaju stihovi 3-5?
5. Ko su neprijatelji iz stihova 9-10?
6. Da li je ovo carski Psalam? Zašto da ili zašto ne?

PSALAM 64

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od tajnih neprijatelja <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. 64:1-6	Zli ga muče, ali se raduje Gospodu 64:1-4	Molitva za zaštitu od ličnih neprijatelja 64:1-6	Molitva za zaštitu 64:1-6	Kazna za klevetnike 64:1-2 64:3-4 64:5-6
64:7-10	64:5-6 64:7-9	64:7-9	64:7-10	64:7-8 64:9 64:10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Tajni neprijatelji uznemiravaju psalmistu. Ovo podrazumeva da su neprijatelji drugi Izraelci. Za njih se kaže da su
 1. neprijatelji, stih 1 (BDB 33, KB 38, *Qal* PARTICIP)
 2. zlikovci, stih 2 (BDB 949, KB 1269, *Hiphil* PARTICIP)
 3. oni što zlo čine, stih 2 (BDB 821, KB 950, *Qal* PARTICIP)Za beleške o nazivima za neprijatelje vidite 1:5; 5:10; 15:2-5.
- B. Nabrojana su njihova dela (stihovi 2-6).
 1. oni su strašni (BDB 808), up. Ps 91:5
 2. prave tajne dogovore
 3. čine zlo
 4. jezik svoj kao mač oštre
 5. gađaju gorkim rečima kao strelama
 6. iz potaje gađaju
 7. ne boje se (tj. Boga)
 8. uporno zlo govore

9. pričaju kako će kradom zamke postaviti
 10. misle da su skriveni (tj. od Boga)
 11. smišljaju nepravedna dela
 12. skrivaju lukavo smišljene spletke
 13. njihovo srce i njihove misli su zle
- C. Nabrojana su Božja dela protiv njih (stihovi 7-10).
1. odapeće strelu na njih
 2. oni će se spotaći od rana
 3. njihove reči će upotrebiti protiv njih na sudu
 4. osramotiće ih
 5. zbog Njegovih dela protiv njih svi ljudi će
 - a. se zaprepastiti/uplašiti
 - b. kazivati o Njegovim delima
 - c. upoznati Njegova dela
 6. zbog Njegovih dela pravednici će
 - a. se radovati Gospodu (YHWH)
 - b. imati poverenje u Gospoda (YHWH), On će biti njihovo utočište
 - c. se dičiti u svom srcu
- D. Ljudski govor može biti blagoslov ili kletva (vidite posebnu temu kod Ps 52:2).
- E. Iako je nemoguće odrediti istorijsko okruženje ili identitet psalmiste, zanimljivo je to što je upotrebljen veliki broj vojnih slika.
1. mač
 2. strele
 3. zaseda

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 64:1-6

¹ Čuj, Bože, glas moj u brizi mojoj.

Od strašnog neprijatelja sačuvaj mi život.

² Sakrij me od tajnog dogovora zlikovaca,
od vreve onih što zlo čine,

³ koji jezik svoj kao mač oštrem,
koji gađaju strelama svojim rečima gorkim

⁴ da iz potaje pogode onog ko je besprekoran.

Izenada gađaju ga i ne boje se.

⁵ Uporno zlo govore,
pričaju kako će kradom zamke postaviti.

Govore: „Ko ih vidi?”

⁶ Smišljaju dela nepravedna,
skrivaju spletke lukavo smišljene,
a ono što su iznutra, srce njihovo, dubina je neistraživa.

64:1 „Čuj” Mnoge strofe u Psalmima počinju sa IMPERATIVOM (up. Ps 17:1; 27:7; 28:2; 30:10; 39:12; 54:2; 61:1; 64:1; 84:8; 102:1; 119:149; 130:2; 143:1). Psalmi su često molitve kojima se od Boga traži da pomogne svom narodu ili pravednom sledbeniku. Molitva je prelepa privilegija Božjih ljudi. Ona u svet unosi silu koja do tada nije bila prisutna. Ovde sam naveo tri posebne teme koje govore o različitim aspektima biblijske molitve.

POSEBNA TEMA: DELOTVORNA MOLITVA

A. Povezana je sa ličnim odnosom osobe sa Trojedinim Bogom

1. Povezana je sa Očevom voljom
 - a. Mt 6:10
 - b. 1. Jn 3:22
 - c. 1. Jn 5:14-15
2. U jedinstvu sa Isusom
Jn 15:7
3. Molitva u Isusovo ime
 - a. Jn 14:13,14
 - b. Jn 15:16
 - c. Jn 16:23-24
4. Molitva u Duhu
 - a. Ef 6:18
 - b. Juda 1:20

B. Povezana je sa ličnim motivima

1. Ne sumnjajući
 - a. Mt 21:22
 - b. Jak 1:6-7
2. Sa zlom namerom
Jak 4:3
3. Sebična molitva
Jak 4:2-3

C. Povezana je sa ličnim izborima

1. Istrajnost
 - a. Lk 18:1-8
 - b. Kol 4:2
 - c. Jak 5:16
2. Nesklad u domu
 1. Pt 3:7
3. Greh
 - a. Ps 66:18
 - b. Isa 59:1-2
 - c. Isa 64:7

Svaka molitva dobija odgovor, ali nije svaka molitva delotvorna. Molitva je dvosmeran odnos. Najgore što bi Bog mogao da učini bilo bi da ispuni neprikladne zahteve vernika.

POSEBNA TEMA: POSREDNIČKA MOLITVA

I. Uvod

- A. Molitva je značajna zbog Isusovog primera
 1. lična molitva, Mk 1:35; Lk 3:21; 6:12; 9:29; 22:31-46
 2. čišćenje hrama, Mt 21:13; Mk 11:17; Lk 19:46
 3. primer molitve, Mt 6:5-13; Lk 11:2-4
- B. Molitva je pretvaranje naše vere u ličnog, brižnog Boga, koji je prisutan, spreman i sposoban da kroz naše molitve pomogne nama i drugima, u stvarnu radnju.
- C. Sam Bog je sebe ograničio da deluje po molitvama svoje dece u mnogim oblastima (up. Jak 4:2)
- D. Osnovna svrha molitve je naše zajedništvo i vreme sa Trojedinim Bogom.
- E. Molitva pokriva sve stvari i sve osobe koje se tiču vernika. Možemo se pomoliti jednom, verujući, ili je uporno ponavljati, kako se misao ili briga vraćaju.
- F. Molitva može sadržati nekoliko elemenata

1. hvalu i divljenje Trojedinom Bogu
 2. zahvalnost Bogu za Njegovo prisustvo, zajedništvo i sve što nam daje
 3. priznanje naše grešnosti, prošle i sadašnje
 4. molbu za naše potrebe ili želje
 5. posredovanje, gde mi pred Oca iznosimo potrebe drugih
- G. Posrednička molitva je misterija. Bog voli one za koje se mi molimo više nego što ih mi volimo, a ipak, često naše molitve mogu prouzrokovati promenu, odgovor ili potrebu, ne samo u nama, nego i u njima.

II. Biblijski materijal

A. Stari zavet

1. Neki primeri posredničke molitve:
 - a. Avram moli za Sodom, 1. Mojs 18:22 i dalje
 - b. Mojsije moli za Izrael
 - (1) 2. Mojs 5:22-23
 - (2) 2. Mojs 32:9-14,31-35
 - (3) 2. Mojs 33:12-16
 - (4) 2. Mojs 34:9
 - (5) 5. Mojs 9:18,25-29
 - c. Samuilo moli za Izrael
 - (1) 1. Sam 7:5-6,8-9
 - (2) 1. Sam 12:16-23
 - (3) 1. Sam 15:11
 - d. David za svoje dete, 2. Sam 12:16-18
2. Bog traži posrednike, Isa 59:16
3. Na naše molitve utiče svestan, nepriznat greh ili nepokajan stav
 - a. Ps 66:18
 - b. Pri 28:9
 - c. Isa 59:1-2; 64:7

B. Novi zavet

1. Posrednička služba Sina i Duha
 - a. Isus
 - (1) Rim 8:34
 - (2) Jev 7:25
 - (3) 1. Jn 2:1
 - b. Sveti Duh, Rim 8:26-27
2. Pavlova posrednička služba
 - a. Molitva za Jevreje
 - (1) Rim 9:1 i dalje
 - (2) Rim 10:1
 - b. Molitva za crkve
 - (1) Rim 1:9
 - (2) Ef 1:16
 - (3) Fil 1:3-4,9
 - (4) Kol 1:3,9
 - (5) 1. Sol 1:2-3
 - (6) 2. Sol 1:11
 - (7) 2. Tim 1:3
 - (8) Flm, stih 4
 - c. Pavle traži od crkava da se mole za njega
 - (1) Rim 15:30
 - (2) 2. Kor 1:11

- (3) Ef 6:19
- (4) Kol 4:3
- (5) 1. Sol 5:25
- (6) 2. Sol 3:1
- 4. Posrednička služba crkve
 - a. Molite se jedni za druge
 - (1) Ef 6:18
 - (2) 1. Tim 2:1
 - (3) Jak 5:16
 - b. Molitva koja se traži za posebne grupe
 - (1) za naše neprijatelje, Mt 5:44
 - (2) za hrišćanske radnike, Jev 13:18
 - (3) za vladare, 1. Tim 2:2
 - (4) za bolesne, Jak 5:13-16
 - (5) za brata koji čini greh koji ne vodi u smrt, 1. Jn 5:16

III. Uslovi za odgovor na molitvu

- A. Naš odnos prema Hristu i prema Duhu
 - 1. Ostanite u jedinstvu sa Njim, Jn 15:7
 - 2. U Njegovo ime, Jn 14:13,14; 15:16; 16:23-24
 - 3. U Duhu, Ef 6:18; Juda 20
 - 4. U skladu sa Božjom voljom, Mt 6:10; 1. Jn 3:22; 5:14-15
- B. Motivi
 - 1. Ne sumnjajući, Mt 21:22; Jak 1:6-7
 - 2. Poniznost i pokajanje, Lk 18:9-14
 - 3. Sa zlom namerom, Jak 4:3
 - 4. Sebičnost, Jak 4:2-3
- C. Drugi aspekti
 - 1. Istrajnost
 - a. Lk 18:1-8
 - b. Kol 4:2
 - 2. Ne prestajte da pitate
 - a. Mt 7:7-8
 - b. Lk 11:5-13
 - c. Jak 1:5
 - 3. Nesklad u domu, 1. Pt 3:7
 - 4. Bez svesnog greha
 - a. Ps 66:18
 - b. Pri 28:9
 - c. Isa 59:1-2
 - d. Isa 64:7

IV. Teološki zaključak

- A. Kakva privilegija. Kakva prilika. Kakva dužnost i odgovornost.
- B. Isus je primer za nas. Duh je naš vodič. Otac željno iščekuje.
- C. Može promeniti vas, vašu porodicu, vaše prijatelje i svet.

POSEBNA TEMA: MOLITVA, NEOGRANIČENA, A IPAK OGRANIČENA

- A. Sinoptička evanđelja
 - 1. Podstiču vernike da istraju u molitvi, a Bog će im dati „dobrog” (Matej, Mt 7:7-11) ili „Duha svojeg” (Luka, Lk 11:5-13)
 - 2. U kontekstu crkvene discipline, vernici (dvojica) se podstiču da se zajedno mole (Mt 18:19)

3. U kontekstu osude judaizma, vernici treba da se mole u veri i bez sumnje (Mt 21:22; Mk 11:23-24)
 4. U kontekstu dve parabole (Lk 18:1-8, nepravedni sudija i Lk 18:9-14, farisej i grešnik), vernici se podstiču da se ponašaju različito od bezbožnog sudije i samopravednog fariseja. Bog čuje ponizne i pokajnike (Lk 18:1-14)
- B. Jovanovi tekstovi
1. U kontekstu čoveka koji je rođen slep, a Isus ga je iscelio, otkriveno je stvarno slepilo fariseja. Isusove molitve (kao i bilo čije) su ispunjene zato što je poznavao Boga i živeo u skladu sa tim (Jn 9:31).
 2. Jovanov razgovor u gornjoj sobi (Jn 13-17)
 - a. Jn 14:12-14 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) od vernika je
 - (2) u Isusovo ime
 - (3) da bi Otac bio proslavljen
 - (4) u skladu sa zapovestima (stih 15)
 - b. Jn 15:7-10 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) u jedinstvu sa Isusom
 - (2) u jedinstvu sa Njegovom reči
 - (3) da bi Otac bio proslavljen
 - (4) donose mnogo ploda
 - (5) u skladu sa zapovestima (stih 10)
 - c. Jn 15:15-17 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) oni su odabrani
 - (2) donose plod
 - (3) u Isusovo ime
 - (4) drže se zapovesti da vole jedan drugog
 - d. Jn 16:23-24 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) u Isusovo ime
 - (2) njihova radost biće potpuna
 3. Prva Jovanova poslanica (1. Jn)
 - a. 1. Jn 3:22-24 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) u skladu sa Njegovim zapovestima (stihovi 22,24)
 - (2) prikladan stil života
 - (3) vera u Isusa
 - (4) međusobna ljubav
 - (5) u Jedinstvu sa Isusom i On sa nama
 - (6) dar Duha
 - b. 1. Jn 5:14-16 – molitva vernika ima sledeće karakteristike
 - (1) pouzdanje u Boga
 - (2) u skladu sa Njegovom voljom
 - (3) vernici se mole jedni za druge
- C. Jakov
1. Jak 1:5-7 – vernici suočeni sa izazovima se pozivaju da ne sumnjajući traže mudrost
 2. Jak 4:2-3 – vernici moraju da traže sa ispravnim namerama
 3. Jak 5:13-18 – vernici suočeni sa zdravstvenim problemima se podstiču da
 - a. pozovu starešine iz crkve da se mole
 - b. da se mole sa verom
 - c. da traže oprostaj grehova
 - d. da jedni drugima priznaju grehove i mole se jedni za druge (slično sa 1. Jn 5:16)

Hristolikost je ključ delotvorne molitve. To znači moliti se u Isusovo ime. Najgora stvar koju bi Bog mogao učiniti za većinu hrišćana bila bi da ispuni njihove sebične molitve! Na neki način, na sve molitve je odgovoreno. Najvredniji aspekt molitve je to što je vernik proveo vreme sa Bogom, pouzdajući se u Boga.

SSP	jadikovke
NSP, NRP	brizi
DK	jadu

Ova IMENICA (BDB 967) se u poeziji često koristi za „brigu”.

1. Jov 7:11; 9:27; 10:1; 21:4; 23:2
2. Ps 55:2; 142:2
3. Pri 23:29

Psalmist se Bogu žali na nepravедnost života zbog toga što ga drugi pripadnici saveznog naroda napadaju.

▣ „**Od strašnog neprijatelja sačuvaj mi život**” Ovaj GLAGOL (BDB 665 I, KB 718, *Qal* IMPERFEKAT) se koristi sa PREDLOGOM „od” u Ps 12:7; 32:7; 140:1,4. Koristi se za Božju brigu ili zaštitu u 5. Mojs 32:10; Ps 25:20; 31:23; 40:11; Isa 26:3; 42:6; 49:8. Božji ljudi se mogu pouzdati da će ih On zaštititi. Ovo ne označava život bez problema, nego sigurno prisustvo Boga i Njegove milostive blagodati prema onima koji ga traže.

▣ „**neprijatelja**” Ova reč je u JEDNINI ali se koristi u kolektivnom smislu (up. stihovi 2-6).

64:2 GLAGOL „sakriti” (BDB 711, KB 771, *Hiphil* IMPERFEKAT) paralelan je sa „sačuvati” iz 1. stiha. Psalmistu plaše drugi pripadnici saveznog naroda koji tajno planiraju njegovu propast. Primitite da psalmist moli Gospoda (YHWH) da ga sakrije, a zli kriju svoje planove da ga unište (up. 64:5).

SSP	od spletke
NSP, NRP	od vreve
DK	od čete

Ovaj koren se samo tri puta koristi u SZ. NIV ga prevodi kao:

1. Ps 2:1 – „kovati zaveru”
2. Ps 55:15 – „vreva”
3. Ps 64:2 – „bučna gomila”

64:4 „besprekoran” Ovaj termin (BDB 1070) označava moralnu nedužnost, ne bezgrešnu osobu (tj. bez namernog, svesnog greha). Ona je korištena za Jova (up. 1:1,8; 2:3; 8:20; 9:20-22; Ps 37:37). Vidite posebnu temu kod Ps 18:20-24.

64:5

SSP	jedan drugog u zlim naumima bodre
NSP, NRP	uporno zlo govore
DK	utvrđuju sebe u zlim namerama

NIDOTTE, vol. 2, str. 72, navodi nekoliko mogućih značenja/konotacija za *Piel* oblik GLAGOLA (BDB 304, KB 302).

1. čvrsto se držati za

2. osnaživati za sebe (tj. međusobna podrška)
3. ojačavati za sebe (tj. potvrđuju njihove zle namere)

▣ „**Ko ih vidi**” Ovaj izraz se odnosi na

1. njihove tajne planove da uhvate psalmistu u zamku
2. to da oni ne veruju da Bog zna i da će pomoći psalmisti (up. Jov 22:13; Ps 10:11; 59:7; 94:7; Isa 29:15; Jezeek 8:12)

64:6 U stihu 6 upotrebljene su tri reči koje sadrže ista hebrejska slova, שחט (BDB 344).

1. tragati za (NASB i NSP „smišljati”)
2. lukavo smišljen
3. spletko

▣ „**ono što su iznutra, srce njihovo, dubina je neistraživa**” U ovom kontekstu ovo se odnosi na zle namere psalmistinih neprijatelja. BDB definiše „dubinu” (BDB 771) kao „neistraživu” (up. Jov 12:22; Prop 7:24 [dva puta]) ili misterioznu. NJB i Sidro Biblija (The Anchor Bible) ovo prevode kao da se odnosi na Gospodnje (YHWH) znanje o njihovim delima. Međutim, čini se da se stihovi 1-6 odnose na dela neprijatelja, a stihovi 7-9 na Gospodnji (YHWH) odgovor.

UBS tekstualni projekat (str. 282-284) daje brojna tekstualna pitanja i mogućnosti za ova dva stiha. Većini dodeljuje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

NSP: PSALAM 64:7-10

⁷ **Ali Bog će na njih iznenada strelu odapeti.**

Rane su im nanese,

⁸ **drugoga oni spotiču.**

Ali jezik je njihov protiv njih samih.

Svi koji ih budu videli zaprepašćeno će odmahivati glavom,

⁹ **i svi će se ljudi zemaljski uplašiti;**

kazivaće o onome što Bog čini,

i upoznaće dela njegova.

¹⁰ **A pravednik će se radovati Gospodu i on će biti utočište njegovo.**

Dičiče se svi koji su čestitog

64:7 Ovo je tipična slika preokreta uloga. Ono što su zli radili pravedniku (up. stihovi 3-4) sada sami doživljavaju.

Ovaj tip slike može objasniti stih 8. Oni koji planiraju zlo govore loše o psalmisti, a sada su njihove reči usmerene protiv njih samih.

64:8 „odmahivati glavom” Ovo je idiom za iznenađenje i odbacivanje (up. Ps 22:7; 44:14; Jer 18:16; 48:27; Plač 2:15).

64:9 Primitite da je konačna svrha Gospodnjih (YHWH) dela u svetu (tj. blagoslova ili kazni, up. Ps 58:11; 65:8) da ga svi ljudi upoznaju (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2).

Stih 9 je sigurno hiperbola i odražava ono što će se dogoditi ljudima u Izraelu. Međutim, kao i mnogi drugi stihovi, on istovremeno izražava i širu istinu (up. Ps 46:10).

64:10 Ovaj stih je jedinstvena završna izjava. Završne izjave u Psalmima su obično

1. pohvala Bogu
2. žrtva ili zahvalnica

▣ „**pravednik**” Vidite posebnu temu kod Ps 1:5.

▣ „**će se radovati**” Moguće je da postoji igra reči između

1. čuj, stih 1 – שמע (BDB 1033)
2. radovaće se, stih 10 – שמח (BDB 970)

Ovaj oblik je *inclusio*.

▣ „**utočište**” Vidite belešku kod Ps 5:11.

▣ „**Dičiće se**” NRSV smatra da su GLAGOLI „radovaće se” (BDB 970, KB 1333) i „dičiće se” (BDB 237, KB 248) IMPERFEKTI upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu. Većina prevoda na engleski ih tumači kao radnje koje su u toku.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto Psaltir sadrži toliko veliki broj individualnih tužbalica?
2. Svojim rečima objasnite poslednji red 6. stiha.
3. Objasnite književni koncept „preokreta”, koji je toliko čest u SZ.
4. Da li se stih 9 odnosi na Izrael ili na svet?

PSALAM 65

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja izobilna briga o zemlji i čoveku <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. Pesma 65:1-4	Hvala Bogu za Njegovo spasenje i proviđenje 65:1-3 65:4 65:5-8	Zahvalnica za dobru žetvu 65:1-4 65:5-8	Hvala i zahvalnica 65:1-4 65:5-8	Himna zahvalnica 65:1-2a 65:2b-3 65:4 65:5 65:6-7b 65:7c-8 65:9a-d 65:9e-13
65:9-13	65:9-10 65:11-13	65:9-13	65:9-13	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Poruka ovog Psalma je univerzalna (up. stihovi 2,5,8) zato što govori o Bogu tvorevine.
- B. Bog je ovoj planeti namenio izobilje i zdravlje (up. 1. Mojs 1-2; 3. Mojs 26; 5. Mojs 28-30), ali se čovečanstvo pobunilo (up. 1. Mojs 3) i nastavlja da se buni (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27), što ima i duhovne i fizičke posledice (up. Rim 8:18-25).
- C. Ovaj Psalam nas podseća na prvobitan plan izobilja (up. stihovi 9-13), koji je sada nada za novo doba obnove (up. Joil 4:18; Amos 9:13). To novo doba blagosloviće celu planetu!
- D. Primetite da ne sadrži IMPERATIVE (samo jedan KOHORTATIV, stih 4). Ovaj Psalam nije molitveni zahtev nego potvrda Božjih milostivih dela i brige. On traži da ga slave ljudi sa svih krajeva sveta!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 65:1-4

¹ Pred tobom je hvala i tišina, Bože, na Sionu;
tebi se zaveti ispunjavaju.

² Ti si onaj koji sluša molitve,
k tebi svaki čovek prilazi.

³ Dela grešna jača su od mene.
Ti pokrivaš prestupe naše.

⁴ Srećan je onaj koga ti odabereš i daš mu da ti se približi,
da bi prebivao u dvorištima hrama tvoga.
Nasitićemo se dobra iz doma tvoga,
iz svetog mesta hrama tvoga.

65:1 U 1. stihu je upotrebljen samo jedan GLAGOL (BDB 1022, KB 1532, *Pual* IMPERFEKAT). Čini se da povezuje nekoliko elemenata.

1. tišina pred Bogom (up. Ps 62:1,5)
2. slavljenje na Sionu
3. ispunjeni zaveti (zahvalna ponuda)

Očigledno je da se ovo odnosi na slavljenje u hramu (up. stih 4).

Primetite da #1 i #2 mogu biti spojeni u jedan element. Ako je to tačno, ljudi imaju odgovornost da slave Boga i ispune Njegove zavete.

SSP	hvala te čeka
NSP, NRP	pred tobom je hvala i tišina
DK	u Tebi je uzdanje

MT koristi reč „tišina” (BDB 189, דמיה), ali UBS tekstualni projekat daje oznaku „B” (skoro sigurno) za iste suglasnike sa različitim samoglasnicima (tj. „prikladno je”). Većina prevoda na engleski se slaže sa ovim. Ovaj prevod se zasniva na LXX, Pešiti i prevodima Vulgate. Međutim, „tišina” može ukazati na osećanje krivice pred Bogom (up. Ps 39:2) i na nestrpljivo čekanje pred Njim (up. Ps 62:1).

▣ „na Sionu” Vidite beleške kod Ps 2:6; 9:11; 20:2.

65:2 Bog tvorevine je opisan kao

1. onaj koji sluša – BDB 1033, KB 1570, *Qal* AKTIVNI PARTICIP. Idoli ne mogu da vide, da čuju, niti da deluju.
2. onaj ka kome svaki čovek (BDB 142) prilazi (BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT).
Postoji tenzija/kontrast između
 - a. svaki čovek – stihovi 2,5,8; Ps 64:9; 66:1,4,8; 67:3-5; 86:9; 145:21; Isa 66:23; Joil 2:28; Zah 14:17
 - b. savezni narod – stihovi 3-4 (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2); Božji starozavetni narod je postao svi oni koji veruju (up. Rim 2:28-29; Ef 2:11-3:13)

Pitamo se da li se „svaki čovek prilazi” odnosi na

1. postajanje delom Božjeg naroda (tj. spasenje po oprostaju)
2. stajanje pred Bogom sudijom i preuzimanje lične odgovornosti

65:3 Bog tvorevine oprašta (tj. pokriva, BDB 497, KB 493, *Piel* IMPERFEKAT, up. Ps 78:38; 79:9; AB ovo vidi kao IMPERFEKAT upotrebljen kao IMPERATIV [str. 110]).

1. dela grešna (BDB 730)

2. prestupe (BDB 833)

PREDLOG „naše” se u NASB odnosi na Izrael (up. stih 4). Primetite kako je opraštanje povezano sa ispunjenjem saveznih obećanja. Poslušnost je suština (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 11:13-17; poglavlja 28-30). Kada poslušnost propadne, jedina nada je Božja milost!

POSEBNA TEMA: OPRAŠTANJE U SZ

Ovo je većina hebrejskih reči ili idioma koji izražavaju Božje opraštanje ljudskog greha i pobune.

1. „oprostiti”, „smilovati se”, חלם – BDB 699, KB 757, tj. 2. Mojs 34:9; 3. Mojs 4:20, 26, 31, 35; 5:10, 13, 16, 18; 6:7; 19:22; 4. Mojs 14:20; 15:25-28; 30:5,8,12; 1. Car 8:30, 34, 36, 39, 50; Ps 25:11; 103:3; Isa 55:7; Dan 9:19; Amos 7:2 (ovaj termin se uvek koristi za Boga, nikada za ljude)
2. „obrisati”, „zbrisati”, נשא (veoma čest glagol sa brojnim značenjima) – BDB 669, KB 724, tj. 2. Mojs 23:21; 32:32; 34:7; 4. Mojs 14:18; IsNav 24:19; Ps 25:18; 32:1,5; 85:2; 99:8; Mih 7:18
3. „pokriti”, „iskupiti”, כפר – BDB 497, KB 493, tj. veoma čest u 3. Mojs; Ps 65:3; 78:38; 79:9; Isa 6:7; 22:14; Jer 18:23; Jezek 16:63; Dan 9:24
4. „uništiti”, „izbrisati”, מחה – BDB 562, KB 567, tj. Nem 4:5; Ps 51:1,9; Isa 43:25; 44:22; Jer 18:23
5. „isceliti”, רפא – BDB 950, KB 1272, tj. 2. Dne 7:14; Ps 41:4; 103:3; Isa 6:10; 57:18; Jer 3:22; 17:14; 30:17; Os 5:13; 14:4
6. „preći preko”, עבר – BDB 716, KB 778, tj. Pri 19:11; Amos 7:8; 8:2; Mih 7:18
7. „oprati”, כבס – BDB 460, KB 459, tj. Ps 51:2,7; Jer 2:22; 4:14
8. „očistiti”, טהר – BDB 372, KB 369, tj. 3. Mojs 16:30; Ps 51:7; Pri 20:9; Jezek 24:13; 36:25
9. „baciti za leđa”, שלך – BDB 1020, KB 1527, tj. Isa 38:17; Mih 7:19
10. „očistiti isopom”, טאה – BDB 306, KB 305, tj. Ps 51:7 (ovaj čest glagol je samo ovde upotrebljen sa ovom konotacijom božanskog čišćenja)
11. „odvratiti lice”, סתר – BDB 711, KB 771, tj. Ps 51:9
12. „sećati se” (negacija), זכר – BDB 269, KB 269, tj. Isa 43:25
13. „pogaziti” (doslovno: „pokoriti”), בכש – BDB 461, KB 460, tj. Mih 7:19

NSP: PSALAM 65:5-8

⁵ **Zastrašujućim delima u pravednosti ti ćeš nam odgovoriti, Bože spasenja našega, uzdanice svih krajeva zemaljskih i ljudi koji su daleko na moru.**

⁶ **On utvrđuje gore snagom svojom, silom se opasuje.**

⁷ **Huku morsku utišava, huku talasa njihovih**

i previranja među narodima.

⁸ **Stanovnici najudaljenijih krajeva uplašiće se znakova tvojih; ti činiš da zore i večeri radosno kliču.**

65:5-8 Ova strofa opisuje dve različite situacije.

1. stvaranje, stihovi 6,7,8b
2. spasenje, stihovi 5,7c, 8a

Cilj stvaranja bio je mesto za čovečanstvo napravljeno po Božjem obličju (up. 1. Mojs 1:26-27) radi zajedništva sa Bogom (up. 1. Mojs 3:8). Nakon 1. Mojs 3, ova namera je postala Božji cilj spasenja i obnove za svu decu Adama i Eve (up. 1. Mojs 3:15).

Moguće je da se i „gore” iz stiha 6 i „previranja” iz stiha 7 odnose na ljude, a ne na tvorevinu (up. Jer 51:25).

Ukoliko je to tačno, to bi bilo paralela sa 5. Mojs 32:8.

Primetite da stih 5 navodi da Bog odgovara, ali nije tačno navedena ni jedna molitva. Očigledno je da je

to bila molitva za spas od

1. ličnog i nacionalnog greha
2. narodnih neprijatelja (tj. Egipta, Asirije, Vavilona, up. Ps 2:1-3)
3. moguće i od samog haosa stvaranja (stih 7)

65:5

SSP	strahotnim delima
NSP, NRP	zastrašujućim delima
DK	po pravdi svojoj

Ovaj termin (BDB 431 oblik *Niphal*) se koristi za Božja dela.

1. za delo izbavljanja Izraelaca iz Egipta – 2. Mojs 34:10; 5. Mojs 10:21; Ps 66:3,5; 106:22
2. za samog Gospoda – Ps 47:2; 68:35; 76:7; 145:4-7
3. za Gospodnje (YHWH) ime – 5. Mojs 28:58; Ps 99:3; 111:9; Mal 1:14
4. uopšteno (tj. poslovično) – Ps 66:5; 139:14

▣ „uzdanice svih krajeva zemaljskih i ljudi koji su daleko na moru” Kakva moćna, inkluzivna objava. Ona je logično proširenje „monoteizma” (vidite posebnu temu kod Ps 2:7).

SSP	uzdanice
NSP, NRP	uzdanice
DK	uzdanico

BDB definiše ovu IMENICU (BDB 105) kao „ono u čega se neko pouzda” (up. Jov 8:14; Ps 40:4; 71:5; Jer 3:37), što je u ovom stihu Gospod (YHWH), a ne lažni narodni bogovi (up. „previranja među narodima”, stih 7c, up. Ps 2).

▣ „krajeva zemaljskih” Kakva prelepa izjava koja se ponavlja, posebno u Psalmima i Isaiji. Ovaj izraz je zabeležen sa jednim od dva različita PREDLOGA, „ka/da” i „od”.

1. „ka/da” – Gospodnja (YHWH) ličnost i dela
 - a. skupiti – 5. Mojs 30:4
 - b. suditi – 1. Sam 2:10 (up. Ps 82:8; 96:13; 98:9)
 - c. imenovati i hvaliti – Ps 48:10 (up. Isa 42:10; Mal 1:11)
 - d. vladati – Ps 59:13
 - e. nada – Ps 65:6
 - f. strah/strahopoštovanje – Ps 67:7 (up. Ps 33:8)
 - g. Svevišnji – Ps 83:18; 97:9
 - h. spasenje – Ps 98:3 (obratiti se Gospodu, up. Ps 22:27); Isa 49:6; 52:10; 62:11
 - i. Stvoritelj – Isa 40:28
 - j. Otkupitelj – Isa 48:20
 - k. Mesijina vladavina – Ps 2:7; Mih 5:4
2. „od” – svet prilazi Njemu
 - a. svi krajevi zemaljski setiće se Gospoda i obratiće se Njemu – Ps 22:27
 - b. s kraja zemlje čujemo pesme: „Slava Onome koji je pravedan!” – Isa 24:16
 - c. spasite se, vi koji živite po svim krajevima zemaljskim – Isa 45:22-23
 - d. sva zemlja će mu prići na Sionu – Isa 2:2-5; 60:3; 66:18,23; Jer 16:19

65:7 Ovaj stih se može odnositi na

1. tvorevinu (tj. pobedu nad haosom)
2. sukob sa idolopoklonstvom (up. Ps 2; Isa 17:12)

65:8 „uplašiće se” Isti koren kao i „zastrašujućim delima” iz stiha 5.

▣ **„znakova tvojih”** Ovo se odnosi na Božja dela otkupljenja za Njegov narod (tj. poziv i zaštitu Patrijarha, izgnanstvo i lutanje u divljini, osvajanje, itd.).

▣ Moguće je da se poslednji red 8. stiha odnosi na

1. tvorevinu (tj. veče i jutro)
2. sjaj zvezda (AB)
3. istok i zapad kao inkluzivnu geografsku govornu figuru (NET Biblija)
4. slavu dana i noći (*Tindejlov komentar (The Tyndale Commentaries)*)

NSP: PSALAM 65:9-13

**⁹ Milostivo zemlju gledaš i obilje joj daješ,
daješ joj bogatstva mnoga.**

Potok Božji obiluje vodom.

Ti pripremaš žito njihovo, jer tako ti zemlju pripremaš.

¹⁰ Natapaju se brazde njene,

ravnaju se grude njene,

pljuskovima obilnim ti je razmekšavaš, blagosiljaš izdanke njene.

**¹¹ Krunišeš godinu dobrotom svojom,
stazama tvojim obilje teče.**

**¹² S pašnjaka u pustoši kapi padaju,
veseljem se bregovi opasuju.**

**¹³ Pašnjaci su stadima odeveni,
ravnice su žitom pokrivene.**

Pobednički kliču i pevaju.

65:9-13 Ovo je fizičko izobilje koje je posledica savezne poslušnosti (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 11:13-17; poglavlje 28). Izobilje je bilo Gospodnji (YHWH) način da privuče svet sebi, zbog svoje

1. ljubavi i
2. brige prema Izraelu, i
3. ispunjenja njegovih potreba

On je izabrao Izrael da bi izabrao sve! Međutim, Izrael nije bio poslušan (up. Jezek 36:22-23).

Primitite koliko puta se reč „ti” koristi u prevodima stihova 9-11 (tj. devet u engleskim prevodima).

Tvorevina odgovara svom Stvoritelju sa izobiljem!

65:9 „Milostivo zemlju gledaš” Ovo je idiom za Gospodnje (YHWH) lično prisustvo. Na neki način, On je uvek u svetu. Ali ova slika govori o posebnom dolasku zbog kazne ili blagoslova. Izobilje vode ovde omogućava izobilan poljoprivredni blagoslov.

▣ **„obilje”** Ovaj GLAGOL (BDB 1003, KB 1448, *Polel IMPERFEKAT*) se pojavljuje tri puta, ovde, gde se prevodi kao „biti izobilan” i Joil 2:24; 3:13, gde je prevod „prelivati se”.

▣ **„Potok Božji”** Moguće je da ovaj izraz označava

1. sliku punog vodenog kanala
2. kišu sa neba (up. Ps 78:23; Mal 3:10)
3. eshatološku aluziju na reku koja teče sa Božjeg prestola (up. Ps 46:4; Jezek 47:1; Otk 22:1)

65:11

SSP
NSP, NRP
DK

obilje se izliva kud god prođeš
stazama tvojim obilje teče
stope su Tvoje pune masti

MT verzija glasi „stazama tvoje kočije obilje teče”. Ovo je slika Gospoda (YHWH) koji jaše na olujnim oblacima i donosi kišu (up. Ps 18:7-15). Ovo je slika Vala, boga oluje (tj. plodnosti) sa drevnog Bliskog Istoka, verovatno hananska.

65:12-13 Blagoslovljena fizička mesta (tj. pašnjaci, bregovi, livade, ravnice) su personifikovana i uzvikuju od radosti (BDB 929, KB 1206, *Hithpoel* IMPERFEKAT) i pevaju (BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERFEKAT). Ova pohvala neživim stvarima podseća me na Isusove reči o kamenju iz Lk 19:40. Jednog dana će celokupna tvorevina (sve živo i neživo) od radosti klicati svom Stvoritelju (up. Ps 103:20-22; 145:10; Rim 8:18-25)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta možemo da pretpostavimo, šta je predmet psalmistinog zaveta iz 1. stiha?
2. Koja je veza između tvorevine i „svih krajeva zemaljskih”?
3. Objasnite teološki značaj 3. stiha.
4. Koja je paralela između „gora” i „previranja među narodima”?
5. Da li stihovi 9-13 opisuju godišnji događaj ili eshatološki događaj?
6. Kako da dovedemo u sklad stihove 2, 5 i 8 sa stihom 4?

PSALAM 66

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala za Božja silna dela i za Njegov odgovor na molitvu <u>MT uvod</u> Upravitelju. Pisma. Psalam	Hvala Bogu za Njegova veličanstvena dela	Liturgija hvale i zahvaljivanja	Pesma hvale i zahvaljivanja	Grupna molitva zahvalnica
66:1-4	66:1-4	66:1-4	66:1-4	66:1-3a 66:3b-4
66:5-7	66:5-7	66:5-7	66:5-9	66:5-6b 66:6c-7
66:8-15	66:8-12	66:8-12	66:10-12	66:8-9 66:10-12
	66:13-15	66:13-15	66:13-15	66:13-14 66:15
66:16-20	66:16-19 66:20	66:16-19 66:20	66:16-19 66:20	66:16-19 66:20

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Derek Kidner (Derek Kidner), u *Tindejlovim starozavetnim komentarima (Tyndale Old Testament Commentary)*, str. 251, ovom Psalmu daje naziv: „Bog svih... mnogih... jednog”. Čini se da je ovo predivan način da se izrazi suština ovog Psalma. Počinje sa univerzalnim naglaskom, prelazi na izraelsko slavljenje i konačno na hvale jednog vernika.
- B. Ovaj Psalm liči na susedne Psalme, 65 i 67. Svi oni govore o Božjoj univerzalnoj ljubavi prema svim ljudima. U tom smislu su veoma slični sa prorocima Isajjom i Jonom.
- C. Nije poznato istorijsko okruženje ovog Psalma. Istina je da arapski prevod navodi „Davidov Psalm”, ali se čini da se ovaj Psalm bolje uklapa sa Jezekejinim životom. Spominje se propast naroda i lična kriza. Čini se da je moguće da ovaj Psalm govori o napadu Asirije

pod Senahirimom, osvajanju Jerusalima i Jezekijinoj bolesti od koje bi umro da se nije molio Bogu.

- D. Osam IMPERATIVA u ovom Psalmu nisu molitve Bogu nego opomene
1. svim narodima na zemlji (up. stihovi 1,4,8)
 2. svima koji se boje/poštuju Boga (up. stih 16)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 66:1-4

¹ **Kličite pobednički Bogu, svi ljudi na zemlji!**

² **Pesmom hvalite slavno ime njegovo!**

Hvalite i slavite Boga!

³ **Recite Bogu: „Kako su zastrašujuća dela tvoja!**

Zbog velike snage tvoje neprijatelji će tvoji puzati pred tobom.

⁴ **Svi ljudi na zemlji pokloniće se tebi,**

i pesmom će te hvaliti,

pesmom će hvaliti ime tvoje”.

66:1 „Kličite” Ovo je *Hiphil* IMPERATIV u MNOŽINI, a stih 1 je sličan Psalmu 100 podseća me na prelepi hor iz Otk 7:9. Primetite da se MNOŽINA odnosi na celu zemlju koja će sa radošću klicati Bogu (up. stihovi 1,4,8; Ps 65:2,5,8; 67:17).

Primetite da ovaj Psalm koristi opšte ime za Boga, *Elohim* (vidite posebnu temu kod Ps 1:1), a ne savezno ime za Boga, *Jahve* (YHWH). Cela zemlja će odgovoriti (up. Ps 67); nije dovoljno samo slavljenje Izraela (up. Ps 103:19-22; 145:21; 150:6). Ako je istina da postoji samo jedan Bog i da je On stvorio ceo svet i čoveka po svom obličju (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7), tada je sigurno istina i da On želi da ga svi ljudi upoznaju. Uloga Izraela je bila samo da bude sveštensko carstvo koje će svet približiti Bogu (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalm 2).

66:2 „Pesmom hvalite slavno ime njegovo” Ideja ili koncept pevanja u slavljenju može se pronaći u ovakvim stihovima u Psaltiru. Zanimljivo je da u Ef 5:19, gde se govori o punjenju Duhom, tri od pet PARTICIPA koji slede odnose se na muziku. Hvaljenje je prikladna aktivnost u slavljenju našeg Boga. Termin „ime” je način da se na hebrejskom označi nečiji karakter. Moguće je takođe da je ovo način da se izbegne spominjanje Božjeg imena, te se zbog toga često koristi zamena za Njegovo ime (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12).

Verni sledbenici treba da veličaju Gospodnji (YHWH) karakter i dela (up. Ps 29:2; 79:9, 96:8). „Ime” predstavlja samog Gospoda (YHWH), (vidite posebnu temu kod Ps 5:11-12).

Za termin „slava” vidite posebnu temu kod Ps 19:1.

66:3 „Recite Bogu” Ovo je četvrti IMPERATIV u stihovima 1-3 koji su namenjeni svim ljudima.

1. kličite pobednički Bogu – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 47:2; 81:2; 98:4,6 (KOHORTATIV u Ps 95:1,2)
2. pesmom hvalite slavno ime njegovo – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 9:11; 30:4; 47:6-7 [pet]; 105:2; 135:3 (KOHORTATIV u Ps 18:49; 27:6; 59:16; 71:22; 75:9; 101:1; 104:33; 146:1)
3. hvalite i slavite Boga – BDB 962, KB 1321, *Qal* IMPERATIV (doslovno: „stavite”, „postavite” ili „smestite”), up. Isa 42:12
4. recite Bogu – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERATIV

▣ „**Kako su zastrašujuća dela tvoja**” (NASB: „**zadivljujuća**”) Prevod ovog termina je „strašan” ili „zastrašujuć” (BDB 431, *Niphal* PARTICIP, up. Ps 45:4; 65:5). Neki prevodi, na primer u Jerusalimskoj Bibliji, ovo tumače kao „kakvu strahotu pobuđuješ”, ali se ovo zbog stiha 5 verovatno ne odnosi na Božji karakter, nego na Božja dela (up. 2. Mojs 34:10; 5. Mojs 10:21; Ps 65:5; 139:14; 145:6). Bog je delovao u istoriji (up. 2. Mojs u stihovima 5-7). Njegova dela su dela oslobađanja i otkrivenja radi ostvarenja Njegove namere (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2).

▣ „**Zbog velike snage tvoje neprijatelji će tvoji puzati pred tobom**” Ovu rečenicu je teško prevesti sa hebrejskog. Očigledno je da čak i Božji neprijatelji, koji to ne žele, počinju da hvale Boga zbog Njegove snage (up. Ps 18:44). Čini se da ova rečenica na hebrejskom ukazuje na „pretvornu poslušnost” (BDB 471, KB 469, *Piel* IMPERFEKAT). Prevod u Septuaginti čak glasi „laž”. Ova hebrejska reč ima konotaciju nečega što se smanjilo, umanjenog ponosa ili neiskrenosti (up. Ps 81:15). Ne možemo znati koja je tačna konotacija u ovom slučaju.

66:4 „Svi ljudi na zemlji pokloniće se tebi” Čini se da ovo govori o istoj temi kao i Fil 2:9-11, da će se jednog dana i prijatelji i neprijatelji, i deca i protivnici, pokloniti Gospodu (YHWH). Tog dana će ga svi hvaliti pesmom (up. Ps 22:27; 46:10; 65:2,5,8; 67:1-7; 86:9; Zah 14:16). Ovo ima eshatološke implikacije (up. Mih 5:2-5a).

▣ „**Selah**” Ovaj termin (BDB 699) se takođe pojavljuje na kraju stiha 7 i stiha 15. Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 66:5-7

⁵ Dodite i gledajte dela Božja.

Zastrašujuća su dela njegova nad sinovima ljudskim.

**⁶ More je pretvorio u suvo tlo,
reku su pregazili.**

Tamo nas je on obradovao.

⁷ Silom svojom on doveka vlada.

Oči njegove na narode paze.

A oni što su tvrdoglavi, neka se ne uzvisuju.

66:5 „Dodite i gledajte” Ova dva *Qal* IMPERATIVA se uklapaju sa dva *Qal* IMPERATIVA, „dođite, poslušajte” iz stiha 16. Bog je Bog koji deluje u istoriji, koji je odabrao ljude da zabeleže i objasne Njegova dela. Mi možemo upoznati Boga po onome što je On učinio, kao i po onome što je On rekao. Vidite POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE kod Ps 19:7-9.

POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE

Ovo je objava vere da je Bog po Svetom Duhu bio aktivno uključen u beleženje svojih dela, obećanja i volje za čovečanstvo. Ovo je jedino božansko samo-razotkrivanje! Ovo razotkrivanje se zove „otkrivenje”. Njegovo beleženje za buduće generacije se naziva „nadahnuće”.

Reč „nadahnuće” je u Bibliji upotrebljena samo u 2. Tim 3:16 i doslovno znači „Bog je izdahnuo”. Primitite da se reč „Pismo” u NZ uvek odnosi na SZ (tj. 2. Tim 3:15 se odnosi na Timotejevo jevrejsko vaspitanje). Primitite da Pismo ima dve svrhe.

3. mudrost koja vodi ka spasenju, 2. Tim 3:15

4. vaspitavanje u pravednosti, 2. Tim 3:16

Primitite da Jn 5:39; 1. Kor 15:3-4; i 1. Pt 1:10-12 vide da SZ ukazuje na Hrista. Sam Isus ovo potvrđuje u Lk 24:25-27! Duh je vodio pisce SZ (up. 2. Pt 1:20-21). Crkva je prihvatila kanon (vidite POSEBNA TEMA: KANON) SZ. Smatrali su da je on u celini nadahnut (up. Mt 5:17-19).

Međutim, isto tako su shvatali da je NZ, koji sadrži Isusove reči i dela, konačno otkrivenje (up. Mt 5:21-48; Jev 1:1-2). Isus je potpuno, konačno i celovito otkrivenje Gospoda (YHWH), (up. Jn 1:1-5,14; Kol 1:15-16). On ispunjava starozavetno obećanje o Mesiji (tj. Mt 26:31,56; 14:27,49; Lk 20:17; Jn 12:14-16; 13:18; 15:25; 17:12; 19:24-36; Dap 1:16; 3:18,21-26; 4:25-28).

Duh mora otvoriti um i srce čoveka da bi on mogao da razume (up. Dap 8:34-35; 13:27). Duh je vodio biblijske pisce da ljudskim rečima, idiomima i ilustracijama izraze istine Božjeg samo-otkrivenja u Isusu (up. Jn 14:26; 15:26-27; 1. Kor 2:10-11,13-16).

Dobru, kratku diskusiju možete naći u Milard Dž. Erikson (Millard J. Erickson), *Hrišćanska teologija (Christian Theology)*, drugo izdanje, str. 224-245.

Takođe, dobru diskusiju o književnom procesu od zajednice zasnovane na usmenom prenošenju do zapisanih tekstova možete videti u Džon H. Volton (John H. Walton) i D. Brent Sendi (D. Brent Sandy), *Izgubljen svet Pisma (The Lost World of Scripture)*, 2013.

▣ **„Zastrašujuća su dela njegova”** Zbog toga što je u 5. Mojs 4:34 (BDB 432) upotrebljen termin koji je povezan sa terminom „zastrašujuća” (BDB 431) da bi se opisale egipatske pošasti i zato što se čini da ovaj Psalam sadrži brojne aluzije na period lutanja u divljini, mnogi povezuju ova dela sa periodom iz 2. Mojs.

▣ **„nad sinovima ljudskim”** Doslovan prevod ovog izraza je „sinovima Adamovim” i odražava Božju brigu za sve ljude. 1. Mojs 3:15 nije obećanje Izraelu (koji ne postoji sve do poziva Avramu u 1. Mojs 12), nego svim ljudima. Psalmi 65-67 odražavaju ovu veliku istinu, kao i Isaija i Jona.

66:6 „More je pretvorio u suvo tlo” Moguće je da se ovo odnosi na 2. Mojs, 2. Mojs 14 (up. Ps 106:9) ili na isušivanje vode reke Jordan iz IsNav 3 (up. IsNav 4:23).

66:7 „Silom svojom on doveka vlada” Ovo je koncept da Bog vlada i upravlja celim svojim svetom, ne samo Izraelom (tj. 5. Mojs 32:8; Ps 47:7-8; Dap 17:26; i delovi u Velikim prorocima o Božjem suđenju narodima).

▣ **„doveka”** Vidite posebnu temu kod Ps 9:5.

▣ **„Oči njegove na narode paze”** Zato što je moguće da je ovo personifikacija naroda, mnogi misle da se odnosi na koncept anđela naroda (up. prevod 5. Mojs 32:8 u Septuaginti). Moguća potvrda za ovo je i ideja o njihovoj pobuni, kao u stihu 7c, kao što se i „čuva u životu” iz stiha 9 može odnositi na Izrael. U međubiblijskom periodu, nebeski sabor su sačinjavali anđeli naroda. Čini se da su u jevrejskoj literaturi oni neprijateljski usmereni prema Izraelu, te da je Izrael sačuvala od uništenja samo Božja ljubav prema njemu. Vidite prateće tekstove XIII i XIV u Alfred Edersheim (Alfred Edersheim), *Život i vremena Isusa Mesije (The Life and Times of Jesus the Messiah)*.

▣ **„oni što su tvrdoglavi, neka se ne uzvisuju”** MT koristi *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, ali mazoretski stručnjaci predlažu u napomeni da se ovo može tumačiti (*Qere*) kao *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Sidro Biblija (The Anchor Bible) ovaj izraz prevodi kao „da se pobunjenici ne bi podigli protiv Njega”. RSV ovo prevodi kao „pobunjenici se ne mogu podići protiv Njega”. Ovo je veoma slično sa Ps 2.

NSP: PSALAM 66:8-15

⁸ **Blagosiljajte Boga našega, narodi,
razlašujte hvalu njegovu.**

⁹ **On dušu našu čuva u životu,
i ne daje da posrne noga naša.**

**10 Ti si nas, Bože, ispitao,
pročistio si nas kao što se srebro pročišćava.**
**11 Doveo si nas u mrežu lovačku,
stavio si breme na leđa naša.**
**12 Pustio si da čovek smrtni gazi po glavi našoj,
prošli smo kroz vatru i vodu,
a ti si nam olakšanje dao.**
**13 Doći ću u dom tvoj sa žrtvama paljenicama,
ispuniću ti zavete svoje,**
**14 koji su prešli preko usana mojih.
I koje su usta moja izgovorila kad sam u teskobi bio.**
**15 Žrtve paljenice od utovljenih životinja tebi ću prineti,
s kadom od žrtvovanih ovnova.
Prineću junce i jarce.**

66:8-15 Ova strofa se odnosi na Gospodnji (YHWH) odnos prema pobunjeničkom Izraelu. On ga je kaznio da bi ga obnovio. Svi ljudi treba da se raduju zbog toga što je u toku ostvarenje Gospodnjeg (YHWH) plana otkupljenja kroz Izrael (vidite posebnu temu kod Uvoda u Ps 2).

66:9 „dušu našu čuva u životu” Moguće je da je ovo (1) istorijska referenca o Jezeckiji, dok je umirao i molio se Bogu da ga poštedi. Preko Isaije je dobio još deset godina života (up. 2. Car 20). Ili (2) referenca na narodni život Izraela dok su ga neprekidno napadali neprijatelji sa Plodnog polumeseca. Bez obzira na šta tačno se odnosi ova aluzija, očigledno je suština našeg dara života to da Bog neprekidno brine o vernim sledbenicima. Bog je jedini koji poseduje život i On ga daje onima koji se uzdaju u Njega (tj. Ps 65:5).

▣ **„ne daje da posrne noga naša”** Ovaj hebrejski termin „posrnuti” (doslovno: „teturati se”, „tresti” ili „posrnuti”, BDB 557) može se upotrebiti za

1. nošenje nečega na polugama (up. 4. Mojs 4:10,12; 13:23)
2. jaram oko vrata zarobljenika (up. Naum 1:13)
3. ova slika pokazuje sigurnost. Njihova noga ne posrće sa puta vere (up. Ps 55:22; 121:3; GLAGOL u Ps 15:5; 112:6).

Ovaj izraz je potpuna suprotnost konotaciji hebrejske reči za „veru” (vidite posebnu temu kod Ps 12:1), koja je u početku označavala „čvrsto stajalište” (up. Ps 17:5; 38:16; 121:3).

66:10 „Ti si nas, Bože, ispitao” Ovo je koncept testiranja koji potiče iz obrade metala (up. stih 10b). Bog testira svoju decu (up. 1. Mojs 22:1; Mt 4:1). On to radi da bi nas oplemenio, pročistio i osnažio (up. Zah 13:9; 1. Pet 1:7). Vidite posebnu temu kod Ps 11:4b-5.

66:11 „Doveo si nas u mrežu” Primitite koliko često se „ti” pojavljuje u stihovima 10-12 (up. Ps 65:9-11). Psalmist beleži Gospodnje (YHWH) kazne čiji cilj je bio da se Njegov narod pokaje da bi ih On mogao blagosloviti (up. stih 12c).

Koren reči „mreža” (BDB 845) ima značenje „loviti” (BDB 844 II, up. Jezeck 13:21) i često se koristi za zamke za životinje (up. Jezeck 12:13; 17:20). Ovaj termin je upotrebljen u Avak 1:15-17 da bi se opisala vojna mašinerija Vavilonaca. Stoga, moguće je da se odnosi na napad na izraelsku zemlju.

Još jedan način upotrebe ovog termina jeste sa značenjem „tvrđava” (BDB 845 II, up. Ps 31:3; 71:3; 91:2; 144:2). Ovo može imati sasvim drugačije značenje u stihu 11.

▣ **„stavio si breme na leđa naša” (NASB: na butine naše)** Termin „breme” (BDB 734, KB 558, upotrebljen samo ovde u SZ) se više odnosi na ideju ograničenja nego težine. BDB ga definiše kao „skučenost” ili „nevolju”. Butine predstavljaju najsnažniji mišić u ljudskom telu i često su korištene kao

metafora za ljudsku snagu (up. 5. Mojs 33:11).

66:12 „Pustio si da čovek smrtni gazi po glavi našoj” Ovo je metafora koja opisuje zle ljude (tj. paganske narode) koji vladaju nad Božjim narodom (up. Isa 51:23).

▣ „prošli smo kroz vatru i vodu” Ove dve metafore opisuju teška iskušenja. Vidite prelepu izjavu u Isa 43:2 da nas Bog neće ostaviti u našim teškoćama.

SSP	ali ti nas izvede i okrepi nas
NSP, NRP	ti si nam olakšanje dao
DK	ali si nas izveo na odmor

Veoma je teško prevesti ovaj termin (BDB 924, KB 1201). Njegovo osnovno značenje je natopiti. Isti termin je upotrebljen u Ps 23:5 za „čašu koja se prelijeva”. Ponekad se prevodi kao „čistina” (up. Ps 18:19; 31:8; 118:5), sa značenjem „mesto odmora” ili „plodonošno mesto”, kada se odnosi na Obećanu zemlju. Prevodi koji sadrže reč „odmor” zasnivaju se na promeni jednog hebrejskog slova u ovoj reči (vidite NET Biblija, str. 931, #7).

UBS tekstualni projekat (str. 287) daje prevodu „natopiti” oznaku „B” (skoro sigurno) i spominje da on ima dve konotacije.

1. izobilje
2. odmor ili slobodno disanje

66:13-15 Ovde autor (up. stih 16b, ili Izrael u kolektivnom smislu) dolazi da ponudi zahvalnu žrtvu i plati zavet (up. 4. Mojs 30:2; 5. Mojs 23:21-23).

NSP: PSALAM 66:16-20

¹⁶ Dodite, poslušajte, svi koji se Boga bojite, a ja ću ispričati šta je učinio za dušu moju.

¹⁷ Njega sam prizvao ustima svojim, i jezikom sam ga svojim veličao.

¹⁸ Da sam o zlu razmišljao u srcu svome, Gospod me ne bi uslišio.

¹⁹ Ali Bog me je uslišio, čuo je glas molitve moje.

²⁰ Neka je blagoslovljen Bog, koji nije odbio molitvu moju, i nije me ostavio bez milosti svoje.

66:16 „Dodite, poslušajte, svi koji se Boga bojite” Ova rečenica počinje sa dva *Qal* IMPERATIVA (vidite belešku kod stiha 5). Biblija ne podržava univerzalizam, ali nas uči o Božjoj univerzalnoj ponudi milosti za one koji je prihvate (up. Jn 1:12; 3:16,36; 6:40; 11:25-26; Rim 10:9-13). Bog odgovara onima koji odgovore Njemu. Ali primetite uslov: „svi koji se Boga bojite”.

▣ „ja ću ispričati šta je učinio za dušu moju” Kao što stih 9 govori o kolektivnom životu Izraela, tako stihovi 13-15 i 16-20 govore o individualnom životu ovog jednog vernika (tj. psalmiste). On opisuje svoj molitveni život. Psalmi obično počinju sa individualnom, a završavaju sa grupnom hvalom, ali u ovom Psalmu je to obrnuto.

66:17 Na drevnom Bliskom istoku ljudi nisu čitali u sebi, te se nisu ni molili u sebi (vidite 1. Sam 1:13).

66:18 Stav je najvažniji. Vidite POSEBNA TEMA: MOLITVA, NEOGRANIČENA, A IPAK

OGRANIČENA kod Ps 64:1. Zbog nepriznatog greha osoba ne može da vidi Božje prisustvo i ljubav. Postoje posledice za greh i u vremenu i u večnosti i za vernike i za nevernike.

66:19 Verni sledbenici veruju da Bog čuje (up. Ps 18:6) i da će prikladno odgovoriti! Ovo je pouzdanje u veri, a ne sigurnost (vidite POSEBNA TEMA: SIGURNOST kod Ps 51:11b).

66:20 „Neka je blagoslovljen Bog” Blagoslov (BDB 138, KB 159, *Qal* PASIVNI PARTICIP, up. Ps 68:35) ide od Boga i ka Bogu. Bez Njega nema blagoslova. Njega moramo blagosiljati/hvaliti zbog toga

1. ko On jeste (up. stihovi 10-12; 2. Kor 1:3)
2. šta je On učinio (up. stihovi 1-3)
3. šta On čini
4. šta će On ostvariti (up. stihovi 4,8)!

▣ „milost” Vidite posebnu temu kod Ps 5:7.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je Psalam 66 povezan sa Psalmom 65 i Psalmom 67?
2. Zašto je stih 3 toliko težak za prevođenje?
3. Da li postoje biblijski dokazi za anđele naroda (up. Dan 10)?
4. Zašto Bog testira pojedince i narode?
5. Nabrojte elemente koji su povezani sa molitvom u stihovima 17-20.

PSALAM 67

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Opomena narodima da hvale Božja dela	Invokacija i doksologija	Zahvalnica za dobru žetvu	Pesma zahvalnosti	Pesma za žetvu
<u>MT uvod</u> Upravitelju; na žičanim instrumentima. Psalam. Pesma 67:1-7	67:1-2 67:3-4 67:5-7	67:1-3 67:4-5 67:6-7	67:1-2 67:3 67:4 67:5 67:6-7	67:1-2 67:3 67:4 67:5 67:6-7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam, kao i Psalmi 65 i 66, sadrži univerzalni element (up. stihovi 2,3,4,5,7, posebno stih 2). Gospodnji (YHWH) cilj je
1. da ga svet upozna (stih 2a)
 2. da svet bude spasen (stih 2b)
- On se otkriva kroz svoja
1. dela stvaranja
 2. dela odabira (tj. Avrama i njegovog potomstva)
 3. dela otkupljenja (tj. posebno 2. Mojs, lutanje u divljini i povratak iz izgnanstva)
 4. ta dela su zabeležena u Pismu kako bi ih svi mogli čitati
 5. buduća dela po obećanju i proroštvu, kroz Mesiju
- B. Za ovaj Psalam je karakteristična upotreba JUSIVA.
1. Božja dela
 - a. smilovaćeš nam se, Bože, stih 1 – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

- b. blagoslovićeš nas, stih 1 – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - c. obasjaćeš nas licem svojim, stih 1 – BDB 21, KB 24, *Hiphil* JUSIV
 - d. blagosloviće nas Bog, stih 7 – BDB isto kao pod b
2. odgovor ljudi
- a-b. neka te hvale narodi (dva puta), stih 3 – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - c. neka se plemena vesele, stih 4 – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - d. i radosno kliču, stih 4 – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - e-f. ponavljanje stiha 3 (tj. a-b)

- C. Zaista sam uživao u uvidima Dereka Kidnera (Derek Kidner). Njegov komentar na 1. Mojs i Psalme u *Tindejlovim starozavetnim komentarima (Tyndale Old Testament Commentary)* bio je blagoslov za mene. Na početku svog komentara ovog Psalma on kaže:
 „Da je ikada napisan Psalam o obećanjima Avramu, da će on istovremeno biti blagoslovljen i blagoslov, mogao bi biti kao ovaj.” (str. 254).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 67:1-7

¹ Smilovaćeš nam se, Bože, i blagoslovićeš nas,

obasjaćeš nas licem svojim,

² da bi se put tvoj znao na zemlji,

spasenje što pružaš među svim narodima.

³ Bože, neka te hvale narodi,

neka te hvale svi narodi!

⁴ Ne se plemena vesele i radosno kliču,

jer ćeš ti narodima pravedno suditi,

plemena na zemlji ti ćeš voditi!

⁵ Bože, neka te hvale narodi,

neka te hvale svi narodi!

⁶ Zemlja će dati rod svoj,

blagosloviće nas Bog, Bog naš.

⁷ Blagosloviće nas Bog,

i svi krajevi zemaljski njega će se bojati.

67:1 Stih 1 je molitva koja ima univerzalan otkupljujući ton. Gospod (YHWH) želi da se svi ljudi sačinjeni po Njegovom obličju, slični Njemu (up. 1. Mojs 1:26-27) vrate u zajedništvo nakon pobune i greha Adama i Eve iz 1. Mojs 3. Obećanje iz 1. Mojs 3:15 namenjeno je svim ljudima (Izrael ne postoji sve do poziva Avramu u 1. Mojs 12).

Božji nepromenljivi cilj sve od Pada (tj. Isa 2:2-4; 45:22; 52:10; 56:7; Mih 4:1-2) jeste spasenje/obnova oštećenog „obličja”. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA kod Uvoda u Psalam 2. Tu su jasno opisane moje osnovne teološke pretpostavke i teološka matrica!

▣ „nas” Ko je „nas” (dva puta u stihu 1 i u stihovima 6b, 7a)? U odnosu na 4. Mojs 6 (tj. Aronov blagoslov) možemo pretpostaviti da se to odnosi na Izrael (up. Ps 4:6), ali pogledajte ostale reference.

1. narodi, stihovi 3,4b,5a
2. svi narodi, stihovi 3,5b

3. plemena, stih 4a
4. plemena na zemlji, stih 4c
5. svi krajevi zemaljski, stih 7b

Bog želi spasenje svih (up. Jn 3:16-17; 4:42; Dap 2:17; 1. Tim 2:4; 4:10; Titu 2:11; 2. Pet 3:9; 1. Jn 2:1-2; 4:9-10).

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

▣ „obasjaćeš nas licem svojim” Ovaj rečnik o blagoslovu Gospodnjeg (YHWH) ličnog prisustva i zajedništva potiče od Aronovog blagoslova iz 4. Mojs 6:22-27. Ova slika se često ponavlja u Psalmima (up. Ps 4:6; 31:16; 80:3,7,19; 119:135).

67:2 „put tvoj” Božji put se odnosi na Njegovo otkrivenje. Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE kod Ps 1:2. Vidite i teološku paralelu kod Ps 16:11.

Teološki koncept biblijske vere kao puta/staze ima suštinski značaj (vidite Ps 1). Isus ga opisuje kao kapiju i put (up. Mt 7:13-27), lični susret nakon kojeg sledi život u čijem središtu je Hrist (up. Jak 2:14-26). Slede beleške iz mog komentara na Dap 9:2.

„Put” Ovo je rani naziv za vernike (up. Dap 19:9,23; 22:4; 24:14,22, a možda i 18:25,26). Zasnovan je na starozavetnom načinu za opisivanje života u veri (up. Ps 1:1; 16:11; 119:105; 139:24; Posl 4:10-19). Isus koristi ovaj koncept u Mt 7:14 i kao naziv za sebe u Jn 14:6. Hrišćanstvo je lični susret nakon kojeg sledi svakodnevni odnos.

▣ „na zemlji” Vidite posebnu temu kod Ps 1:2. Kontekst određuje značenje!

67:4 Ovaj stih ne može biti negativan (tj. samo suđenje) zato što će se zbog Njegovog pravednog suđenja narodi

1. veseliti
2. radosno klicati
3. Bog će ih voditi

Ova ideja da će Bog voditi narode dobija još veći značaj kada primetimo koliko puta je (u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti) ovaj termin (BDB 634) upotrebljen za Izrael (up. 5. Mojs 32:12; Nem 9:12; Ps 5:8; 23:3; 31:3; 43:3; 73:24; 78:14,53,72; 107:30; 139:10; 143:10). Isto to božansko vođstvo je sada dostupno pokajničkom, verujućem, paganskom svetlu (up. Jer 16:19).

67:6 Starozavetni savezi su obećavali poljoprivredne blagoslove za sve one koji ih se drže (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-28). Ovaj stih podrazumeva sve ljude na zemlji koji su se pokajali i poverovali. Suština poruke je eshatološka.

Biblija počinje sa poljoprivrednim izobiljem (tj. Edenski vrt), i završava sa istom tom slikom (Otk 21-22). Ovo podrazumeva da je mesto zajedništva između Boga i ljudi obnovljen Edenski vrt (tj. očišćena i obnovljena zemlja). Ne možemo znati da li je ovo jezička slika ili proroštvo.

Mnogi proučavaoci zbog ovog stiha misle da je ovaj Psalam blagoslov za žetvu. Međutim, bogatstvo univerzalnih elemenata čini to manje verovatnim. Ovaj Psalam je o Božjoj želji da ga svi narodi upoznaju (up. stih 2) i slede (stih 4), te da time steknu blagoslove (stih 6)!

67:7 „svi krajevi zemaljski njega će se bojati” Reč „bojati” (BDB 431, KB 432) je ovde upotrebljena u smislu divljenja, poštovanja i strahopoštovanja. Ova univerzalna tema je takođe izražena u Ps 22:27 i 33:8.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kome je namenjen ovaj Psalam?
2. Zašto je 2. stih toliko teološki značajan? Da li je ova tema jedinstvena za ovaj Psalam?
3. Objasnite stih 4 svojim rečima. Da li je on pozitivan ili negativan?
4. Da li će nebo biti obnovljeno na zemlji?
5. Da li je teološka poruka ovog Psalma jedinstvena u Psaltiru?

PSALAM 68

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog Sinaja i utočišta <u>MT uvod</u> Upravitelju; na žičanim instrumentima. Davidov Psalam. Pesma 68:1-4	Božja slava zbog Njegove dobrote ka Izraelu 68:1-3	Liturgija za praznično slavljenje u hramu 68:1-3	Narodna pobjednička pesma 68:1-3	Junačka pesma o slavi Izraela 68:1-2 68:3-4
	68:4	68:4	68:4	
68:5-6	68:5-6	68:5-6	68:5-6	68:5-6
68:7-10	68:7-10	68:7-10	68:7-10	68:7-8 68:9-10
68:11-14	68:11-14	68:11-14	68:11-14	68:11-12 68:13-14
68:15-18	68:15-16 68:17-18	68:15-16 68:17-20	68:15-16 68:17-18	68:15-16 68:17-18
68:19-23	68:19-20 68:21-23		68:19-20 68:21-23	68:19 68:20-21 68:22-23
68:24-27	68:24-27	68:24-27	68:24-27	68:24-25 68:26-27
68:28-31	68:28-31	68:28-31	68:28-31	68:28-29 68:30-31
68:32-35	68:32-35b 68:35c	68:32-35c 68:35d	68:32-35c 68:35d	68:32-24a 68:34b-35c 68:35d

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Teško je pronaći temu koja se provlači kroz ceo Psalam. Moguće je da je on antologija Gospodnjih (YHWH) dela pomoći Izraelu (tj. 2. Mojs, osvajanje, osnivanje hrama u Jerusalimu). NASB studijska Biblija (str. 805) za njega kaže da je „procesijska liturgija za proslavljanje slavne i pobedničke vladavine izraelskog Boga”. Ukoliko je ovo tačno, ovaj Psalam je sličan sa Nem 9.
- B. Neki stručnjaci smatraju da je ovo kombinovan Psalam bez teme.
1. NRSV, Nova oksfordska anotirana Biblija (str. 728): „Ovaj Psalam je najteži za tumačenje i ne postoji opšte slaganje oko njegovog značenja u celini, niti oko značenja njegovih brojnih detalja.”
 2. UBS priručnik o Psalmima (str. 577): „I po pitanju teksta i po pitanju značenja, ovaj Psalam je najteži za razumevanje i tumačenje. Ne postoji jasno jedinstvo kompozicije.”
 3. Jevrejska studijska Biblija (str. 1353): „Njegov rečnik uključuje petnaest reči koje se ne pojavljuju ni na jednom drugom mestu u Bibliji i brojne retke reči, što dodatno otežava njegovo tumačenje. Zaista, veliki deo ovog Psalma ostaje nejasan i mnogi smatraju da je ovo najteži Psalam u Psaltiru.”
 4. Između ostalog, pretpostavku da je ovo kombinovani Psalam podržava i činjenica da su korištena razna imena za Boga (vidite posebnu temu kod Ps 1:1).
 - a. *Elohim* (BDB 43), stihovi 1,2,3,4,5,6,7,8 (dva puta), 9,10,15,16,17,18,21,24 (dva puta), 26,28,31,32,34,35 (dva puta).
 - b. *Yah* (BDB 43), stihovi 4,18
 - c. *Eloah* (BDB 43), stihovi 8,28 (JEDNINA od *Elohim*)
 - d. *Adonai* (BDB 10), stihovi 11,17,19,20,22,32
 - e. *Shaddai* (BDB 994), stih 14 (ime Gospoda za Patrijarhe, up. 2. Mojs 6:3)
 - f. *El* (BDB 42), stihovi 19,20 (dva puta), 35
 - g. *Jahve* (YHWH, BDB 217), stihovi 20,26
 - h. *Car* (BDB 572 II), stih 24
- C. Moguća skica po temama.
1. vojna pobeda
 - a. stihovi 1-4 (neimenovani neprijatelji, moguće lutanje u divljini, stih 4b)
 - b. stihovi 11-14 (neimenovani carevi koji napadaju, ali su poraženi)
 - c. stihovi 19-23 (neimenovani neprijatelji)
 - d. stihovi 28-31 (Egipat)
 2. savezni fokus
 - a. pomozite ubogima, stihovi 5-6
 - (1) siročadi
 - (2) udovicama
 - (3) siromašnima
 - (4) samima
 - b. izobilje, stihovi 7-10
 - c. Sinaj, stihovi 15-18
 3. hram
 - a. procesija cara i izraelskog naroda do hrama, stihovi 24-27
 - b. svi ljudi hvale Boga (tj. tema Psalama 65-68), koji vlada iz svetilišta (tj. Jerusalem, Sion, Morija, hram), stihovi 32-35
- Stoga, pretpostavljam da se ovaj Psalam odnosi na vojnu pobjedu uz procesiju do hrama; vreme je nepoznato!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 68:1-4

¹ Nek ustane Bog, nek se raseju neprijatelji njegovi,
nek pred njim pobegnu oni što ga silno mrze.

² Kao što se dim rasteruje, tako i ti njih rasteraj!

Kao što se vosak topi od vatre,
tako neka zli pred Bogom izginu.

³ A pravednici nek se raduju, nek se pred Bogom vesele,
i nek od radosti kliču.

⁴ Pevajte Bogu, pesmom hvalite ime njegovo!

Zapevajte onome ko ide pustom zemljom.

To je Gospod, to je ime njegovo, kličite pred njim!

68:1-4 Prva strofa sadrži nekoliko *Qal* IMPERFEKATA, moguće upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu. GLAGOLI

1. „nek...” je oznaka ove gramatičke forme.
2. nek ustane Bog – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERFEKAT
3. nek se raseju neprijatelji njegovi – BDB 806, KB 918, *Qal* IMPERFEKAT
4. nek pred njim pobegnu oni što ga silno mrze – BDB 630, KB 681, *Qal* IMPERFEKAT
5. neka zli pred Bogom izginu – BDB 1, KB 2, *Qal* IMPERFEKAT
6. pravednici nek se raduju – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT
7. nek se pred Bogom vesele – BDB 763, KB 836, *Qal* IMPERFEKAT
8. nek od radosti kliču – BDB 965, KB 1314, *Qal* IMPERFEKAT

▣ Primitite različite načine na koje su opisani Božji neprijatelji.

1. neprijatelji, stih 1a – BDB 33, KB 38, *Qal* AKTIVNI PARTICIP (doslovno: „oni koji su neprijateljski ka”)
2. oni što ga silno mrze, stih 1b – BDB 971, KB 1338, *Piel* PARTICIP
3. zli, stih 2c – BDB 957

Oni će biti rasejani, rasterani, pobeći će, otopiće se i izginuće, ali će pravedni

1. da se raduju, stih 3a
2. da se vesele, stih 3a
3. da kliču od radosti, stih 3b
4. da pevaju Bogu, stih 4a – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERATIV
5. da pesmom hvale Njegovo ime, stih 4a – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
6. da pevaju onome ko ide pustom zemljom, stih 4b – BDB 699, KB 757, *Qal* IMPERATIV
7. da kliču pred Njim, stih 4c – BDB 759, KB 831, *Qal* IMPERATIV

68:1 „Nek ustane Bog (*Elohim*)” Ovo se može shvatiti na dva načina.

1. da ustane sa svog prestola da bi reagovao
2. kovčeg svedočanstva se nosi u bitku pred izraelskom vojskom (up. 4. Mojs 10:35)

68:2 Nekoliko metafora za poraz.

1. rasterani kao dim
2. kao dim pred snažnim vetrom
3. tope se kao vosak pred Gospodom (YHWH), (up. Ps 97:5; Mih 1:4)
4. ginu (tj. nek nestanu, BDB 1)

68:4 Ovaj stih ima četiri IMPERATIVA koji označavaju dela pravednih.

1. pevajte Bogu – aktivnost u hramu
2. pesmom hvalite ime njegovo – aktivnost u hramu
3. zapevajte onome ko ide pustom zemljom – carska metafora za pripremu, up. Isa 35:6-10; 40:3-4; 57:14; 62:10
4. kličite pred njim – aktivnost u hramu

Ujedinjujuća tema ovog Psalma je slavljenje u hramu (up. 68:5,24-27,29,35).

▣ **„ko ide pustom zemljom”** Ideja o Gospodu (YHWH) koji jaše na oblacima (up. stih 33) aluzija je na Vala, boga oluje iz hananskog panteona, koji je slao kišu. Često se nazivi paganskih bogova koriste za Gospoda (YHWH), jedinog istinitog Boga (up. 5. Mojs 33:26; Isa 19:1).

MT prevod glasi „pustinje” (BDB 787), ali KB 879 ukazuje na reč ugaritskog porekla, „oblaci” (up. Ps 104:3).

Ovo se najbolje uklapa u kontekst (up. NKJV, NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB, up. Ps 18:9-15).

ASV smatra da se koren ערב (BDB 787) odnosi na „Arabiju” (up. 2. Dne 17:11; 21:16; 22:1; 26:7).

Vidite Kontekstualni uvidi, C. 1.

LXX koristi koren מערב (BDB 591 II) sa značenjem „zapad”.

Targumi, koje slede Pešita i kralj Džejms, koriste prevod „nebo”, up. stih 33.

NSP: PSALAM 68:5-6

⁵ Otac je siročadima i sudija udovicama,

Bog u svetom prebivalištu svome.

**⁶ Onima koji su sami, Bog daje dom za stanovanje,
zatvorene izvodi i daje im potpuno blagostanje.**

A tvrdoglavi ostaju na sprženoj zemlji.

68:5-6 Primitite o kojim grupama ljudi Bog brine (tj. 2. Mojs 22:23).

1. siročad – 2. Mojs 22:22; 5. Mojs 14:29; 24:17; Ps 146:9; Isa 1:17; Jer 7:6; Jak 1:27
2. udovice – 2. Mojs 22:22; 5. Mojs 14:29; 24:17; Ps 146:9; Isa 1:17; Jer 7:6; Jak 1:27
3. sami – BDB 402, KB 405, od arapskog „biti sam”
4. siromašni – Jov 31:16-20; Ps 69:33 (doslovno: „sužanj”, BDB 64); Gospod (YHWH) brine o „nevoljnicima” (BDB 776) u stihu 10

Primitite da u stihu 6 postoji razlika između karakterističnih, stalnih Božjih dela

1. daje dom za stanovanje (doslovno: „čini da prebivaju”) – BDB 442, KB 444, *Hiphil* PARTICIP
2. izvodi – BDB 422, KB 425, *Hiphil* PARTICIP

za siromašne i nevoljnike, nasuprot onih koji ostaju (BDB 1014, KB 1496, *Qal* PERFEMAT), tvrdoglavih/pobunjenih koji se neće promeniti (BDB 710, KB 770, *Qal* PARTICIP) i koji borave „na sprženoj zemlji” (BDB 850, upotrebljen samo ovde u SZ, ali je česta slika za prestanak Gospodnjeg (YHWH) prisustva i znak Njegove osude, up. Ps 78:17; 107:34,40).

▣ **„tvrdoglavi ostaju na sprženoj zemlji”** Pitamo se da li su ovi pobunjenici isti oni o kojima govore stihovi 1-2. Međutim kontekst stihova 5-6 ukazuje na to da su ovo neverni savezni Izraelci.

Primitite da je blagostanje oznaka vernih sledbenika, dok nedostatak kiše označava pobunjenike. Ova vrsta teologije koja se zasniva na saveznoj poslušnosti (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30) poznata je kao „dva puta” (up. 68:7-10; 5. Mojs 30:15-20; Ps 1).

NSP: PSALAM 68:7-10

**⁷ Bože, kad si pred narodom svojim išao,
kad si pustinjom koračao,**

⁸ zemlja se tresla,

**nebesa su rosila pred Bogom,
Sinaj se zatresao pred Bogom, Bogom Izraelovim.**
⁹ **Obilnu si kišu izlivao, Bože;
nasledstvu svome, kad je umorno bilo, ti si novu snagu davao.**
¹⁰ **Živeli su u šatorima tvojim,
koje si dobrotom svojim, Bože, pripremio za nevoljnike.**

68:7-10 Nastavlja se naglašavanje „dva puta”. Čini se da ova strofa spaja

1. period lutanja u divljini (tj. Gospod (YHWH) u oblaku vodi Izrael, up. 2. Mojs 13:21; 14:19,24; Ps 78:14; 105:39 i čudesno brine o njemu (tj. voda, mana, prepelice))
2. poljoprivredno izobilje Obećane zemlje (tj. trans-Jordan i Hanan)

68:7 „kad si pred narodom svojim išao” Ovo je idiom za „sveti rat”. Bitke su bile Gospodnje (YHWH) pobede. On je išao pred svojim narodom u bitke (up. Sud 4:14; 2. Sam 5:24). Ovo je često simbolički predstavljeno time što su Leviti nosili kovčeg svedočanstva na čelu vojske.

▣ **„kad si pustinjom koračao”** Ovo označava period lutanja u divljini (up. Sud 5:4-5). Gospod (YHWH) je štitio, vodio i snabdevao Izraelce svime što im je bilo potrebno, dok su zbog svoje nevere lutali oko četrdeset godina pre ulaska u Hanan (up. 4. Mojs 13-14). Gospod (YHWH) je bio toliko pažljiv prema Izraelu tokom ovog perioda, da su kasnije rabini za ovo vreme govorili da je bilo „medeni mesec Gospoda (YHWH) i Izraela”.

▣ **„Selah”** Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

68:8 „zemlja se tresla” Ovo je bila istovremeno i metafora za Gospodnje (YHWH) prisustvo (up. Joil 2:10; Mt 27:51) i doslovna fizička manifestacija Njegovog prisustva (up. 2. Mojs 19:16-18; Sud 5:4-5).

▣ Primitite da je „Bog Sinaja” (tj. davanje zakona, up. 2. Mojs 19-20) paralela sa „Bog Izraela”. Autor koristi nekoliko različitih imena za Boga (vidite Kontekstualni uvidi, B, 4). Jedinstvenost Izraela bilo je Gospodnje (YHWH) prisustvo (monoteizam) i Njegovo otkrivenje sebe kroz dela, obećanja i pisano otkrivenje (SZ).

68:9 „nasledstvu svome” Ovaj termin (BDB 635) može da se odnosi na

1. savezni narod (up. 5. Mojs 32:9; 1. Car 8:51; Joil 3:2; Jer 10:16)
2. hanansku zemlju (up. Ps 79:1; Jer 2:7)

Termin „zemlja” (BDB 75, KB 90) se koristi za celu zemlju (up. 2. Mojs 19:5), ali posebno za Hanan (up. 3. Mojs 25:23; 5. Mojs 32:43; 2. Dne 7:20; Isa 14:2,25; Jezek 36:5). Vidite posebnu temu kod Ps 1:2.

68:10

SSP	Tvoj narod se naseli na njemu
NSP, NRP	živeli su u šatorima tvojim
DK	stado Tvoje življaše onde

LXX ovo prevodi kao „životinje”, ali u ŽENSKOM RODU (BDB 312) znači „povezana zajednica” (up. 2. Sam 23:13; 1. Dne 11:15).

NSP: PSALAM 68:11-14

¹¹ **Gospod reč šalje**

velika su vojska žene koje dobru vest objavljuju.

¹² Beže carevi što vojskama zapovedaju, beže.

A i ženi koja kod kuće ostaje plen se deli.

¹³ Iako ste u logoru među gomilama pepela ležali,
dobićete krila golubice srebrom prekrivena,
i perje njeno obloženo žutim zlatom.

¹⁴ Kad je Svemoćni rasejao careve u toj zemlji,
na Salmonu je počeo da pada sneg.

68:11-14 Ova strofa, kao i stihovi 1-4 i 19-23, ima vojnu temu. Zbog stihova 11b i 12b može da se odnosi na (1) osvajanje Hanana Isusa Navina, ili (2) napad na Hanan/Izrael koji je odbijen.

68:11-12 Ovo se odnosi na novosti o pobedi koja potiče od Boga. Citat o ženama koje nose dobre vesti zabeležen je u stihu 12. Žene koje se raduju zbog vojne pobede i pevaju o Božjim delima zabeležene su u „Marijinoj pesmi” u 2. Mojs 15:20-21.

SSP	domaćice dele plen
NSP, NRP	žene koje dobru vest objavljuju
DK	koja sedi doma, deli plen

MT koristi reč „pašnjaci” (BDB 627 II), ali svi prevodi na engleski menjaju koren u reč „žene”.

1. pašnjaci – נוה
2. žene – נצורה

68:13 Ovaj stih se shvata na nekoliko načina.

1. golubica (up. stih 13b-c) je ime za Gospoda, kao i *Shaddai* (tj. Svemoćni) – NJB
2. ovo je sarkastična aluzija na činjenicu da neki nisu otišli u rat (tj. 13a, TEV; up. Sud 5:15-16)
3. način da se opiše pobeda Izraela
4. ovo je deo ratnog plena (tj. osvojenog srebrom prekrivenog/zlatom obloženog blaga, moguće povezanog sa slavljenjem boginja Ištar i Astarte)
5. referenca o odeći žena koje su prenosile poruke iz stiha 11 (Kidner (Kidner), *Tindejlov komentar (The Tyndale Commentary)*, str. 259)
6. ratne zastave vojske koja beži (IVP, *Komentari o pozadini Biblije (Bible Background Commentary)*, str. 538)
7. puštanje golubica bilo je deo proslave pobede, F. F. Brus (F. F. Bruce), *Odgovori na pitanja (Answers to Questions)*, str. 23-24)

▣ „gomilama pepela” Ovo je retka reč (BDB 1046, KB 1637). Prevod se zasniva na Sud 5:16. Slična reč je upotrebljena u Jezeq 40:43 i prevedena kao „kuke”. Može označavati „vatru za kuvanje” ili „posudu za kuvanje” (BDB 1046).

68:14 „Svemoćni” Vidite Kontekstualni uvidi, B, 4.

SSP	po
NSP, NRP	u toj
DK	na ovoj

MT koristi PREDLOG U ŽENSKOM RODU (BDB 88) i čini se da ga povezuje sa stihom 10 (tj. mesto na kojem prebiva zajednica Gospodnjeg (YHWH) nasleđa).

▣ „na Salmonu” Ovo je planina u blizini Sihema (up. Sud 9:48). Zbog imena „Vasan” u 15. stihu, BDB smatra da se ovo odnosi na planinu istočno od Jordana. NJB prevod je „Tamna planina” zbog akadijskog korena povezanog sa jednim od Davidovih ljudi iz Venijaminovog plemena (up. 2. Sam 23:28). ABD (str. 1039) daje treći predlog, zasnovan na arapskom korenu sa značenjem „svetlo” ili „raskoš”. Nije sigurno na šta se odnosi referenca o snegu. Moguće je da se odnosi na

1. božanski čin tokom bitke, kao kiša iz Sud 4-5
2. figurativni način da se opiše sejanje mesta poraza solju (up. Sud 9:45)
3. figurativni način da se opišu izbeljene kosti mrtvih vojnika (IDB, vol. 4, str. 933)
4. način da se označi istorijski datum poraza napadača
5. GLAGOL koji je preveden kao „pada sneg” je *Hiphil* JUSIV po formi, stoga, „neka padne sneg na Salmonu” (tj. proročki znak božanske pobeđe)
6. napušteno oružje neprijatelja na zemlji (NASB studijska Biblija, str. 806)

NSP: PSALAM 68:15-18

15 Brdovito područje Vasana jeste gora Božja, brdovito područje Vasana puno je vrhova.

16 Gore pune vrhova, zašto zavidno gledate Goru na kojoj je Bog poželeo da stanuje?

Gospod će na njoj prebivati zauvek.

17 Božjih bojnih kola ima na desetine hiljada, na hiljade hiljada.

Gospod je sa Sinaja u sveto mesto došao.

18 Ti si uzašao na visinu, odveo si zarobljenike, ljude si kao darove uzeo,

pa i one koji su tvrdoglavi, da prebivaš među njima, o Gospode, Bože.,

68:15-18 Ova strofa je o Sinajskoj gori (tj. planini Horiv) kao Božjem posebnom prebivalištu. Druge gore drugih naroda su zavidne (up. stih 16).

68:15

SSP	gora vrletna
NSP, NRP	gora Božja
DK	gora Božija

Hebrejski termin *Elohim* (BDB 43) može se upotrebiti u pojačanom smislu (#2c, up. Jov 1:16).

Za istu ovu planinu se kaže da je „puna vrhova” u sledećem poetskom redu. Ovaj termin (BDB 148, KB 174) je upotrebljen samo ovde u SZ. Može označavati

1. brojne vrhove (tj. planinski lanac)
2. zaobljen vrh

68:16b,c Najčešće je kovčeg svedočanstva Gospodnje (YHWH) stalno prebivalište, a on je smešten u Jerusalimu, na planini Moriji (up. 5. Mojs 12:5; Ps 87:1-2; 132:13-14), ali ovo se odnosi na 2. Mojs. Sam Gospod (YHWH) se manifestovao na Sinaju/Horivu (up. 2. Mojs 19-20), gde je Mojsiju dao zakon, pre nego što je napravljen kovčeg svedočanstva.

▣ „zavidno gledate” Ovo je personifikacija planina koje zavide Vasanu. GLAGOL (BDB 952, KB 1280, *Piel* IMPERFEKAT) je upotrebljen samo ovde u SZ. Na sličan način je upotrebljen u Prop 9:1 („potajno posmatrati”).

68:17 Slika u ovom stihu ukazuje na 5. Mojs 33:2-5, gde označava Gospodnji (YHWH) dolazak na Sinaj sa Njegovom anđeoskom pratnjom (up. Dan 7:10; Otk 5:11).

Gospod (YHWH) je koristio Sinajsku goru kao mesto susreta sa Izraelom, radi otkrivenja sklapanja saveza, ali je odabrao planinu Moriju u Jerusalmu kao mesto na kojem će Njegovo prisustvo (tj. kovčeg svedočanstva) neprekidno prebivati (up. stih 16).

▣ „na hiljade hiljada” Ovo je hebrejski KONSTRUKT od BDB 48 i 1041. Druga reč je upotrebljena samo ovde u SZ. BDB je definiše kao „ponavljanje” ili „dupliranje”. Kontekst i paralelizam olakšavaju definisanje termina.

68:18 U ovom kontekstu, ovo se odnosi na

1. Božji dolazak na vrh Sinajske gore
2. vojna metafora o danku koji se plaća pobedniku

Pavle citira ovaj stih u Ef 4:8, ali je prevod iz Targuma, te je umesto reči „uzeo” upotrebljena reč „dao”. Ovo značajno menja značenje u odnosu na MT. Prevod u Pešiti glasi: „ljude si blagoslovio darovima; ali tvrdoglavi neće boraviti u Božjem prisustvu”.

Moguće je da MT ukazuje na to da Bog prima darove naroda i daruje ih svom narodu (vidite Glison L. Arčer (Gleason L. Archer), *Enciklopedija biblijskih poteškoća (Encyclopedia of Bible Difficulties)*, str. 404-405).

Rabini su smatrali da je Psalam 68 povezan sa Gospodnjim darivanjem zakona Mojsiju na Sinaju. Oni bi „uzeo/dao” dinamiku tumačili kao da se odnosi na Mojsijev zakon, ali ju je Pavle tumačio kao da se odnosi na novo doba u Hristu. On svoju crkvu osnažuje novim otkrivenjem (up. G. B. Kerd (G. B. Caird) *Jezik i slike u Bibliji (The Language and Imagery of The Bible)*, str. 170).

U kontekstu stihova 15-18, stih 18 se sigurno odnosi na Gospodnji (YHWH) „sveti rat”, u kojem su poraženi izraelski neprijatelji, i prolazni (tj. tokom lutanja u divljini) i u osvajanju Hanana. Moguće je da je ovo aluzija na to da su „Mojsijevi blagoslovi” iz 5. Mojs 33 prošireni na kasnije osvajanje i naseljavanje Hanana.

NSP: PSALAM 68:19-23

**¹⁹ Neka je blagoslovljen Gospod,
koji svaki dan teret naš nosi, Bog spasenja našega.**

²⁰ Istiniti je Bog za nas Bog koji spasava;

Gospod iz smrti izbavlja.

**²¹ Zaista, Bog će smrskati glavu neprijateljima svojim,
kosmato teme svakome ko istrajava u prestupu svome.**

²² Gospod je rekao: „S Vasana ću ih vratiti,

vratiću ih iz morskih dubina,

²³ da opereš nogu svoju u krvi,

da jezik pasa tvojih liže krv neprijatelja tvojih”.

68:19-23 Zato što se „Vasan” spominje i u stihu 15 i u stihu 22, mora postojati veza između vojno-orijentisanih strofa u stihovima 11-14 i 19-23. Nekoliko istina je očigledno.

1. Bog je sa Izraelom
2. Bog će ih spasiti od njihovih neprijatelja.

Ova strofa koristi tri imena za Boga (vidite posebnu temu kod Ps 1:1).

1. *Adonai*, stihovi 19,20,21
2. *El*, stih 19b (dva puta)
3. *Jahve* (YHWH), stih 20

68:19 „koji svaki dan teret naš nosi” Ovo može označavati

1. Gospodnje (YHWH) neprekidno prisustvo sa Izraelom
2. Izraelovu neprekidnu potrebu za spasiteljem/spasenjem/izbavljenjem (duhovnim i/ili fizičkim, up. Ps 65:5)

Istinu da Gospod (YHWH) podupire svoje ljude vidimo u Ps 55:22; Isa 46:4.

68:20-23 Ovi stihovi ističu da je Gospod (YHWH) izbavio izraelsku vojsku (neki su umrli, ali je većina spasena). Njihovi neprijatelji mogu da beže, ali ne mogu da pobegnu (up. stih 22; Amos 9:1-4).

Stih 23 sadrži idiome o porazu i sramoti.

1. da opereš nogu svoju u krvi (up. Ps 58:10; idiom koji se u hananskoj literaturi često koristio za Vala i Anata)
2. jezik pasa tvojih liže krv neprijatelja tvojih (up. 1. Car 21:19; Jer 15:3)

68:21 „kosmato teme” Ovo je slika ljudskog skalpa (up. 5. Mojs 32:42). U SZ je duga kosa bila simbol posvećenosti Bogu (up. 4. Mojs 6), ali ovde se odnosi na poraženu vojsku, verovatno na njihovu posvećenost paganskom bogu i odbijanje da priznaju Gospoda (YHWH).

68:22 „S Vasana” Teško je utvrditi da li je „Vasan” (BDB 143, וַשָּׁן)

1. povezan sa stihom 15 kao geografska lokacija
2. izmena וַתַּב, ugaritskog korena za „zmija”, što bi bilo paralelno sa „iz morskih dubina” u sledećem redu (NEB, up. Amos 9:3, gde se isti paralelizam koristi sa hebrejskom rečju sa značenjem „zmija”). „Dubine” su takođe povezane sa 2. Mojs, gde je Gospod (YHWH) podelio more i faraonova elitna jedinica se udavila (up. 2. Mojs 15:5; Nem 9:11).

NSP: PSALAM 68:24-27

²⁴ Videli su povorke tvoje, Bože,
povorke Boga moga, Cara moga, koje idu u sveto mesto.

²⁵ Pevači su išli napred, za njima svirači na žičanim instrumentima,
a u sredini devojke što u daire udaraju.

²⁶ U okupljenom mnoštvu blagosiljajte Boga,
Gospoda, vi koji potičete od Izvora Izraelovog.

²⁷ Mladi Venijamin njih pokorava,
knezovi Judini s mnoštvom koje kliče,
knezovi Zavulonovi, knezovi Neftalimovi.

68:24-27 Ova strofa opisuje procesiju ka hramu. Moguće je da se vraća kovčeg koji je nošen u bitku. Nekoliko grupa je spomenuto ili se podrazumeva u ovoj povorci.

1. izraelski car kao predstavnik Gospoda (YHWH), pravog Cara
2. levitski pevači i muzičari
3. devojke sa dairama (up. 2. Mojs 15:20; Sud 11:34; Jer 31:4)
4. trinaest plemena koje predstavljaju
 - a. Venijamin
 - b. Juda
 - c. Zavulon
 - d. Neftalim

68:24

SSP	vide
NSP, NRP	videli su
DK	videše

Pitanje je, ko vidi? Da li su to izraelski vernici ili neprijateljski narodi? Ova strofa ukazuje na Izrael, ali Psalam u celini ukazuje na „narode” (up. stihovi 28-31, 32-35).

▣ „**povorke**” Ovaj termin (BDB 237) je upotrebljen samo ovde za

1. izraelski narod koji prilazi hramu
2. Božji dolazak u hram

▣ „**Cara moga**” Prvo specifično spominjanje Gospoda (YHWH) kao Cara je u 1. Sam 8:4-9.

▣ „**sveto mesto**” Ovaj termin (BDB 871) se koristi za

1. mesta koja su sveta zbog Božjeg prisustva
2. tabernakl i njegova dvorišta
3. hram i okolnu površinu
4. Jerusalim i njegova brda

68:26 „blagosiljajte Boga” Ovo je *Piel* IMPERATIV. Izrael mora blagosiljati Gospoda (YHWH) zbog Njegovog karaktera i Njegovih dela!

▣ „**od Izvora Izraelovog**” Ovo je jedinstven izraz. Čini se da se odnosi na Gospodnji (YHWH) poziv Patrijarsima i Njegov uticaj da njihove neplodne žene dobiju decu. Jedina moguća prikrivena paralelna referenca se nalazi u Isa 48:1.

68:27 Vođene su brojne rasprave o tome zašto su navedena samo neka plemena. Mislim da postoje tri mogućnosti.

1. ona predstavljaju celu Obećanu zemlju
 - a. Juda i Venijamin predstavljaju jug (tj. Judu)
 - b. Zavulon i Neftalim predstavljaju sever (tj. Izrael)
2. ona predstavljaju Jakovljeve žene (tj. izvor 13 plemena)
 - a. Rahela
 - (1) Juda
 - (2) Venijamin
 - b. Lija – Zavulon
 - c. Vala – Neftalim
 - d. Zelfa – nije navedeno dete
3. predstavljaju najmanja i najveća plemena

▣ „**Mladi**” (NASB: „**najmladi**”) MT prevod glasi „najmanji među njima” (BDB 859 I). Moguće značenje je

1. Venijamin, najmlađi Rahelin sin
2. malo pleme, ali je prvi car Izraela, Saul, potekao iz njega

SSP	sa njihovim mnoštvom
NSP, NRP	s mnoštvom koje kliče
DK	vladaoci njihovi

MT koristi reč רגמתם (BDB 920), koja može da se odnosi na

1. רגם – ubijanje kamenovanjem („praćka”, מרגמה, BDB 920)
2. רגמה – hrpa kamenja ili masa ljudi (BDB 920)
3. רגשה – rulja (BDB 921)

NJB menja reč (1) u ברקמתם „vez” (BDB 140) ili (2) „razne stvari”, קמהר (up. Ps 45:13b-14a). UBS tekstualni projekat (str. 293) daje reči „masa” oznaku „B” (skoro sigurno), ali ne navodi njen koren (tj. #2 ili #3).

NSP: PSALAM 68:28-31

**28 Bog je tvoj zapovedio da se pojavi snaga tvoja.
Pokaži snagu svoju, Bože, ti koji deluješ u našu korist.**
**29 Zbog hrama tvoga u Jerusalimu,
carevi će tebi darove donositi.**
**30 Zapreti zveri u trsci,
krdu bikova, s narodom koji je poput teladi,
svima koji po srebru gaze.**
Rasterao je narode koji u borbama uživaju.
**31 Bronzani predmeti doći će iz Egipta,
Hus će ruke s darovima brzo pružiti k Bogu.**

68:28-31 Ova strofa je na neki način povezana sa Gospodnjom pobedom nad Egiptom. Nije sigurno da li se odnosi na 2. Mojs ili na kasniji vojni napad.

U svakom slučaju, pobeda donosi prelepu priliku za slavljenje Gospoda (YHWH) u Jerusalimu (up. stih 31; Isa 19:19-22; 45:14). Univerzalan naglasak (up. stihovi 32-35) povezuje Psalme 65-68.

68:28 Snaga (BDB 738) je Božja i On ju je pokazao prema svom narodu da bi druge narode približio sebi.

68:29

SSP	iz
NSP, NRP	zbog
DK	u

MT koristi PREDLOG koji se može shvatiti na više načina. Čini sa da ukazuje na stih 1, gde Gospod (YHWH) ustaje da bi pomogao Izraelu u bitci.

68:30 „Zapreti” Ovo je *Qal* IMPERATIV (BDB 172, KB 199). Ovaj termin se koristi za Božju osudu naroda u Ps 9:5; Isa 17:13. Čini se da se ovde odnosi na Egipat (up. Jeze 29:3; 32:2; moguće Isa 27:1). Egipat i narodi na jugu (tj. Etiopija/Hus) su posebno navedeni u stihu 31. NET Biblija (str. 934) ovo prevodi kao „ratni poklič”.

SSP	neka ti, unižena, srebrne šipke donose
NSP, NRP	svima koji po srebru gaze
DK	da bi popadali pred Tobom sa šipkama srebra

MT koristi reč „zgaziti”, „stati na”, „uprljati gaženjem/stajanjem na” (BDB 952, KB 1279, up. Pri 25:26). Isti koren (u IMPERATIVU) znači „poniziti se”. Moguće je da oba značenja ukazuju na Jeze 32:2 ili 34:18, gde se isti ovaj GLAGOL odnosi na poniženje Egipta.

▣ „po srebru” (NASB: „po komadima srebra”) I ovde ne možemo biti sigurni koji prevod je tačan zbog upotrebe retkih reči ili tekstualne greške. Moguće je promeniti reč „komadi” (רָץ, za koju BDB ukazuje da znači „parče” ili „poluga”) u reč בָּרַר (BDB 131 I), koja znači „plemeniti metal” (up. Jov 22:24, up. NIDOTTE, vol. 1, str. 699-700), moguće „zlato”. Ukoliko je to tačno, prevod ovog poetskog reda (stih 30c) bio bi „pognut pod zlatom i srebrom” (tj. počast Gospodu (YHWH)).

68:31

SSP **iz Egipta će doći poslanici**
NSP, NRP **bronzani predmeti doći će iz Egipta**
DK **doći će vlastela iz Misira**

UBS tekstualni projekat (str. 297) daje prevodu „bronzani predmeti” (BDB 365) oznaku „B” (skoro sigurno). Ova reč je upotrebljena samo ovde u SZ. Drugi prevodi prate drevne verzije i rabsinske pretpostavke.

Moguće je videti stihove 30c i 31a,b kao da se odnose na počast koju Bogu prinose severnoafrički narodi (JPSOA).

1. zlato
2. srebro
3. bronza

▣ „**ruke s darovima brzo pružiti k Bogu**” Ovo se uklapa u zaključak prethodne beleške. Nema potrebe menjati GLAGOL „trčati” (BDB 930, KB 1207, *Hiphil* IMPERFEKAT) u „pružiti” (NEB) kada MT koristi idiom za isto stanje.

NSP: PSALAM 68:32-35

³² Carstva zemaljska, pevajte Bogu,
 pesmom hvalite Gospoda.

³³ Pevajte onome koji jaše iskonskim nebom nad nebesima.

Slušajte! Odjekuje njegov glas, moćni glas njegov!

³⁴ Priznajte snagu Božju.

Nad Izraelom je uzvišenost njegova
 i snaga je njegova u oblacima.

³⁵ Bog uliva strah iz veličanstvenog svetišta svoga.

On je Bog Izraelov, on snagu daje, moć narodu daje.

Neka je blagoslovljen Bog.

68:32-35 Ova strofa naglašava univerzalno slavljenje Gospoda (YHWH) u Jerusalimu o kojem se govori u stihu 31.

Primetite IMPERATIVE.

1. pevajte Bogu – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERATIV
2. pesmom hvalite Gospoda – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
3. priznajte snagu Božju – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 29:1-2; 1. Dne 16:28-29

Gospod (YHWH) je opisan kao

1. onaj koji jaše iskonskim nebom nad nebesima (tj. na olujnim oblacima)
2. onaj čiji moćni glas odjekuje (tj. grom, up. Isa 30:30; Otk 11:19; 14:2; 16:17-18)
3. Njegova uzvišenost je nad Izraelom
4. Njegova snaga je u oblacima
5. uliva strah iz veličanstvenog svetišta svoga
6. snagu i moć svom narodu daje
7. oni ga blagosiljaju

68:33a Ova slika se vraća na 5. Mojs 33:26 i spomenuta je u Ps 18:10, vidite i stih 4b.

„Nebo nad nebesima” označava zemljine oblake (up. stih 34c), ne Božje prebivalište. Njegov moćni glas je aluzija na stvaranje izgovorenom rečju u 1. Mojs 1.

69:35 „veličanstvenog” Ovaj opis se odnosi na 5. Mojs 7:21; 10:17, vidite i Ps 47:2 i 66:5. Govori o

Gospodnjem (YHWH) svetom karakteru i delima saveznog izbavljenja.

▣ „**on snagu daje, moć narodu daje**” Moguće je da je ovo još jedna aluzija na

1. 2. Mojsijevu
2. lutanje u divljini
3. osvajanje Hanana
4. Njegovo neprekidno prisustvo sa Izraelom

PSALAM 69

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Krik u nevolji i proklinjanje neprijatelja <u>MT uvod</u> Upravitelju; na žičanim instrumentima. Po <i>Shoshannim</i> . Davidov Psalam. 69:1-4	Hitna molba za pomoć u nevolji 69:1-3	Molitva za spas od ličnih neprijatelja 69:1-3	Povik u pomoć 69:1-3	Tužbalica 69:1 69:2 69:3
69:5-12	69:4 69:5-12	69:4 69:5 69:6-8 69:9-12	69:4 69:5-8 69:9-12	68:4 69:5 69:6a,b 69:6c,d 69:7-9 69:10-12
69:13-15	69:13-15	69:13-15	69:13-15	69:13 69:14-15
69:16-19	69:16-18 69:19-21	69:16-18 69:19-21	69:16-18 69:19-21	69:16-18 69:19-20
69:20-21				69:21-23
69:22-28	69:22-28	69:22-29	69:22-28	69:24-26
69:29-33	69:29-33		69:29-33	69:27-28 69:29-31
69:34-36	69:34-36	69:30-33 69:34-36	69:34-36	69:32-34 69:35-36

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf

2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam koristi dva najčešća Božja imena.
1. *Elohim* (tj. naziv koji naglašava Boga kao Onog koji stvara, održava i brine o celokupnom životu na ovoj planeti) – stihovi 1,6,13,29,30,32,35 (upotrebljena je i jedna od varijanti ovog naziva u stihu 3, „Bog” [*Eloah*] i u stihu 6, „Bog” [*Eloah*] Izraelov”)
 2. Gospod (YHWH, tj. naziv koji naglašava Boga kao spasitelja, otkupitelja i Boga saveza)
 - a. Gospod (YHWH) nad vojskama (vidite posebnu temu kod Ps 1:1), stih 6
 - b. Gospod (YHWH), stihovi 13,16,31,33
- B. Psalmist oseća da je otuđen od života, porodice i prijatelja (up. stih 8) zbog svog pouzdanja u Boga (up. stih 9).
Isus koristi ovaj Psalam da opiše kako se oseća zbog toga što su ga odbacili Jevreji. Razlika je u tome što psalmist želi osvetu i osudu (up. Ps 69:22-28), a Isus moli da Njegovim progoniteljima bude oprošteno zbog njihovog neznanja (up. Lk 23:34).
- C. Ovaj Psalam sadrži brojne molitve, neke su izražene kao IMPERATIVI, a neke kao IMPERFEKTI u ZAPOVEDNOM smislu (vidite belešku kod stih 6).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 69:1-4

¹ Spasi me, Bože,

jer vode prete da preplave dušu moju.

² Propadam u duboko blato, gde nema dna gde bih stao.

Tonem u duboke vode, struja me odnosi.

³ Iznemogao sam od vikanja, grlo mi je promuklo.

Oči su mi oslabile čekajući Boga moga.

⁴ Oni koji me bez razloga mrže brojniji su od vlasi na glavi mojoj.

Brojni su oni koji žele da me pogube, koji su bez razloga neprijatelji moji.

Što nisam oteo, moram da vratim.

69:1-4 Ova strofa je molitva za spas (BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV) i sadrži nekoliko metafora za nevolju.

1. vode prete da preplave dušu moju (up. stih 2b; Ps 32:6)
2. propadam u duboko blato (up. Ps 40:2)
3. nema dna gde bih stao (BDB 765, upotrebljena je samo ovde u SZ, liči na sliku iz Ps 40:2)

Ponavlja svoju molitvu u stihovima 14-15. Jevreji su živeli u polusuvim područjima i imali su strah od vode. Čak je i Solomon za svoju flotu uzeo Feničane, a ne Jevreje. Palestina je bila poznata po svojim iznenadnim opasnim poplavama u kišnim sezonama.

69:1 „dušu” Reč koja je upotrebljena je *nephesh* (BDB 659). Vidite belešku kod Ps 3:2. Moguće je da označava „vrat” u ovom slučaju, ali to je retko, ukoliko je tačno (vidite moguće i Jona 2:5).

69:2-3 Fluidnost slika možemo videti u kontrastu između previše vode u 2. stihu i suhog/promuklog grla u stihu 3 (BDB 359, reč je upotrebljena samo ovde u SZ, up. NIDOTTE, vol. 2, str. 295). Voda je snažna slika.

1. vode stvaranja
2. potop
3. nužne sezonske kiše
4. suze
5. neophodna je za život i zdravlje

69:3-4 Stih 3 je figurativan jezik koji opisuje tugu i jadikovanje zbog situacije u kojoj se psalmist nalazi (up. stihovi 10-11). Ova situacija je opisana u stihu 4.

1. brojni ljudi (tj. njegovi ljudi) bez razloga ga mrze (up. Jn 15:25)
2. žele da ga unište/ubiju
3. to su moćni ljudi (up. stih 12)

Psalmist tvrdi da ne postoje razlozi za njihovu mržnju i njihove napade (up. stih 4c). Ovo je način koji on koristi da opiše svoju nedužnost u svim oblastima saveza sa Mojsijem. On ne tvrdi da je bezgrešan (up. stih 5). Vidite posebnu temu kod Ps 18:20-24.

NSP: PSALAM 69:5-12

⁵ Bože, ti znaš bezumnost moju, krivica moja nije od tebe sakrivena.

⁶ Neka se ne posrame zbog mene oni što se u tebe uzdaju Gospode, Gospode nad vojskama. Neka zbog mene ne budu poniženi oni koji tebe traže, Bože Izraelov.

⁷ Jer zbog tebe podnosim sramotu, poniženje pokriva lice moje.

⁸ Tuđinac sam postao braći svojoj, stranac sinovima majke svoje.

⁹ Jer me revnost za dom tvoj izjeda, na mene padaju ruženja onih što se tebi rugaju.

¹⁰ Plačem i postim dušom svojom, ali to mi na sramotu biva.

¹¹ Otkad sam kostret uzeo za odeću svoju, podrugljivo pričaju o meni.

¹² O meni govore oni što na vratima sede, o meni pevaju oni što opojna pića piju.

69:5-12 Ova strofa opisuje stanje svih vernika. Znamo da smo grešni (stih 5), ali želimo da živimo pobožnim životima (up. stih 9a). U odnosu na ovu tenziju, psalmist ima nekoliko molbi.

1. neka se ne posrame zbog mene oni što se u tebe uzdaju Gospode (YHWH)
2. neka zbog mene ne budu poniženi oni koji tebe traže

Psalmist smelo tvrdi da je njegova vera u Gospoda (YHWH) uzrok njegovih problema (up. stihovi 7,9). Zbog ovog aspekta je ovaj Psalam savršena aluzija za Isusa (up. Jn 2:17). Primitite da Pavle u Rim 15:3 dodaje i zamenski aspekt (up. Isa 53; Mk 10:45) stiha 9b, koji se odnosi na Isusa.

69:5 „krivica moja nije od tebe sakrivena” Vidite belešku kod Ps 44:21.

69:6 „Neka...” Ovo je prvi u nizu IMPERFEKATA upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu. Ovaj Psalam sadrži veliki broj takvih.

1. neka... se ne posrame, stih 6 – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT
2. neka... ne budu poniženi, stih 6 – BDB 483, KB 480, *Niphal* IMPERFEKAT
3. neka me ne odnese vodena struja, stih 15 – BDB 1009, KB 1474, *Qal* IMPERFEKAT
4. neka me ne proguta dubina, stih 15 – BDB 118, KB 134, *Qal* IMPERFEKAT
5. neka bunar ne zatvori usta svoja nada mnom, stih 15 – BDB 32, KB 37, *Qal* IMPERFEKAT

6. neka sto njihov... zamka postane, stih 22a – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
7. neka im ono što je za njihovo dobro klopka postane, stih 22b – pretpostavljeno na osnovu #6
8. neka im oči potamne da ne vide, stih 23 – BDB 364, KB 361, *Qal* IMPERFEKAT
9. neka im se bedra stalno tresu, stih 23 – BDB 673, KB 727, *Hiphil* IMPERFEKAT
10. neka logor njihov opusti, stih 25 – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
11. neka u šatorima njihovim nikoga ne bude, stih 25, – isto kao #10
12. neka ne dođu u pravednost tvoju, stih 27 – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT
13. neka se izbrišu iz knjige živih, stih 28 – BDB 562, KB567, *Niphal* IMPERFEKAT
14. s pravednicima neka ne budu zapisani, stih 28 – BDB 507, KB 503, *Niphal* IMPERFEKAT
15. neka me... zaštiti spasenje koje pružaš, stih 29 – BDB 960, KB 1305, *Piel* IMPERFEKAT (u pozitivnom smislu)
16. neka ga hvale nebo i zemlja, stih 34 – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT (u pozitivnom smislu)

Svi oni (osim #15 i 16) izražavaju psalmistine molitve Bogu da deluje protiv njegovih neprijatelja. Ovaj element Psalma Isus izostavlja na krstu.

69:10-11 Sam čin psalmistine molitve i poniznosti postaje razlog za „sramoćenje” (BDB 357) i „podrugivanje” (BDB 605) njegovih moćnih neprijatelja (tj. onih što na vratima sede, stih 12a), kao i onih što opojna pića piju (stih 12b).

▣ „**postim... kostret**” Vidite POSEBNA TEMA: RITUALI ŽALJENJA kod Ps 30:11.

Primetite razlike između ljudi u stihovima 5-12.

1. pobožni pisac koji Bogu služi molitvom, postom i službom
2. zli na vratima (tj. vodećim položajima) koji omalovažavaju njegovu posvećenost i pijani smišljaju pesme

NSP: PSALAM 69:13-15

**¹³ A ja se tebi molim, o Gospode,
u vreme milosrđa tvoga, Bože.**

Po velikoj milosti svojoj usliši me, spasitelju pouzdani.

¹⁴ Izbavi me iz blata, da ne potonem.

Izbavi me od onih što me mrze, i iz dubokih voda.

¹⁵ Neka me ne odnese vodena struja,

neka me ne proguta dubina,

neka bunar ne zatvori usta svoja nada mnom.

69:13-15 Psalmist nastavlja sa molitvama. One su upućene

1. Gospodu (YHWH)
2. u pravo vreme

Primetite psalmistino pouzdanje u Gospoda (YHWH) čak i u teškim vremenima i njegovo znanje da postoji pravo vreme kada će Bog odgovoriti i spasiti ga (up. Ps 32:6; Isa 49:8; 2. Kor 6:2). Postoji pravo vreme za to (up. Prop 3:1-8).

Psalmist se pouzda u Gospodnje (YHWH)

1. milosrđe (vidite posebnu temu kod Ps 5:7), stih 13b
2. pouzdanost (vidite posebnu temu kod Ps 12:1), stih 13c

Primetite dva IMPERATIVA.

1. usliši me – BDB 722, KB 851, *Qal* IMPERATIV, stih 13c
2. izbavi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV, stih 14a

Stihovi 14-15 opisuju ono od čega psalmist traži da bude izbačen.

1. da ne potonem (up. stihovi 1-2). Raščlanjavanje je drugačije u
 - a. *Analitički ključ za SZ (Analytical Key to the SZ)*, Džon Ovens (John Owens), gde je

- upotrebljen *Qal* IMPERATIV (str. 374)
- b. *Starozavetni vodič za raščlanjavanje (OT Parsing Guide)*, Bil (Beall), Benks (Banks) i Smit (Smith), upotrebljava *Qal* KOHORTATIV (str. 439)
- 2. izbavi me od... Raščlanjavanje je drugačije u
 - a. *Analitički ključ (Analytical Key)* – *Niphal* IMPERFEKAT (str. 374)
 - b. *Vodič za raščlanjavanje (Parsing Guide)* – *Niphal* KOHORTATIV (str. 439)

Psalmist opisuje svoje neprijatelje kao „one što ga mrze” i „duboke vode” (stih 14b). Stihovi 14 i 15 koriste iste slike kao i stihovi 1-2 (up. Ps 124:4-5; Isa 43:2).

69:15c „bunar” (NASB: „jama”) Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI? kod Ps 1:6, posebno za Šeol, mesto za mrtve za koje se često koristi reč „jama” (up. 4. Mojs 16:33; Ps 28:1; 88:3-4; Pri 1:12). Može da se odnosi na grob (up. Ps 141:7).

NSP: PSALAM 69:16-19

16 Usliži me, o Gospode, jer je milost tvoja puna dobrote.

Po velikom milosrđu svome pogledaj me,

17 nemoj okrenuti lice svoje od sluge svoga.

U teskobi sam, brzo me usliži.

18 Približi se duši mojoj, izbavi je,

od neprijatelja mojih otkupi me.

19 Ti znaš da sam ruglo, ti znaš sramotu moju i poniženje moje.

Pred tobom su svi neprijatelji moji.

69:16-19 Ova strofa sadrži brojne MOLBENE IMPERATIVE.

1. usliži me, stih 16 – BDB 772 I, KB 851, *Qal* IMPERATIV
2. pogledaj me, stih 16 – BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV (up. Ps 27:9; 102:2; 143:7) brzo (doslovno: požuri), stih 17 – BDB 554, KB 553, *Piel* IMPERATIV
3. usliži me, stih 17 – isto kao i #1
4. približi se duši mojoj, stih 18 – BDB 897, KB 1132, *Qal* IMPERATIV
5. izbavi je, stih 18 – BDB 145 I, KB 165, *Qal* IMPERATIV
6. otkupi me, stih 18 – BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV (vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE kod Ps 19:14)

Primetite da je osnova za ove molitvene zahteve:

1. Gospodnja (YHWH) milost (BDB 338) je puna dobrote, stih 16
2. Gospodnje (YHWH) veliko milosrđe (BDB 933), stih 16
3. Gospod (YHWH) poznaje psalmistino stanje, stih 19
 - a. psalmistino srce
 - b. srca protivnika

69:17 „sluge svoga” Ovo može da označava

1. posebnog vođu, kao što su Mojsije, Isus Navin
2. Davida ili njegove carske potomke (tj. konačan potomak je Mesija)
3. posebnog slugu iz mesijanskih pesama iz Isa 40-55
4. samo naziv za saveznog vernika (up. stih 36)

69:19 Većina prevoda smatra da je stih 19 povezan sa stihovima 20-21.

Primetite istočnjački pogled na život koji naglašava reputaciju.

1. ruglo – BDB 357, up. stih 20
2. sramota – BDB 102
3. poniženje – BDB 484

NSP: PSALAM 69:20-21

²⁰ Ruganje mi je srce slomilo, rana je neizlečiva.

Nadao sam se da će mi neko saosećanje pokazati, ali nikog nije bilo,
nadao sam se da će me neko utešiti, ali nikog nisam našao.

²¹ Za jelo su mi otrovnu biljku dali,
kad sam žedan bio, hteli su me sirćetom napojiti;

69:20-21 Hebrejska reč za „žuč“ (stih 21) je „otrov“ (BDB 912 II), ali može se odnositi i na loše vino (up. 5. Mojs 32:32). LXX menja ovu reč u „žuč“ (zeleno – *cholē*). U ovom kontekstu, „otrov“ i „sirće“ odnose se na uvrede psalmistinih neprijatelja (tj. saveznih partnera, bliskih prijatelja i porodice, up. stih 8).

Ova strofa je citirana u Mt 27:34, kao ispunjena Isusovim raspećem. Mk 15:23; Lk 23:36; Jn 19:28-30 aludiraju na stih 21b. U NZ se aluzije i citati iz ovog Psalma i Ps 22 koriste za Isusovo iskustvo raspeća. Ovi Psalmi nisu proročki nego tipološki. Vidite beleške kod Ps 22. Stihovi 22-28 nisu u skladu sa Isusovim stavom ili rečima na krstu.

69:20 „rana je neizlečiva“ (NASB: „toliko sam bolestan“) Ovaj glagol (BDB 633, KB 683) je upotrebljen samo ovde u SZ. BDB predlaže reč „bolestan“, ali KB predlaže „neizlečiva rana“; NJB koristi „bez leka“. Moguće je da to znači „u očaju“ (up. NRSV, TEV, JPSOA). Ukoliko je tačan prevod „bolestan“, onda je stih 29 paralela.

69:21 „otrovnu biljku“ Ovaj termin (BDB 330) se odnosi na jeftino vino (up. 4. Mojs 6:3). Vidite POSEBNA TEMA: BIBLIJSKI STAVOVI O ALKOHOLU I ZLOUPOTREBI ALKOHOLA kod Ps 4:7.

NSP: PSALAM 69:22-28

²² neka sto njihov pred njima zamka postane,
i neka im ono što je za njihovo dobro klopka postane.

²³ Neka im oči potamne da ne vide,
i neka im se bedra stalno tresu.

²⁴ Izlij na njih osudu svoju,
i neka ih stigne žestoki gnev tvoj.

²⁵ Neka logor njihov opusti,
neka u šatorima njihovim nikoga ne bude.

²⁶ Jer progone onoga koga si ti udario,
i govore o bolima onih koje si ti probo.

²⁷ Na krivicu njihovu dodaj još krivice,
i neka ne dođu u pravednost tvoju.

²⁸ Neka se izbrišu iz knjige živih
i s pravednicima neka ne budu zapisani.

69:22-28 Ova strofa govori o tome šta psalmist traži od Gospoda (YHWH) da učini njegovim neprijateljima. Vidite beleške kod stiha 6 (IMPERFEKTI upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu). Sadrži

1. tri JUSIVA
2. pet IMPERFEKATA upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu
3. dva IMPERATIVA
 - a. neka im se bedra stalno tresu – BDB 588, KB 609, *Hiphil* IMPERATIV (ovo je poetska suprotnost stihu 29b)
 - b. izlij na njih osudu svoju – BDB 1049, KB 1629, *Qal* IMPERATIV

69:22 Ovaj stih je citiran u Rim 11:9-10, gde se govori o neverujućem Izraelu.

Stih 25 je citiran u Dap 1:20 o „Krvnoj njivi” koju su sveštenici kupili novcem koji je Juda dobio za izdaju.

Moguće je da Rim 1:28 aludira na stih 27a, govoreći o grešnosti celokupnog čovečanstva (up. Rim 3:9-18, 23).

SSP	neka im trpeza pred njima
NSP, NRP	neka sto njihov
DK	trpeza njihova neka

MT verzija je „bezbednost” (BDB 1022), ali aramejski Targumi koriste „žrtvena gozba” (up. NRSV, TEV). NRSV ovo menja u „zamka za njihove saveznike” (up. JPSOA) koristeći idiom iz Ps 55:20 (tj. oni koji su u miru s njim).

69:25 Ova slika je iz perioda lutanja u divljini.

69:26 Čini se da ovaj stih odražava Isa 53:4 i 10 (up. 2. Kor 5:21).

GLAGOLSKI oblik (BDB 319) IMENICE koja je prevedena kao „proboden”, pojavljuje se u Isa 53:5 (BDB 319, KB 320, *Poal* PARTICIP). GLAGOL „udariti” (BDB 645, KB 697, *Hophal* PARTICIP) takođe se pojavljuje u Isa 53:4.

Pisci Evandjelja su sigurno videli povezanost zbog stihova 21 i 26!

69:28 Na drevnom Bliskom Istoku su zapisivana imena građana po njihovim ulogama. Biblija koristi ovu sliku da opiše Božje znanje. Vidite POSEBNA TEMA: DVE BOŽJE KNJIGE kod Ps 9:5.

NSP: PSALAM 69:29-33

29 A mene nevolje i boli pritišću.

Neka me, Bože, zaštititi spasenje koje pružaš.

30 Pесmom ću hvaliti ime Božje, i veličaću Boga zahvalama.

**31 To će Gospodu biti milije od bika,
od junca s rogovima i razdvojenim papcima.**

32 Krotki će to videti i radovaće se.

Vi koji Boga tražite, neka je živo srce vaše.

**33 Jer Gospod sluša uboge,
neće on prezreti zatvorenike svoje.**

69:29-33 Ova strofa opisuje šta će spaseni psalmist učiniti zbog toga što ga je Gospodnje (YHWH) spasenje postavilo na bezbedno mesto.

1. pesmom ću hvaliti ime Božje
2. veličaću Boga zahvalama

Ovo ukazuje na hram, kao i stih 31 (žrtva). Stih 9 je takođe aluzija na hram (tj. „tvoj dom” i „žrtvena vatra”).

Gospodnje (YHWH) spasenje lažno optuženog i progonjenog psalmiste podstiče druge da se raduju i da se pouzdaju u Njega (up. stihovi 32-33).

69:29 „nevolje” Zbog ovog termina (BDB 776) i retke reči u stihu 20, „bolestan” ili „očajan”, mnogi tumači smatraju da je psalmist bolestan, ali ja mislim da kontekst ukazuje na progon i psihološko mučenje, a ne fizičku bolest, iako su oni često povezani (tj. uzrok i posledica).

Takođe je moguće da je metafora za bolest upotrebljena na ovaj način da potvrdi psalmistin osećaj za greh (up. 69:5). Često je isceljenje idiom za oprostaj (up. Ps 103:3; Isa 1:5-6).

69:31 Ovaj stih se u judaizmu nakon 70. g.n.e. koristi teološki za zamenu „žrtve” „hvalom” (up. Ps 40:7; 50:13-14; 51:16-17). Bogu je milo hvaljenje.

NSP: PSALAM 69:34-36

³⁴ Neka ga hvale nebo i zemlja,
mora i sve što se u njima miče.

³⁵ Jer Bog će spasti Sion, izgradiće gradove Judine.

Oni će tamo živeti i zemlju će zauzeti.

³⁶ Naslediće je potomci slugu njegovih,
i u njoj će živeti oni koji vole ime njegovo.

69:34-35 Kao što je čest slučaj u Psalmima, postoji konačna kratka strofa koja se koristi u grupnom slavljenju (tj. Ps 103:19-22). Bog tvorevine takođe je i Bog Izraela, koji boravi na Sionu/Judi sa svojim narodom. Oni su opisani kao

1. potomci slugu Njegovih
2. oni koji vole ime Njegovo

Kada bi ovaj Psalam govorio o Davidovom vremenu upotrebio bi reč „Izrael” umesto „Juda”, te

1. ili ga nije pisao David (tj. ne možemo verovati naslovima Psalama; oni nisu navedeni u Svicima s Mrtvog mora i često se ne podudaraju sa sadržajem Psalama)
2. ili je neko kasnije dodao poslednju strofu, moguće nakon izgnanstva.

69:34 „nebo i zemlja, mora” Ove tri IMENICE se koriste da označe celokupnu tvorevinu (up. 2. Mojs 20:4,11; 5. Mojs 5:8; Ps 96:11; 135:6; 146:6; Agej 2:6).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite mesta u NZ gde je citiran ovaj Psalam.
2. Zašto je tako često citiran?
3. Kako se osećanja izražena u ovom Psalmu razlikuju od Isusovih stavova?
4. Navedite stihove za koje se pretpostavlja da ukazuju na Isaiju 53.
5. Objasnite simboličko značenje vode u ovom Psalmu.
6. Da li je grupni zaključak kasnije dodan? Ukoliko jeste, da li je nadahnut?

PSALAM 70

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za pomoć protiv progonitelja <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam; za prisećanje.	Molitva za spas od protivnika	Molitva za spas od ličnih neprijatelja	Molitva za pomoć	Krik u nevolji
70:1-3	70:1-3	70:1-3	70:1-3	70:1-2b 70:2c-3
70:4-5	70:4 70:5	70:4-5	70:4 70:5	70:4 70:5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Primitite da *Qal* IMPERATIV „pohitaj” (BDB 301, KB 300) započinje (up. stih 1b) i završava (up. stih 5b) ovaj Psalam (tj. *inclusio*). Ovaj GLAGOL se ponavlja u Ps 22:19; 38:22; 40:13,17; 71:12.
- B. Primitite broj IMPERFEKATA upotrebljenih kao JUSIVI (primitite paralelizam).
 1. Negativni
 - a. neka se postide, stih 2a – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 35:4; 83:17
 - b. neka se posrame, stih 2a – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 40:14
 - c. neka ustuknu, stih 2c – BDB 690, KB 744, *Niphal* IMPERFEKAT
 - d. neka budu poniženi, stih 2c – BDB 483, KB 480, *Niphal* IMPERFEKAT
 - e. neka ustuknu od sramote, stih 3a – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERFEKAT
 2. Pozitivni
 - a. neka se raduju svi koji spasenje tvoje vole, stih 4 – BDB 965, KB 1314, *Qal* IMPERFEKAT
 - b. neka se vesele tebi, stih 4 – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT
 - c. neka uvek govore, stih 4b – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT
 - d. neka se veliča Bog, stih 4c – BDB 152, KB 178, *Qal* IMPERFEKAT

e. brzo mi pomoz, stih 5d – BDB 28, KB 34, *Piel* IMPERFEKAT

C. Primitite prelep sinonimni paralelizam Psalma.

D. Ovaj Psalam je ponovljen uz neke razlike u Ps 40:13-17, osim stiha 3a.

1. Ps 70:3, „ustuknu” (BDB 690 I)
2. Ps 40:15, „zaprepašćeni” (BDB 1030)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 70:1-3

¹ Bože, pohitaj da me izbaviš!

Gospode, požuri meni u pomoć!

² Neka se postide i posrame oni koji traže dušu moju.

Neka ustuknu i budu poniženi oni koji se raduju nevolji mojoj.

³ Neka ustuknu od sramote

oni koji mi zlorado govore: „Ha! Ha!”

70:1 NASB pretpostavlja da je *Qal* IMPERATIV upotrebljen dva puta (up. Ps 22:19; 38:22; 40:13; 71:12; 141:1) i ima paralelne OBJEKTE (up. stih 5).

1. izbavi me
2. pomoz mi

Takođe primitite da je reč „Bože” (*Elohim*) paralelna sa rečju „Gospode” (YHWH), kao i u stihu 5. Vidite posebnu temu kod Ps 1:1.

70:2 „Neka...” Ovo je način da se na engleskom označi JUSIV ZAHTEVA. Vidite Kontekstualni uvidi, B.

▣ „traže” Ovaj VERBAL (BDB 134, KB 152, *Piel* PARTICIP) se javlja u stihovima 2 i 4. Opisuje dve vrste ljudi.

1. oni koji traže dušu drugih
2. oni koji traže Boga

70:2-3 „oni koji...” Oni koji se suprotstavljaju psalmisti opisani su kroz tri paralelna izraza.

1. koji traže dušu moju (doslovno: *nephesh*)
2. koji se raduju nevolji mojoj
3. koji mi zlorado govore: „Ha! Ha!”

Poslednji ukazuje na čestu starozavetnu književnu tehniku koja se zove „preokret”. Ono što oni žele da se dogodi pobožnom psalmisti, događa se njima!

NSP: PSALAM 70:4-5

⁴ Neka se raduju i vesele tebi svi koji te traže, oni što spasenje tvoje vole, neka uvek govore:

„Neka se veliča Bog!”

⁵ A mene nevolja i jad pritišću.

Bože, brzo mi pomoz!

Ti si pomoć moja i Izbavitelj moj.

Gospode, nemoj zakasniti.

70:4 „komi te traže” Ovo je starozavetni idiom za ličan odnos vere sa Bogom kojeg karakterišu

1. slavljenje u hramu
2. savezna poslušnost

Moguće je da je poslednji red u stihu 4 hramska liturgija.

70:5 Primitite da se ponavljaju dva koncepta iz stiha 1, „izbaviti” i „pomoći”, različiti, ali sinonimni GLAGOLI za „izbaviti”).

▣ „**mene nevolja i jad pritišću**” Psalmist opisuje svoj doživljaj svog stanja. Bog je veliki (stih 4), ali on pati. Moli Boga da mu brzo pomogne.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je Psalam 70 ponovljen i u Ps 40:13-17?
2. Svojim rečima objasnite književni koncept „preokreta”.
3. Na šta ukazuju Božja imena *Elohim* i *Jahve* (YHWH)?

PSALAM 71

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva starca za spas <u>MT nema uvod</u>	Bog stena spasenja	Molitva ostarelog vernika za spas od ličnih neprijatelja	Molitva starije osobe	Molitva u starosti
71:1-6	71:1-3 71:4-6	71:1-3 71:4-6	71:1-3 71:4-6	71:1-2 71:3-4 71:5-6
71:7-11	71:7-8 71:9-11	71:7-11	71:7-11	71:7-8 71:9-10 71:11-12
71:12-16	71:12-13 71:14-16	71:12-16	71:12-16	71:13 71:14-15 71:16-17
71:17-21	71:17-18 71:19-21	71:17-18e 71:18f-21	71:17-21	71:18d 71:18e-21
71:22-24	71:22-24	71:22-24	71:22-24	71:22-24

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 71:1-6

¹ Ti si, Gospode, utočište moje.

Ne daj da se ikada postidim.

² U pravednosti svojoj izbavi me i oslobodi me.

Prigni uho svoje k meni i spasi me.

³ Budi mi kamena tvrđava u koju ću stalno dolaziti.

Zapovedi da budem spasen,

jer si ti stena moja i tvrđava moja.

⁴ Bože moj, izbavi me iz ruku zloga,
iz šake nepravednika i tlačitelja.

⁵ Jer si ti nada moja, Gospode,
uzdanica moja od mladosti moje.

⁶ Na tebe se oslanjam otkad sam iz utrobe izašao,
ti si me odvojio od utrobe majke moje.
Tebe hvalim neprestano.

71:1-6 Ova uvodna strofa jasno pokazuje stanje uma autora. Primitite da MT ne sadrži uvod. Većina komentatora pretpostavlja da je ovo molitva starog čoveka (up. stihovi 9,18) koji je progonjen (up. stihovi 4,10,13,24).

71:1 „Ti si, Gospode, utočište moje” Za ovaj GLAGOL (BDB 340, KB 337, *Qal* PERFEEKAT), vidite belešku kod Ps 5:11.

POSEBNA TEMA: UTOČIŠTE (SZ)

Reč „utočište” (BDB 340, KB 337) se koristi za sklonište od oluje, ali često i metaforički, kao sklonište od zlih ljudi.

1. ovaj GLAGOL je upotrebljen za Boga u Ps 2:12; 5:11; 7:1; 11:1; 16:1; 18:2; 25:20; 31:1,19; 34:8,22; 37:40; 57:1; 61:4; 64:10; 71:1; 118:8,9; 141:8; 144:2

2. ova IMENICA je upotrebljena za Boga u Ps 14:6; 46:1; 61:3; 62:7,8; 71:7; 73:28; 91:2,9; 94:22; 142:5

Sliku zaštite, u svim njenim oblicima, vidimo u Ps 18:1-2!

▣ „Ne daj da se ikada postidim” Ovaj GLAGOL (BDB 101, KB 116) je *Qal* KOHORTATIV. Vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: STID (NEKOLIKO HEBREJSKIH I GRČKIH REČI) U SVOM TEOLOŠKOM SMISLU

“Stid” ukazuje na Božju osudu greha (tj. u 1. Mojs 2:25 se nisu stideli, u poređenju sa 1. Mojs 3:10, gde je strah, krivica i osećaj prekinutog zajedništva). Primitite antitetičan paralelizam iz Ps 31:17a u poređenju sa 31:17b. Stid je povezan sa kaznom u 2. Dne 32:21; Ps 53:5; 119:1-8,80; Dan 12:2.

Stid nije samo povreda nečije reputacije ili ponosa, nego ozbiljno kršenje saveznih zahteva i gubitak zajedništva sa Bogom. Često se koristi za idolopoklonike (up. 2. Mojs 32:25; Ps 97:7; Isa 42:17; 44:9,11; 45:16; Jer 50:2; 51:17). Za ljude sa drevnog Bliskog Istoka, „stid” je bio strašno stanje. Uticao je na samu srž nečijeg bića (up. Ps 69:20).

Veliko obećanje, da se neće stideti oni koji se uzdaju u Gospoda (YHWH), (up. Ps 25:2-3,20; 31:1,17; 119:6,31,41; Isa 49:23; Jer 17:18; Joil 2:27), ponovljeno je i u NZ u Rim 9:33; 1. Pet 2:6; 1. Jn 2:28.

Za „Hristov krst” se kaže da je „sramota” (up. Jev 6:6; 12:2). „Slava” onih koji se protive evanđelju postaće stid!

71:2 Prva dva GLAGOLA „izbavi” (BDB 664, KB 717, up. Ps 70:1) i „oslobodi” (BDB 812, KB 93), oba su IMPERFEKTI, što označava trajnu radnju. Treći sinonim, „spasi” (BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV), nalazi se u stihu 2b.

Primitite da osnova za molitvu (tj. dva *Hiphil* IMPERATIVA, stih 2b) nisu psalmistine zasluge nego Gospodnja (YHWH) pravednost (up. stih 16; vidite posebnu temu kod Ps 1:5).

▣ „Prigni uho svoje” Ovaj GLAGOL (BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV) je antropomorfan način (vidite posebnu temu kod Ps 2:4-6) da se Bog zamoli da sasluša psalmistinu molitvu (up. Ps 17:6; 31:2;

86:1; 88:2; 102:2). Prva tri stiha ovog Psalma su slična sa Ps 31:1-3.

71:3 „Budi mi kamena tvrđava u koju ću stalno dolaziti” (NASB: „stena za stanovanje”) Koncept Boga kao „visokog i nepristupačnog grebena” (BDB 700, tj. tvrđave, up. stih 3c) vidimo u Ps 18:2; 31:2-3; 40:2, što su verovatno aluzije na 5. Mojs 32:31,37.

Koncept „stanovanja” (BDB 732) označava mesto boravka sa Bogom (tj. hram, up. Ps 76:2), kao u Ps 23:6; 27:4-6; 90:1; 91:9. Molitva za spas podrazumeva mnogo više od samog rešavanja problema ili uklanjanja neprijatelja, ona uključuje i samo Božje prisustvo (up. 5. Mojs 33:27).

Moguće je da je „stena za stanovanje/boravak”, ׀ַבּוּר, „tvrđava utočište”, ׀ַבּוּר (BDB 731, up. Ps 31:2). UBS tekstualni projekat (str. 305) daje prevodu „boravak” oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

▣ **„Zapovedi da budem spasen”** Ovaj GLAGOL (BDB 845, KB 1010, *Piel* PERFEEKAT) je preveden kao

1. prošla zapovest – NASB, NKJV, NJB, REB
2. budući ili sadašnji zahtev – JPSOA

UBS tekstualni projekat daje prevodu „da dođem uvek ti si zapovedio” oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju). NET Biblija zastupa drugu UBS opciju „za utvrđenu kuću” (RSV, NRSV), na osnovu Ps 31:2.

71:4 „izbavi me” Nekoliko sinonima je upotrebljeno u prva četiri stiha.

1. izbavi – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERFEKAT, up. Ps 7:1; 39:9; 51:14; 71:11
2. oslobodi – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERFEKAT, stih 2; *Piel* IMPERATIV, stih 4, up. Ps 18:48; 22:4,8; 31:1; 37:40; 43:1; 82:4; 91:14
3. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, stih 2; *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA, stih 3; 57 puta upotrebljen u Psalmima.

▣ **„ruku”** Vidite posebnu temu kod Ps 7:3-4

▣ **„zloga”** Vidite beleške kod Ps 1:5; 5:10; 15:2-5. Primetite tri reči koje su ovde upotrebljene.

1. zli – BDB 957
2. nepravednici – BDB 732
3. tlačitelji – BDB 330 III, KB 329

71:5-6 Primetite opisne termine koji se koriste za „*Adonai Jahve*” („moj Gospode Gospode”, up. stih 16).

1. nada moja – BDB 876, up. Ps 39:7; 62:5; Jer 14:8; 17:13
2. uzdanica moja – BDB 105 (vidite posebnu temu kod Ps 4:5)
3. oslonac moj (doslovno: na tebe se oslanjam) – BDB 701, KB 759, *Niphal* PERFEEKAT, up. Isa 48:2

▣ **„od mladosti moje... otkad sam iz utrobe izašao... od utrobe majke moje”** Ovi paralelni izrazi su idiomatski način da se izrazi psalmistino pouzdanje da je Bog oduvek sa njim i na njegovoj strani (up. Ps 22:9-10)! Koriste se za Izrael u Isa 46:3.

71:6

SSP	na tebe se... oslanjam
NSP, NRP	ti si me odvojio od
DK	Ti si branič moj

MT glasi „odsekao” (BDB 159, KB 186, *Qal* PARTICIP), što je možda figurativan opis Boga koji

preseca pupčanu vrpцу (tj. intimnu vezu sa nerođenim detetom, kao Ps 22:9-10; 139:13-16; Jer 1:5). Druge opcije „odvojio od”, „odvukao” ili „snaga/podrška” (LXX) podrazumevaju izmene.

NSP: PSALAM 71:7-11

**⁷ Mnogima sam čudo postao,
ali ti si jako utočište moje.**

**⁸ Usta su moja puna hvale tvoje,
o lepoti tvojoj ceo dan govore.**

**⁹ Nemoj me odbaciti u starosti,
kad me izda snaga moja, nemoj me ostaviti.**

**¹⁰ Jer neprijatelji moji govore o meni,
oni što vrebaju dušu moju složno se savetuju,**

**¹¹ Govoreći: „Bog ga je ostavio.
Gonite ga i uhvatite ga, jer mu nema izbavitelja”.**

71:7-11 Ova strofa opisuje strahove ostarelog vernika. Čini se da su neki počeli da dovode u pitanje Božje prisustvo i brigu zbog stanja u kojem je on u svojoj starosti. U Psalmima se reč „izbaviti” (BDB 664, KB 717) skoro uvek koristi za izbavljanje koje čini Bog.

71:7

SSP	primer
NSP, NRP, DK	čudo

Ova hebrejska reč (BDB 68) znači „čudo”, „znak” ili „znamenje”. BDB smatra da je ovde upotrebljena na jedinstven način i da označava „onog kojeg Gospod (YHWH) štiti”, što bi se odnosilo na stih 6.

71:8 Ovaj stih je paralelan sa završnim redom u stihu 6. Život ove osobe je pun „hvale” (BDB 239, up. stih 14; Ps 34:1).

71:9 Iako je ovo čovek koji veruje i slavi, zbog starosti i neprijateljskih reči on počinje da se boji i da strahuje (up. stih 18).

Ovaj strah je izražen kroz dva IMPERFEKTA upotrebljena kao JUSIVI.

1. nemoj me odbaciti – BDB 1020, KB 1527, *Hiphil* IMPERFEKAT, up. Ps 51:11
2. nemoj me ostaviti – BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERFEKAT

71:10-11 Ovi stihovi prenose reči psalmistinih neprijatelja (ili makar njegovu pretpostavku o njihovim mislima).

1. Bog ga je ostavio – BDB 736, KB 806, *Qal* PERFEKAT (stalno stanje ostavljenosti)
2. gonite ga – BDB 922, KB 1191, *Qal* IMPERATIV
3. uhvatite ga – BDB 1074, KB 1779, *Qal* IMPERATIV
4. jer mu nema izbavitelja – BDB 664, KB 717, *Hiphil* PARTICIP

Ps 3:2 takođe prenosi zle reči onih koji napadaju Božje verne sledbenike svojim sumnjama.

NSP: PSALAM 71:12-16

¹² Bože, ne budi daleko od mene.

Bože moj, pohitaj mi u pomoć!

¹³ Neka se posrame i neka nestanu oni koji se protive duši mojoj.

Neka se pokriju sramotom i poniženjem oni koji mi nesreću žele.

¹⁴ A ja ću uvek čekati,

i hvale ću tebi ponavljati.

**¹⁵ Usta moja kazivaće pravedna dela tvoja,
dela spasenja tvoga po ceo dan, jer im ne znam broja.**

**¹⁶ Ići ću u velikoj sili tvojoj, Gospode,
spominjaću pravednost tvoju, samo tvoju.**

71:12-16 Ova strofa ima tri aspekta.

1. psalmistina molitva za, stih 12
 - a. Božje prisustvo (doslovno: „ne budi daleko od mene”) – BDB 934, KB 1221, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 22:11,19
 - b. Božju hitnu pomoć – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV
2. psalmistine molitve za propast njegovih neprijatelja, stih 13
 - a. neka se posrame – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - b. neka nestanu – BDB 477, KB 476, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - c. neka se pokriju sramotom – BDB 741, KB 813, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - d. neka se pokriju poniženjem – GLAGOL iz c.
3. psalmistina čvrsta vera, stihovi 14-16
 - a. uvek ću čekati
 - b. hvale ću tebi ponavljati
 - c. usta moja kazivaće (tj. u hramu)
 - (1) pravedna dela tvoja
 - (2) dela spasenja tvoga
 - (3) o velikoj sili tvojoj
 - (4) o pravednosti tvojoj, samo tvojoj (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7)

71:13 „oni koji se protive duši mojoj” Ovo je PARTICIP („oni koji se protive”, BDB 966, KB 1316) termina koji se često koristi za Sotonu, vrhovnog protivnika. Vidite posebnu temu kod Ps. 38:20.

71:15 „Usta moja kazivaće” Ovaj GLAGOL (BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKAT) se često koristi u Psalmima za objavljivanje Gospodnjeg (YHWH) karaktera i dela tokom slavljenja (tj. u hramu). Za:

1. Njegova čuda – Ps 9:1; 26:7; 40:5; 75:1; 78:4
2. Njegovu hvalu – Ps 9:14; 79:13; 107:21
3. Njegova dela – Ps 66:16; 118:17; 145:6,12
4. Njegovu pravednost – Ps 71:5 (up. 35:28; 40:10)
5. Njegovu saveznu ljubav i odanost – Ps 88:11 (up. 40:10)
6. Njegovu slavu – Ps 19:1; 96:3 (up. 145:12)
7. Njegovu veličinu – Ps 145:6
8. Njegovog Mesiju – Ps 2:7
9. Njegovo ime – Ps 22:22; 102:21

U ovom stihu – Njegovu pravednost i Njegovo izbavljenje.

▣ **„jer im ne znam broja”** Moguće je da ovaj izraz odražava

1. istu istinu kao Ps 40:5; 139:18, da su Božja čudesna dela nebrojena i neshvatljiva
2. istu istinu kao Jov 42:3; Ps 139:6, da su veća od ljudske mogućnosti razumevanja (NIDOTTE, vol. 4, str. 1288)

NSP: PSALAM 71:17-21

¹⁷ **Bože, ti si me učio od mladosti moje,
i sve do sada govorim o čudesnim delima tvojim.**
¹⁸ **Bože, nemoj me ostaviti ni u starosti kad mi kosa osedi,
da bih mogao i budućem naraštaju pričati o mišici tvojoj,
o moći tvojoj narednim pokolenjima.**
¹⁹ **Bože, pravednost tvoja dopire do visina.**
**U velikim delima koja si učinio,
Bože, ko je kao ti?**
²⁰ **Dao si mi da vidim mnoge muke i nevolje,
a sad me ponovo oživi,
i iz vodenog bezdana zemaljskog opet me izvuci.**
²¹ **Ti, koji me podižeš,
stani oko mene i uteši me.**

71:17-21 Ova strofa nastavlja osnovnu temu Psalma. Izražava psalmistinu objavu o Božjem karakteru i njegovu uverenost u Božju milost. Zbog toga će on neprekidno govoriti o Božjoj veličini (tj. u hramu).

71:17a Mojsije je uputio Izraelce da svoju decu uče o Bogu (up. 2. Mojs 10:12; 12:26; 13:8,14; 5. Mojs 4:9; 6:7,20-25; 11:19; 31:13; 32:46). Za delotvornu veru je vera sledeće generacije prioritet!

71:17b „čudesnim delima“ Vidite posebnu temu kod Ps 9:1.

71:18 Prvi red ponavlja stih 9. Primetite da psalmist oseća da će njegova poruka o Bogu pomoći i njegovoj generaciji i budućim generacijama. To je svrha Pisma!

71:19 „dopire do visina“ Ovo je idiom koji označava Božja stvaralačka i otkupljujuća dela, koja su toliko veličanstvena i značajna da dopiru do oblaka (up. Ps 57:10).

▣ **„ko je kao ti?“** Ovo je referenca na Gospodnju (YHWH) jedinstvenost u svetu politeizma, henoteizma i animizma (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM kod Ps 2:7). Ovo je suština Izraelovog ekskluzivizma!

71:20 Ovo je priznanje (u starozavetnim terminima) problema sa kojima se svi ljudi suočavaju u ovom palom svetu. Teologija „dva puta“ (up. Ps 1; 5. Mojs 30:15,19) ne objašnjava život (up. Ps 37; 73; i Jov).

▣ **„oživi... izvuci“** Čini se da su ovo idiomi za obnovu vitalnog života, ne za vaskrsenje. Iako SZ potvrđuje život nakon smrti (up. Jov 14:14-15; 19:25-27; Dan 12:2), kontekst ovog stiha ne ukazuje na ovaj koncept.

▣ **„me“** Moguće je da je u tekstu upotrebljena MNOŽINA „nas“. Ukoliko je to tačno, ovo je još jedan primer grupnog zaključka individualnog Psalma. Tada bi bio paralelan sa Jeze 37 (tj. narodna obnova).

NSP: PSALAM 71:22-24

²² **Ja ću te hvaliti na žičanom instrumentu,
zbog istine tvoje, Bože moj.
Na harfi ću ti svirati,
Sveti Bože Izraelov.**
²³ **Usne će moje radosno klicati kad ti zaszviram,
duša moja koju si otkupio.**

24 I jezik će moj po ceo dan tiho govoriti o pravednosti tvojoj, jer su se postideli, jer su se posramili oni koji mi nesreću žele.

71:22-24 Moguće je da je psalmist levitski pevač (up. stih 22). On hvali Boga zbog Njegove odanosti/istine (BDB 54, vidite posebnu temu kod Ps 12:1), ali takođe i zbog stida i sramote koje je naneo njegovim neprijateljima (stih 24).

▣ „**Sveti Bože Izraelov**” Ovo je savezni naziv za Gospoda (YHWH), (up. Ps 78:41; 89:18; često u Isa, tj. 1:4; 5:24). Vidite POSEBNA TEMA: SVETOST kod Ps 16:3.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto se veruje da je pisac ovog Psalma starija osoba?
2. Kako je stih 3 povezan sa Ps 23:6?
3. Kako su stihovi 5-6 povezani sa Jer 1:5?
4. Definišite reč „čudo” iz 7. stiha.
5. Definišite reč „posrame” iz 13. stiha.
6. Da li stih 19c prenosi ideju monoteizma?
7. Da li se stih 20 odnosi na isceljenje, obnovu vitalnosti ili vaskrsenje?

PSALAM 72

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Vladavina pravednog cara <u>MT uvod</u> Solomonov Psalam	Slava i univerzalnost Mesijine vladavine	Molitva da Bog blagoslovi cara	Molitva za cara	Obećani car
72:1-4	72:1-4	72:1-4	72:1-5	72:1-2 71:3-4
72:5-7	72:5-7	72:5-7	72:6-7	72:5-6 72:7-8
72:8-11	72:8-11	72:8-11	72:8-11	72:9-10b 72:10c-11
72:12-15	72:12-15	72:12-14 72:15-17	72:12-14 72:15-17	72:12-13 72:14-15
72:16-17	72:16 72:17			72:16 72:17
72:18-19	72:18-19	72:18-19	72:18-19b 72:19c	72:18-19
72:20	72:20	72:20	72:20	72:20

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je proširena molitva (tj. „Bože, pouči” – BDB 678, KB 733, *Qal IMPERATIV*) za pravednog cara i njegovog sina (moguće aluzija na 2. Sam 7, poglavlje koje se odnosi na Mesiju).
 1. zakonima svojim – NASB, NKJV, JPSOA
– pravdi svojoj – NRSV, REB,
– pravilnom prosuđivanju svom – NJB
 2. pravdi svojoj – NASB, NKJV, NRSV, JPSOA, REB

– spasonosnoj pravdi svojoj, NJB

- B. Ovaj Psalam sažima starozavetno shvatanje „novog doba”. Došao je red na savezne zahteve i obećanja. Ukoliko je ovo himna za krunisanje, onda je ovo carska hiperbola, ali ukoliko je ovo slika novog doba, ona je ispunjena u Hristu. Ovaj Psalam nije citiran u NZ, ali ga jevrejski i hrišćanski izvori vide kao mesijanski. Vidite Alfred Edersheim (Alfred Edersheim), *Život i vremena Isusa Mesije (The Life and Times of Jesus the Messiah)*, dodatak IX, str. 719.
- C. U ovom Psalmu preovlađuju GLAGOLI u IMPERFEKTU. NASB, NRSV i JPSOA vide stihove 2-4,5- 7,8-11,15-17,19 kao IMPERFEKTE upotrebljene u ZAPOVEDNOM smislu (tj. „neka...”), ali ih NKJV i NJB sve vide kao IMPERFEKTE (tj. objave onoga što će Mesija učiniti). U ovom kontekstu su upotrebljena četiri JUSIVA (tj. stihovi, 8,15,16,17).
- D. Stih 20 je zaključna napomena kasnijeg urednika/sastavljača Druge knjige (tj. Psalmi 42-72) Psaltira.
Takođe je moguće da su stihovi 18-19 završna doksologija Druge knjige Psaltira.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 72:1-4

**¹ Bože, pouči cara zakonima svojim,
i sina carevog pravdi svojoj.**

**² Neka po pravdi sudi narodu tvome,
i po zakonu nevoljnicima tvojim.**

**³ Neka gore i bregovi pravdom
narodu mir donesu.**

**⁴ Neka on sudi nevoljnicima u narodu,
neka spasi sinove siromaha,
i neka satre varalicu.**

72:1-4 Ova strofa se moli za pobožan način po kojem bi trebalo da vlada novi car (tj. Mesija).

1. neka po pravdi sudi (MNOŽINA je moguća u MT, izražava kvalitet), up. Isa 9:7; 11:2-5; 32:1; za „pravdu” vidite posebnu temu kod Ps 1:5
2. neka sudi po zakonu (vidite posebnu temu kod Ps 9:5-6), up. Ps 82:3
3. neka narodu mir donese (vladavina pravednog cara doneće zemlji blagostanje, tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30)
4. neka sudi, up. Isa 11:4
5. neka spasi
6. neka satre

Primetite različite termine koji su upotrebljeni da opišu Božji narod.

1. tvoj narod, stih 2
2. tvoji nevoljnici, stihovi 2,4 (JPSOA, „skromni”)
3. sinovi siromaha, stih 4

Svi iz Božje porodice biće zaštićeni i ohrabreni.

U saveznoj zajednici je postojala tenzija između bogatih i siromašnih. Nakon izgnanstava, ova tenzija se prenela na odnos između vernih, odanih sledbenika i paganskih napadača/osvajanja.

Nevoljni/siromašni/ubogi biće obnovljeni. Gospod (YHWH) će brinuti o njima i štititi ih (razvijanje tema iz 5. Mojs). On je njihova jedina nada i spasitelj (up. Ps 103:6; 146:7).

72:3 Ova slika može imati nekoliko značenja.

1. gore... bregovi se odnose na pobožne vođe
2. gore... bregovi imaju ulogu personifikovanih glasnika prosperiteta (tj. saveznih blagoslova)
3. gore... bregovi se odnose na trajnu stabilnost Obećane zemlje

▣ „voda” Ova reč (BDB 284, KB 283) je upotrebljena samo ovde u SZ. Čini se da potiče od *Hiphil* GLAGOLA „kapljati”; sa arapskim korenom znači „suze teku”.

NSP: PSALAM 72:5-7

⁵ Oni će se tebe bojati dok je sunca i dok je meseca, iz naraštaja u naraštaj.

⁶ Spustiće se on kao kiša na pokošenu travu, kao obilni pljuskovi koji zemlju natapaju.

⁷ Procvetaće pravednik u njegovo vreme, i biće mira u izobilju sve dok je meseca.

72:5-7 Ova strofa naglašava dva zahteva.

1. da Božji ljudi nastave da ga se boje/da ga poštuju
2. da ova posvećenost traje kroz vreme (tj. dok je sunca i dok je meseca, up. 1. Mojs 8:22; Ps 89:36-37)

Ukoliko to učine, trajaće i obećanja o izobilju iz saveza sa Mojsijem (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Car i njegov narod (up. Ps 1:9; 2:12) moraju da ispune uslove saveza.

72:5

SSP	neka te se boje
NSP, NRP	oni će se tebe bojati
DK	bojaće se

MT navodi MNOŽINU, te se ovo stoga može odnositi na

1. strahopoštovanje saveznog naroda
2. strahopoštovanje mesijanskog cara (tj. MNOŽINA VELIČANSTVA)

SSP	boje
NSP, NRP	bojati
DK	bojaće

UBS tekstualni projekat (str. 309) daje prevodu „traje” oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). Ovo se zasniva na LXX. Bolje se uklapa u paralelizam.

NSP: PSALAM 72:8-11

⁸ On će podanike imati od mora do mora, i od reke do krajeva zemaljskih.

⁹ Pred njim će se pokloniti stanovnici bezvodnih krajeva, neprijatelji će njegovi prašinu lizati.

¹⁰ Carevi tarsiski i ostrvski danak će plaćati. Carevi Save i Seve dar će donositi.

¹¹ I svi će carevi pred njim ničice pasti, svi će narodi njemu služiti.

72:8-11 Mesijina vladavina biće

1. univerzalna (tj. koristeći termine drevnog Bliskog Istoka)
 - a. od mora do mora (up. Zah 9:10)
 - b. od reke (tj. Eufrata) do krajeva zemaljskih (tj. Solomon je vladao ovom oblašću)
2. svi ljudi će mu se klanjati i prinostiti mu darove, up. Isa 49:23

Ova univerzalna vladavina (up. Ps 2:8; 59:13; 65:2; 67:7; Isa 45:22; 52:10; Mih 5:4) je očigledan zaključak na osnovu 1. Mojs 1:26-27 i 12:3. Ako je monoteizam istina, otkupljenje sve Adamove dece je cilj (vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam; Psalam 2 je još jedan mesijanski Psalam).

72:9

SSP	stanovnici pustinje
NSP, NRP	stanovnici bezvodnih krajeva
DK	divljaci

Ova reč (צַי, BDB 850 II, KB 1020) može imati značenje

1. protivnici – od צַי, BDB 865 III (uz izmenu, ali se bolje uklapa kao paralela sa rečju „neprijatelji” iz stiha 9b)
2. pustinjske životinje – Ps 74:14; Isa 13:21; 23:13; 34:14; Jer 50:39 (od צַי, „suvoća”, up. Jer 50:12; 51:43)
3. moguće je (up. NEB) da se #2 odnosi na pustinjske demone (vidite sledeću posebnu temu)
4. poslanik ili glasnik – צַיִר (BDB 851 II), up. Isa 18:2

POSEBNA TEMA: DEMONSKO U STAROM ZAVETU

- A. Nije jasan tačan odnos između palih anđela i demonskih sila. I Enohova navodi da su *Nephilim* iz 1. Mojs 6:1-8 izvor zla (i većina rabina je fokusirana na 1. Mojs 6, a ne na 1. Mojs 3). I Enohova navodi da su ovi poluanđeli/ljudska bića ubijeni u potopu (čak tvrdi da je njihova smrt bila razlog za potop), a sada njihovi bestelesni duhovi traže telo koje će biti njihov domaćin. Ovo je zanimljivo, ali nije deo otkrivenja (tj. nije nadahnuto).
- B. U SZ je imenovano nekoliko zlih duhova ili demona.
 1. *Satyrs* ili „demoni u obliku jarca”, (BDB 972 III, KB 1341 III) – 3. Mojs 17:7; 2. Dne 11:15; Isa 13:21; 34:14
 2. *Shedim* (BDB 993, KB 1417) – 5. Mojs 32:17; Ps 106:37, kojem su prinošene žrtve (kao i Molohu)
 3. *Lilith*, ženski noćni demon (BDB 539, KB 528) – Isa 34:14 (deo vavilonskog i ugaritskog mita)
 4. *Azazel*, demon pustinje (ime vrhovnog demona u I Enoh, up. 8:1; 9:6; 10:4-8; 13:1-2; 54:5; 55:4; 69:2) – 3. Mojs 16:8,10,26 (BDB 736, KB 806)
 5. Ps 91:5-6 personifikuje pošasti (up. Ps 91:10), ne govori o duhovnim bićima (up. Pnp 3:8)
 6. Isa 13:21 i 34:14 navodi nekoliko pustinjskih životinja da bi pokazao pustoš uništenih mesta. Neki pretpostavljaju da ova lista uključuje i demonske sile da bi pokazala da su ta mesta takođe i opsednuta (up. Mt 12:43; Lk 11:24; Otk 18:2)
- C. SZ monoteizam (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM) je pobijao i modifikovao legende paganskih naroda, ali ponekad koristi imena i nazive iz njihovog sujeverja (posebno u poeziji). Postojanje zlih duhova je deo progresivnog otkrivenja i u NZ je razvijeno kroz sotoninu ličnost/anđela (vidite POSEBNA TEMA: Sotona) i duhove koji ga slede (tj. demone).

▣ „neprijatelji će njegovi prašinu lizati” Ovo je slika sa drevnog Bliskog istoka (tj. sa ukrasa i slika sa zidova) nekoga ko se klanja (up. stih 9a) do zemlje. Ovome je dodan književni idiom „lizati prašinu” (BDB 535, KB 525, *Piel IMPERFEKAT*, up. Isa 49:23; Mih 7:17) koji označava klanjanje poraženog i

potčinjenog.

72:10 „tarsiski” Moguće je da se ime ovog mesta (BDB 1077) odnosi na

1. grad u južnoj Španiji na atlantskoj strani, koji je bio feničanska kolonija (tj. *Tartesos*, stih 7)
2. ostrvo Sardinija (up. 1. Mojs 10:4)
3. grad na severnoj afričkoj obali (Kartagina je bila feničanska kolonija)
4. metaforu za neku daleku luku
5. tip velikog morskog trgovačkog broda
6. suparnički primorski narod (up. 1. Car 10:22)

▣ **„ostrvski”** Ova reč (BDB 15 I) obično označava „obalu” ili „ostrvo”. Ukazuje na udaljene narode (up. Isa 40:15; 66:19; Jer 25:22; 31:10). Uklapa se u slike ove strofe (tj. univerzalnu Mesijinu vladavinu).

▣ **„Save”** Ovo se odnosi Hamovo pleme ili narod koji živi u južnoj Arabiji.

▣ **„Seve”** Ovo se odnosi oblast severoistočne Afrike, koja se često poistovećuje sa Egiptom i Husom (up. Isa 43:3; 45:14).

Svrha navođenja imena ovih mesta je da se podrži tvrdnja iz stihova 8 i 11.

NSP: PSALAM 72:12-15

**¹² Jer će on izbaviti ubogoga koji u pomoć zove,
nevoljnika i svakog ko pomoćnika nema.**

**¹³ Sažaliće se na siromaha i na ubogoga,
i duše će ubogih spasti.**

**¹⁴ Od tlačenja i nasilja otkupiće dušu njihovu,
krv njihova biće dragocena u očima njegovim.**

¹⁵ Neka bude živ, i neka mu se donese zlato iz Save.

**Neka se ljudi za njega stalno mole,
i neka ga blagoslov po ceo dan prati.**

72:12-15 U stihovima 12-14 IMPERFEKTI opisuju Mesijinu vladavinu (nisu upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu). Međutim, u stihu 15 NASB se vraća na IMPERFEKTE upotrebljene u ZAPOVEDNOM smislu.

Primitite raznolikost imena i osobina Božjih ljudi (up. stihovi 2-4).

1. ubogi, stih 12
2. nevoljnici, stih 12
3. siromasi, stih 13
4. ubogi, stih 13

Kao što se u stihu 4 za njihove neprijatelje kaže da su „varalice”, ovde su opisani kao „tlačitelji” i „nasilnici”. Teško je utvrditi o kojim ljudima govore Psalmi.

1. neverni Izraelci
2. neznabožački susedi
3. strani osvajači

Mesijanski car će

1. izbaviti uboge i nevoljnike
2. spasiti duše ubogih (up. Ps 69:18)
3. spasiti savezni narod od tlačenja i nasilja
4. njihova krv biće dragocena u njegovim očima (up. Ps 116:15)

72:14 „krv njihova biće dragocena u očima njegovim” Mesija je upoređen sa „tlačiteljem” (up. stih 4). On će iskreno brinuti o siromašnima, ubogima i nevoljnicima (up. Ps 116:15). On ima srce

Stvoritelja (up. 1. Mojs 1:26,27)! Njemu su svi ljudi važni!

72:15 Ovaj stih ima dva naglaska.

1. prva dva GLAGOLA se odnose na mesijanskog cara
 - a. neka bude živ – BDB 310, KB 309, Qal JUSIV
 - b. neka mu se donese zlato iz Save – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. sledeća dva GLAGOLA se odnose na Njegov narod
 - a. neka se ljudi za njega stalno mole – BDB 813, KB 933, *Hithpael* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - b. neka ga blagoslov po ceo dan prati – BDB 138, KB 159, Piel IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Očigledno je da stih 15a koristi ustaljen carski izraz (tj. „neka dugo živi kralj”), ali takođe on stiće i novo značenje u svetlosti novozavetnog otkrivenja Mesijine inkarnacije i trijumfalnog ulaska u Jerusalem!

NSP: PSALAM 72:16-17

¹⁶ Na zemlji će bogato roditi žito, biće ga u izobilju po vrhovima gorskim.

**Carev će prinos biti kao drveće livansko,
a po gradovima cvetaće ljudi kao trava na zemlji.**

**¹⁷ Neka ime carevo dovek traje,
dok je sunca neka ime njegovo raste,
i neka se preko njega ljudi blagosiljaju.
Svi narodi neka ga srećnim nazivaju.**

72:16-17 I stih 16 i stih 17 počinje sa GLAGOLOM U JUSIVU, što daje kontekst po kojem možemo sve GLAGOLE u IMPERFEKTU u ova dva stiha da shvatimo kao JUSIVE po značenju.

Ova strofa nastavlja temu izobilja iz stihova 3,5-6. To izobilje je savezno obećanje iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30.

Stih 17 se fokusira na Mesijinu vladavinu.

1. neka ime carevo dovek traje – upotrebljeno za Gospoda (YHWH) u Ps 135:13
2. dok je sunca neka ime njegovo raste (up. 72:5-7); GLAGOL „rasti” upotrebljen je samo ovde u SZ (BDB 630, KB 696, up. NIDOTTE, vol. 3, str. 1161); LXX koristi reč „traje” u paraleli stiha 17a
3. neka se preko njega ljudi blagosiljaju (tj. aluzija na 1. Mojs 12:3; 22:18; savez sa Avramom, vidite posebnu temu kod Uvoda u Psalam 2
4. narodi neka ga srećnim nazivaju (paralela sa #3)

NSP: PSALAM 72:18-19

**¹⁸ Neka je blagoslovljen Gospod Bog,
Bog Izraelov, koji jedini čudesna dela čini.**

**¹⁹ Neka je dovek blagoslovljeno slavno ime njegovo,
i neka slava njegova ispuni celu zemlju. Amin, amin.**

72:18-19 Primitite paralelu stiha 17 (o Mesiji) u stihu 18 (o saveznom Bogu Izraela). Car, kao i Mesija, mora odražavati Gospodnji (YHWH) karakter.

Primitite ponovljen univerzalni element u stihu 19b (up. 4. Mojs 14:21; Isa 6:3).

72:18 „čudesna dela čini” Vidite posebnu temu kod Ps 9:1.

72:19 „Amin” Vidite posebnu temu kod Ps 41:13.

72:20 Ovaj stih je urednička beleška koja označava kraj druge knjige Psalama. Moguće da su stihovi 18-19 doksološki zaključak (up. 41:13; 89:52) celokupne druge knjige.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovo Psalam o Solomonu ili o budućem Mesiji?
2. Da li se Solomonova vladavina uklapa u stih 8?
3. Kako se ovi starozavetni tekstovi o dominaciji Izraela nad svim narodima uklapaju u Novi zavet?
4. Koga predstavljaju „ubogi“?
5. Kako je stih 16 povezan sa 1. Mojs 12?
6. Da li su stihovi 18-19,20 deo ovog Psalma ili zaključak II knjige?

PSALAM 73

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Kraj zlih upoređen sa krajem pravednih <u>MT uvod</u> Asafov Psalam 73:1-9	Tragedija zlih i blagoslovljenost pouzdanja u Boga 73:1-3 73:4-9	Promišljanje o Božjoj pravdi 73:1-3 73:4-9	Božja pravda 73:1-3 73:4-14	Pobeda pravde 73:1 73:2-3 73:4-5 73:6-7 73:8-9 73:10-12 73:13 73:14-15 73:16-18 73:19-20 73:21-22 73:23-24 73:25-26 73:27-28
73:10-14	73:10-14	73:10-14		
73:15-20	73:15-17 73:18-20	73:15-20	73:15-17 73:18-20	
73:21-24	73:21-24	73:21-26	73:21-26	
73:25-28	73:25-26 73:27-28	73:27-28	73:27-28	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Asaf je jedan od vođa levitskog hora pod Davidom (up. 1. Dne 25:1-9).
- B. Ovaj Psalam govori o prividnoj nepravdi zbog blagostanja zlih i stradanja pravednih. Rešava ovaj problem tako što Božju pravdu smešta u budući život nakon smrti.
- C. Ovaj Psalam razvija i proširuje tradicionalno stanovište („dva puta”) o životu; uporedite 5. Mojs 27-28; 30:15-20; Ps 1; Pri 4:10-18; Mt 7:13-14. Život jeste nepravedan, ali Bog će ga

ispraviti!

- D. Knjiga o Jovu i Psalam 37 se bave istim problemom, ali u ovom životu; Psalam 73 ga posmatra u odnosu na Mateja 25.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 73:1-9

¹ Bog je zaista dobar prema Izraelu,
prema onima koji su čistog srca.
² A noge moje zamalo nisu s puta zašle,
koraci se moji umalo nisu okliznuli.
³ Jer sam počeo da zavidim hvalisavcima,
videvši mir zlih ljudi.
⁴ Jer ne znaju za boli smrtne,
stomaci su im ugojeni.
⁵ Ne znaju šta su muke smrtnoga čoveka,
i ne muče se kao drugi ljudi.
⁶ Zato je njima oholost poput ogrlice,
nasilje ih pokriva kao odeća.
⁷ Od debljine oko im je podbulo,
nadmašili su i zamisli srca svoga.
⁸ Rugaju se i o zlu pričaju,
o prevari nadmeno govore.
⁹ Hvalisanje njihovo do neba doseže,
a jezik njihov zemlju obilazi.

73:1 „Bog je zaista dobar prema Izraelu” „Dobar” (BDB 373 II, #9) znači „dobar prema” (up. Ps 86:5; 145:9; Plač 3:25). Ovo je zaključak Psalama i osnovna pretpostavka u SZ, ali nije svaka osoba u Izraelu verna (up. Rim 9-11). Isto se može reći i za crkvu (up. Mt 7; 13). Moguće je da neobičan izraz iz Ps 73:15 govori o pravom, vernom Izraelu.

Primetite dodatne konotacije Božje „dobrote”.

1. dobar je prema svima (up. Ps 145:9)
2. svoju dobrotu pre svega podaruje onima koji ga prizivaju (up. Ps 86:5)
3. On sam je dobar (up. Jez 3:11; Ps 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,29; 136:1; Jer 33:11; Naum 1:7)

Izraelovi blagoslovi se zasnivaju na

1. Božjem večnom planu otkupljenja kroz Avraamovo potomstvo (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA)
2. odnosu vere i savezne poslušnosti Njegovih sledbenika
3. kratkotrajni fizički blagoslovi se ne mogu ni porediti (up. Rim 8:18-25) sa dugoročnim ličnim odnosom (up. Rim 8:26-30,31-39)! Uvek uzmite u obzir širu sliku! Trenutne okolnosti mogu da zavaraju!

▣ „prema Izraelu” NRSV i REB, kao i katolička verzija NAB, umesto „prema Izraelu”, לישראל (BDB 975) koriste „prema Božjem pravedniku”, אללישר (BDB 449 i BDB 42 II, #6).

▣ „čistog srca” Ovo odražava nečije stavove i motive (up. Ps 24:4-5; 51:10; Mt 5:8).

73:2

SSP, NSP, NRP **zamalo**
DK **umalo**

Ovo odražava hebrejski PRILOG BDB 589. Jasno pokazuje koliko je ozbiljna psalmistina kriza vere! Bio je na ivici da izgubi svoje pouzdanje, poverenje, sigurnost i mir sa Bogom. Krize vere potencijalno mogu biti

1. razarajuć gubitak nade
2. izvor snage i rasta

Svi znamo ljude koji su iskusili jedno od ova dva stanja!

▣ „s puta zašle... okliznuli” Ovo je biblijska metafora za način života. Prav, stabilan put je pravednost (up. Ps 40:2), ali vijugav, klizav put je pokvarenost (up. Ps 73:18; Pri 3:23). Ove dve mogućnosti u životu su ono što se opisuje kao „dva puta” (tj. Ps 1 i 5. Mojs 30:15-20).

Termin koji je preveden kao „okliznuti” doslovno znači „izliti” (BDB 1049, KB 1629, *Qal* PASIVNI PERFEKAT). Samo ovde je upotrebljen sa konotacijom (koju zahteva paralelan poetski red „s puta zašle”) klizanja na vlažnoj podlozi.

Ps 73:3 pojašnjava oblast problema (tj. zavist, ljubomora).

73:3 „počeo da zavidim hvalisavcima, videvši mir zlih ljudi” Ovaj svet je nepravedan. Ukoliko je ovaj svet sve što postoji, Bog je nepravedan!

Nepravda života testira one „koji su čistog srca” iz Ps 73:1. Pretpostavka koja se nalazi u osnovi jeste da Bog dozvoljava ono što je za osudu! Vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE (SZ).

73:4-9 Ovi stihovi opisuju životni stil ljudi koji se spominju u Ps 73:3 (tj. arogantni hvalisavci, zli ljudi iz savezne zajednice).

1. ne znaju za boli smrtne
2. stomaci su im ugojeni, Ps 73:4b, 7a
3. ne muče se kao drugi ljudi
4. ponose se svojom ohološću, Ps 73:6a, 8b
5. nekažnjeno čine nasilna dela
6. rugaju se i o zlu pričaju
7. hvale se svojim zlim delima, čak i pred Bogom, Ps 73:11

Po starozavetnoj teologiji (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30) blagostanje je bilo Božji blagoslov za veru i poslušnost (up. Ps 73:10), ali ovi ljudi se podsmevaju tim tekstovima!

73:4 „ne znaju za boli smrtne” Ovo znači (1) počasno se sahranjuju, ili (2) njihova smrt je brza i bezbolna.

▣ „boli” Ova hebrejska reč (BDB 359) upotrebljena je samo dva puta u SZ, sa znatno različitim značenjima.

1. „okovi” ili „lanci” – Isa 58:6 (JEDNINA)
2. „boli” – Ps 73:4 (MNOŽINA)

NET Biblija predlaže sledeće: „koristi se metaforički za bol i patnju koji ograničavaju nečije uživanje u životu” (str. 941).

Tindejlov komentar (The Tyndale Commentary), Dereka Kidnera (Derek Kidner), str. 289, beleška #2, slaže se sa RSV, i menja „smrtne”, למותם, u dve reči, למותם, te dobija prevod „ne znaju za boli oni, zdravi i negovani u svojim telima”. Ovo slede i NRSV i REB.

▣ „stomaci su im ugojeni” Deluje kao da se oni ne suočavaju sa bolestima ili sa uobičajenim životnim problemima (tj. zdravo telo; samo ovde je upotrebljen ovaj hebrejski termin [BDB 17 I]).

73:5

SSP **nemaju briga kao drugi**
NSP, NRP **ne znaju šta su muke smrtnoga čoveka**
DK **na poslovima čovečijim nema ih**

Čini se da su zli pošteđeni uobičajenih životnih problema. Ovo, na prvi pogled, deluje kao Božje delo. Ovo je teološki problem povezan sa „dva puta” (up. Jov; Ps 73).

▣ „**muče se**” Ovaj termin (BDB 619, KB 668, *Pual IMPERFEKAT*) često se koristi za božansku kaznu (up. 1. Mojs 12:17; 2. Car 15:5; 2. Dne 26:20; Isa 26:5; Jov 1:11; 2:5). Čini se kao da su poništene reči samog Boga o zlima (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30; Ps 1). U Ps 73:14 je upotrebljena ista reč za psalmistinu mentalnu muku, izazvanu njegovim sumnjama.

73:6 Zbog svojih životnih iskustava (Ps 73:4-5), oholi, bogati i zdravi prekršitelji saveza otvoreno, čak sa ponosom, žive svoje bezbožne živote (Ps 73:6-9).

73:7

SSP **oči im podbule od sala**
NSP, NRP **od debljine oko im je podbulo**
DK **od debljine izbuljeno im je oko**

Prevodi rađeni na osnovu LXX, sirijskih tekstova, Pešite i Vulgate koriste reč „nepravda”. UBS tekstualni projekat (str. 314) daje prevodu „njihove oči” oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju).

„nepravda” je עוֹבְדָה

„njihove oči” je עֵינֵיהֶן

„Oči” se najbolje uklapaju u kontekst i paralelizam u Ps 73:7.

73:8 „Rugaju se” Ovaj verovatno aramejski termin (BDB 558, KB 559) upotrebljen je samo ovde u SZ.

NSP: PSALAM 73:10-14

¹⁰ **Zato on vraća narod,**

i obilje vode za njih se izliva.

¹¹ **Oni govore: „Kako će Bog saznati?**

Kako zna Svevišnji?”

¹² **Gle, zli su doveka spokojni.**

Imetak sebi zgrću.

¹³ **Zaista, uzalud sam srce svoje očistio,**

i nevinošću prao ruke svoje.

¹⁴ **Zlo me po ceo dan pogađa,**

svakog jutra opomenu dobijam.

73:10 Ovaj stih je nepouzdan u MT. Tok konteksta implicira sledeće:

1. zli ljudi su negativno uticali na savezni narod (katolička tradicija CCD smatra da Ps 73:10 citira zle Izraelce)
2. zli konzumiraju svaku dobru stvar koju mogu
3. sledbenici zlih veruju u sve što oni kažu (NIDOTTE, vol. 2, str. 1065)

U suštini ovo je psalmistina dilema. On vidi kako oholi, bogohulni pripadnik saveznog naroda prima sve savezne blagoslove i izobilje! Zato on postavlja pitanje iz Ps 73:13! Čini se kao da „ako... tada” iz

Mojsijevog saveza ne deluje (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Čini se da je svet „okrenut naopačke”. AB, kojeg sledi i NET Biblija, predlaže promenu u prvom redu. Menja „on vraća narod” (MT) u „biće ispunjeni hranom”, što deluje kao bolja paralela sledećem redu.

73:11 „Kako će Bog saznati?” Zli otvoreno pokazuju svoju oholost i hule protiv Gospoda (YHWH), (up. Ps 73:9).

Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible) daje zanimljiv citat (str. 1362).

„U drevnim vremenima nije postojao ateizam, samo ideja da Bog nema dovoljno znanja i moći.” (up. Ps 10:4,11,13; 94:7)

Ova tvrdnja koja poriče Božje predznanje ponovljena je u savremenoj teologiji „otvorenog teizma”. Ja lično mislim da je ova teologija uzela starozavetnu književnu tehniku (tj. Bog postavlja pitanja, up. 1. Mojs 3:9) i upotrebila je kao filter za sve biblijske tekstove. To je modifikovan oblik „progresivnog teizma” Alfreda Norta Vajtheda (Alfred North Whitehead).

▣ **„Svevišnji”** Ovo je hebrejski naziv *Elyon* (vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA). Upotrebljen je u 1. Mojs 14 (tj. Melhisedekov naziv za Boga) četiri puta i dvadeset i jedan put u Psaltiru, ali samo još šest puta u ostatku SZ.

73:13 „Zaista, uzalud sam srce svoje očistio” Ovo odražava psalmistine sumnje u Božju dobrotu i pravednost, zajedno sa stavom „jadan ja”. Ovo veoma liči stavu „a šta ja time dobijam” iz Jov 1:6-12. Ovo je teološki slično sa Sotoninim optužbama protiv Jova, da on služi Bogu samo zbog Božjih blagoslova i zaštite (tj. vera radi usluga).

Čini se da su preokrenuta „dva puta” iz SZ! U ovakvim slučajevima se „verni sledbenici” moraju setiti da živimo u palom svetu. Bog nije nameravao da svet bude ovakav. Svrha SZ bila je da čovečanstvu pokaže njihovu pobunu i greh (up. Gal 3)!

U palom svetu za pobožnost i vernost dobijamo kritike i odbacivanje (up. Mt 5:10-16), ali dolaze novi dani (up. Jer 31:31-34; Jezek 36:22-38).

▣ **„Zaista”** Ovaj PRILOG (BDB 36), upotrebljen za „sumnju” u Ps 73:13, u Ps 73:18 postaje potvrda! Psalmist nije uzalud živio pobožnim životom i zli će požnjeti ono što su posejali (up. Jov 34:11; Ps 28:4; 62:12; Pri 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19, za spisak svih novozavetnih tekstova pogledajte komentar na Gal 6:7 na sajtu).

▣ **„nevinošću prao ruke svoje”** Ovo je sigurno jedan od mogućih prevoda, na osnovu

1. MT uvoda u Ps 73
2. ove levitske slike
3. žrtvenog termina „nasledstvo” iz Ps 73:26

Moguće je da je autor bio Levit ili sveštenik. Pranje ruku je bilo deo rituala u hramu.

U svakom slučaju, ovaj idiom podrazumeva šire značenje „pobožnog života” (up. 5. Mojs 21:6; Ps 26:6); vidite i idiom iz 1. Mojs 20:5.

73:14 Postoji paralela između „po ceo dan” i „svakog jutra”. Oba su idiomi za dug vremenski period (tj. životni vek). Psalmist tvrdi da živi u veri.

PASIVNI OBLIK izraza „me pogađa” (BDB 224, K 243, *Qal* IMPERFEKAT zajedno sa BDB 619, KB 668, *Qal* PASIVNI PARTICIP) ukazuje na to da Bog ne samo da je dozvolio ili zanemario dela i motive zlih, nego je vernom psalmisti učinio ono što zaslužuju drugi, oholi, bogohulni i neverni pripadnici saveznog naroda! Ovo je misterija događaja u palom svetu. Bog nije nameravao da svet bude ovakav. Dešavaju se i stvari koje nisu od Boga. Da bi se podržao monoteizam, u SZ postoji samo jedan uzrok (up. Prop 7:14; Isa 45:7; Amos 3:6), ali nam kasnija otkrivenja pokazuju da to nije tako. Bog dozvoljava da Njegova voljena tvorevina doživi strašne posledice 1. Mojs 3. Dobre vesti su

1. On će na kraju sve ispraviti (tj. Novo doba)

2. On je sa nama u svemu tome (up. Ps 23)

NSP: PSALAM 73:15-20

¹⁵ **Da sam rekao: „I ja ću tako govoriti”,
naraštaj sinova tvojih tada bih izneverio.**

¹⁶ **Razmišljao sam da bih sve to shvatio,
ali je to bilo teško u očima mojim,**

¹⁷ **sve dok nisam otišao u veličanstveno svetište Božje.**

Jer sam hteo da razumem kakva ih budućnost čeka.

¹⁸ **Zaista ih na klizavo tlo postavljaš.**

U propast ih obaraš.

¹⁹ **U trenu strašan prizor postaju!**

Kraj im dolazi, od strahota iznenadnih nestaju!

²⁰ **Kao što čovek prezire san nakon buđenja,**

tako ćeš ti, Gospode, kad ustaneš prezreti položaj njihov.

73:15-20 Ova strofa je teološka srž ovog Psalma. Primitite osnovne poruke.

1. Kada verni sledbenici otvoreno izražavaju svoju sumnju i zbuđenost to može uticati na druge vernike.
2. Mesto i vreme za zajedništvo sa Bogom mogu uneti mir u vašu zbuđenost.
3. Blagostanje zlih je kratkotrajno, a sigurno će doći vreme kada će oni odgovarati pred Bogom (up. Ps 73:27).

Ovo je potvrda da „dva puta” i dalje važe! Mi ćemo požnjeti ono što smo posejali!

73:16 „Razmišljao sam da bih sve to shvatio” Naši pokušaji da palim, svetovnim, vremenski ograničenim, ljudskim intelektom shvatimo Božje odluke, osuđena je na propast (up. Pri 3:5b; Isa 55:8-13; Kol 2:8). Znanje je dobro, ali je pouzdanje bolje!

73:17 „dok nisam otišao u veličanstveno svetište“ Reč „svetište” (BDB 874) je u MNOŽINI što ukazuje na celokupnu površinu hrama ili je MNOŽINA VELIČANSTVA. Slavljenje je pomoglo psalmisti da jasno vidi. Moguće je da ga je on zanemario u svojim mukama.

▣ **„da razumem kakva ih budućnost čeka”** Primio je otkrivenje i ponovo vidi širu sliku—sve je detaljno ispitaio, i u vremenu i nakon vremena.

73:18-20 Posledica pobune nije samo strašna smrt, nego i užasna večnost (up. Mt 25:31-46; Lk 16:19-31; Otk 20:11-15).

73:19 Moguće je da se termin „strahote” (BDB 117) odnosi na smrt (up. Jov 18:11,14). Autor AB Mičel Dahud (Mitchell Dahood) u Psalmima pronalazi brojne hebrejske termine i idiome koji zbog svoje upotrebe u ugaritskom jeziku mogu predstavljati donji svet.

73:20 „nakon buđenja” Ovaj PREDLOG i GLAGOL (בעיר, BDB 734, KB 802, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA) su izmenjeni (LXX, Pešita, Vulgata) u termin „grad” (עיר, BDB 746 II). Ovo se može odnositi na

1. „grad fantoma” (AB, tj. Šeol)
2. Jerusalim (tj. zbog svog greha i/ili izgnanstva lišeni su Božjeg prisustva)

Ideja Boga koji se budi iz sna ili ustaje sa svog prestola da bi delovao, koristi se u SZ kao figurativan jezik koji ukazuje na misteriju prividne neaktivnosti Boga i/ili nepravednosti događaja u svetu. Bog se otkrio, ali zašto se Njegova obećanja toliko razlikuju od ljudskog stanja?

SSP	lik
NSP, NRP	položaj
DK	utvaru

Ova reč (BDB 853) je upotrebljena samo dva puta u SZ (up. ovde i Ps 39:6). NIDOTTE, vol. 3, str. 810, ukazuje da ona označava sliku ili senku. Verovatno potiče od drevnog istočnjačkog korena za reč „tama”, „crno” (drugi oblik je „dolina senke smrti”, up. Ps 23:4).

NSP: PSALAM 73:21-24

²¹ Jer mi je u srcu bila gorčina,

oštar bol probadao je bubrege moje.

²² Nerazuman sam bio i nisam mogao shvatiti;

poput životinje bio sam u očima tvojim.

²³ Ali ja sam uvek s tobom,

ti prihvataš desnicu moju.

²⁴ Savetom svojim vodićeš me,

a posle ćeš me u slavu uvesti.

73:21 „u srcu” Doslovan prevod je „u bubrežima” (BDB 480). Na hebrejskom je donji deo utrobe označavao sedište emocija (up. Jov 19:27; Pri 23:16) i mentalne aktivnosti (up. Ps 16:7).

73:22 Životinje nemaju moralnost. Ljudi su ti koji su stvoreni po Božjem obličju i nalik Bogu (tj. 1. Mojs 1:26-27). Samo oni imaju moralnost. Znanje sa drveta dobra i zla u Edenskom vrtu je pojačalo tu moralnu dilemu (up. 1. Mojs 3:8-13). Možemo za nekog reći da je „poput životinje”, što znači da nema moralan kompas ili pravac, nego da samo živi kao životinja (tj. ispunjava svoje trenutne potrebe ili želje). Psalmist oseća da je zbog svojih sumnji i zavisti počeo da se ponaša kao neko ko ne poznaje Boga (tj. Ps 73:21-22). Svi ljudi prolaze kroz te periode kada osećaju „ne baš prikladna” osećanja. Pravi vernici se nakon tih perioda osećaju još snažnije i još više se pouzdaju u Božju veliku milost i prisustvo! Možemo iskoristiti neprikladne stavove kao stepenice ka snažnijoj veri!

73:23-24 Božji blagoslovi su:

1. Njegovo prisustvo u našim životima (up. Ps 73:28a)
2. Njegovo svakodnevno vođstvo (tj. prihvata psalmistinu „desnicu”)
3. Njegovo sadašnje prihvatanje
4. Njegovo večno prihvatanje (vidite belešku kod Ps 73:24)

Kada sa verom pogledamo u prošlost, jasno vidimo Božju ruku. Nekadašnja vernost i milost odanom sledbeniku daju nadu i pouzdanje u Božje prisustvo u budućnosti i u Njegova obećanja!

73:24 Tumači moraju biti oprezni da ne bi uneli novozavetna otkrovenja u nejasne starozavetne tekstove. Neki starozavetni tekstovi ukazuju na nadu u budući fizički život sa Bogom. Međutim, moguće je da ovaj tekst nije jedan od njih.

1. reč „slava” (BDB 458) se ni na kojem drugom mestu u SZ ne odnosi na nebo (vidite UBS priručnik, str. 642; IVP komentar o pozadini, str. 540)
2. PREDLOG „u” nije deo teksta (nema PREDLOGA). LXX unosi „sa”.
3. moguće je da se „slava” odnosi na „čast” (up. JPSOA, NRSV, Pešita) za koju se čini da pripada zlima, ali u stvari pripada psalmisti

S druge strane

1. GLAGOL „uvesti” (BDB 542, KB 534, *Qal* IMPERFEKAT) upotrebljen je za Enoha u 1. Mojs 5:24, koji je uveden (tj. uzet) u Božje prisustvo, kao i Ilija (up. 2. Car 2:3,10-11)
2. PRILOG „posle” (BDB 29) upotrebljen je u Ps 73:24 i čini se da se odnosi na završni

dogadjaj

3. „nebo” (BDB 1029, vidite POSEBNA TEMA: NEBO (SZ) i POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO) se spominje u Ps 73:25
4. u Ps 73:26 je termin „doveka” upotrebljen nasuprot „oni koji odstupaju od tebe propašće”

Nada svih vernih sledbenika jeste da će zauvek biti sa Bogom (up. Ps 23:6; 27:4-6). Pravo pitanje nije „gde” nego „ko”! Ljudi su stvoreni za zajedništvo sa Bogom; ništa drugo nije dovoljno!

NSP: PSALAM 73:25-28

²⁵ **Koga imam ja na nebu?**

Osim tebe, druge radosti ja na zemlji nemam.

²⁶ **Klonulo je telo moje i srce moje.**

Bog je stena srca moga i nasledstvo moje doveka.

²⁷ **Jer gle, oni koji odstupaju od tebe propašće.**

Ti ćeš učutkati svakog ko ti neveru čini ostavljajući te.

²⁸ **A meni je dobro biti blizu Boga.**

Gospod je utočište moje.

Objaviću sva dela tvoja.

73:25 „Osim tebe, druge radosti ja na zemlji nemam” Sam Bog je naša najveća potreba! Stvoreni smo za zajedništvo sa Njim (up. 1. Mojs 1:26-27; 3:8).

Moguće je da je ovaj izraz potvrda savezne vernosti jedinom istinitom Bogu. Psalmist tvrdi da nikada nije učestvovao u idolopoklonstvu („neveru čini”, tj. idolopoklonstvo, Ps 73:27).

73:26 „Bog je stena” Njegova nepromenljivost je naša nada (up. Ps 18:1-3; Mal 3:6).

▣ **„nasledstvo moje doveka”** Sam Bog je levitsko nasledstvo (up. 5. Mojs 10:9; 12:12; 14:27,29; 18:1; Ps 16:5; Plač 3:24), a sada je On i nasledstvo svih vernih sledbenika (up. Dap 15; Rim 2:28-29; Gal 3!)

73:27 „neveru čini” Doslovan prevod je „otići i bludničiti” (BDB 275, KB 275, *Qal* PARTICIP). Ovo podrazumeva ideju Boga kao muža (up. Os 1-3). Napustiti Njega je duhovna preljuba (up. 2. Mojs 34:15; 4. Mojs 15:39; Os 4:12; 9:1).

73:28 „blizu” Primitite kontrast između „oni koji odstupaju od tebe” (Ps 73:27) i „biti blizu Boga” (Ps 73:28).

▣ **„Gospod je utočište moje”** Za Boga je ovde upotrebljeno ime *Adonai Jahve*. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

Za „utočište” (BDB 340) vidite belešku kod Ps 5:11.

▣ **„Objaviću sva dela tvoja”** Suštinski je važno da verni sledbenici govore o onome što je Bog učinio za njih. To je suprotno od Ps 73:15.

Neki proučavaoci ovaj Psalam svrstavaju u „mudrosne Psalme”, ali ovaj izraz ukazuje na to da je on „zahvalna žrtva”. Svedočanstva o zahvalnosti i žrtvi u hramu su česti elementi ove vrste Psalama.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Definišite reč „dobar” iz Ps 73:1.
2. Šta znači biti čistog srca? (Ps 73:1)
3. Zašto je psalmist skoro izgubio veru/pouzdanje/poverenje u Gospoda?
4. Ko su „zli” koji su opisani u Ps 73:3-9?
5. Koja je paralela između Ps 73:13 i Sotoninih optužbi iz Jov 1-2?
6. Kako je psalmist rešio svoje sumnje?
7. Nabrojte dobrobiti iz stihova Ps 73:23-24.
8. Da li Ps 73:25-26 govori o stanju u ovom ili u budućem životu? Zašto da ili zašto ne?
9. Šta znači Ps 73:28a?

PSALAM 74

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba protiv uništenja zemlje od strane neprijatelja <u>MT uvod</u> Asafov Psalam	Molba za oslobođenje od tlačitelja	Molitva za spas od prirodnih neprijatelja	Molitva za spas naroda	Tužbalica zbog pljačkanja hrama
74:1-11	74:1-8	74:1-3	74:1-3	74:1-2 74:3-5a
		74:4-8	74:4-8	74:5b-7 74:8-9
	74:9-17	74:9-11	74:9-11	74:10-11
74:12-17		74:12-17	74:12-17	74:12-13 74:14-15 74:16-17
74:18-21	74:18-21	74:18-19 74:20-23	74:18-19 74:20-21	74:18-19 74:20-21
74:22-23	74:22-23		74:22-23	74:22-23

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je molba saveznom Bogu da se seti (up. Ps 74:1,18,22) svog naroda u vreme kada su neznabošci (up. Ps 74:4-8) napali i osvojili Obećanu zemlju (up. 1. Mojs 12:1-3). Primitite kontekstualni tok IMPERATIVA (tj. molitvenih zahteva).
 1. seti se zbora svoga, Ps 74:2
 2. kreni k (tj. podigni svoja stopala), Ps 74:3
 3. uništi ih (NASB prevod), Ps 74:11
 4. seti se ovoga, Ps 74:18
 5. na savez svoj pogledaj, Ps 74:20
 6. ustani, Ps 74:22

7. vodi parnicu svoju, Ps 74:22
 8. seti se kako ti se bezumni rugao, Ps 74:22
- B. Primitite različite izraze koji opisuju savezni narod.
1. stado paše tvoje, Ps 74:1
 2. pleme koje si otkupio u nasljedstvo svoje, Ps 74:2
 3. grlica tvoja, Ps 74:19
 4. nevoljnici i ubogi, Ps 74:19,21
- C. Primitite različite izraze koji označavaju hram.
1. gora Sion, Ps 74:2
 2. vekovne ruševine, Ps 74:3
 3. svetište tvoje, Ps 74:3, 7
 4. tvoje mesto sastajanja, Ps 74:4
 5. prebivalište imena tvoga, Ps 74:7
- D. Primitite strofu (Ps 74:12-17, uglavnom PERFEKTI) koja opisuje Boga kao Cara tvorevine, koristeći slike iz 1. Mojs 1 (up. Ps 104) i ugaritske poezije.
- E. Iznenadujuće je to što savezni narod ne zna zašto ih je Gospod (YHWH) napustio (tj. zbog njihove nevernosti savezu). Ne pokazuju ni traga pokajanja, ali potvrđuju Božju odanost Njegovim obećanjima (primitite razliku u Ps 79).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 74:1-11

¹ Bože, zašto si nas zauvek odbacio?

Zašto je gnev tvoj planuo na stado paše tvoje?

**² Seti se zbora svoga koji si davno stekao,
plemena koje si otkupio u nasljedstvo svoje,
ove gore Sion na kojoj si prebivao.**

³ Kreni k ruševinama vekovnim.

Na tom svetom mestu, neprijatelj je sve razrušio.

⁴ Riču neprijatelji tvoji usred tvog mesta sastajanja.

Svoje su znakove postavili kao oznake.

**⁵ Zna se da su poput onih što po gustoj šumi
visoko sekirama zamahuju.**

**⁶ I sve u tvom svetom mestu
razbijaju sekirom i maljem.**

⁷ Vatri su predali svetište tvoje.

Do zemlje su oskrnavili prebivalište imena tvoga.

⁸ Zajedno s potomstvom svojim u srcu svom su govorili:

„Sva sastajališta Božja u zemlji treba da se spale”.

**⁹ Ne vidimo više znakove svoje,
proroka više nema,**

a niko među nama ne zna dokle.

¹⁰ Dokle će ti se, Bože, protivnik rugati?

Zar će neprijatelj doveka ime tvoje prezirati?

**¹¹ Zašto ustežeš ruku svoju, desnicu svoju,
koju si izvukao iz nedara svojih, i puštaš da ginemo?**

74:1 Poraz i osvajanje Obećane zemlje (up. 1. Mojs 1:1-3) toliko su zaprepastili psalmistu da on postavlja pitanje u ime celog saveznog naroda. Oni su mislili da su „posebni” (up. 2. Mojs 19:5-6, ali su zaboravili da Božja obećanja zavise od njihove verne poslušnosti (up. 2. Mojs 19:5; 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Izobilni blagoslovi i zaštita od Boga jesu deo Božjeg plana, ali i Njegov narod ima svoju odgovornost (tj. poslušnost, up. 5. Mojs 10:12-13).

Psalmist izražava svoju molitvu postavljajući pitanja (NASB).

1. Ps 74:1 – dva pitanja
2. Ps 74:10 – jedno pitanje
3. Ps 74:11 – jedno pitanje

▣ **„gnev tvoj planuo”** Doslovno značenje je „tvoje nosnice se puše”. Ovo je antropomorfan idiom (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK) za Božju osudu (vidite POSEBNA TEMA: OGANJ).

74:2 „Seti se” Ovo je prva od tri upotrebe termina (BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 74:1,18,22). Psalmist traži od Boga da se seti svog saveza (up. Ps 74:20, „na savez svoj pogledaj”, BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 106:45; 3. Mojs 26:42).

SZ vođe su često molile ovu molitvu. Želele su da se Bog seti svojih obećanja i zaboravi njihove grehove! U suštini oni su se molili da Božji milostivi karakter oprostí to što su kršili savez. Ovo ne opisuje loš ljudski učinak kao način da se pristupi Bogu! Međutim, ukazuje na potrebu za „novim savezom” (up. Jer 31:31-34; Jezeke 36:22-38), zasnovanim na Gospodnjoj milosti, koji će postati osnova za prihvatanje i zahvalnost, i poziv na pobožan život.

▣ **„koji si... stekao”** Ovo je starozavetna slika koja koristi trgovački termin („steći” ili „kupiti”, BDB 888, KB 1111, *Qal* PERFEKAT) da opiše Gospodnji (YHWH) savez (up. 2. Mojs 15:13,16; 5. Mojs 32:6). Oni su bili Njegovi zbog Njegovog izbora i Njegovih dela, ne zbog svojih zasluga (up. 5. Mojs 9:4-6).

▣ **„davno”** Ovaj izraz ukazuje na Božji čin iz prošlosti. U Ps 74:12-17 se odnosi na tvorevinu; ovde se odnosi na 2. Mojs.

U ovom Psalmu su spojena Božja dela stvaranja i dela iz 2. Mojs. Teško je tačno odrediti na koji idiom, GLAGOL ili stih se ovo odnosi.

Stanje saveznog naroda je tragično (up. Ps 74:3). Psalmist ukazuje na Božja dela spasenja/izbavljenja (tj. ili na početni kaos ili na egipatsko zatočeništvo).

▣ **„otkupio”** Ovaj GLAGOL (BDB 145, KB 169, *Qal* PERFEKAT) je (1) središnji u 2. Mojs (up. 2. Mojs 6:6; 15:13) i (2) teološka svrha izraelskog sistema žrtvovanja. Vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE.

▣ **„plemena koje si otkupio u nasledstvo svoje”** Ovaj izraz se ne odnosi na jedno od trinaest Jakovljevihi plemena, nego na sve njih (up. Jer 10:16; 51:19). U Isa 63:17 je „pleme” u MNOŽINI, ali se takođe odnosi na potomke Jakova/Izraela i prvobitna obećanja Avramu (up. 1. Mojs 12; 15; 17).

▣ **„gore Sion”** Vidite beleške kod Ps 2:6; 9:11; i 20:2. Vidite POSEBNA TEMA: SION.

74:3 *Hiphil* IMPERATIV („kreni”) je još jedan molitveni zahtev kojim se Bog moli da se vrati u hram, na mesto na kojem je boravio (up. Ps 74:2c, „si prebivao”, BDB 1014, KB 1496, *Qal* PERFEKAT). Njegovo svetište su opustošili, uništíli i osvojíli pagani (up. Ps 74:3-4).

▣ „**neprijatelj**” Primitite različite načine na koje su opisani paganski osvajači.

1. neprijatelji – Ps 74:3,10,18
2. protivnici – Ps 74:4,10,23
3. bezuman narod, Ps 74:18,22
4. zveri, Ps 74:19

Postoje dva predloga za istorijsko okruženje koje je iniciralo ovu narodnu tužbalicu.

1. novovavilonska invazija iz 586. g.p.n.e, kada je hram spaljen (up. Ps 137)
2. napad Edoma iz 485. g.p.n.e, kada je hram oskrnavljen i oštećen

74:4-8 Primitite očigledan paralelizam u korištenju „oni...” (NASB). Ovi stihovi opisuju šta su učinili paganski osvajači, zbog čega Izrael očekuje da mu Gospod (YHWH) pomogne.

1. oni su razrušili hram, Ps 74:3a (up. Plač 2:6)
2. oni riču (tj. simbol pobjede, up. Plač 2:7) u hramu, Ps 74:4a
3. oni su postavili svoje paganske znakove (tj. zastave, ukrase, oltar), Ps 74:4b
4. oni su uništili umetnička dela u Gospodnjem (YHWH) mestu prebivališta, Ps 74:5-6
5. oni su vatri predali hram, Ps 74:7a (tj. 2. Car 25:9; 2. Dne 36:19)
6. oni su oskrnavili hram, Ps 74:7b
7. oni su želeli da potpuno unište Božje nasljedstvo, Ps 74:8a
8. oni su spalili sva lokalna sastajališta Božja, Ps 74:8b

74:4 „neprijatelji tvoji” Ako je paljenje hrama iz Ps 74:7 isto kao i u 2. Car 25:9, tada su protivnici Vavilonci (up. Plač 2).

▣ „**riču... usred tvog mesta sastajanja**” Ova slika opisuje pagansko osvajanje područja hrama. Ovaj GLAGOL „rikati” (BDB 980, KB 1367, *Qal* PERFEKAT) označava zlobno i slavljeničko uništavanje Božjeg posebnog mesta prebivanja. Ovaj GLAGOL se koristi za lavove, što označava halapljivost i moć paganskih osvajača (up. Isa 5:29; Jer 2:15).

74:5-6 Dahud (Dahood), Sidro Biblija (The Anchor Bible), (vol. 17b, str. 202), smatra da su „stihovi 5 i 6 među najjasnijima i najtežima u celom Psaltiru”. Iz konteksta vidimo da sigurno opisuju nešto što su paganski osvajači učinili hramu pre nego što su ga spalili. Ukazuju na gnev osvajača protiv posebnog mesta slavljenja Gospoda (YHWH). Želeli su da sasvim ponize Boga Izraela.

74:5 Uvodna izjava u LXX glasi „poput gornjeg ulaska” (tj. gornjeg ulaza u hram). Hebrejski koren, עלה (BDB 750-751) može imati značenje

1. list, lišće
2. žrtva paljenica
3. uspon, stepenište

Pretpostavljam da se u ovom stihu odnosi na ulaz u hram ili u područje hrama.

74:6 „sekirom i maljem” Ova dva termina (BDB 506 i BDB 476) upotrebljena su samo ovde u SZ. Ovaj Psalam sadrži brojne retke i jedinstvene termine.

Moguće je da slika „sekire” i „malja” odražava Jeremijin opis vavilonske vojske (up. Jer 46:22-23).

74:8 „treba da se spale” Postoje nejasnoće u MT. Moguće je da se ovaj red odnosi na

1. potpuno uništenje saveznog naroda
2. uništenje hrama i lokalnih svetilišta

74:9-11 Savezni narod nije mogao da razume Gospodnje (YHWH) prividno odsustvo i tišinu. On je odlučio da ne deluje, te im je čak uskratio i svoje proročke govornike. Oni ga mole da deluje, da odbrani svoje ime, hram i narod!

Problem ima nekoliko aspekata.

1. Ukoliko je osvajač Vavilon, Gospod (YHWH) je onda na njihovoj strani.
2. On je gnevan na Izrael zbog njegovog idolopoklonstva i nevere.
3. Međutim, Gospod (YHWH) ima večan plan otkupljenja koji uključuje i Avramove potomke (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).
4. On će i kazniti Izrael i izbaviti ga!

74:9 „proroka” Vidite paralelu u Plač 2:9. POSEBNA TEMA: STAROZAVETNA PROROŠTVA

74:10 Gospod (YHWH) je koristio pagane da bi kaznio svoj narod, ali će i oni biti kažnjeni zato što se

1. rugaju – BDB 357, KB 355, *Piel* IMPERFEKAT, up. Ps 74:18 (još jedan primer: Sof 2:8,10)
2. preziru Njegovo ime – BDB 610, KB 658, *Piel* IMPERFEKAT

IMPERFEKAT ukazuje na trajnu radnju i stav.

▣ **„Dokle”** Ovo je pitanje koje se ponavlja u Psalmima (up. Ps 6:3; 13:1; 44:23-24; 79:5; 80:4; 85:5; 89:46; 90:13; 94:3). Ovu informaciju im je dao ili sveštenik ili prorok.

1. hram je uništen (nema sveštenika)
2. proroka više nema (Ps 74:9)

Ovo je pitanje koje svi verni sledbenici postavljaju dok pate u palom, nesavršenom svetu. Moguće je da živimo u palom svetu, ali Bog i dalje ima kontrolu (up. Ps 74:12-17).

▣ **„ime tvoje”** Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME”.

74:11 Odsustvo Gospodnje (YHWH) podrške Izraelu šalje pogrešnu poruku svetu (up. Jezek 36:22-38). On mora da deluje da bi svetu pokazao ko je On i koji je Njegov širi plan (up. Ps 59:13-15).

▣ **„desnicu svoju”** Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFIZAM).

NSP: PSALAM 74:12-17

¹² **Ali Bog je Car moj od davnina,
veličanstveno spasenje on usred zemlje donosi.**

¹³ **Snagom svojom more si uzburkao,
smrskao si glave morskim nemanima u vodama.**

¹⁴ **Ti si zdrobio glave levijatanu.**

Dao si ga za hranu ljudima, onima što žive u krajevima bezvodnim.

¹⁵ **Ti si otvorio izvore i bujice,
ti si isušio reke što su stalno tekle.**

¹⁶ **Tvoj je dan i tvoja je noć.**

Ti si postavio sunce, izvor svetlosti.

¹⁷ **Ti si odredio sve granice zemlji,
leto i zimu ti si postavio.**

74:12-17 Ova strofa je psalmistin način da se fokusira na Božja prelepa, stvaralačka dela (tj. 1. Mojs 1 ili 2. Mojs). On je Bog tvorevine! On je stvorio ovaj svet sa svrhom. Izrael je suštinski značajan deo te svrhe (tj. Ps 74:12, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

Primetite paralelizam (tj. „Ti...“, BDB 61 sedam puta upotrebljen u PERFEKTU). Moguće je da se ovo odnosi na stvaranje iz 1. Mojs 1 ili na poraz Egipta i 2. Mojs.

1. more si uzburkao (nije pouzdano poznato značenje ove hebrejske reči, ovo sledi BDB 830

- II, ali KB 978 ne potvrđuje ovu upotrebu)
2. smrskao si glave morskim nemanima (moguće u JEDINI, te stoga paralela sa levijatanom)
 3. zdrobio glave levijatanu
 4. dao si ga za hranu ljudima, onima što žive u krajevima bezvodnim (iz konteksta se čini da je „stvorenjima” tačniji prevod nego „ljudima”, up. Isa 13:21-22; 23:13; 34:14; Jer 50:39, NRSV, TEV, NJB)
 5. otvorio si izvore i bujice
 6. isušio si reke što su stalno tekle
 7. pripremio si dan i noć
 8. odredio si sve granice zemlji (tj. mora, sezone, dan i noć)
 9. leto i zimu ti si postavio (tj. poljoprivredne sezone)

74:12 „Car moj” Mislim da postoje dve moguće reference na koncept Gospoda (YHWH) kao „Cara”.

1. On je pravi vođa/suveren saveznog naroda (up. Ps 89:1-4, vidite belešku kod Ps 44:4)
2. ovaj naziv je stekao zbog svojih dela stvaranja i pobede nad vodenim kaosom (tj. Rava/levijatan [hananska čudovišta haosa], up. Jov 26:12; Ps 89:5-10; 93:1-5; Isa 51:9)

SZ predstavlja dva modela stvaranja.

- a. 1. Mojs 1-2 (stvaranje rečima)
- b. Ps 89; 96 (pobeda nad kaosom, korištenjem mitoloških slika iz Sumera, Vavilona i Hanana. Ovo nije bilo podrška pogledu na svet drevnog Bliskog Istoka, nego je olakšavalo prenošenje Gospodnje (YHWH) poruke ljudima iz tih kultura, vidite NIDOTTE, vol 4, str. 548, #7)

74:14 „levijatanu” Ovaj termin je bio čest u ugaritskoj mitologiji (up. Isa 27:1). Vidite moju belešku iz komentara na Isa 27:1:

▣ „levijatana, zmiju koja klizi” Čini se da je levijatan (BDB 531) ugaritska mitološka morska neman (tj. Jov 41:19-21). Spominje se u Jov 3:8; Ps 104:26; Amos 9:3. Međutim, ponekad se koristi kao simbol za zao narod (up. Ps 74:13-14, moguće Egipat). Podseća na reku koja se vijuga kroz njihovu zemlju. Ponekad se ovaj termin specifično povezuje sa „Rava” (up. Ps 87:4; 89:9-10; i Isa 30:7), nazivom za Egipat. Čini mi se da se, u ovom kontekstu, ovo odnosi na reku koja predstavlja narodnog neprijatelja, Egipat ili Asiriju (up. Ps 74:12). Ovaj termin tako lako može da se koristi simbolički zato što je prethodno korišten u nekim hananskim mitološkim tekstovima (up. Ps 74:12-17; vidite Glison L. Arčer (Gleason L. Archer), *Enciklopedija biblijskih poteškoća* (*Encyclopedia of Bible Difficulties*), str. 239-240).

Postoji paralelizam između

1. zmije (BDB 638 I) ili morske nemani (NASB napomena) koja klizi
2. vijugave zmije
3. nemani koja je u moru

Istu aluziju pronalazimo u (1) ugaritskoj poeziji, i u (2) Isa 51:9, gde se takođe koristi „Rava”, opisana kao „morska neman” (BDB 1072).

Jedina veza koju vidimo između ovog stiha i konteksta je Isa 27:11-12.

1. Gospod (YHWH) kao stvoritelj, Ps 74:11
2. tokovi Eufrata i egipatski potok u Ps 74:12
3. kraj vremena je kao početak vremena (tj. 1. Mojs 1-2; Otk 21-22) Čini se da je Knjiga proroka Isaije kompilacija njegovih tekstova pisanih dug niz godina i uređenih po rečima ili temama, ne istorijski.

NSP: PSALAM 74:18-21

¹⁸ Seti se ovoga: neprijatelj se rugao, Gospode, i bezuman je narod prezirao ime tvoje.

¹⁹ Ne daj zveri dušu grlice svoje.

Život nevoljnika svojih nemoj zauvek zaboraviti.

²⁰ **Na savez svoj pogledaj,**

jer su mračna mesta na zemlji puna prebivališta nasilničkih.

²¹ **Neka se onaj ko je potlačen ne vrati ponižen.**

Neka nevoljnik i ubogi hvale ime tvoje.

74:18-21 Ova strofa aludira na uvodnu molitvu iz Ps 74:1-11. Gospod (YHWH) mora da deluje i izbavi ih

1. zato što se neprijatelj ruga Njegovom imenu i prezire ga (up. Ps 74:10)
2. zato što je Izrael Njegov odabrani narod (up. 2. Mojs 19:5-6)
3. zbog Njegovih obećanja Avramu (up. 1. Mojs 12:1-3)
4. zato što će Njegova dela poslati pravu poruku narodima za koje On želi da ga upoznaju i prihvate

Upotrebljena su četiri JUSIVA i dva IMPERATIVA.

IMPERATIVI

- a. seti se – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 74:1,18,22
- b. pogledaj – BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV

JUSIVI

- a. ne daj zveri – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 74:19
- b. nemoj zauvek zaboraviti – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 74:19b
- c. neka se onaj ko je potlačen ne vrati ponižen – BDB 996, KB 1427, *Qal* JUSIV, Ps 74:21a
- d. neka nevoljnik i ubogi hvale ime tvoje – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 74:21b

74:19 „grlice” Ova reč (BDB 1076 II) je korištena

1. za životinju koja se prinosi kao žrtva, up. 1. Mojs 15:9; 3. Mojs 1:14; 5:7,11; 12:6,8; 14:23,30; 15:14,29; 4. Mojs 6:10
2. za ptice selice, up. Sol 2:12; Jer 8:7
3. kao simbol saveznog naroda, up. Ps 74:19

Postoji još jedna, učestalija reč, „golubica” (BDB 401), koja se takođe koristi na sve navedene načine (tj. Sol 2:14; 5:2; 6:9). Moguće je da se ovaj termin u Ps 74 odnosi na

1. bespomoćnost
2. Gospod (YHWH) žrtvuje svoj narod kao kaznu za njih
3. reč iz ljubavi, koja pokazuje Njegovu ljubav prema Izraelu (Os 7:11; 11:11)

Oba reda iz Ps 74:19 odnose se na istu stvar, te je moguće da je prva opcija tačna.

NEB, na osnovu LXX, predlaže izmenu „grlice svoje”, תורר, u „onih koji te hvale”, תודר. UBS tekstualni projekat (str. 325) daje prvoj opciji oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

74:20 Ovaj stih je teško protumačiti. Da li se odnosi na

1. nasilje osvajača
2. mesto izgnanstva Božjeg naroda
3. skrivena referenca na Šeol, donji svet (tj. kako u Šeolu, tako i na zemlji, čak i Obećanoj zemlji)

Meni se čini najbolje da se Ps 74:20 i 21 posmatraju zajedno kao opresija koju doživljava savezni narod. Ako je istorijsko okruženje Vavilon, onda izgnanstvo; ako je Edom, onda Hanan.

74:21 „nevoljnik i ubogi” Ovo se ne odnosi samo na siromašne, nego na ceo savezni narod koji strada (tj. verni ostatak, up. NIDOTTE, vol. 3, str. 459).

NSP: PSALAM 74:22-23

²² Ustani, Bože, i vodi parnicu svoju.

Seti se kako ti se bezumni rugao po ceo dan.

²³ Ne zaboravi glas neprijatelja svojih.

Vika onih koji ustaju na tebe diže se neprestano.

74:22-23 Ovo je konačna molitva Gospodu (YHWH) da deluje.

1. ustani – BDB 877, KB 1086, Qal IMPERATIV
2. vodi parnicu svoju – BDB 936, KB 1224, Qal IMPERATIV (direktno pravno suočavanje sa onima koji se rugaju Njegovom imenu i narodu, up. Ps 74:3-11)
3. seti se kako ti se bezumni rugao – BDB 269, KB 269, Qal IMPERATIV

Gospode (YHWH), molim te deluj! Deluj kako bi svet znao (up. Ps 55:13; 83:18; Jezek 36:22-38).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ovaj Psalam govori o napadu na Obećanu zemlju i njenoj okupaciji. Moli Boga da se seti (up. Ps 74: 2,18,22) svojih saveznih obećanja, ali ne spominje zašto je Bog dozvolio da Izrael (Juda) bude poražen. Zašto je to dozvolio?
2. Ko su osvajači?
3. Da li hebrejska Biblija koristi mitološke slike drevnog Bliskog Istoka? Koje? Zašto?
4. Zašto su stihovi Ps 74:5-6 i 74:20 toliko teški za tumačenje?
5. Ko su „nevoljnici” o kojima govori Ps 74:21?

PSALAM 75

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog ponizuje ponosne, ali uzvisuje pravedne <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ne razori!“: Asafov Psalam. Pesma	Zahvalnost za Božji pravedan sud	Narodna zahvalnica za Božja moćna dela	Bog Sudija	Univerzalni sudija
75:1-5	75:1 75:2-3 75:4-5	75:1 75:2-5	75:1 75:2-5	75:1 75:2-3 75:4-5
75:6-8	75:6-8	75:6-9	75:6-8	75:6-8
75:9-10	75:9 75:10	75:10	75:9-10	75:9-10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Teško je utvrditi kada govori psalmist, a kada govori u Božje ime.
 1. Ps 75:1 – očigledno psalmist
 2. Ps 75:2-3 – očigledno Bog
 3. Ps 75:4-5 – ili Bog ili psalmist
 4. Ps 75:6-8 – psalmist
 5. Ps 75:9 – Bog (MT: „ja”)
- B. Bog deluje, a zatim se Njegova dela moraju zabeležiti i objasniti (tj. nadahnuće) ljudskim autorima da bi ih oni stavili u formu koja se može preneti budućim generacijama (tj. usmeno, pismeno, priče).
- C. Stvoritelj će tražiti za svakog čoveka izveštaj o tome kako je upotrebio dar života i otkrivenje (up. Ps 19:1-6,7-11)! Pravda će stići jednog dana!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 75:1-5

¹ Zahvaljujemo ti, Bože, zahvaljujemo ti,
ime je tvoje blizu.

Objavljivaće ljudi čudesna dela tvoja.

² „Jer sam odredio vreme.

Sudiću pravedno.

³ Rastopila se zemlja i svi stanovnici njeni,
a ja sam ispravio stubove njene”.

⁴ Rekao sam ludima: „Ne budite ludi”,
i zlima: „Ne podižite rog svoj.

⁵ Ne podižite visoko rog svoj.

Ne govorite nadmeno.

75:1 „Zahvaljujemo ti” Ovaj GLAGOL (BDB 392, KB 389, *Hiphil* PERFEKAT) je ponovljen dva puta da bi se naglasio (vidite Ps 107:1,8,15,21,31). Ovaj termin u *Hiphil* formi se često koristi (65 puta) u Psaltiru. Najčešće se prevodi kao „zahvaliti”, ali je u Ps 32:5 preveden kao „priznati”.

SSP	jer je tvoje Ime blizu
NSP, NRP	ime je tvoje blizu
DK	blizu je ime Tvoje

NASB prevod („ime je tvoje blizu”) se zasniva na MT. UBS tekstualni projekat (str. 326) opciji „prizivamo tvoje ime” daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju), ali je prihvata kao najpribližniju originalnom tekstu.

Problem je u tome šta znači „ime je tvoje blizu”?

1. govorimo o tvom prisustvu među tvojim ljudima u delima izbavljenja
2. ti (tj. „tvoje ime”, što označava Gospodnje (YHWH) lično prisustvo) si sada blizu i možemo da očekujemo da ćeš delovati (zbog grehova Izraela, Gospod (YHWH) ih nije uvek izbavljao)
3. prizivamo tvoje ime i govorimo šta si ti učinio za savezni narod (dva odvojena čina)
4. AB ovo tumači kao naziv za Boga, „O Ti koji si blizu”, kao u sledećim stihovima
 - a. „Uzvišeni” u Ps 75:5a
 - b. „Pobednik” u Ps 75:6 (dva puta)
 - c. „Večni” u Ps 74:9
 - d. „Pravedni” u Ps 74:10

AB tvrdi da ovaj Psalam sadrži dvanaest Božjih imena.

▣ **„Objavljivaće ljudi čudesna dela tvoja”** Kao što je Izrael poučavao svoju decu o njihovim precima i o Božjim obećanjima (up. 5. Mojs 4:9,10; 6:7,20-25; 11:19; 32:46), oni su prenosili obećanja i njihova ispunjenja sledećoj generaciji. Ta „čudesna dela” (BDB 810, KB 927, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNE STVARI) su moćna dela spasavanja, zaštite i brige o Izraelu tokom cele njegove istorije. Ovo otkrivanje Gospodnjeg (YHWH) karaktera, obećanja i vernih intervencija bilo je način da se

1. očuva vera Izraela
2. drugi narodi privuku u veru

NIDOTTE, vol. 3, str. 284, nabroja različite reči koje se koriste da opišu Božja dela koja otkrivaju Njegov karakter.

1. čudesna dela, up. Ps 9:1; 26:7; 40:5; 75:1
2. dela, up. Ps 44:1; 73:28; 107:22; 118:17

3. slava, up. Ps 96:3
4. pravedna dela, up. Ps 71:15
5. dobrota, up. Ps 88:11
6. veličanstvo, up. Ps 145:6

75:2-5 „Jer sam odredio vreme” Bog govori u ovim stihovima. Moguće je da je ovo povezano sa Ps 74:22-23 (tj. Bog vodi svoju parnicu).

75:2 „Jer sam odredio vreme” Ovo je književni način da se označi Božji suverenitet. On određuje vreme i mesto svih svetskih događaja (tj. Ps 74:12-17; 5. Mojs 32:8; Rim 9-11).

1. vreme – 1. Mojs 1:14-18; Ps 72:17; 74:16-17; 104:19; 136:7-8
2. dane slavljenja – 1. Mojs 2:3; 2. Mojs 20:8-11; 3. Mojs 23; 4. Mojs 28-29
3. sve stvari je postavio Bog – Prop 3:1-11 (up. Jov 14:5; Ps 31:15; Dap 17:31)

Božji ljudi ne shvataju Njegov vremenski raspored. On stvari ispunjava po svom planu, ne po ljudskom. Često je kazna, čak i osvajanje, Njegova volja! Ali jednog dana će On sve stvari staviti na pravo mesto!

▣ **„Sudiću pravedno”** Ovo je potvrda dve teološke tvrdnje.

1. Bog će suditi na zemlji
2. On će to učiniti pravedno po svom otkrivenju (up. Ps 9:8; 58:11; 67:4; 96:10,13; 98:9)

75:3 „Rastopila se zemlja i svi stanovnici njeni” Ovaj VERBAL (BDB 556, KB 555, *Niphal PARTICIP*, up. 2. Mojs 15:15; IsNav 2:9,24; 1. Sam 14:16; Isa 14:31; Jer 49:23) označava ljudski strah. Ne samo da se tope srca ljudi, nego je i sama zemlja pod uticajem svog Stvoritelja/Sudije (up. Ps 46:6; Isa 24:19-20; Amos 9:5; Mih 1:4; Naum 1:5).

U NZ, 2. Pt 3:10 predviđa rastapanje ove planete (up. Mt 5:18; 24:35; Otk 21:1).

Postojeće novo nebo i nova zemlja. Novi savez iz Jer 31:31-34 biće u potpunosti ostvaren. Biblija opisuje ovo novo doba koristeći slike Edenskog vrta (uporedite 1. Mojs 1-2 i Otk 21-22).

▣ **„Ja sam ispravio stubove njene”** Ovo je književni način da se označe zemljini temelji (tj. prvobitno stvaranje, up. 1. Sam 2:8; Jov 38:4-6).

U Jona 2:6 su „temelji gora” takođe slika stvaranja. Vidite moj komentar na Jona 2:6.

Jona 2:6 „Do temelja gora sišao sam” SZ koristi fizički pravac „dole”/”sići” da opiše Šeol (BDB 432, KB 434, *Qal PERF*EKAT, up. 4. Mojs 16:30,33; Ps 55:15; Isa 5:14; 14:19). Termini Šeol i jama (BDB 1001) su paralelni (up. Ps 30:3). Isus je komentarisao ovo iskustvo (up. Mt 12:40-41; Lk 11:30) upravo zbog ovog metaforičnog opisa Joninog osećanja da se približava donjem svetu. Jona je verovao da će umreti, ali se Bog smilovao nad njim! Božja osuda nije bila Njegova poslednja reč. Ova kazna je imala svoju svrhu.

Psalmist i savezni narod nisu shvatali zašto se suočavaju sa tolikim problemima kada njihov Bog upravlja svim stvarima! Čak i u sred haosa, invazije i nepravde, Božji suverenitet je stabilan i siguran (up. Otk 4-5)! Njegov vremenski raspored je podređen Njegovom opštem planu otkupljenja, ne našim trenutnim željama/prohtevima/potrebama!

▣ **„Selah”** Vidite belešku kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

75:4-5 Stvoritelj govori kao učitelj morala. Gospodnji (YHWH) zakoni odražavaju Njegov karakter. Oni koje čeka Njegova osuda su oni koji su

1. ljudi/hvalisavi – „ne budite ljudi”/”ne hvalisajte se”, BDB 237, KB 248, *Qal IMPERF*EKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

2. zli – „ne podižite rog svoj”, BDB 926, KB 1202 (dva puta), *Hiphil* IMPERFEKTI upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. nadmeni – „ne govorite nadmeno”, BDB 180, KB 210, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Čini se da su „zli” (Ps 7:4) iz ovog Psalma

1. paganski narodi koji pokušavaju da ih osvoje
2. arogantni Izraelci (up. Ps 78:3,8-9,18-19)

75:4 „rog” Ovo je životinjski simbol snage i nadmoći (vidite POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU, up. Ps 75:10; 1. Sam 2:1,10; Dan 7-8).

75:5

SSP	istegnute šije
NSP, NRP	nadmeno
DK	tvrdoglavo

MT koristi reč „vrat” (BDB 848), a REB „stena”. Ove dve reči su veoma slične (tj. „stena” ima jedan suglasnik više). Moguće je da REB odražava upotrebu u Jov 15:26. UBS tekstualni projekat (str. 326) daje prevodu „vrat” oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). JPSOA verzija glasi „u razmetljivom hvalisanju”.

NSP: PSALAM 75:6-8

**⁶ Jer ni sa istoka ni sa zapada
ni sa juga ne dolazi uzvisivanje.**

⁷ Bog je sudija.

Jednog ponizuje, a drugog uzvisuje.

⁸ Jer čaša je u ruci Gospodnjoj.

**Vino se peni, vino opojno. On će talog iz nje istočiti,
svi zli na zemlji popiće talog njegov i ispiće ga”.**

75:6-8 Ova strofa odražava univerzalno Gospodnje (YHWH) prisustvo, u velikoj meri kao što to čini Ps 139, ali je ovde kontekst fokusiran na Njegovo suđenje zlima (up. Ps 75:4-5).

Često se čini da zlima ide dobro, ali Bog će to sve ispraviti (up. Ps 146:7; 1. Sam 2:7; Rim 9; Jak 4:10). Ova božanska akcija će biti preokret u odnosu na očekivano.

75:6 Ovaj stih koristi palestinske/hananske slike da potvrdi univerzalnost.

1. istok – zapad
2. izlazak sunca – zalazak sunca
3. pustinja (jug) – planine (ili „uzvisivanje”) ukazuju na sever

75:8 „čaša” Ovo je najčešće idiom za ljudsku sudbinu i obično je negativan (up. Isa 51:17,22; Jer 25:15-16,27-28). Vidite belešku kod Ps 11:6.

▣ **„talog iz nje”** Ovo se odnosi na drevni metod mešanja različitih vrsta fermentisanih voćki i žitarica da bi se napravila opojna pića. Vidite POSEBNA TEMA: BIBLIJSKI STAVOVI O ALKOHOLU I ZLOUPOTREBI ALKOHOLA.

NSP: PSALAM 75:9-10

⁹ A ja ću o tome doveka pričati;

pesmom ću hvaliti Boga Jakovljevog.

¹⁰ „Polomiću sve rogove zlih”.

Uzvisiće se rogovi pravednika.

75:9-10 Ova strofa sadrži zaključne psalmistine reči.

1. on će objaviti Gospodnja (YHWH) čudesna dela (up. Ps 75:1)
2. pesmom će hvaliti Boga Jakovljevog
3. potvrdiće preokret Gospodnje (YHWH) pravedne presude

Ovo odražava slavljenje u hramu!

75:9 MT verzija glasi „pričati”, ali LXX i Pešita koriste „radovati se” (up. NRSV). Razlika je u jednom suglasniku. LXX pokušava da uspostavi sinonimni paralelizam između Ps 75:9a i 9b.

75:10 „Polomiću” (NASB: „On će polomiti) MT verzija je „polomiću”. UBS tekstualni projekat (str. 328) ovome daje oznaku „A”.

Ovaj Psalam ima više govornika. Moguće je da je govornik u Ps 75:9 psalmist, a u 75:10 Gospod (YHWH).

▣ **„rogove”** Primitite da ovaj idiom može imati pozitivno ili negativno značenje (vidite POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU).

1. negativno – up. Ps 75:4-5,10a; Jer 48:25; Plač 2:17
2. pozitivno – up. Ps 75:10b; 1. Sam 2:1,10; Ps 89:17,24; 92:10; 112:9

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite govornike u ovom Psalmu.
2. Da li ovaj Psalam veliča Boga kao Stvoritelja ili kao Sudiju?
3. Objasnite sledeće slike
 - a. „stubovi”
 - b. „rog”
 - c. „čaha”
4. Da li ovaj Psalam očekuje privremeno suđenje ili suđenje na kraju vremena?

PSALAM 76

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pobedonosna moć Jakovljevog Boga <u>MT uvod</u> Upravitelju; na žičanim instrumentima. Asafov Psalam. Pesma.	Božja veličanstvenost u suđenju	Pesma kojom Sion proslavlja Božju konačnu pobjedu nad narodima	Bog Pobjednik	Himna zadivljujućem Bogu
76:1-3	76:1-3	76:1-3	76:1-3	76:1-3
76:4-7	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9
76:8-10	76:10-12	76:10-12	76:10	76:10-12
76:11-12			76:11-12	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. SZ navodi otkrivenja koja se čine međusobno suprotstavljena
 1. Božja posebna briga i pažnja prema Avramovoj porodici (Ps 76:1-7)
 2. Božja želja da ga upoznaju svi narodi (Ps 76:8-12)
- B. Mislim da je upravo ovo pitanje razlog za novi savez koji je otkriven u NZ (tj. evanđelje Isusa Hrista). Pokušao sam da izrazim ovu teološku tenziju u dve posebne teme.
 1. POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA
 2. POSEBNA TEMA: STAROZAVETNA PREDSKAZANJA BUDUĆNOSTI NASUPROT NOVOZAVETNIH PREDSKAZANJA

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 76:1-3

¹ U Judi se zna za Boga,

veliko je u Izraelu ime njegovo.

**² Zaklon je njegov u Salimu,
prebivalište mu je na Sionu.**

**³ Tamo je slomio goruće strele luka,
štit i mač, i bitku je okončao.**

76:1-3 Ova strofa odražava slike „svetog rata” (Ps 76:3). Čini se da je istorijsko okruženje period Podeljenog carstva (tj. 922–586. g.p.n.e.) zato što spominje i Judu i Izrael (922–722. g.p.n.e.). Ne znamo o kojem vojnom pohodu ili napadu paganskog susednog naroda ili sile drevnog Bliskog Istoka se tačno radi.

76:1 „zna za” Hebrejska konotacija ima dva aspekta.

1. informacije o nekome ili nečemu (up. 1. Mojs 4:1; Jer 1:5)
2. lični odnos Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

▣ **„ime njegovo”** Primetite da su „ime njegovo” i Bog (*Elohim*) paralele.

Za „ime” vidite posebnu temu kod Ps 1:6. Za *Elohim* vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

76:2 „u Salimu... na Sionu” Vidite POSEBNA TEMA: MORIJA, SALIM, JEVUS, JERUSALIM, SION

76:3 Nekoliko vojnih elemenata je nabrojano da ilustruje vojnu pobedu Gospoda (YHWH).

1. strele (BDB 905)
2. štit (BDB 171)
3. mač (BDB 352)
4. bitka (BDB 536)

Uništavanje neprijateljskog oružja (up. Ps 46:9; Isa 9:5; Jezek 39:9-10) postalo je način da se pokaže

1. da je neprijatelj potpuno poražen
2. da se Izrael uzda u Gospoda (YHWH) i nije mu potrebno oružje

▣ **„Selah”** Vidite beleške kod Ps 3:2 i Uvod u Psalme, VII.

NSP: PSALAM 76:4-7

**⁴ Ti si svetlošću obavijen,
veličanstveniji od gora punih plena.**

**⁵ Oplenjeni su oni jakog srca,
u san su svoj utonuli,
i nijednom hrabrom čoveku nije ostalo snage u rukama.**

**⁶ Od pretnje tvoje, Bože Jakovljevi,
čvrsto su zaspali i vozač bojnih kola i sam konj.**

**⁷ Ti si onaj koji strah uliva,
ko pred tobom može opstati od siline gneva tvoga?**

76:4-7 Ova strofa nastavlja sa korištenjem vojnih slika.

76:4

SSP	svetlošću blistaš, veličanstveniji
NSP, NRP	svetlošću obavijen, veličanstveniji
DK	svetao; divniji

Ova dva termina opisuju Gospoda (YHWH).

1. Moguće je da je prvi termin (BDB 21) još jedan termin povezan sa „udarom groma” (up. Ps 78:48) iz Ps 76:3, jer naglašava svetlosni aspekt Gospodnjeg (YHWH) prisustva, kao Šekina slava iz 2. Mojs.
2. Drugi (BDB 15) se može odnositi na Gospodnju (YHWH) superiornost u odnosu na sve bogove (idole), na koju ukazuje Ps 76:7 (up. 1. Dne 16:25; Ps 89:7; 96:4).

SSP	od pradavnih gora
NSP, NRP	od gora punih plena
DK	od gora hajdučkih

Očigledno je da je ovaj izraz težak za tumačenje. UBS tekstualni projekat (str. 330) daje prevodu iz NRSV („večne gore”) oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). Moguće je da je ova slika fokus Avak 3:6. UBS predlaže tu opciju ili NJB („gore plena”). NET Biblija ovo vidi kao metaforu za „lava”.

76:5 „oni jakog srca” Ovaj termin (BDB 7 KONSTRUKT BDB 524) ukazuje na tvrdoglav stav, protiv Boga (up. Isa 46:12). Ovo je osobina napadača koji će biti

1. ubijeni (tj. utonuće u san, što je metafora za smrt)
2. oplenjani/opljačkani (BDB 1021, KB 1531, *Hithpoel* PERFEMAT) zato što su se toliko bojali da se nisu mogli boriti (tj. koristiti svoje ruke).

SSP	leže opljačkani
NSP, NRP	oplenjeni su
DK	postaše plen

KB definiše ovaj redak oblik (*Hithpoel*, 1531) kao „biti opljačkan”. BDB (1021) ga definiše kao „oplenjen”. Napadači su želeli plen iz Božjeg grada/hrama, ali su sami oplenjani.

76:6 „Od pretnje tvoje” Gospodnji (YHWH) silan glas donosi pobjede (up. Ps 80:16) i stvara (up. 1. Mojs 1; Jov 26:5-11; Ps 18:7-15; 104:5-9). Njegov glas je idiom za Njegovu volju u svetu. On nešto izgovori, i to je učinjeno! Moguće je da se pretnja (BDB 172) odnosi na (1) lavlju riku iz Ps 76:4b. JPSOA tumači Ps 76:2 kao da se odnosi na lavlju jamu (koristi Jov 38:39-40 kao referencu) ili (2) ratni poklič.

▣ **„Bože Jakovljevi”** Ovaj naziv naglašava Gospodnja (YHWH) obećanja i savez sa Patrijarsima.

▣ **„čvrsto su zaspali i vozač bojnih kola i sam konj”** Ovo je terminologija iz razdvajanja Crvenog mora. Ono se razdvojilo da bi Izrael mogao da pobjegne, ali se zatvorilo nad elitnom egipatskom vojnom jedinicom (up. 2. Mojs 14:28,30; 15:1,21). Ista ova slika je upotrebljena u Jeremijinom opisu poraza Vavilona (up. Jer 51:21).

Moguće je da Ps 76:6 ponavlja poruku iz 76:5. Ukoliko je to tačno, to što su vojnici „zaspali” govori o tome da nisu mogli da obavljaju svoj posao (tj. bez snage u rukama), i ne odnosi se na smrt, koja se često opisuje kao „san” (up. 5. Mojs 31:16; 2. Sam 7:12; 1. Car 1:21; Jov 7:21).

SZ često govori da Bog sprečava ljude da nešto shvate koristeći „san”, „vid”, „sluh” (tj. 5. Mojs 29:4; Ps 69:23; Isa 6:9-10; 29:10; Mih 3:6).

76:7 „onaj koji strah uliva” Ovo se može odnositi na

1. neprijatelje saveznog Boga i Njegovog naroda
2. idole naroda (up. Ps 89:7; 96:4; 1. Dne 16:25)

▣ „**ko pred tobom može opstati**” Ova scena iz suda se obično povezuje sa poslednjim danima (up. Jez 9:15; Ps 130:3; Naum 1:6; Mal 3:2; Otk 6:17). Božji ljudi će moći da opstanu pred Njim tog dana (tj. Lk 21:36; Juda stihovi 24-25).

NSP: PSALAM 76:8-10

⁸ S neba si sud oglasio.

Zemlja se uplašila i mirno stala,

⁹ kad je Bog ustao da sudi,

da spase sve krotke na zemlji.

¹⁰ Jer ljudski gnev tebe će hvaliti,

ostatkom tog gneva ti ćeš se opasati.

76:8-10 Moguće je da Ps 76:7 pripada ovoj strofi (up. NKJV, NRSV, TEV, NJB).

U ovom kontekstu „svi krotki na zemlji” su oni koji se boje/poštuju Gospoda (YHWH), (up. Ps 40:13-17).

Primitite univerzalni element i kontrast između

1. Bog spasava krotke
2. ali svi ga hvale (up. Ps 72:11; 76:12; Fil 2:6-11)

76:10 „ostatkom” Ova reč se koristi sa nekoliko značenja. POSEBNA TEMA: OSTATAK (BDB 984), TRI ZNAČENJA

▣ Ova iznenađujuća slika se odnosi na Gospoda (YHWH) kao ratnika (up. Isa 59:17). Pavle koristi istu sliku u Ef 6:10-17 da ukaže na „duhovno ratovanje”. Gospod (YHWH) je pobednik! Gospod (YHWH) je šampion onih koji se pouzdaju u Njega!

UBS priručnik (str. 669) navodi da NAB i NEB (kao i REB) menjaju samoglasnike u ovom stihu u geografske oblasti na severu (grad) i jugu (narod) Palestine da bi bio paralelan sa Ps 76:11b.

1. ljudski (אדם) postaje Edom (אדום)
2. gnev (המת) postaje Emat (המת)

Problem je u tome što je reč „gnev” upotrebljena dva puta u Ps 76:10. Ukoliko to nije namerna igra rečima, ova promena samoglasnika je pretpostavka i ne podržava je ni jedna drevna verzija.

NSP: PSALAM 76:11-12

¹¹ Zavetujte se i ispunjavajte zavete Gospodu, Bogu svome, svi koji ste oko njega. Donesite dar u strahu.

¹² On će vođe poniziti,

strah uliva carevima zemlje.

76:11-12 Kao što je moguće da Ps 76:7 pripada zajedno sa 76:8 i 9, isto tako je moguće da Ps 76:10 ide zajedno sa 76:11-12 (up. NKJV, NRSV, TEV, NJB). Ne postoji tekstualna oznaka za paragrafe. Oni nisu nadahnut deo hebrejskog teksta. Podela na paragrafe se mora pretpostaviti na osnovu konteksta (tj. svaki paragraf ima jednu centralnu istinu ili temu).

76:11a Ovo opisuje „krotke” iz Ps 76:9. Dva IMPERATIVA su upotrebljena za njihova dela.

1. zavetujte se – BDB 623, KB 674, Qal IMPERATIV
2. ispunjavajte zavete – BDB 1022, KB 1532, Piel IMPERATIV (up. 3. Mojs 27; 4. Mojs 30; 5. Mojs 23:21- 23)

76:11b U drugom redu Ps 76:11 upotrebljen je *Hiphil* IMPERFEKAT u ZAPOVEDNOM smislu („neka mu svi koji su oko njega donesu dar...”). Ovo je treći opisni izraz, koji se odnosi ili na

1. zahvalnu žrtvu zbog kraja zaveta
2. prikladnu žrtvu (up. 3. Mojs 1-7)

Ako se Ps 76:11a odnosi na verne sledbenike u saveznom narodu, onda se 76:11b odnosi na sledbenike iz celog sveta koji će slaviti Gospoda (YHWH), (up. Ps 45:12; 68:29,31; 72:10; Isa 18:7; Sof 3:10).

76:11 „Donesite dar” U 1. Mojs 49:10, slavno proroštvo o Jakovu/Izraelu navodi Judu kao pleme iz kojeg će doći Mesija. Ime *Shiloh*, שִׁילֹחַ (BDB 1010) je tamo paralelno sa „zapovednik”, međutim, isti suglasnici, sa drugačijom podelom i izmenom samoglasnika, mogu postati שִׁי לַה, „dar njemu” (up. NIDOTTE, vol. 4, str. 1223). Ukoliko je ovo tačno, onda je potvrđen koncept Gospodnjeg (YHWH) primanja „dara” od naroda (up. Ps 68:29; 76:11; Isa 18:7). Ovaj dar je bio način da se pokaže suverenitet na drevnom Bliskom istoku. Jednog dana će svi narodi prići Gospodu (YHWH), (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

76:12 Pošto je Gospodnji (YHWH) plan za spas/izbavljenje univerzalan (up. Ps 76:9), isto tako je univerzalan i Njegov sud (Ps 76:12).

Termin „duh” (*ruach*, BDB 924, NSP prevod je „vođe”, NASB: „duh vođa”) označava ljudsko biće. GLAGOL „poniziti” (NASB: „odseći”, BDB 130, KB 148, *Qal IMPERFEKAT*) je hebrejski koren sa više značenja.

1. odseći – sa značenjem oduzeti
2. odseći – sa značenjem prikupiti, kao berba grožđa
3. odseći – utvrđivanjem u zatvoreno mesto (tj. tvrđavu)

Zbog Ps 76:11 se pitamo da li je moguće da se druga opcija odnosi na okupljanje vernika iz naroda na kraju vremena (tj. „carevi”, BDB 617, up. Jezek 28:2) koji osećaju strah (doslovno: koji je zastrašujuć, BDB 431, KB 432, *Niphal PARTICIP*) od Boga ukazujući na Njegovu veličanstvenu moć da zaštiti Jerusolim i svoj savezni narod.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li Ps 76:1 govori o periodu Podeljenog carstva?
2. Zašto je stih Ps 76:4 tako težak za prevođenje?
3. Da li je Ps 76:9 još jedna univerzalna aluzija ili se odnosi na Jevreje u izgnanstvu?
4. Kako je Ps 76:11-12 povezan sa stihovima koji mu prethode?

PSALAM 77

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Uteha u nevolji zbog prisećanja na Božja silna dela <u>MT uvod</u> Upravitelju; za Jedutuna. Asafov Psalam. 77:1-6	Utešno sećanje na Božja dela otkupljenja 77:1-3 77:4-6 77:7-9 77:10-15	Molitva za spas iz lične nevolje 77:1-3 77:4-10 77:11-15	Uteha u teškim vremenima 77:1-3 77:4-10 77:11-15	Promišljanja o prošlosti Izraela 77:1 77:2-3 77:4-6 77:7-9 77:10-12 77:13-15 77:16-17 77:18-19 77:20

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je karakterističan po upotrebi KOHORTATIVA (8). Psalmist se priseća svojih dela i Božjih dela iz prošlosti.
- B. Stihovi Ps 77:11-15 i 16-20 su fokusirani na Gospodnja (YHWH) dela
 1. izbavljenja
 2. stvaranja
- C. Gospod (YHWH) je
 1. Stvoritelj
 2. Ratnik

3. Održavatelj
4. Pastir

D. Ovaj Psalam specifično spominje

1. Jakova, Ps 77:15
2. Josifa, Ps 77:15
3. Mojsija, Ps 77:20
4. Arona, Ps 77:20

Gospodnja (YHWH) Dela iz prošlosti, kojima ih je izbavio i sačuvao, sada deluju tako daleka. Primitite niz pitanja u Ps 77:7-9.

- E. Stihovi Ps 77:16-20 su po teologiji i slikama slični Gospodu (YHWH) Stvoritelju iz Ps 74:13-17. Moguće je da se slika vode odnosi na 1. Mojs 1 (tj. stvaranje) ili na 2. Mojs 14-15 (tj. izgnanstvo).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 77:1-6

¹ Glasom svojim zavapiću Bogu,
glasom svojim zavapiću Bogu, i on će uho svoje k meni prignuti.

² U dan nevolje svoje Gospoda tražim.

Noću ruke neumorno pružam,
duša moja ne da se utešiti.

³ Spominjaću Boga, i biću pun nemira;
zamisliću se i klonuću duhom.

⁴ Ti ne daš da se spuste kapci moji,
uznemiren sam, da govorim ne mogu.

⁵ Razmišljam o danima davnim,
o godinama prošlosti daleke.

⁶ Setiću se muzike struna svojih u noći,
u srcu svome razmišljaću,
u misli će duh moj utonuti.

77:1 „Glasom svojim” Ovaj izraz ne sadrži GLAGOL i ponavlja se da bi bio naglašen. Psalmist se molio često i intenzivno, ali mu to nije donelo mir/rezultat! On veruje Gospodu (YHWH), ali čezne da mu On pomogne, kao što je u prošlosti pomagao saveznom naroda.

▣ „zavapiću Bogu” Ovaj GLAGOL (BDB 858, KB 1042, *Qal* KOHORTATIV) se često koristi u periodu izgnanstva i lutanja u divljini (up. 2. Mojs 14:10,15; 17:4; 4. Mojs 12:13; 20:16; 5. Mojs 26:7). Moguće je da se opis iz Ps 77:16-19 odnosi na ovaj isti period. Niko se nije molio u sebi u drevnom svetu. I čitali su naglas i izgovarali molitve!

▣ „on će uho svoje k meni prignuti” Ovo je i potvrda i zahtev! Ostatak ove strofe (Ps 77:1-6) govori o psalmistinoj uznemirenosti zbog navodne Gospodnje (YHWH) tišine.

77:2 „U dan nevolje svoje” Ovaj izraz se često ponavlja u Psalmima (up. Ps 50:15; 86:7; donekle različit oblik, ali isti koncept je u Ps 91:15; 107:6,15).

Reč „dan” označava period vremena, ne tačno 24 časa. Vidite POSEBNA TEMA: DAN (*YOM*).

▣ „Noću ruke neumorno pružam” Primitite da je „dan” iz prvog reda paralelan sa „noću” iz drugog

reda. Ovo je način da se izrazi neprekidna (tj. „neumorna“) molitva (tj. „ispružene ruke“), u svako doba. Najčešći položaj za molitvu kod Jevreja je bio

1. stojeći
2. podignutih ruku
3. otvorenih očiju, sa pogledom ka nebu

Ovaj GLAGOL (BDB 620, KB 669, *Niphal* PERFEEKAT) doslovno znači „izliti“. NIDOTTE, vol. 3, str. 27, smatra da su u ovom stihu povezana dva aspekta molitve (up. Plač 2:19).

1. izlivanje srca Bogu u molitvi
2. podizanje/pružanje ruku ka Bogu u molitvi

▣ „**duša moja ne da se utešiti**“ Čini se da ga Gospod (YHWH) ne čuje i ne reaguje, te se psalmist i dalje moli! Ovo je teološka paralela sa Avakumom (tj. Avak 2:1).

77:3 Ovo je niz od tri *Qal* KOHORTATIVA. Psalmist nije pronalazio mir u molitvi. Deluje kao da su se promenila Gospodnja (YHWH) dela iz prošlosti (up. Ps 77:5) kojima je pomagao saveznom narodu (up. Ps 77:10b).

▣ „**Selah**“ Vidite belešku kod Ps 3:2. Primetite da se pojavljuje na kraju Ps 77:3, 9, 15. NJB i NKJV smatraju da se ova reč koristi da označi prelaz između odvojenih strofa.

77:4a Ovaj poetski red je dosta nejasan. Psalmist želi da prestane da se moli, ali Gospod (YHWH) čini (BDB 28, KB 31, *Qal* PERFEEKAT) da on to nastavi. Moguće je ovo protumačiti i kao da mu Bog omogućava da ostane budan da bi mogao da nastavi da se moli. Čini se da Ps 77:4-6 služi kao uvod u šest pitanja iz 77:7-9 sa mogućim iznenađujućim zaključkom iz Ps 77:10!

Prva strofa detaljno opisuje psalmistina dela (kao i Ps 77:11-12). Ovo je zapis o psalmistinoj teološkoj borbi da dobije više informacija o Bogu i Njegovoj volji i planu za savezni narod. Psalmist vidi jasnu razliku između prošlosti i sadašnjosti. On ne može da shvati razlog za to!

77:6 „Razmišljam... Setiću se... razmišljaću“ Ovo su tri GLAGOLA koja opisuju psalmistine mentalne aktivnosti (up. Ps 143:5) od očaja (Ps 77:1-5) i sumnje (Ps 77:7-10). Tek u Ps 77:11- 15,16-20 on ponovo stiče pouzdanje u Gospodnji (YHWH) karakter i dela kojima pomaže Izraelu. Primetite tri GLAGOLA (dva su ista) koja se ponovo javljaju u Ps 77:11-12. Vera traži vreme i razmišljanje! Pouzdanost otkrivenja i lično iskustvo su se stopili u čvrsto uverenje.

▣ „**muzike struna svojih u noći**“ Zbog Ps 42:8 je moguće da je ovaj izraz aluzija na Gospodnja (YHWH) milostiva dela koja postaju noćne pohvale (i svesne i nesvesne). Psalmist zna za dane i noći slavljenja i mira, ali je njegovo trenutno iskustvo znatno drugačije.

UBS tekstualni projekat daje tri mogućnosti terminu koji je preveden kao „muzika“ (BDB 618).

1. muzika – נגינתִי (MT, NASB)
2. žamor/promišljanje – והנגינתִי (LXX, Pešita, NJB)
3. tuga – נוגנתִי (NEB)

▣ „**u misli će duh moj utonuti**“ Ovaj GLAGOL doslovno znači „traži“ (BDB 344, KB 341, *Piel* IMPERFEKAT sa *waw*). On je u MUŠKOM RODU, a „duh“ (BDB 924) je u ŽENSKOM RODU. Stoga, moguće je da se odnosi na

1. samog psalmistu
2. Boga koji njega traži (up. Ps 139:1,23)

NSP: PSALAM 77:7-10

⁷ Zar će nas Gospod doveka odbacivati,

i zar mu nikada više po volji nećemo biti?

⁸ Zar je zauvek nestala ljubav njegova?

Zar je reč njegova propala za sve buduće naraštaje?

⁹ Zar je Bog zaboravio milostiv biti?

Zar je u gnevu uskratio milosrđe svoje?

**¹⁰ Zar ću govoriti: „To me probada,
to što se promenila desnica Svevišnjega?”**

77:7-10 Ova strofa je povezana sa uznemirujućom psalmistinom molitvom iz Ps 77:1-6. On ne može da shvati. Postavlja niz strogih, strašnih pitanja, za koja se čini da dovode u pitanje Gospodnja (YHWH) savezna obećanja i nepromenljiv karakter! Ovo su najstrašnija pitanja u SZ! Čini se da on ne shvata da bi problem mogao biti u saveznom narodu, njihovom grehu, idolopoklonstvu i kršenju saveza. Najteži aspekt ovih pitanja je njegov netačan zaključak (tj. Ps 77:10)! Gospod (YHWH) se nije promenio (BDB 1039, KB 1597), ali Njegov narod jeste!

Derek Kidner (Derek Kidner), *Tindejlovi starozavetni komentari (Tyndale Old Testament Commentary)*, (str. 308-309) smatra da je Ps 77:10 stih u kojem se događa preokret na pozitivno, uvod u Ps 77:11-20. Reč „Selah” je upotrebljena na kraju Ps 77:9, što može da ukazuje na to da je Ps 77:10-15 odvojena strofa (up. NKJV, JPSOA). Ton Psalma se očigledno menja u 77:11-20.

77:7-8 Ps 77:7 i 8 sadrže četiri reči ili izraza koji opisuju psalmistino osećanje da je Gospod (YHWH) trajno napustio Izrael.

1. doveka, Ps 77:7 – BDB 761
2. nikada više, Ps 77:7 – BDB 664
3. zauvek (doslovno: „došla do kraja”), Ps 77:8 – BDB 170, KB 197, *Qal* PERFEKAT
4. propala za sve buduće naraštaje, Ps 77:8 – BDB 189 KONSTRUKT BDB 189

Za #1 vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*). Ovo ponavljanje pokazuje psalmistin strah i sumnju.

77:8 „ljubav” Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

77:10 „Svevišnjega” Ovaj hebrejski naziv, „*Elyon*” (BDB 71, vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA), potiče od reči „visok” ili „gornji”. Ne-Izraelci je koriste za Boga u 1. Mojs 14:18-22; 4. Mojs 24:16; 5. Mojs 32:8.

Ovaj Psalam koristi nekoliko različitih imena za Boga.

1. *Elohim*, Ps 77:1 (dva puta), 3, 13, 16
2. *Adonai*, Ps 77:2, 7 (doslovno: „moj Gospod”)
3. Svevišnji, Ps 77:10
4. *Yah*, Ps 77:11 (skraćena od *Jahve* (YHWH))
5. *El*, Ps 77:9, 13, 14 (opšte Božje ime na drevnom Bliskom Istoku)

SSP	ovo me boli
NSP, NRP	to me probada
DK	žalosna je za mene

Savremeni stručnjaci se ne slažu oko toga koji je hebrejski koren ove reči.

1. הלה, BDB 317 I – „oboleti” (NASB, NRSV, TEV, NET, REB, Pešita)
2. הלה, BDB 318 II – „moliti nekoga” (NIV)
3. הלה, BDB 319 – „probošti” (NJB, UBS tekstualni projekat predlaže „to što sam ranjen”, str. 333)

NSP: PSALAM 77:11-15

¹¹ Sećaću se dela koja je Gospod činio,
sećaću se čudesnih dela tvojih iz davnina.

¹² Duboko ću razmišljati o svim delima tvojim,
promišljaću o postupcima tvojim.

¹³ Put se tvoj, Bože, na svetom mestu nalazi.

Koji je bog velik kao naš Bog?

¹⁴ Ti si Bog koji čudesna dela činiš.

Snagu si svoju obznanio među narodima.

¹⁵ Mišicom svojom narod si svoj izbavio,
sinove Jakovljeve i Josifove.

77:11-15 Psalmist ponovo pokušava da se fokusira na Gospodnja (YHWH) dela iz prošlosti (up. Ps 77:11-12, 14-15). On vraća svoj fokus na Njegov nepromenljiv, jedinstven karakter (up. Ps 77:13, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

Primitite namernu paralelu GLAGOLA u Ps 77:11-12 sa Ps 77:6.

77:11 „čudesnih dela „ Ovo označava Gospodnja (YHWH) dela stvaranja i izbavljanja. Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA. Ista reč (BDB 810) je upotrebljena u Ps 77:14, a isti koren u Ps 78:4,11,32; 107:8,15,21,24,31; 119:18,27.

77:13 „Put... tvoj” Termin „put” (BDB 202) označava

1. Njegovo otkrivenje, up. Ps 119:14; Jer 18:15, vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE
2. dela koja su karakteristična za Njega (tj. Ps 119:3)

▣ „svetom” Ovo može da se odnosi na

1. Božji karakter
2. Božji hram

POSEBNA TEMA: SVETOST

77:14-15 Primitite paralelizam između Ps 77:14b i 15a. Međutim, postoji razlika između

1. snagu si svoju obznanio među narodima (tj. ne-Izraelcima, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA)
2. mišicom svojom narod si svoj izbavio (tj. Izraelce)

77:15 „izbavio” Vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE.

NSP: PSALAM 77:16-20

¹⁶ Vode su te videle, Bože,
vode su te videle i teške su ih boli obuzele.

I bezdani su se vodeni uzburkali.

¹⁷ Oblaci su gromoglasno vodu izlili,
nebeski su oblaci glas pustili.

I strele su tvoje na sve strane letele.

¹⁸ Gromovi su tvoji tutnjali poput točkova bojnih kola,
munje su obasjale zemaljsko tlo,
zemlja se uzdrimala i zatresla.

¹⁹ Kroz more je išao put tvoj,
kroz mnoge vode prolazila je staza tvoja,

i trag se tvoj nije poznavao.

**²⁰ Narod svoj si kao stado vodio,
rukam Mojsijevom i Aronovom.**

77:16-20 Psalmist se priseća 1. Mojs (up. Ps 77:15) i 2. Mojs (up. Ps 77:20). Bog Stvoritelj je postao Ratnik Izraela!

Psalam ne navodi psalmistin konačan zaključak. Nadamo se da je zbog svog prisećanja i promišljanja o Gospodnjoj ličnosti i delima odbacio svoj zaključak/pitanje iz Ps 77:10.

77:16 „Vode” Vidite POSEBNA TEMA: VODE.

77:20a Ovaj izraz je karakterističan za Asafove Psalme (up. Ps 74:1; 78:52,70-76; 79:13; 80:2). Koliko je to lep naziv (tj. Pastir) za Boga Stvoritelja/Otkupitelja! On je sa nama i na našoj strani (up. Ps 23).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovaj Psalam individualna ili narodna tužbalica?
2. Zašto su stihovi Ps 77:7-10 teološki toliko značajni?
3. Da li je Ps 77:10 pozitivna ili negativna poruka?
4. Da li ovaj Psalam koristi slike iz stvaranja ili iz izgnanstva?

PSALAM 78

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog vodi svoje ljude iako su neverni <u>MT uvod</u> Asafov Maskil. 78:1-4	Božja dobrota prema buntovnom Izraelu 78:1-4	Priča o Božjim velikim delima i neveri Njegovog naroda 78:1-4	Bog i Njegov narod 78:1-4	Lekcije iz istorije Izraela 78:1-2 78:3-4b 78:4c-5b 78:5c-6b 78:6c-7 78:8
78:5-8	78:5-8	78:5-8	78:5-8	78:9-10 78:11-12
78:9-16	78:9-11 78:12-16	78:9-16	78:9-16	78:13-14 78:15-16
78:17-20	78:17-20	78:17-20	78:17-20	78:17-18 78:19-20
78:21-33	78:21-25 78:26-31	78:21-31	78:21-31	78:21-22 78:23-25 78:26-28 78:29-31
78:34-39	78:32-33 78:34-39	78:32-55	78:32-37	78:32-33 78:34-35 78:36-37
78:40-53	78:40-55		78:38-39 78:40-51	78:38-39 78:40-42 78:43-44 78:45-46 78:47-48 78:49-50a 78:50b-51
78:54-64	78:56-64	78:56-66	78:52-55 78:56-64	78:52-53 78:54-55 78:56-60 78:61-62 78:63-64
78:65-72	78:65-66 78:67-72	78:67-72	78:65-69 78:70-72	78:65-66 78:67-69 78:70-72

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam potvrđuje potrebu da se vera prenese narednom naraštaju (Ps 78:1-4, 5-8).
1. Božja dela
 2. Božja otkrivenja
- B. Ovaj Psalam beleži Božja verna dela i neverna dela Izraela.
1. izgnanstvo
 2. lutanje u divljini
 3. osvajanje
- C. Paralele i aluzije se mogu najbolje videti u sledećoj tabeli koja pokazuje povezanost stihova sa drugim starozavetnim tekstovima.

Ps 78: 12b – 4. Mojs 13:22	Ps 78: 42 – Sud 8:24
Ps 78: 13 – 2. Mojs 14:16,21	Ps 78: 43 – 2. Mojs 4:21; 7:3
Ps 78: 14 – 2. Mojs 13:21	Ps 78: 45 – 2. Mojs 8:6,24
Ps 78: 15 – 2. Mojs 17:6; 5. Mojs 8:15	Ps 78: 46 – 2. Mojs 10:14
Ps 78: 16 – 4. Mojs 20:8,10,11	Ps 78: 47 – 2. Mojs 9:23
Ps 78: 18 – 4. Mojs 11:4	Ps 78: 48 – 2. Mojs 9:19
Ps 78: 19 – 2. Mojs 16:3; 4. Mojs 11:4; 20:3; 21:5	Ps 78: 49 – 2. Mojs 15:7
Ps 78: 20 – 4. Mojs 11:18	Ps 78: 50 – 2. Mojs 12:29,30
Ps 78: 21 – 4. Mojs 11:1	Ps 78: 52 – 2. Mojs 15:22
Ps 78: 22 – 5. Mojs 1:32; 9:23	Ps 78: 53 – 2. Mojs 14:19,20,27,28
Ps 78: 24 – 2. Mojs 16:4	Ps 78: 54 – 2. Mojs 15:17
Ps 78: 25 – 2. Mojs 16:3	Ps 78: 58 – 2. Mojs 20:4; 3. Mojs 26:1,30; 5. Mojs 4:25;32:16,21
Ps 78: 26 – 4. Mojs 11:31	Ps 78: 59 – 3. Mojs 26:30; 5. Mojs 1:34; 9:19; 32:19
Ps 78: 27 – 2. Mojs 16:13	Ps 78: 60 – 1. Sam 4:11
Ps 78: 29 – 4. Mojs 11:19,20	Ps 78: 61 – 1. Sam 4:17
Ps 78: 31 – 4. Mojs 11:33,34	Ps 78: 62 – 1. Sam 4:10
Ps 78: 32 – 4. Mojs 14:11,16-17	Ps 78: 63 – 4. Mojs 11:1; 21:28
Ps 78: 33 – 4. Mojs 14:29,35	Ps 78: 64 – 1. Sam 4:17; 22:18
Ps 78: 34 – 4. Mojs 21:7	Ps 78: 66 – 1. Sam 5:6
Ps 78: 35 – 2. Mojs 15:13; 5. Mojs 9:26; 32:4	Ps 78: 69 – 1. Car 6
Ps 78: 36 – 2. Mojs 24:7,8; 32:7,8	Ps 78: 70 – 1. Sam 16:12
Ps 78: 38 – 2. Mojs 34:6; 4. Mojs 14:20	Ps 78: 71 – 1. Sam 10:1; 2. Sam 5:2; 7:8
Ps 78: 41 – 2. Mojs 14:22	Ps 78: 72 – 1. Car 9:4

- D. Najbolja paralela za ovaj prikaz nevernosti Izraela i vernosti Gospoda (YHWH) je Nemija 9 (takođe vidite i Dela 7).
1. poziv za Avrama – Ps 78:6-8
 2. izgnanstvo – Ps 78:9-14
 3. lutanje u divljini – Ps 78:15-21
 4. osvajanje – Ps 78: 22-25
 5. sudije – Ps 78: 26-31

Vidite i Psalme 105-106, koji takođe govore o nevernosti Izraela i vernosti Gospoda (YHWH)!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 78:1-4

¹ Slušaj zakon moj, narode moj,
prigni uho svoje k rečima usta mojih.

² U izrekama ću otvarati usta svoja,
izviraće iz mene zagonetke davne,

³ ono što smo čuli i saznali,
i što su nam očevi naši pričali,

⁴ ono što ne krijemo od sinova njihovih,
nego budućem naraštaju pričamo o hvalama Gospodnjim,
o snazi njegovoj i o čudesnim delima koja je učinio.

78:1-4 Psalmist poziva savezni narod da sluša Božje otkrivenje i da prikladno odgovori na njega (up. Ps 78: 4c). Takođe ih poziva da istine prenesu svojoj deci, svojim unucima, i tako dalje, svakoj novoj generaciji (up. 5. Mojs 4:9-10; 6:7,20-25; 11:19; 32:46).

78:1 Upotrebljena su dva IMPERATIVA.

1. slušaj (doslovno: „čuj”) – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
2. prigni uho svoje (doslovno: „okreni”) – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV

▣ „zakon” Doslovan prevod je „učenje” (BDB 435). Ovo je paralelno sa „rečima usta mojih”. Nekoliko različitih hebrejskih reči je upotrebljeno u ovom Psalmu za Gospodnje (YHWH) otkrivenje.

1. zakon, Ps 78:1 – BDB 435
2. svedočanstvo, Ps 78:5 – BDB 730
3. zakon, Ps 78:5,10 – BDB 435
4. zapovesti, Ps 78:5 – BDB 846
5. opomene, Ps 78:56 – BDB 729 I

Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE.

Ovaj Psalam je pisan za savezni narod (obično se Psalmi obraćaju Bogu). Čini se da je ovaj istorijski pregled korišten (čitani) na godišnjim praznicima ili ceremonijama u hramu da bi se Božji narod podstakao da uči iz prošlosti i živi kako priliči Božjem narodu.

78:2 „izrekama... zagonetke davne”

1. izreke – BDB 605
2. zagonetke davne – BDB 295

U Jezek 17:2 su upotrebljeni GLAGOL i IMENICA koji potiču od ove reči. Slede moje beleške o tom stihu.

Jezek 17:2 Ovaj stih ima dva paralelna IMPERATIVA.

1. „iznesi zagonetku”, BDB 295, KB 295, *Qal* IMPERATIV, up. Sud 14:12-19
2. „sastavi izreku”, BDB 605 II, KB 647, *Qal* IMPERATIV, up. 12:23; 16:44; 17:2; 18:2; 20:49; 24:3

Termin „zagonetka” (BDB 295, primetite vezu između GLAGOLA, BDB 295, i IMENICE, BDB 295) označava izjavu za koju je nužna neka dodatna informacija ili naznaka da bi se shvatila (up. Pri 1:6).

Termin „izreka” (BDB 605 II, primetite vezu između GLAGOLA, BDB 605 II, i

IMENICE, BDB 605 II) ukazuje na kratku poetičnu strukturu, moguće poslovicu, koja koristi poređenje kao način da ilustruje istinu.

Jezekilj koristi veoma figurativan jezik da bi izgnanike uverio da Jerusolim čeka pravedna i sigurna kazna.

Gospod (YHWH) ne pokušava da sakrije istinu, nego da naglasi da se ključ za razumevanje nalazi kod Njegovih govornika/proroka. Božja dela iz prošlosti se moraju iznova tumačiti svakoj generaciji. Isus citira ovaj stih u Mt 13:35. On ga koristi da objasni zašto masa nije shvatila Njegovo učenje. I On je takođe ponovo protumačio prošlost Izraela. Objavio je da je konačan fokus istorije Izraela upravo On sam! Međutim, ova predivna istina nije odmah bila očigledna, nego je morala biti otkrivena. On je pravi, konačni otkrivač (up. Mt 5:17-19,21-48)! Kao što je Izrael odbio da vidi Gospodnju (YHWH) volju i plan u svojoj istoriji, isto tako je Isusova generacija doživela proroštva iz Isa 6:9-10; 29:13. Oni su bili kao Izraelci iz Ps 78:8!

78:4 Svaki naraštaj mora svoju decu poučavati o Bogu. Ovo se naglašava u 5. Mojs. Ovo su moje beleške iz **5. Mojs 4:9** i **6:7**.

4:9 „poučavaj o tome svoje sinove i svoje unuke” Ova tema se ponavlja u 5. Mojs (up. 5. Mojs 4:10; 6:7, 20-25; 11:19; 31:13; 32:46; vidite i 2. Mojs 10:2; 12:26; 13:8,14). Vernici koji ne poučavaju svoju decu o Bogu su neuspešni roditelji (iz biblijske perspektive)! Vera se prenosi kroz porodicu (up. 5. Mojs 5:10; 7:9)!

6:7 „Usaduj ih sinovima svojim” Ovaj GLAGOL (BDB 1041, KB 1606, *Piel* PERFEKAT) znači „naoštriti” i ovo je jedini put da je upotrebljen u obliku *Piel*. Ovaj termin na ugaritskom znači „ponavljati”. Čini se da je to osnovna poruka ovog stiha. Rabini koriste ovaj stih da pokažu da Šemu treba „ponavljati” ujutro i uveče. Od nas se očekuje da tokom svih dnevnih aktivnosti govorimo o Božjoj volji za naše živote. Roditelji imaju odgovornost da prenesu veru kao stil života (up. 5. Mojs 4:9; 6:20-25; 11:19; 32:46, vidite belešku kod 4:9). Zanimljivo je to što tok ovih različitih vremena za poučavanje prati isti književni obrazac kao i Ps 139:2-6 i Pri 6:20-22. Ovo isticanje odgovornosti roditelja se ponavlja u Pri 22:6. Naša savremena dnevna crkvena škola ne može zameniti roditeljsko poučavanje, ali ga sigurno može nadopuniti!

▣ **„o snazi njegovoj i o čudesnim delima koja je učinio”** Ovaj Psalam koristi nekoliko različitih termina da opiše Gospodnja (YHWH) otkrivenja i dela izbavljanja.

1. Ps 78:4

- a. Njegove hvale – BDB 239, #4, up. Ps 9:14; 35:28; 79:13; 102:21; 106:2,47; Isa 43:21; 60:6; 63:7
- b. Njegova snaga – BDB 739, up. Ps 145:6
- c. Njegova čudesna dela – BDB 810, KB 927, *Niphal* PARTICIP, up. Mih 7:15, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA

2. Ps 78:7 – Božja dela – BDB 760, up. Ps 77:11,12; Mih 2:7

3. Ps 78:11

- a. ono što je On učinio – BDB 760, isto kao #2 i stih 32
- b. Njegova čudesna dela – BDB 810, isto kao #1, c

4. Ps 78:12 – Njegova čudesna dela – BDB 810, isto kao #1, c

5. Ps 78:32 – Njegova čudesna dela – BDB 810, isto kao #1, c i Ps 78:11

6. Ps 78:42 – Njegova ruka – BDB 388, up. POSEBNA TEMA: RUKA

7. Ps 78:43

- a. Njegovi znakovi – BDB 16, #4, up. 2. Mojs 10:2; Ps 65:8
- b. Njegova čuda – BDB 68, #1, up. 5. Mojs 4:34; 6:22; 7:19; 26:8; 29:2; 34:11; Nem

NSP: PSALAM 78:5-8

⁵ Svedočanstvo je podigao u Jakovu, i zakon je postavio u Izraelu,
zapovesti je dao praočevima našim

da ih objave sinovima svojim,

⁶ kako bi i budući naraštaj, sinovi koji će se roditi, za njih znao,
i da bi oni ustali i o njima pričali sinovima svojim

⁷ da se u Boga uzdaju i da ne zaborave dela Božja,
nego da izvršavaju zapovesti njegove.

⁸ Da ne budu kao praočevi njihovi,
naraštaj tvrdoglav i buntovan,

naraštaj koji nije pripremio srce svoje i koji nije bio veran Bogu duhom svojim.

78:5-8 Ova strofa ističe da je nužno da svaka generacija vernih sledbenika prenese svoju veru i shvatanje Božje volje svojim porodicama (vidite beleške kod Ps 78:4).

Verni sledbenici su opisani kao

1. uzdaju se (doslovno: „polažu nadu”, BDB 492) u Boga
2. ne zaboravljaju Božja dela, up. 5. Mojs 4:9,23; 31:6:12; 8:11,14,19 (dva puta); 9:7; 25:19
3. izvršavaju Njegove zapovesti, up. 5. Mojs 4:2,6,10; 5:1,10,29,32; 6:2,3,17,25; 7:9,11,12; 27:1; IsNav 22:5

Ps 78:7 je pozitivna tema celog Psalma, a 78:8 je snažno upozorenje o tome šta ne smemo da radimo!

78:8 I pored svega što je Gospod (YHWH) učinio za Avramove potomke, oni su i dalje bili neverni (tj. 2. Dne 30:7; Jezek 20:13,18). Ps 78:8 poredi verne i neverne.

1. tvrdoglavi – BDB 710, KB 770, *Qal* PARTICIP, up. 5. Mojs 9:6,13; 10:16; 31:27
2. buntovni – BDB 598, KB 632, *Qal* PARTICIP, up. 5. Mojs 9:34; 31:27
3. nisu pripremili srce svoje – BDB 465, KB 464, *Hiphil* PERF EKAT, up. Ps 78:37
4. nisu bili verni Bogu duhom svojim – BDB 52, KB 63, *Niphal* PERF EKAT

NSP: PSALAM 78:9-16

⁹ Sinovi Jefremovi, vešti strelci lukom naoružani,
povukli su se u dan boja.

¹⁰ Nisu se držali saveza Božjeg,
nisu živeli po zakonu njegovom.

¹¹ Zaboravili su ono što je on činio,
čudesna dela njegova koja im je pokazao.

¹² Pred praočevima njihovim čudesna dela je činio
u zemlji egipatskoj, u polju soanskom.

¹³ Razdvojio je more da bi mogli preći.
I učinio je da vode poput zida stoje.

¹⁴ Oblakom ih je vodio danju,
a svetlošću vatre svu noć.

¹⁵ Razdvojio je stene u pustinji,
da ih obilno napoji kao iz bezdana vodenog.

¹⁶ Potoke je izveo iz litice,
i učinio je da vode poteku kao reke.

78:9-16 Ova strofa ukazuje na izgnanstvo. Neke aluzije su nejasne (tj. Ps 78:9), ali su mnoge

(Kontekstualni uvidi, C) veoma jasne.

Moguće je da se Jefrem odnosi na Severna plemena. I Josif i Isus Navin su iz Jefremovog plemena, brojčano najvećeg. Jefrem i Manasija su sinovi Josifa i majke Egipćanke. Jakov je blagoslov prvorođenog izrekao Jefremu, a ne prvorođenom Manasiji (up. 1. Mojs 48:14-20).

78:10 Primetite da su GLAGOLI „držati” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEKAT, NEGACIJA) i „živeti” (BDB 229, KB 246) paralelni i opisuju savezni život. Najvažnija je bila poslušnost savezu sa Mojsijem (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

78:11 Tadašnja generacija Izraelaca je zaboravila sve što je Gospod (YHWH) učinio za njih tokom izgnanstva (up. 5. Mojs 8:11-20). Zbog toga naredni stihovi navode brojna moćna Gospodnja (YHWH) dela izbavljanja.

78:12 „soanskom” Ovaj termin (BDB 858) ima egipćanski koren za „uporište”. Ovo uporište/tvrđava je locirano u području Delte u Egiptu, takođe poznatom i kao Gošen (delta istočnog Nila), gde su se Izraelci naselili u Josifovo vreme. Grad je bio poznat pod različitim imenima u različitim periodima.

1. Soan (up. 4. Mojs 13:22)
2. Tanis
3. Avaris
4. Rameca (po Ramzesu II, up. 2. Mojs 1:11; 12:37; 4. Mojs 33:3)

NSP: PSALAM 78:17-20

¹⁷ A oni su mu još više grešili,
buneći se protiv Svevišnjega u kraju bezvodnom,
¹⁸ iskušavali su Boga u srcu svome,
tražeći šta bi jela duša njihova.
¹⁹ Protiv Boga su počeli da govore. Govorili su:
„Može li Bog u pustoši trpezu postaviti?”
²⁰ Gle! On je udario u stenu da bi vode potekle
i bujice navrle.
„Može li nam i hleba dati,
hranu pribaviti za svoj narod?”

78:17-20 Ova strofa nastavlja da opisuje dela nezahvalnih, neposlušnih Izraelaca u vreme izgnanstva i perioda lutanja u divljini.

78:18 „iskušavali su Boga” Ovaj GLAGOL (BDB 650, KB 702, *Piel* IMPERFEKAT sa *waw*) je nekoliko puta upotrebljen da opiše kako Izrael testira Boga (up. 2. Mojs 17:2; 4. Mojs 14:22; 5. Mojs 6:16; Ps 78:18,41,56; 95:9; 106:14).

NSP: PSALAM 78:21-33

²¹ Gospod je to čuo i veoma se razgnevio,
vatra je planula na Jakova,
gnev se podigao na Izrael.
²² Jer nisu verovali Bogu,
i nisu se uzdali da će ih spasti.
²³ A on je zapovest dao oblacima nebeskim na visini,
i otvorio je vrata nebeska.
²⁴ Pustio je da mana kao kiša pada njima za jelo,
dao im je žito nebesko.

25 Ljudi su jeli hleb onih što su silniji od ljudi, hrane im je do sitosti slao.

26 Istočni vetar podigao je s nebesa, i južni vetar snagom svojom pustio da duva.

27 Zasuo ih je hranom kao prašinom, i pticama krilatim kao peskom morskim.

28 Pustio je da padaju usred logora njegovog, svuda oko šatora njegovih.

29 A oni su jeli i nasitili se, što su želeli, to im je dao.

30 Ali dok ih još nije bila prošla želja njihova, i dok je hrana još bila u ustima njihovim,

31 gnev se Božji na njih podigao, i pobio snažne ljude njihove,

oborio je mladiće Izraelove.

32 Ali, oni su još više grešili.

I nisu verovali u čudesna dela njegovoga.

33 Zato je okončao dane njihove kao da su dah, užasom je okončao godine njihove.

78:21-33 Bog kažnjava Izrael zbog njihove neprekidne neposlušnosti. Naveden je jedan primer u kojem im je Gospod (YHWH) natprirodno obezbedio meso (prepelice). On im je rekao kako da prime Njegov blagoslov, ali ga oni ponovo nisu poslušali (up. 4. Mojs 11). Njihova dela pokazuju njihov stav prema Gospodu (YHWH).

1. nisu verovali Bogu, Ps 78:22
2. nisu se uzdali da će ih spasti, Ps 78:22
3. oni su još više grešili, Ps 78:32

78:22 „verovali... uzdali” Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

78:23 „otvorio je vrata nebeska” Smatrali su da su „nebesa” (vidite POSEBNA TEMA: NEBO (SZ) i POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO) kupola prekrivena kožom, kao bubanj. Ova kupola je zadržavala vodu da ne padne na zemlju. Zamišljali su da ona ima prozore koji su se mogli otvarati ili zatvarati, u odnosu na Božju volju i ljudska dela (up. 1. Mojs 7:11; Mal 3:10). Bog je mogao poslati

1. kišu (1. Mojs)
2. hranu (Psalam)
3. blagoslove (Malahija)

78:24-25 „žito nebesko... hleb onih što su silniji od ljudi” Ovo se odnosi na manu (up. 2. Mojs 16). Gospod (YHWH) je bio milostiv (up. Ps 78:38), ali oni su bili buntovni.

Mana (BDB 577 I) je bila bela supstanca koja se pojavljivala kao rosa. Moguće da ime potiče iz 2. Mojs 16:4, „Šta je to?”. Ona je bila čudesno obezbeđena hrana tokom perioda lutanja u divljini. Mogla se sakupljati samo u količini dovoljnoj za jedan dan (Božja svakodnevna briga) ili bi se kvarila (up. 2. Mojs 16:16-21), osim u danu pre Šabata, kada su mogli skupiti dovoljno za dva dana i ne bi se pokvarila (up. 2. Mojs 16:22-29). Ona se kuvala kao brašno. Ovo je prestalo kada su Izraelci prešli Jordan (up. IsNav 5:12).

78:27 „prašinom... peskom” Ovo su dva od tri termina (prašina, pesak, zvezde) koji su se koristili da opišu nešto što postoji u velikom broju. Često su povezivani sa brojnim potomcima Patrijarha (tj. sa Božjim obećanjem Avramu, up. 1. Mojs 12:2).

1. prašina – 1. Mojs 13:16; 28:14; 4. Mojs 23:10
2. pesak – 1. Mojs 22:17; 32:12; 2. Sam 17:11; 1. Car 4:20
3. zvezde – 1. Mojs 15:5; 22:17; 26:4; 2. Mojs 32:13; 5. Mojs 1:10; 10:22; 28:62

78:29-31 Bog im je obezbedio prepelice, ali ljudi ponovo nisu verovali da će On brinuti o njima i pokušali su da sačuvaju dovoljno ptica da imaju i za buduću ishranu. Ovo je razgnevalo Boga i On ih je kaznio (up. 4. Mojs 11:31-35).

U SZ Bog iznova i iznova ponavlja svojim ljudima šta da rade, ali oni to odbijaju i rade na svoj način. Uvek nakon toga sledi kazna! Pravo pitanje je bilo pitanje „poverenja”! I još uvek jeste!

78:33

SSP	u jednom dahu
NSP, NRP	kao da su dah
DK	prolaziše uzalud

Ovaj termin (BDB 210 I) je ključan u Propovedniku. Vidite sledeću belešku iz Prop 1.

Prop 1:2 „Ispraznost nad ispraznostima” Ovo je hebrejski superlativ (up. 1:2 i 12:8). Ova reč znači „para”, „dah” ili „izmaglica” (BDB 210 I, up. Jak 4:14). Ona naglašava (1) ništavilo, ili (2) prolaznost ljudskog života. Kontekst podržava drugo značenje (up. H. C. Leupold (H. C. Leupold), *Ekspozicija Propovednika (Exposition of Ecclesiastes)*, str. 41). Ovo je ključan termin i izraz koji se ponavlja u ovoj knjizi (up. Prop 1:2,14; 2:1,11,15,17,19,21, 23,26; 3:19; 4:4,7,8,16; 5:7,10; 6:2,4,9,11,12; 7:6,15; 8:10,14; 9:9; 11:8,10; 12:8). On se retko koristi u drugim mudrosnim knjigama: Jov, 5 puta; Psalmi, 9 puta; i Priče, 3 puta.

Za različite teorije o snažnim izjavama u ovoj knjizi, vidite Uvod, Autor, H. Smatram da je najprikladnije prvo tumačenje. Ova teološka pretpostavka je okvir na osnovu kojeg ću tumačiti ovu knjigu.

▣ **„Sve je ispraznost”** Primitite da je koren „ispraznost” (BDB 210 I) pet puta upotrebljen u ovom jednom stihu! UBS *Priručnik o Propovedniku (The Handbook on Ecclesiastes)*, navodi da je ovaj termin

1. neshvatljiv
2. enigmatičan
3. zagonetan
4. nemoguće razumeti

Stoga, on prenosi poruku da je stvarnost života puna pitanja bez odgovora (str. 4). Mudra osoba će to znati, ali će nastaviti da veruje Bogu i da se pridržava Njegovih zapovesti. Ovo se odnosi na neizvesne i nepredvidive životne aktivnosti. One su posledica truda palog čovečanstva da živi oslanjajući se na svoju sopstvenu snagu, nezavisno od Boga. Pad je stvorio ovakvo stanje (up. 1. Mojs 3)!

Hebrejski termin „sve” (BDB 481) je ustaljena reč i često se koristi u Propovedniku (tj. 9 puta u poglavlju 1; 17 puta u poglavlju 2; 13 puta u poglavlju 3, itd.). *Qoheleth* koristi ovu inkluzivnu sliku da naglasi svoju teološku poruku o

1. Božjoj kontroli i suverenitetu
2. ljudskoj uzaludnosti i prolaznosti

NSP: PSALAM 78:34-39

³⁴ Kad ih je ubijao, onda su pitali za njega, obraćali su se i tražili Boga.

**³⁵ Tad su se setili da je Bog Stena njihova,
da je Svevišnji Bog Osvetnik njihov.**
**³⁶ Hteli su ga prevariti ustima svojim,
i lagati jezikom svojim.**
**³⁷ Srce njihovo nije bilo postojano prema njemu,
i nisu bili verni savezu njegovom.**
**³⁸ Ali on je bio milosrdan,
opraštao je prestup njihov i nije ih uništio.**
Mnogo je puta odvrćao gnev svoj, i nije podizao svu jarost svoju.
**³⁹ Pamtio je da su telo,
da duh odlazi i ne vraća se.**

78:34-39 Ova strofa opisuje lažno pokajanje Izraelaca koji su preživeli i Gospodnju (YHWH) reakciju na to.

1. prividno pokajanje, Ps 78:34-35
 - a. pitali su za Njega
 - b. obraćali su se
 - c. tražili Boga
 - d. setili da je Bog Stena njihova
2. njihove stvarne misli/dela (Ps 78:36-37)
 - a. hteli su da ga prevare svojim lažima (Ps 78:36 a i b, up. Isa 29:13)
 - b. njihovo srce nije bilo postojano prema Njemu
 - c. nisu bili verni Njegovom savezu
3. Gospodnja (YHWH) reakcija (Ps 78:38-39)
 - a. On je bio milosrdan (up. 2. Mojs 34:6; Nem 9:17; Ps 103:8, vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA)
 - b. opraštao je (doslovno: „prekrivao”, BDB 497, KB 493, *Piel IMPERFEKAT*)
 - c. nije ih uništio
 - d. odvrćao je gnev svoj
 - e. nije podizao svu jarost svoju
 - f. pamtio je da su telo (up. Ps 103:14) da duh odlazi i ne vraća se

Ps 78:38-39 ne znači da nisu kažnjeni (up. Ps 78:34a), samo da ih Gospod (YHWH) nije sasvim uništio.
Ps 78:38-39 se koristi u brojnim rabinskim tekstovima. On je sažetak Božjeg karaktera (up. 2. Mojs 34:6; Nem 9:17; Ps 103:8-14).

78:35 Primetite različite nazive i imena za Boga.

1. *Elohim* (BDB 43, KB 52)
2. Stena njihova (up. Ps 18:2; 19:14)
3. *El* (BDB 42, KB 48)
4. *Elyon* (BDB 751, KB 832)
5. Osvetnik njihov (up. Ps 19:14)

NSP: PSALAM 78:40-53

⁴⁰ Koliko su se puta protiv njega bunili u pustoši.

Žalostili ga u pustinji!

**⁴¹ Uvek iznova iskušavali su Boga,
i bol nanosili Svetom Bogu Izraelovom.**

**⁴² Nisu se sećali ruke njegove,
ni dana kad ih je od protivnika otkupio,**

⁴³ kako je znakove svoje činio u Egiptu,

i čuda svoja u polju soanskom.

**⁴⁴ I kako je kanale Nila u krv pretvorio,
pa nisu mogli da piju iz potoka svojih.**

**⁴⁵ Poslao je na njih obade, da ih izjedaju,
i žabe, da ih pustoše.**

**⁴⁶ Crvima je dao letinu njihovu,
i trud njihov skakavcima.**

**⁴⁷ Gradom je pobio vinograde njihove,
i ledom divlje smokve njihove.**

**⁴⁸ Gradu je predao stoku njihovu,
i pomoru stada njihova.**

**⁴⁹ Slao je na njih svoj gnev plameni,
žestoki gnev, osudu i nesreću,
čete anđela koji nevolju donose.**

⁵⁰ Pripremio je put gnevu svome.

**Dušu njihovu nije od smrti sačuvao,
život je njihov pošasti predao.**

**⁵¹ Na kraju je pobio sve prvorođeno u Egiptu,
prvence njihove u šatorima Hamovim.**

**⁵² Zatim je narod svoj kao ovce izveo,
i vodio ih kao stado u pustoši.**

⁵³ Vodio ih je sigurno i oni se nisu bojali.

More je pokrilo neprijatelje njihove.

78:40-53 Čini se da u ovoj strofi postoji konfuzija između Gospodnje (YHWH) kazne za Izraelce (up. Ps 78:40-42) i Njegove kazne za Egipat tokom izgnanstva. Pošasti na koje ukazuje Ps 78:43-51 bile su usmerene na tvrdoglave egipatske vođe.

Umesto da Gospod (YHWH) kazni neverni Izrael (tj. period lutanja u divljini, up. Ps 78:40-43), On brine o njima kao Pastir (up. Ps 78:52-53).

Primetite kako je opisana nevera Izraela.

1. bunili su se protiv Njega, Ps 78:40
2. žalostili su ga, Ps 78:40
3. iskušavali su ga, Ps 78:41
4. bol su mu nanosili, Ps 78:41
5. nisu se sećali Njegove sile/znakova/čuda, Ps 78:42

78:44-51 Ovi stihovi opisuju egipatske pošasti.

1. voda/reka je postala krv – 2. Mojs 7:17-19
2. obadi – 2. Mojs 8:16-18
3. žabe – 2. Mojs 8:2-6
4. skakavci – 2. Mojs 8:21; 10:4-6
5. grad – 2. Mojs 9:18
6. pomor/bolest – 2. Mojs 9:8-10
7. smrt prvorođenih – 2. Mojs 11

Nije isti redosled i broj pošasti, ali se ovo očigledno odnosi na deset pošasti iz 2. Mojs 7-11, osim ukoliko su to postali idiomi za Gospodnju (YHWH) kaznu.

78:49 Ovaj stih koristi niz termina koji opisuju Gospodnji (YHWH) gnev (Ps 78:38).

1. gnev plameni – BDB 354 KONSTRUKT BDB 60 I
2. žestoki gnev – BDB 720
3. osudu – BDB 276

4. nesreću – BDB 865
5. čete anđela koji nevolju donose

Broj 5 je idiom koji personifikuje Božji element gneva. U zapisu iz 2. Mojs o smrti prvorođenih u neobeležnim domovima, sam Bog je uzrok tog događaja (up. 2. Mojs 11:4; 12:12). Kasnije je ovo u judaizmu pretvoreno u koncept „anđela smrti” (tj. *Samael* ili *Azrael*), ali ga Biblija ne spominje specifično, iako stihovi 2. Sam 24:16; 2. Car 19:35; 1. Dne 21:15; Isa 37:36 ukazuju na njega. Rabini tvrde da Ps 89:48 govori o njemu (tj. Targum, „videti anđela smrti”). Teološka poruka je da Bog, a ne Sotona ili anđeo, ima kontrolu nad smrću!

78:50 Ovo je idiom za pripremu za delovanje. Sledeća dva reda pokazuju da se u ovom slučaju odnosi na Gospodnju (YHWH) kaznu.

78:52 Bog kao Pastir je tema koja se ponavlja u Asafovim Psalmima. Vidite belešku kod Ps 77:20.

78:53 Ovaj stih ima dve istorijske aluzije.

1. „vodio ih je” se odnosi na Šekinu, oblak slave, koji je vodio Izraelce (up. 2. Mojs 13:21; 14:19,24; 33:9,10)
2. „more je pokrilo neprijatelje njihove” se odnosi na razdvajanje Crvenog mora, te vraćanje vode koja je potopila egipatske elitne vojnike i bojna kola (up. 2. Mojs 14-15)

NSP: PSALAM 78:54-64

**⁵⁴ Doveo ih je u svoj sveti kraj,
ovo brdovito područje koje je desnica njegova osvojila.**

**⁵⁵ Zbog njih je isterao narode,
mernim užem razdelio im je nasledstvo,
i dao je plemenima Izraelovim da stanuju u domovima svojim.**

**⁵⁶ A oni su iskušavali Boga Svevišnjeg i bunili se protiv njega,
opomena njegovih nisu se držali.**

**⁵⁷ Odstupali su od njega i bili mu neverni kao i praočevi njihovi.
Kao nenategnut luk okrenuli su se na drugu stranu.**

**⁵⁸ Vredali su ga obrednim uzvišicama svojim,
i rezbarenim likovima svojim ljubomoru su njegovu izazivali.**

**⁵⁹ Bog je to čuo i žestoko se razgnevio,
veoma je omrznuo Izrael.**

**⁶⁰ Na kraju je napustio svoj šator u Silomu,
šator u kom je prebivao među ljudima zemaljskim.**

**⁶¹ Snagu je svoju u zarobljeništvo dao,
i lepotu svoju u ruke protivniku.**

**⁶² Narod je svoj maču predao,
žestoko se razgnevio na nasledstvo svoje.**

**⁶³ Mladiće je njegove vatra progutala,
devojkama njegovim nisu se svatovske pesme pevale.**

**⁶⁴ Sveštenici su njegovi od mača pali,
i udovice njihove nisu zaplakale.**

78:54-64 Ova strofa govori o osvajanju i naseljavanju Obećane zemlje (up. 1. Mojs 15:12-21). Bog je porazio i uništio hananska plemena (vidite POSEBNA TEMA: PRE-IZRAELSKI STANOVNICI PALESTINE) zbog njihovog greha. Tragično je to što se ista stvar dogodila i izraelskim plemenima.

78:55b Knjiga Isusa Navina, poglavlja 12-19, opisuje božansku podelu zemlje Jakovljevoj deci.

78:56-58 Ovi poetski redovi opisuju pobunu i greh Izraela, što je još strašnije zbog svega što je Bog učinio za njega (up. Lk 12:48).

1. iskušavali su Boga, Ps 78:56a
2. bunili se protiv Njega, Ps 78:56a
3. opomena njegovih nisu se držali, Ps 78:56b
4. odstupali su od njega, Ps 78:57a
5. bili su mu neverni kao i njihovi praočevi, Ps 78:57a
6. okrenuli su se na drugu stranu kao nenategnut luk, Ps 78:57b
7. vređali su ga svojim obrednim uzvišicama, Ps 78:58a
8. svojim rezbarenim likovima izazivali su njegovu ljubomoru, Ps 78:58b

78:59-64 Ovi stihovi opisuju ono što je Bog učinio Izraelcima zbog njihovih dela (Ps 78:56-58).

1. žestoko se razgnevio
2. veoma je omrznuo Izrael
3. napustio je svoj šator u Silomu (up. 1. Sam 4:11)
4. dopustio je da Izrael bude poražen
5. Izrael je maču predao
6. žestoko se razgnevio na nasledstvo svoje
 - a. mladiće je njegove vatra progutala
 - b. devojkama njegovim nisu se svatovske pesme pevale
 - c. sveštenici su njegovi od mača pali
 - d. udovice njihove nisu zaplakale

Ljudski izbori imaju svoje posledice, i privremene i večne!

78:62 „nasledstvo svoje” Ovo je paralela sa „Njegov narod” (up. Ps 106:40). Poreklo ove slike je 5. Mojs 9:29. Ona je, kao i mnoge druge slike, orijentisana na porodicu.

78:63 „vatra” Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

NSP: PSALAM 78:65-72

**65 Tada se Gospod kao iz sna prenuo,
kao junak koji se od vina trezni.**

**66 I s leđa je udario protivnike svoje,
sramotu im je večnu naneo.**

**67 Odbacio je šator Josifov,
pleme Jefremovo nije izabrao,**

**68 već je izabrao pleme Judino,
goru Sion, koju je voleo.**

**69 Počeo je da gradi svetište svoje da stoji poput vrhova gorskih,
kao zemlju koju je utvrdio da doveka stoji.**

**70 Izabrao je Davida, slugu svoga,
i uzeo ga od ovčijih torova.**

**71 Odveo ga je od ovaca dojlilica,
i doveo ga da bude pastir
nad Jakovom, narodom njegovim,
i nad Izraelom, nasledstvom njegovim.**

**72 On ih je besprekornog srca pasao,
i veštım rukama ih vodio.**

78:65-72 Ova zaključna strofa opisuje kako je Bog zaustavio svoj gnev i nastavio sa ostvarivanjem svog plana otkupljenja (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

1. Bog je opisan kao čovek koji dolazi sebi (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK)
2. On pobeđuje neprijatelje svog naroda
3. nanosi im večnu sramotu
4. menja raspored plemena u odnosu na vodeća mesta
 - a. odbacuje Josifa i Jefrema
 - b. bira Judino pleme (up. 1. Mojs 49:8-12; 5. Mojs 33:7)
5. odlučuje da hram izgradi u Judi, na planini Moriji (Sion)
6. bira Davida kao svog posebnog vođu (i njegove potomke, up. 2. Sam 7)
 - a. opisan je kao pastir
 - b. ima besprekorno srce
 - c. ima vešte ruke

Zbog aluzije na Božje odbacivanje severnih plemena i izbor Jude, čini se da je konačna forma ovog Psalma napisana nakon poraza Izraela/Jefrema/Samarije od Asirije, 722. g.p.n.e.

Ova strofa je dobar primer Božjeg ispoljavanja suvereniteta. Kulturološka očekivanja su izmenjena da bi se pokazala Božja kontrola.

1. Juda, a ne Jefrem
2. Sion, a ne Silom
3. David, a ne drugi Jesejevi sinovi

Teološki je ovo slično sa neplodnim ženama Patrijarha. Njihova deca su bila natprirodni Božji darovi. On ima kontrolu nad vremenom, prostorom, istorijom, izborom i spasenjem!

PSALAM 79

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Tužbalica nad uništenjem Jerusalima i molitva za pomoć <u>MT uvod</u> Asafov Psalam 79:1-7	Žalopjka i molitva za Izrael, kojeg su uništili neprijatelji 79:1-7	Molitva za spas od narodnih neprijatelja 79:1-4 79:5-7	Molitva za spas naroda 79:1-7	Narodna tužbalica 79:1-2 79:3-5 79:6-7 79:8-9 79:10-11 79:12-13
79:8-13	79:8-10 79:11-12 79:13	79:8-10 79:11-13	79:8-10 79:11-13	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 79:1-7

¹ Narodi su ušli u nasleđe tvoje,
Bože, oskrnavili su sveti hram tvoj,
Jerusalim su u ruševine pretvorili.

² Leševu slugu tvojih dali su za hranu pticama nebeskim,
tela vernih slugu tvojih zverima zemaljskim.

³ Krv su njihovu kao vodu prolili svuda po Jerusalemu,
i nikoga nema da ih sahrani.

⁴ Ruglo smo postali susedima svojim,
smeju nam se i rugaju oni oko nas.

⁵ Dokle ćeš se, Gospode, gneviti? Zar zauvek?
Dokle će jarost tvoja kao vatra plamteti?

⁶ Izlij gnev svoj na narode koji te ne poznaju,

i na carstva koja ne prizivaju ime tvoje.

**⁷ Jer su proždri Jakova,
i opustošili prebivalište njegovo.**

79:1-3 Ovi stihovi iznose ono što su neznabožački napadači uradili saveznom narodu (PERFEKTI).

1. ušli u nasledstvo tvoje – BDB 97, KB 112, Qal PERFEKAT
2. oskrnavili su sveti hram tvoj – BDB 379, KB 375, Piel PERFEKAT
3. Jerusalim su u ruševine pretvorili (doslovno: „stavili”, „smestili”, „postavili”) – BDB 962, KB 1321, Qal PERFEKAT
4. leševe slugu tvojih dali su za hranu pticama – BDB 678, KB 733, *Qal* PERFEKTI, up. Jer 7:33; 16:4; 19:7; 34:20
5. krv su njihovu kao vodu prolili – BDB 1049, KB 1629, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 79:6, 10
6. nikoga nema da ih sahrani – BDB 868, KB1064, *Qal* PARTICIP

Jevreji nisu mogli da shvate kako je njihov Bog mogao da dozvoli napad na zemlju i skrnavljenje hrama (tj. Avakum). To izgleda kao da dovodi u pitanje Njegovu:

1. moć
2. obećanja
3. plan za Izrael

Ps 79:8-13 daje odgovor (up. Dan 9:1-14).

79:1 „Bože” Ovo je prvi od nekoliko VOKATIVA.

1. Bože (*Elohim*), Ps 79:1
2. Gospode (YHWH), Ps 79:5
3. Bože spasenja našega (*Elyon*), Ps 79:9
4. Gospode (*Adonai*), Ps 79:12

AB dodaje još dva (str. 249).

5. Bože, Ps 79:6
6. Pisaru, Ps 79:8

▣ **„nasledstvo tvoje”** Primitite koliko puta psalmist naglašava da napadnuti objekti pripadaju Gospodu (YHWH).

1. nasledstvo tvoje, Ps 79:1
2. hram tvoj, Ps 79:1
3. sluge tvoje, Ps 79:2, 10
4. slava imena tvoga, Ps 79:9
5. ime tvoje, Ps 79:9
6. narod tvoj, Ps 79:13
7. stado paše tvoje, Ps 79:13

▣ **„ruševine”** Ovo je redak termin (BDB 730), upotrebljen dva puta u Miheju.

1. za uništenje Samarije, Mih 1:6
2. za uništenje Jerusalima, Mih 3:12 (citirano u Jer 26:18)

Čini se da ovaj Psalam ukazuje na Navuhodonosorovo osvajanje Jerusalima, 586. g.p.n.e. (vidite 2. Car 25; 2. Dne i Tužb).

79:2 Nepravilno sahranjivanje je bilo zastrašujuće za ljude na drevnom Bliskom Istoku. Ideja da će nečije mrtvo telo pojesti životinje bila je užasna (up. Jer 7:33; 8:2; 34:20; Jezek 29:5; 32:4-6; 33:27; 39:4-5,17-20). Ps 79:2 je ispunjenje kletve za neposlušnost iz 5. Mojs 28:26!

POSEBNA TEMA: OBIČAJI SAHRANJIVANJA

79:3 Prvi red u ovom stihu ukazuje na ritualnu proceduru u kojoj je krv žrtava izlivena na podnožje oltara za žrtvu paljenicu nakon što je njen mali dao mazan na rogove oltara (tj. 3. Mojs 4:7). Jerusalim je uništen kao ritualna žrtva, a tela mrtvih su postala hrana za divlje životinje.

79:4 Savezni narod je postao

1. ruglo (doslovno: „podsmeh”, BDB 357) svojim neznabožačkim susedima, up. Ps 44:13; 69:9,19; 80:6; 89:41
2. smeju im se (doslovno: „ismevaju”, BDB 541), up. Ps 44:13; Jezek 23:32; 36:4
3. rugaju im se, up. Ps 44:13; Jer 20:8 (IMENICA, BDB 887, upotrebljena samo tri puta, a kao GLAGOL četiri puta u SZ)

Ovo je potpuno suprotno od Gospodnje (YHWH) namere za Izrael - da pomogne narodima da ga upoznaju i priđu mu (up. Jezek 36:22-23).

79:5 Ova tri pitanja

1. Dokle ćeš se, Gospode, gneviti? (up. Ps 13:1; 74:10; 80:4; 89:46; 90:13; 94:3)
2. Zar zauvek? (up. Ps 44:23 74:1; 77:7; 85:5; 89:46)
3. Dokle će jarost tvoja kao vatra plamteti? (up. Ps 89:46)

su fokus konfuzije i molitve Izraela. Da li se promenio poseban odnos Gospoda (YHWH) prema Avramovim potomcima (up. Ps 89:1-4)?

Gospod (YHWH) ima nepromenljiv plan za Izrael (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA), ali oni moraju upamtiti da su obećanja o zaštiti, brizi i prisustvu uslovna (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ). Svaki naraštaj mora da prihvati savez i živi u skladu sa njim. Setite se da su Psalmi deo starozavetna „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15-20; Ps 1).

79:6-7 Ovo je molitva („izlij”, BDB 1049, KB 1629, *Qal* IMPERATIV) Gospodu (YHWH) da deluje, da kazni neprijatelje i spasi (up. Ps 79:9) svoj savezni narod (up. Jer 10:25). Primetite kako su opisani narodi (BDB 156).

1. koji te ne poznaju (vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI)
2. koji ne prizivaju ime tvoje (vidite POSEBNA TEMA: SENA)

Moramo se setiti da narodi

1. nemaju pravo otkrivenje
2. pod kontrolom su demonski nadahnutih paganskih idola

Uloga Izraela je bila da bude „kanal” za Gospodnje (YHWH) otkrivenje o samom sebi. Ne iznenađuje to što narodi deluju na neprimerene načine (up. Ps 79:7). Iznenađuje to što Izrael, uz sve duhovne dobrobiti (up. Rim 9:4-5), čini to što čini (up. Lk 12:48)!

79:7 „Jer su” MT verzija glasi „jer je on”, ali sve drevne verzije koriste „oni” (LXX, sirijski prevod, Vulgata). Razlika je samo u samoglasnicima.

SSP	boravište
NSP, NRP	prebivalište
DK	naselje

Ovaj koren (BDB 627) ima nekoliko značenja.

1. prebivalište pastira (tj. Jer 33:12) ili neke osobe (tj. Jov 18:15)
2. mesto boravka naroda (tj. Jer 31:23 – Juda; 49:20 – Edom; 50:45 – Vavilon)
3. grad (up. Isa 33:20)
4. udaljena vojna uporišta (NIDOTTE, vol. 3, str. 55, tj. Ps 79:7; Isa 27:10; Jer 10:25; 25:30)
5. mesto za život (tj. zemlja, up. Jer 25:30)

6. mesto za odmor (BDB 628, up. Isa 32:18 paralele)
Ps 79:7 ga koristi u drugom smislu.

NSP: PSALAM 79:8-13

⁸ Ne sećaj se prestupa predaka naših!

**Požuri! Neka na nas dođe milosrđe tvoje,
jer smo u jadu velikom.**

**⁹ Pomozi nam, Bože spasenja našega, zbog slave imena svoga,
izbavi nas i pokrij grehe naše zbog imena svoga.**

¹⁰ Zašto da narodi govore: „Gde je Bog njihov?”

**Neka pred očima našim narodi saznaju
da osvećuješ prolivenu krv slugu svojih.**

¹¹ Neka uzdasi zatvorenika dođu pred tebe.

Silom ruke svoje sačuvaj one koji su smrti predani.

**¹² Sedmostruko uzvrati u nedra susedima našim
ruganje kojim su ti se, Gospode, rugali.**

¹³ A mi, narod tvoj i stado paše tvoje,

**mi ćemo ti zahvaljivati doveka,
iz naraštaja u naraštaj objavljićemo hvalu tvoju.**

79:8-9 U ovim stihovima se pokreću dva važna pitanja.

1. molitva Izraela da se Bog seti saveza
2. molitva Izraela da Bog zaboravi njihove stalne pobune i neposlušnost

Svoje molitve zasnivaju na činjenici da će narodi pogrešno shvatiti Gospoda (YHWH), (up. Ps 79:10).

Ova dva stiha sadrže četiri MOLBENA IMPERATIVA i dva IMPERFEKTA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu.

1. ne sećaj se – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. požuri – BDB 554, KB 553, *Piel* IMPERATIV
3. neka na nas dođe – BDB 869, KB 1068, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. pomoz nam – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV
5. izbavi nas – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
6. pokrij grehe naše – BDB 497, KB 493, *Piel* IMPERATIV

79:8 Prvi red je aluzija na teološko pitanje prenošenja greha (i/ili blagoslova/oproštaja) budućim naraštajima. U Deset zapovesti

1. posledice greha stižu treći i četvrti naraštaj (up. 2. Mojs 20:5; 5. Mojs 5:9)
2. dobrota stiže mnogim naraštajima onih koji vole Gospoda (YHWH) i drže se Njegovih zapovesti (up. 2. Mojs 34:7; 5. Mojs 5:10; 7:9)

I posledice greha i posledice milosti prenose se kroz vreme, a uvek na osnovu ljudskih izbora!

79:9 „Bože spasenja našega” Ovaj izraz je naziv za izraelskog Boga koji se ponavlja (up. Ps 18:46; 24:5; 25:5; 27:9; 65:5; 85:4).

BDB navodi nekoliko načina na koje se termin „spasenje” (BDB 447) koristi u SZ.

ŽENSKI ROD

- a. blagostanje, prosperitet
- b. izbavljenje
- c. spas od spoljašnjeg zla (tj. Ps 78:22; 80:2)
- d. pobjeda (tj. Ps 20:5; 21:1,5; 44:4)

MUŠKI ROD

- e. bezbednost, blagostanje, prosperitet (tj. Ps 12:5)

- f. spasenje (kao ovde)
- g. pobjeda (tj. Ps 20:6)

79:10-13 Primitite dve vrste ljudi (tj. Izraelci – neznabošci). Neznabošci ne znaju za Gospoda (YHWH) i ponašaju se na neprikladne načine. Izrael moli da oni budu kažnjeni da bi Njegov narod mogao

1. da mu se zahvaljuje doveka – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT
2. da objavljuje Njegovu hvalu – BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKAT

Iznenadujuće je videti psalmistin bol zbog pada Jerusalima, skrnavljenja hrama i izgnanstva Davidovog potomstva. Međutim, uz veru, on i dalje može da zamisli vreme hvaljenja u budućnosti!

79:10 „Gde je Bog njihov?” Narodi postavljaju ovo snažno pitanje (up. Ps 42:3,10; 115:2). U Ps 42 ovo pitanje postavljaju drugi Izraelci, ali u Ps 115 i ovde, postavljaju ga neznabošci. Da li oni traže informacije ili ismevaju Izraelovog Boga? Druga opcija se podrazumeva iz konteksta, ali je prva konačan Božji plan (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

79:11 „one koji su smrti predani” Ovo je redak izraz (up. Ps 102:20). Može da se odnosi na

1. one koji su preživeli napad i izgnani su
2. one koji čekaju pogubljenje
3. one koji ne smeju da dođu u hram (JPSOA beleška, up. Ps 79:13)

79:12 „Sedmostruko” Broj sedam obično označava „savršenstvo” (vidite POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA), ali ovde označava potpunu (up. 5. Mojs 28:25; Ps 12:6; Pri 6:31) kaznu (up. 1. Mojs 4:15,24).

▣ **„u nedra”** Termin „nedra” (BDB 300) se koristi sa brojnim značenjima u Bibliji. Ovde označava unutrašnjost osobe (up. Ps 35:13; Jer 32:18). Psalmist se moli da neznabožačke napadače stigne potpuna kazna (tj. Isa 65:6,7).

▣ **„ruganje kojim su ti se, Gospode, rugali”** IMENICA i GLAGOL „ruganje” ili „podsmevanje” (BDB 357, up. Ps 74:10,18 i sličan koren u Ps 74:22; Plač 3:30,61; 5:1) često se koristi u Pismu. Psalmist vidi napad na Jerusalem kao napad na Gospoda (YHWH).

79:13 „stado paše tvoje” Zanimljivo je to što se u Asafovim Psalmima ova tema nalazi u zaključku Ps 77, 78 i 79 (takođe vidite početak Ps 80). Ona odražava moćnu, ličnu istinu/sliku iz Ps 23!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto se pretpostavlja da je 586. g.p.n.e. istorijsko vreme ovog Psalma?
2. Zašto je Bog bio gnevan na svoj narod. Ko je Njegov narod u ovom Psalmu?
3. Da li se greh prenosi kroz naraštaje?
4. Kako je Ps 79:10 povezan sa Božjim večnim planom otkupljenja? (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).
5. Kako je Ps 79:12b povezan sa molitvom za oslobođenje i izbavljenje?

PSALAM 80

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba Bogu da spasi svoj narod iz njihovih nevolja <u>MT uvod</u> Upravitelju; „Ljiljan svedočanstva”. Za podsećanje. Asafov Psalam	Molitva za obnovu Izraela	Molitva za spas od narodnih neprijatelja	Molitva za obnovu naroda	Molitva za obnovu Izraela
80:1-3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3
80:4-7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7
80:8-13	80:8-11 80:12-13	80:8-13	80:8-15	80:8-9 80:10-11 80:12-13
80:14-19	80:14-18 80:19	80:14-18 80:19	80:16-18 80:19	80:14-16 80:17-18 80:19

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Primetite različita imena/nazive za Boga Izraela.
1. Pastiru Izraelov, Ps 80:1 (vidite belešku kod Ps 23:1)
 2. Bože (*Elohim*), Ps 80:3
 3. Gospode (YHWH), Ps 80:4,19
 4. Bože nad vojskama, Ps 80:4,7,14,19
- Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

- B. Horska fraza se ponavlja na kraju nekoliko strofa: Ps 80:1-3, 4-7, 14-19. Sadrži dva

IMPERATIVA i jedan KOHORTATIV. To je molitva za milost, oprostaj i obnovu.

- C. Moguće je da sadrži „mesijansku” referencu povezanu sa
1. „mladica” (BDB 488), što je moguća teološka veza sa „grana” (BDB 666, up. Isa 4:2; 11:1; 53:2; Jer 23:5) i sa „izdanak” (BDB 855, up. Jer 33:15; Zah 3:8; 6:12)
 2. „čovjek desnice tvoje”
 3. „sin čovečiji kog si radi sebe ojačao”
 4. moguće čak i „Pastir Izraelov”, što bi bila konotacija na Davidovo potomstvo
- Druga mogućnost je da se sve ove slike odnose na Izrael ili Judu.
- D. Zbog mesta ovog Psalma (tj. deo je Asafovih Psalama) i stihova Ps 80:12-13 koji ukazuju na napad na Judu, moguće vreme je 586. g.p.n.e.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 80:1-3

¹ Pastiru Izraelov, čuj, ti koji Josifa kao stado vodiš!

Ti koji sediš nad heruvimima, zasjaj!

² Pred Jefremom, Venijaminom i Manasijom probudi moć svoju, i dođi da nas spases!

³ Bože, vrati nas na ono što smo ranije imali, i neka zasja lice tvoje, da bismo se spasli!

80:1-3 Ova strofa je sačinjena od niza IMPERATIVA ZAHTEVA.

1. čuj, Ps 80:1 – BDB 24, KB 27, Hiphil IMPERATIV
2. zasjaj, Ps 80:1 – BDB 422, KB 424, Hiphil IMPERATIV
3. probudi moć svoju, Ps 80:2 – BDB 734, KB 802, Polel IMPERATIV
4. dođi da nas spases, Ps 80:2 – BDB 229, KB 246, Qal IMPERATIV
5. vrati nas, Ps 80:3 – BDB 996, KB 1427, Hiphil IMPERATIV
6. neka zasja lice tvoje, Ps 80:3 – BDB 21, KB 24, Hiphil IMPERATIV (moguće je da se ovo odnosi na blagoslov za Arona iz 4. Mojs 6:25, takođe vidite Ps 31:16)
7. da bismo se spasli, Ps 80:3 – BDB 446, 448, Niphil KOHORTATIV

80:1 „Pastiru Izraelov” Ovaj izraz označava Božje prisustvo i brižnu negu (up. 1. Mojs 49:24; Ps 23:1-3) i povezan je sa Davidom, kojeg je Bog pozvao dok je brinuo o ovcama. Ovo čini mesijansku aluziju u Ps 80:15-17 još verovatnijom (vidite Kontekstualni uvidi, C).

Primitite kako je Bog opisan.

1. ti koji Josifa kao stado vodiš (Josif se takođe spominje u Ps 77:15; 78:67)
2. ti koji sediš nad heruvimima. Ovo je aluzija na 2. Mojs 25:22. Gospod (YHWH) je simbolički boravio iznad prestola milosti kovčega svedočanstva, između dva heruvima (up. 1. Sam 4:4; 2. Sam 6:2; Ps 99:1). Tu su se sretali nebo i zemlja, na mestu milosti i otkrivenja!

Za „heruvim” vidite POSEBNA TEMA: HERUVIM.

▣ „zasjaj” Ovo isticanje Božje uključenosti u svetovne, svakodnevne poslove Izraela opisano je kao svetlost sa visine. Primitite da refren ovog Psalma (up. Ps 80:3,7,19) sadrži još jedan GLAGOL u IMPERATIVU (BDB 21, KB 24) koji označava svetlost. Na drevnom Bliskom Istoku je svetlost bila simbol za otkrivenje, zdravlje, dobrotu. U SZ se često povezuje sa sjajem teofanije (fizičke pojave Boga). Vidite Ps 50:2; 94:1, kao i Šekinu, oblak slave tokom izgnanstva i perioda lutanja u divljini (tj. 2. Mojs 13:21-22; 33:9).

1. Bog je svetlost – Ps 27:1; Isa 60:20; Mih 7:8; Jak 1:17; 1. Jn 1:5
2. Isus je svetlost – Isa 9:2; Jn 1:4; 8:12; 12:35,46
3. vernici su svetlost – Mt 5:14-16; Jn 8:12b

80:2 Postavlja se pitanje zašto su samo neka plemena navedena. Na osnovu 4. Mojs 2:18-24 znamo da su zajedno prebivali na zapadnoj strani tabernakla dok su putovali po divljini.

Jefrem i Manasija bili su Josifova deca. Josif i Venijamin bili su sinovi Jakovljeve najdraže žene, Rahele.

Jakov je u potpunosti prihvatio Josifovu decu (tj. trinaest plemena) i postali su najveće pleme kada se ujedinjeno carstvo (tj. Saul, David, Solomon) podelilo, 922. g.p.n.e. Postali su vođe severnog saveza poznatog kao Izrael, Samarija i Jefrem. Prvi vođa/car je bio nadglednik radnika iz Jefremovog plemena, Jerovoam I.

Venijamin je zajedno sa većinom Levita postao deo Judinog južnog saveza. Simeon je još ranije postao deo Jude, te je moguće da se ovo odnosi na ceo savezni narod.

80:3 Ovaj refren (up. Ps 80:7,19) pokazuje da je ovaj Psalam napisan u vreme narodne nevolje. Ako Asafovi Psalmi 77-80 potiču iz istog istorijskog perioda, onda je ovo verovatno povezano sa vavilonskim osvajanjem Jude pod Navuhodonosorom. On je napadao nekoliko puta (tj. 605, 597, 586, 582. g.p.n.e.), ali je moguće povezati ovaj Psalam sa padom Izraela, 722. g.p.n.e, kada je Samarija poražena nakon trogodišnje asirijske opsade. *Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible)*, str. 1372, smatra da je on prvobitno napisan za pad Samarije, ali je kasnije prilagođen tako da se odnosi na pad Jerusalima zbog blizine i rečeničnih povezanosti sa Ps 79, čije vreme je očigledno 586. g.p.n.e. Zato što Ps 80:14 koristi isti IMPERATIV (BDB 996, KB 1427), neki stručnjaci ga vide kao dodatan refren, po čemu se svaka strofa isto završava. Međutim, Ps 80:14 nije isti, čak je isti GLAGOL u obliku *Qal*, a ne *Hiphil*.

NSP: PSALAM 80:4-7

⁴ O Gospode, Bože nad vojskama,

dokle ćeš se ljutiti na molitvu naroda svoga?

⁵ Hraniš ih suzama kao hlebom,

obilno ih suzama napajaš.

⁶ Učinio si da se zbog nas svađaju susedi naši,

i neprijatelji nam se naši zlorado rugaju.

⁷ Bože nad vojskama, vrati nas na ono što smo ranije imali!

Neka zasja lice tvoje, da bismo se spasli.

80:4-7 Ova strofa je molba Bogu da pomogne svom narodu.

1. dokle ćeš se ljutiti – pitanje o Božjem delovanju ili nedelovanju se ponavlja (up. Ps 74:10; 90:13; 94:3; Pri 1:22)
2. hraniš ih suzama kao hlebom (snažna slika, up. Ps 42:3; 102:9)
3. obilno ih suzama napajaš (doslovno: „trećina”, BDB 1026 I, samo ovde i u Isa 40:12)
4. učinio si da se zbog nas svađaju susedi naši (up. Ps 44:13; 79:4; Jezeq 5:14; 22:4; Dan 9:16)
5. neprijatelji nam se naši zlorado rugaju. NASB: „neprijatelji naši se smeju (nama)” TEV i NJB (kao i NSP) slede LXX, „naši neprijatelji nam se rugaju”.

Ove posledice savezne neposlušnosti i idolopoklonstva Izraela/Jude su potpuna suprotnost onome što je Bog želeo da oni urade u odnosu na svoje neznabožačke susede na drevnom Bliskom Istoku. Njihova uloga je bila da budu svetlost (up. Jezeq 36:22-23), ali postali su ruglo (up. Ps 79:10; 115:2).

NSP: PSALAM 80:8-13

⁸ Iz Egipta si lozu izveo.

Oterao si narode da bi je posadio.

⁹ Očistio si mesto za nju

da pusti korenje i proširi se po svoj zemlji.

**¹⁰ Gore je prekrila senom svojom,
i kedrove Božje granama svojim.**

**¹¹ Grane je svoje sve do mora pustila,
i do reke mladice svoje.**

**¹² Zašto si joj srušio zidove kamene,
pa plodove njene kidaju svi koji putem prolaze?**

**¹³ Vepar iz šume podgriza je,
i mnoštvo životinja poljskih hrani se njome.**

80:8-13 Ova strofa koristi vinograd kao metaforu za savezni narod.

1. Gospod (YHWH) ih je izveo iz Egipta (kao što je obećao u 1. Mojs 15:12-21)
2. Gospod (YHWH) je porazio hananska plemena (tj. osvajanje Isusa Navina)
3. Gospod (YHWH) ih je posadio u dobrom tlu Obećane zemlje

Čak i uz sve te božanske blagoslove, oni su bili neverni (up. Nem 9; Ps 78). Zato su sprovedene kletve iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30.

1. Njegova zaštita (tj. zid vinograda) je uklonjena
2. Dozvolio je osvajačima da uzmu Hanan (Ps 80:12-13). Kao što su Izraelci isterali grešne Hanance (tj. 1. Mojs 15:12-21) sada je isteran grešan savezni narod.

80:8 „lozu” Moguće je da se ovo odnosi na ceo savezni narod (up. Isa 5; Hosea 10:1) ili je specifična referenca na Severno carstvo (up. 1. Mojs 49:22).

80:11 „mora... reke” Ovo se odnosi na Sredozemlje na zapadu i glavni tok reke Eufkrat na severoistoku (up. 2. Mojs 23:31).

NSP: PSALAM 80:14-19

¹⁴ Bože nad vojskama, vrati se, molim te!

Pogledaj s neba, vidi i pobrini se za ovu lozu,

**¹⁵ za stabljiku koju je desnica tvoja posadila,
i pogledaj sina kog si radi sebe ojačao.**

¹⁶ Vatrom je spaljena, posečena je.

Od pretnje lica tvoga oni ginu.

¹⁷ Neka ruka tvoja počiva nad čovekom desnice tvoje,

nad sinom čovečijim kog si radi sebe ojačao,

¹⁸ nećemo više od tebe odstupati.

Sačuvaj nas u životu, da bismo prizivali ime tvoje.

¹⁹ Gospode, Bože nad vojskama, vrati nas na ono što smo ranije imali!

Neka zasja lice tvoje, da bismo se spasli.

80:14-19 Ova strofa je završna molitva (3 *Qal* IMPERATIVA ZAHTEVA u Ps 80:14) Gospodu (YHWH) da se smiluje na Avramove potomke.

Pravo pitanje tumačenja jeste kako oni žele da se to božansko delo sprovede.

1. obnovi snažan narod (tj. stabljiku [BDB 488, samo ovde u SZ] ili lozu iz Ps 80:8,14)
2. pošalji posebnog Davidovog potomka (Ps 80:15,17)
 - a. sina kog si radi sebe ojačao ili obezbedio (BDB 54)
 - b. neka ruka tvoja počiva nad čovekom desnice tvoje, nad sinom čovečijim kog si radi sebe ojačao (BDB 54, paralela sa Ps 80:15, up. Ps 110:1)

Očigledno je da je moguće da se ova slika odnosi na

1. Izraelov/Judin narod
2. cara/Mesiju iz Davidove linije (up. 2. Sam 7 i aramejske Targume)

80:16 Primetite da su teškoće Izraela/Jude direktan rezultat Božjih dela, ne moći osvajača. Bog koristi paganske narode da bi kaznio svoj narod (up. Avak). Jevrejima je ovo bilo zapanjujuće. On se borio na njihovoj strani (up. Ps 76:6), ali sada je na strani neprijatelja (tj. preokret slike „svetog rata”).

80:17 „desnice tvoje” Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

▣ „sinom čovečijim” Ovaj izraz se ponavlja u Jezekilju. Vidite belešku iz mog komentara na Jez 2:1.

Jeze 2:1 „Sine čovečiji” Doslovno glasi „*ben-Adam*” (BDB 119 KONSTRUKT, BDB 9). Često se koristi u Jezekilju kao način da se označi Jezekilj kao ljudsko biće (93 puta, up. Ps 8:4). U Jezekilju je to način na koji se Bog obraća Jezekilju. Isti ovaj izraz vidimo i u Jovu i u Psalmima. U Dan 7:13 ovaj izraz dobija i božanske karakteristike, zato što se povezuje sa „sinom čovečijim” koji dolazi pred „Pradavnog” (tj. Boga) na nebeskim oblacima. Dan 7:13 je osnova za način na koji sam Isus koristi ovaj termin, kao spoj ljudske i božanske prirode (tj. 1. Jn 4:1-3). Ovaj izraz nije podrazumevao nacionalistička ili militaristička rabinska pod-značenja.

80:18 Ovaj stih navodi nekoliko obećanja koja izgovara psalmist u ime saveznog naroda.

1. tada (tj. nakon što se Bog ponovo okrene ka njima, up. Ps 80:14) nećemo više od tebe odstupati (tj. skliznuti unazad ili upustiti se ponovo u greh, BDB 690, KB 744, *Qal IMPERFEKAT*)
2. sačuvaj nas u životu/oživi nas (BDB 310, KB 309, *Piel IMPERFEKAT*)
3. ako im Bog pomogne, oni će prizivati (BDB 894, KB 1128, *Qal IMPERFEKAT*) Njegovo ime u hramu

Primetite ovu upotrebu IMPERFEKATA, koji označavaju radnju u toku.

80:19 Vidite belešku kod Ps 80:3.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li se ovaj Psalam odnosi na invaziju? Ukoliko da, koji istorijski period se najbolje uklapa?
2. Da li je ovaj Psalam pisan o Izraelu ili o Judi?
3. Navedite i objasnite različite termine i aluzije na „svetlost”.
4. Zašto se na Božje ime svaki put dodaje refren iz Ps 80:3,7,19?
5. Zašto se o narodima često govori koristeći biljku kao metaforu?
6. Da li ovaj Psalam sadrži „mesijanske” naznake ili se sve one odnose na narod u celini?

PSALAM 81

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja dobrot a i samovolja Izraela <u>MT uvod</u> Upravitelju; Uz harfu. Asafov Psalam	Poziv Izraelu da se pokaje	Liturgija za praznik	Pesma za praznik	Za praznik Senica
81:1-5	81:1-2 81:3-5	81:1-5b	81:1-5b	81:1 81:2-3 81:4-5b 81:5c-7a
81:6-10	81:6-7 81:8-10	81:5c-10	81:5c-10	81:7b-8 81:9-10
81:11-16	81:11-12 81:13-16	81:11-16	81:11-16	81:11-12 81:13-14 81:15-16

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Vode se brojne rasprave o tome da li se ovo odnosi na Praznik Senica ili na Pashu.
- B. Targum dodaje *Tishri* u Ps 81:3, što je mesec Praznika Senica.
- C. Ovaj Psalam se očigledno odnosi na izgnanstvo i iskustvo u divljini, te se u njega mogu uklopiti i Pasha i Praznik Senica. Mislím da se odnosi na Praznik Senica ili Šatora, kojim se obeležava lutanje u divljini. JPSOA misli da se odnosi na „novogodišnju” liturgiju. Teškoća je u tome da se Ps 81:4 naizgled odnosi na dva različita datuma (tj. na prvi u mesecu i na sredinu meseca).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 81:1-5

¹ Kličite radosno Bogu, snazi našoj,
kličite pobjednički Bogu Jakovljevom!

² Zapevajte pesmu i uzmite daire,
harfu prijatnog zvuka i žičani instrument.

³ U vreme mladine trubite u rog,
u vreme punog meseca, na dan praznika našeg.

⁴ Jer to je propis za Izrael, Zakon Boga Jakovljevog.

⁵ Kao svedočanstvo postavio ga je nad Josifom,
kad je prolazio zemljom egipatskom.

Slušao sam jezik koji mi je nepoznat bio.

81:1-5 Ova strofa je poziv psalmiste saveznom narodu da se raduje zbog toga što je Gospod (YHWH) svojom silom oslobodio Izrael iz egipatskog zatočeništva.

1. kličite radosno – BDB 943, KB 1247, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 32:11
2. kličite pobjednički – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV
3. zapevajte pesmu – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV
4. uzmite daire – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV
5. trubite u rog – BDB 1075, KB 1785, *Qal* IMPERATIV

Primitite igru reči između #1 i 2; #3 i 4.

81:1 „Bogu, snazi našoj” „Snaga” (BDB 738) se često povezuje se „utočištem” (vidite POSEBNA TEMA: UTOČIŠTE) da bi se opisao Bog (up. Ps 14:6; 46:1; 62:6-7). Nada, mir i radost vernih sledbenika su u Njemu, ne u

1. ličnim zaslugama
2. okolnostima
3. fizičkim resursima

81:2 „daire” Ovaj muzički instrument (BDB 1074) bio je mali, kružni okvir sa razvučenom životinjskom kožom. Povezuje se sa ženama koje su plesale zbog pobjede u izgnanstvu, u 2. Mojs 15:20 (takođe vidite Sud 11:34; 1. Sam 18:6).

81:3 Ovaj stih ih poziva da slave Boga u prikladno vreme i na prikladnom mestu.

1. mladina – način da se označi novi mesec u Izraelu (BDB 294, tj. potpuni mrak, up. 4. Mojs 10:10; 28:11-15)
2. pun mesec (BDB 409, tj. totalna svetlost, sa ovim značenjem je izraz upotrebljen samo ovde i u Pri 7:20; označavao je sredinu meseca)
3. praznik (navedeno je nekoliko godišnjih prazničnih dana, up. 2. Mojs 23 i 3. Mojs 23)
Iznenadujuće je to što nije naveden Šabat (up. 1. Dne 23:31; 2. Dne 2:4; Os 2:11).

POSEBNA TEMA: KALENDARI DREVNOG BLISKOG ISTOKA

▣ „trubite u rog” Ovaj instrument (BDB 1051) se spominje u 2. Mojs 19:16,19, kada se Izrael priprema da primi Gospodnje (YHWH) zakone od Njega. Ovo je još jedna aluzija na iskustvo izgnanstva. Vidite POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU i POSEBNA TEMA: IZRAELSKI PRAZNICI.

81:4-5 „propis... Zakon... svedočanstvo” Ovi termini su načini da se opišu Gospodnja (YHWH) otkrivenja Izraelu.

1. propisi – BDB 349
2. zakoni – BDB 1048
3. svedočanstva – BDB 730

Iz konteksta se čini da se ovde odnose na otkrivenja o prazničnim danima (up. 2. Mojs 23; 3. Mojs 23). Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE.

Čini se da su ovi zakoni suština značenja Ps 81:5c.

1. Josifovo svedočanstvo o njegovoj veri u Gospoda (YHWH) dok je putovao kroz Egipat
2. Mojsijevo svedočanstvo dok je delio Gospodnja (YHWH) predskazanja o pošastima
3. jezik Egipćana, kojeg Jevreji prvobitno nisu razumeli
4. Gospodnji (YHWH) zakoni koje je Izrael odbacio (up. Ps 81:8,11,13)
5. Božji zastrašujući glas na Sinajskoj gori (tj. povezuje Ps 81:5c sa Ps 81:6) govorio je na hebrejskom, kojeg većina Izraelaca u to vreme više nije shvatala, zato što su govorili egipatskim jezikom. Ukoliko je ovo tačno, Ps 81:5c sadrži još GLAGOLA U PRVOM LICU MUŠKOG RODA JEDNINE, što bi ukazivalo na Gospoda (YHWH).

81:5 „jezik koji mi je nepoznat bio” Ovo je književni idiom koji ukazuje na vreme koje je Izrael proveo u Egiptu (up. Ps 114:1). Takođe se koristi za napad i okupaciju Hanana od strane

1. Asirije – 5. Mojs 28:49
2. Vavilona – Jer 5:15

Mnogi savremeni prevodi smatraju da Ps 81:5c pripada sa 81:6, a ne sa 81:5b. Ukoliko je to tačno, odnosi se na Gospodnje (YHWH) obraćanje na Sinaju (tj. na hebrejskom ili kroz gromove). Izrael se plašio moćnih Gospodnjih (YHWH) fizičkih manifestacija na Sinaju (up. 2. Mojs 19-20). Preostali stihovi beleže Gospodnje (YHWH) reči (tj. Ps 81:6-16).

NSP: PSALAM 81:6-10

⁶ „Uklonio sam breme sa ramena njegovog, ruke su se njegove korpe oslobodile.

⁷ U nevolji si me zazvao, i ja sam te izbavio, uslišio sam te iz skrovišta gromova.

Iskušavao sam te kod vode Merive.

⁸ Slušaj, narode moj, i ja ću te opomenuti.

O Izraele, kad bi me samo poslušati hteo,

⁹ kod tebe ne bi bilo tuđeg boga, i ne bi se klanjao stranom bogu.

¹⁰ Ja, Gospod, ja sam tvoj Bog,

onaj koji te je izveo iz zemlje egipatske.

Otvori širom usta svoja, i ja ću ih hranom napuniti.

81:6-10 Ova strofa sažima sva milostiva Gospodnja (YHWH) dela tokom izgnanstva i perioda lutanja u divljini. Primitite sve GLAGOLE u PRVOM LICU, MUŠKOM RODU, JEDNINI! Gospod (YHWH) se direktno obraća svom narodu.

1. uklonio sam breme, Ps 81:6 – BDB 693, KB 747, *Hiphil* PERF EKAT
2. ja sam te izbavio, Ps 81:7 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERFEKAT sa *waw*
3. uslišio sam te, Ps 81:7 – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKAT
4. iskušavao sam te, Ps 81:7 – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERFEKAT
5. ja ću te opomenuti, Ps 81:8 – BDB 729, KB 795, *Hiphil* KOHORTATIV
6. ja, Gospod, ja sam tvoj Bog, Ps 81:10 – savezni jezik
7. ja ću hranom napuniti tvoja usta, Ps 81:10 – BDB 569, KB 583, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

Takođe primetite

8. pustio sam ih, Ps 81:12 – BDB 1018, KB 1511, *Piel* IMPERFEKAT sa *waw* (up. Rim

1:24,26,28)

9. lako bih pokorio, Ps 81:14

10. ja ću hraniti, Ps 81:16 – BDB 37, KB 46, *Hiphil* IMPERFEKAT sa *waw*

11. ja ću ih nasititi, Ps 81:16 – BDB 959, KB 1302, *Hiphil* IMPERFEKAT

Gospod (YHWH) govori od Ps 81:6 do 16 preko sveštenika ili proroka.

81:6 Ovaj stih se odnosi na prisilan rad hebrejskih robova (tj. 2. Mojs 1:8-14).

81:7 „U nevolji si me zazvao, i ja sam te izbavio” Ovo je aluzija na Gospodnji (YHWH) dijalog sa Mojsijem u 2. Mojs 3:7-10.

▣ „uslišio sam te iz skrovišta gromova” Čini se da je ovo aluzija na iskustvo Izraela na Sinajskoj gori (up. 2. Mojs 19:19; 20:18).

▣ „Iskušavao sam te kod vode Merive” Ovo se odnosi na iskustvo Izraelaca koje je zabeleženo u 2. Mojs 17:6-7 i 4. Mojs 20:13. AB (str. 265-266) ovo tumači kao „iako si me ti iskušavao” (up. 2. Mojs 17:7; 4. Mojs 14:22; 20:24; 27:14; 5. Mojs 33:8; Ps 93:8-9). Svi ovi stihovi naglašavaju da je Izrael iskušavao Boga, a ne da je Bog iskušavao Izrael.

Čini se da 5. Mojs 33:8 podržava MT verziju Ps 81:7c, kao da Bog testira Izraelce.

▣ „Selah” Vidite beleške kod Ps 3:2.

81:8 „Slušaj” Ovo je *Qal* IMPERATIV! Počinje sa nizom referenci na odsustvo prikladnog odgovora Izraela na Gospodnje (YHWH) otkrivenje (up. Nem 9:34).

1. kad bi me samo poslušati hteo – Ps 81:8

2. narod moj nije slušao – Ps 81:11

3. Izrael nikako nije hteo da me posluša – Ps 81:11

4. kad bi me narod moj slušao – Ps 81:13

Derek Kidner (Derek Kidner), u *Tindejlovim starozavetnim komentarima (Tyndale Old Testament Commentary)*, str. 326, smatra da je „slušaj, narode moj” aluzija na molitvu Šema iz 5. Mojs 6:4-6. To je vrlo verovatno!

81:9 Izraelu je naređeno da ne pravi i ne sledi tuđe bogove (up. 2. Mojs 20:3,23). Izraelce su privlačili hananski bogovi plodnosti. Izrael je na drevnom Bliskom Istoku bio jedinstven po svom monoteizmu, koji nije dozvoljavao nikakve suparnike!

Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible), str. 1374, tvrdi da je Ps 81:9-10 aluzija na 2. Mojs 20:1-2; 5. Mojs 5:6, ali sa obrnutim redosledom.

81:10 Ovo se odnosi na Gospodnje (YHWH) obezbeđivanje hrane i vode tokom perioda lutanja u divljini.

NSP: PSALAM 81:11-16

¹¹ Ali narod moj nije slušao glas moj,

Izrael nikako nije hteo da me posluša.

¹² Zato sam ih pustio da slede tvrdokorno srce svoje,
i išli su za zamislama svojim.

¹³ O, kad bi me narod moj slušao,
kad bi Izrael putevima mojim hodio!

¹⁴ Lako bih pokorio neprijatelje njihove,
i na protivnike njihove okrenuo bih ruku svoju.

15 Oni koji silno mrze Gospoda puziće pred njim u pokornosti.

A njihovo vreme trajaće doveka.

**16 Ja ću svoj narod pšenicom najboljom hraniti;
iz stene ću ih medom nasititi”.**

81:11-16 Ova strofa poredi ono što je Izrael učinio sa onim što je Gospod (YHWH) želeo da učini za njih.

1. istorija pobune Izraela (up. Ps 78:17,40)
 - a. nije slušao
 - b. nije hteo da poslušā
 - c. imaju tvrdokorna srca
 - d. idu ka zamislima svojim
2. Gospodnja (YHWH) reakcija
 - a. kazna
 - (1) pustio ih je (up. Ps 78:29; Isa 6:9-10; Rim 1:24,26,28) da slede tvrdokorno srce svoje, Ps 81:12
 - (2) pustio ih je da slede svoje zamisli, Ps 81:12
 - (3) oni koji se prave da ga poštuju doživēće večnu patnju, Ps 81:15
 - b. Njegova želja
 - (1) da ga slušaju, Ps 81:13
 - (2) da hodaju Njegovim putevima, Ps 81:13
 - c. Njegovi blagoslovi
 - (1) pokorio bi njihove neprijatelje, Ps 81:14
 - (2) na protivnike njihove okrenuo bih ruku svoju, Ps 81:14
 - (3) hranio bi ih
 - (a) pšenicom najboljom (up. 5. Mojs 32:14)
 - (b) medom iz stene (tj. najboljom hranom iz zemlje, up. 5. Mojs 32:13)
 - (4) nasitio bi ih

PSALAM 82

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Kritika nepravedne kazne <u>MT uvod</u> Asafov Psalam 82:1-4	Molba za pravdu 82:1-4	Liturgija Gospodnje kazne za paganske bogove 2:1-4	Bog vrhovni vladar 82:1-4	Protiv Sudije narodima 82:1 82:2-3 82:4
82:5-8	82:5 82:6-7 82:8	82:5 82:6-7 82:8	82:5-7 82:8	82:5-7 82:8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Pravo pitanje o ovom Psalmu jeste „kome se obraća“?
 1. izraelskim sudijama (*Elohim* upotrebljen za izraelske sudije, 2. Mojs 21:6; 22:8-9; takođe vidite Targume, moguće i Ps 58:1)
 2. paganskim sudijama (Ps 81:8 verovatno ukazuje na NRSV i NJB tumačenja) ili paganskim vladarima (NASB studijska Biblija, str. 825)
 3. paganskim bogovima (NET Biblija, str. 953; AB, str. 268, koristeći Jezek 28:1-10 kao paralelu; i NIDOTTE, vol. 4, str. 216)
 4. narodnim anđelima (up. 5. Mojs 4:19; 32:8, anđelima naroda, up. Dan 10:13)
 5. anđelima nebeskog sabora (tj. „sinovima *Elohima*, up. Ps 8:5; 95:3; 96:4; 97:7; 138:1; Jov 1:6; 38:7)
- B. Presude *Elohima* (tj. Jedinog) se porede sa presudama *elohima* (tj. sudija ili anđela). Ps 82:7 ukazuje na anđele!
- C. Isus koristi ovaj Psalm u Jn 10:31-38, gde ga On tumači kao da se odnosi na ljudske sudije. Mislim da Isus citira Ps 82, ali kao aluziju na 2. Mojs 21:6; 22:8-9. Njegova poruka je da „*elohim*“ može imati više značenja!

NASB studijska Biblija smatra da Isus koristi poznato rabinsko tumačenje da pobije optužbe koje su iznete protiv Njega (str. 825).

- D. Čini se da je slika hananskog panteona, koji je deo anđeoskog skupa, upotrebljena da pokaže
1. Gospodnji (YHWH) moralan karakter, ili
 2. Njegovu univerzalnu vladavinu

SZ često koristi slike sa drevnog Bliskog Istoka da ukaže na istinu, ne potvrđujući stvarnost paganske mitologije (tj. [1] poraz haosa, vodena čudovišta, [2] drvo života; [3] Valova dela i nazive, itd.). Ove slike govore o stvarnosti tako da palo čovečanstvo može da shvati osnovne istine! Gospod (YHWH) je mnogo veći od onoga što ljudi mogu da zamisle, a odvajanje od Njega je mnogo strašnije!

Teško je sa sigurnošću razdvojiti šta su slike drevnog Bliskog Istoka, a šta je biblijska, doktrinarna istina. Zapadnjaci su skloni da doslovno shvataju Bibliju, a ona ima osobine književnog dela. Doslovno tumačenje nije uvek najprikladnije i ne prenosi uvek najtačnije nameru prvobitnog autora.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 82:1-4

¹ Bog ustaje u skupštini Božjoj.

Usred bogova on sudi:

**² „Dokle ćete nepravedno suditi
i prema zlima pristrasni biti?**

³ Budite sudije ubogome i siročetu.

Pravdu dajte nevoljniku i siromahu.

**⁴ Izbavite ubogoga i siromašnoga,
iz ruke zlih oslobodite ih”.**

82:1 „Bog” Ovo je naziv *Elohim* (BDB 43, vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA). Upotrebljen je dva puta u ovom stihu i ponovo u Ps 82:6 i 8.

Opšti termin *El* (BDB 42) je ustaljen naziv za Boga na drevnom Bliskom Istoku.

▣ **„ustaje”** Ovde se ovaj termin (BDB 662, KB 714, *Niphal* PARTICIP) koristi za *Elohim*a (Jedinog, koristeći PARTICIP u JEDNINI) koji zauzima autoritativnu poziciju (isti termin je upotrebljen u 1. Sam 19:20 sa značenjem „na čelu sa”) „u skupštini Božjoj (*El*)”. Ovo se odnosi na nebeski sabor (up. 1. Car 22:19; 2. Dne 18:18; Jov 1:6; 2:1), kojeg verovatno sačinjavaju

1. anđeli koji slave
2. anđeli naroda, 5. Mojs 32:8; Ps 89:5-8; Isa 6:1; 24:19
3. anđeli sluge, Jov 38:7; Dan 7:9-10

82:2-4 Ovi stihovi u Petoknjižju (tj. 1. Mojs – 5. Mojs) označavaju Gospodnju (YHWH) otkrivenu volju. Gospod (YHWH) je taj koji govori u stihovima Ps 82:2-4.

1. dokle ćete prema zlima pristrasni biti (up. 3. Mojs 19:15; 5. Mojs 1:17; 16:19; zato što Gospod (YHWH) sudi bez pristrasnosti, 5. Mojs 10:17)
2. budite sudije ubogome – BDB 1047, KB 1622, *Qal* IMPERATIV
3. budite sudije siročetu (IMPERATIV se podrazumeva iz #2, up. 5. Mojs 24:17)
4. pravdu dajte nevoljniku – BDB 842, KB 1003, *Hiphil* IMPERATIV
5. pravdu dajte siromahu – IMPERATIV se podrazumeva iz #4
6. izbavite ubogoga – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERATIV
7. izbavite siromašnoga – IMPERATIV se podrazumeva iz #6

8. iz ruke zlih oslobodite ih (povezano sa Ps 82:2b) – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV Ljudske sudije, čak i izraelske, bile su pristrasne u svojim presudama. Čini se da je na njih uticala pobuna i pad anđela. Ps 82:5-7 govori o neprimerenim delima anđela i Božjoj kazni za njih (up. Ps 82:7a).

82:2 Očigledan je kontrast između naziva *Elohim* (tj. jedini istinski Bog) i MNOŽINE *elohim* (tj. anđeoski sabor). Ovo ukazuje na to da su i anđeli naroda isto tako zanemarili Gospodnja (YHWH) savezna otkrivenja Izraelu, posebno o nemoćnima i nevoljnima u društvu. Bog voli ljude koji su stvoreni po Njegovom obličju, sve ljude!

▣ „**pristrasni biti**” Doslovan prevod ovog GLAGOLA (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKAT) je „podići lice”. To je način da vidite da li ste prepoznali i prihvatili neku osobu (up. 1. Mojs 32:20; Jov 42:8-9). Međutim, kod sudija je to bio čin pokazivanja naklonosti ili pristrasnosti i bio je osuđivan (up. 5. Mojs 1:17; 16:19; 3. Mojs 19:15; Jov 13:8; 32:21; 34:19; Pri 17:15; 18:5; 24:23; 28:21).

▣ „**Selah**” Vidite beleške kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 82:5-8

⁵ Oni ne shvataju i ne razumeju.

**U tami hode,
poljuljani su svi temelji zemlje.**

**⁶ „Ja sam rekao: ‘Vi ste bogovi,
i svi ste vi sinovi Svevišnjeg.**

**⁷ Zaista ćete kao ljudi umreti,
pašćete kao što i svi knezovi padaju!’”**

**⁸ Bože, ustani i sudi zemlji,
jer su tvoji svi narodi.**

82:5-8 Ova strofa se sigurno ne odnosi na ljude nego na anđele.

1. poljuljani su svi temelji zemlje
2. vi ste bogovi (tj. *elohim*)
3. sinovi Svevišnjeg (vidite POSEBNA TEMA: „SINOVI BOŽJI” U 1. MOJSIJEVOJ 6)
4. umrećete kao ljudi
5. pašćete kao i svi knezovi („knezovi” se koristi za anđele naroda u Dan 10:5,20; ali za ljude u Isa 3:13-14)
6. sudi zemlji, jer su tvoji svi narodi

82:5 Oni kojima se Psalam obraća su opisani na sledeći način

1. ne shvataju
2. ne razumeju
3. u tami hode

Moguće je da se ovo, kao i Ps 82:2-4, odnosi na Izraelce. Zato neki tumači smatraju da se „*elohim*” iz Ps 82:1b i 6a odnosi na ljudske sudije (up. 2. Mojs 21:6; 22:8-9). Mislim da dokazi u ovom Psalmu u celini ukazuju na anđele naroda.

Ako je u Ps 82:2-4 Gospod (YHWH) taj koji govori, ko govori u Ps 82:5-7? To je sigurno ili sam psalmist, na šta ukazuje početak Ps 82:6, 7 i 8 u celini. Međutim, moramo priznati da je takođe moguće i da su ovo reči samog Gospoda (YHWH), (UBS priručnik, str. 730).

▣ „**U tami hode**” Ovaj GLAGOL „hodati” (BDB 229, KB 246, *Hithpael* IMPERFEKAT) ukazuje na nečiji stil života.

„Tama” je metafora za zlo ili odbacivanje Božjeg otkrivenja. Ovaj koncept je izražen kroz nekoliko idioma.

1. putevi tame – Pri 2:13; 4:19; Isa 9:2; 50:10; Jn 3:19-20
2. dela tame – Jov 24:13-17; Jer 23:12
3. pipati u mraku – 5. Mojs 28:29; Jov 5:14; 12:25; Isa 59:9-10
4. svetlost nazivati mrakom – Jov 17:12; Isa 5:20

Svesno duhovno slepilo je strašna stvar. I anđeli i ljudi svesno odlučuju da ne vide (up. Isa 24:21)! Sami sebi vade svoje duhovne oči!

▣ „poljuljani su svi temelji zemlje” Ovo se može shvatiti na dva načina.

1. moralne osnove, up. Ps 11:3; Isa 24:7-13, posebno Ps 82:18
2. fizičke osnove, up. Ps 93:1; 96:10; 104:5

82:6 „sinovi Svevišnjeg” Vidite POSEBNA TEMA: SINOVI BOŽJI, gde razmatram ovaj izraz iz 1. Mojs 6. Mislim da se i tu odnosi na anđele.

Za „Svevišnji” vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

82:7 „pašćete” AB smatra da se ovo odnosi na pad u Šeol i koristi Isa 14:12-15 i Jezeq 28:1-10 kao primere (str. 270). Ponovo, primetite zbrku između anđela (tj. Sotone) i ljudi (tj. vavilonskog i tirkog vladara). Ovde postoji misterija! SZ koristi slike, analogiju i idiome na načine koje mi, savremeni ljudi, ne možemo sasvim da razumemo. Na drevnom Bliskom Istoku nema podele između duhovne oblasti i fizičke oblasti.

82:8 Ova poslednja dva *Qal* IMPERATIVA („ustani” i „sudi”) imaju univerzalan fokus. Bog nije samo Stvoritelj, nego i Sudija. On vlada nad celom tvorevinom (up. Ps 2:8; Otk 11:15).

Kao što je Isus imao ulogu Gospodnjeg (YHWH) izvršioca u tvorevini (up. Jn 1:3,10; Rim 11:36; 1. Kor 8:6; Kol 1:16; Jev 1:2), On je isto tako Gospodnji (YHWH) izvršitelj u suđenju (up. Jn 5:22-23,27; 9:39; Dap 10:42; 17:31; 2. Tim 4:1; 1. Pet 4:5).

Poslednji GLAGOL je *Qal* IMPERFEKAT, ne *Qal* IMPERATIV. On tvrdi da Gospod (YHWH) poseduje, a ne da bi trebalo da poseduje. Ovo je istinita izjava!

Ukoliko je tačno tumačenje o anđelima (oko čega postoje sumnje zbog načina na koji ga Isus koristi u Jn 10), tada se psalmist moli da Gospod (YHWH) porazi paganske bogove ili anđele naroda i uspostavi svoj pravedan sistem po celoj zemlji, kao što je prvobitno i nameravao u Edenu (pre Pada, potopa i/ili Vavilonske kule). Jednoga dana, ovo će se ostvariti (up. 1. Kor 15:24-28)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Objasnite koncept nebeskog sabora. Da li ga sačinjavaju pravedni ili pokvareni anđeli?
2. Objasnite dve različite upotrebe reči „*elohim*”.
3. Navedite elemente iz ovog Psalma koji ukazuju na „ljude” i one koji ukazuju na „anđele”.
4. Šta mislimo kada kažemo da je Bog stvorio moralan univerzum?
5. Da li psalmist i Isus koriste Ps 82:6 na isti način?
6. Ko su „knezovi” iz Ps 82:7?
7. Objasnite kako se univerzalan naglasak u Ps 82:8 uklapa sa ostatkom Psalma.

8. Da li Pismo koristi slike i mitologiju drevnog Bliskog Istoka?

PSALAM 83

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba Bogu da porazi svoje neprijatelje <u>MT uvod</u> Pesma, Asafov Psalam 83:1-8	Molitva za osujećivanje zavere protiv Izraela 83:1-4 83:5-8	Molitva za spas od narodnih neprijatelja 83:1-8	Molitva za poraz neprijatelja Izraela 83:1-4 83:5-8	Protiv neprijatelja Izraela 83:1-2 83:3-4 83:5-8
83:9-12	83:9-12	83:9-12	83:9-12	83:9-12
83:13-18	83:13-18	8:13-18	83:13-18	83:13-18

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Gospod (YHWH) je intimno povezan sa svojim saveznim narodom. Planovi i zavere izraelskih suseda na drevnom Bliskom Istoku da napadnu Izrael su planovi za napad na Njega (up. Ps 83:5, vidite i Ps 83:12).
- B. Navedeno je nekoliko naroda i grupa ljudi.
 1. Edom
 2. Ismailci
 3. Moav
 4. Agareni
 5. Geval
 6. Amon
 7. Amalik
 8. Filisteja
 9. Tir (tj. Fenikija)
 10. Asirija
 11. Madijan (4. Mojs 11-14 govori o događajima iz izraelske prošlosti kada im je Gospod (YHWH) pomogao)
 12. Sisara i Javin

13. Oriv i Ziv
14. Zevej i Salman

- C. Ovaj Psalam je molitva (5 IMPERATIVA) za uništenje izraelskih neprijatelja i karakteriše veliki broj IMPERFEKATA upotrebljenih u ZAPOVEDNOM smislu.
1. Ps 83:1 – dva su navedena, ali tri podrazumevana
 2. Ps 83:15-18 – šest (moguće osam sa Ps 83:15)
- D. Ovaj Psalam koristi nekoliko Božjih imena.
1. Bog, Ps 83:1a, 12b – *Elohim* (BDB 43)
 2. Bog, Ps 83:16 – *El* (BDB 42)
 3. Bog, Ps 83:13a – *Eloah* (BDB 43)
 4. Gospod, Ps 83:16b, 18a – *Jahve* (YHWH, BDB 217)
 5. Svevišnji, Ps 83:18b – *Elyon* (BDB 751)
- Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA
- E. Ovaj Psalam ima snažan
1. evangelistički naglasak (tj. Ps 83:16b, 18)
 2. univerzalan fokus (Ps 83:18b)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 83:1-8

¹ Nemoj ćutati, Bože.

Ne budi nem i nemoj mirovati, Bože.

² Jer gle, neprijatelji se tvoji komešaju, glavu podižu oni što te silno mrze.

³ Protiv naroda tvoga lukavo se tajno dogovaraju, zaveru kuju protiv onih koje si sakrio.

⁴ Govore: „Dodite, da ih istrebimo, da više narod ne budu, da se izbriše spomen na ime Izraelovo”.

⁵ Jer se svim srcem složno savetuju, čak su i savez protiv tebe sklopili:

⁶ šatori Edomovi, Ismailci, Moav i Agareni,

⁷ Geval, Amon i Amalik, i Filisteja zajedno sa stanovnicima Tira.

⁸ A i Asirija im se pridružila.

Ruku su pružili sinovima Lotovim.

83:1-8 Ova strofa opisuje neprimerene aktivnosti okolnih naroda. Psalmist traži od Boga da pomogne Izraelu.

1. nemoj ćutati – BDB 198, bez GLAGOLA, ali paralela sa #2, #3
2. ne budi nem – BDB 361, KB 357, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 28:1; 35:22; 50:3; 109:1
3. nemoj mirovati – BDB 1052, KB 1641, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Zbog toga što su okolni narodi isplanirali i sproveli svoje napade (Ps 83:2-8), savezni narod je počeo da se pita o Gospodnjem (YHWH) prividnom nedelovanju.

Primetite dela okolnih naroda.

1. komešaju se – BDB 242, KB 250, *Qal* IMPERFEKAT, up. Ps 46:6 veoma slično sa Ps 2:1-2
2. glavu podižu – BDB 669, KB 724, *Qal* PERFEKAT, up. Sud 8:28; Zah 1:21
3. lukavo se tajno dogovaraju – BDB 791, KB 886, *Hiphil* IMPERFEKAT, samo ovde u *Hiphil* obliku u SZ
4. kuju zaveru – BDB 419, KB 421, *Hithpael* IMPERFEKAT, u 2. Dne 30:23 upotrebljen u smislu „odlučiti”
5. dođite – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV
 - a. da ih istrebimo – BDB 470, KB 469, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV, up. Ps 74:8
 - b. da se izbriše spomen na ime Izraelovo – BDB 269, KB 269, *Niphal* IMPERFEKAT, što je idiom za potpuno uništenje i smrt

Zaključak ove liste je naveden u Ps 83:5. Napad na Izrael je napad na Gospoda (YHWH), up. Ps 83:2; Ps 2:2; 74:18,23.

83:3 „naroda tvoga... onih koje si sakrio” Drugi izraz (BDB 860, KB 1049, *Qal* PASIVNI PARTICIP) ima dve moguće konotacije u BDB.

1. dragocen (JPSOA), up. 2. Mojs 19:5; 5. Mojs 7:6; 14:2; 26:18
2. sakriven sa Bogom, up. Ps 27:5; 31:21

NKJV prevod glasi „onih koje si zaštitio” (#2), a NJB „onih koji su ti dragoceni” (#1).

83:4b „ime Izraelovo” Ovo je način da se označi narod (up. Ps 83:4a). Za značenje imena „Izrael” vidite POSEBNA TEMA: IZRAEL (IME).

83:5 „savez” Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ.

83:6 „šatori” Ovo je idiomatski anahronizam iz vremena kada je Izrael živeo u „šatorima”, ali je u ovom periodu većina živela u gradovima i selima sa trajnijim prebivalištima.

Druga mogućnost je da se ovaj idiom odnosi na narod (up. Ps 74:51; 120:5).

AB (str. 274) spominje odlomak iz svitka pronađenog u Masadu na kojem piše: „bogovi Edoma...” Ovo se dobro uklapa sa slikom „ruke” iz Ps 83:8. Takođe bi se dobro uklapalo sa anđelima naroda iz Ps 82. Kao izvor gde se može videti ovaj izraz AB navodi: Jigael Jadin (Yigael Yarden), Izraelski istraživački časopis (Israel Exploration Journal), 15 (1965), 104.

▣ „Edomovi” POSEBNA TEMA: EDOM I IZRAEL

▣ „Ismailci” Ovo se odnosi na potomke Ismaila, prvog sina Avrama i Agare (up. 1. Mojs 25:12-16). Od njih su nastala arapska plemena.

▣ „Moav” Ovo je jedan od dva naroda koji su potomci Lota i njegovih ćerki (up. 1. Mojs 19:30-38, posebno Ps 83:37).

▣ „Agareni” Ovo je Ismailovo pleme koje se spominje u 1. Dne 5:10,18-22. Moguće je da njihovo ime potiče od imena Ismailove majke, Egipćanke, koja se zvala „Agara”. Živeli su istočno od Hanana, a deo plemena je živeo još dalje ka jugoistoku.

83:7 „Geval” Ovo ime (BDB 148, KB 174) može imati dve potencijalne reference.

1. od reči za „planinu”, moguće je da se odnosi na oblast u trans-Jordanu, u blizini Petre, povezanu sa arapskim plemenom
2. od imena za stari feničanski priobalni grad, što bi značilo da je paralela za Tir (Ps 83:7b), kasnije poznat kao Biblos.

▣ „**Amon**” Vidite belešku o Moavu, Ps 83:6.

▣ „**Amalik**” Potomak Isava, koji je postao vladar u Edomu (up. 1. Mojs 30:15-16). Oni su posebno pravili probleme Izraelu tokom perioda lutanja u divljini (up. 2. Mojs 17:8-16; 4. Mojs 24:20; 5. Mojs 25:12-19). Saulu je naređeno da ih uništi (up. 1. Sam 15).

▣ „**Filisteja**” Čini se da su Filistejci bili Grci sa Egejskih ostrva. Bili su jedina neobrezana grupa ljudi u tom delu sveta. Verovatno su oni bili plaćena vojska koja je pokušala da napadne Egipat u dvanaestom veku pre nove ere, ali su poraženi. Tada su se nastanili na južnoj obali Palestine. Imali su pet velikih gradova, koji su navedeni u IsNav13:3: Gaza, Azot, Askalon, Gatar i Akaron. Oni su predstavljali najveću vojnu opasnost tokom perioda sudija, čak i tokom vladavine Saula i Davida. Ime „Palestina” potiče od reči „Filisteja”.

▣ „**Tira**” Ovo je poznata morska luka feničanskog carstva, severno od Izraela. Pre nje je glavni grad bio „Sidon” (verovatno Geval pre njega).

▣ „**Asirija**” Ovo je bilo najveće carstvo u oblasti Tigra/Eufrata. Postalo je moćno sredinom devetstotih godina pre nove ere, sve do 609. g.p.n.e, kada je osvojen glavni grad, Ninevija (Naum). Vidite POSEBNA TEMA: ANALIZA SILA MESOPOTAMIJE (ASIRIJA, VAVILON, PERSIJA). Spominjanje Asirije, a ne Vavilona, ukazuje na vreme pisanja ovog Psalma.

83:8 Asirijci su postali pomoć (doslovno: „ruka”) za narode trans-Jordana koji su potomci Lota i njegove dve ćerke (up. 1. Mojs 19:30-38).

1. Moav
2. Amon

▣ „**Selah**” Vidite beleške kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 83:9-12

⁹ **Učini im kao što si učinio Madijanu i Sisari, kao Javinu kod doline Kison.**

¹⁰ **Bili su istrebljeni kod En-Dora, postali su đubrivo za zemlju.**

¹¹ **A velikašima njihovim učini kao Orivu i Zivu, i svim knezovima njihovim kao Zeveju i Salmanu.**

¹² **Oni su govorili: „Osvojimo mesta u kojima Bog prebiva”.**

83:9-12 Ova strofa podseća tadašnje Izraelce na Gospodnje (YHWH) prisustvo i pomoć iz prošlosti, kada su neprijatelji kovali zaveru da otmu izraelsku zemlju.

1. kao što si učinio Madijanu – Sud 7:22
2. Sisari i Javinu – Sud 4:22-23
3. Orivu i Zivu – Sud 7:25
4. Zeveju i Salmanu – Sud 8:21

83:10 „đubrivo za zemlju” Ovo se odnosi na veliki broj mrtvih tela nakon bitke. Mogućnost da će biti nepravilno sahranjeni ili da će ih pojesti divlje životinje, bila je zastrašujuća ljudima na drevnom Bliskom Istoku (up. 2. Car 9:37; Ps 79:2-3; Jer 8:2; 22:19; 36:30). Ovo je bila formula kletve!

▣ „**kod En-Dora**” Ova lokacija se spominje u Saulovo vreme, ali ne u Knjizi o sudijama. NEB je menjala

u Arod (En-harod), koji se spominje u Sud 7:1 i uklapa se u istorijske aluzije iz Ps 83:9-11 (tj. Sud 4-8). UBS tekstualni projekat (str. 341) daje oznaku „A” za En-dor i odbacuje izmenu. Iako se ne spominje po imenu, on se nalazi u toj oblasti (up. IsNav 17:11).

NSP: PSALAM 83:13-18

¹³ Bože moj, učini da budu kao čičak što se kovitla,
kao strnjika pred vetrom.

¹⁴ Kao što vatra spaljuje šumu,
i kao što plamen gore proždire,

¹⁵ tako ih goni vihorom svojim,
i smeti ih olujnim vetrom svojim.

¹⁶ Sramotom prekrij lice njihovo,
da bi tražili ime tvoje, Gospode.

¹⁷ Neka se posrame i smetu za sva vremena,
neka se postide i izginu,

¹⁸ da bi se znalo da si jedino ti, kome je ime Gospod,
Svevišnji nad celom zemljom.

83:13-18 Ova strofa je molitva Gospodu (YHWH) da sprovede kaznu i pomogne Izraelu.

- a. učini da budu – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERATIV
- b. kao čičak što se kovitla, up. Isa 17:13; 29:5; 41:15-16
- c. kao strnjika pred vetrom, up. Isa 17:13
- d. kao što vatra spaljuje šumu
- e. kao što plamen gore proždire
2. tako ih goni – BDB 922, KB 1191, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. smeti ih – BDB 96, KB 111, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. sramotom prekrij lice njihovo – BDB 569, KB 583, *Piel* IMPERATIV
5. neka se posrame – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
6. neka se smetu – BDB 96, KB 111, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
7. neka se postide – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
8. neka izginu – BDB 1, KB 2, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Navedene su još dve stvari koje pokazuju planiranu svrhu kazne – da pomogne narodima da počnu da slave Gospoda (YHWH), (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

1. da bi se znalo da si jedino ti, kome je ime Gospod (YHWH) – BDB134, KB 152, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (Ps 83:16)
2. da bi se znalo da si jedino ti Svevišnji nad celom zemljom – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (Ps 83:17)

83:17 Primetite paralelizam između „za sva vremena” i „istrajati”. Ovo odražava Ps 83:4, gde su narodi želeli da Izrael prestane da postoji!

83:18 „nad celom zemljom” Ovaj univerzalan element je čest u Asafovim Psalmima! Ovo je očigledan i nužan zaključak monoteizma (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li ovaj Psalam odražava istorijsku invaziju saveza naroda ili istorijske slike?
2. Kako Ps 83:1 ukazuje na strah i zbrku u Izraelu?
3. Kako su stihovi Ps 83:4-5 povezani sa Gospodnjim širim planom otkupljenja? Da li Sotona pokušava da osujeti Božja dela čiji cilj je otkupljenje?

PSALAM 84

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Čežnja za slavljenjem u hramu <u>MT uvod</u> Upravitelju; Uz harfu. Psalam Korejevih sinova	Blagoslovljenost boravka u Božjem domu	Sinovi hvale Sion kao cilj hodočasnika za kojim je čeznuo	Čežnja za Božjim domom	Sinovi hodočasnici
84:1-4	84:1-2 84:3-4	84:1-2 84:3-4	84:1-4	84:1-2 84:3 84:4-5
84:5-7	84:5-7	84:5-7	84:5-7	84:6-7
84:8-12	84:8-9 84:10-11 84:12	84:8-9 84:10-12	84:8-9 84:10-12	84:8-9 84:10 84:11 84:12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Mnogi pretpostavljaju da je autor ovog Psalma Levit kojem je onemogućen pristup hramu zbog nekih razloga.
 1. zbog bolesti
 2. zbog zabrane
 3. zato što je car pobjegao (up. Ps 84:9) i on je pošao sa njim
- B. U ovom Psalmu se zajedništvo sa Bogom Izraela povezuje sa hramom.
 1. prebivalište tvoje, Ps 84:1a – BDB 1015, up. Ps 43:3; 132:5
 2. dvorišta doma Gospodnjeg (YHWH), Ps 84:2a – BDB 346, up. Ps 65:4; 84:10; 96:8 100:4; 116:19; 135:2
 3. tvoj oltar, Ps 84:3c – BDB 258
 4. tvoj dom, Ps 84:4a

5. putevi koji u dom tvoj vode, Ps 84:5b, up. Ps 86:11; 122:1
6. pred Bogom na Sionu, Ps 84:7b, up. Ps 42:2; 2. Mojs 34:23; 5. Mojs 16:16
7. dvorišta doma tvoga, Ps 84:10a, up. #2
8. na pragu doma Boga (*Eloah*), Ps 84:10b – BDB 706, KB 765, *Hithpoel* KONSTRUKT INFINITIVA (upotrebljen za „vratara” u 1. Dne 23:5)

C. Primetite različita imena/naziva za Boga.

1. Gospod nad vojskama (*Jahve Sabaoth*), Ps 84:1,3,12a
2. Gospod (YHWH), Ps 84:2a,8a,11b
3. živi Bog (*El*), Ps 84:2b, up. 5. Mojs 5:26; Ps 42:2
4. moj Car, Ps 84:3d
5. moj Bog (*Elohim*), Ps 84:3d
6. Bog (*El - Elohim*, doslovno: „Bog bogova” ili uz promenu samoglasnika „pred Bogom”), Ps 84:7b
7. Bog (*Elohim*) nad vojskama, Ps 84:8a
8. Bog (*Eloah*) Jakovljevi, Ps 84:8b, up. Ps 46:7
9. Bog (*Elohim*), Ps 84:9a
10. moj Bog (*Eloah*), Ps 84:10b
11. Gospod Bog (*Jahve Elohim*), Ps 84:11a

Mnogi Asafovi Psalmi sadrže veliki broj imena/naziva za Boga. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA. Svako od njih, kao i njihove kombinacije, ima konotacije za Izraelce.

- D. Ovaj Psalm je na mnoge načine sličan sa Ps 42. Isto su ga pisali Korejevi sinovi, verovatno porodica levitskih pevača. Njihov otac je bio Kat, vođa Davidovog hora. On su napisali Psalme 42-49; 84-85; 87-88.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 84:1-4

¹ O kako volim veličanstveno prebivalište tvoje,

Gospode nad vojskama!

² Duša moja čezne i vene za dvorištima doma Gospodnjeg.

Srce moje i telo moje radosno kliču Bogu živome.

³ I ptica dom nalazi, i lastavica sebi gnezdo,
gde leže ptiće svoje blizu tvog veličanstvenog oltara,

o Gospode nad vojskama,

caru moj i Bože moj!

⁴ Srećni su oni koji prebivaju u tvom domu!

Oni te bez prestanka hvale.

84:1 „veličanstveno” Doslovan prevod ovog PRIDEVA je „voljeno” (BDB 391). Jerusalim, grad velikog Boga, jeste prelep, ali još važnije, on je „voljen” (up. Ps 127:2).

▣ „prebivalište tvoje” Ovo je u paralelnoj poetskoj vezi sa Ps 84:2. Stoga, sigurno se odnosi na dvorišta hrama u Jerusalmu (up. Ps 43:3; 46:4), gde je sam Bog odlučio da boravi (up. 5. Mojs 12:5,11,14,18,21,26; 14:23-25; 15:20; 16:2,6,11,15; 17:8,10; 18:6; 26:2; 31:11).

84:2 Ovaj stih ima tri GLAGOLA koji opisuju psalmistina osećanja prema Gospodu (YHWH). Veoma je sličan sa drugim Korejevim Psalmom—Ps 42 (takođe vidite Ps 63).

1. duša moja čezne – BDB 493, KB 490, Niphal PERFEEKAT

2. duša moja vene – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 119:81

3. srce moje i telo moje radosno kliču – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKAT, up. Ps 51:14

Ovaj emotivan jezik je veoma snažan. Podseća verne sledbenike na prelepu ličnu stranu zajedništva sa Bogom. Cilj je biti sa njim! Za Izraelce je to bilo povezano sa hramom. Za novozavetne vernike je to povezano sa Isusom, novim hramom (up. Jn 2:18-22)!

▣ „**Bogu živome**” Ovo je igra reči sa značenjem reči Gospod (YHWH, „ja sam Onaj koji Jeste”, up. 2. Mojs 3:14). Bog Izraela je večno živ i jedini živ Bog! (up. Ps 42:2).

Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

84:3 „ptica” Ovo se može odnositi na dve stvari, jednu doslovnu i jednu simboličnu. Simbolički, može označavati psalmistinu čežnju da bude blizu Boga u hramu—da boravi sa Bogom. Mala, bespomoćna ptica je simbol osobe. Doslovno, ovo bi značilo da ptice mogu slobodno da priđu čak i najsvetijim mestima u hramu.

▣ „**caru moj**” Gospod (YHWH) je pravi „car” saveznog naroda (up. 1. Sam 8:7). Biblijska vera nije demokratija nego teokratija. Isus to jasno govori u Lk 6:46, „Zašto me, dakle, zovete: ‘Gospode, Gospode’, a ne radite ono što govorim?” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJE CARSTVO.

84:4 „Srećni su oni koji prebivaju u tvom domu” Struktura ovog Psalma se zasniva na tri upotrebe termina „blagoslovljen” (BDB 80, Ps 84:4,5,12). Njegovo osnovno značenje je „srećan” (up. Ps 9:1). U ovom kontekstu, moguće je da se odnosi na sveštenike ili goste (up. Ps 23:6; 27:4-6; 65:4).

▣ „**Oni te bez prestanka hvale**” Hvala pokazuje da je neko pravi sledbenik Gospoda (YHWH), (up. Ps 42:5,11). „Bez prestanka” (BDB 728) se često koristi u ovom delu Psalama (up. Ps 77P:7; 78:17,30,32; 83:4). Zajedništvo sa Gospodom (YHWH) ima svoj večan deo!

▣ „**Selah**” Vidite beleške kod Ps 3:2

NSP: PSALAM 84:5-7

⁵ Srećni su oni koji se na tvoju snagu oslanjaju,
kojima srce čezne za putevima koji u dom tvoj vode.

⁶ Dok prolaze sušnom dolinom gde rastu grmovi biljaka, u izvor je oni pretvaraju;
kiša je blagoslovima odeva.

⁷ Oni idu dalje i obnavljaju snagu svoju,
i svi se pojavljuju pred Bogom na Sionu.

▣ „**Srećni su oni koji...**” Ova terminologija je iz mudrosne literature. Reč „srećan”/”blagoslovljen” (BDB 80) upotrebljena je 26 puta u Psalmima i 8 puta u Pričama. Vidite belešku kod Ps 1:1.

▣ „**kojima srce čezne za putevima koji u dom tvoj vode**” Mnogi tumači (i BDB) ovo shvataju kao referencu na hodočasnike koji prilaze hramu. Jevreji muškarci, stariji od 21. godine, koji su živeli dovoljno blizu i bili u stanju da to učine, morali su da slave tri godišnja praznika u hramu (tj. 3. Mojs 23 i 2. Mojs 23).

▣ „**putevima**” Ovaj termin (BDB 700) ima prelepe konotacije o obnovi, i fizičkoj (tj. iz izgnanstva) i duhovnoj (tj. dolazak Gospodnjeg (YHWH) posebnog oslobodioca, Mesije). Sledi moja beleška o Isa 19:23.

Isa 19:23 Narodi će početi slobodno da se kreću da bi mogli da slave Gospoda

(YHWH). Narodi su došli!

Zanimljivo je koliko puta Isaija koristi slike širokog puta.

1. široki put za povratak Jevreja iz izgnanstva, Isa 11:16; 57:14
2. široki put za dolazak neznabožaca na slavljenje, Isa 19:23
3. široki put svetosti, Isa 26:7; 35:8; 43:19; 49:11; 51:10
4. široki put za Mesiju, Isa 40:3; 42:16

84:6 „sušnom” Ovaj termin (BDB 113) znači „plakati”. Neki ga shvataju doslovno i smatraju da označava dolinu u blizini Jerusalima (tj. 2. Sam 5:22-24). Drugi ga shvataju simbolički, kao probleme sa kojima su se susreli na hodočašću do Jerusalima ili u povratku iz izgnanstva.

▣ **„izvor”** Ovaj termin (BDB 745), kao i „sušna”, neki shvataju doslovno, kao izvor vode, a drugi kao metaforu o Božjoj brizi dok su putovali.

▣ **„kiša”** LXX i Vulgata ovo (BDB 435) prevode kao „zakonodavac” (up. NASB belešku kod Joil 2:23), što bi bila aluzija na Gospodnji (YHWH) sinajski savez (up. 2. Mojs 19-20). U ovom kontekstu se odnosi na hram u Jerusalimu.

▣ **„blagoslovima”** MT koristi reč „blagoslovi” (BDB 139), ali KJV verzija glasi „bazeni” (BDB 140), što je paralela sa terminom „izvor”. Ovo podrazumeva samo promenu samoglasnika.

84:7 „obnavljaju snagu svoju” NASB tumači ove termine kao potrepštine za putovanje. Moguće je prevesti ove suglasnike kao „od visine do visine”, što bi značilo od grebena do grebena, dok se neko približava Jerusalimu. Jedan od mojih omiljenih komentatora, Derek Kidner (Derek Kidner), *Tindejlovi starozavetni komentari (Tyndale Old Testament Commentary)*, vol. 116, str. 336, kaže da on misli da se ovo odnosi na uzbuđenje hodočasnika dok se približavaju poslednjoj fazi puta do hrama.

▣ **„svi se pojavljuju pred Bogom na Sionu”** Ponovo, NASB i NKJV ovo tumače kao putovanje hodočasnika. Moguće je ove suglasnike prevesti kao „Bog bogova (doslovno: *El Elohim*, NRSV) biće viđen na Sionu” (LXX, Pešita).

NSP: PSALAM 84:8-12

**⁸ O Gospode, Bože nad vojskama, čuj molitvu moju,
prigni uho svoje, Bože Jakovljeve.**

**⁹ O Bože, štite naš, pogledaj,
i vidi lice pomazanika svoga.**

¹⁰ Jer bolji je jedan dan u dvorištima doma tvoga nego hiljadu dana na drugom mestu.

**Radije ću stajati na pragu doma Boga svoga
nego boraviti u šatorima zlih.**

**¹¹ Jer Gospod Bog je sunce i štit,
milost i slavu on daje.**

Gospod neće uskratiti nikakvog dobra onima koji bezazleno žive.

**¹² O Gospode nad vojskama,
srećan je čovek koji se u tebe uzda.**

84:8-9 Četiri IMPERATIVA su upotrebljena u dva paralelna reda.

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal*
2. prigni uho – BDB 24, KB 27, *Hiphil*
3. pogledaj – BDB 906, KB 1157, *Qal*
4. vidi – BDB 613, KB 661, *Hiphil*

Ovo su molitveni zahtevi upućeni Gospodu (YHWH) da ponovo omogući pristup slavljenju u hramu. Primitite kako MNOŽINA iz Ps 84:4-7 ponovo postaje JEDNINA u Ps 84:2-3!

Ps 84:8-9 je molitva za lični povratak slavljenju u hramu, te da se to dogodi tako što će Bog osnažiti i ojačati izraelskog cara (Ps 84:9b)!

84:8 „Bože nad vojskama” *Sabaoth* (BDB 838) obično ima vojnu konotaciju (tj. Isus Navin), „Bog, zapovednik nebeske vojske”. U kontekstu vavilonskog astralnog idolopoklonstva, odnosi se na „zvezde”. Gospod (YHWH) je stvorio sva nebeska svetla i On upravlja njima.

84:9 „štite naš” Ovo je naziv za Boga (up. 1. Mojs 15:1; 5. Mojs 33:29; Ps 18:2; 115:9-11) ili cara Izraela.

▣ **„pomazanika svoga”** Ovo se može odnositi na prvosveštenika (up. 3. Mojs 4:3; Zah 3-4), ali verovatnije je da se odnosi na cara (up. Ps 2:2; 132:17; 1. Sam 2:35; 16:6; 2. Sam 19:21). U Ps 89:18 se i „štit” i „car” odnose na cara Izraela.

Za „pomazanik” vidite POSEBNA TEMA: STAROZAVETNI NAZIVI ZA ONOG KOJI DOLAZI.

84:10 „bolji je jedan dan u dvorištima doma tvoga nego hiljadu dana na drugom mestu” Ovde vidimo upotrebu termina „hiljadu” na simboličan način (vidite POSEBNA TEMA: HILJADU (*ELEPH*)). Poređenje nije navedeno u potpunosti: „bolji je jedan dan sa Gospodom, u Njegovom hramu, nego hiljadu dana na bilo kojem drugom mestu!” (tj. Ps 27:4).

▣ **„na pragu”** Istina je da je u drevnom svetu prag (BDB 706) posmatran kao nešto što može biti ispunjeno demonima, posebno u rimskoj kulturi. Međutim, u ovom kontekstu, čini se da je očigledno da je ovo poređenje. Psalmist bi radije stajao na ulazu u hram, nego u svili, udobnosti i gostoprimstvu zlih. Neki komentatori pokušavaju da promene „prag” (BDB 706) u naziv za levitske čuvare na vratima (up. 1. Dne 9:19,22; 2. Dne 23:4). Mislim da se „prag” (up. Sud 19:27; 1. Car 14:17; 2. Dne 3:7) najbolje uklapa u ovaj kontekst.

▣ **„u šatorima zlih”** Ovo je anahronizam iz nomadskih izraelskih dana. Suprotnost je izražena u Ps 27:5-6.

84:11 „sunce” Aramejski Targumi tumače „sunce” (BDB 1039) kao „bedem” („sunce”, *שמש*, BDB 1039; „bedemi”, *שמשת*, BDB 1039, up. Isa 54:12). Bedemi se bolje uklapaju kao paralela za štitove. SZ okleva da koristi „sunce” u vezi sa Gospodom (YHWH) zbog rasprostranjenog kulta sunca na drevnom Bliskom Istoku. Ukoliko je u originalu upotrebljena reč „sunce”, onda je ovo metafora koja se fokusira na svetlost, istinu, zdravlje, otkrivenje, blagoslov, itd. Bog je na ovaj način opisan u Isa 60:19-20; Mal 4:2; Otk 21:23. On je prava, večna svetlost.

84:11-12 Ovo je sažetak pogleda na svet vernika. Bog je sa nama i na našoj strani, čak i kada smo fizički odvojeni od mesta koje je određeno za slavljenje. Vernim sledbenicima Gospod (YHWH)

1. je sunce i štit
2. daje milost i slavu
3. ne uskraćuje nikakvo dobro (up. Ps 34:10b)
4. srećni su oni koji (uslovni element)
 - a. bezazleno žive
 - b. u Njega se uzdaju

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je psalmist udaljen od hrama?
2. Kako je ovaj Psalam povezan sa Psalmom 42?
3. Da li je referenca na „široki put” (Ps 84:5) doslovna ili simbolična?
4. Zašto je Ps 84:6 tako težak za prevod?
5. Na koga se odnosi termin „pomazanik” (Ps 84:9b)?
6. Na koji način ili načine je Gospod kao „sunce”? Zašto se ova analogija retko koristi u SZ?
7. Navedite dva uslova koji se spominju u Ps 84:11-12. Da li je savez uslovan ili bezuslovan?

PSALAM 85

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva da se Bog smiluje na narod <u>MT uvod</u> Upravitelju. Psalam Korejevih sinova 85:1-3	Molitva da Bog obnovi naklonost za zemlju 85:1-3	Molitva za spas od narodnog neprijatelja 85:1-3	Molitva za dobrobit naroda 85:1-3	Molitva za mir i pravdu 85:1-2 85:3
85:4-7	85:4-7	85:4-7	85:4-7	85:4-5 85:6-7
85:8-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-11 85:12-13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Primitite da
 1. Ps 85:1-3 ima sve PERFEKTE (tj. završena radnja, najčešće u prošlosti)
 2. dok Ps 85:4-7 ima sve IMPERFEKTE (tj. radnja u toku, trenutno stanje Gospodnjeg (YHWH) gneva ka Izraelu)
 3. Ps 85:5-6 sadrži niz od tri pitanja).
- B. Nekoliko značajnih teoloških termina je personifikovano u Ps 85:10-13 (up. pozitivni u Isa 58:8; negativni u Isa 59:14-15).
 1. ljubav, Ps 85:10 – POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)
 2. istina/vernost, Ps 85:10,11 – POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ
 3. pravednost, Ps 85:10,11,13 – POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST
 4. mir, Ps 85:10 (up. Ps 85:8) – POSEBNA TEMA: MIR (SZ)

- C. Na zemlju i pozitivno i negativno utiče način na koji žive Božji ljudi (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Ljudski izbori imaju posledice, ali ih imaju i Gospodnja (YHWH) milost i blagodat!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 85:1-3

¹ Pokazao si, Gospode, naklonost zemlji svojoj, vratio si zarobljeni narod Jakovljevi.

² Oprostio si krivicu narodu svome, pokrio si sav greh njihov.

³ Obuzdao si svu jarost svoju, odustao si od žestokog gneva svoga.

85:1-3 Primitite snažni paralelizam koji označava Gospodnji (YHWH) karakter i Njegova otkupljujuća dela.

1. pokazao si naklonost – BDB 953, KB 1280, Qal PERFEKAT
2. vratio si zarobljeni narod – BDB 996, KB 1427, Qal PERFEKAT, up. Ps 14:7
 - a. oproštaj
 - b. obnovu Hanana
3. oprostio si krivicu – BDB 669, KB 724, Qal PERFEKAT
4. pokrio si sav greh njihov – BDB 491, KB 487, Piel PERFEKAT
5. obuzdao si svu jarost svoju – BDB 62, KB 74, Qal PERFEKAT
6. odustao si od žestokog gneva svoga – BDB 996, KB 1427, Hiphil PERFEKAT; primitite
 - a. isti ovaj GLAGOL u #2
 - b. IMPERATIV u Ps 85:4
 - c. Qal IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu in Ps 85:8

Gospod (YHWH) je ispunjavao svoja savezna obećanja čak i kada Njegov narod to nije zasluživao. Greh ima posledice (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30), ali i milost ima trajne efekte zbog Božjeg karaktera (up. 2. Mojs 34:6; 4. Mojs 14:18; 5. Mojs 4:31; Nem 9:27; Ps 86:15; 103:8; 145:8)!

85:1 „zemlji svojoj” Primitite različite načine na koje je opisan Božji narod.

1. tvoja zemlja, Ps 85:1a
2. Jakovljevi narod, Ps 85:1b
3. tvoj narod, Ps 85:2a

85:2 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

85:3-4 „sav” Upotreba reči „sav” (BDB 481) je značajna. Sav njihov greh je pokriven i sva Božja jarost je obuzdana. Kakve inkluzivne dobre vesti!

85:3 „jarost svoju” Primitite različite reči koje govore o Gospodnjoj reakciji na neposlušnost ljudi (up. Ps 78:49).

1. jarost, Ps 85:3a – BDB 720
2. žestoki gnev, Ps 85:3b – BDB 354 KONSTRUKT BDB 60 I
3. ljut, Ps 85:4b – BDB 495
4. gneviti, Ps 85:5a – BDB 60, GLAGOL
5. gnev, Ps 85:5b – BDB 60, IMENICA

Koliko se ovi izrazi Božjeg karaktera razlikuju od

1. Ps 85:1-2

NSP: PSALAM 85:4-7

⁴ Vrati nas na ono što smo ranije imali, Bože spasenja našega, i ne budi više ljut na nas.

⁵ Zar ćeš se doveka gneviti na nas?

Zar će gnev tvoj trajati iz naraštaja u naraštaj?

⁶ Zar nas nećeš opet oživeti,

da bi se narod tvoj tebi radovao?

⁷ Pokaži nam, Gospode, milost svoju, i daj nam spasenje.

85:4-7 Ova strofa počinje sa dva molitvena zahteva („vrati” – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV; „ne budi” – BDB 830, KB 974, *Hiphil* IMPERATIV), a završava se sa molitvenim zahtevom („pokaži” – BDB 906, KB 1157, *Hiphil* IMPERATIV).

Zatim sledi niz pitanja povezanih sa tim pozivom na obnovu.

1. Zar ćeš se doveka gneviti na nas? up. Ps 74:1; 79:5; 80:4

2. Zar će gnev tvoj trajati iz naraštaja u naraštaj?

3. Zar nas nećeš opet oživeti? up. Ps 71:20; 80:18

Izrael nije mogao da shvati kako je Gospod (YHWH) mogao da dozvoli da oni budu poraženi i izgnani (up. Avak 1)! Oni su bili Njegov narod i Njegovi svedoci u ovom svetu. Problem je bila savezna neposlušnost. Pogrešna poruka se prenosila narodima (up. Jezeke 36:22-36).

85:7 „milost” Vidite belešku kod Kontekstualnih uvida, B.

▣ „spasenje” U Ps 85:4 psalmist Gospoda (YHWH) zove „Bože (*Eloah*) spasenja našega” (BDB 447). Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

NSP: PSALAM 85:8-13

⁸ Slušaću šta će istiniti Bog, Gospod reći, jer o miru će govoriti narodu svome i vernim slugama svojim, ali neka oni ne postanu opet samouvereni.

⁹ Zaista, spasenje je njegovo blizu onih koji ga se boje, da bi slava prebivala u zemlji našoj.

¹⁰ Ljubav i istina srešće se, pravednost i mir poljubiće se.

¹¹ Istina će niknuti iz zemlje, i pravednost će gledati s nebesa.

¹² Gospod će dati ono što je dobro, i zemlja će naša dati rod svoj.

¹³ Pred njim će ići pravednost, i ona će utrti put pomoću koraka njegovih.

85:8-12 Ova strofa je odgovor na psalmistine molitve. On želi da mu se Bog obrati („slušaću”, BDB 1033, KB 1570, *Qal* KOHORTATIV). On će preneti poruku/viziju.

1. o miru

a. svom narodu

b. svojim vernim slugama (BDB 339)

2. blizu je spasenje Njegovo

3. slava će prebivati u njihovoj zemlji (tj. Gospodnje (YHWH) lično prisustvo, kao Šekina, oblak slave, ali ovde će to biti u hramu, up. Ps 63:2; 102:15-16)

4. ljubav i istina srešće se
5. pravednost i mir poljubiće se
6. istina će niknuti iz zemlje
7. pravednost će gledati s nebesa
8. Gospod (YHWH) će dati ono što je dobro
9. pred njim će ići pravednost

Međutim, primetite uslove.

1. neka oni ne postanu opet samouvereni (BDB 493) – BDB 996, KB 1427, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. oni koji ga se Boje (POSEBNA TEMA: STRAH)

Moguće je čak i da je „vernim slugama svojim” iz Ps 85:8b takođe uslov za mir. Mir je nemoguć izvan pravog odnosa sa Bogom, a zatim i sa drugima.

Takođe, Ps 85:11 govori o vernosti koja je uslov da bi Božja pravednost gledala s nebesa (tj. sam Bog). Ps 85:10-11 je tako snažna slika Božje ličnosti. Ove osobine su personifikovane kao nešto što se povezuje da bi se ostvario Njegov plan.

1. povratak iz izgnanstva
2. kraj suše
3. eshatološki vrhunac (POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA)

85:8 „Gospode” Ovo je *El* i *Jahve* (YHWH). Najčešći oblik je *Jahve Elohim*, kao u 1. Mojs 2:4 (*Jahve Elohim*). NJB smatra da su ova dva Božja imena uvod za paralelne redove.

„Šta je Božja poruka?”

„Gospodnja poruka je mir”.

Isti pristup sledi AB (str. 285).

▣ „neka oni ne postanu opet samouvereni” Ovo odražava MT. LXX shvata izraz kao „a oni koji okreću svoja srca ka njemu”. UBS tekstualni projekat (str. 345) daje verziji iz MT oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju).

85:12 Obećanje poljoprivrednog izobilja bilo je povezano sa saveznom poslušnošću (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). AB vidi ovaj Psalam kao da se odnosi na period pre izgnanstva i poziva kišu tokom suše. *Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible)*, str. 1377, smatra da je ovaj Psalam molba za povratak Božjeg naroda u Hanan. Ovo se zasniva na

1. „zemlja” u Ps 85:1, 9-12
2. „vratio si zarobljeni narod”, kao u Jer 30:3,18; Amos 9:14
3. Ps 85:7, koji se odnosi na obnovljeni hram

▣ „ono što je dobro” Na šta se ovo odnosi?

1. izbavljenje – 2. Mojs 18:9
2. blagoslove – Ps 34:10
3. Hanan – 2. Mojs 3:8; 5. Mojs 1:35; 3:25; 4:21-22; 8:7,10; IsNav 23:13
4. nedefinisano dobro od Gospoda (YHWH) za one koji se drže Njegovog saveza – Ps 84:11

Možda je ova nejasnoća namerna, što znači da se Bog brine o svim oblastima u kojima je to potrebno. Ovde se to odnosi na poljoprivredno izobilje (up. Ps 67:6).

85:13 SZ često koristi slike „puta”, „staze”, „širokog puta”, da označi dela Boga i ljudi (tj. Ps 25:4,8,9,10,12,15). Duhovni život je predstavljen kao „put”!

Ponovo je personifikovana pravednost (up. Ps 85:10-11), kao glasnik (up. Ps 85:8) koji ide pred Izraelom i izvikuje dobre vesti o Gospodnjoj ljubavi, brizi, zaštiti i prisustvu među Njegovim narodom nakon izgnanstva ili suše. *Jeronimov komentar Biblije (The Jerome Biblical Commentary)*, (str. 591) smatra da je ovo moguća eshatološka referenca.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je moguće odrediti istorijsko okruženje? Ukoliko jeste, navedite tri mogućnosti.
2. U kakvom su odnosi GLAGOLI iz Ps 85:1-2 i GLAGOLI iz Ps 85:3?
3. Da li se Ps 85:8 odnosi na psalmistu ili na proroka?
4. Zašto je Ps 85:10-11 toliko snažna, uzbuđljiva i ohrabrujuća slika?
5. Šta Ps 85:11 govori o božanskom suverenitetu i ljudskoj slobodnoj volji?
6. Definišite „dobro“ iz Ps 85:12.
7. Objasnite sliku „staze“ ili „puta“.

PSALAM 86

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam molbi i poverenja <u>MT uvod</u> Davidova molitva 86:1-5	Molitva za milost, sa promišljanjima o Gospodnjoj izvrsnosti 86:1-5	Molitva za spas od ličnih neprijatelja 86:1-7	Molitva za pomoć 86:1-2 86:3-5 86:6-7	Molitva u vreme iskušenja (brojevi stihova iz LXX) 86:1-2b 86:2c-4 86:5-6 86:7-8
86:6-10	86:6-7 86:8-10	86:8-11	86:8-10	86:9-10 86:11
86:11-13	86:11-13	86:12-13 86:14-17	86:11-13 86:14-17	86:12-13 86:14 86:15-16a 86:16b-17 86:18

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je smešten u kategoriju „lične tužbalice”. Pravedni Gospodnji (YHWH) sledbenik poziva svog pravednog Boga da mu pomogne.
 1. pravedni autor, Ps 86:1,2,3,4
 2. pravedni Bog, Ps 86:5,6
- B. Ovaj Psalam sadrži iznenađujuć univerzalni element u Ps 86:9 (up. Ps 22:27; 46:10; 47:9; 57:5,11; 64:9; 65:8; 66:1-7; 67:2-5; 98:23; 99:2-3 102:15). Ovaj stih je teološki centar

hijazme (tj. ukrštanja, hebrejske pesničke strukture).

C. Mogući nacrt bi mogao biti:

1. autorova teološka žalba, Ps 86:1-7
2. himna molitve Bogu, Ps 86:8-10
 - a. Njegova transcendentnost
 - b. Njegova jedinstvenost (monoteizam)
3. himna slavljenja Boga, Ps 86:11-17, zbog Njegove imanentnosti

D. Ovaj Psalam sadrži 15 IMPERATIVA ZAHTEVA.

1. prigni uho svoje, Ps 86:1 – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 31:2; 71:2; 102:2; isti GLAGOL u IMPERFEKTU u Ps 88:2
2. usliši me, Ps 86:1 – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV
3. čuvaj dušu moju, Ps 86:2 – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 25:20
4. spasi, Ps 86:2 – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 28:9; 31:16; 59:2; 71:2
5. smiluj mi se, Ps 86:3 – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
6. razveseli dušu, Ps 86:4 – BDB 970, KB 1333, *Piel* IMPERATIV
7. prigni uho, Ps 86:6 – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
8. poslušaj, Ps 86:6 – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV
9. pouči me, Ps 86:11 – BDB 34, KB 436, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 25:4,12; 27:11
10. daj mi srce nepodeljeno, Ps 86:11 – BDB 402, KB 405, *Piel* IMPERATIV
11. pogledaj na mene, Ps 86:16 – BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV
12. smiluj mi se, Ps 86:16 – isto kao #5
13. daj snagu, Ps 86:16 – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV
14. spasi, Ps 86:16 – isto kao #4
15. pokaži na meni, Ps 86:17 – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV

E. Primetite VOKATIVE.

1. O Gospode (YHWH), Ps 86:1, 3, 6, 11, 17
2. Ti si Bog moj (*Eloah*), Ps 86:2
3. O Gospode (*Adon*), Ps 86:4, 5, 8, 9, 15
4. Bože (*Elohim*), Ps 86:10,14
5. O Gospode, Bože moj (*Eloah*), Ps 86:12; *Eloah* je takođe i u Ps 86:2
6. O daj (bez imena/naziva) darivatelju, Ps 86:16b

Druga upotrebljena imena/nazivi su

1. Bog (*El*), Ps 86:15
2. Ime tvoje (BDB 1027), Ps 86:9, 11, 12

Oni svi odražavaju snažnu molitvu za pomoć upućenu izraelskom Bogu!

- F. Teško je odrediti kategoriju strukture individualnog Psalma. Ako je ovaj Psalam akrostih (vidite NASB studijska Biblija, str. 829), tada je Ps 86:9 stih koji izražava suštinu. Mislim da je teološka suština stih Ps 86:8, a da je Ps 86:9 logičan nastavak. Monoteizam Izraela je bio jedinstven na drevnom Bliskom Istoku (uz dva kratka izuzetka, jedan u Egiptu i jedan u Asiriji). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA i POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 86:1-5

¹ O Gospode, prigni uho svoje!

Usliši me, jer me nevolje i jad pritišću!

² Čuvaj dušu moju, jer sam ja veran.

Ti si Bog moj spasi slugu svoga, koji se u tebe uzda.

**³ O Gospode, smiluj mi se,
jer tebe prizivam po ceo dan.**

**⁴ Razveseli dušu sluge svoga, jer tebi,
o Gospode, podižem dušu svoju.**

**⁵ Ti si, Gospode, dobar i spreman da oprostiš,
velika je milost tvoja prema svima koji te prizivaju.**

86:1 „prigni” Ovo je metafora izvedena iz GLAGOLA „saviti” ili „okrenuti” (BDB 639, KB 692). Poziva Gospoda (YHWH) da čuje molbu svog slugu (up. Ps 86:3,4,6,7).

▣ **„O Gospode”** Ovo je reč *Jahve* (tj. YHWH, ime je definisano u 2. Mojs 3:14, vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA). Ovo je Božje savezno ime. Ono je oblik GLAGOLA „biti”.

Ovo je igra između reči *Jahve* (YHWH, Ps 86:1,3,6,11), *Elohim* (Ps 86:2,10,12) i *Adon* (Ps 86:4,8, 9,12).

One predstavljaju različite koncepte Boga.

1. *Jahve* (YHWH) – Bog kao Spasitelj, Otkupitelj
2. *Elohim* – Bog kao Stvoritelj, Održavatelj, Nabavljač
3. *Adonai* – Bog kao vođa, vlasnik, muž

▣ **„Usliši me”** Ovo nije molitva koja traži informacije, nego pouzdanje u Božje lično prisustvo i brigu. Psalmist je to doživeo, a sada je to iz nekih razloga nestalo! Ovo je molba Bogu da deluje na vidljive načine.

1. da usliši (Ps 86:7)
2. da svedoči (Ps 86:8-10)

▣ **„jer me nevolje i jad pritišću”** Ovaj izraz (BDB 776 i BDB 2) bi se mogao shvatiti u duhovnom smislu, kao da se odnosi na veran ostatak (vidite POSEBNA TEMA: OSTATAK (BDB 984), TRI ZNAČENJA, up. Ps 34:6; 35:10; 40:17; 70:5). U ovom Psalmu moguće je i da se odnosi na cara.

86:2 „Čuvaj dušu moju, jer sam ja veran” Dva termina su upotrebljena za opis psalmiste.

1. duša – doslovno *nephesh*, BDB 659, up. Ps 86:4 (dva puta), 13,14; vidite belešku kod Ps 3:2 i kod 1. Mojs 35:18
2. veran – BDB 339, vidite belešku kod Ps 16:10; 50:5

Ovo započinje niz razloga zbog kojih bi trebalo da Bog pomogne psalmisti.

1. on je veran, Ps 86:2 (*hasid*, BDB 339, veran savezu, povezano sa *hesed*, BDB 339)
2. uzda se u Gospoda (YHWH), Ps 86:2
3. moli se Gospodu (YHWH), Ps 86:3,4,5
4. zato što je i Bog takođe *hesed*, Ps 86:5,15.

U SZ, smrt nije viđena kao sjedinjavanje sa Bogom, nego kao mesto tišine i odsustva radosti. Psalmist želi da hvali i slavi Boga. Koncept o tome šta se dešava nakon smrti je razvijen (tj. progresivno otkrivenje) u NZ. Hvala Bogu za Isusa i NZ!

▣ **„spasi”** U SZ se ovo odnosi na fizičko spasenje. Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

▣ **„koji se u tebe uzda”** Vidite belešku kod Ps 4:5.

86:3 „tebe prizivam po ceo dan” Ovo se odnosi na molitvu tokom celog dana (up. Ps 22:2; 25:5; 88:9).

86:4 „podizem dušu svoju” Ovo je idiom za prepoznavanje Gospodnjeg (YHWH) mesta moći (tj. na visini, na nebu, up. Ps 123:1) i za prinošenje nečijeg celog bića Njemu (up. Ps 25:1; 143:8; Plač 3:41). Moguća kulturološka pozadina:

1. žrtve su podizane ka Gospodu (YHWH)
2. Jevreji su se najčešće molili podižući glavu, oči i ruke ka nebu

86:5 Ovo je sažetak Gospodnjeg (YHWH) karaktera (up. Ps 86:10,15). SZ sadrži nekoliko ovakvih sažetaka (up. 2. Mojs 34:6; Jona 4:2; Nem 9:17; Joil 2:13; Ps 86:15; 103:8; 145:8).

Ljudska nada je u nepromenljivom, brižnom Gospodnjem (YHWH) karakteru. On je

1. dobar – BDB 373 II (up. 1. Dne 16:34; 2. Dne 5:13; 7:3; 30:18; Jez 3:11; Ps 25:8; 34:8; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,25; 135:3; 136:1; Jer 33:11; Naum 1:7)
2. spreman da oporosti – BDB 699, ovaj PRIDEV je upotrebljen samo ovde (up. Nem 9:17; Ps 130:4 za upotrebu bliske IMENICE)
3. velika je Njegova milost – BDB 912 I KONSTRUKT BDB 338 (up. 2. Mojs 34:6; Nem 9:17; Ps 103:8; 145:8; Joil 2:13; Jona 4:2), vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (HESED)
4. velik, Ps 86:10 – BDB 152 (up. Ps 77:13)
5. čini čudesna dela, Ps 86:10 – BDB 810, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA
6. milosrdan, Ps 86:15 – BDB 933
7. milostiv, Ps 86:15 – BDB 337
8. spor na gnev, Ps 86:15 – up. isti paralelni stihovi kao #3
9. pun dobrote i istine, Ps 86:15 – up. isti paralelni stihovi kao #3

▣ „svima koji te prizivaju” Opseg Gospodnje (YHWH) ljubavi i poziva je iznenađujuć za starozavetni Psalam. Isto univerzalno obećanje se ponavlja u Ps 86:9. Bog prima sve koji mu pristupe u veri i slavljenju. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

„Prizvati” Boga je čin vere koji je izražen kroz javno slavljenje u Joil 2:32. Pavle ga citira u Rim 10:9-13. Vidite POSEBNA TEMA: ŠTA ZNAČI „PRIMITI”, „VEROVATI”, „PRIZNATI/OBJAVITI” I „PRIZVATI”?

NSP: PSALAM 86:6-10

**⁶ O Gospode, prigni uho molitvi mojoj,
poslušaj glas usrdnih molbi mojih.**

**⁷ U dan nevolje svoje prizvaću te,
jer ćeš me uslišiti.**

**⁸ Gospode, niko među bogovima nije tebi ravan,
i nema takvih dela kao što su tvoja.**

**⁹ Svi narodi koje si stvorio doći će i pokloniće se pred tobom, Gospode,
i slaviće ime tvoje.**

**¹⁰ Jer si ti velik i čudesna dela činiš,
samo si ti Bog.**

86:6-7 Ovi stihovi su paralelni sa Ps 86:1. Izražavaju psalmistino pouzdanje u Gospodnje (YHWH) lično prisustvo i brigu.

86:7 „U dan nevolje svoje” Psalmistina nevolja je detaljnije opisana u Ps 86:14. Ovi neprijatelji su opisani na nekoliko načina.

1. oholi ljudi su se podigli na mene
2. mnoštvo nasilnika traži dušu moju (*nephesh*, vidite belešku kod 1. Mojs 35:18)

3. nemaju tebe pred očima svojim
4. oni koji me mrze, Ps 86:17b

86:8 „niko... nije tebi ravan” Ovo je potvrda monoteizma (up. Ps 86:10b), vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM. Ovo odražava 2. Mojs 15:11.

▣ „**među bogovima**” Ovo je hebrejski termin *elohim*, koji se koristi za duhovna bića (anđele). Ovaj termin se takođe koristi za duhovne sudije u SZ. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

▣ „**nema takvih dela kao što su tvoja**” Gospod (YHWH) je Bog tvorevine. On je jedini Stvoritelj, sva druga bića su stvorena. On je Bog koji deluje. Idoli naroda ne mogu da vide, čuju ili deluju!

86:9 „Svi narodi koje si stvorio doći će” Ako postoji samo jedan Bog stvoritelj i svi ljudi su sačinjeni po Njegovom obličju (1. Mojs 1:26-27), a Bog je obećao da će otkupiti sve pale ljude (1. Mojs 3:15), tada Božja ljubav prema svim ljudima mora biti središte Božjih otkupljujućih dela. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Ovaj stih izražava potvrdu da je Gospod (YHWH) stvorio narode (up. 5. Mojs 32:8 u LXX, gde je potvrđeno da je Gospod (YHWH) svakom narodu dao anđela naroda, up. 5. Mojs 29:26; Dan 10).

▣ „**slaviće ime tvoje**” Neznabošci koji odgovaraju sa verom i veličanjem, slaviće Gospodnju (YHWH) ljubav i otkupljenje (up. Isa 66:23c).

Ako se Ps 86:14-15 odnosi na pobunjene Jevreje, kontrast sa verujućim neznabošcima je još snažniji!

NSP: PSALAM 86:11-13

¹¹ **Gospode, pouči me putu svome.**

Hodiću u istini tvojoj.

Daj mi srce nepodeljeno, da bi se bojalo imena tvoga.

¹² **O Gospode, Bože moj, hvaliću te svim srcem svojim.**

Slaviću ime tvoje doveka,

¹³ **jer velika je milost koju mi pokazuješ,**

i dušu si moju iz groba izbavio, iz njegovog najdubljeg dela.

86:11-13 Ovaj deo poziva Gospoda (YHWH), (dva IMPERATIVA) da pruži svom vernom sledbeniku ono što mu je potrebno—pouka i nepodeljeno, čisto srce. Zauzvrat, sledbenik će „poučavati”, „hodati”, „bojati se”, „hvaliti” i „slaviti” Gospoda (YHWH). To je redosled u svezu: Bog daje, verni sledbenici odgovaraju.

▣ „**putu svome... istini tvojoj... imena tvoga**” Očigledno su u paralelnom odnosu. Biblijska vera je

1. svakodnevan stil života
2. kognitivna istina
3. osoba u koju/kojoj potpuno verujemo

Ja obično kažem da je to osoba (Isus) koju prihvatamo; istine o toj osobi u koje verujemo (Biblija); i život te osobe kojim treba da živimo! Svi ovi elementi su nužni za punu, celovitu i zrelu biblijsku veru!

86:11,12 „Daj mi srce nepodeljeno... svim srcem svojim” Ovo je hebrejski idiom za potpunu odanost i posvećenost (tj. Jer 24:7; 32:39; Jezek 11:33; 18:31; 36:26).

86:12 „hvaliću te... Slaviću” Ova dva GLAGOLA su KOHORTATIVI.

1. hvaliću – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. slaviću – BDB 457, KB 455, *Piel* KOHORTATIV

▣ „**ime tvoje**” Prizivanje Gospodnjeg (YHWH) imena (tj. Njegove ličnosti, karaktera) potiče iz 1. Mojs 4:26 (up. 1. Mojs 12:8; 21:33; Ps 80:18; 145:1-2; Dan 9:19; Joil 2:32; Dap 2:21; Rim 10:9-13). Ovo su dela vere, slavljenja i hvaljenja. Verni sledbenici javno prizivaju nevidljivog Boga tvorevine i otkupljenja. Vidite posebnu temu kod Ps 86:5 i POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME”.

▣ „**doveka**” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

86:13 „dušu si moju iz groba izbavio” Ovaj GLAGOL (BDB 664, KB 717) je *Hiphil* PERFEKAT, te se stoga može shvatiti kao prošlost, sadašnjost ili budućnost (može se utvrditi samo na osnovu konteksta). Grob ili Šeol je mesto gde su mrtvi. Jevreji su sahranjivali svoje voljene, te je stoga fenomenološki delovalo kao da se oni nalaze u središtu zemlje. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?

Ova psalmistina izjava se može shvatiti na nekoliko načina.

1. bolest
2. savezni neprijatelji (drugi Jevreji)
3. spoljašnji neprijatelji (okolni narodi)
4. u smislu budućeg kraja vremena (eshatološki)

Termin „najdublji” je doslovno PRIDEV „najniži” (BDB 1066, up. 5. Mojs 32:22).

NSP: PSALAM 86:14-17

**¹⁴ Bože, oholi ljudi su se podigli na mene,
mnoštvo nasilnika traži dušu moju,
i nemaju tebe pred očima svojim.**

**¹⁵ A ti si, o Gospode, Bog milosrdan i milostiv,
spor na gnev i pun dobrote i istine.**

¹⁶ Pogledaj na mene i smiluj mi se.

**Daj snagu svoju sluzi svome,
i spasi sina robinje svoje.**

**¹⁷ Pokaži na meni dobrotu svoju,
da je vide oni koji me mrze i da se posrame.**

Jer ti, o Gospode, ti mi pomažeš i tešiš me.

86:14 Božji verni sledbenici imaju neprijatelje! Nije sigurno ko su oni. Ko god da jesu, oni ne poznaju i ne prepoznaju Boga i Njegov narod (up. Ps 54:3, slično sa Ps 36:1).

86:15 Vidite beleške kod Ps 86:5.

86:16 Ovo je paralelno sa Ps 86:1 i 3.

▣ „**spasi sina robinje svoje**” Ovo je idiom za pobožnu porodicu koja služi Gospodu (YHWH), (tj. Ps 116:16).

86:17 Da li je ovaj stih molba da se pokaju oni iz Ps 86:14 ili je to poziv na javnu pravdu? Moguće je da je Ps 112:10 povezan sa ovim stihom.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako psalmist opisuje sebe u Ps 86:1-3?
2. Objasnite kako se Ps 86:8 uklapa sa jedinstvenim pogledom Izraela na Gospodnju jedinstvenost i jednost.
3. Objasnite univerzalan naglasak stiha Ps 86:9.
4. Navedite Božja imena koja su upotrebljena u ovom Psalmu i njihov teološki značaj.
5. Definišite monoteizam i njegove implikacije na Ps 86:5 i 9.
6. Navedite Gospodnje karakteristike iz Ps 86:5,10,15.

PSALAM 87

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Privilegije građanstva u Sionu	Veličanstvenost Božjeg grada	Sinovi hvale Sion kao majku svih vernika	Hvala Jerusalimu	Sion, majka naroda
<u>MT uvod</u> Psalam Korejevih sinova. Pesma 87:1-7	87:1-3	87:1-3	87:1-3	87:1-2 87:3
	87:4	87:4	87:4	87:4
	87:5-6	87:5-6	87:5-7	87:5 87:6-7
	87:7	87:7		

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam hvali Gospodnji (YHWH) izbor naroda koji će ga pokazati i predstaviti drugim narodima.
- B. Upotrebljena je slika jednog naroda (up. Ps 87:4). Gospod (YHWH) je postavio granice svih naroda (up. LXX, 5. Mojs 32:8, tj. On upravlja geografijom i istorijom).
Savezni narod sačinjavaju
 1. Avramovi potomci (up. 1. Mojs 12:1-3; 5. Mojs 7:6-8)
 2. potomci Patrijarha (Isak, Jakov/Izrael)
 3. posebna zemlja, Hanan
 4. poseban grad, Jerusalim
 5. posebna gora, Morija (tj. hram, up. 5. Mojs 12:5,11,21; 14:23,24; 16:2,6,11, itd.)
- C. Ovaj poseban narod (up. 2. Mojs 19:5-6) ima suštinski značaj za dosezanje svih naroda (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).
- D. Dok čitam ovaj Psalam pitam se: „Da li je to i dalje Božje posebno mesto?”. Mučim se sa

time; molim vas da odvojite malo vremena i pročitate POSEBNA TEMA: STAROZAVETNA PREDSKAZANJA BUDUĆNOSTI NASUPROT NOVOZAVETNIH PREDSKAZANJA. U Novom zavetu su starozavetna obećanja postala univerzalna za ceo svet. Evanđelje je potpuno otkrivenje Gospoda (YHWH), a ne Izrael!

- E. Ps 87:4 ukazuje na eshatološki period u kojem su svi narodi deo Božjeg naroda (tj. Isa 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6-12; 45:22-23; 49:5-6; 51:4-5; 60:1-3; 66:23).
- F. UBS priručnik, str. 757, postavlja pitanje: ko govori u Ps 87:4 i 5? Predlaže, sa čime se ja slažem, da govornik u Ps 87:4 mora biti Bog (zato što se Bog spominje u PRVOM LICU), dok je u Ps 87:5 govornik psalmist (zato što se BOG spominje u TREĆEM LICU, kao i u Ps 87:6).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 87:1-7

¹ Temelj je njegov na svetim gorama.

² Gospod više voli vrata Siona nego sve šatore Jakovljeve.

³ Grade Božji, o tebi se slavno govori.

⁴ Spominjaću Ravu i Vavilon, brojeći ih među one koji me poznaju, tu su Filisteja i Tir, a s njima i Hus, „svi su oni tamo rođeni”.

⁵ Za Sion će se govoriti: „Svi su oni u njemu rođeni”. Sam Svevišnji utvrdiće ga.

⁶ Kad bude popisivao narode, Gospod će objaviti: „Svi su oni tamo rođeni”.

⁷ Biće tu pevača i onih što u kolu igraju, i govoriće se: „U tebi su svi izvori moji”.

87:1 „Temelj” Ovaj hebrejski koren (BDB 414) ima nekoliko konotacija.

1. u Jez 7:9 označava početak nečega
2. temelj grada – Ps 137:7; Plač 4:11; Mih 1:6
3. polaganje temelja u figurativnom smislu – Isa 28:16
4. stvaranje zemlje – 2. Sam 22:16; Ps 18:16; 78:69; 82:5; Isa 24:18; 40:21; Jer 31:37
5. slika povezana sa planinama – 5. Mojs 32:22; Ps 18:7
6. dan polaganja temelja hrama – 2. Dne 8:16 ili njegovih bočnih soba – Jeze 41:8

▣ „svetim gorama” Gore su simbol

1. trajnosti
2. stabilnosti
3. blizine Bogu (Ps 121:1)
4. stubova zemlje

U ovom kontekstu je slika očigledno povezana sa

1. Jerusalimom/Sionom (up. Ps 2:6; 48:1)
2. hramom
3. saveznom narodom

Moguće je da je MNOŽINA povezana sa činjenicom da je Jerusalim izgrađen na sedam brda. Za „Sion” vidite belešku kod Ps 2:6; 9:11 i 20:2.

Gospod (YHWH) se povezuje sa nekoliko gora.

1. Sinaj/Horiv (2. Mojs 19-20)
2. Sir/Faran (5. Mojs 33:2; Avak 3:3)
3. Morija (1. Mojs 22; Jezek 20:40)
4. gora na severu (up. Ps 48:2; Isa 14:13; Jezek 28:14,16)

87:2 Ovo se odnosi na Jerusalim/Sion i Judu (up. Ps 78:67-68). Plan je bio da Juda bude Mesijino pleme (up. 1. Mojs 49:8-12). „Jakov” se odnosi na sva plemena koja su potomci Jakova/Izraela. To je postao kolektivni termin za savezni narod.

▣ „**Gospod više voli**“ Gospodnja (YHWH) ljubav prema Jerusalimu je takođe istaknuta u Ps 78:68. On je Njegovo odabrano mesto (up. Ps 132:13).

▣ „**Grade Božji**” Ovo se odnosi na Jerusalim (up. Ps 46:4; 48:8). Vidite POSEBNA TEMA: JERUSALIM.

▣ „**Selah**” Čini se da ovaj termin zatvara književnu jedinicu, vidite Ps 87:6. Za detaljniju belešku o predloženim značenjima vidite Ps 3:2.

87:4 „Spominjaću” Ovaj GLAGOL (BDB 289, KB 269, *Hiphil IMPERFEKAT*) se može shvatiti kao „zabeležiti” (BDB 271, #4, kao naziv javnog službenika koji beleži (up. 2. Sam 8:16; 20:24; 1. Car 4:3; 2. Car 18:18,37; 1. Dne 18:15; 2. Dne 34:8; Isa 36:3,22), što ga povezuje sa idejom gradskog registra (Ps 87:5-6)).

▣ „**među one koji me poznaju**” Ovo ukazuje na to da su neznabošci iz ovih zemalja postali vernici i sledbenici Gospoda (YHWH). Oni su sada građani novog eshatološkog Božjeg grada, „novog Jerusalima” (up. Otk 21).

Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

87:4-5 Psalmist nabroja nekoliko naroda.

1. Rava (tj. Egipat, up. Ps 89:10; Isa 30:7)
2. Vavilon (pitamo se zašto se ne spominje Asirija, posebno uzevši u obzir vreme pisanja Psalma)
3. Filisteja
4. Tir (tj. Fenikija)
5. Etiopija (tj. Hus)

Svrha njihovog navođenja jeste poređenje njihovog porekla. Na neki način izvor svih naroda je Božji suverenitet (up. LXX, 5. Mojs 32:8), ali je Izrael Njegov poseban narod (up. 2. Mojs 19:5-6; Rim 9:4-5).

87:5 Prvi red u Ps 87:5 je težak, ali u kontekstu univerzalnog naglaska Ps 87:4, mislim da se odnosi na to da su vernici dobili građanstvo u Božjem svetom gradu—Sionu.

87:6 „popisivao” Slika se zasniva na spisku građana koji je pravljen u gradovima drevnog Bliskog Istoka. Na simboličan način pokazuje da je Izrael iz Siona, Božjeg posebnog grada, jedinstvenog mesta za slavljenje Gospoda (YHWH), (up. Ps 87:7).

Vidite POSEBNA TEMA: DVE BOŽJE KNJIGE.

87:7 „izvori” Ovaj termin (BDB 745) se simbolično koristi za poreklo ili izvor Božjeg naroda (up. 5. Mojs 33:28).

PSALAM 88

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba za spas od smrti	Krik za pomoć	Očajnička molitva za isceljenje od bolesti	Krik za pomoć	Molitva u velikoj nevolji
<u>MT uvod</u>				
Pesma. Psalam Korejevih sinova. Upravitelju; „Bolest“. Za pevanje. Poučna pesma. Maskil Ezraita Hemana.				
88:1-9	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-5 88:6-7
	88:8-9	88:8-12	88:8-9	88:8-9
88:10-12	88:10-12		88:10-12	88:10-12
88:13-18	88:13-18	88:13-18	88:13-18	88:13-16 88:17-18

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je karakterističan po
 1. nizu pitanja povezanih sa autorovim osećanjem da ga je Bog odbacio, up. Ps 88:10-12,14. Ovaj Psalam se završava bez nade ili olakšanja na vidiku! Ovaj Psalam je „mračan“!
 2. nizu imena/naziva za život nakon smrti
 - a. grob (Šeol), Ps 88:3b – BDB 982, vidite POSEBNA TEMA: ŠEOL
 - b. jama, Ps 88:4a – BDB 92 I
 - c. mrtvaci, Ps 88:5a – BDB 559
 - d. ubijeni što u grobu leže, Ps 88:5b – BDB 868
 - e. kojih se više ne sećaš, Ps 88:5c
 - f. odsečeni od ruke tvoje, Ps 88:5d, up. Plač 3:54
 - g. najdublja jama, Ps 88:6a – BDB 1066

- h. mračna mesta, Ps 88:6b – BDB 365
- i. bezdan veliki, Ps 88:6b – BDB 846 (g, h, i su paralele)
- j. mrtvi, Ps 88:10a – BDB 559
- k. nemoćni mrtvaci, Ps 88:10b – BDB 952 I
- l. grob, Ps 88:11a – BDB 868
- m. mesto propasti, Ps 88:11b – doslovno *abaddon* – BDB 2
- n. tama, Ps 88:12a – BDB 365, up. 1. Sam 2:9; Jov 10:21; 17:13; 18:18
- o. zemlja zaborava, Ps 88:12b – BDB 75 KONSTRUKT BDB 674 (samo u ovom Psalmu, up. Ps 6:5)
- p. mračna mesta, Ps 88:18b – BDB 365

B. Primitite različite reči koje su upotrebljene da opišu Božje odbacivanje.

1. tvoj gnev, Ps 88:7a – BDB 404
2. tvoji talasi, Ps 88:7b – BDB 991, up. Ps 42:7; 69:1,14-15; Jona 2:3
3. odbacuješ, Ps 88:14a – GLAGOL, BDB 276 I, KB 276, *Qal* IMPERFEKAT
4. od mene okrećeš lice svoje, Ps 88:14b – GLAGOL, BDB 711, KB 771, *Hiphil* IMPERFEKAT
5. strahote od tebe, Ps 88:15b – BDB 33
6. žestoki gnev tvoj, Ps 88:16a – BDB 354
7. strahote tvoje, Ps 88:16b – BDB 130 (samo ovde i Jov 6:4)

C. Teško je na osnovu ovog kratkog Psalma shvatiti da li je psalmist

1. bolestan (moguće guba, zato što ga napuštaju članovi porodice i prijatelji)
2. strada zbog kazne
3. oseća da je sam
4. boji se životnih okolnosti

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 88:1-9

¹ O Gospode, Bože spasenja moga,
vapim danju i noću pred tobom.

² Pred tebe će molitva moja doći.

Prigni uho svoje vapaju mome.

³ Jer duša je moja sita nevolja,
i život je moj blizu groba.

⁴ Ubrajam se među one što u jamu silaze,
postao sam poput čoveka koji snage nema,

⁵ oslobođen poput mrtvaca,
sličan ubijenima što u grobu leže,
kijih se više ne sećaš,

i koji su odsečeni od ruke tvoje koja pomoć pruža.

⁶ Stavio si me u najdublju jamu,
na mračna mesta, u bezdan veliki.

⁷ Na mene si gnev svoj izlio,
svim besnim talasima svojim nevolju si mi naneo.

⁸ Udaljio si od mene poznanike moje,
učinio si da im mrzak budem.

Zatvoren sam i izaći ne mogu.

⁹ Oči su moje usahle od nevolje.

**O Gospode, po ceo dan te prizivam,
k tebi u molitvi širim ruke svoje.**

88:1 „O Gospode” Ovaj Psalam koristi savezno Božje ime, *Jahve* (YHWH), tri puta kao VOKATIV. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

▣ **„Bože spasenja moga”** Ovaj naziv za Boga (up. Ps 24:5; 27:9) govori o tome šta psalmist želi da Gospod (YHWH) učini za njega, „spasenje”, „izbavljenje”, „pomoć”. Ovaj uvodni stih je „najpozitivniji” red u celom Psalmu. Gospod (YHWH) je Bog saveza i psalmist se moli, ali ne vidi odgovor. On čak oseća da ga je Bog namerno stavio u tu nevolju!

▣ **„ja” (NASB)** Primetite koliko puta su upotrebljene ZAMENICE u PRVOM LICU JEDNINE i u DRUGOM LICU JEDNINE („ti”). Ovo je veoma ličan krik vernika svom Bogu.

▣ **„vapim”** Ovaj GLAGOL (BDB 858, KB 1042) je prvi od mnogih GLAGOLA u PERFECTU. Psalmist tvrdi da on posvećeno traži Boga, ali da mu Bog još nije odgovorio (up. Ps 88:13-18).

▣ **„danju i noću”** Ovaj izraz je psalmistin način da opiše svoju neprekidnu molitvu (up. Ps 22:2; 25:5; 86:3).

88:2 Ovaj stih ima dva paralelna zahteva.

1. pred tebe će molitva moja doći – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. Ps 18:6); psalmist oseća da njegova molitva nije saslušana (up. Ps 88:9,13,14)
2. prigni uho svoje vapaju mome – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV (up. Ps 17:6; 31:2; 71:2; 86:1; 102:2)

88:3-9 Psalmist navodi razloge zbog kojih bi trebalo da ga Bog čuje i odgovori mu (PERFEKAT označava dovršeno stanje).

1. njegova duša (BDB 659) je sita (još jedan PERFECTAT) nevolja, Ps 88:3a
2. njegov život (BDB 313) je blizu (još jedan PERFECTAT) groba (vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?), Ps 88:3b
3. ubraja se (još jedan PERFECTAT) među one što u jamu silaze (up. Ps 28:1; 143:7), Ps 88:4a
4. postao je (još jedan PERFECTAT) poput čoveka koji snage nema (tj. bespomoćan, BDB 33, upotrebljen samo ovde u SZ; aramejska reč za pozajmicu), Ps 88:4b
5. oslobođen je (NASB: „ostavljen”) „poput mrtvacu”; PRIDEV je preveden kao „ostavljen” u NASB, ali je doslovan prevod „oslobođen”, BDB 344, Ps 88:5a
NKJV „odnesen”
TEV, JPSOA „napušten”
NJB „ostavljen sam”
MT koristi reč „oslobođen” i čini se da to ukazuje na oslobađanje od svih životnih odgovornosti (up. USB tekstualni projekat, str. 350).
6. sličan je onima kojih se više ne sećaš (još jedan PERFECTAT), Ps 88:5c
7. koji su odsečeni (još jedan PERFECTAT) od ruke tvoje, Ps 88:5d
8. stavljen je (još jedan PERFECTAT) u najdublju jamu, Ps 88:6a
9. stavljen je na mračna mesta, u bezdan, Ps 88:6b
10. na njega je izlio svoj gnev (doslovno: „teško leži”, još jedan PERFECTAT) Ps 88:7a (ovaj GLAGOL BDB 701, KB 759 se uglavnom koristi kada Gospod (YHWH) nekoga podržava, ali ovde je suprotno)
11. naneo mu je nevolju (doslovno: „preplavio ga je”, još jedan PERFECTAT) svim svojim

besnim talasima, Ps 88:7b

12. udaljio je od njega njegove poznanike (još jedan PERFEKAT), Ps 88:8a
13. učinio je da im bude mrzak (još jedan PERFEKAT), Ps 88:8b
14. zatvorio ga je, Ps 88:8c
15. njegove oči su usahle (još jedan PERFEKAT), Ps 88:9a
16. on ga priziva po ceo dan (još jedan PERFEKAT), up. Ps 88:1b, 9b
17. on u molitvi širi ruke (tj. moli se, još jedan PERFEKAT) k tebi, Ps 88:9c

Primetite kombinaciju

1. psalmistinih dela
2. stvari za koje on tvrdi da je Bog učinio njemu

88:7 „Selah” Vidite beleške kod Ps 3:2.

88:8 „poznanike” Ovo (BDB 393, KB 390) je *Pual* PARTICIP od GLAGOLA „poznavati” (vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI). Isti oblik je i u Ps 88:18 zajedno sa

1. prijatelj – BDB 12, KB 17 *Qal* PARTICIP
2. drug – BDB 945

Ovaj čovek se oseća potpuno odvojeno i od Boga i od drugih ljudi!

88:9 Ps 88:9 je sličan po sadržaju sa Ps 88:1 i moguće je da je ovo primer za *inclusio*.

NSP: PSALAM 88:10-12

¹⁰ **Da li ćeš za mrtve čudo učiniti?**

Da li će nemoćni mrtvaci ustati? Da li će te oni hvaliti?

¹¹ **Da li će se o dobroti tvojoj u grobu govoriti,
o vernosti tvojoj na mestu propasti?**

¹² **Da li će se u tami obznaniti čuda tvoja,
u zemlji zaborava pravednost tvoja?**

88:10-12 Ova strofa opisuje opšte starozavetne stavove o stanju svesne duše/osobe/bića nakon smrti, bez radosti i u tišini.

1. Bog ga nije izbavio („spasio”) iz mrtvih
2. mrtvi ne hvale Boga (up. Ps 6:5; 30:9; 115:17; Isa 38:18)
3. u grobu se ne govori o Božjoj dobroti (up. Isa 38:18)
4. Božja čuda (BDB 810, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA) se ne obznanjuju u tami
5. Božja pravednost (tj. Njegova čudesna dela) se ne obznanjuju u zemlji zaborava

88:10

SSP	duhovi umrlih
NSP, NRP	nemoćni mrtvaci
DK	mrtvi

Ovaj hebrejski koren (BDB 952) ima dve konotacije/upotrebe.

1. rasa divova (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI SE KORISTE ZA VISOKE/MOĆNE RATNIKE ILI GRUPE) – 1. Mojs 14:5; 15:20; 5. Mojs 2:20; 3:11; IsNav 17:15; 1. Dne 20:4
2. umrli/mrtvi koji su svesni – Jov 26:5-6; Pri 2:18; 9:18; 21:16; Isa 14:9; 26:11-19; ova upotreba je česta u mudrosnoj literaturi (vidite POSEBNA TEMA: MUDROSNA LITERATURA)

Zbog Isa 14 i Jezekilj 28 moguće je ovo tumačiti kao umrle vladare i moćne ljude, koji su sada u grobu, a njihova moć i ugled su nestali. Detaljnu analizu ovog termina možete videti u rečniku NIDOTTE, vol. 3, str. 1173-1180.

▣ „Selah” Vidite beleške kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 88:13-18

¹³ A ja k tebi, Gospode, za pomoć vapim,
jutrom molitva moja pred tebe dolazi.

¹⁴ O Gospode, zašto odbacuješ dušu moju?

Zašto od mene okrećeš lice svoje?

¹⁵ U nevolji sam i smrt mi još od detinjstva preti,
mnoge strahote podnosim od tebe.

¹⁶ Plamen žestokog gneva tvoga prelazi preko mene,
satiru me strahote tvoje.

¹⁷ Okružuju me kao vode po ceo dan,
sa svih strana navaljuju na mene.

¹⁸ Udaljio si od mene prijatelja i druga,
mračna su mesta poznanici moji.

88:13-18 Ovde se ponavlja naglasak prethodnih stihova. Psalmist oseća da je udaljen od Boga, porodice i prijatelja! On je sam! Ovaj Psalam završava sa osećanjem očajja (up. Ps 88:14)! On ne shvata šta mu se dešava, ni fizički ni duhovno!

88:15 Da li ovaj stih ukazuje na to da je psalmist bolestan još od svog detinjstva, a sada mu se približava smrt ili je ovo slika o dugotrajnom osećanju da ga je Bog napustio?

Ovaj GLAGOL u MT (BDB 806, KB 918, *Qal IMPERFEKAT*) može imati jedan od dva korena.

1. אפונה – BDB 67, ili (1) „biti bespomoćan”, (2) „biti zbunjen”, ili (3) „veoma, veoma mnogo”
2. פון – upotrebljen samo ovde, sa nepoznatim značenjem
3. פוג – „otupeti” (NET Biblija)

Ovaj stih je težak za prevođenje zato što je verzija iz MT nejasna (JPSOA beleška)

LXX „nakon što sam uzvišen,
ponižen sam i zbunjen”

Pešita „bio sam ponosan, ali sada sam ponižen i slomljen”

88:18 „mračna” Isti suglasnici mogu imati značenje „uzdržavanje” (Pešita). JPSOA prihvata reč „mračna” iz MT i prevodi je kao „ne mogu da vidim”.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Dok čitate ovaj Psalam, koji je vaš prvi utisak?
2. Šta je psalmistin problem?
3. Zašto on oseća da ga je Bog napustio? Da li izražava bilo kakvu nadu? Kako?

4. Opišite starozavetno shvatanje života nakon smrti.
5. Zašto je Ps 88:4 tako bolan?
6. Da li psalmist izražava ikakvu nadu da će ga Bog čuti, doći, pomoći mu?

PSALAM 89

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnji savez sa Davidom i nevolje Izraela <u>MT uvod</u> Maskil Etana Ezraita	Prisećanje na savez sa Davidom i tuga zbog izgubljenih blagoslova	Car se moli za spas od njegovih neprijatelja	Himna u vreme narodnih problema	Himna i molitva vernom Bogu
89:1-4	89:1-2 89:3-4	89:1-2 89:3-4	89:1-4	89:1-2 89:3-4
89:5-10	89:5-10	89:5-18	89:5-14	89:5-6 89:7-8 89:9-10
89:11-18	89:11-18		89:15-18	89:11-12 89:13-14 89:15-16 89:17-18
89:19-29	89:19-23 89:24-29	89:19-37	Božje obećanje Davidu 89:19-29	89:19 89:20-21 89:22-23 89:24-25 89:26-27 89:28-29
89:30-37	89:30-37		89:30-34 89:35-37	89:30-31 89:32-33 89:34-35 89:36-37
89:38-45	89:38-45	89:38-45	Tužbalica zbog carevog poraza 89:38-45	89:38-39 89:40-41 89:42-43 89:44-45
89:46-48	89:46-48	89:46-48	89:46-48	89:46-48
89:49-51	89:49-51	89:49-51	89:49-51	89:49-51
89:52	89:52	89:52	89:52	89:52

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam potvrđuje da je Gospod (YHWH) trajno odabrao Avrama i njegove potomke saveznim obećanjem (up. 1. Mojs 12:1-3; 15:12-21). Ta savezna obećanja su u potpunosti otelotvorena u Davidu i njegovom carskom judejskom potomku (up. 2. Sam 7; 1. Car 8:16).
- B. Gospod (YHWH) je stvorio i održava svoj narod (Ps 89:11-18). On je vođa nebeskog sabora (Ps 89:5-10,19), koji postoji da bi ostvario Njegove ciljeve.
- C. Međutim, došlo je do tragedije: Njegov narod i njihove vođe nisu verni, nisu poslušni (Ps 89:38-45). Tu se javlja problem.
 1. Bog je dao obećanja
 2. Njegov narod nije ispunio svoj deo
Šta će On učiniti (Ps 89:46-48,49-51)?
- D. Zanimljivo je da se ovaj Psalam, za razliku od većine, ne fokusira na Jerusolim (mada stihovi Ps 89:1-2,15 impliciraju slavljenje u hramu) i na hram, nego na Davidovog potomka. Ova slika se sigurno zasniva na 2. Sam 7, poglavlju koje govori o
 1. građenju hrama
 2. nastavku Davidove dinastije
 Broj 1 se čak ni ne spominje specifično u ovom Psalmu.
- E. Samo beleška o tome kako NZ tumači ova starozavetna obećanja za Izrael. Molim vas da pogledate moje komentare (www.freebiblecommentary.org) o Rim 2:28-29; 9:6; Gal 3:7-9,26; 6:16; 1. Pet 3:6! NZ je proširio Božja obećanja tako da uključe svu Adamovu decu (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).
- F. Za detaljniju analizu teološke tenzije između uslovnih i безусловnih saveznih obećanja, vidite beleške kod Ps 89:30-37.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 89:1-4

¹ O ljubavi Gospodnjoj do veka ću pevati.

Iz naraštaja u naraštaj, ustima ću svojim vernost tvoju objavljivati.

² Jer sam rekao: „Ljubav je tvoja doveka čvrsto sazdana.

Na nebesima si utvrdio vernost svoju”.

³ „Savez sam sklopio sa izabranikom svojim,

Zakleo sam se sluzi svome Davidu:

⁴ ‘Doveka ću utvrditi potomstvo tvoje,
i sazdaću presto tvoj za sve naraštaje”.

89:1-4 Ovu strofu iz NASB (Ps 89:1-2, 3-4) NKJV, NRSV i NJB dele na dve strofe zbog dva govornika.

1. psalmist u Ps 89:1-2

- a. ja ću pevati – BDB 1010, KB 1479, Qal KOHORTATIV
- b. ja ću objavljivati – BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
- c. jer sam rekao... – BDB 55, KB 65, *Qal* PERFEKAT
- 2. sam Gospod (YHWH) u Ps 89:3-4
 - a. savez sam sklopio – BDB 503, KB 500, Qal PERFEKAT
 - b. zakleo sam se – BDB 989, KB 1396, Niphal PERFEKAT
 - c. utvrdiću – BDB 465, KB 464, *Hiphil* IMPERFEKAT
 - d. sazdaću – BDB 124, KB 139, *Qal* PERFEKAT sa *waw* (veza sa PERFEKTIMA iz a i b)

89:1 Tri reči se ponavljaju nekoliko puta u ovom Psalmu.

- 1. ljubav, Ps 89:1,2,14,24,28,33,49 – vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)
- 2. doveka, Ps 89:1,2,4,28,37,52 – vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*)
- 3. vernost, Ps 89:1,2,5,8,24,33,49 – vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ

One osnažuju nadu Izraela u Božji poziv, milost, zaštitu i brigu doveka. Termin „doveka” je paralelan sa „iz naraštaja u naraštaj” (Ps 89:1b, 4b).

89:3 „Savez” Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ.

▣ „sa izabranikom svojim... Davidu” Ovo se verovatno odnosi na

- 1. izbor Davida za cara, a ne Saula, 1. Sam 16; 2. Sam 7:8
- 2. obećanje Davidu o njegovim potomcima, 2. Sam 7:12-17

▣ „sluzi svome” Ovo postaje počasna titula (neki primeri).

- 1. Mojsije – 4. Mojs 12:7; IsNav 1:2
- 2. Isus Navin – Sud 2:8
- 3. David – 1. Car 8:24,25,26; Ps 89:20
- 4. Solomon – 1. Car 8:28
- 5. Mesija – Isa 42:1; 52:13-53:12
- 6. Izrael – Isa 41:8; 42:19; 43:10; 44:1,21

89:4 Ovo je aluzija na 2. Sam 7. Ovaj Psalm ima nekoliko aluzija na Gospodnje (YHWH) obećanje Davidu i njegovim potomcima.

- 1. Ps 89:4 – 2. Sam 7:13,16
- 2. Ps 89:22 – 2. Sam 7:10
- 3. Ps 89:23 – 2. Sam 7:9
- 4. Ps 89:29 – 2. Sam 7:13,16
- 5. Ps 89:33 – 2. Sam 7:15
- 6. Ps 89:35 – 2. Sam 7:8-17

▣ „presto tvoj za sve naraštaje” Isto obećanje je dato u Isa 9:7; Dan 2:44; 7:14,18,27; Lk 1:33. Gospod (YHWH) ima večan plan otkupljenja za sve ljude. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Termin „naraštaji” se koristi za

- 1. obećanje Noju – 1. Mojs 9:12
- 2. obećanje Avramu – 1. Mojs 17:7,9
- 3. obećanje Izraelu – 5. Mojs 7:9
- 4. obećanje Davidu – Ps 89:4 (odražava 2. Sam 7:13,16)

▣ „Selah” Javlja se na kraju Ps 89:4, 37, 45, 48. Često zatvara strofu. Za značenje reči (BDB 699) vidite belešku kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 89:5-10

**⁵ O Gospode, nebesa će hvaliti čudesno delo tvoje,
i vernost tvojju na skupu svetih.**

⁶ Jer ko se na nebu s Gospodom uporediti može?

Ko je Gospodu sličan među sinovima Božjim?

**⁷ Strahopoštovanje prema Bogu neka imaju sveti s kojima je blizak,
veličanstven je on i strah uliva svima koji su oko njega.**

**⁸ Gospode, Bože nad vojskama, o Gospode, ko je silan kao ti?
Vernost te tvoja obavija.**

**⁹ Ti vladaš izdizanjem mora,
kad se podižu talasi njegovi, ti ih smiruješ.**

**¹⁰ Ti si smrvio Ravu, kao nekoga na smrt ranjenog.
Snažnom mišicom svojom rasejao si neprijatelje svoje.**

89:5-10 Ova strofa ima dve teme.

1. Gospod (YHWH) je vođa anđeoskog sabora (Ps 89:5-8)
 - a. nebesa – personifikovan anđeoski sabor, Ps 89:5a
 - b. skup svetih, Ps 89:5b – BDB 874 KONSTRUKT BDB 872
 - c. sinovi Božji, Ps 89:6 – BDB 119 KONSTRUKT BDB 42, vidite beleške kod Ps 29:1 i 82:1
 - d. sabor svetih, Ps 89:7a – BDB 691 KONSTRUKT BDB 872
 - e. oni oko Njega, Ps 89:7b
 - f. za dobru diskusiju o hebrejskoj terminologiji vidite Milard Dž. Erikson (Millard J. Erickson), *Hrišćanska teologija (Christian Theology)*, drugo izdanje, str. 412
2. Gospod (YHWH) kao stvoritelj (tj. nad vodenim haosom) i sveti ratnik za Izrael (tj. protiv Egipta i Hanana, Ps 89:9-10)

Dve posebne teme doprinose pojašnjavanju upotrebe termina „sin”

1. POSEBNA TEMA: SIN BOŽJI
2. POSEBNA TEMA: SINOVI BOŽJI U 1. MOJSIJEVOJ 6

Takođe vidite izvrstan članak u NIDOTTE, vol. 1, str. 671-677, posebno 676.

89:5 „nebu” Ovo je

1. personifikacija
 - a. zemlje
 - b. Gospodnjeg (YHWH) prebivališta (paralela sa „ko se na nebu”)
2. još jedan način da se označi anđeoski sabor (vidite prethodnu napomenu)

▣ „O Gospode” Primitite broj imena/naziva za Boga u ovoj strofi.

1. Gospod, Ps 89:2, 5, 6 (dva puta), 8 – *Jahve* (YHWH)
2. Bog, Ps 89:7 – *El*
3. Bog nad vojskama, Ps 89:8 – *Eloah Sabaoth*
4. silan Gospod, Ps 89:8 – *Yah* (up. Ps 68:4); PRIDEV „silan” (BDB 340) je upotrebljen samo ovde u SZ

89:6-8 Ova pitanja se često koriste sa dva značenja.

1. potvrda monoteizma, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM
2. način obezvređivanja paganskih idola (moguće Ps 82:1)

89:8 „Vernost te tvoja obavija” Ovaj izraz je težak za tumačenje. Neke mogućnosti su:

1. vernost je kao odeća oko Gospoda (YHWH)
2. On je uvek veran (TEV)
3. On je dosledan (NJB, tj. prema svojoj reči)

89:10 „Ravu” Ovo (BDB 923) se može odnositi na

1. vodeno čudovište haosa (up. Ps 74:12-17, tj. vavilonski zapisi o stvaranju, vidite moje beleške kod Uvoda u 1. Mojs 1-11)
2. Egipat (tj. Gospod (YHWH) i izgnanstvo su ga porazili, up. Isa 51:9-11)

NSP: PSALAM 89:11-18

11 Nebo je tvoje i zemlja je tvoja,

zemaljsko tlo i sve što je na njemu ti si utemeljio.

12 Sever i jug ti si stvorio.

Tavor i Ermon radosno kliču imenu tvome.

13 Snažna je mišica tvoja,

jaka je ruka tvoja, desnica je tvoja uzdignuta.

14 Pravednost i pravda temelj su prestola tvoga,

ljubav i istina hode pred licem tvojim.

15 Srećan je narod koji zna za radosno klicanje.

Gospode, u svetlosti lica tvoga oni hode.

16 Zbog imena tvoga vesele se po ceo dan,

i pravednost ih tvoja uzvisuje.

17 Jer si ti lepota snage njihove,

milošću tvojom rog se naš uzvisuje.

18 Jer je od Gospoda štit naš,

i od Svetog Boga Izraelovog car naš.

89:11-18 Ova strofa hvali Gospoda (YHWH) i opisuje kako je Njegov narod blagoslovljen.

1. Gospod (YHWH)
 - a. nebo je Njegovo
 - b. zemlja je Njegova, On ih je oboje stvorio (tj. Gospod (YHWH) kao Stvoritelj, up. Ps 24:1-2; 78:69b; 102:25; Isa 51:13,16)
 - c. On je stvorio i sever i jug (slična slika je i Jov 26:7)
 - d. planine Tavor i Ermon su personifikovane i kliču Njegovom imenu (up. Ps 65:12; 98:8)
 - e. Njegova snaga (tj. desnica ili ruka, up. Ps 89:10, vidite POSEBNA TEMA: RUKA) kojom deluje je hvaljena
 - (1) On ima snažnu mišicu
 - (2) Njegova ruka je jaka
 - (3) Njegova desnica je uzdignuta
 - f. četiri Njegove karakteristike su personifikovane, kao karakteristične za Njegovu ličnost i vladavinu (up. Ps 97:2)
 - (1) pravednost (vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST)
 - (2) pravda (vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD i PRAVDA)
 - (3) ljubav (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*))
 - (4) istina/vernost (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ)
 - g. On je „Sveti Bog Izraelov” (up. Ps 71:22; 78:41; Isa 1:4; vidite POSEBNA TEMA: SVETI)

2. Njegov narod
 - a. srećan je narod koji zna za radosno klicanje (tj. slavljenje u hramu)
 - b. hoda u svetlosti Njegovog lica (lice označava Gospodnje (YHWH) lično prisustvo, up. Ps 90:8)
 - c. ceo dan se vesele zbog Njegovog imena (tj. slavljenje ili vojna pobjeda)
 - d. uzvisuje ih Gospodnja (YHWH) pravednost (tj. sveti karakter i otkrivenje)
 - e. Gospod (YHWH) je njihova slava i snaga (up. Ps 28:8)
 - f. rog (tj. moć, prestiž)
 - g. njihov štiti je od Gospoda (YHWH), (up. Ps 47:9)
 - h. i njihov car je od Gospoda (YHWH)

ZAMENICA „naš” u Ps 89:17-18 pokazuje da Gospod (YHWH) koristi cara Izraela kao svoj „zaštitni/pobednički rog i štiti” (tj. f-h).

89:12 „Sever i jug” Moguće je da su ova dva termina imena još dve planine (tj. Zavulon, tj. ime Valove planine severno od Ugarita; i Jamin, ili ispravka koja je veza sa Amanom, planinom u južnoj Turskoj, up. Sol 4:8). Ovo bi bila paralela sa planinama Tavor i Ermon.

Većina prevodioca ih shvata kao suprotne tačke kompasa, kojima se pokazuje univerzalna vladavina Gospoda (YHWH) kao Stvoritelja.

89:16 „imena tvoga... pravednost... tvoja” Ovo su paralele i odnose se na samog Gospoda (YHWH).

9:17 „rog” Ovo je idiom za moć (up. Ps 75:10; 89:24; 92:10; 148:14), preuzet iz životinjskog sveta.

89:18 „štiti... car” Moguće je da se obe reči odnose na Gospoda (YHWH) ili na cara iz Davidove linije (up. Ps 89:19-29; Ps 84:10), kojeg je Bog odabrao da ostvari Njegov plan.

NSP: PSALAM 89:19-29

19 Tada si se u viziji obratio vernim slugama svojim,

rekao si: „Pomoć sam pružio junaku,
izabranika sam uzvisio iz naroda.

20 Našao sam Davida, slugu svoga,
pomazao sam ga svetim uljem svojim;

21 s njim će biti snažna ruka moja,
ojačaće ga mišica moja.

22 Neprijatelj mu neće danak nametati,
sin nepravde neće ga tlačiti.

23 Pred njim sam razbio protivnike njegove,
udarao sam one koji ga silno mrze.

24 S njim su vernost moja i ljubav moja,
zbog imena moga uzvisuje se rog njegov.

25 Na more sam stavio ruku njegovu,
na reke desnicu njegovu.

26 On će mi govoriti: ‘Ti si Otac moj,
Bog moj i Stena spasenja moga.’

27 A ja ću ga prvencem učiniti,
najvišim među carevima zemaljskim.

28 Doveka ću sačuvati ljubav svoju prema njemu, i
savez koji sam s njim sklopio nikada se neće raskinuti.

29 Učiniću da potomstvo njegovo večno traje,
i presto njegov kao dani nebeski.

89:19-29 Ova strofa specifično govori o caru Davidu i njegovim carskim judejskim potomcima (up. 2. Sam 7). On postaje tip/simbol za Mesiju (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA).

Gospod (YHWH) se obratio svom narodu (doslovno: svojim pobožnima/vernima [BDB 339]) i objavio svoj poseban izbor izraelskog cara (Ps 89:19).

1. uzvisio ga je, Ps 89:19
2. odabrao ga je među narodom, Ps 89:19
3. našao ga je, Ps 89:20
4. pomazao ga je, Ps 89:20 (up. 1. Sam 16:1-13; ovo je hebrejski GLAGOL od kojeg potiče naziv „Mesija”, vidite POSEBNA TEMA: STAROZAVETNI NAZIVI ZA ONOG KOJI DOLAZI)
5. Njegova ruka biće s njim, Ps 89:21
6. ojačaće ga, Ps 89:21
7. neće plaćati danak (BDB 674 II) niti biti tlačen, Ps 89:22
8. razbio je protivnike njegove, Ps 89:23
9. Gospodnje (YHWH) personifikovane karakteristike (tj. vernost i ljubav) biće s njim, Ps 89:24
10. Gospodnje (YHWH) ime će uzvisiti njegov rog, Ps 89:24
11. njegovu ruku je stavio na more, Ps 89:25 (tj. od Sredozemlja do reke Eufrat, up. 2. Mojs 23:31; 5. Mojs 1:7-8)
12. intimno će se obraćati Bogu, Ps 89:26
 - a. Otac moj (vidite POSEBNA TEMA: BOG KAO OTAC i POSEBNA TEMA: OTAC)
 - b. Bog moj (*El*)
 - c. Stena spasenja moga (up. Ps 95:1)
13. daće mu počasnu titulu „prvenca” (bez oznake roda, up. 2. Sam 7:14; 1. Dne 17:13; 22:10; 28:6; Ps 2:7), Ps 89:27
14. biće najviši među carevima zemaljskim (up. Ps 72:11, očigledno mesijanski naziv, up. 1. Tim 6:15; Otk 1:5; 17:14; 19:16, naziv za Gospoda (YHWH) iz Dan 2:47; carstvo će biti univerzalno, up. Mih 5:4), Ps 89:27
15. kao i #9, još jedna personifikovana Gospodnja (YHWH) karakteristika, doveka će sačuvati ljubav svoju prema njemu, Ps 89:28
16. Gospod (YHWH) nikada neće raskinuti savez koji je sklopio s njim, Ps 89:28 (up. Ps 89:3,34), potomstvo njegovo će večno trajati i vladati, Ps 89:29 (up. Ps 89:4; 2. Sam 7)

89:19 „Tada si se u viziji obratio” Ovo se odnosi na Natanove reči Davidu iz 2. Sam 7:14-17.

▣ **„Pomoć sam pružio”** Ovaj GLAGOL (BDB 1001, KB 1438, *Piel* PERFEKAT) znači postaviti ili smestiti.

Neki prevodioci reč „pomoć” (עָזַר, BDB 740 I) shvataju kao

1. „dijademu” – Godspeed
2. „krunu” – NRSV, NAB

Termin „kruna” zahteva izmenu verzije iz MT, tj. promenu prvog slova u עָזַר, BDB 634, up. 2. Mojs 29:6; 39:30; 3. Mojs 8:9; 21:12; 2. Sam 1:10; 2. Car 11:12; Ps 89:39; 132:18; Pri 27:24; Zah 9:16.

UBS tekstualni projekat daje reči „pomoć” oznaku „A” (pouzdanost, str. 354).

NSP: PSALAM 89:30-37

³⁰ Ako sinovi njegovi ostave zakon moj,
i ako ne žive po mojim zakonskim odredbama,
³¹ ako oskrnave odredbe moje,
i ako ne budu izvršavali zapovesti moje,
³² prutom ću ih kazniti zbog prestupa njihovog,

i udarcima zbog krivice njihove.

³³ **Ali ljubav svoju neću mu uskratiti,
niti ću pogaziti vernost svoju.**

³⁴ **Neću oskrnaviti savez svoj,
reč s usana svojih neću promeniti.**

³⁵ **Jednom sam se zakleo svetošću svojom,
Davidu neću lagati.**

³⁶ **Potomstvo će njegovo doveka trajati,
i presto njegov poput sunca preda mnom.**

³⁷ **Poput meseca stajaće čvrsto doveka,
poput vernog svedoka na nebu”.**

89:30-37 Ova strofa je šokantna suprotnost prelepim Gospodnjim planovima i ciljevima za Njegov narod (primetite „ako” kod Ps 89:30 i 31).

1. ako ostave Njegov zakon, Ps 89:30
2. ako ne žive po Njegovim zakonskim odredbama, Ps 89:30
3. ako oskrnave Njegove odredbe, Ps 89:31
4. ako ne budu izvršavali Njegove zapovesti, Ps 89:31

Gospod (YHWH) daje niz objava o tome šta će On učiniti i šta neće učiniti, čak i pored neuspeha Izraela da bude veran. On jeste veran!

1. prutom ću ih kazniti zbog prestupa njihovog, Ps 89:32
2. ljubav svoju neću mu uskratiti, Ps 89:33
3. niti ću pogaziti vernost svoju, Ps 89:33
4. neću oskrnaviti savez svoj, Ps 89:34
5. reč s usana svojih neću promeniti, Ps 89:34
6. jednom sam se zakleo svetošću svojom, Davidu neću lagati, Ps 89:35
 - a. potomstvo (doslovno: „seme”) će njegovo doveka trajati, Ps 89:36
 - b. presto njegov će doveka trajati poput sunca preda mnom, Ps 89:36b-37 (za siguran redosled stvaranja vidite Jer 31:35-37)

Ovo ilustruje tenziju između uslovnih i bezuslovnih obećanja. Ovo pitanje sam analizirao na dva mesta.

1. Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ
2. Važan uvod u Otkrivenje, vidite POSEBNA TEMA: STAROZAVETNA PREDSKAZANJA BUDUĆNOSTI NASUPROT NOVOZAVETNIH PREDSKAZANJA, posebno „treću tenziju”

Istu ovu tenziju između uslovnih i bezuslovnih obećanja ilustruje kontrast između Isajjinih empatičnih izjava da Jerusalim nikada neće pasti (Isa 37) i Jeremijinog insistiranja da će pasti zbog Judinog idolopoklonstva i kršenja saveza.

Najverovatnije je izgnanstvo cara iz Davidove linije, što je učinio faraon Neko II ili Navuhodonosor II, istorijska kriza koja je prouzrokovala ovaj Psalam. Ovo je samo pretpostavka; sam Psalam ne navodi jasno istorijsko okruženje. Neka vrsta božanska kazne je uticala na cara iz Davidove linije.

89:30-31 „zakon... zakonskim odredbama... odredbe... zapovesti” Ovo su sve paralelni termini za Gospodnje (YHWH) otkrivenje u Pismu. Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE.

NSP: PSALAM 89:38-45

³⁸ **A ti si ga odbacio i prezireš ga,
razgnevio si se na pomazanika svoga.**

³⁹ **Prezreo si savez sa slugom svojim,
krunu si njegovu oskrnavio i na zemlju bacio.**

⁴⁰ **Srušio si sve kamene torove njegove,**

utvrđenja si njegova u ruševine pretvorio.

⁴¹ Pljačkaju ga svi koji putem prolaze,
ruglo je postao susedima svojim.

⁴² Uzvisio si desnicu protivnika njegovih,
obradovao si sve neprijatelje njegove.

⁴³ A mač njegov opet neprijateljem smatraš,
i ne daš mu da u boju napreduje.

⁴⁴ Okončao si sjaj njegov,
i presto si njegov na zemlju oborio.

⁴⁵ Skratio si dane mladosti njegove,
sramotom si ga ogrnuo.

89:38-45 Uzevši u obzir Gospodnje (YHWH) objave Njegove odanosti savezima (posebno sa Avramom i Davidom), On je osudio svoj narod zbog njihovog greha (up. Ps 89:32). Ova kazna je Izraelu delovala oštro i naizgled neobjašnjivo (niz PERFEKATA).

1. odbacio je svog pomazanika
2. prezire ga (retka reč, BDB 611, KB 658, up. Plač 2:7)
3. razgnevio se na njega
4. prezreo je savez sa svojim slugom
5. oskrnavio je njegovu krunu
6. srušio je kamene torove (Jerusalima)
7. pretvorio je njegova utvrđenja u ruševine
8. dozvolio je prolaznicima da ga pljačkaju
9. dozvolio je da postane ruglo svojim susedima
10. uzvisio je desnicu njegovih protivnika
11. obradovao je sve njegove neprijatelje
12. dozvolio je da bude poražen
13. okončao je njegov sjaj (vidite sledeću belešku)
14. presto njegov je na zemlju oborio
15. skratio je njegov život (up. Ps 102:23)
16. sramotom ga je ogrnuo

Uh! Kakva kazna! Hvala Bogu za Ps 89:33-37. Hvala Bogu za NZ, evanđelje, Isusov život, učenje, smrt i vaskrsenje!

89:44

SSP	sjaju
NSP, NRP	sjaj
DK	svetlost

Čini se da je ovaj termin (טהור, BDB 372, UBS oznaka „A”) upotrebljen samo ovde u SZ. Osnovno značenje IMENICE u MUŠKOM RODU je „jasnoća” ili „sjaj”, i proističe iz GLAGOLA. UBS tekstualni projekat (str. 356) preporučuje verzije iz NASB ili LXX. Izmena (טהר) u NRSV („skiptar iz njegove ruke”) se bolje uklapa u paralelizam sa Ps 89:44b.

89:41-48 Ova strofa postavlja pitanja koja se često ponavljaju u Psalmima: „Dokle?” (up. Ps 6:3; 13:1; 74:10; 79:5; 80:4; 90:13; 94:3).

Jedinstven aspekt ove strofe nisu ova pitanja, nego razlozi koji se daju Bogu da bi delovao (Ps 89:47-51).

1. seti se (*Qal* IMPERATIV) koliki je životni vek čoveka, Ps 89:47-48
2. seti se (*Qal* IMPERATIV) zakletvi koje si dao Davidu u vernosti svojoj

3. seti se kako su se neprijatelji tvoji rugali
4. seti se kako su ružili stope pomazanika tvoga

Postoji širi plan otkupljenja koji uključuje Izrael i njegovog Mesiju. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

NSP: PSALAM 89:46-48

46 Dokle ćeš se, o Gospode, kriti?

Zar zauvek?

Zar će gnev tvoj kao vatra plamteti?

47 Seti se koliki je životni vek moj.

Zar si uzalud stvorio sve sinove ljudske?

48 Koji to živi čovek smrti videti neće?

Može li dušu svoju iz ruku groba izbaviti?

89:46 „vatra” Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

NSP: PSALAM 89:49-51

49 O Gospode, gde su nekadašnja dela milosti tvoje, za koja si se zakleo Davidu u vernosti svojoj?

50 Gospode, seti se sramote slugu svojih, da u nedrima nosim sramotu naroda mnogih,

51 seti se, Gospode, kako su se neprijatelji tvoji rugali, kako su ružili stope pomazanika tvoga.

89:49 „O Gospode” Ovo je termin *Adon* (tj. Gospod, vlasnik, gospodar). Primetite da se ponavlja u Ps 89:50, ali se u Ps 89:51 koristi *Jahve* (YHWH). Božje savezno ime dominira u ovom Psalmu (5 puta).

NSP: PSALAM 89:52

52 Neka je blagoslovljen Gospod doveka.

Amin, amin.

89:52 Bog će pronaći rešenje! biće i pravedan i milostiv. Ostaće veran svojoj reči!

Ovaj izraz nije deo Ps 89 nego završna doksologija III knjige Psaltira (tj. doksologije se nalaze i na kraju drugih knjiga, Ps 4:14; 72:18-19; 106:48).

▣ „Amin” Vidite POSEBNA TEMA: AMIN.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Pročitajte ovaj Psalm u celini; koja je tema ovog Psalama?
2. Objasnite razliku između bezuslovnog saveza i uslovnog saveza.
3. Definišite „ljubav” i „vernost”.
4. Kako je ovaj Psalm povezan sa 2. Sam 7?

5. Da li SZ koristi mesopotamijsku, egipćansku i hanansku mitologiju? Ukoliko koristi, zašto?
6. Kako je izraelski car Božji sin?
7. Da li ovaj Psalam ima mesijanski aspekt? Ukoliko ima, kako?

PSALAM 90

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja večnost i ljudska prolaznost <u>MT uvod</u> Molitva Mojsija, Božjeg čoveka	Božja večnost i ljudska krhkost	Molitva za spas iz narodne nevolje	O Bogu i ljudskim bićima	O ljudskoj krhkosti
90:1-2	90:1-2	90:1-2	90:1-2	90:1 90:2
90:3-6	90:3-6	90:3-6	90:3-6	90:3-4 90:5-6
90:7-12	90:7-12	90:7-10 90:11-12	90:7-8 90:9-10 90:11-12	90:7-8 90:9-10 90:11 90:12-13
90:13-17	90:13-17	90:13-17	90:13-17	90:14-15 90:16-17

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma)

PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam objavljuje Gospodnju (YHWH) večnost (tj. Ps 90:1-2, 4) i ljudsku prolaznost (tj. Ps 90:3, 5-6, 9-10).
- B. Zbog grehova Izraela (tj. Ps 90:8), Gospod (YHWH) je kaznio svoj narod (tj. Ps 90:7,9,11). Oni ga mole da ponovo bude milostiv prema njima (tj. Ps 90:12, 13-17).
- C. U ovom Psalmu se nekoliko reči koristi u parovima.
 1. vraćlaš... vratite se – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERFEKAT, zatim *Qal* IMPERATIV, Ps 90:3
 2. veselimo se... obraduj nas – BDB 970, KB 1333, *Qal* KOHORTATIV, zatim *Piel* IMPERATIV

3. gledali... pokaže – BDB 906, KB 1157, *Qal* PERFEKAT, zatim *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 4. daj da uspe... daj da uspe – BDB 465, KB 464, *Polel* IMPERATIVI
- D. Iznenadujuće je što MT u uvodnoj napomeni navodi Mojsija kao autora. Ove napomene nisu deo Svitaka s Mrtvog mora, ali jesu deo Septuaginte. Oni pripadaju drevnoj jevrejskoj tradiciji, ali nisu originalan deo nadahnutog teksta. Mogući razlozi za pripisivanje ovog Psalma Mojsiju su:
1. očigledne aluzije na 1. Mojs 3:19 (tj. druge reči za prah, ali isti koncept)
 2. moguće aluzije između
 - a. Ps 90:2, „rodile” i 5. Mojs 32:6,18
 - b. Ps 90:2, večnost Boga i 5. Mojs 32:40
 - c. Ps 90:13b, sažaljenje i 5. Mojs 32:36
 3. U IV knjizi Psalama, Mojsijevo ime se pojavljuje nekoliko puta (up. Ps 99:6; 103:7; 105:26; 106:16,23,32), a samo jednom u prve tri knjige (tj. Ps 77:20). U celom četvrtom delu Psaltira (Psalmi 90-106), samo za tri je navedena osoba za koju se tradicionalno veruje da je autor.
 - a. Psalam 90, Mojsije
 - b-c. Psalmi 103 i 104 su pripisani Davidu
 LXX Davidu pripisuje sve Psalme osim Psalma 90.
- E. Ovaj Psalam sadrži nekoliko reči (i izraza) o vremenu.
1. iz naraštaja u naraštaj, Ps 90:1
 2. oduvek i zauvek, Ps 90:2
 3. hiljadu godina, Ps 90:4
 4. dan jučerašnji, Ps 90:4
 5. kao straža noćna, Ps 90:4
 6. ujutru, Ps 90:5,6,14
 7. uveče, Ps 90:6
 8. svi dani naši, Ps 90:9,14
 9. godine naše kao uzdah prolaze, Ps 90:9
 10. dani naši, Ps 90:10
 11. sedamdeset godina, Ps 90:10
 12. osamdeset godina, Ps 90:10
 13. brojati dane naše, Ps 90:12
 14. dokle će to trajati, Ps 90:13
 15. za sve one dane, Ps 90:15
 16. za sve one godine kad smo zlo gledali, Ps 90:15

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 90:1-2

¹ Ti si, Gospode, okrilje naše iz naraštaja u naraštaj.

² Pre nego što su se gore rodile,
pre nego što si zemlju i plodno tlo saznao,
oduvek i zauvek ti si Bog.

90:1-2 Ova strofa uvodi tri teološke istine.

1. Izrael je bio i još uvek jeste Gospodnji (YHWH) poseban narod (tj. od poziva Avramu u 1. Mojs 12:1-3).

2. Gospod (YHWH) je večan Bog, bez početka i bez kraja (up. Ps 9:7; 29:10; Isa 41:4; 43:10; 44:6; 48:12; Juda stih 25; Otk 1:8,17; 21:6; 22:13; vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).
3. Gospod (YHWH) je stvorio fizički svet zbog ostvarenja svog plana (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

90:1 „Gospode” NASB izdanje iz 1970. godine koristi reč „Gospod” (tj. *Jahve* (YHWH)), ali MT koristi *Adon* (up. Ps 90:17). Izdanje NASB iz 1995. godine ovo ispravlja. NKJV, TEV i REB takođe koriste Gospod (YHWH), iz Ps 90:13.

SSP	prebivalište
NSP, NRP	okrilje
DK	utočište

MT koristi reč „prebivalište” (ןַמַּמ, BDB 732 I, up. Ps 71:3). Beleška iz NASB spominje „utočište” (ןַמַּמ, BDB 731, up. Ps 27:1; 37:40) kao drevnu opciju. Oba koncepta se zajedno spominju u Ps 91:9 u paraleli.

90:2 Prva dva poetska reda personifikuju fizičku tvorevinu u terminima koji su metafore za ljudsko rođenje.

1. rodile, up. Jov 15:7; Pri 8:25
2. saznao, doslovan prevod je „previjati se od porođajnih bolova”, BDB 297, *Polel* #2; koristi se za Gospodnje (YHWH) stvaranje Izraela u 5. Mojs 32:6,18

▣ **„zemlju i plodno tlo”** (NASB: „zemlju i svet”) Ove reči su paralelne i nema namerne razlike u značenju među njima (up. Ps 19:4; 24:1; 33:8; 77:18). Ne mislim da se druga reč odnosi na univerzum. Biblija govori o ovoj planeti. Za prvu reč vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*).

▣ **„oduvek i zauvek”** Ovo je jedan od nekoliko idiomatskih izraza koji izražavaju Gospodnju (YHWH) večnost. Njegovo ime, *Jahve* (YHWH), znači „Onaj koji je večno živ, jedini živ, (up. 2. Mojs 3:14). Za „doveka” (BDB 761) vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*). Često me pitaju kako je Bog nastao. Biblija ne odgovara na ovo pitanje, nego počinje sa Božjim postojanjem i delovanjem u 1. Mojs 1:1. Naša znatiželja se mora strpeti. Pazite da ne donosite zaključke zasnovane na pretpostavkama u odsustvu otkrivenja!

NSP: PSALAM 90:3-6

³ Smrtnog čoveka u prah vraćaš,
i govoriš: „Vratite se u prah, sinovi ljudski”.

⁴ Jer je hiljadu godina u očima tvojim
kao dan jučerašnji kad mine,
i kao straža noćna.

⁵ Ti ih odnosiš, oni su samo san,
ujutru su kao trava zelena što niče.

⁶ Ona ujutru cveta, napreduje,
a uveče vene i suši se.

90:3-6 Kao što prva strofa naglašava Gospodnju (YHWH) večnost, ova strofa objavljuje ljudsku prolaznost i krhkost. Ovo se naglašava u trećoj strofi (Ps 90:7-12) zbog Gospodnje (YHWH) kazne za Izrael. Čak i Božji poseban narod doživljava posledice greha!

90:3 Ovaj stih je izjava o stvarnosti (tj. ljudi su smrtni, up. 1. Mojs 2:7; 3:14,16) i ponavlja je u paraleli koristeći istu reč (BDB 996, KB 1427) u izjavi u IMPERATIVU. Ljudska smrt nije bila Božja volja, niti deo prirodnog ciklusa na Njegovoj planeti, nego je ona direktna posledica ljudskog greha. Vidite Milard Dž. Erikson (Millard J. Erickson), *Hrišćanska teologija (Christian Theology)*, drugo izdanje, str. 1176-1177.

Svet, ovakav kakav je sada, nije svet kakvog ga je Gospod (YHWH) stvorio, nego je posledica 1. Mojs 3.

▣ „**sinovi ljudski**” Zbog očiglednih aluzija na 1. Mojs, moguće je da su ovo „sinovi Adamovi” (NJB, up. Ps 8:4).

90:4 Ovo je idiomatski jezik za Gospodnju (YHWH) večnost (up. 2. Pet 3:8). Pokazuje da indikatori vremena mogu imati ulogu figurativnih idioma (tj. „dan” iz 1. Mojs 1, vidite POSEBNA TEMA: DAN (YOM)). Vreme ne ograničava Boga kao što ograničava ljude!

Za „hiljadu” vidite sledeću posebnu temu.

POSEBNA TEMA: HILJADU (ELEPH)

▣ „**straža noćna**” Noć je u SZ bila podeljena na tri straže (tj. vojni način za određivanje vremena straže). Do NZ su palestinski Jevreji usvojili rimsku podelu na četiri noćne straže.

1. SZ – 2. Mojs 14:24; Sud 7:19; 1. Sam 11:11; Plač 2:19
2. NZ – Mt 14:35; Mk 13:35

90:5 „odnosiš” (NASB „kao poplava”) Često se bujice vode koriste metaforički, za ljudske nevolje. Međutim, moguće je da je samo ovde ova reč upotrebljena sa značenjem „prekinuti život” (KB 281 I; NIDOTTE, vol. 1, str. 1150), na osnovu arapskog korena, a ne povezano sa hebrejskim korenom reči „izliti” (BDB 281, KB 281 II).

▣ „**san**” San (BDB 446) je starozavetni idiom za smrt. Prvi put se pojavljuje vezano za vođe koje počivaju sa svojim porodicama (tj. 5. Mojs 31:16). Postao je idiom za sve koji umru (tj. Ps 13:3; Dan 12:2; Isa 26:19). Ovaj idiom ne označava stanje bez svesti između smrti i vaskrsenja.

▣ „**kao trava**” Ovo je metafora za čovečanstvo koja se ponavlja (up. Jov 14:2; Ps 102:11; 103:15; Isa 40:6; 1. Pet 1:24,25). Kao što se sezonske biljke pojavljuju u proleće i nestaju na zimu, isto tako je kratak i životni vek čoveka!

U nekim tekstovima se ovo odnosi na uništenje zlih (up. Jov 18:16; Ps 37:2). Sezonska trava će ponovo izrasti (tj. postoji nada za verne sledbenike), ali zli će zauvek nestati.

U ovom kontekstu je moguće da se ovaj Psalam odnosi na preranu smrt (tj. posebno Ps 90:10d).

NSP: PSALAM 90:7-12

**⁷ Jer nestajemo od gneva tvoga,
smeteni smo zbog jarosti tvoje.**

**⁸ Prestupe si naše pred sebe stavio,
i naše tajne grehe pred svetlost lica svoga.**

**⁹ Jer zbog gneva tvoga svi se dani naši primiču kraju svome,
godine naše kao uzdah prolaze.**

**¹⁰ Dani naši traju sedamdeset godina,
a kod snažnijih osamdeset godina.**

**Ipak samo nevolju i patnju donose,
jer brzo prolaze i mi odlećemo.**

¹¹ Ko poznaje snagu gneva tvoga

i ko poznaje jarost tvoju, veliku kao strah koji ti pripada?

**¹² Nauči nas tako brojati dane naše
da bismo srce mudro stekli.**

90:7-12 Ova strofa jasno potvrđuje da je Gospodnja (YHWH) kazna za Njegov narod direktna posledica njihovog greha. Međutim, Njegov narod se uzda i nada u osnovni Božji karakter—milost! Mislim da stihovi Ps 103:8-14 izražavaju jasnu nadu u Božji karakter (up. 2. Mojs 34:6; 4. Mojs 14:18; 5. Mojs 4:31; Nem 9:17; Ps 86:15; 145:8).

90:7 „gneva” Primitite razne reči koji su upotrebljene da opišu Gospodnju (YHWH) reakciju na kršenje saveza.

1. gnev, Ps 90:7a,11 – BDB 60 I
2. jarost, Ps 90:7b – BDB 404
3. bes, Ps 90:9,11 – BDB 720

Setite se da Biblija koristi ljudski rečnik da bi opisala Boga. On je uvek metaforičan i ograničen. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK. Psalam 103 mi pomaže da izbalansiram Njegov gnev i ljubav! Isus je konačan izraz Njegovog karaktera i obećanja!

SSP	prestravljuje
NSP, NRP	smeteni smo
DK	u smetnji smo

Ovaj GLAGOL (BDB 96, KB 111, *Niphal* PERFEEKAT) označava strah od smrti i kazne (up. Ps 30:7; 104:29; NIDOTTE, vol. 1, str. 610-611). Greh ima i privremene i eshatološke posledice!

90:8 „svetlost lica svoga” Svetlost je biblijski simbol za dobrotu, otkrivenje, zdravlje. Bog je svetlost (up. 1. Tim 6:16; Jak 1:17; 1. Jn 1:5). Idiom „svetlost Njegovog lica” označava Njegovo lično prisustvo (up. Ps 4:6; 31:16; 44:3; 67:1; 80:3,7,19; 89:15; 104:2; 119:135).

90:11 „strah koji ti pripada” Reč „strah” (BDB 432) se može pogrešno shvatiti. Ona označava poštovanje, uvažavanje, pobožnost (vidite POSEBNA TEMA: STRAH). Krhki i prolazni potvrđuju postojanje Onoga koji je večan i svet! Primitite kako Priče koriste ovaj koncept (up. Pri 10:27; 14:26-27; 15:16; 19:23; 22:4; 23:17).

90:12 Kada zaista uvidimo svoju krhkost i Njegovu trajnost, samo tada možemo živeti životom radosti, mira i pouzdanja. Naša nada se u potpunosti oslanja na Njega. Služenje Njemu daje značenje našem životu!

1. nauči nas – BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERATIV
2. da bismo srce mudro stekli – BDB 97, KB 112, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

▣ „srce” Vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

NSP: PSALAM 90:13-17

¹³ Vрати се, о Господе! Докле ће то трајати?

Sažali se na sluge svoje.

¹⁴ Ujutru nas nasiti dobrotom svojom,

da kličemo radosno i veselimo se u sve dane svoje.

**¹⁵ Obraduj nas za sve one dane kad si nam nevolju nanosio,
za sve one godine kad smo zlo gledali.**

**¹⁶ Neka se delo tvoje pokaže na slugama tvojim,
i veličanstvo tvoje na sinovima njihovim.**
**¹⁷ Neka dobrota Gospoda, Boga našega, bude nad nama,
daj da uspe delo ruku naših,
daj da uspe delo ruku naših!**

90:13-17 Ova poslednja strofa sadrži niz pokajničkih molitvenih zahteva, zasnovanih na Gospodnjem (YHWH) karakteru.

1. vrati se, Ps 90:13 – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 90:3 – mi se vraćamo u prah, On se vraća milosti!
2. sažali se, Ps 90:13 – BDB 636, KB 688, *Niphal* IMPERATIV
3. nasiti nas, Ps 90:14 – BDB 959, KB 1302, *Piel* IMPERATIV
4. da kličemo radosno – BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV
5. veselimo se – BDB 970, KB 1333, *Qal* KOHORTATIV
6. obraduj nas, Ps 90:15 – BDB 90, KB 1333, *Piel* IMPERATIV
7. neka se delo tvoje pokaže na slugama tvojim, Ps 90:16 – BDB 906, KB 1157, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
8. veličanstvo tvoje na sinovima njihovim, Ps 90:16 – pretpostavljen je GLAGOL iz #5
9. neka dobrota Gospoda, Boga našega, bude nad nama, Ps 90:17 – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
10. daj da uspe delo ruku naših, Ps 90:17 – BDB 465, KB 464, *Polel* IMPERATIV
11. #8 se ponavlja

Primitite da veliki broj GLAGOLA iz ove strofe počinje sa *ʷ*

1. vrati se, Ps 90:13 – BDB 996
2. nasiti nas, Ps 90:14 – BDB 959
3. kličemo radosno, Ps 90:14 – BDB 943
4. veselimo se, Ps 90:14 – BDB 970
5. obraduj nas, Ps 90:15 – BDB 970
6. gledali, Ps 90:15 – BDB 906
7. pokaže, Ps 90:16 – BDB 906

90:13 „Dokle će to trajati” Ovo pitanje se ponavlja (up. Ps 6:8; 13:1; 74:10). Vernici koji doživljavaju bolove i probleme u ovom životu obraćaju se Bogu!

Vodite računa da otkrivenje, a ne okolnosti, definiše vaš pogled na svet, kao i pouzdanje u Boga. Okolnosti dolaze i prolaze, ali Bog ostaje!

90:14 „dobrotom” Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

90:15 Ovaj stih je molitveni zahtev da godine budućih blagoslova prate sve godine dotadašnjih problema. Primitite da psalmist prepoznajte da je Bog poslao probleme Izraelu zbog njegovih grehova (tj. Ps 31:10; 39:11)!

90:16-17 Primitite da se Ps 90:16 fokusira na Gospodnja (YHWH) dela, a Ps 90:17 na dela vernih sledbenika. Gospodnje (YHWH) spasenje dozvoljava da Njegov narod napreduje iz naraštaja u naraštaj. Greh sve uništava!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto drevne jevrejske tradicije tvrde da je Mojsije autor ovog Psalma?
2. Navedite na koje načine ovaj Psalam aludira na 1. Mojs 3.
3. U jednoj rečenici navedite osnovnu istinu ovog Psalma.
4. Da li Ps 90:10 govori o smrti na kraju dugog života ili o prevremenoj smrti?
5. Navedite sve molitvene zahteve iz Ps 90:13-17.

PSALAM 91

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bezbednost osobe koja se uzda u Gospoda <u>MT nema uvod</u>	Sigurnost prebivanja u Božjem prisustvu	Promišljanje o Bogu kao zaštitniku vernih	Bog, naš zaštitnik	Pod Božjom zaštitom
91:1-4	91:1-2 91:3-6	91:1-6	91:1-6	91:1-2 91:3-4 91:5-6 91:7-9
91:5-10	91:7-8 91:9-10	91:7-8 91:9-10	91:7-8 91:9-13	91:10-11
91:11-13	91:11-13	91:11-13		91:12-13
91:14-16	91:14-16	91:14-16	91:14-16	91:14-16

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

A. Uvod

1. Ovo je prelep Psalam koji opisuje Božju zaštitu i Njegovo prisustvo sa vernim sledbenicima (up. Ps 16; 23; 62; 121).
2. Često Psalmi govore o izraelskom narodu (up. Ps 90), ali ovaj je individualizovan (u JEDNINI).
3. Istine iz Ps 91:1-8 su paralelne sa Ps 91:9-13. Božja briga i staranje se ponavljaju zbog isticanja, a zatim sam Bog govori u Ps 91:14-16.

B. Božja imena upotrebljena u Psalmu 91 (vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA).

1. Svevišnji (*Elyon*, BDB 751, KB 832), Ps 91:1a – opisni naziv koji se najčešće koristi u poeziji
2. Svemoćni (*Shaddai*, BDB 994), Ps 91:1b, 9b, uglavnom se koristi u 1. Mojs i Jovu; samo dva puta u Psalmima; 68:14 i ovde – patrijarhalno Božje ime (up. 2. Mojs 6:30; verovatno iz hebrejskog korena „biti snažan”, NIDOTTE, vol. 1, str. 401)

3. Gospod (YHWH, BDB 217), Ps 91:2a, 9a – savezno Božje ime, prvi put upotrebljeno u 1. Mojs 2:4; potiče od hebrejskog GLAGOLA „biti” (up. 2. Mojs 3:14); rabini kažu da opisuje Boga kao Spasitelja, Otkupitelja
 4. Bog (*Elyon*, BDB 43), Ps 91:2b – ovo je opšte Božje ime na drevnom Bliskom Istoku, *El*; u 1. Mojs 1:1 koristi se oblik u MNOŽINI, *Elohim*; rabini kažu da opisuje Boga kao Onog koji je stvorio zemlju, koji je održava i brine o njoj
- C. U ovom Psalmu dominiraju IMPERFEKTI (28), koji označavaju trajne radnje koje Bog čini za verne sledbenike.
Dva PERFEKTA iz Ps 91:14 označavaju utvrđen intiman odnos između Boga i Njegovih vernih sledbenika. Slika je iz bračnog života (up. Isa 54:5; Os 2:19; Ef 5:25).
1. privržen – up. 1. Mojs 2:24
 2. poznaje – 1. Mojs 4:1,17,25; 24:16; 38:26

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 91:1-4

¹ Ko živi u skrovitom zaklonu Svevišnjega,
u seni Svemoćnog boravište nalazi.

² Reći ću Gospodu: „Ti si utočište moje i tvrđava moja,
Bog moj, u kog ću se uzdati”.

³ Jer on će te izbaviti iz zamke ptičarske.
Od pošasti što nevolje nanosi.

⁴ Perjem svojim zakloniće te,
pod njegovim ćeš krilima utočište naći.

Istina će njegova kao štit veliki i kao bedem biti.

91:1-4 Ova strofa koristi nekoliko imena/naziva za Boga (vidite Kontekstualni uvidi, B) i nekoliko metafora kojima opisuje Njegovu brigu i zaštitu.

1. zaklon – Ps 27:5; 31:20, što ukazuje na hram, up. Ps 27:5; 31:20; 32:7; 61:4
2. sena – vidite POSEBNA TEMA: SENA
3. utočište – vidite belešku kod Ps 5:11
4. tvrđava – Ps 18:2; 31:3; 71:3; 144:2; Jer 16:19

Ps 91:4 aludira na #2, 3, 4

Onaj u kojeg se verni sledbenici pouzdaju (BDB 105, KB 120, *Qal IMPERFEKAT*; vidite belešku kod Ps 4:5).

1. On će te izbaviti iz zamke ptičarske (up. Ps 124:7)
2. On će te izbaviti od pošasti što nevolje nanosi (up. Ps 91:6; moguće demonske, up. Avak 3:5 i POSEBNA TEMA: DEMONSKO U SZ)
3. perjem svojim zakloniće te (up. Ps 36:7; 57:1; 63:7)
4. istina Njegova (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ) je
 - a. štit (up. Ps 35:2)
 - b. bedem (RSV) ili bakler (tj. mali okrugao štit, ova reč [BDB 695, KB 750] je upotrebljena samo ovde u SZ; NIDOTTE, vol. 3, str. 243, oba termina su vojna)

Ovo je prelepa i snažna strofa o Božjem karakteru i delima kojima pomaže svom narodu.

91:1 „skrovitom zaklonu Svevišnjega” Ovo se može odnositi na

1. krila heruvima nad kovčegom (tj. savezna zaštita, up. 2. Mojs 25:17-22)
2. krila zaštitničke majke ptice (up. Ps 17:8; 36:7 57:1; 61:4; 53:7; 91:4; i Mt 23:27)

3. zaštita od vreline sunca (up. Ps 121:5; Isa 25:4; 32:2)

91:2 „u kog ću se uzdati” Ovo je najvažnije za savezni odnos sa Bogom (up. Ps 4:5; 25:2; 56:4).

91:3 „pošasti” Osnovni koren je דבר (BDB 182-184) i koristi se na nekoliko načina.

1. reč (up. Ps 91:3 u LXX)
2. govoriti (up. Jer 5:13)
3. pošast (up. 2. Mojs 5:3; 9:15; 4. Mojs 14:12; 3. Mojs 26:25; 5. Mojs 28:21; Ps 78:50)
4. pašnjak (up. Mih 2:12)
5. pčela ili ubod pčele (NIDOTTE, vol. 1, str. 916)

Zbog Ps 91:5-6, #3 se najbolje uklapa u kontekst i paralelizam.

NSP: PSALAM 91:5-10

⁵ Nećeš se bojati nikakve strahote noću,
ni strele što leti danju,

⁶ ni pošasti što ide po mraku,
ni propasti što hara u podne.

⁷ Hiljadu će ih pasti pored tebe,
i deset hiljada zdesna tebi,
ali tebe se neće dotaći.

⁸ Samo ćeš očima svojim gledati,
i videćeš platu zlih.

⁹ Zato što si rekao: „Gospod je utočište moje”,
učinio si Svevišnjeg okriljem svojim.

¹⁰ Nikakvo te zlo neće snaći,
pošast se neće približiti šatoru tvome.

91:5-10 Ova strofa nastavlja slike iz Ps 91:1-4, posebno o „pošasti što nevolje nanosi” iz Ps 91:3b, što je prošireno u Ps 91:5-6, 10, dok su vojne slike iz Ps 91:4c proširene u Ps 91:7-8.

91:5-6 Rabini su verovali da su ove stvari elementi demonskog (up. Judejska enciklopedija (*Encyclopaedia Judaica*), vol. 5, str. 1523). Primetite (1) „što ide”, Ps 91:6 i (2) „to” iz Ps 91:7. Vidite POSEBNA TEMA: DEMONSKO U SZ.

91:7 Ovo je hiperboličan izraz koji koristi vojne slike o saveznom Bogu koji brine za jednog vernika.

91:8 Kao što zli mogu da napadaju Božje ljude, Božji ljudi će posmatrati njihovu kaznu (up. Ps 37:34; 54:7; 58:10).

▣ „platu” Ovaj oblik osnovnog korena (BDB 1024) je upotrebljen samo ovde u SZ. Slični oblici se nalaze u 5. Mojs 32:35; Isa 59:18 (dva puta).

91:9-10 Ovo je paralelno sa Ps 91:1-2, dok je Ps 91:10 paralela sa Ps 91:5-7.

91:9 Čini se da se ovaj stih na hebrejskom prvo obraća Bogu (tj. Gospode), zatim direktno vernom sledbeniku koji je učinio Boga svojim okriljem. Ovo mešanje osoba se javlja na nekoliko mesta. UBS priručnik (str. 801) predlaže sledeće govornike

1. Ps 91:1, sveštenik
2. Ps 91:2, vernik
3. Ps 91:3-8, ponovo sveštenik
4. Ps 91:9a, vernik

5. Ps 91:9b, ponovo sveštenik
6. Ps 91:14-16, Bog

Ovo rešava neke probleme vezane za osobe, ali otvara nova gramatička pitanja. Hebrejski jezik često menja lica, čak i pol, bez jasnog razloga.

NSP: PSALAM 91:11-13

**¹¹ Jer će on anđelima svojim zapovediti za tebe,
da te čuvaju na svim putevima tvojim.**
**¹² Oni će te na rukama svojim nositi,
da nogom svojom o kamen ne zapneš.**
**¹³ Nogom ćeš lava i kobru gaziti,
zgazićeš mladog lava i veliku zmiju.**

91:11-12 Sotona citira ove stihove dok kuša Isusa u divljini (up. Mt 4:6; Lk 4:10-11). U Božja obećanja o brizi ne smemo sami uneti podršku drskim zahtevima. Vernici stradaju (up. Jov; Ps 72 nasuprot 5. Mojs 27-28; i Rim 8:28-30, nasuprot 8:31-39).

91:11 „anđelima svojim” Moguće je da je ovo starozavetna pozadina (vidite 2. Mojs 23:20) za Mt 18:10; Lk 4:10-11 (LXX) i Dap 12:15 i za koncept „anđela čuvara”. Takođe primetite da ako uporedite Jev 1:14 i Ps 103:21, čini se da između njih postoji veza.

▣ **„da te čuvaju na svim putevima tvojim”** Ovo je prelepo obećanje za one koji se uzdaju u Boga i traže utočište u Njemu. Međutim, ovo je takođe i biblijska hiperbola. Mi živimo u palom, zlom svetu. Vernici se suočavaju sa problemima, bolestima, iskušenjima, itd. (up. Mt 5:10-12; Jn 15:18-21; 16:1-3; 17:14; Dap 14:22; Rim 5:3-4; 8:17; 2. Kor 4:16-18; 6:3-10; 11:23-30; Fil 1:29; 1. Sol 3:3; 2. Tim 3:12; Jak 1:2-4; 1. Pet 3:14; 4:12-16; Otk 11:7; 13:7).

91:13 Ovo istorijski povezuje data obećanja sa periodom lutanja u divljini ili može biti figurativan jezik za probleme sa kojima se ljudi suočavaju u palom svetu (up. Ps 58:3-5; Lk 10:19).

NSP: PSALAM 91:14-16

**¹⁴ „Zato što mi je privržen, izbaviću ga.
Zaštitiću ga jer poznaje ime moje.**
**¹⁵ On će me prizvati, i ja ću ga uslišiti.
Uz njega ću biti u nevolji.
Izbaviću ga i proslaviću ga.**
**¹⁶ Danima mnogim nasitiću ga,
i pokazaću mu spasenje svoje”.**

91:14-16 Bog govori i postavlja uslove „ako... tada” za savezni odnos blagoslova (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

Bog (tada)

1. izbaviću ga
2. zaštititiću ga
3. uslišiću ga

Vernik (ako)

1. zato što mi je privržen (PERFEKAT)
2. jer poznaje Božje ime (PERFEKAT)
3. prizvaće Boga (PERFEKAT)

Božji blagoslov

1. biće uz njega u nevolji
2. izbaviće ga
3. proslaviće ga (up. Jn 12:26)
 - a. danima mnogim (tj. dugim životom)
 - b. pokazaće mu spasenje svoje

91:14 „poznaje” Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Objasnite starozavetne slike: zaklon, sena, utočište/tvrđava.
2. Navedite i definišite Božja imena.
3. Da li Ps 91:5-7 govori o demonskom, ratu ili bolesti?
4. Zašto Ps 91:9-10 ponavlja misli iz Ps 91:1-2?
5. Kako je đavo neprimereno upotrebio ovaj Psalam obraćajući se Isusu?
6. Da li ovaj Psalam obećava da pravi vernici nikada neće doživeti probleme?
7. Objasnite koncept „imena” u odnosu na Ps 91:14-15.

PSALAM 92

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pohvala dobroti Gospoda <u>MT uvod</u> Psalam, pesma za Šabatni dan.	Hvala Gospodu za Njegovu ljubav i vernost	Zahvalnost nakon izbavljenja od ličnih neprijatelja	Pesma hvale	Pesma pravednika
92:1-4	92:1-4	92:1-4	92:1-4	92:1-3 92:4-6
92:5-9	92:5-7 92:8-9	92:5-9	92:5-8 92:9-11	92:7-8 92:9-11
92:10-15	92:10-11 92:12-15	92:10-11 92:12-15	92:12-15	92:12-13 92:14-15

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam koristi pojmove iz poljoprivrednog rasta, kao i Ps 1:3, da opiše duhovni život čoveka.
 1. negativno
 - a. zli niču kao trava, Ps 92:7
 - b. cvetaju svi koji zlo čine, Ps 92:7
 2. pozitivno
 - a. pravednik će cvetati, Ps 92:12
 - b. on će rasti, Ps 92:12
 - c. posađeni u domu Gospodnjem, Ps 92:13
 - d. u dvorištima doma Boga našeg, oni će cvetati, Ps 92:13
 - e. cvetaće i kad im kosa osedi, Ps 92:14
 - f. ostaće krepki i snažni, Ps 92:14
- B. Upotrebljava brojne reči koje počinju sa ൫.

1. niču (doslovno: „pupe”), Ps 92:7 – BDB 827, KB 965
 2. cvetaju, Ps 92:7 – BDB 821, KB 950
 3. rasejani (doslovno: „podeljeni”), Ps 92:9 – BDB 825, KB 962
 4. oni koji zlo čine, Ps 92:9 – BDB 821, KB 950
 5. cvetati (doslovno: „pupiti”), Ps 92:12 – BDB isto kao #1
 6. cvetati (doslovno: „pupiti”) – isto kao #1
- C. Ne koristi molitvene zahteve (tj. IMPERATIVE, JUSIVE, KOHORTATIVE), samo izjave o Božjim delima.
1. Njegov karakter, Ps 92:2,15
 2. Njegova dela
 - a. stvaranje, Ps 92:5
 - b. pravda, Ps 92:6-9
 - c. blagoslovi, Ps 92:10-14

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 92:1-4

¹ Dobro je zahvaljivati tebi, Gospode,
 pesmom hvaliti ime tvoje, Svevišnji,
² ujutru govoriti o dobroti tvojoj,
 i noću o vernosti tvojoj.
³ Uz instrument s deset žica i uz psaltir,
 muzikom što se razleže sa harfe.
⁴ Jer me ti, o Gospode, razveseljavaš delima svojim,
 zbog dela ruku tvojih radosno kličem.

92:1-4 Ova strofa naglašava hvalu. Primetite da se ponavljaju reference na muziku.

1. GLAGOLI
 - a. zahvaljivati, Ps 92:1 – BDB 392, KB 389, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA
 - b. pesmom hvaliti, Ps 92:1 – BDB 274, KB 273, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA
 - c. razveseljavaš, Ps 92:4 – BDB 970, KB 1333, *Piel* PERFEKAT
 - d. radosno kličem, Ps 92:4 – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKAT
2. muzički instrumenti (moguće je da je #a definicija #b, te da su u tom slučaju navedena samo dva instrumenta, up. Ps 33:2; 144:9)
 - a. instrument s deset žica, Ps 92:3 – BDB 797
 - b. psaltir, Ps 92:3 – BDB 614 II
 - c. harfa, Ps 92:3 – BDB 490 (i b. i c. se spominju u Ps 57:8)

92:1 „Svevišnji” Vidite belešku kod Ps 91:1.

92:2 Ovaj Psalam počinje sa tri KONSTRUKTA INFINITIVA.

1. zahvaljivati
2. pesmom hvaliti
3. govoriti – BDB 616, KB 665, *Hiphil*

Primetite da broj 3, „govoriti”, stoji na kraju (*inclusio*) Psalma, kod Ps 92:15. Ova objava uključuje

1. Gospodnju (YHWH) dobrotu, Ps 92:2 (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*))
2. Gospodnju (YHWH) vernost, Ps 92:2 (up. Ps 33:4; 143:1, vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ)

3. Gospodnju (YHWH) pravednost, Ps 92:15 (vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST)
4. Gospodnju (YHWH) stabilnost i snagu (doslovno: „On je Stena moja”), Ps 92:15
5. Gospodnji (YHWH) savršen karakter (doslovno: „u njemu nema nepravde”, up. Rim 9:11; Jak 1:17), Ps 92:15

▣ „ujutru... noću” Ove reči su paralelne i sačinjavaju idiom sa značenjem „uvek”. Druga mogućnost je da oni odražavaju vreme dnevne žrtve (tj. 9 sati ujutro, 3 sata poslepodne, u hramu), te da stoga imaju liturgijski naglasak.

92:4 „delima svojim” Dva poetska reda u Ps 92:4 ponavljaju ovu misao (tj. Ps 1, tj. „dva puta”, up. 5. Mojs 30:15,19). Gospodnje (YHWH) delo je

1. uništenje zlih, Ps 92:5-9 (posebno Ps 92:5a)
2. blagoslov pravednih, Ps 92:10-15

NSP: PSALAM 92:5-9

⁵ Kako su velika dela tvoja, o Gospode!

Veoma su duboke misli tvoje.

**⁶ Nerazuman čovek ne može ih shvatiti,
bezumnik to ne može razumeti.**

**⁷ Kad zli niču kao trava
i cvetaju svi koji zlo čine,
to je zato da bi zauvek bili uništeni.**

⁸ A ti si, o Gospode, uzvišen doveka.

**⁹ Jer gle, neprijatelji tvoji, Gospode,
gle, neprijatelji će tvoji izginuti,
svi oni koji zlo čine biće rasejani.**

92:5-9 Ova strofa se fokusira na Gospodnja (YHWH) dela za

1. nerazumnog čoveka, Ps 92:6a – BDB 35 KONSTRUKT BDB 129
2. bezumnika, Ps 92:6b – BDB 493, i #1 i #2 su upotrebljene u Ps 49:10; 94:8
3. zle, Ps 92:7a – BDB 957
4. one koji zlo čine, Ps 92:7b
5. Gospodnje (YHWH) neprijatelje, Ps 92:9 (dva puta) – BDB 33, *Qal* PARTICIP

Oni su opisani kao

1. da ništa ne znaju
2. cvetaju u ovom palom svetu
3. biće konačno i trajno uništeni (nerazumni i bezumni ovo ne shvataju)

Gospod (YHWH) je opisan na sledeći način

1. ima velika dela
2. duboke misli (*Qal* oblik BDB 770, samo ovde)
3. uzvišen doveka
4. Ps 92:15 je hvala Gospodu (YHWH) zbog njegovih vernih dela za Njegove verne sledbenike

NSP: PSALAM 92:10-15

¹⁰ A ti ćeš uzvisiti rog moj kao rog divljeg bika.

Namazaću se uljem što svežinu daje.

**¹¹ Oko će moje likovati nad neprijateljima mojim,
uši će moje slušati o porazu zlikovaca koji su na mene ustali.**

¹² Pravednik će kao palma cvetati,

kao kedar na Livanu on će rasti.

**¹³ Oni koji su posađeni u domu Gospodnjem,
u dvorištima doma Boga našeg, oni će cvetati.**

**¹⁴ Cvetaće i kad im kosa osedi,
ostaće krepki i snažni,**

¹⁵ da bi govorili kako je pravedan Gospod.

On je Stena moja, u njemu nema nepravde.

92:10-15 Ova strofa se fokusira na Gospodnja (YHWH) dela za pravednika (Ps 92:12). Primetite Njegova dela kojima im pomaže.

1. uzvisiće njegov rog
2. namazaće se uljem što svežinu daje
3. cvetaće kao palma
4. rašće kao kedar
5. posađen je u domu Gospodnjem (YHWH), (up. Ps 52:8)
6. cvetaće u dvorištima doma Boga našeg (up. Ps 65:4; 84:10; 135:2)
7. cvetaće i kad im kosa osedi
8. ostaće krepki i snažni
9. zna da je Gospod (YHWH) njegova stena i da u Njemu nema nepravde

Rabini su tumačili ovu strofu kao da se odnosi na eshatološko okruženje. Moguće je da je to tačno (up. Ps 92:7c).

92:10 „divljeg bika” LXX prevodi hebrejski termin BDB 910, אָמֵר, kao „jednorog”, što prihvata i verzija Kralja Džejmsa. NKJV ga menja u „divlji bik”.

Nepoznato je tačno značenje ove reči (KB 1163).

1. divlji bik (akadski koren)
2. divlji bizon
3. bela antilopa (arapski koren)
4. oriks antilopa (Targumi)
5. nosorog (Vulgata)

SSP	sam pomazan
NSP, NRP	namazaću se
DK	ja sam pomazan

Ovaj GLAGOL (BDB 117, KB 134, *Qal* PERFEEKAT) obično znači „pomešati” ili „zbuniti”; samo ovde ukazuje na pomazanje. Moguće je da ovo značenje potiče iz arapskog korena „pokvasiti”. UBS tekstualni projekat (str. 363) daje prevodu „pokvašen sam” oznaku „B” (skoro sigurno).

92:11 Ako ovaj Psalam odražava hvalu izraelskog cara (LXX koristi David i „pomazanik”, up. Ps 91:10b), tada je moguće da se ovaj stih odnosi na otkrivenu zaveru da se sruši monarhija.

92:13 „posađeni” Ovaj GLAGOL (BDB 1060, KB 1570, *Qal* PASIVNI PARTICIP) znači „presaditi”, a PASIV ukazuje da je Bog to učinio (up. Ps 1:3; Jer 17:8; Jezek 17:10,22; 19:10,13; Os 9:13). Verni sledbenici su takođe u početku bili neverni, ali je milostivi Bog uticao na njih!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Definišite osnovne teološke teme opisa Gospodnjeg karaktera iz Ps 92:2.
 - a. dobrota
 - b. vernost
2. Da li su u Ps 92:3 navedena dva ili tri muzička instrumenta?
3. Koja „dela” Gospodnjih ruku se spominju u Ps 92:4b i 5a?
4. Kako su Ps 92:7 i 8 teološki povezani?
5. Na šta se odnosi Ps 92:11?
6. Kako su povezani Ps 92: 12-14 i Ps 1?

PSALAM 93

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnja veličanstvenost <u>MT nema uvod</u>	Večna vladavina Gospoda	Himna koja veliča Boga kao cara	Bog kao car	Božja veličanstvenost
93:1-2	93:1-2	93:1-2	93:1-2	93:1 93:2
93:3-5	93:3-4 93:5	93:3-4 93:5	93:3-4 93:5	93:3 93:4 93:5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 93:1-2

¹ **Gospod je počeo carovati!**

U uzvišenost je odeven, odenuo se Gospod i snagom se opasao.

Sada zemlja čvrsto stoji, poljuljati se ne može.

² **Presto tvoj čvrsto stoji od davnina;
od večnosti ti postojiš.**

93:1-2 Ova strofa opisuje Gospoda (YHWH) kao cara koji vlada nad tvorevinom (up. Ps 47:2; 96:10; 97:1; 99:1). Prva četiri GLAGOLA iz Ps 93:1 su PERFEKTI.

1. carovati – BDB 573, KB 590, *Qal* PERFEKAT, up. Ps 96:10
2. odeven – BDB 527, KB 519, *Qal* PERFEKAT (dva puta)
3. opasao – BDB 25, KB 25, *Hithpael* PERFEKAT, primetite da je On sam sebe snagom opasao, što ukazuje na Gospodnji (YHWH) suverenitet

Deluje iznenađujuće to što su sledeća dva GLAGOLA iz Ps 93:1, koja govore o tome da je Njegov svet čvrsto uspostavljen (up. 93:2, *Niphal*; Ps 96:10) i da se ne može pomeriti, oba IMPERFEKTI, što ukazuje na radnju koja je u toku (up. 1. Dne 16:30). Moguće je da u ovom kontekstu PERFEKTI označavaju prošlo vreme, a IMPERFEKTI sadašnje/buduće vreme, ali samo u okviru ovog doba.

93:1 Primitite da ovi GLAGOLI u PERFEKTU govore o Gospodnjoj carskoj odeći. Njegova odeća je metaforičan način da se opiše Njegov karakter i moć.

1. u uzvišenost je odeven (BDB 145)
2. odenuo se Gospod (YHWH) i snagom se opasao (BDB 738)

Ps 104:1 navodi da je On odeven „slavom” (BDB 217) i „veličanstvom” (BDB 214). Ps 65:6 navodi da se „silom” (BDB 150) opasuje.

93:2 Večna vladavina večnog Gospoda (YHWH), (up. Ps 93:5c; 45:6; 90:2) je osigurana (up. Ps 10:16; 29:10; 46:10; 52:7)! Može delovati kao da su okolnosti te koje vladaju, ali to je samo privremeno. Naš Bog je taj koji vlada (up. Dan 2:44; 7:14,27; Lk 1:33; Otk 11:15,17; 19:6)!

NSP: PSALAM 93:3-5

**³ Reke podižu, o Gospode,
reke podižu huku svoju,
reke podižu tutnjavu svoju.**

**⁴ Od huke velikih voda,
od moćnih valova pobesnelog mora,
moćniji je Gospod na visini.**

**⁵ Opomene su tvoje veoma pouzdane.
Gospode, svetost dolikuje domu tvome
u sve dane.**

93:3-4 NASB deli ovaj Psalam na dve strofe, 93:1-2 i 93:3-5, ali svi drugi prevodi na engleski koje sam koristio da uporedim podele na strofe (NKJV, NRSV, TEV, NJB), odvajaju Ps 93:5 kao posebnu zaključnu izjavu.

Ps 93:3-4 govori o tome kako Gospod (YHWH) stvara i kako je savladao vodeni kaos (up. Ps 74:12-17; 89:9-10; Isa 51:9). Kao što Ps 93:1 izražava kontrast između PERFEKATA i IMPERFEKATA, koji označavaju prošlo i sadašnje/buduće vreme u ovom dobu (up. Zah 14:9), isto je i u Ps 93:3. Ps 93:4 nema GLAGOL, ali takođe govori o Gospodu (YHWH) kao o večnom, pobedonosnom Caru univerzuma!

93:3 Ovaj GLAGOL (BDB 669, KB 724) je upotrebljen tri puta, po jednom u svakom poetskom redu. Moguće je da ovaj stih odražava poetski red o Valu iz Ras Šamra tekstova (tj. ugaritskih). Hebrejski jezik često preuzima religijske slike svojih suseda/osvajča i primenjuje ih na Gospoda (YHWH), jedinog pravog Boga!

93:4 „moćniji” Ovaj PRIDEV (BDB 12) se koristi da opiše razbesnele talase (tj. Božje neprijatelje tokom stvaranja i kasnije, kao što su Egipat, Vavilon), ali Gospod (YHWH) je viši, veći, moćniji od svih neprijatelja (prvobitnih, privremenih i eshatoloških)!

93:5 „Opomene” Ovaj termin (BDB 730 III) odražava Gospodnje (YHWH) otkrivenje. Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE. Gospod (YHWH)

1. je sebe postavio za večnog cara
2. je pobedio vodeni kaos
3. je u potpunosti otkrio sebe (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA) i svoje namere (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA)

▣ „svetost dolikuje domu tvome” Za „svetost” vidite POSEBNA TEMA: SLAVA. Mišel Dahud (Mitchell Dahood) u AB, vol. 17 (vidite i NIDOTTE, vol. 3, #2, str. 2) smatra da je „slava” naziv za anđele nebeskog sabora (up. Ps 29:1), te ovaj red prevodi kao „u domu tvome sveti će te hvaliti” (str.

339, 343).

- ▣ Ovaj GLAGOL „dolikovati” može se tumačiti na dva načina.
 1. kao GLAGOL – BDB 610, KB 659, *Pilel PERFEKAT (Starozavetni vodič za raščlanjavanje (OT Parsing Guide)*, Bil (Beall), Benks (Banks) i Smit (Smith), str. 449)
 2. kao PRILOG – BDB 610 (*Analitički ključ za SZ (Analytical Key to the SZ)*, Džon Owens (John Owens), str. 425)
 3. „dom” se odnosi na tabernakl u divljini, a kasnije na hram u Jerusalimu.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li se ovaj Psalam odnosi na inicijalno stvaranje ili na izgnanstvo?
2. Da li je ovaj Psalam povezan sa temama drevnog Bliskog Istoka
 - a. vodeni kaos
 - b. Bog kao božanski ratnik
3. Na šta se odnose „opomene”?

PSALAM 94

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molba Gospodu da osveti svoj narod <u>MT nema uvod</u>	Bog kao utočište pravednih	Molitva za spas od zlih ljudi	Bog, sudija svima	Bog pravde
94:1-7	94:1-3	94:1-3	94:1-4	94:1-2 94:3-4
	94:4-7	94:4-7	94:5-7	94:5-6 94:7-8
94:8-11	94:8-11	94:8-11	94:8-11	94:9-11
94:12-16	94:12-15	94:12-15	94:12-15	94:12-13 94:14-15
	94:16-19	94:16-23	94:16-19	94:16-17
94:17-23				94:18-19
	94:20-23		94:20-23	94:20-21 94:22-23

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepuštiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Primitite broj VOKATIVA u NASB
 1. O Gospode (YHWH), Ps 94:1,3,5,18
 2. Bože (*El*) osvetniče (BDB 608), Ps 94:1 (dva puta)
 3. Gospode (*Yah*), Ps 94:12 (up. 94:7)
- B. Primitite načine na koje je Gospod (YHWH) opisan upotrebom imena/naziva/izraza.
 1. Bog osvetnik, Ps 94:1
 2. Sudija cele zemlje, Ps 94:2
 3. Jakovljevi Bog, Ps 94:7
 4. Gospod (YHWH), utočište, Ps 94:22

5. Bog, stena, Ps 94:22
6. Gospod (YHWH) Bog naš, Ps 94:23

C. Ovaj Psalam moli da se pravda saveznog Boga manifestuje u ovom svetu. Vladaju zlo i pokvarenost, ali će Bog osvetiti (tj. suditi) pravednike u svoje vreme. Ovaj Psalam me podseća na Isusovu parabolu iz Mt 13:24-30. U neko vreme, u pravo vreme, Bog će delovati tako što će blagosloviti i primiti pravedne, ali osuditi i odbaciti lažne sledbenike. I SZ i NZ pokazuju da nisu svi naizgled sledbenici istovremeno i verni sledbenici. Postoje i lažni sledbenici (up. Mt 7:15-27). Vidite POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 94:1-7

¹ O Gospode, Bože osvetniče,
Bože osvetniče, zasjaj!

² Ustani, Sudijo cele zemlje!
Plati oholima po zasluži njihovoj!

³ Dokle će zli, o Gospode,
dokle će zli klicati?

⁴ Naviru im reči, neobuzdano govore.
Svi se zločinci hvale.

⁵ Gaze narod tvoj, Gospode,
nasledstvo tvoje tlače.

⁶ Udovicu i stranca ubijaju,
siročadima život oduzimaju.

⁷ Govore: „Gospod to ne vidi,
ne zapaža to Bog Jakovljevi”.

94:1-7 Ova strofa izražava ozlojeđenost vernog sledbenika koji vidi bezbožništvo onih koji tvrde da poznaju Boga (tj. drugih saveznih partnera, verovatno bogatih i moćnih). Oni žive i ponašaju se kao da Bog pravde ne postoji (tj. praktični ateisti).

Primetite

1. oni su oholi, Ps 94:2b
2. oni kliču, Ps 94:3b
3. oni govore (doslovno: „izlivaju”, up. Ps 59:7; Pri 15:2) neobuzdano, Ps 94:4a (up. Ps 31:18; 75:5)
4. hvale se, Ps 94: 4b, up. Ps 10:3; 52:1
5. gaze Božji narod, Ps 94:5a (tj. koristi se za korumpirane sudove u Jov 5:4; 22:9; Ps 10:18; 72:4; 74:21; Pri 22:22; Isa 3:15)
6. tlače Božje nasledstvo, Ps 94:5b, up. 94:14
7. oduzimaju život (doslovno ili figurativno, u smislu gubitka prava)
 - a. udovici
 - b. strancu
 - c. siročadima (up. 2. Mojs 22:21-24; 5. Mojs 10:18; 14:29; 26:12-15)
8. tvrde da Bog ne vidi njihova dela, ili da mu nije stalo šta oni rade, Ps 94:7 (up. Ps 10:11; 59:7; 64:5; 73:11; Jov 22:13; Isa 29:15; 47:10; Jezek 8:12; Mal 2:17)

94:1-2 Tri molitvena zahteva (IMPERATIVI) pozivaju Boga da deluje.

1. zasjaj – BDB 422, KB 424, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 80:1,3,7; reč je upotrebljena u „Mojsijevim blagoslovima” u 5. Mojs 33:2

2. ustani – BDB 669, KB 724, *Niphal* IMPERATIV; vidite beleške kod Ps 3:7 i 7:6
3. plati (doslovno: „vrati”) – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV, up. 5. Mojs 32:41,43; Isa 66:15

94:1 „osvetniče” Ovaj termin u ŽENSKOM RODU (BDB 668) je u MNOŽINI. NASB beleška ga prevodi kao „osvetnička dela”. Oblik u MUŠKOM RODU se pojavljuje u 5. Mojs 32:35,41. Osveta je ono što Gospod (YHWH) čini kada je Njegov savez prekršen. Ponekad se odnosi i na Njegov narod (up. posebno 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-32; Jer 5:9,29; 9:9; Mih 5:14), ponekad na paganske narode (up. Ps 79:10; 149:7; Isa 59:18; 63:4; Naum 1:3).

94:2 „zemlje” Ovaj hebrejski termin ima široko semantičko polje (up. NIDOTTE, vol. 1, str. 518-526). Samo kontekst može odrediti njegovo značenje (vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*)). Moguće je da se ovde odnosi na

1. celu planetu (tj. Gospod (YHWH) je Sudija cele zemlje, up. 1. Mojs 18:25)
2. Obećanu zemlju, Gospod (YHWH) je savezni Bog

Koja od ove dve opcije je tačna zavisi od toga ko su „zli” iz Ps 94:3.

1. ne-Izraelci
2. Izraelci

Mislim da se druga opcija bolje uklapa u ovaj Psalam zato što su oni optuženi za kršenje Mojsijevih zapovesti (up. Ps 94:6), a zatim se za njih kaže da su „nerazumni u narodu” (NASB prevod, up. 94:8a). Gospod (YHWH) je pravedan sudija (up. 1. Mojs 18:25; Sud 11:27; Ps 7:11; 50:6; 75:7; Isa 33:22).

94:3 „Dokle...” Ovaj idiom je način za postavljanje pitanja

1. zašto Bog nije delovao u pravdi – Ps 6:3; 74:10; Avak 1:2; Zah 1:12
2. da li će Bog oprostiti svom narodu – Ps 13:1; 79:5; 80:4; 90:13; Isa 6:11
3. zašto zli nastavljaju sa svojim delima – 2. Mojs 10:3; 1. Sam 1:14; 1. Car 18:21; Ps 82:2; Jer 4:14; 12:4; Os 8:5; Avak 2:6

Ljudi ne mogu da shvate Božje misli, vremenski plan, namere (up. Isa 55:9-11). Ovaj idiom pokazuje ovaj nedostatak znanja kroz pitanje.

NSP: PSALAM 94:8-11

⁸ Shvatite, vi nerazumni ljudi, i vi bezumni, kada ćete postati razboriti?

⁹ Zar onaj koji je uho stvorio, ne može da čuje?

Zar onaj koji je oko načinio, ne može da vidi?

¹⁰ Zar onaj koji narode ispravlja ne može da ukori, onaj koji uči ljude da bi znanje stekli?

¹¹ Gospod zna da su ljudske misli poput daha.

94:8-11 Ova strofa pokazuje koliko je bezumno misliti da Bog ne zna (Ps 94:7).

1. Ps 94:9 tvrdi da je Bog stvorio ljudsko telo (tj. uši, oči)
2. Ps 94:10 tvrdi da je Bog otkrio istinu
 - a. narodima (Ps 94:10a)
 - b. svim ljudima (Ps 94:10b)

Zaključak je da Gospod (YHWH) zna misli, motive i dela krhkog čovečanstva (up. Ps 94:11; 11:4; 33:13-14; 66:7; Jov 11:11; 31:4; 34:21-23; Jer 16:17; 32:19; Os 7:2; Jev 4:13). Pred njim smo svi kao otvorena knjiga! Misli onih koji nisu verni sledbenici (Ps 94:15) su poput daha (BDB 210 I, up. Ps 94:4-7,8).

94:8 „vi nerazumni ljudi” Ovo je *Qal* AKTIVNI PARTICIP (BDB 129, KB 146), koji potiče od

korena za stoku ili zveri (BDB 129). Ova IMENICA je upotrebljena paralelno sa reči „životinja” u Ps 73:22. Označava nekoga ko se ponaša kao životinja, bez moralnih ograničenja. Često označava idolopoklonike (tj. Jer 10:8).

94:10 „ukori” Ovaj GLAGOL (BDB 406, KB 410, *Hiphil IMPERFEKAT*) je sudski pojam. Ceo ovaj Psalam je usmeren na sudije čija uloga je bila da odražavaju Gospoda (YHWH), ali su nažalost odražavale pali svet.

Između reči „ispravlja” (BDB 415) i „ukori” (BDB 406) postoji zvučna sličnost koja se često javlja (up. Ps 6:1; 38:1; Pri 9:7; Jer 2:19) i govori da su ljudi odgovorni za Njegova otkrivenja.

94:11 Pavle citira ovaj stih u 1. Kor 3:20 iz LXX u svojoj diskusiji o „mudrima” u korintskoj crkvi.

Ljudska mudrost je isprazna, poput daha!

Gospod (YHWH) se otkriva na dva načina.

1. prirodno otkrivenje – Ps 19:1-6; Rim 1:19-20
2. posebno otkrivenje – Ps 19:7-11; 119

NSP: PSALAM 94:12-16

¹² Srećan je čovek koga ti, Gospode, ispravljaš,

i koga poučavaš iz zakona svoga,

¹³ da bi mu mir dao u zle dane,

dok se zlome jama ne iskopa.

¹⁴ Jer Gospod ne napušta narod svoj,

i ne ostavlja nasledstvo svoje.

¹⁵ Jer će presuda opet pravedna biti,

i svi koji su čestitog srca za njom će ići.

¹⁶ Ko će za mene ustati protiv zlih?

Ko će se za mene zauzeti protiv onih koji zlo čine?

94:12-16 Kao što Ps 94:3-7 i 8-9 opisuju reči i dela zlih, ova strofa govori o vernim sledbenicima.

1. srećni su (NASB: „blagoslovljeni”, ovaj termin je karakterističan za mudrosnu literaturu, vidite beleške kod Ps 1:1) čak i zato što ih Gospod (YHWH) ispravlja (up. Jev 12:5-13), Ps 94:12
2. srećni su zato što ih poučava svom zakonu (tj. posebno otkrivenje, vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE i POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ)), Ps 94:12
3. dobili su mir (tj. unutrašnji mir, BDB 1052) u zle dane, dok zli ne postanu žrtve sami svojih zlih planova, Ps 94:12
4. Gospod (YHWH) ih ne napušta, (up. Ps 37:28; 1. Sam 12:22; Plač 3:31), Ps 94:14
5. primiće pravdu i za njom će ići, Ps 94:15

94:16 Ovaj stih pokazuje individualnu prirodu ovog Psalma, ali je i molba psalmistinim prijateljima da mu pomognu i pruže mu podršku (moguće na sudu). Lako bi se mogao primeniti na cara! Međutim, ono što ja vidim kao problem sa tom opcijom jeste da kad bi se ovo odnosilo na cara, on bi lako mogao smeniti zle službenike.

NSP: PSALAM 94:17-23

¹⁷ Da mi Gospod nije pomogao,

brzo bi duša moja na mestu tišine počinula.

¹⁸ Kad sam rekao: „Noga će moja posrnuti”,

podržala me je, Gospode, dobrota tvoja.

19 Kad se u meni umnože misli nespokojne,
utehe tvoje miluju dušu moju.
20 Hoće li se presto koji nevolje donosi udružiti s tobom
dok neprilike stvara služeći se zakonom?
21 Oštro napadaju dušu pravednika,
i osuđuju krv nevinu.
22 Ali Gospod će biti visoko utočište moje,
moj Bog biće stena zaklona moga,
23 on će vratiti na njih zloću njihovu,
i učutkaće ih nevoljom njihovom.
Istrebiće ih Gospod, Bog naš.

94:17-23 Ova strofa je niz objava i rezultata.

1. Gospod (YHWH) mi je pomogao, te nisam umro, Ps 94:17
2. kada sam mislio da ću posrnuti, Gospodnja (YHWH) dobrota me je podržala, Ps 94:18
3. kada se bojim, Gospod (YHWH) teši moju dušu, Ps 94:19
4. Gospod (YHWH) je moje utočište i stena zaklona, Ps 94:22 (up. 5. Mojs 32:15; Ps 18:1-2; 62:6-7; vidite beleške kod Ps 5:11)
5. Gospod (YHWH) je zlima vratio (isti GLAGOL u 94:2) njihovo sopstveno zlo, Ps 94:20-21,23 (#4 i #5 idu zajedno)

94:17

SSP	u smrtnoj tišini
NSP, NRP	na mestu tišine
DK	onamo gde se čuti

Ovo je slika smrti (up. Ps 115:17; tj. Šeola, vidite POSEBNA TEMA: ŠEOL). Smrt je za njih bila mesto svesnosti, ali i tišine (up. Ps 6:5).

94:18 „Noga će moja posrnuti” U Bibliji je život osobe opisivan kao put/staza. U pozitivnom smislu, put je bio ravan, gladak, prav i bez prepreka. U negativnom smislu, put je bio taman, kriv, klizav i sa brojnim preprekama.

94:20

SSP	iskvarene sudije
NSP, NRP	krv nevinu
DK	presto krvnički

MT koristi BDB 490 KONSTRUKT BDB 217. BDB 490 označava sedište ili mesto autoriteta ili časti za cara, prvosveštenika ili namesnika. BDB 217, KB 241 znači „moć”, „slava” ili „veličanstvo”. Ovaj Psalam je scena suđenja; Gospod (YHWH) je Sudija cele zemlje (Ps 94:1-2). Ps 94:16 takođe odražava scenu na sudu. Stih 20 govori o zlim vođama (tj. sudijama). Gospod (YHWH) ne može biti povezivan sa zlim vođama (up. Ps 94:10-21). Presto, hram i sudovi moraju odražavati Gospodnji (YHWH) karakter. Kada oni to ne čine, što je često slučaj, jedino bezbedno mesto je sam Gospod (YHWH)! Ps 94:20 je potvrda da Gospod (YHWH) nema ništa sa korumpiranim pravnim procesima. Bog je svetlost i u Njemu nema tame (up. 1. Jn 1:50 i On se ne menja, up. Mal 3:6; Jak 1:17).

▣ „presto koji nevolje donosi” (NASB: „onaj koji nevolje donosi”) PARTICIP koji je ovde upotrebljen je BDB 427, KB 428, *Qal*. U Ps 94:9 je upotrebljen za Gospodnje (YHWH) stvaralačko

delovanje prilikom pravljenja ljudskog oka. Kakav kontrast! Ljudi stvaraju nevolje; Gospod (YHWH) stvara ljude!

94:21 „dušu” Reč koja je upotrebljena je *nephesh* (BDB 659). Vidite belešku kod Ps 3:2.

94:23 NASB koristi reč „tišina” i u Ps 94:17 i u 23, ali su to različite reči u MT. Prevod reči upotrebljene u Ps 94:23 (dva puta) je „Gospod (YHWH) će istrebiti” (BDB 856, KB 1035, *Hiphil IMPERFEKAT*). Ponavlja se zbog naglaska.

Samo gramatička beleška. Primitite da su sva tri GLAGOLA u Ps 94:22 IMPERFEKTI, ali su na engleski prevedeni kao jedan GLAGOL u PROŠLOM VREMENU i dva u BUDUĆEM (NRSV, TEV prevode sva tri kao BUDUĆE VREME). Samo kontekst može odrediti vreme hebrejskih GLAGOLA.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je teološki problem između Ps 94:1-2 i 94:3?
2. Ko su „zli” iz Ps 94:3?
3. Kako je Ps 94:6 sličan sa 5. Mojsijevom?
4. Da li se Ps 94:10 odnosi na sve ljude ili na Izrael?
5. Da li je Ps 94:16 scena na sudu?
6. Koliko strofa je u Ps 94:16-23?

PSALAM 95

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Gospodu i upozorenje protiv nevere <u>MT nema uvod</u>	Poziv na slavljenje i poslušnost	Liturgija o Bogu kao Caru	Pesma hvale	Poziv na hvaljenje
95:1-5	95:1-5	95:1-5	95:1-5	95:1-2 95:3-5
95:6-7	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-9
95:8-11				95:10-11

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 95:1-5

¹ Dođite, kličimo radosno Gospodu!

Kličimo pobjednički Steni spasenja našega!

² Sa zahvalama dođimo pred lice njegovo, pobjednički uz pesme njemu kličimo.

³ Jer je Gospod veliki Bog, i veliki Car nad svim drugim bogovima.

⁴ U njegovoj su ruci najveće dubine zemaljske, vrhovi gora njegovi su,

⁵ njegovo je more, koje je stvorio, njegove su ruke kopno načinile.

95:1-5 Ova strofa je poziv (IMPERATIV i 4 KOHORTATIVA) na slavljenje Gospoda (YHWH) kao Cara i Stvoritelja.

1. dođite – BDB 229, KB 246, Qal IMPERATIV
2. kličimo radosno – BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV, up. Ps 66:1; 81:1
3. kličimo pobjednički – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* KOHORTATIV

4. dođimo pred lice Njegovo (tj. hram) – BDB 869, KB 1068, *Piel* KOHORTATIV
5. pobjednički uz pesme Njemu kličimo – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

Ovo su pozivi na slavljenje u hramu. Moramo slaviti zato što je Gospod (YHWH)

1. Stena spasenja našega – ovaj i slični opisi se koriste kao nazivi uglavnom u Psalmima i Isaiji
 - a. Bog spasenja moga – Ps 88:1; (up. Ps 24:5; 27:9)
 - b. moj Spasitelj i moj Bog – Ps 42:5-6,11; 43:5
 - c. moja Stena i Moje spasenje – 2. Sam 22:47; Ps 62:2,7; 89:26; 95:1
 - d. Bog spasenja našega – Ps 65:5; 68:19; 85:4; 149:4 (vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 561)
2. velik je Gospod (*El*), up. Ps 48:1; 96:4; 135:5; 145:3
3. veliki Car (up. 1. Sam 8:7)
4. veći od svih drugih bogova (up. 2. Mojs 18:11; Ps 96:4; 97:9; 135:5, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM; ovo je upotreba reči *Elohim*, koja zadržava svoj oblik u MNOŽINI, up. 2. Mojs 3:6; 20:3, vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA

95:1 „Steni spasenja našega” Ponavlja se slika izraelskog Boga kao stene (up. 5. Mojs 32:4, 15,18,30,31; 1. Sam 2:2; 2. Sam 22:3,32,47; 23:3; Ps 18:2,31,46; 28:1; 61:2,7; 78:35; 89:26; 92:15; 94:22).

To ga opisuje kao snažnog, večnog, stabilnog, kao mesto bezbednosti i sigurnosti!

95:4 „dubine zemaljske” Reč „dubine” (מחוק, BDB 350, KB 571) upotrebljena je samo ovde. Ona je KONSTRUKT sa „zemaljske” i paralelna sa „vrhovi gora”. Ovo je očigledno poetski red o fizičkom stvaranju (tj. Ps 95:4-5), koji objavljuje da je Gospod (YHWH) stvorio sve fizičke osobine ove planete. On je Car i Stvoritelj fizičke stvarnosti (ne druga božanstva ili mitovi drevnog Bliskog Istoka). Pitanje koje se danas postavlja je: „da li je fizičko stvaranje nasumično ili svrhovito?” Vernici uzvikuju „svrhovito”!

Samo još jedna misao. U prethodnom poglavlju sam povezao Ps 95:4 sa 95:3a. Moguće je povezati ga i sa 95:3b. Ukoliko je to tačno, onda su „dubine” i „gore” mesta na kojima su ljudi drevnog Bliskog Istoka verovali da bogovi prebivaju. Na tim mestima nisu „bogovi” (*elohim*) oni koji vladaju, nego vlada Gospod, *Elohim* tvorevine (1. Mojs 1-2)!

▣ „**rući**” Primitite da se „ruka” ponovo pojavljuje u Ps 95:5. Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

95:5 „more, koje je stvorio” Iznenadjuće je što je voda (slana i slatka) jedini zemaljski element u 1. Mojs 1 kojeg Bog nije rečima doveo u postojanje. Bog razdvaja vode i upravlja njihovim granicama, ali nije navedeno da ih je On stvorio, kao i u Ps 104.

Međutim, teološka tvrdnja da je On stvorio sve stvari uključuje i stvaranje „mora” u Nem 9:6; Ps 95:5; 146:6; Jona 1:9.

Takođe primitite da Ps 95:5b potvrđuje da je Bog načinio (BDB 427, KB 468, *Qal* PERFEKAT) kopno.

1. Mojs 1:9-10 tvrdi da je to učinio izgovarajući reč. Ne zaboravite da su ovo slike drevnog Bliskog Istoka. Ne smemo zasnivati teologiju na poetskim redovima. Mislim da je tekst iz 1. Mojs 1-11 istovremeno i istorijski i književni. Molim vas da pogledate egzegetski komentar o 1. Mojs na www.freebiblecommentary.org. Savremeni Zapadni ljudi pristupaju Pismu previše doslovno i atomistički (vidite onlajn seminar o tumačenju Biblije).

NSP: PSALAM 95:6-7

⁶ Dođite da ga slavimo i da mu se poklonimo.

Kleknimo pred Gospoda, Tvorca našega.

⁷ Jer je on Bog naš,

a mi smo narod paše njegove i ovce koje čuva ruka njegova.

Danas, ako slušate glas njegov,

95:6-11 Ova strofa se obraća saveznom narodu i poziva ga da

1. slavi (Ps 95:6)
 - a. dođite (doslovno: „uđite”; drugačija, ali paralelna reč je upotrebljena u Ps 95:1) – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERATIV
 - b. da ga slavimo – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
 - c. da mu se poklonimo – BDB 502, KB 499, *Qal* KOHORTATIV
 - d. kleknimo pred Gospoda (YHWH) – BDB 138, KB 159, *Qal* KOHORTATIV
2. odgovore sa verom (Ps 95:7)
3. im srce ne otvrdne, kao u prošlosti (tj. u periodu lutanja u divljini, Ps 95:8-11)

95:6 „Tvorca našega” 1. Mojs 2:7 opisuje posebno stvaranje Adama. I opis stvaranja životinja navodi da su stvorene od zemlje u 1. Mojs 2:19 (isti GLAGOL, BDB 427, KB 428).

U Ps 139:13-16 („satkan”, BDB 697, KB 754) i Jov 31:15 („načinio”, BDB 793, KB 889, i u Ps 139:15), Bog stvara svako ljudsko biće u materici. Različiti su književni opisi, ali je istina da je Bog to učinio i da On to čini (up. Ps 100:3; 149:2; Isa 17:7; Os 8:14). Ljudi su posebna Božja tvorevina, po Njegovom obličju i nalik Njemu (1. Mojs 1:26-27), stvoreni radi zajedništva! Ukoliko to ne uvidimo, nećemo shvatiti vrednost i dostojanstvo ljudske vrste (up. Ps 8).

95:7c-11 Zanimljivo je kako SZ na različite načine opisuje period lutanja u divljini.

1. pozitivno
 - a. 5. Mojs 32:10-14
 - b. Jer 2
 - c. Os 2:15; 9:10; 11:1-2
2. negativno
 - a. 4. Mojs 14:1-17
 - b. Ps 95:8-11
 - c. Jez 23

Ovo je dilema za sve u našim životima. Ništa nije savršeno. Imamo dobre dane i loše dane, oblasti gde smo snažni i oblasti gde smo slabi. Hvala Bogu za Njegov nepromenljiv, milostivi karakter, za novi savez (tj. Jer 31:31-34) i za Njegovog Mesiju (tj. novozavetno otkrivenje).

95:7 U SZ se često ponavlja slika Boga kao Pastira i Njegovog naroda kao stada (vidite beleške kod Ps 23).

Bliskost između Pastira i ovaca je snažna i neprekidna. Bilo bi besmisleno i opasno kada ovce ne bi slušale svog pastira! Pad je uticao na sve nas!

1. nisu slušali (Ps 95:7c, citirano u Jev 3:7-11,15; 4:7)
2. njihova srca su otvrdnula
 - a. Meriva – 2. Mojs 17:7; 4. Mojs 20:13
 - b. Masa – 2. Mojs 17:7; 5. Mojs 6:16
3. iskušavali su Boga – 4. Mojs 14:22

Nekoliko prevoda počinje novo poglavlje kod Ps 95:7c zato što je to red u kojem Gospod (YHWH) počinje da govori (tj. Ps 95:7c-11).

NSP: PSALAM 95:8-11

⁸ nemojte da vam srce otvrdne kao kod Merive,

kao u dan Mase u pustinji,

⁹ kad su me očevi vaši iskušavali,

iskušavali su me, iako su videli dela moja.

¹⁰ Četrdeset godina bio mi je odvratn taj naraštaj,

**i rekao sam: „Oni su narod nepostojanog srca,
i puteve moje nisu spoznali”.**

**¹¹ Za njih sam se zakleo u gnevu svome:
„Neće ući u moj počinak”.**

95:9 Činjenica da je Izrael doživeo čuda izgnanstva i zaštite i Božje brige u divljini čini njihovu neveru i nepoverenje još ozbiljnijima.

95:10 „Četrdeset godina” Vidite POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA. Četrdeset se često koristi kao okrugao broj.

95:11 „zakleo u gnevu svome” Ljudi moraju da koriste rečnik ovog sveta da bi opisali Boga, Njegove misli, osećanja i dela, ali to su samo metafore (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK).

Ove metafore su tačne, ali nisu potpune. One tačno prenose istinu o posledicama nevere i pobune, u vremenu i nakon njega! Ova generacija Izraelaca, uključujući i Arona i Mojsija, nije ušla u Hanan (up. Jev 3-4; 5. Mojs 3:20; 12:9; 25:19).

Ovaj psalmist poziva na slavljenje, pouzdanje i poslušnost prema Gospodu (YHWH). On zaslužuje hvalu i veru! Jevrejima 3-4 koristi ovaj tekst da definiše tri značenja reči „počinak”.

1. mir sa Bogom
2. Obećana zemlja
3. nebo

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Objasnite moguće poreklo izraza „Stena spasenja našega”.
2. Koja je veza između Ps 95:4 i Ps 95:3b?
3. Zašto se u 1. Mojs 1 ne spominje da je *Elohim* stvorio „mora”?
4. Objasnite implikacije neizvesnosti u Ps 95:7c (tj. „ako”).
5. Kako mi iskušavamo/testiramo Boga?
6. Objasnite upotrebu termina „počinak” u Jevrejima 3-4, gde je citiran ovaj Psalam.

PSALAM 96

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Poziv na slavljenje Gospoda, pravednog Sudije <u>MT nema uvod</u>	Pesma za hvalu Bogu koji dolazi da sudi	Himna koja slavi Boga kao Cara	Bog, vrhovni Car	Gospod, Car i Sudija
96:1-6	96:1-3	96:1-6	96:1-3	96:1-2a 96:2b-3
	96:4-6		96:4-6	96:4-5a 96:5b-6
96:7-10	96:7-9	96:7-9	96:7-9	96:7-8a 96:8b-9
	96:10	96:10-13	96:10-13	96:10
96:11-13	96:11-13			96:11-12 96:13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je izuzetno uzbudljiv i značajan Psalam. On razvija univerzalne implikacije monoteizma (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). Takođe razvija implikacije etičkog aspekta monoteizma (tj. svet pravde i pravednosti). Moguće je da ovo odražava eshatološku scenu suđenja, kao Mt 25:31-46 i Otk 20:11-15.
- B. Ovaj Psalam sadrži eshatološku referencu. Jednog dana će cela zemlja (up. Ps 96:1,3,7,9,10,13) prepoznati Gospodnju (YHWH) nadmoć; „naš Bog caruje” (up. Isa 52:7)!
- C. Ovaj Psalam je citiran u 1. Dne 16:23-33 kao deo šire celine [tj. Ps 96:1-36] u vezi Davidovog donošenja kovčega u Jerusalim. Iz konteksta je moguće da su David (LXX), Asaf ili neko iz njegove porodice ljudski autori ovog Psalma. MT ne sadrži uvod.
- D. Ovaj Psalam odražava univerzalno slavljenje svih ljudi gde se hvale osobine i dela jedinog Boga (tj. Cara i Sudije)! Ovo je svrha spoljašnjeg dvorišta hrama (up. 1. Car 8:43,60; Isa

56:7; Mt 21:13; Mk 11:17).

- E. Ovaj Psalam je dovoljno uopšten da se može odnositi na nekoliko Gospodnjih (YHWH) poseta. „Nova pesma” govori o neprekidnom Božjem otkupljujućem delovanju, ne samo za Izrael, nego za sve ljude. Njegovo spasenje je univerzalno (up. POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).
- F. Iako ne sadrži specifičnu mesijansku referencu, na osnovu narednih otkrivenja je očigledno da je Mesija mehanizam za ostvarenje ovog univerzalnog otkupljenja i vladavine (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA, tj. Isa 6; 9; Dan 7; Mih 5).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 96:1-6

¹ Pevajte Gospodu pesmu novu.

Pevajte Gospodu, svi ljudi na zemlji.

² Pevajte Gospodu, blagosiljajte ime njegovo.

Iz dana u dan objavljujte dobru vest o spasenju njegovom.

³ Objavljujte među narodima slavu njegovu, među svim narodima čudesna dela njegova.

⁴ Jer je velik Gospod i dostojan najveće hvale.

Strah uliva više od svih drugih bogova.

⁵ Jer su svi bogovi drugih naroda bezvredni, a Gospod je nebesa načinio.

⁶ Pred njim su slava i veličanstvo, u njegovom su svetilištu moć i lepota.

96:1 „Pevajte Gospodu” Ovo je IMPERATIV koji se radi isticanja ponavlja tri puta (i u Ps 96:7-8; ovo je književni način za izražavanje hebrejskog superlativa, up. Isa 6:3, ili poetičan način naglašavanja, up. Ps 103:10,21,22; 118:2,3,4; 135:1; 136:1,2,3; Jer 7:4; 22:29). Gospodnja (YHWH) volja je da „svi ljudi na zemlji” pevaju i blagosiljaju ga. Izraelov zadatak je da svetu pokaže Gospodnji (YHWH) karakter i dela. Celokupna tvorevina će ga hvaliti (up. Ps 96:11-12; 103:19-22; 145:10).

▣ **„pesmu novu”** Ovaj izraz se često koristi u Bibliji (up. Ps 33:3; 40:3; 98:1; 144:9; Isa 42:10; Otk 5:9; 14:3). Bog uvek čini nove otkupljujuće stvari za svoju ljudsku tvorevinu. Čini se da se ovo odnosi na Njegov dolazak radi spasenja svih naroda (up. Ps 96:13).

Reč „nova” (BDB 294 I, up. Ps 33:3; 40:3; 90:1; 98:1; 144:9; 149:1) se često koristi u Isaiji da označi nova stvaralačka dela Gospoda (YHWH). Gospod (YHWH) je želeo da prvobitna tvorevina bude „nova”. Posledice i uticaj Pada su preokrenuti i poništeni! Biblija počinje u Edenu (1. Mojs 1-4) i završava u novom Edenu (Otk 21-22).

Isa koristi ovaj termin da opiše nekoliko stvari.

1. novo – Isa 42:9; 48:6
2. nova pesma – Isa 42:10 (Otk 5:9; 14:3)
3. nešto novo – Isa 43:19 (Otk 3:12)
4. novo ime – Isa 62:2 (Otk 2:17; 3:12)
5. novo nebo i nova zemlja – Isa 65:17; 66:22 (2. Pet 3:13; Otk 21:5)

▣ **„svi ljudi na zemlji”** Ova univerzalna tema se neprekidno ponavlja u ovom Psalmu (up. Ps 96:3,7, 9,10,13). Vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*). Zaista vas molim da odvojite malo vremena i pogledate POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Ona predstavlja integrativan centar moje teologije.

96:2 „blagosiljajte ime njegovo” Ovo je takođe IMPERATIV (BDB 138, KB 159, *Piel*). Značenje korena ove reči je „kleknuti” u slavljenju. Stoga, ovo označava liturgiju u hramu ili priznanje (up. Ps 26:12; 100:4; 134:1-2; 135:19-20; Nem 9:5).

▣ „objavljajte dobru vest” Ovo je još jedan *Piel* IMPERATIV (BDB 142, KB 163). Moguće je da se dobra vest odnosi na Gospodnji (YHWH) karakter ili na Njegova dela spasenja/otkupljenja (up. Isa 40:9; 41:27; 52:7; 60:6; Naum 1:15). U ovom kontekstu se odnosi na Gospodnje (YHWH) otkupljenje svih ljudi na zemlji („objavljajte” iz Ps 96:3a je paralela, i takođe *Piel* IMPERATIV, BDB 707, KB 765).

▣ „Iz dana u dan” AB daje zanimljiv komentar da

1. moguće je da se reči ד – more i ד – dan isto pišu na feničanskom jeziku (str. 357)
2. od mora do mora (up. Ps 72:8; Zah 9:10) se bolje uklapa u univerzalnu prirodu ovog Psalm (str. 357)

Takođe je potrebno primetiti da se „more” spominje i u Ps 96:11.

▣ „spasenju” U SZ se ovo (BDB 447) odnosi na fizičko spasenje (vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)), ali se u NZ konotacija menja i počinje da označava duhovno spasenje (vidite POSEBNA TEMA: VREMENA GRČKIH GLAGOLA ZA SPASENJE). Ovaj eshatološki Psalm pokriva oba saveza i povezuje oba aspekta.

96:3 „slavu” Ovaj termin je upotrebljen u Ps 96:3,7,8. Ima široku upotrebu u SZ. Potiče iz trgovačke upotrebe za „imati veliku težinu”, kao za vredne metale. Koristi se za

1. Gospodnje (YHWH) ime – Ps 29:2; 66:2; 96:8
2. Gospodnju (YHWH) ličnost – 2. Mojs 24:16-17; 33:18,22; 40:34-35; 4. Mojs 14:22
3. Gospodnja (YHWH) dela – 2. Mojs 16:7,12 Vidite POSEBNA TEMA: SLAVA (KABOD, SZ).

▣ „čudesna dela njegova” Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA.

96:4 „dostojan najveće hvale. Strah uliva” Ovo je isto kao Ps 48:1. Čini se da se ove dve stvari ne uklapaju zajedno, a ipak obe predstavljaju prikladan stav ka Bogu. „Strah” (BDB 431, KB 432, *Niphal PARTICIP*) označava divljenje ili poštovanje (vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ)).

▣ „više od svih drugih bogova” Ps 96:4 i 5 navode „*elohim* naroda”. Ovo je igra rečima na hebrejskom između reči „bog” – *elohim* (BDB 43, 96:4) i „idoli” – *elilim* (doslovno: „slabo”, „ništa”, BDB 47, up. Ps 96:5; NIDOTTE, vol. 1, str. 411).

Rani crkveni oci su verovali da su bogovi (*elohim*) naroda pali anđeli, ali u ovom kontekstu se to nesumnjivo odnosi na paganske idole, dok se u Ps 89:5,7 odnosi na anđeoski sabor. Termin *elohim* se može odnositi na (1) Gospoda (YHWH); (2) ljudske sudije ili vođe; ili (3) anđele (vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA).

96:5 „Gospod je nebesa načinio” Nadmoć Gospoda (YHWH) je očigledna zbog toga što je On stvorio svet (up. Ps 96:10,11-12). On i samo On je stvoritelj!

96:6 Primetite personifikovane (up. Ps 23:6) IMENICE koje su upotrebljene da opišu Gospodnje (YHWH) lično prisustvo.

1. slava – BDB 217 I, up. 1. Dne 16:27; 29:11; Ps 104:1; 111:3; 145:5; 148:13; Jov 37:22;

40:10; Avak 3:3

2. veličanstvo – BDB 214, up. 1. Dne 16:27; Ps 90:16; 104:1; 111:3; 145:5; Jov 40:11; Isa 2:10,19,21
3. moć – BDB 738, up. 1. Dne 16:27; Jov 12:16; Ps 62:11; 63:2; 68:34; 93:1
4. lepota – BDB 802, up. 1. Dne 29:11; Ps 71:8; 89:13; Isa 63:12,14,15

Sviđa mi se predlog UBS priručnika da su #1 i #2 carski termini (up. Ps 21:5; 45:3), dok se #3 i #4 odnose na kovčeg svedočanstva iz Ps 78:61 (str. 834). U originalu se prvi red završava sa „pred Njim” (Gospodom (YHWH) kao Carem), a drugi sa „u Njegovom svetilištu“, koje sadrži kovčeg!

Za dobru analizu

1. personifikacije ili antropomorfizma u Bibliji, vidite G. B. Karid (G. B. Carid), Biblijski jezik i slike (The Language and Imagery of the Bible), str. 172-182
2. mitologije u Bibliji, str. 219-242
3. eshatologije u Bibliji, str. 243-271

Ova knjiga mi je bila od velike pomoći oko biblijskih književnih slika!

▣ „u njegovom su svetilištu” Moguće je da se ovo odnosi na nebeski hram (up. 2. Mojs 25:8-9) ili na zemaljski hram. Zemaljski je bio samo kopija nebeskog (up. Jev 8:5; 9:23). Očigledno je da se Psalam zahvalnosti iz 1. Dne 16 odnosi na zemaljski (up. Jev 9-10).

NSP: PSALAM 96:7-10

**⁷ Dajte Gospodu, plemena svih naroda,
dajte Gospodu slavu i priznajte moć njegovu.**

**⁸ Dajte Gospodu slavu dostojnu imena njegovog,
ponesite dar i dođite u dvorišta doma njegovoga.**

⁹ Poklonite se Gospodu u svetom ruhu.

Neka zbog njega težak bol obuzme sve vas ljude na zemlji.

¹⁰ Govorite među narodima: „Gospod je počeo carovati.

Zemlja čvrsto stoji, ne može se poljuljati.

On će narodima pravedno suditi”.

96:7 „Dajte” Ovo trostruko ponavljanje (tri *Qal* IMPERATIVA, BDB 396, KB 393) odražava Ps 29:1-2, gde anđeli hvale Gospoda (YHWH). Ovde se odnosi na sve ljude na zemlji. Implikacije monoteizama (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM) su univerzalne, a ne nacionalne. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

96:8 „slavu dostojnu imena njegovog” Ime predstavlja osobu (up. Isa 42:8, POSEBNA TEMA: SENA). On zaslužuje slavu i čast (za konotacije termina „slava” u ovom tekstu up. Mal 1:6). Ovaj koncept je tema koja se ponavlja (up. 1. Dne 16:29; Ps 29:2; 66:2; 79:9).

▣ Drugi red ovog stiha sadrži još dva *Qal* IMPERATIVA.

1. ponesite dar – BDB 669, KB 724
2. dođite u dvorišta doma Njegovog – BDB 97, KB 112

Kao i prva strofa (Ps 96:1-6), ovo se odnosi na slavljenje u hramu.

96:9 „Poklonite se... Neka zbog njega težak bol obuzme” Ovo su dva IMPERATIVA povezana sa aktivnostima u hramu.

1. poklonite se – BDB 1005, KB 295, *Hithpael* ili *Hishtaphel*), up. Ps 29:2
2. neka bol obuzme – BDB 296, KB 297, *Qal*, ovaj termin može označavati
 - a. previjanje od bola
 - b. ples slavljenja (up. Ps 96:8, up. NEB i Sud 21:21)

- c. vitlanje, kao mačem u borbi
- d. drhtanje
 - (1) zemlje, Ps 97:4; 104:32; 114:7
 - (2) vernika, Ps 96:9 (tj. divljenje i poštovanje)

▣ „u svetom ruhu” Nije sigurno značenje ovog termina (BDB 214 KONSTRUKT BDB 871) na hebrejskom. Može označavati (1) prikladnu odeću za slavljenje (up. 1. Dne 16:29; 2. Dne 20:21; Ps 29:2; 110:3) ili (2) referencu na dolazak Gospoda (YHWH), (up. Ps 96:13, TEV). Moguće je jedno pojašnjenje prve opcije (tj. prikladna odeća za slavljenje). Termin *elilm* (BDB 43) je retka hebrejska reč. AB smatra da ona može biti povezana sa ugaritskim terminom za „gnev” (str. 356, 358). Ukoliko je to tačno, postoji kontrast između načina na koji se oblače oni koji slave Gospoda (YHWH), (Ps 96:9) i užasnog načina na koji se oblače (Ps 96:5) i slave paganski idoli.

96:10 „Gospod je počeo carovati” Ovo je česta objava u Psalmima (up. Ps 93:1; 97:1; 99:1). Odnosi se na Gospoda (YHWH) kao cara nad celom tvorevinom (up. Ps 95:3-5). On sada caruje (up. Isa 52:7), ali se i drugi bore za vlast. Jednog dana će Njegova carska vlast biti očigledno manifestovana (up. Ps 96:13; Zah 14:9; Mt 6:10; 1. Kor 15:25-28).

96:10 „Zemlja čvrsto stoji, ne može se poljuljati” Ovaj izraz u ovoj strofi se ne odnosi na inicijalno stvaranje (1. Mojs 1-2), nego na novo stvaranje (Otk 21-22; 2. Pet 3:4-7,10-13). Pobuna i greh su oštetili ovaj svet. On će trajati dugo, ali ne zauvek. Ovaj univerzum je surov. Naša planeta ne bi mogla preživeti bez Božjeg delovanja.

▣ „On će narodima pravedno suditi” Samo je jedan Bog. On je pravedan, etičan, Bog saveza! Sve živo će odgovarati pred Njim (up. 1. Mojs 18:25; Ps 9:8; 58:11; 67:4; 94:2; 98:9; Mt 25:31-46; Otk 20:11-15)!

NSP: PSALAM 96:11-13

¹¹ Neka se raduju nebesa i neka se veseli zemlja.

Neka hući more i sve što je u njemu.

¹² Neka kliče polje i sve što je na njemu.

Neka i sve drveće šumsko radosno usklikuje

¹³ pred Gospodom. Jer dolazi,

dolazi da zemlji sudi.

Po pravdi će suditi nastanjenoj zemlji

i narodima po vernosti svojoj.

96:11-12 Cela tvorevina se raduje (personifikacija) dolasku Stvoritelja (tj. Ps 103:19-22; 145:10; Isa 49:13; Rim 8:19-22).

Primetite JUSIVE.

1. neka se raduju nebesa – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; za „nebesa” vidite POSEBNA TEMA: NEBO
2. neka se veseli zemlja – BDB 162, KB 189, *Qal* JUSIV; upotreba reči „nebesa” i „zemlja” bila je idiomatski način da se pozove celokupna tvorevina da slavi Boga (up. 1. Mojs 1:1)
3. neka hući more – BDB 947, KB 1266, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; setite se da more može predstavljati (1) prvobitni kaos bogova drevnog Bliskog Istoka (up. Ps 89:9-10; 93:3-4) ili (2) trodelnu tvorevinu (tj. „nebesa”, „zemlja”, „more”, up. Amos 9:6; Agej 2:6, vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 463-465)
4. neka kliče polje – BDB 759, KB 831, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
5. neka i sve drveće šumsko radosno usklikuje – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKAT

upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

96:13 „dolazi” U nekom smislu, Gospod (YHWH) je uvek sa svojom tvorevinom. On će jasno manifestovati svoje prisustvo u svojoj tvorevini. Ona se grči i uzvisuje u Njegovom prisustvu. On dolazi da bi

1. blagoslovio
2. sudio

Ovaj izraz (BDB 97, KB 112, *Qal* PARTICIP) se ponavlja radi naglaska, kao molitva i kao potvrda.

POSEBNA TEMA: TERMINI ZA DRUGI DOLAZAK

▣ **„Po pravdi... po vernosti”** Ovi izrazi su u paralelnom odnosu. Bog je istinit i veran. On će postaviti sve stvari na svoje mesto! Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST i POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ. Ovaj koncept se spominje i u Ps 96:10c (tj. pravednost, up. Ps 75:2; 98:9).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je ovaj Psalam istovremeno izuzetno značajan i za novi i za stari savez?
2. Navedite univerzalne elemente ovog Psalma. Koja je njihova implikacija?
3. Zašto se priroda raduje Gospodnjem dolasku?
4. Kako je moguće da je dan suda istovremeno i dan radosti?

PSALAM 97

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnja moć i vlast <u>MT nema uvod</u> 97:1-6	Pesma hvale suverenom Gospodu 97:1 97:2-6	Himna koja slavi Boga kao Cara 97:1-5	Bog, vrhovni vođa 97:1-6	Trijumf Gospoda 97:1-2 97:3-4 97:5-6
97:7-9	97:7-9	97:6-9	97:7-9	97:7 97:8 97:9
97:10-12	97:10-12	97:10-12	97:10-12	97:10 97:11-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam, kao i Ps 96, ima globalan naglasak (eshatološki).
 1. zemlja, Ps 97:1 (vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (ERETS))
 2. zemlja (NASB: svet), Ps 97:4
 3. Gospodar (*Adon*) cele zemlje, Ps 97:5b (up. IsNav 3:13; Mih 4:13)
 4. svi narodi, Ps 97:6b
 5. Gospod, Svevišnji nad celom zemljom, Ps 97:9a
 6. iznad svih drugih bogova (*Elohim*), Ps 97:9b
- B. Moguće poreklo ove slike je
 1. Sinajska gora, 2. Mojs 19 (tj. blagoslovi, up. 2. Mojs 19:9; 5. Mojs 4:11)
 2. Ps 18:7-15 (tj. osuda)Fizička tvorevina je obuzeta bolom zbog Gospodnjeg (YHWH) prisustva, radi blagoslova ili suđenja (up. Ps 97:4-5).

- C. Poslednja strofa ističe poslušnost kao aspekt savezne vere. Često kažem da je ZRELA biblijska vera
1. osoba koju primamo
 2. istina o toj osobi u koju verujemo
 3. život te osobe kojim treba da živimo

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 97:1-6

¹ **Gospod je počeo carovati, neka se veseli zemlja!**

Neka se raduju mnoga ostrva!

² **Obavijaju ga oblaci i gusta tama.**

Pravednost i pravda temelj su prestola njegovog.

³ **Pred njim vatra ide**

i proždire protivnike njegove.

⁴ **Munje su njegove zemlju obasjale.**

Zemlja je to videla i težak ju je bol obuzeo.

⁵ **Gore se kao vosak tope pred Gospodom,**

pred Gospodarem cele zemlje.

⁶ **Nebesa govore o pravednosti njegovoj,**

svi narodi vide slavu njegovu.

97:1-6 Vidite Kontekstualni uvidi A i B.

97:1 „Gospod je počeo carovati” Ovaj GLAGOL je *Qal* PERFEEKAT (BDB 573 II, KB 590, up. 1. Dne 16:31; Ps 93:1; 96:10; 97:1; 99:1), koji označava završenu radnju. Na neki način, Gospod (YHWH) je oduvek vladao, sada vlada i vladace zauvek (tj. On je Bog, up. 2. Mojs 15:18; Ps 10:16; 29:10; 1. Kor 15:24-28), ali često nedostaju dokazi za to u ovom palom svetu. Vera to vidi i potvrđuje, ali jednog dana će svi videti i potvrditi.

Ovaj IMPERFEKAT je upotrebljen u Ps 146:10, a buduća vladavina je objavljena u Isa 24:23; Jezek 20:23 i Mih 4:7. Na osnovu novozavetnog otkrivenja znamo da je Mesijina vladavina (up. Zah 9:9) deo Očeve vladavine (up. Jer 23:5; Fil 2:6-11; 1. Kor 15:24-28). Iako stvari mogu delovati loše, vernici znaju da „naš Bog caruje!” (up. Isa 52:7)

▣ U odnosu na Gospodnju (YHWH) vladavinu,

1. neka se veseli zemlja – BDB 162, KB 189, *Qal* JUSIV; ovo se odnosi na
 - a. verne sledbenike u svim narodima
 - b. obraćenje naroda u veru u Gospoda (YHWH)
2. neka se raduju mnoga ostrva – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; „ostrva” (doslovno: „priobalje”, BDB 15) izražavaju univerzalan naglasak (up. Ps 96), često označavaju poznati deo sveta (tj. bliske i udaljene luke koje koriste feničanski trgovci, tj. Ps 72:8-10). „Zemlja” iz 1. reda je paralelna sa „mnoga ostrva” iz drugog.

97:2 Moguća su dva izvora za slike iz Ps 97:2a. Vidite Kontekstualni uvidi, B. Čini se da u ovoj strofi odražavaju Boga otkrivenja (tj. teofaniju), ne suđenje. Njegovi neprijatelji su poraženi, ali vernici celog sveta se raduju Njegovoj „svetlosti” i prisustvu!

▣ „oblaci” Veoma je zanimljiva upotreba „oblaka” i u SZ i u NZ. Slede moji komentari o 5. Mojs 4:11 i

5. Mojs 4:11 „mrak, oblak i gusta tama”

Gospodnje (YHWH) fizičko prisustvo se može shvatiti na dva načina:

1. vulkanska aktivnost – 2. Mojs 19:18; Ps 68:7-8; 77:18; 97:2-5; Sud 5:4-5; 2. Sam 22:8; Isa 29:6; Jer 10:10
2. oluja – 2. Mojs 19:16,19; Ps 68:8; 77:18; Sud 5:4; Isa 29:6; Naum 1:3

Dakle, gusta tama (up. 5:22; 2. Sam 22:10; 1. Car 8:12; 2. Dne 6:1) može biti:

1. oblak pepela
2. kišni oblak

Ovaj oblak je štitio Izrael (up. 2. Mojs 19:18). Verovali su da će ljudi umreti ukoliko vide Boga (up. 1. Mojs 16:13; 32:30; 2. Mojs 3:6; 20:19; 33:20; Sud 6:22-23; 13:22). Vidite POSEBNA TEMA: DOLAZAK NA OBLACIMA.

Otk 1:7 „Evo, dolazi s oblacima” Moguće je da je ovaj stih uzvik anđela iz Otk 1:1. On je očigledna referenca na Hristov drugi dolazak.

▣ „Pravednost i pravda temelj su prestola njegovog” „Presto” je idiom za vladavinu/carevanje. Gospodnja (YHWH) vladavina ima i etičku dimenziju, kao i Njegova tvorevina (up. Ps 97:10-12). Isti ovaj izraz je upotrebljen u Ps 89:14. Moramo paziti da ne razdvajamo opravdanje i posvećenje (up. Mt 28:18-20).

97:3 „vatra” Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

▣ „proždire protivnike njegove” AB predlaže da se promene samoglasnici u poslednjem hebrejskom izrazu tako da on glasi „i bukti iza Njegovih leđa” (str. 361). Smatra da ovo najbolje objašnjava Ps 50:3 i Joil 2:3. Ovo se bolje uklapa kao paralela za Ps 97:4.

97:4 „Zemlja” Kao i mnoge druge IMENICE u ovom Psalmu, ovo je personifikacija, česta hebrejska poetska tehnika.

97:6 Ovaj stih je teološki i leksički povezan sa Ps 19:1-6. Univerzalan aspekt Gospodnjeg (YHWH) otkrivenja je otkriven u tvorevini/prirodi (tj. prirodno otkrivenje, up. Rim 1:19-20; 2:14-15). Vidite beleške kod Ps 19:1-6.

NSP: PSALAM 97:7-9

⁷ Neka se postide svi koji služe rezanim likovima,
oni koji se diče bezvrednim bogovima.

Poklonite se njemu, svi bogovi.

⁸ Sion je to čuo i obradovao se,
Judini gradovi su se razveselili
zbog zakona tvojih, Gospode.

⁹ Jer si ti, Gospode, Svevišnji nad celom zemljom.

Uzdigao si se veoma visoko, iznad svih drugih bogova.

97:7-9 Ova strofa govori o tri grupe.

1. o idolopoklonicima, Ps 97:7
 - a. neka se postide (BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu)
 - b. svi koji služe rezanim likovima (doslovno: „slave”, BDB 237, KB 248, *Hithpael*)
 - c. poklonite se njemu, svi bogovi (BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERATIV, citirano

- u Jev 1:6 iz LXX, up. 5. Mojs 32:43 u LXX)
2. o Judejcima (ili Izraelcima), Ps 97:8
 - a. Sion se obradovao (BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*, up. Ps 48:11)
 - b. Judini gradovi su se razveselili (BDB 162, JKB 189, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*) zbog Gospodnjih (YHWH) zakona
 - c. sigurno je moguće da se #a odnosi na Jerusalem, a #b na okolna, nebranjena sela
 3. o Bogu Izraela, Ps 97:9
 - a. Gospod (YHWH, BDB 217)
 - b. Svevišnji (*Elyon*, BDB 75, up. Ps 47:2)
 - c. uzdigao si se (BDB 748, KB 828, *Niphal* PERFEKAT) veoma visoko, iznad svih drugih bogova (*elohim*, vidite belešku kod Ps 95:3)

97:7 „rezanim likovima... bezvrednim bogovima” Ova dva dela su u paralelnom poetskom odnosu.

1. rezani likovi – BDB 820; osnovno značenje je ono što je izrezbareno u neki oblik (up. 2. Mojs 20:4; 5. Mojs 4:16,23,25; 5:8; 27:15; Sud 18:31; Isa 40:19,20; 42:17; 44:9,10,17; 45:20). Upotrebljen je samo ovde u Psaltiru, ali je povezan koren upotrebljen u Ps 78:58.
2. bezvredni bogovi – BDB 47; osnovno značenje je ono što je slabo, nedovoljno, bezvredno (up. 1. Dne 16:26; Jov 13:4; Ps 96:5; Isa 2:8,18,20; Jer 14:14). Samo dva puta je upotrebljen u Psaltiru.

NSP: PSALAM 97:10-12

¹⁰ Vi koji volite Gospoda, mrzite ono što je zlo!

On čuva duše onih koji su mu verni.

Izbavlja ih iz zlih ruku.

¹¹ Svetlost je zasjala pravedniku,

i radost onima čestitog srca.

¹² Radujte se Gospodu, pravednici,

i upućujte hvale svetom imenu njegovom.

97:10-12 Ova strofa opisuje prikladne načine za uzvisivanje Gospoda (YHWH). On je Onaj koji

1. čuva duše (*nepshesh*, BDB 659, vidite belešku kod 1. Mojs 35:18) onih koji su mu verni (BDB 339, vidite belešku kod Ps 31:23)
2. izbavlja ih iz zlih ruku
3. daje svetlost pravednima (up. Ps 97:4a)
4. daje radost onima čestitog srca

Kako onda Njegovi verni moraju da odgovore?

5. mrzite ono što je zlo – BDB 971, KB 1338, *Qal* IMPERATIV
6. volite Gospoda (YHWH) – BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIP
7. radujte se Gospodu – BDB 970, KB 1330, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 32:11
8. upućujte hvale svetom imenu Njegovom – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 30:4

97:11 „Svetlost je zasjala” MT koristi reč „zasaditi” (זרע, BDB 281, KB 282), ali LXX, Pešita i Vulgata koriste reč „zora” (זרה, BDB 280), za koju se čini da se bolje uklapa (NRSV, TEV, REB, up. Ps 112:40). UBS tekstualni projekat (str. 371) daje prevodu „zasaditi” oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je ovaj Psalam povezan sa prethodnim Psalmom?
2. Šta Ps 97:2a opisuje?
3. Kako su Ps 97:4a i 6 povezani sa „prirodnim otkrivenjem“?
4. Ko su „bogovi“ iz Ps 97:9b?
5. Šta Gospod kaže svojim vernim sledbenicima da rade u poslednjoj strofi?

PSALAM 98

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Poziv na hvalu Gospodu za Njegovu pravednost <u>MT uvod</u> Psalam	Pesma hvale Gospodu za Njegovo spasenje i sud	Himna koja objavljuje buduće uspostavljanje Božjeg carstva na zemlji	Bog, vladar sveta	Sudija svetu
98:1-3	98:1-3	98:1-3	98:1-3	98:1 98:2-3b 98:3c-4
98:4-6	98:4-6	98:4-6	98:4-6	98:5-6
98:7-9	98:7-9	98:7-9	98:7-9	98:7-8 98:9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Univerzalni element, tako čest u Ps 96 i 97, i ovde se nastavlja (tj. Ps 98:3b, 4a, 7, 9a,b).
1. pred očima naroda, Ps 98:2
 2. svi krajevi zemaljski videli su, Ps 98:3
 3. svi ljudi na zemlji, Ps 98:4
 4. more i sve što je u njemu, Ps 98:7
 5. zemlja i oni koji na njoj žive, Ps 98:7
 6. da sudi zemlji, Ps 98:9
 7. suditi nastanjenoj zemlji, Ps 98:9
 8. narodima, Ps 98:9

Molim vas da pročitate POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA. Ona predstavlja integrativan centar moje teologije!

- B. Gospod (YHWH) dolazi kao Car i Sudija svim ljudima na zemlji, a posebno Izraelu. Dolazi kao Onaj koji je dao obećanja Patrijarsima (up. Ps 98:3a).

- C. Prva strofa sadrži šest PERFEKATA (završena radnja) koji detaljno opisuju šta je Gospod (YHWH) učinio (ili će učiniti; vreme hebrejskih GLAGOLA je određeno kontekstom).
1. učinio je čudesna dela, Ps 98:1
 2. osvojio je pobjedu, Ps 98:1
 3. obznanio je spasenje svoje, Ps 98:2
 4. otkrio je pravednost svoju, Ps 98:2
 5. setio se milosti svoje i vernosti, Ps 98:3
 6. svi krajevi zemaljski videli su Njegovo spasenje, Ps 98:3

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 98:1-3

¹ Pevajte Gospodu pesmu novu,
jer čudesna su dela koja je učinio.

Desnica njegova, sveta mišica njegova, spasenje je donela.

² Gospod je obznanio spasenje svoje,
pred očima naroda otkrio je pravednost svoju.

³ Setio se milosti svoje i vernosti svoje prema domu Izraelovom.
Svi krajevi zemaljski videli su spasenje koje je dao Bog naš.

98:1 „Pevajte Gospodu pesmu novu” Ovo je *Qal* IMPERATIV. Možemo videti zašto je urednik postavio Ps 95; 96 i 98 u isti deo Psaltira.

„Nova pesma” je odgovor saveznog naroda na spasenje, oprostaj i prikaze moći Njihovog Boga (up. Ps 98:1b, 33:3:40:3; 96:1; 144:9; 149:1; Isa 42:10; Otk 5:9; 14:3). Gospod (YHWH) im je pomogao. On i samo On je odgovoran za to (Ps 98:1c). Međutim, Ps 37:40 pokazuje da je Gospodnje (YHWH) spasenje/izbavljenje povezano sa ljudskom verom i odanošću. Savez (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ) spaja Gospodnju (YHWH) suverenu inicijaciju i nužan odgovor neprekidne poslušnosti čovečanstva (vidite POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM).

Primitite broj GLAGOLA koji su upotrebljeni u ovom Psalmu i koji se odnose na zvukove.

1. pevati, Ps 98:1 – BDB 1010, KB 1479
2. obznaniti, Ps 98:2 – BDB 393, KB 390
3. pobjednički klicati, Ps 98:4 – BDB 929, KB 1206
4. veseliti se, Ps 98:4 – BDB 822, KB 953
5. radosno klicati, Ps 98:4 – BDB 943, KB 1247
6. pesmom hvaliti, Ps 98:4 – BDB 274, KB 273
7. pevati Gospodu (YHWH), Ps 98:5 – isto kao #6
8. pobjednički klicati, Ps 98:6 – isto kao #3
9. hućanje mora, Ps 98:7 – BDB 947, KB 1266
10. pljeskanje reka, Ps 98:8 – BDB 561, KB 567
11. klicanje gora, Ps 98:8 – isto kao #5, ali u *Piel* IMPERFEKTU upotrebljenom u ZAPOVEDNOM smislu

▣ „čudesna su dela” Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA.

▣ „Desnica” Teološki je ovo paralelno sa Isa 52:10. Pobjeda je Njegova i samo Njegova! Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

▣ „**spasenje je donela**” Ovaj GLAGOL (BDB 446, KB 448, *Hiphil* PERFEKAT) znači „spasiti”, „doneti pobjedu” (up. Isa 59:16; 63:5). Moguće je da se spasenje (u zavisnosti od kontekstom određenog vremenskog perioda) odnosi na

1. prvobitno stvaranje (tj. pobjeda nad vodenim haosom, tj. Ps 65:7; 89:9-10; 93:34)
2. izgnanstvo/osvajanje (up. Isa 51:9-10, tj. Crveno more i reka Jordan)
3. poraz narodnih bogova (*elohim*, up. Ps 2:1; 65:7-8)
4. povratak iz izgnanstva (up. Isa 40-45)
5. konačna pobjeda nad zlom (tj. 1. Mojs 3:15; Mt 1:21; Mk 10:45; 2. Kor 5:21)

98:2 „Gospod” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJA IMENA.

▣ „**spasenje**” Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

▣ „**pravednost**” Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

▣ „**pred očima naroda**” Vidite Ps 46:10 i Isa 52:10. Ne samo zato da bi ga oni videli, nego da bi se promenili i bili spaseni!

98:3 „milosti svoje i vernosti svoje prema domu Izraelovom” Ovo se odnosi na Gospodnja (YHWH) obećanja Patrijarsima, počevši od Avrama (up. 1. Mojs 12:1-3; 15:1; 17:1-8; Ps 105:8-15,42; 106:45). Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*) i POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ

▣ „**Svi krajevi zemaljski**” Vidite Kontekstualni uvidi, A.

NIDOTTE, str. 521, navodi sve načine na koje se koristi izraz „krajevi zemaljski”.

1. Gospodnje (YHWH) ime i hvala – Ps 48:10; Isa 42:10
2. strah od Boga – Ps 67:7
3. znanje o Božjoj vladavini – Ps 59:13
4. Božje spasenje – Ps 98:3; Isa 49:6; 52:10
5. Njegova poruka o otkupljenju – Isa 48:20; 62:11
6. vladavina mesijanskog Cara – Ps 2:7; Mih 5:4

Verujem da je ovaj internacionalni, multi-etnički i univerzalni naglasak fokus i plod „monoteizma” (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

AB (str. 365-366) menja samoglasnike u dva GLAGOLA u PERFEKTU i menja ih u IMPERATIVE.

1. setite se – BDB 269, KB 269 (ovo se odnosi na Izrael)
2. vidite – BDB 906, KB 1157 (ovo se odnosi na „krajeve zemaljske”)

Iako ovo ima smisla, ne uklapa se u niz PERFEKATA i u paralelu između Ps 98:2 i 3. IMPERATIVI se bolje uklapaju sa sledećom strofom (Ps 98:4-6).

NSP: PSALAM 98:4-6

⁴ Pobjednički kličite Gospodu, svi ljudi na zemlji.

Veselite se, radosno kličite i pesmom ga hvalite.

**⁵ Pevajte Gospodu uz harfu,
uz harfu i zvuk pesme.**

**⁶ Uz trube i zvuk roga
kličite pobjednički pred Carem, Gospodom.**

98:4-6 Ova strofa ima šest IMPERATIVA koji pozivaju ljude da hvale izraelskog Boga (up. Ps 98:3a). Moguće je da ovo odražava proslavu krunisanja u Izraelu (up. Ps 47:5-9).

1. pobjednički kličite, Ps 98:4 – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV

2. veselite se, Ps 98:4 – BDB 822, KB 953, *Qal* IMPERATIV
3. radosno kličite, Ps 98:4 – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERATIV
4. pesmom ga hvalite, Ps 98:4 – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
5. pevajte Gospodu (YHWH), Ps 98:5 – isto kao #4
6. kličite pobjednički, Ps 98:6 – isto kao #1

Izrael i cela zemlja se raduju i objavljuju vernost, nepristrasnost, svetost, moć i pravednost Boga stvaranja i otkupljenja (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA).

Ovaj svet nije onakav kakvim ga je Bog napravio da bude! Ovaj svet nije onakav kakav će jednog dana biti!

98:6 „roga” Ovo je *shofar* (BDB 1051). Vidite POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU.

NSP: PSALAM 98:7-9

⁷ Neka hući more i sve što je u njemu,
zemlja i oni koji na njoj žive.

⁸ Neka rukama plješću reke,
i sve gore neka radosno kliču

⁹ pred Gospodom, jer dolazi da sudi zemlji.

Po pravdi će suditi nastanjenoj zemlji
i narodima po pravednosti.

98:7-9 Poslednja strofa sadrži tri JUSIVA koji izražavaju potrebu za personifikovanom tvorevinom (up. Ps 104:19-22) i da ljudi hvale pravednog Sudiju zemlje.

1. neka hući more – BDB 947, KB 1266, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 96:11
2. neka hvali zemlja („hvali” nije navedeno, ali se podrazumeva na osnovu paralelizma)
3. neka rukama plješću reke – BDB 561, KB 567, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
4. sve gore neka radosno kliču – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. Ps 98:4b, 89:12; Isa 55:12

Brojevi 1 i 2 su paralelni i označavaju ljude. Brojevi 3 i 4 su paralelni i označavaju fizičku tvorevinu.

98:9 „dolazi” Ovo je *Qal* AKTIVNI PARTICIP. Kada mislimo o Gospodnjem (YHWH) „dolasku”, moramo naglasiti nekoliko stvari.

1. On nikada nije otišao. Uvek je ovde!
2. Njegov poseban dolazak ili prisustvo može imati za cilj
 - a. blagoslov
 - b. suđenje (kao ovde, up. Ps 9:7-8; 96:13)
3. Njegov dolazak najavljuje novo doba (tj. obnovu zajedništva iz Edena)
4. Ovaj teološki koncept je zamenjen sa dva Mesijina dolaska.
 - a. prvi dolazak je ispunio većinu starozavetnih predskazanja
 - b. drugi će biti uspostavljanje vlasti Gospoda (YHWH)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je sadržaj „nove pesme“?
2. O kojoj pobedi govori Ps 98:1?
3. Kako je Ps 98:3 povezan sa 1. Mojs 12?
4. O kojem redovnom događaju izraelskog verskog kalendara govori Ps 98:4-6?
5. Objasnite različite načine na koje možemo shvatiti Gospodnji dolazak.

PSALAM 99

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Gospodu za Njegovu vernost Izraelu <u>MT nema uvod</u> 99:1-5	Hvala Gospodu za Njegovu svetost 99:1-3 99:4-5	Himna koja slavi Boga kao Cara 99:1-5	Bog, vrhovni Car 99:1-3 99:4-5	Bog, pravedan i svet Car 99:1-2a 99:2b-3b 99:3c-e 99:4 99:5
99:6-9	99:6-7 99:8-9	99:6-7 99:8-9	99:6-7 99:8-9	99:6 99:6 99:8 99:9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam veliča Gospodnju (YHWH) vladavinu (up. Ps 93:1; 96:10; 97:1). Moguće je, čak i vrlo verovatno, da se Ps 99:4 odnosi na Gospoda (YHWH), (tj. moćni Car). Gospod (YHWH) je pravi Car Izraela (up. 1. Sam 8:7; Ps 47:3; 48:2; 95:3).
- B. Ovaj Psalam odražava
 1. period lutanja u divljini
 - a. kovčeg (Ps 99:1b, 5b)
 - b. Mojsija i Arona (Ps 99:6a)
 - c. stub od oblaka (Ps 99:7a)
 - d. davanje Zakona na Sinaju (Ps 99:7b,c)
 - e. oproštaj (Ps 99:8, up. 4. Mojs 14:20)
 2. rano ujedinjeno carstvo (up. Ps 99:6b, tj. Samuilo)
 3. hram u Jerusalimu
 - a. na Sionu (Ps 99:2a, vidite POSEBNA TEMA: SION)

b. Njegova sveta gora (Ps 99:9b)

- C. Ps 99:8 je stih koji sadrži teološku suštinu. Odražava dve bliske i neodvojive istine
1. Gospodnji (YHWH) milostivi, trpeljivi karakter
 2. odgovornost ljudi da čuju i poslušaju (up. 2. Mojs 34:6-7)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 99:1-5

¹ **Gospod je počeo carovati! Neka narodi drhte!**

On sedi nad heruvimima. Neka se zemlja trese.

² **Velik je Gospod na Sionu,
uzvišen je on iznad svih naroda.**

³ **Neka hvale ime tvoje.**

Ono je veliko, strah uliva i sveto je.

⁴ **Ti si car koji pravdu voli i silom je svojom podupire.**

Ti si pravičnost utvrdio.

Pravdu i pravednost u Jakovu ti činiš.

⁵ **Uzvisujte Gospoda, Boga našega,
i poklonite se pred podnožjem nogu njegovih.**

On je svet.

99:1 „Gospod je počeo carovati” Vidite beleške kod Ps 96:10 i 97:1. Upotrebljeni su PERFEKTI, koji označavaju završene radnje, ali je vreme hebrejskih GLAGOLA moguće odrediti samo na osnovu konteksta.

▣ **„Neka narodi drhte”** Ovaj GLAGOL (BDB 919, KB 1182, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) je paralelan sa „neka se zemlja trese” (BDB 630, KB 680, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; ova reč [BDB 630, KB 680] je upotrebljena samo ovde u SZ). Zajedno, oni formiraju još jedan naglasak univerzalnosti. Ovde, on odražava Gospodnju (YHWH) pravdu (up. Ps 99:4).
Stvoritelj utiče i na fizičku tvorevinu i na ljudska bića (up. 2. Mojs 19; Ps 77:18; Rim 8:18-25)!

▣ **„On sedi nad heruvimima”** Ovaj GLAGOL (BDB 442, KB 444, *Qal* PARTICIP) znači „sedi na svom prestolu” (up. 1. Sam 4:4; 2. Sam 6:2; 2. Car 19:15; 1. Dne 13:6; Ps 80:1; Isa 37:16). Spominjanje „heruvima” (vidite POSEBNA TEMA: HERUVIM) ukazuje na to da se ovaj izraz odnosi na 2. Mojs 25:22. Kovčeg je bio zemaljsko mesto Gospodnjeg (YHWH) prisustva (tj. „podnožje nogu njegovih”, Ps 99:5b; 1. Dne 28:2; Isa 66:1 kaže da je zemlja podnožje pod Božjim nogama; za hram se kaže da je Njegovo podnožje u Ps 132:7; Plač 2:1). On je boravio iznad prestola milosti kovčega svedočanstva (tj. iznad poklopca kovčega), između dva heruvima. Ovo posebno mesto (tj. iznad kovčega u Svetinji nad svetinjama) bilo je mesto susreta neba i zemlje, vidljivog i nevidljivog sveta!

POSEBNA TEMA: KOVČEG SAVEZA

99:2 „Velik je Gospod na Sionu” Ovaj PRIDEV (BDB (BDB 152) se često koristi za Gospoda (YHWH).

1. Njegovu ličnost – 5. Mojs 7:21; Nem 1:5; 8:6; 9:32; Ps 86:10; 145:3; 147:5; Isa 12:6; Jer 10:6; 32:18; Dan 9:4
2. Njegovo ime – IsNav 7:9; 1. Sam 12:22; 1. Car 8:42; 2. Dne 6:32; Ps 76:1; 99:3; Jer 10:6; 44:26; Jezek 36:23; Mal 1:11

3. Njegova dela – 5. Mojs 11:7; Sud 2:7; Ps 111:2
4. Njegovu slavu – Ps 21:5; 138:5
5. Njegovu milost (*hesed*) – 1. Car 3:6; 2. Dne 1:8; Ps 57:10; 86:13; 108:4
6. Njegovu dobrotu – Nem 9:25
7. Njegovo saosećanje – Isa 54:7
8. veći je od svih drugih bogova – 2. Mojs 18:11; 5. Mojs 10:17; 1. Dne 16:25; 2. Dne 2:5; Ps 77:13; 95:3; 96:4; 135:5

Ova IMENICA (BDB 152) je upotrebljena za Gospoda (YHWH) i u 5. Mojs 3:24; 5:24; 9:26; 11:2; 32:3; Ps 105:2.

AB predlaže mogućnost da PREDLOG (KB 825, #1) u superlativu iz Ps 99:2b ukazuje na moguće komparative u 99:2a, što bi označavalo Gospodnju (YHWH) veličinu nad Izraelom/Judom, koji je nad/iznad „svih naroda” (str. 368). Mislim da se ovo najbolje uklapa u paralelizam. Izrael je bio prvi, ali ne i jedini (up. Mt 28:18- 20; Lk 24:46-48; Dap 1:8; Rim 1:16).

▣ „uzvišen je on iznad svih naroda” Ovaj izraz ukazuje na to da je Gospod (YHWH) uzvišen (BDB 926, KB 1202, *Qal* PARTICIP) iznad bogova svih naroda (tj. njihovih idola, up. Ps 97:9; 113:4; takođe vidite 2. Mojs 18:11; 5. Mojs 10:17; 1. Dne 16:25; 2. Dne 2:5; Ps 77:13; 95:3; 96:4; 135:5).

99:3 „Neka hvale ime tvoje” Ovo je treći IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. Ps 99:1a,b).

Za Gospodnje (YHWH) „veliko ime”, vidite beleške kod Ps 99:2.

Gospodnje (YHWH) ime koje „strah uliva” potiče od GLAGOLA (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP) „bojati se” ili „diviti se”. Često se koristi za Gospoda (YHWH), (up. 5. Mojs 7:21; 10:17,21; 28:58; Ps 111:9; Mal 1:14).

Reči „velik” i „uliva strah” često se koriste zajedno da opišu Gospoda (YHWH), (up. Nem 1:5; 4:8; 9:32; Dan 9:4).

„Neka hvale” se odnosi na ne-Izraelce (tj. „narode”, Ps 99:1a; „zemlju”, Ps 99:1b; „sve narode”, Ps 99:2b).

▣ „Ono je... sveto” (NASB: „On je svet”) Primitite da se ovo ponavlja u Ps 99:5c i da 99:9c aludira na isto to, što deluje kao namerna paralela. Za „sveto” vidite POSEBNA TEMA: SVETOST.

99:4 Mislim da se ovaj stih odnosi na samog Gospoda (YHWH), (vidite Kontekstualni uvidi A). Primitite kako je opisana Njegova vladavina (Ps 99:1).

1. voli (BDB 12; KB 17, *Qal* PERFEKAT) pravdu (BDB 1048)
2. utvrdio je (BDB 465, KB 464, *Polel* PERFEKAT) pravičnost (doslovno: poštenje, BDB 449)
3. čini (BDB 793, KB 889, *Qal* PERFEKAT) pravdu (BDB 1048) i pravednost (BDB 842, vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST)

U NASB prevodu su sva tri PERFETTI, ali NASB, NJB i NKJV prevode prvi kao SADAŠNJE, a sledeća dva kao PROŠLO VREME. Kontekst određuje vreme hebrejskih GLAGOLA. Dakle, da li je ovde opisano ko je Gospod (YHWH) ili šta će On učiniti?

Termini „pravda” i „pravednost” se često koriste zajedno da opišu prikladnu carsku vladavinu.

1. sam Gospod (YHWH) – Ps 99:4; Is. 33:5; Jer 4:2; 9:24
2. David – 1. Dne 18:14
3. Solomon – 1. Car 10:9; 2. Dne 9:8
4. judejski carevi – Jer 22:3,15; Jezek 45:9
5. izraelski carevi – Amos 5:9,24
6. Mesija (tj. Davidova linija) – Isa 9:7; 32:1,16; 59:9,14; Jer 33:15

99:5 „Uzvisujte Gospoda, Boga našega” Ovo je prvi od dva IMPERATIVA sa kojima završava prva strofa.

1. uzvisujte – BDB 926, KB 1202, *Polel* IMPERATIV, isti GLAGOL je upotrebljen u Ps 99:2b
2. poklonite se – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERATIV, up. Ps 132:7

Primetite da se pun savezni naziv, „Gospod, Bog naš” (doslovno: *Jahve Elohim*, up. 1. Mojs 2:4; 2. Mojs 20:2) ponavlja još tri puta u Ps 99:8a, 9a,c. Gospod (YHWH) je na poseban način povezan sa Avramovim potomcima.

1. na Sionu, Ps 99:2 (tj. u hramu)
2. sa Jakovom, Ps 99:4c (tj. Izrael)
3. sa Mojsijem i Aronom, Ps 99:6a (izgnanstvo i period lutanja u divljini)
4. sa Samuilom, Ps 99:6b (ujedinjeno carstvo)
5. Njegov zakon, Ps 99:7b,c (2. Mojs 19-20)
6. Njegova sveta gora, Ps 99:9b

▣ **„podnožjem nogu njegovih”** Vidite belešku kod Ps 99:1b. GLAGOL „drhtati” (BDB 919) je sličan sa IMENICOM „podnožje” (BDB 919). Moguće je da je ovo igra sa zvukom reči u uvodu i u zaključku.

NSP: PSALAM 99:6-9

**⁶ Mojsije i Aron bili su među sveštenicima njegovim,
a i Samuilo među onima koji su prizivali ime njegovo.**

Prizivali su Gospoda, i on ih je uslišio.

⁷ Govorio im je u stubu od oblaka.

**I oni su držali pouke njegove
i propise koje im je dao.**

⁸ Gospode, Bože naš, ti si ih uslišio.

**Bio si za njih Bog koji oprašta,
ali i osvetnik za sramotna dela njihova.**

**⁹ Uzvisujte Gospoda, Boga našega,
i poklonite se na svetoj gori njegovoj.**

Jer je svet Gospod, Bog naš.

99:6-9 Ova strofa obuhvata perioda izgnanstva, lutanje u divljini, osvajanje i osnivanje carstva.

99:6 „među onima koji su prizivali ime njegovo” Ovo označava čin slavljenja u hramu/tabernaklu (up. Joil 2:32; Dap 2:21; Rim 10:9-13; vidite POSEBNA TEMA: ŠTA ZNAČI „PRIMITI”, „VEROVATI”, „PRIZNATI/OBJAVITI” I „PRIZVATI”?). U Jer 33:3 označava molitvu (tj. ličan odnos).

Primetite da su oni prizivali, a Gospod (YHWH) ih je uslišio (Ps 99:8a)!

99:7 „stubu od oblaka” Ovo se odnosi na poseban oblak („stub”, BDB 765) koji predstavlja Gospodnje (YHWH) lično prisustvo koje je vodilo i štitilo hebrejske robove dok su napuštali Egipat i lutali u divljini (up. 2. Mojs 13:21-22; 14:19,24; 33:9,10; 5. Mojs 1:33; Nem 9:12,19; Ps 78:14; 105:39).

Ovaj oblak/stub je nestao nakon što su Izraelci prešli reku Jordan i ušli u Obećanu zemlju.

POSEBNA TEMA: DOLAZAK NA OBLACIMA

▣ **„pouke... propise”** Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽJE OTKRIVENJE.

▣ **„koje im je dao”** Ovaj stih je o Božjem otkrivenju (tj. „govorio im je”... „koje im je dao”) i poslušnosti Njegovog naroda prema njemu (up. Ps 99:7b, tj. „oni su držali”).

Čini se da se „oni” iz Ps 99:7 odnosi na Mojsija (up. 2. Mojs 33:9) i Arona (up. 4. Mojs 12:4-8). Takođe je moguće da se odnosi na ceo Izrael (up. 2. Mojs 19-20).

Ovo je jedno od osnovnih pitanja hrišćanstva/judaizma! Kako se jedan jedini istiniti Bog otkrio

1. u tvorevini
2. u obećanjima
3. u delima
4. #1-3 zabeleženo u SZ
5. u svom Sinu
6. #5 zabeleženo u NZ

Vidite POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE.

Vidite tri video propovedi na www.freebiblecommentary.org u uvodnom paragrafu na osnovnoj stranici.

1. Zašto verujem SZ?
2. Zašto verujem NZ?
3. Da li je hrišćanstvo istinito?

99:8 „ti si ih uslišio” Ovo se odnosi na pitanje molitve. Tri posebne teme (vidite ih ispod) govore o ovoj temi. „Oni” u ovom stihu sledi upotrebu „oni” u Ps 99:6. Oba se odnose na svešteničke molitve Mojsija, Arona i Samuila, velikih posrednika u SZ (up. Jer 15:1).

1. Mojsije – 2. Mojs 32:9-14,31-32; 4. Mojs 14:13-19; 21:7; 5. Mojs 9:18-20,25-29; Ps 106:23
2. Samuilo – 1. Sam 7:5,8-9; 12:19,23

POSEBNA TEMA: DELOTVORNA MOLITVA

POSREDNIČKA MOLITVA

POSEBNA TEMA: MOLITVA, NEOGRANIČENA, A IPAK OGRANIČENA

Božji odgovor je mogao imati jedan od sledeća dva oblika.

1. oproštaj (tj. 2. Mojs 34:6-7; 4. Mojs 14:17-19; Nem 9:17; Ps 78:32; 86:15; 103:6-14)
2. osveta za njihova zla dela (tj. 2. Mojs 32:28; 4. Mojs 20:12; Ps 95:11; 107:12)

Ova dva oblika su povezana zato što je poslušnost (up. Ps 99:7b) nužna. Svrha suda je i kazna (tj. izgnanstvo) i otkupljenje (up. Jev 12:5-13). NIDOTTE, vol. 3, str. 155, daje važnu izjavu: „oprostaj i osveta, zakoni i milost, ljubav i gnev, u Gospodu nisu kontradikcije”. Oni odražavaju milost saveza sa zahtevom da ljudi ispune svoj deo. Za detaljniju analizu „osvete”, vidite NIDOTTE, vol. 4, str. 1140-1149.

99:9 NKB stavlja Ps 99:9 u odvojenu strofu, moguće zato što počinje da koristi dva IMPERATIVA upućena Izraelu.

1. uzvisujte Gospoda, Boga našega – BDB 926. LB 1202, *Polel* IMPERATIV, up. Ps 99:5
2. poklonite se na svetoj gori Njegovoj (tj. u hramu) – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel*, up. Ps 99:5

Međutim, primetite plansku strukturu prve strofe, koja završava sa ovim istim IMPERATIVIMA (Ps 99:5), a zatim i druge strofe, koja takođe završava sa istim IMPERATIVIMA. Ne zaboravite da podele strofa nisu nadahnute. Često savremeni ljudi sa Zapada analiziraju ovu starozavetnu poeziju na načine koji odražavaju našu kulturu i književne modele, a ne drevne hebrejske modele i modele drevnog Bliskog Istoka. Moguće je da je ovo posebno tačno za ugaritske modele.

▣ „**Jer je svet Gospod, Bog naš**” Sličan izraz završava Ps 99:5.

Neki prevodi na engleski smatraju da je trostruko ponavljanje ovog izraza (up. Ps 99:3,5,9) sredstvo autora da podeli ovaj Psalam na tri strofe (up. NKJV, TEV); JPSOA ima četiri (Ps 99:1-3, 4-5, 6-8, 9).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Opišite značaj kovčega svedočanstva.
2. Da li ovaj Psalam, kao i prethodni, sadrži univerzalan element?
3. Da li Ps 99:4 govori o savršenom caru iz Davidove linije ili o samom Gospodu?
4. Zašto se u Ps 99:6 spominju Mojsije, Aron i Samuilo?
5. Kako je moguće da Gospod istovremeno i prašta i sveti se?

PSALAM 100

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Poziv svim ljudima da uzvisuju Boga <u>MT uvod</u> Psalam zahvalnosti	Pesma hvale za Gospodnju odanost svom narodu	Himna koja poziva sve narode da hvale Boga	Himna hvale	Poziv na hvalu
100:1-3	100:1-3	100:1-2 100:3	100:1-2 100:3	100:1-2 100:3
100:4-5	100:4-5	100:4 100:5	100:4 100:5	100:4 100:5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj kratki Psalam ima sedam IMPERATIVA koji se obraćaju Gospodnjem (YHWH) narodu.
1. kličite, Ps 100:1 – BDB 929, KB 1206, *Hiphil*, up. Ps 47:1; 95:1,2
 2. služite, Ps 100:2 – BDB 712, KB 773, *Qal*, up. 2. Mojs 3:12; 4:23; 5. Mojs 6:13; 1. Sam 7:3; 1. Dne 28:9
 3. dođite, Ps 100:2 – BDB 97, KB 112, *Qal*
 4. znajte (tj. u smislu „potvrdite u slavljenju”), Ps 100:3 – BDB 393, KB 390, *Qal*
 5. uđite, Ps 100:4 – BDB 97, KB 112, *Qal*, up. Ps 96:8
 6. zahvaljujte, Ps 100:4 – BDB 392, KB 389, *Hiphil*
 7. blagosiljajte, Ps 100:4 – BDB 138, KB 159, *Piel*
- B. Jedini GLAGOL (PERFEKAT) koji nije IMPERATIV upotrebljen je u Ps 100:3b i on opisuje Gospodnji (YHWH) odabir i spasavanje Izraela (tj. 1. Mojs 12:1-3; 15:12-21).
- a. On nas je stvorio – Ps 95:6; 119:73
 - b. Izrael je Njegovo stado – Ps 23:1; 74:1; 95:7; Isa 40:11; Jer 31:10; Jeze 34:31 (takođe mesijanska referenca, Jeze 34:23; Mih 5:4; Zah 11; Jn 10:11,14-16)
- C. Stih Ps 100:5 ne sadrži ni jedan VERBAL. Nužno je dodati GLAGOL „biti”. Stihovi Ps 3:b,c i 5 opisuju samog Gospoda (YHWH) i Njegovo otkupljujuće delovanje.

- D. Neki stručnjaci (tj. UBS priručnik, NASB studijska Biblija) veruju da je ovaj Psalam zaključna doksologija „vladarskih Psalama” (tj. Ps 93; 95-99). Nije upotrebljen termin „car”, ali je moguće da Ps 100:3b-c aludira na njega.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 100:1-3

¹ Kličite pobednički Gospodu, svi ljudi na zemlji!

² Služite Gospodu radosno!

Dodite pred njega uz radosne poklike!

³ Znajte da je Gospod Bog,

On nas je stvorio, a ne mi sami.

Mi smo narod njegov i ovce paše njegove.

100:1 Psalmi često predstavljaju univerzalan aspekt Boga Izraela. On je jedini istiniti Bog, stvoritelj, održavatelj, otkupitelj (up. Ps 33; 47; 98).

UBS priručnik (str. 852) predlaže tumačenje po kome se „svi ljudi na zemlji” odnosi na sve pesničke redove u Ps 100:2-4.

100:2 Budući da je Gospod (YHWH) jedan i jedini Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM) oni

1. mu radosno služe, up. 5. Mojs 12:11-12; 28:47

2. dolaze pred Njega uz radosne poklike, up. Ps 66:1; 81:1; 95:2

Oba ova IMPERATIVA (kao i Ps 100:4) odnose se na slavljenje u hramu.

▣ „uz radosne poklike” Ova IMENICA u ŽENSKOM RODU (BDB 943) odnosi se na uzvik radosti (tj. NIDOTTE, vol. 3, str. 1128) ili na „radosno klicanje”, up. Jov 3:7; 20:5; Ps 63:5.

100:3 „Znajte da je Gospod Bog” Ovo je česta tema o Gospodnjoj (YHWH) jedinstvenosti (up. 2. Mojs 8:10; 9:14; 5. Mojs 4:35,39; 1. Car 18:39; Ps 46:10).

▣ „On nas je stvorio” Ovo se odnosi na poziv i na obećanje (uključujući i izgnanstvo, up. 1. Mojs 15:12-21) Avramu i njegovim potomcima (vidite Kontekstualni uvidi, B).

SSP	i mi smo njegovi
NSP, NRP	a ne mi sami
DK	daj

Prevod „a ne mi sami” se zasniva na verziji iz MT (*Kethiv*). Prevod „mi smo njegovi” je predlog mazoretskih stručnjaka koji su sastavili MT (*Qere*). UBS tekstualni projekat (str. 373) daje prevodu *Qere* oznaku „B” (skoro sigurno).

Problem je u tome da li je „a ne” PREDLOG, „Njegov”, ili VEZNIK i negacija. Ove dve opcije zvuče isto kada se čitaju.

NSP: PSALAM 100:4-5

⁴ Sa zahvalama uđite na vrata njegova,

sa hvalama u dvorišta doma njegovoga,

zahvaljujte mu, blagosiljajte ime njegovo.

⁵ Jer Gospod je dobar.

**Večna je ljubav njegova,
i vernost njegova iz naraštaja u naraštaj.**

100:5 Primitite kako je Gospod (YHWH) opisan (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)).

1. dobar, up. Ps 106:1; 117:1; 118:1,29; Jer 33:1,
2. ljubav, vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)
3. večna, vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*'OLAM*)
4. vernost, vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ
5. iz naraštaja u naraštaj
 - a. Izrael, ili
 - b. svi ljudi koji se u Njega uzdaju

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kome se obraća ovaj Psalam?
2. O kojem činu stvaranja govori Ps 100:3b?
3. Navedite i definišite osnovne teološke reči u Ps 100:5.

PSALAM 101

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalmistina objava o pravdi <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Obećanje vernosti Gospodu	Car daje reč da će pravedno vladati	Carevo obećanje	Idealan vođa
101:1-5	101:1 101:2 101:3-4 101:5	101:1-2b 101:2c-3b 101:3c-4 101:5	101:1-2b 101:2c-5	101:1-2b 101:2c-3b 101:3c-4 101:5
101:6-8	101:6-8	101:6 101:7	101:6 101:7-8	101:6 101:7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

A. Prva strofa počinje sa tri KOHORTATIVA (Ps 101:1-2, tj. *Starozavetni vodič za raščlanjavanje (OT Parsing Guide)*, str. 451).

1. pevaću – BDB 1010, KB 1479, *Qal*
2. pesmom hvaliti – BDB 274, KB 372, *Piel*
3. postupaću – BDB 968, KB 1328, *Hiphil*

NASB nastavlja strofu do Ps 101:5. Još nekoliko izjava „ja ću...” u ovom delu ima ulogu KOHORTATIVA.

1. živeću, Ps 101:2 – BDB 229, BK 246
2. neću stavljati, Ps 101:3 – BDB 1011, KB 1483, *Qal IMPERFEKAT*
3. mrzim, Ps 101:3 – BDB 971, KB 1338, *Qal PERFEKAT* (u nizu IMPERFEKATA)
4. neću da znam, Ps 101:4 – BDB 393, KB 390, *Qal IMPERFEKAT*
5. ućutkati ću, Ps 101:5 – BDB 856, KB 1035, *Hiphil IMPERFEKAT*
6. podnosim, Ps 101:5 – BDB 407, KB 410, *Qal IMPERFEKAT*

Samo napomena, drugi stručnjaci smatraju da se ovi GLAGOLI odnose na radnje iz prošlosti (AB, vol. 17A, str. 4). Mislim da su prvi GLAGOLI ono što će psalmist učiniti kada Gospod (YHWH) dođe (Ps 100:2b) zbog svoje pobožne savezne poslušnosti.

- B. Ova strofa (Ps 101:1-5) je potvrda psalmistine vere i odanosti Gospodu (YHWH) i Njegovo otkrivenje.
1. on peva o Gospodnjoj (YHWH) dobroti (tj. *hesed*, vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*); zbog Ps 101:2-5, moguće je da su prve dve tvrdnje o psalmistinoj odanosti i poštenju. Ove dve IMENICE često opisuju Gospoda (YHWH). Car mora da odražava Gospodnji (YHWH) karakter).
 2. on peva o Gospodnjoj (YHWH) pravdi (vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA)
 3. on živi bezazleno (NASB: „bezazlenim putem”)
 - a. za „bezazleno”, vidite POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPREKORNOST, NEDUŽNOST
 - b. za „put”, vidite beleške kod 5. Mojs 8:6 i 10:20; Ps 1:1; za blizak termin „staza” (BDB 73) vidite belešku kod Isa 2:3
 4. hoda bezazlenog (BDB 1070) srca
 5. ne stavlja ništa što je zlo (BDB 116) pred svoje oči
 6. on mrzi dela onih koji s pravog puta (retka IMENICA, upotrebljena samo dva puta u SZ, BDB 962, up. Os 5:2) otpadaju
 7. ne dozvoljava da ona (tj. #6) prionu za njega
 8. neće da zna za zlo
 9. ućutkaće/uništiće one koji tajno kleveću njegove bližnje
 10. ne podnosi onog ko ima
 - a. ohole oči
 - b. nadmeno srce
- C. Druga strofa nastavlja glavnu temu iz Ps 101:1-5. Opisuje psalmistin pobožan životni stil i odbacivanje zla.
1. pozitivno (Ps 101:6)
 - a. poznaje verne ljude na zemlji
 - b. želi da živi sa njima
 - c. dopušta onima koji žive bezazleno (Ps 101:6b) da mu služe
 2. negativno (Ps 101:7-8)
 - a. neće dozvoliti onome ko postupa prepredeno da stanuje u njegovom domu
 - b. neće dozvoliti onome ko govori laži da bude pred njegovim očima
 - c. stalno zatire/ućutkuje zle na zemlji
 - d. zatire one koji govore da je psalmist „car”
- D. Primitite kako su opisani oni koji su suprotnost vernim sledbenicima.
1. idolopoklonici, Ps 101:3a
 2. otpadnici, Ps 101:3b
 3. pokvarena srca, Ps 101:4a
 4. tajno kleveću, Ps 101:5a
 5. ohole oči, Ps 101:5b
 6. nadmeno srce, Ps 101:5b
 7. prepredeno postupaju, Ps 101:7a
 8. govore laži, Ps 101:7b
 9. zli, Ps 101:8a
 10. zlo čine, Ps 101:8b

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 101:1-5

¹ O dobroti i pravdi pevaću.

Tebe ću, Gospode, pesmom hvaliti.

² Postupaću razborito i živeću bezazleno.

Kad ćeš k meni doći?

Bezazlenog srca hodiću u domu svome.

³ Pred oči svoje neću stavljati ništa što je zlo.

**Mrzim dela onih koji s pravog puta otpadaju,
neće ona za mene prionuti.**

**⁴ Srce pokvareno daleko je od mene,
ni za kakvo zlo neću ja da znam.**

**⁵ Ko tajno kleveće bližnjega svoga, njega ću učutkati.
Ko ima oči ohole i srce nadmeno, njega ne podnosim.**

101:1 „O dobroti i pravdi” Za „dobrotu” vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*). Za „pravdu” vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA.

▣ **„Gospode”** Ovo je savezno ime za Boga Izraela (Gospod (YHWH)). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

101:2 „bezazleno” Vidite POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPRESKORNOST, NEDUŽNOST.

▣ **„Kad ćeš k meni doći?”** JPSOA ovo prevodi kao „Kada ću ja to dobiti?”. UBS tekstualni projekat (str. 373) podržava prevod iz MT sa oznakom „B” (skoro sigurno). Ovo odražava starozavetni Mojsijev savez zasnovan na dostignućima. Često se naziva „dva puta” (up. Ps 1; 5. Mojs 30:1,15-20; Jer 17:5-8). Ovo je kategorija „mudrosne literature” koja se označava sledećim terminima

1. blagoslovljen (up. Ps 1:1; Mt 7)
2. proklet (up. 5. Mojs 27-28)
3. biljni svet, ili donosi plodove ili umire

Smatrali su da je blagostanje direktan poklon od Boga za poštovanje saveza, a da su problemi direktna posledica greha (up. Jov; Ps 73). Ovo starozavetno teološko stanovište mora se prilagoditi novozavetnom otkrivenju. Bog je sa nama i na našoj strani, zbog same svoje prirode! Isus je došao za sve, ne samo za neke. SZ je fokusiran na siromašne, otuđene i društveno nemoćne, što je teološki način da se objavi Njegova ljubav za sve, ne samo za one koji imaju spoljašnje blagoslove! On je došao u Hristu! Njegovu ljubav moramo primiti sa pokajanjem, verom, poslušnošću, službom i istrajnošću.

▣ **„u domu svome”** Ovaj izraz je višesmislen. Moguće je da se odnosi na

1. narode (up. Ps 101:7, tj. psalmist kao car)
2. oblast doma
3. društvo

Psalmist objavljuje svoje sadašnje ili prošlo poštovanje Gospodnjeg (YHWH) saveza sa Mojsijem. U Ps 101:3 su opisani oni koji neprekidno i svesno krše savez (IMPERFEKAT).

Reč „dom”, BDB 108, upotrebljena je za carsku palatu u 1. Car 4:6; 16:9; Isa 22:15. Ovo podržava moguće stanovište da je pisac car.

101:3 Ovaj stih opisuje otpadništvo od vere. Termin koji je preveden kao „otpadaju” (BDB 962, KB 750) upotrebljen je samo ovde i u Os 5:2. KB predlaže opcije „devijacija” ili „prekršaj” (LXX). Ovaj

koncept je strašan, ali se često ponavlja u Pismu. Vidite POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA (*APHISTĒMI*). Tokom najvećeg dela izraelske prošlosti, broj vernih sledbenika je bio veoma mali.

▣ „ništa što je zlo” (NASB: „bezvredne stvari”) Ova IMENICA (BDB 116) je koren od kojeg je kasnije nastao naziv za Sotonu, Belijal. Njeno osnovno značenje je „beznačajan”, „bezvredan”, „prost”. U ovom kontekstu, moguće je da se odnosi na idolopoklonstvo (AB, vol. 17A, str. 61). Vidite belešku kod 5. Mojs 13:13.

5. Mojs 13:13 „pokvareni ljudi” (NASB: „bezvredni ljudi”) Doslovno značenje je „sinovi Belijala” (BDB 116). Hebrejska reč je imala značenje „beznačajan” ili „bezvredan” (up. Sud 19:22; 20:13; 1. Sam 10:27; 30:22; 1. Car 21:10,13; Pri 6:12). Do novozavetnog vremena, reč Belijal je postala sinonim za Sotonu (up. 2. Kor 6:15). U Pismu postoji teološki razvoj po kojem zlo postaje personifikovano.

POSEBNA TEMA: PERSONIFIKOVANO ZLO

101:4 „zlo” U ovom kontekstu, zlo (BDB 948 II) je svesno kršenje Gospodnje (YHWH) otkrivene volje. S obzirom da Ps 101:3b, 5a i 6 govore o zlim ljudima, mislim da se ovo odnosi i na njih (up. NAB, Nova Berklijeva verzija (New Berkeley version)). Vidite moje beleške o 5. Mojs 30:15-20 na www.freebiblecommentary.org.

101:5 „njega ću učutkati” Ovaj GLAGOL (BDB 856, KB 1035, *Hiphil* IMPERFEKAT [verujem da je ovde upotrebljen kao KOHORTATIV]) znači „uništiti” ili „iskoreniti” na hebrejskom, ali na arapskom znači „učutkati” (up. NJB). Ovo značenje ovog korena se najbolje uklapa u kontekst. Pokazuje da će tajne laži/klevete biti učutkane (REB).

Jednog dana će doći pravda! Ona je došla u Hristu (up. Mt 3:2; 4:17) i jednog dana će biti proširena na ceo svet (up. Mt 6:10; Jn 14:1-3; Otk 11:15).

▣ „njega ne podnosim” LXX tumači suglasnike iz MT, יכל, (BDB 407, KB 410, *Qal* IMPERFEKAT) kao אכל (BDB 37). Ni jedan značajan prevod na engleski, osim NEB, ne podržava ovaj prevod, kao ni REB. „Podnositi” ili „trpeti” je paralela za „uništiti” ili „učutkati”.

NSP: PSALAM 101:6-8

⁶ Oči su moje upravljene na verne ljude na zemlji, da bi sa mnom živeli.

Ko živi bezazleno, taj će mi služiti.

⁷ Ko postupa prepredeno, neće stanovati u domu mome.

Ko laži govori, neće opstati pred očima mojim.

**⁸ Svakog jutra zatiraću sve zle koji su na zemlji,
da bih iz grada Gospodnjeg istrebio sve koji zlo čine.**

101:6 Nekoliko prevoda razdvaja Ps 101:5 i 6 kao dve odvojene strofe (NRSV, NJB). Moguće je da je to zato što Ps 101:3-4, 5 (i 7) opisuju one koje car ne prihvata, dok Ps 101:6 opisuje one koje će prihvatiti. Prihvata one odane sledbenike koji sličje samom caru (up. Ps 101:1-2).

101:7 „pred očima mojim” Ovaj KONSTRUKT BDB 617 i BDB 744 se ponavlja iz Ps 101:3a. Ovaj izraz je paralelan sa „u domu svome”, što je još jedan razlog za prihvatanje stanovišta da je car autor ovog Psalma.

101:8 Čini se da ovaj stih ima eshatološku orijentaciju.

1. svakog jutra (tj. kada sviće; ili se jednostavno odnosi na vreme kada je car zasedao na sudu, up. 2. Sam 15:2)
2. na zemlji (tj. postoji više mogućih konotacija, vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*))
3. iz grada Gospodnjeg, (vidite Otk 21-22, gde ovo postaje slika svih Božjih ljudi, tj. „sveti grad, Novi Jerusolim”)
4. zatiraću sve zle (up. Mt 25:31-46; Otk 20:11-15; 21:8,27)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovo carski Psalam? Zašto da ili zašto ne?
2. Da li Ps 101:1 opisuje Gospoda ili cara?
3. Zašto je tako teško protumačiti Ps 101:2b?
4. Da li se Ps 101:3 odnosi na idolopoklonstvo?
5. Da li je Ps 101:8 eshatološki ili idealan?

PSALAM 102

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva nevoljnika za milost za njega i za Sion <u>MT uvod</u> Molitva nevoljnika kad klone i svoje brige iznese pred Gospoda	Gospodnja večna ljubav	Molitva za isceljenje od bolesti	Molitva mlade osobe u nevolji	Molitva u nesreći
102:1-7	102:1-2 102:3-7	102:1-2 102:3-11	102:1-2 102:3-8	102:1-2 102:3-5 102:6-8
102:8-11	102:8-11		102:9-11	102:9-11
102:12-17	102:12-17	102:12-17	102:12-17	102:12-14 102:15-17
102:18-22	102:18-22	102:18-22	102:18-22	102:18-22
102:23-28	102:23-28	102:23-24 102:25-28	102:23-28	102:23-24 102:25-27 102:28

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 102:1-7

¹ O Gospode, čuj molitvu moju,
i neka vapaj moj pred tebe dođe.

² Ne okreći od mene lice svoje u dan teskobe moje.

Prigni k meni uho svoje.

U dan kada te prizovem, požuri, usliši me!

³ Jer dani moji kao dim nestaju,
i kosti su moje kao peć usijane.

⁴ Srce moje kao trava vene i suši se,

jer hleb svoj zaboravljam da jedem.

⁵ Od uzdisanja moga

kosti su mi za kožu prionule.

⁶ Ličim na pelikana u pustinji.

Postao sam kao ćuk u pustoši.

⁷ Ispijen sam,

postao sam kao ptica što sama na krovu stoji.

102:1-7 Ova strofa opisuje psalmistinu situaciju (tj. „dan teskobe”, Ps 102:2,23-26).

1. on oseća da je Gospod (YHWH) okrenuo svoje lice od njega (tj. ne oseća Njegovo prisustvo)
2. njegovi dani kao dim nestaju, Ps 102:3
3. njegove kosti su usijane kao peć, Ps 102:3
4. njegovo srce vene kao trava, Ps 102:4
5. od uzdisanja zaboravlja da jede svoj hleb, Ps 102:4b-5a
6. kosti su mu prionule za kožu, Ps 103:5b
7. postao je kao ćuk u pustoši/sama ptica, Ps 102:6,7b
8. ispijen je, Ps 102:7a

Moguće je da je ono što deluje kao fizička bolest u stvari osoba koja žali zbog izgnanstva i gubitka hrama (up. Ps 102:14,18-22,23-28).

102:1-2 Psalam počinje sa nizom molitvenih zahteva.

1. čuj molitvu moju – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 39:12; 54:2; 55:1; 61:1; 64:1; 143:1
2. neka vapaj moj pred tebe dođe – BDB 9, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
3. ne okreći od mene lice svoje – BDB 711, KB 771, *Hiphil* JUSIV, up. Ps 27:9; 69:17; 143:7
4. prigni k meni uho svoje – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 17:6; 31:2; 71:2; 86:1; 88:2
5. požuri – BDB 554, KB 553, *Piel* IMPERATIV (doslovno: „budi brz”, vidite NJB, većina engleskih verzija ga prevodi kao PRILOG [BDB 555])
6. usliši me – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV

102:2 „lice svoje” Ovo je hebrejski idiom za lično prisustvo Gospoda (YHWH), (up. Ps 10:11; 13:1; 27:9; 30:7; 44:24; 51:9; 69:17; 80:3,7,19; 88:14; 143:7).

▣ „dan” Ova slika (BDB 398) se ponavlja tri puta.

1. u dan teskobe moje, Ps 102:2a
2. u dan kada te prizovem, Ps 102:2c
3. dani moji, Ps 102:3a
4. po ceo dan, Ps 102:8a
5. dani su moji, Ps 102:11 POSEBNA TEMA: DAN (*YOM*)

▣ „uho svoje” Ovo je antropomorfna slika. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK.

102:6 „pelikana... ćuk” U SZ se ptice i divlje životinje često koriste da opišu napuštena mesta, ali i prisustvo demonskog (tj. Isa 13:19-22; 34:11-15; Sof 2:14). Ovde je fokus na elementu napuštenosti ili samoće!

NSP: PSALAM 102:8-11

**⁸ Po ceo dan neprijatelji mi se moji rugaju.
 Oni koji od mene ludu prave, kletve mojim imenom izriču.
⁹ Pepeo kao hleb jedem, piće svoje sa suzama mešam,
¹⁰ zbog osude tvoje i gneva tvoga.
 Jer podigao si me da bi me odbacio.
¹¹ Dani su moji poput sene koja se gubi,
 i ja se kao trava sušim**

102:8-11 Ova strofa nastavlja opis psalmistinih problema.

1. njegovi neprijatelji (moguće osvajači) mu se rugaju po ceo dan, Ps 102:8
2. njegovi neprijatelji prave ludu od njega
3. njegovi neprijatelji izriču kletve njegovim imenom (up. Isa 65:15; Jer 29:22)
- 4-5. jede pepeo i pije suze (ovo su znaci žaljenja, vidite POSEBNA TEMA: RITUALI ŽALJENJA, up. Ps 42:3; 80:5)
6. njegovi dani su poput sene koja se gubi (tj. njegov bol dugo traje)
7. on se suši kao trava (up. 1. Mojs 6:3; Jov 10:4; 14:1-2; Ps 78:39; 90:5-6; 102:4; 103:15-18; Isa 40:6; 1. Pet 1:24-25)

Teološko pitanje je zašto on pati. Ps 102:10 otkriva da on doživljava božansku kaznu (up. Ps 38). Pitamo se da li je on simbol ili predstavnik naroda (up. Ps 102:12- 17,18-22).

NSP: PSALAM 102:12-17

**¹² A ti, Gospode, ostaješ doveka,
 i spomen tvoj iz naraštaja u naraštaj.
¹³ Ti ćeš ustati, smilovaćeš se Sionu,
 jer je vreme da mu se milost ukaže,
 jer je došlo vreme.
¹⁴ Jer je milo slugama tvojim kamenje njegovo,
 i prah njegov vole.
¹⁵ Narodi će se bojati imena Gospodnjeg,
 i svi carevi zemaljski slave tvoje.
¹⁶ Jer će Gospod Sion izgraditi,
 pokazaće se u slavi svojoj.
¹⁷ Obazreće se na molitvu onih koji su bez ičega ostali,
 i neće prezreti molitvu njihovu.**

102:12-17 Ova strofa je fokusirana na ceo narod. Izrael ima globalnu ulogu u Gospodnjem (YHWH) planu. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Primetite stvari koje psalmist govori o Gospodu (YHWH).

1. ostaje doveka (up. Ps 9:7; 10:16; 29:10; Plač 5:19)
2. Njegov spomen (BDB 271, up. Ps 30:4; 97:12) ostaje iz naraštaja u naraštaj (up. 2. Mojs 3:15; Ps 135:13)
3. smilovaće se svom narodu
4. On će izgraditi Sion
5. pokazaće se u slavi svojoj (tj. Sionu)
6. obazire se na molitve onih koji su bez ičega ostali (BDB 792, upotrebljen je samo ovde i u Jer 17:6, gde označava drvo/žbun; koren potiče od GLAGOLA, „svući do kože”)

Psalmist moli Gospoda (YHWH) da deluje i pomogne Izraelu radi ostvarenja svoje šire svrhe!

102:13 „Ti ćeš ustati” Ovaj GLAGOL (BDB 877, KB 1086) ima široko semantičko polje. Može da označava sledeće:

1. Gospod (YHWH) ustaje sa svog prestola da bi delovao (up. Ps 119:126)
2. Gospod (YHWH) se budi iz sna (metafora za Njegovo nedelovanje)
3. Gospod (YHWH) postaje aktivan nakon perioda namerne neaktivnosti

▣ „**jer je došlo vreme**” Ova IMENICA (BDB 417) ima konotaciju koja označava „određeno vreme” (up. Ps 75:2; Dan 8:19). Koncept da Gospod (YHWH) upravlja vremenom, prostorom i istorijom je centralna za karakter jedinog istinitog Boga (up. Prop 3).

102:14-17 Ovi stihovi podrazumevaju uništenje hrama.

1. narodi (tj. koji su ovo učinili) će se bojati, Ps 102:15
2. Gospod (YHWH) će izgraditi Sion i pokazati mu svoju slavu, Ps 102:16
3. obazreće se na molitve onih koji su ostali bez ičega (tj. izgnani Božji narod)
4. vidite Ps 102:18-22

102:14 „Jer je milo slugama tvojim kamenje njegovo” Ovaj izraz me podseća na duboku emotivnu vezu savremenog judaizma sa Zidom plača u Jerusalimu (tj. sa kamenjem iz osnove Solomonovog hrama). Judaizam (tj. Mojsijev zakon) je povezan sa posebnim mestom slavljenja (tj. sa tabernaklom, kasnije sa hramom u Jerusalimu).

▣ „**prah njegov**” Ova IMENICA (BDB 779) se često koristi za ruševine uništenih gradova (up. 1. Car 20:10; Nem 4:2,10; Jezek 26:4,12).

NSP: PSALAM 102:18-22

¹⁸ Ovo je napisano za naraštaj budući.

Narod koji će biti stvoren hvaliće Gospoda.

¹⁹ Jer on gleda sa svete visine svoje,
s nebesa Gospod na zemlju gleda,

²⁰ da čuje uzdahe zatvorenika,
da oslobodi one koji su smrti predani,

²¹ da bi se ime Gospodnje objavilo na Sionu
i hvala njegova u Jerusalimu,

²² kad se sakupe svi narodi
i carstva da služe Gospodu.

102:18-22 Ova strofa je obećanje da će Gospod (YHWH) obnoviti Judu, svoj savezni narod i njegov hram.

Poslanica Jevrejima 1 koristi citat iz Ps 102:25-27 kao da se odnosi na Isusa. U tom smislu, Ps 102:28 se odnosi na novi Božji narod (tj. verujuće Jevreje i neznabošce, up. Rim 2:28-29; 9:6; Gal 3:7-9,13-14,29; 6:15-16)!

102:19 Gospod (YHWH) zna šta se dešava na zemlji (up. Jov 28:24; Ps 14:2; 33:13-14; 53:3; 80:14; Plač 3:50; 5:1; vidite belešku kod Ps 33:13-17). Termin „zemlja” (BDB 75) može imati nekoliko značenja, vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*).

▣ „**sa svete visine svoje, s nebesa**” Ovi izrazi su paralelni. Moguće je da se prvi odnosi na hram na planini Moriji, ali se zajedno odnose na Gospodnje (YHWH) prebivalište iznad zemljine atmosfere.

POSEBNA TEMA: NEBO

POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO

102:20 Ove slike se odnose na izgnane Judejce (moguće i Izraelce).

102:22 Ovaj Psalam, kao i mnogi drugi Psalmi iz četvrte knjige, ima univerzalan naglasak (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA). Izraz: „carstva da služe Gospodu” me podseća na Otk 5:9-14 i 11:15!

NSP: PSALAM 102:23-28

²³ Na pola puta moga snagu mi je oduzeo,
skratio je dane moje.

²⁴ Rekao sam: „Bože moj, nemoj me uzeti u polovini dana mojih.
A godine se tvoje kroz sve naraštaje protežu.

²⁵ Davno si položio temelje zemlji,
i nebesa su delo ruku tvojih.

²⁶ Oni će propasti, a ti ćeš ostati,
i sve će se to kao haljina pohabati.
Kao odeću zameniceš ih, i doći će kraju svome.

²⁷ A ti si uvek isti,
i godinama tvojim kraja nema.

²⁸ Sinovi slugu tvojih ostaće da žive.
Pred tobom će se potomstvo njihovo utvrditi.”

102:23-28 Ova strofa, kao i dve prethodne, koristi lične slike u nacionalnom smislu. Ona potvrđuje Gospodnje (YHWH) delo stvaranja (Ps 102:26); On je večan (102:27)! Njegovi ljudi su prošli kroz užasan period (poraz, uništenje, izgnanstvo), ali On će ih obnoviti (102:28) zato što je i savezni narod (up. Ps 138:8; 143:5; Isa 45:11; 60:2; 64:8; čak i Asirija, Isa 19:25) delo Njegovih ruku (up. Ps 8:6; 19:1; Isa 45:12; 48:13), kao što i su „nebo i zemlja”.

102:23-24 LXX prevodi ove stihove kao da se Gospod (YHWH) obraća psalmisti. Novozavetna Poslanica Jevrejima 1:10-12 citra Ps 102:25-27 kao da se odnosi na Isusa. MT drugačije prevodi iste hebrejske suglasnike (up. *Tindejlovi komentari SZ (Tyndale OT Commentaries)*, vol. 16, Ps 73-150, str. 395-396).

102:23 „snagu” Ovaj termin (BDB 470) je korišten za narodnu snagu na koju utiče Gospodnja (YHWH) osuda (up. 3. Mojs 26:20; Plač 1:6,14; Amos 2:14).

102:25-27 Ovi stihovi iz LXX su citirani u Jev 1:10-11, gde se odnose na Isusa (up. Jev 13:8).

102:27 „ti si uvek isti” Gospod (YHWH) se ne menja, kao ni Njegov plan (up. Ps 33:11; Mal 3:6; Jak 1:17). Ps 102:27 je potpuna suprotnost u odnosu na 102:26. Čak i nebo i zemlja će proći (up. Isa 34:4; 51:6; Mt 5:18; 24:35; Mk 13:31; Lk 21:33; 2. Pet 3:10; Otk 20:11), ali ne i Gospod (YHWH)! Za dobru sažetu analizu Božje nepromenljivosti, vidite Milard Erikson (Millard Erickson), *Hrišćanska teologija (Christian Theology)*, drugo izdanje, str. 304-308.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li je ovo Psalam o pojedincu ili o izraelskom narodu?
2. Objasnite sliku iz Ps 102:6-7.
3. Da li Ps 102:14 implicitno ukazuje na uništenje hrama?
4. Da li se univerzalan naglasak iz Ps 102:15,22 odnosi na obnovu nakon izgnanstva ili na eshatološko okruženje?
5. Da li su nebo i zemlja večni ili privremeni?
6. Kako je Ps 102:28 povezan sa
 - a. 1. Mojs 12:1-3
 - b. Rim 2:28-29

PSALAM 103

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala za Gospodnje blagoslove <u>MT uvod</u> Davidov Psalam	Hvala za Gospodnje blagoslove	Zahvalnost za isceljenje od bolesti	Božja ljubav	Bog je ljubav
103:1-5	103:1-5	103:1-5	103:1-5	103:1-2 103:3-5
103:6-14	103:6-10 103:11-14	103:6-14	103:6-14	103:6-7 103:8-10 103:11-12 103:13-14
103:15-18	103:15-18	103:15-18	103:15-18	103:15-16 103:17-18
103:19-22	103:19 103:20-22	103:19-22	103:19-22	103:19-20 103:21-22

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je jedna od najsnažnijih pohvala u Psaltiru. Ovaj Psalam je povezan sa Psalmom 104. Psalam 103 je fokusiran na Boga kao milosrdnog Otkupitelja (Gospod (YHWH), Ps 103:1,6,8,13,17,19,20,21,22 [dva puta]), dok je Psalam 104 fokusiran na Božju moć stvaranja (*Elohim*, Ps 104:1,33).
- B. Čini se da ovaj Psalam prelazi sa (1) ličnog iskustva (2) na grupno slavljenje (3) na kosmičko slavljenje.
- C. Kratak nacrt
 1. Hvala Bogu zbog Njegove ljubavi prema pojedincima, Ps 103:1-5
 2. Hvala Bogu zbog Njegove ljubavi prema Izraelu, Ps 103:6-14
 3. Hvala Bogu zbog Njegove neprolazne ljubavi prema prolaznom čoveku, Ps 103:15-18
 4. Neka sve blagosilja Gospoda, Ps 103:19-22

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 103:1-5

¹ Blagosiljaj Gospoda, dušo moja!

Sve što je u meni nek blagosilja sveto ime njegovo!

² Blagosiljaj Gospoda, dušo moja!

I ne zaboravi sva dela njegova!

**³ Blagosiljaj onog koji oprašta sve prestupe tvoje,
koji leči sve bolesti tvoje,**

**⁴ koji život tvoj izbavlja od jame grobne,
koji te kruniše dobrotom i milosrdem,**

⁵ koji život tvoj ispunjava onim što je dobro!

Kao orlu, mladost se tvoja produžava.

103:1-2,20-22 „Blagosiljaj Gospoda” Kada uporedimo početne i završne stihove ovog Psalma i Ps 104:1,35, jasno je da oni čine celinu (šest *Piel* IMPERATIVA).

▣ **„Blagosiljaj”** Ovaj termin (BDB 138, KB 159) je jedan od dva korena koji se koriste za blagoslove.

1. אָשַׁר (BDB 80) je upotrebljen 45 puta u SZ i podudaran je sa „blagoslovima” iz Mt 5:3-10 (tj. sa Blaženstvima). Označava stanje blagoslovljenosti (up. Ps 1:1; 2:12; 32:1,2; 33:12; 34:8; 40:4; itd.).
2. בָּרַךְ (BDB 138) je upotrebljen ovde (up. Ps 103:1,2,20,21,21; 104:1,35) i preko 325 puta u SZ.

Koristi se za

- a. Gospodovo (YHWH) blagosiljanje prvobitne tvorevine – 1. Mojs 1:22, 28
- b. Gospodovo (YHWH) blagosiljanje Patrijarha – 1. Mojs 12:1; 18:18; 22:17-18; 26:4; 28:14
- c. kletve i blagoslove savezne poslušnosti – 5. Mojs 27-28 (vidite i 3. Mojs 26)

Osnovni koren ima dve (moguće povezane) konotacije.

- a. klečati
- b. blagosloviti

103:1 „dušo” *Nephesh* (BDB 659, KB 711-713) je hebrejski termin za „životnu silu”. Koristi se i za ljude (1. Mojs 2:7) i za životinje (up. 1. Mojs 1:24; 2:19). Ovde je paralelan sa sledećim izrazom „sve što je u meni”, koji naglašava pokušaj autora da Boga slavi celim svojim bićem. Vidite belešku kod Ps 3:2.

▣ **„dušo moja”** Ovo je književni oblik u kojem se autor obraća sam sebi (up. Ps 42:5,11; 43:5; 104:1,35; 116:7). To je način da se opiše nečiji tok misli.

▣ **„sveto ime njegovo”** Ostatak ovog Psalma, posebno Ps 103:8-14, opisuje Božji karakter. Ovaj Psalam nam pomaže da bolje shvatimo srce i um večnog Boga, Stvoritelja i Otkupitelja. Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

103:2 „ne zaboravi sva dela njegova” U SZ je veoma važno da Bog zaboravi, zato što to govori o Božjem oprostaju. Ali kada bi osoba zaboravila, to bi označavalo nezahvalnost ili pobunu. Dobro paralelno poglavlje o Božjoj blagoj milosti prema palom čoveku je 5. Mojs 4:9,23,31; 6:12; 8:11,14,19; 9:7; 25:19. Samo sedenje i promišljanje o tome ko je Bog i šta je On učinio za nas budi radost u srcu pravog vernika.

103:3 „onog koji oprašta sve prestupe tvoje” Ovaj termin (BDB 699, KB 757), preveden kao „oprašta”, u hebrejskom je korišten samo za Božje opraštanje. Ps 103:11-13 sadrži tri metafore koje slikovito opisuju Božji oprostaj.

▣ Primitite niz PARTICIPA koji opisuje razloge za blagosiljanje Gospoda (YHWH), (tj. On donosi dobrobiti).

1. oprašta sve prestupe tvoje – BDB 699, KB 757, *Qal*
2. leči sve bolesti tvoje – BDB 950, KB 1272, *Qal*
3. život tvoj izbavlja od jame grobne – BDB 145, KB 169, *Qal*
4. kruniš te dobrotom i milosrđem – BDB 742, KB 815, *Piel*
5. život tvoj ispunjava onim što je dobro – BDB 959, KB 1302, *Hiphil*

Ovaj niz od pet PARTICIPA pokriva život na zemlji i budući život na nebu.

▣ **„koji leči sve bolesti tvoje”** Ova hebrejska IMENICA, „bolesti” (BDB 316) i GLAGOL (BDB 317 I) upotrebljena je u 5. Mojs 29:21 za kletve zbog izraelske neposlušnosti savezu. Zbog ove upotrebe i nekoliko starozavetnih tekstova koji govore o isceljenju od greha (up. Ps 41:4; Isa 1:6; 6:10; 53:5), ne možemo bez sumnje zaključiti da ovaj stih naglašava fizičko lečenje, iako je sigurno da uključuje i njega (up. 2. Mojs 15:26; 5. Mojs 32:29; Ps 147:3). Jevreji su prepoznavali da su greh i bolest povezani (up. Jak 5:13-18). U ovom slučaju, ovo je paralela za „oprašta sve prestupe tvoje”.

POSEBNA TEMA: ISCELJENJE

103:4 „koji život tvoj izbavlja” Ovaj termin „izbavlja” (BDB 145, KB 169, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) je isti kao i „rođaka otkupitelja” ili *go'el* (BDB 145, *Qal* AKTIVNI PARTICIP, up. Jov 19:25 kao i isti koren u Ruta 4). Ovde je Bog opisan intimnim porodičnim terminima, kao i u Ps 103:13.

▣ **„od jame grobne”** Ovo se može upotrebiti u smislu fizičkog uništenja, ali zato što je paralela sa terminom Šeol iz Ps 16:10, čini se da se odnosi na nadu autora u život nakon smrti (vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?). Neki autori čak povezuju i Ps 103:4b i 5 sa ovim kontekstom.

▣ **„koji te kruniš dobrotom”** Ovaj GLAGOL (BDB 742, KB 815) može označavati

1. krunisati – LXX i većina prevoda na engleski
2. okružiti – JPSOA, NIDOTTE, vol. 3, str. 384

Oba prevoda imaju smisla u ovom kontekstu.

▣ **„milosrđem”** Ovaj termin (BDB 933) se često koristi za Gospoda (YHWH), (up. 2. Mojs 33:19; 5. Mojs 13:17; 30:3; 2. Car 13:23; Isa 14:1; 30:18; 49:10,13; 54:8,10; 55:7; 60:10). Upotrebljen je u Ps 102:14 da opiše osećanja izgnanika zbog uništenog hrama (up. Plač 3:22).

▣ **„koji život tvoj ispunjava onim što je dobro”** Ovaj stih je veoma težak za prevođenje zbog višeznačnosti hebrejskog termina „život” (NASB: „godine”). Njegovo doslovno značenje je „ukrasi” (BDB 725). Prevod kralja Džejmsa, „usta”, očigledno je netačan. ASV prevod, kao i verzija iz Septuaginte i Vulgate, glasi „želja” i čini se da je ovo značenje zasnovano na originalnom terminu, dok većina savremenih prevoda koristi tekstualne izmene da bi naglasili koncept života ili najboljih godina života (up. NEB, RSV, TEB i JPSOA). AB (Mičel Dahud (Mitchell Dahood), str. 26) smatra da se on odnosi na večnost (tj. život sa Bogom na nebu). UBS tekstualni projekat daje prevodu „ukrasi” oznaku „B” (skoro sigurno).

▣ „Kao orlu, mladost se tvoja produžava” Zbog koncepta „orla”, neki komentatori su ovaj stih shvatili na jedan od sledeća tri načina.

1. zaista se odnosi na veliku snagu orlova (up. Isa 40:31)
2. mitska aluzija na feniksa, pticu koja oživljava nakon smrti (up. RSV prevod; moguće i Jov 29:18)
3. mitarenje orlova radi rasta novog perja (NET Biblija)

Termin koji je preveden kao „orao” (BDB 676) može da se odnosi na orla ili na lešinara. U ovom kontekstu koji govori o Gospodnjoj (YHWH) milosti i blagodati, „orao” je bolji izbor (vidite 2. Mojs 19:4; 5. Mojs 32:11; Isa 40:31).

GLAGOL „produžava” (BDB 293, KB 293) je redak (up. 1. Sam 11:14; 2. Dne 15:8; 24:4,12; Jov 10:17; Isa 61:4; Plač 5:21). Samo tri puta je upotrebljen u Psaltiru.

1. Ps 51:10 – stavi u mene duh postojan (*Piel* IMPERFEKAT)
2. Ps 103:5 – produžena mladost kao kod orla (*Hithpael* IMPERFEKAT)
3. Ps 104:30 – ti obnavljaš lice zemlji (*Piel* IMPERFEKAT)

NSP: PSALAM 103:6-14

**⁶ Gospod čini pravedna dela,
i pravdu daje svima kojima se nepravda čini.**

**⁷ Obznanio je puteve svoje Mojsiju,
dela svoja sinovima Izraelovim.**

**⁸ Gospod je milosrdan i milostiv,
spor na gnev i pun dobrote.**

**⁹ Neće on za sva vremena greške tražiti,
niti će se doveka gneviti.**

**¹⁰ Ne postupa s nama po gresima našim,
niti nam po prestupima našim vraća ono što zaslužujemo.**

**¹¹ Jer koliko su nebesa visoko iznad zemlje,
tolika je i ljubav njegova prema onima koji ga se boje.**

**¹² Koliko je istok daleko od zapada,
toliko on prestupe naše od nas udaljuje.**

**¹³ Kao što je otac milosrdan sinovima svojim,
tako je i Gospod milosrdan onima koji ga se boje,**

**¹⁴ jer on dobro poznaje građu našu,
pamti da smo prah**

103:6,7 „Gospod čini pravedna dela” Ovaj termin „pravedna dela” upotrebljen je na dva načina u SZ.

1. da opiše Božju svetost
2. da opiše Božja dela spasenja

Čini se da u ova dva stiha imamo opis događaja u vreme izgnanstva i lutanja u divljini. Stoga, ovo je trostruka zahvalnica za Božja dela milosti

1. izbavio ih je iz Egipta
2. sam sebe je otkrio Mojsiju
3. bio je strpljiv sa njima tokom lutanja u divljini

▣ „pravdu daje svima kojima se nepravda čini” Ovakvi tekstovi se mogu tumačiti na dva načina.

1. Bog brine o slabima, siromašnima i nemoćnima (tj. 2. Mojs 22:22-24; 5. Mojs 10:17-19; Ps 68:5).
2. Pošto je u SZ blagostanje bilo znak Božje naklonosti, često je logičan zaključak bio da je On druge odbacivao zbog njihovog greha (tj. Jov, Psalam 73), ali je moguće i da je česta objava Božje ljubavi prema njima književni način da se izrazi/potvrdi Njegova ljubav i briga prema svima!

103:7 „Obznanio je puteve svoje Mojsiju” Gospod (YHWH) se otkrio Mojsiju, up. 2. Mojs 19-20; 33:13; Ps 99:7. SZ je nadahnuto, večno otkrivenje (up. Mt 5:17-19), ali ne smemo zaboraviti da je Isus konačno otkrivenje (up. Mt 5:21-48). On je jedini pravi tumač Pisma. On je Gospod Pisma! Mojsijevo otkrivenje je i dalje ispravno za posvećenje, ali ne i za opravdanje.

POSEBNA TEMA: PAVLOVO VIĐENJE MOJSIJEVOG ZAKONA

POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE

POSEBNA TEMA: PROSVETLJENJE

▣ **„puteve svoje”** Ovo je jedan od nekoliko termina koji se koriste da opišu Gospodnje (YHWH) otkrivenje. Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

103:8 „Gospod je milosrdan i milostiv, spor na gnev i pun dobrote” Ovo je prvi izraz u nizu izraza koji opisuju Božju prirodu. Čini se da je ovo aluzija na 2. Mojs 34:6,7. Pismo često potvrđuje ove Božje osobine (up. 4. Mojs 14:18; 5. Mojs 4:31; Nem 9:17; Ps 86:15; 145:8; Joil 2:13; Jona 4:2). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

103:9 „Neće on za sva vremena greške tražiti” U prevodima na engleski se čini da ovo ukazuje na to da Bog neće uvek imati strpljenja sa palim čovečanstvom, ali hebrejski idiom prenosi upravo suprotnu poruku! On će uvek imati strpljenja za svoju posebnu tvorevinu (up. 1. Mojs 6:3; Isa 57:16).

▣ Ovaj termin „greške tražiti” (BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERFEKAT) odnosi se na pravne optužbe (up. Jer 3:5,12). Božje srce je uvek spremno da se okrene ponovo ka nama kada se mi okrenemo ka Njemu (up. Jak 4:8)!

103:10 „Ne postupa s nama po gresima našim, niti nam po prestupima našim vraća” Verne sledbenike ne čeka kazna za njihov greh, niti nagrada za njihov trud. Ovaj stih očigledno nastavlja misao iz Ps 103:9, a Izrael dobro poznaje tu istinu.

103:11 „koliko su nebesa visoko iznad zemlje” Ovo je prva od tri metafore koje opisuju Božju beskrajnu milost. Za „nebesa” vidite POSEBNA TEMA: NEBO i POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO. Vidite paralelu u Isa 55:9.

▣ **„onima koji ga se boje”** Ovaj GLAGOL (BDB 431, KB 432, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) označava „poštovanje”, „strahopoštovanje”. Ovaj izraz se često koristi kao naziv za verne sledbenike (up. Ps 15:4; 25:12,14; 103:13; 118:4). Vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ),

103:12 „Koliko je istok daleko od zapada” Hebrejski etimološki koren za reči „istok” i „zapad” odnosi se na izlazak i zalazak sunca. Kao što se visina neba nad zemljom ne može uporediti sa Božjom milošću, isto tako se ni širina zemlje, od jednog do drugog horizonta, ne može uporediti sa Božjom milošću. Kada ovo uporedimo sa Isa 38:17; 44:22; i Mih 7:19, preplavljuje nas pun metaforički uticaj Božje milosti!

▣ **„toliko on prestupe naše od nas udaljuje”** Ovaj termin „udaljuje” (BDB 934, KB 1221) označava „nema odnos sa”, što ilustruje da milostivi Bog potpuno uklanja kaznu za greh i krivicu. Ovo je starozavetno opravdanje milošću! Kada Bog oprostí (zbog svoje prirode), On zaboravlja (up. Isa 1:18; 38:17; 43:25; 44:22; Mih 7:19)! Naša prošlost je oprostena i zaboravljena. Sada moramo živeti pobožnim životima u budućnosti. Mnogi vernici mogu intelektualno potvrditi Božji oprostaj, ali nikada nisu zaista prihvatili Božji zaborav!
Primerite da u Ps 103:12-13 dve reči počinju sa ׀, i obe se ponavljaju. Ovo je očigledna igra sa zvukom reči (kao i ponavljanje zvuka ׀ tri puta u Ps 103:10 i 11).

103:13 „Kao što je otac milosrdan sinovima svojim” Ovo je još jedna porodična metafora za opis Božje ljubavi (up. 2. Mojs 4:22; 5. Mojs 1:31; 8:5; Ps 27:10; Pri 3:12; Isa 49:15; 63:16; 64:8; Jer 31:9; Os 11:1; Mal 1:6). Moguće je da Isus koristi naziv Otac za Boga na osnovu ovoga (vidite POSEBNA TEMA: OTAC i POSEBNA TEMA: BOŽIJE OČINSTVO).

Ovaj stih je u judaizmu korišten na Dan pomirenja (up. 3. Mojs 16). Citiran je dok je jedna od dve žrtvene životinje terana u pustinju (tj. odnosila greh daleko od tog mesta).

▣ **„tako je i Gospod milosrdan onima koji ga se boje”** Moramo upamtiti da iako je Božja inicijalna milost suština biblijske vere, On zahteva i inicijalan i trajan odgovor ljudi (up. Ps 103:17,18 za trostruki naglasak ovog uslovnog aspekta ljudskog udela).

GLAGOL „boje se” (BDB 431, KB 432, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) označava one koji poštuju Boga verom i odanošću. Vidite belešku o pozitivnim i negativnim aspektima „straha” kod Ps 15:2-5. Vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ).

103:14 „on dobro poznaje građu našu” Ovo je hebrejski termin *yetzer* (BDB 428), koji znači „namera”. Bog poznaje naše misli, a ipak nas još uvek voli (up. 1. Mojs 6:5; 8:21). Zanimljivo je da rabini uglavnom nisu verovali u prvobitan greh (1. Mojs 3), nego su podržavali teoriju o dve namere (*yetzer*, tj. dobra namera i loša namera). Govorili su da svaka osoba u sebi ima crnog psa i belog psa i da će pas kojeg više hrani postati veći i jači. Ovde je naglasak na ljudskoj odgovornosti i u tome postoji deo istine (vidite POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM).

NRSV i JPSOA tumače GLAGOL iz Ps 103:4a kao da se odnosi na stvaranje Adama (1. Mojs 2:7; 3:19) ili svih ljudi (Ps 139:15). TEV i NJB pretpostavljaju da se odnosi na materiju od koje su ljudi sačinjeni (tj. glinu, prah).

▣ **„pamti da smo prah”** Ova metafora ukazuje na prvobitno stvaranje (up. 1. Mojs 2:7; 3:19; Jov 34:15 Ps 104:29; Prop 3:20; 12:7). Ona govori o ljudskoj krhkosti (up. Jov 10:9; Ps 78:39), što je uvod u sledeći deo, Ps 103:15-18.

NSP: PSALAM 103:15-18

¹⁵ Dani su čoveku smrtnom kao i travi zelenoj,
kao cvet u polju, tako i on cveta.

¹⁶ Samo ga vetar dotakne, više ga nema,
ne poznaje ga više mesto njegovo.

¹⁷ Ali ljubav Gospodnja oduvek je i zauvek na onima koji ga se boje,
i pravednost njegova na sinovima sinova njihovih,

¹⁸ na onima koji se drže saveza njegovog
i koji pamte naredbe njegove da bi ih izvršavali.

103:15,16 „Dani su čoveku smrtnom kao i travi zelenoj” Ova strofa (Ps 103:15-18) naglašava Božju večnost i beznačajnu prolaznost čovečanstva. Ista metafora je nekoliko puta upotrebljena u SZ (up. Jov 14:1,2; Ps 90:5,6; Isa 40:6-8), i u NZ (up. 1. Pet 1:24-25).

103:17-18 Ovi stihovi sadrže trostruki niz koji opisuje potrebu da ljudi odgovore na Božju inicijalnu ljubav (tj. ljudsku slobodnu volju).

1. Ps 103:17, oni koji ga se boje
2. Ps 103:18, oni koji se drže saveza Njegovog
3. Ps 103:18, oni koji pamte naredbe Njegove da bi ih izvršavali

103:17 „ljubav Gospodnja” Ovo se odnosi Njegovu saveznu vernost. Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

▣ „**oduvek je i zauvek**” Ovo je dupliranje ‘*OLAM*’ (BDB 761, up. Ps 90:2). Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*’).

▣ „**pravednost njegova na sinovima sinova njihovih**” Iz delova Petoknjižja saznajemo da Bog pripisuje pravednost oca na treću i četvrtu generaciju njegovih potomaka (up. 2. Mojs 20:5; 5. Mojs 5:9). Međutim, On pripisuje svoje blagoslove onima koji ga vole i u narednih hiljadu generacija (up. 5. Mojs 5:10; 7:9)! Vera i odanost Gospodu (YHWH) prenosi se kroz porodice (up. 5. Mojs 4:9; 6:7,20-25; 11:19; 32:46), kao i greh i pobuna.

103:18 „da bi ih izvršavali” Poslušnost je suština saveza. Suvereni Bog inicira savez i postavlja Njegove granice, ali On traži da ga Njegov narod poštuje (vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI; up. 5. Mojs 4:2,6,9,40; 5:10,12,29,32; 6:2,3,17,25; 7:8,9,11,12). Hebrejska reč *shema* (BDB 1033, up. 5. Mojs 4:1; 5:1; 6:3,4; 9:1; 20:3; 27:10; 33:7) označava ovaj koncept slušanja, a zatim izvršavanja Božje reči. Isus govori isto ovo u Lk 6:46!

▣ „**saveza njegovog**” Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ.

NSP: PSALAM 103:19-22

**¹⁹ Gospod je utvrdio presto svoj na nebesima,
i carska se vlast njegova nad svim proteže.**

**²⁰ Blagosiljajte Gospoda, anđeli njegovi,
moćni i silni, koji izvršavate reč njegovu,
slušajući zapovesti njegove!**

**²¹ Blagosiljajte Gospoda, sve vojske njegove,
sluge njegove, vi koji vršite volju njegovu!**

**²² Blagosiljajte Gospoda, sva dela njegova,
po svim mestima gde on vlada!
Blagosiljaj Gospoda, dušo moja!**

103:19 „carska se vlast njegova nad svim proteže” Ovaj termin „svim” odnosi se na hvalu koja Bogu univerzalno pripada. On je napravio ovaj univerzum; te on Njega hvali, hvali ga sve živo i sve neživo.

103:20 „Blagosiljajte Gospoda, anđeli njegovi” Ovo opisuje lične, svesne Božje sluge. Vođene su rasprave oko termina „vojske njegove” (BDB 838) iz Ps 103:21, koje neki posmatraju kao drugu grupu anđela. Ovaj termin obično označava vojsku, ali zbog hvale neživih stvari iz Ps 103:22, neki misle da je moguće i da se odnosi na zvezdano nebo (up. 5. Mojs 4:19; Ps 19:1-6). Primitite da verni sledbenici moraju slušati Gospoda (YHWH), isto tako ga moraju slušati i anđeli (up. Jev 1:6-14).

103:22 Cela priroda, životinje, ljudi i anđeli, sve hvali Boga (up. Fil 2:9-11). Onaj koji sve stvara i otkupljuje (Ps 103) zaslužuje blagoslove i hvalu (Ps 104)! Ne mogu da dočekam dan kada ću postati deo ovog veličanstvenog hora (up. Otk 5:9-14)!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta je centralna istina ovog Psalma?
2. Kako je ovaj Psalam povezan sa Ps 104?
3. Da li je isceljenje posebno obećanje u Hristovom otkupljenju? (up. Isa 53:5)
4. Da li je savez uslovan ili bezuslovan? Objasnite.

PSALAM 104

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnja briga o svim Njegovim delima <u>MT nema uvod</u> 104:1-4	Hvala suverenom Gospodu za Njegovo stvaranje i promisao 104:1-2	Himna Bogu stvoritelju 104:1-4	Hvala Stvoritelju 104:1-4	Veličanstvenost stvaranja 104:1-2a 104:2b-4
104:5-9	104:3-4 104:5-9	104:5-9	104:5-9	104:5-6 104:7-9
104:10-13	104:10-13	104:10-13	104:10-12 104:13-15	104:10-12 104:13-15
104:14-17	104:14-18	104:14-23	104:16-18	104:16-18
104:18-23	104:19-23		104:19-23	104:19-21 104:22-23
104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24 104:25-26
104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-28 104:29-30
104:31-35	104:31-32 104:33-35b 104:35c-d	104:31-35	104:31-32 104:33-35b 104:35c-d	104:31-32 104:33-35b 104:35c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Očigledno je da Psalmi 103 i 104 čine teološki par. Ovo vidimo po uvodnim i zaključnim stihovima koji su isti („blagosiljaj”, *Piel* IMPERATIV). Moguće je da je ovo spajanje značajno zbog dve opšte teme ovih Psalama. Psalm 103 govori o saveznoj ljubavi Gospoda (YHWH) kao Otkupitelja, a Psalm 104 pokazuje Boga (*Elohim*) kao Stvoritelja. Imena za

Boga koja se koriste u uvodima oba ova Psalma su Gospod (YHWH), Božje savezno ime, i *Elohim*, opšte ime za Boga. Jevreji kažu da Ps 103 opisuje Gospoda (YHWH) u Njegovoj saveznoj milosti, a da Ps 104 opisuje *Elohim* kao Stvoritelja. Ovo je znatno bolje objašnjenje ovih termina nego popularan stav iz 19. veka koji u njima vidi JEDP teoriju, koja dovodi u pitanje autorstvo prvih pet knjiga Biblije (vidite Uvod u 1. Mojs na www.freebiblecommentary.org).

- B. Ovaj Psalam ima brojne sličnosti sa egipćanskom himnom Atonu (ANET 369-371), čiji autor je Ehnaton IV (1375-1357. g.p.n.e.). Iako postoji sličnost, postoje i očigledne razlike. Znamo da su mudrosnu literaturu delile mnoge kulture drevnog Bliskog Istoka, te je moguće da je sličnost između egipatske himne bogu sunca i himne Bogu Stvoritelju i Otkupitelju iz Ps 103 i 104 namerna. Za paralele sa drevnim Bliskim Istokom vidite
1. IVP, *Komentari o pozadini Biblije (Bible Background Commentary)*, str. 548-550
 2. *Teški biblijski izrazi (Hard Sayings of the Bible)*, str. 277-278
 3. *Enciklopedija biblijskih poteškoća (Encyclopedia of Bible Difficulties)*, str. 239-240
 4. *Drevna bliskoistočna misao i SZ (Ancient Near Eastern Thought and the OT)*, str. 165-199
- C. Donekle je neobično to što je Božja svesna tvorevina (up. Fil 2:10), anđeli i ljudi, u nekoj meri stavljena u drugi plan u Ps 104. Čak je moguće i da hebrejski tekst Ps 104:4 jednostavno ukazuje na prirodne elemente, a ne na anđeoski svet. Čovečanstvo se kratko spominje u Ps 104:14 i 23, ali samo usput, ne kao deo suštine.
- D. Čini se da u određenoj meri ovaj Psalam odražava 1. Mojs 1.
1. Dan 1, 1. Mojs 1:1, nebo – Ps 104:1-4
 2. Dani 2-3, 1. Mojs 1:6-9, zemlja – Ps 104:5-9
 3. Dan 3, 1. Mojs 1:10-17, hrana i voda – Ps 104:13-17
 4. Dan 4, 1. Mojs 1:14-19, sunce i mesec – Ps 104:19-23
 5. Dan 5, 1. Mojs 1:20-23, ptice i ribe – Ps 104:24-26
 6. Dan 6, 1. Mojs 1:24-26, životinje i ljudi – (vidite komentar C.)
 7. Dan 6, 1. Mojs 1:29-31, Božja briga – Ps 104:27-30
 8. Dan 7, 1. Mojs 2:1-3, sedmi dan odmora – Ps 104:31-34
 9. nakon sedmog dana (tj. Pad iz 1. Mojs 3) – Ps 104:35

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 104:1-4

¹ Blagosiljaj Gospoda, dušo moja!

Gospode, Bože moj, veoma si velik!

Odeno si se slavom i veličanstvom,

² ogrnuo si se svetlošću kao plaštem,

razapeo si nebesa kao šator,

³ grede gornjih odaja svojih na vodama podižeš,

od oblaka činiš kola svoja,

na krilima vetra hodiš,

⁴ anđele svoje vetrovima činiš,

sluge svoje vatrom koja proždire.

104:1 „Blagosiljaj Gospoda, dušo moja” Na ovaj način počinju i završavaju Psalmi 103 i 104 (tj. *Piel IMPERATIVI*). To je hvala Gospodu (YHWH) od celokupne Njegove najvažnije tvorevine (ljudi, up. 1. Mojs 1:26-27).

▣ **„Gospode, Bože moj, veoma si...”** Ps 104:1 navodi dva PERFEKTA koji opisuju Boga, nakon kojih sledi sedam PARTICIPA koji opisuju Njegova dela.

1. veoma si velik – BDB 152, KB 178, *Qal* PERFEKAT, up. 5. Mojs 3:24; 2. Sam 7:22; 1. Dne 16:25; Ps 35:27; 40:16; 48:1; 70:4; 86:10; 96:4; 145:3; Mal.1:5
2. odenuo si se – BDB 527, KB 519, *Qal* PERFEKAT
 - a. slavom (BDB 217, Jov 40:10; Ps 96:6)
 - b. veličanstvom (BDB 214, Ps 93:1)

Ps 104 2-4 nabroja Njegova dela u inicijalnom stvaranju nebesa.

1. ogrnuo si se svetlošću – BDB 741, KB 813, *Qal* PARTICIP, up. Ps 36:9; Dan 2:22; 1. Tim 6:16; Jak 1:17; 1. Jn 1:5
2. razapeo si nebesa kao šator – BDB 639, KB 692, *Qal* PARTICIP, up. Jov 9:8; 37:18; Isa 40:22; 42:5; 45:12; Jer 10:12; Zah 12:1
3. grede gornjih odaja svojih na vodama podižeš – BDB 900, KB 1138, *Piel* PARTICIP
4. od oblaka činiš kola svoja – BDB 962, KB 1321, *Qal* PARTICIP
5. na krilima vetra hodiš – BDB 229, KB 246, *Piel* PARTICIP, up. 2. Sam 22:11; Ps 18:10
6. anđele svoje vetrovima činiš – BDB 793, KB 889, *Qal* PARTICIP
7. sluge svoje vatrom koja proždire – pretpostavljen GLAGOL iz #6
 - a. vatrom koja proždire – BDB 529, KB 521, *Qal* PARTICIP
 - b. sluge – BDB 1058, KB 1661, *Piel* PARTICIP

104:2 „ogrnuo si se svetlošću” Zato što ostatak Psalma aludira na 1. Mojs 1, skloni smo da i ovo shvatimo kao da se odnosi na 1. Mojs 1:3-5, ali primetite da je ovde opisan sam Bog, ne bezoblična i prazna zemlja.

Svetlost je tema koja se ponavlja u Bibliji, kao simbol istine, isceljenja, otkrivenja i dobrote. Bog se njome ogrće i rečima je unosi u naš svet!

▣ **„kao šator”** Ovo je uobičajen koncept drevnog Bliskog Istoka (up. Isa 42:5; Jov 9:8; Ps 104:2; Jer 10:12; 51:15; Zah 12:1). U egipćanskoj Knjizi mrtvih, nebo je opisano kao „koža”. U Rig Vedi se za nebo kaže da je „razvučeno kao životinjska koža”. Ovo je jednostavno metaforičan način da se opiše nebeski svod (tj. atmosfera ove planete) nad zemljom. Ovo je metaforičan jezik.

104:3a Ovo govori o stubovima učvršćenim na osnovi zemlje (up. Ps 24:2; 104:5; Jov 38:4), na koje je postavljeno nebo (tj. atmosfera gde se sakuplja kiša, up. Amos 9:6).

Međutim, takođe je moguće da se ovaj stih odnosi i na stubove čija osnova je na vodama neba (tj. atmosfera, up. 1. Mojs 1:7). Ova slika je nejasna i ne smemo je doslovno shvatiti. Molim vas da pročitate moj komentar o 1. Mojs 1-11 koji se tiče žanra 1. Mojs 1-11 na www.freebiblecommentary.org.

Kada govorimo o tome da Gospod (YHWH) stvara svoju palatu/hram nad vodama atmosfere, želim da spomenem novu knjigu Džona Voltona (John Walton), *Izguljen svet Postanka jedan (The Lost World of Genesis One)*, koja mi je bila od velike pomoći za tumačenje 1. Mojs 1. On smatra da je 1. Mojs 1 drevni bliskoistočni zapis o Gospodu (YHWH) koji gradi svoj kosmički hram (up. Jev 8:2,5; 9:23-24). Mislim da i ovaj tekst govori o tome.

AB ukazuje na moguću povezanost GLAGOLA (BDB 900, KB 1138) i „skladišta” (str. 34), te prevodi ovaj red kao „onaj koji je vodom napunio svoje gornje odaje”. Vidite Jov 37:9 kao moguću paralelu (tj. „odaja”); vidite i Jov 38:22.

▣ „od oblaka činiš kola svoja” Septuaginta ovo povezuje sa anđeoskim duhovima, a to sledi i Jev 1:7, međutim hebrejski jezik u ovom kontekstu jasno izražava da su ovo samo prirodni elementi koje Bog koristi i kojima upravlja da bi ostvario svoj plan (up. Isa 19:1). I na hebrejskom i na grčkom reč „vetar” može da se odnosi na „vetar”, „dah” ili „duh”. Vidite POSEBNA TEMA: DAH, VETAR, DUH. Oblaci se tradicionalno koriste kao sredstvo prevoza za božanstva (up. Dan 7:13; Mt 24:30; 26:64; Dap 1:9-11; Otk 1:7). Ova slika priziva u sećanje Šekinu, oblak slave, iz perioda starozavetnog izgnanstva (up. 2. Mojs 13:21,22; 14:19,20,24; 16:10; 19:9,16; 24:15,16,18; 34:5; 40:34-38). Oblak slave je simbol Božjeg prisustva među narodom.

▣ „na krilima vetra hodiš” Vidite belešku kod Ps 18:10.

104:4 Fizička tvorevina (tj. vetar i vatra, up. Ps 148:8) je Gospodnja (YHWH) sluškinja (up. LXX, ovaj stih je citiran u Jev 1:7, personifikuje fizičke aspekte kao sluge). Iz konteksta vidimo da se ovaj stih ne odnosi na „prirodno otkrivenje” (up. Ps 19:1-6), nego na Gospodnju (YHWH) bliskost sa Njegovom fizičkom tvorevinom, posebno sa ovom planetom. K. S. Luis (C. S. Lewis) je za zemlju rekao da je „dirnuta planeta”.

UBS priručnik (str. 879) sadrži dobar slikovit opis drevnih hebrejskih shvatanja slojeva ove planete.

1. nebo iznad (Božje prebivalište)
2. voda
3. nebeski svod (čvrsta kupola sa prozorima, up. Ps 78:23; Mal 3:10)
4. atmosfera (oblaci, ptice)
5. stubovi koji pridržavaju nebo (up. Ps 104:3)
6. zemlja (ravna)
7. stubovi zemlje u dubini (up. 1. Sam 2:8; Ps 75:3)
8. Šeol pod zemljom

Vidite Kontekstualni uvidi B. #4.

▣ „vatrom” Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ

NSP: PSALAM 104:5-9

⁵ Utvrdio si zemlju na temeljima njenim,
nikad se ona poljuljati neće, u svu večnost.

⁶ Prekrio si je bezdanom vodenim kao haljinom.

Vode su stajale iznad gora.

⁷ Od pretnje tvoje počele su bežati,
od tutnjave gromova tvojih prestravljene su pobegle,

⁸ na mesto koje si za njih utvrdio.

Gore su se podigle, doline su se spustile,

⁹ među si postavio koju neće preći,

da ne bi opet zemlju prekrile.

104:5-9 Voda je jedina stvar koju Bog nije stvorio rečima u 1. Mojs 1. Ova strofa (kao i Ps 104:3) opisuje Njegovu kontrolu nad vodom (up. 1. Mojs 1:6-8, vode iznad; 1. Mojs 1:9-10, vode ispod). Jov 38:8-11 je teološka paralela.

104:5 Poredak kojeg je Bog stvorio je stabilan (up. 1. Dne 16:30; Ps 24:1-2; 2. Tim 2:19; Jev 11:10). Ista ova slika je upotrebljena za dolazak Mesije (tj. kamen temeljac, up. 1. Kor 3:11; Ef 2:20; 1. Pet 2:6-8).

POSEBNA TEMA: KAMEN TEMELJAC

▣ „**nikad se ona poljuljati neće, u svu večnost**” Iako Ps 102:25-26 govori o prolaznom svetu (up. Mt 5:18; 24:35; 2. Pet 3:10), zemlja se takođe koristi i kao simbol stabilnosti (up. Ps 78:69; 93:1; 96:10; Prop 1:4). Često se „nebo i zemlja” koriste kao večni svedoci (up. 5. Mojs 4:26; 30:19; 31:28; 32:1).

104:6 Ovaj poetski red tvrdi da je voda prekrivala zemlju na početku Božjeg stvaranja rečima (up. 1. Mojs 1:2; Ps 33:6-7; Pri 3:19-20; 8:24-25,27-28). Sažetak 1. Mojs opisuje kako je Bog odvojio stvari (tamu – svetlost; vodu – zemlju; slanu vodu – slatku vodu) i kako su one stvorene, same po sebi, i kako se razvijaju i menjaju tokom vremena.

▣ „**bezdanom vodenim**” Ovaj termin je personifikovan u nekoliko drevnih bliskoistočnih mitova o stvaranju da pokaže kaos prvobitne tvorevine. Međutim, i u 1. Mojs 1 i u Ps 104:6, Bog ima kontrolu nad vodenim kaosom (vidite POSEBNA TEMA: VODE). Voda nije odvojen, nezavisan identitet, nego je pod Božjom kontrolom. Iako su neki termini iz ovog Psalma povezani sa drevnom mitologijom, on uklanja sve drevne mitološke personalizacije iz tih termina (up. Ps 74:12-17). Vidite uvod u 1. Mojs na www.freebiblecommentary.org.

104:7 „Od pretnje tvoje” Ova IMENICA (BDB 172) se odnosi na usmenu zapovest ili reč. Upotrebljena je u SZ za tri događaja.

1. prvobitno stvaranje – Ps 18:13,15; Isa 50:2 (tj. 1. Mojs 1:9-10)
2. razdvajanje Crvenog mora u vreme izgnanstva – Ps 78:13; 106:9
3. teofanija suđenja (neodređeno vreme) – Ps 9:5,11; 9:21; Isa 17:13

Primerite da je „tutnjava gromova” (BDB 947) paralela (up. Jov 26:14; 37:4-5; Ps 18:13; 29:3). Jovan koristi gromove u Otkrivenju da opiše glas

1. četiri bića, Otk 6:1
2. snažnog anđela, Otk 10:3-4
3. otkupljenih, Otk 14:2
4. silnog mnoštva, Otk 19:6

▣ „**Od pretnje tvoje počele su bežati**” Ovo govori o moći Božje izgovorene reči (up. 1. Mojs 1; Isa 55:11; Jev 1:3). Takođe pokazuje da stvari nisu samo nastajale od Njegove reči, nego ih je Njegova reč oblikovala i formirala i nakon prvobitnog stvaranja.

▣ „**od tutnjave gromova tvojih prestravljene su pobegle**” Čini se da nas ovo podseća na iskustvo tokom izgnanstva, kada je Božji glas opisan kao grmljavina prilikom davanja Zakona na Sinajskoj gori (up. 2. Mojs 19:10-19).

104:8-9 „na mesto koje si za njih utvrdio” Ova dva stiha pokazuju da Bog ima kontrolu nad svojom tvorevinom. Postoji utvrđen plan kojeg tvorevina sledi. Ovo osnovno shvatanje sveta je pozadina za zapadnu, naučnu orijentaciju. Postoji prirodni poredak koji se ne može razaznati zbog kreativne i aktivne Božje ruke u stvaranju. Ovo nije teizam, koji smatra da je Bog napravio svet, a zatim ga napustio. Ova aktivna, biblijska personalizacija tvrdi da je Bog u svakom trenutku uključen u svoju tvorevinu.

104:9 Biblija sadrži brojne tekstove o Gospodnjoj (YHWH) kontroli nad morima i rekama/jezerima i držanju njihovih granica (up. Jov 38:8-10; Ps 74:15; Pri 8:29; Jer 5:22). Voda, sa svojom destruktivnom moći, jeste pokorena (tj. Isa 43:2).

NSP: PSALAM 104:10-13

¹⁰ Izvore šalješ po dolinama,
među gorama oni teku.

**11 Na njima se napajaju sve životinje poljske,
zebre u njima gase žeđ svoju.**
**12 Iznad njih ptice nebeske počivaju,
iz gustog lišća razleže se poj njihov.**
**13 Gore natapaš iz gornjih odaja svojih.
Plodovima dela tvojih zemlja se siti.**

104:10-17 Ovaj Psalam veliča treći dan stvaranja. To je bilo stvaranje i navodnjavanje biljaka koje su kasnije postale hrana i za ljude i za životinje (up. Jov 38:39-41). Divlje životinje su opisane u Ps 104:10-13; domaće životinje u Ps 104:14; čovečanstvo u Ps 104:14-15. Primitite da se PARTICIPI često koriste za opis božanskog delovanja (up. Ps 104:2,3,4,10,13,14). Obilje hrane pokazuje ispunjenje 3. Mojs 26:1-13; 5. Mojs 28:1-13; Ps 1:2-3! To je bio plan za tvorevinu i ono što je ona bila pre Pada! Ovo je slika iz Otkrivenja 21-22 (tj. nebo kao novi Eden).

NSP: PSALAM 104:14-17

**14 Ti puštaš da niče zelena trava za stoku,
i bilje za potrebe ljudi,
daješ da iz zemlje hrana niče.**
**15 Daješ vino da veseli srce čovekovo,
i ulje od kog se lice sjaji,
i hleb što krepi srce čoveka smrtnog.**
**16 Sita su stabla Gospodnja,
livanski kedrovi koje je posadio,
17 na kojima ptice gnezda svoja svijaju.
Roda se gnezdi na stablima smreke.**

104:14 „bilje za potrebe ljudi” Zanimljivo je primetiti da je rad bio deo plana za ljude i pre i posle Pada (up. 1. Mojs 2:15 i 3:17-19).

104:15 „vino da veseli srce čovekovo” Vino je deo Božjih darova. Biblija ne osuđuje vino, ali se čini da osuđuje njegovu prekomernu upotrebu. Vidite POSEBNA TEMA: BIBLIJSKI STAVOVI O ALKOHOLU I ZLOUPOTREBI ALKOHOLA.

▣ **„ulje od kog se lice sjaji”** Reč koja je prevedena kao „sjaji” (BDB 843 II) upotrebljena je samo ovde u SZ. Odnosi se na maslinovo ulje, kojeg su ljudi tada koristili kao kozmetiku. Stavljali su ga na lice i ruke tokom priprema za praznik (up. Ps 23:5; 92:10; 141:1; Prop 9:8; Lk 7:46).

104:17-18 Iako se pojavljuju u različitim delovima (po NASB podeli) u pesmi, čini se da oba stiha opisuju vrste domova koje je Bog obezbedio za životinje. Ovaj Psalam govori o tome kako se Bog brine i stara o svojoj životinjskoj tvorevini.

104:17 „na stablima smreke” Većina prevoda na engleski prihvata ovaj prevod. NEB, REB i NJB podržavaju izmenu (kao i UBS tekstualni projekat [daje oznaku „C”] za verziju iz MT „na njihovim vrhovima” [tj. na vrhovima livanskih kedrova])!

NSP: PSALAM 104:18-23

**18 Gore visoke su za kozoroge,
litice su zaklon zečevima.**
**19 Načinio si mesec za određivanje vremena,
sunce zna gde treba zaći.**

**20 Ti tamu stvaraš i noć pada,
tada se sve zveri šumske kreću.**

**21 Mladi lavovi riču za plenom,
i hranu svoju od Boga traže.**

**22 Kad sunce grane oni se povlače,
i ležu u skrovišta svoja.**

**23 A čovek na posao kreće
i na rad svoj sve do večeri.**

104:19 „Načinio si mesec za određivanje vremena, sunce zna gde treba zaći” Ovo odražava četvrti dan stvaranja i pokazuje značajnu istinu da Bog upravlja suncem i mesecom (up. 1. Mojs 1:14-19), kao i svetlom i tamom (up. 1. Mojs 1:3-5). Ovo nije isto što i drevni bliskoistočni mitovi o borbi ili sukobu između sila svetlosti i sila tame, nego pokazuje da Bog ima kontrolu nad svima njima. Ovo je veoma značajna izjava u odnosu na vavilonsko obožavanje astralnih tela i na savremene mitove o horoskopu (up. Ps 19:1-6).

Svetla (tj. sunce, mesec) smo dobili u 1. Mojs 1:14 da bismo mogli da odredimo vreme za slavljenje (tj. Šabat, godišnje praznične dane, postove). Oni služe vremenima za ljudsko slavljenje. U ovom kontekstu, oni se ne odnose primarno na godišnja doba, osim ako su povezani sa

1. periodima suše i kiše na drevnom Bliskom Istoku (up. Ps 104:10-17)
2. vremenima hranjenja različitih životinja (up. Ps 104:20-23)

Bog je stvorio svetlo i tamu i On upravlja njima (up. Ps 74:16; Amos 5:8). Oni nisu bogovi ili anđeli koji utiču na ljudski život! Oni su aspekti uređene, strukturirane tvorevine, koja ima svoje cikluse aktivnosti i odmora.

104:20a Ovaj poetski red ima dva GLAGOLA, od kojih su oba JUSIVI po formi (iako nisu prevedeni kao JUSIVI) i govore o prošlim Božjim delima stvaranja (up. 1. Mojs 1:3-4).

104:21-23 Iako ovi stihovi u početku deluju neobično, oni u suštini govore samo da šumske životinje koriste noć da bi skupljale svoju hranu, a ljudi i ostale životinje koriste dan za skupljanje hrane. Čini se da oni nemaju drugu teološku implikaciju osim ove jednostavne izjave o načinu na koji tvorevina deli vreme kojim raspolaže da bi maksimalno iskoristila zemljinu produktivnost.

NSP: PSALAM 104:24-26

24 Kako je mnogo dela tvojih, o Gospode!

**Sva si ih mudro načinio,
puna je zemlja stvaralaštva tvoga.**

**25 U moru, tako velikom i širokom,
vrve životinje bez broja,
stvorenja mala i velika.**

26 Po njemu i brodovi plove.

Načinio si levijatana da se u njemu igra.

104:24 „Sva si ih mudro načinio” Moguće je da je ovo aluzija na Pri 8:22-31, gde je personifikovana „mudrost” Gospodnji (YHWH) izvršitelj u tvorevini (up. Pri 3:19).

▣ **„puna je zemlja stvaralaštva tvoga”** Ovo se odnosi na živa bića koja su se razvila na planeti, posebno na stvorenja iz vode (Ps 104:25-26).

Ovaj termin „stvaralaštvo” (BDB 889) preveden je na više načina.

1. NASB, NKJV, TEV, NJB, REB – imovina
2. NASB margin, NRSV – bića

3. JPSOA – stvaralaštvo
4. LXX – dobit
5. KJV, Pešita – bogatstva
6. Knox – stvaralačka moć

MT koristi JEDNINU, ali verovatno je ovo zbirna IMENICA.

104:26 „Načinio si levijatana da se u njemu igra” Bog se igra sa životinjama koje je stvorio. U ugaritskoj književnosti (tj. Ras Šamra tekstovima) vrhovni bog, *El*, igra se sa morskom nemani po imenu *Loton* (levijatan na hebrejskom). Očigledna je veza između starozavetnih slika i ugaritske (tj. hananske) mitologije. Mislim da su autori SZ koristili dobro poznate koncepte, drevne bliskoistočne slike i priče o bogovima plodnosti da bi potvrdili jedinstvenost i veličanstvenost Gospoda (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

Ovaj termin „levijatan” (BDB 531) označava drevno, ogromno morsko čudovište, dok termin „behemot” (BDB 97, Jov 40:15) verovatno označava drevno, ogromno čudovište koje je živelo na zemlji (up. Ps 74:13,14; Jov 3:8; 41:1; Isa 27:1). Za detaljniju belešku o levijatenu vidite komentar na Isa 27:1. *Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible)*, str. 1398, navodi da neki stručnjaci shvataju termin „levijatan” u njegovom doslovnom smislu, kao „pratilac” – kao da se odnosi na delfine ili velike ribe koje često prate brodove.

NSP: PSALAM 104:27-30

²⁷ Svi oni na tebe čekaju

da im hranu daš na vreme.

²⁸ Ti im daješ, oni uzimaju.

Otvaraš ruku svoju, nasite se dobra.

²⁹ Okreneš li lice svoje, smetu se.

Uzmeš li im duh, umiru,

i u prah se svoj vraćaju.

³⁰ Pošalješ li duh svoj, nastaju.

Ti obnavljaš lice zemlji.

104:27-28 „Svi oni na tebe čekaju” Ovo pokazuje Božju brigu i staranje o svim stvorenjima koja dišu (up. 1. Mojs 1:29-30; Kol 1:17).

104:29-30 Ovo je samo činjenica da stari umiru (up. 1. Mojs 3:19; Jov 10:9; Ps 90:3) i da se mladi rađaju da ih zamene. Ovo je očigledna aluzija na stvaranje čovečanstva od zemljanog praha time što je Bog čoveku udahnuo dah života (up. 1. Mojs 2:7).

Međutim, zanimljivo je to što čovek postaje *nephesh* (BDB 659) u 1. Mojs 2:7, što znači „život duše”. Ovaj termin *nephesh* se takođe koristi za životinje u 1. Mojs (up. 1. Mojs 1:24; 2:19). Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

▣ Primitite dvostruku upotrebu reči „duh” (tj. „dah”, BDB 924, vidite POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI).

1. ljudski duh ili životna sila
2. Božji Duh (ili „dah” iz 1. Mojs 2:7)

U SZ je „Duh” Božja sila koja ostvaruje Njegove namere (tj. 1. Mojs 1:2), ali ovaj koncept postaje ličan u NZ (vidite POSEBNA TEMA: DUH SVETI KAO LIČNOST).

NSP: PSALAM 104:31-35

³¹ Slava Gospodnja trajaće doveka.

Radovaće se Gospod delima svojim.

³² On pogleda zemlju, i ona se zatrese,
dotakne gore, i one se zadime.
³³ Pevaću Gospodu celog svog života,
pesmom ću hvaliti Boga svoga dokle god me bude.
³⁴ Neka ugodno bude razmišljanje moje o njemu.
Ja ću se radovati Gospodu.
³⁵ Grešnici će biti zbrisani sa zemlje,
zlih više neće biti.
Blagosiljaj Gospoda, dušo moja!
Hvalite Gospoda!

104:31-32 Nekoliko prevoda na engleski odvaja Ps 104:31-32 kao posebnu strofu (tj. NKJV, TEV, NJB, REB). Ovo je referenca na sedmi dan stvaranja.

Ovi stihovi imaju dve gramatičke karakteristike.

1. Ps 104:31 ima dva JUSIVA
 - a. slava Gospodnja trajće doveka – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV, up. Ps 86:12
 - b. radovaće se Gospod delima svojim – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, up. 1. Mojs 1:31
2. Ps 104:32 počinje sa „On...” (PARTICIP), što je često u uvodnom delu ovog Psalma (vidite belešku kod Ps 104:1)

104:32 Ovaj jezik se koristi za teofaniju. Ne znamo kako se tačno on uklapa sa 1. Mojs 1. Obično se odnosi na vreme nakon Pada kada se grešni svet trese zbog približavanja njegovog svetog stvoritelja, Boga!

104:33-34 Nekoliko engleskih prevoda odvaja Ps 104:33-35b u posebnu strofu (tj. NKJV, TEV, NJB, REB). Razlozi za ovo su

1. Ps 104:33 ima dva KOHORTATIVA
2. Ps 104:34-35b ima dva *Qal* IMPERFEKTA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu (i jedan podrazumevan, Ps 104:35b)

Ili ćemo hvaliti Boga rečima, mislima i životom, ili ćemo biti zbrisani sa zemlje (BDB 1070, KB 1752) i nestati (doslovno: „više neće biti”, up. Jov 24:24; Ps 37:10). Odluke koje donosimo u vremenu imaju večne posledice!

Idealna tvorevina izobilja i mira uništena je ljudskim grehom i pobunom (tj. 1. Mojs 3). Ono što je Bog prvobitno stvorio biće obnovljeno (uporedite 1. Mojs 1-2 i Otk 21-22).

104:35c-d Zaključak ovog Psalma odgovara duplom IMPERATIVU iz Ps 103 (dva *Piel* IMPERATIVA, „blagosiljaj”). Ovde

1. blagosiljaj – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIV
2. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 105:45; 106:48

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako su povezani Psalmi 103 i 104?
2. Po čemu su značajni termini *Jahve* (YHWH), koji se prevodi kao „Gospod” i *Elohim*, koji se prevodi kao „Bog”?
3. Kako ovaj Psalam odražava 1. Mojs 1?
4. Zašto je u ovom poglavlju umanjen značaj anđela i ljudi, a istaknut značaj životinjskog sveta?
5. Zašto je Božja kontrola nad mesecom i zvezdama toliko značajna u ovom drevnom bliskoistočnom kontekstu?
6. Kako Ps 104:33-34 odražava druge značajne delove starozavetnih istina o Božjoj brizi i u ovom i u sledećem životu?
7. Objasnite savremeni teološki koncept „anihilacionizam”.

PSALAM 105

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnje predivno delo za Izrael <u>MT nema uvod</u> 105:1-7	Večna Gospodnja vernost 105:1-6	Priča o Božjem velikom delu za Njegov narod 105:1-6	Bog i Njegov narod 105:1-6	Predivna istorija Izraela 105:1-3 105:4-5 105:6-7
105:8-15	105:7-12	105:7-11	105:7-11	105:8-9 105:10-11 105:12-13
105:16-24	105:16-22 105:23-25	105:16-22 105:23-25	105:16-22 105:23-25	105:14-15 105:16-17 105:18-19 105:20-21 105:22-23 105:24-25
105:25-36	105:26-36	105:26-36	105:26-36	105:26-27 105:28-29 105:30-31 105:32-33 105:34-35 105:36-37
105:37-45	105:37-41 105:42-45	105:37-42 105:43-45	105:37-42 105:43-45b 105:45c	105:38-39 105:40-41 105:42-43 105:44-45

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf

3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Psalam 105 i Psalam 106 čine teološku celinu.
Samo jedna napomena: savremeni tumači Biblije ne znaju zašto, kako ili kada su Psalmi uređeni, niti ko je to učinio. Ovo važi za celu hebrejsku Bibliju. Nemamo informacije o ovom procesu. Dakle, moramo priznati da se u osnovi savremenih teorija o procesu kanonizacije nalaze brojne pretpostavke i nagađanja. Sigurno i potpuno potvrđujem nadahnuće Pisma (vidite tri video snimka na sajtu www.freebiblecommentary.org, prvo poglavlje), ali isto tako prihvatam i jevrejsko shvatanje njihovog kanona i odluke rane crkve o tome koje knjige da uključe.
Vidite POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE i POSEBNA TEMA: PRIRUČNIK ZA SEMINAR O TUMAČENJU BIBLIJE, „Biblija, I Kanon”, str. 19, na www.freebiblecommentary.org.
- B. Psalam 105 opisuje Božja dela ljubavi i milosti u životu saveznog naroda.
1. prvobitni poziv Patrijarsima, Ps 105:1-7
 2. putovanje Patrijarha u Hanan, Ps 105:8-15
 3. Patrijarha (Jakova) u Egipat, Ps 105:16-24
 4. Izraela iz Egipta, Ps 105:25-36
 5. Izraela u Hanan, Ps 105:37-45
- C. Psalam 106 opisuje sramotu izraelskog buntovnog odgovora.
- D. Postoje brojne sličnosti između ovog Psalma i 1. Dnevnika 16:7-46.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 105:1-7

¹ Zahvaljujte Gospodu, prizivajte ime njegovo,
objavljajte među narodima dela njegova!

² Pevajte mu, pesmom ga hvalite,
razmišljajte o svim čudesnim delima njegovim!

³ Dičite se svetim imenom njegovim!
Neka se raduje srce onih koji Gospoda traže!

⁴ Tražite Gospoda i snagu njegovu!
Stalno tražite lice njegovo!

⁵ Sećajte se čudesnih dela koja je učinio,
čuda njegovih i zakona iz usta njegovih,

⁶ vi, potomstvo Avrama, sluge njegovog,
sinovi Jakovljevi, izabranici njegovi.

⁷ On je Gospod, Bog naš.

Zakoni su njegovi po svoj zemlji.

105:1-7 Ovaj Psalam i ova strofa naglašavaju Gospodnji (YHWH) poseban poziv i odnos sa Avramom i njegovim potomcima. Gospod (YHWH) je delovao na moćne i svrhovite načine da ostvari svoje otkrivenje kroz ovu jednu porodicu.

Ovaj Psalam koristi nekoliko termina da opiše ova dela.

1. dela Njegova, Ps 105:1 – BDB 760, up. 1. Dne 16:8; Ps 9:11; 66:5; 77:13; 78:11; 103:7; Isa 12:4
2. sva čudesna dela Njegova, Ps 105:2 – BDB 810, up. 2. Mojs 3:20; 34:10; IsNav 3:5; Sud 6:13; 1. Dne 16:9,24; Jov 37:5,14; Ps 9:1; 26:7; 78:11; 139:14; Jer 21:2; Mih 7:15, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA
3. čudesna dela koja je učinio, Ps 105:5 – BDB 810, vidite posebnu temu kod #2
4. čuda Njegova, Ps 105:5 – BDB 68, up. 2. Mojs 7:3; 11:9; 1. Dne 16:12; Jov 3:3
5. zakoni, Ps 105:5 – BDB 1048, vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE
6. zakoni Njegovi, Ps 105:7 – BDB 1048
7. čuda Njegova, Ps 105:27 – BDB 68

Različiti periodi istorije Izraela pokazuju Gospodnja (YHWH) posebna dela za Avramovu porodicu. Svrha ovih božanskih dela bila je da pomognu narodima da upoznaju Gospoda (YHWH), up. 1. Car 8:42-43; vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Ps 105:1-5 sadrži niz IMPERATIVA koji pozivaju na slavljenje Gospoda (YHWH) u hramu.

1. zahvaljujte – BDB 392, KB 389, *Hiphil*, up. 1. Dne 16:8,34; Isa 12:4
2. prizivajte – BDB 894, KB 1128, *Qal*, up. Ps 99:6
3. objavljajte – BDB 393, KB 390, *Hiphil*, up. Ps 145:12
4. pevajte – BDB 1010, KB 1479, *Qal*
5. pesmom ga hvalite – BDB 274, KB 273, *Piel*, up. Ps 66:2; 68:4; 135:3
6. razmišljajte – BDB 967, KB 1319, *Qal*, up. Ps 77:12; 119:27; 145:5; 147:1
7. dičite se – BDB 237, KB 248, *Hithpael*
8. tražite – BDB 205, KB 233, up. 2. Mojs 33:7; 5. Mojs 4:29; 1. Dne 16:10; 2. Dne 11:10-11; Isa 51:1; Jer 50:4; Os 3:5; 5:6
9. tražite – BDB 134, KB 152, *Piel*, up. 1. Dne 16:11; 2. Dne 7:14; Ps 27:8; Amos 4:5
10. sećajte se – BDB 269, KB 269, *Qal*, up. 1. Dne 16:12

105:1 „Gospodu” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„prizivajte ime njegovo”** Ps 105:1-4 opisuje okultno slavljenje (religijske procedure). „Ime” predstavlja karakter osobe. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

▣ **„objavljajte među narodima dela njegova”** Božja volja je da ga cela zemlja (up. Ps 105:7b) upozna (up. Ps 145:12; Isa 12:4-5, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA). Izrael je bio sredstvo za ostvarenje ovog cilja, a Biblija je zapis o ovom otkrivenju.

105:2 „Pevajte mu” I ovo (BDB 967, KB 1319) opisuje okultno slavljenje. Oni su pevali pesme o Gospodu (YHWH) i o Njegovim delima spasenja.

▣ **„razmišljajte”** Doslovni prevod je „promišljajte o”. Božji karakter i dela moraju neprekidno biti u našim mislima (up. Ps 105:5; 5. Mojs 6:6-9).

105:3 „Dičite se” Značenje ovog GLAGOLA je hvaliti se (BDB 237). Izrael treba da se „diči” zbog toga kakav je taj Bog koji ga je pozvao i koji je bio njegov jedini Bog.

▣ **„Neka se raduje srce onih koji Gospoda traže”** „Srce” označava osobu u celini (vidite POSEBNA TEMA: SRCE). Moramo odgovoriti (GLAGOL je *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) na Božju inicijativu, a pravi način za to jeste da se „radujemo” (BDB 970).

105:4

SSP i njegovu silu
NSP, NRP i snagu njegovu
DK i silu Njegovu

Postoje brojni različiti prevodi ovog izraza, čije značenje nije poznato sa sigurnošću. Mislim da iz konteksta, koji se odnosi na slavljenje u hramu (tj. Ps 105:1-4), proističe da je verzija iz JPSOA („Njegovu silu“, što se odnosi na kovčeg, up. Ps 78:61; 132:8) najbolja.

▣ „**Stalno tražite lice njegovo**” Ovo je idiomatski način kojim se odani sledbenici pozivaju da neprekidno misle na Gospoda (YHWH) i na Njegovo otkrivenje (up. 5. Mojs 6:6-9). Ovo je slično Pavlovom pozivanju na neprekidnu molitvu (up. Ef 6:18; 1. Sol 5:16-18).

105:5 „zakona iz usta njegovih” Ovo odražava hebrejski koncept o moći izgovorene reči (up. 1. Mojs 1:1; Isa 55:1; Jn 1:1; i beleška kod 1. Mojs 1:3). Za „zakone” vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

105:6 Ovaj stih odražava Božji odabir Avrama (Ps 105:6a) i njegovih potomaka (105:6b) za sredstvo koje će On koristiti da otkupi celokupno čovečanstvo, 1. Mojs 3:15. Upamtite, u SZ se termin „izabranik” (BDB 104; 1. Dne 16:13) koristi za instrumentalnost (tj. službu), ne za spasenje. Bog odlučuje da koristi narode, ljude i istorijske događaje za svoj širi plan otkupljenja (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

105:7 „On je Gospod, Bog naš” Moguće je da se ovaj izraz odnosi na savezni jezik iz 2. Mojs 20:2. Uključuje dva najčešća božanska imena, *Jahve* (YHWH) – Gospod i *Elohim* – Bog. Savremeni zapadni stručnjaci smatraju da postojanje ova dva imena ukazuje na postojanje dva različita ljudska autora SZ. Jevreji tvrde da su to karakteristike jedinog istinitog Boga (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). *Elohim* je naziv za Boga kao onog koji stvara, održava i čuva sve što je živo, dok je Gospod (YHWH) Božji savezni naziv koji ga opisuje kao Spasitelja i Otkupitelja. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ „**Zakoni su njegovi po svoj zemlji**” Ovo se odnosi na Božji univerzalan fokus, koji je toliko dominantan u ovom delu Psaltira (tj. vidite Ps 96 i beleške o njemu). Ovaj termin „zemlja” može da se odnosi na „tlo”. Vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*).

NSP: PSALAM 105:8-15

⁸ On će se doveka sećati svog saveza,
reči koju je zapovedio, kroz hiljadu naraštaja,

⁹ saveza koji je sklopio s Avramom,
i zakletve svoje Isaku,

¹⁰ koju je postavio kao propis Jakovu,
kao trajan savez sa Izraelom,

¹¹ govoreći: „Tebi ću dati zemlju hanansku,
u nasledstvo ću vam je dati”.

¹² Bilo je to kad ih je malo bilo,
da, veoma malo, i kad su stranci u njoj bili.

¹³ Išli su od naroda do naroda,
od jednog carstva do drugog naroda.

¹⁴ Nikome nije dao da ih prevari,
nego je zbog njih careve ukoravao,

**15 govoreći: „Ne dirajte pomazanike moje,
prorocima mojim ne činite zla”.**

105:8-15 Ova strofa ukazuje na Gospodnji (YHWH) poziv Avramu da napusti Ur i da ga sledi u novu obećanu zemlju (tj. 1. Mojs 12-18). Isto obećanje je ponovljeno Jakovu/Izraelu (up. 1. Mojs 28:13-15). Gospod (YHWH) je štitio Avramove potomke i brinuo je o njima dok su boravili u Hananu (tj. 1. Mojs 12:7; 20:1-7; 35:5).

105:8 „On će se doveka sećati svog saveza” Skoro sva Božja obećanja zahtevaju ljudski odgovor. Stoga se „doveka” mora tumačiti u kontekstu uslovnog/bezusklovnog saveza (vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*)).

Suština biblijskog otkrivenja jeste da je Bog veran čak i kada čovečanstvo nije (uporedite Ps 105 i Ps 106). Nada palog čovečanstva nije u ljudskim sposobnostima, iako je nužan neprekidan odgovor u pokajanju i veri. Nepromenjivi Božji karakter je ono što daje nadu i sigurnost (up. Mal 1:6). Za „savez” vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ.

▣ **„kroz hiljadu naraštaja”** Ovo je idiom za Božju vernost. Paralelan je sa „doveka” iz Ps 105:8a. Koristi se kao kontrast između Božje ljubavi i pravde u 5. Mojs 5:9 i 7:9. „Hiljadu” je simboličan broj sa nekoliko značenja. Vidite POSEBNA TEMA: HILJADU (*ELEPH*) i POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA.

105:9-10 Gospod (YHWH) ponavlja svoje inicijalno obećanje o zemlji Avramu i drugim Patrijarsima.

1. Avram – 1. Mojs 12:7; 13:15; 15:18
2. Isak – 1. Mojs 26:3-4
3. Jakov/Izrael – 1. Mojs 28:13

105:11 Ovo je aluzija na 1. Mojs 12:1; 13:15; i 15:18.

▣ **„u nasledstvo ću vam je dati”** Vidite belešku kod Ps 78:55.

105:12 Avramova porodica je u početku bila veoma mala (up. 1. Mojs 34:30; 46:26-27; 5. Mojs 7:7; 1. Dne 16:19), ali je toliko narasla da je bila brojnija nego zvezde na nebu i zrna peska na morskoj obali.

105:15 „pomazanike moje, prorocima mojim” Ovi izrazi su u paralelnom odnosu, te se stoga odnose na Patrijarhe (up. 1. Mojs 20:7).

Ovaj termin „pomazanici” (BDB 603) je koren značenja reči Mesija (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA).

Odnosi se na Patrijarhe ili na zajednicu koju je Bog odabrao i pripremio da sprovede Njegovu volju.

NSP: PSALAM 105:16-24

**16 Dozvaao je glad na zemlju;
sve je zalihe hleba uništio.**

**17 Pred njima je poslao čoveka,
koji je bio u ropstvo prodan, Josifa.**

**18 Okovima su stegli noge njegovе,
u lance gvozdene dospela je duša njegovа.**

**19 Dok se nije ispunila reč izrečena,
reč ga je Gospodnja pročistila.**

**20 Car je naredio da ga oslobode,
vladar nad narodima, da ga puste.**

²¹ Postavio ga je za gospodara doma svoga,
i za vladara nad svim imanjem svojim,
²² da veže knezove njegove po volji duše svoje,
i da uči mudrosti čak i starce njegove.
²³ Izrael je došao u Egipat,
Jakov se naselio u zemlji Hamovoj.
²⁴ A Bog je narod svoj veoma umnožio,
sve dok ga nije učinio moćnijim od neprijatelja njegovih.

105:16-24 Ova strofa govori o tome kako je Gospod (YHWH) odveo svoj savezni narod iz Hanana u Egipat. To je bio Božji plan.

1. da pripremi Josifa da bude vođa, Ps 105:17
2. da ih primora na pokret glađu, Ps 105:16
3. da pokrene kasnije sukobe između Egipćana i Izraelaca da bi pokazao svoju moć nad egipćanskim bogovima i da bi otkrio sebe Egipćanima i drugim obližnjim narodima sa Bliskog Istoka, Ps 105:25

„Veoma malo” iz Ps 105:12 se poredi sa Ps 105:24.

105:16 „Dozvaao je... uništio” Bog koristi nevolje za svoje namere, Isa 45:7. Čini se da je ovo kontradiktorno sa Ps 105:14-15, ali Bog koristi i pozitivne i negativne događaje. Ovo je očigledno u Njegovom saveznom odnosu sa Izraelom (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-29; Psalam 1). Vidite belešku kod Isa 45:7.

▣ **„zalihe hleba”** Ovaj idiom je upotrebljen nekoliko puta u SZ (up. 3. Mojs 26:26; Jezek 4:16; 5:16; 14:13). Bog ima kontrolu nad kišom i hranom. On želi da blagoslovi, ali nam životne namirnice moraju biti uskraćene zbog greha i pobune (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). U Ps 105 je glad bila deo ostvarivanja božanskog plana (tj. postavljanja Josifa na vodeće mesto u Egiptu i smeštanje Izraela u tu zemlju).

Moguće je da se ovaj termin „zalihe” (BDB 641) odnosi na

1. zalihe žitarica
2. drveni štap na kojem je nošena hrana
3. drveni štap koji je čuvao hranu od životinja
4. simboličan način da se opiše koliko je hleb nužan u životu drevnog Bliskog Istoka

105:17 „Pred njima je poslao čoveka” Ovo se odnosi na Josifa kao Božje sredstvo za spas i očuvanje odabrane Jakovljeve porodice (up. 1. Mojs 37; 39-46). Stav samog Josifa o Gospodnjim (YHWH) delima je izražen u 1. Mojs 45:4-8; 50:20. Oči vere jasno vide istoriju!

105:18 „u lance gvozdene dospela je duša njegova” Ovo odražava Josifovo bolno iskustvo, kada su ga braća prodala, iako je prepoznao Božju ruku u tome (up. 1. Mojs 37; 45:4-8).

Verzija u MT doslovno glasi „gvožđe je ušlo u (njegovu) dušu”.

Ovaj GLAGOL „dospeti” (BDB 97, KB 112, *Qal* PERFEMAT) je čest GLAGOL, sa nekoliko konotacija. Reč „duša” je *nepshesh* (BDB 659) i ona takođe ima široko semantičko polje, ali najčešće označava dišuća živa bića ove planete (tj. ljude i životinje).

Većina savremenih engleskih prevoda pretpostavlja da suglasnici reči *nepshesh* u ovom kontekstu ukazuju na akadski koren za „grlo” ili „vrat” (up. NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB). Gvožđe je bilo način da se opiše zarobljeništvo (up. Ps 107:10).

Međutim, LXX ovaj izraz prevodi kao „njegova duša je prošla kroz gvožđe”. Josifova životna iskustva, surovost njegove braće i egipatskog zatvora, ostavila su bolne i trajne ožiljke. Ali su isto tako i stvorila snažnog i odanog sledbenika (up. Jev 5:8).

105:19 „reč ga je Gospodnja pročistila” (NASB: „Gospod ga je testirao”) Bog testira svu svoju decu (up. Adam i Eva, 1. Mojs 3; Avram, 1. Mojs 22:1; Isus, Mt 4:11). Cilj testa je osnaživanje, ne uništenje. Vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE.

105:20 „Car” Vode se brojne stručne rasprave o vremenu u kojem su Izraelci bili u Egiptu i o datumu Izlaska. Savremeni stručnjaci nisu sigurni oko sledećih stvari

1. vreme Izlaska
2. broj Izraelaca koji je bio deo Izlaska
3. faraon u vreme Izlaska
4. putanja Izlaska

Vidite POSEBNA TEMA: IZLAZAK (NEPOZNANICE).

105:22 Ps 105:20-22 govori o faraonu. On je Josifu dao vlast nad kneževima i starcima.

Ovaj termin „vezati” (BDB 63, KB 75, *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA) potiče iz pravne terminologije i tiče se „vezivanja i puštanja” (up. UBS tekstualni projekat, str. 380).

U kontekstu, ova reč sa značenjem „vezati zarobljenika” opisuje isto što i snažna slika iz Ps 105:18, gde ova reč nije upotrebljena. Međutim, očigledna je igra rečima – Egipćani su vezali Josifa, sada on vezuje njih!

104:24 Ovo odražava blagoslov brojnih potomaka iz 2. Mojs 1:7,9.

NSP: PSALAM 105:25-36

²⁵ Okrenuo je srce njihovo da zamrze narod njegov,
da se lukavo okome na sluge njegove.

²⁶ Poslao je Mojsija, slugu svoga,
i Arona, koga je izabrao.

²⁷ Oni su među njima pokazali znakove njegove,
i čuda u zemlji Hamovoj.

²⁸ Poslao je tamu i smračilo se.
I nisu se pobunili protiv reči njegovih.

²⁹ U krv je pretvorio vode njihove,
i pomorio je ribe njihove.

³⁰ Od žaba je vrvela zemlja njihova.
I odaje careva njihovih.

³¹ Rekao je da obadi dođu,
komarci u sve krajeve njihove.

³² Umesto kiše na njih je grad poslao,
oganj plameni na zemlju njihovu.

³³ Udario je loze njihove i smokve njihove,
i polomio drveće u krajevima njihovim.

³⁴ Rekao je da dođu skakavci,
mladi skakavci bez broja.

³⁵ Oni su pojeli sve bilje u zemlji njihovoj,
pojeli su i rod u poljima njihovim.

³⁶ Zatim je pobio sve prvorodeno u zemlji njihovoj,
sve prvence njihove.

105:25-36 Kao što Ps 105:8-15 odražava vreme Patrijarha, a Ps 105:16-24 odražava Josifovo iskustvo, Ps 105:25-36 odražava Izlazak.

105:25 „Okrenuo je srce njihovo da zamrže narod njegov” Kao što je Bog otvrdnuo faraonovo srce za Mojsijeve molbe, isto tako je On okrenuo srce Egipćana od Jevreja. Sledi moja neobjavljena beleška o 2. Mojs 4:21.

2. Mojs 4:21 „A ja ću dopustiti da mu otvrdne srce, tako da neće pustiti narod da ode.” Bog govori Mojsiju da će u prisustvu snažne svetlosti Jevreji poverovati, ali ne i faraon. Ovo poglavlje, i slična poglavlja, stvaraju ozbiljne probleme zapadnim teolozima. Moramo prihvatiti originalan kontekst ovog poglavlja i ne postavljati mu pitanja na koja ono nikada nije davalo odgovor. Na drevnom Bliskom Istoku, posebno u Izraelu, Bog je bio izvor svih stvari (up. Jov 2:10; Prop 3:28; Isa 45:7; 54:16; Plač 3:37; Jezek 14:9; Amos 3:6b). Dakle, Jevreji nisu videli u problem u tom što je Bog otvrdnuo faraonovo srce ili što je faraon sam otvrdnuo svoje srce. Tek kasnije, u svetlosti novozavetnog otkrivenja o nužnom odgovoru ljudi prema Bogu, problem Božje suverenosti i ljudske slobodne volje postaje misteriozan paradoks za crkvu. Bolje je potvrditi obe istine nego postavljati jednu od njih kao važniju od druge. Najbolji opis odnosa između ove dve istine u Bibliji je u Rim 9, o Božjoj suverenosti, i u Rim 10, o ljudskoj slobodnoj volji. U 2. Mojs se na tri načina opisuje otvrdnjavanje faraonovog srca.

1. Bog je otvrdnuo njegovo srce, 2. Mojs 4:21; 7:3; 9:12; 10:1,20,27; 11:10; 14:4,8 (up. Rim 9:34)
2. faraon je sam otvrdnuo svoje srce, 2. Mojs 8:15,32; 9:34
3. njegovo srce je otvrdnulo, bez spominjanja uzroka, 2. Mojs 7:13,14,22; 8:19; 9:7,35

Takođe je zanimljivo primetiti da su korištena tri različita GLAGOLA za opis ovog otvrdnjavanja.

1. „biti snažan” u smislu čvrst, 2. Mojs 4:21; 7:13,22; 8:19; 9:12,35; 10:20,27; 11:10; 14:4,8
2. „biti težak” i stoga ne reagovati, 2. Mojs 7:14; 8:15,32; 9:7,34; 10:1
3. „biti tvrd”, 2. Mojs 7:3

Međutim, čini se da su sve ove reči u sinonimnom odnosu. Biblija empatično prenosi poruku da smo svi mi odgovorni za svoja dela, uključujući i faraona i Judu Iskariotskog.

105:26 Zapis o tome kako je Gospod (YHWH) pozvao Mojsija i poslao ga nazad u Egipat zabeležen je u 2. Mojs 3-4.

U 2. Mojs 4:10-17 je objašnjeno zašto je bio potreban Aron.

1. 2. Mojs 4:10, Mojsije odbija
2. 2. Mojs 4:11-12, Gospod (YHWH) odgovara
3. 2. Mojs 4:13, Mojsije i dalje odbija
4. 2. Mojs 4:14-16, Gospod (YHWH) odgovara da će poslati Arona da govori umesto njega

105:27 „u zemlji Hamovoj” Jevreji su znali da su Egipćani njihova drevna braća. Ham se spominje i u Ps 78:51; 106:22. Ovo govori o ujedinjenosti čovečanstva. Vidite belešku kod 1. Mojs 10.

105:28-36 Ovo opisuje pošasti (up. 2. Mojs 7-11). Međutim, ova lista nije potpuna. Počinje sa devetom, zatim navodi, prvu, drugu, četvrtu, treću, sedmu, osmu i desetu.

105:28 „nisu se pobunili protiv reči njegovih” LXX i Pešita izostavljaju negaciju. To slede NRSV i REB. Međutim, MT ima negaciju, a UBS tekstualni projekat ovoj verziji daje oznaku „B” (skoro sigurno). Pitanje za tumačenje je na koga se ovo odnosi.

1. MT – Mojsije i Aron
2. LXX – Egipćani, posebno faraon

NSP: PSALAM 105:37-45

³⁷ **A svoj je narod izveo sa srebrom i zlatom.**

U plemenima njegovim niko putem nije posrtao.

³⁸ **Egipat se obradovao odlasku njihovom,
jer ga je strah od njih obuzeo.**

³⁹ **A Bog je oblak razastro kao zavesu,
i poslao je vatru da svetli noću.**

⁴⁰ **Molili su ga, i poslao im je prepelice,
hlebom s neba sitio ih je.**

⁴¹ **Otvorio je stenu i vode su potekle,
kao reka potekle su krajevima bezvodnim.**

⁴² **Jer se setio svete reči svoje
koju je dao Avramu, sluzi svome.**

⁴³ **I izveo je narod svoj u veselju,
izabranike svoje uz radosno klicanje.**

⁴⁴ **Dao im je zemlju drugih naroda.**

Plodove rada drugih naroda oni su uzeli,

⁴⁵ **da bi se držali propisa njegovih
i zakona njegovih.**

Hvalite Gospoda!

105:37-43 Ovi stihovi odražavaju period lutanja u divljini (up. 4. Mojs 13-36).

105:37 „sa srebrom i zlatom” Egipćani su Izraelcima dali velike količine zlata i srebra (up. 2. Mojs 3:21-22; 11:2; 12:35-36). Time su pokazali da ih je Gospod (YHWH) porazio (up. Ps 105:38).

▣ **„U plemenima njegovim”** Moguće je da je ovaj izraz povezan sa „po njihovim četama” (BDB 838), iz 2. Mojs 6:26; 12:51; i Josifovih Starina 14.6. To znači da su Izraelci bili podeljeni po plemenima tokom izgnanstva.

▣ **„niko putem nije posrtao”** Ovo pokazuje čudesnu, posebnu Božju brigu o starima, bolesnima i mladima (up. 5. Mojs 8:4).

105:39 „oblak” Rabini su ovo zvali „Šekina, oblak slave” (up. 2. Mojs 13:21-22; 14:19,24; 33:9-10; Ps 78:14; 99:7). Izraelcima je pružao više stvari.

1. simbol Gospodnjeg (YHWH) ličnog prisustva (Šekina znači „boraviti sa”)
2. postavio se između Izraela i faraonovih elitnih vojnika (up. 2. Mojs 14:19-20)
3. vodio je Izrael (up. 2. Mojs 13:21-22; 4. Mojs 9:17-23)
4. prekrivao ih je i štitio od vrućine (up. Ps 105:39)
5. noću je osvetljavao logor, čak je i omogućavao Izraelcima da putuju po mraku (up. 2. Mojs 13:21; Nem 9:12,19)
6. zbog njega su se narodi bojali Izraela (up. 2. Mojs 23:27; 5. Mojs 2:25; 11:25; IsNav 2:9)
7. nestao je kada je Izrael prešao Jordan (up. 2. Mojs 16:35; IsNav 5:12), ali se ponovo pojavio na posvećivanju Solomonovog hrama (1. Car 8).

105:40 „Molili su ga” MT glasi „on je molio”. UBS tekstualni projekat (str. 381) ovome daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). Pitanje je na koga se odnosi ova ZAMENICA.

1. narod u celini
2. predstavnika naroda
3. samog Gospoda (YHWH)

▣ „**prepelice**” Bog im je dva puta obezbedio meso prepelice (up. 2. Mojs 16:13-14 i 4. Mojs 11:31) kao znak svoje ljubavi i kao obećanje o brizi i ispunjavanju potreba.

▣ „**hlebom s neba**” Ovo je drugo ime za manu (up. 2. Mojs 16).

U 5. Mojs 8:3 narod ovo zove „mana” (BDB 577 I, [2. Mojs 16:31], kada pitaju za 2. Mojs 16:4 „Šta je to?”, Mojsije kaže da je to „hleb s nebesa”, 2. Mojs 16:4). Ovo je Božje posebno obezbeđivanje hrane tokom perioda lutanja u divljini. Ovo je opisano u 2. Mojs 16:4, 14-15; 31; 4. Mojs 11:7-8, ali nam nije poznato o kojoj tačno materiji se radi (BDB kaže da su Beduini sa Sinaja znali i da je to bio sok iz jedne određene grane, ali to se ne uklapa u biblijski opis). Bog im je pružao ono što im je bilo potrebno svakog dana, ali ne za duži vremenski period, nego samo za taj dan da bi oni naučili da imaju poverenja u Njega da će brinuti o njima. On isto to radi i za nove savezne vernike (up. Mt 6:11).

105:41 „Otvorio je stenu” Bog im nekoliko puta daje vodu (up. 2. Mojs 17:1-6; 4. Mojs 20:11; 5. Mojs 8:15; Ps 78:20; 114:8). Ovo postaje mesijanski simbol u 1. Kor 10:4.

105:42 „setio svete reči svoje” Ovo se odnosi na Božji prvobitni savez sa Avramom (up. Ps 105:5-6; 1. Mojs 12-15, posebno 1. Mojs 15:16).

105:44-45 Ovi stihovi odražavaju osvajanje Hanana pod vođstvom Isusa Navina.

105:45 „držali propisa njegovih i zakona njegovih” Poštovanje Božje otkrivene reči je suštinski značajno. Poslušnost otkriva srce. Savez ima dva aspekta.

1. Gospodnji suverenitet i vernost (YHWH), (up. 5. Mojs 4:39)
2. vera i poslušnost Njegovog naroda (up. 5. Mojs 4:40; Ps 25:10; 103:18)
3. Gospod (YHWH) je veran (up. 5. Mojs 7:9), te i Njegovi sledbenici moraju biti verni!

▣ „**Hvalite Gospoda**” Doslovno značenje je „hvalite *Yah*” (BDB 237 II, KB 248, *Piel* IMPERATIV sa *Yah*, BDB 219). Ovo se preslovljava kao „Aliluja”. Ovaj izraz se često ponavlja kao završni refren Psaltira (tj. Ps 104:35; 105:45; 106:1,48; 111:1; 112:1; 113:1,9; 116:19; 117:2; 135:1,21; 146:1,10; 147:1; 148:1,14; 149:1,9; 150:1,6). Sasvim prikladno!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto nas Biblija podstiče da učestvujemo u javnom, grupnom slavljenju?
2. Koje su implikacije monoteizma?
3. Zašto Bog šalje glad? (Ps 105:16)
4. Zašto su Božja dela ljubavi i brige o Izraelu tako značajna?
5. Da li su Božji savezi uslovni ili bezuslovni?
6. Zašto se za ovaj Psalam kaže da je „istorija spasavanja”?

PSALAM 106

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Buntovnost Izraela i Gospodnje izbavljenje <u>MT nema uvod</u>	Radost zbog oproštenih grijehova Izraela	Priča o velikim Božjim delima, sa priznanjem grijehova i molitvom za pomoć	Gospodnja dobrotu prema Njegovom narodu	Narodno priznanje grieha
106:1-3	106:1a 106:1b-3	106:1-3	106:1-3	106:1-2 106:3-4b
106:4-5	106:4-5	106:4-5	106:4-5	106:4c-5
106:6-12	106:6-7 106:8-12	106:6-12	106:6-12	106:6-7b 106:7c-8 106:9-10 106:11-12
106:13-15	106:13-15	106:13-15	106:13-15	106:13-14 106:15-16
106:16-18	106:16-18	106:16-18	106:16-18	106:17-18
106:19-27	106:19-23 106:24-27	106:19-23 106:24-27	106:19-23 106:24-27	106:19-20 106:21-22 106:23 106:24-25 106:26-27
106:28-31	106:28-31	106:28-31	106:28-31	106:28-29 106:30-31
106:32-33	106:32-33	106:32-33	106:32-33	106:32-33
106:34-39	106:34-39	106:34-39	106:34-39	106:34-35 106:36-37 106:38 106:39-40
106:40-43	106:40-43	106:40-43	106:40-46	106:41-42 106:43-44
106:44-46	106:44-46	106:44-46		106:45-46
106:47-48	106:47 106:48a-c 106:48d	106:47 106:48	106:47 106:48a-c 106:48d	106:47 106:48

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ako je Psalam 105 istorija Gospodnjeg (YHWH) spasenja/izbavljenja Avrama i njegovih potomaka; tada je Psalam 106 istorija njihove stalne pobune. Gospod (YHWH) je veran; Njegov narod je neveran!
- B. Knjige 2. Mojsijeva, 3. Mojsijeva, 4. Mojsijeva, 5. Mojsijeva i Sudije sadrže najveći broj istorijskih aluzija. Ovo je njihov spisak.

1. Ps 106:7 – 2. Mojs 14:11-12	19. Ps 106:29 – 4. Mojs 25:4
2. Ps 106:9 – 2. Mojs 14:21	20. Ps 106:30 – 4. Mojs 25:7,8
3. Ps 106:10 – 2. Mojs 14:30	21. Ps 106:31 – 4. Mojs 25:11-13
4. Ps 106:11 – 2. Mojs 14:28; 15:5	22. Ps 106:32 – 4. Mojs 20:2-13
5. Ps 106:12 – 2. Mojs 14:31	23. Ps 106:33 – 4. Mojs 20:3,10
6. Ps 106:13 – 2. Mojs 15:24; 16:2; 17:2	24. Ps 106:34 – Sud 1:21,27-36; 5. Mojs 7:2,16
7. Ps 106:14 – 2. Mojs 17:2; 4. Mojs 11:4	25. Ps 106:35 – Sud 3:5,6
8. Ps 106:15 – 4. Mojs 11:31	26. Ps 106:36 – Sud 2:12
9. Ps 106:16 – 4. Mojs 16:3	27. Ps 106:37 – 5. Mojs 12:31; 32:17
10. Ps 106:17 – 4. Mojs 16:32	28. Ps 106:38 – 4. Mojs 35:33; 5. Mojs 18:10
11. Ps 106:18 – 4. Mojs 16:35	29. Ps 106:39 – 3. Mojs 17:7; 18:24; 4. Mojs 15:39; Sud 2:17
12. Ps 106:19 – 2. Mojs 32:4; 5. Mojs 9:8	30. Ps 106:40 – 3. Mojs 26:30; 5. Mojs 32:19; Sud 2:14
13. Ps 106:23 – 2. Mojs 32:10,11-14; 5. Mojs 9:14,25-29	31. Ps 106:41 – Sud 2:14
14. Ps 106:24 – 4. Mojs 14:31; 5. Mojs 1:32; 9:23	32. Ps 106:42 – Sud 4:3; 10:12
15. Ps 106:25 – 4. Mojs 14:2; 5. Mojs 1:27	33. Ps 106:43 – Sud 2:16-18; 6:6
16. Ps 106:26 – 4. Mojs 14:28-35	34. Ps 106:44 – Sud 3:9; 6:7; 10:10
17. Ps 106:27 – 5. Mojs 4:27	35. Ps 106:45 – 3. Mojs 26:42; Sud 2:18
18. Ps 106:28 – 4. Mojs 25:2,3; 5. Mojs 4:3	36. Ps 106:46 – 2. Dne 30:9; Jez 9:9; Nem 1:11

- C. Kao što je često slučaj u Psaltiru, moguće je da je razlog za prelazak iz JEDNINE u MNOŽINU povezan sa time što je urednik pretvorio individualan Psalam u grupni/liturgijski.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 106:1-3

¹ Hvalite Gospoda!

Zahvaljujte Gospodu, jer je dobar,
jer je večna ljubav njegova.

² Ko može opisati moćna dela Gospodnja,
razglasiti svu hvalu njegovu?

³ Srećni su oni koji se pravde drže,
koji uvek čine ono što je pravedno.

106:1-3 Ova prva strofa ima dve teme.

1. opis Gospoda (YHWH)
 - a. On je dobar (BDB 373 II, up. 2. Dne 5:13; 7:3; Ps 25:8; 86:5; 100:5; 107:1; 118:1,29; 145:9)
 - b. večna je ljubav Njegova (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)) i POSEBNA TEMA: DOVEKA (*'OLAM*))
2. opis Njegovih pravih sledbenika
 - a. oni opisuju Njegova moćna dela
 - b. oni ga hvale
 - c. oni se drže pravde (vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA)
 - d. oni (vidite LXX, Pešita, Vulgata, MT: „on”) uvek čine ono što je pravedno (vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST)

Ovaj opis je značajan zato što nakon njega slede brojne istorijske aluzije na nevernost Izraela.

106:1 Ovaj Psalam počinje i završava sa zapovešću da hvale.

1. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, Ps 106:1, up. 107:1; 118:1,29; 136:1
2. zahvaljujte (doslovno: hvalite) – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV, Ps 106:1, up. 1. Dne 16:41
3. hvalite – isto kao #1, Ps 106:48

Odani sledbenici ga hvale svojim rečima o Njemu i svojim životom nalik Njegovom! Srećan je čovek koji sluša Gospoda (up. Psalam 1).

106:2 „moćna dela” Ovo se odnosi na Gospodnja (YHWH) dela spasenja i brige. Ova tema se nastavlja iz Ps 105 (vidite komentar o sedam primera u Ps 105, beleške kod 105:1-7).

1. moćna dela, Ps 106:2 – BDB 150, up. 5. Mojs 3:24; Ps 20:6; 71:16; 145:4,12; 150:2; Isa 63:15
2. čudesna dela, Ps 106:7 – BDB 810 (vidite belešku kod Ps 105:1-7)
3. dela Njegova, Ps 106:13 – BDB 795, up. IsNav 24:31; Ps 33:4; 93:5
4. dela velika, Ps 106:21 – BDB 152, tj. posebno u Egiptu, up. 5. Mojs 10:21; ovde; ali i za druga Gospodnja (YHWH) dela u Jov 5:9; 9:10; 37:5; Ps 71:19; 126:2
5. čudesna dela, Ps 106:22 – isto kao #2
6. zastrašujuća dela, Ps 106:22 – BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP, up. 5. Mojs 10:21; 2. Sam 7:23; 1. Dne 17:21; Ps 66:3; 145:6; Isa 64:3

106:3 „uvek” Ovo je najvažniji aspekt učenja. Pobožan život je punovremeni posao! Međutim, ne zaboravite da je ovo u starozavetnom okruženju. Odražava „dva puta” iz 5. Mojs 30:15,19; Ps 1. Citat iz Gal 3:10-12 ilustruje starozavetni savez zasnovan na dostignućima. Iako novozavetni vernici nisu pod starozavetnim savezom (up. Dap 15), kada upoznamo Boga u Hristu, mi „uvek” živimo za Njega. To ne radimo zato da bismo bili prihvaćeni, nego zato što jesmo prihvaćeni! Cilj biblijske vere nije buduće nebo, nego svakodnevna hristolikost (up. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3,7; 5:23; 1. Pet 1:15)!

NSP: PSALAM 106:4-5

⁴ **Seti me se, Gospode, u milosti svojoj prema narodu svome.**

Pobrini se za mene i spasi me,

⁵ **da vidim dobrotu koju pokazuješ izabranicima svojim,**

da se radujem radošću naroda tvoga,

da se dičim nasleđstvom tvojim.

106:4-5 Ova strofa počinje sa dva IMPERATIVA upotrebljena za molitvu.

1. seti me se – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV
2. pobrini se za mene (doslovno: „pomoz”) – BDB 823, KB 955, *Qal* IMPERATIV

LXX, Pešita i Vulgata koriste „nas” umesto „mene”.

Čini se da ovi stihovi odražavaju osobu u izgnanstvu (up. Ps 106:47, tj. zbog svih grehova Njegovog saveznog naroda, 106:6), koja se moli da živi dovoljno dugo da doživi da Gospod (YHWH) obnovi svoj narod. On koristi nekoliko izraza koji ukazuju na Gospodnji (YHWH) milostivi savez (tj. seti se).

1. milosti svoje – Ps 106:4
2. svojih izabranika – Ps 106:5
3. svog naroda – Ps 106:5
4. svog nasljedstva – Ps 106:5

106:5 Primetite tri KONSTRUKTA INFINITIVA.

1. da vidim – BDB 906, KB 1157, *Qal*
2. da se radujem – BDB 970, KB 1333, *Qal*
3. da se dičim – BDB 237, KB 248, *Hithpael*

Primetite da su sva tri usmerena na zajednicu.

1. tvoji izabranici
2. tvoj narod
3. tvoje nasljedstvo

Pazite se ekskluzivnog, individualističkog pristupa spasenju. Spaseni smo da bismo služili u Božjoj porodici/Hristovom telu. Previše fokusa na pojedinca otvara duhovna vrata grehovima iz Edena (1. Mojs 3).

▣ „**narodu svome**” Hebrejska reč koja je prevedena kao „narod” (BDB 156) obično je negativan termin koji se odnosi na neznabošce (tj. Ps 2:1,8; 9:5,15,17,19,20), ali se može upotrebiti i za Izrael, kao ovde (up. 1. Mojs 12:2; 5. Mojs 4:6-8; Ps 33:12; Isa 26:2; Jer 31:36).

NSP: PSALAM 106:6-12

**⁶ Zgrešili smo kao i praočevi naši,
loše smo postupili, zlo smo učinili.**

⁷ Praočevi naši u Egiptu nisu razumeli čudesna dela tvoja.

**Nisu se sećali mnogih dela velike milosti tvoje,
nego su se pobunili kod mora, kod Crvenoga mora.**

**⁸ A on ih je spasao radi imena svoga,
da bi obznanio moć svoju.**

**⁹ Zapretio je moru, i ono je presahnulo;
tada ih je proveo kroz bezdan vodeni kao kroz pustinju,**

**¹⁰ tako ih je spasao iz ruku onoga ko ih je mrzeo,
izbavio ih je iz neprijateljskih ruku.**

**¹¹ Vode su prekrile protivnike njihove,
nijedan od njih ostao nije.**

**¹² Tada su poverovali reči njegovoj,
hvalu su mu zapevali.**

106:6-12 Ova strofa je fokusirana na 2. Mojs.

1. tadašnji Božji narod (Ps 106:6)
 - a. zgrešili su kao i njihovi praočevi (PERFEKAT)
 - b. loše su postupili (PERFEKAT)
 - c. zlo su učinili (PERFEKAT)
2. njihovi praočevi (Ps 106:7, up. 3. Mojs 26:40; Nem 9:32-34; Jer 3:25; Dan 9:8,16)
 - a. nisu razumeli Njegova čudesna dela
 - b. nisu se sećali mnogih dela velike milosti Njegove (up. Sud 8:34; Nem 9:17; Ps 78:42)
 - c. pobunili su se kod mora

3. i pored toga, Gospod (YHWH) im je pomogao (Ps 106:8-11)
 - a. spasao ih je
 - b. obznanio je moć svoju (tj. svojim delima je otkrio svoj karakter, up. Ps 98:2; 103:7)
 - c. zapretio je moru (za ovaj neobičan GLAGOL vidite Ps 104:7)
 - d. proveo ih je kroz bezdan
 - e. spasao ih je
 - f. izbavio ih je
4. nakon svih Gospodnjih (YHWH) dela, oni su poverovali (up. 2. Mojs 14:31; vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ) i počeli da ga hvale (Ps 106:12)

Neki stručnjaci misle da ovaj stih označava narodno priznanje greha tokom praznika u hramu. Molitva za oprostaj je u Ps 106:47, a pouzdanje u Gospodnju (YHWH) milost je u Ps 106:48.

106:7 „kod mora” Čini se da postoji ponavljanje u MT. Mnogi savremeni prevodi (NRSV, NJB, NAB) drugačije kombinuju suglasnike, tako da od „kod mora” dobijaju Gospodnje (YHWH) ime (up. Ps 78:17,56; Dan 7:18,22,25).

1. Svevišnji – NRSV, NJB, NAB
2. Svemoćni – TEV

▣ „kod Crvenoga mora” Vidite POSEBNA TEMA: CRVENO MORE

106:8 Ovaj stih se fokusira na Gospodnji (YHWH) širi plan otkupljenja iz 2. Mojs (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA). On želi da se narodi

1. plaše Izraela
2. i da upoznaju Njega

Problem je u tome što Izrael nikada nije u potpunosti ispunio svoj deo saveza (up. Ps 106:6-7). Narodi su primili iskrivljeno otkrivenje (up. Jezeq 36:22-23), te je Gospod (YHWH) morao da razvije novi način (tj. novi savez, up. Jer 31:32-34) da dopre do njih. On se otkrio (up. Jezeq 36:23-32).

106:10 „izbavio” Vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE.

NSP: PSALAM 106:13-15

¹³ Ali brzo su zaboravili dela njegova,
nisu čekali savete njegove.

¹⁴ Nego su se predali sebičnim željama u pustoši,
iskušavali su Boga u pustinji.

¹⁵ On im je dao šta su tražili,
i tešku je bolest pustio na duše njihove.

106:13-15 Ova strofa je teološki povezana sa prethodnom (Ps 106:6-12). Izraelovo pokajanje, priznanje i poverenje nisu trajali.

Ponavljaju se strukturalne karakteristike Ps 106:6-12.

1. dela njihova, Ps 106:13-14
 - a. brzo su zaboravili (ovo je često upozorenje, up. 5. Mojs 4:9; 6:12; 8:14; Ps 103:2) dela Njegova (up. Ps 106:24)
 - b. nisu čekali savete Njegove
 - c. predali su se sebičnim željama (4. Mojs 11:4)
2. Gospodnji (YHWH) odgovor
 - a. dao im je šta su tražili (tj. hranu, up. 4. Mojs 11:4-6,31; Ps 78:29-31; vidite i Rim 1:24,26,28)

- b. tešku je bolest pustio na duše njihove (up. 4. Mojs 11:33; vidite dobru kratku analizu u Glison L. Arčer (Gleason L. Archer), *Enciklopedija biblijskih poteškoća (Encyclopedia of Bible Difficulties*, str. 136)

106:14 „iskušavali su Boga u pustinji” Ovaj GLAGOL (BDB 650, KB 702, *Piel IMPERFEKAT* sa *waw*) je korišten da opiše neveru Izraela tokom izgnanstva i perioda lutanja (tj. u divljini). Ova nevera je jasna zbog njihovih napada na Gospodnje (YHWH) vođe (tj. Mojsija i Arona, up. 2. Mojs 5:21; 14:11; 15:24; 16:2; 17:2,3; 32:1; 4. Mojs 11:1,4; 14:1,2; 21:5; Ps 106:16). Isti ovaj GLAGOL je upotrebljen u 2. Mojs 17:2,7; 4. Mojs 14:22; 5. Mojs 6:16; 33:8; Ps 78:18,41,56; 95:9. Zanimljivo je primetiti da je ovaj GLAGOL nekoliko puta upotrebljen za Božje testiranje ljudi (up. 1. Mojs 22:1; 2. Mojs 15:25; 16:4; 20:20; 5. Mojs 8:2,16; 13:3; Sud 2:22; 3:1,4; vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE).

NSP: PSALAM 106:16-18

**¹⁶ Počeli su da zavide Mojsiju u logoru,
i Aronu, svetom čoveku Gospodnjem.**

**¹⁷ Tada se zemlja otvorila i progutala Datana,
i pokrila Avironove pristalice.**

**¹⁸ Vatra je planula na te ljude,
plamen je zle progutao.**

106:16-18 Ova strofa odražava 4. Mojs 16, period lutanja u divljini.

106:16 „svetom čoveku Gospodnjem” Ovo se odnosi na Arona kao prvosveštenika. U 4. Mojs 16 se vodi rasprava oko toga ko je pravi vođa Izraela (up. 4. Mojs 16:1-7). Posebna Aronova svetost, povezana sa njegovom ulogom prvosveštenika, opisana je kroz njegovu odeću u 2. Mojs 28, posebno u stihu 36.

106:18 „Vatra” Vatra se nekoliko puta koristi za kaznu u 4. Mojs.

1. Nadav i Avijud – oni su poginuli jer su pred Gospodom (YHWH) prineli „nedozvoljenu vatru”, 4. Mojs 3:4; 26:61
2. Gospodnji (YHWH) oganj je planuo na Izraelce koji su se žalili – 4. Mojs 11:1-3
3. Korejeva pobuna – 4. Mojs 16:35; 26:10

U 2. Mojs 24:17 i 5. Mojs 4:24, Gospodnja slava se opisuje kao oganj koji proždire (vidite POSEBNA TEMA: OGANJ). Ovo označava Šekinu, oblak slave, koji je vodio i štitio Izraelce.

NSP: PSALAM 106:19-27

**¹⁹ Još su i tele napravili na Horivu,
i klanjali se liku livenom.**

**²⁰ Zamenili su slavu svoju
za lik bika koji travu jede.**

**²¹ Zaboravili su Boga, Spasitelja svoga,
onoga koji je u Egiptu dela velika učinio,**

**²² čudesna dela u zemlji Hamovoj,
zastrašujuća dela na Crvenom moru.**

**²³ On bi zapovedio istrebljenje njihovo,
da nije bilo Mojsija, izabranika njegovog, koji je stao pred njega i zauzeo se za njih,
da odvрати gnev njegov da ne budu uništeni.**

**²⁴ Oni su prezreli lepu zemlju,
nisu verovali reči njegovoj.**

**25 Gundali su u šatorima svojim,
nisu slušali glas Gospodnji.**

26 Tada se on podignute ruke zakleo

da će ih u pustinji pobiti,

**27 da će potomstvo njihovo među narodima pobiti,
i da će ih po zemljama rasejati.**

106:19-27 Ova strofa odražava 2. Mojs 32 i 4. Mojs 14.

106:19 „tele napravili” Tele su napravili da bi fizički predstavljalo Gospoda (YHWH), (up. 2. Mojs 32:8; primetite dva zlatna teleta Jerovoama I u Danu i Vetilju). Sačinjen je od dela zlata kojeg su Egipćani dali Izraelcima. Međutim, ono je Izraelce podsećalo na egipćanskog boga plodnosti (up. 2. Mojs 32:6,19).

Tele je takođe bilo simbol u okviru hananskog slavljenja bogova plodnosti Ela i Vala (tj. Ras Šamra tekstovi).

▣ **„na Horivu”** Ovaj hebrejski koren (BDB 352, KB 349) znači „pustoš” ili „pustinja”. Najčešće je korišten u 5. Mojs za „goru na kojoj se Gospod (YHWH) susreo sa Izraelom”. U 2. Mojs i 4. Mojs za nju se koristi naziv „Sinaj” (BDB 696), što nije hebrejska reč. Moguće je da je povezana sa „pustinjom Sin” (BDB 95, up. 2. Mojs 16:1; 17:1; 4. Mojs 233:11,12). Ovaj termin se često povezuje sa malim pustinjским grmom.

POSEBNA TEMA: LOKACIJA SINAJSKE GORE

106:20 Kako je šokantan ovaj stih! Sam Božji narod se okrenuo od jedinog istinitog Boga ka idolu (up. Jer 2:11-13; kao i svi ljudi, Rim 1:21-23)!

106:22 „u zemlji Hamovoj” Ham (BDB 325 I) je jedan od Nojevih sinova. Od njega je nastalo nekoliko naroda (1. Mojs 10).

1. Egipat (Misraim), up. Ps 78:51; 105:23,27
2. Hanan

106:23 Gospod (YHWH) je rekao Mojsiju da će ih uništiti i početi iz početka sa njim, kao što je učinio sa Avramom (up. 2. Mojs 32:10).

Mojsije moli Gospoda (YHWH) za Izrael (up. 2. Mojs 32:11-13). Mislim da je ovo bio test za osnaživanje Mojsija. Gospod (YHWH) je promenio mišljenje (up. 2. Mojs 32:14) i prihvatio Mojsijevu molitvu. Vidite POSEBNA TEMA: POSREDNIČKA MOLITVA.

106:24 Izrael nekoliko puta odbija da poveruje Gospodu (YHWH) da će mu On dati hanansku zemlju (up. 4. Mojs 14:1-3,31; 20:3-4; 5. Mojs 9:23; Jezek 20:5-8).

106:26 „Tada se on podignute ruke zakleo” Ovaj GLAGOL (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*) doslovno znači „podići” (tj. ruke u činu zaklinjanja), Gospodnje (YHWH) obećanje iz 1. Mojs 15:18. Na ovo ukazuju 2. Mojs 6:8; 4. Mojs 14:30; Nem 9:15.

106:27 Ova dva GLAGOLA se odnose na izgnanstvo.

1. pobiti (doslovno: „učiniti da padnu”) – BDB 656, KB 709, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA, up. Ps 106:26b
2. rasejati – BDB 279, KB 280, *Piel* KONSTRUKT INFINITIVA

Ovo je rano upozorenje protiv savezne neposlušnosti, up. 3. Mojs 26:33; 5. Mojs 4:27; 28:64; 29:28; Ps 44:11; Jezeq 20:23. Kao što je Gospod (YHWH) izгнао hananska plemena zbog njihovih grehova (up. 1. Mojs 15:12-21), budući da sudi nepristrasno, sada to isto radi Izraelu! Greh ima svoje posledice! Još jedna napomena o izgnanstvu. Koliko god bolno i sramotno ono bilo, olakšalo je širenje Gospodnje (YHWH) poruke o Njemu samom. Problem je u tome što je Izrael nastavio da prenosi pogrešnu poruku (up. Jezeq 36:22- 23).

„Novi savez” iz Jer 31:31-34 je fokusiran na Gospoda (YHWH) koji se otkriva buntovnom Izraelu kroz svoja milostiva dela (up. Jezeq 36:24-38).

NSP: PSALAM 106:28-31

**²⁸ A oni su se priklonili Valu feгorskom,
i jeli su žrtve prinesene onima koji nisu živi.**

**²⁹ Vredali su Boga postupcima svojim,
pa je pošast među njima izbila.**

**³⁰ Ali Fines je ustao i umešao se,
i pošast je prestala.**

**³¹ To mu se u pravednost uračunalo
za sve naraštaje doveka.**

106:28-31 Ova strofa je povezana sa 4. Mojs 25. Izrael je postao deo moavskog slavljenja plodnosti. Idolopoklonstvo je najveći problem u istoriji Izraela. Slede moje beleške o 5. Mojs 18:10-11. Vidite POSEBNA TEMA: SLAVLJENJE PLODNOSTI NA DREVNOM BLISKOM ISTOKU.

5. Mojs 18:10-11 Ovo je niz PARTICIPA, koji govore o hananskom idolopoklonstvu:

1. NASB, „ko bi svog sina ili svoju kćer provodio kroz vatru” – BDB 716, KB 778, *Hiphil* PARTICIP
2. NSP, „koji gata” – BDB 890, KB 1115, *Qal* PARTICIP (koristi i GLAGOL i IMENICU)
NKJV, NET, „koji veštičari”
NRSV, NJB, NIV, „koji sprovodi gatanje”
JPSOA, „proricateљ”
3. NASB, „koji veštičari” – BDB 778 II KB 857, *Poel* PARTICIP
NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, „prorok”
NIV, „magija”
NET, „tumač znakova”
4. NASB, NKJV, NIV, „koji tumači znakove” – BDB 638 II, KB 690, *Piel* PARTICIP
NRSV, NJB, „proricateљ”
JPSOA, „vrač”
NET, „prorok”
5. NASB, NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, NET, „mag” – BDB 506, KB 503, *Piel* PARTICIP
NIV, „koji učestvuje u veštičarenju”
6. NASB, „koji baca čini” – BDB 287, KB 287, *Qal* PARTICIP (koristi i GLAGOL i IMENICU)
NKJV, „koji spravlja čini”
NRSV, JPSOA, NIV, NET, „koji baca čini”
NJB, „bacač čini”
7. NASB, NKJV, „koji postavlja pitanja” (tj. medijum) – BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIP

- NRSV, JPSOA, „koji se savetuje sa duhovima”
 NJB, „savetnik sa duhovima”
 NIV, “ medijum”
 NET, „koji priziva duhove”
8. NASB, NKJV, NIV, „koji postavlja pitanja” [pretpostavljeno] (tj. spiritist) –
 BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIP (pretpostavljeno)
 NRSV, „koji se savetuje sa duhovima”
 NJB, „medijumi”
 JPSOA, „poznati duhovi”
 NET, „koji se bavi okultnim”
9. NASB, NKJV, „koji priziva mrtve”
 a. BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP
 b. BDB 559, KB 562, *Qal* PARTICIP NRSV, „koji traži proročanstva od mrtvih”
 NJB, NET, „nekromant”
 JPSOA, „koji postavlja pitanja mrtvima”
 NIV, „koji se savetuje sa mrtvima”

Kao što vidite na osnovu različitih prevoda, neke reči se preklapaju. Čini se da se svi ovi termini odnose na različite vrste paganskih slavljenja, ali savremeni proučavaoci Biblije ne mogu znati njihove tačne definicije. Vidite kratku raspravu u (1) *Rečnik biblijskih slika (Dictionary of Biblical Imagery)*, str. 524-528 i 608-610 i u (2) *Sinonimi Starog zaveta (Synonyms of the Old Testament)*, Robert B. Girdlestoun (Robert B. Girdlestone), str. 296-302. Uopšteno, ovo je prikaz nekog ko pokušava da sazna i promeni budućnost radi lične dobiti. Gospodnji (YHWH) ljudi moraju da veruju i služe Njemu. Stari prvobitni greh, „ja na prvom mestu”, koren je svih ljudskih problema!

18:10 „ko bi svog sina ili svoju kćer provodio kroz vatru” Ovo ukazuje na slavljenje Moloha, boga plodnosti. U Izraelu je prvorodeno dete (up. 2. Mojs 13) posvećivano Gospodu (YHWH) da mu služi. U Hananu je prvorodeno dete žrtvovano Molohu u vatri da bi se osigurala plodnost, (up. 5. Mojs 12:31; 3. Mojs 18:21). U 2. Car 21:6 je čak zapisano da je i Božji narod slavio ovog lažnog boga! Moguće je da je i ovo na neki način povezano sa saznavanjem budućnosti (up. 2. Car 3:26:27). Vidite POSEBNA TEMA: MOLOH.

▣ **„gata”** Potiče od hebrejskog korena za reč „gatanje” (BDB 890, up. 4. Mojs 22:7; 23:23; Jezek 21:21; 2. Car 17:17). Ovo je opšti termin koji obuhvata nekoliko različitih metoda, sve sa namerom da se mehaničkim ili prirodnim sredstvima, kao što je proučavanje ovčije jetre ili bacanje strela, otkrije božanska volja. Zasniva se na paganskom pogledu na svet po kome su informacije o budućnosti skrivene u prirodnim događajima, a obdareni pojedinci (tj. lažni proroci, npr. Jer 27:9; 29:8; Jezek 13:9; 22:28) mogu videti tu budućnost i uticati na nju.

▣ **„koji se bavi magijom”** Ovaj termin (BDB 778 II, KB 857) is je povezan sa terminom „oblak” (BDB 777). Lingvisti misle da je povezan sa zvukom:

1. zujanja insekata
2. vetra u granama
3. nepoznata etimologija (ukoliko je oblak, onda je povezana sa vidom)

Paralelno poglavlje u Mojsijevim tekstovima koje zabranjuje iste ove paganske prakse je 3. Mojs 19:26-20:8 (vidite posebno 19:26). Isti termin je upotrebljen i u Sud 9:37; 2. Car 21:6; 2. Dne 33:6; Isa 2:6; 57:3; Jer 27:9; Mih 5:12.

▣ „**koji proriče po zvezdama**” Značenje ovog termina (BDB 638 II, KB 690) nije poznato sa sigurnošću. Na sirijskom znači „mrmljati nejasno bakanje” (KB 690). Koren ima više značenja:

1. zmija – BDB 638 I
2. GLAGOL, samo *Piel* oblik, (BDB 638 II) sa značenjem:
 - a. gatati
 - b. posmatrati znakove/predskazanja
3. bakar – bronza, BDB 638 III
4. nepoznato – BDB 638 IV

▣ „**vračar**” Ovaj termin (BDB 506, KB 503) u suštini znači „iseći”, u smislu (1) pripreme sastojaka za magičan napitak, ili (2) pravljenje rana na svom telu da bi se privukla pažnja boga (tj. sirijska upotreba, up. 1. Car 18:28). Ovaj termin je upotrebljen da opiše Faraonove mudrace u 2. Mojs 7:11 i Navuhodonosorove mudrace u Dan 2:2.

18:11 „koji baca čini” Doslovno značenje je „svezati čvor”, „biti u savezništva sa” ili „spojiti” (BDB 287, KB 287). U Ps 58:5 i Prop 10:11 se odnosi na kroćenje zmija. Uz malu promenu u vokalima, opisuju lažne vavilonske mudrace u Isa 47:8-11.

▣ „**koji priziva duhove**” Osnovno značenje ovog PARTICIPA (BDB 981, KB 1371) jeste „pitati” ili „istraživati”. Ovde se odnosi na postavljanje pitanja duhovnoj oblasti (tj. Gospodu (YHWH), IsNav 9:14 ili idolima, Os 4:12).

Teško je definisati prvu IMENICU „koji priziva duhove” (BDB 15). Neki tumače ovaj termin u odnosu na njegovu upotrebu u 3. Mojs 19:31; 20:6,27 kao (1) jama ili grob u kojem su duhovi, (2) oblik reči „otac” koja se odnosi na slavljenje predaka. LXX je u Isa 8:19 prevodi kao „trbuhozborac”. Zbog ovoga i Isa 29:4 neki misle da znači „cvrkutati” ili „mrmljati”. Ovo bi ukazivalo na „govoriti drugačijim glasom”. Međutim, na osnovu 1. Sam 28:7-9, ovaj termin je povezan sa sposobnošću da se pozove neko ili da se razgovara sa nekim ko je u zemlji, da se komunicira sa mrtvima ili sa duhovima podzemlja, tj. nekromantija.

Druga IMENICA, „opsenar” (BDB 396) oblik je hebrejske reči za „znati” (BDB 395). Odnosi se na osobu koja ima znanje o duhovnom svetu ili ima kontakt sa nekim iz duhovnog sveta ko ima to znanje (up. Isa 8:19; 19:3).

▣ „**koji pita mrtve**” Ovaj izraz je kombinacija dva *Qal* PARTICIPA (BDB 205, KB 233, „pitati” i BDB 559, KB 562, „oni koji su mrtvi”). U kontekstu se odnosi na medijume i „spiritiste”. Ovi elitni, navodno nadareni, ljudi kontaktiraju mrtve da bi dobili informacije o budućnosti i moć da je izmene.

Sve drevne kulture su verovala u život nakon smrti. Za mnoge narode drevnog Bliskog Istoka to je podrazumevalo dve mogućnosti:

1. slavljenje predaka, koje uključuje sposobnost članova porodice da utiču na sadašnjost i na budućnost
2. moć korištenja fizičkog (zvezde, sile prirode) ili duhovnog (demoni, polubogovi) da bi se saznala i izmenila lična sudbina

106:28 „i jeli su žrtve prinesene onima koji nisu živi” MT ne sadrži GLAGOL „prineti”. „Oni koji nisu živi” (BDB 559, *Qal*, #1,d) je *Qal* AKTIVNI PARTICIP, i moguće je da se odnosi na nepostojeće paganske idole (up. 4. Mojs 25:2), ne na ljude koji su umrli (up. 5. Mojs 26:14). TEV, NJB i REB ga tako i prevode.

TEV – „mrtvi bogovi”

NJB – „beživotni bogovi”

REB – „beživotni bogovi”

106:29 „postupcima svojim” Pitamo se da li je ovo namerno poređenje

1. dela izraelskih idolopoklonika, Ps 106:29,39
2. Gospodnjih (YHWH) dela, Ps 106:2,7,13,21-22

Kakav kontrast!

106:31 „To mu se u pravednost uračunalo” Isti ovaj izraz je upotrebljen za Avramovo opravdanje po veri u 1. Mojs 15:6, i u Pavlovom citatu u Rim 4:3; Gal 3:6. Jedina razlika u GLAGOLU ovde (BDB 362, KB 359, *Niphal* IMPERFEKAT) i tamo (*Qal* IMPERFEKAT) jeste glagolski vid. Vidite belešku kod 1. Mojs 15:6 na www.freebiblecommentary.org.

Dela sveštenika Finesa su opisana u 4. Mojs 25:11-13. Njegova dela, kao i Avramova, pokazala su njegovu veru u Gospoda (YHWH).

106:31 „za sve naraštaje doveka” Finesova dela su primer pravog vernog sledbenika. Ovo svedočanstvo je sačuvano i dalje govori o njegovoj veri/vernosti.

Naš način života utiče na druge ljude dugo nakon naše smrti!

NSP: PSALAM 106:32-33

³² **A kod vode Merive gnev su izazvali,**

pa je Mojsija zbog njih nevolja snašla.

³³ **Jer zbog njih je duh njegov ogorčen postao,**

pa je brzopleto progovorio usnama svojim.

106:32-33 Ova strofa odražava događaje iz 4. Mojs 20. Kod Merive su Izraelci svojim rečima toliko razbesneli Mojsija da je on previše burno reagovao (up. 4. Mojs 20:12; 27:14; 5. Mojs 1:37; 3:26-27; 34:4). Bog ne favorizuje ljude; neposlušnost ima posledice (up. Gal 6:7, vidite belešku na sajtu).

106:33 „duh njegov” NASB piše reč „Duh” (BDB 924) sa velikim početnim slovom, što ukazuje da je to Gospodnji (YHWH) Duh, ali se kontekst očigledno odnosi na Mojsijev duh (tj. životnu silu). Paralela iz Ps 106:33b se odnosi na Mojsija.

Moguće je da je ovo pitanje sporno zato što je Božji Duh bio sa Mojsijem (up. 4. Mojs 11:17; Nem 9:20), Izraelom (up. 4. Mojs 24:3) i oboje (up. Isa 63:10-14).

NSP: PSALAM 106:34-39

³⁴ **Nisu istrebili narode,**

kao što im je Gospod zapovedio.

³⁵ **Nego su se s narodima mešali**

i naučili dela njihova.

³⁶ **Služili su idolima njihovim,**

i oni su im zamka postali.

³⁷ **Žrtvovali su sinove svoje**

i kćeri svoje demonima.

³⁸ **Prolivali su krv nedužnu,**

krv sinova svojih i kćeri svojih,

koje su žrtvovali idolima hananskim,

i zemlja se onečistila krvoproliećem.

³⁹ **Postali su nečisti zbog dela svojih,**

i bili su neverni Bogu svome.

106:34-39 Ova strofa odražava Božje reči Izraelu o odnosu sa Hanancima (up. 2. Mojs 34:10-17; 5. Mojs 7:1-6,16; 20:16-18). Knjiga Isusa Navina opisuje poraz velikih utvrđenih hananskih gradova, ali

svako pleme je moralo završiti zadatak tako što će isterati Hanance sa svog određenog područja. Oni to nisu učinili (tj. Sud 1:21,27, itd.). Posledice su jasno opisane u 4. Mojs 33:50-56!

106:35 „narodima” Vidite POSEBNA TEMA: PRE-IZRAELSKI STANOVNICI PALESTINE.

106:36 „oni su im zamka postali” Ova reč, „zamka” (BDB 430), odnosi se na zamku za životinje (doslovno: „mamac”). Metaforički je upotrebljena za iskušenje hananskog kulta plodnosti (up. 2. Mojs 23:33; 5. Mojs 7:16; Sud 2:3).

106:37-38 Ovo se odnosi na slavljenje Moloha, boga plodnosti.

POSEBNA TEMA: MOLOH

106:37 „demonima” Ovo (BDB 993) se odnosi na paganske bogove (up. 5. Mojs 32:17). Ova reč je upotrebljena samo dva puta u SZ. Moguće je da je pozajmljena iz aramejskog. Koncept paganskih idola kao demona vidimo u NZ u 1. Kor 10:19-20 i Otk 9:20.

POSEBNA TEMA: ANĐELI I DEMONI

106:38 „zemlja se onečistila” Hananci su onečistili hanansku zemlju (up. 1. Mojs 15:16), a sada su je onečistili i Izraelci (up. 4. Mojs 35:33-34; Jer 3:2-10). Hanan je pripadao Gospodu (YHWH). To je bila Njegova zemlja.

106:39 „bili su neverni” Ovo (BDB 275, KB 275, *Qal IMPERFEKAT* sa *waw*) je hebrejski idiom za idolopokloničko slavljenje (up. Sud 2:17; Jezek 23; Os 5:3). Zasniva se na slici Gospoda (YHWH) kao Oca i Izraela kao žene (up. Os 1-3). Slavljenje drugog boga je bilo „duhovna preljuba” (up. 2. Mojs 34:15; 4. Mojs 15:39; Ps 73:27; Os 4:12; 9:1). Ponekad je ova slika bila i figurativna i doslovna, zato što je veliki deo slavljenja plodnosti podrazumevao magiju oponašanja (tj. seksualne aktivnosti kao deo slavljenja i na mestu slavljenja).

NSP: PSALAM 106:40-43

⁴⁰ **Gospod se žestoko razgnevio na narod svoj,
odvratno mu je postalo nasledstvo njegovo.**

⁴¹ **Predavao ih je u ruke narodima,
da nad njima vladaju oni koji ih mrze,
⁴² da ih neprijatelji njihovi tlače,
i da budu pokoreni pod ruku njihovu.**

⁴³ **Mnogo ih je puta izbavljao,
ali oni su se bunili u neposlušnosti svojoj,
pa su bili poniženi zbog prestupa svojih.**

106:40-43 Ovo je sažetak perioda izgnanstva, lutanja u divljini, osvajanja, sudija i monarhije. SZ je zapis o nesposobnosti Izraela da bude poslušan (up. Gal 3)!

Primitite snažne emotivne reči koje su upotrebljene da opišu kako je Gospod (YHWH) reagovao na idolopoklonstvo, pobunu i neveru Izraela.

1. Gospod se žestoko razgnevio na svoj narod (up. 5. Mojs 1:34-35; 9:19)
2. Njegovo nasledstvo mu je postalo odvratno (up. 3. Mojs 26:30; 5. Mojs 32:19)
3. predavao ih je u ruke... (tj. hebrejski idiom za odbacivanje), nastavlja se u različitim, ali paralelnim izrazima u Ps 106:41-42

106:42 „da budu pokoreni” AB (str. 75) ukazuje na to da su suglasnici za „Hanan” (BDB 488) isti kao za ovaj GLAGOL (BDB 488, KB 484, *Niphal* IMPERFEKAT sa *waw*). Moguće je da je ovo namerna igra sa zvukom reči. Hananska plemena su pokorila Gospodnja (YHWH) neverna plemena.

NSP: PSALAM 106:44-46

**⁴⁴ A on je pogledao na nevolju njihovu,
kad je čuo vapaj njihov.**

**⁴⁵ Radi njih se setio saveza svoga,
i sažalio se na njih zbog ogromne milosti svoje.**

**⁴⁶ Dao im je da nađu milost
kod svih koji su ih bili porobili.**

106:44-46 Ova strofa pokazuje Gospodnji (YHWH) milostivi odgovor.

1. pogledao je na njihovu nevolju (up. 2. Mojs 2:25; 5:7; Nem 9:9)
2. čuo je vapaj njihov (up. 2. Mojs 2:23-25; 3:7-9; 4. Mojs 20:16; Sud 3:9; 6:7; 10:10; Nem 9:27)
3. setio se svog saveza (up. 2. Mojs 2:24; 3. Mojs 26:40,42,45; Ps 105:8,42)
4. sažalio se na njih zbog svoje ogromne milosti (vidite belešku kod 1. Mojs 6:6)
5. dao im je da nađu milost (up. 1. Car 8:50; 2. Dne 30:9; Jez 9:9; Nem 1:11; Jer 42:12)
6. vidite Ps 106:43a, za još jednu milostivu želju Gospoda (YHWH)

106:45 „saveza” Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ

NSP: PSALAM 106:47-48

**⁴⁷ Spasi nas, Gospode, Bože naš,
sakupi nas iz drugih naroda,
da bismo davali hvale svetom imenu tvome,
da bismo radosno klicali tebi na hvalu!**

**⁴⁸ Neka je blagoslovljen Gospod, Bog Izraelov,
oduvek i zauvek!**

I ceo narod neka kaže: Amin!

Hvalite Gospoda!

106:47-48 Ove reči se ponavljaju i u 1. Dne 16:35-36. Ovaj Psalam počinje sa hvalom Gospodu (YHWH) za Njegovu milost prema vernim sledbenicima. Ali Izrael nije bio veran! Sada se psalmist moli da im Gospod (YHWH) pomogne i izbavi Izrael iz izgnanstva!

1. spasi nas – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, up. 1. Dne 16:35
2. sakupi nas iz drugih naroda – BDB 867, KB 1062, *Piel* IMPERATIV, up. 5. Mojs 30:3; Ps 147:2; Isa 11:12; 56:8; Jezek 39:28

Svrha obnove je da Izrael može da

1. hvali Božje sveto ime – BDB 392, KB 389, *Hiphil* KONSTRUKT INFINITIVA
2. radosno kliče Njemu na hvalu – BDB 986, KB 1387, *Hithpael* KONSTRUKT INFINITIVA

106:48 „Neka je blagoslovljen Gospod” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159, *Qal* PASIVNI PARTICIP) se takođe pojavljuje i u Ps 41:13; 72:18; 89:52. Izrael mora blagosiljati svog Boga zbog toga ko On jeste i zbog onoga što je učinio za njih.

Primetite Božja savezna imena.

1. Gospod, Bog naš, Ps 106:47
2. Gospod, Bog Izraelov, Ps 106:48

- ▣ „**oduvek i zauvek**” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

- ▣ „**ceo narod neka kaže: Amin!**” NASB ovaj izraz prevodi kao JUSIV, ali njegov oblik je *Qal* PERFEKAT.

- ▣ „**Amin**” Vidite POSEBNA TEMA: Amen. Izrael (tj. „narod”) mora potvrditi Gospodnju (YHWH) blagoslovljenost.

- ▣ „**Hvalite Gospoda**” Ovaj Psalam završava isto kao i Ps 105 i 104. Ove liturgijske izjave otvaraju (tj. Ps 105:1) i zatvaraju (tj. Ps 105:45) brojne Psalme. One nam pokazuju da su ovi Psalmi čitani na slavljenju.
 „Gospod” je skraćeni oblik od *Yah* (BDB 219).
 Iznenadjuće je to što ovo nedostaje u LXX, ali jeste deo Pešite. Moguće je da Ps 106:48c-d služi kao doksološki zaključak četvrte knjige Psaltira (tj. Ps 41:13; 89:52).

PSALAM 107

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod izbavlja ljude iz raznih nevolja <u>MT nema uvod</u> 107:1-3	Hvala Gospodu za Njegova velika dela izbavljenja 107:1-3	Grupna zahvalnica hodočasnika 107:1-3	Pohvala Božjoj dobroti 107:1-3	Bog, utočište u svakoj opasnosti 107:1 107:2-3 107:4-5 107:6-7 107:8-9 107:10-12 107:13-14 107:15-16 107:17-18 107:19-20 107:21-22 107:23-24 107:25-27 107:28-30 107:31-32 107:33-34 107:35-36 107:37-38 107:39-40 107:41-42 107:43
107:4-9	107:4-9	107:4-9	107:4-9	
107:10-16	107:10-16	107:10-16	107:10-16	
107:17-22	107:17-22	107:17-22	107:17-22	
107:23-32	107:23-32	107:23-32	107:23-32	
107:33-38	107:33-38	107:33-38	107:33-38	
107:39-43	107:39-43	107:39-43	107:39-42 107:43	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Moguće je da postoji veza između Ps 105, 106 i 107 (tj. isti uvodni izraz). Iako su razdvojeni u posebne delove knjige, povezuju ih njihove teme i terminologija. LXX dodaje karakteristično otvaranje prve knjige, „Aliluja”.
1. Psalam 105 govori o iskustvu Izraela u izgnanstvu
 2. Psalam 106 ukazuje na traumatične događaje iz vavilonskog izgnanstva
 3. Psalam 107 govori o obnovi.
- B. Prilikom tumačenja Psalama važno je utvrditi istorijsko okruženje. Ps 107:1-3 nam pomaže da shvatimo da je ovo period u kojem ih je Bog izbavljao iz vavilonskog izgnanstva.
- C. Postoji obrazac koji se ponavlja u ovom Psalmu, počinje u Ps 107:4 i nastavlja se sve do 32. stiha. Nekoliko refrena se ponavlja. Jedan od njih je „zavapili su Gospodu u nevolji svojoj”, Ps 106:7,13,19,28. Ovaj izraz je sličan iskustvu Izraela tokom perioda Sudija.
- D. Još jedan refren koji se ponavlja je u stihovima Ps 107:8,15,21,31. Njegov fokus je savezna odanost Boga Izraela. Isti ovaj specijalan termin, *hesed* (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)), nalazi se na početku i na kraju ovog Psalma. Tema ovog predivnog Psalma je postojana savezna odanost Gospoda (YHWH).
- E. Struktura izbavljenja sadrži četiri dela. Neki stručnjaci misle da je ovo povezano sa hodočanicima koji putuju u Jerusalim, ali čini se da je to malo verovatno, posebno zbog obrasca #4 u Ps 107:23-31, koji govori o poslovanju na moru. Bolje shvatanje je o četiri metafore izbavljenja iz nevolje:
1. pronađen je karavan koji se izgubio u pustinji, Ps 107:4-9
 2. oslobođeni su zatvorenici iz podzemnih tamnica, Ps 107:10-16
 3. isceljenje od smrtonosne bolesti, Ps 107:17-22
 4. spas nakon iskustva oluje na moru, Ps 107:23-31

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 107:1-3

¹ **Zahvaljujte Gospodu, jer je dobar,
večna je ljubav njegova.**

² **Neka tako kažu oni koje je Gospod izbavio,
oni koje je izbavio iz ruku protivnika,**

³ **i koje je sakupio iz drugih zemalja,
sa istoka i zapada,
sa severa i juga.**

107:1 „Zahvaljujte Gospodu, jer je dobar” Ovo je isti početak kao i u Ps 106; 118 i 136 (tj. BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV; to je jedini IMPERATIV u ovom Psalmu). U suštini, ovo je pogled na svet odanog sledbenika. Bez obzira na okolnosti u kojima se nalazimo, ovo je duboko uverenje onih koji veruju da je Bog Biblije sa nama, da je On Bog koji je uz nas i Bog koji može da nas izbavi.

▣ **„večna je ljubav njegova”** Ovo je savezni termin *hesed* (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)). Pre svega se odnosi na Božju postojanu saveznu odanost. Ovaj Psalam počinje i završava (up. Ps 107:43b) sa Božjom saveznom ljubavlju. Bog nije samo onaj koji inicira saveze, On ih i završava.

Za „večna” vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*).

107:2 „Neka tako kažu oni koje je Gospod izbavio” Ovaj termin je hebrejska reč *go'el* (BDB 145, KB 169, *Qal* PASIVNI PARTICIP). Pre svega se odnosi na bogatog rođaka koji otkupljuje osobu iz ropstva (vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE). Ove lične porodične metafore se koriste da opišu Boga kroz najintimnije i najznačajnije ljudske odnose.

Božji ljudi su pozvani da pričaju o Božjim milostivim delima. U kontekstu, ovo je još jedna univerzalna tema (up. Ps 107:8,15,21,31).

Reč „kažu” (BDB 55, KB 65) je *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Ovaj Psalam sadrži jedanaest ovakvih gramatičkih oblika (tj. Ps 107:2, 8, 15, 21, 22 [dva puta], 32 [dva puta], 43 [dva puta]).

▣ **„oni koje je izbavio iz ruku protivnika”** Zbog Ps 107:3 ovo se odnosi na asirijsko i vavilonsko izgnanstvo. Čini se da je Ps 107 ispunjenje molitve za obnovu iz 106:47. Za idiom „ruka” vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

107:3 „juga” Doslovno, ovo je reč za „more” (up. JPSOA). Ovaj termin „more” (BDB 410) i termin „jug” (doslovno: „desnica”, BDB 411 I) slično se pišu na hebrejskom. Ovo su četiri osnovna pravca kompasa, što ukazuje na univerzalnu obnovu.

Većina savremenih engleskih prevoda menja „more” u „jug”, zato što je „zapad” već spomenut. UBS tekstualni projekat (str. 384) daje oznaku „A” za „more” (pouzdan). Ukoliko je prvobitan tekst „more”, onda se on odnosi na mediteranska ostrva gde su Božju ljudi bili zarobljenici/robovi.

Primetite „sakupljanje” (BDB 867, KB 1062, *Piel* PERFEKAT) onih koje je Gospod (YHWH) izbavio u Ps 107 kao odgovor na molitvu iz Ps 106:47 (BDB 867, KB 1062, *Piel* IMPERATIV).

NSP: PSALAM 107:4-9

**⁴ Oni su lutali po pustoši, po pustinji,
nisu našli put do grada gde bi se nastanili.**

⁵ Bili su gladni i žedni.

I duša je njihova klonula u njima.

**⁶ Zavapili su Gospodu u nevolji svojoj,
i on ih je izbavio iz teskobe njihove,**

**⁷ na pravi put ih je izveo,
kako bi došli u grad gde će se nastaniti.**

**⁸ Neka zahvaljuju Gospodu za dobrotu njegovu
i za čudesna dela prema sinovima ljudskim.**

**⁹ Jer je nasitio dušu žednu,
dušu gladnu dobrima je nasitio.**

107:4 „Oni su lutali po pustoši” Neko bi mogao da kaže da je ovo očigledna aluzija na izgnanstvo, međutim, ostatak Psalma se ne uklapa sa periodom izgnanstva. Stoga, mislim da je ovo prva od četiri situacije koja opisuje krizu iz koje Bog izbavlja ljude. Vidite Kontekstualni uvidi, E.

▣ **„nisu našli put do grada gde bi se nastanili”** Ovaj Psalam često koristi ovu igru reči sa izrazom „grad gde bi se nastanili” (up. Ps 107:7, 36). Moguće je da je ovo aluzija na Jerusalim i na Obećanu zemlju, ali pre svega govori o mestu za putnike na kojem mogu da se odmore, nahrane i zaštite.

107:5 Reč „duša” („*nephesh*”, BDB 659, vidite belešku kod 1. Mojs 35:18) označava životnu silu bića koja dišu. Nekoliko puta je upotrebljena u ovom Psalmu.

1. Ps 107:5 – duša je njihova klonula u njima
2. Ps 107:9 – žedna duša
3. Ps 107:9 – gladna duša
4. Ps 107:18 – duši se njihovoj svako jelo ogadilo

5. Ps 107:26 – topi se duša njihova

Svi ovi izrazi opisuju obeshrabrenu osobu u nevolji, osobu koja se suočava sa smrću.

107:6,13,19,28 „Zavapili su Gospodu u nevolji svojoj” Ovaj obrazac o Božjim ljudima u nevolji, gde mu se oni mole, a On ih spasava, podseća na period Sudija.

107:6 „on ih je izbavio iz teskobe njihove” Božje izbavljenje je opisano u sve četiri navedene metaforične situacije (up. Ps 107:6-7; 13-14; 19-20; 28-29).

107:7 „na pravi put ih je izveo” Ovaj koncept pravog puta odražava hebrejski idiom za „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15-20; Ps 1:1; Mt 7:13-14). Život vere i vernosti Gospodu (YHWH) opisan je kao

1. prav put
2. ravan put
3. gladak put
4. put bez prepreka

Životni stil zlih je potpuna suprotnost, ispunjen je nevoljama i problemima.

Isaija često govori o tome kako Gospod (YHWH) priprema poseban put za povratak Njegovog naroda iz izgnanstva (up. Isa 20:7; 35:7-8; 40:3-4; 42:15-16; 43:19-20; 49:10-11; 57:14; 62:10).

107:8 „Neka zahvaljuju Gospodu za dobrotu njegovu” Ovaj GLAGOL (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) je upotrebljen u Ps 107:8,15,21,31. I ovo je refren koji se ponavlja, o predivnoj Božjoj saveznoj ljubavi koja se manifestuje u životima Njegove dece. Čak i u teškim vremenima, On je uvek veran (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)).

▣ **„za čudesna dela prema sinovima ljudskim”** Ovo se pre svega odnosi na Božja milostiva dela kojima je izbavljao svoj narod (up. Ps 107:24, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA). Ovaj izraz možemo posmatrati na dva načina. Jedan naglašava Boga kao univerzalnog održavatelja života, kao Boga koji brine o svim ljudskim bićima. Međutim, mislim da je bolji način posmatranja taj da ovo vidimo kao da je uloga Izraela bila da bude svedok za Božja dela u svetu. Ovo se najbolje uklapa sa Ps 107:2 i sa univerzalnim naglaskom koji je česta karakteristika mnogih Psalama u ovom delu Psaltira. Uloga Izraela je bila da bude svešteničko carstvo koje će ceo svet dovesti do Boga. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

107:9 „Jer je nasitio dušu žednu” Moguće je da se ovo odnosi na to da je Bog fizički izbavio osobu iz određenog događaja opisanog u Ps 107:4-9 ili se može proširiti tako da dobije opštije duhovno značenje. Ovaj Psalm, kao celina, može se lako uopštiti tako da se odnosi na probleme sa kojima se svi ljudi suočavaju nakon 1. Mojs 3, ali pre svega na probleme sa kojima se suočava Božji narod, pošto oni veruju u Gospoda i spaseni su da bi bili svedoci Božje moći i ljubavi za neverujući svet.

NSP: PSALAM 107:10-16

¹⁰ Živeli su u mraku i gustoj tami,
zatočeni u nevolji i okovima,

¹¹ jer su se bunili protiv reči Božjih,
i prezirali savete Svevišnjega.

¹² On je nevoljom srce njihovo pokorio,
posrnuli su, a nikoga nije bilo da im pomogne.

¹³ Tada su počeli da prizivaju Gospoda da im pomogne u nevolji njihovoj,
i on ih je kao i ranije spasao iz teskobe njihove.

¹⁴ Izveo ih je iz mraka i guste tame,
raskinuo je okove njihove.

15 Neka zahvaljuju Gospodu za dobrotu njegovu i za čudesna dela koja je učinio za sinove ljudske.

16 Jer je razbio bakarna vrata, i slomio gvozdene prevornice.

107:10 „Živeli su u mraku i gustoj tami” Ovaj termin „gustoj tami” (NASB: „tami smrti” BDB 853) upotrebljen je u Ps 23:4 (BDB 161 KONSTRUKT BDB 853). Može se shvatiti kao velika životna kriza ili približavanje smrti. U ovom određenom slučaju je očigledno da se odnosi na zatvorenike koji su boravili u najtamnijim, najdubljim tamnicama. Ovo je drugi od četiri moguća scenarija izbjavljenja. Vidite Kontekstualni uvidi, E.

107:11 „jer su se bunili protiv reči Božjih” Ovo je veoma značajno. Ove nevolje ne sustižu Božji narod zbog toga što je Bog nemoćan ili ih ne voli, nego zato što su se oni svesno bunili protiv Njega (up. Ps 107:17,34). Iako ovo nije navedeno u svakom od četiri moguća scenarija, očigledno je da su problemi Izraela povezani sa njihovim grehom i pobunom protiv saveza (up. 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30).

▣ **„Svevišnjega”** Ovaj Psalam koristi nekoliko imena za Boga (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA).

1. Gospod (YHWH) – Ps 107:1,6,8,13,15,19,21,24,28,31,43
2. *El* – Ps 107:11
3. Svevišnji (*Elyon*, BDB 751) – Ps 107:11

Treće ime su najčešće koristili ne-Izraelci (up. 1. Mojs 14:19; 4. Mojs 24:15). Mojsije ga koristi u 5. Mojs 32:8 (LXX) za Gospodnju (YHWH) podjelu zemlje na narode. Korištenje ovog imena u ovom Psalmu dodatno ističe univerzalnu prirodu ovog teksta.

107:12 „nikoga nije bilo da im pomogne” Ovaj kratak izraz se često koristi za nesposobnost drugih bogova da pomognu (up. 2. Car 14:26; Ps 22:11; 72:12; Isa 63:5). Gospod (YHWH) tvrdi: „Ne postoji ni jedan drugi bog osim mene, te ako se pobunite protiv mene, nema vam pomoći. Ali ako se okrenete meni, ne postoji sila na zemlji koja vas može pokoriti”. Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

107:13 „Tada su počeli da prizivaju Gospoda” Vidite belešku kod Ps 107:6.

▣ **„on ih je kao i ranije spasao”** Ovo je hebrejska reč „spasen” (BDB 446, KB 488, vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)). U SZ se pre svega odnosi na fizičko spasavanje. Ovaj termin „spasiti” dobija i duhovne aspekte u NZ.

107:14 Ovde se ponavlja fizičko izbjavljenje zatvorenika iz Ps 107:10.

107:15 Ovde se ponavlja naglasak iz Ps 107:8. Ponavlja se i u 107:21 i u 31 radi isticanja. Izraz „sinovi ljudski” (doslovno: „*ben Adam*”) ima univerzalnu komponentu. Gospod (YHWH), koji je stvorio sve ljude nalik sebi (up. 1. Mojs 1:26-27), istovremeno je i Izbavitelj svih ljudi (up. 1. Mojs 3:15, vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA). Ima nade za Izrael; ima nade za sve!

107:16 „razbio bakarna vrata, i slomio gvozdene prevornice” U to vreme su ta bakarna vrata bila najjača moguća ljudska prepreka. Ovo su metafore za snagu i moć Boga za kojeg ne postoje prepreke kada pomaže svojim ljudima (tj. Isa 45:1-2).

NSP: PSALAM 107:17-22

17 Bezumnici su zbog svog prestupničkog puta i zbog greha svojih,

na kraju sami sebi nevolju stvorili.

¹⁸ Duši se njihovoj svako jelo ogadilo,

do vrata smrti oni su došli.

¹⁹ Zavapili su Gospodu da im pomogne u nevolji njihovoj,
i on ih je kao i ranije spasavao iz teskobe njihove.

²⁰ Poslao je reč svoju i izlečio ih,

izbavio ih je iz jama njihovih.

²¹ Neka zahvaljuju Gospodu za dobrotu njegovu

i za čudesna dela koja je učinio za sinove ljudske.

²² Neka prinose žrtve zahvalnice

i objavljuju dela njegova kličući radosno.

107:17 „na kraju sami sebi nevolju stvorili” Ovo je metafora o smrtonosnoj bolesti. Međutim, VERBAL je u POVRATNOM, ne u PASIVNOM obliku, te su „sami sebi nevolju stvorili” (BDB 776, KB 853, *Hithpael* IMPERFEKAT). Kaže se da mi ne kršimo Božje zakone nego kršimo sami sebe preko Božjih zakona. Ova izreka o Božjem moralnom univerzumu sadrži veliki deo istine.

107:18 Ovako se opisuje gubitak apetita zbog teške bolesti. U ovom stihu Šeol je opisan kao tvrđava ili grad sa kapijama (up. Jov 38:17). Često se Šeol personifikuje ili metaforizuje na nekoliko različitih načina, ali je očigledno da govorimo o smrti. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?

107:19 Ovaj izraz se ponavlja u Ps 107:6,13,19 i 28. Podseća na period Sudija.

107:20 „Poslao je reč svoju i izlečio ih” Primitite da hebrejski jezik ovde naglašava moć izgovorene reči. Kao i u 1. Mojs 1, Bog je nešto izgovorio i to se ostvarilo. Isto isticanje moći Božje reči možemo videti i u Isa 55:11. U SZ su Božje izgovorene reči postajale nezavisane, samoostvarujuće entitete. Ova IMENICA „jama” (BDB 1005) je redak koren i upotrebljena je samo na tri mesta u SZ.

1. ovde

2. Pri 28:10

3. Plač 4:20

Moguće je da se odnosi na

1. planove neprijatelja (životinjske zamke)

2. smrt (Šeol kao jama)

107:21 Ovaj izraz se ponavlja u Ps 107:8,15,21,31. Vidite belešku kod Ps 107:8.

107:22 Ovaj stih naglašava slavljenje u hramu u Jerusalimu, kao i Ps 107:23. Moguće je da 107:2a takođe odražava aktivnost u hramu.

NSP: PSALAM 107:23-32

²³ Oni koji morem plovo na brodovima,

i trguju po velikim vodama,

²⁴ oni su videli dela Gospodnja

i čudesna dela njegova u dubinama,

²⁵ kako se na reč njegovu olujni vetar podiže,

koji diže talase morske.

²⁶ Do nebesa se dižu, do dna se spuštaju.

Od nevolje se topi duša njihova.

²⁷ Teturaju se i posreću kao pijani,

smetena je sva mudrost njihova.

**28 Tada vape Gospodu u nevolji svojoj,
i on ih izbavlja iz teskobe njihove.**
**29 Smiruje oluju i tišina nastaje,
i morski se talasi umiruju.**
**30 Kad se stišaju, moreplovci se raduju,
a on ih u luku željenu vodi.**
**31 Neka zahvaljuju Gospodu za dobrotu njegovu
i za čudesna dela prema sinovima ljudskim.**
**32 Neka ga uzvisuju pred narodom sakupljenim,
u veću staraca neka ga hvale.**

107:23 „Oni koji morem plove na brodovima” Jevreji su se retko upuštali u morske aktivnosti. U 1. Car 9:27,28 je naveden primer da je Solomon napravio flotu na obali Crvenog mora, ali su brodove gradili i njima upravljali Feničani, te je on osuđen zbog toga. Postoji i jedna skrivena aluzija da je jedno od jevrejskih plemena bilo uključeno u primorske aktivnosti u Sud 5:17, mada je i njeno značenje nejasno i nesigurno. Jevreji se jednostavno nisu često upuštali u morske aktivnosti. Metaforička pozadina za Ps 107:23-32 je snažna morska oluja, koja je užasavala usamljene putnike. Ovo je četvrta hipotetička situacija izbavljanja; vidite Kontekstualni uvidi, E.

107:25-27 Ovo su iznenađujući, metaforični primeri za morsku bolest i strah od oluje na moru.

107:27 Doslovno značenje GLAGOLA u drugom redu je „progutati” (BDB 118, *Hithpael* IMPERFEKAT), što označava iznenadno uništenje nečega (tj. more guta brod u oluji). KB 135 III smatra da je koren „zbuniti” ili „zavesti”. Ovo bi bio jedini slučaj da je ovaj koren upotrebljen u obliku *Hithpael*, iako se javlja u sledećim oblicima

1. *Niphal* u Isa 28:7
2. *Piel* u Isa 3:12; 19:3
3. *Pual* u Isa 9:16

Nekoliko engleskih prevoda tumači ovaj GLAGOL kao da se odnosi na sposobnost iskusnih mornara da koriste svoje znanje o moru da bi pobjegli od oluje.

107:30 „u luku željenu vodi” Doslovno značenje je „željeni grad”. Ovaj termin za „grad” (NASB: „grad”, BDB 562, KB 568) upotrebljen je samo ovde. Većina prevoda na engleski koristi reč „sklonište” ili „luka”. Mislim da je ovo paralela sa „grad gde bi se nastanili” iz Ps 107:4 i 36. To je bilo mesto odmora, zadovoljavanja potreba i bezbednosti! Moguć kontrast su „vrata smrti” (tj. Šeol, grad mrtvih). Konačno, samo Bog je to mesto! On je jedini večan grad (up. Jev 11:10)!

107:32 „pred narodom sakupljenim” Ovo je karakterističan savezni izraz za Izrael.

▣ „u veću staraca neka ga hvale” Postoje neke pretpostavke da Ps 107:33-43 sadrži

1. reči naroda starcima
2. odgovor staraca na njihove reči

Koja god da je priroda sledećih stihova, oni se ne uklapaju u četvorodelni obrazac koji je uspostavljen u Ps 107:4-32.

NSP: PSALAM 107:33-38

**33 On reke u pustoš pretvara,
i tokove vodene u žedno tlo,
34 plodnu zemlju u pustoš slanu,
zbog zloće onih koji na njoj žive.**

**35 On pustoš pretvara u jezero vodeno,
i bezvodnu zemlju u tokove vodene.**

**36 Tamo naseljava gladne,
da podignu grad u kom će živeti.**

**37 Oni seju njive i sade vinograde,
da donesu obilnu letinu.**

**38 On ih blagosilja i oni postaju mnogobrojni,
ne dopušta da stoke njihove malo bude.**

107:33-43 Opisana je Božja kazna, koja ovde ima svoju svrhu. Ta svrha je obnova i blagosiljanje Božjeg naroda. Ovo je veoma slično sa tekstom o blagoslovima i kletvama u 3. Mojs 26:1-13 i 5. Mojs 27-30.

NSP: PSALAM 107:39-43

**39 Ali opet ih je malo i pognuti su
od ugnjetavanja, nevolje i tuge.**

**40 On prezir izliva na velikaše,
i pušta ih da po bespuću lutaju.**

**41 A siromaha štiti od nevolje
i daje mu porodicu kao stado veliku.**

**42 Čestiti to vide i raduju se,
a sva nepravda neka zatvori usta svoja.**

**43 Ko je mudar? On će razmisliti o svemu ovome
i pažljivo će razmotriti šta Gospod u dobroti svojoj čini.**

107:40,41 „velikaše... siromaha” Zamena uloga je jedan od karakterističnih znakova Božjeg ponašanja prema ljudima. Sada se sudi izraelskim vođama koje su odvele narod sa pravog puta, a siromašni i odbačeni iz zajednice sada su dovedeni na mesto otkupljenja, zdravlja i bezbednosti. U nekim kontekstima se reč „nevoljnici” odnosi na Gospodnje (YHWH) verne sledbenike.

107:43a Ovo je slično novozavetnom izrazu: „ko ima uši da sluša, čuće”. Bog je otkrio svoj plan za svoj narod. Sada Njegov narod mora odgovoriti sa verom. Međutim, čak i u tom odgovoru sa verom, suština nije njihova vernost, nego Božja vernost (up. Jeze 36:27-38).

107:43b Moguće je da se ovo odnosi na 5. Mojs 32:7. Savezna poslušnost donosi blagoslove (Ps 107:33-38), ali savezna neposlušnost donosi kletve (up. Ps 107:39-40).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto neki stručnjaci veruju da su Psalmi 105, 106 i 107 povezani iako se nalaze u dve različite knjige (tj. dela) u Psaltiru?
2. Po čemu je značajna hebrejska reč *hesed*, koja se prevodi kao ljubav/dobrota/milost i koja je tako česta u ovom Psalmu?
3. Koje je pretpostavljeno istorijsko okruženje ovog Psalma na osnovu Ps 107:2,3?

4. Opišite četvorodelni obrazac nevolja iz Ps 107:4-32. Da li se hodočasnici na putu za Jerusolim zaista suočavaju sa ovim problemima, ili su oni na neki način metaforički povezani sa životnim problemima?
5. Zašto su Ps 107:11,17 i 34 toliko značajni u vezi sa problemima sa kojima se suočava Izrael?
6. Kako su greh i bolest povezani u jevrejskom pogledu na svet (up. Ps 107:17; Jn 9:2; Jak 5:13)?

PSALAM 108

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala i molitva Bogu da podari pobeđu <u>MT uvod</u> Pesma, Davidov Psalam 108:1-6	Uverenost u Božju pobeđu nad neprijateljima 108:1-4 108:5-6	Liturgija molitve za pobeđu nad narodnim neprijateljima 108:1-4 108:5-6	Molitva za pomoć protiv neprijatelja 108:1-4 108:5-6	Jutarnja himna i narodna molitva 108:1-2 108:3-4 108:5 108:6 108:7 108:8 108:9 108:10-11 108:12-13
108:7-9	108:7-9	108:7-9	108:7-9	
108:10-13	108:10-13	108:10-13	108:10-13	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ps 108:1-5 je preuzet iz Ps 57:7-11.
- B. Ps 108:6-13 je preuzet iz Ps 60:5-12.
- C. Za egzegetske detalje vidite beleške kod Ps 57 i 60.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 108:1-6

¹ Postojano je srce moje, Bože.

Pevaću ti i pesmom ću te hvaliti, duša moja pevaće ti i pesmom te hvaliti.

² Preni se, žičani instrumentu, i ti, harfo!

Zoru ću probuditi.

³ **Gospode, hvaliću te među narodima,
i pesmom ću te hvaliti među plemenima.**

⁴ **Jer je do nebesa velika ljubav tvoja,
i istina tvoja sve do oblaka.**

⁵ **Uzvisi se iznad nebesa, Bože,
slava tvoja neka bude nad svom zemljom.**

⁶ **Da bi se izbavili oni koje voliš,
spasi nas desnicom svojom i usliši me.**

108:1a „Postojano” Ovaj GLAGOL (BDB 465, KB 464, *Niphal* PARTICIP) označava život vere i vernosti (up. Ps 57:8 [dva puta]; 112:7), u skladu sa Božjim pravim putem (up. Ps 16:11; 139:24). Ps 78:37 daje primer nekoga ko nije postojan.

LXX, Pešita i Vulgata ponavljaju ovaj izraz, što pokazuje da je došlo do delimične asimilacije između ovog Psalma i Ps 57:7-11.

Za „srce” vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

108:1b-3 Osobine postojanog srca su

1. pevaću – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
2. pesmom ću te hvaliti – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV
3. zoru ću probuditi – BDB 734, KB 802, *Hiphil* KOHORTATIV
4. hvaliću te – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
5. pesmom ću te hvaliti – isto kao #2

108:1b

SSP	svim svojim bićem
NSP, NRP	duša moja
DK	zajedno sa slavom svojom

Prevod iz NKJV („sa slavom svojom”) je doslovan, ali NRSV, TEV i NJB koriste paralelu sa Ps 57:8 i dodaju treći način upotrebe ovog GLAGOLA, „probuditi” (BDB 734, KB 802), koji se pojavljuje dva puta u MT.

Vidite POSEBNA TEMA: SLAVA. Ovde se ta reč (BDB 458) koristi za psalmistino biće (tj. *nephesh*). Termin „slava” se na ovaj način koristi u Ps 7:5; 16:9; 30:12; 57:8.

NET Biblija (str. 979) predlaže da se כבוד (BDB 458) izmeni u „moj život”, כבודי (BDB 458). Poziva se na AB, str. 94, ali AB citira Anata da objasni Gospodnju (YHWH) upotrebu GLAGOLA „uzvisiti”, a ne kao argument za predloženu izmenu.

108:3 Primitite da se hvala Gospoda (YHWH) širi na

1. narode
2. plemena
3. celu zemlju (up. Ps 108:5b)

Nastavlja se univerzalan element, toliko karakterističan za prethodni Psalm! Gospod (YHWH) je jedini pravi Bog, jedini Stvoritelj, jedini Spasitelj. Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

108:4

SSP, NSP, NRP	ljubav
DK	milost

Ovo je posebna savezna IMENICA (*hesed*) koja opisuje Gospodnju (YHWH) odanost Njegovim obećanjima. Konačna nada čovečanstva je milostivi i odani Božji karakter! Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

▣ „iznad nebesa” Primitite paralelu sa sledeća dva reda. Gospodnja (YHWH) ljubav i istina (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ) rasprostiru se i iznad nebesa. Sam Gospod (YHWH) je iznad fizičke tvorevine (Ps 108:5). „Nebesa” su atmosfera nad zemljom, ne Gospodnje (YHWH) boravište. Vidite POSEBNA TEMA: NEBO i POSEBNA TEMA: TREĆE NEBO.

108:5 „slava” Vidite belešku kod Ps 108:1.

108:6 „oni koje voliš” Ovde se ovo odnosi na savezni narod (up. Ps 60:5; 127:2; Jer 11:15). Vremenom je ovaj izraz počeo da se koristi kao naziv za Mesiju (posebno na osnovu Isajinih sluginih pesama, tj. Isa 42:1). Gospod (YHWH) ove reči koristi za Isusa

1. na Njegovom krštenju – Mt 3:17
2. u citatu iz Isaije – Mt 12:18
3. na Njegovom preobraženju – Mt 17:5

Kasnije ovo postaje intiman, porodični naziv za one koji slede Isusa (tj. Rim 1:7; Kol 3:12; 1. Sol 1:4; 2. Sol 2:13).

▣ Prva strofa sadrži nekoliko IMPERATIVA.

1. preni se, Ps 108:2 – BDB 734, KB 802, *Qal*
2. uzvisi se, Ps 108:5 – BDB 926, KB 1202, *Qal*
3. spasi, Ps 108:6 – BDB 446, KB 448, *Hiphil*
4. usliši, Ps 108:6 – BDB 772, KB 851, *Qal*

Brojevi 3 i 4 are molitveni zahtevi. Poglavlja 4. Mojs 1 i 2 su povezana sa hvalom.

NSP: PSALAM 108:7-9

⁷ Bog je rekao u svetosti svojoj:

**„Radovaću se, u nasledstvo ću Sihem dati,
izmeriću ravnicu Sokot.**

**⁸ Galad je moj, Manasija je moj,
Jefrem je tvrđava poglavara moga,
Juda je zapovednička palica moja.**

**⁹ Moav je posuda u kojoj ću noge oprati.
Na Edom ću baciti sandalu svoju.
Nad Filistejom ću pobednički klicati”.**

108:7-9 Gospod (YHWH) govori (nekoliko KOHORTATIVA) iz svog hrama (doslovno: „svetilišta”) o svom vlasništvu nad Hananom. Ova strofa je iz Ps 60:6-8. Neke strofe su postale slogani, izreke ili liturgije.

108:8 „Juda je zapovednička palica moja” Ovo je aluzija na Jakovljevo blagosiljanje svoje dece u 1. Mojs 49, posebno u 1. Mojs 49:10. Ovo se takođe spominje u 4. Mojs 24:17 (up. Ps 60:7).

NSP: PSALAM 108:10-13

¹⁰ Ko će me dovesti do utvrđenog grada?

Ko će me voditi sve do Edoma?

¹¹ Zar nećeš ti, Bože, koji si nas odbacio,

pa više ne ideš s vojskama našim iako si Bog naš?

**¹² Pruži nam pomoć u nevolji,
jer je uzalud nadati se spasenju od čoveka.**

**¹³ Od Boga ćemo snagu dobiti,
on će zgaziti protivnike naše.**

108:10-13 Zato što je Gospod (YHWH) vlasnik i upravitelj Obećane zemlje (tj. Hanana), On sigurno neće dozvoliti da Njegov narod bude poražen i raseljen!

108:10 „do utvrđenog grada” (NASB: „opkoljenog grada”) MT verzija je „utvrđen grad” (BDB 747 KONSTRUKT BDB 131). Moguće je da se ovo odnosi na grad po imenu Vosora zato što se Edom spominje u sledećem redu. Koren reči Vosora (BDB 131 II) je ista hebrejska reč kao i za „grad” ili „utvrđenje” (BDB 131, vidite IVP, *Komentari o pozadini Biblije (Bible Background Commentary)*, str. 551).

108:11 Savezni narod je poražen u bitci (up. Ps 44:9) zato što Gospod (YHWH) nije bio sa njima. Kovčeg je nošen u bitku kao simbol Gospodnjeg (YHWH) ličnog prisustva sa vojnicima. Ali pošto je Njegov narod bio neveran savezu, On im nije podario pobedu.

108:12 Ovo je priznanje da je Gospod (YHWH) jedina nada Izraela. Njihova vojna snaga i vojne strategije ne mogu im doneti pobedu, samo Gospod (YHWH) to može!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko su dva govornika u ovom Psalmu?
2. Iz kojih drugih Psalama ovaj Psalm koristi stihove?
3. Šta Ps 108:7-9 želi da nam kaže?
4. Koje velike istine su izražene u Ps 108:11-12?

PSALAM 109

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Prizvana osveta za neprijatelje <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam 109:1-5	Molitva za kažnjavanje lažnih optužitelja 109:1-5	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (Tužbalica) 109:1-5	Žalba osobe u nevolji 109:1-5	Kletva 109:1-3 109:4-5
109:6-13	109:6-13	109:6-19	109:6-15	109:6-7 109:8-9 109:10-11 109:12-13
109:14-20	109:14-20		109:16-19	109:14-15 109:16-17 109:18-19
109:21-25	109:21-25	109:20-25	109:20-25	109:20-21 109:22-23 109:24-25
109:26-29	109:26-29	109:26-31	109:26-29	109:26-27 109:28-29
109:30-31	109:30-31		109:30-31	109:30-31

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Psalmist oseća da se oni koje on voli nepravedno ponašaju prema njemu (prva strofa, Ps 109:1-5).
 1. njihove reči
 - a. zle, Ps 109:1
 - b. lukave, Ps 109:1
 - c. lažljive, Ps 109:2
 - d. reči mržnje, Ps 109:3

- e. neprijateljstvom uzvraćaju, Ps 109:4
 2. njihova dela
 - a. bez razloga se bore protiv mene, Ps 109:3
 - b. na ljubav uzvraćaju neprijateljstvom, Ps 109:5
 - c. vraćaju zlo za dobro, Ps 109:5
 3. moguće je da ovo opisuje scenu suda u kojoj je psalmist lažno optužen (up. Ps 109:6-7)
- B. On se moli za niz kazni (JUSIVI) za njegove neprijatelje (druga i treća strofa, Ps 109:6- 13, 14-20).
1. neka mu protivnik zdesna stoji, Ps 109:6 – BDB 763, KB 840, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 2. neka se kao zločinac pokaže, Ps 109:7 – BDB 422, KB 425, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 3. molitva njegova neka greh bude, Ps 109:7 – BDB 224, KB 243, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 4. dana njegovih neka malo bude, Ps 109:8 – isti oblik kao #3
 5. njegovu nadgledničku službu neka drugi preuzme, Ps 109:8 – BDB 542, KB 534, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 6. deca njegova neka siročad postanu, Ps 109:9 – isto kao #3
 7. žena njegova neka postane udovica, Ps 109:9 – isto kao #3
 8. neka sinovi njegovi lutaju okolo, Ps 109:10 – ovo je APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u IMPERFEKTU iz istog korena (BDB 631, KB 681), što je gramatički način da se pokaže intenzitet
 - a. neka prose – BDB 981, KB 1371, *Piel PERFEKAT*
 - b. neka izađu... da hleba traže – BDB 205, KB 233, *Qal PERFEKAT*
 NASB (i NSP) prevodi PERFEKTE iz Ps 109:10 kao JUSIVE (tj. „neka...”).
 9. neka mu zelenaš prigrabi sve što ima, Ps 109:11 – BDB 669, KB 723, *Piel IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 10. neka tuđinci razgrabe plod truda njegovog, Ps 109:11 – BDB 102, KB 117, *Qal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 11. neka ne bude nikog ko bi mu milost pokazao, Ps 109:12 – BDB 224, KB 243, *Qal JUSIV*
 12. neka ne bude nikog ko bi se smilovao deci njegovoj kad bez oca ostanu, Ps 109:12 – isto kao #11
 13. neka se istrebi potomstvo njegovo, Ps 109:13 – isto kao #11
 14. neka se izbriše ime njihovo, Ps 109:13 – BDB 562, KB 567, *Niphal JUSIV*
 15. neka se Gospod seti prestupa praočeva njegovih, Ps 109:14 – BDB 269, KB 269, *Niphal IMPERFEKAT* upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 16. greh majke njegove neka se ne izbriše, Ps 109:14 – BDB 562, KB 567, *Niphal JUSIV*
 17. neka to stalno bude Gospodu pred očima, Ps 109:15 – isto kao #3
 18. neka izbriše sa zemlje sećanje na njih, Ps 109:15 – BDB 503, KB 500, *Hiphil JUSIV*
 19. neka mu ono (tj. prokletstvo) bude kao haljina, Ps 109:19 – isto kao #11
 20. NASB, NKJV i NJB prevode Ps 109:20a kao još jedan JUSIV, ali je to *Qal PARTICIP*
- C. Psalam 109:16-18 navodi razloge zbog kojih on zaslužuje Gospodnju (YHWH) kaznu.
1. nije se setio milost da pokaže, Ps 109:16
 2. nego je progonio nevoljnika i ubogoga, Ps 109:16
 3. prokletstvo je voleo, Ps 109:17
 4. prokletstvo je odenuo kao haljinu svoju, Ps 109:18

- D. U Ps 109:21-25 psalmist opisuje svoju potrebu i traži pomoć (primetite suprotni VEZNIK, „a ti si Gospod“).
1. učini mi dobro – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV
 2. izbavi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
- Svoje molitve zasniva na
1. Gospodnjem (YHWH) imenu, Ps 109:21
 2. Gospodnjoj (YHWH) milosti, Ps 6:4; 44:26; 109:21,26; 119:149
 3. svojoj potrebi
 - a. nevolja i jad me pritiskaju
 - b. srce je moje ranjeno u meni
 - c. odlazim kao sena
 - d. otrešen sam kao da sam skakavac
 - e. kolena moja klecaju od posta
 - f. telo se moje osušilo
 - g. ruglo sam postao
- E. U Ps 109:26-29 psalmist nastavlja svoju molitvu i izražava svoju želju da Gospod (YHWH) kazni njegove neprijatelje.
1. pomoz mi – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV
 2. spasi me po milosti svojoj – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 109:21
 3. on se moli da Gospod (YHWH) učini sledeće
 - a. neka znaju da si ti ovo učinio – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - b. neka proklinju, a ti me blagosiljaj – BDB 886, KB 1103, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, što poziva Gospoda (YHWH) da reaguje (NASB: „ti ne blagosiljaj“)
 - c. neka se posrame – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (NKJV, NRSV), kao i u Ps 109:28a, i 109:28c sadrži suprotne izjave
 - d. neka se protivnici moji poniženjem zaodenu – BDB 527, KB 519, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (NASB, NKJV, NRSV)
 - e. neka se sramotom svojom kao plaštem ogrnu – BDB 741, KB 813, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (NASB, NKJV, NRSV)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 109:1-5

¹ Bože hvale moje,
nemoj ćutati.

² Jer se usta zla i lukava otvaraju na mene.

Govore o meni jezikom lažljivim,

³ rečima mržnje okružuju me,

i bez razloga bore se protiv mene.

⁴ Na ljubav moju neprijateljstvom uzvraćaju,

a ja se samo molim.

⁵ Vraćaju mi zlo za dobro,

i mržnju za ljubav moju.

109:1 „Bože hvale moje” Ovaj izraz je upotrebljen samo ovde i u in 5. Mojs 10:21, ali se ideja često ponavlja (tj. Ps 146-148). LXX ovaj izraz prevodi: „O Bože, nemoj u tišini preći preko moje hvale.”

▣ „**nemoj ćutati**” Ovo je hebrejska molba Gospodu (YHWH) da čuje molitvu i odgovori na nju (up. Ps 28:1; 35:22; 38:12; 83:1).

109:2-3 Reči imaju moć i da blagoslove i da povrede. Naše reči pokazuju naša srca! Vidite POSEBNA TEMA: LJUDSKI GOVOR.

AB (str. 100) vidi ove stihove kao aluzije na životinjske napade.

1. usta životinja koje napadaju (up. Ps 22:14; Plač 3:46-47)
2. „govore” (BDB 180) u smislu „gone”
3. „okružuju” kao čopor životinja

109:4-5 Uvek je bolno kada nas neko napadne, ali kada nas napadne neko kome smo verovali i s kim smo se prijateljnili, to je još bolnije (up. Ps 35:12; 38:20).

NSP: PSALAM 109:6-13

⁶ Postavi nad neprijateljem mojim onog ko je zao,
i neka mu protivnik zdesna stoji.

⁷ Kad mu se bude sudilo, neka se kao zločinac pokaže,
i molitva njegova neka greh bude!

⁸ Dana njegovih neka malo bude,
i njegovu nadgledničku službu neka drugi preuzme!

⁹ Deca njegova neka siročad postanu,
a žena njegova udovica!

¹⁰ Neka sinovi njegovi lutaju okolo, neka prose,
i neka izadu iz opustelih mesta svojih da hleba traže!

¹¹ Neka mu zelenaš prigrabi sve što ima,
neka tuđinci razgrabe plod truda njegovog!

¹² Neka ne bude nikog ko bi mu milost pokazao,
i neka ne bude nikog ko bi se smilovao deci njegovoj kad bez oca ostanu!

¹³ Neka se istrebi potomstvo njegovo!

U sledećem naraštaju neka se izbriše ime njihovo!

109:6-20 Ove dve strofe zvuče surovo savremenim ljudima. Psalmist samo traži da se za njegove neprijatelje ostvare savezne kletve (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30) za neverne Izraelce. On oseća da je on na strani Gospoda (YHWH); da je napad na njega napad na Gospoda (YHWH).

Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible), str. 1407, kaže da je ovo najduži tekst proklinjanja u Psaltiru. Toliko je slikovit i snažan da neki tumači misle da on odražava ono što su neprijatelji govorili protiv psalmiste (tj. *Jeronimov komentar Biblije (The Jerome Biblical Commentary)*, NJB i NIV beleška). Međutim, ovo ne možemo dokazati na osnovu MT. Jedini dokaz bi mogao biti to što je u Ps 109:6-19 upotrebljena JEDNINA, mada je to verovatno kolektivna JEDNINA.

109:6 „protivnik” (NASB: „optužitelj”) Ovo je hebrejski termin (BDB 966, up. Ps 109:20,29) koji je postao naziv za personifikovano zlo, Sotonu. Vidite POSEBNA TEMA: SOTONA.

109:8 „službu” Iz konteksta ne možemo sa sigurnošću odrediti značenje ove reči (BDB 824). Moguće je da se odnosi na „sačuvana dobra”, up. Isa 15:7. Neprijatelj je bio na uticajnom i moćnom položaju. Ovaj izraz (zajedno sa Ps 69:25 iz LXX) upotrebljen je u Dap 1:20 za Judu Iskariotskog. Dela koriste reč „služba” za odabir Judinog zamenika na mestu apostola.

NSP: PSALAM 109:14-20

**14 Neka se Gospod seti prestupa praočeva njegovih,
i greh majke njegove neka se ne izbriše!**

**15 Neka to stalno bude Gospodu pred očima,
i neka izbriše sa zemlje sećanje na njih!**

**16 Jer se zli nije setio milost da pokaže,
nego je progonio nevoljnika i ubogoga
i onoga ko je tužnog srca, da ga ubije.**

17 Prokletstvo je voleo, pa ga je i snašlo.

Blagoslovu se nije radovao, i zato je daleko od njega.

18 Prokletstvo je odenuo kao haljinu svoju.

Zato je ono kao voda ušlo u njega

i kao ulje u kosti njegove.

19 Neka mu ono bude kao haljina koju odeva

i kao pojas kojim je stalno opasan!

20 To je plata od Gospoda onom koji mi se protivi,

i onima koji zlo govore protiv duše moje.

109:14-15 Moguće je da je ovo aluzija na dve knjige (tj. na knjigu dela i knjigu života) koje simbolizuju Božje pamćenje. Vidite POSEBNA TEMA: DVE KNJIGE.

109:17-19 Prokletstvo se odnosi na molitve Bogu da kazni. Psalmist traži da se stvari za koje se njegov progonitelj molio radi osvete dogode samom progonitelju. U SZ, ukoliko bi se dokazalo da je neko lažno svedočio na sudu, ta osoba bi dobila istu kaznu koja bi sledila lažno optuženom.

109:20 Ovo je sažet zaključak za Ps 109:6-19. Moguće je da pripada 109:6-19 (tj. NASB, NKJV) ili sledećoj strofi (up. NRSV, TEV, NJB).

NSP: PSALAM 109:21-25

21 A ti si Gospod. Učini mi dobro, radi imena svoga.

Izbavi me jer je dobra milost tvoja.

22 Jer me nevolja i jad pritiskaju,

i srce je moje ranjeno u meni.

23 Kao sena kad nestaje, tako i ja odlazim;

otresen sam kao da sam skakavac.

24 Kolena moja klecaju od posta,

i telo se moje osušilo, nema ulja na njemu.

25 A njima sam ruglo postao, kad me vide, prezirno glavom odmahuju.

109:21 „radi imena svoga” Ovo je česta tema (up. Ps 23:3; 25:11; 31:3; 79:9; 106:8). Ime predstavlja osobu. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

109:24 Ovaj stih se može tumačiti na dva načina (vidite UBS priručnik, str. 944).

1. psalmist je dobrovoljno postio
2. psalmist nije imao
 - a. dobre hrane
 - b. maslinovo ulje za pomazanje

109:25 „glavom odmahuju” Ovo pokazuje prezir (up. 2. Car 19:21; Jov 16:4; Ps 22:7; Isa 37:22; Jer 18:16; 48:27; Plač 2:15; Mt 27:39; Mk 15:29).

NSP: PSALAM 109:26-29

²⁶ **Pomozi mi, o Gospode, Bože moj,
spasi me po milosti svojoj.**

²⁷ **Neka znaju da je ovo tvoja ruka,
da si ti, Gospode, ovo učinio.**

²⁸ **Oni neka proklinju, a ti me blagosiljaj.**

**Ustaju na mene, ali neka se posrame,
a sluga tvoj neka se raduje.**

²⁹ **Neka se protivnici moji poniženjem zaodenu,
i neka se sramotom svojom kao plaštem ogrnu.**

109:27 Ovo je tipičan starozavetni motiv zamene uloga. Psalmist želi da ga Gospod (YHWH) opravda pred njegovim neprijateljima (up. Ps 23:5).

109:28 „sluga tvoj” IMENICA „sluga” (BDB 713) može da se koristi za

1. rob
2. vladarev podanik
3. oni koji slave (up. 5. Mojs 32:36,43)
4. levitski pevači (up. Ps 113:1; 134:1; 135:1)
5. Izrael (up. Isa 41:8-9)
6. BDB 714, #6, predlaže da je ovo samo ljubazan način obraćanja Bogu (up. Ps 19:11,13; 27:9; 31:16; 35:27; 69:17; 143:2)
7. NASB studijska Biblija (str. 856) ovo vidi kao referencu na Mesiju iz Davidove linije (up. Ps 78:20; Isa 42:1)
8. posebni naziv za vođe
 - a. Avram – 1. Mojs 26:24
 - b. Isak – 24:14
 - c. Jakov – Jezek 28:25; 37:25
 - d. Mojsije – 4. Mojs 12:7; 5. Mojs 34:5
 - e. Isus Navin – IsNav 24:29 (nakon njegove smrti)
 - f. David – 2. Sam 3:18; 7:5,8,26

NSP: PSALAM 109:30-31

³⁰ **Slaviću Gospoda na sav glas ustima svojim,
usred mnoštva hvaliću ga.**

³¹ **Jer će on stati zdesna ubogome,
da ga spase od onih koji sude duši njegovoj.**

109:30-31 Psalmist hvali Gospoda (YHWH) za Njegovu odanost i pravdu.

1. slaviću Gospoda na sav glas ustima svojim – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. hvaliću ga – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

109:31 „on stati zdesna ubogome” Ovo je potpuna suprotnost u odnosu na zlog optužitelja iz Ps 109:6. Isti ovaj izraz je upotrebljen za Sotonu u Zah 3:1.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Na šta ukazuje Božja tišina?
2. Navedite dela zlih.
3. Zašto mnogi tumači misle da su neprijatelji pre toga bili njegovi bliski prijatelji?
4. Kako možemo da objasnimo želju za nasiljem prema drugoj osobi?
5. Kako je Ps 109:14 povezan sa konceptom knjige života?

PSALAM 110

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod daje vlast caru <u>MT uvod</u> Davidov Psalam	Objava Mesijine vladavine	Gospod obećava pobedu svom caru (carski Psalam)	Gospod i Njegov odabrani car	Sveštencički Mesija
110:1-3	110:1-2	110:1 110:2-4	110:1-3	110:1 110:2 110:3
110:4-7	110:3-4 110:5-7	110:5-7	110:4 110:5-7	110:4 110:5-7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je težak za tumačenje zato što ne znamo njegovo tačno istorijsko okruženje. Naziv ovog Psalma, koji nije deo originalnog teksta i nije nadahnut, navodi da je ovo „Davidov Psalam”. Isus ovo potvrđuje u Mt 22:41-46; Mk 12:35-37; Lk 20:41-44; kao i brojni drugi stihovi iz NZ, što pokazuje ne samo njegov značaj, nego i da je on istorijski smešten negde u vreme Davidovog života. Ovo je najcitiraniji Psalam u NZ (tj. smatra se da je mesijanski i da se direktno odnosi na Isusa u eshatološkom okruženju). Neki pretpostavljaju da je najverovatniji istorijski okvir u Davidovom životu njegov odgovor na Božje predivno, veličanstveno obećanje iz 2. Sam 17:12-16. Drugi pretpostavljaju da su ovo Davidove reči u starosti, nakon što je Solomon postao car. Razlog za to je što David za njega kaže „moj Gospode”, što bi bilo veoma neobično.
- B. Drugi ključ za tumačenje Psalama, osim njihovog istorijskog okruženja, jeste otkrivanje logičkog progresa/toka misli autora—mi ovo činimo kroz podele na paragrafe. Ove književne celine nisu nadahnite, nego nam pomažu da pokušamo da nađemo logičnu i književnu vezu između stihova. Nova američka standardna Biblija (New American Standard Bible, NASB) i Nova internacionalna verzija (New International Version, NIV) ovaj Psalam dele na stihove 1-3 i 4-7. Međutim, Revidirana standardna verzija (Revised Standard Version, RSV) ga deli na stihove 1-4 i 5-7. Novi prevod Jevrejskog izdavačkog društva Amerike (Jewish Publication Society of America, JPSOA) deli ovaj Psalam na sam stih 1, a

zatim u paralelne parove: stih 2 i 3, 4 i 5; 6 i 7. Čini se da najbolju strukturu predlaže dr Kidner (Kidner), u Tindejlovoj seriji starozavetnih komentara (*Tyndale OT Commentary Series*). On tvrdi da su navedena dva Božja citata: stih 1 i 4. Zatim su u stihovima 2 i 3, i 5-7 opisani sukobi koji su proistekli iz tih izjava. Ps 110:5-7 nije povezan sa 110:9, nego sa 110:2 i 3.

- C. Stihovi iz NZ koji citiraju ili aludiraju na Ps 110.
1. Ps 110:1a – Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42,43; Dap 2:34,35; Jev 1:13
 2. Ps 110:1b – Mt 26:64; Dap 7:55,56; Rim 8:34; Ef 1:20; Kol 3:1; Jev 1:3; 8:1; 10:12; 12:2
 3. Ps 110:1c – 1. Kor 15:25; Ef 1:22; Jev 10:13
 4. Ps 110:4 – Jev 5:6; 6:20; 7:17,21
 5. Ps 110:5c – Rim 2:5; Otk 6:17
- D. Dva najteža stiha na hebrejskom su Ps 110:3 i 7. Na sreću, oni nisu nužni za tumačenje ovog Psalma u celini. Molim vas da proverite sve prevode koji su vam dostupni da biste videli različite verzije koje prevodioci koriste da bi izrazili suštinu ovih teških hebrejskih stihova.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 110:1-3

¹ **Gospod je rekao mom Gospodu:**

„Sedi meni s desne strane,

dok ne položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojim”.

² **Palicu sile tvoje pružiće Gospod sa Siona, govoreći:**

„Idi među neprijatelje svoje i pokori ih!”

³ **Tvoj će se narod spremno ponuditi u dan kad vojsku svoju u rat povedeš.**

Svetošću ukrašeni, iz zorinog krila,

uz tebe su mladi ratnici tvoji kao kapi rose.

110:1 „Gospod je rekao” Primitite da je reč „Gospod” pisana velikim slovom (tj. svim velikim slovima na engleskom jeziku „LORD”, ukoliko bi bila napisana kao „lord” značenje bi bilo „gospodar”), te se stoga odnosi na Božje savezno ime (YHWH), koje je oblik hebrejskog GLAGOLA „biti” (up. 2. Mojs 3:14, vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA). Savezni Bog govori.

▣ **„mom Gospodu”** Drugi termin za Gospoda je na engleskom napisan samo sa prvim velikim slovom (tj. „Lord”, na srpskom jeziku se oba termina pišu isto, „Gospod”), te stoga on odražava hebrejsku reč *Adonai* („moj Gospod”). Hebrejska IMENICA (BDB 101) znači „vlasnik”, „muž”, „gospodar”, „gazda”. Očigledno je da se ovo odnosi na Mesiju (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA).

▣ **„Sedi”** Ovaj termin „sedi” (BDB 442, KB 444, *Qal IMPERATIV*) tumačen je na razne načine. Čini se da se on u ovom kontekstu odnosi na počasno mesto pored Gospodnjeg (YHWH) prestola. Ukoliko je to tačno, ovde govorio o suvladaru sa Gospodom (YHWH), a ukoliko je to istina, ovo je snažna implikacija božanske prirode. Vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO i POSEBNA TEMA: HRISTOVA BOŽANSKA PRIRODA U SZ.

Ukoliko se reč „sedi” odnosi na završeno delo sveštenika/cara, što je moguća aluzija iz Jev 1:2-3; 10:12-13, tada ona ukazuje na završeno delo žrtvovanja i na vladavinu Mesije/Prvosveštenika (up. Zah 3-4).

▣ **„meni s desne strane”** Ovo je antropomorfan izraz koji govori o snažnijoj ruci na ljudskom telu. Većina ljudi je desnoruka, te se zato ta ruka koristi kao simbol poštovanja, moći, autoriteta i počasti. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK.

▣ **„dok”** Za mene je ovaj PREDLOG (BDB 723 III) u nekoj meri problematičan, zato što deluje kao da ukazuje na to da je ovo mesto časti i moći pored Božje desne ruke ograničeno u vremenu i traje dok se ne dogode neke stvari, ali on ima široku semantičku upotrebu. Mesijina vlast postaće Očeva vlast (up. 1. Kor 25:24-25).

Međutim, isti suglasnici na hebrejskom, sa različitim samoglasnicima daju reč „sedište”. U tom smislu, GLAGOL „položiti” bi imao dva AKUZATIVA ili dva OBJEKTA, „sedište” i „podnožje”. Iz asirijskih slika i rezbarija na zidovima saznajemo da su robovi na svojim leđima nosili carski presto i sto, te je moguće da ovaj izraz iz Ps 110:1 aludira na to.

▣ **„za podnožje nogama tvojim”** Ponovo, ovo je očigledna drevna orijentalna metafora za pobedu nad neprijateljima (up. IsNav 10:24).

110:2 „Palicu sile tvoje pružice Gospod sa Siona” Ovaj stih je preveden na više načina, ali je jasno da govori o Gospodnjoj (YHWH) univerzalnoj vladavini, koja će se širiti iz Jerusalima u pravilnim krugovima sve dok ne obuhvati ceo svet. SZ često aludira na ovaj događaj. Čini se da govori o vladavini Mesije kao predstavnika Gospoda (YHWH).

Ovaj termin „palica” (BDB 641) se prvobitno odnosio na nešto što je napravljeno od drveta.

1. batina za rat
2. štap za čuvanje ovaca

Postao je simbol za vlast i moć. U kontekstu Gospodnje (YHWH) vladavine, moguće je da se odnosi i na Gospodnju (YHWH) vlast i moć kroz vođu koji ga predstavlja (tj. Mojsijev štap, up. 2. Mojs 4; 7).

▣ **„Idi među neprijatelje svoje i pokori ih”** Ovaj GLAGOL „pokori” (BDB 921 I, KB 1190, *Qal* IMPERATIV) je veoma snažan termin (tj. „vladati nad”, up. Dan 7:13-14). Ovo podseća na Ps 2 (posebno na Ps 2:9). Postoje brojne sličnosti između Ps 2 i Ps 110.

1. oba uključuju Gospoda (YHWH) i Njegovog Mesiju
2. oba uključuju konflikt sa svetskim carstvima

110:3 „Tvoj će se narod spremno ponuditi u dan kad vojsku svoju u rat povedeš” Primitite kontrast u načinu na koji će se Mesija odnositi prema svojim neprijateljima i načinu na koji će se Njegov narod ponuditi da mu služi. Ovo je slično dobrovoljnoj vojsci iz Sud 5:2. Taj izraz, „spremno ponuditi”, najčešće se koristi za dobrovoljan dar

1. za izgradnju tabernakla, ili kasnije hrama
2. za žrtve u hramu

Moguće je da je ovo aluzija na Rim 12:1, gde vernici daju svoja tela kao živu žrtvu Bogu. Ovo je prelepa slika posvećenosti Božjih ljudi Mesiji.

UBS tekstualni projekat (str. 393) ukazuje na promenu u samoglasnicima kojima se dobija:

1. „obdaren si kneževskim darovima” – NEB
2. „stekao si poštovanje svog naroda” – REB

Međutim, UBS ovoj opciji daje samo oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). JPSOA prevodi ovaj izraz kao „tvoj narod će spremno istupiti napred na tvoj dan bitke”, što prati verziju iz MT.

▣ **„Svetošću ukrašeni”** Ovaj stih se može posmatrati na dva načina. „Svetošću ukrašeni” je prevod koji prati mazoretski tekst (MT) i Septuagintu (LXX). Međutim, neki prevodi menjaju hebrejsko „d” u „r” i prevode ovo kao „planine svetosti”. Ovo slede Simahov prevod sa hebrejskog, Jeronimov prevod i RSV. UBS tekstualni projekat (str. 394) ovoj opciji daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

▣ „iz zorinog krila” Nije sigurno da li je ovo opis

1. samog Mesije
2. Njegove vojske
3. metafora za izobilje i večnost

Pošto u nekim delovima Palestine svakog jutra sa zorom dolazi i rosa u izobilnim količinama, mnogi tumači misle da je ovo metafora za izobilje.

Ovaj stih je težak za tumačenje.

SSP doći će ti tvoji mladići u svetim odorama
NSP, NRP uz tebe su mladi ratnici tvoji
DK takva je u Tebe mladost Tvoja

UBS tekstualni projekat (str. 396) predlaže promenu u samoglasnicima, što daje „ja sam te rodio” (up. LXX, Pešita, Vulgata; vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 124, #11), ali ovom predlogu daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju), ipak ga smatra verovatnijim od opcije iz MT. LXX smatra da je לְדַחֵיִי oblik GLAGOLA יָלַד (BDB 408), „roditi” ili „doneti na svet”. Reč „mladost” je izvedena iz ovog GLAGOLA, יְלֻדוֹת (up. NIDOTTE, vol. 2, str. 455).

NSP: PSALAM 110:4-7

⁴ Gospod se zakleo i neće zažaliti:

„Ti si sveštenik doveka poput Melhisedeka!”

**⁵ Gospod je tebi s desne strane,
i razbiće careve u dan gneva svoga.**

**⁶ Izvršiće presudu nad narodima;
biće leševa na gomile.**

Razbiće poglavara zemlje naseljene.

⁷ Iz potoka na putu on će piti.

Zato će visoko podići glavu svoju.

110:4 „Gospod se zakleo” Ovaj GLAGOL (BDB 989, KB 1396) je *Niphal* PERFEEKAT. Ovo je veoma snažan način da se izrazi da je ono što Bog govori istina i da će uvek biti istina! Molim vas da pročitate Jev 6:16-18, gde Bog kaže da su dve nepromenljive stvari Njegova obećanja i Njegova zakletva. Osnova za naše poverenje je Božja pouzdanost; kada On nešto kaže i obeća, možemo tome verovati. „Zakleo” iz Ps 110:4 je paralela sa „rekao” iz 110:1.

▣ „neće zažaliti” Ovo je još jedan antropomorfan izraz (BDB 636, KB 688, *Niphal* IMPERFEKAT) koji koristi analogiju ljudskog žaljenja ili kajanja da opiše ono što Bog neće učiniti (up. Jev 7:21). Očigledno je da je subjekat Gospod (YHWH). Pitamo se da li se i ZAMENICE iz Ps 110:5-7 odnose na pobedonosnog, moćnog Gospoda (YHWH) ili na Njegove predstavnike na zemlji (tj. na cara Njegovog saveznog naroda).

▣ „Ti si sveštenik doveka poput Melhisedeka” Jevrejsko izdavačko društvo Amerike (Jewish Publication Society of America, JPSOA) ovo prevodi kao „ti si sveštenik doveka, pravedan car po mom dekretu”. Reč „Melhisedek” je tumačena na više načina.

1. njegovo ime znači „car pravednosti”
2. njegov grad je viđen, tj. Jerusalim
3. on je jedina osoba u SZ koja je istovremeno i car i sveštenik

Novozavetni tekst o Melhisedeku se nalazi u Poslanici Jevrejima (up. Jev 5:6,10; 6:20; 7:1,10,11,15,17). Starozavetni tekst je 1. Mojs 14:18-20. Melhisedek je naveden zato što mu Avram plaća desetak (tj. 1.

Mojs 14:20), stoga je on po jevrejskom načinu razmišljanja na višoj sveštiničkoj poziciji od jevrejskog sveštenstva (vidite POSEBNA TEMA: MELHISEDEK).

1. on je iz ključnog grada
2. ima pravo ime
3. na pravoj je poziciji: sveštenik/car

▣ Primitite upotrebu reči „doveka” (vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*)). Ovo ukazuje na eshatološko okruženje, osobu i pobedu! Ako je NZ nadahnut (a jeste!), ovaj Psalam se odnosi posebno na Isusa iz Nazareta!

110:5 „Gospod je tebi s desne strane” Ovo nije ista slika kao u Ps 110:1b. Mislim da promena nema teološki značaj. Samo znači da će sam Gospod (YHWH) osnažiti, podržati i ohrabriti Mesiju (up. Ps 110:4).

110:5,6c „razbiće careve u dan gneva svoga” Ovi carevi su način da se opiše Božja pobjeda nad neznabožackim vojskama (primetite da „carevi, 110:5; „narodi”, 110:6; „poglavari”, 110:7, ukazuju na univerzalne slike; NRSV sadrži „cele zemlje” u 110:6c). Istu eshatološku konfrontaciju možemo videti između Ps 2 i Otk 19:11-21.

110:6 „Izvršiće presudu nad narodima” Ovo ukazuje na eshatološko okruženje. Ponovo vidimo da se Bog bavi celim svetom, i u presudi i u milosti, iako se ona samo podrazumeva i nije navedena.

110:7 Ovaj stih je težak na hebrejskom, toliko je težak da neki stručnjaci misle da je deo teksta izgubljen. Koje god da je njegovo tačno značenje, očigledno je da ukazuje na pobjedu (tj. da će Bog poraziti sve koji mu se suprotstavljaju). Čini se da se metafora zasniva na slici neprijatelja koji je poražen i koji beži, i pobjednika koji ima vremena da zastane i osveži se na potoku, te tako obnovi svoju snagu. Drugo moguće tumačenje za „podići glavu” vidimo u Ps 3:3 i 27:6, gde Božji Mesija (1) kao pravedni sudija podiže glavu svog naroda da bi ga oni prihvatili. Iz teksta ne možemo znati da li se ovo odnosi na Mesijinu snagu i odvažnost, ili (2) na Njegovo delo milosti ka Njegovom narodu i poraz svih koji se suprotstavljaju.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto Isus i Njegovi apostoli citiraju ovaj Psalam znatno više nego sve ostale?
2. Po čemu je značajan direktan Božji citat iz Ps 110:1 i 4?
3. Gde u ovom Psalmu vidimo aluziju na Mesiju kao na proroka, sveštenika i cara?
4. Zašto postoji veliki broj različitih prevoda stihova Ps 110:3 i 7?

PSALAM 111

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Gospodu zbog Njegove dobrote <u>MT nema uvod</u> 111:1-6	Hvala Bogu zbog Njegove odanosti i pravde 111:1 111:2-6	Himna hvale Gospodu za Njegova velika dela 111:1-10	Pohvala Gospodu 111:1a 111:1b-3 111:4-6	Pohvala Gospodnjim delima 111:1a 111:1b-2 111:3-4 111:5-6 111:7-8 111:9-10
111:7-10	111:7-9 111:10		111:7-10	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Psalmi 111 i 112 su akrostihovi, mudrosni Psalmi. Svaki poetski red počinje sa sledećim slovom hebrejskog alfabeta. Akrostih počinje u Ps 111:1b.
- B. Ove Psalme takođe povezuje i izraz „pravednost njegova zauvek ostaje”, koji se u Psaltiru javlja samo u Ps 111:3 i u Ps 112:3,9.
- C. Psalam 111 hvali Gospoda (YHWH), dok Psalam 112 hvali odane sledbenike Gospoda (YHWH).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 111:1-6

¹ Hvalite Gospoda!

Hvaliću Gospoda svim srcem svojim,

u društvu prijatelja pravednih i u krugu njihovom.

² **Velika su dela Gospodnja,
o njima razmišljaju svi koji u njima uživaju.**

³ **Dela su njegova slavna i veličanstvena,
pravednost njegova zauvek ostaje.**

⁴ **Čudesna je dela svoja učinio kao spomen.
Gospod je milostiv i milosrdan.**

⁵ **Hranu daje onima koji ga se boje.
Doveka će on pamtit i savez svoj.**

⁶ **Snagu dela svojih objavio je narodu svome,
kad im je dao nasledstvo naroda drugih.**

111:1 „Hvalite Gospoda” Ovo je prevod hebrejske reči „Aliluja”. Sačinjena je od GLAGOLA „hvaliti” (BDB 237 II, KB 248, *Piel* IMPERATIV) i „Yah” (BDB 219). Označava slavljenje i koristi se liturgijski na početku i na kraju brojnih Psalma (tj. Ps 102:18; 104:35; 105:45; 106:1,48; 111:1; 112:1; 113:1,9; 115:17,18; 116:19 i još dvadeset i jedan put).

Ps 111:1c potvrđuje liturgijski aspekt.

Prvi red nije deo akrostiha, nego ima ulogu naslova ovog Psalma.

▣ **„Gospoda”** Ovo je savezno ime Boga Izraela. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„Hvaliću Gospoda”** Primitite paralelu sa prvim redom 1, druga je forma ali isti koncept.

1. Aliluja – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV
2. hvaliću – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

▣ **„svim srcem svojim”** Ovo je hebrejski idiom za potpunu posvećenost (up. Ps 9:1; 86:12; 138:1). Za „srce” vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

▣ **„u društvu prijatelja pravednih i u krugu njihovom”** Moguće je da se ovaj izraz odnosi na

1. grupu vernika u hramu
2. dve grupe (up. Ps 107:32)
 - a. grupu vođa (up. 2. Mojs 3:16)
 - b. veliku grupu na slavljenju

111:2-6 Primitite paralelu između

1. velika su dela Gospodnja, Ps 111:2a
2. dela su Njegova slavna i veličanstvena, Ps 111:3a (up. Ps 96:6; 104:1)
3. čudesna je dela svoja učinio kao spomen, Ps 111:4a
4. snagu dela svojih objavio je narodu svome, Ps 111:6a

Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA da vidite različite načine na koje se Gospod (YHWH) otkrivao kroz svoja dela i reči.

111:2b Budući da sam učitelj/propovednik, ovaj izraz mi je veoma važan: „velika su dela Gospodnja, o njima razmišljaju svi koji u njima uživaju” (up. Ps 111:10b; Jez 7:10)! Da li vi uživete u njima, živite u skladu sa njima, razmišljate o njima?

111:3b „pravednost njegova zauvek ostaje” Ovaj izraz se ponavlja samo još u Ps 112:3,9, tim istim rečima. Ovo ukazuje na to da je ista osoba pisala Ps 111 i 112.

Za često ponavljani koncept Gospodnje (YHWH) pravednosti vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

Ovaj PARTICIP „ostaje” (BDB 763, KB 840) takođe je upotrebljen za Božje otkrivenje u Ps 19:9. Isus govori o nadahnutosti i večnosti SZ u Mt 5:17-19!

111:4b Nakon što poverujemo u Boga, počinju da nam se javljanju neka osnovna pitanja. Kakav je On? Kakva je Njegova priroda? Ovaj izraz odražava starozavetan opis Izraelovog Boga (up. 2. Mojs 34:6-7; 4. Mojs 14:18; 5. Mojs 4:31; Nem 9:17; Ps 86:15; 103:8; 145:8). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

111:5-6 Ovaj stih navodi neke stvari koje je Bog učinio.

1. hranu daje onima koji ga se boje (tj. 2. Mojs i 4. Mojs; Mt 6:11,31-33)
2. doveka će pamtili savez svoj (tj. ovo se odnosi na Njegova obećanja Patrijarsima, up. 1. Mojs 12; 15; 18; 22; Ps 105:8; vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ)
3. snagu dela svojih objavio je narodu svome (up. Ps 19:7-12)
4. kad im je dao nasledstvo naroda drugih
 - a. u mesijanskom smislu u Ps 2:8; 67:7
 - b. u smislu osvajanja Hanana u 1. Mojs 15:12-21

NSP: PSALAM 111:7-10

⁷ Dela ruku njegovih istinita su i pravedna,

pouzdana su sve naredbe njegove,

⁸ utemeljene su za sva vremena, zauvek,

zasnovane na istini i čestitosti.

⁹ Otkup je poslao narodu svome.

Zapovedio je da savez njegov doveka traje.

Ime je njegovo sveto i strah uliva.

¹⁰ Strah od Gospoda početak je mudrosti.

Svi koji izvršavaju naredbe njegove zaista su razumni.

Hvala njegova zauvek ostaje.

111:7-10 Ova strofa potvrđuje Božju pouzdanost i Njegovo otkrivenje/obećanja. Najavljuje Ps 119 i odražava Ps 19.

Primetite kako su opisana Božja otkrivenja.

1. istinita su i pravedna (up. Ps 19:9)
2. pouzdana (up. Ps 19:7; 93:5)
3. utemeljena su za sva vremena, zauvek (up. Ps 19:9)
4. zasnovana na istini i čestitosti

Primetite kako je opisan sam Bog.

5. otkup je poslao narodu svome
6. zapovedio je da savez njegov doveka traje
7. ime je Njegovo sveto i strah uliva

Primetite različite reči koje su korištene da opišu Njegova otkrivenja.

1. naredbe – BDB 824 (up. Ps 19:8)
2. zapovesti – BDB 845 (up. Ps 19:8; IMENICA, BDB 846)
3. strah – BDB 432 (up. Ps 19:9)

Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

111:7 „ruku njegovih” Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFIZAM).

▣ „**istinita**” Ova IMENICA (BDB 54) u ženskom rodu upotrebljena je u Ps 111:7 i 8. Doslovan prevod je „vernost”. Isti hebrejski koren (BDB 54) daje reč „sigurno” (BDB 52, *Niphal* PARTICIP) u Ps 111:7 (up. Ps 19:7). Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

111:8 „za sva vremena, zauvek” Ovaj hebrejski idiom za trajnost je sačinjen od

1. za sva vremena – BDB 723 I (up. Ps 111:3,8; 112:3,9)
2. zauvek – BDB 761 (up. Ps 111:9; 19:9; vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*))

111:9 „Otkup” Vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE

▣ „**sveto**” „Sveto” (BDB 872) i „strah” (BDB 431) pojavljuju se zajedno u Ps 99:3. Vidite POSEBNA TEMA: SVETOST.

▣ „**strah uliva**” Ovo je čest hebrejski GLAGOL „bojati se” (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP). Koristi se za

1. samog Gospoda (YHWH) – 5. Mojs 7:21; 10:17,21; Nem 1:5; 4:14; 9:32; Ps 47:2; 68:35; 76:7; Dan 9:4
2. Njegova dela – Ps 65:5; 66:3,5; 106:22; 145:6
3. prikladan odgovor Njegovog naroda – 5. Mojs 4:10; 5:5; 6:2,13,24; 10:12,20; 13:11; 14:23; 17:13,19; 19:20; 21:21; 25:18; 28:58; 31:12; IsNav 4:24
4. za nezabošce – 5. Mojs 28:10; IsNav 4:24; 9:24; Ps 67:7

111:10a Ovo je prvi princip i centralna tema Priča (up. Pri 1:7; 9:10), vidite i belešku o Prop 12:13.

111:10b Primitite da ako znamo Božje naredbe moramo ih i izvršavati! Biblijska vera nije samo teološko uverenje, nju potvrđuje naš životni stil (up. Mt 7:13-27; Ef 2:8-9,10).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepuštiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. O kojem „društvu” govori Ps 111:1c?
2. Da li Psalam tačno kaže koja „dela Gospodnja” hvali?
3. Koja je veza između Ps 111:4b i 2. Mojs 34:6-7?

PSALAM 112

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Prosperitet onoga koji se Gospoda boji <u>MT nema uvod</u>	Blagoslovljeno stanje pravednih	Poređenje sudbine pravednih i zlih mudrosni Psalam)	Sreća dobre osobe	Hvala ispravnima
112:1-6	112:1a 112:1b-d 112:2-8	112:1-3	112:1a 112:1b-3	112:1a 112:1b-2 112:3-4
		112:4-10	112:4-6	112:5-6
112:7-9			112:7-10	112:7-8
	112:9-10			112:9
112:10				112:10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Vidite Psalam 111, Kontekstualni uvidi, za očiglednu vezu između Psalama 111 i 112.
- B. Psalam 111 hvali Gospoda (YHWH), ali Psalam 112 hvali odanog sledbenika (up. Ps 128).
 1. on se boji Gospoda, Ps 112:1b
 2. istinski uživa u zapovestima Njegovim, Ps 112:1c (up. Ps 1:2)
 3. potomci njegovi biće moćni na zemlji, Ps 112:2a
 4. biće blagoslovljeni, Ps 112:2b
 5. blagostanje i bogatstvo u kući su njegovoj, Ps 112:3a
 6. pravednost njegova zauvek ostaje, Ps 112:3b
 7. on sija u tami kao svetlost čestitima, Ps 112:4a
 8. milostiv je, Ps 112:4b,5a,9a
 9. milosrdan je, Ps 112:4b
 10. pravedan je, Ps 112:4b
 11. pravedno obavlja poslove svoje, Ps 112:5b
 12. nikada posrnuti neće, Ps 112:6a

13. ostaje u sećanju zauvek, Ps 112:6b
14. loših vesti neće se bojati, Ps 112:7a
15. srce je njegovo postojano (up. Ps 57:8; 108:1), uzda se u Gospoda, Ps 112:7b (up. Isa 26:3)
16. srce je njegovo nepokolebljivo, BDB 701, KB 759, *Qal* PASIVNI PARTICIP (tj. u Bogu), Ps 112:8a
17. neće se on bojati, Ps 112:8a
18. na kraju će likovati nad protivnicima svojim, Ps 112:8b, 10a
19. pravednost njegova zauvek ostaje, Ps 112:9b
20. rog će se njegov uzdignuti u slavi, Ps 112:9c (up. Ps 75:10)

- C. Nasuprot tome, zli će doživeti upravo suprotno. Njihova sudbina se posebno spominje u Ps 112:10.
1. zli će gledati blagoslove pravednih i ljutiće se
 2. škrgutaće zubima
 3. usahnuće
 4. propašće njihova želja

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 112:1-6

¹ Hvalite Gospoda! Srećan je čovek koji se Gospoda boji, ko istinski uživa u zapovestima njegovim.

² Potomci njegovi biće moćni na zemlji.

Naraštaj čestitih biće blagoslovljen.

³ Blagostanje i bogatstvo u kući su njegovoj, pravednost njegova zauvek ostaje.

⁴ On sija u tami kao svetlost čestitima.

Milostiv je, milosrdan i pravedan.

⁵ Dobar je čovek koji je milostiv i koji u zajam daje.

On pravedno obavlja poslove svoje.

⁶ Nikada posrnuti neće.

Pravednik ostaje u sećanju zauvek.

112:1 „Hvalite Gospoda” Vidite belešku kod Ps 111:1.

▣ „Srećan je čovek...” Ovo je mudrosni rečnik.

1. srećan (NASB: „blagoslovljen”, TEV: „srećan”), Ps 112:1 – BDB 80 (up. Ps 1:1; 119:1-2)
2. blagoslovljen, Ps 112:2 – BDB 138
3. dobar (NASB: „dobro”, TEV: „srećan”), Ps 112:5 – BDB 373 II

▣ „koji se Gospoda boji” Vidite belešku kod Ps 111:10. Vidite POSEBNA TEMA: STRAH.

▣ „ko istinski uživa u zapovestima” Ovaj GLAGOL (BDB 342, KB 339, *Qal* PERFEEKAT) označava stav osobe prema Gospodnjim (YHWH) otkrivenjima (up. Ps 19:10; 111:2; 119:35). Odani sledbenik ih izvršava (up. 5. Mojs 4:1-2,14,40; 16:12; 30:8,16,19-20).

Za „zapovesti” vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

112:2 Iz Deset zapovesti saznajemo da se zlo prenosi kroz naraštaje (up. 2. Mojs 20:5; 5. Mojs 5:9,10) ali, hvala Bogu, i vera se prenosi (up. 2. Mojs 20:6; 5. Mojs 5:10; 7:9; 2. Mojs 34:7).

112:3a Ne zaboravite da je ovo starozavetni tekst, sa „dva puta” iz saveza sa Mojsijem (up. 5. Mojs 30:15-20; Ps 1; Pri 4:10-19; Jer 21:8; Mt 7:13-14). Ovo nije uspjelo zbog pale ljudske prirode (up. 1. Mojs 3; Rim 1-3; Gal 3; Jev). Nemojte da u ove stihove učitavate poruku o prosperitetu kao da su oni novozavetna obećanja!

112:4a Ovaj izraz ukazuje na to da će odani sledbenik sve razumeti čak i usred problema ovog palog doba, zato što

1. on se boji Gospoda (YHWH), Ps 112:1b,7b
2. uživa u zapovestima Njegovim, Ps 112:1c
3. živi u skladu sa svojom verom, Ps 112:4b-5
4. neće posrnuti, Ps 112:6a
5. on se neće bojati, Ps 112:8a

▣ SUBJEKAT GLAGOLA „sija” (BDB 280, KB 281, *Qal* PERFEKAT) nije određen (NASB: „pravednima svetlost sija u tami”). Moguće je da se odnosi na odanog sledbenika. UBS priručnik (str. 960) predlaže „on je kao svetlost u tami, koja sija čestitima (tj. ispravnima, MUŠKI ROD MNOŽINA) ljudima”.

112:4b Istim ovim atributima opisan je i Gospod (YHWH) u Ps 111:3b,4b (up. 2. Mojs 34:6-7). Ovaj poetski red nema SUBJEKAT, niti GLAGOL, samo tri PRIDEVA u MUŠKOM RODU.

1. milostiv – BDB 337
2. milosrdan – BDB 933
3. pravedan – BDB 843

Moguće je da se odnose na Gospoda (YHWH, AB, str. 128). NIDOTTE, vol. 2, str. 204, navodi da je reč „milostiv” upotrebljena trinaest puta i uvek se odnosi na Gospoda (YHWH), osim u Ps 112:4. Ovo ukazuje na to da je moguće da se Ps 112:4 ne odnosi na Gospoda (YHWH).

112:5 U SZ se od savezne braće očekuje da siromašnima pozajmljuju bez kamate (up. 2. Mojs 22:25; 3. Mojs 25:35-38; 5. Mojs 15:7-8). Pomoć siromašnima bila je način za pokazivanje posvećenosti Gospodu (YHWH), koji brine o siromašnima (up. Ps 37:26; Pri 19:17; Mt 5:42; Lk 6:35). Način na koji se ponašamo prema drugima jasno pokazuje naš odnos sa Bogom (up. Ps 112:4).

112:6b Ovaj red, kao i Ps 112:3b i 9b, ukazuju na neku vrstu života nakon smrti, ne samo u Božjem sećanju! Nebo nije samo Božje sećanje, nego i Njegovi ljudi u zajedništvu sa Njim (up. Mt 22:31-32).

NSP: PSALAM 112:7-9

⁷ Loših vesti neće se bojati.

Srce je njegovo postojano, uzda se u Gospoda.

⁸ Srce je njegovo nepokolebljivo, neće se on bojati, na kraju će likovati nad protivnicima svojim.

⁹ On velikodušno deli, daje siromašnima.

Pravednost njegova zauvek ostaje.

Rog će se njegov uzdignuti u slavi.

112:9a Ovo je citirano (up. 2. Kor 9:9) u Pavlovom tekstu o daru kojeg su neznabožačke crkve dale matičnoj crkvi u Jerusalimu (tj. 2. Kor 8-9).

112:9c „Rog će se njegov uzdignuti u slavi” Ovo je starozavetni idiom za položaj osobe u društvu. Ukazuje na to da će Bog podići status, bogatstvo i moć te osobe. Gospod (YHWH) ovo čini za cara u 1. Sam 2:10 (vidite i Ps 89:17,24) i za Anu u 1. Sam 2:1.

NSP: PSALAM 112:10

¹⁰ Zli će to gledati i ljutiće se.

Škrgutaće zubima i usahnuće.

Propašće želja onih što su zli.

112:10 „Škrgutaće zubima” Ovo je znak besa (up. Ps 35:16; 37:12; 112:10; Lk 13:28). Takođe se odnosi na podnošenje kazne (up. Mt 8:12; 13:42,50; 22:13; 24:51; 25:30).

▣ **„usahnuće”** Zli će nestati (up. Ps 68:2). Raspašće se u vatri Gospodnje (YHWH) kazne (up. Isa 34:2-4).

Uzroci njihovog psihičkog bola biće

1. preokret stanja njihovog prosperiteta
2. njihovo isključivanje iz Božjeg carstva
3. verni sledbenici će primiti blagoslov i prosperitet pred njihovim očima

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta znači „bojati se” Gospoda?
2. Svojim rečima objasnite Ps 112:4a.
3. Da li Ps 112:3,6 i 9 govore o nebu?
4. Šta znači „uzdignuti nečiji rog”? (Ps 112:9)

PSALAM 113

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod uzvisuje ponizne <u>MT nema uvod</u>	Božja veličanstvenost i darežljivost	Himna koja slavi Gospoda zbog Njegove pomoći poniznima	Pohvala Gospodnoj dobroti	Bogu slave i milosti
113:1-4	113:1a 113:1b-3 113:4-6	113:1 113:2-4	113:1a 113:1b-4	113:1a 113:1b-3 113:4-6
113:5-9	113:7-9b 113:9c	113:5-9	113:5-9b 113:9c	113:7-9b 113:9c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 113:1-4

¹ Hvalite Gospoda!

**Hvalite Gospoda, sluge njegove,
hvalite ime Gospodnje!**

**² Neka je blagoslovljeno ime Gospodnje
od sada pa doveka!**

**³ Od izlaska sunčevog do zalaska njegovog
neka se hvali ime Gospodnje!**

**⁴ Gospod je uzvišen iznad svih naroda,
slava je njegova iznad nebesa.**

113:1 Ovaj stih ponavlja isti IMPERATIV tri puta radi isticanja poruke (BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV; vidite istu tehniku u Ps 96:1-2). Počinje kao Ps 111; 112 (vidite belešku kod Ps 111:1). Ovaj Psalam otkriva zašto Gospod (YHWH) zaslužuje hvalu.

1. On je uzvišen iznad svih naroda, Ps 113:4
2. slava je Njegova iznad nebesa, Ps 113:4

3. jединствен je (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM), Ps 113:5
4. saginje se da bi video svoje verne sledbenike i učestovao u njihovom životu, Ps 113:6 (up. Ps 18:35c)
5. brine o onima koji su odbačeni i nemaju nikakvu moć u zajednici, Ps 113:7-9 (up. Ps 109:31)
 - a. o siromašnima
 - b. o ubogima
 - c. o nerotkinjama

▣ „Gospoda” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ „sluge njegove” AB (str. 131) menja samoglasnike i dobija „Gospodnja dela”. Ovaj oblik (BDB 714) je upotrebljen u Prop 9:1.

Ukoliko je verzija iz MT tačna, moguće je da se „sluge” odnose na

1. anđele (up. Ps 103:20-22)
2. vernike u hramu (up. 5. Mojs 32:43; Ps 34:22; 69:36; 105:25; 135:14)
3. Levite/sveštenike u hramu (up. Ps 134:1; 135:1-2)

▣ „hvalite ime Gospodnje” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

113:2 „blagoslovljeno” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159, *Pual* PARTICIP spojen sa JUSIVOM GLAGOLA „biti”) paralelan je sa „hvalite” (up. Ps 145:21).

113:2b-3a Ova dva reda su paralelna i figurativnim jezikom izražavaju rasprostranjenost hvale Gospodu (YHWH)

1. u svim vremenima, Ps 113:2b
2. na svim mestima, Ps 113:3a

113:4 „iznad svih naroda” Ovaj stih nam govori zašto On zaslužuje hvalu.

1. On je uzvišen iznad svih naroda (up. Ps 97:9; 99:2)
2. slava je Njegova iznad nebesa (up. Ps 8:1; 57:11; 148:13)

▣ „slava” Vidite POSEBNA TEMA: SLAVA.

NSP: PSALAM 113:5-9c

**⁵ Ko je kao Gospod, Bog naš,
koji prebiva na visini?**

**⁶ On se saginje
da bi nebo i zemlju video,**

**⁷ iz prašine ubogoga podiže,
iz pepela siromaha uzvisuje,**

**⁸ i daje mu da sedi s velikašima,
s velikašima naroda svoga.**

**⁹ Nerotkinji daje da u kući živi
kao radosna majka koja sinove ima.**

Hvalite Gospoda!

113:5 „Ko je kao Gospod, Bog naš” Primitite da se za izraelskog Boga koristi i naziv Gospod (YHWH) i *Elohim* (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA).

▣ „**koji prebiva na visini**” Ovo je paralelno sa Ps 113:4b. To je idiom za carsku vladavinu (up. Ps 103:19). Gospod (YHWH) je car (vidite 1. Sam 8:7). Drevni Izraelci su verovali da njihov Bog sedi na svom prestolu iznad zemljine atmosfere sa nogama oslonjenim (tj. podnožje) na kovčeg svedočanstva. Poklopac kovčega je bio mesto simboličkog susreta neba i zemlje!

113:6

SSP	koji se saginje
NSP, NRP	on se saginje
DK	koji se sagiba

Ovaj neobičan izraz ukazuje na to da Gospod (YHWH) zna šta se dešava na zemlji, te da posebno zna šta se dešava Njegovim ljudima (up. 2. Mojs 3:7-8; Ps 138:6a,b).

LXX prevodi ovaj stih kao da Gospod (YHWH) gleda na „niske” (tj. ljude).

Pešita ovu reč prevodi „dubina”, kao da se odnosi na jedan od tri nivoa ove planete.

1. atmosfera
2. zemlja
3. voda

▣ „**nebo i zemlju**” Ovo se odnosi na našu planetu i njenu atmosferu. Vidite POSEBNA TEMA: NEBO.

113:9a,b Sve žene prvih Patrijarha bile su nerotkinje, ali je Gospod (YHWH) otvorio njihove materice.

1. Sara – 1. Mojs 21:6
2. Rebeka – 1. Mojs 25:21
3. Rahela – 1. Mojs 30:22-23

Međutim, dete je bilo poseban Gospodnji (YHWH) čin, kojim je pokazivao

1. svoju brigu
2. svoju moć
3. svoj plan za Izrael i za ceo svet (up. Ps 113:4) Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA.

113:9c Ovaj Psalam završava kao što je i započeo. Neki stručnjaci misle da je ovaj red početak sledećeg Psalma (LXX). Ovaj izraz je uvod u Ps 111; 112; 113.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite reči kojima je opisan Bog.
2. Kako se Gospod ponizuje? (Ps 113:6)
3. Koji stih govori o monoteizmu?

PSALAM 114

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog izbavlja Izrael iz Egipta <u>MT nema uvod</u> 114:1-2	Božja moć u Njegovom spasavanju Izraela 114:1-2	Himna pohvale za Božje veliko delo stvaranja naroda 114:1-2	Pashalna pesma 114:1-2	Pashalna himna 114:1a 114:1b-2
114:3-6	114:3-6	114:3-4 114:5-6	114:3-4 114:5-6	114:3-4 114:5-6
114:7-8	114:7-8	114:7-8	114:7-8	114:7-8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 114:1-2

¹ Kada je Izrael izašao iz Egipta, i dom Jakovljevi iz naroda koji govori jezikom nerazumljivim,

² Juda je postao svetište njegovo, Izrael slavno carstvo njegovo.

114:1-2 Ovaj Psalam govori o izlasku iz Egipta (up. 2. Mojs 1-12). Ovaj izlazak je direktno ispunjenje Gospodnjeg (YHWH) otkrivenja i obećanja Avramu iz 1. Mojs 15:12-21. Izlazak je bio početak Božjeg naroda (up. 2. Mojs 19-20).

Primetite različite nazive za Božji narod.

1. Izrael
2. dom Jakovljevi
3. Juda

114:1 „Izrael” Vidite POSEBNA TEMA: IZRAEL (IME).

▣ „iz naroda koji govori jezikom nerazumljivim” Ovaj izraz je upotrebljen samo ovde u SZ. AB (str. 134) koristi iste suglasnike, ali menja samoglasnike tako da se ova slika uklopi sa Isa 25:3, gde označava

„okrutan narod” (BDB 470, tj. one koji su primoravali Izraelce da rade, up. 2. Mojs 3:7). Isti koren je upotrebljen sa emfatičnim *lamedh* (tj. hebrejsko slovo L) u Plač 4:3.

Neprekidno se ponavlja istorijska situacija u kojoj Izrael mora da se bori sa stranom vlašću (up. Isa 28:22; 33:19; Jer 5:15). Pri tumačenju se postavlja pitanje kako je moguće da su pagani vladali nad Božjim narodom (up. Avakum). Kao što je Bog izгнаo hananska plemena sa njihove zemlje zbog njihovog greha, isto tako je izгнаo i Izraelce zbog njihovog greha (tj. asirijsko, vavilonsko i persijsko izgnanstvo).

114:2 Pošto se spominju i Juda i Izrael, pitamo se kada je napisan ovaj Psalam.

1. Ujedinjeno carstvo je postojalo od Saula do Solomona
2. Carstvo se 922. g.p.n.e. podelilo između
 - a. Rovoama iz Jude
 - b. Jerovoama I iz Izraela
3. nakon povratka iz persijskog izgnanstva pod Kirom II, Izraelci su ponovo okupljeni pod svojim imenom, iako su posedovali samo mali deo zemlje koji je prilikom podele pripao Judinom plemenu (tj. mala oblast oko Jerusalima)

▣ „svetilište njegovo” Ovo se odnosi na

1. hram u Jerusalimu na planini Moriji
2. celokupnu hanansku zemlju kao posebno Gospodnje (YHWH) vlasništvo

▣ „carstvo njegovo” Ovaj termin (BDB 606) ima dve konotacije.

1. Gospodnja (YHWH) univerzalna vladavina/oblast, Ps 103:22; 145:13 (up. IsNav 3; 11; 13)
2. Hanan kao Gospodnje (YHWH) jedinstveno vlasništvo (tj. Obećana zemlja, up. 2. Mojs 15:17)

NSP: PSALAM 114:3-6

³ Zbog prizora koji je videlo, more je pobeglo,
a Jordan je ustuknuo.

⁴ Gore su kao ovnovi poskakivale,
a brda kao jaganjci.

⁵ Šta ti je bilo, more, pa si pobeglo,
i tebi, Jordane, pa si ustuknuo?

⁶ Gore, zašto ste kao ovnovi poskakivale,
a vi, brda, kao jaganjci?

114:3-6 Ovo je figurativan jezik (up. Ps 18:7-15; 29:3-9; 68:7-8; 77:16-19). Dve knjige koje su mi najviše pomogle u oblasti starozavetnih hiperbola i slika su

1. D. Brent Senti (D. Brent Sandy), *Raonici i kosiri (Plowshares and Pruning Hooks)*,
2. G. B. Kerd (G. B. Caird) *Jezik i slike u Bibliji (The Language and Imagery of The Bible)*

Značajno je da se voda spominje sa nekoliko značenja. Voda je jedina stvar koja nije navedena kao stvorena u 1. Mojs 1. U mitologiji drevnog Bliskog Istoka voda je bila božanska (tj. slana voda, slatka voda). Voda i bogovi su bili u sukobu. Biblija često koristi ove slike da opiše Gospoda (YHWH, up. Jov 41:1; Ps 74:12-17; Isa 27:1). Gospod (YHWH) savladava levijatana Jov 3:8; Ps 104:26. Ali isto tako vidite i da je „more” personifikovano u Ps 114:3,5 (zajedno sa drugim aspektima prirode).

Međutim, u Ps 114:8 je naveden aspekt vode koji daje život. Izvor plodnosti (tj. kiše) je Gospod (YHWH), a ne Val.

Na neki način, ova slika odvajanja vode i tla je drevna bliskoistočna aluzija na prvobitnu tvorevinu. Svrha stvaranja fizičke tvorevine bilo je stvaranje Božjeg naroda. Svrha tvorevine je zajedništvo sa Bogom (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA).

114:3 „Zbog prizora koji je videlo, more je pobeglo” Moguće je da se ovo odnosi na

1. prelazak preko „Crvenog mora” (doslovno: „mora trske”, vidite POSEBNA TEMA: CRVENO MORE), opisan u 2. Mojs 14 i u Mojsijevoj pesmi u 2. Mojs 15; Bog je to učinio koristeći
 - a. Mojsijev štap
 - b. snažan istočni vetar
2. prelazak preko nabujale reke Jordan (up. IsNav 3); vidite egzegetske beleške o IsNav 3; Bog je zaustavio vodu koja je tekla odozgo, tako da se ona zaustavila u pravom trenutku, te je počela da teče u pravom trenutku

114:4,6 Topološki delovi Hanana se raduju zbog dolaska Gospoda (YHWH) i Njegovog naroda (up. Ps 96:9). Ovo izražava *Qal* IMPERATIV, „drhti” (NASB prevod 114:7 glasi „drhti Zemljo”, BDB 296, KB 297), koji označava

1. drhtanje od straha (up. 1. Dne 16:30)
2. plesanje od radosti (up. Ps 87:7; 96:9)

114:4 „Gore” Moguće je da se ovo odnosi na Sinajsku goru, ali je verovatnije da se odnosi na hananske „gore” (tj. planine).

114:6 Primitite da se u ovom stihu ponavlja GLAGOL iz Ps 114:4.

1. poskakivale, Ps 114:4 – *Qal* PERFEEKAT
2. poskakivale, Ps 114:6 – *Qal* IMPERFEKAT

Psalam 114:5-6 postavlja pitanje „zašto” se priroda tako čudno ponaša. Razlog je prisustvo Stvoritelja. Planirano je da se nastavi ono što se dogodilo prilikom stvaranja Božjeg naroda!

NSP: PSALAM 114:7-8

⁷ Zemljo, zbog Gospoda budi u teškoj boli,
zbog Boga Jakovljevog,
⁸ koji stenu pretvara u jezero vodeno,
kremen u izvor vodeni.

114:7 Zemlja se fizički grči zbog prilaska Stvoritelja.

Primitite da je ovde upotrebljen naziv *Adon*, a ne YHWH, kao u Ps 114:7a i *Eloah* u 114:7b. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

114:8 Ovaj stih ukazuje na dve posebne situacije tokom perioda lutanja u divljini kada je Gospod (YHWH) natprirodno obezbedio vodu nužnu za život (up. Ps 78:15; 105:41).

1. 2. Mojs 17:6
2. 4. Mojs 20:11

Ovo je upotrebljeno za opis eshatološkog perioda u Isa 48:21 (tj. drugo izgnanstvo).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. O kojem istorijskom periodu u istoriji Izraela govori ovaj Psalam?
2. Šta je teološka svrha personifikovanja prirode?
3. Zašto je Božja vlast nad vodom toliko važna?
4. Kako nam dvostruko značenje reči „drhtati” (NASB prevod 114:7) pomaže da razumemo ovaj Psalam?

PSALAM 115

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Nezabožački idoli se porede sa Gospodom <u>MT nema uvod</u>	Beskorisnost idola i Božja pouzdanost	Liturgija koja poređi Gospodnju moć i nemoć nezabožačkih bogova	Jedini pravi Bog	Jedini pravi Bog
115:1-8	115:1-2 115:3-8	115:1-2 115:3-8	115:1 115:2-8	115:1-2 115:3-4 115:5-6 115:7-8
115:9-15	115:9-11 115:12-13 115:14-15	115:9-11 115:12-13 115:14-15	115:9-11 115:12-13 115:14-15	115:9-11 115:12-13 115:14-15
115:16-18	115:16-18b 115:18c	115:16-18	115:16-18b 115:18c	115:16 115:17-18b 115:18c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam govori o tome koliko je beskorisno verovati u idole koje su ljudi napravili. Samo je jedini pravi Bog, Stvoritelj i Otkupitelj, vredan našeg poverenja.
- B. Ovaj Psalam karakterišu izrazi koji se ponavljaju.
 1. „ne nama”, dva puta, Ps 115:1
 2. „imaju...”, sedam IMPERFEKATA, Ps 115:5-7
 3. „uzdaju”, četiri puta (tri IMPERATIVA i jedan PARTICIP; drevne verzije kao što su LXX, Pešita i Vulgata, tumače IMPERATIV iz MT kao PERFEKAT), Ps 115:8-11
 4. „blagosloviće”, šest puta (šest *Piel* IMPERFEKATA i jedan *Qal* PASIVNI PARTICIP), Ps 115:12-15,18
 5. „hvalite Gospoda”
 - a. negacija, Ps 115:17 (*Piel* IMPERFEKAT)

b. zapovest, Ps 115:18 (*Piel* IMPERATIV)

C. LXX i neki hebrejski rukopisi spajaju Psalme 114 i 115.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 115:1-8

¹ Ne nama, Gospode, ne nama,
nego imenu svome slavu daj

zbog ljubavi svoje, zbog istine svoje!

² Zašto da narodi govore: „Gde je Bog njihov?”

³ Bog je naš na nebesima.

Sve što je želeo da učini, učinio je.

⁴ Idoli su njihovi srebro i zlato,
delo ruku čoveka zemaljskog.

⁵ Usta imaju, ali ne govore,
oči imaju, ali ne vide,

⁶ uši imaju, ali ne čuju,
nos imaju, ali ne mirišu,

⁷ ruke imaju, ali ne pipaju,
noge imaju, ali ne hodaju,

ne puštaju glasa iz grla svoga.

⁸ Takvi će postati i oni koji ih prave,
svi koji se u njih uzdaju.

115:1-8 Ova strofa govori o beskorisnosti idolopoklonstva! Postoji samo jedan Bog (up. Jer 10:6-10; vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM)! Postoji samo jedna nada za „narode”. Svi proučavaoci Biblije imaju pretpostavke o „meta-narativu” Biblije (tj. o njenoj osnovnoj svrsi ili poruci). Moja pretpostavka je da je to Gospodnja (YHWH) želja da narodi poveruju u Njega (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

115:1 Koliko je snažan ovaj stih. Slava (vidite POSEBNA TEMA: SLAVA) pripada samo Gospodu (YHWH), a ne nekom čoveku ili grupi. Razlozi za to su sledeći

1. Gospodnja (YHWH) ljubav (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*))
2. Gospodnja (YHWH) vernost (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ; takođe vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ))
3. Gospod (YHWH) je suveren, Ps 115:3 (up. Ps 103:19; 135:5-6)
4. Gospod (YHWH) čuje i deluje, a idoli to ne mogu, Ps 115:4-7 (up. Ps 135:15-18; 5. Mojs 4:28; Isa 44:12-17; Jer 10:3-5)
5. Gospod (YHWH) je Stvoritelj, „Tvorac neba i zemlje” (up. Ps 115:15b,16)

▣ „imenu svome” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

115:2 Pitanje iz drugog reda je teološko pitanje. Zadatak za Izrael je bio da bude carsko sveštenstvo (up. 2. Mojs 19:5-6) da bi svet mogao da upozna i shvati Gospoda (YHWH). Međutim, zbog njihove nevere, svet je video samo Božju kaznu (up. Jezek 36:22-38).

Pitanje iz drugog reda se ponavlja u Ps 42:3; 79:10 (up. Joil 2:17; Mih 7:10).

115:4 „srebro i zlato” Ovo su dragoceni metali kojima su prekrivane slike napravljene od kamena ili drveta.

115:7b Zato što Ps 115:5 spominje „glas”, moguće je da se ovo odnosi na neku vrstu gatanja (vidite POSEBNA TEMA: GATAR) u ime paganskog idola. Vidite beleške kod 5. Mojs 18:10-11.

115:8 Ovaj stih prenosi istinu da ljudi postaju kao bog kojem se klanjaju. Oh, kada bi vernici bili više nalik Isusu! Cilj biblijske vere nije buduće nebo, nego sadašnja hristolikost (up. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3,7; 5:23; 1. Pet 1:15). Da li vaš život pokazuje kome se vi klanjate?

NSP: PSALAM 115:9-15

⁹ **Izraele, uzdaj se u Gospoda,
on je pomoć tvoja i štít tvoj.**

¹⁰ **Dome Aronov, uzdaj se u Gospoda,
on je pomoć tvoja i štít tvoj.**

¹¹ **Vi koji se Gospoda bojíte, uzdajte se u Gospoda;
on je pomoć vaša i štít vaš.**

¹² **Gospod nas se setio. On će nas blagosloviti,
blagosloviće dom Izraelov,
blagosloviće dom Aronov.**

¹³ **Blagosloviće one koji se Gospoda boje,
i male i velike.**

¹⁴ **Gospod će vas umnožiti.**

Vas i sinove vaše.

¹⁵ **Blagoslovio vas je Gospod,
Tvorac neba i zemlje.**

115:9-15 Primitite trostruki naziv i zapovest („uzdaj se”, BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERATIV).

1. Izraele, uzdaj se u Gospoda (YHWH), Ps 115:9,12
2. dome Aronov, uzdaj se u Gospoda (YHWH), Ps 115:10,12
3. vi koji se Gospoda (YHWH) bojíte, uzdajte se u Gospoda, Ps 115:11,12 (moguće da je ovo povezano sa #1 i #2, up. Ps 135:19-20, ili se odnosi na ne-Izraelce, up. 1. Car 8:41-43; Jez 6:21; Nem 10:28)

Zauzvrat, Gospod (YHWH) će učiniti sledeće

1. On je njihova pomoć (up. Ps 18:2; 33:20; 70:5; 121:2; 124:8; 146:5)
2. njihov štít (up. Ps 28:7; 59:11; 84:9,11; 119:114; 144:2)
3. On se njih setio (up. Ps 98:3)
4. blagosloviće i male i velike
5. umnožiće njih i njihove sinove (BDB 414, KB 418, doslovno: „dodati”, *Hiphil* JUSIV, up. Ps 112:2). Idolopoklonstvo ima svoje trenutne i svoje večne posledice! Lična vera i vernost prema Gospodu (YHWH) imaju svoje posledice (up. Ps 115:16-18)!

NSP: PSALAM 115:16-18

¹⁶ **Nebesa - nebesa Gospodu pripadaju,
a zemlju je dao sinovima ljudskim.**

¹⁷ **Mrtvi ne hvale Gospoda,
niti iko od onih koji u tišinu silaze.**

¹⁸ **A mi ćemo blagosiljati Gospoda,
od sada pa doveka. Hvalite Gospoda!**

115:16a „Nebesa - nebesa Gospodu pripadaju” Ovo se odnosi na Gospodnji (YHWH) presto (tj. najviše nebo). Vidite POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO.

115:16b Gospod (YHWH) je zemlju dao ljudima da na njoj borave i da upravljaju nad njom (up. Ps 8:6). Međutim, ona pripada Njemu (up. 5. Mojs 10:14), zato što ju je On stvorio (up. Ps 121:2; 124:8; 134:3).

115:17 „Mrtvi” Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?

115:18 Božji ljudi će doveka blagosiljati (*Piel IMPERFEKAT*) i hvaliti (*Piel IMPERATIV*) Gospoda (YHWH). Ovo ukazuje na život nakon smrti odvojen od idolopoklonika koji „ne hvale” i „u tišinu silaze” (up. Ps 6:5; 30:9; 88:10-11; 94:17).

▣ „Hvalite Gospoda” Kao i Ps 113:9c, LXX ovo stavlja na početak sledećeg Psalma.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Objasnite starozavetne termine
 - a. ljubav/dobrota
 - b. vernost/istina
2. Zašto su stihovi Ps 115:1 i 2 teološki toliko značajni?
3. Kako se Gospod (YHWH) razlikuje od paganskih idola?
4. Da li se Ps 115:9-11 odnosi na jednu grupu, na dve grupe ili na tri grupe?
5. Navedite ko je Gospod i šta On čini za verne sledbenike.
6. Svojim rečima objasnite Ps 115:16.
7. Objasnite „u tišinu silaze” iz Ps 115:17b.

PSALAM 116

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Zahvalnost za spas od smrti <u>MT nema uvod</u> 116:1-4	Zahvalnost za spas od smrti 116:1-2 116:3-4	Zahvalnost za isceljenje 116:1-4	Osoba spasena od smrti hvali Boga 116:1-4	Zahvalnica 116:1-2 116:3-4a 116:4b 116:5-6 116:7-9
116:5-11	116:5-7 116:8-11	116:5-7 116:8-11	116:5-7 116:8-11	116:5-6 116:7-9 116:10-13
116:12-19	116:12-14 116:15 116:16-17 116:18-19b 116:19c	116:12-19	116:12-14 116:15-19b 116:19c	116:14 116:15 116:16-17 116:18-19

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 116:1-4

¹ Ljubav se u meni budi, jer Gospod čuje glas moj, usrdne molbe moje.

² Jer je prignuo k meni uho svoje.

Prizivaću ga u sve dane života svoga.

³ Uža smrti obavila su me, nevolje grobne zadesile su me.

Teskoba i tuga tište me.

⁴ Ali prizvao sam ime Gospodnje:

„O Gospode, izbavi dušu moju!”

116:1-4 Ovaj Psalam je napisao odani sledbenik suočen sa smrću (up. Ps 116:3). On objašnjava svoj tok misli koji pokazuje kako se ponašati u toj situaciji.

1. afirmacija – ljubav se u meni budi, BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKAT (up. 5. Mojs 6:5; 30:6; Ps 31:23)
2. zašto On voli Gospoda (YHWH)
 - a. On čuje molbe moje, BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFEKAT
 - b. On je prignuo k meni uho svoje (paralela sa a.), BDB 639, KB 692, *Hiphil* PERFEKAT
3. rezultat – prizivaću ga, BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKAT
4. psalmistino stanje
 - a. uža smrti (up. Ps 18:4-5) su ga obavila, BDB 67, KB 79, *Qal* PERFEKAT
 - b. nevolje (BDB 865 dva puta, up. Ps 118:5; Plač 1:3) grobne zadesile (doslovno: „pronašle”, BDB 592, KB 619, *Qal* PERFEKAT) su ga (vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?)
5. zaključak – prizvao sam ime Gospodnje, BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKAT
Njegove reči su bile: „O Gospode, izbavi dušu moju!”, BDB 572, KB 589, *Piel* IMPERATIV

NSP: PSALAM 116:5-11

⁵ **Gospod je milostiv i pravedan,
milosrdan je Bog naš.**

⁶ **Gospod čuva bezazlene.**

U nevolji sam bio, ali me je on izbavio.

⁷ **Vrati se u spokoj svoj, dušo moja,
jer ti Gospod dobro čini.**

⁸ **Jer si ti dušu moju od smrti spasao,
oko moje od suza, nogu moju od spoticanja.**

⁹ **Služiću Gospodu
u zemlji živih.**

¹⁰ **Imao sam veru, i zato sam govorio.**

U teškoj sam nevolji bio.

¹¹ **Mnogo sam se uplašio i rekao:
„Svaki je čovek lažov”.**

116:5-11 Nakon molitve, psalmist razmišlja o karakteristikama Gospoda (YHWH), (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)).

1. milostiv
2. pravedan
3. milosrdan
4. čuva bezazlene (BDB 834, KB 989, neuka ili naivna osoba, spremna da uči, up. Ps 19:7)

Gospod (YHWH) pokazuje svoj karakter.

1. On ga je izbavio – BDB 446, KB 440, *Hiphil* IMPERFEKAT, Ps 116:6b
2. vratio u spokoj – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV (on sebi govori o mentalnom mestu bezbednosti i sigurnosti u Gospodu (YHWH)), Ps 116:7b
3. dobro mu čini (up. Ps 13:6; 119:17; 142:7), Ps 116:7b
4. spasao je njegovu dušu (tj. *nephesh*, BDB 659) od smrti – BDB 322, KB 321, *Piel* PERFEKAT, Ps 116:8a
5. spasao je njegovo oko od suza, Ps 116:8b
6. spasao je njegovu nogu od spoticanja, Ps 116:8c (up. Ps 56:13)

Psalmistin odgovor.

1. vidite #2 u prethodnoj listi

2. služiću Gospodu u zemlji živih (tj. Gospod (YHWH) će ga isceliti/spasiti)
3. Ps 116:10-11 je teško protumačiti u kontekstu. Moguće je da se odnosi na
 - a. sadašnju veru
 - b. prošle izjave (Paul citira Ps 116:11b u Rim 3:4)

Ova dva stiha se sigurno odnose na one koji traže/napadaju psalmistin život. Ukoliko je to tačno, kontekst ovog Psalma nije bolest nego izdaja (up. Ps 116:11b).

LXX prevod Ps 116:10 vidimo u 2. Kor 4:13, ali je MT verzija neizvesna.

116:11 „Mnogo sam se uplašio” Ovaj *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA (BDB 342, KB 339) označava stanje psihičkog straha, panike (up. Ps 31:22). Reč „spokoj” iz Ps 116:7 je potpuna suprotnost ovoj reči!

▣ „Svaki je čovek lažov” Kao što je „spokoj” suprotnost od „uplašio”, ljudi koji lažu su Gospodova (YHWH) suprotnost (up. 4. Mojs 23:19a; 1. Sam 15:29; Rim 3:4).

NSP: PSALAM 116:12-19

**¹² Kako da uzvratim Gospodu
za sva dobra koja mi je učinio?**
**¹³ Uzeću čašu veličanstvenog spasenja
i prizvaću ime Gospodnje.**
**¹⁴ Ispuniću zavete svoje Gospodu,
pred celim narodom njegovim.**
**¹⁵ Skupocena je u očima Gospodnjim
smrt onih koji su mu verni.**
**¹⁶ O Gospode, ja sam sluga tvoj.
Ja sam sluga tvoj, sin robinje tvoje.
Ti si skinuo okove moje.**
**¹⁷ Tebi ću prineti žrtve zahvalnice,
prizvaću ime Gospodnje.**
**¹⁸ Ispuniću zavete svoje Gospodu,
pred celim narodom njegovim,**
**¹⁹ u dvorištima doma Gospodnjeg,
usred tebe, Jerusalime.
Hvalite Gospoda!**

116:12-19 Ova strofa ima sve IMPERFEKTE (osim Ps 116:16c), što označava trajnu radnju koja je u toku. Psalmist opisuje šta će on učiniti u slavljenju u hramu i u životu (up. Ps 116:9) zbog Gospodnje (YHWH) brige o njemu i spasenja (up. Ps 116:12).

1. uzeće čašu spasenja, Ps 116:13a – AB (str. 149) kaže da je to bio ritualan deo žrtve zahvalnice u hramu; označava gutljaj, a ne pijenje (up. NIDOTTE, vol. 2, str. 618)
2. prizvaće ime Gospodnje, Ps 116:13b,17b (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ))
3. ispuniće zavete svoje, Ps 116:14,18 (up. 3. Mojs 27)
4. prineće žrtve zahvalnice, Ps 116:17
5. hvaliće Gospoda (YHWH) u hramu, Ps 116:19 (up. 116:14) – moguće je da ovaj IMPERATIV pripada početku Ps 117 (LXX)

116:15 Najčešće se PRIDEV „skupocen” (BDB 429) odnosi na vredne stvari. U ovom kontekstu označava činjenicu da Gospod (YHWH) iskreno brine kada Njegovi odani sledbenici prolaze kroz nevolje i bolesti na zemlji (up. Ps 72:14). Svestan je njihove situacije i brzo im priskače u pomoć (up. 2. Mojs 3:7).

U palom svetu, nije svaki vernik fizički spasen. U njegovom životu postoje krize, problemi i strahovi. Čak i kada ne vidimo Božje prisustvo, On je sa nama i na našoj strani. Jednog dana bićemo sa Njim! NIDOTTE, vol. 2, str. 525, predlaže ispravku kojom se slovo „n” izostavlja iz reči „smrt”, a kao koren uzima aramejsku reč za „poverenje”, te prevod ovog reda postaje: „skupocena je u očima Gospodnjim vera/poverenje onih koji su mu verni”.

Problem je što se reč „skupocena” ovde odnosi na „smrt”. Sigurno smrt vernika nije skupocena (tj. vredna). Neki stručnjaci su promenili značenje hebrejske reči „skupocena” (BDB 429) u „skupa” ili „bolna”. Gospoda (YHWH) rastužuje kada Njegovi odani sledbenici pate i umiru! Strašne posledice pada nisu nikada bile deo Njegovog plana za tvorevinu!

▣ „**verni**” Vidite belešku kod Ps 16:10 i 30:4.

116:16 Primitite da se „ja sam sluga tvoj” ponavlja radi naglaska. Ovaj termin „sluga” (BDB 713) ima široko semantičko polje, ali ovde verovatno znači „poklonik”.

Sledeći red, „sin robinje tvoje”, takođe je naveden u Ps 86:16 i označava

1. pravednu majku
2. majku Izraelku
3. idiom za poniznost
4. porodicu robova ili vernih slugu

Psalmist svoj zaključak zasniva na činjenici da je Gospod (YHWH) skinuo (BDB 834, KB 986, *Piel* PERFEKAT) njegove okove (BDB 64), što može da znači sledeće

1. spasio ga je od smrtonosne bolesti (nevolje grobne ili Šeol)
2. spasio ga je od neprijatelja
3. spasio ga je od zatvora ili izgnanstva
4. spasio ga je od nevolje (termin [BDB 865] „nevolje” ili „teskobe” iz Ps 116:3 [dva puta] upotrebljen je u Ps 118:5 i u Plač 1:3)

Jednostavan način da se izrazi ovaj stih bio bi „ovde sam” ili „spreman sam da ti služim”. Gospod (YHWH) ga je spasio, on mu sada dobrovoljno i potpuno služi (up. Rim 12:1-2).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Opišite moguće životne okolnosti ovog Psalma.
2. Da li je neobično da se smrt i Šeol personifikuju?
3. Navedite Gospodnje karakteristike.
4. Zašto je Ps 116:10-11 tako težak za tumačenje?
5. Koja starozavetna slika se nalazi u osnovi Ps 116:16?
6. Navedite reči i izraze koji odražavaju slavljenje u hramu.

PSALAM 117

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam hvale <u>MT nema uvod</u> 117:1-2	Neka svi narodi hvale Gospoda 117:1-2b 117:2c	Doksologija 117:1-2	Hvala Gospodu 117:1-2b 117:2c	Poziv na hvalu 117:1-2b

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je najkraći Psalm.
- B. On ohrabruje neznabošce da hvale Izraelovog Boga (up. Ps 67; 100), jedinog pravog Boga.
- C. Izraelov Bog je u potpunosti otkriven kroz
 1. Njegova dela stvaranja (1. Mojs 1-2; 6-9)
 2. Njegova obećanja Avramu (1. Mojs 12; 15; 18; 22)
 - a. zemlja
 - b. potomci
 - c. veliko ime
 - d. sve porodice na zemlji blagoslovljene kroz njega
 3. dela otkupljenja za Avramove potomke (up. Ps 117:2a)
 - a. izgnanstvo
 - b. osvajanje
 - c. povratak iz izgnanstva

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 117:1-2

**¹ Hvalite Gospoda, svi narodi,
dajte mu hvalu, sva plemena!**

² Jer snažna je prema nama ljubav njegova,

**doveka traje istina Gospodnja.
Hvalite Gospoda!**

117:1 Ovaj Psalam počinje i završava *Piel* IMPERATIVOM „hvalite” (BDB 237, KB 248, up. Ps 113; LXX, Ps 116).

▣ „**dajte mu hvalu**” Ovo je drugi *Piel* IMPERATIV (BDB 986, KB 1387, up. Ps 147:12).

▣ „**svi narodi... sva plemena**” Ovaj univerzalan aspekt je karakterističan za Psalme (up. Ps 22:27; 33:8; 47:1; 66:1,4; 67:3-5,7; 82:8; 96:7-10; 98:4; 100:1).

Ovo je veliko poslanje Starog zaveta. Uloga Izraela bile je da bude „carsko sveštenstvo” (up. 2. Mojs 19:5-6) zato što ceo svet pripada Gospodu (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Pavle citira ovaj stih u Rim 15:11. On naglašava da Gospod (YHWH) uključuje i neznabošce u Hristovo delo (up. Rim 15:9-13; vidite i Otk 7:9).

117:2 „ljubav... istina” Ove dve karakteristike Gospoda (YHWH), (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)) često se navode zajedno (tj. Ps 108:4; 115:1; 138:2). Za „ljubav” vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*). Za „istina” ili „vernost” vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

▣ „**doveka**” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*).

Ovo je važna objava zbog stalne izraelske nevere i idolopoklonstva. Gospod (YHWH) je uvek veran, ali Njegov narod nije! Njegov plan nije ograničen samo na jedan narod (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Koliko često se u SZ spominje Gospodnja ljubav, briga, staranje i otkupljenje neznabožaca?
2. Definišite reč *hesed* (tj. ljubav/dobrota).
3. Definišite reč *emeth* (tj. istina).
4. Kako Gospodnja ljubav prema Izraelu utiče na neznabošce?

PSALAM 118

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Zahvalnost za Gospodnju spasonosnu dobrotu <u>MT nema uvod</u>	Hvalite Boga zbog Njegove večne milosti	Zahvalnica za spas iz bitke	Molitva zahvalnosti za pobedu	Procesijska himna za praznik Senica
118:1-4	118:1 118:2-4	118:1 118:2-4	118:1-4	118:1 118:2-4
118:5-9	118:5-9	118:5-9	118:5-9	118:5-7 118:8-9
118:10-14	118:10-14	118:10-14	118:10-12 118:13-14	118:10-12 118:13-14
118:15-18	118:15-18	118:15-18	118:15-16 118:17-18	118:15-16 118:17-18
118:19-21	118:19-20 118:21	118:19 118:20 118:21-25	118:19 118:20 118:21	118:19-21
118:22-29	118:22-24 118:25-28 118:29	118:26-27 118:28 118:29	118:22-25 118:26-27 118:28 118:29	118:22-24 118:25-27b 118:27c-28 118:29

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnutna, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je antifonalan (tj. pevaju ga dve grupe naizmenično) procesijski Psalam (up. Ps 118:1 i 2-4). Čini se da postoji nekoliko različitih grupa koje međusobno komuniciraju. Ovo objašnjava
 1. repetitivnu prirodu
 2. različite subjekte ovog Psalma

- B. Vode se rasprave o tačnom istorijskom periodu ovog Psalma. Očigledno je da je Mojsijeva pobjednička pesma kod Crvenog mora (tj. 2. Mojs 15) istorijski izvor njegovih metafora. Međutim, tačno vreme bi moglo odgovarati periodu povratka pod Nemijom nakon izgnanstva ili eshatološkom periodu, u kom slučaju bi se ovaj Psalam mogao primeniti na pritiske i probleme svih generacija.
- C. Istorijski se ovaj Psalam poistovećivao sa praznikom Pashe. Ovo je poslednji Halel Psalam (Ps 113-118). Isus ga citira u vreme trijumfalnog ulaska (up. Mt 21:42; Mk 12:10,11; Lk 20:17). Ovaj Psalam se često koristi u NZ za tumačenje Hristovog dela (up. Dap 4:11; Rim 9:32,33; Ef 2:20; 1. Pet 2:7).
- D. Jevrejski Midraš ovaj Psalam tumači u mesijanskom smislu. Ovo delimično vidimo i u njegovoj upotrebi u NZ i u tumačenjima Ps 118:22 i 26 (up. Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Jn 12:13).
- E. Ovaj Psalam karakteristično opisuje iskustva naroda koristeći termine vezane za jednu određenu osobu, prvobitno za izraelskog cara, kasnije za idealnu osobu, Mesiju (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA). U ovom mislu, kao savršen Izraelac, On ne ispunjava samo ovo poglavlje, nego i Isa 53.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 118:1-4

¹ Zahvaljajte Gospodu, jer je dobar, večna je ljubav njegova.

² Neka Izrael kaže:

„Večna je ljubav njegova”.

³ Neka dom Aronov kaže:

„Večna je ljubav njegova”.

⁴ Neka oni koji se boje Gospoda kažu:

„Večna je ljubav njegova”.

118:1 „Zahvaljajte” Ovaj Psalam počinje i završava hvalom („zahvaljajte”, BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV). Dobar naziv za ovaj Psalam bio bi „praznik zahvalnosti”.

Što se tiče lične primene ovog Psalma u svakodnevnom životu, izuzetno je značajno nabrajati Božje blagoslove za Njegov narod, istorijski i egzistencijalno.

▣ **„Gospodu”** Ovo je savezno ime za Boga, Gospod (YHWH), od hebrejskog GLAGOLA „biti” (up. 2. Mojs 3:14, vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA).

▣ **„jer je dobar”** Kada neko čita SZ, može imati nedoumice oko Božjeg karaktera (tj. sveti rat, izgnanstvo, izlazak). Ovaj Psalam nam daje činjenice o osnovnom karakteru Boga stvoritelja (up. 1. Dne 16:34; Ps 25:8; 34:8; 73:1; 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,29; 119:68; 135:3; 136:1; 145:9; Jer 33:11). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)

▣ **„večna je ljubav njegova”** Ovo pokazuje Božju milost i vernost, ne samo u Njegovom karakteru, nego i u Njegovim stvaralačkim i otkupljujućim delima (up. Nem 9; Ps 136). Ovaj termin (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)) u suštini znači „Božja savezna odanost”.

118:2 „Neka Izrael kaže” Reč „kaže” (BDB 55, KB 65, *Qal* JUSIV) se ponavlja tri puta. Ps 118:2-4 pokazuje tri različite grupe u Izraelu koje su pozvane da hvale Gospoda. Ove tri grupe možemo videti i u Ps 115:9-13. Čini se da je ovo niz:

1. narod
2. sveštenstvo
3. oni koji se boje Gospoda (*Jevrejska studijska Biblija (Jewish Study Bible)*, str. 1414, predlaže „prozeliti”, ali Ps 15 ukazuje na pobožne Izraelce)

Oni moraju da slave Gospoda zbog Njegove savezne odanosti.

NSP: PSALAM 118:5-9

⁵ U teskobi svojoj prizvao sam Gospoda,

Gospod me je uslišio i na čistinu izveo.

⁶ Gospod je na mojoj strani, neću se bojati.

Šta mi može čovek zemaljski?

⁷ Gospod je na mojoj strani, među onima koji mi pomažu, zato ću likovati nad onima koji me mrze.

⁸ Bolje je tražiti utočište kod Gospoda nego uzdati se u čoveka zemaljskog.

⁹ Bolje je tražiti utočište kod Gospoda nego uzdati se u velikaše.

118:5 „U teskobi svojoj prizvao sam Gospoda” Očigledno je da se psalmist nalazi u nekoj vrsti zatvorenštva, progona ili nevolje. Čini se da će vođa slavljenja, bilo da je to car ili narod personifikovan u Mesiji, doživeti probleme.

Ovaj termin „teskoba” (BDB 865) je redak oblik i samo ovde je upotrebljen u JEDNINI. U MNOŽINI je upotrebljen u Plač 1:3, a kao KONSTRUKT u Ps 116:3 (gde ga NASB prevodi kao „strahote Šeola”).

▣ **„Gospod me je uslišio i na čistinu izveo”** Ovo je prelepa potvrda da Bog uvek čuje naš poziv u pomoć i odgovara na njega (up. Ps 118:21; 17:6; 31:2; 34:15; 40:1; 69:17; 71:21; 86:1; 102:2). Hebrejska reč za „teskobu” (BDB 865) znači „zatvoriti nekoga ili ga staviti u stanje stresa”, dok metafora „izvesti na čistinu” (BDB 932) predstavlja vađenje iz zatvorenog prostora i puštanje na prostran pašnjak (up. Ps 4:1; 18:19; 31:8). Neki misle da se odnosi na nebo (AB, str. 156), ali u ovom kontekstu se jednostavno odnosi na spas od fizičkog problema ili potrebe.

118:6 „Gospod je na mojoj strani, neću se bojati. Šta mi može čovek zemaljski” Kakva moćna potvrda vere da je Bog na našoj strani (up. Ps 16:8; 23:4; Isa 43:1-2). A ako je Bog na našoj strani, pobjeda je osigurana (up. Ps 56:4,11). Božje prisustvo je najveći blagoslov!

▣ **„Šta mi može čovek zemaljski”** Ovo je zaključak odanog sledbenika koji veruje, i koji po Pismu i po svom iskustvu poznaje Gospodnje prisustvo, brigu, zbrinjavanje i zaštitu (up. Ps 56:4,11; 146:3; Jev 13:6).

118:7 „Gospod je na mojoj strani, među onima koji mi pomažu” Ovaj hebrejski idiom znači „Gospod je naš vojni pobednik” (up. Ps 54:4). Koncept Boga kao ratnika (up. Isa 59:17; Ef 6:10-12) značajan je onima koji su nepravedno progonjeni zbog Njegovog imena.

▣ **„zato ću likovati nad onima koji me mrze”** Oni koji ga „mrze” i zbog kojih je u „teskobi” u Ps 118:5, isti su kao oni koji su ga opkolili u Ps 118:10-13. Božja kazna je i eshatološka i privremena. Psalmi često govore o osveti i pravdi u ovom životu (up. Ps 23:5; 37:34; 52:5-6; 54:7; 58:10; 59:10; 91:8; 92:11; 112:8).

118:8-9 „Bolje je tražiti utočište kod Gospoda nego uzdati se u čoveka zemaljskog” Ovo je potvrda prolaznosti privremene pomoći, ali i radosti i moći večnog, pravednog Boga (up. 2. Dne 32:7-8; Ps 108:12; 146:3; Isa 2:22; 30:1-3; 31:1-3; Jer 17:5-8).

AB (str. 157) smatra da je „čovek” (Adam, BDB 9) iz Ps 118:8 paralelan sa „velikaš” (BDB 622) i da zajedno čine idiom za „sve ljude” (tj. Ps 146:3).

Primitite upotrebu četiri *Qal* KONSTRUKTA INFINITIVA.

1. tražiti utočište – BDB 340, KB 337 (dva puta)
2. uzdati se – BDB 105, KB 120 (dva puta)

NSP: PSALAM 118:10-14

¹⁰ Svi su me narodi opkolili.

U ime Gospodnje napade sam njihove odbijao.

¹¹ Opkolili su me, da, opkolili su me.

U ime Gospodnje napade sam njihove odbijao.

¹² Opkolili su me kao pčele,

ali su se ugasili kao vatra od trnja.

U ime Gospodnje napade sam njihove odbijao.

¹³ Snažno su me gurnuli da padnem,

ali Gospod mi je pomogao.

¹⁴ Gospod je zaklon moj i sila moja,

on je spasitelj moj.

118:10-12 „Svi su me narodi opkolili” Ovaj izraz je tumačen na nekoliko načina.

1. Zbog brojnih aluzija u ovom Psalmu i brojnim drugim tekstovima, neki tumači smatraju da se odnosi na period izgnanstva.
2. Mnogi tumači pretpostavljaju da se individualni aspekti bolje uklapaju u period nakon izgnanstva koji uključuje obnovu zidova Jerusalima (up. Nem 4:7,8).
3. Drugi pretpostavljaju da se ovo odnosi na eshatološki kontekst, kada će se carstva ovog sveta sukobiti sa carstvom Boga i Njegovog Hrista (up. Ps 2:2; Zah 14:2; Otk 19:11- 21).

▣ **„U ime Gospodnje napade sam njihove odbijao”** Doslovno, „odbijao” (BDB 557, KB 555, *Hiphil* IMPERFEKAT) je hebrejski izraz koji se koristio za obrezivanje. Zbog mesijanskih implikacija ovog Psalma, neki misle da se ovo odnosi na obraćenje neznabožackih naroda. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA. Međutim, u kontekstu, čini se da se ovo odnosi na njihovo uništenje, ne na njihovo spasenje.

Ponavljana upotreba prvog lica jednine u Ps 118:10-13 ukazuje na to da je autor car. To što su ga „opkolili” ukazuje na opsadu Jerusalima.

118:12 Čini se da ove dve metafore ukazuju na nesigurno stanje u kojem se Božji ljudi nalaze u svetu koji je protiv Boga, te na potpuno i trenutno uništenje tih svetovnih sila. Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

118:13 „Snažno su me gurnuli da padnem” Ovaj izraz je u hebrejskom pojačan upotrebom *Qal* KONSTRUKTA INFINITIVA i *Qal* PERFEKTA GLAGOLA istog korena (BDB 190, KB 218). AB (str. 158) vidi ovaj čin kao idiom za smrt, na osnovu koncepta „posrtanja” (up. Ps 35:6; 36:12; 56:13; 116:8; vidite i NIDOTTE, vol. 1, str. 933).

118:14 „Gospod je zaklon moj i sila moja, on je spasitelj moj” (NASB: „sila moja i pesma moja”) Ps 118:14 i 15 odražavaju pobeđničku pesmu koja je pevana nakon prelaska Crvenog mora (up. 2. Mojs 15:2a); isti citat je upotrebljen u Isa 12:2.

Za „sila” vidite 2. Mojs 15:2; Ps 28:8; 46:1; 59:17; 81:1; Isa 12:2b. Često se koristi u vojnom smislu, kao i „spasiti/izbaviti”.

Za „spasenje” vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

NSP: PSALAM 118:15-18

15 Glas radosti i spasenja čuje se u šatorima pravednika.

Desnica Gospodnja snagu svoju pokazuje.

16 Desnica Gospodnja uzvisuje se,

desnica Gospodnja snagu svoju pokazuje.

17 Neću umreti, nego ću živeti,

da bih objavljivao dela koja Gospod čini.

18 Gospod me je strogo ukorio,

ali me nije smrti predao.

118:15 „Glas radosti” Vidite 2. Mojs 15:6,12.

▣ **„u šatorima pravednika”** Ovo je istorijska aluzija (ili metafora) na period lutanja u divljini, koji je uvek idealizovan u izraelskoj tradiciji kao period ljubavi između Boga i Njegovog naroda.

118:15-16 „Desnica Gospodnja” Ovaj izraz se ponavlja tri puta i antropomorfnim terminima (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK) naglašava Božju moć, prisustvo i volju da pomogne svojim ljudima u sadašnjosti, kao i u večnosti. Vidite POSEBNA TEMA: RUKA. Termin „levica” označavao je slabost i nikada nije upotrebljen za Božje delovanje.

118:17 „Neću umreti, nego ću živeti” Moguće je da ovo naglašava opstanak naroda, iako je upotrebljeno za pojedinca.

▣ **„da bih objavljivao dela koja Gospod čini”** Ovo se odnosi na verbalnu hvalu u hramu (up. Ps 9:14). Ovo je bio način za izražavanje

1. teologije o Gospodu (YHWH), (up. 2. Mojs 9:16; Ps 96:1-6)
2. ličnog pouzdanja u Gospoda (YHWH), (up. 2. Mojs 10:2)

Ovaj GLAGOL (BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKAT) označava prepričavanje spasonosnog dela Gospoda (YHWH), (up. Ps 40:5; 73:28; 78:3,4; 79:13; 107:22). Ovo objavljivanje Gospodnjih (YHWH) dela

1. edukuje buduće generacije odanih sledbenika (up. 5. Mojs 4:9,10; 6:7,20-25; 11:19; 31:13; 32:46)
2. evangelizuje narod (up. 5. Mojs 4:6)

118:18 „Gospod me je strogo ukorio” Ovo ukazuje na to da će Božji narod, ovde simbolički predstavljen kao pojedinac, proći kroz izuzetno težak period zbog svog greha i nevere. Ovo takođe ističe činjenicu da Bog upravlja istorijom. Stvari se ne događaju nasumično, nego kao deo istorijskog plana i kretanja ka zaključku, konačnoj Božjoj pobedi. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Individualne i grupne aspekte možemo videti kroz

1. dva IMPERFEKATA upotrebljena kao KOHORTATIVI u JEDNINI u Ps 118:19,28
2. dva KOHORTATIVA u MNOŽINI upotrebljena u Ps 118:24, vidite *Hiphil* IMPERATIV u MNOŽINI u 118:29. Takođe primetite da je „me je strogo ukorio” APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u PERFEKTU istog korena (BDB 415, KB 418), što označava intenzitet (up. isti oblik, ali sa različitim korenom u Ps 118:13).

Bog disciplinuje svoju decu (up. 5. Mojs 4:36; 8:5; 2. Sam 7:14; Jov 5:17; 33:19; Ps 73:14; 94:12; 119:67,71,75; Pri 3:11-12; Jer 31:18; 1. Kor 11:32; Jev 12:5-11; Otk 3:19).

NSP: PSALAM 118:19-21

19 Otvorite mi vrata pravednosti.

Ući ću na njih, hvaliću Gospoda.

20 Ovo su vrata Gospodnja.

Pravednici će na njih ulaziti.

**21 Hvaliću te, jer si me uslišio,
postao si spasitelj moj.**

118:19 „Otvorite mi vrata pravednosti” „Otvorite” (BDB 834, KB 986) je *Qal* IMPERATIV. Čini se da Ps 118:19-27 ukazuje na procesiju (moguće vojnu) koja kreće izvan grada Jerusalima i ulazi unutra u područje hrama. Ps 118:19 se ne odnosi na hram, koji se spominje u 118:26,27, nego na gradske kapije Jerusalima.

118:20 „Pravednici će na njih ulaziti” Ovo se odnosi na procesijski ulazak u sveto tlo grada ili hrama. Primitite da faktor pravednosti nije samo narodni ili grupni, nego je i individualan (up. Ps 15:1-2; 24:3-6; 26:6; 140:13; Isa 33:13-16). Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

118:21 „postao si spasitelj moj” (NASB: „moje spasenje”) Ne smemo zaboraviti da se termin „spasenje” (up. Ps 118:14) u SZ odnosi na fizičko spasenje. Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

NSP: PSALAM 118:22-29

**22 Kamen koji su graditelji odbacili
postao je kamen ugaoni.**

**23 Gospodnje je to delo,
čudesno je to u očima našim.**

**24 To je dan koji je Gospod načinio,
veselićemo se i radovati u taj dan.**

25 O Gospode, spasi nas, molimo te!

O Gospode, podari nam uspeh, molimo te!

26 Blagoslovljen onaj koji dolazi u ime Gospodnje!

Blagosiljamo vas iz doma Gospodnjeg!

27 Gospod je Bog, on nam svetlost daje.

**Ukrasite granama povorku prazničnu,
sve do rogova oltara.**

28 Ti si Bog moj, tebe ću hvaliti!

Ti si Bog moj, tebe ću uzvisivati!

**29 Zahvaljujte Gospodu, jer je dobar,
večna je ljubav njegova.**

118:22 „Kamen koji su graditelji odbacili” Očigledno je da je ovo upotrebljeno kao paradoks. Čini se da se ovde odnosi na odbacivanje naroda. Međutim, iz Hristovog života shvatamo da je ovo ispunjeno kroz Njega kao pojedinca. Vidite POSEBNA TEMA: KAMEN TEMELJAC.

▣ **„postao je kamen ugaoni”** Čini se da se ovo odnosi na Mesiju (vidite POSEBNA TEMA: MESIJA), u odnosu na upotrebu u Isa 28:16. Takođe govori o odbacivanju Mesije i prividnom neuspehu Božjeg plana (tj. o Golgoti).

118:23 „Gospodnje je to delo, čudesno je to u očima našim” Božji putevi se znatno razlikuju od naših puteva (up. Isa 55:9-11). Niko nije očekivao da će Mesija biti otelovljeni Bog. Niko nije očekivao Njegovo zamensko otkupljenje (up. Isa 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21). Međutim, ovo je bio unapred pripremljen Božji plan (up. Dap 2:23; 3:18; 4:28). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

118:24 „To je dan koji je Gospod načinio, vesel ćemo se i radovati u taj dan” Bog upravlja istorijom (i grupnom i pojedinačnom)!

Često se ono što deluje kao duhovna katastrofa preokrene u veličanstvenu duhovnu pobedu!

Preporučujem knjigu Hane Vajthol Smit (Hannah Whithall Smith), *Tajna srećnog života za hrišćane* (*The Christian's Secret of a Happy Life*).

▣ Za „dan” vidite POSEBNA TEMA: DAN (*YOM*).

118:25 „O Gospode, spasi nas” Ovo je termin „Osana”, kojeg su ljudi koristili za Isusa tokom Njegovog trijumfalnog ulaska u Jerusalim u poslednjoj nedelji Njegovog života na zemlji (up. Mt 21:42,45). Koje god da je prvobitno istorijsko okruženje ovog Psalma, u prvom veku rabinskog judaizma je počeo da se koristi kao deo ceremonije dobrodošlice hodočasnicima, dok su ulazili u grad na Pashu. Međutim, kada se Isus pojavio, ono što su koristili kao godišnji pozdrav sada su primenili lično na Njega.

Ovaj stih počinje sa dva IMPERATIVA.

1. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil*
2. podari nam uspeh – BDB 852 II, KB 1026, *Hiphil*

U starozavetnoj teologiji (tj. „dva puta”, up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1), uspeh je bio spoljašnji znak Božjeg oproštaja i prihvatanja. Međutim, to nije uvek bilo tako (up. Jov, Ps 73).

118:26 „Blagoslovljen onaj koji dolazi u ime Gospodnje” Upotreba ovog izraza u NZ daje mesijanski aspekt ovom Halel Psalmu (up. Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Jn 12:13). Vidite POSEBNA TEMA: MESIJA.

118:27

SSP, NSP, NRP Gospod je Bog
DK Gospod je Bog krepak

Nije upotrebljen GLAGOL, samo *El* (BDB 42) i *YHWH* (BDB 217). Ista forma se javlja u Ps 85:9. Ista kombinacija bez GLAGOLA upotrebljena je takođe u Ps 118:28, *El* (doslovno: „moj *El*”) i *ZAMENICA* (BDB 61).

Nekoliko imena se koristi za Izraelovog Boga.

1. neka su se razvila tokom istorije
2. neka su nazivi na paganska božanstva koji su primenjeni na Izraelovog Boga
3. neka označavaju različite aspekte Njegovog bića
4. neka su poetske paralele sa književnom svrhom

▣ „on nam svetlost daje” Postoji nekoliko različitih tumačenja.

1. Božje lično prisustvo – Ps 89:15; 90:8
2. Božje otkrivenje
 - a. Pismo – Ps 19:8; 36:9; 119:105; Isa 51:4
 - b. Mesija – Isa 49:6; Mih 7:8; Jn 1:9; 3:19-21; 12:35-36; 1. Jn 2:8
3. Božji blagoslov – 4. Mojs 6:25
4. Šekina, oblak slave u vreme izgnanstva – 2. Mojs 13:21-22; 14:20

5. Božji prenosivi presto na kočijama – Jezek 1:4,27

▣ „Ukrasite granama povorku prazničnu, sve do rogova oltara” (NASB: „užadima povežite prazničnu žrtvu za rogove oltara”) Ovo je veoma težak hebrejski izraz koji se tumači na više različitih načina.

1. „povežite hodočasnike” – ovo podrazumeva izmenu teksta na osnovu svitaka iz Mrtvog mora
2. „sa granama u rukama stanite u povorci” – Ovo je prevod Jerusalimske Biblije (JB) i NIV; čini se da se odnosi na starozavetne aluzije o granama koje su korištene tokom praznika Senica (up. 3. Mojs 23:40). Ovaj termin „užad”, može se koristiti za grane (up. Jezek 19:11; 31:3,10,14).
3. „prinesite žrtvu do rogova oltara” – čini se da se ovo najbolje uklapa u kontekst, a termin „povezati” je u ovoj konotaciji upotrebljen u Sud 15:13; 16:11; Jezek 3:25.
4. Čini se da je koncept žrtve povezan sa zamenskim Hristovim otkupljenjem (tj. Isa 52:13-53:12), na koje aludira Mazoretski tekst u Mal 2:3. Rogovi oltara su predstavljali najsvetiji deo oltara i na njih je mazana krv žrtve (up. 2. Mojs 27:2; 30:10; 3. Mojs 4:7,18, 25,30,34; 8:15; 9:9; 16:18).

118:28-29 Ovaj Psalam završava kao što je i počeo, sa prazničnim zahvalnicama (tj. BDB 392, KB 389, *Hiphil IMPERATIVI*) Bogu zbog toga ko On jeste, šta je učinio i šta će učiniti za svoje odane sledbenike.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite sve blagoslove koje nam je Bog dao u ovom Psalmu.
2. Zašto mnogi stručnjaci misle da je ovaj Psalam antifonalan?
3. Kako je narod personifikovan u caru, a kasnije u Mesiji?
4. Objasnite mesijanske elemente u Ps 118:22 i 26, kako se oni uklapaju sa drevnim Izraelom, a kako sa Hristovim životom.
5. Koji je najprihvaćeniji prevod stiha Ps 118:27? Šta su njegove implikacije na život i službu Isusa iz Nazareta?

PSALAM 119

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Promišljanja i molitve o Božjem zakonu <u>MT nema uvod</u>	Promišljanja o izvrsnosti Božje reči	Promišljanja o Božjem zakonu	Gospodnji zakon	Pohvala božanskom zakonu
119:1-8 (Aleph)	119:1-8	119:1-8	119:1-8	119:1-8
119:9-16 (Beth)	119:9-16	119:9-16	Poslušnost prema Gospodnjem zakonu 119:9-16	119:9-16
119:17-24 (Gimel)	119:17-24	119:17-24	Sreća zbog Gospodnjeg zakona 119:17-24	119:17-24
119:25-32 (Daleth)	119:25-32	119:25-32	Rešenost da se poštuje Gospodnji zakon 119:25-32	119:25-32
119:33-40 (He)	119:33-40	119:33-40	Molitva za razumevanje 119:33-40	119:33-40
119:41-48 (Vav)	119:41-48	119:41-48	Poverenje u Gospodnji zakon 119:41-48	119:41-48
119:49-56 (Zayin)	119:49-56	119:49-56	Pouzdanje u Gospodnji zakon 119:49-56	119:49-56
119:57-64 (Heth)	119:57-64	119:57-64	Posvećenost Gospodnjem zakonu 119:57-64	119:57-64
119:65-72 (Teth)	119:65-72	119:65-72	Vrednost Gospodnjeg zakona 119:65-72	119:65-72
119:73-80 (Yodh)	119:73-80	119:73-80	Pravda Gospodnjeg zakona 119:73-80	119:73-80
119:81-88 (Kaph)	119:81-88	119:81-88	Molitva za spas 119:81-88	119:81-88
119:89-96 (Lamedh)	119:89-96	119:89-96	Vera u Gospodnji zakon 119:89-96	119:89-96
119:97-104 (Mem)	119:97-104	119:97-104	Ljubav prema Gospodnjem zakonu 119:97-104	119:97-104
119:105-112 (Num)	119:105-112	119:105-112	Svetlost Gospodnjeg zakona 119:105-112	119:105-112

119:113-120 (Samekh)	119:113-120	119:113-120	Bezbednost u Gospodnjem zakonu 119:113-120	119:113-120
119:121-128 (Ayin)	119:121-128	119:121-128	Poslušnost prema Gospodnjem zakonu 119:121-128	119:121-128
119:129-136 (Pe)	119:129-136	119:129-136	Želja da se poštuje Gospodnji zakon 119:129-136	119:129-136
119:137-144 (Tsadhe)	119:137-144	119:137-144	Pravda Gospodnjeg zakona 119:137-144	119:137-144
119:145-152 (Qoph)	119:145-152	119:145-152	Molitva za spas 119:145-152	119:154-152
119:153-160 (Resh)	119:153-160	119:153-160	Molba za pomoć 119:153-160	119:153-160
119:161-168 (Shin)	119:161-168	119:161-168	Posvećenost Gospodnjem zakonu 119:161-168	119:161-168
119:169-176 (Tav)	119:169-176	119:169-176	Molitva za pomoć 119:169-176	119:169-176

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) **PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA**

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- I. Uvodna izjava
 Budući da volim Bibliju i da sam proveo ceo život proučavajući je, ovaj Psalam je za mene posebno blago (kao i Psalam 19). Biblija, Božja pisana reč, omogućila mi je da upoznam Božju živu reč, Isusa (up. Jn 1:1-14; Fil 2:6-11; Kol 1:13-16; Jev 1:2-3). Duh mi je svojim prosvetljenjem omogućio da činim isto što je činio i Jez (Jez 7:10). Psalam 119 je zaista bio
 - A. blagoslov, Ps 119:1
 - B. život u veri, Ps 119:1-2

C. svetiljka za moje noge i svetlost na mom putu, Ps 119:105
Preporučujem vam ga sa velikom radošću, mirom i nadom da će u vama probuditi

- A. želju da proučavate Bibliju
- B. želju da živite u skladu sa Biblijom
- C. dublji lični odnos sa Trojedinim Bogom

Samo još da objasnim kako ja pristupam ovom dugačkom Psalmu. On je toliko dugačak i ima toliko ponavljanja, da sam ga proučavao po delovima (tj. redom po slovima hebrejskog alfabeta). Pokušao sam posmatram jedinstvenost svake te jedinice, a ne celine.

II. Istorijsko okruženje

- A. Arapski prevod navodi Davida kao autora.
- B. Dahud (Dahood), u *Komentaru Sidro Biblije (Anchor Bible Commentary)*, tvrdi da je veoma verovatno da potiče iz perioda Ujedinjenog carstva (Saul – Solomon). On to podržava
 - 1. upoređujući ovaj Psalam sa njegovim prevodom iz Svitaka s Mrtvog mora, i
 - 2. time što ovaj Psalam sadrži brojne elemente iz perioda pre izgnanstva.
- C. Leupold (C. Leupold) vidi ovo okruženje kao da pripada periodu post-izgnanstva (Jezdra, Nemija, Agej, Malahija). On to podržava sledećim razlozima:
 - 1. u Psalmima se često navode problemi vezani za promenu mesta boravka i progon
 - 2. ne spominje se žrtveni sistem, te on veruje da tada nije postojao hram i hramski rituali, a pojačano je proučavanje Pisma, te se ovo najbolje uklapa u prvo vreme nakon izgnanstva.
- D. Ovaj Psalam je nastao iz radosti (up. Ps 119:14,16,24,35,47,70,77,92,111,143,162,174) i poverenja u Boga i u Njegovu otkrivenu istinu i usred progona. Ovo znanje donosi mir i stabilnost.

III. Književni elementi

- A. Ovaj Psalam je akrostih, zasnovan na dvadeset i dva slova hebrejskog alfabeta, kao i Ps 9-10; 25; 34; 37; 111; 112 i 145. Ista ova forma upotrebljena je i u Pri 31:10-31 i u prva četiri poglavlja u knjizi Plač Jeremijin. Ovo je najduži i najverovatnije najrazvijeniji akrostih u Bibliji. Svako hebrejsko slovo započinje osam stihova.
- B. U svakom stihu ovog Psalma se ponavlja tema vezana za Božje lekcije čovečanstvu. Autor koristi nekoliko sinonima za zakon (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE, up. Ps 19:7-9):
 - 1. zakon – 25 puta
 - 2. opomene – 23 puta
 - 3. naredbe – 21 puta
 - 4. propisi – 20 puta
 - 5. zapovesti – 22 puta
 - 6. zakoni – 23 puta
 - 7. reč – 24 puta
 - 8. reči – 19 puta
 - 9. put – 13 puta
 - 10. istina ili vernost – 5 puta
 - 11. pravednost – 14 puta

- C. Kimhijeve (Kimchi, jevrejski komentator, 1160-1235. g.n.e.) definicije sinonima koji se koriste za Božje otkrivenje čoveku:
1. zakon – „određivanje dužnosti i načina na koji se one sprovode”
 2. opomene – „propisi za svedočenje ili saveznu komunikaciju”
 3. naredbe – „propisi koji se koriste i za koje nam razum govori da su deo same naše prirode”
 4. propisi – „propisi čiji razlozi nam nisu poznati”
 5. zakoni – „zakoni koji uređuju odnose između ljudi”
 6. put – „put je pravilo na kojem se zasniva Pismo”
- D. U ovom Psalmu je spojeno Božje otkrivenje i Božja ličnost. Upoznati Božje otkrivenje znači upoznati Njega. Držati se Božjeg otkrivenja znači držati se Njega (tj. uporedite Ps 119:31a i 5. Mojs 10:20).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 119:1-8 (*Aleph*)

¹ Srećni su oni koji su na svom putu bezazleni, oni koji po zakonu Gospodnjem žive.

² Srećni su oni koji se drže opomena njegovih. Svim srcem oni ga traže.

³ Zaista oni nepravdu ne čine. Njegovim putevima oni hode.

⁴ Ti si nam zapovedio da naredbe tvoje pažljivo izvršavamo.

⁵ O, kad bi putevi moji postojani bili da se držim propisa tvojih!

⁶ Tada se postideo ne bih, pazeći na sve zapovesti tvoje.

⁷ Hvaliću te u čestitosti srca svoga, kad se naučim pravednim zakonima tvojim.

⁸ Ja se držim propisa tvojih. Nemoj me sasvim napustiti.

119:1 Ova strofa opisuje one koji su „srećni” (NASB: „blagoslovljeni” BDB 80, up. Ps 1:1, vidite POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ)).

1. oni koji su na svom putu (tj. u svom životu) bezazleni (vidite POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPREKORNOST, NEDUŽNOST), Ps 119:1a
2. oni koji žive po zakonu Gospodnjem – još jedan način da se opiše život u poslušnosti, Ps 119:1b, 3b
3. oni koji se drže Njegovih opomena, Ps 119:2a
4. oni koji ga traže svim srcem; Ps 119:2b (vidite POSEBNA TEMA: SRCE), up. Ps 9:10; 14:12 (i traže Njegov zakon, Ps 119:45,94,155)
5. oni koji nepravdu ne čine, Ps 119:3a
6. oni koji Njegovim putevima hode (tj. poštuju Božji savez), Ps 119:4b,5b,8b
7. oni koji se drže Njegovih propisa, Ps 119:8a

Primetite da je naglasak na tome da moramo upoznati Božje otkrivenje, a zatim ga se držati! Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI.

▣ Nekoliko termina opisuje Božje otkrivenje (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE).

1. zakon (BDB 435), Ps 119:1b
2. opomene (BDB 730), Ps 119:2:a
3. putevi (BDB 202), Ps 119:3b, 5a
4. naredbe (BDB 824), Ps 119:4a
5. propisi (BDB 349), Ps 119:5b, 8a
6. zapovesti (BDB 846), Ps 119:6b
7. zakoni (BDB 1048), Ps 119:7b

Takođe, svaki stih u ovom dugom Psalmu pisanom kao akrostih spominje jedan od njih (ili nekoliko drugih, kao što je „reč” u Ps 119:9,11,16 ili „zakoni” u Ps 119:13,30,39,43,52,62,75,84,102,106,120,137,147,149,156, 160,164,175).

119:2 „drže” Ovo je ključan aspekt pobožnog života. Koristi se za nekoliko stvari.

1. držati se opomena – Ps 119:2,22,129
2. držati se propisa – Ps 119:33,34,145
3. držati se naredbi – Ps 119:56,69,100
4. držati se zapovesti – Ps 119:115
5. držati se zakona – Ps 119:34

▣ „**Svim srcem**” Nužna je potpuna posvećenost (up. 5. Mojs 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 30:2). Ovo je postalo idiom za potpuno prepuštanje Gospodu (YHWH) i Njegovoj volji. David je imao ovakvo srce, kao i Solomon do svoje starosti! Nije dovoljno biti posvećen u jednom delu svog života! David je učinio greh, ali se pokajao. Održavanje odnosa je najvažnije, ne bezgrešnost (up. 1. Jn 1:9).

119:6 „Tada se postideo ne bih” Na drevnom Bliskom Istoku, „stid” je imao

1. unutrašnji aspekt – osećanje stida zbog javnog poniženja, osećanje odbačenosti od porodice i prijatelja, gubitak reputacije
2. spoljašnji aspekt – siromaštvo, nemoć
3. religijski aspekt – osećanje odbačenosti od Gospoda (YHWH), up. Ps 25:20; 31:1; 71:1; 119:6,31,46,80

Često Psalmi mole Boga da „postidi” neprijatelje (up. Ps 35:4; 70:2; 71:13; 86:17; 119:78; vidite i Mt 10:33; Mk 8:38; Lk 12:9).

119:8 „Nemoj me sasvim napustiti” Ovaj GLAGOL (BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) je molba Gospodu (YHWH) koja se ponavlja (up. Ps 38:21; 71:9,18). Nemoj biti daleko, nemoj me ostaviti da sam brinem o sebi!

NSP: PSALAM 119:9-16 (*Beth*)

⁹ **Kako će mladić čistim sačuvati put svoj?**

Pazeći na sebe po reči tvojoj.

¹⁰ **Svim srcem svojim tebe tražim.**

Ne daj da zastranim od zapovesti tvojih.

¹¹ **U srcu svome čuvam reč tvoju,
da ti ne zgrešim.**

¹² **Blagoslovljen si ti, Gospode.**

Nauči me propisima svojim.

¹³ **Usnama svojim objavljujem
sve zakone usta tvojih.**

¹⁴ **Putu opomena tvojih radujem se,
kao i svemu drugom što je vredno.**

**15 Razmišljaću o naredbama tvojim,
i paziću na puteve tvoje.**
**16 Uživaću u odredbama tvojim.
Neću zaboraviti reč tvoju.**

119:9 „mladić” Autor Ps 119 često izražava potrebu da „mladići” koji su sledbenici nastave da žive pobožno.

Čist put je definisan kao put držanja Božjih zapovesti (tj. reči). Nužno je da ga on „sačuva” (BDB 1036, KB 1581) takvim.

119:10 „Svim srcem svojim” Vidite belešku kod Ps 119:2b.

▣ **„tebe tražim”** Ovaj GLAGOL (BDB 205, KB 233) se često koristi u ovom Psalmu (up. Ps 119:2,10,45, 94,155). Označava život posvećen molitvi, proučavanju i slavljenju.

▣ **„zastranim”** Ovaj GLAGOL (BDB 993, KB 1413, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) pojavljuje se u negativnoj izjavi u Ps 119:21,118. Samo tri puta je upotrebljen u Psalmima, a šest puta u Pričama. Upotrebljen je za „nenameran greh” u 3. Mojs 4:13; 4. Mojs 15:22. Pazite se „onoga” što odvlači pogled odanih sledbenika sa jasno obeleženog Gospodnjeg (YHWH) puta.

119:11 „U srcu svome čuvam reč tvoju” Ovakav izraz je upotrebljen za Marijin odgovor na poruku anđela (up. Lk 2:19,51). Božja reč je izuzetno vredna (up. Ps 19:10; 119:14b). Da li je vama važna vaša Biblija? Da li je čitate, proučavate, primenjujete i prenosite drugima (up. Jez 7:10)?

Ovaj GLAGOL (BDB 860, KB 1049, *Qal* PERFEEKAT) doslovno znači „sakriti” i on je idiom za pamćenje Božje reči (up. Jov 23:12; Pri 2:1; 7:1).

119:12 „Nauči me” Ovo je *Piel* IMPERATIV (BDB 540, KB 531). Često se koristi u Ps 119 (up. 119:7,12,26,64,66,68,71,73,99,108,124,135,171). Istina nije rezultat ljudskog truda, nego potiče od

1. Božjeg Duha
2. Božjeg otkrivenja
3. lične posvećenosti Bogu
4. posvećenog proučavanja
5. lične primene

119:13 Ovaj poetski red ukazuje na slavljenje u hramu.

119:14 Vernom sledbeniku su Božja otkrivenja najvažnije stvari na svetu (up. Ps 19:10; 119:72;127; Pri 8:10,11,19).

119:15 Ovaj stih ima dva KOHORTATIVA.

1. razmišljaću – BDB 967, KB 1319, *Qal*, up. Ps 119:23,27,48 (dva puta), 78,148. Razmišljanjem o Božjoj reči započinje knjiga Psalama (up. Ps 1:2). Ovo razmišljanje je predstavljeno u 5. Mojs 6:6-9.
2. paziću – BDB 613, KB 661, *Hiphil*, up. Ps 119:6,15,18

Oni ukazuju na posvećeno proučavanje! Ono traži vreme, trud, posvećenost i sistematičnost! Vidite seminar o tumačenju Biblije na www.freebiblecommentary.org.

119:16 „Uživaću” BDB 1044, KB 1613, *Hithpalpel* IMPERFEKAT, up. Ps 119:24,35,47,70,77,92,143, 174.

▣ „Neću zaboraviti” BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT, negacija, up. Ps 119:61,83,93,109,141,153,176 (poslednji red Ps 119).

NSP: PSALAM 119:17-24 (*Gimel*)

17 Čini dobro sluzi svome,

da bih živeo i držao se reči tvoje.

18 Otvori mi oči,

da bih video lepotu zakona tvoga.

19 Ja sam samo došljak u zemlji.

Ne skrivaj od mene zapovesti svoje.

20 Duša je moja iznemogla

žarko želeći zakone tvoje u svako doba.

21 Prekorio si proklete i ohole,

koji odstupaju od zapovesti tvojih.

22 Skini s mene sramotu i prezir,

jer se držim opomena tvojih.

23 Knezovi su seli, protiv mene međusobno se dogovaraju.

A sluga tvoj razmišlja o propisima tvojim.

24 Uživam u opomenama tvojim,

one su savetnici moji.

119:17 Primitite da psalmist moli za Božje blagoslove (tj. „čini dobro”, BDB 168, KB 197, *Qal* IMPERATIV) da bi mu pomogao da bude bolji „sluga” (BDB 713).

1. da bih živeo – BDB 310, KB 309, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

2. da bih se držao reči tvoje – BDB 1036, KB 1581, *Qal* KOHORTATIV

Blagoslovi nisu za ličnu upotrebu i udobnost, nego da bi osnažili, produbili i proširili Božje delovanje na zemlji.

▣ „reči tvoje” Vidite belešku kod Ps 119:1 i POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

119:18 U ovom stihu je izraženo isto stanovište da Bog mora osnažiti svoje sluge. Niko ne može otvoriti oči (doslovno: „otkriti”, BDB 162, KB 161, *Piel* IMPERATIV), niti shvatiti Božju volju i puteve, bez Njegove pomoći. Vidite POSEBNA TEMA: PROSVETLJENJE.

▣ „lepotu” (NASB: „čudesne stvari”) Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA.

▣ „zakona tvoga” Vidite belešku kod Ps 119:1.

119:19 „Ja sam samo došljak u zemlji” Ovo je pogled na svet vernog sledbenika. Pad iz 1. Mojs 3 je pretvorio ovu planetu u mesto privremenog prebivališta i hodočašća (up. 1. Dne 29:15; Ps 119:54; Jev 11:13-16). Čeznemo za bliskim zajedništvom sa našim Stvoriteljem, zajedništvom za koje smo stvoreni (up. 1. Mojs 1:26,27; 3:8). Ovaj svet više nije naš dom!

Metafora o „strancu/došljaku” (BDB 158) potiče od Gospodnje (YHWH) reči Avramu o tome kako će njegovi potomci biti stranci u Egiptu (up. 1. Mojs 15:13). Avram koristi ovaj termin za sebe u 1. Mojs 23:4. Postaje ime jednog od Mojsijevih sinova u 2. Mojs 2:22. Izraelcima je rečeno da budu pravedni i milostivi prema „strancima” zato što su i oni sami to nekada bili (up. 2. Mojs 23:9). Za Avrama se kaže da je tražio Božji grad (up. Jev 11:10). Ovo ukazuje na nešto nakon ovog života. Gospod (YHWH) želi da provede večnost sa svojim odanim sledbenicima!

▣ „**Ne skrivaj od mene zapovesti svoje**” Greh stvara duhovno slepilo (up. 1. Kor 13:12). Biblija prepoznaje dve vrste duhovnog slepila.

1. slepilo od Boga (vidite POSEBNA TEMA: BOG JE OTVRDNUO)
2. slepilo koje nametnemo sami sebi (tj. Jn 9:13-41)

119:20 Pravi verni sledbenik je potpuno i jedino posvećen traženju Boga i Njegove reči! Ovaj GLAGOL „iznemoći” (BDB 176, KB 203, *Qal* PERFEKAT) upotrebljen je samo ovde i u Plač 3:16. Reč koja je prevedena kao „žarko želeći” (BDB 1060) upotrebljena je samo ovde.

▣ „**Duša**” „Duša” čezne za Gospodom (YHWH), (up. Ps 42:2; 63:2; 119:81; 143:6). Za analizu reči *nepesh* (BDB 659) vidite belešku kod 1. Mojs 35:18 na www.freebiblecommentary.org.

119:21 Neverni su opisani kao

1. oholi (tj. oni koji znaju, ali se svesno bune) – BDB 267, up. Ps 86:14; 119:51,69,78,85,122
2. prokleti – BDB 76, KB 91
3. oni koji odstupaju od Božjih zapovesti – BDB 993, KB 1413

119:22 „**Skini s mene sramotu i prezir**” Ovaj GLAGOL (doslovno: „odmotati”, BDB 164, KB 193, *Qal* IMPERATIV) je molitva za oprostaj.

1. sramota – BDB 357, up. Ps 69:19,20
2. prezir – BDB 100 II, up. Ps 123:3-4

Razlog da Bog oprost psalmisti je to što se on drži Njegovih opomena (tj. dva puta, up. 5. Mojs 30:15,19).

Među stručnjacima se vode rasprave o tome od kojeg hebrejskog korena potiče GLAGOL iz Ps 119:22a.

1. otkriti – (doslovno: „učiniti čelavim”, הלל, BDB 164 [MT])
2. odmotati – ללל, BDB 164 II iz IsNav 5:9; Ps 22:9

119:23-24 „**Knezovi su seli, protiv mene međusobno se dogovaraju**” Upotreba reči „knezovi” (BDB 978, up. Ps 118:9) ukazuje na sledeće

1. psalmist je bogat i moćan vođa, verovatno car
2. postoji napetost među narodnim vođama

Međutim, u sred nevolje, psalmist je fokusiran na istinu i obećanja Božjeg otkrivenja. Pravi mir i stabilnost nalaze se samo u Njemu, ne u okolnostima ili prolaznoj slavi, moći, bogatstvu ili položaju. Pešita prevodi reč „knezovi” (BDB 978, up. Ps 119:161) kao „bezbožni” ili „zli ljudi”, što otklanja sve nagoveštaje da je psalmist na položaju vođe.

NSP: PSALAM 119:25-32 (*Daleth*)

²⁵ Duša moja već u prahu leži.

Po reči svojoj sačuvaj mi život.

²⁶ Objavio sam ti puteve svoje, da bi mi odgovorio.

Nauči me propisima svojim.

²⁷ Daj mi da razumem put naredaba tvojih,
da bih razmišljao o čudesnim delima tvojim.

²⁸ Duša moja nema sna od tuge.

Podigni me po reči svojoj.

²⁹ Ukloni od mene put krivi,
milostivo me pouči zakonu svome.

³⁰ Put vernosti ja sam odabrao.

Zakoni su tvoji meni dobri.

³¹ Čvrsto se držim opomena tvojih.

Gospode, ne daj da se postidim.

**32 Trčaću po putu zapovesti tvojih,
jer ti širiš srce moje da one u njega stanu.**

119:25 Prvi red opisuje psalmistino životno stanje (up. Ps 44:25). On oseća da mu se približava smrt, nije navedeno da li zbog bolesti ili zbog pobune, ali Ps 119:23 ukazuje na sudske spletkе (iako zbog strukture Psalma nije sigurno da li je uzrok književni kontekst ili uklapanje u akrostih).

Psalmist ima niz molitvenih zahteva.

1. po reči svojoj sačuvaj mi život, Ps 119:25b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 119:37,40,88,93,107,149,154,156,159. Ovo može značiti
 - a. sačuvati
 - b. oživeti
2. nauči me propisima svojim, Ps 119:26b – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV, up. 119:12,26,64,68,108,124,135,171
3. daj mi da razumem put naredaba tvojih, Ps 119:27a – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV, up. 119:34,73,125,144,169
4. podigni me po reči svojoj, Ps 119:28b – BDB 827, KB 1086, *Piel* IMPERATIV. BDB ukazuje da *Piel* GLAGOL znači
 - a. izvršiti, u Ps 119:106
 - b. potvrditi, ovde
5. ukloni od mene put krivi, Ps 119:29a – BDB 693, KB 747, *Hiphil* IMPERATIV. „Put krivi” je direktna suprotnost „putu večnom” iz Ps 139:24.
6. milostivo me pouči zakonu svome, Ps 119:29b – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV, Božje otkrivenje je „put vernosti” (up. Ps 119:30).

119:30-32 Primitite sve stvari koje će psalmist učiniti, ili je učinio, zato što mu je Bog svojim otkrivenjem omogućio da razume.

1. molio se (*Piel* PERFEKAT), Ps 119:26a
2. odabrao je (*Qal* PERFEKAT) put vernosti, Ps 119:30a
3. stavio je (*Piel* PERFEKAT) Božje otkrivenje pred sebe (doslovan prevod: „dobri su mi zakoni Božji”), Ps 119:30b
4. čvrsto se drži (*Qal* PERFEKAT, up. 119:25) Božjih opomena, Ps 119:31a (u 5. Mojs 10:20 je upotrebljen za čvrsto držanje za Boga; i ovom Psalamu su Bog i Njegovo otkrivenje spojeni)
5. trčaće (*Qal* IMPERFEKAT) po putu Božjih zapovesti, Ps 119:32a

119:32b „jer ti širiš srce moje” Bog će proširiti (doslovno: „uvećati”, BDB 931, KB 1210, *Hiphil* IMPERFEKAT) psalmistin kapacitet da razume i živi u skladu sa znanjem koje ima o Bogu. Za „srce” vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

NSP: PSALAM 119:33-40 (He)

**33 Pouči me, Gospode, putu propisa svojih,
da ga se držim sve do kraja.**

34 Daj mi razuma, da bih se držao zakona tvoga.

Da bih ga se držao svim srcem svojim.

**35 Vodi me stazom zapovesti svojih,
jer uživam da njome hodim.**

**36 Prikloni srce moje opomenama svojim,
a ne dobitku.**

**37 Odvrati oči moje od onog što je bezvredno,
sačuvaj me u životu na putu svome.**

³⁸ Ispuni sluzi svome reč svoju
koja ga vodi k strahu od tebe.
³⁹ Ukloni sramotu moju od koje strahujem,
jer su zakoni tvoji dobri.
⁴⁰ Čeznem za naredbama tvojim.
U pravednosti svojoj sačuvaj mi život.

119:33-40 Za ovu strofu su karakteristični zahtevi (9 IMPERATIVA) Bogu da pouči psalmistu i osnaži ga da bi mogao da živi u skladu sa tim uputstvima. Ovo podseća na GLAGOL *shema* (BDB 1033, KB 1570), čije značenje je „čuti da bismo učinili“. Božje otkrivenje nije samo skup pravila ili kredo, ono je pobožan život!

Ovaj termin „put“, koji se toliko često koristi u Psalmima, označava ovaj životni stil, svakodnevnu, dobrovoljnu poslušnost. Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI. Primetite kako:

1. pouči me – da ga se držim, Ps 119:33
2. daj mi razuma – da bih se držao, Ps 119:34

119:35 Odani sledbenik nije poslušan sa mukom ili legalistički, nego sa radošću.

119:36-39 Psalmist spominje dve stvari za koje se boji da bi mogle odvući Njegovo srce od Boga.

1. dobitak, Ps 119:36b
2. oči koje gledaju ono što je bezvredno, Ps 119:37a

On oseća da ne može ispuniti duhovne stvari bez Božje pomoći.

1. pouči me, Ps 119:33 – BDB 434, KB 436, *Hiphil* IMPERATIV, up. Ps 25:4; 27:11; 86:11
2. daj mi razuma, Ps 119:34 – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV
3. vodi me stazom, Ps 119:35 – BDB 201, KB 231, *Hiphil* IMPERATIV
4. prikloni srce moje, Ps 119:36 – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV
5. odvrati oči moje, Ps 119:37a – BDB 716, KB 778, *Hiphil* IMPERATIV
6. sačuvaj me u životu, Ps 119:37b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV
7. ispuni reč svoju, Ps 119:38 – BDB 877, KB 1086, *Hiphil* IMPERATIV

Međutim, primetite da Božja dela (*Hiphil* IMPERATIVI) moraju biti praćena pobožnim odlukama i izborima (niz KOHORTATIVA i PERFEKATA koji se koriste za ljudska dela).

1. da ga se držim, Ps 119:33b – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. da bih se držao, Ps 119:34a – isto kao #1, samo je *Qal* KOHORTATIV
3. da bih ga se držao, Ps 119:34b – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. uživam, Ps 119:35b – BDB 342, KB 339, *Qal* PERFEKAT
5. čeznem za naredbama tvojim, Ps 119:40a – BDB 1060, KB 1672, *Qal* PERFEKAT

Da li vidite ravnotežu? Vidite POSEBNA TEMA: PREDODREĐENJE (PREDESTINACIJA) I POTREBA ZA RAVNOTEŽOM i POSEBNA TEMA: PREDDESTINACIJA (KALVINIZAM) NASUPROT LJUDSKE SLOBODNE VOLJE (ARMINIJANIZAM).

119:34 „svim srcem svojim“ Vidite belešku kod Ps 119:2.

119:37 „od onog što je bezvredno“ Moguće je da se ovo odnosi na idolopoklonstvo (up. Ps 24:4; 101:3). Psalam 119:48 spominje „podignuću ruke“, što se u Ps 44:20-21 koristi za idolopoklonstvo.

▣ „sačuvaj me u životu“ Ova tema se ponavlja (up. Ps 119:25,37,40,88,93,107,149,154,156,159). GLAGOL (doslovno: „živeti“, BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV) ima široko semantičko polje. Jedini „stvaran“ život jeste život u zajedništvu sa Gospodom (YHWH), koji daruje život. Stvaran život ima dve komponente.

1. fizički život
2. duhovan život

119:38 „koja ga vodi k strahu od tebe” Vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ).

119:39 „jer su zakoni tvoji dobri” Primetite da su ponovo atributi koji su pripisani Božjem otkrivenju isti oni koji se pripisuju i samom Bogu (up. 1. Dne 16:34; Ps 25:8; 34:8; 73:1; 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,29; 119:68; 135:3; 136:1; 145:9; Jer 33:11). Ovde je to PRIDEV „dobar” (BDB 373 II). Ovaj Psalam ne govori samo o Božjem otkrivenju, nego i o samom Bogu!

119:40 „pravednosti” Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

NSP: PSALAM 119:41-48 (Vav)

⁴¹ Neka na mene dođe milost tvoja, Gospode,
i spasenje tvoje po reči tvojoj,

⁴² da bih odgovorio onome koji mi se ruga,
jer se u reč tvoju uzdam.

⁴³ Nemoj oduzeti od usta mojih reč istine,
jer ja čekam zakonske odluke tvoje.

⁴⁴ Uvek ću se držati zakona tvoga,
doveka, u svu večnost.

⁴⁵ Hodiću na čistini,
jer tražim naredbe tvoje.

⁴⁶ Govoriću pred carevima o opomenama tvojim,
i neću se postideti.

⁴⁷ Uživaću u zapovestima tvojim,
jer ih volim.

⁴⁸ Podignuću ruke svoje k zapovestima tvojim,
koje volim,
i razmišljaću o propisima tvojim.

119:41-48 Za ovu strofu su karakteristični KOHORTATIVI i GLAGOLI u JEDNINI.

1. da bih odgovorio, Ps 119:42a – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. uzdam, Ps 119:42b – BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEKAT, JEDNINA
3. čekam, Ps 119:43b – BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKAT, JEDNINA
4. uvek ću se držati, Ps 119:44a – BDB 1036, KB 1581, *Qal* KOHORTATIV, JEDNINA
5. hodiću, Ps 119:45a – BDB 229, KB 246, *Hithpael* KOHORTATIV, JEDNINA
6. tražim, Ps 119:45b – BDB 205, KB 233, *Qal* PERFEKAT, JEDNINA
7. govoriću, Ps 119:46a – BDB 180, KB 210, *Piel* KOHORTATIV, JEDNINA
8. uživaću, Ps 119:47a – BDB 1044, KB 1613, *Hithpalpel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
9. volim, Ps 119:47b – BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKAT, JEDNINA
10. podignuću, Ps 119:48a – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKAT, JEDNINA, upotrebljen kao KOHORTATIV
11. volim, Ps 119:48b – isto kao #9
12. razmišljaću, Ps 119:48c – BDB 967, KB 1319, *Qal* KOHORTATIV, JEDNINA

Znanje o Bogu i Njegovom otkrivenju zahteva ličan odgovor!

119:41 Primitite da su „milost” (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)) i „spasenje” (vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)) personifikovani kao stvari koje pripadaju odanim sledbenicima. Zbog njih se oni ponašaju pobožno.

119:43a Ovaj GLAGOL (BDB 664, KB 717, *Hiphil JUSIV*) znači „uzeti i odneti”. Upotrebljen je u smislu izbavljanja od

1. smrti – 5. Mojs 32:39; Ps 22:20; 33:19; 56:14; 86:13; Pri 24:11
2. greha – Ps 39:9; 79:9

Čini se da je ovde povezan sa Ps 119:42, što označava odgovor Božje reči onima koji se rugaju psalmisti (dobra novozavetna primena je Mt 10:19-22; Mk 13:9-12, posebno Mk 13:11; Lk 21:12-19).

119:44 Ovaj poetski red naglašava trenutni i budući značaj Božjeg zakona (up. Mt 5:17- 19).

119:46 Ovo ukazuje na sledeće

1. verni sledbenici svedoče poraženim carevima
2. aspekt sklapanja saveza sa stranim narodima
3. metaforu za moćne ili obrazovane ljude

119:48a Podignute ruke su bile uobičajen položaj za molitvu u izraelskoj kulturi (up. Ps 28:2; 63:4; 134:2; 141:2; 143:6; Plač 2:19; 1. Tim 2:8). Ponovo, obično osoba „diže ruke” ka samom Bogu, ali ih ovde diže ka Njegovim zapovestima.

▣ „razmišljaću” Vidite belešku kod Ps 119:15.

NSP: PSALAM 119:49-56 (*Zayin*)

⁴⁹ **Seti se reči svoje upućene sluzi svome,**

koju po obećanju tvome čekam.

⁵⁰ **To mi je uteha u nevolji mojoj,**

jer mi reč tvoja život čuva.

⁵¹ **Oholi mi se preko svake mere rugaju.**

Ali od zakona tvoga ja ne odstupam.

⁵² **Prisećam se, Gospode, zakona tvojih od davnina,**

i utehu nalazim.

⁵³ **Žestoki gnev me obuzima zbog zlih,**

koji ostavljaju zakon tvoj.

⁵⁴ **Propisi su tvoji meni kao pesma,**

u domu u kom sam tuđinac.

⁵⁵ **Noću tvoje ime pominjem, Gospode,**

da bih se držao zakona tvoga.

⁵⁶ **Sve to doživljavam**

jer se držim naredaba tvojih.

119:49 „Seti se” Ovaj GLAGOL (BDB 269, KB 269) je upotrebljen tri puta u ovoj strofi.

1. Ps 119:49 – *Qal* IMPERATIV
2. Ps 119:52 – *Qal* PERFEKAT
3. Ps 119:55 – *Qal* PERFEKAT

Psalmist moli Gospoda (YHWH) da ga se seti (119:49) zato što se On seća Boga i sluša ga (up. Ps 119:55b,56b).

Primitite da su svi GLAGOLI (osim prvog IMPERATIVA) PERFEKTI ili IMPERFEKTI sa *waw* (vidite POSEBNA TEMA: HEBREJSKA GRAMATIKA). Psalmistino znanje i dela su dovršen pogled na svet, stvaran životni stil! Božja reč nije samo informacija nego i

1. obećanje, Ps 119:49b
2. uteha, Ps 119:50a, 52b
3. očuvanje, Ps 119:50b
4. vodič za život, Ps 119:51b
5. pesma, Ps 119:54a
6. misao u noći, Ps 119:55a
7. Ps 119:56a
 - a. sreća – TEV
 - b. blagoslov – NRSV
 - c. uteha – Pešita

▣ „**sluzi svome**” Ovde se odnosi na odanog sledbenika koji traži, poznaje i uzda se u Božju reč. Vidite belešku o 5. Mojs 34:5 na www.freebiblecommentary.org. Vidite POSEBNA TEMA: MOJ SLUGA.

▣ „**čekam**” (NASB: „**nadam se**”) Doslovno značenje je „čekati” (BDB 430, KB 407, *Piel* PERFEKAT). Čekanje da se Božja obećanja ostvare je istovremeno čin vere i nade. To nije nada koja se zasniva na tome da će se nešto možda desiti, nego nada koja je sigurna da će se to desiti, samo ne zna kada (slično kao novozavetna slika Drugog dolaska). Ova tema se često ponavlja u Psaltiru (up. Ps 31:24; 33:18,22; 71:4; 119:49,74,81,114,147; u grupnom smislu u Ps 130:7; 131:3). Ova misao je dobro izražena u Rim 15:4.

119:50 „uteha” Ova IMENICA (BDB 637) je upotrebljena samo ovde i u Jov 6:10, ali je GLAGOL (BDB 636, KB 688) znatno češći.

Ova uteha u nevolji je pouzdanost Božje reči! On je sa odanim sledbenicima, čak i u problemima, neuspesima, napadima, očaju i sumnji (up. 5. Mojs 31:6; IsNav 1:5; 1. Sam 12:22; 1. Car 6:13; 8:57; 2. Kor 4:9; Jev 13:5). Kako mogu to da znam kada sve okolnosti govore suprotno? Zbog Njegove reči! Ps 119:52 nas podseća da se setimo Božjih prošlih dela!

119:51 Psalmistu napadaju oni koji znaju Božji zakon, ali ga odbacuju (up. Ps 119:51b, 53). Prava vera ima vidljive karakteristike. Poslušnost je vidljiv dokaz prave vere (vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI).

▣ „**ne odstupam**” Ovaj GLAGOL (BDB 639, KB 692, *Qal* PERFEKAT) ima široko semantičko polje i obično označava „istezanje”, „širenje” ili „savijanje”, ali je ovde upotrebljen u posebnom metaforičkom smislu za skretanje sa puta, što znači sa „Božjeg puta” (tj. Ps 139:24). Božja reč je jasno obeležen put, staza, putanja. Ovaj put vodi u život, mir, radost i zajedništvo sa Bogom (up. Ps 119:105; Pri 6:23). Prvi naziv za novozavetnu crkvu bio je „Put”. Svako skretanje sa jasnih Božjih smernica stvara probleme! Starozavetni idiom „odstupiti levo ili desno” možemo videti u 5. Mojs 5:32; 17:11,20; 28:14; Pri 4:27). Ostanite na putu!

119:53 Često se u SZ čini da pobožni ljudi prizivaju Božji gnev na svoje neprijatelje, ali oni u stvari pozivaju Boga da ispuni svoju reč (tj. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Dobar primer za ovo je Ps 119:158. Gnev je zaslužen zbog namerne i svesne neposlušnosti. Greh i pobuna imaju posledice i u vremenu i u večnosti. Ostanite na putu kojeg vam je dao Bog!

119:54 Čini se da ovaj stih (up. Ps 119:19) govori o životu. Božja reč, za one koji je znaju i drže je se, donosi svakodnevnu, doživotnu pesmu (up. Ps 42:8)! Da li vi pevate?

119:55 „tvoje ime” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

▣ „**Noću**” „Noć” može imati više konotacija.

1. vreme za promišljanje
 - a. Ps 16:7
 - b. Ps 63:6
 - c. Ps 77:6
2. teška vremena – Ps 77:2
3. vreme za molitvu/hvalu
 - c. Ps 42:8
 - d. Ps 92:1-2
 - e. Ps 119:62
 - f. Ps 149:5
 - g. Isa 26:9
 - h. Mt 14:23; Lk 6:12
 - i. Dap 16:25

▣ „da bih se držao zakona tvoga” Noćno vreme provedeno u promišljanju, molitvi i hvali nužno vodi ka dnevnom, svakodnevnom pobožnom stilu života! Poslušnost je dokaz vere (up. Lk 6:46).

119:56 Prvi red je nejasan zato što nije navedeno na šta se odnosi.

Međutim, vidite da je u drugom redu ponovo naglašena poslušnost. Setite se velikog broja termina za Božje otkrivenje (tj. red, zakon, naredba, propis, itd.). Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

NSP: PSALAM 119:57-64 (Heth)

⁵⁷ Gospod je nasledstvo moje.

Obećao sam da ću se držati reči tvojih.

⁵⁸ Svim srcem svojim nastojim umilostiviti lice tvoje.

Smiluj mi se po reči svojoj.

⁵⁹ Razmišljam o putevima svojim,

da bih vratio noge svoje na opomene tvoje.

⁶⁰ Požurio sam i nisam oklevao

da se držim zapovesti tvojih.

⁶¹ Uža zlih obavila su me.

Zakon tvoj nisam zaboravio.

⁶² U ponoć ustajem da ti zahvalim

za pravedne zakone tvoje.

⁶³ Prijatelj sam svima koji te se boje

i onima koji se drže naredaba tvojih.

⁶⁴ Dobrota tvoja, Gospode, zemlju ispunjava.

Nauči me propisima svojim.

119:57 „Gospod je nasledstvo moje” Ovaj termin „nasledstvo” (BDB 324) može da se odnosi na više stvari.

1. Levije nije dobio zemlju u nasledstvo
 - a. 4. Mojs 18:20
 - b. 5. Mojs 18:2
 - c. IsNav 13:33
 - d. Jezek 44:28
2. podela Obećane zemlje plemenima
 - a. IsNav 17:5,14; 19:9
 - b. Jezek 47:13
3. Izrael kao poseban narod u čovečanstvu

- a. Jer 10:16
- b. Jer 51:19
- 4. nešto što je Bog dao i pravednima i zlima
 - a. Jov 20:29; 27:13; 31:2
 - b. Prop 21:20,21; 3:22; 5:17-18; 9:9
- 5. metafora za poseban odnos u veri sa Gospodom (YHWH)
 - a. Ps 16:5; 73:26; 119:57; 142:5
 - b. Plač 3:24

▣ „Obećao sam da ću se držati reči tvojih” Ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581) je karakterističan za ovu strofu kao „seti se” (Ps 119:49-56).

- 1. Ps 119:57 – *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA
- 2. Ps 119:60 – *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA
- 3. Ps 119:63 – *Qal* AKTIVNI PARTICIP
- 4. vidite i Ps 119:55

Poslušnost je najvažnija! Poslušnost pokazuje kakvo je nečije srce! Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI.

119:58 „Svim srcem svojim” Ovo je idiom iz 5. Mojs (up. 5. Mojs 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 30:2) koji označava potpunu posvećenost. U kasnijem periodu istorije Izraela ovaj izraz je korišten da

- 1. pokaže Davidovu potpunu posvećenost Bogu
- 2. pokaže Solomonovu delimičnu posvećenost Bogu

Za „srce” vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

▣ Primitite da je molitveni zahtev (tj. *Qal* IMPERATIV, up. Ps 41:4; 56:1; 57:1) zasnovan na Gospodnjoj (YHWH) odanosti svojoj reči/obećanju (up. Ps 119:41, 58, 76, 116, 170). Pouzdanost Gospoda (YHWH) i Njegovog otkrivenja je osnovni stub biblijske vere (vidite četiri propovedi o pouzdanosti Biblije na www.freebiblecommentary.org, osnovna stranica, prvi paragraf, link).

119:59-60 Kao što je pozivao Gospoda (YHWH) da bude veran svojim obećanjima, sada psalmist potvrđuje svoju vernost (up. Ps 119:57b, 61b). Trenutna poslušnost Božjem zakonu pokazuje potpunu posvećenost!

Primitite naglasak dva VERBALA.

- 1. požurio sam – BDB 301, KB 300, *Qal* PERFEEKAT
- 2. nisam oklevao – BDB 554, KB 552, *Hithpalpel* IMPERFEKAT

Bog je pozivan da brzo deluje (up. Ps 69:17; 79:8; 102:2; 143:7), isto tako, i odani sledbenik mora brzo reagovati na podsticaj Duha.

119:59 „vratio” Ovaj GLAGOL (BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERFEKAT sa *waw*) ima široko semantičko polje, ali je to osnovni termin koji se koristi za „pokajanje”. Zbog toga, neki komentatori (UBS priručnik, str. 1014) smatraju da se ovaj stih odnosi na osobu koja je prekršila Božji zakon, ali je ponovo odlučila da se okrene ka njemu, pridržava ga se i poštuje Boga.

119:61 Psalmisti nije bilo lako da živi pobožnim životom zato što je uvek imao neprijatelje. Ovaj GLAGOL (BDB 728, KB 795, *Piel* PERFEEKAT) je upotrebljen samo ovde i preveden je na različite načine (vidite NIDOTTE, vol. 3, str. 339):

- 1. NASB – „okružiti”
- 2. NKJV – „vezati”
- 3. LXX, NRSV, NJB – „uhvatiti u zamku”
- 4. TEV – „postaviti zamku”
- 5. JPSOA – „obmotati oko”

6. Pešita – „opkoliti”

AB (str. 181) ga povezuje sa Ps 116:3 i, kao i obično, smatra da se ovaj red odnosi na personifikovanu smrt/grob.

▣ „**Zakon tvoj nisam zaboravio**” Ovo je česta tema u ovom Psalmu (up. Ps 119:61,83,109,141, 153,176). Zli zaboravljaju Božji zakon (up. Ps 50:22; 119:139).

119:62 Ova noćna zahvalnica je povezana sa Ps 119:55.

119:63 Primitite kako su opisani verni sledbenici.

1. oni koji te se boje/koji te poštuju
2. oni koji se drže naredaba tvojih

Ne možemo tvrditi da smo u zajedništvu sa Bogom dok živimo u svesnoj neposlušnosti.

119:64 Primitite univerzalni aspekt ovog stiha. Za „zemlja” vidite POSEBNA TEMA: ZEMLJA, DRŽAVA, PLANETA (*ERETS*).

Termin koji je preveden kao „dobrota” je *hesed*. Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*) i belešku kod Ps 33:5!

▣ „**Nauči me propisima svojim**” Ovo je tek drugi IMPERATIV u ovoj strofi (up. Ps 119:58b). Iako psalmist razmišlja o Božjoj reči/obećanju, on i dalje želi da još više razume! Redovno, Duhom-vođeno proučavanje Biblije je nužno za zrelog vernika koji se razvija (vidite Ps 119:12,26,64,108,124,135,171)!

NSP: PSALAM 119:65-72 (*Teth*)

65 Učinio si dobro sluzi svome,

Gospode, po reči svojoj.

66 Nauči me dobroti i razumnosti, i znanje mi podari.

Jer ja verujem zapovestima tvojim.

67 Pre nego što sam u nevolju upao, grešio sam nehotice, ali sada se držim reči tvoje.

68 Ti si dobar i dobro činiš.

Nauči me propisima svojim.

69 Oholi me lažima ocrnjuju.

A ja ću se svim srcem držati naredaba tvojih.

70 Srce je njihovo poput sala neosetljivo,

a ja uživam u zakonu tvome.

71 Dobro mi je što nevolju trpim,

da bih se naučio propisima tvojim.

72 Zakon je usta tvojih za moje dobro,

bolji mi je nego hiljade zlatnika i srebrnika.

119:65 Ovaj stih sumira pogled na svet vernog sledbenika. Znanje (Ps 119:66) i poslušnost (Ps 119:67,69) prema Božjem otkrivenju daju srećan, zdrav i miran život. Pravi život možemo naći samo u Njemu. Setite se da je u ovom Psalmu poznavanje Božje reči poistovećeno sa poznavanjem samog Boga!

Skoro svaki stih u ovom Psalmu sadrži neku hebrejsku reč koja označava Božje otkrivenje (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.).

Hebrejska reč טוּב (BDB 373) započinje stihove Ps 119:65, 66, 68,71 i 72. Ona je ključna u ovom delu teksta.

119:66 Iako psalmist poznaje Božje otkrivenje, svestan je da ga mora sve bolje i bolje shvatati (up. Ps 119:68, oblik oba GLAGOLA „nauči”, BDB 540, KB 531, jeste *Piel* IMPERATIV, tj. to su molitveni zahtevi, up. Ps 119:12,26,64,66,68,108,124,135,171).

▣ „**Jer ja verujem**” Upotrebljeno je nekoliko GLAGOLA u PERFEKTU koji opisuju psalmistin stav.

1. verujem – BDB 52, KB 63, *Hiphil* PERFEKAT (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ)
2. sada se držim – BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEKAT (vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI)
3. uživam – BDB 1044, KB 1613, *Pilpel* PERFEKAT, up. Ps 1:2; 112:1; 119:16,24,35,47,70,77,92,143,174

Primetite kako se umni razvoj mora nadopuniti životom u poslušnosti (up. Jak 1:22-25).

119:67 Psalmist priznaje da je u prošlosti bio neposlušan i da ga je Bog disciplinovao. Božje disciplinovanje je čin roditeljske ljubavi (up. Jev 12:5-13). Kletve iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30 su Božja reakcija na saveznu neposlušnost i Njegova želja da Njegovi sledbenici promene svoje živote! On želi da nas blagoslovi! Cilj discipline je uvek otkupljenje!

119:68 Ovaj prvi poetski red opisuje Božji karakter. On je „dobar” (BDB 373 II, up. Ps 25:8; 86:5; 100:5; 106:1; Jer 33:11; Naum 1:7). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

▣ „**Nauči me propisima svojim**” Ovo je druga upotreba *Piel* IMPERATIVA ovog GLAGOLA (up. Ps 119:66). Bog želi da otkrije sebe i svoju volju u Pismu.

119:69-70 Kao što se često ponavlja u Psalmima, psalmist oseća da je napadnut. Oholi lažu o njemu. Teško je iz konteksta odrediti ko su ti koji ga napadaju. Često su to bogati i moćni ljudi iz društva, kao i ovde (tj. „debeli”, BDB 316, Ps 119:70a, up. Ps 17:10; 73:7; ovo je duhovna paralela sa Isa 6:10, BDB 1031 I). Ali psalmistino pravo bogatstvo je poznavanje Boga i Njegovog otkrivenja (Ps 119:72, up. 19:10).

119:69 GLAGOL (BDB 381, KB 378, *Qal* PERFEKAT) iz prvog reda znači prekrečiti ili razmazati (up. Jov 13:4). Ova strofa ima dva IMPERFEKTA koja opisuju psalmistino neprekidno delovanje.

1. ja ću se držati, Ps 119:69 – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKAT
2. da bih se naučio, Ps 119:71 – BDB 540, KB 531, *Qal* IMPERFEKAT

119:70 „**Srce**” Vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

119:70b Hebrejski tekst ne sadrži „a” ili „ali”. Međutim, ukazuje na oštar kontrast. Implicitno govori o „dva puta” iz 5. Mojs 30:15-20 i Ps 1:1.

119:71 Psalmist prepoznaje da je Božje disciplinovanje dobro za njega zato što se ponovo okrenuo ka Bogu i Njegovoj reči. Nepravda života i strašne posledice ličnih izbora često mogu biti prilika da se više pouzdamo u Boga. Knjiga koja mi je pomogla u ovoj oblasti je knjiga Hane Vajthol Smit (Hannah Whithall Smith), *Tajna srećnog života za hrišćane (The Christian's Secret of a Happy Life)*.

NSP: PSALAM 119:73-80 (Yodh)

⁷³ Tvoje su me ruke stvorile i učvrstile.

Daj mi razboritosti, da bih naučio zapovesti tvoje.

⁷⁴ Oni koji se tebe boje vide me i raduju se,
jer čekam reč tvoju.

**75 Dobro znam, Gospode, da su zakoni tvoji pravedni,
i da si me u vernosti svojoj kaznio.**

**76 Molim te, neka mi ljubav tvoja uteha bude,
po reči koju si rekao sluzi svome.**

**77 Neka dođe na mene milosrđe tvoje,
da bih u životu ostao, jer uživam u zakonu tvome.**

**78 Neka se postide oholi, jer me bez razloga zavode.
A ja razmišljam o naredbama tvojim.**

**79 Neka mi se priklone oni koji te se boje,
i oni koji poznaju opomene tvoje.**

**80 Neka se srce moje bezazleno drži propisa tvojih,
da se ne bih postideo.**

119:73 Ovaj stih potvrđuje da je Bog psalmistin stvoritelj. Ovo je izraženo na više načina.

1. aluzija na 1. Mojs 2:7 („stvorile” [telo] – BDB 427; „dani kad su nastajali” – Ps 139:16)
2. tvoje su me ruke stvorile – BDB 793 I, up. Jov 10:8; 31:15; Ps 139:15
3. delo ruku tvojih – Jov 10:3; 14:15; Ps 138:8
4. oba GLAGOLA se koriste u 5. Mojs 32:6 i odnose se na Izrael kolektivno

Ljudi su posebna bića, stvorena po Božjem obliku i nalik Njemu (up. 1. Mojs 1:26-27), za zajedništvo (up. 1. Mojs 3:8). Svaki čovek je jedinstven (up. Ps 139:14-16). Ovo shvatanje je biblijski pogled na svet! Mi nismo posledica nasumičnih događaja ili procesa. Stvaranje svake osobe ima svoju svrhu.

▣ **„Daj mi razboritosti”** Ovo je jedini IMPERATIVNI (Ps 119:73-80) molitveni zahtev u ovoj strofi (BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV), ali ona sadrži nekoliko JUSIVA.

Samo Bog može otvoriti um palih ljudskih bića za učenje (BDB 540, KB 531, *Qal* KOHORTATIV) o Njemu samom kroz shvatanje Njegovog otkrivenja. Ovo učenje (kao i GLAGOL *shema* iz 5. Mojs 6:4-9) podrazumeva primenu Božjeg otkrivenja u svakodnevnom životu.

119:74 „Neka” (NASB prevod: „neka me oni koji se tebe boje vide i raduju se”) Ovo ukazuje na konstrukciju sa JUSIVOM (up. Ps 119:74,76,77,78,79,80). Ovo takođe odražava molitven zahtev.

Ovaj stih sadrži dva.

1. vide – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. raduju se – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Primitite da je ovo zasnovano na psalmistinom

1. čekanju (doslovno: „nada”, Ps 119:74b)
2. poznavanju Božjeg otkrivenja (Ps 119:75)
3. i na božanskoj vernosti (119:75; 67,71)

GLAGOL „čekati” (BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKAT) označava strpljenje. Obično ovaj GLAGOL označava strpljenje/nadu u samog Boga (up. Jov 13:15; Ps 31:24; 33:22; 38:15; 39:7; 42:5,11; 43:5; 69:3; 130:7; 131:3), ali je u Ps 119 teološki koncept Božjeg otkrivenja (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE) zamena za samog Boga. Oni su isto. Poznavati Božju reč znači poznavati Boga. Jedno je informativno, a drugo se tiče odnosa, ali su neodvojivi!

119:75 „da si me u vernosti svojoj kaznio” Gospod (YHWH) se drži svoje reči i veran je svojim planovima za svoje verne sledbenike. Tvorevina ima širu svrhu. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA. Čak i „vernost” ima svoju konačnu svrhu (up. Plač 3:19-38; Jev 5:8; 12:1-13). Cilj spasenja nije samo zajedništvo u nekom budućem stanju/mestu, nego i sadašnje intimno zajedništvo, koje odražava porodične karakteristike sledbenika Gospoda (YHWH) prema onima koje je On stvorio, ali koji ga zbog Pada još uvek ne poznaju!

Ne smemo zaboraviti da problemi u ovom životu imaju nekoliko potencijalnih uzroka/svrha.

1. kazna za greh da bi se obnovio ili započeo odnos u veri u Gospodu (YHWH), (up. Ps 69:26)

2. rezultat Pada. Zlo je ušlo u naš svet. Dešavaju se i loše stvari koje nisu Božja volja (vidite POSEBNA TEMA: VELIKA NEVOLJA).

3. one produbljuju našu veru i naše pouzdanje u Boga (up. Rim 5:3-5; Jev 5:8; 12:10-11)

Pošto nikada ne mogu biti siguran koji uzrok je pravi, biram da se uvek fokusiram na #3! Verujem da se Božjim ljudima ništa ne dešava slučajno!

▣ „zakoni” Vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA.

▣ „pravedni” Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

119:76 „ljubav tvoja” Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

▣ „po reči koju si rekao” Ovo je česta tema (up. Ps 119:65). Bog je veran svom otkrivenju.

119:77 „jer uživam u zakonu tvome” Vidite belešku kod Ps 119:70.

119:78a Ovo odražava Ps 119:69-70. Oholi će se postideti (vidite belešku kod Ps 119:6), ali odani psalmist neće (up. 119:80).

119:78b „ja razmišljam o naredbama tvojim” Verni sledbenici provode vreme u Božjoj reči. Oni je proučavaju, promišljaju o njoj i trude se da primene ono što ona govori. Naše misli postaju naša dela. Razmišljanje o otkrivenju je suštinski značajno (up. Ps 1:2; 119:15,23,48,78,97,148). Koliko često vi provodite vreme u Božjoj reči?

119:79 Ovaj stih potvrđuje istinu da oni koji traže Boga moraju moći da ga vide u onima koji tvrde da ga slede. Odani sledbenici moraju biti svetiljke koje vode ka Bogu.

▣ „oni koji poznaju” Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

119:80 „bezazleno” Vidite POSEBNA TEMA: NEPOROČNOST, NEVINOST, BESPREKORNOST, NEDUŽNOST.

NSP: PSALAM 119:81-88 (*Kaph*)

**⁸¹ Duša moja vene od čežnje za spasenjem tvojim,
reč tvoju čekam.**

**⁸² Oči moje venu od čežnje za rečju tvojom,
i govorim: „Kad ćeš me utešiti?”**

**⁸³ Postao sam kao meh na dimu,
ali propise tvoje ne zaboravljam.**

⁸⁴ Koliko dana tvoj sluga ima?

Kada ćeš izvršiti presudu nad progoniocima mojim?

**⁸⁵ Oholi su mi iskopali jame da u njih padnem,
oni koji ne žive po zakonu tvome.**

⁸⁶ Sve su zapovesti tvoje verne.

Bez razloga oni me progone. Pomozi mi!

⁸⁷ Umalo me nisu zbrisali sa zemlje.

Ali ja nisam ostavio naredbe tvoje.

**⁸⁸ Po milosti svojoj sačuvaj mi život,
da bih se držao opomene usta tvojih.**

119:81-88 U ovoj strofi preovlađuju GLAGOLI u PERFEKTU. Psalmist oseća da je napadnut!

1. progonioci moji, Ps 119:84
2. oholi su mi iskopali jame, Ps 119:85
3. oni koji ne žive po zakonu tvome, Ps 119:85
4. bez razloga oni me progone, Ps 119:86
5. umalo me nisu zbrisali sa zemlje, Ps 119:87

On tvrdi da je veran Božjoj reči i moli Boga da mu pomogne.

1. pomoz mi – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV, Ps 119:86
2. sačuvaj mi život – BDB 1036, KB 1581, *Piel* IMPERATIV, Ps 119:88

119:81 „Duša” Ovo je termin *nephesh* (BDB 659). Za detaljniju analizu vidite belešku kod 1. Mojs 35:18 na www.freebiblecommentary.org.

▣ „**vene od čežnje**” Psalmist koristi nekoliko GLAGOLA da opiše svoje fizičko i mentalno stanje.

1. duša moja vene – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKAT, Ps 119:81
2. čekam – BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKAT, Ps 119:81
3. oči moje venu od čežnje – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKAT, Ps 119:82
4. postao sam kao meh na dimu – BDB 224, KB 243, *Qal* PERFEKAT. Ovo je neobičan i redak idiom. Čini se da je njegovo značenje „spaljen” i „lomljiv”. Međutim, zbog sledećeg reda je moguće da se odnosi na slepilo od dima (up. 1. Kor 13:12).

119:82 Usred životnih problema i ličnih napada, čak i verni sledbenici pitaju Boga „zašto” ili „kada će se ovo završiti”.

119:83 Idiom iz Ps 119:83a je neobičan i višeznačan (vidite belešku kod Ps 119:81, #4).

Drugi red je psalmistin pokušaj da objavi svoju ličnu vernost (up. Ps 119:81b, 87b; vidite i Ps 119:61,141,153,176). Njegovi progonitelji zaslužuju Božju kaznu, ali on ne. On se oslanja na Božju vernost (up. Ps 119:88a).

119:84 „Koliko dana tvoj sluga ima” Ovo potvrđuje

1. Božje predznanje (up. Mt 10:29-31)
2. ograničeno vreme ljudskog života (up. Ps 39:4)
3. poziv na prikladno delovanje u vremenu kojim svako od nas raspolaže (up. Ps 90:12; Mt 6:25-34; Ef 5:15-16)

119:85 „iskopali jame” Ovo je idiom iz lova. Jame su kopane da bi se ulovio plen. Ovo je postala metafora za ljudsku izdaju (up. Ps 7:15; 57:6; Jer 18:22).

NEB i REB vide hebrejski koren „priče” (BDB 967) umesto „jame” (BDB 1001). Ovo je samo promena *š* u *š*.

119:86 Moguće je da se ovde „zapovesti” odnose na „kletve” za one koji krše Božju otkrivenu volju (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Ovo su progonitelji iz Ps 119:85b koji ne žive u skladu sa Božjim zakonom. Oni su suprotnost odanim sledbenicima (up. Ps 119:81,82,83,87).

▣ „**Pomoz mi**” Ovaj IMPERATIV (vidite belešku kod Ps 119:81-88) je sličan sa Ps 109:26. Božja savezna odanost (tj. *hesed*, up. Ps 119:88a; vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)) je osnova za ljudsku nadu. Njegov nepromenljivi karakter milosti i milosrđa je ono što donosi nadu i mir u ovaj pali svet. Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

119:88a UBS priručnik (str. 1022) spominje da MT i LXX koriste GLAGOL „poštedi moj život” (BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV), dok tekst u DSS glasi „budi dobar prema meni” (up. TEV).

119:88b Ovo je želja Božjih vernih sledbenika (up. Ps 19:14)!

GLAGOL „držao” (BDB 1036, KB 1581) je *Qal* KOHORTATIV. Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI. Poslušnost otkrivenju je nužna i ona je dokaz da je neko u odnosu vere sa Gospodom (YHWH) i Njegovim Mesijom (up. Lk 6:46).

NSP: PSALAM 119:89-96 (*Lamedh*)

¹ **Doveka, Gospode,**

reč tvoja čvrsto stoji na nebesima.

⁹⁰ **Vernost tvoja traje iz naraštaja u naraštaj.**

Učvrstio si zemlju, i ona stoji.

⁹¹ **Po zakonima tvojim sve to još i danas stoji,**
jer sve su to sluge tvoje.

⁹² **Da ne uživam u zakonu tvome,**
poginuo bih u nevolji svojoj.

⁹³ **Nikada neću zaboraviti naredbe tvoje,**
jer mi njima život čuvaš.

⁹⁴ **Ja sam tvoj. Spasi me,**
jer tražim naredbe tvoje.

⁹⁵ **Zli me vrebaju, da me ubiju.**

A ja pomno pazim na opomene tvoje.

⁹⁶ **Uvideo sam da sve što je savršeno granicu ima,**
ali zapovest je tvoja bezgranična.

119:89 „Doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*).

▣ **„Gospode”** Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„reč tvoja čvrsto stoji na nebesima”** „Stajati” je osnovno značenje ovog GLAGOLA (BDB 662, KB 714, *Niphal* PARTICIP). Samo ovde je on upotrebljen u ovom idiomu.

Ideja Božje učvršćene/uspostavljene tvorevine (up. Isa 54:18) je osnovna poruka Ps 119:90-91 (upotrebljen je drugi GLAGOL, BDB 763, KB 840). Primitite koje stvari „stojе”.

1. Gospodnja (YHWH) reč (Ps 119:89b, 91a)
2. Gospodnja (YHWH) vernost
3. Gospodnja (YHWH) zemlja

Sve one mu služe (Ps 119:91b). Međutim, vidite moguću suprotnost u Ps 119:96. Međutim, ne možemo sa sigurnošću znati koja je poruka ovog poređenja.

119:90a Paralela ove istine je Ps 36:5 i 89:1-2. Ovi stihovi govore o Božjoj večnosti, o Njegovoj reči i Njegovoj tvorevini. Vernost je karakteristika

1. samog Boga
2. Njegovog otkrivenja u reči
3. Njegovog otkrivenja u tvorevini (up. Ps 119:91; 148:1-6; Jer 31:35-37)

119:91 „jer sve su to sluge tvoje” Ovaj idiom se odnosi na sve stvorene stvari (tj. 1. Mojs 1, up. Ps 103:19; Prop 11:5; Jer 10:16; 51:19). Božja reč je stvorila sve materijalno i održava ga. Ono što je materijalno to je i ograničeno (up. Ps 119:96), ali Božja reč nema granice.

119:92 „Da ne” Primitite uslovnu prirodu sledećih izjava o psalmisti kojem je potrebna pomoć/oživljavanje i Božje otkrivenje, koje je večno. Primitite koliko puta je upotrebljeno prvo lice jednine u Ps 119:92-96 (6 puta u NASB prevodu) gde se opisuju psalmistine misli i dela.

119:93 „Nikada neću zaboraviti naredbe tvoje” Vidite belešku kod Ps 119:83b.

▣ **„jer mi njima život čuvaš”** Ovaj GLAGOL je *Piel* PERFEKAT koji označava Božje dovršeno delo spasenja. Ovo je upoređeno sa IMPERATIVIMA iz Ps 119:88.

119:94 „Ja sam tvoj” Psalmist tvrdi da i on, kao i tvorevina, pripada Gospodu (YHWH), stvoritelju svega što služi Njegovim namerama.

▣ **„Spasi me”** Ovo je *Hiphil* IMPERATIV, jedini IMPERATIV u ovoj strofi. Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN). Psalmist oseća da je napadnut (Ps 119:95a). U Ps 119:92 se termin „nevolja” može odnositi na delovanje „zlih” ili Boga (Ps 119:67,71). Gospod (YHWH) spasava one koji ga traže/koji se uzdaju u Njega (up. Ps 13:5; 25:2; 31:14; 52:8; 56:4; 86:2). Savez ima dva aspekta (božanski i ljudski individualni)!

▣ **„jer tražim naredbe tvoje”** Ova ideja da verni sledbenici aktivno traže (BDB 205, KB 233, *Qal* PERFEKAT) Božje otkrivenje takođe se javlja u Ps 119:2,45,155. Otkrivenje ima svoj božanski aspekt i svoj individualan aspekt!

119:96 Ovaj stih je teško protumačiti. Međutim, šta god da „granicu ima” (čini se da se ovo odnosi na stvoren poredak) suprotno je u odnosu na Božje bezgranično (doslovno: „široko”) otkrivenje. Ovaj termin „savršeno” (BDB 479) upotrebljen je samo ovde. Psalmist priziva večnog Boga da mu pomogne. Zli će nestati, tvorevina će nestati (tj. 2. Pet 3:10,12), ali On koji je večan neće zaboraviti svoje verne sledbenike!

NSP: PSALAM 119:97-104 (Mem)

⁹⁷ **O kako volim zakon tvoj!**

Po ceo dan o njemu razmišljam.

⁹⁸ **Zapovest tvoja čini me mudrijim od neprijatelja mojih,
jer je uvek sa mnom.**

⁹⁹ **Razumniji sam postao od svih učitelja svojih,
jer razmišljam o poukama tvojim.**

¹⁰⁰ **Mudriji sam i od staraca,
jer se držim naredaba tvojih.**

¹⁰¹ **Od svakog zlog puta uklanjam noge svoje,
da bih se držao reči tvoje.**

¹⁰² **Od zakona tvojih ne odstupam,
jer si me ti poučio.**

¹⁰³ **Kako gode nepcu mome reči tvoje,
više nego med ustima mojim!**

¹⁰⁴ **Zahvaljujući naredbama tvojim mudro postupam.
Zato mrzim svaki put krivi.**

119:97 „O kako volim zakon tvoj” Na mnogo načina su Ps 19 i 119 teološka suprotnost načinu na koji je Izraelova reakcija na Božje otkrivenje predstavljena u istorijskim i proročkim knjigama.

Ljubav (BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKAT, up. Psalam 119:47, 48, 113, 127, 163, 165) je opisana kao „po ceo dan o njemu razmišljam” (up. Ps 119:15,48,99).

Voleti znači (up. 5. Mojs 6:5)

1. provoditi vreme sa
2. radovati se

3. biti poslušan
4. prenositi drugima

Izraz koji je preveden kao „po ceo dan” je hebrejska reč ‘*olam*. Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*).

119:98 Zbog znanja o Božjem otkrivenju, odani sledbenik je mudriji od

1. svojih neprijatelja, Ps 119:98
2. svojih učitelja, Ps 119:99
3. staraca (tj. iskusnih), Ps 119:100

119:100 Primitite da mudrost nije samo znanje nego i život u poslušnosti (up. Ps 119:100b). Ova poslušnost je opisana ovako

1. od svakog zlog puta uklanjam noge svoje (up. Ps 1:1; 5:8; 16:11; 139:24; Pri 1:15; 4:14)
2. od zakona tvojih ne odstupam (idiom za odstupanje sa Božjeg puta, up. 5. Mojs 17:20; IsNav 23:6)

Prvo ime za crkvu bilo je „Put” (up. Dap 9:2; 18:25,26; 19:9,23; 22:4; 24:14,22).

119:101b „da bih se držao reči tvoje” Ovo je ključna teološka istina. Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI.

119:102b U Ps 119 su Bog i Njegovo otkrivenje spojeni. Poznavati Njega je isto što i poznavati Njegovu reč. Bog je i učitelj i sadržaj otkrivenja. Molba Bogu da pouči psalmistu nalazi se u Ps 119:12,26,33, 64,108,124,135,171.

119:103 Ovaj stih odražava Ps 19:10b, ali koristi drugu reč za „gode” (BDB 576, KB 594, *Niphal* PERFEKAT, doslovno: „glatke”, upotrebljena samo ovde u SZ). Idiom „gode” je način da se opiše kako Božje reči čine život lepim i mirnim!

119:104 Samo je jedan pravi izvor istine, života, mira i radosti — Gospod (YHWH). Upoznati Njega znači agresivno odbaciti (doslovno: „mrzeti”) sve druge puteve (tj. Ps 119:53,128,163; Pri 13:5; Amos 5:15).

NSP: PSALAM 119:105-112 (Nun)

¹⁰⁵ Reč je tvoja svetiljka nozi mojoj,
i svetlost stazi mojoj.

¹⁰⁶ Zakletvu sam dao i izvršiću je.
Držaću se pravednih zakona tvojih.

¹⁰⁷ U nevolji sam velikoj.

Gospode, po reči svojoj sačuvaj mi život.

¹⁰⁸ Gospode, molim te, neka su ti ugodne dragovoljne žrtve usta mojih,
nauči me zakonima svojim.

¹⁰⁹ Duša je moja u neprestanoj opasnosti,
ali zakon tvoj ne zaboravljam.

¹¹⁰ Zli su mi zamku postavili,
ali od naredaba tvojih ne odstupam.

¹¹¹ Opomene su tvoje trajno nasledstvo moje,
jer su one radost srcu mome.

¹¹² Upravio sam srce svoje da izvršava propise tvoje
doveka, sve do kraja.

119:105 Ovaj stih ne sadrži GLAGOL. Božja reč daje svetlost životu (up. Ps 43:3; Pri 6:23; 2. Pet 1:19). Život je opisan kao put, jasno obeležen božanskim otkrivenjem (up. Ps 89:15; Isa 2:5; 1. Jn 1:7). Skretanje sa tog puta na bilo koju stranu donosi nevolje. Iz NZ znamo da je Isus Božje konačno otkrivenje (up. Jn 1:1-14; Fil 2:6-11; Kol 1:13-16; Jev 1:2-3). On je svetlost sveta (up. Jn 1:4; 8:12; 9:5).

119:106 Psalmist tvrdi da se on držao Božjeg otkrivenog puta. Oblik ovog GLAGOLA ukazuje na prvobitnu odluku i trajnu posvećenost Božjem otkrivenju. Biblijska vera je „kapija” (prvobitan, ličan susret sa Bogom) i „put/staza” (trajan životni stil, svakodnevna poslušnost). Isus o ovome govori u Mt 7:13-14. To je odluka i učenje.

U savremenom životu Jevreja, mladi ljudi proučavaju hebrejsku Bibliju, i u svojoj trinaestoj godini za dečake, a dvanaestoj za devojčice, posvećuju se da će je se pridržavati (*Bar-Mitzvah, Bat-Mitzvah*).

119:107 Ne znamo o kojoj nevolji se radi. Moguće je sledeće

1. zli, Ps 119:110 (up. Jov 24:13)
2. sam Bog kažnjava psalmistu za raniju neposlušnost (up. Ps 119:67,71)

▣ „**sačuvaj mi život**” Doslovno značenje je „daj mi život” (BDB 310, KB 309) i ovo je zahtev koji se ponavlja (up. Ps 119:25,37,40,50,88,93,107,149,154,156,159,175). Ovde se verovatno odnosi na fizički život, ali onaj koji poznaje Božje otkrivenje zna da takođe označava i zdrav duhovan život. Život dolazi „po reči tvojoj”.

119:108a Ovaj stih i drugi nalik njemu su prouzrokovali da jevrejski narod slavi Gospoda (YHWH) rečima, a ne žrtvama, zato što je njihov hram uništen (up. Isa 57:19; Os 14:2; Jev 13:15).

119:108b Razumevanje je nemoguće bez božanske pomoći. Bog otvara naše umove da prime Njega i Njegova uputstva za život (up. Ps 119:12,26,64,66,68,124,135,171).

119:109 „Duša” Ovo je hebrejski termin *nepesh* (BDB 659). Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

▣ „**u neprestanoj opasnosti**” (NASB: „**u mojoj/Tvojoj ruci**”) Ovaj hebrejski idiom se može shvatiti na dva načina.

1. u negativnom smislu, gde se „ruka” odnosi na moć nad nekim (up. Sud 12:3; 1. Sam 19:5; 28:21; Jov 13:14, vidite POSEBNA TEMA: RUKA)
2. u pozitivnom smislu, gde se „ruka” odnosi na Božju moć da sačuva i zaštiti (tj. Ps 31:5) MT verzija glasi „u mojoj ruci”, a LXX „u tvojoj ruci”. Prva verzija bi značila da onog koji prati Božje otkrivenje čeka protivljenje u palom svetlu. Druga verzija bi označavala Božju moć da sačuva i zbrine (up. NJB).

119:110 Psalmist je optužen za neko kršenje saveza, ali on tvrdi da je bio veran Božjem otkrivenju. „Zamka”, kao i „jama” iz Ps 119:85, predstavlja zamku za životinje, a ovde je upotrebljena kao metafora za agresivne napade ljudi.

119:111-112 Božje otkrivenje Izraelu bilo je dokaz za njihov poseban odnos sa Njim. Psalmist potvrđuje svoju vernost i poslušnost tom otkrivenju. Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI.

119:111 „jer su one radost srcu mome” Izrael se radovao Božjem otkrivenju (up. Ps 1:2; 19:7-11). Onima koji poznaju Boga to nije teret nego uživanje (up. Ps 119:14,16,24,35,47,70,77,92,143,162,174).

119:112 „doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

▣ „sve do kraja” Vidite slično izražavanje neprekidne posvećenosti (Ps 119:106) Božjem otkrivenju u Ps 119:33.

NSP: PSALAM 119:113-120 (*Samekh*)

**¹¹³ Mrzim one kojima je srce podeljeno,
a zakon tvoj volim.**

¹¹⁴ Ti si zaklon moj i štit moj.

Reč tvoju čekam.

**¹¹⁵ Odlazite od mene, zločinci,
da bih se držao zapovesti Boga svoga.**

**¹¹⁶ Podrži me po reči svojoj, da bih u životu ostao,
i ne daj da se postidim zbog nade svoje.**

**¹¹⁷ Podrži me, da bih spasen bio,
neprestano ću paziti na propise tvoje.**

**¹¹⁸ Odbacio si sve koji odstupaju od propisa tvojih,
jer je laž prepredenost njihova.**

**¹¹⁹ Kao zapenjenu trosku uklanjaš sve zle sa zemlje.
Zato volim opomene tvoje.**

¹²⁰ Zbog straha od tebe telo moje drhti.

Zbog zakona tvojih ja se bojim.

119:113 „Mrzim one kojima je srce podeljeno” Ovaj PRIDEV „podeljeno” (BDB 704 II) upotrebljen je samo ovde. JPSOA prevod je „srce podeljeno” (NASB: „kolebljiv um”). Povezan je sa IMENICOM (BDB 704) iz 1. Car 18:21. Vidite Jak 1:8; 4:8.

Ova strofa poredi dve vrste osoba.

1. psalmistini progonitelji
 - a. podeljeno srce, Ps 119:113a
 - b. zločinci, Ps 119:115
 - c. odstupaju od Božjih propisa, Ps 119:118a
 - d. prepredeni, Ps 119:118b
 - e. zli, Ps 119:119
2. psalmist
 - a. voli Božji zakon, Ps 119:113b
 - b. čeka Božju reč, Ps 119:114b
 - c. drži se Božjih zapovesti, Ps 119:115b
 - d. pazi na Njegove propise, Ps 119:117b
 - e. voli Njegove opomene, Ps 119:119b
 - f. boji se zbog Njegovih zakona, Ps 119:120b

▣ „volim” Ovaj oštar kontrast označava ogroman jaz koji se stvara između onih koji vole Boga i Njegovo otkrivenje i onih koji ih ne vole! Nema neutralne teritorije.

119:114 „Ti si zaklon moj” Ova IMENICA (BDB 712) označava zaklon.

1. tabernakl/hram – Ps 27:5
2. samog Boga – Ps 31:20; 32:7,10
3. zaštita Božjih krila – Ps 61:4
4. sena Svemoćnog – Ps 91:1 (vidite POSEBNA TEMA: SENA)

▣ „štit moj” Ova IMENICA (BDB 171) je personifikovana kao Gospodnja (YHWH) zaštita za Njegove sledbenike.

1. Avram – 1. Mojs 15:1
2. Izrael – 5. Mojs 33:29; Ps 33:20;59:11; 115:9,10
3. psalmist – Ps 3:3; 18:2; 28:7; 84:9
4. pravednik – Ps 5:12
5. oni koji su čestitog srca – Ps 7:10
6. oni koji kod Njega utočište traže – Ps 18:30,35; Pri 30:5
7. oni koji bezazleno žive – Ps 84:11; Pri 2:7
8. oni koji ga se boje – Ps 115:11
9. Njegov car – Ps 144:2

▣ „**Reč tvoju čekam**” Ovaj GLAGOL (BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEEKAT) označava nadu i strpljivo poverenje da će Bog ispuniti svoja obećanja (up. Ps 31:24; 33:18,22; 69:3; 119:43,49,74,81,114,147).

119:115-117 Svi ovi poetski redovi počinju sa IMPERATIVOM (tj. molitvenim zahtevom). Svaki koren počinje sa *samekh*.

1. odlazite od mene, zločinci – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV
2. podrži me po reči svojoj – BDB 701, KB 759, *Qal* IMPERATIV
3. podrži me – BDB 703, KB 761, *Qal* IMPERATIV

Primitite kako drugi red daje željeni rezultat.

1. da bih se držao zapovesti – *Qal* KOHORTATIV
2. da bih u životu ostao – *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
3. da bih spasen bio – *Niphal* KOHORTATIV (Ps 119:117a)
4. neprestano ću paziti na propise tvoje (Ps 119:117b)

119:118 Ovaj stih ukazuje na idolopoklonstvo (up. Isa 28:15; Jer 10:14; 51:17), ne samo na kršenje saveza.

Ovaj termin „odbacio” (BDB 699, KB 756) upotrebljen je samo ovde i u Plač 1:15. Ovo je još jedan primer da je redak termin odabran da bi se održala forma akrostiha.

119:119-120 Primitite da ljubav (tj. „volim”, up. 5. Mojs 6:4-6) i strah (Ps 119:120) idu zajedno. Bog univerzuma zaslužuje naše poštovanje (tj. NIDOTTE, vol. 2, str. 529). On je i Spasitelj univerzuma, ali i Sudija univerzuma!

Ovaj termin „drhti” (BDB 702, KB 760, *Qal* PERFEEKAT) upotrebljen je samo ovde, a kao *Piel* samo u Jov 4:15. Blizak oblik (tj. sa drugim samoglasnicima) upotrebljen je samo u Jer 51:27. Ovo je još jedna retka reč koja je odabrana da bi se održala forma akrostiha.

119:119

SSP	sve opake na zemlji uklanjaš kao trosku
NSP, NRP	uklanjaš sve zle sa zemlje
DK	kao gar bacaš sve bezbožnike na zemlji

BDB 991 i KB 1409 daju nekoliko predloga za *Hiphil* oblik ovog korena.

1. zaustaviti, prekinuti, up. Ps 46:9
2. istrebiti, uništiti, up. Ps.8:2; 19:119
3. učiniti da odustane
4. okončati, up. Ps 89:44
5. učiniti da propadne

UBS tekstualni projekat (str. 411) daje dve opcije.

1. zaustavio si
2. razmatraš/razmotrio si

Drugoj opciji daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju).

Prva reč u Ps 119:119 je „troska” (BDB 691), koja je upotrebljena na neuobičajen način da bi se uklopila u obrazac akrostiha. Odnosi se na otpatke koji nastaju prilikom pročišćenja metala. Oni su beskorisni i bacaju se.

NSP: PSALAM 119:121-128 (*Ayin*)

121 Donosim presudu pravednu i činim ono što je pravo.

Ne ostavljaj me onima koji mi nepravdu čine!

122 Zauzmi se za dobrobit sluge svoga.

Ne daj da mi oholi nepravdu čine.

123 Oči moje venu od čežnje za spasenjem tvojim

i za pravednom rečju tvojom.

124 Postupi sa slugom svojim po milosti svojoj,

i nauči me propisima svojim.

125 Ja sam sluga tvoj. Daj mi razboritosti,

da bih upoznao opomene tvoje.

126 Vreme je da Gospod nešto učini.

Oni krše zakon tvoj.

127 Ja zapovesti tvoje volim više nego zlato,

više nego suvo zlato.

128 Zato smatram da su sve naredbe tvoje ispravne u svemu.

Mrzim svaki krivi put.

119:121-128 Ova strofa sledi uobičajen obrazac. Psalmist se opisuje kroz poređenje sa svojim suparnicima.

1. psalmist
 - a. donosi pravednu presudu (BDB 1048), Ps 119:121
 - b. čini ono što je pravo (BDB 841), Ps 119:121
 - c. oči njegove venu od čežnje za Božjim spasenjem, Ps 119:123a
 - d. oči njegove venu od čežnje za Božjom pravednom rečju, Ps 119:123b
 - e. on je Božji sluga, Ps 119:122,124,125
 - f. voli Božje zapovesti, Ps 119:127
 - g. smatra da su sve Božje naredbe ispravne u svemu, Ps 119:128a
 - h. mrzi svaki krivi put, Ps 119:128b (up. Ps 31:6; 119:104,163; Pri 13:5)
2. njegovi neprijatelji su ovako opisani
 - a. čine nepravdu, (BDB 798, KB 897, *Qal* PARTICIP), Ps 119:121b
 - b. oholi, Ps 119:122b (up. Ps 119:21,51,69,78,85)
 - c. krše Božji zakon, Ps 119:126b
 - d. vole krivi put (podrazumevano), Ps 119:128b

119:121 „presudu” (NASB: „pravdu”) Vidite POSEBNA TEMA: SUDIJA, SUD I PRAVDA.

▣ **„pravednu”** Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

119:122 Ovo je prvi od pet molitvenih zahteva.

1. zauzmi se za dobrobit sluge svoga, Ps 119:122a – BDB 786, KB 876, *Qal* IMPERATIV (doslovno: „zalog daj”), up. Jov 17:3; Isa 38:14
2. ne daj da mi oholi (BDB 267) nepravdu čine, Ps 119:122b – BDB 798, KB 897, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. *Qal* AKTIVNI PARTICIP je upotrebljen u Ps 119:121 da opiše njegove neprijatelje.

3. postupi sa slugom svojim po milosti svojoj, Ps 119:124a – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV. Gospodnja (YHWH) *hesed* (BDB 338) je tema koja se ponavlja, up. Ps 51:1; 106:45; 109:26; 119:88,149,159.
4. nauči me propisima svojim, Ps 119:124b – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV, ovo je još jedna tema koja se ponavlja, up. Ps 119:12,26,64,108,135,171
5. daj mi razboritosti, Ps 119:125a – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV, ovo je još jedna tema koja se ponavlja, up. Jov 32:8; Ps 119:27,34,73,125,130,144,169

▣ „za dobrobit” Moguće je da je Dahud (Dahood) u pravu (vidite AB, vol. 17A, str. 187), da *lamedh* pre reči „dobrobit” (BDB 373 II) označava VOKATIV (tj. O ti koji si dobar), kao i u Ps 119:126 pre reči Gospod (YHWH), te je prevod „O Gospode”.

▣ NASB studijska Biblija (str. 869) daje zanimljivu napomenu, prateći jevrejske mazoretske beleške, da je Ps 119:122 jedini stih u Ps 119 u kojem se ne pojavljuje ni direktna ni indirektna (tj. Ps 119:90,121,132) referenca na Božje otkrivenje (vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE). Međutim, Dahud (Dahood) u AB (str. 193) tvrdi da ni stihovi 119:37,90,121,122,132, 149 nemaju specifičnu reč za Božje otkrivenje.

119:123 Spasenje se obično odnosi na fizičko izbavljenje (vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)), ali sledeći red ovde ukazuje na čežnju da se ispune sva Božja obećanja (što uključuje i narodna, a čak i eshatološka obećanja).

119:124 „milosti” Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

119:125 „da bih upoznao” U ovom kontekstu „upoznati” (BDB 393, KB 390, *Qal* KOHORTATIV) se sigurno odnosi na razumevanje. Međutim, ovaj hebrejski GLAGOL često označava i neki element ličnog odnosa. Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

119:126 „Vreme je da Gospod nešto učini” Odani sledbenici ozbiljno shvataju Božju reč i obećanja. Oni vide zlo i kaos u tvorevini i čeznu da Bog interveniše u ljudskoj istoriji i ispuni svoju reč (up. Rim 8:18-25)!

119:127b Ovo me podseća na Ps 19:10 (up. Ps 119:103)! Oh, kako je dragoceno Božje samootkrivenje. On nije ostavio vernike u beznadežnoj relativnosti palog sveta/doba. On je izrazio svoju volju i način na koji možemo pronaći i očuvati intimno zajedništvo sa Njim, čak i sada!

119:128 Ovo je pogled na svet odanih sledbenika. Sigurno je da vernici ne shvataju celokupno Božje otkrivenje, ali oni se uzdaju u Boga. Suprotnost ovome su oni koji

1. odaberu deo Njegovog otkrivenja, ali ne sve (up. Ps 119:113)
2. odaberu druge bogove (tj. idolopoklonstvo, up. Ps 31:6; 119:104; Jer 10:3)

Postoji nekoliko pitanja u vezi Ps 119:128.

1. Zašto počinje sa „zato”, kada nije logički povezan sa Ps 119:127? Moguće zbog održavanja forme akrostiha (119:127 takođe počinje sa „zato” zbog akrostiha).
2. Zašto se ponavlja reč „sve/u svemu”?
3. Zašto je upotrebljen GLAGOL *וַיִּשֶׁר* (BDB 448, KB 449, *Piel* PERFEEKAT), koji se obično prevodi kao „biti gladak”, „biti prav” ili „biti ispravan”. Moguće je da on označava prav put (tj. „pravedan”, kao štap/trska za merenje, up. Pri 3:6) nasuprot „krivog puta”.

NSP: PSALAM 119:129-136 (Pe)

¹²⁹ Divne su opomene tvoje.

Zato ih se drži duša moja.

130 **Objava reči tvojih prosvetljuje,
neiskusnom razboritost daje.**
131 **Širom otvaram usta svoja
i uzdišem od čežnje za zapovestima tvojim.**
132 **Okreni se k meni i smiluj mi se,
po zakonu svome za one koji vole ime tvoje.**
133 **Učvrsti korake moje u reči svojoj,
i ne daj da ikakvo zlo ovlada mnome.**
134 **Otkupi me od svih varalica ljudskih,
a ja ću se držati naredaba tvojih.**
135 **Neka lice tvoje obasja slugu tvoga,
nauči me propisima svojim.**
136 **Potoci suza teku iz očiju mojih,
jer se zakon tvoj ne drži.**

119:129 „Divne” Vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA.

- ▣ „**duša**” Ovo je *nephesh* (BDB 659) i označava život osobe. Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.
- ▣ „**ih se drži**” Ovo je naglasak koji se ponavlja (up. Ps 119:2,22,33,34,56,69,100,115,129,145,168, vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI). Biblijska vera nije samo svetlost, nego i život u svetlosti (up. Ps 89:15; 119:105; Pri 6:23; Isa 2:5; 1. Jn 1:5-7).
Primetite da i Ps 119:134b isto tako naglašava poslušnost, „znati/poznavati”, *Qal* KOHORTATIV (BDB 1036, KB 1581).

110:130 „Objava” Ovo je jedina upotreba ove reči (BDB 836) u SZ. Ponovo je upotrebljena retka reč da se uklopi u akrostih.

- ▣ „**neiskusnom**” Ova reč (BDB 834) može imati negativnu (tj. Pri 1:22) ili pozitivnu konotaciju. Ovde je pozitivna. Bog želi da svi ljudi upoznaju Njega i Njegovu volju. Ona ovde označava osobu koja je spremna da uči (up. Ps 19:7), ali koja istovremeno, iz bilo kog razloga, ne poznaje Božje otkrivenje.

119:131 Ovo su tri idioma za snažnu želju.

1. otvorena usta – Jov 29:23
2. dahtanje – Ps 42:1
3. čežnja – Ps 119:20

Poslednja reč (BDB 383) je upotrebljena samo ovde u SZ.

119:132-135 Ovo je niz IMPERATIVNIH molitvenih zahteva.

1. okreni se k meni – BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 25:16; 69:16
2. smiluj mi se – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
3. učvrsti korake moje – BDB 465, KB 464, *Hiphil* IMPERATIV
4. otkupi me – BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV (vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE)
5. neka lice tvoje obasja slugu tvoga – BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERATIV
6. nauči me – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV

Postoji i još jedan zahtev izražen kroz negaciju (tj. „ne daj da ikakvo zlo ovlada mnome”, up. Ps 19:13, ali je GLAGOL različit). Ovo je *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 119:133b.

119:132b Kakav predivan opis Božjih odanih sledbenika (up. Ps 5:11; 69:36; Isa 56:6)!
Ime predstavlja samog Boga. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

119:133 „Učvrsti korake moje” Ovo je slika pravog, glatkog puta, bez prepreka (up. Ps 17:5), kojeg omogućuje Božje otkrivenje, dela i obećanja (tj. Isa 40:3-4).

119:135 „Neka lice tvoje obasja slugu tvoga” Ovo je aluzija na blagoslove za Arona iz 4. Mojs 6:24-26. Ovo se spominje nekoliko puta u Psaltiru (up. Ps 4:6; 31:16; 67:1; 80:3,7,19 i ovde).
Suprotan idiom je da Gospod (YHWH) sakrije svoje lice (up. Ps 10:11; 13:1; 22:24; 27:9; 44:24; 69:17; 88:15; 102:2; 104:29; 143:7; Isa 57:17).

119:136 Ovo je važan stih zato što spominjanje onih koji se ne drže Božjeg zakona obično prati poziv da oni budu kažnjeni (tj. Ps 119:53,158). Ovde je opisana psalmistina žalost i posredovanje za one koji su krenuli krivim putem.

Pitamo se da li psalmist misli na svoje lične neprijatelje ili na kolektivni greh Izraela (up. Jer 9:1,18; 14:17; Plač 3:48).

NSP: PSALAM 119:137-144 (Tsadhe)

¹³⁷ Ti si, Gospode, pravedan

i zakoni su tvoji ispravni.

¹³⁸ U pravednosti svojoj i vernosti nenadmašnoj
zapovedio si da se držimo opomena tvojih.

¹³⁹ Revnost me moja izjeda,
jer su neprijatelji moji zaboravili reči tvoje.

¹⁴⁰ Reč je tvoja potpuno čista,
i sluga je tvoj voli.

¹⁴¹ Ja sam ništavan i prezren.

Ali naredbe tvoje ne zaboravljam.

¹⁴² Pravednost je tvoja pravednost večna,
i zakon je tvoj istina.

¹⁴³ Muka i nevolja snašle su me,
ali u zapovestima tvojim ja uživam.

¹⁴⁴ Večna je pravednost opomena tvojih.

Daj mi razboritosti, da bih u životu ostao.

119:137-144 Ova strofa upoređuje osobine Gospoda (YHWH) i/ili Njegovog otkrivenja sa psalmistinim stanjem.

1. opis Gospoda (YHWH)/Njegovog otkrivenja
 - a. pravedan
 - (1) PRIDEV (BDB 843), Ps 119:137
 - (2) IMENICA (MUŠKI ROD, BDB 841), Ps 119:138,144 (ŽENSKI ROD, BDB 842, Ps 119:142)
 - b. ispravan (BDB 449), Ps 119:137
 - c. veran (PRILOG, BDB 547), Ps 119:138, up. Ps 119:86
 - d. čist (BDB 864, KB 1057, *Qal* PASIVNI PARTICIP), Ps 119:140
 - e. večan (BDB 761), Ps 119:142,144
 - f. istinit (BDB 54), Ps 119:142
2. opis psalmiste
 - a. ima revnost za Božje otkrivenje (ili protiv svojih neprijatelja), ali su njegovi neprijatelji zaboravili Božje reči, Ps 119:139
 - b. voli Božje otkrivenje, Ps 119:140

- c. on je ništavan i prezren, ali ne zaboravlja Božje otkrivenje, Ps 119:141
- d. muka i nevolja su ga snašle, ali on ipak uživa u Božjem otkrivenju, Ps 119:143

119:137 „Gospode” Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

119:139 Iz konteksta se čini da psalmistina „revnost” (BDB 888) nije usmerena pozitivno, ka Božjoj reči, nego protiv onih koji su zaboravili Božju reč (up. Ps 69:9; 119:53). Ovo je suprotnost Ps 119:136.

119:140

SSP	tvoja obećanja sasvim su proverena
NSP, NRP	reč je tvoja potpuno čista
DK	reč je Tvoja veoma čista

Ovaj GLAGOL (BDB 864, KB 1057, *Qal* PASIVNI PARTICIP) označava ono što je pročišćeno vatrom i trosku koja otpada i ostavlja čist metal.

119:141

SSP	neznatan
NSP	ništavan
NRP	beznačajan
DK	malen

Pitanje je da li ova reč (BDB 859 I) označava

1. godine (up. 1. Mojs 43:33; 48:14; Sud 6:15; Ps 68:27)
2. fizičku veličinu (up. 1. Sam 9:21; Isa 60:22; Jer 48:4; 49:20; 50:45)
3. društvenu reputaciju (up. Mih 5:2; i ovde)

▣ Ovo je klasičan primer preokreta uloga u SZ. Verni psalmist kaže da je „prezren” (BDB 102, KB 117, *Niphal* PARTICIP), umesto da su prezreni oni koji svesno zaboravljaju/zanemaruju Božje otkrivenje. Spoljašnje okolnosti (up. Ps 119:143) u ovom palom svetu ne odražavaju procenu Boga koji će jednog dana sve ispraviti!

119:142 „istina” Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

119:143 Misterija je zašto pravedni pate (up. Jov; Ps 73). Psalmist poštuje, voli i sprovodi Božje otkrivenje, ali on i dalje pati zbog tlačenja bezbožnih ljudi i okolnosti palog doba (tj. bolest, društvena nepravda, itd.).

Problem nije u Bogu ili u Njegovoj reči, nego u palom stanju tvorevine (up. 1. Mojs 3:6,11-12,13; Ps 14:3; Rim 1:18-3:31).

119:144 Jedini IMPERATIVNI molitveni zahtev u ovoj strofi je Ps 119:144b (up. 119:27,125). Primitite da razboritost mora voditi ka pobožnom životu (BDB 310, KB 309, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV).

NSP: PSALAM 119:145-152 (*Ooph*)

¹⁴⁵ Vapim iz dubine srca svoga. O Gospode, usliši me.

Držaću se propisa tvojih.

¹⁴⁶ Tebe prizivam. Spasi me.

Držaću se opomena tvojih.

147 Ustao sam rano, u svanuće, da u pomoć zovem.

Reči tvoje čekam.

148 Oči moje pretiču noćne straže,

da bih razmišljao o reči tvojoj.

149 Čuj glas moj po milosti svojoj.

Gospode, po zakonu svome sačuvaj mi život.

150 Primiću se oni što za sramnim delima trče.

Udaljili su se od zakona tvoga.

151 Ti si blizu, Gospode,

i sve su zapovesti tvoje istina.

152 Za neke opomene tvoje ja već odavno znam,

jer si ih doveka utemeljio.

119:145-152 Kao što je čest slučaj u akrostihnim strofama, psalmist upoređuje svoja dela i misli sa delima i mislima svojih progonitelja.

1. psalmist
 - a. vapim iz dubine srca svoga, Ps 119:145a
 - b. držaću se propisa tvojih, Ps 119:145b
 - c. tebe prizivam, Ps 119:146a
 - d. držaću se opomena tvojih, Ps 119:146b
 - e. ustao sam rano, u svanuće, da u pomoć zovem, Ps 119:147a
 - f. reči tvoje čekam, Ps 119:147b
 - g. da bih razmišljao o reči tvojoj, Ps 119:148b
 - h. opomene tvoje ja već odavno znam, Ps 119:152a
2. njegovi progonitelji
 - a. oni što za sramnim delima trče, Ps 119:150a
 - b. udaljili su se od zakona tvoga, Ps 119:150b

▣ U odnosu na ovo poređenje, psalmist ima četiri molitvena zahteva.

1. usliši me, Ps 119:145a – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV
2. spasi me, Ps 119:146a – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV
3. čuj glas moj, Ps 119:149a – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
4. sačuvaj mi život, Ps 119:149b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV

Još jedan zahtev je impliciran u Ps 119:151a. Kao što mu se zli približavaju, on primećuje da je i Gospod (YHWH) blizu, Ps 119:151. Ovo je izjava (bez GLAGOLA), ali i molitva!

119:145 „iz dubine srca svoga” Ovo se može protumačiti na dva načina.

1. svim svojim bićem (podseća na idiom iz Ps 103:1, „sve što je u meni”)
2. tvrdi da on nema „srce podeljeno” (up. Ps 119:113), da nije malodušan sledbenik (uporedite Davida, sa punim srcem, sa Solomonom u starosti, sa pola srca)

▣ **„O Gospode”** Ova strofa (Ps 119:145,149,151) ima tri VOKATIVA koja se obraćaju Gospodu (YHWH). Za „Gospod (YHWH)” vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

119:148 Psalmist ne može da spava zbog

1. napada bezbožnih Izraelaca (moguće idolopoklonika)
2. svoje duboke posvećenosti Božjem otkrivenju

119:149 Psalmist moli Gospoda (YHWH) da deluje zbog

1. svog milostivog karaktera
2. svog zakona (tj. Pisma)

3. bezumlja zlih (tj. ovog nepravednog i palog doba)

119:152 „već odavno” Moguće je da se ovo odnosi na

1. Božja dela iz davne prošlosti (up. Ps 24:2; 78:69; 89:11; 102:25; 104:5) i otkrivenja Patrijarsima
2. psalmistinu dugu istoriju poznavanja i pouzdanja u Boga i Njegovo otkrivenje

▣ „doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

NSP: PSALAM 119:153-160 (*Resh*)

¹⁵³ Pogledaj nevolju moju i izbavi me,

jer nisam zaboravio zakon tvoj.

¹⁵⁴ Vodi parnicu moju i k sebi me vrati,

po reči svojoj sačuvaj mi život.

¹⁵⁵ Spasenje je daleko od zlih,

jer ne traže propise tvoje.

¹⁵⁶ O Gospode, veliko je milosrđe tvoje.

Po zakonima svojim sačuvaj mi život.

¹⁵⁷ Mnogo je progonitelja mojih i neprijatelja mojih.

Ali od opomena tvojih ne odstupam.

¹⁵⁸ Video sam varalice, i mrski su mi,

jer se ne drže reči tvoje.

¹⁵⁹ Gledaj kako volim naredbe tvoje.

Gospode, po milosti svojoj sačuvaj mi život.

¹⁶⁰ Srž je reči tvoje istina,

i večni su svi pravedni zakoni tvoji.

119:153-160 Ovaj deo sadrži niz (8) IMPERATIVNIH molitvenih zahteva zasnovanih na Božjem karakteru (up. Ps 119:156a) i psalmistinoj poslušnosti Njegovom otkrivenju. Ovo je suština saveza (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ).

1-2. pogledaj, Ps 119:153,159 – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV

3. izbavi me, Ps 119:153 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV

4. vodi parnicu moju, Ps 119:154 – BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 35:23-24; 43:1

5. k sebi me vrati, Ps 119:154 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV

6-8. sačuvaj mi život, Ps 119:154,156,159 – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIVI

119:153 „nevolju moju” Nije navedena tačna vrsta nevolje, ali postoje dve najverovatnije mogućnosti.

1. problemi i neprijatelji koje je Bog poslao (up. Ps 119:67,71)

2. lični neprijatelji (ovo se najbolje uklapa u kontekst)

a. zli, Ps 119:155

b. oni koji ne traže propise tvoje, Ps 119:155

c. moji progonitelji, Ps 119:157

d. moji neprijatelji, Ps 119:157

e. varalice, Ps 119:158

f. oni koji se ne drže reči tvoje, Ps 119:158

▣ „**jer nisam zaboravio zakon tvoj**” Ne zaboravite da je teološki okvir za Psalme Mojsijev zakon zasnovan na dostignućima (up. Ps 119:154b,156b,159b). Psalmist naglašava svoju vernost.

1. nisam zaboravio zakon tvoj, Ps 119:153, up. Ps 119:83,109,141

2. ne traže propise tvoje, ali ja ih tražim (podrazumevano), Ps 119:155

3. od opomena tvojih ne odstupam, Ps 119:157
4. oni se ne drže reči tvoje, ali ja se držim (podrazumevano), Ps 119:158
5. volim naredbe tvoje, Ps 119:159

119:154 „Vodi parnicu moju” Ovo je sudska reč. Jednog dana će sva svesna bića (anđeli i ljudi) stajati pred Bogom i odgovarati za dar života (up. Mt 25:31-46; 2. Kor 5:10; Otk 20:11-15). Rim 8:31-39 opisuje ovu scenu.

1. Bog kao sudija
2. Sotona kao tužilac
3. Isus kao zastupnik vernih sledbenika
4. anđeli kao publika (up. 1. Kor 4:9; Ef 2:7; 3:10)

Ovaj izraz može označavati i Gospoda (YHWH) kao „carskog otkupitelja” koji zastupa rođaka (up. 3. Mojs 25:23-28; Ruta 3; Jov 19:23-27; Pri 23:11; Jer 50:34; 51:36; Plač 3:58).

119:155 „Spasenje” Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

119:156-157 Primitite dve reči koje potiču iz istog korena (BDB 912 I), „veliko”, Ps 119:156 i „mnogo”, Ps 119:157.

Mnogo je progonitelja (up. Ps 119:157), ali i Bog je veliki (Ps 119:156). Ista ova istina je izražena u 1. Petrovoj gde jedna reč („razno“) opisuje

1. brojne kušnje, 1. Pet 1:6
2. brojne načine manifestovanja Božje milosti, 1. Pet 4:10

119:158 „mrski su mi” Ovo novozavetnim vernicima zvuči prestrogo. Međutim, moramo se setiti da je ovo savez sa Mojsijem. Ljudske emocije su često opisane hiperboličnim slikama. Zbog svoje ljubavi prema Bogu i Njegovoj reči, psalmist reaguje agresivno (up. Ps 139:21) prema onima koji je

1. odbacuju
2. prihvataju samo neke njene delove
3. izigravaju licemere

Sam Bog je otkrio svoj sopstveni stav (up. Ps 95:10) prema onima koji odbacuju Njegovo otkrivenje u 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30. Od svakoga kome je mnogo dato, mnogo će se i tražiti (up. Lk 12:48). Čini se da su psalmistini protivnici takođe Izraelci.

119:160 Ovaj stih ne sadrži GLAGOL. NASB dodaje dva GLAGOLA „biti”.

▣ „**Srž**” Ova reč znači „celina”, što je bolja paralela sa sledećim poetskim redom od prevoda „srž”.

▣ „**istina**” Ovo se ne odnosi na istinu nasuprot laži, nego na vernost nasuprot nevernosti. Božja reč je potpuna suprotnost reči palog čovečanstva. Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

▣ „**večni**” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘OLAM).

▣ „**pravedni**” Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

NSP: PSALAM 119:161-168 (Shin)

¹⁶¹ **Knezovi me bez razloga progone,
ali se srce moje boji reči tvojih.**

¹⁶² **Ja se radujem reči tvojoj
kao kad neko veliki plen nađe.**

163 Mrzim laž i gadim se na nju,
a zakon tvoj volim.
164 Sedam puta na dan hvalim te,
zbog pravednih zakona tvojih.
165 Velik mir imaju oni koji zakon tvoj vole,
za njih ne postoji kamen spoticanja.
166 Gospode, nadam se spasenju od tebe,
i izvršavam zapovesti tvoje.
167 Duša se moja drži opomena tvojih,
i veoma ih volim.
168 Držim se naredaba tvojih i opomena tvojih,
jer su pred tobom svi putevi moji.

119:161-168 Ovu strofu karakterišu GLAGOLI u PERFEKTU koji označavaju potpunu, dovršenu, ostvarenu radnju. Psalmist objavljuje šta je on postao zbog Boga i Njegovog otkrivenja.

1. srce moje se boji reči tvojih, Ps 119:161b, up. Ps 119:120
2. radujem se reči tvojoj, Ps 119:162a
3. mrzim laž i gadim se na nju, Ps 119:163a, up. Ps 119:104,118; Pri 13:5
4. zakon tvoj volim, Ps 119:163b
5. sedam puta na dan hvalim te, Ps 119:164a
6. oni koji zakon tvoj vole (tj. psalmist je jedan od njih), Ps 119:165a
7. nadam se spasenju od tebe, Ps 119:166a
8. izvršavam zapovesti tvoje, Ps 119:166b
9. duša se moja drži opomena tvojih, Ps 119:167a
10. veoma volim opomene tvoje, Ps 119:167b
11. držim se naredaba tvojih i opomena tvojih, Ps 119:168a
12. pred tobom su svi putevi moji, Ps 119:168b

119:161a Ovaj termin „knezovi” (BDB 978) ima široko semantičko polje koje obuhvata građanske, plemenske i religijske vođe (up. Ps 119:23). Autor Psalma 119 nije pripadao ovoj društvenoj kategoriji i često su ga progonili oni koji su bili na vlasti.

119:161b Iznenadujuće je što ovaj poetski red izražava strahopoštovanje prema Božjim rečima, a sledeći radost zbog njih. Ipak, Pismo zaista budi obe ove emocije. Palim ljudima donosi strah, nadu, mir i radost!

JPSOA prevodi „boji” (BDB 808, KB 922, *Qal* PERFEEKAT) kao „moje srce drhti zbog tvoje reči”, kao paralelu za Ps 119:162a.

119:162b Zdravlje se ne povezuje sa fizičkim stvarima, nego sa poznavanjem Božjeg otkrivenja i spremnošću da se ono sprovodi!

119:164 „Sedam puta” Vidite POSEBNA TEMA: SIMBOLIČNI BROJEVI SVETOG PISMA.

119:165 Ovaj stih daje dve određene dobrobiti od ljubavi prema Božjem zakonu.

1. velik mir (vidite POSEBNA TEMA: MIR (*SHALOM*))
2. za njih ne postoji kamen spoticanja (BDB 506)

Drugi način da se izrazi ova istina vidimo u Pri 3:1-12,13-26, gde su upotrebljene slike lekcija i mudrosti oca! Poznavanje i praćenje Boga donosi dobrobit u ovom i u sledećem životu!

Setite se da je reč „spoticanje” (BDB 506) idiom povezan sa konceptom Božjeg otkrivenja kao jasno obeleženog, glatkog i pravog puta, bez prepreka (Ps 119:105; Pri 6:23).

119:166 Nada iz ovog stiha je paralelna sa čežnjom iz Ps 119:174. Božje spasenje je u budućnosti, ali je izvesno! On će učiniti ono što je obećao (individualno i grupno).

119:167 „drži” Poslušnost je suštinski značajna i u SZ i u NZ. Novi savez (novozavetno evanđelje) iz Jer 31:31-34 promenio je mehanizam, ali ne i svrhu. Bog želi da ljudi odraze Njegov karakter narodima da bi mu oni prišli i bili spaseni! Vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI.

Ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEEKAT) je ponovljen u Ps 119:168 radi naglaska!

119:168b Ista istina je suština Ps 139. Bog u potpunosti poznaje srce i um svakog posebnog bića koje je On stvorio (tj. ljudi, up. 1. Sam 16:7; 1. Car 8:39; 1. Dne 28:9; Ps 7:9; 17:3; 66:10; Jer 11:20; 17:10; 20:12; Lk 16:15; Dap 1:24).

NSP: PSALAM 119:169-176 (Tav)

¹⁶⁹ Neka vapaj moj izade pred tebe, Gospode.

Po reči svojoj daj mi razboritosti.

¹⁷⁰ Neka moja molba za milost dođe pred lice tvoje.

Izbavi me po reči svojoj.

¹⁷¹ Neka s usana mojih hvala izvire,

jer me učiš propisima svojim.

¹⁷² Neka jezik moj peva reč tvoju,

jer su sve zapovesti tvoje pravedne.

¹⁷³ Neka mi ruka tvoja pomaže,

jer sam izabrao naredbe tvoje.

¹⁷⁴ Gospode, čeznem za spasenjem koje pružaš,

i u zakonu tvom uživam.

¹⁷⁵ Neka duša moja živi i hvali te,

i neka mi zakoni tvoji pomognu.

¹⁷⁶ Lutam kao ovca izgubljena. Potraži slugu svoga,

jer nisam zaboravio zapovesti tvoje.

119:169-176 U ovoj poslednjoj strofi preovlađuju JUSIVI. Tri JUSIVA slede IMPERATIVI (Ps 119:169,170,176).

1. neka vapaj moj izade pred tebe, Ps 119:169a – BDB 897, KB 1132, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. daj mi razboritosti, Ps 119:169b – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV
3. neka moja molba za milost dođe pred lice tvoje, Ps 119:170a – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu; primetite paralelu između Ps 119:169 i 170a
4. izbavi me, Ps 119:170b – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
5. neka s usana mojih hvala izvire, Ps 119:171a – BDB 615, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
6. neka jezik moj peva, Ps 119:172a – BDB 777, KB 854, *Qal* JUSIV
7. neka mi ruka tvoja pomaže, Ps 119:173a – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
8. neka duša moja živi, Ps 119:175a – BDB 310, KB 309, *Qal* JUSIV
9. i hvali te, Ps 119:175a – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
10. neka mi zakoni tvoji pomognu, Ps 119:175b – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
11. potraži slugu svoga, Ps 119:176a – BDB 134, KB 152, *Piel* IMPERATIV

Ovaj Psalam završava sa velikim brojem molitvenih zahteva!

119:171-173 Primitite kako drugi red svakog stiha daje razlog za zahtev iz prvog reda.

119:176a Ovu sliku Božjeg naroda kao izgubljene ovce vidimo i u Isa 53:6; Jer 50:6; Jezek 34:2-19; Zah 10:2-3. Na ovome se zasnivaju sledeće slike

1. Bog kao Pastir – Psalam 23; Jezek 34
2. Mesija kao Pastir – Zah 10-11; Jn 10:1-18. Ovcama je potrebna neprekidna i lična briga i zaštita!

IMPERATIV iz Ps 119:176b podseća na Mt 18:12-14 i Lk 15:4-7. Bog zaista „traži” izgubljene ovce! Aliluja!

PSALAM 120

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od izdajnika <u>MT uvod</u>	Molba za oslobođenje od ogorčenih protivnika	Molitva izgnanika za izbavljenje od neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Neprijatelji mira
Pesma za uspinjanje 120:1-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4
120:5-7	120:5-7	120:5-7	120:5-7	120:5 120:6-7

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 120:1-4

¹ Gospodu sam zavapio u nevolji svojoj,
i on me je uslišio.

² Izbavi, Gospode, dušu moju od lažljivih usana,
od prepredenog jezika.

³ Šta će ti se dati i šta će ti se dodati,
prepredeni jeziče?

⁴ Naoštrene strele junaka,
s užarenim ugljevljem od stabla smreke.

120:1 „u nevolji svojoj” Nije navedeno na koju nevolju (BDB 865 I, ŽENSKOM RODU IMENICA) se ovo odnosi, ali je nekako povezana sa

1. lažljivim usnama, Ps 120:2a
2. prepredenim jezikom, Ps 120:2b,3b

Etimološki koren bliskog GLAGOLA (BDB 864) označava ono što vezuje ili ograničava. Metaforički se koristi za nešto usko, stegnuto ili u skućenom prostoru. Isti koren se koristi za protivnika ili neprijatelja (BDB 865 III).

Ovaj koncept „ograničavanja” je suprotan hebrejskoj slici prostranosti, otvorenosti i slobode.

▣ „**Gospodu sam zavapio**” Kada se suoče sa nevoljama, verni sledbenici se okreću Gospodu (YHWH) u molitvi i On ih čuje (GLAGOLI ukazuju na događaj iz prošlosti). Vidite POSEBNA TEMA: DELOTVORNA MOLITVA.
Božje ime je Gospod (YHWH), savezno ime Izraelovog Boga. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

120:2 „Izbavi, Gospode, dušu moju” Ovaj GLAGOL (BDB 664, KB 717) je *Hiphil* IMPERATIV. On označava snažnu molitvu. Osnovno značenje ovog korena u obliku *Hiphil* jeste „oteti”, kao otimanje plena iz usta grabljivice. Termin „duša” (BDB 659) je *nephesh* i on označava životnu silu. Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

▣ „**od lažljivih usana, od prepredenog jezika**” Na hebrejskom su ovi izrazi u sinonimnom paralelnom odnosu. Vidite POSEBNA TEMA: HEBREJSKA POEZIJA.

120:3 Psalmist se obraća direktno svojim protivnicima. Tvrdi da će im Gospod (YHWH) dati ono što zaslužuju (AB, str. 196; UBS priručnik, str. 1048).

120:4 Slika iz Ps 120:4 je odgovor na pitanje iz Ps 120:3. Ovo je način na koji će Gospod (YHWH) odgovoriti ovim „prepredenim jezicima” (up. Ps 7:13).

NSP: PSALAM 120:5-7

⁵ Teško meni, jer boravim u Mesehu,
živim među šatorima kidarskim.

⁶ Predugo duša moja boravi
s onima koji mir mrze.

⁷ Ja mir želim, ali kad progovorim,
oni rat spremaju.

120:5 „Mesehu... kidarskim” Čini se da su ovo primeri izrabljivanja (up. Jezek 27:13,21). Moguće je da psalmist svojim neprijateljima pripisuje osobine nasilnih i grešnih osobina ovih naroda. Druga opcija je da se ovi termini odnose na geografske suprotnosti, pošto je jedna na krajnjem severu, a druga na jugu.

Ukoliko je to tačno, ovo je slika koja pokazuje

1. „odvedi me daleko od ovih ljudi koji me mrze”
2. „molim te ne dozvoli da budem daleko od hrama”

120:6-7 Ovo ukazuje na to da su psalmistini napadači politički neprijatelji koji žele vojni sukob.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Ko napada psalmistu?
2. Objasnite slike iz Ps 120:4.
3. Zašto se dve etničke grupe spominju u Ps 120:5?

4. Kako Ps 120:6 i 7 objašnjavaju ili definišu moguće istorijsko okruženje?

PSALAM 121

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod čuvar Izraela <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje	Bog, pomoć onima koji ga traže	Liturgija blagoslova	Gospod, naš zaštitnik	Čuvar Izraela
121:1-4	121:1-2 121:3-4	121:1-2 121:3-4	121:1-2 121:3 121:4-6	121:1-2 121:3-4
121:5-8	121:5-6 121:7-8	121:5-6 121:7-8	121:7-8	121:5-6 121:7-8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 121:1-4

¹ Podignuću oči svoje prema gorama.

Odakle će meni pomoć doći?

² Pomoć je meni od Gospoda,

Tvorca neba i zemlje.

³ Neće on dati da noga tvoja posrne.

Čuvar tvoj neće pospan biti.

⁴ Neće on pospan biti niti će zaspati

On, čuvar Izraelov.

121:1-8 Svi GLAGOLI su u IMPERFEKTU. Oni označavaju trenutnu i trajnu božansku brigu i zaštitu. Moguće je, u zavisnosti od broja govornika u ovom Psalmu, da su IMPERFEKTI u Ps 121:3 upotrebljeni u ZAPOVEDNOM smislu (tj. molitveni zahtevi, NJB, NET).

121:1 „Podignuću oči svoje” Ova slika opisuje poverenje (up. Ps 123:1; 141:8).

▣ „prema gorama” Primitite da je ovo MNOŽINA, što može da ukazuje na

1. stvaranje, up. Ps 87:1

2. hram na planini Moriji (tj. MNOŽINA VELIČANSTVA, vidite POSEBNA TEMA: MORIJA)
3. slika snage, stabilnosti i dugovečnosti
4. zaštita (up. Ps 125:1-2)
5. u uvodu iz MT, „pesma za uspinjanje” označava pesmu hodočasnika na putu za Jerusalim, te je prizor judejskih gora značio da se približavaju hramu
6. moguće je da ovo predstavlja kontrast slavljenju Vala na visokim mestima (up. 2. Car 23:4-14). Neki gledaju bogove plodnosti, ali verni sledbenici gledaju samo Gospoda (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

▣ „**Odakle će meni pomoć doći**” Ps 121:2 pojašnjava da psalmisti neće pomoći fizička gora, nego Bog tvorevine (up. Ps 121:2) i saveza (up. Ps 121:4).

121:2 „od Gospoda” Ovo je savezno ime za Boga—Gospod (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ „**Tvorca neba i zemlje**” Ovo se odnosi na fizičko stvaranje ove planete (up. Ps 102:25; 115:15; 124:8; 134:3; 146:6). Ovo je aluzija na 1. Mojs 1.

Primetite kako je opisan Gospod (YHWH).

1. Tvorac, Ps 121:2
2. Čuvar, Ps 121:3a,51
 - a. pojedinaca, up. Ps 121:7b,8
 - b. grupe, up. Ps 121:4
3. budni posmatrač, Ps 121:3b
4. sena, Ps 121:5-6 (vidite POSEBNA TEMA: SENA)
5. neprekidno čuva (ovaj GLAGOL, BDB 1036, KB 1581, upotrebljen je u Ps 121:3,4,5,7 [dva puta] i 8).

121:3 „da noga tvoja posrne” Ovo je česta hebrejska slika koja

1. govori o pobožnom životu kao o čistom, pravom, glatkom putu/stazi (up. Ps 139:24)
2. govori o zlu kao o skretanju sa jasno obeleženog (tj. otkrivenje) Božjeg puta ili kao o posrtanju na tom putu

▣ „**neće pospan biti**” Bog uvek posmatra

1. svoju tvorevinu
2. svoje ljude

On nije kao Val, koji spava, up. 1. Car 18:27; Jezek 6:13; 18:6,12,15. Moguće je da je „pospan” metafora za Gospodnje (YHWH) nedelovanje (up. Ps 7:6; 44:23; 73:20; 78:65). Međutim, On deluje i pomaže svom narodu u svoje vreme. Ps 121:4 ponavlja ovu istu istinu u grupnom smislu. Bog ima plan za Izrael. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

NSP: PSALAM 121:5-8

⁵ **Gospod je tvoj čuvar.**

Gospod je sena tvoja s desne strane tvoje.

⁶ **Danju ti neće sunce nauditi,
niti mesec noću.**

⁷ **Gospod će te čuvati od svake nevolje.**

Čuvaće on dušu tvoju.

⁸ **Gospod će te čuvati u svemu što radiš,
od sada pa doveka.**

121:6 Ovo je slika za

1. vojni napad
2. demonski napad (vidite POSEBNA TEMA: DEMONSKO U SZ)

Primitite izraz „od svake nevolje” u Ps 121:7a. Moguće je da je na hebrejskom ovaj izraz idiom koji obuhvata sve probleme.

121:7 „Čuvaće on dušu tvoju” Kakvo predivno obećanje individualne brige i zaštite! On je „sa” vernim sledbenicima i „na njihovoj strani”. Mi nismo sami i naš život ima svoju svrhu!

121:8a Ovo je hebrejska slika za Božju budnu brigu nad svime u životima Njegovih vernih sledbenika (up. 5. Mojs 28:6; 139:1-6).

Primitite tipičnu hebrejsku upotrebu dve suprotnosti koje uključuju sve što se nalazi između njih.

1. nebo – zemlja, Ps 121:2
2. sunce – mesec, Ps 121:6
3. unutra – napolje (NASB: „Gospod će te čuvati kada ideš napolje i kada ulaziš unutra”), Ps 121:8

121:8b Ovaj stih sigurno sadrži element večnosti, kao i Ps 23:6. Život nakon smrti je samo naznačen u SZ, ali progresivno otkrivenje iz NZ pojašnjava istinu!

▣ „doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Na koju goru ili gore se odnosi Ps 121:1?
2. Zašto se u ovom Psalmu spominje Bog kao stvoritelj?
3. Objasnite starozavetne slike iz Ps 121:3a.
4. Zašto je Izrael uveden u ovaj Psalm u Ps 121:4? Kako se primenjuje grupni aspekt zaštite i brige?
5. Objasnite sliku „sene” iz Ps 121:5b
6. Na šta se odnosi „svaka nevolja” iz Ps 121:7a?
7. Da li Ps 121:8b ukazuje na život posle smrti?

PSALAM 122

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za mir u Jerusalimu	Radost odlaska u Gospodnji dom	Pesma koja hvali Sion kao cilj hodočasnika	Hvala Jerusalimu	Zdravo, Jeruslime
<u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Davidova				
122:1-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5
122:6-9	122:6-9	122:6-9	122:6-9	133:6-7 122:8-9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 122:1-5

¹ Obradovao sam se kad su mi rekli:
„Hajdemo u dom Gospodnji”.

² Noge naše stoje
na vratima tvojim, Jeruslime.

³ Jerusalim je čvrsto sagrađen grad.
U jednu celinu sastavljen.

⁴ Ka njemu se uspinju plemena, plemena koja pripadaju Gospodu,
prema zapovesti datoj Izraelu,
da daju hvale imenu Gospodnjem.

⁵ Jer se tamo nalaze sudski prestoli,
prestoli doma Davidovog.

122:1 „kad su mi rekli” Ovaj Psalam opisuje hodočašće u hram, moguće u vreme godišnjeg praznika (up. Ps 122:4; 3. Mojs 23) ili nekog posebnog događaja.

Moguće je da su „oni“

1. drugi hodočasnici koji su već na putu za Jerusalim
2. lokalni Leviti koji dočekuju hodočasnike u Jerusalimu

3. liturgijska slika

Jerusalim je bio „posebno mesto” Božjeg boravka u vreme Ujedinjenog carstva i Podeljenog carstva. Nakon vavilonskog izgnanstva i dozvole Jevrejima da se vrate (tj. Kirov dekret, 538. g.p.n.e.), postao je još dragoceniji obnovljenom Izraelu.

122:2 Slike „nogu” ili „hodanja” su deo teološkog jezika koji opisuje pobožan život. Božje volja je jasno otkriven put. Konačan cilj je dolazak u Božje prisustvo u hramu. Ovo se takođe odnosi na zajedništvo sa Bogom na kraju života (up. Jov 14:13-17; Ps 23:4-6).

▣ „Jerusalime” Vidite POSEBNA TEMA: MORIJA, SALIM, JEVUS, JERUSALIM, SION.

122:3 Ovo je neobičan stih. Teško je tačno utvrditi šta se potvrđuje ili hvali. Ovaj GLAGOL (BDB 287, KB 287, *Pual* PERFEEKAT) se u suštini koristi za povezivanje stvari. U obliku *Pual* on označava

1. zavese tabernakla – 2. Mojs 28:7
2. brzo izgrađen zid u Jerusalimu nakon izgnanstva – Nem 4:6
3. saveznike – Ps 94:20
4. ljude koji žive zajedno – Prop 9:4

Čini se da se ovde odnosi na dobro osmišljen i dobro povezan plan grada.

122:4 U 5. Mojs, Mojsije upućuje Izrael da ode na posebno mesto da slavi Gospoda (YHWH), (npr. 5. Mojs 16:16). Ovaj stih ukazuje na ta godišnja okupljanja radi slavljenja (up. 3. Mojs 23).

SSP	zakonu
NSP, NRP	zapovesti
DK	naredbi

Ova IMENICA u ŽENSKOM RODU (BDB 730) obično se prevodi kao „svedočanstvo”. Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

Zanimljivo je što spisi iz Mrtvog mora umesto ovog IMENIČNOG IZRAZA navode „izraelska zajednica”. Neki prevodioci pretpostavljaju da se i Ps 122:3b takođe odnosi na zajednicu „ujedinjenih naroda”.

▣ „Izraelu” Vidite POSEBNA TEMA: IZRAEL (IME).

▣ „da daju hvale” Ovo se odnosi na

1. liturgiju
2. ponudu (žrtvu)

▣ „imenu Gospodnjem” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

U Ps 122:4c je upotrebljeno puno savezno ime — Gospod (YHWH, BDB 217), a u 122:4a je upotrebljena skraćenica — YH (BDB 219).

122:5 „Prestoli” predstavljaju

1. pravne odluke – 5. Mojs 17:8
2. carsku vlast – Ps 89:4,29,36; 132:12

Božje obećanje Davidu o njegovim potomcima je zapisano u 2. Sam 7 i u mesijanskom aspektu u Isa 9; 11; Mih 5. Vidite POSEBNA TEMA: MESIJA.

NSP: PSALAM 122:6-9

**⁶ Molite se za mir Jerusalima.
Oni koji ga vole biće bezbrižni.**
**⁷ Neka mir bude unutar bedema tvojih,
bzbrižnost u dvorima tvojim.**
**⁸ Radi braće svoje i prijatelja svojih govoriću:
„Neka mir u tebi vlada”.**
**⁹ Radi doma Gospoda, Boga našega,
moliću se za tvoje dobro.**

122:6-9 Ova strofa označava poziv na molitvu.

1. *Qal* IMPERATIV – Ps 122:6a
2. dva JUSIVA – Ps 122:6b,7a
3. dva KOHORTATIVA – Ps 122:8b,9b

Zato što je Jerusolim bio glavni grad Davidovog carstva i mesto hrama, posebno je naglašen u SZ. Međutim, mislim da je NZ učinio obećanja za izraelski narod univerzalnim, tako da se ona odnose na celokupno čovečanstvo. Fokus biblijske vere više nije hram u Jerusalimu, nego novi i superiorniji hram u Isusu (vidite Poslanicu Jevrejima). Isus nikada ne potvrđuje nacionalna, geografska obećanja data Izraelu, kao ni apostoli. Znam da se ovo razlikuje od onoga što ćete pročitati ili čuti od brojnih autora, propovednika i kurseva. Molim vas da pročitate sledeće posebne teme pre nego što odbacite ovo teološko stanovište.

1. POSEBNA TEMA: ZAŠTO STAROZAVETNA SAVEZNA OBEĆANJA DELUJU TOLIKO RAZLIČITA OD NOVOZAVETNIH SAVEZNIH OBEĆANJA
2. POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA

122:6 „mir” Ovaj termin (vidite POSEBNA TEMA: MIR (*SHALOM*)), „mir” (BDB 1022) deo je imena „Jerusolim”. Ne zaboravite da je hram bio na planini Moriji (up. 1. Mojs 22). U 1. Mojs 14 je upotrebljen naziv „Salim”. Ove igre reči nisu etimološke, nego igre zvukom na hebrejskom, iako same reči nisu hebrejske.

Primetite igre zvukom u Ps 122:6.

1. molite – שאל (BDB 981, KB 1371)
2. mir – שלום (BDB 1022)
3. Jeruslima – ירושלם (BDB 436)
4. bezbrižni – שלה (BDB 1017, KB 1503)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. O kojem periodu istorije Izraela govori ovaj Psalam?
2. Kako je Ps 122:5 povezan sa 2. Sam 7?
3. Da li hrišćani treba da se mole za mir i dobrobit Jerusalima?

PSALAM 123

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva Gospodu za pomoć <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje	Molitva za spas od prezira	Molitva za spas od neprijatelja (tužbalica)	Molitva za milost	Molitva u nevolji
123:1-2	123:1-2	123:1-2	123:1-2	123:1-2b 123:2c-f
123:3-4	123:3-4	123:3-4	123:3-4	123:3-4b 123:4c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 123:1-2

**¹ K tebi podižem oči svoje,
k tebi koji živiš na nebesima.**

**² Kao što su oči slugu uprte k ruci gospodara njihovog,
i oči sluškinje k ruci gospodarice njene,
tako su oči naše uprte k Gospodu, Bogu našem,
dok čekamo da nam se smiluje.**

123:1 Ovo je slično sa Ps 121:1 (podizanje očiju je čin molitve). U Ps 121:2 se „nebo” odnosi na atmosferu nad zemljom (up. 1. Mojs 1:1), ali se ovde odnosi na Božji presto (up. Ps 11:4; 103:19; Isa 66:1). Vidite posebne teme

1. POSEBNA TEMA: NEBO
2. POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO

Kao što je čest slučaj u Psaltiru, postoji fluidnost između individualnog i grupnog. Ovaj Psalm počinje sa „ja” ali brzo prelazi na „mi”.

123:2 Reč „ruka” (BDB 388, vidite POSEBNA TEMA: RUKA) je idiom za moć nad nečim (tj. gospodar, sluga). Gospod (YHWH) je vrhovni izvor moći i vlasti. Njegovi ljudi podižu oči ka njemu.

▣ „**Gospodu, Bogu našem**” Ovaj naziv je sličan prvom nazivu iz 1. Mojs 2:4, gde su spojene reči Gospod (YHWH) i Bog (*Elohim*). *Eloh* je verovatno oblik JEDNINE. Ovaj dvostruki naziv spaja dve osobine Izraelovog Boga.

1. On je stvorio, održava i brine i celokupnom životu na ovoj planeti – *Elohim*

2. On je spasitelj, Bog saveza – Gospod (YHWH)

Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ „**dok čekamo da nam se smiluje**” Psalmistina situacija je opisana u Ps 123:3-4. On strpljivo čeka da mu Bog pomogne (*Qal* IMPERFEKAT). U Ps 123:3, dva puta u molitvi Poziva Boga (dva *Qal* IMPERATIVA) da mu pomogne u svom saosećanju i milosti (BDB 335, KB 334).

NSP: PSALAM 123:3-4

³ **Smiluj nam se, Gospode, smiluj nam se,
jer smo se nasitili prezira.**

⁴ **Duša se naša nasitila rугanja onih koji su spokojni,
i prezira onih koji su nadmeni.**

123:3b-4 Kao što je često u Psaltiru, autor oseća da je napadnut (ovde takođe izražava i grupni aspekt). Ovde ga napadaju drugi Izraelci, bogati i moćni (tj. Isa 32:11; Amos 6:1). On oseća „prezir” (BDB 100) i „rugaње” (BDB 541) prema njihovim delima. Moguće je da Ps 122 i 123 govore o periodu Jezdre, Nemije. Ovakvi ljudi se često ponašaju kao da su oni gospodari, ali psalmist zna da je Gospod (YHWH) pravi i vrhovni gospodar. Život je često nepravedan i traži strpljivu molitvu i ispravan pogled na svet! UBS priručnik (str. 1059) tvrdi da „jezik koji je upotrebljen u stihovima 3-4 ukazuje na to da su neprijatelji stranci, a ne drugi Izraelci”. Ali ja ne vidim ništa u Ps 123:3-4 što to dokazuje, a problemi Jerusalima posle izgnanstva se bolje uklapaju u ovaj kontekst.

PSALAM 124

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas od neprijatelja <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Davidova	Gospod brani svoje ljude	Zahvalnost za narodno spasenje	Bog, zaštitnik svog naroda	Spasitelj Izraela
124:1-5	124:1-5	124:1-5	124:1 124:2-5	124:1-3 124:4-5
124:6-8	124:6-8	124:6-7 124:8	124:6-8	124:6-7 124:8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 124:1-5

¹ „Da Gospod nije bio s nama”,
neka kaže Izrael,

² „da Gospod nije bio s nama
kad su ljudi ustali na nas,

³ žive bi nas progutali,
kad je gnev njihov planuo na nas.

⁴ Vode bi nas odnele,
bujica bi prekrila duše naše.

⁵ Prekrile bi duše naše vode pobesnele.

124:1-5 Ovo je liturgijska strofa povezana sa izbavljenjem izraelskog naroda od stranog osvajača. Tačno istorijsko okruženje nije navedeno.

Psalmist koristi moćne slike da opiše Gospodnje (YHWH) izbavljenje.

1. On je bio s njima, Ps 124:2
2. neprijatelji bi progutali Izrael, Ps 124:3a
3. gnev neprijatelja je planuo na Izrael, Ps 124:3b

4. neprijatelj bi kao bujica prekrrio Izrael, Ps 124:4-5

124:1 „neka kaže Izrael” Ovo je *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Odgovor je bio citiran tokom narodne proslave pobeđe (up. Ps 129:1).

124:3a Ova slika „gutanja” (BDB 118, KB 134) potiče od

1. personifikacije zemlje (tj. smrt, Šeol, up. 2. Mojs 15:12) koja guta pobunjene Levite tokom perioda lutanja u divljini (up. 4. Mojs 16:30,32; 5. Mojs 11:6)
2. napad krvoločne životinje (up. Ps 35:25; Pri 1:12; Amos 2:16); ovo je posebno navedeno u Ps 124:6b

124:3b Slika gorućeg gneva je prvi put upotrebljena u 1. Mojs 39:19. Vatra se često koristi kao sredstvo za

1. kaznu
2. gnev
3. čišćenje

Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

124:4-5 Slika vode/bujice/poplave kao životnih problema se ponavlja u SZ (tj. Jov 22:11; 38:34; Ps 32:6; 66:12; 69:2; 144:7; Isa 43:2; Plač 3:54). Upotrebljena je za napad u Isa 8:7-8 i Jer 51:34, kao i u ovom Psalmu. Kao što bujica vode prekriva zemlju, tako je prekrivaju i osvajačke vojske. Druga česta metafora za ovo je naježda skakavaca (tj. Joil).

Uvek kada je voda predstavljena kao neprijatelj ljudi, moguće je da to aludira na Gospodnju (YHWH) pobeđu nad vodenim kaosom (up. Ps 29:3,10; 74:12-17; 89:9-10; 93:3-4). Ova tema je deo predstavljanja Gospoda (YHWH) kao stvoritelja (up. Ps 124:8).

NSP: PSALAM 124:6-8

⁶ Neka je blagoslovljen Gospod,

koji nas nije dao za plen zubima njihovim.

⁷ Duša je naša kao ptica koja je pobešla iz zamke onih koji su je u nju namamili.

Zamka se slomila, i mi smo pobešli.

⁸ Pomoć je naša u imenu Gospoda,

Tvorca neba i zemlje.”

124:6-8 Gospod (YHWH) je blagoslovljen (BDB 138, KB 159, *Qal* PASIVNI PARTICIP) zato što je izbavio izraelski narod. Ovo spasenje je opisano kao

1. beg od grabljivice (tj. Ps 7:2)
2. beg od lovca/zamke za ptice (up. Ps 91:3; 119:110; Pri 6:5)

124:7b Pitamo se da li ovaj poetski red izražava uništenje osvajačke vojske.

124:8a Ime označava osobu. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

124:8b Ovo je utvrđen izraz (up. Ps 102:25; 121:2; 124:8; 134:3; 146:6) koji izražava jedinstvenost izraelskog Boga. Vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM.

PSALAM 125

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod okružuje svoj narod <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Davidova	Gospod, snaga svog naroda	Molitva za spas od narodnih neprijatelja (tužbalica)	Bezbednost Božjeg naroda	Bog štiti svoje verne
125:1-3	125:1-2 125:3	125:1-5	125:1-2 125:3-5b	125:1-2 125:3
125:4-5	125:4 125:5a-c 125:5d		125:5c	125:4 125:5a-b 125:5c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 125:1-3

¹ Oni koji se u Gospoda uzdaju,
oni su kao gora Sion, koja se ne može poljuljati, nego doveka stoji.

² Kao što Jerusolim okružuju gore,
tako Gospod okružuje svoj narod od sada pa doveka.

³ Jer žezlo zla neće ostati nad nasleđstvom pravednih,
da ne bi pravednici ruku pružili da prestup po čine.

125:1a „Oni koji se u Gospoda uzdaju” Ovo je najvažniji uslov biblijske vere. Koncept se često ponavlja u Psaltiru (BDB 105, KB 120, up. Ps 9:10; 21:7; 22:4-5; 25:2; 26:1; 28:7; 32:10; 37:3; 40:4; 55:23; 56:4,11; 62:8; 84:12; 91:2; 112:7; 115:9,10,11; 125:1; 143:8). Često se isti koncept izražava kao

1. pouzdanje u Ime – Ps 33:21
2. pouzdanje u milost – Ps 13:5; 52:8
3. pouzdanje u reč – Ps 119:42
4. pouzdanje u spasenje – Ps 78:22

Reč koja je teološki povezana sa rečju za pouzdanje (BDB 52) objašnjena je u POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ. Grčki ekvivalent je objašnjen u POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U NZ.

Verujem da postoji nekoliko osnovnih elemenata prave i zrele biblijske vere/pouzdanja.

1. pokajanje (vidite POSEBNA TEMA: POKAJANJE U SZ)
2. vera/poverenje/pouzdanje
3. poslušnost (vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI)
4. istrajnost (vidite POSEBNA TEMA: ISTRAJNOST)

125:1b Za detaljniju teološku analizu i dve posebne teme o ovim obećanjima izraelskom narodu, vidite moju belešku kod Ps 122:6-9.

LXX smatra da se ovaj poetski red odnosi na Gospoda (YHWH), (tj. „on koji boravi u Jerusalimu nikada se ne može poljuljati”). Čini se da je to zasnovano na nazivu za Gospoda (YHWH) u Ps 9:11.

125:2 Slika „gora” se koristi na više načina (vidite belešku kod Ps 121:1). Ovde se odnosi na zaštitu koju one pružaju od napada. Gospod (YHWH) je štit i čuvar svog naroda!

▣ „doveka” Ovaj termin (BDB 761) je upotrebljen u Ps 125:1 i 2. Ima nekoliko konotacija povezanih sa saveznom vernošću. Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

125:3 „žezlo” Ova reč (BDB 986) je metafora za carsku vlast (tj. Gospod (YHWH) kao Car, up. Ps 45:6). Prvi put je upotrebljena u mesijanskom smislu u 1. Mojs 49:10 za budućeg judejskog cara iz Davidove linije (up. 2. Sam 7). Ovo je obećanje da nad Božjim narodom nikada neće vladati (1) strani car, ili (2) idolopoklonički judejski car. Očigledno je da je ovo obećanje uslovno (tj. Ps 125:3b,4). Ne znamo tačan vremenski okvir Ps 125:3.

1. neprijatelj u tom trenutku vlada nad Izraelom (sadašnjost)
2. neprijatelj je vladao nad Izraelom (prošlost)
3. neprijatelj neće nikada vladati nad Izraelom (budućnost)

▣ „zla” Moguće je da se ovo odnosi na

1. stranog paganskog vladara
2. idolopokloničkog izraelskog vladara

Označava nekog ko odstupa od zahteva Gospodnjeg (YHWH) saveza.

SSP	nad zemljom dodeljenom pravednicima
NSP, NRP	nad nasleđstvom pravednih
DK	nad delom pravedničkim

Ovaj stih na hebrejskom sadrži PREDLOG i IMENICU (BDB 174) koji označavaju nasleđstvo. Slika potiče iz zapisa o božanski vođenoj podeli hananske zemlje pod Isusom Navinom (tj. IsNav 12-19) bacanjem žreba (up. Ps 16:5).

▣ „pravednici” Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

▣ „ruku” Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

NSP: PSALAM 125:4-5

**⁴ Gospode, dobro čini dobrima,
i onima koji su čestitog srca.**

⁵ A one koji zastranjuju na iskvarene puteve svoje,

**Gospod će oterati sa zločincima.
Mir će biti na Izraelu.**

125:4 „dobro čini” Ovo je *Hiphil* IMPERATIV (BDB 405, KB 408). Bog čini „dobro” (BDB 373 II, up. Ps 86:5; 100:5; 106:1), a Njegov narod mora da ga odražava (up. 5. Mojs 8:16). Obe hebrejske reči za „dobro” su upotrebljene u ovom stihu.

125:5 Primetite kako Ps 125:4-5 opisuje dve vrste ljudi („oni koji...”). Ovo je poznato kao „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1:1). Nečiji odnos sa Bogom možemo videti po načinu na koji on ili ona živi svoj život (up. Mt 7:15-23)! Večan život ima vidljive karakteristike!

▣ **„iskvarene puteve”** Iskvaren put (BDB 785) je potpuna suprotnost pravednog puta (up. Ps 5:8; 139:24; 143:10).

Primetite paralelne opise ljudi.

1. dobri
2. oni koji su čestitog srca
3. oni koji zastranjuju na iskvarene puteve
4. zločinci

▣ **„Mir će biti na Izraelu”** Mir će biti na verujućem, odanom, pravednom Izraelu. U NZ se ovo odnosi na sledbenike Isusa Hrista (up. Gal 6:16). Takođe vidite Rim 2:28-29; 9:6; Gal 3:7,29; Fil 3:3! SZ moramo tumačiti u odnosu na potpunije otkrivenje Isusa i Novog zaveta!
Bog mira i Knez mira žele mir onima koji se uzdaju u njih! Vidite POSEBNA TEMA: MIR (*SHALOM*).

PSALAM 126

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Zahvalnost za povratak iz zatočeništva <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje.	Radostan povratak u Sion	Molitva za spas iz narodne nevolje	Molitva za spas	Pesma izgnanika koji se vraćaju
126:1-3	126:1-3	126:1-3	126:1-3	126:1-2b 126:2c-3
126:4-6	126:4 126:5-6	126:4 126:5-6	126:4-5 126:6	126:4-5 126:6

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 126:1-3

¹ Kad je Gospod vraćao zarobljeni narod sionski, bilo je to kao da sanjamo.

² Tada su usta naša bila puna smeha, a jezik naš radosnog klicanja.

Tada se među narodima govorilo:

„Veliko je delo Gospod učinio na njima”.

³ Veliko je delo Gospod učinio na nama.

Zato smo bili radosni.

126:1-3 Ova strofa poredi osećanja Izraelaca o zatočeništvu u izgnanstvu sa velikom radošću zbog povratka u Judu, u Jerusalim i u hram.

Problem za tumače je to što hebrejski GLAGOLI ne sadrže vremenski element, samo kontekst može odrediti da li se odnose na prošlost, sadašnjost ili budućnost! Stoga, ovaj prvi stih može biti

1. potvrda događaja iz prošlosti
2. nada za događaj u budućnosti
3. događaj iz prošlosti, Ps 126:1; molitva Gospodu (YHWH) da ga ponovi, Ps 126:4

126:1 „vraćao” Ovaj VERBAL (BDB 996, KB 1427, *Qal* KONSTRUKT INFINITIVA) ima široko semantičko polje. Ova reč se često koristi za „pokajanje” (vidite POSEBNA TEMA: POKAJANJE U SZ) u svom osnovnom smislu, „vratiti” ili „okrenuti”. Verovatno je ta druga konotacija tačno značenje za Ps 126:1 (JPSOA, na osnovu Ps 85:1, predlaže „obnoviti”, vidite i Ps 14:7; 53:6).

S obzirom da nekoliko „Psalama za uspinjanje” odražava period Jezdra/Nemija (tj. Kirov dekret iz 538. g.p.n.e.), moguće je da i ovaj Psalam odražava taj period nakon izgnanstva.

Samo jedna teološka napomena, da bi bili oslobođeni iz zatočeništva/izgnanstva, oni moraju prvo da se ponovo okrenu ka Gospodu (YHWH).

▣ **„zarobljeni narod”** Moguća je jedna izmena (ovde i u Ps 126:4) koju prati JPSOA: „kada Gospod (YHWH) obnovi sionsko bogatstvo”).

1. vrati – שיבת (BDB 1000 II), MT
2. obnovi – שבות (BDB 986), JPSOA, up. Ps 85:1

Ovaj termin „bogatstvo” označava prosperitet (TEV napomena). To bi bio vidljiv znak da je obnovljen savez sa Gospodom (YHWH) i obećani blagoslovi (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

▣ **„sionski”** Vidite POSEBNA TEMA: SION.

▣ **„bilo je to kao da sanjamo”** Ovo je prvi od nekoliko opisnih izraza koji prenose radost onih koji su se vratili.

1. Ps 126:1b
2. Ps 126:2a
3. Ps 126:2b
4. Ps 126:2c-d
5. Ps 126:3

Ova osećanja su planirani ishod odnosa sa Gospodom (YHWH).

DSS i LXX hebrejsku reč „san”, חלם (BDB 321 II) tumače kao da se odnosi na „zdravlje”, „snagu” (up. REB); koren se piše isto. Verzija iz Pešite je „bili smo kao oni koji se raduju”.

126:2c-d „Tada se među narodima govorilo” Ovaj izraz potvrđuje centralnu teološku objavu da Gospod (YHWH) želi da koristi svoj odnos sa Izraelom kao način da dosegne narode (up. Ps 46:10). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

NSP: PSALAM 126:4-6

⁴ **Gospode, vrati zarobljeni narod naš,
kao potoke u Negevu.**

⁵ **Oni koji seju sa suzama, žanju radosno klićući.**

⁶ **Onaj ko plaćući ide, noseći vreću sa semenom,
vratit će se radosno klićući, noseći snopove svoje.**

126:4a Teško je protumačiti ovaj IMPERATIV (kao i KONSTRUKT INFINITIVA iz Ps 126:1a). Ako Ps 126:1 govori o povratku zarobljenika, zašto se Ps 126:4 moli za njihov povratak? Zato JPSOA koristi model iz Ps 85:1 da izrazi da se ovo odnosi na obnovu prosperiteta.

126:4b Ovo je geografska metafora povezana sa vodenim kanalima u pustinji (tj. Negevu), koji se zovu vadi. Slika njihovog punjenja vodom predstavlja veliki blagoslov budućeg poljoprivrednog izobilja (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30).

126:5-6 Obećanje izobilja vode iz Ps 126:4b širi se i na druge poljoprivredne idiome. Moguće je da se „suze” (BDB 199) odnose na

1. suze radosti zbog obnove saveza (tj. povratka Izraela u zemlju gde teče med i mleko)
2. suze zbog pokajanja Izraela

126:6 Ovaj stih sadrži dva primera gramatičke forme za intenziviranje. Dva puta su upotrebljeni APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u IMPERFEKTU sa istim hebrejskim korenom.

1. onaj ko ide – BDB 229, KB 246
2. vratiće se – BDB 9, KB 112

Oni koji sade sa verom/pokajanjem, imaće siguran prinos (up. 5. Mojs 30:1-10)!

SSP	seme za setvu
NSP, NRP	vreću sa semenom
DK	seme da seje

Ova reč (BDB 604 I) je upotrebljena u Jov 28:18 u smislu „izvući” (NSP: „vreća”), a ovde najverovatnije označava vreću sa kanapom za nošenje. Značenje GLAGOLA je „nositi” ili „vući” (up. Amos 9:13).

Tindejlova serija starozavetnih komentara (Tyndale OT Commentary Series), vol. 16, str. 476, navodi da se GLAGOL odnosi na trag (tj. od vuče) semena (tj. sađenje u redovima, ne razbacivanjem).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je teško odrediti istorijsko okruženje ovog Psalma?
2. Zbog čega se čini da su stihovi Ps 126:1 i Ps 126:4 međusobno kontradiktorni?
3. Šta je teološka implikacija Ps 126:2c-d?
4. Definišite „Negev”.
5. Na šta ukazuju „suze” iz Ps 126:5?

PSALAM 127

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod daje prosperitet <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Solomonova	Rad i uspeh sa Gospodom	Bezbedan dom i velika porodica su Božji darovi (mudrosni Psalam)	Pohvala Božjoj dobroti	Poverenje u providenje
127:1-2	127:1-2	127:1-2	127:1-2	127:1 127:2
127:3-5	127:3-5	127:3-5	127:3-5	127:3-4 127:5

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 127:1-2

**¹ Ako Gospod kuću ne gradi,
uzalud se graditelji njeni trude.**

**Ako Gospod grad ne čuva,
uzalud stražari bdiju.**

**² Uzalud rano ustajete,
i do kasno sedite,
i u mucu hleb jedete,**

jer on san daje voljenome svome.

127:1-2 Ova strofa potvrđuje Gospodnji (YHWH) suverenitet. Sigurno će se ostvariti ono što On poželi! Gospod (YHWH) ima teološku, globalnu svrhu za Izrael. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA.

Termini „kuća” (Ps 127:1) i „voljeni” (Ps 127:2) su metafore za izraelski narod, nastale na osnovu Gospodnjih (YHWH) posebnih obećanja Patrijarsima (o zemlji i o potomcima, tj. 1. Mojs 12:1-3). Primitite paralelu između „ako Gospod kuću ne gradi” i „ako Gospod grad ne čuva”. Ova strofa se zasniva na

1. paralelizmu

2. igri sa zvukom reči (ש)
 - a. „uzalud”, Ps 127:1 (dva puta), 2 – BDB 996 (vidite POSEBNA TEMA: PRAZAN, UZALUDAN, LAŽAN, NIŠTAVILO)
 - b. čuva, Ps 127:1 – BDB 1036
 - c. stražari, Ps 127:1 – BDB 1036
 - d. bdiju, Ps 127:1 – BDB 1052
 - e. rano ustajete, Ps 127:2 – BDB 1014
 - f. do kasno sedite, Ps 127:2 – BDB 442, שׁוּב
 - g. san, Ps 127:2 – BDB 446, שָׁנָא, ovaj termin je upotrebljen samo ovde u SZ (AB, str. 225, predlaže mogućnost da je ovo sirijska ili etiopijska reč za „prosperitet”, što bi se dobro uklopilo u ovaj kontekst, međutim i reč „san” se dobro uklapa u kontekst)

127:2 Ljudski trud bez Boga je beskoristan, nedelotvoran i privremen (up. Jn 15:5).

Upotrebljena su tri PARTICIPA i dva KONSTRUKTA INFINITIVA za formiranje paralelnih izraza.

1. ustati rano
2. sedeti do kasno
3. jesti hleb u mucu

Zanimljivo je da AB (str. 223) tumači #3 kao da se odnosi na idolopoklonstvo i kao dokaz za to citira (1) Jeronimove komentare (*Juxta Helraeos*) i (2) Ps 106:36,37, moguće i Ps 139:24, u kojima je upotrebljen isti osnovni koren (BDB 780 I i BDB 781). Međutim, čini se da se ideja mukotrpnog rada bolje uklapa sa izrazima #1 i #2 koji govore o napornom radu ljudi da postignu određen rezultat.

▣ „**voljenome svome**” Ovo se odnosi na Izrael (up. 5. Mojs 33:12; Ps 60:5; 108:6; Isa 5:1; Jer 11:14; 12:7). Zato što uvodi u MT i DSS spominju Solomona, neki stručnjaci su ovo povezali sa 2. Sam 12:25, gde Natan za Solomona kaže da je „Jedidija” (tj. „onaj koga Gospod voli”).

NSP: PSALAM 127:3-5

³ **Gle, deca su nasledstvo od Gospoda,
nagrada je plod utrobe majčine.**

⁴ **Kao strele u ruci junaka,
takva su deca u mladosti.**

⁵ **Srećan je čovek koji je njima napunio oružje svoje.
Neće se postideti,
jer će govoriti neprijateljima na vratima**

127:3-5 Ova strofa na prvi pogled deluje kao da nije povezana sa Ps 127:1-2, ali ovaj Psalam u celini naglašava aktivno učešće Boga u životu izraelskog naroda. Ovaj Psalam se obraća tadašnjem caru. Narod je onoliko snažan koliko je snažna njegova porodična struktura. Zdrava deca su deo „blagodatni” i u 3. Mojs 26:9 i u 5. Mojs 7:13; 28:4; 30:5. Ona su bila znak zdravog saveznog odnosa sa Bogom. Ne zaboravite da je On taj koji je čovečanstvu naredio da se „rađa i množi” (up. 1. Mojs 1:27-28; 9:1,7).

127:3

SSP, NSP, NRP nasledstvo od Gospoda
DK nasledstva od Gospoda

Osnovno značenje ove reči (BDB 635) je „nasledstvo” (NIDOTTE, vol. 3, str. 77), „vlasništvo” ili „imovina”.

1. nasledstvo osobe – 1. Mojs 31:14; 4. Mojs 27:7,8,9,10,11; 36:3,8; Ps 37:18

2. nasljedstvo Izraela – 5. Mojs 4:21; 15:4; 19:10; 20:16; 24:4; 25:19; 26:1; Isa 54:17
3. deo ili udeo – Jov 20:29; 27:13; 31:2

Ovaj Psalam se može tumačiti kao istina objavljena

1. pojedincu (#1 u prethodnoj podeli)
2. izraelskom caru, te stoga i narodu (#2 u prethodnoj podeli)

Mislim da se #2 najbolje uklapa u ovaj Psalam.

127:5 Ovaj poetski red naglašava snažnu populaciju (ili plemensku grupu), sposobnu da se odbrani zahvaljujući

1. njihovom Bogu
2. njihovoj od Boga danoj populaciji

Moguće je da je ovo referenca na osiguranu vladavinu cara iz Davidove linije (up. 2. Sam 7).

▣ „**Neće se postideti**” U ovom kontekstu obećanja vladavine Cara, mislim da se „postideti” odnosi na vojni poraz. Za „postideti” vidite belešku kod Ps 119:6.

▣ „**na vratima**” Ovo je bilo mesto zakona, trgovine i društvenih aktivnosti.

AB (str. 224) nudi još jednu mogućnost povezanu sa poslednjim poetskim redom. Osnovni hebrejski izraz se može odnositi i na bitku u kojoj je poražen neprijatelj. U tom slučaju bi prevod bio: „jer će oterati neprijatelje svoje sa vrata”.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kome se obraća ovaj Psalam?
2. Ko je „voljeni” iz Ps 127:2?
3. Definišite „postideti” u ovom kontekstu.
4. Poslednji poetski red se mora tumačiti u odnosu na to kome se obraća. Zašto?

PSALAM 128

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Blagoslovljenost Gospodnjeg straha <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje 128:1-4	Blagoslovi za one koji se boje Gospoda 128:1 128:2-4	Velika i dobrostojeća porodica je nagrada za posvećenost Gospodu (mudrosni Psalam) 128:1-4	Nagrada za poslušnost Gospodu 128:1 128:2-4	Blagoslovi za verne 128:1 128:2-3 128:4-6
128:5-6	128:5-6a 128:6b	128:5-6a 128:6b	128:5-6	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 128:1-4

¹ Srećan je svako ko se Gospoda boji,
ko putevima njegovim hodi.

² Jer ćeš jesti od truda ruku svojih.
Bićeš srećan i dobro će ti biti.

³ Žena će tvoja biti kao rodna loza
u odajama doma tvoga.

Sinovi će tvoji biti kao mladice masline
oko tvoga stola.

⁴ Gle, tako će biti blagoslovljen čovek
koji se Gospoda boji.

128:1 „Srećan” Vidite belešku o ovoj reči (BDB 80) kod Ps 1:1. Za koncept „sreće” ili „blagoslova” na hebrejskom postoje dva osnovna termina, oba povezana sa Bogom i ljudima. Upotrebiću 5. Mojs 33 kao primer.

1. blagoslov (vidite POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ))
 - a. IMENICA – BDB 139, up. 5. Mojs 33:1,11
 - b. GLAGOL – BDB 138, up. 5. Mojs 33:1,13,20,24

2. blagoslov – BDB 80 (NSP: „sreća”), termin upotrebljen u Ps 1:1 i još 18 puta u Psalmima, ali ne u 1. Mojs ili 5. Mojs. Gospodnji (YHWH) blagoslovi su direktno povezani sa onima koji su u okviru Njegovog saveza. On se zasniva na poslušnosti (vidite POSEBNA TEMA: DRŽANJE ZAPOVESTI). Ovaj koncept prosperiteta i zadovoljstva deo je starozavetnog koncepta „dva puta”, iz Ps 1; 5. Mojs 30:15,19. Ovaj put je opisan kao „prokletstva” i „blagoslovi” u 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30.

Osoba koja je zaista blagoslovljena je ona koja ima ispravan odnos sa (1) Bogom, (2) svojom porodicom i (3) Božjim ljudima. Sve tri oblasti moraju biti u harmoniji!

▣ „svako” Primitite kako je ovo ograničeno.

1. ko se Gospoda boji, Ps 128:3,4 (vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ))
2. ko putevima Njegovim hodi (up. Ps 119:2-3)

Dakle blagoslove ne prima „svako”, čak ni svaki pripadnik saveznog naroda, nego samo verni sledbenici!

Ovo određuje kako hrišćani treba da se odnose prema savremenoj izraelskoj državi. Savezna poslušnost je nužan preduslov za savezna obećanja!

▣ „putevima” Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

128:2-3 Primitite savezna obećanja za verne sledbenike (ovde za jednog pojedinca).

1. ješće od truda ruku svojih
2. biće srećan
3. imaće dobar život
4. imaće dobar porodični život
5. imaće mnogo zdrave dece
6. imaće dug život

Ovo je suština starozavetnih blagoslova. Gospod (YHWH) je želeo da privuče pažnju naroda blagosiljajući Izrael. Kada bi oni obratili pažnju, uloga Izraela je bila da im ukaže na izvor te blagoslovljenosti i mira — na Gospoda (YHWH).

Važno je da napomenemo da je rast populacije Božja naredba iz

1. 1. Mojs 1:28; 9:1,7
2. on je i deo obećanja Avramu iz 1. Mojs 12:2; 13:16; 16:10
3. on je i ostvaren u Jakovljevoj porodici (up. 1. Mojs 28:14) u Egiptu, zbog čega su egipćanske vođe počele da se plaše Izraela i proganjaju ga (2. Mojs 1-2).

128:2a Želim samo da napomenem da je ovo obećanje potpuna suprotnost pretnji izgnanstva! Izgnanstvo je bilo Božja kazna za neverne savezne sledbenike. Ono je upravo suprotno od Njegovih namera. Ovo je savršen primer ironije!

NSP: PSALAM 128:5-6

⁵ **Gospod će te blagosloviti sa Siona.**

Gledaćeš blagostanje Jerusalima sve dane života svoga,

⁶ **gledaćeš sinove sinova svojih.**

Neka mir bude na Izraelu.

128:5-6 Ovo je završna molitva za pojedinačnog vernog sledbenika i za izraelski narod (up. Ps 128:6b).

1. Ps 128:5a – blagosloviti (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu)
2. Ps 128:5b – gledaćeš (BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV)
3. Ps 128:6a – isto kao #2
4. Ps 128:6b – nema GLAGOLA, pretpostavlja se da je molitva (up. Ps 125:5)

Zanimljivo je da Pavlova aluzija na crkvu u Gal 6:16 koristi izraz sličan Ps 128:6. Ne znamo da li je to direktna, svesna aluzija.

▣ Primitite da je „blagostanje Jerusalima” paralelno sa „gledaćeš sinove sinova svojih”. Ovo se odnosi na dugotrajan mir, prosperitet i društvenu stabilnost.

128:5 „sa Siona” Ovo se odnosi na Gospodnje (YHWH) prisustvo u hramu (up. Ps 134:3). Vidite POSEBNA TEMA: SION.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Definišite hebrejski termin „srećan” (Ps 128:1a).
2. Definišite hebrejski termin „strah” (Ps 128:1a).
3. Zašto se smatra da je blagoslov kada neko ima „mnogo dece”?
4. Kako su povezane kategorije vera, dom i narod?

PSALAM 129

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za svrgavanje neprijatelja Siona <u>MT uvod</u>	Pesma pobjede nad neprijateljima Siona	Molitva za spas od narodnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva protiv neprijatelja Izraela	Protiv neprijatelja Siona
Pesma za uspinjanje 129:1-4	129:1-4	129:1-8	129:1-4	129:1-2 129:3-4
129:5-8	129:5-8		129:5-8	129:5-8b 129:8c

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je narodna tužbalica. Za upotrebu reči „sin” za Izrael, vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJI SIN.
- B. Druga strofa (Ps 129:5-8) je kletva za progonitelje Izraela, koji su verovatno stranci.
- C. Veliki broj slika o životu i veri Izraela potiče iz poljoprivrede. Nužno je da imamo na umu sledeće istine kada tumačimo Psalme.
 1. oni su deo SZ, a ne NZ
 2. obraćaju se drevnom Bliskom Istoku
 3. fokusirani su na saveznu poslušnost i centralno mesto izraelskog naroda u Božjem planu
 4. moramo ih tumačiti u odnosu na novozavetno evanđelje

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 129:1-4

¹ „Dugo su me tlačili, još od mladosti moje”, neka kaže Izrael,

² „dugo su me tlačili, još od mladosti moje,
ali me nisu savladali.
³ Orači su orali po ledima mojim,
duge su brazde pravili.
⁴ Gospod je pravedan.
Isekao je uža zlima.

129:1-2 Na prvi pogled se čini da prvi red u Ps 129:1 govori o stanju vernog pojedinca, ali GLAGOL iz drugog reda (BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) pokazuje da je ovo narodna tužbalica. Ovaj Psalam ne navodi zašto je Izrael toliko često progonjen. Kao i u većini Psalama, priznanje greha saveznog naroda nije iskazano, nego se pretpostavlja. Strašne istine iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27- 28 postale su njihova stvarnost.

129:2b Činjenica da je izraelski narod opstao pripisuje se milosti (up. Mal 1) i Božjem planu (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

129:3 Ovo je poljoprivredna slika koja označava patnju i bol.

129:4a Izrael opstaje zahvaljujući svom Bogu. On je dosledan svom karakteru (vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST) i planu (up. 1. Mojs 3:15; 2. Mojs 19:5-6; Isa 2:2-4; Mih 4:1-3).

129:4b Ovo („uža”, BDB 721) može da se odnosi na

1. zamku za životinje (up. Ps 140:5)
2. okove na jarmu za volove (up. Jov 39:10)
3. okove zarobljenika

AB (str. 231) predlaže da se ovaj poetski red shvati kao JUSIV (kao i Ps 129:5-6), što bi ukazivalo na molitvu. Ako je Gospod (YHWH) već „isekao” (BDB 893, KB 1125, *Piel* PERFEKAT), šta je razlog za kletve iz Ps 129:5-6? Dahud (Dahood) ga prevodi kao PREKATIVAN PERFEKAT i napominje da je on česta paralela za JUSIVE. Ukoliko je ovo tačno, tada je Ps 129:4 početak nove strofe (tj. Ps 129:4-8), a prevod bi bio „neka Gospod (YHWH) iseče uža (tj. volovske jarmove) zlih”. Većina engleskih verzija (NKJV, NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB) ovaj GLAGOL prevodi kao prošlo vreme.

129:4-8 Ova strofa opisuje kletvu za sve one koji mrze Sion (tj. mrze Gospoda (YHWH) i Njegov narod). U ovom kontekstu, Sion označava izraelski narod, čiji centar je hram u Jerusalimu.

1. postideće se – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 129:5
2. ustuknuće – BDB 690, KB 744, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 129:6
3. biće kao zelena trava po krovovima – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, Ps 129:6
 - a. koja se sasuši pre nego što se iščupa, Ps 129:6b
 - b. kojom žetelac ne puni ruku svoju, Ps 129:7
4. niko ih neće blagosloviti, Ps 129:8

NSP: PSALAM 129:5-8

⁵ Postideće se i ustuknuće
svi koji Sion mrze.

⁶ Biće kao zelena trava po krovovima,
koja se sasuši pre nego što se iščupa,

⁷ kojom žetelac ne puni ruku svoju,

niti naručje svoje onaj koji snopove veže.

⁸ A ni prolaznici ne govore:

„Neka je blagoslov Gospodnji na vama!

Blagosiljamo vas u ime Gospodnje!”

129:5b „Postideće se” Ovaj termin (BDB 101, KB 116) označava osobu koja nije u zajedništvu sa Gospodom (YHWH), nego je pod Njegovom osudom. Može se koristiti za

1. strance
2. buntovne Izraelce

Ona označava posledice nevernosti i nevere, koje su navedene u 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30 i koje postaju stvarnost (vidite NIDOTTE, vol. 1, str. 621-627). Za „postideti” vidite belešku kod Ps 119:6.

129:8a-b Moguće je da se ovo odnosi na blagoslove koje su članovi porodice i komšije izvikivali žeteocima (up. Ruta 2:4).

129:8c Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Da li početak ovog Psalma ukazuje na liturgiju?
2. Zašto se za Izrael kaže da je tlačen „od mladosti”?
3. Na šta se odnose „uža” iz Ps 129:4?
4. Definišite „postideti”.
5. Koje je moguće istorijsko okruženje za Ps 129:8?

PSALAM 130

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Nada u Gospodnju ljubav koja oprašta <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje	Čekanje Gospodnjeg otkupljenja	Molitva za spas iz lične nevolje	Molitva za pomoć	Iz bezdana
130:1-4	130:1-2 130:3-4	130:1-2 130:3-4	130:1-4	130:1-2 130:3-4
130:5-8	130:5-6 130:7-8	130:5-6 130:7-8	130:5-6 130:7-8	130:5-7a 130:7b-8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovo je jedan od Psalama koji se obraća najdubljim željama i nadama vernih sledbenika.
 1. postoje problemi, grehovi i razočarenja
 2. vernik priziva svoju jedinu nadu, Gospoda (YHWH)
 3. On čuje i prašta
 4. On je veran svom karakteru i reči, čak i kada ljudi nisu verni (up. Ps 51:1)
- B. U ovom Psalmu je upotrebljeno nekoliko imena za izraelskog Boga.
 1. Gospod (YHWH), Ps 130:1,5,7 (dva puta)
 2. *Yah*, Ps 130:3 (skraćena od YHWH)
 3. *Adon*, Ps 130:3,6Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.
- C. Ovaj Psalm izražava i individualnu i grupnu čežnju za obnovom (up. Ps 130:7-8).
- D. Primetite gramatički teološki naglasak u Ps 130:7-8.
 1. Ps 130:7, „velika je otkupiteljska moć” (BDB 915 I, KB 1176, *Hiphil* APSOLUTNI INFINITIV)
 2. On (i samo On) će otkupiti – LIČNA ZAMENICA je dodana GLAGOLU radi naglasaka

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 130:1-4

¹ Gospode, iz bezdana te prizivam.

² Gospode, čuj glas moj.

Neka paze uši tvoje

na glas usrdnih molbi mojih.

³ Ako ćeš na prestupe gledati,

Gospode, ko će opstati?

⁴ Ali ti istinski opraštaš,

da bi te se ljudi bojali.

130:1 „iz bezdana” Ova IMENICA (BDB 771) ima nekoliko figurativnih značenja. Njeno osnovno značenje je „dubina”.

1. nevolja opisana kao vodena bujica, up. Ps 69:1-2,14-15 (slična metafora kao Ps 42:7a; 88:7)
2. Gospod (YHWH) kao ukrotitelj vodenog haosa, up. Isa 51:9-10 (kao i Ps 74:12-17; 89:9-10)
3. poraz morske sile Tira (tj. potonuo je u more), up. Jezeq 27:34
4. moguća referenca na Šeol, (up. Jona 2:2-6; Ps 18:4-5)

▣ **„te prizivam”** Nije navedena tačna vrsta psalmistine nevolje, ali je povezana sa njegovim osećanjem greha (up. Ps 130:3-4). On se oseća otuđeno, ali zna da će Bog oprostiti strpljivom sledbeniku koji se kaje i da će obnoviti njihov odnos (up. Ps 130:5-6)!

130:2 Ovaj stih odražava psalmistinu molitvu iz Ps 130:1.

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
2. neka paze uši tvoje – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

130:3-4 Nekoliko prevoda na engleski razdvaja ova dva stiha u odvojene strofe (tj. NKJV, NRSV, NJB). Biblija često ponavlja istinu o grešnosti svih ljudi nakon Pada iz 1. Mojs 3.

1. 1. Mojs 3:17-19; 6:5,11-12; 8:21
2. 1. Car 8:46
3. 2. Dne 6:36
4. Jez 9:15
5. Jov 4:17; 9:2; 15:14-16; 25:4
6. Ps 51:5; 76:7; 130:3; 143:2
7. Pri 20:9
8. Prop 7:20
9. Isa 53:6
10. Naum 1:6
11. Mal 3:2
12. Rim 3:9-18,19,23; 11:32
13. 1. Jn 1:8-10
14. Otk 6:17

Svima je potreban oprostaj! Ljudi ne osećaju da im je on potreban sve dok im Duh to jasno ne pokaže. Nećemo poželeti spasitelja sve dok ne shvatimo da smo izgubljeni! Vidite POSEBNA TEMA:

OPRAŠTANJE U SZ. Opraštanje je moguće zbog

1. milostivog i nepromenljivog Božjeg karaktera (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ))
2. dovršenog Mesijinog dela (up. Isa 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21)

3. pozivanja, privlačenja Duha (up. Jn 6:44,65; 16:8-15)

130:3 „gledati” (NASB: „beležiti”) U ovom kontekstu, ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581, *Qal IMPERFEKAT*) označava beleženje zapisa. Ovo se odražava u „dve Božje knjige” (tj. knjiga dela/sećanja i knjiga života, vidite POSEBNA TEMA: DVE BOŽJE KNJIGE). Ovo je metafora za Božje pamćenje.

To je ironično, ali se od Boga neprekidno traži da zaboravi naše grehove (tj. Ps 79:8; 106:6; Isa 64:9; Mih 7:18), ali da ne zaboravi svoja obećanja. Ove knjige će biti otvorene na dan Suda (up. Dan 7:10; Otk 20:12)!

130:4 „bojali” Ishod besplatnog i potpunog oprostaja milostivog Boga istovremeno je i obnova ličnog odnosa sa Bogom (tj. izgubljenog u Padu, 1. Mojs 3), koji je bio/jeste/će biti cilj tvorevine. On nas je stvorio, za sebe. Strah je prikladno divljenje zbog toga koliko mu dugujemo. Opraštanje stvara zajedništvo! Vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ).

NSP: PSALAM 130:5-8

⁵ Gospode, uzdam se u pomoć tvoju,

duša se moja u nju uzda, i reč tvoju čekam.

⁶ Duša moja Gospoda čeka više nego stražari jutro,

više nego što oni jutro čekaju.

⁷ Neka Izrael Gospoda čeka.

Jer Gospod milost pokazuje,

velika je otkupiteljska moć njegova.

⁸ On će otkupiti Izrael

od svih prestupa njegovih.

130:5-8 Ova strofa naglašava temu strpljenja vernih sledbenika i njihovo pouzdanje u Boga i Njegovu reč (up. Ps 130:5). Koncept „čekanja u veri” se u ovoj strofi izražava upotrebom dve reči.

1. BDB 875, KB 1082 – Ps 130:5 (dva puta) i pretpostavljena u Ps 130:6, up. Ps 25:3,21; 27:14; 40:1; 56:7

2. BDB 403, KB 407 – Ps 130:5,7, up. Ps 38:15; 42:5; 43:5

Ovo je mesto na kojem se Božji suverenitet ukršta sa nužnim dobrovoljnim odgovorom palog čovečanstva. Verni sledbenici odabiru da čekaju, nadaju se i uzdaju se u Boga i Njegova obećanja, čak i kada ih okolnosti i osećanja svom snagom guraju na drugačiji put!

130:6 Ova metafora žudnog iščekivanja podseća na Ps 42:1-2. Božji ljudi čeznu za njim!

▣ „Duša” Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18 na www.freebiblecommentary.org.

130:7 Kao što psalmist čezne, čeka, nada se i uzda u Gospoda (YHWH), on sada poziva Božji narod da čini to isto.

Primitite kako je opisan Gospod (YHWH).

1. milost pokazuje (tj. saveznu, vernu ljubav, vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*))
2. velika je otkupiteljska moć njegova (Ps 130:7c)
3. On (i samo On, up. REB) će otkupiti (IMENICA u Ps 130:7 i GLAGOL u Ps 130:8, vidite POSEBNA TEMA: OTKUPLJENJE – IZBAVLJENJE) sve one koji se uzdaju u Njega (tj. savezni narod, vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ i POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA)

Ne zaboravite da je biblijska vera grupna. Ona je porodična! Pazite se savremenog, zapadnjačkog prenaglašavanja pojedinca. Spasenje ima grupni fokus! Spaseni smo da bi smo služili. Cilj pojedinačnog spasenja je zdravlje i rast tela vernika!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Koja osećanja se bude u vašem umu/srcu kada pročitate Ps 130:1-4?
2. Šta mislite da znači termin „bezdan“?
3. Da li Bog vodi zapisnik o grehovima?
4. Da li Ps 130:5-6 opisuje vaše osećanje prema Bogu i Njegovoj reči?

PSALAM 131

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLSKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Detinje pouzdanje u Gospoda <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Davidova	Jednostavno pouzdanje u Gospoda	Čin poniznog potčinjavanja Božjoj volji i vodstvu	Molitva poniznog pouzdanja	Detinje pouzdanje
131:1-3	131:1 131:2 131:3	131:1-2 131:3	131:1-3	131:1-3

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 131:1-3

¹ **Gospode, srce moje nije ponosno, niti su oči moje ohole, ne idem za onim što je preveliko, niti za onim što je za mene suviše čudesno.**

² **Umirio sam i utišao dušu svoju, osećam se kao malo dete u naručju majke svoje. Kao malo dete duša je moja u meni.**

³ **Neka Izrael čeka Gospoda od sada pa dovek.**

131:1 „Gospode” Ovo je savezno ime za Boga Izraela. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„srce”** Ovo je hebrejski idiom koji označava osobu. Vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

▣ **„nije ponosno”** Psalmist opisuje svoj ponizan stav prema Bogu koristeći nekoliko izraza u Ps 131:1-2.

1. njegovo srce nije ponosno (doslovno: „nije uzdignuto”) – BDB 146, KB 170, *Qal* PERFEKAT
2. njegove oči nisu ohole (doslovno: „nisu podignute”) – BDB 926, KB 1202, *Qal* PERFEKAT

3. ne ide za (BDB 229, KB 246, *Piel* PERFEKAT)
 - a. onim što je preveliko (BDB 152)
 - b. onim što je suviše čudesno (BDB 810, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA) za njega
4. umirio je svoju dušu – BDB 1000, KB 1436, *Piel* PERFEKAT
5. utišao je svoju dušu – BDB 198, KB 226, *Piel* PERFEKAT

Ponosni i nadmeni ljudi zaslužuju Gospodnji (YHWH) gnev (up. Ps 18:27; 101:5; Sof 3:11) zato što pokazuju posledice Pada iz 1. Mojs 3. Poniznost je posledica duhovnog obraćenja i prihvatanja Božjeg otkrivenja.

Pravo pitanje je šta označava slika iz #3.

1. samo idiom za poniznost
2. samo idiom za zavisnost
3. neko ko ne dovodi u pitanje Božja velika dela
4. neko ko ne teži da stekne Božju moć
5. čovek koji zna svoje mesto u široj slici (up. Ps 89:10)

131:2 Psalmist nastavlja da opisuje svoj ponizan stav koristeći slike deteta.

▣ „**dušu**” Ovo je *nephesh* (BDB 659), termin koji kao i termin „srce”, opisuje osobu u celini. Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

131:3 Psalmist koristi svoje ponizno srce i mirnu nadu/pouzdanje/strpljenje (BDB 403, KB 407, *Piel* IMPERATIV, up. Ps 130:5,6,7) da ohrabri izraelski narod da dođe u to isto stanje.

▣ „**od sada pa doveka**” Ovaj hebrejski idiom koristi tri reči koje počinju sa „y” (up. Ps 113:2; 115:18; 121:8; 125:2).

1. BDB 773 – PRILOG za sadašnje vreme (tj. prvi izraz)
2. BDB 723 III – PREDLOG
3. BDB 761 – IMENICA, ‘*olam*, vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*)

PSALAM 132

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za Gospodnji blagoslov za svetište <u>MT uvod</u>	Večno prisustvo Boga u Sionu	Liturgija koja obeležava Božji izbor Siona i Davidove dinastije	Pohvala hramu	Za godišnjicu prenošenja kovčega
Pesma za uspinjanje				
132:1-5	132:1-5	132:1-5	132:1-5	132:1-5
132:6-9	132:6-9	132:6-7 132:8-10	132:6-7 132:8-9	132:6-7 132:8-10
132:10-12	132:10 132:11-12	132:11-12	132:10-12	132:11-12
132:13-18	132:13-18	132:13-18	132:13-18	132:13-14 132:15-16 132:17-18

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Očigledno je da je ovo Psalam o
 1. Božjim obećanjima Davidu iz 2. Sam 7:12-16; 2. Dne 6:16 (vidite kratku analizu „saveza sa Davidom” u NIDOTTE, vol. 4, str. 507-508)
 2. Božjem izboru planine Morije kao mesta na kojem će boraviti Njegovo prisustvo (up. 5. Mojs 12:5,11,14,18, 21,26; 14:23-25; 15:20; 16:2,6,11,15; 17:8,10; 18:6; 26:2; 31:11, vidite POSEBNA TEMA: MORIJA)
- B. Rezultati Božjeg prisustva i savezne poslušnosti Izraela su
 1. blagosloviće hranu njegovu, Ps 132:15
 2. nasitiće hlebom siromahe njegove, Ps 132:15
 3. radosno slavljenje, Ps 132:16
 4. uzdizanje Božjeg cara, Ps 132:17
 5. uništenje neprijatelja Davidovog cara, Ps 132:17
- C. Za dobru sažetu analizu teologije Siona vidite NIDOTTE, vol. 2, str. 959 i 512.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 132:1-5

¹ **Gospode, seti se Davida
i svih poniženja njegovih,**
² **kako se zakleo Gospodu,
kako se zavetovao Jakovljevom Silnom Bogu:**
³ **„Ja neću ući u šator doma svoga.
Neću leći na raskošan odar svoj,**
⁴ **neću sna očima svojim dati,
ni dremanja vedama svojim,**
⁵ **dok ne nađem mesto za Gospoda,
veličanstveno prebivalište za Jakovljevog Silnog Boga”.**

132:1 „seti se” Ovo je IMPERATIV kojim se izražava molitva. Psalam 25:6-7 pokazuje ovaj obrazac.

1. Gospode, seti se milosrđa svoga i ljubavi svoje, Ps 25:6
2. seti me se, Gospode, Ps 25:7

▣ **„Davida”** Izraelski narod i njegove vođe često mole Boga da se smiluje na njih zbog

1. Njegovih obećanja njihovim precima (tj. Avramu, Isaku i Jakovu)
2. Njegovih obećanja Davidu (up. 2. Sam 7; 2. Dne 6:16)

▣ **„svih poniženja njegovih”** Čini se da ovo ukazuje na Davidove izjave iz 2. Sam 16:12, ali takođe je moguće da se odnosi na probleme koje je David imao kada je započeo vraćanje kovčega u Jerusolim (up. 2. Sam 6). JPSOA ovo prevodi kao „njegovo ekstremno samo-odricanje”, na osnovu upotrebe ovog termina u 4. Mojs 30:13 i 1. Dne 22:14.

LXX menja samoglasnike iz MT (BDB 776 III, KB 853, *Pual* KONSTRUKT INFINITIVA) i dobija „njegovu poniznost” (IMENICA, BDB 776, up. Ps 45:4).

132:2-5 „kako se zakleo Gospodu” Ova zakletva nije zabeležena u istorijskim knjigama. U suštini, David se zakleo

1. da će doneti tabernakl u Jerusolim
2. da neće ući u svoj dom (doslovno: „šator doma”) dok tabernakl (tj. šator u kojem prebiva Gospod (YHWH) ne bude u Jerusalimu
3. da neće spavati (hiperbola) dok ne donese kovčeg
4. Ps 132:5 navodi njegovu nameru (tj. da donese kovčeg svedočanstva i tabernakl u svoju prestonicu, up. Dap 7:46)

Očigledno je da su stavke #2 i #3 hiperbole i da su upotrebljene u književnom smislu da izraze snažnu nameru!

132:2 „Jakovljevom Silnom Bogu” Ovaj naziv (BDB 7 KONSTRUKT BDB 784) za Boga Izraela prvi put je upotrebljen u 1. Mojs 49:24, gde Jakov blagosilja svoju decu, buduća izraelska plemena. On je takođe upotrebljen u Isa 49:26 (obećanje o univerzalnom otkupljenju) i u 60:16, gde je povezan sa drugim nazivima za Gospoda (YHWH).

1. Spasitelj (up. Isa 19:2; 43:3,11; 45:15,21; 63:8)
2. Otkupitelj (up. Isa 59:20; 63:16)

NIDOTTE, vol. 1, str. 232, daje zanimljivu napomenu da PRIDEV „silan” ima dva oblika.

1. prvobitno se odnosio na snagu volova ili divljih bikova
2. označava moć Gospoda (YHWH)

132:5 Ovo se ne odnosi na Davidovu želju da izgradi stalan hram (up. 1. Car 8:17; 1. Dne 22:7), nego na želju da donese kovčeg, zajedno sa njegovim prenosivim šatorom (tj. tabernaklom iz perioda izgnanstva) u svoju prestonicu, Jerusalim (up. 2. Sam 6).

▣ „**prebivalište**” Ovaj termin je u MNOŽINI u MT i moguće je da je to gramatički način za označavanje značaja, kao prevod NET Biblije, „fino boravište”.

U drugom kontekstu, ovaj termin u MNOŽINI označava sve građevine u okviru hrama (up. Ps 43:3; 46:4; 84:1).

NSP: PSALAM 132:6-9

**⁶ Evo, čuli smo za to u Efrati,
našli smo ga u šumovitom kraju.**

**⁷ Udimo u veličanstveno prebivalište njegovo,
poklonimo se kod podnožja nogu njegovih.**

**⁸ Ustani, Gospode, i dođi u počivalište svoje,
ti i kovčeg sile tvoje!**

**⁹ Neka se sveštenici tvoji u pravednost obuku,
i neka verne sluge tvoje radosno kliču!**

132:6 „u Efrati” Ovo je oblast u Judi čiji naziv se koristi da označi proširenu Davidovu porodicu (up. Ruta 4:11). Međutim, kovčeg nije bio u Vitlejemu. Oni su samo čuli za carevu zakletvu (up. Ps 132:2) da će doneti kovčeg u Jerusalim.

▣ „**u šumovitom kraju**” Ovo je referenca na Kirijat-Jarim (up. 1. Sam 7:1; 1. Dne 13:1-8), gde je kovčeg dvadeset godina čuvan u privatnom domu dok ga David nije preneo u Jerusalim. „Jaar” je oblik JEDNINE od „Jarim”.

▣ „**to**” Ovo je sufiks u ŽENSKOM RODU, a „kovčeg” je u MUŠKOM RODU, te je moguće da se odnosi na Davidovu zakletvu (NIDOTTE, vol. 3, str. 736; AB, str. 244), koja se spominje u Ps 132:2. NEB (str. 1000) navodi činjenicu da je „kovčeg” u najmanje dva slučaja u ŽENSKOM RODU (tj. 1. Sam 4:17; 2. Dne 8:11). Moguće je da je odgovor na ovaj problem sa rodnom to što ovaj Psalam sadrži nekoliko arhaičnih reči i oblika.

132:7 Oba GLAGOLA su KOHORTATIVI u MNOŽINI i odnose se na hodočašće u Gospodnji (YHWH) hram.

▣ „**podnožja nogu njegovih**” I David (up. 1. Dne 28:2) i Solomon (1. Car 8:27) su znali da hram nije pravo boravište Boga tvorevine. David je nazvao mesto među krilima Heruvima, iznad prestola milosti (poklopca kovčega) mestom gde se sreću nebo i zemlja, vidljivo i nevidljivo, večno i privremeno (up. 2. Mojs 25:22)! On je rekao da je to Gospodnje (YHWH) podnožje (up. Isa 66:1; vidite POSEBNA TEMA: KOVČEG SAVEZA); vidite i Ps 99:5.

Slika Boga koji ima noge je deo ograničenja ljudskog rečnika. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFIZAM).

132:8 „Ustani” Ovaj GLAGOL (BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV) je upotrebljen u 4. Mojs 10:35 i 2. Dne 6:41 da označi da Gospod (YHWH) ustaje sa svog prestola da bi stao pred svoje ljude i borio se na njihovoj strani (up. Ps 3:7; 7:6; 9:19; 10:12; 44:26; 74:22; 82:8).

Čini se da su ovaj stih i Ps 132:9 aluzije na Solomonovo posvećivanje novog hrama u 2. Dne 6:41.

▣ „počivalište svoje” Gospod (YHWH) je opisan ljudskim terminima zato što autori Biblije nisu raspolagali ni jednim drugim rečnikom (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK (ANTROPOMORFIZAM)). Kovčegu saveza, te stoga i samom Gospodu (YHWH), bilo je potrebno fizičko mesto na kojem će boraviti/počivati (up. 1. Dne 6:31; 28:2; 2. Dne 6:41; Ps 132:8,14; Isa 11:10; 66:1). Ne zaboravite da antropomorfna slika ne postavlja granice Bogu, nego ljudskoj sposobnosti da razume Boga vremena i prostora (tj. Boga fizičke tvorevine).

Nova knjiga Džona Voltona (John Walton), *Izgubljen svet Postanka jedan (The Lost World of Genesis One)*, koristi drevne bliskoistočne kosmologije da polaže da je 1. Mojs 1 zapis o tome kako Gospod (YHWH) gradi kosmički hram (tj. zemlju) kao mesto za počinak (up. 1. Mojs 2:1-3).

U poslanici Jevrejima, od 3:7 do 4:13 (up. Ps 95:7-11) sadržana je igra rečju „počinak” koja se odnosi na tri različite stvari.

1. sedmi dan stvaranja, iz 1. Mojs 2:2 u Jev 4:3,4,10
2. obećana zemlja, iz 4. Mojs 13-14 u Jev 3:11,18; 4:8
3. eshatološko nebo

„Počinak” se odnosi i na osećanje mira i na željeno mesto zajedništva (up. Ps 62:1; Isa 63:14; Jer 31:2).

132:9 Ovaj stih ima dva IMPERFEKTA upotrebljena kao JUSIVI.

1. neka se... obuku – BDB 527, KB 519, *Qal*
2. neka... radosno kliču – BDB 943, KB 1247, *Piel*

Nije sigurno da li se ovde govori o dve grupe (tj. sveštenici i vernici) ili je ovo književna paralela.

U Jov 20:14, Jov za sebe kaže da je obučen u pravednost. Nije sigurno kako je to tačno povezano sa ovim sveštenicima. Moguće je da oni odražavaju Gospodnji (YHWH) karakter i otkrivenja svojim vođstvom, životima, zadacima i dužnostima.

Moguće je da ovaj stih odražava slavljenje i strahopoštovanje tokom marša na kojem su kovčeg nosili posebno obučeni sveštenici i hor Levita.

NSP: PSALAM 132:10-12

¹⁰ **Zbog sluge svoga Davida,
nemoj odbaciti lice pomazanika svoga.**

¹¹ **Gospod se zakleo Davidu,
zakletvom koju sigurno neće pogaziti:**

„Potomka utrobe tvoje postaviću na tvoj presto.

¹² **Ako se sinovi tvoji budu držali saveza moga
i pouka mojih kojim ću ih poučiti,
onda će i sinovi njihovi zauvek sedeti na prestolu tvome”.**

132:10-12 Ova strofa sigurno ukazuje na 2. Sam 7. Primitite uslovni element u Ps 132:12, povezan sa svakim pojedinačnim potomkom, ali je širi Božji plan izražen u 2. Sam 7:14-16.

Primitite igru zvukom reči brojnih GLAGOLA u Ps 132:10-12 koji počinju sa *š*.

1. nemoj odbaciti – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* JUSIV
2. zakleo se – BDB 989, KB 1396, *Niphal* PERFEEKAT
3. neće pogaziti – isti koren kao i #1 ali je oblik *Qal* IMPERFEKAT
4. postaviću na tvoj presto – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERFEKAT
5. ako se sinovi tvoji budu držali saveza moga – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKAT (primitite uslovni aspekt, up. 1. Car 9:4-9; Ps 89:30-45)

132:10 „pomazanika svoga” Ovo je termin (BDB 603) od kojeg potiče naziv „Mesija”. Vidite POSEBNA TEMA: MESIJA.

132:11 „Gospod se zakleo Davidu” Kao što se David zakleo u Ps 132:2, sada Gospod (YHWH) tako odgovara svojom zakletvom. Ova zakletva je poznata kao savez sa Davidom (up. 2. Sam 7; Ps 89:3,35).

132:12 „saveza” Vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ.

▣ „pouka” Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

▣ „zauvek” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

NSP: PSALAM 132:13-18

13 Jer Gospod je Sion izabrao,

žarko ga je želeo za prebivalište svoje:

14 „Ovo je počivalište moje zauvek,

ovde ću stanovati, jer sam tako želeo.

15 Zaista ću blagosloviti hranu njegovu.

Nasitiću hlebom siromahe njegove.

16 Sveštenike ću njegove u spasenje obući,

verne sluge njegove klicaće radosno.

17 Učiniću da tamo izraste rog Davidov.

Postaviću svetiljku za pomazanika svoga.

18 Neprijatelje ću njegove u sramotu obući,

a na njemu će kruna njegova cvetati.”

132:13-18 Ova strofa opisuje stvari koje je Gospod (YHWH) učinio (Ps 132:13-14) i koje će učiniti (Ps 132:15-18).

1. izabrao je Sion (vidite POSEBNA TEMA: SION), Ps 132:13-14
2. blagosloviće (EMFATIČAN APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u IMPERFEKTU iz istog korena, BDB 138, KB 159), Ps 132:15a
3. nasitiće hlebom, Ps 132:15b
4. hramski sveštenici će biti pobožni ljudi, Ps 132:16 (up. 1. Dne 6:41)
5. vernici (up. Ps 4:3 ili Leviti) klicaće radosno (EMFATIČAN APSOLUTNI INFINITIV i GLAGOL u IMPERFEKTU iz istog korena, BDB 943, KB 1247), Ps 132:16 (up. 1. Dne 6:41)
6. zasnovaće Davidovu dinastiju u Jerusalimu, Ps 132:17
7. poraziće neprijatelje Izraela, Ps 132:18

132:16 Zbog paralela u ovoj strofi, moguće je da se oba reda ovog stiha odnose na „sveštenike” (ili Levite).

132:17 „rog Davidov” Rog je hebrejski idiom za moć i prapostojanje (up. Lk 1:69).

▣ „izraste” Moguće je da je ovaj GLAGOL (BDB 855, KB 1033, *Hiphil* IMPERFEKAT) povezan sa slikama o posebnom caru iz Davidove linije za kojeg se kaže da je „izdanak”. Vidite:

1. POSEBNA TEMA: ISUS NAZAREĆANIN
2. belešku kod Isa 11:1
3. NIDOTTE, vol. 3, str. 75

Koren reči „kruna” je כִּוֵּן, i moguće je da označava

1. krunu (IMENICA, BDB 634)
2. posvećivanje (GLAGOL, BDB 634)
3. Izdanak (naziv za Mesiju)

▣ „svetiljku za pomazanika svoga” Ovo je posebna upotreba slike svetlosti koja se ne odnosi na otkrivenje (tj. Ps 18:28; 119:105; Pri 6:23), nego na Davidovog potomka na izraelskom prestolu (up. 1. Car 11:36; 15:4; 2. Car 8:19; 2. Dne 21:7). U 2. Sam 21:17 se odnosi na samog Davida.

PSALAM 133

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Lepota bratske zajednice <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje, Davidova 133:1-3	Blagoslovljena jedinstvenost Božjeg naroda 133:1 133:2-3	Radosti porodične harmonije 133:1-3	Pohvala životu u miru 133:1-3	Bratska ljubav 133:1 133:2-3

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj kratak Psalam je težak za tumačenje zato što se njegove slike ne uklapaju dobro međusobno.
 1. braća – Aron
 2. Ermon – Sion
- B. Nepoznata je teološka svrha i istorijski period ovog Psalma. Neki smatraju da se odnosi na
 1. Davidov dan (zbog MT naslova) kada su ujedinjeni Izrael i Juda (up. 2. Sam 5, tj. Ujedinjeno carstvo)
 2. period nakon izgnanstva kada su Izrael (planina Ermon) i Juda (planina Sion) ponovo povezani (tj. Kirov dekret, 538. g.p.n.e.)
 3. Psalam koji potvrđuje zajedništvo među svim nivoima jevrejskog društva (tj. posebno ulje za pomazanje koje teče niz Aronovu bradu na „svu” njegovu odeću)
 4. način da se izrazi Božja želja da svi Njegovi ljudi iskuse
 - a. život u izobilju sada
 - b. večan život jednog dana
 5. svi blagoslovi „silaze” (3 puta – BDB 432, KB 434, *Qal* PARTICIPI) od Boga
 - a. savezni narod (braća)
 - b. zajedništvo (Aronova odeća)
 - c. blagoslovi (tj. rosa)
 - d. večan život (Ps 133:3c)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 133:1-3

¹ Gle, kako je dobro i kako je divno

kad braća žive zajedno u jedinstvu!

² To je kao dobro ulje kad se izlije na glavu,

i koje teče niz bradu, bradu Aronovu,

koje teče na okovratnik haljina njegovih.

³ To je kao rosa s Ermona koja silazi na gore sionske.

Jer je Gospod zapovedio da tamo bude blagoslov i život doveka.

133:1 „kako je dobro i kako je divno” Ovi PRIDEVI (BDB 373 II i BDB 653 I) opisuju planirano iskustvo ljudi koji su stvoreni po Božjem obličju da bi bili zajednica.

▣ „**braća**” Nije poznato na koga se ovo tačno odnosi, vidite Kontekstualni uvidi, B.

▣ „**žive zajedno**” Ova IMENICA (BDB 443 I) je povezana sa GLAGOLOM (DB 442) koji znači „sesti” (tj. zajednički obrok), „ostati” (tj. boraviti sa) ili „prebivati” (tj. živjeti na tom mestu). Ovde može imati doslovno ili metaforično značenje.

133:2

SSP **dragoceno ulje**

NSP, NRP, DK **dobro ulje**

Ovaj PRIDEV (BDB 373 II) je isti kao i pridev iz Ps 133:1 (tj. „dobro”).

Ova IMENICA „ulje” (BDB 1032) može označavati „mast” ili „maslinovo ulje”. Zato što je spomenuto Aronovo pomazanje u Ps 133:2c-d, ovo se odnosi na njegovu posebnu inicijalnu službu inauguracije (up. 2. Mojs 29:7; 30:25,30; 3. Mojs 8:12; 21:10).

Prvosveštenik je u Izraelu bio i kulturna figura i eshatološka mesijanska figura (up. Zah 3-4). Stoga, moguće je da on predstavlja

1. jedinstvo Božjeg starozavetnog naroda
2. jedinstvo svih ljudi sačinjenih po Božjem obličju

SSP **na okovratnik njegove odore**

NSP, NRP **na okovratnik haljina njegovih**

DK **na skut od haljine njegove**

Značenje ove IMENICE (BDB 804) zavisi od njenog tumačenja. Doslovno značenje je „usta”. Ovde se odnosi na 2. Mojs 28, gde označava poseban okovratnik haljine prvoseštenika koji ne može biti pocepan (tj. hebrejski simbol za žalost). Pitanje za tumačenje je „koliko ulja je upotrebljeno?”. Da li je ono simbol jedinstva (tj. teklo je po svoj njegovoj odeći)? Da li ovaj Psalam govori o jedinstvu u izraelskim/jevrejskim grupama ili među svim ljudima (tj. Ps 133:3c)?

Samo još jedna napomena, reč „okovratnik” može da potiče iz jednog od sledeća dva korena.

1. haljina, odeća – מָדָה (BDB 551)
2. mera – מֵדָה (BDB 551)

133:3 Kako su povezane planine Ermon i Sion?

1. jedinstvo Obećane zemlje

2. jedinstvo izraelskih plemena
3. jedinstvo svih ljudi u eshatološkom okruženju (tj. da li Ps 133:3 govori o životu sada i ovdje ili o životu u eshatološkom smislu?)

▣ „**rosa s Ermona**” Rosa na najvišim planinama, lako vidljiva sa severnog Izraela, bila je veoma obilna, te je postala idiom za izobilje. Planina Sion, sa Gospodnjim (YHWH) blagoslovima za njihovu zajednicu, imaće sličnu bogatu vlažnost.

▣ „**doveka**” Ovaj hebrejski termin (BDB 761, vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*)) mora se tumačiti u određenom kontekstu. Teološko pitanje uključuje starozavetno shvatanje mogućeg života nakon smrti. Nema sumnje da po progresivnom otkrivenju (tj. NZ) Biblija jasno potvrđuje ovu istinu, ali da li je potvrđuje i SZ? Mislim da je potvrđuje (tj. Jov 14:14-15; 19:25-27), ali ne uvek (tj. Ps 23:5; 27:4-6). Međutim, čak i u SZ postoji tračak nade.

1. Enoh (1. Mojs 5:24) i Ilija (2. Car 2) su uzneti na nebo
2. u Psalmima, up. Ps 1:3; 49:15; 73:24
3. u Isaiji, up. Isa 26:19
4. u Danilu, up. Dan 12:1-4

PSALAM 134

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pozdravi noćnih čuvara <u>MT uvod</u> Pesma za uspinjanje. 134:1-3	Hvala Gospodu u Njegovom domu noću 134:1-2 134:3	Liturgija blagoslova 134:1-2 134:3	Poziv na hvaljenje Gospoda 134:1-2 134:3	Za večernju liturgiju 134:1-2 134:3

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 134:1-3

¹ **Blagosiljajte Gospoda, sve sluge Gospodnje, vi koji noću stojite u domu Gospodnjem.**

² **U molitvi podignite ruke svoje u svetosti i blagosiljajte Gospoda.**

³ **Neka te sa Siona blagoslovi Gospod, Tvorac neba i zemlje.**

134:1 „Blagosiljajte” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159) se pojavljuje tri puta u ovom kratkom Psalmu.

1-2. *Piel* IMPERATIV – Ps 134:1,2

3. *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu – Ps 134:3

Njegov SINONIM (BDB 80) se često koristi u Psalmima. Vidite belešku kod Ps 1:1. Za ovaj termin (BDB 139) vidite POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ). U Ps 1:1 je blagoslovljen (NSP: „srećan”) odani sledbenik, a ovde Bog Izraela (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)).

▣ „sve sluge Gospodnje” Ovo označava svesnu tvorevinu (tj. anđele, ljude, moguće i druge nivoe duhovnih bića, vidite POSEBNA TEMA: ANĐELI U PAVLOVIM TEKSTOVIMA). Dobra paralela za ovaj koncept je (1) Ps 103:19-22, gde je isti GLAGOL upotrebljen tri puta za anđeoski svet; (2) Ps 135:1-4, gde se „hvalite” (BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV) tri puta koristi za sveštenike i Levite.

Postojalo je pet različitih vrsta uloga u hramu.

1. sveštenici
2. Leviti
3. pevači
4. čuvari na vratima
5. najniže sluge (vidite NIDOTTE, vol. 3, str. 203-204)

▣ „vi koji noću stojite u domu Gospodnjem” Ovo se ponovo spominje u Ps 135:1-4. Odnosi se na potomke Levijeve porodice zbog Arona koji je služio u hramu u Jerusalimu (doslovno: „stajati”, BDB 763, KB 840, snažno ukazuje na hramske sveštenike ili Levite). GLAGOLSKI IZRAZ „noću” (BDB 538) znači „po ceo dan” i ne odnosi se samo na one koji su noću stražarili (up. 1. Dne 9:33). Paralelan izraz u Ps 135:2 dodaje i deskriptivan izraz (tj. LXX, NJB).

134:2 „podignite ruke svoje u svetosti” (NASB: „podignite ruke svoje ka svetilištu”) Ovaj GLAGOL (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV) označava radnje sveštenika. U 4. Mojs 6:24-26; 3. Mojs 9:2, oni blagosiljaju (BDB 138, KB 159) ljude podižući svoje ruke, ali ovde „blagosiljaju” Gospoda (YHWH) koji boravi u svom hramu među krilima Heruvima, nad prestolom milosti u Svetinji nad svetinjama.

Izraz „podići ruke” može da se odnosi na nekoliko odvojenih stvari.

1. davanje zakletve – up. 1. Mojs 14:22; 2. Mojs 6:8; 4. Mojs 14:30; Ps 106:26; Jezek 20:5 (podrazumeva se u Jez 10:5)
2. čin pobune – 2. Sam 20:21
3. za blagoslov – 3. Mojs 9:22; Ps 134:2; Lk 24:50; 1. Tim 2:8
4. znak Gospodnjih (YHWH) dela – Ps 10:12; Mih 5:9
5. opšti način da se označi molitva kroz ovaj čin – 2. Mojs 9:29,33; 1. Car 8:22,38-39; Jez 9:5; Ps 28:2; 63:4; 141:2; 1. Tim 2:8

Roterhamova (Rotherham) *Naglašena Biblija (Emphasized Bible)* prevodi „svetilište” na način koji se odnosi na same sveštenike (tj. podignite ruke svoje u svetosti, up. 3. Mojs 21:6; 2. Dne 23:6; Jez 8:28). Vidite POSEBNA TEMA: SVETOST.

134:3a Ovaj poetski red pokazuje recipročan odnos između blagosiljanja Gospoda (YHWH), (tj. slavljenja) i Njegovih blagoslova (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu) za Njegov savezni narod (up. Ps 128:5).

▣ „sa Siona” Vidite POSEBNA TEMA: SION.

134:3b Gospod (YHWH) je opisan kao stvoritelj (up. Ps 115:15; 121:2; 124:8; 134:3; 136:5; 146:6). Moguće je da ovaj završni izraz ukazuje na teološku poruku iz Ps 134:1, da „sluge” uključuju i neživu i živu tvorevinu.

PSALAM 135

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvalite Gospodnja predivna dela. Ispraznost idola <u>MT nema uvod</u>	Hvala Gospodu u stvaranju i otkupljenju	Himna koja hvali Gospoda zbog Njegovih silnih dela	Himna hvale	Himna hvale
135:1-4	135:1a 135:1b-4	135:1-4	135:1-4	135:1a 135:1b-2 135:3-4
135:5-7	135:5-7	135:5-7	135:5-7	135:5-6 135:7
135:8-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-9 135:10-12 135:13-14 135:15-16 135:17-18
135:19-21	135:19-21b 135:21c	135:19-21	135:19-21b 135:21c	135:19-20 135:21a-b

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam počinje i završava sa
 1. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, Ps 135:1 (tri puta), 3a, 21c
 2. pesmom hvalite – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV, Ps 135:3b
 3. blagosiljajte – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIV, Ps 135:19 (dva puta), 20 (dva puta)
- B. Gospoda (YHWH) hvalimo/blagosiljamo/pesmom hvalimo zbog
 1. Njegovog karaktera
 - a. On je dobar, Ps 135:3 (up. Ps 147:1)
 - b. On je divan, Ps 135:3 (up. Ps 27:4; 147:1)

- c. On je velik, Ps 135:5 (up. Ps 48:1; 145:3)
 - d. On je iznad svih drugih bogova, Ps 135:5 (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM)
 - e. ime Njegovo dovek a ostaje, Ps 135:13a (up. 2. Mojs 3:15)
 - f. spomen na Njega ostaje iz naraštaja u naraštaj, Ps 135:13b
2. Njegovih dela za Izrael
- a. izabrao je Jakova/Izrael, Ps 135:4 (up. 5. Mojs 7:6; 10:15)
 - b. suveren je, Ps 135:6 (up. Ps 115:3; Prop 8:3; Isa 46:8-10)
 - c. kontroliše vode, Ps 135:7 (vidite POSEBNA TEMA: VODE)
 - d. izveo je Izrael iz Egipta, Ps 135:8-9 (up. Ps 136:10-15)
 - e. zaštitio je Izrael u periodu lutanja u divljini, Ps 135:10-11 (up. Ps 136:16-22)
3. Njegovih dela prema Izraelu
- a. izabrao ih je, Ps 135:4
 - b. sudio im je, Ps 135:14
 - (1) za njihov greh (up. Jev 10:26-31)
 - (2) zastupao ih je protiv naroda (up. 5. Mojs 32:36)
 - c. ali On će im oprostiti (up. 5. Mojs 32:26)
- C. Ovaj Psalam sadrži strofu o ludosti idolopoklonstva (up. Ps 135:14-18). On i samo On je Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). Ova strofa podseća na Ps 115:4-8 (vidite i 2. Mojs 20:23; 5. Mojs 4:28; 29:17).
- D. Mnogi/većina izraza iz ovog Psalma se može pronaći u drugim poglavljima u Pismu. Nepoznato je vreme nastanka ovog Psalma (tj. da li on sadrži citate ili je on citiran).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 135:1-4

¹ Hvalite Gospoda!

Hvalite ime Gospodnje,
hvalite Gospoda, sluge njegove,

² vi koji stojite u domu Gospodnjem,
u dvorištima doma Boga našega!

³ Hvalite Gospoda, jer je dobar Gospod!

Pesmom hvalite ime njegovo, jer je to divno!

⁴ Jer je Gospod izabrao sebi Jakova,

Izrael za dragoceno vlasništvo svoje.

135:1c-2 Ovi izrazi se odnose na sveštenike. Vidite belešku kod Ps 134:1.

135:1 „Hvalite” Ovo je hebrejski termin „Aliluja”. Primitite da je ime za Boga Izraela skraćenica od reči Gospod (YHWH)—*Yah* (Ps 135:1,3,4,21) i ono je na kraju hvale (doslovno: „hvalite Gospoda”).

▣ „ime Gospodnje” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

135:4 „Izrael za dragoceno vlasništvo svoje” Gospod (YHWH) je izabrao Izrael (up. 2. Mojs 19:5-6; 5. Mojs 7:6; 14:2; 26:18; Isa 43:21; Mal 3:17; 1. Pet 2:9) da se kroz Njega otkrije narodima (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

NSP: PSALAM 135:5-7

**¹ Jer ja dobro znam da je velik Gospod,
da je naš Gospod iznad svih drugih bogova.
⁶ Sve što je Gospod želeo da učini, učinio je,
na nebesima i na zemlji, u morima i u svim bezdanima vodenim.
⁷ On s kraja zemlje oblake podiže,
kiši je brane načinio,
i vetar izvodi iz riznica svojih.**

135:5 „ja dobro znam” Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

▣ **„Gospod”** Ovo je hebrejski *Adon*, sa značenjem „gospodar”, „vlasnik”, „muž” ili „Gospod”. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„naš Gospod iznad svih drugih bogova”** Gospod (YHWH) je jedini Bog (up. 2. Mojs 18:11; Ps 95:3; 96:4; 97:9, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). Po ovome je očigledan ekskluzivizam Izraela! Izrael je bio jedini monoteističan narod na drevnom Bliskom Istoku.

135:6 „na nebesima i na zemlji, u morima” Ovo je tipičan jezik za tvorevinu (tj. ovu planetu, up. 2. Mojs 20:11; Nem 9:6; Ps 69:34; 96:11; 146:6; Agej 2:6). Vidite POSEBNA TEMA: NEBO.

▣ **„u morima i u svim bezdanima vodenim”** Moguće je da su ovo sinonimi ili ukazuju na Gospodnju (YHWH) kontrolu nad (1) poljoprivrednim vodama i na (2) vodu kao oružje (tj. munje, poplave, pošasti, itd.). Moguće je da se drugi termin odnosi na drevne bliskoistočne mitološke slike o Gospodovoj (YHWH) pobjedi nad vodenim haosom (up. Ps 65:5-7; 89:9-10; Jov 26:12-13; Isa 51:9-10).

137:7 „iz riznica svojih” Ova hebrejska IMENICA može da znači „riznica” ili „skladište”. SZ često koristi slike u kojima se vremenske pojave (tj. grad, sneg, vetar, grmljavina, kiša/poplava) drže u nebeskim riznicama da bi ih upotrebio Gospod (YHWH), a ne Val.

1. 5. Mojs 28:12
2. Jov 38:22
3. Ps 33:7
4. Jer 10:13; 51:16

Gospod (YHWH) upravlja prirodnim silama u skladu sa svojim namerama (up. 3. Mojs 26:4-5,9,16,19,22,26; 5. Mojs 27:3; 28:4- 5,8,11,12,17-18,22,24,38-42).

NSP: PSALAM 135:8-18

**⁸ Pobio je prvence egipatske,
i ljude i životinje.**

**⁹ Učinio je znakove i čuda usred tebe, Egipte,
nad faraonom i nad svim slugama njegovim.**

**¹⁰ Pobio je narode mnoge,
i pogubio moćne careve:**

**¹¹ Siona, cara amorejskog,
Oga, cara vasanskog,
i sva carstva hananska.**

**¹² Dao je zemlju njihovu u nasledstvo,
u nasledstvo Izraelu, narodu svome.**

¹³ Gospode, ime tvoje dovek a ostaje.

Spomen na tebe, Gospode, ostaje iz naraštaja u naraštaj.

¹⁴ Jer Gospod će voditi parnicu naroda svoga

i sažaliće se na sluge svoje.

**¹⁵ Idoli drugih naroda srebro su i zlato,
delo ruku ljudskih.**

**¹⁶ Usta imaju, ali ne govore,
oči imaju, ali ne vide,**

¹⁷ uši imaju, ali ne čuju.

I nema daha u ustima njihovim.

**¹⁸ Oni koji ih prave postaće poput njih,
svi oni koji se u njih uzdaju.**

135:8 „Pobio je” Ovaj GLAGOL (BDB 645, KB 697, *Hiphil* PERFEEKAT) označava potpuno uništenje koje je odredio i sproveo Bog

1. Ps 135:8 – Gospodnje (YHWH) obećano izbavljenje iz Egipta (up. 1. Mojs 15:12-15; 2. Mojs 3:20; 7:25; 9:15; 12:13; Ps 87:4; Isa 30:7)
2. Ps 135:10 – Gospodnja (YHWH) pobjeda nad hananskim narodima (up. 1. Mojs 15:16-21)

135:13 „doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*). Moguće je da je ovo igra reči sa osnovnim značenjem reči Gospod (YHWH) od hebrejskog GLAGOLA „biti”. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

SSP, NSP, NRP spomen na tebe
DK spomen je Tvoj

Ova hebrejski IMENICA (BDB 271) znači „sećanje” ili „spomen”.

1. ljudsko sećanje – Pri 10:7; Prop 9:5
2. izraelsko – Os 14:7
3. Gospodnje (YHWH) – 2. Mojs 3:15; Ps 6:6; 30:4; 97:12; 102:12; Isa 26:8; Os 12:5

135:18 Oni koji prave idole i slave ih, postaće i sami kao ti idoli.

1. ne mogu da govore
2. ne mogu da vide
3. ne mogu da dišu

Oni su beživotne zamisli palih, lažnih ljudskih srca i ruku. Idoli ne mogu da pruže pomoć ili da poznaju, te su i oni koji ih slave takvi!

NSP: PSALAM 135:19-21

¹⁹ Blagosiljaj Gospoda, dome Izraelov.

Blagosiljaj Gospoda, dome Aronov!

²⁰ Blagosiljaj Gospoda, dome Levijev.

Vi koji se Gospoda bojite,

blagosiljajte Gospoda!

²¹ Neka je sa Siona blagoslovljen Gospod,

koji prebiva u Jerusalimu!

Hvalite Gospoda!

135:19 Ovo se odnosi na

1. sva plemena Izraela
2. posebno Levijevo pleme, Aronovu porodicu, koje je Gospod (YHWH) odabrao da služe u Njegovom hramu

Na neki način, ovo pleme je preuzelo ulogu Gospodnjih (YHWH) sluga od prvorodene dece svih plemena (up. 2. Mojs 13).

135:20 „dome Levijev” Nisu svi Leviti bili sveštenici, ali su svi sveštenici poticali iz Levijevog plemena. Neki Leviti su

1. služili u hramu (vidite belešku kod Ps 134:1)
2. služili lokalno kao učitelji Mojsijevog zakona

▣ „**Vi koji se Gospoda bojite**” Vidite POSEBNA TEMA: STRAH.

135:21 „sa Siona” Vidite POSEBNA TEMA: MORIJA, SALIM, JEVUS, JERUSALIM, SION.

▣ „**koji prebiva u Jerusalimu**” Vidite belešku kod Ps 132:14.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite karakteristike Boga Izraela.
2. Definišite monoteizam.
3. Da li Bog upravlja vremenskim prilikama u skladu sa svojim namerama? Da li to znači da Bog šalje sve oluje, poplave, požare i ostalo?
4. Zašto je verovanje u idole toliko tužno?

PSALAM 136

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala Gospodnjoj dobroti prema Izraelu <u>MT nema uvod</u> 136:1-9	Zahvalnica Bogu za Njegovu večnu milost 136:1-3 136:4-9	Zahvalnica Gospodu za velika dela koja je učinio za svoj narod 136:1-3 136:4-9	Himna zahvalnica 136:1-3 136:4-9	Litanija zahvalnica 136:1-3 136:4-6 136:7-9
136:10-22	136:10-22	136:10-22	136:10-15 136:16-22	136:10-12 136:13-15 136:16-20 136:21-24
136:23-26	136:23-25 136:26	136:23-25 136:26	136:23-25 136:26	136:25-26

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Kao što reč „hvalite” (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIVI) otvara i zatvara Psalam 135, „zahvaljajte” (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIVI) otvara i zatvara Psalam 136.
- B. Liturgijski repetitivni obrazac je očigledan u ovom Psalmu. Rabini za njega kažu da je „veliki Halel”. Sveštenici su izgovarali prvi red svakog stiha, a vernici grupno odgovarali na njega drugim redom.
- C. Struktura/teologija je
 1. opisan je sam Gospod (YHWH)
 2. istaknuta su Gospodnja (YHWH) spasilačka dela
 3. Izrael je pozvan da hvali svog narodnog Boga, jedinog Boga
- D. Ovaj Psalam je paralelan sa Psalmom 135.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 136:1-9

¹ Zahvaljujte Gospodu, jer je dobar,
jer večna je ljubav njegova;
² zahvaljujte Bogu nad bogovima,
večna je ljubav njegova;
³ zahvaljujte Gospodaru nad gospodarima:
večna je ljubav njegova;
⁴ onom koji sam čudesa velika čini,
večna je ljubav njegova;
⁵ onom koji je mudrošću nebesa načinio,
večna je ljubav njegova;
⁶ onom koji je rasprostro zemlju nad vodama,
večna je ljubav njegova;
⁷ onom koji je velike izvore svetlosti načinio,
večna je ljubav njegova;
⁸ sunce da upravlja danom,
večna je ljubav njegova;
⁹ mesec i zvezde da zajedno upravljaju noću,
večna je ljubav njegova;

136:1 „Zahvaljujte” Osnovno značenje ovog GLAGOLA (BDB 392, KB 389) je „baciti”. U *Hiphil* obliku se koristi za

1. izražavanje zahvalnosti pevanjem liturgijskih izraza
2. priznanje (up. 3. Mojs 5:5; Pri 28:13)

AB predlaže da je postojao fizički pokret povezan sa činom zahvaljivanja zbog čega je korišten ovaj naizgled nepovezan koren.

▣ „**jer je dobar**” Prva strofa (Ps 136:1-9) opisuje Gospodnju (YHWH) ličnost i dela stvaranja.

1. On je dobar (up. 1. Dne 16:34; Ps 106:1; 107:1; 118:1,29; 136:1; Jer 33:11)
2. On je Bog nad bogovima (up. 5. Mojs 10:17, vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM)
3. On je stvorio ovu planetu, Ps 136:4-9 (up. 1. Mojs 1, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA za Ps 136:4a)

▣ „**jer večna je ljubav njegova**” Ovo je česta potvrda Gospodnje (YHWH) milosti i večnosti (ponavlja se u svakom stihu).

Za termin „ljubav” vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*). Za termin „večna” vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

Primetite različite načine na koji je preveden savezni termin *hesed* (BDB 338).

1. NASB – „dobrota i ljubav”
2. NKJV, LXX – „milost”
3. NRSV, JPSOA – „postojana ljubav”
4. TEV, REB – „ljubav”
5. NJB – „verna ljubav”
6. NAB – „Božja ljubav”
7. NET Biblija – „odana ljubav”

Mislim da je najbolji opis ovog termina sledeći: „Gospodnja (YHWH) безусловna, odana, savezna ljubav”.

On je teološki analogan sa novozavetnim terminom *agapē*.

136:4 „koi sam” Ovo je potvrda monoteizma, jedinstvene karakteristike Izraela na drevnom Bliskom Istoku (up. Ps 72:18; Isa 44:24; vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM).

▣ „čudesa velika” LXX izostavlja PRIDEV. UBS tekstualni projekat (str. 417) se dvoumi oko toga koju od ove dve verzije da prihvati, iz MT ili iz LXX. „Velika” se koristi za termin „čudesa” u 5. Mojs 6:22.

136:5

SSP	umnošću
NSP, NRP	mudrošću
DK	premudro

Ova IMENICA (BDB 108) u ŽENSKOM RODU je upotrebljena u Pri 8:1 za inicijalno Božje stvaranje kojim je stvorio sve stvari. Takođe je upotrebljena u Jov 26:12; Pri 3:19; 24:3; Jer 10:12.

Koncept je paralelan sa „reče” iz 1. Mojs 1. Odnosi se na Božja dela stvaranja.

NZ navodi da je Isus Božji izvršitelj u stvaranju (up. Jn 1:3,10; 1. Kor 8:6; Kol 1:16; Jev 1:2).

Primitite kako prva tri biblijska stiha sadrže Trojstvo (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO).

1. *Elohim* (Bog), 1. Mojs 1:1
2. *Ruah* (Duh), 1. Mojs 1:2
3. Bog/Isus reče, 1. Mojs 1:3,6,9,14

136:6 „rasprostro” Ovaj GLAGOL (BDB 955, KB 1291) je upotrebljen za Božje stvaranje atmosferskog „svoda” nad zemljom (up. Jov 37:18; Isa 42:5; 44:24, vidite POSEBNA TEMA: NEBO). UBS priručnik kaže da se ovaj GLAGOL odnosi na Gospodnje (YHWH) uspostavljanje kopna na vodama (up. Ps 24:2).

Ovo jeste moguće značenje.

136:7-9 Izjava da je Bog stvorio nebeske svetlosti bila je hebrejski način da se odbaci astralno slavljenje. Ova teološka slika podseća na egipatske pošasti (up. 2. Mojs 8-11) i odbacivanje egipatskih životinjskih božanstava. Gospod (YHWH), i samo On, jeste Bog! Ne postoje drugi bogovi (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM). Primitite „koi sam” (BDB 94 II) u Ps 136:4a.

NSP: PSALAM 136:10-22

- ¹⁰ onom koji je pobio Egipćane, prvence njihove,
večna je ljubav njegova;
¹¹ koji je izveo Izrael iz sredine njihove,
večna je ljubav njegova;
¹² rukom snažnom i mišicom podignutom,
večna je ljubav njegova;
¹³ onom koji je razdvojio Crveno more,
večna je ljubav njegova;
¹⁴ koji je proveo Izrael posred njega,
večna je ljubav njegova;
¹⁵ koji je faraona i vojsku njegovu bacio u Crveno more,
večna je ljubav njegova;
¹⁶ onom koji je narod svoj kroz pustinju vodio,
večna je ljubav njegova;
¹⁷ onom koji je potukao careve velike,
večna je ljubav njegova;
¹⁸ koji je pogubio careve slavne,

večna je ljubav njegova;
¹⁹ Siona, cara amorejskog,
večna je ljubav njegova;
²⁰ i Oga, cara vasanskog,
večna je ljubav njegova;
²¹ koji je zemlju njihovu u nasledstvo dao,
večna je ljubav njegova;
²² u nasledstvo Izraelu, sluzi svome,
večna je ljubav njegova;

136:10-22 Kao što Ps 136:1-9 opisuje Boga tvorevine (tj. *Elohim*, up. 1. Mojs 1); Ps 136:10-22 opisuje Boga izbavljenja/starozavetnog spasenja (tj. Gospoda (YHWH), iako se ne spominje nego podrazumeva, vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN)).

1. obećan izlazak iz Egipta (up. 1. Mojs 15:12-15)
 - a. pošasti
 - b. razdvajanje Crvenog mora (vidite POSEBNA TEMA: CRVENO MORE)
2. obećano osvajanje Hanana (up. 1. Mojs 15:16-21)

136:12 „rukom snažnom i mišicom podignutom” Ova antropomorfna slika (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK) je česta u SZ (up. 2. Mojs 13:3,9; 6:1; 5. Mojs 3:24; 4:34; 5:15; 6:21; 7:19; 26:8; 1. Car 8:42; Nem 1:10; Ps 44:3; 77:15; Jer 32:21). Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

136:13 Iste reči su upotrebljene u 2. Mojs 14:27 za opis uništenja egipatske vojske kod Crvenog mora.

136:21-22 „nasledstvo... nasledstvo” Ova IMENICA (BDB 635) odražava sliku o posebnom položaju Izraela zbog Gospodnjeg (YHWH) izbora (up. belešku kod Ps 135:4)

1. dao im je Hanan da ispuni svoje obećanje Avramu (up. 1. Mojs 15:12-21). Ovo se često ponavlja u 5. Mojs (up. 5. Mojs 4:21; 15:4; 19:10; 20:16; 21:28; 24:4; 25:19; 26:1).
2. svakom izraelskom plemenu je dodelio deo zemlje (up. IsNav 13-19)
3. Izrael je bio Gospodnje (YHWH) posebno zaveštanje svim narodima (up. 5. Mojs 4:20; 7:6; 9:26,29; 32:9; 1. Car 8:51; Ps 28:9; 33:12; 78:62,71; 94:5,14; 106:40)

NSP: PSALAM 136:23-26

²³ i koji nas se setio u poniženju našem,
večna je ljubav njegova;
²⁴ koji nas je otimao od protivnika naših,
večna je ljubav njegova;
²⁵ koji hranu daje svakom stvorenju,
večna je ljubav njegova;
²⁶ zahvaljujte Bogu nebeskome,
jer večna je ljubav njegova!

136:23-26 Ova strofa sumira Gospodnja (YHWH) velika dela za Izrael kao i Njegova dela kojima održava celokupan ljudski život (up. Ps 104:27-30; 145:15; Mt 5:45; Dap 14:17). Ovo spaja značenja naziva

1. *Elohim* – Bog koji stvara, brine, održava
2. Gospod (YHWH) – Bog koji spasava, izbavlja, sklapa savez

Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

136:23 „u poniženju našem” Ne znamo da li se ovo odnosi na

1. period Sudija
2. ropstvo u Egiptu
3. izgnanstvo u Mesopotamiji

136:26 „Bogu nebeskome” Kasnije je ovo postao zoroastrijanski naziv za Gospoda, čest u periodu nakon izgnanstva. Jevreji su često preuzimali opisne izraze i imena paganskih bogova i stranih vladara da bi opisali Gospoda (YHWH). Termin „nebeskom” je u MNOŽINI, kao i brojne hebrejske reči koje označavaju veličinu. Rabini su često raspravljali o tome koliko nebeskih nivoa se spominje u hebrejskoj Bibliji. Vidite POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta znači „Gospod (YHWH) je dobar”?
2. Zašto je „ljubav/dobrota” (*hesed*) tako značajan teološki termin?
3. Da li Ps 136:1-4 jasno izražava monoteizam?
4. O kojem događaju govori Ps 136:6?
5. Zašto se sunce, mesec i zvezde spominju kao tvorevine Gospoda (YHWH)?
6. Gde je Crveno more?
7. Gde u 1. Mojsijevoj je predskazano osvajanje?
8. O kojoj Božjoj osobini govori Ps 136:25?

PSALAM 137

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Iskustvo zatočeništva <u>MT nema uvod</u>	Čežnja za Sionom u stranoj zemlji	Molitva za osvetu nad neprijateljima Izraela (tužbalica)	Tužbalica Izraelaca u izgnanstvu	Pesma izgnanika
137:1-3	137:1-3	137:1-3	137:1-3	137:1-2 137:3
137:4-6	137:4-6	137:4-6	137:4-6	137:4-5 137:6
137:7-9	137:7-9	137:7-9	137:7 137:8-9	137:7 137:8-9

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioritete u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 137:1-3

¹ **Zahvaljujte Gospodu,
jer pored vavilonskih reka sedeli smo i plakali
sećajući se Siona.**

² **Po topolama usred Vavilona
povešali smo harfe svoje.**

³ **Oni koji su nas zarobili tražili su da pevamo,
i oni što nam se rugaju tražili su da se veselimo, govoreći nam:
„Pevajte nam pesme sionske”.**

137:1 „Pored vavilonskih reka” Moguće je da bi tačniji prevod bio „pored vodenih kanala”.

Vavilonski vodeni sistem tog vremena je sadržao ne samo reke nego i veštačke kanale, kao što je kanal Hevar (up. Jezek 1:1).

Iz Dap 16:13 saznajemo za drevni običaj da su se u gradovima bez sinagoge ljudi okupljali pored lokalne reke da bi slavili. Moguće je da se o tome ovde radi.

▣ „**sedeli smo i plakali**” Zbog spoja reči „sedeti” i „plakati” čini se da se ovo odnosi na jadikovku na sahrani. Sedenje na zemlji je bilo znak žaljenja za Jevreje.

▣ „**sećajući se Siona**” Zanimljivo je da je u Bibliji važno da se ljudi sećaju (up. Ps 137:5 [podrazumevano],6,7). U svom novom izdanju, Jevrejsko izdavačko društvo Amerike (Jewish Publication Society of America), termin „uzdići” iz Ps 137:6 prevodi kao „sećam se Jerusalima kao najsrećnijeg doba”.

Ovaj termin „Sion” je SINONIM za ceo grad Jerusalem i oblast hrama na planini Moriji (vidite POSEBNA TEMA: MORIJA, SALIM, JEVUS, JERUSALIM, SION). Danas je za nas teško da zaista razumemo sve implikacije izraelskog izgnanstva. Izraelu je obećana večna vladavina Davidove linije (2. Sam 7:10,13,16). Zaštićen je od napada asirijskog cara, Senahirima, u vreme Jezekilja (up. Isa 37). Međutim, Jeremija im je rekao da ih izgnanstvo sigurno čeka ako se ne pokaju i ne okrenu ponovo ka Bogu. Savez (vidite POSEBNA TEMA: SAVEZ) je oduvek bio uslovan (up. 1. Sam 13:12,13), ali oni su se oslanjali na drevne tradicije umesto na lične odnose. Stoga je Božji savez postao neoperativan u njihovo vreme (tj. izgnanstvo).

137:2 „topolama” (NASB: „vrbe”) Hortikulturalisti nam govore da vrbe ne rastu na drevnom Bliskom Istoku, ali da je ovo drvo (BDB 788 II) verovatno jedna vrsta topole koja raste uz reke Eufkrat i Jordan. Vidite UBS, *Biblijska fauna i flora (Fauna and Flora of the Bible)*, str. 170. Neki čak smatraju da su grane upravo ovog drveta korištene tokom praznika Senica za pravljenje koliba za ljude.

▣ „**povešali smo harfe svoje**” Zanimljivo je primetiti da su svi GLAGOLI u Ps 137:1-3 u PERFektu, što može da ukazuje na to da je autor živeo u vremenu nakon izgnanstva, te piše o teškom prošlom iskustvu.

RSV prevodi termin „harfe” (BDB 490) kao „lire”. Veoma je teško odrediti koja vrsta muzičkih instrumenata je uključena, zato što se imena menjaju od kulture do kulture, kao i dizajn instrumenata. Ovo je bio mali žičani muzički instrument.

137:3 „Oni koji su nas zarobili... oni što nam se rugaju” Neki komentatori ukazuju na to da je ovaj stih primer kako su se vavilonski osvajači rugali, ali je termin koji je preveden kao „tražiti” u NASB (i NSP) u stvari znatno jednostavnija hebrejska reč „pitati” (BDB 981, KB 1371, *Qal* PERFekat). Sasvim je moguće da je Vavilonce samo zanimala nova muzika Jevreja. Međutim, Jevreji nisu mogli pevati religijske pesme u stranoj zemlji zato što su bili posvećeni slavljenju Gospoda (YHWH), kojeg je naizgled porazio *Marduk*. Ovo je bilo istorijsko vreme velike zbnjenosti među Jevrejima. Na drevnom Bliskom Istoku je postojao koncept po kojem je pobednika u bitci uvek osnažio bog tog naroda. Gospod (YHWH) je bio spreman da ugrozi čak i samo svoje Ime da bi se Njegov narod ponovo okrenuo ka Njemu sa puzdanjem.

▣ Primetite da nekoliko reči počinje sa *š*.

1. Ps 137:3 GLAGOL, „tražili” – BDB 981, KB 1371, *Qal* PERFekat
2. Ps 137:3 PARTICIP, „zarobili” – BDB 985, KB 1382, *Qal* PARTICIP
3. Ps 137:3 IMENICA, „pesme” – BDB 1010
4. Ps 137:3 IMENICA, „veselimo” – BDB 970
5. Ps 137:3 GLAGOL, „pevamo” – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERATIV
6. Ps 137:4 IMENICA, „pesmu” – BDB 1010
7. Ps 137:4 GLAGOL, „pevamo” – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERFEKAT
8. Ps 137:4 IMENICA, „pesma” – BDB 1010
9. Ps 137:5 GLAGOL, „zaboravim” – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT
10. Ps 137:5 GLAGOL, „zaboravi” – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
11. Ps 137:6 IMENICA, „radosti” – BDB 970

- ▣ „oni što nam se rugaju” Ova reč (BDB 1064, KB 1700) je upotrebljena samo ovde. Ona može biti
 1. paralela sa „oni koji su nas zarobili” iz Ps 137:3a
 2. „oni koji su nas odveli daleko” (REB), LXX, Pešita, Vulgata
 3. sa drugim hebrejskim korenom (ללה – BDB 237), „rugati se”

NSP: PSALAM 137:4-6

⁴ Kako da pevamo pesmu Gospodnju u tuđini?

⁵ Ako te zaboravim, Jerusalime, neka desnica moja zaboravi sve što zna.

⁶ Neka mi se jezik za nepce zalepi, ako te zaboravim, ako ne uzdignem Jerusolim iznad najveće radosti svoje.

137:4 „Kako da pevamo pesmu Gospodnju u tuđini” Neki su ovu izjavu poistovetili sa konceptom narodnih bogova, ali meni se čini da se ona pre svega odnosi na religijski karakter pesama i na to da je bilo nemoguće pevati hvale Gospodu (YHWH) usred takve osude i otuđenja. Siguran sam da su se Jevreji zaista pitali da li je Božji savez zauvek prekinut, da li će ih On ikada ponovo voleti i da li postoji nada za njihov narod. Bog će u budućnosti odgovoriti na ova pitanja pozitivno, ali u ovo vreme je postojala velika zbunjenost i nerazumevanje.

- ▣ „Gospodnju” Ovo je naziv Gospod (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

137:5 „Ako te zaboravim, Jerusalime” Ovo pokazuje njihovu veru i u mračnim vremenima. U Ps 137:5-6 oni proklinju sami sebe radi književnog intenziteta!

- ▣ „Neka... Neka” Ovo su dva *Qal* IMPERFEKTA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu.

- ▣ „neka desnica moja zaboravi sve što zna” Reči „sve što zna” su napisane kurzivom u NASB, što znači da nisu deo MT. Zato što se kontekst odnosi na pevanje, moguće je da je ovo aluzija na činjenicu da su ovi jevrejski muzičari postali otpadnici zato što su u izgnanstvu pevali religijske pesme, te su zbog toga mogli zaboraviti sve što su znali kao muzičari. Čini se da je ovo istaknuto u Ps 137:6, gde se govori o njihovom gubljenju sposobnosti za pevanje.

137:6 „ako ne uzdignem Jerusolim iznad najveće radosti svoje” Doslovan izraz, „iznad glave”, jedinstven je i moguće je da se odnosi na neki okultni čin ili simbolično pokrivanje glave. LXX tumači reč koja je prevedena kao „glava” kao da znači „početak” ili „poreklo” (vidite POSEBNA TEMA: GLAVA).

Kao što je često slučaj sa ovim retkim poetičnim rečima, najbolje je ovde upamtiti da

1. paralele nam daju najvažnije informacije
2. etimologija bliskog korena često ukazuje na značenje
3. posmatramo osnovnu poruku Psalma u celini

JPSOA prevod glasi „sećam se Jerusalima kao najsrećnijeg doba”.

NSP: PSALAM 137:7-9

⁷ Seti se, Gospode, sinova Edomovih u dan propasti Jerusalima, kako su govorili:

„Raskopajte ga! Raskopajte ga do temelja!”

**⁸ Kćeri vavilonska, što ćeš opustošena biti,
srećan će biti onaj ko ti vrati
onako kako si ti nama činila.**

**⁹ Srećan će biti onaj ko zgrabi i razbije
o stenu decu tvoju.**

137:7 „Seti se, Gospode, sinova Edomovih” Kao što ljudi moraju da se sećaju Božje milosti, oni mole Boga da zaboravi (*Qal* IMPERATIV upotrebljen u molitvi) grehe Izraela, zato što ih se Bog najčešće seti u kontekstu osude. Ovo je osnovna poruka ove izjave, da će Bog osvete, 5. Mojs 32:35, delovati pravedno i ispravno prema sinovima Edoma koji su zlostavljali svoje rođake (tj. Jevreje). Postoje brojni biblijski dokazi da je Edom učestvovao u opsadi, padu i pustošenju Jerusalima (up. Ps 87:4-8; Jer 49:7-22; Plač 4:21; Jezek 25:12-14; 35:1 i dalje; Amos 1:11; Joil 3:19; i posebno Avd 10-14). Vidite POSEBNA TEMA: EDOM I IZRAEL.

▣ **„kako su govorili: „Raskopajte ga! Raskopajte ga”** Pretpostavlja se da su ovo reči (dva *Piel* IMPERATIVA) Edomita u vreme Navuhodonosorovog osvajanja Jerusalima. Međutim, Novi prevod Jevrejskog izdavačkog društva Amerike (Jewish Publication Society of America) glasi „svucite je, svucite je”. Moguće je da je ovo povezano sa Isa 47:2-3; Plač 1:8; Jezek 16:37. U tom slučaju je metafora vezana za javno osramočenu ženu. Ovo tumačenje podržava činjenica da se „do temelja” može prevesti kao „stražnjica” (BDB 414, KB 417, AB, str. 273). Mislim da je prva opcija bolja.

137:8 „Kćeri vavilonska” Često se za nacije koristi naziv „kćer od...”. Ovo je hebrejski idiom koji je podrazumevao celokupnu populaciju. Vidite belešku kod Jer 46:11. Zanimljivo je to što se tri GLAGOLA iz Ps 137:8 ponavljaju u Jer 51:56.

SSP	koja ćeš biti zatrta
NSP, NRP	što ćeš opustošena biti
DK	krvnicu

UBS tekstualni projekat, str. 419, daje oznaku „B” (skoro sigurno) prevodu „ona koja je opustošena”. Različite opcije su

1. הַשְׂדֻדָּה – ona koja je opustošena
2. הַשְׂדָּדָה – ona koja pustoši

▣ **„srećan će biti onaj ko ti vrati onako kako si ti nama činila”** Ovo je samo starozavetni primer pravde „oko za oko” iz 3. Mojs 24:19-22; 5. Mojs 19:19; koja se ponavlja u Jer 51. Mi žanjemo ono što smo posejali (često se koristi i naziv „dva puta”, up. Jov 34:11; Ps 28:4; 62:12; Pri 24:12,29; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7; 2. Tim 4:14; 1. Pet 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

Šest Psalama sadrži kletve, tj. Psalmi 55; 59; 69; 79; 109; 137.

137:9 „razbije o stenu decu tvoju” Ovo je bila uobičajena praksa na drevnom Bliskom Istoku (up. 2. Car 8:12; Isa 13:16,18; Os 10:14; Naum 3:10). Zanimljivo je primetiti da je proroštvo koje se spominje u Isa 13:16 bilo protiv Vavilona. Čini se da je ovo strašan primer za istinu da žanjemo ono što smo posejali. Istoričar Prido (Prideaux) nam govori da su Vavilonci pod opsadom poubijali žene i decu da bi više hrane ostalo za vojnike koji su branili grad.

▣ **„o stenu”** Ova IMENICA (BD 700) ima ODREĐEN ČLAN. Moguće je da se odnosi na

1. ime za grad Petra (za kojeg se često kaže da je „crveni” grad), prestonicu Edoma (BDB 701, up. 2. Car 14:7)
2. način da se označi idolopoklonstvo, koje je suprotnost Gospoda (YHWH), „prave stene”
3. neki menjaju termin u „Aram” (zemlja)
4. način da se označi tvrda površina, kao zid ili strana kuće. Ovo se najbolje uklapa u kontekst i paralelizam.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je vavilonsko zatočeništvo bilo toliko snažna teološka kriza?
2. Kako možemo primeniti ove istorijske primere iz života izraelskog naroda na našu današnju crkvu?
3. Analizirajte reči „zaboraviti” i „setiti se” i njihovu upotrebu u starozavetnom okruženju.
4. Kako možemo da uporedimo drevne ratne prakse sa našim savremenim praksama u moralnom smislu?

PSALAM 138

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Zahvalnica za Gospodnju naklonost <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Gospodnja dobrotu prema vernima	Zahvalnica i izbavljenje iz nevolje	Molitva zahvalnosti	Himna zahvalnosti
138:1-3	138:1-3	138:1-3	138:1-3	138:1-2a 138:2b-3
138:4-6	138:4-6	138:4-6	138:4-6	138:4-6
138:7-8	138:7-8	138:7-8	138:7-8	138:7-8

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 138:1-3

¹ Hvaliću te svim srcem svojim.

Pred bogovima drugim pesmom ću te hvaliti.

² Pokloniću se prema svetom hramu tvome,
i hvaliću ime tvoje, zbog ljubavi tvoje i istine tvoje.

Jer si reč svoju uzdigao i iznad svog imena.

³ U dan kad sam te prizvao, ti si me uslišio,
dušu si moju odvažnom učinio i snagu si joj ulio.

138:1-3 Ova strofa skicira šta će psalmist učiniti (četiri IMPERFEKTA upotrebljena kao KOHORTATIVI), dok Ps 138:4-6 odražava šta narodi moraju da urade.

1. hvaliću te – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. pesmom ću te hvaliti – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
3. pokloniću se prema svetom hramu tvome – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. hvaliću – isto kao #1

Gospod (YHWH) mu je odgovorio tog dana kada se molio i nastavlja da mu odgovara

1. zbog toga što je on veran sledbenik kojeg je Gospod (YHWH) učinio odvažnim i snažnim, Ps 138:3b
2. zbog Gospodnjeg (YHWH) karaktera
 - a. Njegovog imena, Ps 138:2b,c
 - b. Njegove ljubavi, Ps 138:2b
 - c. Njegove istine, Ps 138:2b
 - d. Njegove reči, Ps 138:2c

Primetite koliko često reči u Ps 138:1-2 završavaju sa „k”.

1. hvaliću te, Ps 138:1
2. pesmom ću te hvaliti, Ps 138:1
3. svetom, Ps 138:2
4. ime tvoje, Ps 138:2
5. ljubavi tvoje, Ps 138:2
6. istine tvoje, Ps 138:2
7. ime tvoje, Ps 138:2
8. reč svoju, Ps 138:2

138:1 „svim srcem svojim” Ovo je hebrejski idiom koji označava potpunu posvećenost (up. Ps 86:12; 111:1). Ovo je način da se ukaže na razliku između vere/vernosti

1. Davida – celo srce (do Vitsaveje i nakon te strašne epizode)
2. Solomona – podeljeno srce (kada je ostario)

Ovo nije pitanje greha, bilo kojeg greha (vidite belešku kod Ps 130:3-4), nego istrajne vere i pokajanja. Odnos sa Gospodom (YHWH) je ključan, a ne ostvarenja postignuta ljudskim trudom.

▣ **„Pred bogovima”** Ovo se može tumačiti na dva načina.

1. nebeska prestona dvorana (tj. hramsko slavljenje) je mesto gde psalmist izvodi svoje pesme slavljenja (tj. nebeski savet, Ps 82:1; 89:7-8; 95:3; 96:4; 97:9)
2. Gospod (YHWH) je jedini istiniti Bog (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM), što je bilo jedinstveno za Izrael na drevnom Bliskom Istoku
3. vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA, C. „Elohim”

138:2 „prema svetom hramu tvome” Jevreji i muslimani su se molili okrenuti ka Jerusalimu (kasnije su muslimani počeli da se okreću ka Meki). Ovo je bilo mesto koje je jedini pravi Bog odabrao za svoje prebivalište (up. 5. Mojs 12:11), među krilima Heruvima iznad poklopca kovčega svedočanstva (up. 2. Mojs 25:22) u Svetinji nad svetinjama. To je bilo mesto susreta neba i zemlje.

Ukoliko je Davidova vladavina istorijsko okruženje, tada „hram” treba tumačiti kao „kovčeg” smešten u „tabernaklu”. Izraelci su se molili

1. kada su izvan Jerusalima okretali su se ka Jerusalimu (up. Dan 6:10)
2. kada su u hramu okretali su se ka kovčegu (up. Ps 28:2)

▣ **„ime tvoje”** Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

▣ **„ljubavi tvoje”** Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

SSP, DK	istinu
NSP, NRP	istine

Značenje ovog termina (BDB 54) možemo saznati iz upotrebe GLAGOLA (BDB 52). Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

▣ **„reč svoju”** Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

SSP **od svega većim učinio**
NSP, NRP **i iznad svog imena**
DK **po svakom imenu svom**

Ovaj izraz je nejasan na hebrejskom. Moguće je da se odnosi na „pred bogovima” iz Ps 138:1b. Takođe je moguće da se odnosi na „carevi zemaljski” iz Ps 138:4. Bez obzira na šta se odnosi, psalmista ga koristi da veliča ličnost izraelskog Boga. Njegove karakteristike su uzvišene (NJB). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ) i POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (NZ)

138:3 Gospodnji (YHWH) odgovor (IMPERATIV) na psalmistinu molitvu bio je (dva GLAGOLA u IMPERFEKTU)

1. učinio ga je odvažnim (doslovno: „arogantnim”, BDB 923), ali je ovaj termin samo ovde upotrebljen kao *Hiphil* IMPERFEKAT i u ovom kontekstu ima značenje „odvažan”. UBS tekstualni projekat (str. 421) daje verziji iz MT (BDB 923, רהב) oznaku „B” (skoro sigurno) i spominje i izmenu u RSV, NRSV, koja ukazuje na reč „umnožiti” ili „povećati” (BDB 915, רבה).
2. „snagu” – IMENICA, BDB 738, označava snagu ili hrabrost

Kakvu razliku pravi pokajnička, verna molitva.

Molitva utiče i na nas i na Boga (vidite POSEBNA TEMA: POSREDNIČKA MOLITVA).

▣ „**dušu**” Vidite belešku o *nephesh* (BDB 659) kod 1. Mojs 35:18 na www.freebiblecommentary.org.

NSP: PSALAM 138:4-6

⁴ **Hvaliće te, Gospode, svi carevi zemaljski,
jer će čuti reči usta tvojih.**

⁵ **Pevaće o putevima Gospodnjim,
jer je velika slava Gospodnja.**

⁶ **Jer je Gospod visoko,
a ipak vidi poniznoga,
a ohologa poznaje samo izdaleka.**

138:4-6 Kao što Ps 138:1-3 opisuje psalmistine molitve i Gospodnji (YHWH) odgovor, ova strofa se sada bavi narodima (tj. „svi carevi zemaljski”).

1. hvaliće te – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. pevaće o putevima Gospodnjim (YHWH) – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu

Razlog za ovaj idiom je

1. Gospodnje (YHWH) otkrivenje (tj. reči)
2. Gospodnji (YHWH) putevi (tj. uzdiže poniznoga, sudi oholome), Ps 138:6
3. Gospodnja (YHWH) velika slava (vidite POSEBNA TEMA: SLAVA)

138:4 „**svi carevi zemaljski**” SZ analizira narode u odnosu na nekoliko kategorija.

1. vlasništvo Gospoda (YHWH) i Njegovog Mesije – Ps 2:8; 82:8; Otk 11:15
2. njihov strah/kazna – Ps 72:11; 102:15; Isa 49:23
3. njihovo slavljenje – Ps 22:27; 66:4; 86:9; 138:4; Isa 66:23; Otk 15:4; vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA

138:6 „poznaje” Ovaj GLAGOL se često koristi za intimne lične odnose. Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

NSP: PSALAM 138:7-8

⁷ **Ako kroz nevolje budem hodio, ti ćeš mi život čuvati.**

**Zbog gneva neprijatelja mojih pružićeš ruku svoju,
i tvoja će me desnica spasti.**

⁸ **Gospod će dovršiti sve što je naumio za mene.**

Gospode, večna je ljubav tvoja.

Ne napuštaj delo ruku svojih.

138:7-8 Psalmist aludira na svoju trenutnu situaciju.

1. hoda kroz nevolje, Ps 138:7 (na ovo ukazuje Ps 138:3)
2. ima gnevne neprijatelje, Ps 138:7b; nikada nije sigurno ko su ti neprijatelji
 - a. drugi Izraelci
 - b. okolni paganski narodi

AB (str. 275-276) tvrdi da je najbolje tumačiti ovaj Psalam kao carski Psalam o Davidovoj vladavini zbog leksičkih i gramatičkih veza sa ugaritskom poezijom.

3. „sve što je naumio za mene”, Ps 138:8a. I ovo nije određeno, ali kontekst ukazuje na duhovne ili religijske teme
4. upotreba reči „čuvati život” ukazuje na to da
 - a. neprijatelji planiraju da ga ubiju
 - b. on se razboleo

138:7 „desnica” Vidite POSEBNA TEMA: RUKA.

▣ „spasti” Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

138:8a Kakvo obećanje svim vernim sledbenicima.

1. svi imamo božansku svrhu (up. Ps 57:2; Fil 1:6)
2. predmet naše vere će ostvariti/ispuniti svoju nameru kroz nas

138:8b „ljubav” Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

▣ „večna” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (*‘OLAM*).

138:8c „Ne napuštaj delo ruku svojih” Ovaj GLAGOL (BDB 951, KB 1276, *Hiphil* JUSIV) označava Gospodnju (YHWH) odanost svom planu.

Izraz „delo ruku svojih” je hebrejski idiom za Gospodnje (YHWH) stvaranje čovečanstva po svom liku/obličju (up. 1. Mojs 1:26-27; 2:1-7).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Na koga se odnose „bogovi” iz Ps 138:1b?
2. Definišite značenje „ljubavi/dobrote” (*hesed*) i „istine” na hebrejskom. Ps 138:2
3. Zašto je tako teško prevesti poslednji red iz Ps 138:2?
4. Zašto je tako teško prevesti Ps 138:3?
5. Da li se izraz „svi carevi zemaljski” odnosi na scenu suda ili scenu slavljenja?
6. Da li je moguće definisati „nevolje” ili „neprijatelje” iz Ps 138:7?
7. Koju veliku istinu izražava Ps 138:8?

PSALAM 139

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božje sveprisustvo i sveznanje <u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam. 139:1-6	Božje savršeno znanje o ljudima 139:1-6	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica) 139:1-6	Božje potpuno znanje i briga 139:1-6	Pohvala Božjem sveznanju 139:1-3 139:4-6 139:7-8 139:9-10 139:11-12 139:13-14b 139:14c-15 139:16 139:17-18 139:19-20 139:21-22 139:23-24
139:7-12	139:7-12	139:7-12	139:7-12	
139:13-16	139:13-16	139:13-18	139:13-18	
139:17-18	139:17-18			
139:19-22	139:19-22	139:19-24	139:19-22	
139:23-24	139:23-24		139:23-24	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam koristi hebrejsku poeziju (vidite POSEBNA TEMA: HEBREJSKA POEZIJA) da opiše grčke teološke termine: sveprisustvo, sveznanje i svemoć. Gospod (YHWH) je savršen Sudija.
- B. Ovaj Psalam opisuje lično znanje vernog sledbenika o Bogu. Nije povezano sa Božjim istorijskim delima iz prošlosti, nego sa trenutnim odnosom vere.
- C. Žan Kalvin (John Calvin) je rekao: „bez znanja o Bogu ne možemo imati znanje o sebi”. Čini se da je to primenljivo na ovaj Psalam.

- D. Mazoretski hebrejski (MT) tekst navodi da je David autor ovog Psalma. Talmud (Sinedrion 38b) autorstvo pripisuje Adamu, prvom. Međutim, Septuaginta (LXX) navodi da je autor Zaharija. MT uvodi nisu deo svitaka s Mrtvog mora. Smatram da oni nisu nadahnuti.
- E. Kratak nacrt
1. Božje znanje o meni, Ps 139:1-6
 2. Božje prisustvo sa mnom, Ps 139:7-12
 3. Božja kreativna briga o meni, Ps 139:13-16
 4. Božja pravda prema meni, Ps 139:19-22
 5. prikladan odgovor vernog sledbenika, Ps 139:23-24

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 139:1-6

¹ **Gospode, ti si proniknuo duboko u mene i poznaješ me.**

² **Ti znaš kad sedam i kad ustajem.**

Izdaleka ti već misli moje raspoznaješ.

³ **Ti me ispituješ kad hodam i kad se odmaram.**

I dobro znaš sve puteve moje.

⁴ **Jer još nema ni reči na jeziku mome,**

a ti ih, Gospode, već sve znaš.

⁵ **S leđa i s preda ti si me opkolio,**

i ruku si svoju na mene stavio.

⁶ **To je znanje za mene suviše čudesno.**

Toliko je visoko da ga dokučiti ne mogu.

139:1 „Gospode” Ovo je savezno ime za Boga, Gospod (YHWH), od hebrejskog GLAGOLA „biti”, i ono podrazumeva večno živog i jedinog živog Boga (up. 2. Mojs 3:14). Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„ti si proniknuo duboko u mene i poznaješ me”** Prvi GLAGOL (BDB 350, KB 347, *Qal* PERFEEKAT) započinje i zatvara ovaj Psalam. Ps 139:21 je u IMPERATIVU, što ukazuje na mogućnost da i Ps 139:1 moramo tumačiti u ZAPOVEDNOM smislu. Osnovna etimologija je „kopati u dubinu da bi se nešto pronašlo”. Gospod (YHWH) ispituje ljudska srca (up. Jov 13:9; 1. Sam 16:7; 1. Car 8:39; 1. Dne 28:9; 2. Dne 6:30; Ps 7:9; 44:21; Pri 15:11; 20:27; 21:2; Jer 11:20; 17:9-10; 20:12; Lk 16:15; Dap 1:24; 15:8; Rim 8:27). Vidite POSEBNA TEMA: BOG TESTIRA SVOJE LJUDE.

▣ **„poznaješ me”** Starozavetna reč „poznavati” ovde je upotrebljena u smislu „intimnog, ličnog znanja” (up. 1. Mojs 4:1; Jer 1:5; ovaj IMPERFEKAT je upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu, vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI).

139:2 „kad sedam i kad ustajem” Božje potpuno znanje o životu svakog pojedinca (tj. 5. Mojs 6:7) opisano je u Ps 139:2-4.

1. sedam – ustajem, Ps 139:2
2. hodam – odmaram, Ps 139:3
3. pre reči – ti sve znaš, Ps 139:4
4. Ps 139:2b,3b i 4b su sumirajuće izjave

▣ Reč koja je prevedena kao „misli” (BDB 946 III) upotrebljena je samo ovde i u Ps 139:17. BDB je prevodi kao „namera” ili „cilj”. LXX je prevodi koristeći sličan koren, „prijatelji” (DB 946) u Ps 139:17, ali u 139:2 kao „misli”.

139:3 „Ti me ispituješ kad hodam” GLAGOL „ispituješ” (BDB 279, KB 280, *Piel* PERF EKAT) obično znači „rasuti”, ali ovde, i samo ovde, čini se da označava probiranje ili prosejavanje. KB predlaže drugo moguće značenje ovog korena, „meriti” (KB 280 II) u smislu „poznavati”. Ovaj termin „hodam” (BDB 73) je metafora za život (up. Jov 14:16; 31:4). Koncept je paralelan sa konceptom „večnog puta” iz Ps 139:24.

▣ **„kad se odmaram”** Septuaginta sadrži termin „krevet”. Čini se da se to odnosi ili na mesta na kojima se putnici zaustavljaju da bi prenočili ili na seksualne aktivnosti (tj. Bog zna sve ljudske aktivnosti).

SSP	razaznaješ
NSP, NRP	dobro znaš
DK	vidiš

Ovaj hebrejski koren (BDB 698) ima nekoliko značenja.

1. 698 I – *Qal*, „biti koristan” ili „donositi dobrobit” – *Hiphil* je upotrebljen ovde i u 4. Mojs 22:30; Jov 22:21, „intimno poznavati”
2. 698 II – „izložiti se opasnosti”, Prop 10:9 (*Niphal*)
3. 698 III – „biti siromašan”, Isa 40:20 (*Pual*)

Sva ova značenja imaju iste suglasnike u korenu i samoglasnike dodane u mazoretskom tekstu. Samo kontekst nam može pomoći da odredimo tačno značenje.

139:4 „Jer još nema ni reči na jeziku mome” Pešita sadrži reč „obmana”, dok Septuaginta sadrži izraz „nepravедna reč”. Očigledno je da su drevni tekstovi tumačili Ps 139:4 kao da se odnosi na zlu stranu čovečanstva. Ljudska izgovorena reč otkriva ko mi zaista jesmo (up. Mt 12:36,37; Mk 7:15).

139:5 „ti si me opkolio” Septuaginta i Pešita koriste GLAGOL „sačinio” umesto „opkolio” (BDB 848, KB 1015, *Qal* PERF EKAT). Međutim, zbog sledećeg izraza se čini da je prevod „opkolio” tačniji. Ovaj hebrejski koren (BDB 848 II) ima vojnu konotaciju (up. Isa 29:3) ili prenosi osećanje ograničenosti (up. Pnp 8:9). Ovde označava Gospodnju (YHWH) suverenu kontrolu i vođstvo u životu pojedinca. Hebrejske reči „s leđa” i „s preda” odražavaju hebrejske reči „istok” i „zapad” (up. Jov 18:20).

▣ **„ruku si svoju na mene stavio”** Ovo je antropološki jezik (vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK). „Ruka” je hebrejski idiom za moć i kontrolu (vidite POSEBNA TEMA: RUKA). Ps 139:5b je objava Gospodnjeg (YHWH) suvereniteta i kontrole nad Njegovom ljudskom tvorevinom (up. Ps 139:10). Ovo znanje teši verne sledbenike i plaši neposlušne.

139:6 „To je znanje za mene suviše čudesno” Septuaginta stavlja Ps 139:6 u sledeći paragraf. Ovaj izraz odražava znanje o Bogu koje ljudi često ne mogu da shvate (up. Ps 139:14, 17,18; Ps 40:5; Isa 55:8,9; Rim 11:33). Konačno, moramo da verujemo Bogu čak i kada nešto ne razumemo (tj. Jov 1-2,42). Hebrejski termin „čudesno” može imati značenje „teško” (up. 5. Mojs 30:11 i Pri 30:18; vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA).

NSP: PSALAM 139:7-12

⁷ **Kuda da odem od duha tvoga,
kuda da pobegnem od lica tvoga?**

⁸ **Kada bih se i na nebo popeo, ti bi tamo bio,
kada bih i u grob ležaj svoj prostro, ti bi i tamo bio.**

⁹ **Kada bih krila zore uzeo,
da se nastanim na moru najdaljem,
¹⁰ i tamo bi me ruka tvoja vodila,
desnica bi me tvoja držala.
¹¹ Kada bih rekao: „Tama će me brzo obaviti”,
oko mene bi se tada noć u svetlost pretvorila.
¹² Nikakva tama za tebe ne bi bila tama
nego bi noć kao dan sjala,
tama bi kao svetlost bila.**

139:7 „Kuda da odem od duha tvoga” Ne možemo znati tačno u kom smislu je postavljeno ovo pitanje. Neki ga vide kao pokušaj ljudi da pobegnu od Boga zato što su zli. Drugi ga vide kao retoričko pitanje koje pokazuje Božju sveprisutnost. Očigledno je da je Božji „duh” u ovom redu paralelan sa Njegovim „licem” u sledećem redu. Termin „duh” ovde nije upotrebljen u punom novozavetnom značenju, kao deo Trojstva (vidite POSEBNA TEMA: TROJSTVO), nego je način da se opiše Božje aktivno prisustvo (up. 1. Mojs 1:2). Kada bih ga parafrazirao, ovaj koncept bi glasio: „od Boga se niko ne može sakriti” (up. Jer 23:23,24). Vidite POSEBNA TEMA: DUH SVETI KAO LIČNOST.

139:8 „Kada bih se i na nebo popeo, ti bi tamo bio” Doslovno značenje je „vaga” (BDB 701, KB 758, *Qal* IMPERFEKAT). Ovo je veoma slično sa Ps 103:11 u opisivanju Božje sveprisutnosti, sve do neba nad nama i Šeola ispod.

Primerite kako su „kontrasti” korišteni u nekoliko narednih stihova da pokažu pun raspon istine o Božjem sveznanju i sveprisustvu.

1. na nebo popeo – u grob ležaj svoj prostro, Ps 139:8
2. krila zore (tj. istok) – na moru najdaljem (tj. Sredozemno more na zapadu), Ps 139:9
3. tama – svetlost, Ps 139:12

Bog je sveprisutan. Niko ne može pobeći od Njega!

▣ **„kada bih i u grob ležaj svoj prostro, ti bi i tamo bio”** Brojna poglavlja u SZ govore o tome da je Bog prisutan među mrtvima (up. Jov 26:6; Ps 15:11; Amos 9:2). Ovaj termin „grob” (Šeol) je istoznačan sa novozavetnim terminom „Had” i prevodi se kao „carstvo mrtvih” ili „donji svet”. Vidite POSEBNA TEMA: MRTVI, GDE SU ONI?

139:9 „Kada bih” HIPOTETIČNA PARTIKULA (BDB 49) se pojavljuje samo u Ps 139:8a, ali se pretpostavlja u 8b,9a, 9b,11a.

Ovaj PRILOG „i tamo” (BDB 168) upotrebljen je na sličan način u Ps 139:10a,12a.

Ps 139:8-12 odgovara na dva pitanja iz 139:7. Ovo je hipotetičan jezik upotrebljen da se prenese poruka.

▣ **„na moru najdaljem”** Doslovan prevod ovog izraza je „od izlaska do zalaska sunca”, što je slično sa Ps 130:12.

139:10 „i tamo bi me ruka tvoja vodila, desnica bi me tvoja držala” Tradicionalni prevodi su pretpostavljali da se ovaj stih odnosi na Božje lično vođstvo i zaštitu. Međutim, hebrejska verzija Ps 139:10 i 11 ukazuje na personifikaciju tame ili ličnog neprijatelja koji progona pobožnog čoveka.

139:11 „Tama će me brzo obaviti” Čini se da se reči „tama”, Ps 139:11; „noć”, Ps 139:11; „tama”, Ps 139:12 i „noć”, Ps 139:12, odnose na Šeol (up. Ps 139:15). Drevni jevrejski prevodi Rašija i Eben Ezre, kao i NIV prevod, pretpostavljaju da je Ps 139:11 pokušaj bega:

(1) grešan čovek beži u tamu, ili (2) veran čovek beži od grešnih progonitelja.

SSP, DK

sakrije

MT koristi reč ףש (BDB 1003), sa značenjem „povreda” (up. 1. Mojs 3:15; Jov 9:17), ali nije jasno kako se to uklapa u kontekst. Stoga, neki stručnjaci predlažu promenu u שיכני (BDB 962) „ograditi” ili „postaviti ogradu oko” (tj. zaštititi ili prekriti).

Bez obzira na šta se odnosi „tama”, Bog ima vlast nad njom i Njegovi verni sledbenici ne moraju da je se boje! Ona može biti čak i prilika za otkrivenje (up. 1. Mojs 15:12) ili izbjavljenje (egipatske pošasti, up. 2. Mojs 10:21-19; Ps 105:28).

139:12 „Nikakva tama za tebe ne bi bila tama” Tama može biti (1) suprotnost svetlosti; (2) neprijatelj svetlosti; (3) lični neprijatelj; ili (4) jednostavno noć.

Drevni ljudi su se plašili noći. Često su personifikovali njene zvukove i noćna svetla na nebu kao bogove ili znakove. Gospod (YHWH) ima kontrolu nad noći!

▣ „tama bi kao svetlost bila” Nigde ne možemo pobeći ili se sakriti od Stvoritelja (up. Ps 139:7)!

NSP: PSALAM 139:13-16

13 Jer si ti stvorio bubrege moje,

zaklanjao si me u utrobi majke moje.

14 Hvalim te i pun sam strahopoštovanja što sam tako divno stvoren.

Divna su dela tvoja, dobro zna to duša moja.

15 Kosti moje nisu bile od tebe sakrivene

dok sam nastajao u tajnosti,

satkan u najvećim dubinama zemlje.

16 Oči su tvoje videle dok sam zametak bio,

u knjizi su tvojoj svi delovi njegovi bili zapisani,

i dani kad su nastajali,

kada još nije bilo nijednoga.

139:13

SSP, NSP, NRP, DK stvorio

Ovaj GLAGOL (BDB 888, KB 1111, *Qal* PERFEEKAT) obično znači „kupiti”, ali je nekoliko puta upotrebljen za Božja dela stvaranja (up. 1. Mojs 14:19,22; 5. Mojs 32:6; Pri 8:22). Ovde označava Božju posebnu, ličnu brigu u stvaranju ljudske osobe. Kao što je On stvorio Adama (1. Mojs 2:8) i Evu (1. Mojs 2:18,21-22) sa posebnom brigom i namerom, isto tako je svako ljudsko biće stvoreno po Njegovom liku i obličju (up. 1. Mojs 1:26-27). Ljudi su posebni!

▣ „bubrege moje” Ovaj hebrejski termin (BDB 480) označava donji deo ljudske utrobe, što je hebrejski idiom za emocije i volju neke osobe. Ovo Božje stvaranje podrazumeva prenatalno formiranje (up. Jer 1:5) osobe i njene ličnosti.

▣ „zaklanjao si me u utrobi majke moje” Ovaj termin „zaklanjao” (BDB 697 II, KB 754 II) je u suštini hebrejska reč „plesti”. Upotrebljena je samo nekoliko puta.

1. *Qal* – Ps 139:13

2. *Niphal* – Pri 8:23 (moguće povezan termin)

3. *Poel* – Jov 10:11

Isti koren (KB 754 III) je preveden „zatvoriti” (up. Plač 3:43,44). Ova reč je retka i višeznačna, ali je njeno značenje jasno iz konteksta. Hebrejski paralelizam je veoma koristan za tumačenje ovih retkih termina.

139:14-16 UBS priručnik (str. 1130) navodi da „postoje brojne teškoće u prevodu stihova 14-16 i retki su tumači ili prevodioci koji dogmatski pristupaju značenju mazoretskog teksta”. S obzirom na ovo, ni jedna doktrina koja nije jasno izražena u drugim biblijskim stihovima ne sme da se zasniva na ovim stihovima. Poezija drevnog Bliskog Istoka je teško uhvatljiva. Njen cilj je uticaj na emocije i ne prilagođava se gramatičkoj i leksičkoj analizi. Ne zaboravite: kontekst, kontekst, kontekst je najvažniji. Hebrejski paralelizam je bolji vodič od bliskih semitskih korena! Vidite POSEBNA TEMA: HEBREJSKA POEZIJA.

139:14 „Hvalim te i pun sam strahopoštovanja što sam tako divno stvoren” Septuaginta i RSV postavljaju Boga, a ne čoveka, kao objekat ove izjave. Savremena engleska verzija se delimično slaže sa tim na osnovu svitaka s Mrtvog mora. MT upotrebljava „ja”.

Dva termina

1. strahopoštovanje – BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP
2. divno – BDB 811, KB 930, *Nipahl* PERFEEKAT

Ukoliko se ova dva termina odnose na Boga, onda su paralelni sa sledećim poetskim redom, „divna su dela tvoja” (Ps 139:14b).

JPSOA prevodi ovu strofu (Ps 139:13-16) kao da se odnosi na Božje stvaranje čoveka, a ne na opis Boga u Ps 139:14.

139:15

SSP, NSP, NRP	kosti
DK	kost

Ova hebrejska IMENICA (BDB 787, KB 870) obično označava „snagu” (up. 5. Mojs 8:17). Samo ovde je BDB prevodi kao „kosti” (vidite NIDOTTE, vol. 3, str. 499-500), iako se isti koren koristi za žrtvene kosti (up. 4. Mojs 9:12) ili ljudske kosti (up. 4. Mojs 19:16,18). Ovde označava ljudski kostur.

▣ „**dok sam nastajao u tajnosti**” Ovaj stih se može shvatiti na nekoliko načina:

1. povezan sa terminom „tajna” (BDB 712) i paralelnim izrazom, „u najvećim dubinama zemlje”, kao drugo ime za Šeol (up. Ps 63:9; Jov 14:13; 40:13; Isa 45:19)
2. povezan sa stvaranjem Adama iz praha (up. 1. Mojs 2:7) te je naše stvaranje iz praha personifikovano kao dubine zemlje (up. Prop 40:1)
3. još jedna mogućnost je da se „tajnost” materice i „tajnost” donjeg sveta shvate kao poetske slike, ne kao teološke tvrdnje

SSP	tkan
NSP, NRP	satkan
DK	otkan

Ovaj hebrejski koren, קטק (BDB 955), znači „raznovrstan”. *Pual* oblik je upotrebljen samo ovde. NRSV prevod je doslovan („složeno satkan”). Međutim, moguće je da se koren odnosi na „mešenje” gline ili testa (AB, str. 294; TEV, NJB, JPSOA, REB).

139:16 „Oči su tvoje” SZ često koristi antropomorfan jezik da opiše Boga. Ljudi nemaju drugi jezik koji bi mogli da koriste, nego uvek koriste analogije. Vidite POSEBNA TEMA: BOG OPISAN KAO ČOVEK.

▣ „**zametak**” Ovaj *hapax legomenon* (reč koja se pojavljuje samo jednom) se takođe tumači na dva različita načina:

1. fetalni razvoj kojeg Bog vidi (up. Ps 139:13-16a; AV, RV, NEV, JPSOA)
2. Božje poznavanje svih živih bića, čak i pre rođenja (up. LXX, REV, JB, NASV, TEV), na osnovu kontekstualne veze sa Ps 139:16b

Koren reči „zametak” (BDB 166) je „smotati” (up. 2. Car 2:8), ali je ovde upotrebljen u aramejskom smislu kao „nedovršena posuda”. AB (str. 295) ga prevodi kao „faze života”, po ugaritskom korenu.

SSP	je zapisan
NSP, NRP	kad su nastajali
DK	zabeleženi

Ovaj GLAGOL (BDB 427, KB 428; u Ovens (Owens), *Ključ za analizu Starog zaveta (Analytical Key to the Old Testament)*) on je Pual PERFEKAT, dok *Starozavetni vodič za raščlanjavanje (OT Parsing Guide)* koristi Qal PASIVNI) označava stvaralački rad grnčara (up. Jer 1:5). Ovaj GLAGOL, kao i brojni drugi u ovom Psalmu, označava Božja suverena dela i volju.

▣ „**u knjizi su tvojoj svi delovi njegovi bili zapisani**” Ovo se odnosi na dve knjige iz Dan 7:10 i Otk 20:12: (1) knjiga života (up. 2. Mojs 32:32; Ps 69:25; Lk 10:20) ili (2) knjiga sećanja (up. Ps 56:8; Mal 3:16). Vidite POSEBNA TEMA: DVE KNJIGE.

Gospod (YHWH) poznaje naše živote, misli i dela, čak i pre nego što se ona dogode (Otk 13:8).

NSP: PSALAM 139:17-18

¹⁷ **Kako su mi dragocene misli tvoje!**

Bože, kako je velik broj njihov!

¹⁸ **Kad bih hteo da ih prebrojim, i od zrna peska više bi ih bilo.**

I kad se probudim, još uvek sam s tobom.

139:17 „Kako su mi dragocene misli tvoje! Bože” Prevod „dragocene” potiče od hebrejskog korena sa značenjem „težak” ili „masivan” (BDB 429, up. Ps 116:15). Septuaginta ovako prevodi ovaj izraz: „veliku čast ukazujem prijateljima tvojim, Bože”. Za paralelu sa Ps 139:17 vidite Ps 40:5.

▣ „**kako je velik broj njihov**” Ovaj izraz sadrži nekoliko pitanja za tumače.

1. Ovaj termin „velik” (BDB 782 II) preveden je kao „kosti” u Ps 139:16, ali se čini da između njih ne postoji kontekstualna veza.
2. Ovaj termin „broj” (BDB 910 I) doslovno znači „glava”. Moguće značenje je „zbir kolone brojeva”. Drevni ljudi su sabirali ka gore, ne ka gore. Ovo je moguća dobra paralela sa Ps 139:18a.

Međutim, AB (str. 296) smatra da je bolji prevod „srž”, kao u Ps 119:160.

LXX tumači ovu reč kao „vladari” ili „kneževine”. Ovde postoji očigledna nejasnoća. Ne zaboravite da je ovo hebrejska poezija, koja koristi brojne *hapax legomena* i retke reči.

139:18 „Kad bih hteo da ih prebrojim, i od zrna peska više bi ih bilo” Ps 139:17 i 18 su zadivljujući po tome što sveznajuć, svemoćan i sveprisutan Bog brine o svakom svom ljudskom biću!

▣ „**kad se probudim, još uvek sam s tobom**” Izraz „probudim” je u PERFECTU na hebrejskom. Postoji nekoliko teorija o njegovom značenju.

1. da se odnosi na hebrejski koncept o Božjem prisustvu (up. Ps 73:23)

2. da neki hebrejski rukopisi koriste termin „završiti” u smislu: „završio sam sa brojanjem tvojih blagoslova“
3. neki ovo shvataju kao večan život sa Bogom (up. Ps 17:15; 23:6)
4. psalmist pada u san dok broji Božje blagoslove, a kada se probudio on vidi da je Bog i dalje tu (nije ih mogao prebrojati, up. Ps 3:5; Pri 3:24).

NSP: PSALAM 139:19-22

¹⁹ Bože, da hoćeš ubiti zloga!

Tada bi od mene odstupili ljudi koji su za krv krivi,

²⁰ koji govore o tebi ono što sami smišljaju,

oni koji nedostojno spominju ime tvoje - protivnici tvoji.

²¹ Zar da ne mrzim one koji tebe silno mrze, Gospode?

Zar da ne osećam gnušanje prema onima koji se protiv tebe bune?

²² Punom mržnjom ja ih mrzim.

To su zaista neprijatelji moji.

139:19 „Bože, da hoćeš ubiti zloga” Na prvi pogled se čini da ova poslednja strofa radikalno odstupa od konteksta, ali ona u suštini nastavlja misli o pravednom Bogu i Njegovom ličnom prisustvu u grešnom svetu. Zli su opisani sledećim izrazima.

1. oni su ubice, Ps 139:19b
2. govore zle stvari, Ps 139:20a
3. nedostojno spominju Božje ime, Ps 139:20b
4. mrze Boga, Ps 139:21a
5. bune se protiv Boga, Ps 139:21b

Psalmist želi da oni dožive kletve iz 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30. Jasne su posledice „dva puta”, i u vremenu i u večnosti (up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1).

▣ **„od mene odstupili”** Vidite Ps 6:8; 119:115; Mt 7:23. Ovo je potpuno suprotno od Ps 139:18b, gde se govori o Božjem prisustvu među Njegovim vernim sledbenicima.

Za poslednju strofu su karakteristični IMPERATIVI (sedam). To su svi IMPERATIVI u ovom Psalmu.

1. odstupili, Ps 139:19 – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV upućen „zlama”
2. pronikni u mene, Ps 139:23 – BDB 350, KB 347, *Qal* IMPERATIV; isti koren je upotrebljen i u Ps 139:1, upućen Bogu, up. Ps 26:2; stavke 2-7 psalmist upućuje Bogu
3. upoznaj srce moje, Ps 139:23 (dva puta) – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERATIV, vidite Ps 139:1,2,14, upućen Bogu
4. ispitaj me, Ps 139:23 – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 7:9; 11:5
5. upoznaj, Ps 139:23 – isto kao #3
6. vidi, Ps 139:24 – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
7. vodi me, Ps 139:24 – BDB 634, KB 685, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 5:8; 31:3

139:20 „oni koji nedostojno spominju ime tvoje - protivnici tvoji” U NASB je „ime tvoje” ispisano kurzivom, što znači da nije deo hebrejskog teksta. Doslovan hebrejski tekst, kojeg sledi Septuaginta, glasi „gradovi tvoji uzalud”, ali je ovo teško za tumačenje. UBS tekstualni projekat ovoj verziji daje oznaku „C” (tj. teškoće pri odlučivanju). Moguće je promeniti samoglasnike u „spominjati uzalud” u smislu „grupisati se protiv”. Nije sigurno da li ovi ljudi ne znaju za Boga ili su oni agresivni lažni učitelji.

139:20-22 Ovo je psalmistin pravedan gnev!

NSP: PSALAM 139:23-24

23 Pronikni u mene, Bože, i upoznaj srce moje.

Ispitaj me i vidi nespokojne misli moje,

**24 i vidi ima li u meni nešto što me na put boli navodi,
i vodi me putem večnim.**

139:24 „nešto što me na put boli navodi” Neki ovo prevode kao „put idolopoklonstva” (BDB 780 I). Moguće je da je to zato što se promenom samoglasnika u reči „put” može dobiti „imati vlast nad”.

Očigledno je da autor ne želi da ima ništa sa stavovima ili delima zlih, o kojima govori Ps 139:19-22, u ovom životu, čak i onda kada ne uspe da ih odmah prepozna.

Druga mogućnost (AB, str. 285) je da se ovaj Psalam posmatra kao da govori o pobožnoj osobi optuženoj za idolopoklonstvo.

▣ **„putem večnim”** Ovaj put je upoređen sa putem zlih (up. Ps 1:1,4-5). Njihov put će biti uništen, a poštovanje Božje volje daje večan život (up. Ps 16:11; Jer 6:16; 18:15; Jov 22:15). Ovaj drevni pristup je postao starozavetni koncept biblijske vere kao načina života, a sasvim je razvijen u novozavetnom nazivu za ranu crkvu, „Put”.

Ova IMENICA „večnim” (BDB 761) je hebrejska reč ‘*OLAM*, vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je ovaj Psalam tako snažno privukao srce i um savremenog čoveka?
2. Šta ovaj Psalam govori o Bogu u našim svakodnevnim životima?
3. Kako se negativne izjave iz Ps 139:19-22 uklapaju u ukupnu nameru ovog biblijskog autora?

PSALAM 140

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za zaštitu od zlih	Molitva za spas od zlih ljudi	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za zaštitu	Protiv zlih
<u>MT uvod</u> Upravitelju. Davidov Psalam.				
140:1-3	140:1-3	140:1-3	140:1-3	140:1-3
140:4-5	140:4-5	140:4-5	140:4-5	140:4-5
140:6-8	140:6-8	140:6-8	140:6-8	140:6-8b 140:8c-11
140:9-11	140:9-11	140:9-11	140:9-11	
140:12-13	140:12-13	140:12-13	140:12-13	140:12-13

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podjelu tema sa navedenih pet prevoda. Podjela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Nekoliko Božjih imena je upotrebljeno u ovom Psalmu.
 1. Gospod (YHWH), Ps 140:1,4,6 (dva puta),7,8,12
 2. Bog (tj. *El*), Ps 140:6
 3. *Adon*, Ps 140:7
- B. Primetite kako su opisane različite ličnosti.
 1. neverni
 - a. zli ljudi, Ps 140:1a
 - b. nasilnici, Ps 140:1b,4b
 - c. pakosti smišljaju u srcu svome, Ps 140:2a
 - d. ratove podižu, Ps 140:2b
 - e. oštre jezik svoj kao zmija, Ps 140:3a
 - f. pod usnama je njihovim otrov rogate otrovnice, Ps 140:3b
 - g. zli, Ps 140:4a
 - h. smišljaju kako da sapletu korake, Ps 140:4c
 - i. sami sebe uzvisuju potajno i zamku su namestili, Ps 140:5a

- j. mrežu pored puta su raširili, Ps 140:5b
- k. klopke su postavili, Ps 140:5c
- 2. Bog Izraela
 - a. izbavlja, Ps 140:1a
 - b. sačuva, Ps 140:1b,4b
 - c. čuva, Ps 140:4a
 - d. On je Bog (*El*), Ps 140:6a
 - e. prigne uho, Ps 140:6b
 - f. On je snaga spasenja, Ps 140:7a (samo ovde u SZ)
 - g. zaklanja, Ps 140:7b
 - h. daje pravo nevoljniku, Ps 140:12a
 - i. daje pravdu siromahu, Ps 140:12b
- 3. verni sledbenici
 - a. nevoljnici, Ps 140:12a
 - b. siromasi, Ps 140:12b
 - c. pravednici daju hvale, Ps 140:13a
 - d. čestiti prebivaju sa Bogom, Ps 140:13b

C. Ovaj Psalam jasno ilustruje „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1).

D. Ovaj Psalam, kao i Ps 139, sadrži veliki broj *hapax legomena* i retkih reči.

E. Mazoretski stručnjaci su predložili tri promene (*Qere*) MT, u Ps 140:10,11,13, što pokazuje nejasnoće u tekstu.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 140:1-3

¹ Gospode, od zlih ljudi izbavi me,

Sačuvaj me od nasilnika,

² od onih koji pakosti smišljaju u srcu svome,
koji po ceo dan ratove podižu.

³ Oštire jezik svoj kao zmija,
pod usnama je njihovim otrov rogate otrovnice.

140:1-3,4-5 Ove dve strofe su paralelne na više načina, posebno molitve Bogu, Ps 140:1 i 4. Drugi red u oba ova stiha sadrži IMPERFEKAT upotrebljen kao JUSIV, ili moguće čak i IMPERATIV ZAHTEVA. Dakle, prvi GLAGOL u Ps 140:1, „izbavi” (BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV) je paralelan sa „čuvaj” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV) iz Ps 140:4. Drugi red u Ps 140:1 je isti kao i drugi red u Ps 140:4. Zli su na ovaj način opisani u Ps 140:2-3 i u 4c-5.

140:2 „pakosti smišljaju” Ovo je osobina onih koji ne slede Boga (up. Ps 7:14; 36:4; 52:2; Pri 3:29; 6:14; Isa 59:4; Os 7:15; Mih 2:1; Naum 1:9). Po delima njihovim znaćete ko je njihov otac (up. Jn 8:39-44)! Po plodovima njihovim poznaćete ih (up. Mt 7:15-23)! Isti GLAGOL, „smišljati” (BDB 362, KB 359, *Qal* PERFEKAT) ponovljen je u Ps 140:4c.

▣ „**srcu**” Ovo je hebrejski idiom za celu osobu. Vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

▣ „**po ceo dan ratove podižu**” U ovom kontekstu se ovo odnosi na međuljudske sukobe, ne na oružane bitke među narodima (vidite NET Biblija, #21, str. 1005). Kao što je moguće da je Ps 139 pisan u okviru

sudskog okruženja i optužbe za idolopoklonstvo, isto ovo je moguće i za Psalam 140 (posebno Ps 140:12).

140:3 Primitite koliko reči sadrži ψ (tj. igra zvukom).

1. GLAGOL, „oštre” (BDB 1041)
2. IMENICA, „jezik” (BDB 546)
3. IMENICA, „zmija” (BDB 638)
4. IMENICA, „otrovnica” (BDB 747)
5. usnama (BDB 973)

Svaka ova reč je igra zvukom u smislu da oponaša siktanje zmije. Pavle citira ovaj stih u Rim 3:13 kao jedan od brojnih starozavetnih primera o ljudskoj grešnosti (up. Rim 3:9-18,23). Vidite belešku kod Ps 130:3-4.

▣ „rogate otrovnice” Ova IMENICA (BDB 747, עכשׂוּב) je upotrebljena samo ovde u SZ. Većina prevoda glasi „guja” ili „otrovnica” ili „kobra”, ali neki (REB) glase „pauk” (BDB 747, עכביש).

NSP: PSALAM 140:4-5

**⁴ O Gospode, čuvaj me od ruku zloga,
sačuvaj me od nasilnika,
od onih koji smišljaju kako da sapletu korake moje.**

**⁵ Oni koji sami sebe uzvisuju potajno su mi zamku namestili,
uža su kao mrežu pored puta raširili.
Klopke su mi postavili.**

140:4-5 Primitite niz lovačkih metafora (up. Ps 9:15; 31:4; 35:7; 64:5; 119:110; 141:9-10; 142:3).

1. sapletu korake moje, Ps 140:4c
2. potajno su mi zamku namestili, Ps 140:5a
3. postavili su skrivena uža, Ps 140:5a
4. mrežu pored puta raširili, Ps 140:5b
5. klopke su mi postavili, Ps 140:5c

140:5,8 „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 140:6-8

**⁶ Rekao sam Gospodu: „Ti si Bog moj.
O Gospode, prigni uho glasu usrdnih molbi mojih”.**

**⁷ Gospode, snago spasenja moga,
u dan rata ti zaklanjaš glavu moju.**

⁸ Gospode, nemoj ispuniti želje zlome.

Nemoj podržati zaveru njegovu, da se ne uzvisi

140:6-7 Ovo je savezni jezik. Verni sledbenik poziva svog vernog Boga da mu pomogne i spase ga. Primitite molitvene zahteve.

1. izbavi me, Ps 140:1a
2. sačuvaj me, Ps 140:1b
3. čuvaj me, Ps 140:4a
4. sačuvaj me, Ps 140:4b
5. prigni uho, Ps 140:6b
6. nemoj ispuniti želje zlome, Ps 140:8a
7. nemoj podržati zaveru njegovu, Ps 140:8b

8. neka ih pokrije nevolja koju spominju usne njihove, Ps 140:9b
9. neka ugljevlje užareno na njih padne, Ps 140:10a
10. neka u vatru padnu, Ps 140:10b
11. u jame vodom ispunjene, da više ne ustanu, Ps 140:10c
12. neka se ne utvrdi na zemlji onaj ko se rečima razmeće, Ps 140:11a
13. nasilnika neka zlo progoni, Ps 140:11b

Ovo je kombinacija IMPERATIVA, IMPERFEKATA upotrebljenih kao IMPERATIVI, IMPERFEKATA upotrebljenih kao JUSIVI i JUSIVA. Ovaj Psalam je molitva da se sprovede pravda nad zlim, nasilnim, pokvarenim, oholim i lažljivim ljudima!

140:8 „želje” Ovaj termin (BDB 16) je upotrebljen samo ovde u SZ. Psalmist se moli da „želje” zlih ne budu ispunjene. Bog ispunjava „želje” koje su u srcima vernih sledbenika zato što ih je On tu postavio. Naše „želje” (i naše reči) jasno otkrivaju naša srca!

▣ **„zaveru”** Ovaj termin (BDB 273) je upotrebljen samo ovde u SZ.

NSP: PSALAM 140:9-11

⁹ **Glave onih što su oko mene**

neka pokrije nevolja koju spominju usne njihove.

¹⁰ **Neka ugljevlje užareno na njih padne.**

Neka u vatru padnu,

u jame vodom ispunjene, da više ne ustanu.

¹¹ **Neka se ne utvrdi na zemlji onaj ko se rečima razmeće.**

Nasilnika neka zlo progoni i udara.

140:9 „Glave” Ova hebrejska reč (BDB 910) se odnosi na (1) osobu koja vodi ili organizuje zle, nasilne, lažljive i ohole ljude koji su se udružili protiv psalmiste, ili (2) na idiom za pobedu. Druga opcija se bolje uklapa u kontekst. U ovom Psalmu je upotrebljeno nekoliko „KOLEKTIVNIH JEDNINA”.

140:10 „vatru” Ovo je simbol kazne. Vidite POSEBNA TEMA: OGANJ.

SSP	u duboku jamu
NSP, NRP	u jame vodom ispunjene
DK	u propasti

Ovaj termin (BDB 243) je upotrebljen samo ovde. BDB ga tumači kao „jama sa vodom” ili „poplavu”. Za vodu kao drevni simbol haosa, vidite POSEBNA TEMA: VODE. Takođe je moguće da se slike iz ovog stiha odnose na vatreni Šeol (up. 5. Mojs 32:22). Vidite POSEBNA TEMA: ŠEOL.

140:11 „i udara” (NASB: „brzo”) Ovaj termin (BDB 191) je upotrebljen samo ovde u SZ. Njegovo moguće značenje je „udarac za udarcem”, te stoga, on označava nasilje. NIDOTTE, vol. 1, str. 934, predlaže da „brzo” (NASB: „nasilnika neka zlo progoni brzo”) u stvari označava da „klevetnik mora biti uništen pre nego što se nastani u toj zemlji” (tj. u Obećanoj zemlji).

NSP: PSALAM 140:12-13

¹² **Dobro znam da će Gospod dati pravo nevoljniku i pravdu siromahu.**

¹³ **Pravednici će zaista davati hvale imenu tvome.**

Čestiti će prebivati pred licem tvojim.

140:12 „nevoljniku... siromahu” Ove reči se u Psaltiru često koriste za verne sledbenike (up. Ps 9:18; 34:6; 40:17; 70:5; 86:1; 109:22). Moguće je da je ovo poreklo Isusovih slika iz Mt 5:3-4.

140:13 „imenu tvome” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

▣ „prebivati pred licem tvojim” Moguće je da se ovo odnosi na

1. slavljenje u hramu
2. život nakon smrti sa Bogom

Samo kontekst može odrediti značenje; vidite Ps 11:7; 16:11; 17:15; 23:6; 31:20.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako bi ovaj Psalam mogao biti povezan sa Psalmom 139?
2. Navedite načine na koje su zli opisani.
3. Zašto se smatra da su Ps 140:6 i 7 psalmistina objava vere?
4. Na koju grupu se odnose termini „nevoljnici” i „siromasi”?
5. Da li se Ps 140:13b odnosi na slavljenje u hramu ili na večnost sa Bogom?

PSALAM 141

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Večernja molitva za osvećenje i zaštitu <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Molitva za zaštitu od zla	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Večernja molitva	Protiv privlačnosti zla
141:1-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4b 141:4c-5
141:5-7	141:5a-e 141:5f-7	141:5-7	141:5-7	141:6-7
141:8-10	141:8-10	141:8-10	141:8-10	141:8-9 141:10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Vreme za ovaj Psalam je večernje slavljenje u hramu (Ps 141:2).
- B. Kao Psalmi 139 i 140, ovaj Psalam koristi pravnu terminologiju.
 1. stražu na usta moja (Ps 141:3)
 2. zli su i (Ps 141:6)
 - a. sudije
 - b. svedoci
- C. Slike lova su ponovo upotrebljene za psalmistine progonitelje (up. Ps 140:4-5).
 1. zamka, Ps 141:9a
 2. klopke, Ps 141:9b
 3. mreža, Ps 141:10a
- D. U ovom Psalmu dominiraju molitveni zahtevi (IMPERATIVI/JUSIVI).
 1. za psalmistu

- a. požuri ka meni, Ps 141:1a – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV
 - b. prigni uho, Ps 141:1b – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
 - c. neka molitva moja pred tobom, Ps 141:2a – BDB 465, KB 464, *Niphal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - d. postavi stražu na usta moja, Ps 141:3a – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERATIV
 - e. čuvara na vrata usana mojih, Ps 141:3b – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERATIV; reč „vrata” (BDB 194) je upotrebljena samo ovde u SZ
 - f. ne daj srcu mome da se prikloni i kakvom zlu, Ps 141:4a – BDB 639, KB 692, *Hiphil* JUSIV
 - g. ako me udari pravednik, to je znak ljubavi, Ps 141:5a – BDB 240, KB 249, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - h. ako me ukori, to je ulje za glavu moju, Ps 141:5a – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - i. koje glava moja neće odbiti, Ps 141:5c – BDB 626, KB 677, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
 - j. ne daj da duša moja u smrt ode, Ps 141:8b – BDB 788, KB 881, *Piel* JUSIV
 - k. sačuvaj me da se ne uhvatim u zamku, Ps 141:9a – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV
 - l. ja ću sve to izbeći, Ps 141:10b – BDB 716, KB 778, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu
2. za zle
- a. moja molitva je protiv njihovih zlih dela
 - (1) sudije naroda bačene su niz liticu, Ps 141:6a
 - (2) kosti naše rasute na vratima groba, Ps 141:7b
 - b. svi će zli pasti u mrežu koju su sami postavili, Ps 141:9b – BDB 656, KB 709, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (tj. preokret uloga)

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 141:1-4

¹ O Gospode, tebe prizivam. Požuri ka meni!

Prigni uho glasu mome kad te dozivam!

² Neka molitva moja pred tobom bude kao pripremljeni kad, podizanje ruku mojih kao večernji prinos od žita.

³ Postavi, Gospode, stražu na usta moja, čuvara na vrata usana mojih.

⁴ Ne daj srcu mome da se prikloni i kakvom zlu, pa da u zloći sramotna dela činim zajedno s ljudima koji zlo čine.

I ne daj da jedem poslastica njihovih.

141:2a Ovaj stih i slični stihovi iz Psalama, omogućili su judaizmu da tvrdi da je njihovo slavljenje (tj. bez hrama, te stoga i bez žrtava) prihvatljivo Gospodu (YHWH). Molitva i hvala su postale žrtve.

141:2b „podizanje ruku mojih” Ovo je bio uobičajen položaj za molitvu kod Jevreja.

1. stajanje
2. glava ka gore (tj. pogled ka Bogu)
3. podignute ruke (tj. kao da primaju)
4. otvorene oči (tj. dijalog sa Bogom)

▣ „večernji prinos” Deo žrtvenog sistema bilo je prinošenje jagnjeta u hramu svakog jutra u devet sati (up. Ps 5:3) i svake večeri u tri sata poslepodne (up. 2. Mojs 29:38-46; 4. Mojs 28:1-8). Ovi termini su postali posebna vremena za molitvu (tj. Dap 3:1; 10:30).

141:3 Pitamo se šta je svrha ovog stiha.

1. scena na sudu
2. trač
3. verbalni napad na progonitelje

Primetite dva paralelna *Qal* IMPERATIVA („postavi stražu”, „postavi čuvara”).

141:4a Ovaj stih prepoznaje Božji suverenitet. Savremeni ljudi moraju biti oprezni da ga ne bi tumačili u odnosu na rasprave između kalvinizma i arminijanizma (vidite POSEBNA TEMA: PREDESTINACIJA (KALVINIZAM) NASUPROT LJUDSKE SLOBODNE VOLJE (ARMINIJANIZAM)).

Ovo odražava hebrejski pogled na svet. Njihov Bog ima kontrolu nad svim stvarima (up. Prop 7:14; Isa 45:7; Plač 3:38; Amos 3:6b). Ovakve izjave ne treba shvatiti kao da poriču slobodnu volju ili nužnost ljudskog delovanja, nego kao prepoznavanje jedinog istinitog Boga (tj. Bog kao uzrok svega).

Ovaj GLAGOL „prikloniti” (BDB 639, KB 692, *Hiphil* JUSIV) upotrebljen je u saveznom smislu u 1. Car 8:58; Ps 119:36. Za dobru paralelu vidite Pri 1:8-19. Želje srca otkrivaju nečiju pravu ličnost.

▣ U svetu postoji pravo zlo (BDB 948) i pobuna. Verni sledbenik beži od njih, kao i od onih koji ih sprovode.

▣ „I ne daj da jedem poslastica njihovih” Ovo je još jedan IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Nije sigurno da li se ovo odnosi na

1. društveni događaj
2. grešan stil života
3. idolopokloničko slavljenje; moguće je da su i Ps 139 i 140 povezani sa analizom idolopoklonstva

NSP: PSALAM 141:5-7

⁵ Ako me udari pravednik, to je znak ljubavi, ako me ukori, to je ulje za glavu moju koje glava moja neće odbiti.

Čak ću se i moliti za njega kad u nevolji bude.

⁶ Sudije naroda bačene su niz liticu, a narod je čuo reči moje, kako su prijatne.

⁷ Kao što su drva rasuta po zemlji kad ih ko seče i cepa, tako su i kosti naše rasute na vratima groba.

141:5 Ovaj stih odražava čestu temu u Pričama (up. Pri 9:8; 19:25; 25:12; vidite i Prop 7:5). Uputstva i ukori od pravedne osobe su dragoceni darovi za onog ko ima Božju mudrost.

Ps 141:5 ima tri IMPERFEKTA upotrebljena u ZAPOVEDNOM smislu.

1. udari – BDB 240, 249, *Qal* IMPERFEKAT
2. ukori – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKAT
3. odbiti – BDB 626, KB 677, *Hiphil* IMPERATIV

Ovo su molitveni zahtevi!

▣ „to je ulje za glavu moju” NRSV, TEV, NJB i REB slede LXX: „ne dozvoli da ulje grešnika pomaže glavu moju”. Ps 141:5-7 je veoma težak na hebrejskom. Postoje brojni različiti prevodi. Najbolje je prihvatiti opšti smisao i preći na sledeću strofu!

▣ „**ljubavi**” Ovo je značajan savezni termin *hesed*. Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

▣ Poslednji poetski red deluje odvojeno od prethodna četiri reda. NKJV ovde počinje sledeću strofu (Ps 141:5f-7).

NRSV, TEV i JPSOA imaju napomene da nemamo sigurno znanje o stihovima Ps 141:5,6,7.

141:6 „niz liticu” Moguće je da je ovo

1. referenca na njihovu smrt (up. 2. Dne 25:12)
2. naziv za Gospoda (YHWH), (tj. „Stena”, up. 5. Mojs 32:18; Ps 18:2,31,46; 19:14; 28:1; 31:3; 42:9; 71:3; vidite prevode NAB i NJB)

NSP: PSALAM 141:8-10

⁸ Ali oči su moje u tebe uprte, o Gospode.

Ti si utočište moje. Ne daj da duša moja u smrt ode.

⁹ Sačuvaj me da se ne uhvatim u zamku koju su mi postavili, čuvaj me od klopki onih koji zlo čine.

¹⁰ Svi će zli pasti u mrežu koju su sami postavili, a ja ću sve to izbeći.

141:7 „na vratima groba” Mesto za mrtve u SZ je personifikovano kao životinja koja proždire (vidite POSEBNA TEMA: SEOL).

141:8a Ovo je psalmistina potvrda vere u savez Boga Izraela. Za „Gospod (YHWH)” i „*Adon*” vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

141:8b „utočište” Ovo je čest GLAGOL (BDB 340, KB 337, *Qal* PERFEEKAT) u Psaltiru. Vidite beleške kod Ps 2:12 (www.freebiblecommentary.org).

▣ Drugi GLAGOL (BDB 788, KB 881, *Piel* JUSIV) u suštini znači „biti nag” ili „biti ogoljen” (tj. izložen). BDB i KB tvrde da ovde, i samo ovde, on znači „izliti” (što ima žrtvenu konotaciju, vidite *Hiphil* oblik u Isa 53:12).

▣ „**duša moja**” Ovo je hebrejski termin *nephesh* (BDB 659), koji označava celu osobu. Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

141:9-10 Ova slika se zasniva na izraelskim lovačkim metodama, vidite beleške kod Ps 140:4-5.

1. zamka (BDB 809)
2. klopka (BDB 430)
3. mreža (BDB 485, upotrebljena samo ovde, ali je druga reč za „mrežu” [BDB 440] upotrebljena u Ps 140:5)

141:10 „Svi će zli pasti u mrežu koju su sami postavili” Ljudi žanju ono što su posejali! Ovo je biblijski princip koji se često ističe (up. Jov 34:11; Ps 28:4; 62:12; Pri 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:29; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7; 2. Tim 4:14; 1. Pet 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

▣ „**a ja ću sve to izbeći**” Ovaj stih opisuje očekivan ishod „dva puta” (up. 5. Mojs 30:15,19; Ps 1).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Zašto je stih Ps 141:2 tako važan za judaizam?
2. Da li Ps 141:3 i 4 podržavaju predodređenje?
3. Na šta se odnosi Ps 141:4d?
4. Da li Ps 141:5-7 u celini govori o zlima?
5. Šta znači „litica” u Ps 141:6a?
6. Definišite „dva puta”. Kako Ps 141:10 ukazuje na ovu starozavetnu teološku pretpostavku?

PSALAM 142

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za pomoć u nevolji <u>MT uvod</u> Davidov Maskil, kad je bio u pećini. Molitva. 142:1-4	Molba za spas od progonitelja 142:1-2 142:3-4	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica) 142:1-3b 142:3c-4	Molitva za pomoć 142:1-4	Molitva u progonu 142:1-3b 142:3c-4 142:5-6b 142:6c-7
142:5-7	142:5-7	142:5-6b 142:6c-7	142:5-7	

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 142:1-4

¹ Glasom svojim Gospoda sam upomoć zvao,
glasom svojim Gospodu sam za milost vadio.

² Pred njim sam izlivao zabrinutost svoju,
pred njim sam govorio o teskobi svojoj,

³ kad je duh moj klonuo u meni.

Ti si tada put moj znao.

Na stazu kojom hodim
potajno su mi zamku namestili.

⁴ Pogledaj nadesno i vidi
da niko ne želi da zna za mene.

Nestalo je utočišta moga,
niko za dušu moju ne pita.

142:1-2 Ovaj Psalam počinje sa četiri IMPERFEKTA koji označavaju molitvu koja traje.

1. upomoć sam zvao – BDB 277, KB 277, *Qal* IMPERFEKAT

2. za milost sam vapio – BDB 335, KB 334, *Hithpael* IMPERFEKAT
3. izlivaao sam zabrinutost svoju – BDB 1049, KB 1629, *Qal* IMPERFEKAT, up. 1. Sam 1:15; Ps 62:8; Plač 2:19
4. govorio sam o teskobi svojoj – BDB 616, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKAT

142:3 „duh moj” Ovo je hebrejski termin *ruah* (BDB 924), koji označava „vetar”, „dah” ili „duh”. Koristi se za životnu silu koju je Bog dao čovečanstvu. Vidite POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI. Psalmist je zbunjen zbog napada onih koji ga optužuju (tj. onih koji su mu namestili zamku, Ps 142:3d, up. Ps 140:4-5; 141:9-10; za njih se kaže da su „progonitelji” u Ps 142:6c). Psalmist tvrdi da ga Gospod (YHWH) poznaje (tj. njegov put, kuda on hoda, Ps 142:3b,c i Ps 139), ali se on sada ne oseća tako (tj. Ps 142:4).

SSP	zanemoćam
NSP, NRP	klonuo u meni
DK	iznemogne u meni

Ovaj *Hithpael* KONSTRUKT INFINITIVA (BDB 742 III) u suštini znači „biti slab” ili „posrtati”.

1. slabost – *Hiphil*, 1. Mojs 30:42
2. posrtati – *Qal*, Ps 61:3; Isa 57:16
3. klonuti – *Hithpael*, Ps 77:4; 107:5; 143:4; Plač 2:12; Jona 2:7

Ovo je idiom za obeshrabrenost i beznadežnost.

▣ Redovi b i c izražavaju istinu da Bog dobro poznaje živote svojih vernih sledbenika. Ne znamo zašto se javljaju problemi, bolesti, odbacivanja i napadi (tj. Jov), ali nam Biblija kaže da je Gospod (YHWH) na našoj strani, sa nama i da nas nikada neće ostaviti. Možemo se suočiti sa okolnostima sa verom u Njega!

142:4 Psalmist je iznenađen što mu niko ne priskače u pomoć (up. Ps 142:4), čak ni Gospod (YHWH). Primetite IMPERATIVE.

1. pogledaj – BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV
2. vidi – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV

Red d je tako tužan! On oseća da je sam, sasvim sam! Oseća da je njegova situacija beznadežna (tj. Jov)! LXX, verovatno prateći DSS, menja IMPERATIVE u izjave: „gledam... vidim”, koje se ne odnose na Gospoda (YHWH), nego na psalmistu. Ovo slede i aramejski Targumi i Vulgata. Mislim da se IMPERATIVI najbolje uklapaju u kontekst (tj. da se psalmist obraća Bogu, Ps 142:1-3).

▣ „**dušu**” Ovo je hebrejski termin *nephesh*; vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

▣ „**niko za dušu moju ne pita**” Ovaj PARTICIP (BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP) doslovno znači „traži”, te je moguće prevesti ovaj izraz kao „niko ne traži život moj”, ali se to može pogrešno shvatiti. NASB prevod („niko me ne gleda/ne brine o meni”) je dobro izrazio pravo značenje.

NSP: PSALAM 142:5-7

⁵ O Gospode, tebe sam u pomoć zvao.

Rekao sam: „Ti si utočište moje,
nasledstvo moje u zemlji živih”.

⁶ Poslušaj vapaj moj,
jer sam u jadu velikom.

Izbavi me od progonitelja mojih,
jer su jači od mene.

⁷ Izvedi dušu moju iz tamnice

**da hvali ime tvoje.
Neka se sakupe oko mene pravednici,
jer mi dobro činiš.**

142:5 Ovo je psalmistina potvrda vere.

1. ti si utočište moje
2. nasledstvo moje u zemlji živih (tj. ne u životu nakon smrti, up. Jov 28:13; Ps 27:13; 52:5; 116:9; Isa 38:11; Jer 11:19)

▣ „**utočište**” Vidite POSEBNA TEMA: UTOČIŠTE (SZ).

▣ „**nasledstvo moje**” Vidite belešku kod Ps 16:5.

142:6-7 Ovo je niz molitvenih zahteva (*Hiphil IMPERATIVI*).

1. poslušaj – BDB 904, KB 1151, *Hiphil IMPERATIV*
2. izbavi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil IMPERATIV*
3. izvedi – BDB 422, KB 425, *Hiphil IMPERATIV*

142:7 „iz tamnice” Ovo je sigurno

1. metafora za njegovu zbunjenost i potištenost (up. Ps 142:3-4,6-7)
2. referenca na nasilno izgnanstvo
3. idiom za Šeol

Ovaj termin „tamnica” (BDB 689) može značiti

1. „zanatlija” ili „majstor” – 2. Car 24:14; Jer 24:1; 29:2
2. tamnica (samo tri puta u SZ)
 - a. doslovno za eshatološki podzemni zatvor (up. I Enoh 10.4,12)
 - b. figurativno – Isa 42:7

▣ „**da hvali ime tvoje**” Ovo je molba da poseti hram u Jerusalimu. Značenje je još pojačano sledećim redom, „neka se sakupe oko mene pravednici” (tj. u zajedničkom slavljenju).

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Psalmist tvrdi da ga Gospod (YHWH) poznaje (up. Psalam 142:3b, c), ali ne može da shvati svoje okolnosti! Da li vam ovo zvuči poznato? Da li znanje o Božjem prisustvu i brizi može ukloniti probleme, bolesti i zle ljude iz naših života?
2. Da li su psalmistu u Ps 142:4 napustili prijatelji i porodica ili Bog?
3. Na šta se odnosi „tamnica” iz Ps 142:7?
4. Da li se Ps 142:7 odnosi na slavljenje u hramu?

PSALAM 143

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za izbavljenje i vođstvo <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Iskrena molba za vođstvo i izbavljenje	Molitva za spas od ličnih neprijatelja (tužbalica)	Molitva za pomoć	Ponizno preklinjanje
143:1-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4
143:5-6	143:5-6	143:5-6	143:5-6	143:5-6
143:7-9	143:7-8 143:9-10	143:7-8 143:9-10	143:7-8 143:9-10	143:7 143:8 143:9-10
143:10-12	143:11-12	143:11-12	143:11-12	143:11-12

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Sadrži nekoliko IMPERATIVA i JUSIVA ZAHTEVA.
 1. čuj, Ps 143:1a
 2. prigni uho, Ps 143:1b
 3. ne idi na sud, Ps 143:2a
 4. požuri, usliši me, Ps 143:7a
 5. ne okreći od mene lice svoje, Ps 143:7b
 6. objavi mi, Ps 143:8a
 7. pokaži mi, Ps 143:8c
 8. izbavi me, Ps 143:9a
 9. nauči me, Ps 143:10a
 10. neka me Duh tvoj vodi, Ps 143:10c
- B. Tri ličnosti su opisane u ovom Psalmu.
 1. Gospod (YHWH)
 - a. veran, Ps 143 1c

- b. pravedan, Ps 143:1c,11b
 - c. dobar, Ps 143:8a,12a
 - d. paralele iz Ps 143:10c i 11a (tj. „Duh je tvoj dobar” i „Ime tvoje”) takođe opisuju Gospoda (YHWH)
2. psalmist
- a. njegov duh je klonuo, Ps 143:4a
 - b. njegovo srce je iznemoglo, Ps 143:4b
 - c. seća se Božjih dela iz prošlosti, Ps 143:5
 - d. čezne za Bogom, Ps 143:6
 - e. nestaje života u njemu, Ps 143:7a
 - f. uzda se u Boga, Ps 143:8b
 - g. podiže dušu svoju k Bogu, Ps 143:8d
 - h. kod Boga traži zaklon, Ps 143:9b
 - i. Gospod (YHWH) je njegov Bog, Ps 143:10b
3. neprijatelj
- a. goni psalmistu, Ps 143:3a
 - b. baca na zemlju njegov život, Ps 143:3b
 - c. tera ga da boravi u mračnim mestima, Ps 143:3c
 - d. protivnik je njegove duše, Ps 143:12b

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 143:1-4

¹ O Gospode, čuj molitvu moju,
prigni uho usrdnoj molbi mojoj!

U vernosti svojoj usliši me po pravednosti svojoj!

² Ne idi na sud sa slugom svojim,
jer niko živ ne može pravedan pred tobom biti.

³ Neprijatelj goni dušu moju,
bacio je na zemlju život moj.

Zbog njega boravim po mračnim mestima, kao oni što su davno pomrli.

⁴ Duh je moj klonuo u meni,
i srce mi je iznemoglo u grudima.

143:1 „vernosti” Ova IMENICA (BDB 53) potiče od GLAGOLA (BDB 52) koji znači „verovati”, „vera”, „pouzdanje” i „vernost”. Vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ.

Druga reč (BDB 105, KB 120) u Ps 143:8b takođe znači „uzdati se”.

▣ **„pravednosti”** Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST. Primetite kako je opisan Gospod (YHWH), vidite Kontekstualni uvidi, B. 1.

143:2 Ako ćeš na prestupe gledati, Gospode (YHWH), ko će ostati? Na sve ljude je uticao Pad iz 1. Mojs 3 (vidite POSEBNA TEMA: PAD i beleške kod Ps 130:3-4).

Neki rabini tvrde da greh počinje u 1. Mojs 3, ali većina tvrdi da počinje u 1. Mojs 6. Rabini smatraju da su ljudski izbori izvor zla (tj. dve namere, *yetzer*). Pavle potvrđuje da je 1. Mojs 3 izvor (up. Rim 1:18-3:20; 3:23; 11:32; Gal 3:22). Rezultat je isti, ljudi su buntovnici i potreban im je oprostaj (up. 1. Car 8:46; Jov 4:17; 9:2; 25:4; Ps 130:3-4; Pri 20:9; Prop 7:20; Isa 53:6; Rim 5:12-21)!

143:2b UBS priručnik (str. 1151) spominje da je moguće da Pavle aludira na ovaj poetski red u Rim 3:20 i Gal 2:16, po prevodu LXX.

143:3-4 Ovi stihovi opisuju poetskim jezikom osećanja progonjenog psalmiste. Slike su povezane sa hebrejskim konceptom Šeola (up. Jov 10:21; Ps 88:5-6; Plač 3:6).

Međutim, primetite drastičnu promenu u Ps 143:5, gde se psalmist priseća predivnih, milostivih, prošlih Gospodnjih (YHWH) dela (tj. stvaranje, poziv Patrijarsima, formiranje izraelskog naroda i osvajanje Obećane zemlje, itd.).

143:3 „Neprijatelj” Primetite da je ovo (*Qal* PARTICIP) povezano sa GLAGOLIMA u JEDNINI. Postoje dve dobre opcije.

1. kolektivni termin (MNOŽINA u Ps 143:9,12)
2. jedan osnovni neprijatelj
3. referenca na „smrt”, „jamu”, „Šeol”

143:4 „Duh... srce” Oba ova termina se odnose na osobu u celini. Prvi izraz se ponavlja iz Ps 142:39, vidite beleške kod ovog stiha.

Ista misao se ponavlja u Ps 143:7a.

Za „duh” vidite POSEBNA TEMA: DUH U BIBLIJI. Za „srce” vidite POSEBNA TEMA: SRCE.

▣ **„klonuo u meni”** Doslovno značenje je „klonuti” (NASB: „preplaviti”, BDB 742, KB 814, *Hithpael* IMPERFEKAT sa *waw*, up. Ps 142:3a). Ovaj GLAGOL se koristi za

1. duh (*ruah*) – Ps 77:3; 142:3; 143:4
2. srce (*leb*) – Ps 61:2; 143:4
3. dušu (*nephesh*) – Ps 107:5

NSP: PSALAM 143:5-6

⁵ **Sećam se davnih dana,
razmišljam o svim delima tvojim.
Promišljam o delu ruku tvojih.**

⁶ **U molitvi širim ruke svoje k tebi,
duša je moja kao suva zemlja tebe žedna.**

143:5-6 Ovo opisuje psalmistina dela.

1. on se seća Božjih milostivih, spasonosnih dela iz prošlosti, Ps 143:5a
2. razmišlja o Božjim delima, Ps 143:5b, up. 105:2
3. promišlja (up. Ps 77:12; 145:5) o Božjim stvaralačkim delima, Ps 143:5c, up. Ps 8:6; 102:25
4. moli se Bogu, Ps 143:6a
5. njegova duša čezne za Bogom, Ps 143:6b, up. Ps 42:2; 63:1

Ovo je fokus misli vernih sledbenika. Mi smo ono o čemu mislimo. Naše molitve i naša dela otkrivaju stvarnu prirodu svakog od nas.

143:5 „davnih dana” Ova IMENICA (BDB 869) može značiti „drevan” ili „pre vremena” (up. 5. Mojs 33:27; Pri 8:22-23; Mih 5:2). Obično koren označava „istok” ili „ranije” (NIDOTTE, vol. 3, str. 869-871).

143:6 „širim ruke svoje k tebi” Vidite belešku kod Ps 141:2b.

▣ **„duša”** Ovo je hebrejski termin *nephesh*. Vidite belešku kod 1. Mojs 35:18.

▣ „**duša je moja kao suva zemlja tebe žedna**” Psalmist čezne/žudi za ličnim zajedništvom sa Gospodom (YHWH), (tj. Ps 143:7b; Ps 42:2; 63:1; 84:2). Ovo je cilj 1. Mojs 1:26-27. To je bila osnovna namera stvaranja!
Primitite da nam sećanje na Gospodnja (YHWH) dela i slavljenje daje nadu u trenutnim okolnostima!

▣ „Selah” Vidite belešku kod Ps 3:2.

NSP: PSALAM 143:7-9

⁷ O Gospode, požuri, usliši me! Nestaje života u meni.

**Ne okreći od mene lice svoje,
da ne postanem kao oni što u jamu silaze.**

**⁸ Ujutru mi objavi dobrotu svoju,
jer se u tebe uzdam.**

**Pokaži mi put kojim treba da idem,
jer k tebi podižem dušu svoju.**

**⁹ O Gospode, izbavi me od neprijatelja mojih!
Kod tebe zaklon tražim.**

143:7 „Nestaje života u meni” Ovaj GLAGOL (BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKAT) znači „biti dovršen” ili „biti završen”. U sledećim stihovima je upotrebljen za osobu

1. Jov 33:21, telo otkazuje
2. Ps 71:9, snaga otkazuje
3. Ps 73:26, telo i srce otkazuju
4. Pri 5:11, telo i snaga otkazuju

Psalmist oseća da će uskoro umreti i otići u Šeol (tj. u jamu, Ps 143:7c).

▣ „**Ne okreći od mene lice svoje**” Ovo je idiomatski, antropomorfan jezik koji je upotrebljen da izrazi da (1) Bog ne čuje psalmistine molitve i ne odgovara na njih, ili da (2) Bog odbacuje psalmistu; samo kontekst ili paralelizam mogu odrediti značenje (up. Ps 10:11; 13:1; 27:9; 30:7; 51:9; 69:17; 88:14; 102:2). Izražava osećanje beznadežne nemoći (up. Ps 142:4).

143:8c „Pokaži mi put kojim treba da idem” Ovaj GLAGOL (BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERATIV) u suštini znači „znati”. NASB ga prevodi kao

1. pokazati – 1. Dne 17:19; Jov 26:3; Ps 89:1; 98:2; 106:8; 145:12; Isa 64:1; Avak 3:2
2. poučiti – 2. Mojs 18:20; Jer 31:19; ovde „ići”, što se često koristi kao metafora za svakodnevan život (tj. Ps 1:1; Pri 1:15; 4:14; Isa 48:17; Jer 42:3; u NZ takođe, tj. Rim 14:15; Ef 4:1,17; 5:2,15).

143:8d „k tebi podižem dušu svoju” Moguće je da je ova slika, samo tri puta upotrebljena u odnosu na Gospoda (YHWH) kao objekat (up. Ps 25:1; 86:4), povezana sa

1. molitvom (tj. podižem ruke/dlanove)
2. žrtvom (tj. obrtani prinos ili slika rogova na oltaru za žrtvovanje)

143:9

SSP	jer u tebi se sakrivam
NSP, NRP	kod tebe zaklon tražim
DK	k Tebi pritečem

Ovaj PARTICIP (BDB 491, KB 487, *Piel* PARTICIP) u suštini znači „prekriti” ili „sakriti”. Ovaj koren se veoma često koristi u SZ.

AB (str. 325) prevodi ovaj poetski red kao „Bože (*El*) moj, istina je da sam potopljen”. Dahud (Dahood) ovo povezuje sa referencom na Šeol koristeći Jov 22:11.

UBS priručnik (str. 1153) spominje dva hebrejska rukopisa koji se razlikuju od MT.

1. „kod tebe zaklon tražim”
2. „k tebi pritečem”

NSP: PSALAM 143:10-12

¹⁰ Nauči me da vršim volju tvoju,
jer si ti Bog moj.

Duh je tvoj dobar, neka me vodi zemljom čestitosti.

¹¹ Radi imena svoga, Gospode, sačuvaj mi život.

U pravednosti svojoj izvedi dušu moju iz teskobe.

¹² U milosti svojoj satri neprijatelje moje,
i uništi sve protivnike duše moje,
jer ja sam sluga tvoj!

143:10 „Nauči me da vršim volju tvoju” Ovo nije ista reč (BDB 540, KB 531, up. 5. Mojs 4:1; 6:1; 20:18; Jer 12:16) kao „pokaži mi” iz Ps 143:8c (NASB obe prevodi kao „nauči”). Gospod (YHWH) želi da naučimo Njegovu volju da bi je Njegovi verni sledbenici mogli prikazati izgubljenom svetu! Takođe, primetite da suveren Bog mora otkriti svoju volju, ali ljudi moraju odlučiti da deluju (i da nastave da deluju) u skladu sa ovim otkrivenjem. Savez uključuje i Boga i ljude!

SSP	tvoj dobar Duh
NSP, NRP	Duh je tvoj dobar
DK	duh Tvoj blagi

Kao što je očigledno iz prevoda, postoje dva teološka pitanja.

1. kako tumačiti „duh”
 - a. kao Božjeg izvršitelja (tj. 1. Mojs 1:2; 4. Mojs 11:17,25,29; Ps 139:7; Agej 2:5)
 - b. kao opis samog Boga (up. Ps 51:11; Isa 63:10-11)
2. kako tumačiti „dobro” (BDB 373 III), što je čest GLAGOL sa širokim semantičkim poljem; opšte značenje je
 - a. „prijatan”, „dobar” (GLAGOL)
 - b. „ugodan”, „drag”, „dobar” (PRIDEV)
 - c. „dobra stvar”, „dobrota” (IMENICA U MUŠKOM RODU)
 - d. „dobrobit”, „dobit”, „dobra stvar” (IMENICA U ŽENSKOM RODU)

Za #1 molim vas da pogledate POSEBNA TEMA: DUH SVETI KAO LIČNOST i POSEBNA TEMA: TROJSTVO.

▣ „zemljom čestitosti” (NASB: „poravnatim tlom”) SZ koristi sliku puta/staze da opiše nečiji život (up. Ps 5:8; 26:12; 27:11).

1. dobar/pobožan život je
 - a. gladak
 - b. ravan
 - c. bez prepreka
 - d. prav
2. zao život je
 - a. iskrivljen
 - b. neravan

- c. sa preprekama
- d. klizav

143:11-12 Psalmist ne zasniva svoje molbe na svojim ličnim zaslugama (up. Ps 143:2), nego na

- 1. Božjem dobrom imenu, Ps 143:11a
- 2. Božjoj pravednosti, Ps 143:11b
- 3. Božjoj milosti, Ps 143:12a

143:11 „Radi imena svoga” Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

SSP	život mi sačuvaj
NSP	sačuvaj mi život
NRP, DK	oživi me

Ovaj GLAGOL (BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERFEKAT) je čest termin „život” (IMENICA), „živeti” (GLAGOL), „živ” ili „u životu” (PRIDEV). Ovaj *Piel* koren se često koristi u Psaltiru (up. Ps 80:18; 85:6; 119:25,37,40,50,88,93,107,149,154,156,159). Često je paralelan sa BDB 996, KB 1427, up. Ps 80:3,17,19. Može da se odnosi na

- 1. fizički život
- 2. duhovan život

143:12 „sluga tvoj” Ovo može da znači

- 1. verni sledbenik
- 2. počasni naziv za vođe
 - a. Mojsije
 - b. Isus Navin
 - c. David (tj. carevi Jude)
 - d. Mesija/Izrael (tj. Slugine pesme iz Isa 41-53)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

- 1. Pošto su svi ljudi grešni, na osnovu čega psalmist moli Boga da ga čuje i pomogne mu?
- 2. Ko je „neprijatelj”?
- 3. Definišite „mračna mesta” iz Ps 143:3.
- 4. Koje su implikacije toga što Gospod (YHWH) „okreće svoje lice” od njega?
- 5. Da li se Ps 143:10 odnosi na Svetog Duha?
- 6. Definišite „sluga”.

PSALAM 144

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Molitva za spas i blagostanje <u>MT uvod</u> Davidov Psalam.	Pesma Gospodu koji štiti i snabdeva svoj narod	Car se moli za izbavljenje	Car zahvaljuje Bogu za pobedu	Himna za rat i pobedu
144:1-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4
144:5-8	144:5-8	144:5-8	144:5-8	144:5-6 144:7-8
144:9-11	144:9-10 144:11-15	144:9-11	144:9-11	144:9-10b 144:10c-11
144:12-15		144:12-14 144:15	144:12-14 144:15	144:12 144:13 144:14 144:15

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 144:1-4

¹ Neka je blagoslovljen Gospod, Stena moja,
koji ruke moje boju uči,
prste moje ratu,

² on je ljubav moja i tvrđava moja,
visoko utočište moje i izbavitelj moj,
štit moj i zaklon moj,
onaj koji mi pokorava narode.

³ Gospode, šta je čovek da se na njega obazireš,
sin čoveka smrtnog da na njega paziš?

⁴ Čovek je kao dah,

144:1-4 Ova strofa koristi brojne ratne aluzije. Očigledno je da je ovo carski Psalam. Gospod (YHWH) pomaže svom narodu da bi osigurao njihov opstanak zbog svog univerzalnog plana otkupljenja koji uključuje izraelski narod (Avramove potomke). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

Iznenadujuće je to što se u Ps 144:3-4 fokus premešta sa Izraela na sve ljude.

1. oni su predmet posebne Gospodnje (YHWH) brige (up. Ps 8:4) zato što su sačinjeni po Njegovom liku i obličju (up. 1. Mojs 1:26-27)
2. međutim, zbog 1. Mojs 3, oni su i krhki i konačni (up. Ps 90:5; 103:15; 104:14; Isa 40:6-8; 1. Pet 1:24)

144:1 „blagoslovljen” Vidite POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ).

▣ „**Stena moja**” Ovo (BDB 849) je čest naziv za Boga Izraela. Vidite beleške kod 5. Mojs 32:4 i Ps 18:1-3. Sve se menja, samo Bog ne. On je sidro koje neće popustiti, tvrđava koja neće pasti. Vidite moćan, emotivan niz deskriptivnih IMENICA u Ps 18:2!

▣ „**koji ruke moje boju uči**” Očigledno je da postoji književna veza između Ps 18 i Ps 144. Pogledajte paralele.

1. Ps 144:1 – Ps 18:2,34,46
2. Ps 144:2 – Ps 18:2,47
3. Ps 144:3 – Ps 18:4
4. Ps 144:5 – Ps 18:9
5. Ps 144:6 – Ps 18:14
6. Ps 144:7 – Ps 18:16-17,44
7. Ps 144:10 – Ps 18:50
8. Ps 144:11 – Ps 18:44

144:2 ljubav moja” Gospod (YHWH) je odan svojim saveznim dužnostima. Vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*).

Primetite broj LIČNIH ZAMENICA u NASB prevodu Ps 144:1-2 (šest). Psalmist poznaje Gospoda (YHWH) i uzda se u Njega.

SSP	On mi narode potčinjava
NSP, NRP	onaj koji mi pokorava narode
DK	koji mi pokorava narod moj

Razlika je samo u *mem* na kraju. UBS tekstualni projekat (str. 436) daje prevodu „narod moj” oznaku „B” (skoro sigurno). Ovaj poetski red

1. ili potvrđuje autoritet cara nad saveznim narodom (tj. Gospod (YHWH) ga je postavio da brine o njima)
2. ili potvrđuje pobedu Izraela nad paganskim narodima po Gospodnjoj (YHWH) moći

UBS tekstualni projekat (str. 437) daje prevodu „mi pokorava” oznaku „A” (pouzđano). Ukoliko je ovo tačno, onda je tačan NASB prevod („koji mi pokorava narod moj”).

144:3 Primetite sinonimni paralelizam.

1. „čovek” – *Adam* (BDB 9)
2. „čovek smrtni” – „*ben enosh*” (BDB 60)

U paraleli u Ps 8 su obrnute hebrejske reči za „čoveka”, ali je poruka ista. Ovi termini se odnose na ljudsko biće. Vidite POSEBNA TEMA: SIN ČOVEČIJI.

▣ „da se na njega obazireš” Ovo je hebrejski GLAGOL „znati” (BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKAT sa *waw*). Vidite POSEBNA TEMA: ZNATI/POZNAVATI.

144:4 Ovaj stih naglašava prolaznost čovečanstva (up. Jov 8:9; 14:2; Ps 39:5-6; 102:11; 109:23; Prop 6:12; 8:12), i iako ovo nije specifično izraženo, naglašava i Gospodnju (YHWH) večnost.

NSP: PSALAM 144:5-8

¹ Gospode, savij nebesa svoja i sidi,
dotakni gore da se zadime.

⁶ Sevni munjom i rasej neprijatelje,
pošalji strele svoje da ih smeteš.

⁷ Pruži ruke svoje s visine,
oslobodi me i izbavi me iz voda velikih,
iz ruke tuđinaca,

⁸ čija usta neistinu govore,
i čija je desnica lažljiva desnica.

144:5-8 Ova strofa je niz molitvenih zahteva. Iznenadujuća je u odnosu na Ps 144:1-4. Psalmist potvrđuje Gospodnju (YHWH) moć i prisustvo u prvoj strofi, ali ga u ovoj moli da ga izbavi. Primetite IMPERATIVE i IMPERFEKTE upotrebljene u ZAPOVEDNOM smislu.

1. savij, Ps 144:5 – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV
2. sidi, Ps 144:5 – BDB 432, KB 434, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtev
3. dotakni, Ps 144:5 – BDB 619, KB 668, *Qal* IMPERATIV, up. Ps 104:32
4. sevni, Ps 144:6 – BDB 140, KB 162, *Qal* IMPERATIV
5. rasej (tj. strele na strane napadače), Ps 144:6 – BDB 806, KB 918, *Hiphil* IMPERFEKAT upotrebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtev
6. pošalji, Ps 144:6 – BDB 1018, KB 1511, *Qal* IMPERATIV
7. smeteš, Ps 144:6 – BDB 243, KB 251, *Qal* IMPERFEKAT upotrebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtev
8. pruži, Ps 144:7 – isto kao #6
9. oslobodi (doslovno: „otvori”, up. Ps 144:11), Ps 144:7 – BDB 822, KB 953, *Qal* IMPERATIV
10. izbavi me, Ps 144:7 – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV

144:5-7 Ovi stihovi koriste slike „svetog rata” da traže Gospodnje (YHWH) prisustvo i moć u bitci. On će

1. ili obučiti i osnažiti izraelske vojnike (Ps 144:1)
2. ili će se boriti na strani Izraela, kao u osvajanju Hanana pod Isusom Navinom (Ps 144:6)

144:6

SSP	stvari pometnju među njima
NSP, NRP	da ih smeteš
DK	i raspi ih

Moguća su dva hebrejska korena.

1. ממת, BDB 243, KB 251, „pometnja”, up. 2. Sam 22:15; Ps 18:14

2. הוה, KB 242, „zbuniti”, konotacija je „sveti rat”, up. IsNav 10:10; Sud 4:15; 1. Sam 7:10; 2. Dne 15:6

144:7 Primitite da je izraz „iz voda velikih” paralelan sa „iz ruke tuđinaca”. Ova slika je iz

1. haosa stvaranja, up. Jov 41:1-11; Ps 74:12-17; Isa 51:9-10; vidite POSEBNA TEMA: VODE
2. osvajanja, up. Ps 18:16-17; Isa 17:12-14; 28:2; Jer 51:34
3. smrti, up. Ps 18:4-6

144:8 Tuđinci (BDB 648) su opisani kao oni koji govore neistinu. Naše reči otkrivaju naše srce. Čini se da se ovo odnosi na međunarodne saveze ili moguće i na sudsko svedočenje pod zakletvom (up. 1. Mojs 14:22; 5. Mojs 32:40; Ps 106:26; Isa 44:20). Gospod (YHWH) je veran svojoj reči (up. Ps 144:2a), ali pagani i neki Izraelci nisu! Vidite POSEBNA TEMA: LJUDSKI GOVOR.

NSP: PSALAM 144:9-11

⁹ Bože, pevaću ti pesmu novu.

Pesmom ću te hvaliti na instrumentu s deset žica,

¹⁰ tebi koji spasenje carevima daješ,

koji slugu svoga Davida od mača smrtonosnog izbavljaš.

¹¹ Oslobodi me i izbavi me iz ruke tuđinaca,

čija usta neistinu govore

i čija je desnica lažljiva desnica,

144:9-11 Ova strofa naglašava tri stvari.

1. šta psalmist obećava da će učiniti
 - a. pevaću ti pesmu novu, Ps 144:9a – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
 - b. pesmom ću te hvaliti, Ps 144:9b – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV
2. prošla spasonosna dela Gospoda (YHWH)
 - a. spasenje carevima daješ, Ps 144:10a
 - b. slugu svoga Davida od mača smrtonosnog izbavljaš, Ps 144:10b (verovatno se odnosi na careve iz Davidove linije)
3. psalmistina molitva se zasniva na prošlim Gospodnjim (YHWH) delima
 - a. oslobodi me, Ps 144:11a – BDB 822, KB 963, *Qal* IMPERATIV
 - b. izbavi me, Ps 144:11a – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV

Primitite paralelu između Ps 144:7-8 i 144:11.

144:10 „od mača smrtonosnog” Ovo je neobičan opis. Nekoliko prevoda stavlja ovaj izraz uz sledeći poetski red (tj. NRSV, TEV, NJB). Drugi prevodi glase

1. REB – „okrutan mač”
2. JPSOA – „smrtonosan mač”
3. KJV, Pešita – „mač koji povređuje”
4. AB – „mač Zlog”
5. NAB – „preteći mač”

Čini se iz konteksta da se ovo odnosi na „tuđince” (Ps 144:7c, 11a). Aramejski Targumi (prevod sa komentarima) ovo tumače kao „od zlog Golijatovog mača” (UBS priručnik, str. 1159).

NSP: PSALAM 144:12-15

¹² i koji govore: „Sinovi su naši kao biljke mlade, zrele već u mladosti svojoj,

kćeri su naše kao ugaoni stubovi, isklesani kao u palatama.

¹³ Žitnice su naše pune, obiluju žitom raznovrsnim.

Ovce naše namnožile su se hiljade puta, i deset hiljada puta, po mestima našim.

**¹⁴ Krave su naše steone,
nijednoj tkivo ne puca i nijedna ne pobacuje.**

Nema vike na trgovima našim.

**¹⁵ Srećan je narod kome je tako!”
Srećan je narod čiji je Bog Gospod!**

144:12-14 Ovu strofu karakteriše sedam PARTICIPA koji su upotrebljeni (1) kao JUSIVI, (2) kao izjave o činjenicama.

1. sinovi su naši kao biljke mlade, Ps 144:12a – BDB 152, KB 178, *Pual*
2. kćeri su naše kao isklesani stubovi, Ps 144:12b – BDB 310, KB 306, *Pual*
3. žitnice su naše pune, Ps 144:13a – BDB 807, KB 920, *Hiphil*
4. ovce naše namnožile su se hiljade puta, Ps 144:13b – BDB 48 II, KB 59, *Hiphil* (upotrebljen samo ovde)
5. ovce naše namnožile su se deset hiljada puta, Ps 144:13b – BDB 912, KB 1174, *Pual*
6. krave su naše steone (doslovno: nose svoje mlade), Ps 144:14a – BDB 687, KB 741, *Pual*
7. rađaju bez problema, Ps 144:14b – BDB 422, KB 425, *Qal*
8. u Ps 144:14c je PARTICIP podrazumevan – NASB koristi reč „neka”, što se uklapa sa Ps 144:12-14b, „neka ne bude vike na trgovima našim”

Ovo su sve blagoslovi za saveznu poslušnost (up. 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30). Primitite savezne blagoslove iz Ps 144:15. NASB prevodi i Ps 144:1 i 15 kao „blagoslovljen”, ali ovo su različite hebrejske reči.

1. Ps 144:1 – BDB 138
2. Ps 144:15 – BDB 80

Ovaj termin „srećan” ili „blagoslovljen” (BDB 80, up. Ps 1:1) se često ponavlja i opisuje zašto su blagoslovljeni (up. Ps 32:1-2; 34:8; 40:4; 84:5,12; 94:12; 127:5; Pri 3:13; 8:34; 28:14). Takođe se koristi za grupne blagoslove (up. Ps 33:12; 89:15; 144:15).

144:12 Ovaj termin „biljke” (BDB 642) upotrebljen je samo ovde, ali je veoma sličan sa uobičajenim korenom za reč „biljka”.

1. biljka (ovde) – נטע
2. biljka – בטע, često korišten

▣ „ugaoni stubovi” Ovo je takođe redak termin, upotrebljen samo ovde i u Zah 9:15.

144:13 „Žitnice” Ovaj termin (BDB 265, KB 565) je takođe upotrebljen samo ovde u SZ (up. NIDOTTE, vol. 2, str. 909). Većina prevoda glasi „ambari”.

144:14 Ovaj stih se može tumačiti na dva načina.

1. Povezan je sa Ps 144:13b i govori o zdravoj, plodnoj stoci (NIDOTTE, vol. 2, str. 498).
2. Povezan je sa Ps 144:14b,c i govori o molitvi da gradski zidovi ne budu probijeni, što bi omogućilo prodiranje neprijatelja.

UBS priručnik (str. 1161) smatra da na osnovu ovog teksta ili konteksta ne možemo znati koja opcija je tačna.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako je ovaj Psalam povezan sa Psalmom 18?
2. Kako su stihovi Ps 144:3 i 4 povezani sa Ps 144:1 i 2?
3. Kako je stih Ps 144:5-7 povezan sa „svetim ratom“?
4. Na šta ili na koga se odnose „velike vode“ iz Ps 144:7?
5. Zašto se MT uvod ne uklapa sa Ps 144:10?
6. Da li su stihovi Ps 144:12-14 molitve ili izjave?

PSALAM 145

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospod je slavljén zbog svoje dobrote <u>MT uvod</u> Psalam hvale, Davidov.	Pesma o Božjoj veličanstvenosti i ljubavi	Himna koja pokazuje karakter Boga Izraela (akrostih)	Himna hvale	Hvala Gospodu, Caru, (akrostih)
145:1-7	145:1-3 145:4-7	145:1-3 145:4-7	145:1-3 145:4-9	145:1-3 145:4-5 145:6-7
145:8-13	145:8-9 145:10-13	145:8-9 145:10-13b 145:13c-20	145:10-13b 145:13c-16	145:8-9 145:10-11 145:12-13b 145:13c-14
145:14-16	145:14-16			145:15-16
145:17-21	145:17-21	145:21	145:17-20 145:21	145:17-18 145:19-20 145:21

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je akrostih. Postoje i drugi ovakvi primeri u Psaltiru.
 1. Psalmi 9 i 10
 2. Psalam 25
 3. Psalam 34
 4. Psalam 37
 5. Psalam 111
 6. Psalam 112
 7. Psalam 119
 8. Psalam 145

Akrostihove možemo videti i u Pri 31:16-31 i u Plač 1; 2; 3 i 4. Hebrejski alfabet sadrži 22 slova. Ovaj Psalam ima samo 21 stih, te je očigledno da je jedno slovo izostavljeno. Hebrejsko slovo „N” je na neki način isključeno iz mazoretskog teksta (vidite POSEBNA TEMA: TEKSTUALNI KRITICIZAM). Ono je deo svih drevnih verzija—Septuaginte, Vulgate i Pešite. Takođe se nalazi u jednom hebrejskom rukopisu u Svicima s Mrtvog mora, 11QPsa.

- B. Ovaj Psalam govori o karakteru izraelskog Boga i o Njegovim delima koja pokazuju taj karakter. Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).
- C. Ovaj Psalam ima jedinstven univerzalni element koji možemo videti u Ps 145:8-21. Ovo je jedan od retkih nagoveštaja Božjeg srca koji pokazuje Njegovu ljubav prema svim narodima na zemlji i Njegovu želju da ga svi ljudi upoznaju u veri (up. Jeze 18:23,32; Jn 3:16; 4:42; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pet 3:9; 1. Jn 2:1; 4:14; vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 145:1-7

¹ Uzvisivaću te, Bože moj, Caru moj,
blagosiljaću ime tvoje doveka, u svu večnost!
² Po ceo dan ću te blagosiljati,
i hvaliću ime tvoje doveka, u svu večnost!
³ Velik je Gospod i dostojan hvale najveće,
veličanstvo je njegovo neistraživo.
⁴ Naraštaj za naraštajem hvaliće dela tvoja,
i govoriće o moćnim delima tvojim.
⁵ Razmišljaću o veličanstvenom sjaju slave tvoje,
o detaljima čudesnih dela tvojih.
⁶ Oni će kazivati koliko su moćna sva zastrašujuća dela tvoja,
veličanstvo tvoje ja ću objavljivati.
⁷ U ushićenju iz njih će navirati reči o velikoj dobroti tvojoj,
i radosno će klicati zbog pravednosti tvoje.

145:1 „Uzvisivaću te” Primetite lični element koji se tako često ponavlja u Ps 145:1-7. Ovo jasno vidimo u izrazu „Bože moj”. Očigledno je da je lična vera početna tačka za shvatanje Boga stvaranja i istorije.

Ova uvodna strofa (tj. Ps 145:1-7) ima nekoliko KOHORTATIVA.

1. uzvisivaću te, Ps 145:1 – BDB 926, KB 1202, *Polel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
2. blagosiljaću ime tvoje, Ps 145:1 – BDB 138, KB 159, *Piel* KOHORTATIV
3. blagosiljaću te, Ps 145:2 – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV
4. hvaliću ime tvoje, Ps 145:3 – BDB 237, KB 248, *Piel* KOHORTATIV
5. razmišljaću o veličanstvenom sjaju slave tvoje, Ps 145:5 – BDB 967, KB 1319, *Qal* KOHORTATIV
6. veličanstvo tvoje ja ću objavljivati, Ps 145:6 – BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen kao KOHORTATIV

Pravi verni sledbenici moraju izražavati svoju veru i hvaliti Gospoda (YHWH).

▣ **„Caru moj”** Gospod (YHWH) je pravi car Izraela (up. 1. Sam 8:7). Zemaljski car je samo običan predstavnik nebeskog Cara (up. Ps 10:16; 29:10; 98:6).

▣ **„blagosiljaću ime tvoje”** Koncept „blagoslova” (BDB 138–GLAGOL, 139–IMENICA) je deo hebrejske teologije povezan sa moćima izgovorene reči. Vidite POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (SZ). Ovaj termin „ime” (BDB 1027) je hebrejski način da se označi osoba. Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

Bog Izraela je nazvan *Eloah* u Ps 145:1, ali je devet puta nazvan Gospod (YHWH) u ovom Psalmu. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA.

▣ **„doveka, u svu večnost”** Ovaj izraz je upotrebljen u Ps 145:1b i 2b i čini se da je u istom smislu upotrebljen u Ps 34:1, što je eksplicitno izraženo u Ps 145:2a. Ovo nije potvrda života nakon smrti, nego hebrejski idiom za svakodnevnu hvalu. Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

145:3 „veličanstvo je njegovo neistraživo” Ova IMENICA „veličanstvo” (BDB 153) koristi se za

1. samog Boga – 1. Dne 29:11; Ps 48:1; 86:10; 147:5
2. Njegova dela – 2. Sam 7:21; 1. Dne 17:19-21

Termin „neistraživo” (doslovno: „nema traženja”, tj. KONSTRUKT IMENICE) upotrebljen je u Jov 5:9; 9:10; 11:7. Isti koncept, da su Božji putevi daleko iznad naše mogućnosti shvatanja, izražen je u Ps 40:5,28; 139:6; Isa 40:28; 55:8,9; Rim 11:33.

145:4 „Naraštaj za naraštajem hvaliće dela tvoja” Ovo naglašava prenošenje njihove vere na njihovu decu (up. 5. Mojs 4:9,10; 6:7,20-25; 11:19; 32:7,46; Ps 22:30,31).

GLAGOLI iz Ps 145:4 u IMPERFEKTI, ali mogu biti i JUSIVI po značenju, zato što opisuju psalmistine želje/molitve. Isto je tačno i za stihove Ps 145:6 i 7 (NET Biblija, str. 1009).

▣ **„moćnim delima tvojim”** Ovo ističe Boga koji deluje u skladu sa svojim saveznim obećanjima, up. Ps 145:4,5,6,7,12. Obično se ovaj termin odnosi na Božja dela otkupljenja iz prošlosti, kao u 2. Mojs.

145:5 „o veličanstvenom sjaju slave tvoje” Ljudski rečnik nije u stanju da opiše Božju slavu (vidite POSEBNA TEMA: SLAVA (SZ)). Ovo je niz reči koje su međusobno povezane da bi nekako uhvatile Božju veličanstvenu prirodu.

1. veličanstvo – BDB 214, up. 1. Dne 16:27; Ps 29:4; 90:16; 96:6; 104:1; 111:3; Isa 2:10,19,21
2. veličanstvenost – BDB 217, up. 1. Dne 16:27; 29:11; Ps 96:6; 111:3; 148:13
3. čudesnost – BDB 810, vidite POSEBNA TEMA: ČUDESNA DELA

▣ **„Razmišljaću”** Verni neće zaboraviti Gospodnja (YHWH) velika dela, up. Ps 145:7. Zadivljujuće je koliko puta Biblija podstiče verne sledbenike da se sete svega što je Bog učinio!

145:6 „Oni će kazivati koliko su moćna sva zastrašujuća dela tvoja” (NASB: „ljudi”) Ovo je prva aluzija na „sve ljude”, što se često ponavlja u Ps 145:8-21. Ovo ima kontekstualni potencijal da uključi sve neznabošce, kao i Jevreje. Međutim, moguće je da je i samo plod književnog izražavanja kroz formu akrostiha.

Primitite na koliko načina psalmista opisuje Gospodnja (YHWH) dela.

1. dela tvoja, Ps 145:4a, 9b, 10a
2. moćna dela tvoja, Ps 145:4b, 12
3. čudesna dela tvoja, Ps 145:5b
4. zastrašujuća dela tvoja, Ps 145:6a

Ovo se odnosi na

1. stvaranje i/ili poplavu
2. dela opraštanja i obnove

3. poziv Avramu i Patrijarsima
4. 2. Mojsijevu
5. osvajanje
6. pobjede u bitkama
7. itd.

145:7 „U ushićenju iz njih će navirati reči” Ovaj GLAGOL (BDB 615, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKAT) znači „ključati”. Često se koristi u metaforičkom smislu (up. Ps 19:2; 78:2; 119:171, 145:7). Označava stalno, uzbuđeno objavljivanje.

▣ **„pravednosti tvoje”** Ovaj termin „pravednost” (BDB 842) potiče od hebrejskog korena za „trščani štap za merenje”. U SZ se koristi sa dva značenja

1. Božja transcendentna svetost i večnost
2. Njegova dela otkupljenja Izraela

Vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST.

NSP: PSALAM 145:8-13

**⁸ Gospod je milostiv i milosrdan,
spor na gnev i velika je ljubav njegova.**

**⁹ Gospod je dobar prema svima,
i milosrde njegovo počiva nad svim delima njegovim.**

**¹⁰ O Gospode, hvaliće te sva dela tvoja,
blagosiljaće te verne sluge tvoje.**

**¹¹ O slavi carstva tvoga pričaće,
i o moći tvojoj govoriće,**

**¹² da sinovima ljudskim objave moćna dela tvoja
i slavu veličanstvenog carstva tvoga.**

**¹³ Carstvo je tvoje carstvo večno,
i vlast tvoja traje kroz sve naraštaje.**

145:8 „Gospod je milostiv i milosrdan, spor na gnev i velika je ljubav njegova” Ovo je direktan citat iz 2. Mojs 34:6,7, koji je naveden i u Ps 103:8. Ne samo da nam daje karakteristike Božje prirode, nego ponovo pokazuje Njegova silna dela iz prošlosti, zasnovana na milosti, ne na ljudskim zaslugama (tj. 2. Mojs). Vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ).

145:9 „Gospod je dobar prema svima, i milosrde njegovo počiva nad svim delima njegovim” Bog ima večnu ljubav prema ljudima stvorenim po Njegovom obličju (up. 1. Mojs 1:26,27; 3:8). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA.

145:10 „O Gospode, hvaliće te sva dela tvoja” Uporedite ovo sa Ps 103:19-22.

SSP	svi tvoji verni
NSP, NRP	verne sluge tvoje
DK	sveci Tvoji

Ovaj hebrejski PRIDEV (BDB 339) se zasniva na korenu **חסד** („*hesed*”, BDB 338, vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)). Najčešće se koristi za verne savezne sledbenike (up. 1. Sam 2:9; Ps 4:3; 12:1; 30:4; 31:24; 37:28; 50:5; 79:2; 85:8; 86:2; 89:19; 97:10; 116:15; 145:10; 148:14; 149:9), ali takođe može da se odnosi na

1. sveštenike – 5. Mojs 33:8; 2. Dne 6:4; Ps 132:16
2. Mesiju – Ps 16:10

3. anđele nebeskog sabora – Ps 29:1; 103:19-22; 148:2; i u ovoj strofi

145:11-12 Ovi stihovi mogu da se odnose na

1. hvalu anđela – vidite #3 u Ps 145:10
2. zadatak vernih sledbenika da predstave Gospoda (YHWH) svim ljudima (tj. „sinovima ljudskim”)

Teško je odlučiti koja opcija je tačnija. Prva opcija predstavlja celokupnu tvorevinu koja slavi svog Stvoritelja (up. Ps 103:19-22; 148:2), a druga je svrha poziva Avramu (vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEČAN PLAN OTKUPLJENJA).

145:13 „Carstvo je tvoje carstvo večno” Ovaj koncept večnog carstva je izražen u Ps 10:16; 29:10; Isa 9:6-7; Dan 2:44; 4:3,34; 6:26; 7:14,26; 2. Pet 1:11. Vidite POSEBNA TEMA: BOŽJE CARSTVO.

▣ „delo” Većina savremenih prevoda ovde unosi nedostajući *nun* izraz iz LXX, Pešite i Vulgate, i jednog hebrejskog rukopisa iz svitaka s Mrtvog mora (tj. 11QPsa), „Bog je veran u svim svojim rečima i milostiv u svim svojim delima”. Ovo podseća na Ps 145:17.

NSP: PSALAM 145:14-16

**¹⁴ Gospod podupire sve koji padaju,
i uspravlja sve koji su pognuti.
¹⁵ Svačije su oči u tebe uprte,
ti im hranu u pravo vreme daješ.
¹⁶ Ti otvaraš ruku svoju
i želje ispunjavaš svakom živom biću.**

145:14 „Gospod podupire sve koji padaju” Ps 145:14-16 govori o Božjem ispunjavanju fizičkih potreba vernih sledbenika, dok Ps 145:17-21 govori o Božjem ispunjavanju njihovih duhovnih potreba. Primitite da se ponavlja termin „sve/svako”.

145:15 „Svačije su oči u tebe uprte” Ovi stihovi tvrde da Bog daje hranu svim svojim bićima, up. Ps 104:27,28; 136:25.

145:16 Ovo je koncept „proviđenja”. Bog stvara i održava ovu planetu i sve njene oblike života. Ovo delo se u SZ pripisuje Bogu (*Elohim*), (vidite POSEBNA TEMA: BOŽIJA IMENA).

NSP: PSALAM 145:17-21

**¹⁷ Gospod je pravedan na svim putevima svojim
i veran u svim delima svojim.
¹⁸ Gospod je blizu svih koji ga prizivaju,
svih koji ga u istini prizivaju.
¹⁹ Ispunjava želju onima koji ga se boje,
čuje vapaj njihov i spasava ih.
²⁰ Gospod čuva sve one koji ga vole,
a zle će sve istrebiti.
²¹ Hvalu Gospodu govoriće usta moja.
Neka svako stvorenje blagosilja sveto ime njegovo doveka, u svu večnost.**

145:17 „veran u svim delima svojim” Ovo je hebrejska reč *hesed*, koja govori o Božjoj saveznoj odanosti. Upotrebljena je u Ps 145:8 da opiše Božji karakter, a ovde opisuje Božja dela.

145:18 „Gospod je blizu” Ovo naglašava Božju eminentnost, dok u Ps 145:5 označava Njegovu transcendentnost, up. Ps 34:18; 119:151; i posebno 5. Mojs 4:7.

▣ **„svih koji ga prizivaju”** Ovo je niz uslova (tj. Ps 145:18-20). Moramo se setiti da su svi Božji savezni bezuslovni za Njega, ali sadrže uslove za ljudski odgovor. Ova četiri uslova govore o pokajanju i veri Božjeg naroda, na početku i neprekidno. Vidite beleške kod Rim 10:9-13.

145:19 „onima koji ga se boje” Vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ).

145:20 „zle će sve istrebiti” Ovo ne govori o nestanku nakon smrti, nego o fizičkoj kazni, up. Jezeq 14:9; Amos 9:8; Avak 2:2 (vidite Robert B. Girdlestoun (Robert B. Girdlestone), *Sinonimi Starog zaveta (Synonyms of the Old Testament)*, str. 178).

145:21 „Neka svako stvorenje blagosilja sveto ime njegovo doveka, u svu večnost” Ponovo, ovo je slično sa Ps 145:1 i 3. Nije potvrda života nakon smrti, ali se on sigurno podrazumeva, kao u Fil 2:6-11.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Navedite Božje osobine koje zaslužuju hvalu.
2. Ovaj Psalam govori o Gospodnjim (YHWH) delima u nekoliko stihova i na nekoliko načina. O kojim delima on govori?
3. Kako stihovi Ps 145:8-16 (i 145:21) izražavaju Gospodnju (YHWH) univerzalnu ljubav?
4. Ko su „verne sluge” iz Ps 145:10?
5. Ko su „sinovi ljudski” iz Ps 145:12?
6. Da li je SZ fokusiran na večno carstvo ili na hiljadugodišnje carstvo?
7. Koja je veza između „transcendentnosti” u Ps 145:5 i „eminentnosti” u Ps 145:18?
8. Navedite četiri uslova iz Ps 145:18-20 koji se odnose na verne sledbenike.

PSALAM 146

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodnja izobilna pomoć <u>MT nema uvod</u> 146:1-7	Sreća onih kojima pomaže Gospod 146:1a 146:1b-2 146:3-4 146:5-7	Himna koja hvali Boga zbog Njegove pomoći 146:1-2 146:3-4 146:5-7b 146:7c-9	Hvala Bogu, Spasitelju 146:1-2 146:3-4 146:5-7b 146:7c-9	Himna Bogu koji pomaže 146:1-2 146:3-4 146:5-6b 146:6c-7 146:8-9 146:8c 146:9c 146:10
146:8-10	146:8-9 146:10	146:10	146:10	146:10

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteti u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 146:1-7

¹ Hvalite Gospoda!

Hvali Gospoda, dušo moja!

² Hvaliću Gospoda celog svog života.

Pesmom ću hvaliti Boga svoga dokle god me bude.

³ Ne uzdajte se u velikaše.

Niti u čoveka zemaljskog, od koga spasenja nema.

⁴ Duh njegov izađe iz njega, i on se u prah vraća, tog dana propadnu sve misli njegove.

⁵ Srećan je onaj kome pomaže Bog Jakovljevi, koji nade svoje polaže u Gospoda, Boga svoga,

⁶ Tvorca neba i zemlje, mora, i svega što je u njima,

**onoga koji se uvek istine drži,
7 koji pravdu daje onima kojima se nepravda čini,
koji gladnima hleba daje.
Gospod oslobađa one koji su svezani.**

146:1-2 Ova strofa (Ps 146:1-7) počinje sa duplim „Aliluja” (BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIVI). Nakon toga slede dva lična psalmistina obećanja.

1. hvaliću – BDB 237, KB 248, *Piel* KOHORTATIV
2. pesmom ću hvaliti – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV

Hvala Gospodu (YHWH) je karakteristika Ps 146-150. Psaltir se završava ovom potvrdom.

146:1 „dušo” Ovo je termin *nephesh* (BDB 659), koji označava celu osobu (up. Ps 103:1). Vidite beleške kod 1. Mojs 35:18.

146:2 Primitite paralelu između

1. celog svog života – BDB 313
2. dokle god me bude – BDB 728

Ovo odražava hebrejski koncept da mrtvi ne hvale Boga (up. Jov 10:21-22; 38:17; Ps 63:4; 104:33; Isa 38:18). SZ ima samo osnovnu teologiju o životu nakon smrti. Novozavetno progresivno otkrivenje nadopunjuje ovu teologiju. Vidite POSEBNA TEMA: ŠEOL.

146:3 Gospod (YHWH) je hvaljen zato što je sa Njim, i samo sa Njim, spasenje/izbavljenje (BDB 448), sigurno, a ne sa slabim, palim čovečanstvom (MT, „sin čoveka”; LXX, „sinovi ljudi”; up. Ps 60:11; 108:12). JEDNINA se odnosi na sve ljude, kao u Ps 118:8.

146:4 Ovaj stih nastavlja misao iz Ps 146:2. U trenutku smrti, telo se vraća u prah (up. 1. Mojs 3:19; Jov 34:15; Ps 104:29; Prop 12:7). Duh (*ruah*, BDB 924), ili životna sila, ide u Šeol.

▣ „**misli njegove**” Ova reč (BDB 799) je upotrebljena samo ovde u SZ i većina savremenih prevoda je prevodi kao „planovi/nacrti”.

146:5 Ovaj Psalam hvali Gospoda (YHWH), ali vidite kako su „srećni” (BDB 80) verni sledbenici. Stihovi Ps 146:6-7 i 8-9 govore o moći i milosti Jakovljevog Boga.

▣ „**pomaže**” Ova IMENICA (BDB 740 I) je često povezana sa spasenjem i zaštitom (up. 2. Mojs 18:4; 5. Mojs 33:7,26; Ps 33:20; 70:5; 115:9,10,11).

▣ „**nade**” Ova IMENICA (BDB 960 II) se može prevesti kao

1. čekanje – Ps 104:27; 145:15
2. nada – Ps 119:166, Isa 38:18

146:6-7 Ovo je niz *Qal* PARTICIPA koji opisuju Gospoda (YHWH)

1. kao Stvoritelja (tj. *Elohim*)
 - a. Tvorac neba, zemlje i mora, up. Ps 115:15; 121:2; 124:8; 134:3; Isa 37:16; Jer 32:17
 - b. stvorio je sve što je u njima
 - c. ovo je sažetak o našoj planeti
2. kao saveznog Boga (tj. Gospod (YHWH))
 - a. uvek se drži istine (vidite POSEBNA TEMA: VERA, POVERENJE, POUZDANJE I VERNOST U SZ)

- b. daje pravdu onima kojima se nepravda čini (NEB i REB tumače „uvek”, לעולם, iz Ps 146:6c kao „progonjeni”, לעולים, UBS tekstualni projekat, str. 440)
- c. gladnima hleba daje, up. Ps 145:15
- d. oslobađa one koji su svezani, up. Ps 68:6; 102:20; 107:10,14; Isa 61:1
 - (1) metafora za probleme
 - (2) ropstvo zbog dugova
 - (3) izgnanici

NSP: PSALAM 146:8-10

⁸ Gospod otvara oči slepima.

Gospod uspravlja pognute.

Gospod voli pravedne,

⁹ Gospod čuva tuđince.

Siročetu i udovici pomaže,

a zlima puteve mrsi.

¹⁰ Gospod će biti car doveka,

Bog će tvoj, Sione, carovati iz naraštaja u naraštaj.

Hvalite Gospoda!

146:8-9 Kao i Ps 146:6-7, ovi stihovi opisuju Boga koji deluje, nasuprot beživotnim idolima (vidite POSEBNA TEMA: KARAKTERISTIKE IZRAELOVOG BOGA (SZ)).

1. otvara oči slepima – BDB 824, KB 959, *Qal* PARTICIP
2. uspravlja pognute – BDB 279, KB 279, *Qal* PARTICIP, up. Ps 145:14 (samo na ova dva mesta je ovaj GLAGOL upotrebljen u SZ)
3. voli pravedne – BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIP, up. Ps 11:7; 33:5
4. čuva tuđince – BDB 1036, KB 1581, *Qal* PARTICIP (za dobar sažet članak pogledajte Roland de Vo (Roland de Vaux), *Drevni Izrael (Ancient Israel)*, str. 74-76)
5. siročetu i udovici pomaže – BDB 728, KB 795, *Piel* IMPERFEKAT
6. zlima puteve mrsi – BDB 736, KB 804, *Piel* IMPERFEKAT

Ovaj spisak je spoj Božjih dela iz 3. Mojs, 5. Mojs i Proroka.

Doslovan prevod šeste stavke je „saviti” (BDB 736) ili „biti iskrivljen”. Moguće je da je ovo igra rečima sa terminom „pravedni” iz Ps 146:8c, koji znači „biti prav” (vidite POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST). Sve reči za greh su razne varijante ove metafore za Božji karakter, u odnosu na koji su svi ljudi iskrivljeni.

146:10 Ovo govori o suverenitetu izraelskog Boga i o Njegovim planovima (up. 2. Mojs 15:18; Ps 10:16; 29:10). Samo jedna teološka napomena. Kako će Gospod (YHWH) vladati, gde i nad kim? Molim vas da pogledate POSEBNA TEMA: ZAŠTO STAROZAVETNA SAVEZNA OBEĆANJA DELUJU TOLIKO RAZLIČITA OD NOVOZAVETNIH SAVEZNIH OBEĆANJA.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Šta su Izraelci očekivali nakon smrti (Ps 146:2,4)?

2. Da li Ps 146:6 govori o univerzumu ili o ovoj planeti?
3. Kako je opis Božjeg karaktera i dela povezan sa drevnim bliskoistočnim idejama o tome kakav car mora da bude?
4. Da li će Gospod (YHWH) vladati u Sionu/iz Siona ili je Njegova vladavina univerzalna? Kako je NZ promenio ovaj starozavetni koncept?

PSALAM 147

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLISKIM PREVDIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Hvala za obnovu i prosperitet Jerusalima <u>MT nema uvod</u> 147:1-6	Hvala Bogu za Njegovu reč i providenje 147:1 147:2-6	Himna hvali Boga za Njegovu univerzalnu moć i božansku brigu 147:1-6	Hvala svemoćnom Bogu 147:1-3 147:4-6	Himna svemoćnom 147:1-4 147:5-6 147:7-9 147:10-11
147:7-11	147:7-9 147:10-11	147:7-11	147:7-9 147:10-11	147:7-9 147:10-11
147:12-20	147:12-14 147:15-18 147:19-20c 147:20d	147:12-20	147:12-14 147:15-18 147:19-20b 147:20c	147:12 147:13-14 147:15-16 147:17-18 147:19-20b

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 147:1-6

¹ Hvalite Gospoda!

Jer je dobro pesmom hvaliti Boga našega,
divno je on je hvale dostojan.

² Gospod Jerusalem gradi,
Izraelce rasejane skuplja.

³ On leči one koji su slomljenog srca,
i previja njihove bolne rane.

⁴ On zvezde prebrojava.

I sve ih po imenu zove.

⁵ Velik je naš Gospod i silna je moć njegova,

Razum je njegov nedokučiv.

**⁶ Gospod pomaže krotkima,
a zle do zemlje ponižava.**

147:1-6 Ova prva strofa (Ps 147:1-6), kao i Ps 146, navodi nekoliko Božjih karakteristika koje su potvrđene Njegovim delima (ovaj Psalam je iz perioda posle izgnanstva).

1. za Izrael
 - a. gradi Jerusalim
 - b. skuplja rasejane Izraelce (tj. izgnanike, up. Isa 11:12; Jeze 39:28)
2. za nevoljnike
 - a. leči one koji su slomljenog srca (moguće je da se ovo odnosi na pokajane Izraelce u egzilu, up. Ps 51:17,18)
 - b. pomaže krotkima (tj. ovo se često koristi za verne sledbenike)
 - c. zle ponižava
 - (1) strane narode
 - (2) neverne Izraelce
3. protiv paganstva (tj. astralnog idolopoklonstva)
 - a. zvezde prebrojava (1. Mojs 1:16; Isa 40:26, tj. nisu bogovi, up. Ps 8:3)
 - b. po imenu ih zove (tj. upravlja njima)
 - c. Gospodnja (YHWH) moć je silna (up. Isa 40 26e)
 - d. Gospodnji (YHWH) razum je nedokučiv (BDB 108, up. Isa 40:28)

147:1

SSP	lepo hvalospev mu pevati
NSP, NRP	on je hvale dostojan
DK	jer Blagome priliku je hvala

Ovaj PRIDEV (BDB 610) može da ima značenje

1. lep – Pnp 1:5; 2:14; 4:3; 6:4
2. prikladan, onaj koji dolikuje, kada se odnosi na hvale Bogu – Ps 33:1; 93:5; Pri 17:7

147:4b „sve ih po imenu zove” (NASB: „svima im on imena daje”) Imenovanje nečega pokazuje vlast nad time (up. 1. Mojs 2:18-20).

147:6 „do zemlje” Ovo se može shvatiti na nekoliko načina.

1. poražen neprijatelj se klanja do zemlje
2. jezička figura za smrt/Šeol

NSP: PSALAM 147:7-11

**⁷ Uzvratite Gospodu pesmama zahvalnosti,
pesmom uz harfu hvalite Boga našega,**

⁸ onome koji nebo oblacima zastire,

koji zemlji kišu sprema,

koji daje da po gorama niče trava zelena.

**⁹ On životinjama hranu daje,
mladim gavranima kada grakću.**

**¹⁰ Za snagu konja on ne mari,
niti ga raduju hitre noge ljudske.**

¹¹ Gospoda raduju oni koji ga se boje,

oni koji čekaju milost njegovu.

147:7-11 Kao što prva strofa počinje sa „hvalite” (*Piel* IMPERATIV), ova (Ps 147:7-11) počinje sa „pismama zahvalnosti”.

1. uzvratite pismama – BDB 777, KB 854, *Qal* IMPERATIV
2. pismom hvalite – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV

Objekat ovog pevanja je Gospod (YHWH) i Njegova velika dela.

1. On održava tvorevinu i normalne prirodne cikluse (up. Ps 104:10-17)
 - a. oblake
 - b. kišu
 - c. rast biljaka
 - d. hranu za životinje (up. Ps 104:27b; 136:25)
2. za šta On mari, a za šta ne mari
 - a. negativno (up. Ps 33:16-17)
 - (1) vojnu moć (tj. snagu konja)
 - (2) ljudsku snagu (doslovno: noge)
 - b. pozitivno
 - (1) oni koji ga se boje (vidite POSEBNA TEMA: STRAH (SZ))
 - (2) oni koji čekaju milost njegovu (vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (HESED))

147:9b UBS tekstualni projekat (str. 1176) spominje poslovicu iz te kulture koja glasi da gavrani ne hrane dobro svoje mlade (up. Jov 38:41), ali ovo nam govori da saosećajan i brižan Bog to čini! Moguće je da je pored toga značajno i to što su gavrani (BDB 788) bili nečiste ptice (up. 3. Mojs 11:15), ali je Bog i o njima brinuo!

NSP: PSALAM 147:12-20

¹² Slavi Gospoda, Jerusalime!

Hvali Boga svoga, Sione!

**¹³ Jer je on učvrstio prevornice vrata tvojih,
blagoslovio je sinove tvoje usred tebe.**

**¹⁴ Mir daje zemlji tvojoj,
siti te najboljom pšenicom.**

**¹⁵ Zapovest svoju na zemlju šalje,
brzo trči reč njegova.**

**¹⁶ Sneg kao vunu daje,
inje kao pepeo prosipa.**

¹⁷ Led svoj kao zalogaje baca.

Pred tom njegovom hladnoćom, ko opstati može?

¹⁸ Reč svoju šalje i topi ih.

Vetrom svojim duva i vode teku.

**¹⁹ Reč svoju govori Jakovu,
propise svoje i zakone svoje Izraelu.**

**²⁰ Nije tako učinio nijednom drugom narodu,
i zakone njegove oni ne znaju. Hvalite Gospoda!**

147:12-20 Ova treća strofa (Ps 147:12-20) takođe počinje sa IMPERATIVIMA hvale.

1. slavi – BDB 986, KB 1387, *Piel* IMPERATIV
2. hvali – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV

On zasluži hvalu zbog svoje savezne odanosti (posebno 3. Mojs 26; 5. Mojs 27-30) ka Izraelu (tj. Jerusalime... Sione).

1. učvrstio je prevornice vrata Jerusalima (tj. zasune na kapiji)
2. blagoslovio je
 - a. sinove grada (tj. zdravlje, njihova brojnost)
 - b. ljude u gradu (TEV)
3. mir daje zemlji
4. obezbeđuje najbolju pšenicu
5. upravlja vremenom (Ps 147:16-18) da bi se održalo poljoprivredno izobilje (tj. savezna obećanja, up. Ps 147:19)
6. ima poseban odnos (tj. otkrivenje) sa potomcima Avrama, Isaka i Jakova

147:14b „najboljom pšenicom” Ovo je metafora o poljoprivrednom izobilju (up. Ps 81:16) zato što je pšenica bila značajan sastojak ishrane na drevnom Bliskom Istoku.

147:15 Božja reč je personifikovana kao da brzo trči (tj. dopire do svih mesta u tvorevini). Po hebrejskom pogledu na svet, Božja reč je bila stvaralačka sila (up. 1. Mojs 1). Nakon što je izgovorena, uvek je ostvarivala svoju svrhu (up. Isa 45:23; 55:11).

147:19 „Reč... propise... zakone” Vidite POSEBNA TEMA: TERMINI KOJI OPISUJU BOŽIJE OTKRIVENJE.

147:20b „zakone njegove oni ne znaju” Božje otkrivenje bilo je poseban dar. Uloga Izraela je bila da živi kao svedok narodima. Izrael to nije uspeo! Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODOV VEĆAN PLAN OTKUPLJENJA.

UBS tekstualni projekat ovom prevodu daje oznaku „C” (teškoće pri odlučivanju). Smatra da je on tačniji od prevoda iz NEB, „on ih ne pušta da saznaju”. Razlika je sledeća

1. MT, NASB – בל - ידעום
2. NEB, REB – בל - ידיעום

147:20c Psalam se završava kao što je i započeo—„Aliluja”!

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako objašnjavate to što je u Ps 145:6,8-13 fokus na „svim ljudima”, a u Ps 147 je na Izraelu (posebno u Ps 147:19-20)?
2. Zašto je stih Ps 147:4 teološki toliko značajan u okruženju drevnog Bliskog Istoka?
3. Kako je Ps 147:7-9 povezan sa 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30?
4. Priroda ima uređene cikluse zbog Božjeg održavajućeg providenja opisanog u Ps 147:16-18. Kako je ovo uticalo na razvoj „naučnog metoda” u zapadnoj kulturi?
5. Da li Ps 147:20 ukazuje na to da Bog ne želi da podeli sebe i svoje otkrivenje neznabošcima?

PSALAM 148

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cela tvorevina je pozvana da hvali Gospoda <u>MT nema uvod</u>	Tvorevina hvali Gospoda	Himna koja poziva sve stvoreno da hvali Gospoda	Poziv univerzumu da hvali Boga	Kosmička himna hvale
148:1-6	148:1a 148:1b-4	148:1-2	148:1a 148:1b-2	148:1-2
		148:3-4	148:3-4	148:3-4
	148:5-6	148:5-6	148:5-6	148:5-6
148:7-12	148:7-12	148:7-8 148:9-10 148:11-12	148:7-8 148:9-10 148:11-12	148:7-8 148:9-10 148:11-12
148:13-14	148:13-14d 148:14e	148:13-14	148:13-14c 148:14d	148:13-14

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ne zaboravite da je Biblija knjiga koja je fokusirana na zemlju. Ova planeta je bila mesto Božjih priprema posebnog mesta za zajedništvo sa Njegovom vrhovnom tvorevinom (tj. sačinjenom po Njegovom liku i obličju, up. 1. Mojs 1:26-27).
- B. Svi različiti nivoi tvorevine
 1. nebeski (tj. „s nebesa”, Ps 148:1b)
 2. zemaljski (tj. „sa zemlje”, Ps 148:7a)
 3. savezni narodpozvani su da hvale Gospoda (YHWH), Stvoritelja i održavatelja celokupnog života na ovoj planeti i povezanog sa ovom planetom (tj. anđeli).
- C. Ovo je hor neba i zemlje, živog i neživog!

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 148:1-6

¹ Hvalite Gospoda!

**Hvalite Gospoda s nebesa,
hvalite ga na visinama!**

² Hvalite ga, svi anđeli njegovi!

Hvalite ga, sve vojske njegove!

³ Hvalite ga, sunce i meseče!

Hvalite ga, sve zvezde sjajne!

⁴ Hvalite ga, nebesa nad nebesima.

I vode nad nebesima!

**⁵ Neka svi hvale ime Gospodnje,
jer je on zapovedio, i nastali su!**

⁶ Postavio ih je da zauvek stoje, doveka.

Zakon je odredio koji neće proći.

148:1-6 GLAGOL „hvaliti” (BDB 237, KB 248) preovlađuje u ovom Psalmu. Svaka od tri strofe počinje sa njim. Ps 148:1-4 sadrži sve *Piel* IMPERATIVE, kao i Ps 148:7,14.

Prva strofa je fokusirana na stvari „iznad zemlje” (up. Ps 103:19-22).

1. „s nebesa” (BDB 1029) – ovo se odnosi na atmosferu iznad zemlje; vidite POSEBNA TEMA: NEBO, vidite i Ps 69:34; 96:11; Isa 44:23; 49:13
2. „na visinama” (BDB 928) – ovo je paralelno sa „nebesa”
3. „svi anđeli njegovi” (BDB 521) – ovo se odnosi na svesne Božje sluge (up. Ps 103:20); ni jedan starozavetni tekst ne spominje njihovo stvaranje, ali činjenica da su ovde navedeni snažno ukazuje na to. Stih Kol 1:16 takođe snažno pretpostavlja ovu istinu

Tri posebne teme govore o anđelima:

- a. POSEBNA TEMA: GOSPODNJI ANĐEO
 - b. POSEBNA TEMA: ANĐELI I DEMONI
 - c. POSEBNA TEMA: ANĐELI U PAVLOVIM TEKSTOVIMA
4. „sve vojske njegove (BDB 838) – ovaj termin se koristi sa dva značenja
 - a. u vojnom kontekstu se odnosi na nebesku vojsku anđela
 - b. u kontekstu astralnog slavljenja odnosi se na nebeska svetla (tj. sunce, mesec, zvezde, komete) za koje se verovalo da su bogovi koji utiču na ljudski život; primetite da je moguće da se opcija „a” odnosi na Ps 148:2a ili da se „b” odnosi na Ps 148:3 (up. Ps 103:21)
 5. „sunce i meseče” – ovo su velika svetla iz 1. Mojs 1:14-16; oboje je slavljeno na drevnom Bliskom Istoku; vidite POSEBNA TEMA: SLAVLJENJE MESECA
 6. „sve zvezde sjajne” – vidite belešku kod Ps 147:4
 7. „nebesa nad nebesima” – vidite POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO
 8. „vode nad nebesima” – ovo ukazuje na 1. Mojs 1:6-8; Bog ima kontrolu nad drevnim vodama; vidite POSEBNA TEMA: VODE

148:5a „Neka svi hvale” Ovo je *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu. Označava poziv na molitvu/hvalu Stvoritelju (up. Ps 148:5b-6).

„Ime” označava samog Gospoda (YHWH). Vidite POSEBNA TEMA: GOSPODNJE „IME” (SZ).

148:5b Ovo se odnosi na stvaranje izgovorenom rečju iz 1. Mojs 1 (up. Ps 33:6,9; Jev 11:3).

148:6 Ovo je hiperbolična izjava o trajnosti ove planete i njenih doba (up. Jer 31:35-36; 33:20,25). Iz 2. Pet 3:7,10-12 znamo da će zagađena, pala tvorevina biti očišćena. Nauka govori savremenim ljudima da mi živimo u nasilnom i nestabilnom univerzumu. Ovaj sunčev sistem nije večan. Ovo su izjave vere o Božjoj večnosti (up. Ps 93:1; 96:10d) i o Njegovim obećanjima da će oni koji ga poznaju biti sa Njim!

▣ „zauvek... doveka” Vidite POSEBNA TEMA: DOVEKA (‘*OLAM*).

SSP	izdade uredbu koja neće proći
NSP, NRP	zakon je odredio koji neće proći
DK	dade naredbu, koja neće proći

Ovaj izraz može da se odnosi na

1. Božji dekret/plan (up. Ps 33:11)
2. Božje određene granice zemlje/mora/reka (up. Jov 38:8-11; Ps 104:9; Jer 5:22)

Ovaj GLAGOL „preći”, „proći kroz”, „umreti”, „proći” (BDB 716, KB 778, *Qal* IMPERFEKAT) očigledno ima široko semantičko polje koje podržava veći broj prevoda.

NSP: PSALAM 148:7-12

⁷ Hvalite Gospoda sa zemlje,
velike životinje morske i svi bezdani vodeni,
⁸ ognju i grade, sneže i gusti dime,
olujni vetre, koji izvršavaš reč njegovu,
⁹ gore i sva brda,
rodno drveće i svi kedrovi,
¹⁰ životinje divlje i sve životinje domaće,
stvorenja koja gmižu i ptice krilate,
¹¹ carevi zemaljski i svi narodi,
knezovi i sve sudije zemaljske,
¹² mladići i devojke,
stari i deca!

148:7-12 Ova strofa je fokusirana na hvalu (jedan GLAGOL pokriva Ps 148:7-12, „hvalite” se pretpostavlja u svakom redu) živih stvari na ovoj planeti.

1. „velike životinje morske” (BDB 1072) – ovo se koristi sa nekoliko značenja
 - a. zmija – 2. Mojs 7:9,10,12; 5. Mojs 32:33; Ps 91:13
 - b. zmaj – Jer 51:34 (vidite i ime kapije u Nem 2:13)
 - c. morska čudovište – vidite beleške kod 1. Mojs 1:21; Isa 27:1
2. „svi bezdani vodeni” (BDB 1062) – ovo se koristi sa nekoliko značenja
 - a. podzemne vode (slane), up. 1. Mojs 7:11; 8:2; Jov 28:4; 38:16; Ps 33:7; 107:23-26; 135:6; Isa 51:10; Amos 7:4
 - b. slatke vode – obično se odnosi na prelazak Crvenog mora, up. 2. Mojs 15:5,8; Ps 77:17; 78:15; 106:9; Isa 63:13
 - c. prvobitne vode – 1. Mojs 1:2; Ps 104:6-7; Pr. 8:27, vidite POSEBNA TEMA: VODE (u 1. Mojs 1 nije zabeleženo stvaranje vode)
 - d. Šeol – Ps 71:20 (vidite POSEBNA TEMA: ŠEOL)
3. Ps 148:7-8 navodi vremenske i topološke karakteristike zemlje
4. Ps 148:10 pokriva sav stvoren životinjski svet
5. Ps 148:11-12 nabraja ljudska bića svih društvenih slojeva i doba

NSP: PSALAM 148:13-14

13 Neka svi hvale ime Gospodnje!
Jer je samo njegovo ime nedostižno visoko.
Slava je njegova iznad zemlje i neba.
14 On će uzvisiti rog naroda svoga,
hvalu svih koji su mu verni,
sinova Izraelovih, naroda koji mu je blizak.
Hvalite Gospoda!

148:13-14 Ova strofa počinje kao Ps 148:5, sa *Piel* IMPERFEKTOM „hvale” upotrebljenim u ZAPOVEDNOM smislu. Fokusirana je na hvalu koju Gospod (YHWH) zaslužuje od svog saveznog naroda.

148:13 „Jer je samo njegovo ime nedostižno visoko” Ovo je

1. književni način da se označi monoteizam (vidite POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM)
2. način da se Gospod (YHWH) uporedi sa čovečanstvom (up. Isa 2:11,17)

▣ „Slava” Vidite POSEBNA TEMA: SLAVA (*KABOD*, SZ).

148:14 „rog” Životinjski rogovi (posebno od bika, up. 5. Mojs 33:17; Ps 92:10) su za Jevreje bili izraz snage (up. Ps 18:2).

1. rogovi su bili na oltaru u hramu
2. život čoveka je opisivao kao „rog” koji se
 - a. uzvisuje (up. 1. Sam 2:1; Ps 89:17,24; 92:10; 112:9)
 - b. zariva u prah (up. Jov 16:15)
 - c. lomi (up. Ps 75:10)

148:14 „svih koji su mu verni” Vidite beleške kod Ps 16:10 i 145:10.

Ovaj izraz je paralelan sa izrazom „naroda svoga”. Oni su dalje opisani kao

1. sinovi Izraelovi
2. narod koji mu je blizak – ovo se prvobitno odnosilo na sveštenike/Levite koji su služili u hramu, ali se kasnije počelo koristiti za sve savezne ljude koji slave Gospoda (YHWH)

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. Kako su stihovi Ps 148:1-6 povezani sa Ps 148:7-12?
2. Definišite „vojske” iz Ps 148:2b. Da li se one odnose na Ps 148:2a ili na 149:3?
3. Kako možemo uskladiti Ps 148:6 i 2. Pet 3:7,10-12?
4. Definišite „velike životinje morske” iz Ps 148:7b.
5. Da li se Ps 148:14 odnosi na „hvalu” Izraelu ili Gospodu (YHWH)?

PSALAM 149

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Izrael se poziva da hvali Gospoda <u>MT nema uvod</u> 149:1-4	Hvala Bogu za Njegovo spasenje i sud 149:1a 149:1b-c 149:2-4	Himna koja prati praznični ples 149:1-9	Himna hvale 149:1a 149:1b-9b 149:9c	Pobedničke pesme 149:1a 149:1b-3 149:4-6 149:7-9b

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

KONTEKSTUALNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je napisan da obeleži i proslavi vojnu pobjedu Izraela nad neznabožičkim neprijateljem (up. Ps 149:6b-9a).
- B. Izrael se veliča kao Gospodnji (YHWH) poseban narod (Ps 112).
 1. skup vernih – BDB 874 KONSTRUKT BDB 339, Ps 149:1
 2. Gospod (YHWH) je njihov
 - a. Tvorac (BDB 793 I, KB 889, *Qal* PARTICIP), Ps 149:2
 - b. Car (BDB 572 I), Ps 149:2
 3. Njegov narod... krotki, Ps 149:4
 4. verne sluge, Ps 149:5
 5. oni koji su mu verni, Ps 149:9

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 149:1-4

¹ Hvalite Gospoda!

**Pevajte Gospodu pesmu novu,
hvalu njegovu na skupu vernih slugu njegovih!**
² **Neka se raduje Izrael Velikom Tvorcu svome,
sinovi Siona neka se vesele Caru svome!**
³ **Neka igrajući hvale ime njegovo!
Neka ga pesmom hvale uz daire i harfu!**
⁴ **Jer se Gospod raduje narodu svome.
Krotke spasenjem ukrašava.**

149:1-4 Ova strofa počinje sa dva paralelna *Piel* IMPERATIVA.

1. hvalite
2. pevajte

Njih sledi niz od četiri IMPERFEKTA upotrebljena kao JUSIVI.

1. neka se raduje Izrael
2. sinovi Siona neka se vesele
3. neka igrajući hvale ime njegovo
4. neka ga pesmom hvale

Psalmist se moli da Izrael prikladno reaguje na vojnu pobjedu prepoznajući da je za nju zaslužan Gospod (YHWH), a ne oni sami.

149:1 „pesmu novu” U toj kulturi je ovo bio način da se obeleži neki događaj (uporedite 2. Mojs 15:1-18,21; Sud 5:1-13; 1. Sam 18:6; Ps 33:3; 40:3; 96:1; 98:1; Isa 42:10).

▣ „skupu” Ovo je *Qahal* (BDB 874), u LXX preveden kao *ekkllesia*. Vidite POSEBNA TEMA: CRKVA (*EKKLESIA*).

▣ „vernih slugu” Ista ova reč je upotrebljena u Ps 148:14. Potiče od *hesed* (BDB 339). Vidite belešku kod Ps 16:10.

149:2 „Tvorcu” Ovo (BDB 793 I) se ne odnosi na stvaranje nego na poziv Avramu i obećanje njegovim potomcima, potvrđeno na Sinajskoj gori (up. 2. Mojs 19-20). Na to ukazuju i Ps 95:6; 100:3; Isa 17:7). Gospod (YHWH) je njihov jedini Tvorac, Spasitelj i Bog saveza!

▣ „Caru svome” Ovo teološko stanovište se zasniva na 1. Sam 8:7, up. Ps 47:6; 89:18. Uloga cara Božjeg naroda bila je da bude Njegov zemaljski predstavnik, pastir pod Njim.

▣ „Siona” Vidite POSEBNA TEMA: SION.

149:3 „igrajući” Ovo ukazuje na posebnu, prazničnu priliku slavljenja

1. vojna pobjeda (up. 2. Mojs 15:20; Sud 11:34; 1. Sam 18:6)
2. slavljenje (up. 2. Sam 6:5; Ps 150:4)
3. obnova (up. Ps 30:11; u odnosu na ovo, moguće je da se „postelja” [BDB 1012] odnosi na mesto na kojem leže bolesni, up. 2. Mojs 21:18; Jov 33:19)

149:4 „Krotke” Iako je moguće da se ovaj koren (BDB 776) odnosi na siromašne i nevoljnike, često se koristi za progonjen Božji narod.

▣ „spasenjem” Vidite POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ TERMIN).

NSP: PSALAM 149:5-9

⁵ Neka se verne sluge njegove raduju u slavi,
 neka kliču radosno na posteljama svojim!
⁶ Neka im se iz grla čuju pesme koje Boga veličaju,
 a mač dvosekli neka bude u ruci njihovoj,
⁷ da izvrše osvetu nad narodima,
 da plemena kazne,
⁸ da u lance stave careve njihove
 i u gvozdene okove slavne ljude njihove,
⁹ da na njima izvrše presudu zapisanu.
 Takva čast pripada svima koji su mu verni!
 Hvalite Gospoda!

149:5-9 Ova strofa sadrži tri molitvena zahteva izražena IMPERFEKTIMA upotrebljenim u ZAPOVEDNOM smislu.

1. raduju
2. kliču radosno
3. pretpostavljen GLAGOL „biti” u Ps 149:6a (NASB: „neka pesme koje Boga veličaju *budu* u njihovim ustima”)

Ova strofa spaja molitvu za

1. radost Božjeg naroda
2. osudu Božjih neprijatelja

149:5 „verne sluge” Koren za ovo je *hesed* (BDB 339, vidite POSEBNA TEMA: LJUBAV/DOBROTA (*HESED*)). On se često koristi i označava osobu koja je verna savezu.

Drugi termin za verne sledbenike potiče od korena *kadosh* (BDB 872, vidite POSEBNA TEMA: SVETOST), koji označava osobu koja je odabrana da služi Gospodu (YHWH).

Ove „verne sluge”, nisu bezgrešne, nego su u odnosu vere, poslušnosti i pokajanja sa Gospodom (YHWH).

▣ „slavi” Teško je definisati ovaj hebrejski koren (BDB 458, vidite POSEBNA TEMA: SLAVA (*KABOD*)). Ima široko semantičko polje. AB (str. 357) smatra da je ovo naziv za Gospoda (YHWH), „njihov Slavni”.

▣ „neka kliču radosno na posteljama svojim” Ovo je iznenađujuće mesto za klicanje i pevanje. Sigurno je ovo figurativan jezik za osobu radosnog i mirnog srca, koja spokojno spava! Ovo je suprotno od Ps 6:7.

Sigurno je moguće (*Tindejlova serija starozavetnih komentara (Tyndale OT Commentary Series)*, vol. 16, Psalm, str. 527) da se „postelja” odnosi na odmor nakon jela, te stoga na klicanje i radovanje na pobedničkoj gozbi!

149:6 Miroljubiv stav iz Ps 149:5 spojen je sa vojnom spremnošću. Mir je ostvaren zato što je Gospod (YHWH) svom saveznom narodu dao pobedu nad okolnim narodima (up. Ps 149:7-8).

▣ „pesme koje Boga veličaju” Ovaj KONSTRUKT (BDB 928, KB 1206 i BDB 42) je upotrebljen samo ovde i moguće u Ps 66:17.

▣ „mač dvosekli neka bude u ruci njihovoj” Moguće je da se ovaj izraz odnosi na

1. književne slike o prošloj pobedi
2. simboličan ples sveštenika
3. pripremu za narednu bitku

149:7 Neki smeštaju ovaj stih u eshatološko okruženje, ali mogao bi da se uklopi sa bilo kojom pobedom nad okolnim narodima drevnog Bliskog Istoka u istoriji Izraela.

▣ „osvetu” Za dobru sažetu analizu ovog teološkog koncepta u SZ, vidite NIDOTTE, vol. 4, str. 1140-1149. Ako Gospod (YHWH) ne ostvari pravdu u ovom životu, sigurno postoji i život nakon smrti.

149:9a „presudu zapisanu” Ovo se sigurno odnosi na

1. obećanja „svetog rata”, kao u 2. Mojs i osvajanju
2. posledice „kletvi i blagoslova” obećanih u 3. Mojs 26 i 5. Mojs 27-30
3. aluziju na proročke delove o suđenju narodima (tj. Jer 46-51)
4. dobar primer ove vrste „obećanja mira” je Jezeke 28:26; 34:25-28; 38:8

149:9b Pobeda koju je ostvario Gospod (YHWH) doneće čast saveznom narodu (up. Ps 1121).

149:9c Svi Psalmi od 146 do 150 počinju i završavaju sa „Aliluja”, *Piel* IMPERATIVOM „hvaliti” ili skraćenicom za Gospodnje (YHWH) ime.

PREDLOZI ZA RAZGOVOR

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Ovi predlozi za razgovor vam mogu pomoći da razmislite o osnovnim temama ovog dela knjige. Njihova svrha je da vas podstaknu na razmišljanje i nemaju definitivne odgovore.

1. U kojim prilikama su pevane „nove pesme”?
2. Da li se Ps 149:2a odnosi na 1. Mojs 1 ili na 1. Mojs 12?
3. Da li je ovo Psalam o vojnoj pobedi iz prošlosti ili o budućoj pobedi?
4. Da li Biblija u celini više naglašava suđenje narodima ili inkluziju naroda?
5. Ko su verni iz Ps 149:1,5,9?

PSALAM 150

PODELA PARAGRAFA U SAVREMENIM ENGLLESKIM PREVDODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam hvale <u>MT nema uvod</u> 150:1-2	Neka sve blagosilja Gospoda 150:1a 150:1b-c 150:2	Doksologija koja obeležava kraj Psaltira 150:1-2	Hvala Gospodu 150:1a 150:1b-2	Konačan hor hvale 150:1a 150:1b-2
150:3-6	150:3-5 150:6a 150:6b	150:3-6	150:3-6b 150:6c	150:3-6a 150:6b

TREĆI KRUG ČITANJA (iz Vodiča za dobro čitanje Svetog pisma) *PRAĆENJE NAMERE IZVORNOG AUTORA NA NIVOU PARAGRAFA*

Ovo je vodič za proučavanje sa komentarima, što znači da ste vi odgovorni za svoje lično tumačenje Pisma. Činite to u svetlu objave koju imate. Vi, Pismo i Sveti Duh ste prioriteta u tumačenju. Ne smete to prepustiti komentatoru.

Pročitajte poglavlje bez prekidanja. Odredite teme. Uporedite vašu podelu tema sa navedenih pet prevoda. Podela na paragrafe nije nadahnuta, ali je ključna za praćenje namere izvornog autora, što je suština tumačenja. Svaki paragraf ima jednu i samo jednu temu.

1. Prvi paragraf
2. Drugi paragraf
3. Treći paragraf
4. Itd.

PROUČAVANJE REČI I IZRAZA

NSP: PSALAM 150:1-2

¹ Hvalite Gospoda!

Hvalite Boga u svetom mestu njegovom!

Hvalite ga pod nebeskim svodom koji je odraz sile njegove!

² Hvalite ga zbog velikih dela njegovih!

Hvalite ga zbog ogromnog veličanstva njegovog!

150:1-6 Jedini GLAGOL je „hvaliti” (BDB 237, B 248) i upotrebljen je trinaest puta.

1. dvanaest *Piel* IMPERATIVA (u Ps 146-150, trideset i tri puta)
2. jedan *Piel* IMPERFEKAT upotrebljen u ZAPOVEDNOM smislu (up. Ps 150:6a)

Primetite PREDLOGE.

1. na nekom mestu
 - a. u svetom mestu Njegovom
 - b. pod nebeskim svodom
2. zbog
 - a. velikih dela njegovih
 - b. ogromnog veličanstva njegovog
3. sa muzičkim instrumentima (nije uvek jasno o kojoj vrsti se radi)

- a. rog (BDB 1051)
 - b. žičani instrument (BDB 490, up. 2. Sam 6:5)
 - c. lira (BDB 614, up. 2. Sam 6:5)
 - d. daire (BDB 1074)
 - e. žičani instrument (BDB 577 I)
 - f. frula (BDB 721, NIDOTTE, vol. 3, str. 334)
 - g. činele (BDB 852, up. 2. Sam 6:5)
- 4. uz igru, Ps 150:4
 - 5. sve što diše, Ps 150:6

150:1 Moguće je da je ovaj stih književni način da se napravi paralela sa Ps 150:6a.

„Sveto mesto” (tj. hram ili na zemlji, up. Ps 148:7-12; LXX verzija glasi „među Njegovim svetima”) označava zemlju i „svod” (nebesa, up. Ps 148:1-4).

Moguće je da se i Ps 150:1b i 1c odnose na Gospodnje (YHWH, *El* u Ps 150:1b) prebivalište (up. Ps 11:4).

150:2 „velikih dela njegovih” Vidite beleške kod Ps 145:4,5,6,7,9,12.

NSP: PSALAM 150:3-6

³ Hvalite ga uz zvuk roga!

Hvalite ga uz žičani instrument i harfu!

⁴ Hvalite ga uz daire i igru!

Hvalite ga uz žičani instrument i frulu!

⁵ Hvalite ga uz činele zvonke!

Hvalite ga uz zveket činela!

⁶ Sve što diše neka hvali Gospoda!

Hvalite Gospoda!

150:3 „roga” U njih su duvali sveštenici. Vidite POSEBNA TEMA: TRUBE KOJE SU SE KORISTILE U IZRAELU.

▣ „žičani instrument i harfu” Ove instrumente su koristili Leviti za slavljenje u hramu (up. 1. Dne 15:16; 2. Dne 29:25; Nem 12:27).

150:6a Kako predivan način da se govori o živoj tvorevini (ljudima i životinjama) koja slavi Tvorca (up. Ps 103:19-22; 145:21; 148:7-12).

VEROISPOVEDANJE

Ne marim posebno za načela verovanja ili veroispovedanja i više mi je stalo da istaknem istinitost Biblije. Ipak, shvatam da veroispovedanje može ljudima koji me ne poznaju da pomogne u prosuđivanju mojih doktrinarnih stanovišta. S obzirom na to da u razdoblju u kom živimo ima mnogo teoloških grešaka i obmana, stavljam vam na raspolaganje kratak sažetak svoje teologije:

1. Biblija – i Stari i Novi zavet – jeste jedina, bogonadahnutna, nepogrešiva, merodavna, i večna Božja reč. Ona je Božje samo-otkrivenje koje su zabeležili natprirodno vođeni ljudi. Ona je naš jedini izvor jasne istine o Bogu i Njegovim ciljevima. Ona je i jedini izvor vere i prakse za Božju crkvu.
2. Postoji samo jedan večni Bog stvoritelj i otkupitelj. On je tvorac svega, vidljivog i nevidljivog. On se objavio kao brižan Bog pun ljubavi, ali i kao pravedan i pravičan. Objavio se u tri različite osobe: Ocu, Sinu i Duhu, koji su istinski različite osobe, a ipak su jednosuštni.
3. Bog aktivno upravlja svojim svetom. Postoji večan i nepromenjiv naum za Njegovu tvorevinu, ali i naum koji je usredsređen na pojedince i omogućuje čovekovu slobodnu volju. Ništa se ne događa bez Božjeg znanja i dozvole, a On ipak i anđelima i ljudima dozvoljava lične izbore. Isus je Očev izabrani čovek i u Njemu svi mogu da budu izabrani. Božje predznanje o događajima ne svodi ljude na predodređeni, unapred napisani program. Svi smo odgovorni za svoje misli i dela.
4. Iako je bio stvoren na Božju sliku i slobodan od greha, ljudski rod je izabrao da se pobuni protiv Boga. Iako ih je iskušavalo natprirodno biće, Adam i Eva su bili odgovorni za svojevoljnu samoživost. Njihova pobuna je ostavila posledice i na ljudski rod i na ostatak tvorevine. Svima nam trebaju Božje milosrđe i milost, kako zbog našeg zajedničkog stanja u Adamu, tako i zbog naše lične, svojevoljne pobune.
5. Bog se postarao za način da pali ljudski rod primi oprostjenje i obnovljenje. Isus Hristos, Božji jedinstveni sin, postao je čovek, živeo bezgrešnim životom i svojom zamenskom smrću platio kaznu za grehe ljudskog roda. On je jedini put do obnovljenja i zajedništva s Bogom. Nema drugog načina za spasenje sem kroz veru u Njegovo dovršeno delo.
6. Svako od nas mora lično da prihvati Božju ponudu oproštenja i obnovljenja u Isusu. To se postiže putem svojevoljne odluke da se veruje u Božja obećanja kroz Isusa i svojevoljnog okretanja od znanih greha.
7. Svima nam je potpuno oprošteno i svi smo obnovljeni na osnovu svoje vere u Hrista i svog pokajanja od greha. Ali treba da postoje vidljivi dokazi ovog novog odnosa s Bogom – život koji je promenjen i koji se neprestano menja. Božji naum za ljude nije samo da jednoga dana budu u nebu, nego da budu hristoliki već sada. Oni koji su istinski otkupljeni će, iako povremeno zgreše, nastaviti u veri i pokajanju do kraja života.
8. Sveti Duh je „drugi Isus”. On je prisutan u svetu da bi izgnane doveo Hristu i razvijao hristolikost u spasenima. Darovi Duha se primaju prilikom spasenja. Oni su Isusov život i služba koji su razdeljeni u Njegovom telu, Crkvi. Darovi, koji su u osnovi Isusovi stavovi i pobude, treba da budu pokrenuti plodom Duha. Duh je aktivan u naše vreme kao što je bio i u biblijska vremena.
9. Otac je vaskrslog Isusa Hrista učinio sudijom za sve. On će se vratiti na zemlju da sudi celom ljudskom rodu. Oni koji su verovali Isusu i čija imena su zapisana u Jagnjetovoj Knjizi života primiće svoja večna proslavljena tela kad se On vrati. Oni će s njim biti zauvek. A oni koji su odbili da se odazovu Božjoj istini biće večno odvojeni od radosti zajedništva s Trojedinim Bogom. Oni će biti osuđeni zajedno sa Đavolom i njegovim anđelima.

Ovo svakako nije ni sveobuhvatno ni detaljno, ali se nadam da će vam pružiti predstavu o teološkim bojama mog srca. Sviđa mi se sledeće načelo:

„U bitnom – jedinstvo, u sporednom – sloboda, a u svemu – ljubav.”